ATHANASII KIRCHERI
SOC. IESV.

OEDIPI AEGYPTIACI

Tomi Secundi

PARS ALTERA

Complectens Sex posteriores Classes.

Felicibus Auspicijs

FERDINANDI III.
CAESARIS.

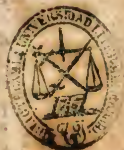

ROMÆ,
Ex Typographia Vitalis Mascardi, Anno M DC LIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

SYNOPSIS PARTIS II.
TOMI SECVNDI.

CLASSIS VII. *Mathematica hieroglyphica*. Complectitur quadriuium Mathematicum, hoc est, Arithmeticam, Geometriam, Musicam, & Astrologiam.

CLASSIS VIII. *Mechanica siue Architectonica*. Inuestigat prodigiosarum Ægyptijs vsitatarum machinarum constructionem.

CLASSIS IX. *Iatrica, siue Medicina hieroglyphica*. Ægyptiorum in medendo rationem & methodum declarat; item de naturali & præternaturali singulorum membrorum cura; vbi & de herbis, lapidibus, animalibus, amuletis medicatiuis, ensalmorumque exorcismis multa curiosa ex hieroglyphica doctrina eruuntur.

CLASSIS X. *Chimica*. Alchimiam hieroglyphicam, eiusque mysteria hieroglyphicè exhibita pertractat.

CLASSIS XI. *Magica, siue Magia hieroglyphica*. Originem oraculorum, diuinationum Ægyptijs vsitatarum species, sculpturas magicas, amuleta, phylacteria & periapta; Gnosticorum præterea Telesmata, & Camæa fusè vnà cum superstitionum occurrentium confutatione, in ordine ad hieroglyphicorum intelligentiam exponit.

CLASSIS XII. *Theosophia Metaphysica, siue Theologia hieroglyphica*; In qua Veterum Zoroastris, Hermetis, Orphei, Pythagoræ, Platonis Theologia cum Ægyptiaca comparata fontes hieroglyphicæ doctrinæ aperit; vbi SS. Triadis mysterium iam tum ab Ægyptijs, à primis Mundi Patriarchis successiuâ traditione acceptum vario hieroglyphicorum ornatu exponitur; Angelorum & Dæmonum natura, atque in singulas mundanarum rerum Classes præsidium, eorundemque descensus attractusque cum varijs cœrimonijs, ritibusque in sacrificijs per suffumigia, odoramenta, herbas, lapides peragi solitis describitur, atque adeo clarè Obeliscos, cœterasque hieroglyphicas inscriptiones nihil aliud, quàm dictarum rerum exhibitionem continere, variè demonstratur.

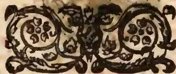

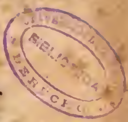

OEDIPI AEGYPTIACI
Tomi Secundi
PARS ALTERA.
CLASSIS VII. MATHEMATICA HIEROGLYPHICA.
PROOEMIVM
AD GLORIOSISSIMVM
FERDINANDVM III.
IMPERATOREM ROMANORVM SEMPER AVGVSTVM.

AMETSI Mathematicæ disciplinæ statim ab ipsis nascentis Mundi incunabulis, vti ex 4. cap. Geneseos ostenditur; in vsu fuerint, Maxime Cæsar; *cultum tamen earum post diluuium sibi primò Chaldæa, deinde Ægyptus ambiuit; vti ex turris omnibus seculis celeberrima exstructione à Nembrod peracta, reliquorumq́; ædificiorum à Semiramide, & ex pyramidum ab Ægypti Regibus exstructarum historia constat; quæ quidem admiranda opera sine mathematum peritia minimè fieri potuisse ij soli nôrunt, qui in Architectonica facultate, Geometriæ & Arithmeticæ necessarium vsum experiuntur. Fuit autem in huiusmodi disciplinis addiscendis tantus Ægyptiorum ardor, tanta harum æstimatio & reuerentia, vt nemini Prophetæ, Sacerdotis, aut sapientis titulus concederetur, qui non priùs hisce eximiè fuisset imbutus. Et vt interim omittam vtilitatem maximam, atque ingentia quæ ex hisce in Rempublicam, tùm politicam, tùm Oeconomicam redundabant emolumenta; certè Sacerdotes tanto eas studio præ reliquis sectabantur, tam altè suscipie-*

Ægyptij & Chaldæi post diluuium Matheseos inuentores.

Ægyptij Sapientes perfectissimi Mathematici.

piebant, vt nullum esset adeo in sacra Theosophia reconditum mysterium, quod non symbolicis Arithmeticæ & Geometriæ ratiocinijs se recludere posse sperarent. Cùm enim sensibilia, eorum quæ inuisibilia sunt, quædam veluti simulachra existant, atque adeo omnia quandam ad se inuicem, tametsi occultam nobis atque incomprehensam, proportionem habeant, hæc autem sine similitudine concipi non possint; hinc Veteribus eas maximè imagines & similitudines in supernorum continua contemplatione adhibere visum fuit, quæ vti simpliciores abstractioresq́; , ita sublimium quoque rerum rationes aptiùs exprimerent; cuiusmodi sunt rerum mathematicarum contemplationes, quæ cùm circa numeros, & figuras Geometricas vt plurimùm occupentur, eam speculationum pepererunt abundantiam, vt nemo è Veterum magnis viris aliâ, præterquam dictâ viâ, ardua diuinarum rerum mysteria aggressus sit. Hinc appositè Boëtius, nullum diuinorum scientiam ἀγεωμέτρητον attingere posse asserit. Pythagoras verò, Platoq́; , eorumq́; sectatores omnem veritatis inquisitionem in numeris & geometricis figuris posuerunt; imò D. Augustinus numerum rerum creandarum in animo Conditoris principale exemplar fuisse ex Platone probat; Aristoteles aliter sanè nobis Mathematicarum specierum differentiam, quàm per numerorum cooperationem tradere non potuit; cùm enim de formis naturalibus, quomodo vna in alia, scientiam tradere vellet, ad Mathematicas sibi formas necessariò confugiendum censuit, dum dixit, Καθάπερ τρίγωνον ἐν τῷ τετραγώνῳ, τὸ ὕπαρχον ἐν τῷ ὑστέρῳ, Sicut trigonum, *inquit*, est in tetragono, ita & inferius inest in suo superiori; *quæ postea fusiùs explicabuntur. Et vt multa paucis complectar, tota veritatis doctrina, Boëtio teste, tùm multitudine, tùm magnitudine comprehenditur. Quæ omnia ab Ægyptijs Veteres hausisse Græcos, nulli dubium esse debet; illi enim vti primi literarum, Mathematumque inuentores, ita & earum freti notitia ijs maxima quæuis superiorum Entium mysteria exprimebant, vt paulò post apparebit. Diuiserunt autem totum Mathematicum obiectum in quadruplices facultates, vnde & nomen eis in hunc vsque diem mansit quadriuij Mathematici, suntq́; Arithmetica, Geometria, Musica, Astrologia. Ex quibus deinde, veluti ex prædiuiti fonte quatuor riuis insigni, alij & alij riuuli emanantes Ægyptiorum palæstram mirum in modum auxerunt. Quas inter celeberrimæ fuerunt, Mechanica, Architectonica, & reconditior illa Magiæ naturalis pars, quæ in machinarum omnis generis impenetrabili quadam ingenij dexteritate construendarum notitia consistit; quam & ideo Thaumaturgicam recentiores appellandam duxerunt. De quibus singulis in hac & sequenti Classe, quantum ingenij vires permittent, amplè tractabitur. Ad opus igitur.*

Veritatis inquisitio tota est in Mathematicis disciplinis.

Quadriuium Mathematicum.

SE-

SECTIO I.

De Arithmetica Hieroglyphica.

CELSISSIMO S. R. I. PRINCIPI AC DOMINO
DOMINO
FERDINANDO IOANNI
Principi à Lichtenſtein & Nicolſpurg, Duci Teſchinij,
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

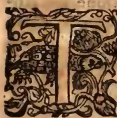

T*RIA ferè luſtra aguntur*, Celſiſſime Princeps, *cùm neſcio quâ meâ ſorte, aut cuiuſnam boni ſideris afflatu, vnà mecum Romæ commoratus, tùm cæterarum Artium ac Scientiarum, tùm diuinæ potiſſimùm Matheſeos ſtudium, tanto ardore animi aggreſſus es, tanta cum perfectione, raro exemplo, conſumaſti, vt quantò inter viburna Cypreſſus, tantò* Tu *inter cæteros, quæ eſt ingenij* Tui *ſublimitas, excelleres, omnium quæ apud me continebantur arcanorum particeps. Cùm itaq;* Celſitudinem Tuam *præ cæteris, quæ reconditiorem Arithmeticam implicitam habent, argumentis ſemper oppidò delectatam compererim; certè cui meliori iure hoc præſens, quod de Veterum Arithmetica hieroglyphica inſcribitur, Syntagma, quàm nominis* Tui *honori conſecrandum ducerem, reperi neminem. Suſcipe igitur hoc perpetuum mei in* Te *affectus & obſeruantiæ κειμήλιον. Inuenies hic digniſſima capaciſſimæ mentis* Tuæ *paſcua; ampliſſimos ingredieris nouarum demonſtrationum campos, quò ſummi ingenij* Tui *vires experiaris. Vale omni virtutum genere excultiſſime* Princeps, *& vti ſemper ſolitus es,* Tuum *quem amaſti, amare ne deſiſtas.*

SE-

SECTIO I.

Arithmetica hieroglyphica in quo consistat.

EMO, dum nos de Arithmetica tractaturos percipit, vulgarem illum mercatorum calculum tradituros existimet, sed reconditiorem illam numerorum scientiam, quâ per occultam quandam analogiam arcanior Theologiæ pars concluditur; quæ vti ex mente diuina & suprema monade perenni emanatione scaturit, ita omnia quoque quatuor Mundorum suprà explicatorum, omniumq; in ijs contentorum mysteria inuoluit. Quod vt ἀμεθόδως præstemus, ab vnitate nostræ sumamus disceptationis exordia.

CAPVT I.

De Vnitate, eiusque multiplici fœtu.

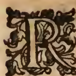

ATIONALIS fabricæ naturale quoddam pullulans principium numerus est; mentis enim expertia, vti bruta, non numerant. Sed & hic ipse nihil aliud est, quàm ratio explicata; ideo enim numerus principium eorum, quæ ratione attinguntur, esse probatur, vt eo sublato nihil omnium remanere ratione conuincatur. Est autem principium omnium numerorum Vnitas, vtpote à quo omnis numerus profluit; ipsaque omnium finis, in hanc enim omnis numerus resoluitur; neque tamen Vnitas ab vllo alio suam nanciscitur originem, aut in aliquem diuiditur numerum, sed omnis numerus ita essentialiter ab vnitate dependet, vt sine illa tantum abest vt existat, vt potiùs omnia sine eo in nihilum abire certum sit.

Vnitas principium omnium numerorum.

Est autem hæc Vnitas sempiterna Dei essentia, omnium principium & finis, Alpha & Omega, omnia aperiens, omnia claudens, adeoque omnia creatarum rerum entia nihil aliud sunt, quàm illius supremæ Vnitatis signacula. ita Mercurius Trismegistus in Pimandro: *Monas*, inquit, id est Vnitas *omnium principium, radix, & origo; absque principio verò nihil; initium autem est non principij, sed alterius; Monas ergo principium omnium numerorum continet à nullo contenta, omnemq; gignit numerum, nullo numero genita; id sanè quod augescit, virtute Monadis augetur, euanescit autem imbecillitate propriâ, cùm vlteriùs Monadem capere nequeat.* Nec caret diuinæ lucis adumbratione, quòd Vnitas omnium numerornm terminus est & mensura, omnia mensurans, omnibus suum nomen communicans numeris.

Vnitas est Essentia Dei.

Trismegistus.

Verùm quia hæc amplissimè in Obelisco Pamphilio folio 178 pertractauimus, ijs relictis calamum ad arcana Monadis explicanda conuertamus.

§ I.

Quomodo maximum absolutum cum minimo absoluto coincidat.

BOëtius, huius epiphonematis Author, apertè dicit lib. 1. suæ Arithmeticæ, & Cusanus Card. in lib. de docta ignor. maximum absolutum cum minimo absoluto coincidere, imò idem esse; quod quomodo intelligendum, videamus. Maximum absolutè hoc loco nihil aliud notat, quàm maximum, quo maius dari non potest, estque veritas infinita, nullo humano, nec Angelico intellectu comprehensibilis. Nam cùm hoc maximum de eorum natura, quæ excedens & excessum admittunt, minimè sit, erit id necessariò super omne id, quod conceptu mentis nostræ exprimi potest; omnia enim, quæcunque ratione aut intellectu apprehenduntur à nobis, ita inter se & ad se inuicem differunt, vt nulla prorsus præcisa æqualitas inter illa assignari possit. Maxima autem æqualitas illa est, quæ vti à nullo est alia aut diuersa, neque vllum quoque vel excessum vel defectum importat, ita super omnem quoque intellectum collocata, omnem meritò mentis conceptum excedit, atque adeo cum maximo absolutè idem est. Porrò cùm hoc maximum absolutè omne id, quod esse potest, sit; minimum autem absolutè id sit, quo minus concipi non possit; perspicuum est, maximum absolutè minimo absolutè coincidere. Oppositiones igitur, quas in rebus imbecillis mentis nostræ fundat apprehensio, locum tantùm habent in ijs, quæ excedens & excessum admittunt; maximum verò & minimum vti supra omnem oppositionem est, ita nullum quoque excessum vel defectum, vti dictum est, suo in conceptu concludere potest, vt doctè probat Cusanus.

Quid sit Maximum absolutum.

Quid sit Minimum absolutè

Maximum & Minimum absolutè coincidunt absque vlla contradictione.

Cùm itaque maximum absolutè omnia sit absolutè actu, quæ esse possunt, illud absque vlla oppositione vt cum minimo coincidat, necesse est, atque adeo quod super omnem affirmationem & negationem, & super omne id, quod concipi potest, existit, id non magis esse quàm non esse concipitur; & omne id, quod concipitur non esse, non magis non est, quàm est; verùm ita est hoc, vt sit omnia; & ita omnia, vt nullum; & ita maximum, vt sit minimum; ita lux, vt tenebræ; *vti enim tenebræ eius, ita & lux eius*; cùm aliàs Deus omnia possibilia actu esse non posset, si non esset infinitus, & terminus omnium. Hoc autem omnem intellectum transcendit, qui nequit contradictoria in suo principio combinare via rationis, quoniam per ea, quæ nobis ab ipsa natura nota sunt, ambulamus, quæ longè ab hac infinita virtute cadens ipsa contradictoria per infinitū distantia connectere simul nequit. Supra omnem itaq; viam rationis incomprehensibiliter maximum illud absolutum seu infinitum, cui nihil opponatur, videmus cum minimo coincidere. Sunt itaque Maximum & Minimum hoc loco transcendentes absolutæ significationis termini, quæ in sua simplicitate absoluta supra omnem contractionem ad quantitatem molis aut virtutis, omnia complectuntur. Atque hoc maximum & mi-

Boëtij Epiphonema probatur.

& minimum nihil aliud eſſe, quàm vnum, iam nobis incumbit demonſtrandum.

§ II.

Quomodo Maximum & Minimum Vnitas abſoluta ſint.

CVm excedens & exceſſum propriè numericæ ſit conſiderationis, atque adeo anima numeris aſſueta, ſine ijs quicquam finitum & terminatum concipere non poſſit; ſublato numero, ipſa quoque rerum diſcretio, ordo, proportio, harmonia, atque ipſa entium multitudo, quæ ſine numeris concipi non poteſt, vt ceſſet neceſſe eſt. At ſi numerus iſte eſſet infinitus, quoniam tunc iuxta dicta maximum actu cum minimo incideret, omnia pariter prædicta ceſſarent, cùm idem ſit numerum infinitum eſſe, & minimè eſſe. In finito igitur numero adeo magnus quidem aſſignari non poteſt, vt eo maior eſſe non poſſit in potentia; maximum tamen actu numerum, quo maior dari non poſsit, aſsignari, eſt aſsignari eum, qui nec principium, nec finem ſuæ multitudinis habet, numerus ſiquidem infinitus eſſet, & conſequenter talis numerus, neq; diſcretionem rerum, neque ordinem, neque pluralitatem, neque excedens, neque exceſſum admitteret, imò numerus non eſſet. Quapropter neceſſariũ eſt in numero ad minimum pertingere, quo minus eſſe nequit; atque hæc eſt vnitas: & quoniam vnitate minus eſſe nequit, erit hæc vnitas minimum ſimpliciter, atque adeo cum maximo ſimpliciter coincidet. Non poteſt autem hæc vnitas numerus eſſe, vtpote omni exceſſu carens, ſed eſt principium numeri; quin minimum quod hæc vnitas refert, finis eſt omnis numeri, quia maximũ eſt, cum quo minimum coincidit. Eſt igitur vnitas abſoluta, cui nihil opponitur, ipſum Maximum ſimpliciter, qui eſt Deus benedictus, quæ Vnitas vti maxima eſt, ita multiplicabilis, & participabilis, quoniam omne id eſt, quod eſſe poteſt. Non poteſt igitur ipſa Vnitas numerus fieri. Atque hanc Hebræi, vt in Cabala expoſuimus אין סוף *Enſuph* vocant, diuinæ eſſentiæ infinitum, mare illud magnum & interminum, hanc vnitatem Zohar vocat.

Vnitas Maximi æquiparata Vnitati Minimi.

אחדות פשוט בתכלית אחדות הפשיטות ובכל פינת
ובכל צד ובכל בחינה ובחינה שאתה בוחן בו אין אתה
בוחן רק אחדות פשוט:

Vnitas ſimplex, & abſoluta vnitate ſimplici, & abſolutiſſima omnibus modis & rationibus, & ex omnibus examinibus, quibus examinaueris hoc, nihil percipies niſi vnitatem ſimplicem & ſummè abſolutam. Atque hanc vnitatem ita neceſſariam eſſe, vt illa non exiſtente, nihil conditarum rerum exiſtere poſſit, iam probemus.

§ III.

§ III.

Vnitas abſoluta actu exiſtit, & perneceſſaria eſt.

MAximo itaque ſimpliciter non exiſtente, nihil exiſtere poſſe, ita oſtendo. Cùm omne non Maximum ſit finitum & principiatum, neceſſariò id erit ab aliquo; ſi enim à ſeipſo eſſet, fuiſſet quando non fuiſſet; nè igitur proceſſus concedatur in infinitum, maximum ſimpliciter neceſſarium, ſine quo nihil eſſe poteſt, concedendum eſt. Cùm prætereà nullum eſſe intelligi poſsit ſine eſſe, Maximum autem eſſe oppoſitionem non admittat; neceſſe eſt, minimum eſſe, cum maximo eſſe coincidere, eritque abſolutum eſſe nihil aliud, quàm Maximum eſſe; quemadmodum Veritas maxima, eſt Maximum abſolutè; maximè itaque verum eſt, ipſum Maximum ſimpliciter eſſe, vel non eſſe; vel eſſe & non eſſe; vel nec eſſe, nec non eſſe; in infinito enim diuinæ eſſentiæ hæc omnia ſine vlla oppoſitione conſiderari poſſunt. Patet hinc, quare S. Dionyſius Deum ſubinde Ens & non Ens dixerit; & Zohar ſubtiliſsimis verbis ſequentibus explicat. Deus cur dictus Ens & non Ens à S. Dionyſio.

ככר אמרתי לך כי המוציא יש מאין אינו חסר וכי
היש הוא באין בענין אין והאין הוא ביש בעינן יש ללמוד
שהאין חוא היש והיש חוא האין:

Iam dixi tibi, quòd producenti Ens de non ente nihil decedit, & quòd Ens eſt in non ente quoad rem non entis, & non ens eſt in Ente quoad rem entis, vt diſcas, quòd non ens ſit Ens, & Ens ſit non ens. Patet igitur ex dictis, Maximum ſimpliciter neceſſariò eſſe, imò eſſe ipſam abſolutam neceſsitatem, & hanc vnitatem eſſe abſolutam. Vnitas ergo hæc erit maximum ſimpliciter, quod ſuprà innuimus, & S. Dionyſius doctè demonſtrat lib. de diu. nomin.

§ IV.

Quomodo Pythagoras vnitatem hanc trinam dixerit.

NVlla vnquam natio fuit, quæ Deum non coleret, & eum Maximum ſimpliciter non crederet. Siſsenij vnitatem maximè adorabant; Pythagoras trinitatem vnam aſtruebat. quod vt intelligatur, Sciendum eſt, id quod omnem alteritatem præcedit, æternum eſſe: alteritas enim idem eſt, quod mutabilitas; ſed omne quod mutabilitatem naturaliter præcedit, immutabile eſt, & conſequenter æternum. Vnitas ergo natura prior eſt alteritate, & quoniam eam naturaliter præcedit, eſt æterna. Vnitas natura prior eſt alteritate. Porrò omnis inæqualitas eſt ex æquali & excedente, vnde inæqualitas emergit, æqualitate naturâ poſterior; quod ita oſtendo. Omnis inæqualitas in æqualitatem reſoluitur, nam æquale inter maius & minus eſt; ſi itaque dempſeris quod maius eſt, habebis æquale; ſic ſi minus dempſe-

ris à maiori, iterum habebis æquale. Inæqualitas itaque per ſubtractionem ad æqualitatem reducitur; ergo æqualitas naturaliter præcedit inæquale; alteritas ergo & inæqualitas natura ſimul ſunt: vbi enim alteritas, ibi & inæqualitas, & è conuerſo; inter duo namque ad minus erit alteritas, illa verò ad vnum illorum duplicitatem facient, quare erit inæqualitas per exceſſum vnius. Alteritas ergo & inæqualitas ſimul erunt natura, ſed ex præmiſsis æqualitas natura præcedit inæqualitatem, quare & alteritatem; æqualitas ergo erit æterna. Iterum ſi duæ fuerint cauſæ, quarum vna prior ſit altera, erit effectus prioris prior natura effectu poſterioris; ſed vnitas vel eſt connexio, vel eſt cauſa connexionis, eſt enim vnitiua omnium; binarius verò, vel diuiſio eſt, vel cauſa diuiſionis; ſi ergo vnitas cauſa connexionis eſt, & binarius cauſa diuiſionis, ergo ſicuti vnitas natura prior eſt binario, ita & connexio natura prior eſt diuiſione; ſed ſicuti alteritas & diuiſio natura ſimul ſunt, ita vnitas & connexio: cùm itaque probatum ſit, id quod alteritatem, diuiſionem, ſeu mutabilitatem præcedit, eſſe æternum, eſt enim id ſimpliciter maximum; nihil verò præcedens alteritatem aliud ſit quàm vnitas, vnitas autem idem ſit, quod æqualitas, & connexio; erit neceſſariò, vnitas, æqualitas, & connexio æterna; non tria æterna, ſed vnum æternum, ſi enim plura eſſent æterna, alteritas ſiue multitudo prius eſſet vnitate, iterum alterum alteri deeſſet, atque adeo nullum illorum eſſet æternum; æternum itaque eſſent, & non æternum, quæ omnia abſurda ſunt & impoſſibilia. Manet ergo vnitatem, æqualitatem, & connexionem vti vnum ſunt, ita & æternùm eſſe.

Alteritas & inæqualitas ſimul ſunt natura.

Vnitas, æqualitas, & connexio ſicuti habent vnum eſſe, ita habēt æternum eſſe.

Atque hæc eſt illa trina vnitas, quam Pythagoras adorandam ſtatuit; quamque Ægyptij *Hemphta* dicebant, & ſub figura ὀφι-κυκλο-πτερόμορφῳ, id eſt, per globum, ſerpentem, alam in vnum hierogramma congeſta, occultè exprimebant; de quo vide Obeliſcum Pamphilium.

Ab vnitate itaque gignitur vnitatis æqualitas, atque ab his procedit connexio; Deus enim vnicus vti ipſa rerum entitas eſt, ſeu forma eſſendi, æqualitas verò entium æquitas, in qua neque plùs, neque minùs ſit, nihil ſuprà, neque infrà; ita generatio vnitatis nihil aliud eſt, quàm vnitatis repetitio; ſi enim bis, vel ter, aut deinceps vnitatem multiplicaueris, iam vnitas ex ſe aliud procreabit, vt binarium, ternarium, vel alium quemuis numerum qui creatis conuenit. Vnitas ergo in diuinis ſemel tantùm repetita gignit vnitatis æqualitatem, ſiue quod idem eſt, Vnitas gignit Vnitatem, quæ eſt generatio æterna Patris & Filij. Hinc patet, quomodo illud Triſmegiſti intelligendum ſit, *Monas genuit Monadem, & in ſeipſam ſuum reflexerit ardorem.* Sicuti igitur generatio vnitatis ab vnitate, eſt vna vnitatis repetitio, ita proceſsio ab vtroque eſt repetitio vnitatis entitatiuæ & æquatiuæ, ſiue quod idem eſt, vnitatis & æqualitatis connexio & vnitio. Rectè itaque ab vnitate, & æqualitate vnitatis, id eſt, ab vtroque, connexio procedit, neque enim connexio vnius tantùm eſt, ſed ab vnitate in æqualitatem vnitas procedit, & ab vnitatis æqualitate in vnitionem. Neque dicitur, connexionem ab vnitate, vel ab vnitatis

Triſmegiſti effatum explicatur.

tatis æqualitate gigni, quoniam neque ab vnitate per repetitionem fit, neque per multiplicationem; & quamuis ab vnitate gignatur vnitatis æqualitas, & connexio procedens ab vtroque, veluti si de eodem dicatur, hoc, id, idem; hoc ipsum quidem quod dicitur id, ad primum refertur; quod verò dicitur idem, relatum connectit & coniungit ad primum. Atque ex tali quantumuis dissita similitudine Pater dictus est Vnitas, Filius Æqualitas, Connexio verò Amor, seu Spiritus sanctus. Atque hæc sunt, quæ de Trismegisti & Pythagoræ trinitatis in vnitate, & vnitatis in trinitate scrutinio Lectori curioso exhibere volui.

CAPVT II.

De Monadis in quatuor Mundos, siue ab extra effusione.

QVadruplicem vnitatem hoc loco exponendam duximus; prima est simplicissima siue Μοναδική, Monadica; altera δεκαδική, decadica seu denaria; tertia ἑκατοντάδική, hecatontadica seu centenaria; quarta χιλιαδική, chiliatica seu millenaria. Prima intuetur simplicissimam & indiuisam vnitatem, scilicet 1; secunda denariam vnitatem, quæ & sequentium radix dicitur, & 10 sunt; tertia centenariam vnitatem contemplatur, & est præcedentis vnitatis denariæ quadratura, videlicet 100; quarta 1000, id est, millenariam respicit vnitatem, & est præcedentis denariæ vnitatis cubus. Quæ quatuor Monades vti fluxum puncti in lineam, lineæ in superficiem, superficiei in corpus pulchrè explicant; sic prima centralis monas, secunda superficialis, tertia quadrata, quarta solida rectè quoque denominari potest. Atque hâc ratione statutis duobus extremis, vnitate, & millenario, cœteros omnes numeros per accessum & recessum ab illis definiebant Pythagoræi, estque varia illa & mysteriosa τετρακτύς Pythagoræ. Verùm inter duo hæc, duo statuebant media, nempe 10 & 100; & denarium quidem radicem, centenarium quadratum, millenarium verò cubum appellabant. Vnitas sine diuisione est, & vt punctum; denarius millenarij radix cum simplici diuisione, est enim pariter impar, & vt linea: centenarius cum duplici diuisione, & vt superficies; diuiditur enim in 50 & 50, deinde 50 in 25 & 25: millenarius verò cum trina diuisione, & vt corpus; diuiditur enim 1000 primò in 500 & 500; deinde 500 in 250 & 250; rursus 250 in 125 & 125, ibique cessat diuisio. Sicuti igitur monas omnis diuisionis expers, sic 10 vnam diuisionem tantùm admittens aptè Intelligentijs applicatur, 100 binâ diuisione animam, 1000 verò trinâ diuisione aptè corporeum Mundum ostendit. Sed explicemus singula.

Quadruplex Vnitas explicatur.

Declaratur natura singularum Vnitatum.

In monadica vnitate contemplamur simplicissimam Mentem omnium productricem, diuinam essentiam; in secunda radicali vnitate Angelicam intelligentiam; in quadrata animam; in cubica denique corpus intuemur; ita vt in hisce quaternis vnitatibus distinctis, distinctas in singulis proprietatum rationes comperiamus. Nam in Deo omnia Deus,

Vnitates quatuor explicantur.

in intelligentia omnia intellectus, in anima omnia anima, in corpore omnia corpus est; quod aliud non est, quàm Mentem omnia complecti vel diuinè, vel intellectualiter, vel animaliter, vel corporaliter; diuinè quidem, prout res est veritas; intellectualiter, hoc est, vt res non est veritas, sed verè; animaliter, hoc est, vt res est verisimiliter; corporaliter denique, hoc est, vt verisimilitudinem exit, & confusionem subintrat.

Primæ Vnitatis prærogatiua.

Prima vnitas veluti exemplar omnium, omnem præcedens multitudinem, & consequenter omnem alteritatem, oppositionem, inæqualitatem, diuisionem; & tametsi huiusmodi vnitas nec binarius, nec ternarius, nec quaternarius sit, omnia tamen ea est, quæ sunt binarius, ternarius, quaternarius &c. Si species rerum vt numeri distinguantur, ipsa absoluta vnitas nullius quidem speciei est, nullius nominis, nullius figuræ est, sed omnia in omnibus est; est enim hæc vnitas omnis multitudinis generum, specierum, substantiarum, accidentium, vniuersarumque creaturarum, mensura vna omnium mensurarum, æqualitas vna omnium æqualium & inæqualium, connexio omnium vnitorum & segregatorum, quemadmodum vnitas omnem tàm parem quàm imparem numerum simplicitate suâ complicat, explicat, atque connectit, vnitas infinita potentia, vnitas ineffabilis, à qua si cuncta separaueris, si aliud nunquam aut fuisse, aut esse, aut fieri posse intelligas, si multitudinem omnem abijcias, & ipsam simplicissimam vnitatem tantùm subintraueris, ita vt eam non potiùs simplicem quàm non simplicem, non potiùs vnam quàm non vnam comprobaueris, arcana omnia te penetrasse nôris. Videbis enim vitam eius minimè corruptibilem in sua vnitate absoluta, in qua est omnia, huius autem absolutæ vnitatis præcisissima est certitudo, ita vt mens omnia in ipsa, & per ipsam agat, neque quæstio esse potest, quæ eam non præsupponat, est enim entitas omnium entium, quidditas omnium quidditatum, causarum omnium causa, finis omnium. Vidimus Omnipotentis Vnitatis miracula, iam ad cœteras vnitates progrediamur.

Secundæ Vnitatis denariæ vis & natura.

Secunda vnitas decadica respicit intelligentiam Angelicam, quæ cùm ab infinita illa vnitate primò recedat, necessariò intellectualis compositionis miscellam intrare cogitur. Est autem compositio ab vno & altero, id est, ex oppositis, quæ non præueniunt eam, sed simul cum ipsa oriuntur, copulanturque in eius simplicitate radicali opposita ipsa indiuisè & irresolubiliter; denaria enim vnitas sine radice est, nam eam præter primam nulla præcedit vnitas, cuius multiplicatione exurgat, cùm ea sola primò ortum capiat. Et tametsi à prima vnitate quoad essentiam infinitis distet interuallis, simplicissima tamen diuini operis ratio est, exemplarium diuinorum promus condus. Creatrix enim vnitas in actum se exerens primò produxit dyadem, quæ est monas decadica siue Mundus intellectualis, absoluta Dei imago, & immediatum exemplar; denarij numeri, quem refert, vltimum complementum.

Tertiæ Vnitatis centenariæ vis & natura.

Tertia vnitas centenaria animastica numerus intelligentiæ est, quam quadratè explicat; intelligentia numerus est vnitatis absolutæ siue primæ monadis, vnitas enim intelligentiæ numeratur in anima, dum multi-

pli-

pliciter contrahitur. Deus lumen est intelligentiæ, quia eius vnitas; intelligentia verò animæ lumen, quia eius vnitas, & corporalis forma vnitatis animæ numerus existit. Animæ vnitatem seu vnitatem non in se, sed eius corporeâ inuestigatione sensibiliter intuemur; pari pacto intelligentiam non in se, sed in anima, nec primam simplicissimam absolutissimamque vnitatem vti in se est, sed in ipsa intuemur intelligentiam vt in numero & signaculo. Deus igitur forma intelligentiæ est, intelligentia animæ, anima corporis. Ratio itaque non vt cubici corporis radix, sed vt medium per quod intellectualis radix in corpus descendit, consideranda est; est enim instrumentum intellectus, atque ita principium seu radix instrumentalis rerum corporearum. Centenaria monas animam figurat, milllenaria corpus; exurgit autem mille ex ductu denarij in centenarium, hoc est, ex multiplicatione intelligentiæ per animam. Omnis enim numerus denario perficitur, simplicissimæ vnitatis numerus simplicissimo numero in denarium pergit. Quæ igitur in prima vnitate sunt ipsa vnitas simplicissima, in eius explicatione numerali reperiuntur diuisa, atque differenter alia. Ita quidem intelligentiæ, quæ sunt numerus simplicissimæ & absolutæ vnionis, intellectualiter quidem numeri naturam in ordine ad primum participant, intellectualis differentia, oppositio, & alteritas, similiaque, quæ numero conueniunt, sunt ipsa vnitas absoluta. Quadrata verò alteritas & oppositio sunt in ratione ipsa vnitas intellectualis. Cubicæ demum oppositiones & alteritates sensibiles & corporeæ vnitas sunt in ratione.

Quarta denique vnitas millenaria vltima & sensibilis vnionum est explicatio. Sicuti autem millenarius ex multis compositus, ita & hæc vnitas. Prima vnitas itaque se habet per modum puncti; secunda per modum lineæ; tertia per modum superficiei, quarta per modum corporis, seu cubi. Vnitas puncti simplicissimi, est omne id, quod in lineari, superficiali, & corporea vnitate; & superficialis vnitas omne id, quod est in corporea vnitate, explicat. Et tres quidem priores vnitates, non sensiles & discretiuæ nisi per mentem ipsam, quæ sola punctum, lineam, & superficiem seorsim considerat; sensus verò corporeum tantùm attingit. Si quis igitur per sensibilia, mentalia niteretur mensurare, idem faceret quod is, qui solido corpore aut punctum, aut lineam, aut superficiem mensurare attentaret, atq; imprudenter, nè dicam stolidè ageret. Omne igitur sensibile ad rationem eleuandum est, aut ad intelligentiam, siue ad absolutam vnitatem, quod si hoc pacto ab omni sensibili, rationali, aut intellectuali multitudine absolutam ad simplicitatem infinitam redegerimus, non est ampliùs quicquam de eo affirmabile; neque enim tunc potiùs est lapis quàm non lapis, sed est omnia, vnitas videlicet simplicissima, Deus benedictus in secula. Vnde sicuti absoluta vnitas lapidis illius sensibilis & rationalis est Deus, sic eius intellectualis vnitas est intelligentia. Vides etiam ex his vnitatibus, quomodo sensus redit in rationem, ratio in intelligentiam, intelligentia in Deum, vbi est initium & consummatio in perfecta circulatione, vti ex Hermeticis pulchrè probat Cusanus, & Franciscus Patricius.

Quartæ Vnitatis millenariæ vis & natura.

Qua-

Quatuor dictarum Monadum Schematica explicatio.

EX prædictis perſpicuum eſt, Mundum quendam ſupremum ex Theophanico primæ monadis in denarium deſcenſu conſtitui; ſecundum ex ſecundæ monadis in tertiam; tertium verò Mundum per deſcenſum tertiæ monadis in quartam, per quam reditus fit in vnitatem. Centrum primi Deus, ſecundi intelligentia, tertij ratio, quarti ſenſus. primum centrum entitatem habet indiuiſibilem, omnia in omnibus, vbique centralem. Omnia ſunt in primo Mundo per vnitatem abſolutam; omnia in ſecundo per intellectualem; omnia in tertio per rationalem; omnia in quarto per ſenſum. Sed quomodo hęc Pythagorica tetractys ſiue quaternarius in Deo, Angelo, Anima, & Corpore ſit, videamus, nonnulla ex Muſurgia noſtra tomo 2. fol. 448. & fol. 451. repetentes.

Arithmeticæ myſticæ ſpecimen in numeris 1.2.3.4

Conſtat, vnum, duo, tria, quatuor vnita ſimul efficere denarium, totius Vniuerſi Symbolum, rerum omnium metam & terminum, & vnitatis ſimplicis naturalem explicare virtutem; ex ipſo verò denario, qui altera quædam vnitas eſt, pari quaternarij progreſſu, radicis quadratæ attingitur explicatio; 10 enim, 20, 30, 40, ſimul iuncta 100 conſtituunt, denariæ radicis quadratum. Centenaria item vnitas pari motu millenarium exerit; 100 ſiquidem, 200, 300, 400 ſimul iuncta millenarium conſtituunt, ſecundæ vnitatis, radicis ſcilicet denariæ, cubum. Non ſunt igitur naturali influxu plures quàm 10 numeri, qui quaternâ progreſſione arcentur; neque vltra radicis denariæ millenarium, videlicet cubum, alia fit repetitionis variatio, cùm tunc quaternarius progreſſione ter repetitâ denario exurgat ordine. Habes igitur quaternarium vnitatis, explicationem vniuerſi numeri continere potentia. Vnitas enim generalis quatuor vnitatibus diſtinguitur, quæ congruo hìc ordine diſponuntur; prima ſimpliciſſima; ſecunda à prima diſtat Zyphræ adiunctione, & radicem conſtituit denariam; tertia centenarium denotans, quadratum; quarta millenarium denotans, cubum conſtituit. Contemplatur itaque mens ipſam vniuerſam ſuam entitatem in his quaternè diſtinctam vnitatibus, in ſimpliciſſima quidem vnitate Deum vt Creatorem omnium; in radice ſiue vnitate denarij, intelligentiam; in quadrato intelligentiæ contractionem ſiue animam; in cubico numero denique nihil complicante corpus conſiderat. Omnia autem in Deo Deus, in intelligentia intellectus, in Anima anima, in corpore corpus. Et in vnitate quidem prima omnes reliquas vnitates, etſi indiuiſim, indifferenter, indiſtinctè complicatas intueberis. Certè ſi quis hanc ſimpliciſſimam tantùm vnitatem omni multitudine reiecta penetrauerit, ita vt eam non potiùs ſimplicē quàm non ſimplicem, non potiùs vnam, quàm non vnam comprobauerit; is arcana oīa ſe penetraſſe ſciat: per hanc enim vnitatem, mentis vnitatem videbit nudam omni multitudine, inuenietque non eſſe eius vitam corruptibilem in ſua vnitate abſoluta, in qua eſt omnia; huius autem abſolutæ vnitatis perfectiſſima eſt certitudo, ita vt Mens omnia in ipſa, & per ipſam agat, ęſt enim entitas omnium entitatum, omnium quidditatum quidditas, cauſarum omnium cauſa, finis omnium finium.

Arithmeticæ myſticæ peritus omnia arcana penetrare poteſt.

Dena-

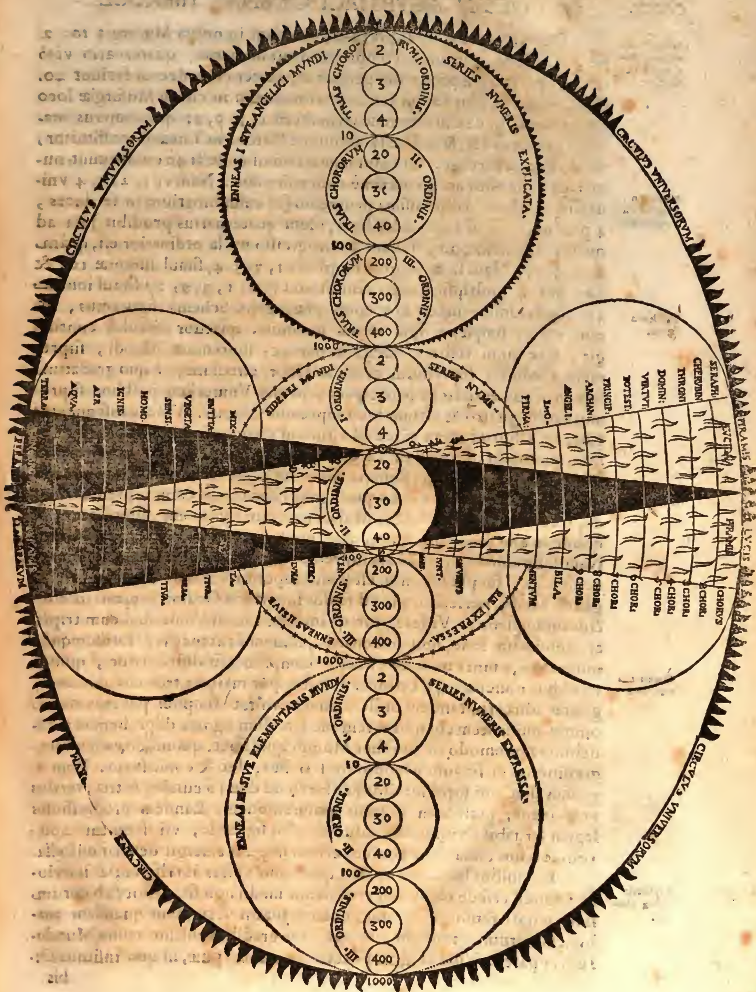
CIRCVLVS VNIVERSORVM
ENNEAS I SIVE ANGELICI MVNDI SERIES NVMERIS EXPLICATA.
TRIAS CHORORVM I. ORDINIS.
TRIAS CHORORVM II. ORDINIS.
TRIAS CHORORVM III. ORDINIS.
2
3
4
10
20
30
40
100
200
300
400
1000
SIDEREI MVNDI SERIES NVM
I. ORDINIS.
II. ORDINIS.
III. ORDINIS.
ENNEAS II SIVE
EXPRESSA.
ENNEAS III SIVE ELEMENTARIS MVNDI SERIES NVMERIS EXPRESSA.
SERAPH.
CHERVBIN.
THRONI
DOMIN.
VERTVT.
POTEST.
PRINCIP.
ARCHAN.
ANGELI.
CHORVS
CHOR.
TERRA
AQVA
AER
IGNIS
HOMO
CIRCVLVS VNIVERSORVM

Denario omnis numerus comprehenditur.

Denario itaque, vti ſuprà fusè, & etiam in noſtra Muſurgia to: 2. fol 451. oſtendimus, omnis comprehenditur numerus; quaternario verò omnis numerorum progreſſio perficitur, quater enim decem faciunt 40. Hinc in 40 circulos totum Schema harmonicum in citato Muſurgiæ loco diſtribuimus, in ea diſtributione vſi numeris 1, 3, 9, 27. qui numerus maximè myſticus eſt, & animæ ſymbolum à Platone in Timæo conſtituitur, vt paulò poſt dicetur. Hi enim numeri ſimul collecti 40 conſtituunt, numerum propoſito noſtro maximè conuenientem. Nam vt 1, 2, 3, 4 vniuerſi numeri eſt ordinatiſſima progreſſio (ſi enim binarium in ſe duces, 4 produces; & ſi 1 ad 3 addideris, idem quaternarius prodibit) ita ad quaternarij denarium, ſcilicet 40 progreſſio nulla ordinatior eſt, quàm 1, 3, 9, 27. Nam ſicut priores ſimplices 1, 2, 3, 4, ſimul ſumptæ 10, & hæc per 4 multiplicata 40 conſtituunt; ita 1, 3, 9, 27 ſimul iuncta 40 conſtituunt; iuxta hos enim præcedens Schema figuramus, in quo vnitas ſimplex, quâ Deum notamus, quatuor circulos contingit, maximum ſcilicet vniuerſæ naturæ, ſupremum Mundi, ſupremum Ordinis, ſupremum denique Chori circulum; à quo gradatim lumen atque entitatem participant; primò Vniuerſum, poſt hoc ſupremus Ordo, quarto & vltimo loco ſupremus Chorus. Vides conſequenter Chorum Choro lumen vſque ad vltimum communicare. Intueris quoque, quomodo id, quod in Vniuerſo, & in quolibet Mundo reperitur, in Ordine reperiatur. Nam denaria vnitas intelligentiã, centenaria animam, millenaria, vti dictum eſt, corpus ſignans, alio modo eſt in ſupremo Mundo, ſecundùm illius videlicet Mundi naturam ſublimem, ſimplicem, & nobilem, alio modo in medio, alio modo in infimo vmbroſo Mundo. Nam infimum ſuperioris cum ſupremo inferioris in omnibus coincidere conſpicies; ſimplicior enim eſt ſenſus ſuperioris Mundi, quàm intelligentia Medij, perfectiorque eſt ſenſus ſuperioris Ordinis, quàm intellectus ſubſequentis. Vides igitur, quàm aptè totum Vniuerſum cum triplici Mundorum ſerie, nouem denarijs, nouem centenarijs, totidemque millenarijs, omnes minimis circellis comprehenſis diſtribuatur; quibus triadibus nouenarijs, ſi totidem vnitates per maiores tres circulos indigitatas adieceris, tandem millenarium in vnitate ſimplici per maximum omnia ambientem complicantemque circulum ſignata deprehendes; videbiſque quomodo in quolibet Mundo quidlibet, quomodo eadem progreſſionum in ſingulis Mundorum ſeriebus, lex & conſtitutio. Nam ſi primus denarius ſuperioris Mundi fuerit vt duo, ſecundus vt tria, tertius vt quatuor; perfectam habebis progreſſionem. Eandem progreſſionis legem ſeruabit ſecundus Mundus denario ſignatus, vti ſequitur 200, 300, 400; hos enim ſi ritè coniunxeris, in ſingulis emergit denarij miſcella.

Explicatio numerorum myſticorum.

Explicatio figuræ.

Omnia in omnibus.

Explicatio figuræ vlterior.

Ex quibus luculenter patet, quomodo vnitas intelligentiæ inferioris Mundi, etſi de natura ſuperioris, aut medij non ſit, vtpote ab eorum ſimplicitate remotior, eorum tamen naturam ſecundùm quandam analogiam mirum in modum attingat, vt in gradibus entium trium Mundorum apparet. Vide Schema præcedens archetypum, in quo infimus Orbis

bis per 1000, siue cubum signatus corpoream naturam comprehendit, ex quatuor elementorum temperamento constitutam, & proinde tenebris tantò plùs immergitur, quantò ab apice lucidæ fuerit remotior; secundus verò cœlestem Mundum, lucem inter & tenebras sedem mediam continentem, Intelligentijs Orbes mouentibus plenum, qui Mundum inferiorem tenebris inuolutum perpetuâ lucis deriuatione, tùm illuminant, tùm fœcundant; tertius Orbis Angelicum continet Mundum, lucis habitaculum, in quo cœlestes illi beatarum mentium exercitus harmonico ordine distributi, varia inferiorum Mundorum dispensant distribuuntque ministeria. *Seraphin* diuino amore æstuantes, omnia inferiora ad diuinum amorem per operum consonantiam incitantes attrahentesque, perenni ac diuinâ quâdam commotione inflammant. *Cherubin* in immenso diuinæ scientiæ Oceano absorpti, mentes hominum, inferioresque Ordines ad veram scientiam cognitionemque illuminant. *Throni* Mundi, rerumque in ea existentium dispositores, omnia in perfectam harmoniam ordinant. Suntque ideo huius Ordinis tria præcipua munia, vt calore quodam diuino entia inferiora purgent à sordibus, deinde cognitione cuique propriâ illuminent, denique quoad vtrumque illa perficiant; omnia namque entia summum bonum, à quo profluxerunt, suâ naturâ appetunt, & pro viribus in id ipsum conuersa connituntur, vt quàm maximè possunt, ipsi & iungantur, & eo fruantur, & alios ad id consequendum inflamment. Cùm enim summo bono & essentiâ, & potentiâ, & actione proximi, eiusque proximè participes, boni & ipsi necessariò effecti; nulli entium sunt inuidi, & omnibus in bono bonitate suâ cooperari est necesse; idque triplici, vt diximus, actione, illuminando, purgando, attrahendo: per has enim easdem actiones ipsæ quoque primæ triadis mentes proximè & iugiter à Deo illustratæ, diuinoque igne inflammatæ, ad ea opera & iuuantur, & suaui quâdam vi impelluntur, fiuntque primariæ diuinæ prouidentiæ ministræ. Quod ipsum munus & secundus Ordo, sed pro natura sua, vt ab Opifice est remotior, remissiùs quàm primus obit, à Deo & ipse per superiorem Ordinem ad perfectionem propriam redactus; quæ quidem perfectio in eo consistit, vt *Dominationes* dominatum quendam in inferiora liberum exerceant, & nullâ vi coactæ, ea gratijs suis donent, & illuminent, & purgent, & perficiant, atq; ad summum bonum perducant; idemque faciant stabilitate quâdam sibi propriâ & fortitudine *Virtutes*; *Potestates* autem ordinem in his agendis ab omni procul confusione conseruent. Tertius autem Ordo proximè hominum generi prouidet; & *Principatus* quidem Principum curam gerere videntur; *Archangeli* verò populorum Principibus subditorum; *Angeli* denique hominum singulorum, per quos humanum genus totum, & quoad intellectionem illuminatur, & quoad voluntatem purgatur, & quoad vtraque perficitur: neque enim decuit supereminentem omnibus bonitatem entia omnia procreare, & ea deinde casui relinquere, aut vt à seipsis aliena discrepantiaque remanerent, permittere; sed si integra, vt ipsa bonitas, permanere debebant, necesse fuit, vt vniuersa simul coniungeret, & à se iugiter pen-

Ordines Angelorum. Seraphin.

Cherubin.

Throni.

Dominationes.

Virtutes & Potestates.

Principatus. Archangeli. Angeli.

dere, ad ſeque connecti, & ad primum fontem regredi, apta vt eſſent, efficeret: ſed id fieri nequaquam potuit, niſi ſuprema, mediaque, & infima entia vinculis quibuſdam colligarentur; quod harum Mentium amore & miniſterio quàm aptiſſimè fieri potuit. Atque hæc eſt catena illa Heracleotica omnia connectens; hoc decachordon illud naturæ Vniuerſi, omnia in vnam eandemque pulcherrimam harmoniam adaptans, dum Deus, vti in omnes, ita maximè in Mundum Angelicum, hic in cœleſtem, & cœleſtis in Mundum Elementarem admirandâ quâdam ratione influit; iterumque Angelici Mundi triplici Choro, & cœleſtis Mundi triplici Choro, & hîc inferioris Mundi Chori ſinguli, ſingulis reſpondent; adeo vt nulla ſit inferioris Mundi chorda, quæ non correſpondentes habeat cùm in cœleſti, tùm Angelico Mundo chordas, iuxta celebre illud ſecretiorum Cabaliſtarum pronunciatum: *Nulla herba eſt inferiùs, quæ non habeat planetam ſuperiùs dicentem ſibi, creſce.* Chordâ igitur in quacunque Mundi ſerie incitatâ, continuò reliquæ correſpondentes abditâ quâdam vi conſenſuque in harmoniam animabuntur, latetque ſub harum rerum perfecta notitia totius arcani naturæ maximum ſacramentum, quòd quicunque ſciuerit, aptando conſona conſonis, mirandos in natura rerum effectus ſe nouerit præſtiturum. Sed hæc meliùs ex ſuprà poſito Schemate intelliges, in quo vides, circulum omnia ambientem ſignificare vnitatem æternam, immutabilem, immobilemque. Tres circuli tres Mundos, Elementarem, Cœleſtem, & Angelicum, quorum vnuſquiſque iterum in tres alios circulos, veluti in tres Choros, Chori autem ſinguli ſingulorum Mundorum in tres circellos, gradus entium rerumque Vniuerſi, deſinentes diuiſi conſpiciuntur. Primus circulus Mundialis per 9 circellos, 9 Choros Angelorum; ſecundus nouem cœlorum Orbitas, quæ ſunt, Primum mobile, Firmamentum, ſphœra Saturni, Iouis, Martis, Solis, Veneris, Mercurij, Lunæ; tertius circulus nouem Elementaris Mundi entia, quæ ſunt homo, brutum, zoophytum, arbor, frutex, herba, mineralia, mixta, elementa, ſignificat. Et hi ſunt 27 gradus entium trium Mundorũ; quibus ſi reliquos circulos maiores iunxeris, emergent 40 circuli, totidem videlicet, quot numeri ſupradicti 1, 3, 9, 27 ſimul ſumpti conſtituunt, quorum primus terminus, 1, vnitatem abſolutam; ſecundus, 3, ſuperficialem ſeu radicalem; tertius, 9, videlicet quadratum ternarij; quartus denique, 27, cubum ternarij conſtituit; qui, vt dixi, ſimul iuncti dant 40, quibus Pythagoræi numeros indicabant abſolutos ſeu radicales, planos, ſolidos; Hebræi verò, vt in Cabala diximus, miro artificio de triplici Mundo differentes, ſuas faciunt numeris reſpondere literas. Vides quoque quàm hæc aptè ijs, quæ in præcedentibus de 9 quatuor Mundorum decadibus diximus, conſentiant. Hi omnes circuli duplici pyramide, quarum prior lucida baſin in vertice cœli Angelici ſiue lucidi, apicem in inferioris Mundi gradu conſtituit; altera pyramis tenebroſa baſin ſuam in inferioris Mundi gradu, materia ſcilicet prima, omni luce actuque priuata, conſtituit, apice in cœli Angelici ſummitate terminante; vnde ſupremus Mundus vti lucis, ita tenebrarum copiâ abundat

Catena Heracleotica.

Harmonia Chororum Angelicorum cum Mundo.

Explicatio figuræ.

Demonſtratio per duplicem pyramidem, lucidam & tenebroſam.

dat Mundus inferior, medius ex vtroque æquam lucis & tenebrarum portionem participat, quamuis nec superior tenebrarum, nec inferior lucis prorsùs sit expers, etiamsi lux in inferiori Mundo, vti & tenebræ in superiori quodammodo videantur absorptæ. Si igitur Schema penitiùs introspexeris, experieris per descensum vnitatis in multitudinem, regressumque multitudinis in vnitatem, quomodo in supremo cœlo omnia, quæ multitudinis sunt, in ipsam vnitatem pergant; diuiduum videlicet in indiuiduum, in lucem tenebræ, compositum in simplex, mortale in immortale, mutabile in immutabile, potentia in actum, pars in totum, & sic de cœteris. Contrarium in Mundo inferiori processum reperies. Quæ si sagaci disquisieris ingenio, maxima, & obscurissima luce clarissima intueberis, vsque ad ipsa naturæ abditissima. Oportet autem, vt cuiuslibet particularis vnitatem in sua perfectione concipias, & secundùm eam lucis intensionem, tenebrarum qualitatem imagineris; ex vnitatum autem graduationibus illam minorem reputes, quæ plùs tenebrarum, plùs multitudinis, plùs potentiæ, plùs diuisibilitatis obtinet; maiorem verò illam, quæ plùs lucis, plùs vnitatis, plùs actus indiuisibilitatisque habet: quantò enim vnitas minùs in actu, & plùs in potentia est, tantò est alterabilior; Vnitas enim vniens vnitate vnibili perfectior est, vt vnitas Animæ, corporis vnitate perfectior est, quia vnitatis corporis finis est animæ vnitas, à qua corporalis, vt à quodam suo principio, dependet. Mirus fœtus Vnitatis.

Mira hoc loco proprietas Monadis & fœturæ eius nobis occurrit, quæ & medietatem in tribus dictis Mundis à Deo productis demonstrat, aliaque insignia, vt dicetur, mysteria pandit omnipotentis illius vnionis, estque vt sequitur: *Si numeri quotlibet impares naturali ordine ab vnitate incipiendo disponantur, omnium quorumlibet duorum numerorum, à medio progressionis æquè distantium, summæ medietas, medium progressionis terminum adæquabit*. Sit data numerali serie sequens numerorum dispositio. Mira proprietas progressioni Arithmeticæ.

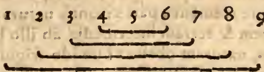

In hac medius terminus, 5, est; si itaque quoslibet à quinario æquè distantes in vnum iunxeris, prodibunt 10, cuius dimidium 5. ita 3 & 7: 2 & 8: 1 & 9 iuncti, 10 constituent, quorum medietas pariter 5 est. Ex hac itaque proprietate quomodo vnitas numerorum principium sit, apertè deprehenditur. quod sic demonstro. Si vnitas aliquid se priùs haberet, vtpote alium quempiam numerum, aut aliud quidpiam discretiuum, id cum 2 vnitati circumponeretur; quare iuxta datam propositionem vnitas foret huiusce aggregati medietas; sed ipsa vnitas est dimidium 2; per communem itaque animi notionem, tale aggregatum, & 2, essent æqualia, quandoquidem quæ vni & eidem æquè sunt multiplicia, æqualia vt sint necesse est; tale autem aggregatum, & binarius, vnitati essent æquè multiplicia, nempe dupla, præsertim cùm vnitas sit eorun- Demonstratio propositæ questionis.

dem medietas; quare & æqualia, atque adeo totum parti adæquabitur; quod cùm absurdum sit, & impossibile, necessariò sequitur, vnitatem omnium numerorum esse principium, neque vllum ante se numerum admittere. Atque vt ex hac propositione intentam sacramentorum fœturam altiùs exprimerent, duas pyramides sibi oppositas finxerunt Veteres, de quibus paulò antè quoque dictum fuit, quarum vna pyramis lucis, altera nigra tenebrarum est, quas in nouem spacia per parallelas diuidebant. vides itaque pyramidem lucis, quantò plùs materiali pyramidi immergitur, tantò eam plùs lucis perdere, & materiæ acquirere; contra materialem pyramidem quantò plùs lucis immergitur pyramidi, tantò plùs lucis acquirere, & materiæ deperdere, ita vt quinarius medio loco positus, semper æqualitatem lucis & tenebrarum possideat. Cùm verò triplex Mundus sit, supercœlestis, cœlestis, & sublunaris, extremi vtriusque mediam quandam cœlestis sortitur naturam: supercœlestis enim Mundus lucis est, sublunaris tenebrarum, & cœlestis luce & tenebris temperatur. Cuius virtus cùm Mundum attingat sublunarem, meritò à supercœlesti gubernari ponitur; virtute siquidem & resistentiâ, actione & passione medius est. In sublunari vitæ & mortis vicissitudo; in supercœlesti vita perfecta, functionumque perpetuum stabilimentum; at in cœlesti, media quædam natura, ex stabilitate & vicissitudine composita. Si itaque pyramides dictas exactiùs ad se inuicem conferas, inuenies in superiori Mundo perfectionis abundantiam, in sublunari eiusdem defectum, in medio vtriusque perfectæ æqualitatis miscellam. Quæ non tantùm in memoratis Mundis vera sunt, sed in quibuslibet dictorum Mundorum particularibus gradibus. Elementum enim, quod inter duo proxima, eaque interposita mediat, mediam sortitur habitudinem à circumstantibus ex æquo participantem; atque adeo aggregati quædam in habitudine medietas est. Hoc pacto inter aquam & ignem aër intermedians ab igne calorem, ab aqua humiditatem participat; ideoque est calido-humidi aëris ab vtroque stipante elemento participantis natura & proprietas. Pari pacto aqua inter aërem & terram intermedia ab illo humidum, ab hac frigidum participans, naturam obtinet humido-frigidam. Quod & in mixtis luculenter apparet; frutices enim inter herbas & arbores mediant; inter liquores minerales, & terrestres substantias, metalla; inter homines & zoophyta, bruta; inter humanam, & diuinam naturam, medius Christus Seruator noster. In cœlesti Mundo Mercurius intermedius à Venere & Luna, haud secùs ac aqua quædam cœlestis humidum à Venere, à Luna frigidum ex æquô participat. Inter tres superiores ♄, ♃, ♂, & inferiores ♀, ☿, ☽ Sol intermedius, singulis dat & recipit; inter ♄ & ♂, Iuppiter medius vtrinque se stipantium malignitatem, virtute suâ temperat. Porrò in supercœlesti Mundo, primæ hierarchiæ conuenit perficere, illuminare, & purgare; infimæ contrà perfici, illuminari, & purgari; mediæ verò hierarchiæ dictæ operationes actiuè & passiuè cum reciprocatione quadam conueniunt. Patet ergo ex dictis memoratæ propositionis mysterium.

Ostensio propositionis in lucis & tenebrarum pyramide.

In Elementorum combinatione dicta elucent.

In mixtis.

In Cœlis.

CA-

CAPVT III.

De hieroglyphica expressione numerorum Aegyptijs potissimùm vsitata.

DVplici ratione Ægyptios, numeros suos hieroglyphicis expressisse reperio, vel hierogrammatica, vel kyriologica. Priori modo per recondita altissimarum rerum symbola, sacramenta sua numeris exprimebant; posteriori modo rem illam, quam per numerum exprimere volebant, toties repetebant, quot numerus iste haberet vnitates. De postrema ratione primò, deinde de priori agendum.

§ I.

De Kyriologica ratione repræsentandi numeros, Aegyptijs vsitata.

DIcimus itaque primò, κυριολογίαν hieroglyphicam nihil aliud fuisse, quàm significatum, quod numero exprimere volebant, toties ponere, quoties numerus contineret vnitates. Sic, verbi gratia, globus, seu circulus seorsim positus Mundum superiorem æternumque significabat; duo globi seu circuli duos Mundos superiores, tres globi tres Mundos superiores, quatuor globi seu circuli quatuor Mundos superiores. Circulos ponebant pro Mundis, ad Geniorum ijs præsidentium æternitatem indicandam, est enim figura principij & finis expers. Mundos verò hylæos siue elementares nunc per quadrata & quadrangula, nunc per triangulos rectangulos exhibebant; & tunc quidem quadratis vtebantur, quando in mixtorum Mundis successiuam generationis propagationem insinuabant; vnde & triangulos geneticos appellabant; de quibus omnibus & singulis fusiùs in Geometria nostra hieroglyphica. Pari pacto vnum sceptrum ponentes, vnum aliquod dominium exprimebant; duobus duplex dominium; tribus triplex; quatuor quadruplex; vel etiam pro nodorum sceptris impressorum numero, imperia & dominia alicuius Genij exprimebant; verbo, omne hieroglyphicum semel, bis, ter, quater, & sic de cœteris, positum significati multiplicationem denotabat. Quæ consuetudo in hunc vsq; diem à posteris recepta fuit. Veteres enim cùm necdum figuras numerorum certas inuenissent, eos totidem lineolis, quot numerus significabat, expressisse compertum est; hinc vnum, duo, tria, quatuor &c. innuentes, vnam, duas, tres, quatuor vsque ad decem ponebant lineas, hoc pacto, I. II. III. IIII. Videntur huius etiamnum adhuc vestigia quædam apud Veteres Romanos, dum Duumuiros, Triumuiros, Septemuiros sic exprimebant $\overline{II}$vir. $\overline{III}$vir. $\overline{IIIIIII}$vir; quinque verò expressisse videntur per inclinationem vnius lineæ ad alteram, vti hîc patet, V; & decem per decussim, quæ constare videtur ex binis hisce figuris

O 1
OO 2
OOO 3

Quomodo multitudinē rerum numeris exprimant Ægyptij.

Veteres lineolis vtebantur pro numeris.

Quomodo quinarium & denarium exprimerent Ægyptij.

VΛ,

VA, quarum vna ſurſum, altera deorſum vergit, in vnum copulatis, vti hic apparet X. De qua Horus l. 2. c. 28. Γραμμῇ ὀρθῇ μιᾷ, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένῃ (δέκα, ἢ χίασμα, ἢ) δέκα γραμμὰς ἐπιπέδας σημαίνουσι. Hoc eſt; *Lineâ rectâ, quâ pariter alia linea ſecta eſt 10, hoc pacto, X; (vel decuſſim, vel) 10 lineas planas ſignificant*. Vt proinde hæc decuſſis Denarij ſiue perfectionis Symbolum paſſim inter hieroglyphicas inſcriptiones locum inuenerit; de quo fuſiùs in Obeliſco Pamphilio fol. 386. & in ſequentibus ſuo loco.

§ II.

De hierogrammatica numerandi ratione, ac primò de Vnitate, Dyade, ac Triade.

Hierogrammatica numerandi ratio in hoc conſiſtebat, quòd numeros per occultas metaphoras, animaliumque virtutes ſignabant. Hoc pacto, 1, ſignificaturi, phœnicem ponebant, eò quòd hæc auis nullum habere ſuæ ſpeciei ſocium perhibeatur; de quo vide Horum l. 2. Vnitatem quoque abſolutam per centrum ſignificaturi, circulum pingebant, eò quòd ſicut centrum eſt principium omnium linearum, figurarumque ex lineis conſtitutarum, ſic Vnitas ſuprema cauſa eſt omnium in Mundo exiſtentium; de quo ampliùs in Geometrica hieroglyphica. Binarios numeros, primò per quemuis binarij angulum indicabant, eò quòd vnitas ſuprema ex centro ſuo diffuſa primò Dyadem conficiat, id eſt, Mundum intellectualem; fluxus enim monadis in alteritatem, angulum per binarum ambientium linearum extenſionem, cuius vertex punctum eſt, neceſſariò efficit, vt poſtea declarabitur copioſiùs. Præterea Dyadem ſiue principium generationis ſignificaturi, duos pingunt cornices; ſolent enim, Horo teſte, huiuſmodi animalia bina ſemper oua parere, ex quibus mas & fœmina, hoc eſt, principium actiuum & paſſiuum, à quibus omnia ſuæ generationis exordium habent. Eſt itaque in pyramide Dyas per duarum quarumuis latentium linearum fluxum indicata, quæ cùm diuerſitatis, inæqualitatis, diſſimilitudinis ſit principium, & vnitatis diſtinctio, caſuſque ſit primus ab vno; non immeritò diſſectionis in omni diſciplina cenſetur numerus, quo ab Ægyptijs oppoſitarum inter ſe diſtributio, & pugnantium in natura qualitatum viciſſitudines non incongruè à Perſarum Magis, ſub Arimanij & Orimazis allegoria, ſeu ab Ægyptijs ſub Oſiridis & Typhonis hiſtoria repræſentata indicantur. Hinc Pythagorici, teſte Plutarcho, vtrumque principium diuerſis afficiunt nominibus, vt bonum vnitatis, finiti, quieſcentis, recti, imparis, quadrati, æqualis, dextri, ſplendidi; malum verò binarij, infiniti, in motu verſantis, curui, paris, alterâ dimenſione longioris, inæqualis, ſiniſtri, tenebricoſi nomine indigitant; atque hæc eſſe principia ortus rerum ſtatuunt. Hinc Oſiris dicitur omne id, quod, vt ſuprà dictum eſt, beneficum eſt, teſte Syneſio lib. 1. de prouident. Typhon autem omnium, vt cum Syne-

Phœnix per Vnitatem repræſentata.

Binarium quomodo expreſſerunt Ægyptij.

Λ

Duo Cornices ſignificant Dyadem

Boni & Mali diuerſa nomina.

Syneſius.

nesio loquar, malorum officina, quem & Seth, Bebon, & Smy appellant Ægyptij; quibus verbis violentam quandam inhibitionem, contrarietatem, & euersionem indicant, sine quibus Horus, siue Mundus ille sensibilis conseruari nequaquam potest; ac proinde rectè Ægyptij, vt apud Manethonem in Plutarcho legitur, ossa Hori Magnetem dicebant, Typhonis ferrum; sicut enim ferrum in Magnete diuersos tractionis & repulsionis motus experitur, ita Mundi motus salubris, bonus, & ratione constans aliquomodo versat, ad se ducit, atque molliorem reddit, obsequentem sibi duram illam & Typhoniam vim. Hinc Mercurium fabulantur, teste Plutarcho, Typhonis neruos excidisse, ijsque pro fidibus vsum, concinnando vniuersum, id de dissonante consonum reddidisse, & vim interea Mundi non aboleuisse, sed impleuisse; vnde fit, vt ea imbecillis atque languida, in hoc Mundo mutationum affectionumque variarum corporibus adhærescat, & in terra quidem concussiones, tremoresque, in aëre æstus, ventosque intempestiuos, tum turbines igneos, atque fulmina moliatur; aquas etiam & spiritus pestilentiæ lue inficiat, & vsq; ad Lunam excurrat, seseque efferat splendidum obfuscans aërem. Atque hæc duo rerum principia bene in pyramide per duarum linearum ex vno puncto fluxum denotant; quamuis alij hunc binarium ad formarum productionem torqueant: quemadmodum enim ab vno binarius oritur, ita seruatâ ratione similitudinis è potentia materiæ primò educitur forma, atque idcirco ab Homero non εἶδος, sed εἰδοθία, id est, *formarum Dea* nominata. Hæc ergo fuit antiquorum consideratio, qui omnia ab vno, perpetuâ quâdam & continenti per omnes rerum gradus catenâ deducebant, & ijsdem passibus ad vnum referebant. Quia igitur in resolutione vltima est materia, necessariò erit prima in corporum compositione; quod bene per apicem pyramidis patet, qui dum in lineas, superficies, corpus, & ex his in seipsum redit, pulchrè hunc processum docet, atque ea de causa meritò materia Proteus erit in physicis, quemadmodum vnum, Proteus in prima Sapientia dicebatur; & quia forma penultima est in resolutione, vt secunda sit in compositione, atque ita rationem subeat binarij, cuius natura Pythagoricis fœminea est; idcirco optimè illi prisci siue Sophi, siue Magi, aut etiam Sacerdotes, naturæ ordinem in rebus componendis & resoluendis secuti, materiam Proteam nominabant, & Deum, formam secundam statuebant, illius proinde filiam; sicuti dualitas est vnius; quam & Ægyptij per Oceanum Patrem, & Thethyn Matrem innuebant. Sed de huiusmodi hîc satis.

Nomina Typhonis. — *Ossa Hori Magnes, Typhonis ferrum.* — *Antiquitus ab vno ad vnum omnia referebant.* — *Materia dicta Prothea.*

Trias triniter prima, teste Boëtio, Dux est & Princeps imparium, perfectus, primus, integer, consumatus, vniuersus, totus: nam sicuti Monas est simplex sine extremitate, & Dyas extremitas diuidua & patula, est sine medij vnitate; sic trias miro complexu vtramque se priorem apprehendit; inuestit enim circumuallatque Monadem Dyadis subsidio, & Dyadis extrema vnitate iungit nectitque; & sicuti diuiduæ potentiæ inditus actus suapte natura impers, totius conflat impletque substantiam; ita & in Dyadem progressa Monas, illiusque excepta finibus,

Triadis excellentia.

tria-

triadis complet, perficitque numerum; vnde non immeritò numerus dicitur Princeps, diuinæ emanationis ſimulachrum, totius contemplationis & ſapientiæ ſundus: & ſi primaria rerum ſubſiſtentia contingit in Monade ſeu puncto, ſubſiſtentium verò cognitio & apparitio in Dyade ſeu linea; erit ſupremus cognitarum & ſupremarum ſubſtantiarum amor & feſtiua proſecutio triadis. mirum igitur non eſt, veteres Philoſophos tanto ſtudio triadis incubuiſſe myſterijs. Sed ad noſtrum inſtitutum.

Triangulum æquilaterum eſt hieroglyphica Imago Triadis.

Trias hieroglyphica triangulum æquilaterum eſt; & denotat Ægyptijs Dei ζῳμόρφου in Mundum diffuſionem, vt in Obeliſco Pamphilio explicatum eſt. Nam Horum ex Archetypo trigono profluxiſſe Plato tradit. Per Horum, hunc ſenſibilem Mundum indicat, per Trigonum, Numen ζῳμορφον, quod ex Monade in Dyadem, & hinc in Triadem agitatum, Mundum condidit. Hinc pulchrè ſanè huiusrei ſpeculatio concipitur hieroglyphico illo Schemate, quod in Bembina Tabula bis reperitur; Puer vittatus, reticulatâ veſte inuolutus, à cuius tergo trigonum, cui globus annexus eſt, præterea baculo cucuphomorpho, vnà cum lituo & gnomone copulato inſtructus.

Schema hieroglyphicum Bembinæ tabulæ quid denotet.

Puer vittatus nihil aliud ſignificat, niſi Horum, id eſt, Mundum innumerabili rerum varietate inſtructum, & archetypo trigono prodeuntem, quod & trigonum cum globo collo Hori annexum pulchrè indicant; reticulata veſtis, Mundi incognitas & inuolutas operationes & effectus; ſceptrum cucuphomorphum, varietatem rerum, ordinem, ſeriem; lituus harmoniam; gnomon exactum ſingulorum in ſingulis diſtributionis & menſurationis ordinem; trigonum verò Numen trimorphon, qui eſt Hemphta, ſeu Oſiris ſupramundanus, Iſis eius Sapientia, & Amun Spiritus παντόμορφος omnia virtute ſuâ animans; quæ tametſi tribus diuinis nominibus diſtinguantur, vnum tamen reuera ſunt; hiſce enim tribus, vti Ægyptij loquuntur, potentijs, Mundus conditur, animatur, ſuſtentatur; non igitur incongruè ex trigono archetypo profluxiſſe dicitur. Vide de hiſce plura in Obeliſco Pamphilio fol. 212.

Ternarij numeri Geneſis.

Sicuti igitur ex Monade naſcitur Dyas additione vnitatis, ſic additione Monadis ad Dyadem naſcitur Trias, numerus triunus ex vno in vnum reductus: quia ſicuti vnitas principium numerorum, ſic trigonus prima omnium figurarum rectilinearum, naſciturque ex binario & vnitate, & in hieroglyphicis pyramidibus per △ ſignatur; quod initium ducit à puncto ſeu Monade pyramidis, & per duo quælibet latera in baſim extenditur, qua △ conſtituitur, ſacra illa & tot antiquorum ſcriptis celebrata

brata trias, illud Hori Archetypon, verum Platonicum triplicis Mundi exemplar, & idea, vera illa trutina iustitiæ Pythagoricæ ad medium duorum vitiorum vtrinque reducta, numerorum omnium principium, diuinæ trigonum naturæ, totius imperfectionis Magistra, ac naturæ manicæ complementum, formarum appetitus in Protheo vigentis vnicum centrum, pyramidis mysticæ fundamentum, fons & origo corporum, quâ ad mysticas significationes, & reconditas rerum explicationes nihil vberiùs. Sicut enim par primus, nempe dualitas, est diuisio, primaque diuersitas, ac casus, vt diximus, primus ab vno; sic ternarius primus numerus impar est, quasi reditus ad vnum, atque principium; & perfectior est pari, cùm illum comprehendat, non ab eo comprehendatur: vnde aptissimus numerus est iustitiæ, siquidem in paribus iustitia quasi dissoluta est sine medio, vt rectè admonet Plato lib. 1. de legibus, nec vllum, quo innitatur, cardinem habet; sed in ipso impari, super ipsum vnum, est medium quasi centrum, atque Numen, quo æqua distributio, & ad quod quasi finem regitur. Impar etiam propter medium suiipsius vinculum, vt rectè Plotinus dicit, suiipsius vinculum intra se possidet, & propter centrum circulare existit, & propter comparationem extremorum ad medium, vniuersi ordinis principium est: in ternario enim principium, medium, finis est; vnde & τὰ τρία πάντα, & prisci quoque Theologi, vt principium, medium, & finem in Deum referenda designarent, tria in sacrificijs offerebant.

Ternarij numeri laus. *Plato.* *Plotinus.* *Ternarius numerus perfectissimus quod continet principiū, medium, & finem.*

Terna quidem Diuis cœlestibus hostia, & ipsa
Candida mactanda est, terna & terrestribus atra.

Apoll. Oracul.

Item Statius:

Forma sacrificij perfecti prisca
Tres panes offerre iubet.

Et apud Theocrit. Idi. 2.

Ἐς τρὶς ἀποσπένδω, καὶ τρὶς τάδε πότνια φωνῶ.
Ter libo, ter & hæc pronuncio mystica verba.

Hinc Ægyptij ter quoque, teste Plutarcho, suas suffumigationes, manè, meridiè, & vespere instituebant. Et certè hunc numerum plenum mysterijs in summa semper veneratione fuisse, testantur tot trigonæ rerum species & formæ, tot nimirum pyramides, tripodes, triangula; item varia, quæ passim tùm in Obeliscis, tùm potissimùm in Bembinæ tabulæ Schematismis occurrunt, quæ suo loco fusè interpretabimur. Potissimùm tamen per triangula in pyramide repræsentata, nihil aliud insinuare voluerunt, teste Plutarcho, nisi Vniuersi naturam, & ideam quandam Osiridis, Isidis, & Hori, per tres operationes & effectus repræsentatam: nam Typhon ille crudelis, quem per binarium antè repræsentauimus, diuellendo corpus Osiridis, & in multas partes dissipando, ab vno ad multa, à perfecto in imperfectum, à toto ad partes, à bono, quod ex integra causa, ad malum, quod è quouis defectu constat, procedendo, multas in natu-

Ritus ternario numero peracti. *Plutarchus.*

ra rerum diſſenſiones, & inimicitias periculoſas diſſeminauit per binarium ſignificatas, quas impedire cupiens prouida naturæ parens Iſis, Oſiridis diſſipatas partes ſedulò inueſtigans, inuentas partes partibus, membra membris adaptando, in integrum reſtituit Oſiridem, ex quorum deinde congreſſu natus ſenſibilis illa pars Mundi Horus; quæ per trigonum hoc noſtrum apprimè exprimuntur. Sed audiamus Plutarchum de hiſce veluti ex tripode loquentem: *Iam*, inquit, *præſtantior & diuinior natura ex tribus conſtat, eo quod mente cernitur, & materia, & quod ex his compoſitum eſt, & Græcis κόσμος, id eſt, Mundus dicitur. At Plato quidem primum illud ideam, exemplar, Patremq; nominat; materiam Matris, nutricis, ſedis, & regionis ortuum capacis vocabulo notat; quod ex vtroque conſtat, prolem ortumque nominare ſolet. Ægyptios autem probabile eſt triangulorum pulcherrimo imprimis comparaſſe Vniuerſi naturam, qua comparatione etiam Plato in Repub. videtur vſus, vbi figuram nuptialem χῆμα γαμικὸν componit. Conſtat id triangulum tribus lateribus, quorum baſis eſt 4, rectum angulum ad eam conficiens 3, & huic ſubductum angulo latus 5 ſcrupulorum eſt, & tantum poteſt, quantum latera eum conficientia. Intelligendum autem eſt, linea ad rectum angulum alteri inſiſtente marem, baſi fœminam, ſubtendente prolem vtriuſque repræſentari; & Oſirin eſſe principium, Iſidem receptaculum, Horum effectum: ternarius quippe primus eſt impar ac perfectus numerus.* Hæc Plutarchus.

Trigonum geneticum eiuſque deſcriptio.

Ex quibus ſanè patet, nihil hoc loco aliud nobis deſcribi, quàm celeberrimam illam Hecatomben Pythagoricam, tot myſterijs celebrem, tam infiniti in Mathematico negotio vſus; vt proinde vehementer dubitem, nè fortè Pythagoras tantum arcanum geometricum ab Ægyptijs primò acceptum, deinde ſui iuris inuentioniſque fecerit. Si enim quinque ſcrupulorum ſubtendentem trianguli lineam in ſe duxeris, prodibunt 25 quadratum; & totidem ambientium laterum lineæ 4 & 3 ſcrupulorum quadrata 16 & 9 conficiunt. Quibus ſanè maxima in natura myſteria innuebant. Sed de his alibi. Ex his itaque patet, quantò ingenio per trigonum huiuſmodi, & quanta myſteria exhibuerint.

Pythagoricū problema ab Ægyptijs videtur ſumptum.

§ III.

De quaternario hieroglyphico.

SIcuti in præcedentibus punctum Monade deſcripſimus, lineæ verò interuallum diuidua Dyade diſtendimus, ſuperficiei autem latitudini Triadem indidimus; ita nunc ſupereſt, vt in corporea plenitudine, & in ſolidi profunditate quaternarius requieſcat, diſtentatque, & emetiatur potiſſimùm corporis interuallum. Nam, vt ſuprà dictum eſt, quaternarius primus eſt corporeus ſolidusque numerus, producitque vel pyramidem trilateram, vel cubum. vtraque figura diuerſis modis producitur. Prior ſic: Puncta quatuor, ſiue quatuor vnitates in præcedentibus indicatæ, angulorum ipſius capita finiunt; lineæ 6 dirimunt, ac diſpertiuntur;

Numerus quaternarius vel conficit pyramidem trilateram, vel cubum.

tur; 4 ſuperficies eandem operiunt & contegunt; denique ſub ipſis terminis abditum oculiſque imperuium corpus exiſtit ex quaternario. Quòd ſi quaternarium ſub hiſce terminis 1, 2, 3, 4, expanſum collegeris, habebis 10, ſecundam Monadem, & Angelici Mundi radium; denarium ſi quadres, mox occurret 100, tertia Monas, animaſtici Chori exordium; ſi denique ſecundam Monadem in tertiam, id eſt, 10 in 100 duxeris, exurget cubus ſiue ſolidum corpus, omnium quæ viſui patent, ſenſibilium rerum reconditorium. Hinc quatuor elementorum ſimplicia corpora, quæ quadruplex generum ordo, ſubſtantia, quantitas, qualitas, locus comitantur: ſubſtantiæ competit generatio & corruptio; quantitati augmentatio & diminutio; qualitati motus alterationum contrarijs inſiſtentium; loco denique latio congruit. Quibus quadruplex rerum ordo, ſubſiſtentium inanimatorum, viuentium, ſenſibilium, & rationalium fulcitur & conſeruatur. Atque hæc eſt Pythagorica illa tetractys conuerſos rerum ordines continens, de qua cùm fusè in Muſurgia noſtra vniuerſali egerimus, illuc Lectorem remittimus.

Quaternarij Coordinatio.

Elementa	Terra	Aqua	Aër	Ignis
Prima entia	Animal	Homo	Angelus	Deus
Cognitiones	Senſus	Ratio	Intellectus	Mens
Inſtrumenta	Scriptura	Vox	Conceptus	Mens
Genera	Subſtantia	Quantitas	Qualitas	Locus
Mutationes	Generatio	Augmentatio	Alteratio	Latio
Gradus entium	Subſiſtentia	Viuentia	Senſibilia	Rationalia
Quatuor cœli plagæ	Oriens	Occidens	Meridies	Septentrio
Quatuor venti	Zephyrus	Eurus	Notus	Aparctias
Quatuor anni tempora	Ver	Æſtas	Autumnus	Hyems
Quatuor qualitates	Calidum	Siccum	Humidum	Frigidum
Quatuor quantitatis ſpecies	Punctum	Linea	Superficies	Corpus

Præterea vel quaternarium Ægyptij conſiderabant vt cœleſtibus, vel vt ſublunaribus congruum. Priori modo, Circulo in quatuor partes diuiſo exprimebant ſic ⊕: poſteriori modo per Crucem anſatam ♀, qua nihil in Obeliſcis frequentiùs; quo quaternarius omnium præcedentium ordinum, quos ſpiritus Mundi peruadit, animat, conſeruat, indicatur.

tur. Quomodo itaque vtramque, tàm cœlestem, quàm sublunarem tetradem in vnum coniunxerint, restat ostendendum. Cùm spiritus ille Mundi, Mercurius cœlestis, omnia numeris, proportionibus, & harmoniâ complerit, certè ea sine numeris deprehendi non possunt. Pythagora enim teste, natura numerorum transiuit per omnes res, & cognitio illius est illa vera Sapientia diuina & incorrupta, de quâ antiquissimus Artephio in libro secretorum: *Cognito numero, cognosces qualiter notitia rerum omnium habeatur per illum*: & alibi: *A calculis primi hominis, omnium artium scientiam, omnemq; cognitionem inueniri*; Numeris enim omnia quæ in Mundo sunt, teste Boëtio, constant. Quæ cùm ita sint, non sine ratione, omnia numerorum mysteria sub caduceo illo, siue charactere Mercuriali Veteres repræsentasse videntur. Si enim eum in partes suas explicaueris, vti dictum est, hoc est, in ☉, ☽, +, ♈; habebis mox mirabilem illam *τετρακτὺν* Pythagoricam, quam ille vocabat fontem perpetuæ naturæ, omnium rerum creatarum, & cognitionis rerum in diuina mente rationabiliter operantium ideam; hinc tetras quoque, iuxta Iamblichum, mystica fuit appellata, quâ per Ægyptios quatuor Mundi partes repræsentabantur, vti in processu Operis dicemus. Item manifestè apparet, quâ ratione tetractyde ista omnes res gubernentur & comprehendantur; quod & Hebræos non latuit, cùm sub nomine Dei tetragrammato totius Vniuersi res comprehendant, vti alibi diximus. Sed explicationem Mercurialis sacramenti apponamus.

Numeris Veteres omnia explicabant.

Artephio.

Iamblichus.

Figura exprimens totius speculationis Ideam in Tautico charactere repræsentatam.

Ex-

Explicatio Figuræ.

1. Tota Crux notat diffusionis mentis diuinæ.

2. Circuli octo notant 7 Planetarũ Orbes cum firmamento.

3. Figura circularis Solem, Luna sextilis Lunam.

4. Crux notat Mundum Elementarem.

5. Quatuor Genij, pręsides notãt quatuor Elementorum.

6. Cruces ansatæ ideas in mente diuina existentes.

7. Cornu Arietis notat calorem in Mundo.

8. Luna humorem; quæ duo sunt generationis principia.

9. Caput Tauri ♉ notat characterem ex capite Taurino inuentum.

10. Scarabæi figura idem notat.

11. Serpens denique ex inferiori globo emergens notat vim diuinam omnia permeantem.

* *
*

TEtractys igitur reperitur in omnibus rebus. Chaos est diuisum in quatuor Elementa; Cœlum in quatuor partes seu angulos; Aër in quatuor ventos; Zodiacus in quatuor triplicitates; sub Cœlo quatuor temporum qualitates; sub qualitatibus quatuor Elementa; sub Elementis substantia, quantitas, qualitas, motus; sub substantia corporea, entitatiuum, vegetabile, sensitiuum, & intellectiuum; quantitas in punctum, longitudinem, latitudinem, & profunditatem; qualitas in quatuor, siccum, frigidum, humidum, calidum; motus in ascendentem, descendentem, rectum, circularem; terra in quatuor spacia diuiditur.

Tetractys reperitur in omnibus rebus.

Præ-

Et continet res omnes.

Præterea non malè Tetractys dicitur continere res omnes, cùm quaternarius, vti alibi ostendimus, vtpote in potentia denarius, numerorum omnium perfectissimus & absolutissimus, sit rerum omnium idea, vltra quem nullus alius numerus reperitur, vt in Obelisco Pamphilio ostensum lib. 2. cap. 10. Hunc quoque Cabalici Hebræorum reducebant ad decem Sephiroth, quæ sunt diuina attributa, & mensuræ, queîs Deum, diuinam prouidentiam, & immensitatem rerum describere solebant. Verùm, vt quæ hucusque dicta sunt, in compendium contrahantur; præcedentem fig. vlteriùs explicandā duxi, in qua totius speculationis ideam in charactere Tautico consideratam ob oculos ponimus curiosi Lectoris. Constat figura circulo, Lunæ segmento, Cruce. Circulus notat Mundum Sidereum in suas orbitas planetarum diuisum; quem Luna intersecans, characterem Mercurij, ex Sole & Luna compositum efformat; Crux verò Mundum notat Elementarem, in quem vim suam exerit Mundus Sidereus per animam Mundi omnia peruadentem. Extremitates Crucis quatuor, continent statuas præsides quatuor Elementorum per quatuor Mundi plagas indicatorum; suprema statua accipitriformis est, & ignem denotat, situ ypsilomorpho, cuius mysterium in sequentibus aperiemus. Altera statua caniformis, aëris; tertia Ibiformis, aquæ; quarta denique αἰϑερωπόμορφος, terræ notat præsidium; ex qua erumpit serpens fœcunditatis nota, quâ terra Mundani spiritus diffusione imprægnatur; omnes sunt positæ in formam ypsilon, cuius mysterium alibi aperietur; omnes instructæ crucibus ansatis, ad indicandam vim, quam à spiritu Mundi hauriunt; tota Crux crucibus ansatis referta est, ad indicandas diuinæ mentis ideas, cuius totus ille character symbolum est; apposita sunt, cornu Arietis cum Lunula, capita Bouis & Scarabæi, è quibus veluti Elementis character Tauticus constituitur, adeoque tota figura characterem ☿ Mercurij exprimit, vtpote ab ipso inuentum. Qui plura desiderat, adeat Obeliscum Pamphilium fol. 375. & seqq. vbi ex professo huius characteris arcana exposuimus; hîc autem sufficiat expansa totius characteris sanè mysteriosissimi, veluti in epitomen quandam comprehensa exhibitio.

Cabalistæ ad 10 omnia reuocant.

Tautici characteris expositio.

§ IV.

De Pentade hieroglyphica.

Quinarij numeri mysteria. *Plutarchus.* *Plato.*

AEgyptios primò per quinarium numerum, quinque viuentium genera indigitasse, Author est Plutarchus, qui triformi Numini primum locum concedit, secundum Genijs, tertium Heroibus, quartum hominibus, quintum brutis. Plato in Epinomide ait, quinarium proprium esse Symbolum quinque locorum animalium capacium; summus est empyreus, secundus æthereus, tertius aëreus, quartus aqueus, quintus terreus. In primo dicit contineri ignea animalia, in secundo ætherea, in tertio aërea, in quarto aquea, in quinto terrestria; quibus totidem habita-

bitatores Mundi respondent, homines, quadrupedia, reptilia, natantia, & volatilia. quæ omnia hieroglyphicè exhibebant per Polymorphum Numen sedi quadratæ insidens, cui in limbo quinque ansatæ cruces insertæ spectabantur. Vide Obeliscum Pamphilium lib. 5. f. 409. Præterea per quinarium quinq; tùm animæ cognitiones, tùm eiusdem obiecta exprimebant: quibus totidem exteriores sensus annectuntur, visus, auditus, gustus, olfactus, tactus; hisque totidem corporis membra seu organa respondent. Quæ omnia in sequenti tabula exhibere visum est.

Polymorphi Numinis hieroglyphicum.

Quinarij Coordinatio:

Quinque suprema entia	Deus	Angelus	Anima	Corpus	Mundus
Animæ cognitiones ijs respondentes	Mens	Intellectus	Ratio	Imaginatio	Sensus
Sensus hisce connexi	Auditus	Visus	Olfactus	Gustus	Tactus
Organa sensuum	Aures	Oculi	Nares	Lingua	Manus
Ordines quinque Vniuersi	Deus	Genij	Heroes	Homines	Bruta
Loca quinque animalium capacia	Ignis	Æther	Aer	Aqua	Terra
Animalia immortalia 5.	Ignea	Ætherea	Aerea	Aquea	Terrestria
Habitatores Mundi 5.	Homines	Quadrupedia	Volatilia	Natatilia	Reptilia

Mirum igitur non est, Pythagoræos tantum virtutis tribuisse quinario, vt eius ope compositionem animæ deprehenderint: sicuti enim quinarius est dimidium denarij, ita anima omnium recensitarum Classium medium est; quæ cùm in præcedenti paragrapho exposuerimus, eum Lector adire poterit.

Arcanum quid in quinario numero.

Ex

Quinarius est numerus circularis.

Ex quibus apertè patet, quomodo anima partim ex natura indiuidua & immutabili, partim ex diuidua & mutabili, corporea participans, medium quadantenus locum teneat. Præterea quinarius, ex obseruatione Pythagoræorum, circularis seu sphœricus numerus dicitur, naturamque designat, quæ sicuti sui multiplicatione semper in se redit, ita & quinarius; siquidem cœteri numeri in sese multiplicati incremento facto in alios & alios desinunt, soli quinarius & senarius in se ducti, vti in prima Parte Tomi secundi in Cabala Hebræorum ostensum fuit, seipsos semper ostendunt, respiciunt, obseruant. Auge enim quinarium seipso, siue duc in seipsum, & habebis 25, quadratum, cuius latus 5. Ducatur rursus 5 in suum quadratum 25, & conficies cubum 125, cuius latus pariter 5. Porrò ducatur denuo 5 in cubum 125, & prodibit 625; & sic de cœteris; quod & de senario intelligendum est, vt patet.

Quinarius & senarius numerus semper seipsos respiciunt.

Circulatio Quinarij	Circulatio Senarij
5	6
25	36
125	216
625	1296
3125	7776
15625	46656
78125	279936

Quinarij prærogatiuæ.

Vides igitur multiplicationem quinarij, & senarij, etiam in infinitum peractam, semper radices, à quibus producti sunt, reddituram; vnde meritò in tota numerorum œconomia principatum tenent; reuolutionis proinde animæ absolutum symbolum, quo illa per vniuersos entium ordines agitata, tandem singulis expensis per actum reflexum sibi restituitur; in hoc prorsus circulo æqualis, cuius omnis finis est principium, & omne vltimum est primum, hoc est, semper idem. Est & hoc ab Antiquis non sine subtilitatis commendatione obseruatum, sphœram intra parallelogrammum rectà prouolutam per quinq; spacia, ad locum vnde abijt, sibi restitui, & quinque parallelogramma sibi æqualia vnà dimetiri; quod vt videas, rem demonstrandam duxi. Sit sphœra *a b c d*, cuius centrum *e*; sit quoque linea *a f g h i* indeterminatæ longitudinis: constituatur sphœra *a b c d* in puncto *a*, promoueaturque rectà volutione hoc pacto, vt arcus *a d* sphœræ adaptetur lineæ rectæ *a f*, id est, punctum *d* sphœræ rectà congruat puncto *f* lineæ *a f*; & arcus *d c* adaptetur lineæ *f g*, id est, punctus *c* sphœræ congruat puncto *g* lineæ *f g*; arcus verò *c b* adaptetur lineæ *g h*, id est, punctum *b* sphœræ congruat puncto *h* lineæ *g h*; arcus denique *b a* adaptetur lineæ *h i*, id est, *a* punctum arcus congruat *i* puncto lineæ *h i*; perspicuum est, hanc sphœram inter æquidistantes lineas *a i*, & *c m i* deuolui, ita vt *a f* linea æqualis sit arcui *a d*; linea *f g*, arcui *c d*; linea *g h*, arcui *c b*; & denique linea *h i* arcui *b a*; tota verò linea *a i* toti cir-

Sphæra repræsentans animam mundi quintuplici circumuolutione peracta in seipsam reuertentem.

circumferentiæ *a d c b a* congruat, totum quoque parallelogrammum *a c n i* omnibus parallelogrammis *a k, f l, g m, b n*, quorum singula circulo æquentur, congruat; quibus quatuor parallelogrammis, si duos semicirculos extremos *a b c*, & *i o n* adiunxeris, habebis spacium sibi quinquies æquum, quod à puncto *a*, sphœra ad idem punctum reuoluta efficit; vt vel hinc mechanicam aliquam tetragonismi rationem videas.

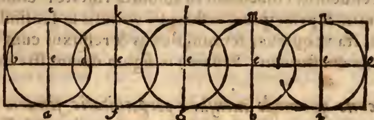

Atque hisce quidem aptè motus animæ Mundi per Mundorum series agitata tandem quintuplici circumuolutione peractâ in seipsam reuertitur; quod & stella quinque radijs illustri, vt suo loco videbitur, pulchrè indicarunt, dum sensibilium vniuersitatem pentade signant, ita vt prima sensibilium consistentia ipsa materies sit; materiæ vicinum, actus essendi; & huic vicinum tertio loco vitalis actus; quod verò à materia quarto loco numeretur, sensitiuus actus; quintum denique locum sensibilium vltimum, rationalis actus sibi vendicet, sensibilis Mundi capax: sicuti enim circularis motus quintò puncto absoluitur, & Sol ab Oriente digressus quinto loco in Orientis locum reuertitur; ita & sensibilium vniuersitas quarto quidem actu, sed quinto à materia loco, hoc est, ratione consumantur. *Sensibilium vniuersitas pentade significatur.*

§ V.

Senarius hieroglyphicus.

SIcuti quinarius extimam sensuum cognitionem discernit, atque numerat, ita & senarius omnem materialem cognitionem dispertiendam numerandamque assumit, perfectorum numerorum coryphæus, ex dyade in triadem ducta, constitutus. *Senarius perfectorum numerorum coryphæus.* Et quemadmodum quinarius designat reuolutionem animæ Mundi per quinque sensibilium rerum ordines sibi tandem in puncto, à quo profluxit, restitutæ; sic senarius notat reuolutionem quatuor vnitatum in vnitatem absolutam; progressio enim in seipsam circulariter rediens, senario numeratur. *Numerus senarius repræsentat reuolutionem quatuor vnitatum in Vnitatem absolutam.* Vnitas igitur absoluta cum absoluta coincidit infinitate, intellectualis cum intellectuali, rationalis cum rationali, & vnitas sensibilis cum sensibili infinitate. Omnis vnitas imparticipabilis, indiuisibilis, atque incorruptibilis est, vnde consequenter vnitas non est absoluta, nisi in intellectuali alteritate participabilis; nec intellectualis, nisi in rationali alteritate; neque rationalis, nisi cum ipsa sensibili. Non attingitur igitur Deus, qui est absoluta vnitas, nisi

intellectualiter; neque intelligentia attingitur, nisi rationaliter; nec ratio, nisi sensibiliter. Descendit itaque vnitas absoluta in intellectualem infinitatem, intellectualis in rationalem, ac rationalis in sensibilem; vnitas verò sensibilis retrofluxa ascendit in rationalem, rationalis in intellectualem, intellectualis denique in supramundanam, infinitamque vnitatem: quæ per senarium aptè indicantur; principium enim fluentis vnitatis, & finis refluentis, coincidunt in absoluta vnitate; coincidunt quoque finis fluentis, & principium refluentis vnitatis in sensibili, duplicanturque media, ita vt quatuor termini fluxus & refluxus cum binis medijs exactè senarium constituant. Sed rem in figura demonstremus.

Figura indicans quomodo mensura perpetuitatis senario adscripta existat; & quomodo specialissimum in vniuersalissimum, & è contrà, redire possit.

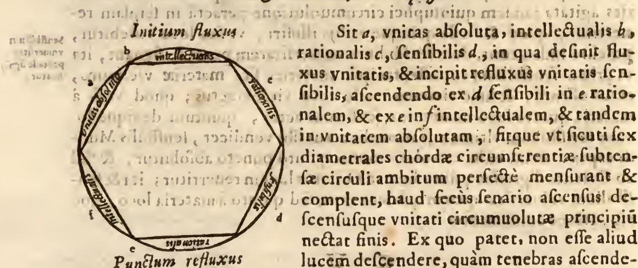

Sit *a*, vnitas absoluta, intellectualis *b*, rationalis *c*, sensibilis *d*, in qua desinit fluxus vnitatis, & incipit refluxus vnitatis sensibilis, ascendendo ex *d* sensibili in *e* rationalem, & ex *e* in *f* intellectualem, & tandem in vnitatem absolutam; fitque vt sicuti sex diametrales chordæ circumferentiæ subtensæ circuli ambitum perfectè mensurant & complent, haud secùs senario ascensus descensusque vnitati circumuolutæ principiũ nectat finis. Ex quo patet, non esse aliud lucem descendere, quàm tenebras ascendere; neque enim aliud est, Deum in Mundo esse, quàm Mundum in Deo; nec aliud, actum in potentiam progredi, quàm potentiam ad actum; neque aliud est tenebras in lucem se erigere, quàm lucem in tenebras descendere; neque denique aliud est, potentiam materiæ ad actum formæ progredi, quàm formam actualem in potentialem descendere materiam.

Vides igitur, quomodo mensura perpetuitatis senario adscripta existat, & quomodo vniuersalissimum in specialissimum, & specialissimum in vniuersalissimum redeat. Vnde mirum non est, Ægyptios hunc numerum tantâ veneratione habuisse, vt eo solium supremi Numinis Polymorphi, quemadmodum in tabulæ Bembinæ explicatione patebit, insignierint: quæ omnia ad dictarum rerum theorias respiciunt.

Aegyptij senario numero solium Dei decorabant.

§ VI.

§ VI.

Septenarius hieroglyphicus.

Septenarius numerus arcana continet mysteria.

SEptenarius ſacratiſſimus in Oraculis numerus, & myſteriorum pleniſſimus, tam ſacrum auguſtumque decus obtinet, vt inter eos numeros, qui in denario includuntur, ſingularem eximiamque præ cœteris rationem habeat. Nam eorum alij procreant, non procreantur, alij procreantur, non procreant; alij vtrumque faciunt; ſolus ſeptenarius nec procreat vllum eorum, nec à quoquam procreatur. Vnitas enim vti principium omnis numeri, ita gignit omnes ſequentes, ipſa à nullo genita. Sic 2, 3, 5 gignunt 4, 6, 9, 10, non tamen gignuntur; 4 verò, 6, 8, 9, 10 non gignunt, ſed gignuntur; ſeptenarius verò non gignit, nec gignitur, cùm non habeat infra ſe numerum, à quo gignatur, neque intra denarium vllus ſit, quem gignat. Hinc appoſitè à veteribus Pythagoræis Symbolum fuit Ducis & Rectoris omnium, vt qui, cùm immobilis ſit, nec gigni, nec gignere perhibeatur; quæ Plutarchus his verbis deſcribit: *Eſt Dux & Princeps rerum omnium, Deus ſemper vnus, ſtabilis, motu carens, motu vacans, ipſe ſui ſimilis, aliorum diſſimilis, ſeptuplo entium Choro ſtipatus.* Eam ob cauſam Pythagorici hunc numerum Mineruæ ex Iouis capite genitæ, ſemper Virgini, ſine matre natæ, ſymbolum poſuerunt. Hunc Ægyptij præ cœteris in ſumma ſemper veneratione habuerunt, rerum omnium ſigillum ſtatuentes: hic enim in Vniuerſo ſeptem entium genera denotat, in ſuperiori Mundo ſeptenos Principes Spiritus, in Zodiaco firmamenti ſeptem configurationes ſeu aſpectus ſignorum ad inuicem, in planetario cœlo ſeptem errones, in elementari totidem metallorum genera, in Microcoſmo totidem principalia membra, in Luna ſeptenas phaſes, & quatuor ſeptenorum, id eſt, 28 dierum periodum; in incremento hominis ſeptem ætates, in fœtus perfectione ſeptem tempora; atque innumera alia quæ menſuræ ſeptenariæ ſubſtant, quæ breuitatis cauſa ſequenti tabula comprehendo.

Septenarius numerus intra denarium neque gignit, neque gignitur.

Septenarius in honore apud Ægyptios.

Vniuerſum Septenario numero ſignatum eſt.

Septenarij numeri Analogiſmus.

	1	2	3	4	5	6	7
Prima rerum entia	Deus	Angelus	Homo	Senſitiua	Vegetatiua	Inanimata	Materies
In Mundo Angelico 7 Principes	Honphiel	Zadkiel	Samaël	Schemfiel	Anaël	Cocabiel	Leuaníel

In Mundo cœlesti 7 Planetæ	Saturnus	Iuppiter	Mars	Sol	Venus	Mercurius	Luna
In Mundo Elementari 7 metalla	Plumbum	Stannum	Ferrum	Aurum	Cuprum	Argentum viuum	Argentum
In Microcosmo	Splen	Hepar	Sanguis	Cerebrum	Renes & genit.	Lingua	Stomachus
Septem ætates	Infantia	Pueritia	Adolescentia	Iuuentus	Virilitas	Æui maturitas	Senectus
7 Phases Lunæ	Nouilunium	Sextilis	Dichotomus	Amphicertus	Panselina	Amphicertus	Dichotomus

Quot modis Ægyptij expresserint septenarium Vniuersi.

Cùm itaque Ægyptij totum rerum vniuersum hoc septenario numero signatum viderent, fieri non posse existimarunt, quin aliquod insigne & reconditum sub eo mysterium latitaret. Hinc varijs modis eum hieroglyphicè exhibebant; septenarium cœlestem sic, III ⊕; & septenarium sublunarem sic, III✢. Cœlestem per tres lineas & circulum quadripartitum; sublunarem per tres lineas & ✢ crucem; quâ occultè denotabant septenariam seu vniuersalem supremi Numinis virtutem tùm exeri, cùm ex triade in tetradem, & primò in cœlestem, deinde in sublunarem mouetur, & reuolutione factâ sibi restituitur. Quod mysterium pulchrè nobis per hieroglyphicos characteres in limbo solij Osiridis supramundani incisos exhibetur, vbi septem circuli quadripartiti, & totidem cruces ordine ponuntur, quos circulos, & cruces singulas præcedunt tres lineolæ, septem Mundorum septemplici Classium ordine distinctorum symbolum;

Hieroglyphici Characteres in limbo solij Osiridis incisi.

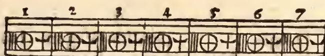

ita vt primus Mundus exhibitus sit per III & ⊕ circulum quadrifidum, quæ quatuor partes Mundi adiunctis tribus lineis præfixis faciunt septem hebdades rerum istius Mundi; & sic ordine sequenti singulis Mundis quadrifidis tres lineas addidere, vt, quemadmodum dixi, septem rerum Classes, quibus dicti Mundi constabant, arcanè indicarentur. Idem expresserunt per crucem ✢, cum adiuncto ternario linearum, videlicet diffusio-

fusionem spiritus per Mundum Elementarem, vt suo loco videbitur. Sed mysterium aperiamus. Mundum primum Archetypum vocabant, Hemphta siue Osirin supramundanum, primam rerum vnitatem triformem. Secundus Mundus est Angelicus, septem Classibus iuxta Ægyptiorum dogma distinctus, in quem sese supramundani Osiridis vis exerit. Tertius Mundus est materialis, ex septem Orbitis planetarijs constitutus. Quartus Mundus est inanimatorum corporum, septem metallorum speciebus distinctus. Quintus Mundus vegetalis naturæ, in septem pariter Classes viuentium distributus. Sextus Mundus est sensitiuæ naturæ, in septem similiter Classes dispositus. Septimus Mundus est microcosmus homo, in septem status diuisus; post quem ipsum restituit supremum Numen. Atque hi sunt septem Mundi septemplici graduum seu Classium genere distributi, quos hieroglyphicum Schema indicat; quorum dispositio ea est quæ sequitur.

Septem Mundi septemplici Classe distincti explicantur.

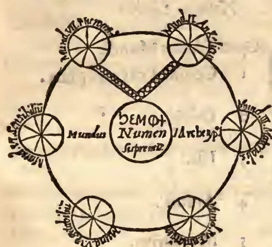

Vides igitur quomodo ex Monade illa suprema & archetypa, veluti ex centro euoluta, primò intellectualis Mundus septem principalium Geniorum regimine munitus prodierit; quomodo illa deinde euoluta, & in circulum acta, materialem Mundum cœlestem, septem Planetarum Choro decoratum produxerit; postea Mundum inanimatorum, terram inquam septemplici metallorum genere fœtam produxerit; & in eo deinde vegetabilis naturæ Mundum septem plantarum Classibus distinctum fundauerit; postea ad sensitiuæ naturæ septem animalium ordinibus distributum processerit; tandem hominem microcosmum omnium complementum condiderit, & sic in Monadis & infiniti centri abyssum se recipiens ab vniuerso opere quod patrârat, quieuerit. Vides Ægyptios tam aptè hos septem Mundos expressisse, vt ad hexameron opus à Mose descriptum respexisse videantur. Verùm cùm hæc omnia fusiùs in tabulæ Bembinæ expositione traditurí simus, hìc ea tantùm indicasse sufficiat.

Processus Monadis supremæ.

§ VII.

De Octonario, Nouenario, & Denario hieroglyphico.

Quemadmodum septenarius septem Vniuersi entium symbolum est, ita octonarius Ægyptijs octo Geniorum siue Numinum principalium, quibus septemplex Mundus gubernatur, symbolum erat, atque haud sine ratione, Martiano teste, ex Pallade & Amore, id est, ex nocte

Octonario numero octo Numina designabant Ægyptij.

Iuramentum per octonarium numerum præstitum.

nocte, & ſpiritu diuinâ quâdam ratione conſurgit. Hinc Orpheus quotieſcunque diuinam volebat monſtrare iuſtitiam, per octonarium iurare conſueuerat, per quem & rerum ſummæ imperare dicebat Euander, ſcilicet ignem, aquam, terram, cœlum, Solem, Lunam, Mythram, & noctem indigitando. Hinc Ægyptij eum exprimebant vel per ſtellam, vel per circulum octo radijs inſignem. In columna quoque hieroglyphica, teſte Diodoro, octo Numina ponebantur, Saturnus, Rhea, Oſiris, Spiritus, Cœlum, Luna, Nox, Dies. Videntur hæc octo Numina pulchrè exhibita in quodam idolo Ægyptio, cuius olim Ludouicus Brouget Mercator Maſſilienſis ex Ægypto tranſlati delineationẽ ad me trãſmiſit, vti hîc apparet;

Idoli figura exhibens octo Numina.

ϧⲉⲙⲫϯ — Triforme Numen

Nomina Ægyptiaca.	*Nomina Latina.*
	Octo Claſſes Mundi.
1 ⲛⲓⲃⲉⲛ	1 Genius Polymorphus.
2 ⲃⲁⲏⲑ	2 Oſiris.
3 ⲓⲥⲓⲥ	3 Iſis.
4 ⲁⲙⲟⲩⲛ	4 Amun.
5 ⲉⲣⲙⲁⲛⲓⲫϯ	5 Mercurius.
6 ⲙⲱⲛⲫϯ	6 Monphta.
7 ⲛⲉⲫϯ	7 Nephta.
8 ⲡⲓⲟⲫⲓⲟⲛ	8 Agathodęmon.

in quo Stella radiorum octo, octo Geniorum Claſſes deſignat. Primum eſt Numen Polymorphum, de quo vide fuſè tractatum lib. 3. Obeliſci Pamphilij, & in Obeliſci Flaminei expoſitione c. 3. diat. 3. Secundum eſt Oſiris ſub forma Accipitris; tertium Iſis ſub forma Ibidis; quartum ſub forma Arietis, & eſt Amun; quintum ſub forma Canis, eſtque Mercurius; ſextum ſub forma Leonis, & eſt Mophta; ſeptimum ſub forma Statuæ ſedentis, eſtque Nephta; octauum ſub forma Serpentis, eſtque Agathodæmon. Hinc mirum non eſt, Ægyptios, magnam Deorum Matrem naturam deſignaturos, aut Mundum ſenſibilem Horum, aut Mophta, portas domuum ſingulis attributarum figuris partim circularibus, partim ſtellis octupartitis veluti ſigillis quibuſdam notaſſe, vt in tabula Bembina videre eſt, & ſuo loco fuſè explicabitur.

Sed

Sed procedamus ad nouenarium hieroglyphicum, quem tametsi in præcedentibus copiosè prosecuti sumus, hoc tamen loco obiter eius mysteria repetere visum est. Nouenarius Ægyptijs erat symbolum naturæ Genialis à supremo Numine, id est, decade deficientis, vti Pherecides scriptum reliquit, dictusque fuit antesignanus agminis à Deo deficientis, & teste Eusebio, Ophoneus, id est, Dæmon serpentinus. Forsan alludebant ad lapsum Luciferi. Hunc varijs modis, vnà cum asseclarum caternis, qui sunt Pseudothei, spiritus mendacij, vasa iniquitatis, vltores scelerum, præstigiatores, aëreæ potestates, furiæ, criminatores, tentatores, placare contenderunt, vt suo loco dicetur; tametsi posteriores nouenarium numerum non Dæmonibus tantùm, sed & Musis, quæ sunt, vt Platonici opinantur, stellarum animæ, atque enneadi intellectualis Mundi consecrarunt. Verùm cùm de huiusmodi Enneadibus abundè in præcedentibus actum sit, eò Lectorem remittimus.

Mysteria nouenarij hieroglyphici.

Restat denarius numerus, quem nullo non tempore veteres Pythagoræi summis laudibus extulerunt, quòd ex tetracty originem suam nanciscatur; quatuor enim hi numeri 1, 2, 3, 4 simul iuncti 10 constituunt, omnium numerorum finem & complementum, vltra quem nullus numerus sit, sed numerorum tantùm repetitio; mysteriumque continet quatuor vnitatum, de quibus in præcedentibus actum est, videlicet 1, 10, 100, 1000. in quibus prima Monas respondet Monadi absolutæ; secunda 10 Dyadi; tertia 100 Triadi; quarta 1000 Tetradi: adeo quidem, vt Monas puncto, decas lineæ, hecatondas superficiei, chilias corpori exactè congruat. Monas est radix, quadratus, & cubus suiipsius; hecatondas quadratus denarij; chilias verò decadis cubicam implet naturam. Monas simplex & impers vnicâ lineolâ, decas binis figuris exaratur, perinde ac dyas binis vnitatibus aggregata; hecatondas tot figuris scribitur, quot vnitatibus trias; & chilias tot figuris, quot vnitatibus constat quaternarius. Si quis igitur has numerorum sedes iunxerit, numerum ex ijs eliciet millesimum centesimum vndecimum sic, 1111, omnium numerorum supremum & vltimum, omni ratione finitum, expansum quatuor monadum mysterium; erit enim hic numerus simul & punctum, & linea, & superficies, & corpus, omnium quæ sunt, quæque sub visum cadunt, rationem explicans, epitome & anacephalæosis Vniuersi. Verùm vide quæ suprà de quatuor Monadibus consideratione dignissimâ protulimus. Atque hunc denarium Ægyptij, vti dictum est, per decussim vel crucem exhibebant sic, X, vel sic ✢, quam ex duobus quinarijs componebant; nam lineâ in alteram inclinatâ, non tamen secante, vt hîc patet, V, vel sic, Λ, quinarium notabant; hunc Λ, quiuarij superioris in inferiorem influxus, illum verò V, quinarij inferioris prout superno influxui substabat, symbolum ponebant; vtrumque ex pedibus Ibidis diuaricatis inuentum signum, quæ in vnum iuncta constituunt denarij symbolum, vti in fabrica Alphabeti hieroglyphici in Obelisco Pamphilio, & in III. Tomo amplè deduximus.

Denarius hieroglyphicus.

Denarius numerus complementum omnium numerorum.

1
10
100
1000
1111

Aegyptij Denarium per crucem decussam repræsentant.

§ VIII.

§ VIII.

Anacephalæosis dictorum in Obelisci figura exhibitorum.

Numeri quomodo in Obeliscorum figuris repræsententur.

TEtradem siue quaternarium numerum in Obeliscis exhibebant per quatuor latera, sed diuerso modo: Primò in pyramidio quaternarium triangularem; deinde in reliquo trunco Obelisci quaternarium quadrilaterum: per illum occultè innuebant Mundum Angelicum, in quantum ex centro diuinitatis, quod per apicem Obelisci appositè indicatur, in naturam genialem, diuinæ naturæ immediatum signaculum, trigono diuinitatis charactere insignitæ diffunditur: per quatuor latera Mundi quadripartiti præsidium in 12 Mundi arces distributum, quod aptè singuli tres numeri quatuor triangularium superficierum denotant; 3 enim in 4 ducta, conficiunt 12: Iterum 3 ad 4 iuncta, vti septem constituunt, ita totius naturalis perfectionis Genialis Mundi sacramentum indicant; quatuor verò latera triangularia ad 4 latera quadrangula iuncta, 8 constituunt, influxus Angelicæ naturæ, in Mundum corporeum aptissimum symbolum; quibus si basis accedat pyramidis, iam enneadem mysticam Angelici & corporei Mundi symbolum, pulchrè indicabant: quem & 9 anguli solidi, qui in Obelisco quolibet considerantur, notabant. His denique si accederet apex pyramidis, iam 10 constituebantur, ac totius naturæ, & trium Mundorum, Archetypi, Angelici, ac corporei Mundi complementum innuebant; quem numerum tetras illa siue quaternarius numerus implicitè continebat. Si enim 1, 2, 3, 4 ordine posita sibi inuicem iunxeris, prodibit decas illa mystica, siue tetractys, tanto à Pythagoricis silentio celebrata, tantis mysterijs inuoluta. Quæ per duos quinarios pulchrè indicabant, quorum prior influxum diuinæ naturæ in Mundum Angelicum, ex apice in quadripartitum Mundum Angelicum; alter verò creaturarum siue corporei Mundi sinum, ex quadrangula basi sursum, versus centrum continuâ diminutione laterum facta, aptè insinuabat. Præterea vnitatem formalem in sinu diuinitatis latentem per apicem indicatam, cuicunque rerum ordini adiunxeris, semper decem constitues, rerum omnium complementum, diuinæ perfectionis typum &

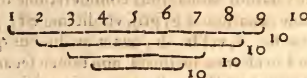

exemplar. Si enim 1 ad 9 tripartitam Angelici Mundi triadem adiunxeris, 10 constitues, numerum omnia exhaurientem, typum diuinitatis omnia complectentem. Si ad 2, in quibus Vnitas duplicata residet, 8 iunxeris, habebis Angelicæ, per vnitatem formalem in Mundum inferiorem influxum, videlicet in Mundum sensibilem, per 8 cubicum nume-

rum

rum aptè insinuatum. Si iterum 3, id est, Triadem illam totius perfectionis exemplar, 7 perfectionis Mundanæ symbolo adieceris, habebis iterum 10. Si denique quaternarium siue tetractyn illam tantopere à Pythagora celebratam 6 siue senario numero, operationum mundanarum symbolo adieceris, denuò resultabunt 10. Si denique 5 duplaueris, id est, duos quinarios simul iunxeris, idem denarius numerus emanabit. Vides igitur quomodo ordines Mundanarum constitutionum sibi inuicem adiuncti, semper producant 10, id est, vnitas formalis in singulis Classibus implicata, reliquis numeris creatarum rerum symbolis adiuncta, semper 10 constituat, totius Vniuersitatis cum Authore suo aptum hieroglyphicum. Præterea 1 ad 2 iuncta dant iterum triadem, hæc ad triadem iuncta generat tetradem, & hæc rursus tetradi iuncta pentadem; & sic singulis numeris ordine naturali continuatis illa adiuncta, generat hexadem, heptadem, octadem, enneadem, decadem omnium complementum, vltra quam nullus alius, nisi replicatus numerus datur. Hanc itaque philosophiam mysticam sub numeris opportunè in Obeliscorum figura exhibuerunt Veteres.

Sed iam tempus est, vt quæ hucusque susè de numeris hieroglyphicis produximus, hìc seorsim ob oculos ponamus curiosi Lectoris, & primò quidem Kyriologicè exhibitos, deinde hierogrammatικῶς quoque apponamus.

§ IX.

Numeri hieroglyphici Kyriologici, partim ex Tabula Bembina, partim ex Obeliscis extracti.

I, vel □, vel O Vnum significat: prius vnitatem simplicem; □ vnitatem Mundi elementaris; O Mundi cœlestis vnitatem.

II, vel □ □, vel OO Dyadis symbolum est, vel in binario simplici, vel duorum Mundorum elementarium, aut cœlestium.

III, vel □ □ □, vel OOO Triadem dictorum Mundorum notat.

IIII, vel □ □ □ □, vel OOOO, vel sic quoque ⊕, Tetradis dictorum Mundorum nota est, quæ tamen non semper lineâ rectâ, sed subinde perpendiculari ponuntur, sic □□□□ (perpendiculariter) OOOO (perpendiculariter), prout occasio & situs Obelisci ferebat.

V, vel Λ pentadis nota est, siue quinarium numerum explicat; & prior quidem motus supremi Numinis sursum, posterior eiusdem deorsum. notatur etiam sic, I supra ⊕.

I supra V, vel Λ supra I senarij nota est; & notatur etiam sic, II supra ⊕, vel etiam sic ⊗

I supra V, vel Λ supra II septenarij nota; & sic quoque exprimitur, III supra ⊕, vel sic, III ⊕.

III V, vel III Λ octonarij nota, & sic quoq; notatur, $\overset{\text{II}}{\underset{\text{II}}{\oplus}}$, vel sic, II ⊕ II, vel etiam sic ⊛.

IIII V, vel IIII Λ nouenarij nota; & sic aliâ ratione signatur IIII ⊕.

X, vel ✱ denarium exprimit, constituiturque ex duobus V & Λ quinarijs.

I X, vel X I vndenarij signum est; & sic semper vsque ad 15 per vnitates lineares, pro numeri vltra denarium incremento, sequentes ordine numeri continuantur.

Numerum quindenarium significat, ex cruce ✱ & Λ; cui signo si lineolam iunxeris infra, vel supra, efficies 16; si duas, septendecim; si 3, octodecim; si quatuor, nouendecim.

Vigenarij symbolum ex decussi & circulo constitutum est.

Centenarij nota est.	Omnes hosce numeros alijs quoque modis exprimebant, de quibus in ipsa explicatione Obeliscorum copiosior dabitur disserendi occasio.
II Ducenta.	
III Trecenta significat.	
IIII Quadringenta.	
Quingenta.	
Mille.	

Atque hi sunt numeri κυριολογικοὶ Ægyptijs vsitati; quæ omnia partim ex Obeliscis, partim ex Tabula Bembina; vbi frequentissimè hinc inde occurrunt, partim denique ex Scala magna Ægyptiaca, extracta hoc loco exponere visum est.

Numeri hierogrammatici.

Vnitatem centralem denotat, id est, centrum ponebant pro vno; & quia centrum solâ positione puncti insensibile est, id non meliori ratione signandum duxerunt, quàm circulo; vbi enim circulus, ibidem necessariò centrum vt sit, necesse est. Notabant autem per circulum, centri, siue Monadis diuinæ in rerum naturam euolutionem, de quo suprà amplè disseruimus. hanc per Phœnicem quoque innuerunt.

Per

Per duas Cornices, teſte Horo, Dyadem principiorum naturæ, ſiue quod idem eſt, principium actiuum & paſſiuum notabant, de quibus vide in Dyadis expoſitione.

△ Per triangulum æquilaterum, Numen triforme notabant, vt ſuprà patuit, ſiue Mundum idealem.

Per quadratum quatuor anni ſtationes notabant; de quo pluribus in ſequentibus.

Per Columbam quinarium notabant, quia ſemper quinque tantùm oua parere ſolet.

Per Gallum ſeptenarium notabant, eò quòd ſingulis ſeptem interuallis diei Solem ſalutat cantando.

Per Cynocephalum 12 ſignabant, quia duodecim vicibus in die æquinoctij mingendo, æquinoctialem duodecim horarum diem notat.

Atquæ hæc ſunt, quæ de hierogrammaticis numeris ad notitiam meam peruenerunt; reliquorum numerorum ſpecies paſſim per Kyriologicos numeros paulò antè poſitos, & Obeliſcis, fragmentiſque Ægyptiacis vtplurimùm inſertos exprimebant.

CAPVT IV.

De miris numerorum effectibus.

AEgyptios certos quoſdam, eoſque arcaniſſimos numeros habuiſſe, ſeptem principalibus Dijs dedicatos, ex præcedentibus patuit; quales autem hi numeri fuerint, quibuſue Dijs dedicati, aut quos vſus habuerint, reſtat explicandum, ne quicquam Oedipum ſubterfugiſſe rerum reconditarum dici poſſit. De his ſic Abenuaſchia de cultu Ægyptiorum.

دكروا اهل الفلسفة مصر ان قندهم سبع انوع العداد بكرامة كبيرة
ووطفوهم لالاهم الذين هم سبع زحل مشتري رفان شمس زهري عدراد وقمر
لزحل وطفوا العدد 3. 9. 15. 45. لمشتري 4. 16. 34. 136. لرفان 5. 25. 65.
325. لشمس 6. 36. 111. 666. لزهري 7. 49. 175. 1225. لعدراد 8. 64.
260. 2080. لقمر 9. 81. 369. 3321. ✡

Id eſt, *Meminerunt Philoſophi Ægyptij, quòd erant ipſis ſeptem numeri in magna veneratione, quos & ſeptem Dijs eorum conſecrabant; videlicet Saturno, Ioui, Rephan ſiue Marti, Soli, Veneri, Mercurio, & Lunæ. Saturno dedicabant hoſce numeros,* 3. 9. 15. & 45. *Ioui hos,* 4. 16. 34. & 136. *Marti hos,* 5. 25. 65. & 325. *Soli hos,* 6. 36. 111. 666. *Veneri hos,* 7. 49. 175. & 1225. *Mercurio hoſce,* 8. 64. 260. 2080. *Lunæ denique* 9. 81. 369. & 3321. Habemus numeros; iam quod myſterium ſub ipſis lateat, & vnde originem ſuam nanciſcantur, videamus. Qui fuerint ſeptem numeri, quos venerabantur, & quibus dijs eos cõſecrauerint Ægyptij.

Pythagoræi omnia quæ in rerum natura sunt, demõstrabant per quasdam numerorũ dispositiones.

Notandum itaque, genuinos Ægyptiorum discipulos Pythagoræos, arcanas quasdam numerorum dispositiones didicisse, quibus tantum tribuebant, vt nihil non in rerum natura ijs se demonstrare posse putarent. Atque vnitatem quidem ipsam, omnium numerorum parentem, sibi tantummodò, non alteri præterea similem, quæ in se ducta (id quod nulli numero contingit) semper eadem est, animum sui simillimum, totius corporis Regem, Dominumque actionum vniuersarum, & ὕλην ipsam rerum omnium non temerè dixerunt. Primùm verò numerum ex geminata vnitate prognatum, id est, 2, & opinionem mutationi obnoxiam, & motum nunquam consistentem vocarunt. alia item omnia aliorum numerorum nominibus appellantes. Quadratos autem cumprimis obseruarunt, tanquam rerum omnium in septemplici Mundo genesis rationem explicantes. Est autem quadratus numerus, qui ex radice in se ducta producitur. Et vt ab vnitate incipiamus, est illa vti indiuisibilis, ita immultiplicabilis, non tamen adeo infœcunda, vt quod reliqui numeri præstant, id non præstet ipsa, cùm sit mater & principium omnium numerorum; alij in se ducti semper diuisum quid efficiunt, sola vnitas in se ducta semper seipsam in vnitatem restituit, semper eadem, nulli obnoxia varietati, suiipsius & radix, & quadratus, & cubus est; id quod vnam Dei O. M. essentiam & naturam immortalem, omnis diuersitatis & alterationis expertem, sat superque comprobat, solâ diuersitate in consequentibus vnitatem numeris existente. Quemadmodum igitur ab vna suprema Mundi architectonica Monade omnia emanarunt, sic numerorum ordo ab illa vnitate proficiscentium, non huc, sed illuc vbi is est, quem illa refert, aptè erat instituendus. Sed vt ad quadratorum numerorum mysteria propiùs accedamus,

Vnitas est inuariabilis.

Diuinam indicat naturã.

Quadratorũ numerorum mysteria.

Sciendum est, quòd sicuti duo semper quadrati, vnum intermedium habent proportionalem, ita bini cubi duos proportionales numeros habent intermedios; v. g. si 2 in se ducantur, quadratus efficitur 4; si 2 in quatuor, cubus efficietur 8; item si 3 in se ducantur, nascentur 9; & iterum si 3 in 9, nascentur 27 cubus; si deinde duo in 3 ducantur, 6; medius quadratorum 4 & 9 proportionalis, creatur, hoc pacto: 4. 6. 9. qui sunt in sesquialtera proportione; sicuti enim se habet 4 ad 6, ita 6 ad 9. Si porrò 2 radicem iterum in 6 medium proportionalem, & in hunc eundem 3 radicem duxeris, nascentur 12 & 18, duo medij proportionales inter duos cubos 8, & 27; nam 8, 12, 18, 27 in eadem sunt proportione continua sesquialtera. Hoc idem prorsus reperies in vnitate eandem vim cum numeris communicatam habente; hæc enim in se ducta quamuis semper sit omninò eadem, attamen cum numeris comparata, quos genuit, & ipsa eâdem ratione consideratur. Si itaque 1 lateris vim habens in se ducatur, vnum quid quadrati vim habens producetur; si denuo 1 vim lateris habens in 1 vim quadrati habens ducatur, 1 cubi potestatem obtinebit. Si postea 1 vim habens lateris in 2 latus ducatur, 2 medius proportionalis 1 vim quadrati habentis, & 4 vim habentis quadrati producitur, nam 1, 2, 4 in dupla sunt proportione. Si iterum primò vim lateris

teris habens 1, deinde latus 2, in 2 medium quadratorum proportionalem ducatur, 2 & 4 medij vnitatis cubi poteſtatem obtinentis, & 8 cubi ipſius proportionales generantur; ſunt enim 1, 2, 4, 8 in continua dupla proportione. Si iterum 2 ſe habeat vt latus ſeu radix; deinde hæc in 2 medium proportionalem ducatur, prodibunt 4: erunt igitur 2 & 4 inter 1, qui ſe habet vt cubus, & inter 8 alterum cubum medij proportionales, vt ſequitur 1. 2. 4. 8.

Hanc itaque vnitatem omnes vnitates, radices, quadratos, cuboſque complicantem Deo æterno & immenſo applicabant Pythagoræi, eratque quaſi primus quadratus, & cubus diuinæ naturæ, in quo omnia vnum ſunt. Secundus quadratus erat quaternarius ex dyade in ſe ducta productus, quem aſſimilabant materiæ imperfectæ, & in potentialis habitudinis abyſſo ſubmerſæ. Tertium quadratum 9 ex ternario in ſe ducto productum dedicabant Saturno. Quartum quadratum 16 ex quaternario in ſe multiplicato productum dicabant Ioui. Quintum quadratum 25, ex pentade in ſe multiplicata productum Marti. Sextum quadratum 36 ex ſenario in ſe multiplicato proditum, Soli. Septimum quadratum 49, ex ſeptenario in ſe ducto emanantem, Veneri. Octauum quadratum 64 ex octonario in ſe ducto procedentem, Mercurio. Nonum denique quadratum 81 ex nouenario in ſe ducto prodeuntem, Lunæ dedicabant. Cubos verò eodem ordine, quo quadratos cœleſtibus Dijs, Elementaribus Genijs dicabant, vt poſtea dicetur. Atque ab hiſce nouem quadratis recenſitis, duos primos quadratos ex Monade & Dyade emanantes, eximebant; Monadis quidem quadratum, vtpote ſupra omnes humanæ ſublimitatis intellectus metas longè ſemotiſſimum; Dyadis verò quadratum 4, ob imperfectionem materiæ, quam inuoluebat; reliquos verò ſeptem quadratos ſingulos ſingulis, vt diximus, dedicabant Planetis. Primum quadratum poſt binarium, id eſt, 9, ex tribus in ſe ductis emanantem, Saturno dicabant, hâc ducti ratione, quòd quantò Dij ſupremo Deorum omnium Anteſignano & Monadi ſummæ, ſiue ſupramundanæ, viciniores eſſent, tantò forent ſimpliciores, minùſque in multitudinem rerum materialium mergerentur; quantò verò à Monade remotiores, tantò plùs materialis miſcellæ participarent; vt proinde Lunæ non ſine ratione 81 inter eos quadratos, qui radicibus intra denarium conſtitutis emergunt; maximum, dedicandum putârint.

Vnitas omnia complicat.

Quadrati qui quibus Dijs dedicati fuerint.

Quadratorũ productio.

Aſſignatis itaque dictis quadratis ſeptem, cùm admirandam quandam proprietatem in alia & alia diſpoſitione ſingulorum notarent; fieri non potuiſſe opinati ſunt, quin Deus ſumma & incomprehenſa ſub ijs myſteria humano intellectui exhibere, atque adeò ſingulorum ſeptem Mundorum ordinem, adminiſtrationem, œconomiam ſub ijs indigitare voluerit. Rem exemplo declaro. Si quis confuſas typographicas literarum formas conſiderauerit, tametſi illæ omnem ſcientiam imaginabilem intra ſe contineant, neſcit tamen, quæ ſit illa, quam deſiderat, & ſub qua combinatione lateat; peritus tamen mox formas ita aptè combinare nouit, vt tandem quicquid voluerit, imò omnia ſcientiarum myſteria ex

ijſ-

ijſdem per ſenſus appropriatos eliciat. Haud abſimili ratione quadrati quidam myſterioſiſſimi dantur, ſed cùm ſub certis numerorum formis lateant, confuſa myſteria vt lateant, neceſſe eſt; patebunt autem mox, vbi in totidem areolis, quot quadratus eiuſdem monades continet, ſingulos ordine numeros aptè & artificioſè peritus Arithmantes quiſpiam diggeſſerit; Sed primò quidem ſingulorum quadratorum myſteria, deinde modum etiam, eorundemque intra areolas quadrati diſponendorum rationem aperiamus.

Quadratos diſponendi ratio. Sapientes itaque Veteres, dictos quadratos eo ordine diggeſtos diſponebant, vt quomodocunque numeri intra areas diſpoſiti aggregarentur, ſemper vnus & idem numerus emergeret; quorum omnium deinde ſumma ſuum quoque myſterium haberet. Vocabantur ea ſigilla Deorum immortalium, eò quòd ſub ijs mirâ quâdam ratione dominium eorum exprimeretur.

Sigillum Saturni.

Cùm itaque 9, quadratum primum Saturni, quem totius Vniuerſi mentem, vt in Sphynge myſtagoga expoſuimus, appellabant, pingere volebant; huius numeros intra nouem quadratula eo artificio diſponebant, vt ſinguli ordines numerorum, normales, tranſuerſi, diagonales, ſimul iuncti, vnum & eundem numerum reſtituerent, vt ſequitur:

Diſpoſitio Quadrati Saturni.

Sigillum Saturni.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Normalis additio

4	9	2
3	5	7
8	1	6
15	15	15

Tranſuerſalis additio.

4	3	8
9	5	1
2	7	6
15	15	15

Diagonalis additio.

4	2
5	5
6	8
15	15

Vides igitur, vt quomodocumque ſumpti numeri ſemper 15. reſtituant. Omnes autem numeri ſimul ſumpti continent 45. Atque hoc eſt,
Abenuaſchia. quod paulò antè Abenuaſchia innuebat, cùm diceret, Saturno dedicatum fuiſſe 3. 9. 15. 45: 3 enim conſtituunt quadrati radicem ſeu latus, 9 ipſum
Numeri 3. 9. 15. 45. Saturno dedicati. quadratum, 15 numeros ſingulorum ordinum additos, vti & ſumma omnium 45 conſtituunt. Atq; hinc patet, cur Abuhali Arabs in ſua Aſtro-
Abuhali. nomia dixerit, Saturnum tribus potentijs regijs maximis circumdatum, vnumquemque verò horum 9 alijs principalibus, & his 15 alijs, ſummam omnium verò conſtituere Saturninum Geniorum principalium toti Vniuerſo præſidentium Chorum. Verba eius cito:

كان لزحل ثلثة ملوك وكل وحد منهم تحتة تسع ملوك وكل وحد منهم
زحل Zahel, Saturnus. خمسة عشر جنون وكلهم خمسة واربعين وكلما يعنين الاسم زحل الذي هو
يحتمل بنفسة خمسة واربعين

7 ز *Sunt Saturno tres Reges, & vnuſquiſq; horum nouem alios Reges habet, &*
8 ح *vnuſquiſque horum alios 15, ſumma omnium ſunt 45, vti nomen* زحل *Zahel,*
30 ل id eſt, *Saturni demonſtrat, quod in numeros reſolutum, eundem numerum exhibet;*
45 Monarchiæ videlicet Saturninæ in 3. 9. 15 Claſſes diſtributæ ſummam 45.

Sigil-

Sigillum Iouis.

Sed procedamus ad ſecundi quadrati Schematiſmum, ſiue Sigillum Iouis, quod ex quaternario in ſe ducto emergit, eſtque 16: cuius diſpoſitio talis eſt, vt ſinguli numerorum ordines, normales ſiue perpendiculares, tranſuerſi, diagonales ſiue diametrales, vti & quadratulorum medium circumſiſtentium numeri ſimul iuncti, ſemper eundem numerum reſtituant, videlicet 34, ſumma verò omnium ſit 136. Sigillum ſequitur vnà cum additione numerorum.

Sigillum Iouis.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

Additio perpendicularis.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13
34	34	34	34

Tranſuerſalis.

4	9	5	16
14	7	11	2
15	6	10	3
1	12	8	13
34	34	34	34

Diagonalis.

1	4
6	7
11	10
16	13
34	34

Idem emergit, ſi numeros quadratorum, quæ medium circumſiſtunt, addas.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
4	15	5	10	7	5	14	9	14	12	15	1	4
14	1	11	8	6	2	9	11	6	10	7	16	13
9	6	16	3	11	15	8	11	6	10	7	7	6
7	12	2	13	10	12	3	3	8	2	5	10	11
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34

Porrò numeri intra duas areolas oppoſitas diagonaliter ſitas additi, eundem ſemper numerum 34 exhibent, vt in *f*, 5. 2 & 15. 12. & in *g* 14. 9. & 8. 3. Diagonales verò qui tres areas poſſident, numeri, ſi medium duples, ſemper eundem dabunt numerum 34, vti in *h* 9. 11. 3. & in *i* 14. 6. 8. inq; *k* 12 10 2. & in *l* 15. 7. 5, medij duplati ſemper eundem numerum dabunt, videlicet 34. Extremi quoq; quadratuli numeri iuncti numeris in binis quadratulis medijs ὁμογόνως ſumptis, vt in *m* 1. 16. 7. 10. & in *n* 4. 13. 6. 11. ſemper eundem numerum 34 conſtituunt, vt vides; quod ſanè meritò παράδοξον & ſummâ admiratione dignum videri poteſt. Diſpoſitio quadrati Iouis.

Sigillum Martis.

Venio ad quadratum Martis 25. qui numerus in viginti quinque areolas digeſtas modo paulò poſt dicendo, eandem quam priores obtinet proprietatem. Figura ſequitur; in qua ſinguli ordines quouis modo ſumpti ſemper ſimul iuncti dant 65, & ſumma omnium eſt 325. Diſpoſitio quadrati Martis.

Sigillum Martis.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

Recta additio.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15
65	65	65	65	65

Transuersa additio.

11	4	17	10	23
24	12	5	18	6
7	25	13	1	19
20	8	21	14	2
3	16	9	22	15
65	65	65	65	65

Diagonalis & quadrata additio.

3	11	25	11	12	4
8	12	5	3	8	16
13	13	1	15	14	10
18	14	21	23	18	22
23	15	13	13	13	13
65	65	65	65	65	65

Sigillum Solis.

Sigillum quadrati Solis ex ſenario in ſe ducto producitur, & præ cœteris numeros oppidò myſterioſos ſortitum eſt: Nam ſingulæ numerorum ſeries in quadrato ritè diſpoſitæ ſimul iunctæ, ſemper, quomodocunque ſumptæ, conficiunt numerum III. trium Monadum paulò antè recenſitarum, archetypæ, genialis, & ſidereæ ſummam; ſumma verò omnium conficit 656, quæ ſunt trium mundanarum compoſitionum vltimum complementum, Monarchiæ Solaris typus, & exemplar vnicum, vt ſequitur.

Diſpoſitio quadrati Solis

Sigillum Solis.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31

Recta.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31
III	III	III	III	III	III

Transuerſa.

6	7	19	18	25	36
32	11	14	20	29	5
3	27	16	22	10	33
34	28	15	21	9	4
35	8	23	17	26	2
1	30	24	13	12	31
III	III	III	III	III	III

Diagonalis & quadrata,

1	6
8	11
15	16
22	21
29	26
36	31
III	III

& innumeris alijs modis.

Sigil-

Sigillum Veneris.

Sigillum quadrati Veneris ex ſeptenario in ſe ducto prodit, cuius numeri intra qadratum ritè diſpoſiti quomodocunque iungantur, ſemper eundem numerum, vt priora, conficiunt, videlicet 175. ſumma verò omnium 1225 efficit, Venereæ Monarchiæ ſymbolum, cuius typus is eſt, qui ſequitur. Diſpoſitio quadrati Veneris.

Sigillum Veneris.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

Recta.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28
175	175	175	175	175	175	175

Transuerſa.

22	5	30	13	38	21	46
47	23	6	31	14	39	15
16	48	24	7	32	8	40
41	17	49	25	1	33	9
10	52	18	43	26	2	34
35	11	36	19	44	27	3
4	29	12	37	20	45	28
175	175	175	175	175	175	175

Diagonalis, & innumeris alijs modis.

22	4
23	11
24	18
25	25
26	32
27	39
28	46
175	175

Sigillum Mercurij.

Sigillum quadrati Mercurij ex octonario in ſe ducto emergit, cuius numeri ſolito ordine inter quadratum coacti digeſtique, quomodolibet rectà, tranſuersè, obliquè ſiue διαγωνίως iuncti, ſemper eundem numerum conſtituunt, videlicet 260; ſumma verò omnium 2080 exprimit, Mercurialis Monarchiæ typum. Figura ſequitur. Diſpoſitio quadrati Mercurij.

Sigillum Mercurij.

Summa tranſuerſarum

								260
	8	58	59	5	4	62	63	1	260
	49	15	14	52	53	11	10	56	260
	41	23	22	44	45	19	18	48	260
	32	34	35	29	28	38	39	25	260
	40	26	27	37	36	30	31	33	260
	17	47	46	20	21	43	42	24	260
	9	55	54	12	13	51	50	16	260
	64	2	3	61	60	6	7	57	260
Summa rectarum ſerierum	260.	260.	260.	260.	260.	260.	260.	260.	260

Sigillum Lunæ.

Sigillum quadrati Lunaris ex 9 in ſe ducto producitur, videlicet 81, cuius numeri intra quadratum ſuum coarctati, riteque diſpoſiti, iuxta ſeries numerorum tranſuerſas, rectas obliquas quomodocunque additi, ſemper producunt 369; ſumma verò omnium tibi exhibet 3321, Lunaris Monarchiæ typum vt ſequitur.

Diſpoſitio Quadrati Lunæ.

Sigillum Lunæ.

									369	*Diagonalis.*
Summa tranſuerſarum	37	78	29	70	21	62	13	54	5	369 *ſerierum*
	6	38	79	30	71	22	63	14	46	369
	47	7	39	80	31	72	23	55	15	369
	16	48	8	40	81	32	64	24	56	369
	57	17	49	9	41	73	33	65	25	369
	26	58	18	50	1	42	74	34	66	369
	67	27	59	10	51	2	43	75	35	369
	36	68	19	60	11	52	3	44	76	369
Summa rectarum	77	28	69	20	61	12	53	4	45	369 *ſerierum*
	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369 *Diagonalis.*

CAPVT V.

De Mathematico fabricæ & conſtructionis dictorum ſigillorum ratiocinio.

QVantò negotium hoc occultius, & admiratione dignius exiſtit, tantò dilucidatio eius difficilior, perplexior, intricatiorque meritò cenſeri debet. Eſt enim adeo ardua & recondita numerorum natura, vt omnium penè humani ingenij aciem fugere videatur. Sed enim cùm mihi à natura ita comparatum ſit, vt nihil homine digniùs exiſtimem, quàm in huiuſmodi tortuoſis rerum abſconditarum labyrinthis induſtriam ponere; dicta verò numerorum arcana diſpoſitio non minimum inte res hucuſque inacceſſas & incognitas locum obtineat; ſummâ diligentiâ incubui, vt arcanam huiuſmodi diſpoſitionem, rationemque, quantum ingenij vires permitterent, penetrarem, penetratam eruerem, erutam Lectori rerum curioſarum auido, hoc loco communicarem. Sunt autem in hoc negotio duo conſideranda, primò quidem imparium quadratorum diſpoſitio, deinde parium; illa quantò eſt facilior, tantò hæc maiores & quaſi inexhauſtas difficultates patitur. De quadratis primò, deinde de cubicis pari paſſu ratiocinabimur.

§ I.

§ I.

Quadrati constructio, quod ex ternario in seipsum ducto constituitur, estque Sigillum Saturni.

OMittimus hîc primum quadratum, ex binario in se ducto emergens, videlicet quaternarium, vtpote quod cùm à reliquorum quadratorũ naturâ & proprietate longè recedat, numerus veluti imperfectus, propriè absolutèque quadratus dici minimè potest; ideoque cùm non tantùm ex multiplicatione binarij in binarium, sed ex additione binarij ad binarium (quod nulli alteri quadratorum euenit) emergat, atq; adeo potentialem materiæ miscellam obeat, meritò à Philosophis priscis, qui Dijs non nisi perfecta dedicabant, reiectus fuit, eliminatusque. Quadratum ex binario emergens est imperfectum.

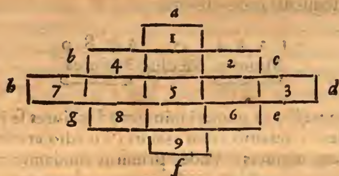

Nota Lector, quadranguli b c g e, debere esse dispositum ad modũ quadrati eodem modo & cætera.

Ad quadratum itaque ternarij 9 ita disponendum, vt series numerorum quomodolibet iunctę dent 15, sic procedes. Fiat primò quadratum *b c g e*, in quo quatuor media alia quadratula *a b d f*, foris ponantur in formam Rhombi: deinde inter cellulas seu quadratula singula ordine naturali numeros ab vnitate vsque ad 9 ita dispones, vt pro radicis ternarij ratione in singulis tribus cellulis obliquè seu diagonaliter descendentibus tres numeri ordine naturali ab vnitate incipiendo, ponantur, vt vides; reperienturque quatuor numeri 1, 3, 9, 7, extra quadratum *b c g e*; quadratum verò in quatuor cellulis carebit numeris, vtpote numeris extra quadratum in eas transferendis; quod ita præstabis. Primò, duo numeri, 1, & 9, columnæ *a f*, in eiusdem columnæ oppositum vacuum locum transferantur; deinde 3 & 7 extra quadratum constituti numeri vti priùs in opposita transuersæ columnæ *b d* vacua loca reciprocâ collocatione constituantur, vti ex sequenti figura apparet. Dico hoc Quomodo disponatur Quadratum Ternarij.

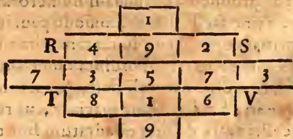

 ordi-

ordine numeros intra nouem cellulas nouenarij quadrati R S T V dispositos hanc vim obtinere, vt quacunque serie sibi inuicem terni & terni addantur, semper 15 resultent. Cuius rei demonstrationem vt altiùs animo imbibas,

Notandum primò, in singulis quadratorum imparium numeris, vti & in hoc ternarij quadrato videre est, triplices dari terminos, maiores, minimos, medium. Maiores termini sunt, qui post medium terminum vsque ad finem numerorum quadrati nouenarij numerantur: Minores termini sunt, qui ab vnitate ad medium vsque terminum computantur: Medius verò terminus dicitur, qui inter quatuor minores & quatuor maiores intermediat, & prouenit ex dimidio aggregati ex additione minimi & maximi termini emergentis; vt 1 minimus terminus iunctus maximo termino 9 dat 10, cuius dimidium est 5, terminus in progressione medius, & medium inter quadrati cellulas semper locum occupans, vt ex figura patet, & in hac sequenti progressione,

1 2 3 4 5 6 7 8 9
Minores Medius Maiores

Atque huius progressionis numeri minores ad maiores se habent, vt excessum ad excedens; quantò enim maiores à medio crescunt, tantò decrescunt ab eodem minores. Vnde primum fundamentum æquationis emergit.

Notandum secundò minorum terminorum singulos vnum aliquem è maioribus terminis respicere, siue quod idem est, omnes numeri qui æquo à medio termino interuallo vtrinque dispositi se respiciunt, additi inter se, 10 conficiunt, vt in hac progressione videtur;

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

vbi 1. respicit 9; 2 respiciunt 8; & 3, 7; & 4 denique 6; singuli autem bini termini oppositi se respicientes simul iuncti 10, vt diximus, constituunt, cuius dimidium 5, medius terminus est. Medius autem terminus per numerum cellularum vnius lateris dicti quadrati, videlicet ternarium multiplicatus, producit 15 summam numerorum existentium in vnoquoque latere. Hinc facilè patet, quomodo paulatim Veteres ex hac speculatione in notitiam deuenerint huius tam mirabilis proprietatis. Si enim ordine paulò antè dicto trinos ordines numerorum huius quadrati nouenarij diagonos, & ordine naturali descripseris; necessariò eueniet, vt in quadrato sequenti a b c d. quatuor spacia vacua relinquantur: cùm itaque numeri in cellis extra dictum quadratum sint totidem, ijsque termini oppositi sint (1. siquidem minimus terminus respicit 9 maximum

ter-

			1			
	a	4		2	b	
7			5			3
	c	8		6	d	
			9			

terminum) 3 quoque ex minoribus terminus tertius, ex maioribus terminis pariter respiciant tertium; consequens est, vt si 1 in oppositam supra 9 vacuam cellulam, & 9 in alteram sibi oppositam infra 1: 3 verò in oppositam cellam vacuam post 7, 7 verò contrà in oppositam cellam ante 3 transtuleris; negotium confectum habeas: hâc enim ratione 9 v. g. maior terminus, inter 4 & 2 minores terminos insertus, ijsque additus, æquabit numerum 15, ex 3 latere quadrati in medium terminum, videlicet 5 ducto emergentem; 1 verò minimus terminus inter 8 & 6 maiores terminos insertus, pariter æquabit numerum 15 ex radice in medium numerum ducta prouenientem. Pari ratione 3 inter numeros 4 & 8, & 7 inter 2 & 6 inserti, ipsisque additi, eundem 15 numerum conficiunt. Denique 5 inter 2 & 8; & iterum inter 4 & 6 (quorum illi 10, hi pariter 10 additi conficiunt) pari ratione ipsis additus 15 constituit. Vides igitur, quomodo semper inter duos pares numeros mediet impar, quibuscum additus conficiat 15; patet etiam cuilibet, excepto medio, impari numero vacuam cellam opponi; intra quam positus, additusque tandem cum lateralibus 15 constituat; sic inter 4 & 2 intermedius 9 ijs additus 15; 1 verò inter 8 & 6 positus, ijsque additus, pariter 15; iterum 3 intra vacuam cellulam oppositam inter 4 & 8 positus, ijsque additus pariter 15; 7 verò in opposito sibi loco inter 2 & 6 positus, ijsque additus similiter 15 constituit; 5 verò medius cùm diametraliter positis numeris eundem numerum conficit. Patet itaque propositæ constructionis ratio. Sed vt hæc luculentiùs demonstrentur, ponantur numeri quadrati nouenarij vti priùs secundùm progressionem naturalem ab vnitate vsque ad 9, vt sequitur.

Combinationes regularium terminorum.

Medius.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

(4 + 6 = 10; 3 + 7 = 10; 2 + 8 = 10; 1 + 9 = 10)

	a	c	e	
l	4	9	2	g
m	3	5	7	h
n	8	1	6	i
	b	d	f	

Hoc peracto, si 9 ad 1 iunxeris, habebis 10; quibus medius terminus 5 additus conficiunt 15; cùm itaque hi ijdem numeri in columna *c d* quadrati *a e b f* contineantur, illi collecti in vnum, eundem numerum vt conficiant, necesse est. Iterum iunge 2 ad 8, secundum minorem terminum ad maio-

maiorem, produces 10, quibus medius 5 additus eandem summam, 15 videlicet conficiet; qui numeri in quadrato tertiæ cellulæ diagonaliter dispositæ, videlicet *e b*, pariter continentur. Rursus iunge 3 ad 7, tertium minorem ad maiorem tertium à 9, & produces iterum 10, quibus 5 medius terminus additus exhibet 15 vt prius; atque hanc dispositionem numerorum inuenies in *m b* transuerso quadrati medio ordine digestam. iterum iunge 4 ad 6, produces denuò 10, quibus quinarius medius terminus additus, exhibent vt antè, 15; atque hanc dispositionem continet in quadrato diagonalis trium numerorum 4. 5. 6 dispositio. Atque hi sunt quatuor terminorum regularium cum medio 15. conflantium combinationes; iam videamus irregularium quoque combinationem.

Combinationes irregularium.

Irregularem combinationem dicimus, quòd non sumantur termini in hac secundùm terminorum præcisum respectum, neque cum medio termino, sed vel ex minoribus terminis, maioribus quomodocunque additis, numerus 15 resultet; quem si per ternariũ lateris quadrati multiplicaueris, habebis summam omnium numerorum 45. Iunge itaque in serie numerorum naturali 4 cum 8, conficies 12; quibus si 3, qui 4 præcedit, iunxeris, habebis pariter 15; quem numerum conficiunt tres numeri intra columnam *a b* contenti; cùm enim 3 & 4 æquentur 7, vnitas verò ab 8 deficiat, illa adiuncta 7, dabit 8; qui vnà cum 3. & 4 iunctus, vt dixi, 15 constituunt. iterum 2 ad 6 additi dant 8, quibus si 7 coniunxeris, habebis iterum 15, quem numerum pariter exhibent tres numeri in columna *e f* dispositi. Rursus iunge 2 ad 4, & habebis 6, quibus si 9 accedant, habebis 15, quem eundem numerum intra transuersam columnam *l g* additi in vnum numeri exhibent. Denique iunge 6 ad 8, & habebis 14, quibus vnitas accedat, prodibunt 15, quem tibi quoque tres numeri in transuersa serie in *i* præcisè exhibent. Verùm omnium combinationes hîc appositas contemplare.

Combinatio regularis, in qua termini quatuor minores maioribus 4 oppositi cum medio iuncti	1 5 9	media columna recta	faciunt 15.
	2 5 8	Diagonalis	
	3 5 7	media transuersa	
	4 5 6	Diagonalis transuersa.	

Combinatio irregularis, in qua numeri promiscuè se respiciunt, & cum medio additi pariter	4 3 8	prima columna recta	faciunt 15
	2 7 6	tertia columna recta	
	4 9 2	prima transuersa	
	8 1 6	vltima transuersa	

Octies itaque reddit eundem numerum 15.

Atque ex his patet octo tantum combinationes fieri posse in hoc nouenario dispositionis trium numerorum, qui additi 15 constituant; videlicet trium seriesrum perpendicularium, & totidem transuersarum, & dua-

duarum diagonalium. Et tametsi plures in dicta progressione numeri sint, qui numerum 15 iuncti simul constituant, vti 1, 2, 3, 9; 2, 3, 9, 1; 9 & 6; 8 & 7; quia tamen hoc loco tres tantùm numeri iuxta 1 lateris quadrati triadem, considerantur; cæterorum omnium nulla prorsus ratio habetur.

Vides quoque quomodo in omni combinatione trium numerorum, semper medij numeri sint impares, extremi partim pares, partim impares. Præterea cùm 15 resultent ex ductu ternarij, id est, ex latere in medium terminum totius progressionis, quæ est 5; consequens est omnes & singulas trium numerorum series quinarium ter continere; quod inde patet: si enim in hisce numeris 1, 5, 9; 1 ad 9 adieceris, habebis 10 duplicatum quinarium; & si medius quinarius accedat, habebis tres quinarios; qui additi faciunt 15. Sic in his numeris 2, 5, 8; 3, 5, 7; 4, 5, 6: extremi additi semper duplicatum quinarium dant, videlicet 10. quibus quinarius medius additus, dant tres dictos quinarios; in reliquis quoque numeris 4, 3, 8, si medius terminus 3 ab extremis 4 & 8 vnitatem mutuet, euadet is in quinarium, extremi verò manebunt 3 & 7; qui coniuncti dabunt 10 alios duos quinarios. Sic in numeris 2, 7, 6. Si medius terminus vnitatem vtrique extremo 2 & 6 communicauerit, manebit is 5; 2 verò & 6 aucti vnitate, fient 3 & 7, qui iuncti 10 constituunt alios duos quinarios. In his verò numeris 4, 9, 2, si à 9 abstrahas 4, remanebunt 5. 4 verò addita 2, dant 6, quæ vnita 4 dant 10, duos alios quinarios. Denique in his numeris 8, 1, 6, si 2 ab 8, & totidem à 6 abstracta addideris 1, fiunt 5. duo verò termini binario mutilati 6 & 4, additi 10, constituunt alios duos quinarios. Vides igitur quàm mirâ ratione per excedens & excessum numeri pulchrè æquati in vnam summam aspirent. Atque ex his, ni fallor, luce clariùs patet ratio, cur videlicet nouenarius secundùm lateris sui numerum intra quadrati trinas cellulas aptè digestas in omnibus, semper infallibiliter eundem numerum producat; quod non tantùm de hoc impari quadrato, sed & de omnibus alijs quadratis imparibus in infinitum productis, vt in sequentibus dicemus, intelligendum est.

§ II.

Secundi quadrati, quod ex 4 in se ductis emergit, constructio Mathematica, atque Sigillum Iouis nuncupatur.

HOrum cumerorum dispositio multò difficilior est præcedenti: vti enim ob paritatem quadrati medium terminum non habet, ita aliam quoque dispositionem requirit. Nos, quantum ingenio licuerit, & hanc facillimam reddere conabimur. Cùm itaque quadratus Iouis ex 16 numeris componatur, vel quod idem est, ex quaternario in seipso ducto emergat, sic procedes. Describatur progressio naturalis 16 numerorum, ab 1 vsque ad 16 progrediendo, vt sequitur.

1 2 3 4   5 6 7 8   9 10 11 12   13 14 15 16

quorum ſingulorum quatuor numerorum tetrades pro quatuor laterum quadrati exigentia diſcrimines; habebiſque quatuor ordines 1, 2, 3, 4. 5, 6, 7, 8. 9, 10, 11, 12. 13, 14, 15, 16. quos diligenter ſerua. Hoc peracto fiat quadratum in formam Rhombi truncati, vti in præcedente factum eſt, ita vt ſingulæ obliquæ & diagonales ſeries quatuor cellulas ſeu quadratula contineant, vt ſequitur.

Ratio diſpoſitionis ſecundi quadrati.

			d	e			
		a	3	2	b		
		4	m	n	1		
l	8	o	7	6	p	5	f
k	12	t	11	10	q	9	g
		16	v	r	13		
		d	15	14	c		
			i	h			

In hoc eo ordine, qui ſequitur, numeros tuos diſpone ſecundùm quatuor Claſſes, quas paulò antè obſeruari monuimus. Prima Claſſis numerorum 1, 2, 3, 4, ordine naturali in ſuperioribus quadratulis *b e d a* extremis ponantur, vt vides. Secunda Claſſis numerorum 5, 6, 7, 8, ordine ponantur in tranſuerſali quadratorum ſerie, quæ continentur intra ſpacium *f, l*, eo tamen pacto, vt 6 & 7 duo media quadratula, 8 & 5 verò duo extrema occupent, duobus in *o* & *p* vacuis. Tertia Claſſis numerorum 9, 10, 11, 12, in altero tranſuerſali ſpacio *g k* diſponantur, eo prorſùs modo, quo in ſpacio *f l* numeri ſecundæ Claſſis. Quarta deniquè Claſſis numerorum 13, 14, 15, 16, in reliquis inferioribus extremis quadratulis *d h i c* ordine diſponantur vt vides.

Habes itaque rationem diſpoſitionis; nihil porrò reſtat, niſi vt quomodo numeri extra quadratum *a b c d*, intra idem, in cellas totidem vacuas & correſpondentes opportunè transferri poſſint, dicamus; quod diſpari ratione à præcedenti fit: in præcedenti enim terminos numerorum oppoſitos in oppoſita vacua loca tranſtulimus; quod hìc non fit, ſed termini in alternè oppoſita loca transferendi ſunt, vt intentum habeas; hoc pacto 3 v. g. non in vacuum quadratulum *v* rectà oppoſitum, ſed in alternè oppoſitum, quod litera *r* ſignauimus, poni debent; ita 2 non in *r*, ſed in *v* decuſſatim poni debent; & contrà 15 & 14, hoc in *m*, illud in *n*, alternè oppoſita ſpacia pariter transferenda ſunt. Haud abſimili ratione 5 & 9, 5 quidem in *t*, & 9 in *o* ſimiliter alternè oppoſita vacua ſpacia; contra 8 & 12, hoc in *p*, illud in *q* alternè oppoſita vacua ſpacia transferenda ſunt. Quibus quidem ita peractis, habebis quadratum Iouis eâ numerorum diſpoſitione digeſtum, vt ſinguli quatuor ordines quomodocunque ſumpti ſemper 34 conficiant, quæ ducta in latus quadrati 4 ſummam omnium numerorum dant 134. Figuræ diſpoſitio ſequitur.

a b

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

c d

Cuius quadratum *abcd* numeros eo ordine dispositos habet, vt singuli quatuor numerorum series additæ semper eundem numerum, vti dictum est, conficiant; quod non tantùm de ordinibus rectis, transuersis, diagonalibus intelligendum est, sed & singulorum quadratulorum numeri quatuor simul iuncti eundem numerum restituunt; cuius rationem vt videamus, paulò altiùs ordiendum est.

Lemma 1.

SI duo cuiuscunque progressionis naturalis numeri; qui æqualibus interuallis ab extremis vtrimque distant, simul addantur, erit aggregatum singulorum additorum aggregato, quod ex duobus terminis extremis, minimo & maximo conficitur, æquale. Disponantur numeri sedecim eo ordine & progressione naturali, quo suprà fecimus.

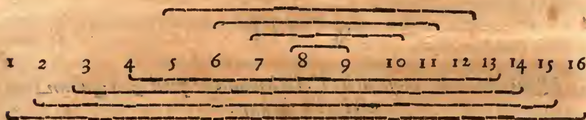

Ex quibus si duos quoslibet ab extremis terminis æquedistantes in vnum iunxeris, habebis ex singulorum aggregatis 17 aggregato duorum extremorum 1 & 16, id est, 17 æquale; quod medijs terminis 8 & 9 additum summam conficit numerorum in singulis ordinibus quadrati rectis, transuersis, & diagonalibus contentorum. Cùm enim maiores termini à 16 versus medios terminos 8 & 9 continuè vnâ vnitate decrescant, minores verò termini, qui maiores ex opposito respiciunt, vnâ vnitate continuò vsque ad medios terminos 8 & 9 crescant; necessariò fit, vt hi numeri iuxta proportionale incrementum decrementumque perpetuam æqualitatem custodiant. v. g. 1 & 16, extremi progressionis termini additi conficiunt 17: sed & hunc eundem numerum & 2 iuncta 15, & 3 iuncta 14, & 4 iuncta 13, & 5 iuncta 12, & 6 iuncta 11, & 7 iuncta 10, & 8 denique iuncta 9, conficiunt; cùm quantùm minores termini ab vnitate crescunt, tantùm minores oppositi numeri à 16 decrescant; 2 enim auctâ vnitate cum 15 numero vnitate minori quàm 16, eundem numerum con-

ficiunt, quem 1 ad 16, iunctum, ſcilicet 17. idem de omnibus alijs intelligendum eſt.

Mirabilis proprietas numerorum in hoc quadrato. In quo numeri quomodolibet ſumpti eundem ſemper numerum conficiunt.

Atque hinc naſcitur admiranda illa proprietas, quâ numeri in ſingulis ordinibus tetradicis dicti quadrati, contenti, additique, quomodolibet ſumpti, ſemper eundem numerum, videlicet 34 conficiunt. Quoniam enim omnes numeri in progreſſione naturali 16 terminorum ab extremis æquidiſtantes 17, vti probatum eſt, conficiunt; cùmque 8 & 9, medij totius progreſſionis termini, pariter 17 additi conficiant; 17 ad 17 iuncti conſtituunt neceſſariò 34. Hinc ſi 1, 8, 9, 16, quatuor terminos in vnum iunxeris, extremos videlicet cum medijs 8 & 9, habebis iterum 34. Si verò 2, 8, 9, 15, duos videlicet ab extremis cum duobus medijs iunxeris, iterum habebis 34. Si verò 3, 8, 9, 14, tertios ab extremis cum duobus medijs iunxeris, habebis denuò 34. & ſic de cœteris; ſemper enim ex duorum numerorum ab extremis æquè diſtantium ad duos medios additione idem numerus 34 reſultabit. Mirum itaque non eſt, ſi dicti numeri intra quadratum artificioſè, eâ videlicet induſtriâ, quâ dictum eſt, diſponantur, in ſingulis ordinibus tetradicis rectis, tranſuerſis, diagonalibus, & in ſingulis quadratis quatuor vnà iunctis quomodocunque ſumptis, ſemper eundem numerum emergere, cùm totum fundamentum huius diſpoſitionis lateat ſub progreſſione naturali numerorum 16; in qua tot combinationes inſtitui poterunt quatuor numerorum eundem 34 conficientium, quot combinationes reperiuntur in quadrato eundem numerum conficientes.

§ III.

Quadrati tertij conſtructio Mathematica, quod & Sigillum Martis dicitur.

TErtium quadratum imparium numerorum ex quinario in ſe ducto conſurgit; cuius conſtructio non differt à primi quadrati conſtructione. Verùm rem paucis explicemus.

Fiat quadrangulum Rhomboide, in cuius quinque quadratulorum diagonaliter diſpoſitorum ordinibus naturali ordine deſcribantur 25 numeri, eo pacto, quo in ſequenti figura factum eſſe vides, manebuntque intra quadratum *a b c d* tot areolæ vacuæ, quot numeros extra quadratum ſeparatos vides; quos hâc induſtriâ intra vacuas areolas ſingulis correſpondentes transferes. Cùm in imparibus quadratis ſingulos numerorum terminos oppoſitè ſe reſpicientes intra oppoſita in eadem columna loca vacua transferre ſuprà præceperimus, iuxta præcepti huius tenorem negotium ſummâ facilitate conficies. Sic itaque procede: in columna *g b*, 1 in oppoſitum vacuum intra eandem columnam locum, videlicet in areolam ſupra 19 transferenda eſt: 25 verò in eadem columna *g b* infimus numerus, in oppoſitum intra eandem columnam locum infra 7 collocabitur.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

bitur. In columna *r n*, *6* in areolam vacuam ſupra 24 immediatè; 24 verò in oppoſitum in eadem columna locum infra *6* locabitur. In columna *k i*, 2 in locum vacuum ſupra 20, & 20 in locum vacuum infra 2 transferetur. In columna tranſuerſa *t q*, 4 in locum vacuum oppoſitum poſt 16,& 16 in locum vacuum ante 4 collocetur. In columna tranſuerſa *v p*, 5 in locum vacuum poſt 17,& 21 in locum vacuum ante 9 deponatur. In columna denique tranſuerſa *x o*, 10 in locum vacuum poſt 22,& 22 in locum vacuum ante 10 locetur. Habebiſque totum negotium peractum; cuius demonſtratio eadem eſt, quam in primi quadrati deſcriptione dedimus. Si enim ordine naturali progreſſio ab 1 ad 25 continuetur, vt ſequitur:

a *c* *b*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

In hac progreſſione imparium numerorum medius terminus eſt 13; qui per latus quadrati, id eſt, per 5 multiplicatus dat 65, numerorum in ſingulis columnis in quadrato exiſtentibus, ſiue rectis, ſiue tranſuerſis,ſimul additorum ſummam, ita vt ex medij termini cum latere quadrati multiplicatione ſtatim, quantam ſingularum columnarum numeri additi ſummam conficiant, oſtendatur, ac proinde ſicuti in progreſsione medium ſemper locum, ita & in quadrati media cellula eundem occupet. Si iam in progreſsione dicta quinque numeros, qui dictum numerum ſimul additi faciant, inquiſiueris, idque toties, quoties poteris, & combinatio per-

mittit, intentum ſine dubio habebis; cùm, quoties numerus iſte 65 intra quadrati columnas reperitur, toties & idem in dicta progreſsione, ex qua eductus fuit, reperiatur. Sic ſi 7, 25, 13, 1, 19 ſimul iunxeris, habebis 65. Si 24, 12, 5, 18, 6, in vnam ſummam collegeris, idem qui priùs numerus 65 emerget; & ſic de cœteris omnibus; quæ in 5 latus quadrati ducta, dabunt omnium ſummam 325; nihil igitur eſt in quadrato, quod non in dicta progreſsione contineatur. In ſola itaque artificioſa illa numerorum digeſtione ſecretum latet; quod quomodo pateat, iam dictum eſt.

§ IV.

De conſtructione Mathematica quadrati quarti Sigilli Solis.

Diſpoſitio numerorum in hoc quadrato difficillima.

SIcuti numerus in hoc quadrato ex ſingulis ſex ordinibus quaquauerſus collectus, oppidò myſterioſus eſt; ita numerorum diſpoſitio in hoc quadrato, vt dictus numerus reſultet, ſummum cum difficultate laborem adiunctum habet; quem tamen, quantum ingenij imbecillitas permittet, nos mitigaturos confidimus.

Cùm itaque quadratus Solis 36 conſtituatur ex 6 in ſeipſum ductis; pro diſpoſitione numerorum in quadrato ſic operare. Scribantur 36 numeri ordine naturali ab 1 incipiendo, quos in ſex ordines diuides, vt hìc vides.

A *B* *C* *D*

1. 2. 3. 4. 5. 6. | 7. 8. 9. 10. 11. 12. | 13. 14. 15. 16. 17. 18. | 19. 20. 21. 22. 23. 24. |

g h i k l m n o p q r ſ t u x y z a

E *F*

25. 26. 27. 28. 29. 30. | 31. 32. 33. 34. 35. 36.

b c d e ff tt ſſ

Hoc peracto deſcribas diagramma in formam Rhomboidis, vt in præcedentibus factum eſt, & hìc apparet; in cuius cellulis numeros dictæ progreſſionis hâc induſtriâ collocabis. Accipe primam progreſſionis ſex numerorum partem *A* ſignatam, eamque iuxta numeros ab 1 vſq; ad 6 pone in ſuperiori parte Rhomboidis intra cellulas extremas, vt hìc vides. Accipe deinde ſextam partem progreſſionis ſignatam litera *F*, qui ſunt numeri 31, 32, 33, 34, 35, 36, quos in oppoſitis Rhomboidis locis, hoc eſt, in inferiori parte diagrammatis in vltimis ſex cellulis inſeres, vt paulò poſt videbis. Deinde in loculamentis dextris *p h i q*, hoſce quatuor numeros pones, 7, 13, 19, 25, qui ſunt ordinum in progreſsione *B C D E* primi, vt progreſsio docet ſignata literis *g n t b*: ex oppoſitis verò loculis ✠ *m n r* hoſce numeros pones, 12, 18, 24, 30, qui ſunt 6 ordinum *B C D E* vltimi, ſignati literis *m s a tt*; habebiſque totum ambitum ſuis ſignatum numeris, poſtea in quadratum *a b c d* transferendis. Reliquos numeros progreſsionis hâc induſtriâ medijs quadrati cellulis inſcribes. Intra columnam

					f	g					
				β	4	3	γ				
			a	5	.		2	b			
		k	6					1	p		
	*	12		11	27	28	8		7	a	
m	18			14	16	15	23			13	h
n	24			20	22	21	17			19	i
	r	30		29	10	9	26		25	q	
		l	36		.			31	o		
		c	t	35		.	32	d			
				δ	34	33	ʃ				
					v	x					

Diagramma in formam Rhomboidis.

lumnam transuersam ✻ a, à 7 incipiendo, & omissâ vnâ areolâ, deinceps ex progressione ponantur ordine quatuor numeri signati literis *l d e b*, qui sunt 11, 27, 28, 8. In columna transuersa *h m*, à 13 incipiendo, omissisque duabus areolis, deinceps ordine ponantur numeri progressionis signati literis *o p q ç*, qui sunt 14, 16, 15, 23. In transuersa columna *i n*, à 19 incipiendo, omissisque duabus areolis ponantur ordine numeri progressionis signati *v y x r*, id est, ordine retrogrado numeri 20, 22, 21, 17, vt vides. Denique in columna transuersa *q r*, à 25 incipiendo, omissa vna areola, scribantur deinceps numeri signati literis *ff k i c*, qui sunt numeri 29, 10, 9, 26. Hisce peractis, manebunt intra quadratum *a b c d* sexdecim spacia vacua, quæ; totidem numeris in ambitu Rhomboidis circumscriptis replebis hoc artificio. In superiori Rhomboidis parte 5 & 2 intra columnas suas opposita vacuarum cellularum loca occupabunt, vt vides: 4 verò vacuum locum habebit oppositum alternè, id est, in columna *g x* vltimum intra quadratum: 3 verò in columna *f v* tertium vacuum spacium occupabit. In latere sinistro Rhomboidis, 7 oppositum in transuersa columna ✻ *a* vacuum possidebit: 13 in columna transuersa *i n* tertium à 19: 19 contrà in columna *h m* tertium ab 18 locum habebit: 25 verò iterum in transuersa columna *q r* oppositum tenebit locum. In infima parte Rhomboidis 32 ponetur in columnæ δ β secundo à 5 spacio: 33 in tertio columnæ *v f* à 34 spacio: 34 in vltimo intra quadratum columnæ *x g* vacuo spacio; 35 demùm in vltimo columnæ ʃ γ à 2 spacio. In dextro latere Rhomboidis quatuor numeri hoc pacto transferentur: 30 transfertur in secundũ à 7 colum. transuersæ ✻ *a* spacium: 24 in tertiũ à 13 columnæ transuersæ *m h* spacium: 18 in tertium columnæ transuersæ *n i* à 24 locum: 12 verò in secundũ à 25 columnæ transuersæ *r q* vacuum locum transferantur. Et sic numerorum omnium in quadrato digestionem habebis, in qua numeri singulorum ordinum additi conficiunt 111, mysteriosissimum numerum, & trium Monadum, siue solij archetypi, genialis, & siderei indicem. Summa verò omnium erit 666, alterum mysticum nume-

Ratio dispositionis numerorum.

numerum idearum in tribus dictis Mundis diſpoſitionis rationem exhibens. Figura quadrati ſiue Sigilli Solis ſequitur.

Sigillum ſiue quadratum Solis.

Summa ſingulorum ſex numerorum ſeriatim quomodolibet ſumptorum eſt III.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31

Summam verò omnium 666 *habebis, ſi* III *per* 6 *latus quadrati multiplicaueris.*

Atque hanc mirificam diſpoſitionem ex ſola progreſſione numerorum ab 1 vſque ad 36 continuata extraximus; quâ verò methodo combinatiua opus ſit ad tantæ harmoniæ inuentionem, cùm huius loci non ſit, in combinatoria arte, ſi Deus voluerit, ſuo tempore oſtendetur.

§ V.

Constructio quadrati ſeu Sigilli Veneris Mathematica.

QVadratus qui ex 7 in ſe ductis emergit, videlicet 49, Veneri dicatus eſt, cuius diſpoſitionem in nullo à primi & tertij quadrati diſpoſitione diuerſo modo expedies. Fiat primò, vt in præcedentibus, diagramma Rhomboide, in quo 49 numeros in ſeptem Claſſes digeſtos eo ordine, vt in ſequenti figura patet, ordinabis.

Figura prima.

							e							
						l	1	g						
					n	8		2	i					
				a	15		9		3	b				
				22		16		10		4				
			q	29		23		17		11		5	p	
		ſ	36		30		24		18		12		6	r	
	v	43		37		31		25		19		13		7	t
	y	44		38		32		26		20		14	x	
		tt	45		39		33		27		21	z		
			c	46		40		34		28	d			
					47		41		35					
					o	48		42	k					
						m	49	h						
							f							

Si-

Sigillum Veneris, siue quadratum 49.

Figura secunda.

Omnes series numerorum simul iunctorum dant 175.

Numerus 175 *per latus quadrati, scil.* 7 *multiplicatus, dat* 1225 *, summam omnium numerorum.*

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

In hac prima figura quadratum eſt, intra quod omnes numeri in quatuor cornibus Rhomboidis extra quadratum collocati, transferri debent, vt vacua loca, quæ numeris extra quadratum in cornibus conſtitutis æquantur, repleas; quod quidem minimè, vt in cœteris imparium quadratorum diſpoſitionibus, difficile eſt. Sic ergo procede. In ſingulis cornibus ſex numeri ſpectantur: in ſuperiori cornu extra quadratum conſtituuntur hi numeri 1, 2, 3, 8, 9, 15; quos intra vacuas quadrati areolas ita transferes. ab vnitate intra columnam *e f*, numera deorſum octo cellulas, & intra eam pone vnitatem; in columna *g h*, deorſum à 2 numera alias octo cellulas, & intra eam pones 2; in columna *i k* deorſum alias octo areolas numera, & intra eam pone 3; iterum in columna *l m*, octo areolas numera deorſum, & intra octauam pone 8; ſic in columna *n o* numera pariter octo areolas deorſum, & ibi repone 15. Numeros in dextro cornu *b d t*, eâdem prorſùs ratione, quâ in præcedenti, transferes intra vacuas cellulas intra quadratum conſtitutas, ſed ſecundùm tranſuerſum & ſiniſtrum areolarum ſitum. Itaq; à 5 in columna tranſuerſa *p q* numera octo, & intra octauam pone numerum 5; in columna *r ſ* à 6 numera octo areolas, & ibi depone 6. In columna *t v* octo iterum à 7 tranſuerſim numera, & ibi pone 7; in columna *x y* à 14, octo numera areolas, & intra octauam pone 14; in columna *z tt* ſimiliter à 21 computa octo areolas, & ibi repone 21; & à 13 tranſuerſim octo numera, & ibidem repone 13. Deinde procede in infimum cornu Rhomboidis, & à numeris ſingulis octo numerando in proprijs columnis ſurſum procede, & ibidem numeros, à quibus numerare cœpiſti, colloces; ſic 35 in octaua ab hoc numero cellula in columna *k i* ponetur; item 41, & 47 in octauis cellulis, vt vides, locentur; item 42, & 48 in columnis *h g*, & *l m*; vt & 49 in columna *f e*. In cornu vero ſiniſtro Rhomboidis numeri 29. 37. 36. 44. 43. ſinguli ordine in tranſuerſarum columnarum octauas areolas transferantur, vt in præcedentibus factum fuit, & habebis diſpoſitionem peractam, vt vides in figura ſecunda, quorum omnium demonſtratio patet ex ijs, quæ in prima & ſecunda quadrati conſtructione adduximus.

§. VI.

§ VI.

Constructio Sigilli Mercurij, ex quadrato 64.

OCto in se ducta constituunt 64 hoc præsens quadratum, cuius sigillum sequenti industriâ conficies. Et quamuis præ omnibus reliquis huius constructio intricata, difficilis, & laboriosa sit, facilè tamen laborem mitigatum iri confido, si iuxta præceptorum nostrorum amussim curiosus artifex processerit. Sic igitur operare. Describatur primò figura Rhomboidis, vt suprà, intra quam numeros hoc pacto inscribes.

Sigillum Mercurij ex quadrato 64.

Progressionem numeri quadratici ab 1 vsque ad 64 continuatam in octo Classes seu ordines, vt vides, distribues.

I Ordo.	II Ordo.	III Ordo.	IV Ordo.	V Ordo.	VI Ordo.	VII Ordo.	VIII Ordo.
1	9	17	25	33	41	49	57
2	10	18	26	34	42	50	58
3	11	19	27	35	43	51	59
4	12	20	28	36	44	52	60
5	13	21	29	37	45	53	61
6	14	22	30	38	46	54	62
7	15	23	31	39	47	55	63
8	16	24	32	40	48	56	64
A	B	C	D	E	F	G	H

Or-

Ordines I & VIII, siue *A* & *H* primò inscribes Rhomboidi hâc industriâ. Ponantur in ambitu superiori Rhomboidis, in cellulis *b i g f e b k a* numeri primi ordinis vt vides; & in correspondente inferiori Rhomboidis ambitu in cellulis *d γ δ ξ λ θ β c* ordine retrogrado scribantur octaui ordinis numeri, vt vides. Secundi ordinis numeros sic locis quosque suis adaptabis. in cellula *m* primò ponatur 9; deinde vna cellula omissa, in tertia 10, in quarta 11; postea in columna transuersa *x y*, in quinta & sexta ab *x* cellula ponantur 12, 13; postea regressus ad columnam transuersam *l m*, in cellulis ab *m* septima, octaua, & decima repone reliquos secundi ordinis numeros 14, 15, 16. Tertij ordinis numeros ita pones in columna transuersa *o n*. In prima cellula ponantur 17; deinde omissis duabus cellulis, in quarta 18, & in quinta 19; postea in columna transuersa *t v*, in sexta & septima à *t* cellula repones 20 & 21 deinceps; deinde regressus ad derelictam columnam *o n*, in octaua, nona, & duodecima cellula repone reliquos tertij ordinis numeros 22. 23. 24. Quarti ordinis numeros sic dispones. in prima areola *q* ponantur 25; deinde in columna transuersa *r ſ*, in cellulis ab *r* quinta & sexta depone 26, 27; & in columna *p q* in septima & octaua à *q* areola collocentur 28, 29; & in columna *r ſ* in areola ab *r* nona & decima 30, 31; postea in prima columnæ *p q* areola ponantur 32. Quinti ordinis numeros hoc pacto distribues. in columna *r ſ* in vltima areola ab *r* incipiendo, ponito 33; postea in columna *p q*, in quinta & sexta à *p* cellula, 34, 35; & in columnæ *r ſ* cellula ab *ſ* septima & octaua ponantur 36, 37; & in columnæ *p q* nona & decima à *p* cellulis 38, 39; & in prima cellula columnæ *r ſ* ab *r* incipiendo, reponantur 40. Sexti ordinis numeros ita coordinabis. In columnæ transuersæ *t v* prima cellula ab *v* pone 41; & in quarta ab *v* 42, in quinta 43; postea in columnæ *n o* cellula ab *n* sexta & septima 44 & 45; & in columnæ *t v* octaua & nona ab *v* pone 46, 47; & in duodecima columnæ eiusdem 48. Septimi ordinis numeros ita distribues. ponantur in columnæ *x y* prope *y* 49; & ab hac in transuersa serie in cellula tertia & quarta pone 50, 51; in columnæ verò *l m* cellula ab *l* quinta & sexta pone 52 & 53; & in columnæ *x y* ab *y* septima & octaua pone 54, 55; & in decima eiusdem seriei 56; & habebis omnium numerorum dispositionem ritè peractam. Quoniam verò extra quadratum *a b c d* constituti viginti quatuor numeri in viginti quatuor vacua spacia distribuenda sunt; quomodo id fieri debeat, videamus.

In superiori itaque Rhomboidis cornu sex numeri sunt, 2. 3. 4. 5. 6. 7, quos ita distribues. 2 ponantur in columnæ transuersæ *c d* secunda à *c* areola; 7 pariter in secunda à *d* areola; 3 ponatur in tertia à *c* areola, & 6 in tertia à *d* areola; 4 ponatur in columnæ rectæ *f ξ* areola ab *f* quarta, vt & 5 in quarta ab *e* columnæ rectæ *e λ*.

Cornu lateris dexteri sex numeros 9. 17. 25. 33. 41. 49. ita distribues. 9 ponantur in prima cellula transuersæ columnæ *x y*; & 49 in secunda columnæ transuersæ *l m* areola; 17 ponatur in transuersæ columnæ *t v* areola tertia; 41 pariter in tertia columnæ transuersæ *n o*, areola; 25 po-

natur in quarta areola columnæ transuersæ *p q*, vt & 33 in columnæ *r ſ*, vt vides.

Porrò numeros in cornu inferiori Rhomboidis ſic diſpone. 58 & 59 in ſecundo & tertio tranſuerſæ columnæ *a b* ſpacio ponantur; 62 & 63 in eiuſdem columnæ ſexto & ſeptimo; 60 & 61 in oppoſitæ tranſuerſæ columnæ *c d* areolis quarta & quinta locabis.

Cum numeris in ſiniſtro cornu conſtitutis ſic procede. 24 ponantur in area tertia columnæ *t v* ab *v* incipiendo; 32 in quarto ſpacio columnæ *p q*; 40 pariter in quarto columnæ *r ſ*; 48 in decima columnæ *n o*; 56 in nono columnæ *l m*. atque hoc pacto habebis diſpoſitum quadratum Sigilli Mercurij, quorum ſingulæ ſeries quomodocunque ſumptæ, ſemper dabunt 260, quæ ſi per 8, latus quadrati, multiplices, prodibit ſumma omnium numerorum 2080. Qui hanc diſpoſitionem rectè conſiderauerit, inueniet in omnibus mirabilem quandam, non confuſam & caſualem, ſed ſummâ proportione procedentem rationem, quam libenter hoc loco declaram, niſi arti combinatoriæ ſingula reſeruaſſem, vbi mira hæc diſpoſitionis vis ex imis Arithmeticæ & Geometriæ penetralibus ex profeſſo demonſtrabuntur.

§ VII.

Conſtructio Sigilli Lunæ, Mathematica, ſiue quadrati 81.

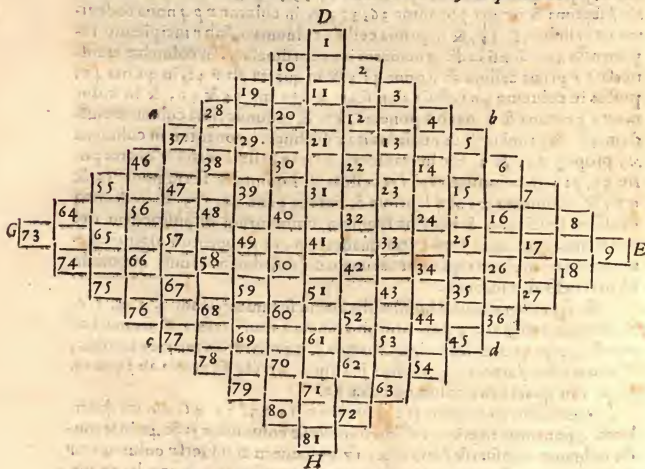

Con-

Constructio Sigilli Lunæ fit ex 9 in 9 ductis, cuius summa 81, quadratum suppetit, cuius pro Sigillo Lunæ fabricam quærimus. Sic itaque operare. Fiat diagramma Rhomboidis figura, in quo 9 enneadicos ordines disponas per areolas διαγώνως dispositas, vti ex antedictis apparet. Quo peracto nihil faciliùs erit, quàm singulos in quatuor cornibus descriptos numeros singulis suis correspondentibus vacuis spacijs interserere. Modum vti nullam prorsus difficultatem habet, ita paucis tantùm indicabo. Cùm singula cornua septem numeros habeant, quæ sunt capita columnarum partim rectarum, partim transuersarum; supremi & infimi cornu numeri easdem columnas obtinent, quorum superiores caput columnarum, inferiores basin earundem obtinent; ita columna *D H* in capite 1 in basi 81 præfert; Numeri verò in cornu dextero & sinistro easdem columnas transuersales obtinent: Vndè transuersim instituenda est numerorum in quadratum *a b c d* translatio. Quibus declaratis, numeros supremi cornu *a D b* nullo negotio quadrato inserueris, si à prima vniuscuiusque columnæ deorsum decem areolas numeraueris; decima enim areola necessariò vacua illa erit, in quam numerus, quem frons columnæ præfert, translocandus est; v. g. si ab 1 intra columnam *D H* deorsum decem areolas numeraueris, decima erit illa areola, intra quam 1 ponendum erit; pari pacto cùm cœteris numeris procedes. Numeri verò inferioris cornu pariter sursum computando decimam quamque intra appropriatas columnas areolam habebunt, numero, quem basis columnæ appropriatæ præfert, paratam. Pari pacto numeri in cornu sinistro *a G c* in appropriatis columnis transuersis, decimam semper areolam inuenient, translocando numero, quem quælibet columnæ sinistræ pars præfert, capacem. Numeri quoque in dextro cornu *b E d* singuli intra suas columnas transuersas decimam cellulam præparatam inuenient, numero, quem dextra columnæ pars præfert, recipiendo. v. g. 73 locabitur in decima areola transuersæ columnæ *G E*, & 9 intra eandem columnam sinistrorsum, in qua ponatur, inuenient. Atque hoc pacto totum quadratum nullo prorsùs negotio suis numeris repletum habebis, in quo numeri singularum columnarum, siue rectarum, siue transuersarum, siue diagonalium, additi semper 369 producent, quæ per 9 latus quadrati multiplicata, dant summam omnium numerorum 3321.

§ VIII.

De quadratis cubicis.

Qvàm admiranda vis sub numeris lateat, id solùm peritiæ Arithmeticæ expertem latere posse existimo. Diximus in præcedentibus de Sigillis septem planetarum, quæ ex septem quadratis 9, 16, 25, 36, 49, 64, 81, quorum radices sequuntur. *Vis latitans in numeris.*

	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽
□	9	16	25	36	49	64	81
℞	3	4	5	6	7	8	9

Modò dicendum superest de cubicis quadratis, præsertim cùm nec Veteres, nec Moderni, arcanam huius, (quod sciam) progressionis rationem subolfecerint; quod si scissent, haud dubiè sicuti septem quadratos, septem siderei Mundi corporibus, eorumque Genijs, ita hosce cubicos quadratos septem elementaris Mundi Classibus Genijsque præsidentibus dedicassent; sed Oedipi officium & in hoc hucusque fortassis incognito artificio eruendo exequamur.

Quid sit cubicum quadratum. Cubicum quadratum nihil aliud est, quàm progressionis Geometricæ ab vnitate sub dupla proportione continuata numerorum series tot terminorum, quot quadratus quispiam numerus vnitates habet. v. g. si quispiam desideret constituere quadratum cubicum, quod quadrato 9 ex 3 in se ductis producto correspondeat, sic operetur. Ponantur sub Geometrica progressione ab vnitate 9 termini, vt sequitur.

Dispositio numerorum.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
T	1	2	4	8	16	32	64	128	256	V

Exemplum in numero impari. Hos terminos eâdem prorsus ratione quadrato *a b c d* inseres, quam suprà paragrapho primo in quadrato nouenarij Saturni docuimus. Sed exemplum demus. Describatur diagramma Rhomboidis, vt vides.

	a	1	b	
	8		2	
64		16		4
	128		32	
	c	256	d	

In qua datam Geometricam progressionem *T V* ordine collocabis, vt fig. signat. Deinde hosce numeros eâdem lege intra vacuas quadrati *a b c d* cellulas transpones, quâ in quadrato 9 factum est: videlicet 1 intra oppositam cellulam quartam à prima 256 sursum versus in oppositam quartam cellulam, 4 verò in quartam sinistrorsum, & 64 in quartam cellulam dextrorsum progrediendo transpones, vt vides, habebisque quadratum cubicum, in quo singuli ordines transuersi, recti, diagonales, eundem numerum dabunt; hâc tamen differentiâ, quod vti numeri in quadratis præcedentibus additi eundem numerum efficiunt; ita ij hîc non addendi, sed in se inuicem multiplicandi sunt, vt eundem numerum habeas; hoc enim pacto singulorum ordinum numeri in se multiplicati, dabunt 4096, vt sequitur.

8 256

8	256	2	8	4	128	2	8
4	16	64	256	16	1	16	16
128	1	32	2	64	32	156	32
4096	4096	4096	4096	4096	4096	4096	4096

Multiplicationis methodum oſtendamus in primo ordine: 8 multiplicabis per 4, & productum 32 multiplicabis per 128, & habebis 4096. haud ſecùs in alijs procedendum eſſe putes.

Quadratum cubicum.

8	256	2
4	16	64
128	1	32

Dedimus exemplum in numero impari, iam in pari quoque ſubiungemus exemplum. Si itaque quiſpiam in quadrato ex 4 in ſe ducto, hoc eſt ſexdecim cellularum, negotium attentare voluerit, is hoc pacto procedet. Numeri 16 ſub continuatæ Geometricæ progreſſionis duplæ proportionis ordine ponantur, vt vides. Exemplum in numero pari.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024	2048

13	14	15	16
4096	8192	16384	32768.

Hoſce numeros eodem pacto inſcribes, quo ſuprà in ſecundo paragrapho factum eſt in confectione quadrati Iouis 16; hâc tamen differentiâ, quòd ſicuti ibi per ſexdecim numeros progreſſione naturali diſpoſitos progreſſus es, ita hoc loco numeros ſexdecim diſponas eo ordine, quem præcedens Geometrica progreſſio ſeruat.

a b

		4	2		
	8	8192	16384	1	
128	256	64	32	2048	16
2048	16	1024	512	128	256
	32768	2	4	4096	
		16384	8192		

c d

Numerorum extra quadratum exiſtentium in quadratum *a b c d* tranſlationem, eo prorſus modo, quo in quadrati confectione fecimus, perages, & inuenies quòd ſinguli numerorum laterales ordines non additi, ſed vt in præcedente factum eſt, multiplicati in ſe inuicem, præſtent eundem prorſus numerum.

Cœtera quadrata cubica, ob ingentem numerorum molem, alijs maiori otio præditis nonnullam quoque inuentionis materiam relicturi ex progreſsionibus emergentem conſultò omiſimus, nobis interim abſtruſi nego- Mens Authoris indicare viam magnis Ingenijs in hac materia.

negotij portas aperuiſſe, alijſque viam monſtraſſe ad reliqua & innumera alia ſimilia pari auſu & dexteritate reperienda ſufficiat.

Atque hæc ſunt, quæ de ſeptem planetariorum Sigillorum conſtructione dicenda putauimus; plura ſanè & innumera alia de arcana numerorum diſpoſitione producere poteramus, verùm nè præfixum nobis ſcopum tranſilire videremur, ea omnia cum fuſiſsimis demonſtrationibus, alijs Operibus oportuniùs reſeruare voluimus. Porrò reſtat, vt iam, quænam Veteres ſub huiuſmodi numerorum abdita digeſtione myſteria innuerint, videamus.

CAPVT VI.

De vſu, effectibus, myſterijſque, ſeu potiùs ſuperſtitionibus, quæ ſub dictis Sigillis latere Veteres opinabantur, vnà cum eorum confutatione.

Sententia Antiquorum putantium omnia quæ in Mundo ſunt, eſſe producta iuxta numeros in mente Dei latentes.

COmmunis Veterum Philoſophorum ſenſus fuit, ſpecies rerum ſe habere vt numeros, & iuxta numeros in mente Opificis latentes, Mundum, & omnia quæ in Mundo ſunt, producta fuiſſe. Quemadmodum enim ſub certis numerorum terminis miræ quædam proprietates poteſtateſque latent, quamuis confuſæ & indefinitæ; ita mirabilem eos incredibilemque connexionem ad inuicem habere certum eſt, quas ſolus ille nouit, qui numerorum naturam probè nouit, quique per artificioſam diſpoſitionem, tranſlocationem, digeſtionem, atque combinationem eorum connectendorum ſingularem peritiam nactus fuerit. Pari pacto in rerũ natura innumeræ rerum ſpecies occurrunt, quæ tametſi confuſæ & indefinitæ videantur, omnes tamen mirâ quâdam concatenatione in vnam conſpirant harmoniam, vt is ſolus reperiet, qui iuxta dictorũ numerorũ idealem diſpoſitionem, rerum ſpecies aptè & peritè concinnare, & per combinationes analogas, has ad illas aliaſq; adaptare nouerit. In hiſce rebus mundialibus ritè concinnandis præ cæteris mirâ quâdam induſtriâ Ægyptios præditos fuiſſe, totum hoc opus paſsim oſtendit, cùm ſingulos rerum naturalium gradus tùm ad Cœleſtis, tùm ad Genialis Mundi gradus tam aptè aſſociare nouerint, vt datâ quâlibet ſublunaris Mundi ſpecie, ſtatim & aſtrum, & Intelligentiam correſpondentem aſsignârint; quibus inueſtigatis fieri non poſſe ſibi perſuadebant, quin admirandos & prodigioſos in rerum congrua applicatione effectus producerent. Putabant enim ſingulos numeros ſibi correſpondentes habere Genios in mundana œconomia; quos cùm in phalanges ineffabili quodam artificio coordinatos intuerentur, eos numeros ipſis naturaliter inſitos, & in quos mirâ quâdam vehementiâ propenderent, ſimili artificio diſponere ſtudebant; quibus quidem nihil ad eos, veluti genuinis, eorumque cuſtodiæ commiſsis rebus, attrahendos efficaciùs, nihil potentiùs eſſe ſibi perſuadebant. Verùm cùm nulla reconditorum naturæ myſteriorum tractatio, ſi veræ fidei lumen deſit, ſine næuo & dæmoniaci commercij commiſtione, rectè tranſigi poſ-

Vis numerorum ſibi correſpondentium iuxta Ægyptios.

Inueſtigatio myſteriorum naturæ ſine fidei lumine eſt mera ſuperſtitio.

possit; hinc factum est, vt ij in enormium quoque superstitionum præcipitia deducti, animæ corporisque felicitatem, quam tam sollicitè quærebant, tam studiosè ambibant, ab humani generis hoste miserandum in modum illusi deiectique, perdiderint; atque in eandem abyssum omnes posteri, qui eorum vestigia sectantes, talibus illicitè vsi sunt, lapsi sunt, potissimùm Arabes, qui præ omnibus hanc artem ab Ægyptijs hæreditatam, inter maxima mysteria collocatam ad cæteras Mundi nationes propagare contenderunt. Sed quid sibi per huiusmodi superstitiosas machinationes polliceantur, videamus. Et quamuis hæc omnia in Cabala Saracenica iam fusè descripserimus; quia tamen multa ibi omisimus, hìc ea denuò exponere visum fuit.

Arabes Ægyptiorum superstitiones ad posteros transmiserunt

Dictis itaque septem planetarum arithmagicis Sigillis, septem præparant metallorum laminas dictis planetis appropriatas, in quibus congruo tempore & hora vbi dictas figuras inciderint, omnia se facere posse eorum ope stolidè sibi persuadent. Sed videamus phanatica deliramenta.

Sigillum Saturni.

Dicunt Arabes in Cabala Saracenica allegati, Sigillum hoc Saturni, si quis dominante Saturno in plumbea lamina inciderit, opem ferre parturientibus, potentem hominem ac tutum ab hostibus reddere, atque ita gratiosum præstare, vt à Principibus aliquid postulans nunquam repulsam sit passurus; si verò incisio facta fuerit Saturno impotente, mortalium ædificijs, arborum plantationibus, omnibusque machinis impedimentum esse, de altissimo dignitatis gradu ad fortunam abiectam detrahere, rixasque & turbas, cùm libitum fuerit, ita parare & nutrire, vt vel inuictos exercitus scindere & fugare posit. Hæc Abenpharagi. Ecce quomodò nihil sine Astrologica vanitate & insania in hisce nugamentis conficiatur. Abenmorgun Arabs alijs verbis vsum eius describit in tract. de Sigillis septem planetarum, vbi hæc habet in Arabico idiomate in Latinum translata: *Hæc figura si die & hora Saturni, Saturno in domibus Libra vel Aquario constituto, scribatur in pergameno Virgineo, & fumetur cum alumine & assa fætida, & parturienti ad collum ligetur, tunc parturiet felicissimè. Si verò incidatur in plumbi lamina Saturno retrogrado, & Luna decrescente, & posuerit illam figuram in ædificio nouiter cepto; tunc illud ædificium nunquam perficietur; & vbicunque hæc figura ponitur in die & hora Saturni, ibi infelicissimi spiritus Saturni omnes rixas & perturbationes mouebunt. Saturnus habet 45 in numeris, & ponuntur tria per tria, tùm in omnibus locis prouenient 15, oportet tamen omnia ad manum dextram effici, & oportet adscribere diei & horæ nomen, & veri Angeli, planetæq. characterem.* Sed quid tot obseruantiæ, tot stolidæ machinationes ad rem faciant, dispicere non possum. Manifestum igitur hìc pactum latet cum eo, qui cùm totius nequitiæ Author sit, facilè ad suæ voluntatis faciendos illusos huiusmodi machinatores, rebus petitis annuere solet. Figura sequitur.

Deliramenta Arabum de Sigillo Saturni.

Abenpharagi.

Abenmorgun.

Sed

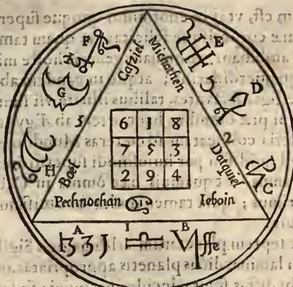

Sed explicemus figuram. Ad Sigillum maioribus myſterijs inſigniendum, intra circulum trigonum depingunt æquilaterum, ad radicem quadrati ternariam indicandam. In ſegmentis, figuræ ſpectantur exoticæ. Characteres in primo ſegmento A B ſignificant ſignum ♎, quæ eſt domus Saturni, ſuntque characteres ex magica Gymnoſophiſtarum ſchola profecti, vt ſuo loco docebitur. In ſecundo ſegmento EDC collocati characteres ſignificant ♑ Capricorni ſignum. In tertio ſegmento F G H poſiti characteres indicant ♒ Aquarij ſignum. Intra trigonum ponuntur quatuor principalia ſpirituum Saturninorum nomina, *Beel, Cafziel, Michathen, Datquiel*; quorum naturam dicunt eſſe maleuolam & odioſam; reliqua nomina *Pechnochan* indicant diem Sabbati, *Ieboin* horam 1. Saturni. Vides myſteria ſtolida, quibus naturalia numerorum myſteria obuelare conantur Magi, vt & nugamenta maiorem venerationem apud rerum imperitos nanciſcantur. Si quis itaque huius farinæ Sigillum à quopiam portari viderit, is charitate Chriſtianâ monere eum tenebitur, de latente ſub eo Satanicæ machinationis fraude ad animæ perniciem inſtitutæ; quare velis remiſque fugiendum, imò mox igni tradendum: quod & de ſecuturis Sigillis ſentire debent omnes timoratæ conſcientiæ homines. Sed procedamus ad ſecundi Sigilli vſum.

Sigillum Iouis.

Sigillum ſecundum Iouis eſt, in quo quot puncta, tot ſuperſtitiones ſunt; de quo ſic loquuntur ſuprà citati Authores Arabes. *Iuppiter eſt fortuna, & Dominus ſexti Cœli; vtimur illo ad bonum. Vide ergo quando eſt in aliqua domuum ſuarum, aut in exaltatione ſua, aut trinus, aut facie directus, & in aſcendendo creſcens lumine Luna creſcente; tunc ſcribe tabellam eius, quam ſcriptam ſuffumigabis cum ligno aloës & maſtyche, & porta; lamina verò ſit argentea, & ſuffumigetur cum aloë & ambra; & dum fit ſuffumigatio, dic adiurationem ſequentem, & fiat die & hora Iouis.* Adiurationem, vtpote indignis rebus refertam, nè teneris mentibus ſcandalo ſimus, libens omitto. Putant

Superſtitio Sigilli Iouis.

autem

autem hoc amuletum portatum lucris & mercibus optatum exitum adferre, diuitias amplificare, hominum gratiam & amorem, præsertim mulierum hominibus conciliare, pacem ereptam ex sententia restituere, concordiam augere, placabiles inimicos efficere, honores, dignitates, & consilia confirmare. Hisce nugis se recreant illusa mortalium pectora.

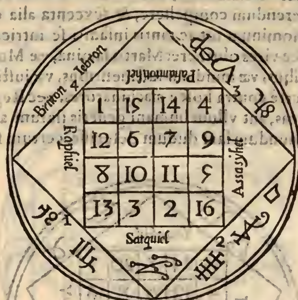

Sed explicemus figuram, cui præsens Sigillum inclusum cernitur, quadrato circulo inscripto; in cuius segmentis characteres gymnosophistici indicant signa Zodiaci siue domus Iouis: in primo segmento positi characteres indicant signum ♋; in secundo ♐ Sagittarij; in tertio ♓ Piscium; in quarto habentur illa duo nomina, quæ indicant diem & horam Iouis, in qua amuletum conficiendum est: intra quadrati Sigillum ambientis segmenta ponuntur quatuor Angelorum Iouiorum nomina, quæ sunt *Satquiel, Raphiel, Pahamtotibel, Assasyhel,* quos dicunt ad gaudium, hilaritatem, familiaritatem, & omnem beneuolentiam propendere; quæ omnia nomina corruptissima sunt, & partim ex Hebræo, partim ex Arabico à malefeiatis hominibus, nec non supinâ ignorantiâ fœdatis extracta sunt. Et vt maiorem hoc Sigillum vim obtineat, in tergo amuleti apponunt aliud characteristicum, vt in figura apparet; de quo sic Abenmorgum: *Atque hæc figura magnum secretum innuit, & interpretantur eam his verbis; Portator felix, benignus, honorandus, iustus, clemens, castus, pius, pax.* Sed relictis alijs innumeris vanitatibus, ad tertium Sigillum properemus.

Sigillum Martis.

Sigillum tertium Martis, eiusque vsum fabulosum ac superstitiosissimum sic describunt Arabes. Si quis figuram Marte ascendente in ferrea lamina, vel in ense ipso inciderit, aiunt, quemlibet in pugna robustum, fortemque, & terribilem Aduersarijs, ac victorem in prælio, in iudicijs præterea & petitionibus voti compotem reddi. Si verò descen- Vsus fabulosus Sigilli Martis.

dente Marte in æris rubri lamina incidatur, referunt, hanc noua ædificia remorari, & quos libuerit ex summo honorum, diuitiarum, ac dignitatum gradu præcipitare, discordias, seditiones, & odia insatiabiliter, & hominibus & belluis creare, apes, columbasque, & pisces fugare, venantium, belligerantiumque spem frustrare, tàm bruta, quàm vtriusque sexus homines infœcundos & steriles reddere, hostes obuios & terrore afficere, & ad honorem sibi deferendum compellere, & sexcenta alia effectuum monstra prodere. O hominum tot ac tantis insanijs se intricantium cœcitatem! si enim hasce vires obtineret Martis lamina, væ Monarchis, væ inimicitijs dissidentibus, væ inuidiam sustinentibus, væ iustitiam rigorosam exercentibus. Certè contra hosce machinatores, nec Reges, nec Principes, nec Respublicas, aut vllum humani generis statum ampliùs securum fore, atque adeo Mundum iam dudum defecisse, certum foret.

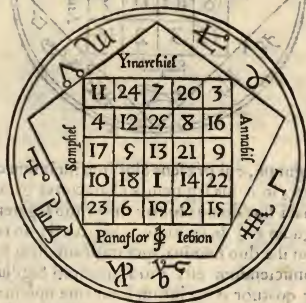

Figuram Sigilli Martis sic adornant: In circulo describunt pentagonum, ad latus quadrati Martis, quod 5 est, indicandum; & intra pentagonum, quadratum Martis 25, numeris suis digestum. In segmentis characteres signorum continentur, sub quibus lamina incidenda. Primi segmenti characteres indicant ♑ Capricornum; secundi ♏ Scorpionem; tertij iterum ♏ Scorpionem; quarti & quinti ♈ Arietis signum notant: in angulis verò pentagoni nomina Angelorum Martialium, quæ sunt *Panaflor*, *Ytnarchiel*, *Samphel*, *Annabil*; nomina ex pacto conflata. Character in medio *Panaflor* & *Iebion* Martis est; *Iebion* primam diem & horam Martis indicat.

Sigillum Solis.

sigilli Solis apparandi modus & vanissimus effectus. Abenpharagi.

Solis Sigillum hoc apparabatur artificio ab Arabibus; (verba cito Abenpharagi:) *Accipe sex drachmas auri puri, & fac ex eo laminam rotundam, in qua insculpes tabulam Sigilli die & hora Solis existentis in sua exaltatione, vel in proprio gradu Arietis, vel decimo nono gradu Arietis, scilicet ad finem mensis Nisan.*

Nisan. quo facto, suffumigabis eam cum croco, & lauabis ipsam cum aqua rosacea, in qua sint dissoluta muscus & camphora; deinde inuolues eam in panno serico croceo, & portes tecum. Reddet te benè fortunatum in omnibus rebus, & timebunt te omnes homines, & impetrabis à Regibus & Principibus quicquid volueris pro te, vel per nuncium aliquem ad illos missum, & recuperabis amissa, & Deus ponet benedictionem in te, & in omnibus rebus tuis. Et in figura Solis, & in Sigillo eius quod à tergo scribi debet, est magnum secretum, & vocatur creator, lux, perfectus, potens, gloriosus, vita, virtus, refulgens, magnus, & virtute lucens. Angeli autem Solis sunt, Anaël & Raphaël. Figura sequitur.

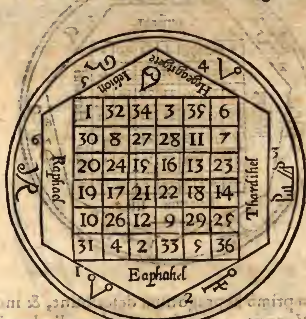

Hoc Sigillum Solis ita conficiunt. In circulo describunt primò hexagonum, & intra hexagonum (quod lateris seu radicis quadrati Solis index est) quadratum numericum; in segmentis verò circuli ponunt characteres signorum sub quibus operatio instituenda est; in primo, secundo, & tertio segmento characteres indicant ♈; in quarto, quinto, & sexto segmento characteres ♌ Leonis ponuntur: intra verò angulos ponuntur nomina Angelorum Solarium *Eaphabel, Thardihel, Hegeagstgete, Raphaël*; quos putant ad omnem humanitatem, mutuumque amorem esse propensissimos: nomina Iebion indicant diem & horam Solis, quâ conficienda est lamina. Atque hæ sunt vanitates in hoc Sigillo obseruandæ, igni quàm luci Solari aptiores.

Sigillum Veneris.

Veneris Sigillum ita conficiunt, teste citato Authore Arabe, (verba eius cito:) *Die & horâ Veneris accipe tres drachmas optimi argenti, vel æris albi, Venere existente in ♓, vel ♉, vel ♎ Libra domibus proprijs, & sit sine aliquo malo aspectu, vel incursu, directa & augmentata in lumine; & fac laminam, in qua insculpes figuram Veneris: quo facto, suffumigabis eam cum ligno aloës, & ambra, & mastyche; & inuolue eam in panno serico albo, & porta tecum.* Ratio conficiendi Sigillum Veneris.

cum. Et præmissâ adiuratione (sine qua nihil efficias) omnium amicitiam sibi se conciliare posse, discordias tollere, seditiones dirimere; sterilitatem auferre, maleficia soluere, greges & armenta fœcunda reddere, à bili atra homines ad vitæ hilaritatem reuocare, stolidè se posse existimant. Descendente verò Venere contrarios aiunt hanc effectus præstare. Vidimus nugas, iam Sigilli rationem consideremus.

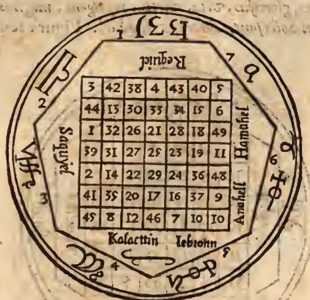

Intra circulum primò heptagonum describunt, & intra heptagonum figuram quadrati Veneris; intra segmenta circuli characteres gymnosophisticos describunt, signi Zodiaci indices, quibus operatio oportunè instituenda; in primo, secundo, tertio, & quarto segmento ponuntur characteres Magici, signi ♎ Libræ indices; character in quinto ♓ Pisces indicat; in sexto, & septimo ponunt ♉ Taurum, signum exaltationis Veneris. intra heptagonum verò nomina Angelorum Venereorum collocant, qui sunt *Requiel, Saquiel, Anahel, Hamabel, Kalactin*; quos stolidè asserunt, ad gratas coniunctiones, voluptates, & amores propensissimos. Nomen *Iebion* indicat primum diem & horam primam Veneris, sub qua fanatica praxis auspicanda. A tergo verò Sigillum ponunt, quod suprà citatus Author dicit magnum arcanum, non nisi phantasticis Philosophis notum: eius significationem ait esse idem, ac *Sator* dulcis, prouocator coniunctionis, lætitiæ, amoris, & veræ dilectionis; si Dîs placet credere.

Sigillum Mercurij.

Modus fabulosus consecrandi Sigillū Mercurij.

Sigillum Mercurij ita consecrant. Accipiunt quinque drachmas optimi & purissimi argenti, siue electri, die & hora Mercurij, ipso existente forti fortunato, & conficiunt laminam, fumigantque ipsam cum ligno aloës, charyophyllis, & mastyche; deinde insculpunt quadratum numericum Mercurij, & portant secum; aiuntque per eam quæcunque petierint, se obtenturos. Hanc ponunt in loco alicuius prædij, & putant om-

omnia illa bona multiplicatum iri. Et ſi eam figurent in annulo, vel vitrea ampulla, die & hora Mercurij, primis ſeptem lunationibus, & in quadrato Lunæ, & conſeruent figuras poſtea lotas aquâ mundâ, & portata per triduum, quo non comedant niſi panem, cum melle, & vuis paſſis; & denuo dictam figuram inſculpant in Agate griſeo, & cum ligno aloës ſuffumigent; aiunt portantem ipſam omnibus gratioſum fieri, diuitias augere, memoriæ perditæ vim recuperare, mentis aciem illuſtrare, plenam diuinandi ſcientiam acquirere; verbo, innumera alia deliramenta circa vires huius amuleti proferunt, quæ æternis tenebris ſupprimere, quàm eam luci dare præſtaret. Sed explicemus figuram eius.

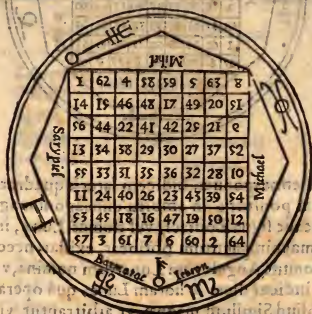

1	62	4	58	59	5	63	8
14	15	46	48	17	49	20	51
56	44	22	41	42	25	21	9
13	34	38	29	30	27	37	52
55	33	31	35	36	32	28	10
11	24	40	26	23	43	39	54
53	45	18	16	47	19	50	12
57	3	61	7	6	60	2	64

Primò inſcribunt in circulo octogonum lateris, ſeu radicis quadrati Mercurij numerici, quod intra octogonum deſcribunt: deinde octogono circumponunt characteres magicos, qui ſignificant operationem in ♊ Geminis & ♍ Virgine, quæ ſunt domus Mercurij, inſtituendam: poſtea intra octogonum quatuor Angelorum Mercurialium nomina, quorum naturam benignam, ingenioſam, libenter alijs condeſcendentem putant, vt vides, ponunt. *Iebion* primum diem & horam operis faciendi indicat. huic à tergo aliud adiungunt magnarum, vt ipſi ſibi imaginantur, virtutum, quorum characterum ſenſus hic eſt: Euocator, vox rationalis, & ſapientis, acutus, & cuncta prophetizans.

Sigillum Lunæ.

Sigillum Lunæ ſic conficiunt. (verba Arabum ſunt.) *Accipe pergamenum virgineum die & hora Lunæ in augmento excellentis fortunæ, liberæ ab infortunijs; ſcribe hanc tabellam cum muſco & croco diſſolutis cum aqua roſacea, & ſuffumiga cum ſemine cucumeris vel cucurbitæ, & camphora; & adiuratione peractâ plicatum pergamenum pone intra tubum argenteum, & porta tecum: valet ad impetrandas res nobiles & pretioſas; in itineribus quoque nullum maligno-* Ratio conficiendi Sigillum Lunæ, & conſequentia deliramenta.

gno-

gnorum occurſum curabis. Verùm vide quæ de hiſce plura dedimus in Cabala Saracenica, vbi & Arabica verba citauimus. Figuram hoc pacto deſcribunt.

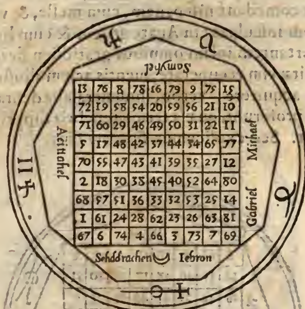

13	76	8	78	16	79	9	75	15
72	19	58	54	20	59	56	21	10
71	60	29	46	49	50	31	22	11
5	17	48	42	37	44	34	65	77
70	55	47	43	41	39	35	27	12
2	18	30	38	45	40	52	64	80
68	57	51	36	33	32	53	25	14
1	61	24	28	62	23	26	63	81
67	6	74	4	66	3	73	7	69

In circulo ponunt enneagonum, indicem lateris quadrati Lunæ, quod & intra enneagonum ponitur; in ambitu enneagoni magicos ponunt characteres, qui indicant ſigna Zodiaci, vel domus Lunæ, in qua, vt valorem ſuum fanaticum machinamentum obtineat, exiſtat, neceſſe eſt. Intra enneagoni latera ponunt Angelorum Lunarium nomina, vt vides; & *Iebion,* quæ vox ſemper indicat diem & horam Lunæ, quâ operatio perficienda. A tergo ponunt aliud Sigillum magnæ, vt arbitrantur, virtutis, cuius characteres hæc verba referunt: *Dominatorem, benignum, defenſorem, & cuſtodem.*

Verùm vt Lector curioſus, quid exotici huiuſmodi characteres velint, quid ſignificent, ſtatim cognoſcere poſsit, hîc integram eorum nomenclaturam & interpretationem, nè anxius Lector in ſequentibus (occurrent enim ij ſæpeſæpiùs) hæſitet, apponere viſum eſt. Hi characteres & Orientalibus & Occidentalibus communes ſunt, ex ſegmentis circuli, linearumque ductibus arcanè formati, partimq; ex hieroglyphica Ægyptiorum, partim ex gymnoſophiſtarum Schola prodierunt, vt ſuo tempore & loco fuſiùs oſtendemus; quibus naturam & proprietatem Planetarum, & duodecim ſignorum Zodiaci exprimebant; ac formale cum dæmone pactum, quod à primi eorundem inuentoris intentione dependet, includunt, ſuntque ſequentes.

Cha-

Characteres duodecim Signorum.

Aries
Taurus
Gemini
Cancer
Leo
Virgo

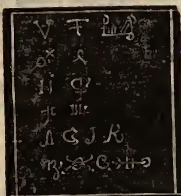

Libra
Scorpio
Sagittarius
Capricornus
Aquarius
Pisces

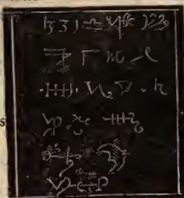

Sequitur nomen cuiuslibet Signi.

Aries	*Sataaran*	Libra	*Grasgarben*
Taurus	*Bacdal*	Scorpio	*Richol*
Gemini	*Sagras*	Sagittarius	*Vhnori*
Cancer	*Rahdar*	Capricornus	*Sagdalon*
Leo	*Sagham*	Aquarius	*Aecher*
Virgo	*Iabadara*	Pisces	*Rasamara*

Nomina septem dierum.

Sathi	*Pegnochan*
Solis	*Hegeagsigete*
Lunæ	*Seboldrachon*
Martis	*Panaflaor*
Mercurij	*Bermatac*
Iouis	*Bietenn*
Veneris	*Kalcutin*

Sequuntur nomina horarum diei, & prima incipit cum Ortu Solis.

Prima	*Iebron*	Septima	*Iocolos*
Secunda	*Generum*	Octaua	*Iasoin*
Tertia	*Rampur*	Nona	*Baronn*
Quarta	*Oelghin*	Decima	*Rabon*
Quinta	*Ecabet*	Vndecima	*Iebrin*
Sexta	*Corabor*	Duodecima	*Rachalon.*

Hæc sunt nomina horarum noctis, quarum prima incipit cum Occasu Solis.

Prima	*Hanen*	Quarta	*Allabayr*
Secunda	*Labczerin*	Quinta	*Camaysar*
Tertia	*Cabor*	Sexta	*Zaren*

Se-

Septima	*Iafor*	Decima	*Masſtho*
Octaua	*Cuniali*	Vndecima	*Halacho*
Nona	*Zeffar*	Duodecima	*Sellen*

Sequuntur ſeptem Planetarum characteres.

Saturnus	♄	Κρόνος
Iuppiter	♃	Ζεὺς
Mars	♂	Ἄρης
Sol	☼	Ἥλιος
Venus	♀	Ἀφροδίτη
Mercurius	☿	Ἑρμῆς
Luna	☾	Σελήνη

Atque hæc ſunt quæ de ſeptem Planetarum Sigillis, occaſione ſeptem quadratorum numericorum, dicenda putaui; quæ haud dubiè Ægyptiorum dogmata olent, quæque Arabes Ægypto vicini tanquam ſacroſancta, ſua in phrontiſteria receperunt, ab his Europæi, ita vt vix ex ijs, qui Aſtrologiam characteriſticam profitentur, ſint qui ea non ſectentur. Inter cœteros verò ea ab inferis reſuſcitata, ſummo ſtudio coluit Paracelſus impoſtor, qui fusè ea in ſuis archidoxis deſcribit, vt proinde attonitus hæream, quâ ratione tandem fieri potuerit, vt homo philoſophus animum ſuum tam inſanis, indignis, ſtolidis, & nullam in natura fundamentum habentibus commentis addicere potuerit, & voluerit. Verùm ſic fit, dum rectæ fidei tramite relicto, peregrina & perniciosa dogmata ſectantur; quibus imbibitis, nihil faciliùs eſt quàm in apertos Diaboli laqueos cum animæ iactura incidere. Hinc omnes curioſioris doctrinæ cupidos in huiuſmodi vſurpandis cautos eſſe velim. Cùm enim pactum apertum, quemadmodum dixi, cum dæmone inuoluant, minimè ea licita eſſe ſibi perſuadeant; verùm à ſancta Matre Eccleſia, tanquam ex Dæmonum officina profecta, iam dudum proſcripta & eliminata fuiſſe ſciant; cùm tantarum virium, quas dicta amuleta obtinere retulimus, nulla cauſa naturalis, aut efficientia phyſica aſſignari poſſit: ac proinde effectus, ſi quidem nonnulli ex eorum applicatione conſequuntur, aliunde non prouenire, niſi ex attractu, per pactum initum cum Dæmone, indubitanter credant. Neque cauſam horum effectuum ſupernaturalem eſſe putes, cùm Deus Opt. Max. vti & Angeli ad ea, quæ malum præciſè inuoluunt, cuiuſmodi ſunt paſſiones peruerſæ, in honoribus & diuitijs comparandis ambitioſum ſtudium, in amore mulierum conciliando væcors

Aſtrologi quanti faciāt cum Paracelſo ſeptem Sigilla.

In quibus ſemper intercedit pactum cum Dæmone.

Nam Deus non concurrit ad ea quæ malum præciſè inuoluūt.

cors pruritus, ſimilibuſque luxuriæ & libidinis irritamentis procurandis anxia cura; omnia denique, quæ ad tranquillitatem, pacemque publicam perturbandam, & ad innumera proximo mala inferenda aſſumuntur, concurrere nullâ ratione poſsint. Vnde ſatis mirari non poſſum, aliquos qui Chriſtiani & nomine & religione haberi volunt, ſtolidiſsimam hanc Mahumedanorum characterolatriam, vti Diabolicis fundamentis nixam, ita innumeris ſuperſtitionibus expoſitam, tam anxiè ſectari, tam ſtudioſè inquirere, tanti denique facere, vt eam ſacris Chriſtianorum amuletis multis paraſangis anteponere non erubeſcant. Ex quo capite meritò in huiuſmodi vſurpantes, tanquam in Idololatras, Magos, impios, indignos qui communi aura fruantur, igne animaduertere ſolet ſancta Mater Eccleſia. Nec ſufficit occultam hîc naturæ vim neſcio quo prætextu obtrudere, cùm nulla Magica operatio, quantumuis horrenda & impia, aſſignari poſsit, quæ non virus ſuum ſacro occultioris naturæ velamine amiciat, tantò vtique periculoſiori, quantò maiorem crucium, ſacrorumque nominum ſuppellectilem exhibet. Cùm itaque complura huius farinæ Sigilla vndique ad me tanquam ad interpretem nullo non tempore tranſmittantur, viſum fuit, ea hoc loco peculiari indagine examinata, luci publicæ exponere, vt qui inciderint in huiuſmodi impia machinamenta, ex cuius officina prodierint, cognoſcerent, atque remis veliſque tanquam apertam animæ corporiſque imminentis naufragij ſcyllam & charybdin fugerent. Non diffiteor quidem, ſub recenſitis numerorum diſpoſitionibus admirandas proprietates latere, quæ tamen non tam ad quidpiam efficiendum, quàm ad mirabilem illum rerum naturalium ordinem, progreſſum, diſpoſitionemque veluti occultâ quâdam analogiâ & ſimilitudine, quam dicti numeri exhibent, oſtendendum, à priſcis aſſumptæ fuerunt. Eſt ars combinatiua rerum magnum in Vniuerſi natura arcanum, ad quod quicunque pertigerit, is verè Angelicæ mentis particeps, meritò beatus cenſeri debet. Angelicæ ſiquidem ſubſtantiæ, vti perfectiſſimam huius artis combinatiuæ notitiam habent; ita mirandos quoque effectus eius ope illas præſtare, notiùs eſt, quàm dici debeat: dum enim actiua paſſiuis per rerum qualitatumque huiuſmodi in diuerſis entibus diſperſarum continuam combinationem, applicant; quid aliud faciunt, niſi quòd numeros confuſos in mirũ quendam atq; harmonioſum ordinem diſtribuant, ex quorum compoſitionibus, admirabiles deinde effectus producantur? Ad quam quidem perfectionem humani caducitas intellectus pertingere nequit, niſi per occultas quaſdam ſimilitudinum vmbras longâ rerum experientiâ notas; & vt meliùs dicam, ſingulari diuini influxus munere. Conſiſtit autem hæc ſcientia in perfecta rerum omnium naturalium cognitione, qualitatum, proprietatumq; ſingularum notitia, in quantum Angeli intrinſecè, certò, & infallibiliter, cognoſcunt, quæ ſit ſingulorum ad inuicem proportio, connexio, & ſympathia, quæ nam eorundem ad alia & alia diſſenſus, inimicitia, ſuga, & ἀντιπάθεια; quibus iuxta numerorum formalium leges, aptè in vnum conſociatis, miros effectus, imò prodigia naſci quis non videt? Non excepi-

cipimus ab hac ſcientia Dæmones, cùm ij, quæ ad naturalem intellectus operationē pertinent; integrè omnia & perfectiſſimè poſſideant. Hinc Intelligentiæ huius ſcientię ope fretę, multa operantur, quę intellectui noſtro merè παράδοξα videntur, tametſi ea extra naturæ limites minimè ſint conſtituta. Sicuti arcanioris Arithmeticæ imperitus, dum miras hoc loco numerorum propoſitas proprietates videt, tam inſolentes effectus nullâ ratione peruadere poteſt. Solus ille, quem Deus hoc dono beatum eſſe voluit, clarè omnia proſpicit, demonſtrat, diſperſos numeros in vnum mirâ dexteritate iungit; & ad horum exemplar, veluti ad quoddam Ariadnæ filum, in abdita arcanorum naturæ penetralia per latentium ſimilitudinum vmbras introducitur. Verùm cùm de hoc miro arcano ex profeſſo in Arte noſtra combinatoria, ſi Deus vitam dederit, agere conſtituerimus, ſuperuacaneum eſſe ratus ſum ijs hoc loco diutiùs inhærere.

SE-

SECTIO II.

De Geometria Hieroglyphica.

ADMODVM REVERENDO PATRI IN CHRISTO,

PATRI

IOANNI GANS SOC. IESV

Sacræ Theologiæ Doctori, Ecclesiastæ celeberrimo, & Sac. Cæs. Maiestatis à Confessionibus.

ΘEON ἀεὶ κυκλομετροῦντα *Plato asserit. Est Geometria diuinæ mentis opus, quo omnia quæ Vniuersi ambitu continentur, numero exposuit, mensurâ definiuit, pondere librauit. DEI æmulus Diuini Verbi Præco, numero exponit omnia, dum vitæ eloquio ad diuinæ mentis similitudinem efformat homines; dum ijsdem benè sanctèq; viuendi documenta præscribit, mensurâ definit; pondere denique librat, dum eos ad temperantiæ & iustitiæ semitas traducit. Cùm itaque non sacrorum duntaxat eloquiorum, sed & totius Matheseos, Geometriæ potissimùm arcanorum consultus sis; meritò hoc* Tibi *de Geometria hieroglyphica argumentum dicandum statui. Quod si* Tuum *dixerim, rectè dixerim:* Tu *enim, vt possem, succurristi; ne languerem, corroborasti; & vt id tandem prodiret, eâ quâ apud Magnum Cæsarem polles authoritate, ardenter sollicitasti. Sit itaque hoc meæ in* Te *voluntatis, gratiq; animi, veluti Cedro perennius monumentum. Vale.*

SECTIO II.

PRAEFATIO.

Οὐδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω, *Nemo Geometriæ ignarus ingrediatur*, Portis Gymnasij Platonici inscribebatur; quā Epigraphe quid sibi voluerit Plato, explicemus.

Scientia Geometrica ad agnitionem rerum inuisibilium ducit.

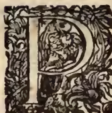

RISCORVM seculorum Philosophi, lumine naturæ ducti, dum miras quasdam sub Geometrica quantitate proprietates annotantes, nescio quem naturæ in rerum productione ordinem intuerentur, hoc vnicum sategisse videntur, vt earum notitia freti, in sublimium rerum cognitionem deuenirent. Et cùm omnia sensibus exposita, suis punctis, lineis, superficiebus, corporibus constare viderent, fieri non posse sibi persuadebant, quin Opifex omnium hisce pro idea & exemplari quodam in primo Mundi conditu vsus fuisset. Fit ex motu puncti linea, ex linea in latum mota superficies, ex superficie in altum mota corpus. Quid hæc aliud denotant, nisi primæ & supramundanæ monadis in Mundum hunc sensibilem euolutionem? Aspexit hoc summus ille Plato, quando clamauit, Ὁ Θεὸς ἀεὶ γεωμετρεῖ; miratus est Trismegistus, dum Deum Circulum, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam, pronunciauit; suspexit Pythagoras, dum Deum nunc Arithmeticum, nunc Musicum, nunc Geometram asseruit. Secuti sunt hosce omnes posteri Philosophi doctrinæ eorum sectatores, qui totam veritatis doctrinam non in alia, quàm in magnitudine, & multitudine comprehendi constanter asseruerunt. Hinc summus ille dictorum Philosophorum in Mathematicis amplexandis ardor & intensum studium, vt neminem magnum quandoque in Philosophia futurum putarent, qui rerum difficilium inquisitionem aliâ, præterquam Mathematica viâ aggressus fuisset. Et sane ita est: cùm enim omnia, teste Paulo Apostolo, inuisibilia per ea quæ facta sunt, conspiciantur; necessariò fatendum est, omnia illa quæ sensui obijciuntur, inuisibilium rerum veluti quasdam imagines, adumbrationes, & catoptricas quasdam reflexiones esse, quæ lucis primogeniæ, ex qua omnia, simulachrum nobis ob oculos ponant, & explicent. Cùm verò ex sensibilium spectrorum phantasmatis prima sumamus inquisitionis nostræ fundamenta; via quoq; ad incerta, non nisi per præsupposita & certa esse possit; imagines, ex quarum transumptiua proportione incognita nobis & abstracta inuestigamus, dubiæ nemini esse debent, vti sunt pleraq; sensibilia, quæ in continua quadam inconstantia & mutabilitate, propter potentialem materiæ miscellam in ipsis abundantem, agitantur. Hinc ijs potissimùm sensibilibus, quæ & abstrahunt à materia, & natura sua firma sunt, & certitudinem habent euidentissimam, cuiusmodi Geometrica, singulari studio adhæserunt, & ad hæc veluti ad Lydium quendam lapidem, contemplationum suarum energiam explorare conati sunt. Et tales fuisse Ægyptios, sat superq; ex Geometricis figuris compacti, quos passim adducemus, hierogrammatismi demonstrabunt; hi enim vti primi literarum, Mathematumq; inuentores, ita & eorum freti notitiâ, maxima quæuis superiorum entium mysteria & sacramenta, vt paulò post videbitur, indicabant.

Trina dimensio significat supremæ Monadis in Mundum hunc euolutionem.

Philosophorũ veterum in Mathematicis addiscendis ardor.

CAPVT I.

De Circulo, seu Sphœra hieroglyphica, vt est Imago Dei ex Monade in rerum omnium ambitus se euoluentis.

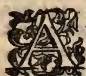

ARISTOTELES, cùm mirabilium & prodigiosorum effectuum causam, quæ circa vectem & libram cum magna omnium admiratione in mechanicis passim occurrunt, profundiùs scrutaretur, nullam aliam tandem inuenit, nisi stupendarum rerum maximè obstupescendum circulum. Nec immeritò: ex admiranda enim causa admirandos effectus procedere, rationi quàm maximè consentaneum est. Est autem circulus figura plana, vnâ tantùm lineâ contenta, quæ circumferentia nuncupatur, ad quam ab vno puncto, quod centrum vocant, omnes rectæ lineæ prodeuntes sunt æquales. In hac itaque figura maximè contrariorum existentia occurrit admiranda. Fit enim omnis circulus ex commoto & manente, vno quidem circini pede fixo stante, altero in peripheriam circumacto. Præterea maximè mirum est, lineam illam, quæ circuli orbem complectitur, Græcis ἀψίμζον dictam, cùm omnis expers latitudinis sit, contrariorum quoque veluti admittere quandam conuenientiam, concauum scilicet, & curuum; quæ quidem eo modo sunt contraria, quo etiam magnum & paruum; horum enim medium est æquale, illorum verò rectum: omne quippe quod magnum est, vt fiat paruum, vel quod paruum, vt fiat magnum, necesse est, vt perueniat ad æquale, priusquam ad extremum alterutrum peruenerit: ita linea curua, antequam fiat concaua, debet fieri quasi recta; & concaua, vt transeat ad conuexam & circularem, debet similiter priùs esse quodammodo recta.

Miranda Circuli ex Aristotele in mechanicis quæst.

Circuli definitio.

Circuli proprietas mirabilis.

§ I.

Circulus apud Aegyptios in magna fuit admiratione, & honore.

HAs mirabiles circuli qualitates ac virtutes Ægyptij minimè ignorasse videntur. Nam cùm rerum omnium in Mundi huius ambitu contentarum cyclicas quasdam veluti elucescentes συςάσεις intuerentur; supremi quoque illius Architecti, nescio quid sphœricum, tùm in seipso, tùm in operibus suis, quæ non nisi ad circuli exemplar facta, teste Plutarcho, sunt, affectantis spirales ideas cum summa admiratione contemplarentur; circulo diuinum quippiam inesse arbitrati sunt: adeo quidem, vt quandocunq; magnum quidpiam, mirabile, excellens, in quo nonnulla diuinitatis vestigia apparerent, indicare vellent, id apposito circulo seu sphœra demonstrarent. Inde Hermes ille verè Trismegistus diuinam naturam definiens, tanquam medium assumpsit circulum. Interrogatus enim, quid esset DEVS? Respondit, *Deus circulus est, seu sphœra intelligibilis, cuius centrum est vbique, circumferentia nusquam.* Cùm enim

Veteres Circulo quiddam diuinum inesse putabant

Trismegistus.

Deus non ſit corpus, nec etiam eſſe poſſit, eò quòd ſummè ſimplex ſit, quia omne perfectiſſimum oportet eſſe ſimpliciſſimum; omnis compoſitionis expers, eò quòd poſterius componentibus ſit omne compoſitum; ideo ad differentiam ſphæræ corporalis, dicit eſſe ſphæram intelligibilem. Vnde per centrum, quod eſt quid minimum, & ſimpliciſſimum, circumferentiæ comparatum, diuinam ſimplicitatem intellige; ſed per circumferentiam, quæ eſt maxima, immenſitatem diuinam accipe. Eſt ergo prædictæ deſcriptionis ſenſus: Deus eſt circulus, ſeu ſphæra, id eſt, principio carens & fine, multò magis quàm circulus ſiue ſphæra materialis; vt ſic notetur eius æternitas; intelligibilis, vt notetur eius immaterialitas; cuius centrum, id eſt, indiuiſibilis eſſentia vbique tota eſt; ſed circumferentia eius, id eſt, immenſitas nuſquam eſt, quia à loco comprehendi non poteſt. Deum quoque centro circuli comparamus, circa quod omnia ſunt, & à quo vniuerſa ordine certo in Orbem procedunt, donec integra rerum vniuerſitas abſoluatur. Vt enim centrum nec magnitudo eſt, nec circulus, nec orbis, ſed omnium & circulorum, & orbium principium; pari menſura & Deus nihil eorum eſt, quæ ſunt in Mundo, nec Mundus totus, ſed totius tamen Mundi principium. Ad hoc ergo centrum omnis creaturarum ſummitas terminatur, perinde atque in circulo omnes portiones per formam pyramidis à circumferentia in centrum finiuntur. Atque ex hac Triſmegiſti doctrina accepit Pythagoras noſter cœremoniam illam, quam poſtea tradidit, nempe eſſe Deum circumactu corporis colendum προσκυνεῖν περιφερόμενον. Quod etiam Numæ Pompilij inſtitutum fuiſſe, Author eſt Pierius Val. lib. 39. præcipiebat enim, vt priuſquàm aliquis Deum coleret, verteret ſe in Orbem, factoque circulo cultum Deo exhiberet, quia illum venerabantur, qui per circulum, figuram perfectam, erat ſignificandus. Plinius apud Pierium, *In adorando*, inquit, *dextram ad ortum referimus, totumq; corpus circumagimus*:

Deus circulus eſt, & quomodo hoc intelligendum.
Deus centro circuli comparatur.
Pythagoræ dictum, Deū circumactu corporis colendum, qui intelligendū.
Pierius Val.
Plinius.

Sed eò, vnde digreſſi ſumus, redeamus. Circulum itaque Ægyptij inter cæteras Geometricas figuras in maxima ſemper veneratione habebant, tùm ob dictas cauſas, tùm quia hanc Vniuerſi molem circulari figurâ inſignitam videbant. Hanc enim ex omnibus cœlo maximè competere, neminem latet; quod quemadmodum capaciſsimum, ſimpliciſsimum, & perfectiſsimum eſſe oportebat; ſic in eius conditu capaciſsimam, ſimpliciſsimam, & perfectiſsimam figuram ſapientiſsimus Architectus elegit. Perfectiſsimum enim eſt, cùm ſua omnia poſsideat, nec fieri poſsit, vt iacturam vel minimam patiatur. Simpliciſsimum, quoniam, vt ſentiunt Platonici, non eſt, ex quo fiat, aut in quod reſoluatur, alioquin generationem & corruptionem incurreret. Capaciſsimum, quoniam nihil extra ſeipſum relinquit, ſed vniuerſa intus complectitur. At huiuſmodi ſphæram eſſe, inditio eſt, quod eandem ad cœtera ſolida, quam ad ſua plana circulus, habet comparationem. Primò quidem circuli figura eſt omnium Iſoperimetrarum capaciſsima; adhæc perfectiſsima, quòd nullum incrementum decrementumque ſuſcipiat; quin & ſimpliciſsima, quòd vnâ duntaxat lineâ contineatur. Sic & ſphæra figura eſt ſolida, vnâ ſuper-

Circulus in honore apud Ægyptios.
Cœlo figura ſphærica competit.
Platonici.
Proprietas Circuli & ſphæræ.

ſuperficie contenta, ad quam ab vno puncto centrali omnes rectæ lineæ ductæ ſunt æquales. Ergo & ſphœra capaciſſima eſt, quia pro termino circulum habet; eſt perfectiſſima, cùm non, ſicut corpus anguloſum, creſcat vſpiam, nec decreſcat; quin & ſimpliciſſima, nam vnicâ ſuperficie concluditur. Accedit ad hanc cauſam alia tantæ venerationis ratio, quòd per lineam rectam, circulumque prima, ſimplicisſimaque fuit rerum tùm non exiſtentium, tùm in naturæ latentium inuolucris, in lucem productio, repræſentatioque: ſed circulus neque rectè, neque artificioſè ſine puncto fieri poteſt; puncti itaque, monadiſque ratione res & eſſe cœperunt primò, & quæ peripheria affectæ, quantæcunque fuerint, centralis puncti nullo modo carere poſſunt miniſterio. His itaque demonſtratis, reſtat, vt cur Ægyptij circulum & ſphœram capitibus ſtatuarum, vt ex pleriſque Obeliſcorum ſimulachris videre eſt, impoſuerint, dicamus. Vix enim occurrit hieroglyphicum ſimulachrum, vbi non occurrat ſphœricum aut circulare quidpiam; quæ tamen pro conditione adiectorum diuerſas ſignificationes habent. Globus, ſeu circulus capitibus ſimulachrorum impoſitus, ſemper aliquid diuinum, æternum, infinitum, figurat; ſeorſim verò poſitus vel Deum, vel Mundum, vel Cœlum indicat, vt in Obeliſco Pamphilio fuſè oſtenſum eſt, in Hierogrammatiſmo ſphœræ ſeu circuli, & in III. Tomo copioſè oſtendetur. Verùm vt hæc omnia luculentiùs pateſiant, paulò altiùs ordiri viſum eſt, repetendo nonnulla ex Obeliſco Pamphilio.

Alia ratio cur Circulus in honore apud Ægyptios.

Conſueuit antiquitas res hominum opinione religioſas & auguſtas ſtudioſè venerari. Inter has maximè nobilis eſt circulus ſeu orbis quidam capiti aliquando circumſcriptus, venerationis index, & Maieſtatis quæ humanam excederet. Hic paſsim Imperatoribus, quos Veteres ſupra faſtigium mortalitatis elatos ſuſpiciebant, Prouincijs Orbis Romani, Vrbibus primarijs, animalibus etiam Deorum, circumpoſitus notatur. Et quod ad Auguſtos pertinet, extant numiſmata ænea Antonini Pij & Conſtantij, quorum meminit Laurentius Pignorius vir antiquitatis peritiſsimus in menſæ Iſiacæ expoſitione. *Hunc orbem*, ait, *Ægyptij in ſummo capite ſimulachrorum ſuorum locabant; quod & hic, & alibi licet notare: ab illis Romanos ſumpſiſſe licet ſuſpicari, & variaſſe habitum decoris ratione, quòd capiti, cui diuinum aliquid ineſſe putabant, eo ſitu corona aptaretur; qui tamen ornatus in ſequentium Principum moderatione, & tacito omnium conſenſu, Deo, & Sanctis eius, vt pleraque, in totum ceſſit, & antiquum diadematis nomen in hodiernum diem retinuit*. Hactenus Pignorius, cui fauent ea, quæ Pierius fol. 4. lib. 29. dicit. *Vnus circulus deſcriptus aut ſimpliciter, aut alteri cuipiam picturæ ſignoq́; circumductus, nunc ſemper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippè τὸ πᾶν, ſignificabat Ægyptijs, nempe quòd in ea figura neque principium, neque finem inuenire ſit; quod æternitatis eſt proprium.* Et paulò poſt: *Cuius etiam principij finiſq́; nuſquam comparentis ratione habitâ, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant*. Porphyrius apud Euſebium c. 3. de præp. Pilam ab Ægyptijs, Dijs attributam teſtatur, hiſce verbis: *Pila, & rotunda omnia Mundo, præcipuè Soli & Lunæ attribuuntur; in circuli figuram aras, templaq́;*

Cur Ægyptij capitibus Deorum circulares coronas ſeu orbes impoſuerint.

Laurentius Pignorius.

Pierius. Circulus quid notet apud varias nationes.

Porphyrius.

Brissonius. *plaq; figurabant*. Persæ quoque, Brissonio teste, *Cùm Iouem Cæli Dominum dicerent, sacrificia illi facere putabant, vbi celsissimam speculam conscendissent, Iouemq; Cæli circulum nuncupassent*. Transijt idem mos ad Turcas: hinc ab alta quadam turri matutinales illæ conclamationes; *La Alla elle Alla &c.* quorum sensus est, Deum esse semper, futurumque semper: nec quicquam addunt aliud, nisi quòd suum etiam salutent Machometem. Saraceni quoque, & pleræque aliæ nationes, Deum circulum appellabant, atq; hinc sempiternum exprimi concludebant. Mogores quoq; Regem suum, quem veluti diuinis honoribus venerantur, depingunt radioso capite fulgentem.

Iuppiter Cæli Circulus.

Deus Circulus.

Quid radiosus Circulus circa capita Sanctorum.

Ex hac Ægyptiorum consuetudine, Græcorum, & Romanorum consuetudo profluxisse videtur, Deos suos radioso circulo ornandi. Quæ omnia, infinita medalia & numi, quos apud Fuluium Vrsinum, Parutam, aliosque Antiquarios vide, monstrant. Nam Dijs omnibus radiorum coronam, seu fulgens quoddam lumen appingi quandoque solitum, fusè à me in Apparatu Hieroglyphico dictum est; idque propriâ quâdam appellatione Nimbum vocabant, vt pluribus locis testatur Seruius. Neque verò quis putet, cæteris quidem Numinibus solidum tantummodò lumen & quasi continuum affingi consueuisse, Soli verò in radios dispertitum: nam & ijs hominibus, quibus diuinitas tribuebatur, dabantur radij in modum circuli. Lucianus de Dea Syria, Ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας φορέει. Et in Mysanthropo Iouem describit: Κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. Æthiopes quoque hanc consuetudinem habuisse testatur Heliodorus, qui lib. 9. Æthiop. hist. eleganter has radiorum circumpositiones describit: Πλέγμα, inquit, γάρ τι κυκλοτερὲς τῇ κεφαλῇ περιθέντες, καὶ τοῦτο βέλεσι κατὰ τὸν κύκλον περιπείραντες, τὸ μὲν ἐπὶ τὸ πτερωμένον τοῦ βέλους πρὸς τῇ κεφαλῇ περιτιθένται, τὰς δὲ ἀκίδας οἷον ἀκτῖνας, εἰς τὸ ἐκτὸς περιβέβληνται. *Circulari inuolucro quodam caput ambientes, illudq; sagittis in orbem configentes, alatas quidē partes ad caput conuertunt, cuspides verò ad instar radiorum extrorsum protendunt*. Quibus quidem nihil aliud indicare voluerunt, nisi ad Ægyptiorum mentem, diuinitatis latentis indicia. Hinc vix vllum simulachrum hominis, volucris, quadrupedis, & insecti, aut ex his compositum inter hieroglyphicas inscriptiones reperias, cui non hic circulus apponatur; latentis diuinitatis manifestum indicium: ac proinde proprium Ægyptiorum inuentum, vt in decursu Operis dicetur. His itaque iam propositis, circuli hieroglyphici arcana propiùs intueamur.

Fuluius Vrsinus. Paruta.

Nimbus quid. Seruius.

Lucianus.

Heliodorus.

Diadema ex sagittis compactum.

§ II.

Quomodo Ægyptij per Circuli considerationem in diuinitatis maxima arcana deuenerint.

AEgyptij, curiosi quà diuinarum, quà naturalium rerum exploratores, ad circuli ideam omnia in Mundo condita primi acutè admodum & ingeniosè notarunt. Siue enim annuum tempus, siue elementarium

rium

rium motionum circuitus, siue Cœli, stellarumque orbitas, siue denique animam Mundi, ac supremum Numen considerabant, semper circularibus motionibus eorundem operationes mensurari comperiebant. Quia tamen supremum Numen omnia mouens necessariò immobile, infinitum, æternum esse, necesse est; quomodo paulatim omnia in Deo, & Deum in omnibus vnum esse, per Circuli proprietates innuerint, indicemus: innuit enim hoc Pherecides Ægyptiorum discipulus, qui in hymno Iouis sic de Deo canit:

Ægyptij notarunt omnia circulos affectare.

> Ὁ Θεὸς ἐστὶ κύκλος, τετράγωνος, καὶ δὲ τρίγωνος,
> Κᾶνος δ' ἡ γραμμὴ, κέντρον, καὶ πάντα πρὸ πάντων.
>
> *Deus enim & circulus est, & quadratum, & triangulum,*
> *Et linea, & centrum, & omnia omnium.*

Pherecides vocat Deum Circulum, lineam, triangulum, quadratum, centrum, & omnia.

Quæritur igitur, quomodo Deus & circulus, quomodo & quadratum, & triangulum, quomodo linea, & punctum sit; & quomodo res adeo disparatæ & contrariæ, in Deo vnum esse, aut in diuinæ naturæ simplicitatem vlla humani intellectus comprehensione cadere possint? Respondeo, Veteres omnia illa ex circuli abstractiuè considerati natura didicisse: non enim putandum est, eos circulum sub physicis proprietatibus, sed secundùm analogiam quandam circuli Mathematici ad circulum illum, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam, considerasse. Nam cùm omnia quantitate quouis modo affecta, constent terminis; ea finita vt concipiamus, necesse est. Quòd si ea ad infinitæ essentiæ rationes sustollere voluerimus, fieri non poterit vt ea imaginemur, nisi in quantum infinitis rationibus, potestatibusque affecta sunt, vt rectè Cusanus docet. Hoc autem vt perspicuum fiat, sequentes tres propositiones explicandas duxi.

Quo sensu verum sit, Deum esse & Circulum, quadratum, triangulum, punctum & lineam.

Circulus abstractè consideratus, & ad rationem infiniti eleuatus, est & linea, & triangulum, & quadratum, & punctum.

PROPOSITIO I.

Si Circuli semper maiores & maiores, quorum singuli lineam rectam in eodem puncto tangant, ducantur in infinitum; erit maximus & vltimus circulorum, quo maior esse non potest, necessariò infinitus, & idem linea recta infinita.

DVcta linea recta *ST*, ad eius medium punctum *V* ducantur ex diuersis centris circuli *a v o*, *b u n*, *c u m*, *d u l*, *e u k*, *f u i*, *g u*, & *b u*. Certum est, quantò circuli minorem angulum cum *S T* linea ad *V* constituerint, tantò futuros maiores; quantò maiorem, tantò minores, vt colligitur ex demonstratis à Clau. in elementis Euclidis lib. 3. propor. 16. quòd si iam circulus describeretur tam magnus, vt non ampliùs angulum contactus constitueret, sed cum ipsa linea recta *S T* coincideret; dico hunc circulum necessariò futurum infinitum, & quo maior dari non possit. Quoniam enim centra dictorum circulorum à puncto *V* tantò remotiora sunt, quantò circuli obtusiores, & lineæ rectæ *S T* proximiores; erit necessariò centrum, mox vbi circulus cum recta linea inciderit, ab *V* puncto infinitè remotum; cùm verò semidiameter infinita necessariò supponat circumferentiam infinitam; sequitur circulum cum linea *S T* coincidentem, necessariò infinitum fore; quod erat probandum; tametsi nullâ temporis quantitate operando ad hoc negotium pertingere humana industria queat.

Corollarium.

Deus modo explicato admittit contradictoria.

HInc patet, quomodo non solùm Veteres, verùm & moderni Theologi in Deo contradictoria, dum eum subinde ens & non ens, lumen & tenebras, intellectum & non intellectum, &c. S. Dionysium secuti, dixerunt, posuisse visi sunt: siquidem circulus maximus, quo maior dari non potest, hoc modo consideratus, circulus & non circulus est, curuus æquè & rectus est, circumferentia infinita simul, & linea infinita est; necessariò itaque, quæ videntur, contradictoria inuoluit; quæ omnia Deo soli congruunt. Quæ quidem omnia fusiùs declarabuntur, vbi priùs alia huc respicientia exposuerimus.

PROPOSITIO II.

SI in circulo finito linea centro affixa à quopiam puncto circumferentiæ ad oppositum percurrat, augebitur continuò in infinitum angulus, quem dicta linea cum diametro ad centrum describit; ita vt diametri, cum qua linea currens incidit, angulus prorsùs infinitus sit; in circulo verò infinito non quanto, & circumferentiam, & semidiametrum, & angulum prorsùs idem esse, necessarium est.

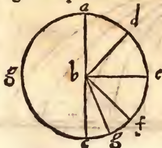

Describatur circulus *a g c e*, cuius diameter sit *a c*; ducatur ex centro *b* linea, quæ circumferentiam percurrat, & in punctis *d e f g*, angulos *a b d*, *a b e*, *a b f*, *a b g*, faciat. Dico tantò angulos futuros obtusiores & maiores, quantò à puncto *a* decursus lineæ *b d* fuerit remotior; ac proinde vbi cum diametro *a c* coinciderit, ibi angulum infi-

infinitum fieri. Quoniam enim angulus infinitus eſt, quo maior dari non poteſt, & antequam linea gyrans incidit in diametrum, ſemper maiores & maiores anguli in infinitum per continuam ſectionem dari poſſunt; conſequens eſt, diametrum *a c* rectè infiniti anguli vim obtinere, cùm omnes poſſibiles & intra ſemicirculum imaginabiles angulos implicet; quod erat primùm. Sit iam *a g c e* circulus infinitus; quo maior dari non poſſit; Dico diametrum & circumferentiam & angulum in vnum coincidere, atque adeo omnia infinita eſſe: tametſi enim diameter ſit noſtro concipiendi modo (quo finitis & terminatis rebus tantùm concipiendis aſſueti ſumus) linea recta, & circumferentia ſit linea curua, & angulus ſit duarum linearum ad ſe inuicem inclinantium quantitas; nihilominùs hæc in non quantis & infinitis omninò ceſſare neceſſe eſt: nam cùm circumferentia in infinitis ſumma rectitudo ſit; neceſſariò ſequitur, & circumferentiam, & diametrum eſſe prorſùs idem. Iterum ſi *b* remanente immobili, *a* circumducatur, quouſque pertingat ad locum oppoſitum *c*; ſemicirculus neceſſariò emerget: & ſi remanente *a c* diametro immobili, circa ipſam circumducatur ſemicirculus; naſcetur ſphœra; & ipſa eſt vltimum de potentia lineæ, totaliter exiſtens in actu, quoniam ſphœra non eſt in potentia ad aliquam figuram vlteriorem. Si itaque in potentia lineæ finitæ ſunt iſtæ figuræ, & linea infinita eſt omnia actu, ad quæ finita eſt in potentia; ſequitur, circulum infinitum eſſe triangulum, & ſphœram, & diametrum, & angulum, & omnia pariter vnum; quod erat ſecundum. Et vti hæc omnia in quantis differunt, vtpote quæ ad ſe inuicem nullam habeant proportionem; ita imaginatiua, quæ genus ſenſibilium non tranſcendit, minimè quoque iſta concipere poteſt, ſed hoc ſoliùs intellectus abſtrahentis opus eſt, vt ex ſequentibus patebit.

PROPOSITIO III.

In infinitis linea recta triangulus, & triangulus circulus eſt.

NOtum eſt ex Geometricis, omne triangulum quantum habere tres angulos æquales duobus rectis; & ideo quantò vnus angulus fuerit maior, tantò duo reliqui erunt minores. Et tametſi angulus vnuſquiſque poſſit augeri vſque ad duos rectos excluſiuè; ponamus tamen angulum obtuſum in tantum augeri, vt duos rectos comprehendat triangulo permanente; conſequens tunc eſt, vnum angulum ſimplicem tres angulos complicare, & tres vnum. Patet quoque, hoc pacto conſideratum triangulum, meram lineam eſſe. Quoniam enim ſingula duo latera trianguli quanti ſimul iuncta, tantò tertio ſunt longiora, quantò angulus, quem efficiunt, eſt duobus rectis minor, vt angulus *b a c*, quia duobus rectis multò eſt minor, hinc lineæ *b a* & *a c* ſimul iunctæ multò longiores ſunt *b c*; ergo quantò angulus ille maior

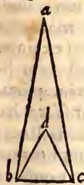

fuerit. vt *b d c*, tantò superficies minor erit. Quare si per positionem angulus valeret duos rectos, totus triangulus necessariò in lineam resolueretur simplicem. Vnde hanc positionem, quæ in quantis impossibilis est, patet in non quantis locum solummodò habere, adeoque lineam infinitam necessariò triangulum esse.

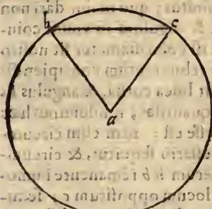

Quòd autem hæc linea & triangulus, & vnà circulus sit, ostendamus. Sit itaque triangulus ex suppositione *a b c*, infinitus; percurratque *b a* linea à puncto *b* versus *c* ad punctum *b*; necessariò inde producetur circulus maximus infinitus, cuius portio est *bc*; & quoniam illa portio est arcus infiniti, illa ex prædemonstratis necessariò erit linea recta, vt est *b c*: & quoniam omnis pars circumferentiæ infinitæ, est infinita; erit ergo portio illa *b c* non minor tota circumferentia infinita, atque adeo portio illa cum infinito circumferentiæ illius ambitu æquabitur. Necessariò quoque consequetur, triangulum *a b c* circulum esse maximum seu infinitum: & quia eius circumferentia, vti in præcedentibus expositum fuit, est linea recta; linea quoque recta erit *b c* arcus seu portio circuli infiniti, & circumferentia non erit maior *b c* lineâ infinitâ, cùm infinitum infinito maius esse non possit: nec sunt duæ lineæ, quia vt duo infinita sint, fieri non potest: quare linea infinita, quæ est triangulus, ea simul & circulus est. Atque hoc est, quod suprà Pherecides dicebat, Deum esse circulum, & lineam, & triangulum, & omnia omnium; quod quomodo Deo applicandum, iam videamus.

§ III.

Quomodo Deum omnia in omnibus, & omnia in ipso esse ex dictis colligi possit.

EX hoc itaque, quòd infinita linea omnia actu, quæ finita linea in potentia, complicat, colligimus, quomodo maximum simpliciter sit actu omnia illa, quæ in potentia sunt simplicitatis absolutæ. Quicquid enim possibile est, hoc ipsum est maximum absolutè & simpliciter, non vt ex possibili est, sed vt maximè est; sicuti ex linea infinita triangulus educitur, & tamen infinita linea non est triangulus, in quantum ex finita linea constituitur, sed actu est triangulus infinitus, quia idem est cum linea, cùm ipsa possibilitas absoluta aliud in maximo non sit, quàm ipsum maximum actu, sicuti linea infinita est actu circulus. Sed aliter se res habet in non maximo; nam ibi potentia non est actus, sicuti finita linea non est triangulus. Cùm itaque in maximo illo omnia complicentur actu, necessariò inde resultant contradictoria & oppositiones, vt quòd in

Maximum simpliciter est actu omnia quæ in potentia sunt.

In maximo simpliciter resultant contradictoria.

Deo

Deo maximum & minimum coincidant. Nam vt rectè magnus ille Dionysius in mystica sua theologia asserit, *Deus*(qui est hoc ipsum maximum) *non aliud quidam est, & aliud non est; neque alicubi est, & alicubi non: nam sicuti is omnia est, ita nihil omnium; est enim super omnem positionem perfecta, & singularis causa omnium, & supra ablationem omnium est excellentia illius, quâ simpliciter absolutus est ab omnibus; & vltra omnia est.* Hinc Hebræorum Theologi, vt in Cabala expositum fuit, Deum Ens & non Ens dicunt, Dionysio consentientes. Hinc Ægyptij per lucem & tenebras seu caliginem Deum æquè definiebant. — Dionys. Areop.

Quemadmodum igitur infinita curuitas, infinita rectitudo est; sic Dei essentia, peripheria simul & rectitudo est, nullis terminis conclusa; omnium quippe essentiarum essentia est simplicissima. Et sicuti omnes rerum essentiæ, quæ vnquam fuerunt, erunt, aut sunt, actu semper & ab æterno sunt in ipsa essentia; ita omnes essentiæ sunt ipsa essentia: & sicut omnium essentia, ita tam quælibet, quàm omnes. Ad quod Parmenides haud dubiè allusit, dum dixit, *quodlibet in quolibet*; tametsi lumine fidei destitutus, ex tam alto mysterio sese extricare non potuerit. Sicuti denique linea infinita omnium adæquatissima mensura est; ita omnium essentiarum essentia maxima, in qua maximum & minimum adæquatè coincidunt, ita vt illa non sit maior minimo, nec minor maximo. Cùm enim vnus pes in linea infinita non sit maior duobus, imò quælibet infiniti pars sit infinita; necessarium est, vnum pedem cum pluribus coincidere. Sicuti præterea linea finita est diuisibilis, ita infinita linea indiuisibilis est, cùm infinitum nullas partes admittat, in quas secari possit, neque in ea maximum cum minimo incidit. Sed cùm linea finita in infinitum diuisibilis sit, nec assignari possit pars adeo minima, quâ minor dari non possit; impossibile est, eam in non lineam diuidi; hæc enim proprietas tantùm cadit in lineam infinitam, vnde & hæc est ratio lineæ finitæ. Pari pacto maximum omnium, omnium est ratio; ratio autem, teste Aristotele, est mensura. Sicuti igitur linea infinita ratio est lineæ finitæ perpetua & immutabilis; ita & ratio omnium rerum, qui est Deus benedictus, sempiterna est, & nulli mutationi instabilitatique obnoxia. — Deus est omnia in omnibus. — Linea infinita est omnium adæquatissima figura. — Aristoteles.

Atque hinc patet, cur Veteres rationem rerum æternam senserint; est enim, teste Platone apud Chalcidium in Phedone, vnum rerum exemplar & idea absoluta, quæ in multitudinem diffusa, plura pariat exemplaria. Cùm itaque infinita linea ratio sit omnium linearum finitarum; consequens est, illam ita esse in qualibet, vt in nulla, & quamlibet finitam in illa; haud secus, vt Deus in omnibus, & in nullo, omnia tamen in ipso. — Deus in omnibus & omnia in ipso.

Hoc pacto progredieris ad reliquas infinitæ lineæ proprietates, quam non ita vnam esse dicimus, vt non sit trina pariter. Diximus enim suprà, maximam lineam esse triangulum; & quia linea est simplicissima, erit & trinum, quod in eo consideratur, simplicissimum: & cùm totus triangulus sit linea, erit & omnis angulus in eo linea. Est ergo linea infinita trina. Cùm autem impossibile sit, vt plura sint infinita; trinitatem hanc,

vni-

vnitatem esse necesse est. Neque in hoc triangulo, quemadmodum in quantitate finita, angulus vnus maior reliquis, nec duo maiores tertio; sed erunt maximi, & infiniti,& vnus in alio, & omnes tres vnum maximum. Sicuti igitur linea maxima non magis est linea quàm triangulus, circulus, aut sphœra, sed reuera illa omnia est absque compositione; ita pariter maximum simpliciter si consideretur vt linea, per eam aptè intelligi potest essentia; si vt triangulus, ipsa trinitas est; si verò vt circulus, vnitas dici potest; vt denique sphœra rectè actualis dici potest existentia. Est ergo maximum essentia, trinitas, vnitas actu existens; nec aliud est essentia, quàm trinitas; nec aliud trinitas, quàm vnitas; nec aliud actualitas, quàm vnitas, trinitas, & essentia. Atque ex hoc paradoxo facilè liquet, quomodo Sacrosancta Trias in diuinis concipienda sit. Nam vt rectè D. Augustinus ait: *Dum incipis numerare in diuinis trinitatem, iam exis veritatem*. qui autem trinitatem distinguit ab essentia seu vnitate, is errorem incurrit manifestum. Sicuti enim simplicissima linea est triangulus, ita triangulus est vnitas linearis; neque anguli per vnum, duo, tria, vbi quidlibet in quolibet est, numerari conuenit, cùm distinctio & indistinctio antecedenter in principio suo simplicissimo vnum sint; sed vnitrinum, seu triunum dicenda est, siue vnitas, siue trinitas; & hæc est veritas. Neque hîc quaternarius, quinarius &c. locum habent; repugnaret enim hoc simplicitati & perfectioni omnium maximi. Cùm enim omnis figura polygona pro simplicissimo elemento habeat triangulum, sitque adeo hæc omnium polygonarum minima, quâ minor dari non possit, minimumque cum maximo coincidat, adeoque illa eo modo se habeat ad reliquas figuras, sicuti vnitas ad numeros; fit, vt sicuti omnis numerus resoluitur in vnitatem, ita polygonæ in triangulum. maximus igitur triangulus, cum quo minimus coincidit, omnes figuras polygonas complectitur. Quadrangula verò figura non est minima, vt patet, sed vnâ lineâ superat triangularem: hinc implicat contradictionem, quadrangulum maximum esse: cùm enim triangulares figuras semper excedat, earum adæquatissima figura concipi nullâ ratione potest. Cùm itaque suprà ostenderimus, lineam infinitam & triangulum, & circulum, & sphœram vnà complicare, non quadratum, non polygonum, aliamue ex similibus hisce figuram; consequens est, vt hasce solas elementares figuras ad inuicē infinitas & improportionabiles, omnes cœteras, quæ animo concipi possunt, figuras complicare dicamus; vt si quis concipere velit, omnium quantitatum mensurabilium mensuras, is primò pro longitudine necesse est vt habeat lineam infinitam, pro latitudine seu superficie, triangulum maximum simpliciter, & pro profunditate siue corporum soliditate sphœram; atque præter has quatuor, nullis alijs ad omnium mensurabilium multitudinem quispiam pertingere potest. Cùm verò plura maxima seu infinita esse non posint, hinc ipsum vnicum maximum, omnium quantorum simplicissima & absolutissima mensura est. Atque hoc est triangulum illud summum, æternum, & incommutabile, omnium triniter subsistentium metrum adæquatissimum, cuiusmodi sunt operationes, actiones in potentia,

Quomodo Trinitas sit concipienda.

Maximus triangulus, & quo maior dari non potest, omnes figuras polygonas implicat.

tia, obiecto, actu triniter subsistentes; similiter visiones, intellectiones, volitiones, similitudines, dissimilitudines, pulchritudines, proportiones, correlationes, appetitus naturales, & cœtera omnia, quorum essendi vnitas consistit in pluralitate, cuiusmodi sunt esse, & operatio naturæ consistens in correlatione agentis & patientis.

§ IV.

Circulus demonstrat, quomodo in Deo omnia identificentur; & sphœra actualem eius existentiam in omnibus.

CVm ex dictis constet, triangulum esse circulum, & trinitatem esse vnitatem; erit hæc vnitas haud dubie infinita, quemadmodum circulus infinitus est: cùm verò plura infinita esse non possint, erit vnitas in qua triangulum & circulus identificatur, omni vnitate omni intellectu in infinitum comprehensibili, vnior; eritque tanta eius identitas, vt omnes etiam relatiuas oppositiones antecedat; ibi enim aliud & diuersum identitati non opponuntur; quare cùm sit infinita vnitas, consequenter omnia quæ ei quouis modo conuenire possunt, sunt ipsum absque diuersitate & alteritate; ita vt non aliud sit bonitas eius, & aliud sapientia eius, non aliud misericordia, aliud iustitia, sed in vnitate hac infinita vnum prorsùs & idem sunt; cùm omnis à nobis apprehensa diuersitas in ipso sit identitas. ita in durationis diuinæ vnitate præteritum & futurum non differt, & futurum non est aliud à præsenti, sed vna sunt duratio & æternitas, in qua principium est finis, & finis principium. Quæ omnia in circulo illo infinito pulchrè elucescunt: quoniam enim huiusmodi circulus est maximus, erit & diameter eius maxima; & quoniam plura maxima esse non possunt, erit in tantum circulus ille vnus, in quantum diameter eius ipsa est circumferentia; cùm verò diameter infinita infinitum habeat medium, medium verò centrum sit, necessariò sequitur diametrum, circumferentiam, & centrum idem esse. Atque hic est circulus ille Hermeticus, de quo sæpiùs in toto Opere disseruimus, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam. Maximum itaque perfectissimè est intra omne simplex & indiuisibile, quia centrum est infinitum & vbique; item extra omnia, omnia ambit, quia circumferentia est infinita; pariter omnia penetrat, quia diameter est infinita; est & principium omnium, quia centrum; finis omnium, quia circumferentia; medium omnium, quia diameter. Est præterea causa efficiens, quia centrum; formalis, quia diameter; finalis, quia circumferentia. Dat iterum esse omnibus, quia centrum; gubernat omnia, quia diameter; conseruat omnia, quia circumferentia. Vides igitur quomodo maximum cum nullo sit idem, neque diuersum; & quomodo omnia in ipso, ex ipso, & per ipsum; quia centrum, diameter & circumferentia. Patet quoque, quomodo omnia Dei attributa in Deo in perfecta vnitate identificentur: item quomodo Deus omnium etiam con-

In vnitate infinita omnia attributa Dei non sunt diuersa.

Qualis sit Circulus Hermeticus.

Maximum est omnia.

contradictionum sit complicatio. Colligitur denique quomodo omnia, siue futura, siue non futura, siue possibilia, siue impossibilia, in diuinæ prouidentiæ abysso lateant; quæ enim scit, non ea scit cum temporum differentia, quia non cognoscit futura vt futura, nec præterita vt præterita, sed vt æterna; & mutabilia immutabiliter. Atq; hoc est fatum illud, quod tantopere nullos non Philosophorum torsit; omnia siquidem ad ipsam prouidentiam relata, necessitatem habere dicuntur; & meritò, quia omnia in Deo sunt Deus, quæ est necessitas absoluta: v. g. cras itinerari possum, vel non itinerari; quodcunque fecero, prouidentiam non euadam, cùm illa contraria complicet; vnde quicquid fecero, secundùm Dei prouidentiam fecero. Porrò sicuti in sphœra infinita, ex præcedentibus, centrum, circumferentia, & soliditas vnum sunt; ita in maximo simpliciter omnia vnum sunt; est enim centrum seu principium, medium, & finis omnium: & sicuti sphœra est actus trianguli, & circuli; ita maximum omnium actus est; quare omnis actualis existentia ab ipso habet quicquid actualitatis existit; & omnis existentia pro tanto existit actu, in quantum ex ipso infinito actu est. & hinc Maximum est forma formarum, & forma essendi, siue maxima actualis entitas; quod nec latuit Parmenidem, qui Deum definiens ait *Deum esse, cui esse quodlibet, quod est, & esse omne id quod est:* Sicuti deinde sphœra maxima est omnium figurarum perfectio, ita maximum est omnium perfectissimorum perfectissimum, in quo curuitas est rectitudo, compositio simplicitas, & diuersitas identitas, & alteritas vnitas; in quo imperfectio est infinita perfectio, & possibilitas infinitus actus, omnium in Vniuerso existentium vnica & simplicissima mensura (neque enim in eo totum maius parte est, sicuti sphœra infinita, linea infinita maior non est) omnium circulationum, motuum, totius Vniuersi absolutissima ratio, mensura & metrum; vnde non immeritò à Trismegisto Deus vniuersitas rerum definitur: & cùm sit entitas omnium esse, & omnis motus ad esse; ergo quies motus est ipse qui est finis motus; omnia igitur ab ipso & ad ipsum tendunt. Quæ quidem omnia diuinæ essentiæ arcana Ægyptij appositè exhibuerunt per globum alatum serpente fœtum, sceptrumque rectilineum tribus nodis insigne, vti in tabula Bembina videre est, & hìc patet. Per globum, infinitum, æternum, immensum; per alas, motum quo omnia penetrat; per serpentem, vitam omnium; per sceptrum rectilineum, omnia in illo, curuum, rectum, magnum, paruum &c. vnum esse; per tres nodos, vnitatem, æqualitatem, & connexionem; item principium, medium, & finem omnium innuebant.

Fatum quid sit, & quodnam sit.

In maximo simpliciter omnia sunt vnum.

Trismegistus.

Hieroglyphica figura exhibens diuinæ essentiæ arcana.

CA-

CAPVT II.

De Circulo, decussi, cæterisque angularibus figuris; & quomodo ea ad sensibilis Mundi arcana indicanda adhibuerint Aegyptij.

IN præcedentibus circulum & triangulum vt infinita, & vt diuinitatis immensæ symbola considerauimus; modò eadem vt finita contemplemur, & quomodo ijs sensibilis Mundi arcana expresserint, indicemus.

Si quispiam circulum depingere voluerit, is primò centrum designat, deinde circini aperturâ lineam seu semidiametrum constituit, denique ex recta curuam describit lineam, qui circulus est. In ideali circulo idem contingere inuenies. Nam ineffabilis ille circulus, & omnium nominibus nominabilis, ita se habet, vt centrum contineat, ex quo linea, ex vtroque autem circumferentia existit. Sed quoniam circulus huiusmodi infinitus est, centrum, linea, & circumferentia ipsa vt sint æqualia, vti suprà diximus, necesse est. Vnde cùm infinitas illa nihil aliud sit, quàm æternitas, & summa æqualitas, certum est, punctum non priùs esse posse, quàm lineam, & lineam priùs quàm circumferentiam, sed ab æterno simul & centrum, & linea, & circumferentia fuerunt; ita vt linea, punctum, & circumferentia, puncti & lineæ sit explicatio; atque adeo punctum hoc in æternitate se habeat per modum generantis, seu explicantis de virtute sua complicante genitam consubstantialem lineam; & centrum cum linea se habeat per modum ab æterno explicantis nexum seu circumferentiam; ita vt paternum principium in diuinis se habeat per modum centri, linea per modum principij à principio, & dicitur æqualitas, & circumferentia per modum vnionis seu nexus. Quòd si verò noueris quomodo circulus supra lineam rectam infinitam, quæ æternitas est, reuolutus eam non tangat in puncto, apprehendes quomodo in vno *Nunc* seu instanti æternitatis omnes temporum reuolutiones, siue magnæ, siue paruæ sint, subsistant, & quomodo æternitas est ipsa subsistentia temporis, metrum quoque & mensura omnis durationis. Videbis quoque falsum esse, reuolutiones sphœrarum fuisse ab æterno, cùm infinitas periodicarum reuolutionum numero minimè competere possit: si enim numerare possemus decem reuolutiones præteritas, centum, & mille, imò omnes; si quis dixerit, non omnes numerabiles esse, sed præcessisse infinitas, dixeritque vnam futuram reuolutionem sequenti anno, necessariò sequitur eas esse infinitas vt vnum; quod quàm absurdum sit, quis non videt? Præterea Creator duo fecisse videtur, scilicet propè nihil, & punctum; inter enim punctum & nihil, non est medium; adeo enim propè nihil est punctum, vt si punctum puncto addideris, non plùs resultet, quàm si nihil nihilo iunxeris. Deinde fecit vnum, & punctum cum vno coniunxit, vt sit vnum punctum; atque in hoc vno puncto totius Vniuersi latet complicatio. Vniuersum igitur sic eductum concipitur de illo vno puncto, sicuti de vno puncto educeretur vna linea, vt de illa conficiatur trigonus, aut tetragonus.

Circuli idealis infiniti cũ circulo Mathematico analogia.

nus. Vltimum autem, idque perfectissimum, simplicissimum, atque Creatori simillimum, circulus est. Atque in triangulo quidem, qui fit ex tribus angulis, coincidit in forma trigoni vnitas & trinitas; vnitas scilicet essentiæ, & trinitas angulorum: in circulo verò vnitas & infinitas coincidunt; vnitas videlicet essentiæ, & infinitas angulorum: est enim circulus nihil aliud, nisi polygonum ex infinitis lateribus constans, omnium formabilium ex linea angulorum actus. Patet igitur, quomodo Creator rerum omnium Deus, ex vno puncto quod creauit, totum Vniuersum produxerit, per euolutionem puncti videlicet in angulos, & denique in circumferentiam.

Hinc cùm Ægyptij in Deo tanquam in Archetypo rerum omnium circularem proprietatem notassent, eundem circulum meritò in sensibilis Mundi symbolum selegerunt; vt sic ideatum ideæ suæ vndiquaque perfectè responderet. Etenim intuentes rerum omnium vestigia, actionesque circulares; Mundum, & quæ in Mundo sunt, circulos dixerunt sensibiles; Intelligentias verò incorporeas, circulos inuisibiles; quæ lib. 5 Eucl. argutè more solito explicat Proclus. *Cunctæ res Mathematicæ*, inquit, *primùm in ipsa anima sunt, & ante numeros, numeri qui per se mouentur, & ante apparentes figuras, figuræ vitales, & ante ea quæ concinnata sunt, harmonicæ rationes, & ante corpora quæ circulando mouentur, inuisibiles circuli producti sunt.* Cùm enim stellarum radios, terræ veluti centro innixos, vertigine circulos describere cognoscerent; proprium id diuinæ facultatis opus existimantes, cùm symbolis suis aut diuinitatem, aut Mundum, aut Cœlos indigitare volebant, circulo id, vel sphœrâ, vel ijs symbolo quopiam ex rebus inferioribus assumpto haud absimili exprimebant. Vnde & natum puto, quòd delubra, aræ, & instrumenta, quibus sacra administrabant, omnia circulari apparatu efformarentur; cœrimoniæ quoque, gestus, motusque in circulum fierent; de quibus cùm sparsim toto hoc Opere, & in Obelisco Pamphilio disseramus, breuiter tantùm hic ea indicare voluimus.

Proclus in 5. l. Eucl.

De circulo itaque ad reliquas figuras angulares progrediamur. Cùm Veteres notarent, vt in Obelisco Pamphilio etiam diximus, ex centri seu puncti fluxu imaginario nasci lineam, cuius vnus terminus immotus, alter circumductus curuam describeret lineam, quem circulum dicebant; ex hac contemplatione paulò altiùs progressi, nescio quid angulare quoque in ipso circulo imaginati sunt: nam angulus in eo constituitur, influxus pyramidalis symbolum: deinde alia quæuis linea diametrum in centro secans, constituit decussim ⊕; quæ si ad angulos rectos fieret, crucem perfectam constituebat, symbolum influxus in quatuor Mundi plagas; si ad acutos, propriè χίασμα efficiebat, siue decussim, pyramidalis Numinum influxus symbolum. Prius probat Iustinus Martyr, qui Mundum à Deo conditum, Ἐχίαζεν αὐτὸν, inquit, ἐν τῷ παντί. *Decussauit in toto*; alludens ad crucis mysterium, quemadmodum in Apologia I. tribus circiter ante finem folijs ostendit; Οὕτως ἔδωκεν ἀναγνοὺς Πλάτων, καὶ μὴ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, μὴ δὲ νοήσας τύπον ἢ τοῦ σταυροῦ ἀλλὰ χίασμα νοήσας, τὴν μετὰ τὸν πρῶτον Θεὸν δύναμιν κεχιάσθαι ἐν τῷ παντί.

Χίασμα quid? & significata eius.

παντὶ. Sic dedit & agnouit Plato, non certò sciens, illud typum esse crucis, sed decussis rationem solùm cognoscens, videlicet illam à primo Deo virtutem, decussatim factam esse in Vniuerso. Mysterium ænei serpentis, de Christo explicauerat, quò Platonicum hoc trahit. Addit in Notis ad Iustinum ipsa Sylburgius Platonis verba: *Ταύτην τὴν οὖν σύστασιν πᾶσαν διπλῆν, κατὰ μῆκος σχίσας μέσην πρὸς μέσην, ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον Χ προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς κύκλον. Hanc igitur omnem coniunctionem duplicem in longitudinem diffindens, mediaque accommodans, mediam quasi decussauit.* Quod χίασμα τὸ siue decussis mysterium haud dubiè ab Ægyptijs hauserat, qui decussim quoque in numerum literarum, ob eximia mysteria sub ea latentia, haud illibenter assumpserunt, vt diximus in Obelisco Pamphilio. Ex quo quidem deinde charactere innumeri alij originem inuenerunt, & inter cœtera crux ansata (cuius mysteria in eodem Obelisco declarauimus) & aliæ, eæque variæ decussis species, quæ in Obeliscis passim occurrunt, quasque suo loco exposituri sumus, emerserunt. Nam primò per Λ ex Ibidis incessu inuenta, influxum Numinis in inferiores hylæos Mundos; per V verò rostrum Ibidis apertum, reditum Numinis ex inferioribus ad superiora denotabant; quibus quidem in vnum coniunctis verticibus, X emergebat, decussis illa celebris & mysteriosa, quâ processum Spiritus Mundi *ἄνω καὶ κάτω* aptè innuebant; quo & denarium numerum, symbolum vniuersitatis rerum, clarissimè Horus docet his verbis: *Γραμμῆ ὀρθῆ μιᾷ ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένη δέκα γραμμὰς ἐπιπέδας σημαίνουσι. Rectâ lineâ simul cum altera supernè inflexâ, decem lineas planas significant.* Vide Obeliscum Pamphilium pagina 386. vbi hunc Hori locum etiam adduximus. — Plato. — Horus l. 2. c. 30.

Porrò hanc decussim, siue angularem figuram, sub duplicis quoque pyramidis expressæ figura exprimebant Ægyptij hoc pacto N: quo signo pariter processum illum Numinis *ἄνω καὶ κάτω* signabant; quam & in numerum literarum referebant, vti fol. 126. Obel. Pamphil. ostensum fuit: Prior pyramis A B C denotat illapsum supremæ Monadis in multitudinem; B C D verò pyramis altera, eiusdem Monadis ex inferiori, seu materiali Mundo in lucis Mundum reditum: vel quod idem est, influxum Numinis actiuum per pyramidem A B C, quæ fit ex puncto B, in multitudinem, seu latitudinem A & C propagatum; influxum verò passiuum, seu actiui influxus receptionem in inferiori, per pyramidem inuersam B C D indicabant. Vide quæ fol. 175 Obelisci Pamphilij fusiùs de hisce egimus. Cùm verò Ægyptiorum genius eò ferretur, vt iuxta analogiam quandam archetypo congruam, reliquarum sensibilium rerum in generatione corruptioneque elucescentium processum referrent; per hanc figuram aptè sanè spermaticæ virtutis progressionem, quâ omnia, quæ in hylæis Mundis continentur, & quæ per quaternarium, septenarium, & denarij decussim indicantur, exhibuerunt. Sed mysterium paucis explico, idque vegetabilium exemplo. Arbor cùm ex semine progrediatur, atque ex arbore iterum semen fit, hoc quidem posterius, alterum prius; finis quoque in numero cum principio non coincidat, coincidat autem finis effluxus cum principio refluxus; rectè septenarius exoritur, atque exin-

Mysteria sub litera N.

b d
N
a c

Hieroglyphicum generationis & corruptionis rerum.

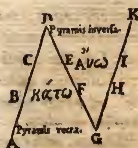

de denarius. Nam si A est vt semen, D vt arbor, G vt aliud semen, K verò vt alia arbor; tunc A per B C in D progreditur, D verò in G per E F progreditur, & clauditur septenarius; G verò in K per H I ascendit, & sic denarius complebitur. Indiuidualis itaque, vt Scholæ loquuntur, contractio speciei in A semine in seipsa corruptibilis, in specie verò incorruptibilis; in virtute speciei contractæ in ipsa existente se conseruare studens, in speciem se resoluens, indiuiduationem seminis exuit, vt per speciei medium ex se simile elicere queat; quaternariâ igitur progressione in arborem ascendit; quoniam sine eius medio se in specifica similitudine multiplicare non potest. Intendit itaque A producere G; & quoniam id sine ascensu in D perficere nequit, ascendit in D, vt sic ad intentum pertingat; D verò arbor existens, non nisi in simili arbore se conseruare posse conspiciens, K intendit; K autem sine G attingere nequit; quare in G descendit, vt eius medio, K attingere possit. Copulatur itaque in A duplex appetitus, naturalis, qui in G, & accidentalis, qui in K terminatur; in D verò pariter duplex copulatur appetitus, naturalis, qui in K finem capit, accidentalis, qui in G terminatur; ideo quaternarius appetitum mouet, vno appetitu stimulante alterum, vt sit continuò quædam generationis & corruptionis successio. Verùm hunc quem nos Scholastico more proposuimus discursum, Ægyptij allegorico sic explicant. Osiris humidum, Isis terra est, cui miscetur Osiris, ex quibus Horus spiritus omnia alens & fœcundans, ex semine nascitur; Isis ab inferis Horum resuscitat, dum semen terræ commissum in plantam, arborem, folia, flores, fructus protuberat; adustiuâ verò Typhonis vi & siccitate Horo insidiante, quod Autumnali tempore fit, Horus interimitur à Typhone, id est, fructus decidens nouam sementem præstat, quæ condita terræ, denuò ab Iside Anubidis, id est, Mercuriali Agricultoris industriâ instauratur. Hâc similitudine non tantùm de generationis ac corruptionis rerum vicissitudine in semine vegetabili se exerente, sed & de sensibili, imò & de rationali, atque intellectuali symbolicè ratiocinabantur. Nam de semine admirationis, arbor exoritur rationalis, quæ fructus parit admirationi similes; per elicitam siquidem admirationem, similem erigit rationis arborem. Ita ex seminali demonstrationis principio, intellectualis procedit arbor, ex se principia seminalia exerens, per quæ intellectualis iterum arbor exurgit. Ex quibus omnibus, fusiùs forsan, quàm par erat, enarratis patet, quàm subtili ratiocinio rerum generabilium vicissitudinem sub vilissima etiam hac trigramma litera indigitauerint; & quomodo spiritus ille mundanus in seminibus rerum Vniuersi latens paulatim ascendat descendatque, vt iterum ascendat, omnibus & singulis genitabilia principia instillando, vt sic Mundus in esse suo conseruetur; quod sine hac vicissitudine minimè contingeret.

Arbor rationalis quæ?

§ I.

§ I.

Quomodo Mundus ex trigono archetypo profluxisse intelligatur ab Aegyptijs.

HOc vt intelligatur, sciendum, per triangulum hoc archetypum nihil aliud intelligi, quàm triforme Numen triunum, quod Ægyptij per tria nomina, *Hemphta*, siue Osiris, Isis, siue *Phta*, & *Amun* exprimunt; quibus tres Hebræorum Middoth in arbore Sephiroth perfectè respondent. Quod igitur Hebræi Coronam seu אין סוף infinitum dicunt, Ægyptij dicunt *Hemphta* seu *Emepht*, primum intellectum opificem, quem & in secunda causarum sensilium serie per Osirim seu Solem præfigurant. Iterum sicuti Hebræi חכמה Sapientiam dicunt Mundi creatricem, ita Ægyptij Sapientiam intellectus primi vocant *Phta*, quo nomine Isidis Consiliarium Mercurium, quin & ipsam Isidem vocant; quæ est plena Osiridis primi intellectus imago & exemplar; quam ideo Orpheus non inconuenienter Palladem dixit, & ob dictam causam ex cerebro Iouis natam finxerunt Antiqui. *Amun* verò respondens Hebræorum בינה seu Intelligentiæ, est vtriusque vis actiua ab extra, qua producitur Mundus Horus. Vnde varia ista rerum hieroglyphicarum, quibus Horum Hieromantæ passim exprimebant, supellex; Baculus scilicet κυκυκόμορφος, id est, Vpupæ insignitus capite, lituus quoque, & gnomon, à tergore verò triangulum, cui circulus annexus est; quæ nihil aliud indicant, quàm Mundum à Deo per Sapientiam suam productum, admirabili rerum varietate, per Vpupæ caput significata, summa harmonia per lituum, concinno denique ordine per gnomonem indicato, elucescere. Horum itaque ab *Hempht* per *Phta* & *Amun* productum, Plato studiosus Ægyptiorum discipulus sat, dum Mundum hunc sensibilem ex archetypo illo trigono profluxisse asserit, demonstrat; quod & triangulus ille cum globo affixo inter cœtera Hori symbola luculenter indicant, & admodum pulchrè eleganterque sequenti schemate exprimitur.

Pallas è Iouis cerebro nata.

Nota; triangulo in hac figura annectendum esse globum.

SYMBOLA HOR.

Atque ex his apparet, & omnibus manifestum fit, Sacrosanctam & ter benedictam Triadem, fidei Christianæ mysterium vti maximum, sic sublimissimum, nullo non tempore etiam sub obscuris fabularum figmentis adumbratum esse.

Quòd porrò Osiris nihil aliud sit, quàm primus intellectus, Sol ille æter-

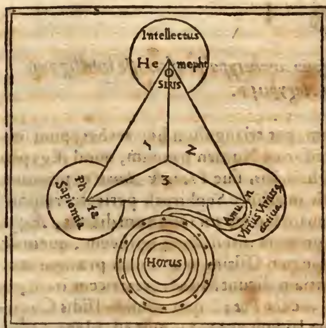

æternus, ac primus rerum omnium productor, qui per Isidem coniugem Sapientiam suam Horum, Mundum videlicet, produxerit, Hieromantæ varijs hieroglyphicorum Schematis indicant; quemadmodum Columnæ multis in locis erectæ, quas tùm Barachias Abenephi, tùm Diodorus Siculus referunt, ostendunt. Vbi præter hieroglyphicas inscriptiones, Osiris siue Emepht, apparet, throno insidens variegato, accipitrinâ facie formidabilis, alijsque symbolis operationes eius declarantibus, quorum explicationem vide in sequentibus. Horus verò pingitur puer, vt ostenderetur, Mundum in tempore veluti infantulum à Dei Sapientia productum; cum cornu copiæ verò exprimitur, vt indicaretur varietas, abundantia, & plenitudo rerum in Mundo creatarum; in cubo stat, ad Mundi indicandam stabilitatem soliditatemque; Trigonus cum globo, cubo inscriptus, significat Horum è trigono archetypo profluxisse; baculus Vpupæ capite insignitus, indicat Mundum rerum varietate fulciri veluti, & sustentari; lituus harmoniam Vniuersi; gnomon ordinem, & admirabilem rerum dispositionem designat; Horus denique labra premens, digitoque silentia suadens, ineffabilitatem mysteriorum indicat. Figuras hîc citatas vide fol. 151. 152. I. Tomi Oedipi.

Interpretatio Symbolorum Hori.

§ II.

De Triangulo, Quadrato, cæterisque angularibus figuris hieroglyphicè exhibitis.

SCiendum, Sacerdotes Ægyptios, vt alibi quoque probatum fuit, non tantùm arcana sua mysteria sub ingeniosa sacrorum animalium architectura, sed etiam sub varijs figuris Geometricis exhibuisse. Erant enim, vti Geometriæ inuentores, ita eiusdem præ cœteris mortalibus peritissimi, & arcanorum eiusdem probè conscij, vnde & ⲙⲁⲣⲇⲉⲛⲁⲇⲁⲡⲧⲏⲥ *Ardenadaptæ* dicebantur; ita quidem, vt huiusmodi scientiæ, quæ apud reliquas nationes summo in honore & pretio haberentur, paucosque earum peritos sortirentur, eæ in Ægypto penè vulgares essent, vt innuit Clemens lib. 1. Stromat. quem citauimus in Obelisco Pamphilio pag. 422. quem locum vide. Ægyptij igitur Sacerdotes Geometricis ritè imbuti, vti animum ad altiora Philosophiæ Sacramenta parabant, ita Geometri-

Clemens.

cas

cas figuras, & numeralem ſcientiam ad perfectè philoſophandum aſſumere ſolebant, quemadmodum ingenioſè in omnibus ferè hierogrammatiſmis partim per numeros, partim per Geometricas figuras præſtitum videmus. Rerum ſiquidem arcanarum rationes penitiùs trutinantes, cùm comperirent, Deum & numeros, & Geometricas figuras, vti triangulos, quadrata, circulos, harmonicaſque proportiones in ſuis operationibus affectare; eaſdem ſanè meliori & comprehenſibiliori modo quàm per dictas formas exhibere ſe non poſſe cenſuerunt. Quos ſecuti Pythagoras & Plato, ſapientum Magiſtrorum ſapientes diſcipuli, maxima quæuis myſteria ſub ijſdem formis expreſſerunt. *Pythagoras. Plato.*

Ægyptij itaque vti per lineas, angulos, & figuras geneſin rerum argutè indigitabant, ita iuxta geneſin quoque figurarum corporumque ex punctis, lineis, & ſuperficiebus reſultantium, ſpiritus Mundani proceſſum notabant; qui ex vnitatis ſuæ puncto ſeu centro in circulos euolutus, in ijs neſcio quid angulare primò in Mundo efformat inferiori; hinc verò remeans, dum omnia Mundi corpora permeat, innumeras quidem figuras rectilineas infrà, ſuprà verò iuxtà naturarum conditionem ſuas decircinat pericyclaſes. Atque hæc ita eſſe, pulchrè docet Plato in Alcinoo c. 11. & 12, vbi ait, Mundum corporeum ex Elementis compoſitum, in quo proceſſus rerum fit per lineas rectas, per quadrangulum fuiſſe indigitatum à priſcis. quæ Scholiaſtes eius ita explicat. In Elementorum motu duplex linearum ſitus conſiderandus eſt, iuxta ſitum Elementorum duplicem: Terra & Aqua oppoſita latera in hieroglyphico quadrangulo, baſim ſcilicet, & oppoſitum ei latus obtinent; quem ſitum ſemper planum, vel vt Mathematici loquuntur, terræ, ſiue Horizonti parallelum, vnum ſupra alterum ſortiuntur: aër verò & ignis, quia ſurſum vergunt, hinc latera in hieroglyphico quadrangulo πρὸς ὀρθὰς prioribus lineis inſiſtentia, aëris & ignis ſurſum vergentis naturam apprimè declarant; atque adeo quatuor Elementorum qualitates per quatuor quadranguli latera aptè exprimuntur. *Plato. Quid per quadrangulũ.*

	Aqua	
Ignis		Aër
	Terra	

Cùm verò Sol Zodiacum perambulans, maximè elementarium ſiue mixtorum corporum miſcellam incitet, & ad generationes rerum diſponat; hinc per tria quadrata haud incongruè annum indigitarunt, qui teſte Diodoro Ægyptijs in tres partes, ſcilicet in Ver, Æſtatem, & Hyemem diuidebatur; quæ partes per tria quadrangula, vti & per quatuor latera, quatuor Menſes, aut quatuor ſigna Zodiaci; quibus ſinguli anni trientes conſtabant, denotabantur: per hæc enim dodecamoria Sol, diuinus ille Oſiris, Agathodæmon Aegypti, tranſiens, Elementa ad rerum omnium productionem excitat. Atque huic noſtræ interpretationi haud

2 1 Menſes 3 4	2 1 3 4	2 1 3 4

ablu-

Quomodo annum notarint Ægyptij.

abludit Horus his verbis: Ἔτ☉- τ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν &c. *Inſtantem annum ſignificantes, quartam* ἀρούρας ſiue *arui partem ſcribunt*; (eſt autem ἄρουρα ſiue aruum terræ menſura centum complectens cubitos;) *atque hoc ideo, quòd à Sothis ortu ad alterum quarta diei pars ſit interiecta*. Cùm enim Solis annus 365 diebus abſoluatur; Aegyptij quarto quoque anno ſuperuacuum diem, quem ἐπαγομένην vocant, computantes intercalabant; quatuor ſiquidem diei quadrantes diem perficiunt. Vide quæ curioſiſſima de hoc hieroglyphico in Prodromo, & deinde in noſtra Aſtronomia hieroglyphica fusè tradimus. Vides igitur quomodo Agathodæmon ille ſupramundanus triformis ex triade illa Mundorum intellectualium incorruptibili, æterna, per circulos indicata, moueatur in triadem tetradicam, ſiue quaternariam Mundorum trium elementarium; ex ſimplici videlicet & immutabili, in angulosam, corruptionibus obnoxiam, variamque hylææ miſtionis faciem, quam aptè quadrangula figura refert, feratur. Quæ vt paulò altiùs dilucidentur,

Laertius. Malchus Porphyr. Trianguli ſignificationes.

Sciendum eſt, Aegyptios ad Dei ſignandas virtutes, Geometricis vt plurimùm figuris (quod Platonem & Pythagoram eos ſecutos feciſſe Laërtius & Malchus in vitis eorum oſtendunt) vſos eſſe. Inter cœteras autem triangulum maximè obſeruârunt; & in ipſo tres iterum affectiones. Vel enim triangulus conſtabat tribus æqualibus lateribus, & dicitur Iſopleuron; vel duobus tantùm, & dicitur Iſoſceles; vel tribus lateribus inæqualibus, & dicitur Scalenus. Per Iſopleuron diuinitatis triformis in Mundum corporeum proceſſum; vnde, teſte Platone, corporei Mundi præſidibus Dijs dicabatur; per Iſoſcelem, proceſſum eiuſdem in Sidereum; per Scalenum, trium angulorum inæqualium, quorum prior rectus, alter tertij duplus eſt, Mundum alterationis, hoc eſt, elementarem: per circulum verò ſolitariam Dei triunam naturam, vt poſtea dicetur, aptè denotabant. Quomodo verò hunc ordinem & ſeriem generationis rerum omnium oſtenderent, Alcinous Platonicus fusè & pulchrè deducit his verbis: *Cùm autem duo ſint, ex quibus Mundus eſt conſtitutus, corpus & animus, quorum illud quidem aſpectabile & tractabile, hic neque aſpectabilis eſt, neque tractabilis; vtriuſque vis & conſtitutio eſt diuerſa. Corpus enim ipſum ex igne, terra, aqua, & aëre coagmentatum eſt; ſiquidem hæc quatuor, quæ ſanè nullum ordinem elementorum priùs habebant, Mundi Opifex formauit pyramide, atque cubo, Octaedro, & Icoſaedro, & præter hæc omnia dodecaedro. Materia enim quatenus pyramidis figuram ſuſcepit, ignis extitit, quòd hæc omnium maximè ſecando & diuidendo ſit accommodata, paucioribuſque triangulis conſtet, atque idcircò ſit rariſſima: quatenus autem Octaedra facta eſt, ſimul aëris qualitatem accepit: ſicut & aquæ, quatenus Icoſaedri formâ eſt ornata: cubi verò figuram terræ attribuit, vt omnium maximè ſolidæ atque firmæ. At dodecaedrum ad ipſum Vniuerſum accomodauit. Magis autem, quàm hæc omnia, ad principia accedit natura planorum; ſiquidem plana ſolidis ſunt priora. Planæ verò naturæ duo quidem progenitores trianguli pulcherrimi, vnus Scalenus, alter Iſoſceles. Atque Scalenus cùm vnum angulum habet rectum, alterū continentem duas tertias vnius recti, reliquum verò eiuſdem partem tertiam; hunc quidem priorem dico. Hic*

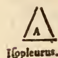

Iſopleurus.

Iſoſceles.

Scalenus.

Alcinous.

autem Scalenus triangulus pyramidis, & Octaedri, atque Icosaedri Elementum est; cùm pyramis ex triangulis quatuor, omnia latera æqualia habentibus constituatur, quorum quilibet in sex triangulos Scalenos, quales modò dicti sunt, distribuatur. Octaedrum verò ex octo, qui similiter singuli in sex Scalenos diuidantur; sicut & Icosaedrum ex viginti. Alter verò (dico autem Isoscelem *) aptus est ad constituendum cubum, quoniam huius speciei quatuor trianguli coniuncti, quadratum absoluunt; sicut sex quadrata cubum. Dodecaedro autem ad Vniuersum Deus vsus est; quia in cœlo signa duodecim conspiciuntur in Zodiaco, quorum vnumquodque in partes triginta secatur; quemadmodum in Dodecaedro ex duodecim pentagonis composito, horum quolibet in quinque triangulos diuiso sex trianguli insunt; sicque in toto Dodecaedro trianguli trecenti sexaginta reperiuntur, quot & ipsius Zodiaci sectiones sunt. His igitur figuris, materia à Deo expressa mouebatur: primùm quidem rudibus vestigijs sine ordine, deinde ab eodem in ordinem adducta, secundùm rationem, quam in illa coagmentatione omnia inter se obtinent. Neque tamen hæc loco discreta manent, sed in perpetua agitatione sunt, eandemque materiæ afferunt; quoniam Mundi ambitu constricta pelluntur, & alternis pulsibus ipsa feruntur; ea quidem quæ tenuiorum sunt partium, in regionem crassiorum. Quare nihil omninò inane relinquitur & corpore vacuum: atq; in illis inæqualitas permanens concussionem affert, siquidem materia ab ijs agitatur, & hæc ab illa.*

Quomodo verò Plato ex mente Aegyptiorum quatuor regulares figuras composuerit ex Scalenis, cuius vnus angulus rectus, alter duas tertias vnius recti, reliquus verò eiusdem tertiam partem habeat, id est, cuius vnus angulus 90, alter 60, tertius 30 graduum sit; cùm hucusque Commentatores eius latuerit, nostrarum partium esse rati sumus, id geometrico ratiocinio hoc loco demonstrare. Primò itaque describebant triangulum æquilaterum A B C, ex cuius angulis ABC totidem perpendiculares A D, C F, & B E ducebant, diuidebaturque triangulus æquilaterus in sex triangulos Scalenos, omnes æquales, & similes, vti numeri ostendunt, quorum singuli vnum angulum rectum, & reliquos duos, partim 60, partim 30 graduum constituunt: & ij quidem, qui puncto medio S insistunt, 60; qui terminant in punctis ABC triangulum, 30; qui denique medijs lateribus in punctis F D E consistunt, 90 graduum sunt. Lateraque sortiuntur sub ea proportione, quam numeri 3, 4, 5, habent, quorum mysterium postea explicabitur. Huiusmodi itaque triangulum dicebant nunc geneticum, nunc γονιμὸν, siue nuptialem figuram, quòd principium esset generationis rerum omnium sublunarium, hoc pacto. Per basin B A notabant principium rerum passiuum, humidum videlicet, siue Isim; per normalem C B ipsi A B insistentem innuebant principium rerum actiuum, calidum videlicet, siue Osirin, masculam vim; per A C verò hypothenusam, ex vtroque compositum, siue Horum.

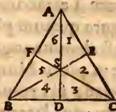

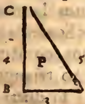

Triangulum geneticum quod a

Iam videamus, quomodo huiusmodi triangulis, Isoscele scilicet, &

Cubus, terræ symbolum, quomodo constituatur ex triangulis.

Scaleno, tanquam primis principijs quatuor figuræ regulares, & consequenter quatuor Elementa, quorum ea symbola sunt, producantur. Terræ symbolum, cubum, ita conficiebant: Isoscelem *abc* quadruplicabant, & proueniebat quadratum, *abed*; hoc ductum in 6, cubum constituebat *abedifg*; ita vt Isosceles, Proclo teste, esset terræ primum principium, quadratum verò proximum. Porrò ignis symbolum, pyramidem seu Tetraedron, ita conficiebant.

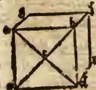

Tetraedron, ignis symbolum, quomodo constituatur ex triangulis.

Cùm Tetraedron quatuor constet triangulis æquilateris, quorum vnusquisque iterum, vti paulò antè ostensum fuit, ex sex Scalenis constituitur; 4 ducta in 6 producebant 24 Scalenos geneticos; (ita enim imposterum appellabimus huiusmodi triangulum.) pyramis itaque tetrapleura hoc pacto non ignem tantùm, sed & totum Vniuersum, in quod ignea vis se occultè diffundebat, notabat; hoc autem pacto in corpus id deducebant. Triangulum Isopleurum A C D subdiuidentes bifariam, duos efficiebant Scalenos B A C, B A D; quo quidem notabant processum Numinis ex Mundo archetypo in Mundum alterationibus mutationibusque expositum: hos Scalenos bifariam iterum secantes, producebant Isoscelia B F A, B E A, processus Numinis per influxum sidereum indices: hos Isosceles iterum bifariam secabant per lineam F E, & producebant quatuor triangulos Isopleuros A F E, F E B, E B D, F C B; quibus complicatis efformabant primùm omnium solidorum corporum Tetraedron, triade abeunte in tetradem, id est, trianguli oriebatur figura quatuor planorum, siue pyramis trilatera; & ex tribus angulis nascebantur anguli duodecim, adeo vt in vnica hac figura haberent omnem totius Mundi tàm siderei, quàm elementaris seriem. Trigonus enim triade suâ rerum exprimebat generationem, vt posteà ostendetur; quaternarius laterum, Elementa; tria & quatuor coniuncta dabant septenarium siderei Mundi, septem planetarum circulis conspicui; duodecim anguli, Aplanes, siue Zodiaci duodecim denotabant dimensiones; figura erat acuta & pyramidalis, quâ innuebant ignem siue calorem, generationis rerum principium actiuum, quod Elementa, planetas, Aplanem, verbo omnia permearet.

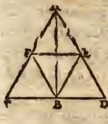

Mystica philosophia in Tetraedro.

Octaedron aeris symbolum quomodo fiat.

Icosaedron aquæ symbolum quomodo fiat.

Iterum cùm Octaedron ex octo Isopleuris siue æqualium laterum triangulis constitueretur, quorum vnusquisque iterum ex sex Scalenis geneticis conficeretur; 8 ducta in 6 dabant 48 Scalenos, quibus constituitur Octaedron aëris symbolum. Denique cùm Icosaedron 20 triangulis æquilateris constet, vnusquisque autem eorum sex Scalenis; hi ducti in 20, dabunt 120 Scalenos, ex quibus tanquam principijs Icosaedron constituitur, ac proinde in aquæ symbolum fuit assumptum.

Plato ex comparatione triangulorum venit in notitiam proportionis elementorum.

Habemus itaque in Tetraedra pyramide 24; in Octaedro 48; in Icosaedro denique 120 Scalenos geneticos; ex quorum comparatione Plato ab Ægyptijs & Pythagoræis doctus in notitiam venit proportionis Elementorum, quam vnumquodque ad alterum obtinet. Nam quia ignis, aër, & aqua pro primo principio Scalenum habent, terra verò Isosce-

ſcelem; collegit, hæc omnia in ſe inuicem nequaquam diſ-ſolui atque permutari poſſe, terram, inquam, cum reliquis tribus; tria verò aërem, aquam, & ignem, ob commune ſingulis principium geneticum, in ſe inuicem actu diſſolui & permutari. Significauit quoque, quæ in numeris triangulorum, ex quibus tanquam ex primis principijs tria elementa conſtant, proportio exiſtit inter 24, 48, & 120, eandem eſſe in denſitate & raritate ſubſtantiæ inter ignem, aërem, & aquam, proportionem; vt ſcilicet ignis aëre ſit duplo rarior, aquâ verò quatruplo, & ſe habent ſicuti Scaleni Tetraedri 24, ad Octaedri Scalenos 48, & Icoſaedri Scalenos 120. Cubus verò terræ ſymbolum, vti ex heterogeneo, videlicet Iſoſcele triangulo componitur, ita quoque cum reliquis tribus Elementis ex hoc ipſo permutari non poſſe iudicauit; ſubeſſe tamen cubo terræ ſymbolo harmoniam quandam totius harmoniæ Mundanæ moderatricem, ex partibus eius cognouit, videlicet ex ſex planis, duodecim lineis, octo angulis ſolidis, viginti quatuor planis, ex quibus cubus conſtat, id eſt, proportiones harmonicas 6 ad 12 duplam, diapaſon; 6 ad 9 ſeſquialteram, diapente; 12 ad 8 ſeſquitertiam, diateſſaron; 8 ad 24 triplam, diapaſon diapente; 6 ad 24 denique quadruplam, diſdiapaſon.

Cubus totius Vniuerſi harmoniam continet.

Sed præter has quatuor ſolidas figuras regulares, quintam etiam conſtitui poſſe videbant ex pentagonis, quorum tria in vnum compacta, ſolidum angulum conficerent, atque ita figuram complerent duodecim baſium, ſiue dodecaedram, vt corpora, quæ naturâ conſtant, omninò reſponderent Mathematicis, quæ Pythagorici Ægyptios ſecuti, naturalium ideo rerum prima dicebant principia. Atque hoc dodecaedron Vniuerſo adſcribebant, non vt nonnulli putant, quintæ eſſentiæ ſuperlunari, ſed quinto magno corpori Vniuerſi, ex quatuor primis corporibus ſimplicibus compoſito. Hoc pacto igitur cùm duodecim pentagonos Iſopleuros, quorum vnuſquiſque in quinque Iſoſcelia diuidebatur, ita in vnum coaptari poſſe viderent, vt nihil vacui remaneret inter commiſſuras laterum, ac præterea, hos in centro circuli coniunctos duodecim pyramides pentagonas conſtituere; myſterium Vniuerſi ſubolfacientes, per duodecim latera dodecaedri primò duodecim ſedes Zodiaci, quem ipſi totius Vniuerſi terminum dicebant, referebant; hæ enim ſedes quaſi ſtellarum radioſo influxu in centro terræ coniuncti, totidem pyramides conſtituebant pentaedras, duodecim penetralium, per quæ Numina in inferiorem Mundum influerent, ſymbolum, de quorum myſtica ratione cùm in Obeliſco Pamphilio iam egerimus, eum Lector conſulere poterit. Quemadmodum itaque hæ duodecim pyramides pentaedræ verticibus ſuis in centro terræ connexæ, ita aptè coniunguntur, vt nullum vacuum intermedium reliquant; ita Mundi vita per Numina, quæ dodecaedris Zodiaci præſident, ita per omnia diffunditur, vt nihil ſit, quod non eam participet. Iterum quemadmodum cubus terræ ſymbolum ex Iſoſcelibus componitur, ita & pentagoni dodecaedri; quo quidem myſterio, neſcio quem occultum conſenſum notabant, Zodiaci maſculi cum Terra fœmina, è quorum coi-

Dodecaedron quomodo fiat

Dodecaedron Vniuerſum notat.

tu omnia nasci dicebantur. Nam sicuti ex bisectione Isosçelis & pentagonorum in dodecaedro nascuntur Scaleni, ita ex terra seu principio passiuo, atque ex motu planetarum sub 12 Firmamenti (quæ sunt veluti principium quoddam actiuum) signis influxuque in terram facto, nascuntur Scaleni genetici, hoc est, omnia in Mundo sensibili entium diuersa genera.

Vides igitur, quomodo ex primis & simplicissimis lineis & figuris ad corporum genesin, totiusque corporeæ naturæ arcanum procedebant. Sicuti autem per circulum centro, radio, circumferentia trinum, triunam diuinitatem, ita per triangulum æquilaterum triunam diuinitatem in operibus creationis sese exhibentem, vti dictum est, notabant. Et circulus quidem nihil ex se gignit, vtpote complementum, & polygonorum omnium maximum infinitis lateribus constans, abditè solitariam vnitatem trinam signat; trigonus verò principium totius generationis, omnium reliquorum siue figurarum polygonarum, siue corporum, vt paulò antè ostensum fuit, genitor est. Hunc proximè sequitur Isosçeles, terræ & firmamenti symbolum; quod sequitur, Scalenum rectangulum, ad summa geneticæ naturæ mysteria indicanda. Constat rectangulum Scalenum, vti suprà dictum est, tribus lateribus inæqualibus, totidemque angulis, recto vno, & duobus acutis; per rectum, constantem & immutabilem naturæ in operando legem; per duos reliquos, vnum maiorem subduplum, motum augmentationis, per tertium subsesquialterum diminutionis diuisionisque rationem indicabant. Per lineam præterea inferiorem, quæ basin trianguli constituit, significabant, teste Plutarcho, principium passiuum rerum, maximè terram siue Isidem; per normalem ei rectâ insistentem, principium rerum actiuum, formam Osirim siue Solem; per hypotenusam denique siue subtensam, vtramque lineam coniungentem, compositum, Horum, filium ex vtroque natum acutè indicabant, vt paulò antè etiam diximus.

Triangulum æquilaterum Deum vt creantem notat.

Triangulum Scalenum quid notet.

Sed videamus modò arcanum Totius sub citati Scaleni figura reconditum. Latera huius se habent ad inuicem, sicuti 3, 4 & 5, vt in figura patet, vbi vides sub triangulo Isopleuro ternarium numerum, quaternarium sub Isosçele, quinarium verò sub Scaleno contineri. Porrò 3, 4 & 5 simul iuncta faciunt duodecim, dodecaedron naturę. Vnde sicuti numeri in nume-

numeris, lineæ in lineis, figuræ in figuris implicitè continentur; ita omnia in omnibus esse, occultè hisce præfigurabant. Præterea latus A B 3 in se ductum, conficit 9; latus BC 4 in se ductum constituit 16; quæ simul iuncta constituunt tantum, quantum latus A C 5 in se ductum, videlicet 25, arcanum ingens in Mathematicis, & inuentionum infinitarum ferax; ab Aegyptijs primùm inuentum, à Pythagora verò sub suo nomine propalatum; quo mundanorum corporum, adeoque totius Vniuersi genesin per geneticos triangulos, subtili sanè ratiocinio, indicabant.

CAPVT III.

De pyramidis mysterijs hieroglyphicis.

PYramis est figura solida, cuius ab vno planorum educta latera ad vnum summitatis verticem confluunt, estque id in solidis, quod triangulum in planis; vtraque figura & planorum & solidorum prima, ita vt sicuti omnes animo conceptibiles figuræ planæ ad vnum triangulum, ita solidorum ad vnam pyramidem reuocentur, & in eam resoluantur. Et licet multæ possint esse pyramidum species, vt triangulæ, quadrangulæ, pentagonæ, &c. Aegyptij tamen potissimùm ad mysteria sua indicanda, quadrilateram pyramidem assumpsisse videntur. Quam duplicem statuunt, integram, & detruncatam; illam vti animabus corporibus alligatis, ita hanc toti Vniuerso applicabant, vocabantque Obeliscum seu digitum Solis, neque recto laterum tramite in punctum abibat, sed paulò antè apicem in pyramidem desinebat; quâ quidem mysticâ fabricâ quid voluerint, hoc loco ex professo indicare visum est; & primò quidem de pyramide propriè dicta, deinde de Obelisci mysterijs tractabimus, delibantes nonnulla ex Obelisco Pamphilio.

Cùm, teste Clemente lib. 6. Stromat. nihil apud Aegyptios actum sit mysterio non refertum, adeo quidem, vt vel ipsæ domus, templa, instrumenta, habitus, quos vel in Deorum cultu, vel in sacrificijs peragendis solenni pompâ portabant, imò ipsi, quos faciebant nutus & gestus, mysticum quoddam essent rerum altissimarum per huiusmodi significatarum ἴνδαλμα; certè nequaquam temerè, aut sine ratione, aut ornatus tantùm gratiâ, vt multi perperam sentiunt, in hieroglyphica sua sapientia posteris repræsentanda Obeliscis vsos esse putabimus; sed summo studio, & insigni quâdam mentis inuestigatione eam sibi comparare voluisse figuram, quæ ipsamet mysterijs referta, mystico symbolorum contextui vndequaque responderet. qualem pyramidem quadrilateram esse in sequentibus copiosè monstrabitur; nam quicquid Hierophantæ particularium rerum sub symbolis expressarum descriptione connotabant, hoc totum in exteriori Obelisci, aut paramidis facie, veluti in Synopsi quadam, aut in saxeæ cuiusdam epigraphes rudimento ἀνακεφαλαιωτικῶς vniuersim repræsentabant; adeo vt in naturæ penetralibus nihil adeo absconditum sit, quod hîc non præfiguratum videatur. Atque hæ sunt illæ maximæ columnæ, de

Apud Ægyptios omnia mysterijs plena.

Obelisci figura mysteriosa.

qui-

quibus Iamblichus, in quibus veluti sub Sileno quodam Astrologiæ, Geometriæ, Musicæ, Arithmeticæ, Theologiæ, ac Philosophiæ reconditioris maxima quæuis mysteria recondita latent; & è quibus Pythagoram, Platonem, aliosque inter Græcos Philosophos doctrinam, & veram philosophandi rationem didicisse, in Obelisco Pamphilio ex Iamblicho ostendimus. Sed vt, quæ verbis tantopere iactamus, ea sic se habere, opere ipso monstremus;

Materia prima per Obelisci figuram indicata.

Dicimus primò, per pyramidem seu Obeliscum Ægyptios rerum naturam, & informem illam materiam, quæ innatum quendam ad formas recipiendas appetitum habet, repræsentare voluisse. Sic enim Abenephius sentit; verba eius sunt:

Abenephius.

وبصورة المثلثات فرعون كانوا يعنون العنصر

Hoc est: *Per ipsam figuram pyramidum signabant materiam primordialem.* Cui consentit Artephi Arabs in capite quo probat: *Ex puncto omnia;* & post eum apud Pierium Anonymus quidam citatus pulchrè deducit. Sicut enim pyramis à summo fastigio velut à puncto incipiens, per lineas, in superficies, & corpus abiens, paulatim in omnes partes dilatatur; sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi nequit, nempe à Deo summo Opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, ac in varia genera atque species diffunditur, omniaque apici illi & puncto, à quo omnia manant & profluunt, coniungit. Quo sanè optimè repræsentari videtur primogenia illa Mundi origo, quâ omnes Mundi partes conformatæ, illam, quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim Mundus informis & cœnosus, nondũ discretis rerum notis integritatem suæ formæ adeptus; nam neque tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus certâ sede voluebatur, sed omnia sine Solis vsu immota, tristique depressa silentio languebant; aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequam principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salutiferum vitæ motum depromens, Mundum Mundo redderet, cœlumque à terra, & pelagus à Continente distingueret. Quo tempore prima rerum Elementa quatuor, ex quibus ceu radice ac generis principio nihil non gignitur, per pyramidis quadratam basin repræsentata, ordinem suum ac formam propriam acceperunt.

Artephi.

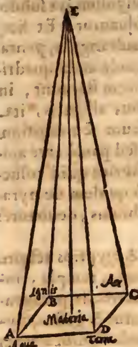

Mundus rudis, indigestaque moles.

Aliam pyramidis rationem dat Agazaël Arabs lib. 1. de Astrologia iudiciaria, nimirum Astronomicam, in hunc sensum. Traduntenim, inquit, in cœlesti illa machina circulum esse, sub quo Sol, & reliqua errantia sidera cursus suos circuitusque conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumque naturalium ortus atque interitus sit positus; adeo vt etiam Aristoteles lib. de ortu & interitu dicat generationis & corruptionis, omnisque mutationis

Agazael Arabs. 4 Elementa per Obelisci 4 latera indicata.

vel

vel incrementi causam esse accessum & recessum Solis in circulo illo obliquo, quem ideo, quòd ab eo animantium vita dependeat, Astronomi appellârunt Zodiacum. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudo tribuitur, in duodecim partes, seu δωδεκαμόρια, quas mansiones vocant, partiuntur Ægyptij, iisque singulis singulos Angelos seu Dæmones, quos minores Deos appellant, præficiunt, aiuntque cum illis diuidi etiam inferiora omnia, adeo vt quicquid sub vno ex illis ad centrum vsque terræ continetur, id omne ei dodecamorio, eique præsidi Angelo subiectum dicatur; & hoc signum seu dodecamorium voluit esse veluti pyramidem quandam, cuius basis in Zodiaco, apex in centro terræ, de quibus sic Iamblichus lib. de myster. Ægypt. *Diuidentes,* inquit, *cœlum in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel triginta sex, vel harum duplas, vel aliter quomodocunque; principatus his quoque præficiunt aut pauciores, aut plures. Rursum Ducem vnum his anteponunt, atque ita hic Ægyptiorum tractatus de principijs est veluti per pyramidem, quæ à basi, id est, à multitudine progrediens in vnum, ab vno descendit in multitudinem, ab vno videlicet gubernatam, à Deo vndique indefinita natura, sub quodam termino definito sit imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa vnitate. Materiam verò produxit Deus materialitate, videlicet ab essentialitate subderiuata, quam Opifex vnitatem assumens, simplices, impatibilesque sphœras effecit, ipsam verò postremùm accepit ad generabilia & corruptibilia corpora conficienda.*

Zodiaci, Deorumque singulis eius partibus præsidentium distributio.

Iamblichus.

Cùm itaque in hisce Zodiaci pyramidibus omnia fiant, accessusque Solis ortum rerum, recessusque ab illis earundem interitum causet; certò minimè incongruè rerum omnium naturam per pyramidem repræsentarunt; imò singulis istis duodecim dodecamoriorum pyramidibus, totidem Horoscopos, Decanos Vsiarchos præfecisse, Author est, Mercurius cap. 8. ad Æsculap. quod sic incipit: Καὶ γδ. δαίμονον χορῶ. & sic deinceps, hoc est, *Circa ipsum quamplures sunt Geniorum cœtus, varijsque copijs conferendi; ac familiares, non procul ab immortalibus existentes; hanc autem regionem sortientes humanis Ephoros agunt; quæ autem à Dijs iubentur, exequi pergunt, turbinibus, procellis presteribus, ignis mutationibus, terræ motibus, insuper furia è bellis, impietatem vlciscentes.* Et paulò post: *Sol autem est omnis generis conseruator & educator.* & cœtera quæ sequuntur. quibus verbis nihil aliud insinuat, quàm diuersitatem effectuum ex diuersarum stellarum, in diuersis dodecamorijs existentium commixtione productorum.

Trismegistus.

Atque hi sunt duodecim illi Horoscopi Dij, quibus præesse dicit Pantamorphum cum septem Vsiarchis, de quibus multa citato capite Trismegistus; qui quidem nihil aliud sunt, quàm duodecim signa Zodiaci, quos illi duodecim minores Deos; & septem planetæ, quos Vsiarchos seu maiores dicebant Deos & Dæmones. Vnde Artephi loco suprà citato ita loquitur:

Zodiaci 12 signa cum Dijs suis. Pantamorphos quis? Vsiarchi qui?

وكان في فين شمس الهيكل الشمس وفيه ثني عشر من الاعمود متد لين اثني عشر
البروج الاسرار العناصر

Artephi.

Fuit autem Heliopoli Templum Solis, & in eo duodecim columnæ, significantes duodecim signa Zodiaci, & Elementorum arcana: id est, duodecim Horoscopos

12 Obelisci Heliopoli.

pos Dæmones, veluti duodecim Solis quosdam Consiliarios, ac rerum omnium inferiorum effectores, ac fatorum arbitros dispositoresque. Erat autem hoc vnum inter cœtera dogmata Ægyptiorum, vt crederent, omnium rerum in hoc Mundo existentium perfectiones, bonorum item ac malorum corruptiones, latentes rerum consensus & dissensus, item spiritus & materiæ in vnum compositum coëuntium mixturam, non fieri, nisi

Sphæra Amoris.

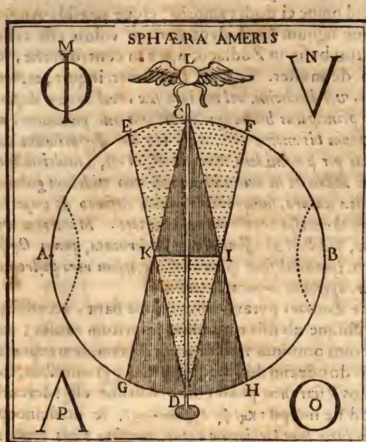

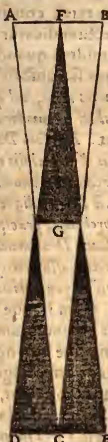

pyramidali quodam progressu. Adeo quidem, vt ea entia, quæ ab omni corruptionis consortio remotissima sunt, pyramidis suæ basin supra Solis Lunæque vias in Zodiaco supramundano fundantia, apice suo deorsum verso corporearum rerum orbitam non tangant nisi in puncto. Contra verò illæ res, quæ terrenæ mistionis inuolucro vestitæ in Mundo elementari cernuntur, pyramidis suæ basin contrario situ in corruptionis centro fundatam habentes, apice sursum verso, immortalium rerum orbitam non nisi in puncto minimo tangant. Hinc illam A B C lucis, hanc D E F tenebrarum pyramidem appellabant, arbitrabanturque pyramidem tantò plùs terrenis rebus immixtam, & tantò maiorem de luciditate sua iacturam facere, quantò plùs inferioribus terrenisque rebus immixta, approximauerit. Alteram verò, quantò plùs à rebus corruptibilibus remota ascenderit, deque terrena & corruptiua qualitate expeditior fuerit, tantò plùs lucis & fulgoris acquirere, donec in immensitate luminis, velut in mari gutta quædam absorbeatur, vt in suprapofita figura patet. Hinc animam lucidæ comparabant pyramidi; corpus tenebrosæ. Nam animam corpo-

Lucida & tenebrosa pyramis quomodo sumantur.

Rabbi Moses fol. 32.

po-

poreis voluptatibus, & cœnosis delicijs immersam, grauem, torpidam, & tenebrosam; eam verò quæ rectæ rationis ductum secuta, ad incorruptibilium & cœlestium rerum contemplationem sese eleuauerit, lucidam, cœlestem, & Angelicam appellabant; à Zoroastre, ni fallor, edocti; qui eandem animam dicebat alatam esse; alas perdere, cùm corporeis cupiditatibus & vitijs acquieuerit; eas recuperare, cùm ijs repudiatis cœlestia petierit. Vnde Sphynges ἱερογλυφικῶς alatas efformabant. Sed & Animam hominis veluti igneæ naturę sub pyramidis forma adumbrare, vtpote quæ corpori non secùs ac basi, vel ignis fometto adhæreat, voluisse videntur, dum magnifica Regum atque Heroum sepulchra sub ingentibus pyramidibus construxerunt, vt testarentur, corpore soluto & corrupto animam superesse, quæ cùm summo Opifici visum esset, hoc est, circulo illo Hermetico 36500 annorum circuitu, aliud corpus subintrans electura sibi esset; eâ ferè ratione, quâ pyramis, vt Gęometris notum est, vertice immoto manente, circumductâ basi, circulum describit, & toto corpore conum; vt circulus annorum illud curriculum significet, conus verò corpus, quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio, de rebus in eundem statum 36500 annorum spacio restituendis, & ab illis se accepisse testatur Plato, cùm in Timæo ait, sic factam fuisse à Deo animam: vnam accepisse illum ex Vniuerso portionem, quæ procul dubio vnita puncto illi, quod in pyramidis vertice est, significatur; secundam autem primæ partis duplam; tertiam, secundæ sesquialteram & primæ triplam; quartam secundæ duplam; quintam tertiæ triplam; sextam primæ octuplam; postremò septimam, quæ partibus viginti sex primam excederet. Post hæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris certè nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum, quæ à puncto ad basin tractæ angulum efficiunt; & per interualla ipsas superficies, quæ lineis clauduntur. Ex quo apparet, illum hæc quoq; ab Ægyptijs accepisse.

Anima alata.

Quid Ægyptij per pyramides indicent.

Annus magnus Hermeticus quis?

Animæ compositio ex Platone.

Nunc porrò, quâ ratione dicta mysteria per mysticos numeros in Obeliscorum figura contentos expresserint, videamus. Et primò quidem in Obelisco considerandus est apex, deinde basis, postea latera, tandem anguli, tam plani, quàm solidi, & superficies. quæ omnia mysterijs nequaquam carent. Apex Obelisci supremum illud rerum, à quo omnia profluunt, denotabat fastigium: quid porrò dyas, quid trias in Obelisco denotauerit, cùm de ijs omnibus tùm in præcedentibus, tùm in Obelisco Pamphilio fusè egerimus, eò Lectorem remittimus; quare breuiter tantùm hoc loco, quæ sparsim hinc inde dicta sunt, repetemus. Et quidem dyadem per duarum quorumuis laterum linearum fluxum, triadem per triangulum, tetradem siue quaternarium numerum in Obeliscis exhibebant per quatuor latera; sed diuerso modo: Primò, in pyramidio quaternarium triangularem, deinde in reliquo trunco Obelisci quaternarium quadrilaterum. Per illum occultè innuebant Mundum Angelicum, in quantum ex centro diuinitatis, quæ per apicem Obelisci appositè indicatur, in naturam genialem diuinæ naturæ immediatum signaculum trigo-

Quatuor in Obelisco triangula, & quadrilatera quid significent.

no diuinitatis charactere insignitæ diffunditur; per quatuor latera Mundi quadripartiti præsidium in duodecim Mundi arces distributum. quod aptè singuli tres numeri, 4 triangularium superficierum denotant; 3 enim in 4 ducta, conficiunt 12. iterum 3 ad 4 iuncta vti 7 constituunt, ita totius naturalis perfectionis Genialis Mundi Sacramentum indicant. Quatuor verò latera triangularia ad quatuor latera quadrangula iuncta, 8 constituunt, influxus Angelicæ naturæ in Mundum corporeum aptissimum symbolum; Quibus si basis accedat pyramidis, iam enneadem mysticam Angelici & corporei Mundi symbolum, pulchrè indicabant; quem & 9 anguli solidi, qui in Obelisco quolibet considerantur, notabant. His denique si accederet apex pyramidis, iam 10 constituebantur, quo totius naturæ, & trium Mundorum, Archetypi, Angelici, ac corporei Mundi complementum innuebant. quem numerum tetras illa siue quaternarius numerus implicitè continebat; si enim 1, 2, 3, 4 ordine posita sibi inuicem iunxeris, prodibit decas illa mystica, siue tetractys, tanto à Pythagoricis silentio celebrata, tantis mysterijs inuoluta. Quæ per duos quinarios pulchrè indicabant, quorum priore influxum diuinæ naturæ in Mundum Angelicum, altero verò creaturarum siue corporei Mundi sinum, quadrangula basi sursum, versus centrum continuâ diminutione laterum facta, notatum, aptè insinuabant. Præterea vnitatem formalem in sinu diuinitatis latentem per apicem indicatam cuicunque rerum ordini adiunxeris, semper 10 constitues, rerum omnium complementum, diuinæ per-

Vnitas formalis Dei per apicem indicata.

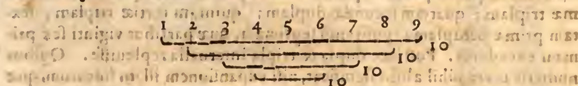

fectionis typum & exemplar. Si enim 1 ad 9 tripartitam Angelici Mundi triadem adiunxeris, 10 constitues, numerum omnia exhaurientem, typum diuinitatis, omnia complectentem. Si ad 2, in quibus vnitas duplicata residet, 8 iunxeris, habebis Angelicæ, per vnitatem formalem in Mundum inferiorem influxum, videlicet in Mundum sensibilem, per 8 cubicum numerum aptè insinuatum. Si iterum 3, id est, Triadem illam totius perfectionis exemplar, 7 perfectionis mundanæ symbolo adieceris, habebis iterum 10. Si quaternarium, siue tetractyn illam tantopere à Pythagora celebratam, 6 siue senario numero operationum mundanarum symbolo adieceris, denuò resultabunt 10. Si denique 5 duplaueris, id est, duos quinarios simul iunxeris, idem denarius numerus emanabit. Vides igitur quomodo ordines mundanarum constitutionum sibi inuicem adiuncti semper producant 10, id est, vnitas formalis in singulis Classibus implicata, reliquis numeris creatarum rerum symbolis adiuncta, semper 10 constituat; totius Vniuersitatis cum Authore suo aptum hieroglyphicum. Præterea 1 ad 2 iuncta dant iterum triadem; hæc ad triadem iuncta generat tetradem; & hæc rursus tetradi iuncta, pentadem; & sic

ſingulis numeris ordine naturali continuatis illa adiuncta generat hexadem, heptadem, octadem, enneadem, decadem omnium complementum, vltra quam nullus alius, niſi replicatus numerus datur. Hanc itaque philoſophiam myſticam ſub numeris opportunè in Obeliſcorum figura exhibuerunt Veteres.

CAPVT IV.

De Sphœra hieroglyphica amoris omnia connectentis.

REperitur non rarò inter hieroglyphicas inſcriptiones character quem ΦVΛO, *Philo*, id eſt, amorem vocant Ægyptij, ſignantque eum hoc

Sphœra Amoris.

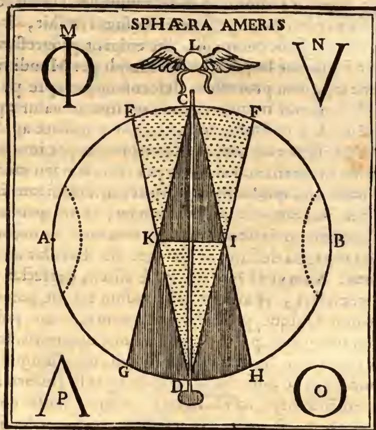

modo ⊕ I. Conſtructuſque eſt è literis nominis ΦVΛO, ſphœramque amoris exprimit; Φ enim Sphœram ABCD cum diametro CD exhibet, cui Λ anima Mundi ſiue triforme Numen incubat; V lucidam pyramidem F E D, ſiue deſcenſum animæ Mundi ex ſupernis ad inferna, notat; Λ contrà nigram pyramidem G H C, ſiue aſcenſum, ſiue ex infernis & materialium rerum miſcella motum ſignat; O denique ambitum ſphœræ ABCD, ſiue cyclicas animæ Mundi per omnia Mundi membra conuerſiones arcanè innuit. Poli huius ſphœræ ſunt A B, circa quos ſphœra amoris

vertitur; æquator Φιλο κύκλω eſt CD; tota autem ſphœra, vt dixi, ex voce ΦΥΛΟ componitur, eſtque μονόγραμμον Ægyptiacæ vocis ΦΥΛΟ. Atque hæc vox ponitur in Bembina tabula in inferiori Sclide in tabella quadam, quam homo κανθαρόμορφος ſiue Scarabæi formam indutus, inter cheles continet, eſtque mundanæ conſtitutionis, vniuerſarumque Mundi partium ordinis ſymbolum. Cùm itaque hæc naturæ fabrica plena myſterijs, atque adeo concinna ſingularum partium ex puncto in infinitam propè peripheriarum amplitudinem emanantium adaptatio ſine vinculo conſiſtere non poſſit, aptè ſanè vocem amoris nomine inſignitam repoſuerunt, vt eo videlicet Mundum ſine amore ſiue vnione partium conſeruari nequaquam poſſe, indigitarent, iuxta illud Orphei:

Μοῦνος γὰρ τούτων πάντων οἴακα κρατύνεις.

Hæc litera Amoris in Mundo proceſſum denotat.

Et quoniam totam Mundanæ ſphœræ fabricam hoc amore replet, aptè ſanè nomen amoris in ipſa ſphœra expreſſerunt. Amor enim non tantùm verſus inferiora demittit radios, quo cuncta viuificet, verùm & virtute naturali ſeu magica naturarum cognatione ſurſum attrahit, & in amplexus mutuos plena conuerſione compellit. Sic enim fit progreſſus vel deſcenſus à Deo, ſeu vt Platonicè loquar, Animâ Mundi per Mundi res vniuerſas, vſque ad materiem, quem proceſſum deſcenſumque aptè pyramidalis litera Λ refert; & hinc per naturam denuò reditus, ad naturæ præſidem, videlicet Monadem illam indiuiduam pyramidis mundanæ apicem. Similiter aſcenſus ad vaſtiſſimorum cœlorum peripherias per intermedia Mundi ſpacia à centro Vniuerſi, non abſurdè per radioſum ſeu inuerſæ pyramidis literam V indicatus, quid aliud ſignificat, niſi magicam illam amoris ſuperiora inferioribus connectentem catenam, in reciproca ſingularum partium conſpirationem defixam? Vnde non malè amorem ita ſummus Philoſophus Areopagita definit, vt quidam ſit *Circulus à bono in bonum perpetuò reuolutus*. Nam vt à Deo incipit, & allicit, perfectæ pulchritudinis rationem præſefert; vt autem in Mundum tranſit, amor potiſſimùm dicitur; voluptas denique, prout in Authorem remeans pulchro exemplari, pulchram imaginem, pulchrâ reuolutione conuertit. In hoc circuitu per omnia penetrans, ſurſum eadem ſecum, deorſumque volui continuò facit; non ſecùs ac Solis ſimplex radius per ſe vniformis in cœlo lucem, ſplendorem in æthere, in elementis lumen, in miſtis corporibus colorem lucidum creat. Patet itaque quòd amatorius ordo ſit cauſa conuerſionis in rebus omnibus ad diuinam pulchritudinem & formam principem, atque (vt verbis Procli vtar) reducat ſequentia ad illam omnia, eique coniungens, & coniuncta confirmans, & mox inde ſequentia replens, diuini luminis dotes inde ſcaturientes per vniuerſa diſtribuat. Quod quidem Aegyptijs aliud non fuit quàm Anima Mundi, ſiue Triforme Numen, rerum omnium in Mundo cauſa & origo; quam aptiſſimè ſanè expreſſerunt in hieroglyphico Schemate inferiùs poſito alati globi ſerpentibus hinc inde proſilientibus circumſepti, mundano Syſtemati ſupra poſita figura. Atque globus quidem nihil aliud, quàm Orbem primò archetypum, deinde Vniuerſi deſignat, vt in præcedentibus probatum eſt.

Quid Amor propriè ſit iuxta Dionyſium.

Amatorius ordo cauſa rerum.

Alis,

Alis, teste Macrobio, Martiano, & Apuleio, vis subtilis & celer omnia penetrans in Mundo denotabatur; vt vel hinc alatam animam Aegyptios tradidisse mirum non sit, cùm plerique Platonici è Zoroastris doctrina Aegyptiorumque id passim doceant. Serpentem verò fœcundi Spiritus symbolum esse Porphyrius apud Eusebium l. 2. c. 3. Euangelicæ præpar. abundè docet, adeoque clarè à Virgilo ostenditur, vt ad hoc symbolum Animæ Mundi omnia penetrantis viuificantisque vnicè respexisse videatur, dum canit: Macrobius. Martianus. Apuleius. Porphyrius.

Principio Cœlum ac terras, camposque liquentes,
Lucentemque globum Lunæ, Titaniaque astra. Virgil. Maro. l. 6. Aeneid.
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Meminit huius hieroglyphici Barachias Abenephi Arabs lib. de Veterum Aegyptiorum disciplinis, quem, volente Deo, breui latinitati donatum publici iuris faciemus. ita autem dicit: Abenephi.

والدوز مجنح محلق بحيث هو علامة نفش وروح العالـــم ۞

Globus, inquit, *alatus, serpentibus circundatus dum pingebatur, symbolum erat animæ seu spiritus Mundi.* Et ex Tabula Bembina id clarum fit, vbi ijs hieroglyphicis Schematis, quæ magna mysteria continere censebantur, plerumque hoc symbolum ad faciliorem animæ Mundi attractum ponebatur. patet hoc ex eo, quod sub Throno pantomorphæ naturæ eiusdem Tabulæ hisce hieroglyphicis expressum ponitur; vbi super alatum globum serpente sceptrigero instructum characteres sacri currentes, circulus, hemisphœrium, atque character ἴχματος figura posita, hunc sensum faciunt. Coniungitur inferius ei, quod superius, virtute Animæ Mundi omnia viuificantis, cuius imperio omnia subsunt. Hieroglyphica vnà cum lectione eorundem sequuntur. De Obeliscis Pharaonis.

Coniun inferius ... gitur ei quod
superi virtute omnia ... us est, animæ Mundi viuificantis.

cuius imperio omnia subsunt.

Porrò quomodo Amor animam Mundi moueat, ad omnibus Mundi partibus sese insinuandam, pulchrè declarat Hierotheus. Ait enim *amorem esse vimquandam Animæ Mundi propriam, rebusque insitam, quæ superiora mouet ad inferiorum prouidentiam; inferiora, vt versus sublimia conuertantur; æqualia denique ad socialem inuicem sui communionem.* Vnde meo quidem iudicio, Amorem rectissimè statuas vt desiderium quoddam boni pulchrique, vel bonitatis per pulchritudinem ipsam conferendæ vel accipiendæ, videlicet cuius potestas veluti vnius sit magnitudinis dimanatio, cuius Amoris definitio. Hierotheus.

pun-

punctum vel apex sit primus in Deo progressus per Mundum triplicem tripliciter distributum, finis autem in ipsa materie, cuius denique quædam sit infinitudo circa verticem, potentiæ meræ infinitudo circa materiem, connexionis virtus infinita per omnes naturæ intermedios gradus. Nunc ad amorem redeamus, cuius prior effectus est Vniuersum. Amor enim, teste Dionysio, non permisit Regem omnium sine germine permanere. Idem propagandi studium ab Authore primo in omnes eiusdem imagines dimanauit. Per hunc enim Intelligentiæ cœlos mouent, & sequentibus omnia sua munera largiuntur. per hunc sidera suum lumen in Elementa diffundunt, ignis aëri, aër vim suam communicat aquæ, aqua terræ, elementa simplicia mistis quibusque siue compositis rebus, plantæ & animalia speciei suæ multiplicandæ desiderio largiuntur, iuxta illud Georg. 3.

Amoris vis in Vniuerso.

Dionys. Areop.

Omnè adeo genus in terris, hominumq́, ferarumque,
Et genus æquoreum, pecudes, pictæq́ volucres
In furias ignemq́ ruunt; amor omnibus idem.

Per eiusdem amoris impulsum obediunt vicissim inferiora supernis maximè. Sic terra tractabilis aquæ, & hæc in aërem deinde resoluitur, aër in ignem, ac dein per poros insensibiles digesta in æthera, sublunaris substantiæ portiunculæ firmioris paulatim concretionis, atque coaguli particeps, rapitur altiùs in cœli occultas fibras, vbi quemadmodum in animantibus fieri solet, elaborata magis magisq; apponitur primùm, inde agglutinata assimilatur penitùs, & in cœlestem indolem transmutatur. Quis igitur iam non videt, quàm apposite monogrammum illud vocis ΦΥΛΟ Vniuerso adaptetur; certè cùm hoc paulò profundiùs scrutarer, tunc illud Iamblichi verum esse cognoui; *Characteres Ægyptiorum haudquaquam fortuitò, aut temerè, sed magno ingenio ad naturæ exemplar fabricatos esse.* vti in hoc vel maximè elucescit; in quo sub duabus pyramidibus contrario processu implicatis in charactere sphœrico Φ, subitò coluri, meridiani, tropici, & æquator, amoris Mundi, id est, Solis semitæ (in Sole enim maximè amor viget mundanus) tota deniq; amoris sphœra elucescit; vt vel hinc intelligeretur, Amorem per Vniuersum diffusum omnibus in rebus esse. Cùm verò magna rerum in hoc Mundo sit diuersitas, necessarium est, eum ex contrarijs sæpe nasci: neq; enim vlla pars Mundi alteram odit, nisi amore sui, vt pulchrè in explicatione conuiuij Marsilius docet; & rursum eum esse contrariorum maximè effectricem causam; vnde illud Plautinum oppidò eleganter.

Iamblichus.

Marsilius.

Plautinus.

Diua Astartha hominum, Deorumq́ vis, vita, salus, rursum eadémq́ est
Pernicies, mors, interitus, mare, tellus, cœlum, sidera.
Iouis quæcunq́ templa colimus, eius ducuntur nutu, & obtemperant.

Hinc Orpheus in Argonauticis non sine causa hunc Amorem, vt Mundi genium, & magnum antiquissimumq; laudat. Cùm enim Chaos ante Mundum posuerit, ante Saturnum Iouem, & cœteros Deos; Amorem sanè in sinu ipsius Chaos constituit, eundem adeo sic definiens, vt principium, quo res informis ornamentum, seu κόσμον, perfectionemque desiderat.

Atque hæc de Geometria sufficiant.

SECTIO III.

De Musica Hieroglyphica.

SERENISSIMO S. R. IMPERII PRINCIPI

AC DOMINO, DOMINO

IOANNI FRIDERICO

Duci Brunsuicensi, & Lunæburgensi,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

N partem Operis mei quod molior, Serenissime Princeps, *vt venias, magis mea interest, quàm* Tua. Tibi *enim laborandum non est, vt famam aucuperis benè merentis, quippe quam æternùm stabiliuisti. Mihi autem prouidendum imprimis, ne cuiquam ingratus esse videar. Vt igitur aliqua ex parte & beneficijs in me* Tuis, *prolixè Musæum meum, dum Romæ commorareris, augendo, collatis, & officio meo respondeam; elegantissimam Veterum Ægyptiorum Musices harmoniam opera mea tenebris erutam, in luce humanitatis* Tuæ *collocandam esse iudicaui: vt quod Operi ex ingenio meo deest, ex serenitate familiæ & vultus* Tui *mutuetur. Accipe itaque munus, quo pro magnæ mentis* Tuæ, *virtutumq́; heroicarum harmonia delectaris; vel ex hoc ipso summorum Principum non vltimus habendus, quòd illá nimirum arte capiaris, quâ Deus, & suppares Moderatores, omnia numero, pondere, & mensura administrant. Vale Germaniæ & Imperij decus.*

CA-

CAPVT I.

De inuentione & etymologia Musicæ.

Harmonicis proportionibus Deus vsus est in creatione Mundi.

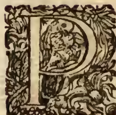

YTHAGORÆ opinio fuit à posteris Philosophis vnanimi conspiratione recepta, Deum Mundum conditurum, harmonicis proportionibus vsum fuisse. Sacro textu quoque attestante, Deum in numero, pondere, & mensura cuncta produxisse nouimus. Cùm itaque rerum omnium ideæ harmonicis constare numeris comprobentur, ijs supremam omnium ideam minimè carere aut posse, aut debere, necesse est. Hinc Musica humanis diuinitùs inserta pectoribus, statim à primis Mundi incunabulis suum vigorem exeruit; quod quomodo contigerit, hoc loco explicandum duxi, repetentes nonnulla ex nostra Musurgia.

Prima principia Musicæ & origo.

In hoc Mundano rerum theatro, nihil sono magis obuium. Is tamen vti adhuc nuperrima etiam primææuæ iam mortalium genti variam dedit inuentionis suæ occasionem opportunitatemque. Atque imprimis ventorum, vti & quorundam animalium, sibili, quos primi illi mortalium per campos hinc inde dispersi identidem percipiebant, primam quoque occasionem dederunt fabricæ fistularum, quas ad similitudinem naturæ ex auena, arundine, tibijs gruum, alijsque cauis plantarum thyrsis efformabant. Concauorum verò corporum sonitus strepitusque, variam pulsatilium instrumentorum suppellectilem peperit. Cùm enim primæui mortalium, vt plurimùm rusticæ & pastoritiæ vitæ operam darent, ibique sua figerent habitationis tentoria, vbi pinguia occurrebant pascua, & loca aquis irrigua, & consequenter iuncis, arundinibus, papyris, similibusque fistulosæ prolis germinibus abundarent; fieri non potuit, vt gens tota die plerumque otiosa, sine nonnulla mentis relaxatione consisteret. Verisimile igitur est, hos homines ex dictis fistulosis thyrsis primum lituos sibi varios formasse, & quidem non minori, quàm hoc tempore pastores, cæterosque, qui rusticam vitam agunt, facere videmus, artificio; & forsan etiam maiori, vtpote qui tum ingenio adhuc erant vegetiori. Cùm præterea ijdem primi mortales fabrilem artem (vtpote sine qua humani generis societas periret) vt plurimùm callerent; fieri sanè non potuit, quin ex casuali subinde diuersorum corporum collisione inter laborandum varios sonitus ac strepitus excitarent; vnde admodum probabile est, eos hâc occasione in variam pulsatilium instrumentorum notitiam peruenisse, eâ prorsùs ratione, vti nobis hodierno die subinde contingit. Musica igitur non à Græcis, aut Ægyptijs, aut Chaldæis, sed à primis ante diluuium hominibus primam habuit suæ inuentionis originem; imò si omnes homines è Mundo præter paucos pueros rerum ignaros, tollerentur, hosce tamen tùm necessitate cogente, tùm casu & experientiâ cum tempore in varias inuentiones humano generi necessarias incidere posse nihil dubitem; inuentiones enim rerum homini insitæ sunt, nec libris

Ex arundinibus prima fistularum rudimenta.

Instrumentorum Musicorum origo.

Omnes inuentiones videntur fuisse casuales.

solùm

solùm discuntur, sed & intellectu aliquo insigni, necessitate cogente, vel casu, aut experientia, vel genij suggestione eruuntur. Musicam igitur iam à principio fuisse, præterquam quod sacræ Litteræ id luculenter testentur, ipsa etiam ratio dictat, vt dixi. Certè 4 cap. num. 21. Geneseos Musicorum instrumentorū inuentio Iubali apertè adscribitur his verbis:

ושם אחיו יובל הוא היה אב כל תפש כנור ועוגב׃ Iubal Author Musicæ.

Et nomen fratris eius Iubal; ipse fuit pater tractantium, siue pulsantium Cytharam & Organum. vbi 70. habent, οὗτος ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν; *hic fuit qui monstrauit Psalterium & Cytharam.* Qualia verò fuerint instrumenta ab ipsis inuenta, habetur in Musurgia nostra capite de Musica Hebræorum. At verò post diluuium Aegyptij primi fuerunt perditæ Musicæ instauratores. Hi enim à Chamo & Mesraimo filio eius instructi Musicam in tantum illustrarunt, vt vel ab Aegyptio verbo *Moys* Musica etymon suum sumpserit, eò quòd ad stagnantes Nili paludes, occasione arundineæ, papyraceæque sobolis (ex qua lituos suos efformabant) ibidem copiosè repullulascentis, inuenta, ac instaurata sit. Musica in Ægypto inuenta.

Musica itaque sine dubio, vti ab Aegyptiaca voce μωυσ, quod aquam notat, deducta fuit, ita inuentionis Musicæ primordia palàm indicare videtur. Quin Mosen ab aquis, vnde extractus erat, nominis sui etymon traxisse, non alio testimonio quâm sacri Textus indiget, verba eius sunt: Mosis etymon.

ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו׃

Adultum verò tradidit filiæ Pharaonis; quem illa adoptauit in locum filij, vocauitq; nomen eius Moyses, quia ex aquis extraxi eum. E quibus verbis clarè patet, hoc nomen Moysi non à parentibus, nec ab aliquo alio ex Hebræorum Gente, sed ab ipsa Pharaonis filia inditum esse; quæ cùm præter vernaculam Aegyptiam aliam familiarem non haberet, certè inuentum puerum eam, Aegyptio nomine Moysem, quasi diceret, ex aquis seruatum, appellasse, in confesso est. Quin & antiquissimi Scriptores, Philo, & Fl. Iosephus clarè ostendunt, quorum ille in vita Moysis ita disserit: Εἶτα δίδωσιν ὄνομα, θεμένη Μωυσῆν ἐτύμως, διὰ τὸ ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνῃρῆσθαι. Τὸ γὰρ ὕδωρ Μῶυ ὀνομάζουσιν Αἰγύπτιοι. *Post hæc nomen ei datur sumptum ex re ipsa, quòd esset ex aqua sublatus: nam Ægyptiorum lingua, Mòs, aqua dicitur.* Hic verò l. 2. de antiq. Iudæorum ita dicit: Καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἔθεντο εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι. Τὸ γὰρ ὕδωρ Μῶυ οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, ὕσης δὲ τοὺς ἐξ ὕδατος σωθέντας; συνθέντες οὖν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ ταύτην τίθενται. *Et quia proiectus fuerat in flumen, ab hoc casu nomen sortitus est. Aquam enim Ægyptij* Μῶυ *vocant,* ὕσης *verò seruatum. Quare compositâ voce ex vtrisque nomen Moysi fuit inditum.* Hisce astipulatur R. Abenezra, etsi eum Monios (voce, vt ego reor, corrupta) Aegyptiacè dictum tradat. Verba eius sunt:

R. Abenezra

שם משה מתורגם מלשון מצרי בלשון הקדש ושמו בלשון מצרי מוניום וכן כתוב בספר עבדת האדמה הנעתק מלשון מצרי אל לשון קדים גם ככה בספרי חכמי יון אולי למדה הבת פרעה לשנכר׃

Est nomen, inquit, Mosis traductum de lingua Ægyptiaca in linguam sanctam, & nomen eius in lingua Ægyptiaca fuerat Monios. Ita scriptum est in libro de cultu seu seruitute terræ, traducto de lingua Ægyptiaca in linguam Æthiopicam. Et ita quoque legitur in libris Sapientum Græciæ, forsan filia Pharaonis didicit nostram linguam. Quicquid sit, hanc vocem, Moses, Aegyptiacam à voce Copta ⲙⲱⲟⲩ dictam, in Pentateucho Copto Vaticano clarè ostenditur; in quo vti & in Thesauro nostro Copto, *Aqua*, ⲙⲱⲟⲩ vel cum articulo præposito ⲡⲓⲙⲱⲟⲩ dicta passim reperitur; vox scilicet à ⲙⲱⲓ ⲙⲱⲥ ⲙⲱⲓⲛⲱⲥ non discrepans. Textum Copto-Arabicum adiungendum hic duxi:

ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϣⲁⲛⲁⲓⲁⲓ ⲉⲧⲁϥϣⲏⲣⲓ ⲁⲥϯⲡⲉⲛ ⲛⲉϥⲣⲁⲛ ϫⲉ ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ ⲉⲥϫⲱ ⲙⲙⲟⲥ ϫⲉ ϯⲁⲓⲛⲉϥ ⲉⲛϣⲱⲓ ⲉⲃⲟⲗϩⲉⲛ ⲡⲓⲙⲱⲟⲩ

فلما شب الغلام ادخلته الى ابنة فرعون وصار لها ولدا ودعت اسمه موسى قايلة انني انتشلته من الماء

Et cùm iam creuisset, introduxit eum ad se filia Faraum, & factus est ei in filium, & vocauit nomen eius Moses; dicens, quia de aqua tuli eum. Cui & Clemens Alex. l. 1. Stromat. subscribit hisce verbis: *Deinde nomen imponit Regina Moyses, capta etymologia eò, quòd eum ex aqua sustulisset; Aquam enim Moy vocant Ægyptij, in qua moriturus fuerat expositus: Moysen enim vocant eum, qui ex aqua emersus respirauerit.* Ad quod haud obscurè alludit Targum Vzielidis his verbis:

ורבא רביא ואיתתיה לבת פרעה והוה לה חביב והוא כביר וקרת שמיה משה ארום אמרת מן מוי דנהרא שחילתיה:

Et adultum venire fecit ad se filia Pharaonis, & fuit ei dilectus, & cùm iam validus esset, vocauit nomen eius Moyses: quia dixit (Min Moy) hoc est, de aqua eduxi eum. ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ igitur Aegyptiacum est, non Hebraicum à ⲙⲱⲟⲩ & ⲩⲥⲏⲥ, quod ex aquis seruatum dicit, vt benè Iosephus notat, compositum. Atque ex his colligitur, eos qui Musicam à voce Aegyptiaca ⲙⲱⲟⲩ quod aquam significare diximus, deriuant, eò quòd Aegyptij primi eam ad aquas inuenerint, haud inconuenienter sentire. Cùm enim in Aegypto papyrus & arundo ex stagnantis Nili lacunis copiosâ propagine pullulasceret; ex arundine verò prima fistularum & monaulorum inuentio extiterit; occasione fistularum arundinearum, quæ stagnantis aquæ soboles passim habentur, Musicã prima fundamenta sua iecisse, haud inuerisimile est. Vnde & ⲙⲟⲩⲥⲁ quoq;, quòd artem Copticè significat, à ⲙⲱⲟⲩ, non male diduxero, cùm Ægyptios omnes artes occasione aquæ & fluminum reperisse, alibi fortassis abundè demonstraturi simus.

Musicorum instrumentorum origo.

Mercurius Trismegistus Musicæ cultor

Mercurius itaque Trismegistus, curiosissimus rerum inuestigator, vt omnibus reconditioribus artibus & scientijs, quæ bono communi emolumenti aliquid adferre poterant, singulari curâ & studio eruendis incubuit, ita quoque Musicam tanquam mortalium animis placandis, supernisque contemplationibus præ cœteris aptam, excolendam duxit. Hinc om-

omnium ferè Mythologorum calculo eidem lyræ multiformis inuentio attribuitur. Et tametsi Musicæ artificiosæ singularis amator fuerit, illâ tamen vulgari & plebeâ relictâ, ad illam potissimùm, quæ in supremarum mentium mirâ distributione, rerumque mundanarum concentu consistit, quaque ordinem & connexionem singulorum respicit, penetrandam, omnem laborem & industriam conuertit; harmonicorumque modulorum portionibus veluti magneticâ quâdam pyxide itineris duce ad reconditiorum rerum scrutinium vsus est. de quibus iam tempus est, vt disseramus.

Lyra Multiformis Inuentum est Trismegisti.

CAPVT II.

Quod Hieroglyphica Musica nihil aliud fuerit, quàm scientia ordinis rerum Vniuersi.

RECtè & sapienter Psellus in sua Musica ait, Τὴν Μουσικὴν εἶπεν οἱ παλαιοὶ συνέχειν τὸ πᾶν. *Musicam Veteres dixerunt continere omne.* Cùm enim oculos in totius Vniuersi ambitum attentiùs conijcerent, omnemque rerum ordinem, connexionem, varietatem, diuersitatemque cognoscerent; ipsum Musicam dixère, in quo consonum dissono, ima summis, summa medijs, media imis summisque, mirâ quâdam proportione respondeant. Atque de hac Musica loquitur Trismegistus, cùm dicit in Asclepio: *Musicam verò nôsse nihil aliud est, quàm cunctarum rerum ordinem scire, quæque ratio diuina sortita est; Ordo enim rerum singularum in vnum omnium artifici ratione collatus, concentum quendam melodiæ diuinæ dulcissimum verissimumque conficit.* Verùm quis sit hic concentus, & in quo consistat, hoc loco discutere visum fuit.

Psellus:

Ordo vniuersi musica est.

Trismegist.

Quemadmodum igitur Musica, seu harmonia vocalis, in apta interuallorum distributione, qua toni supremi infimis, medijsque exacta proportione respondent, consistit; ita Tonorum quoque interualla eo pacto à se inuicem dependent, vt si ordinem eorum dissipes, totam meritò harmoniam confudisse atque turbasse videaris. Dissona quoque consonis adeo pulchrè applicantur, vt si ea ab inuicem separes, omnem harmonicæ symphoniæ dulcedinem destruas. Huius Musici arcani haud ignari erant Ægyptij; vnde ordinem rerum & mirum connexum paulò profundiùs trutinantes, ordinem rerum nihil aliud, nisi Musicam omnibus numeris absolutissimam dixerunt, in qua media imis summisque veluti grauibus & acutis, non sine quadam interuallorum proportione sibi consentiunt. Sunt soni neti, seu superiores in inferioribus, inferiores seu hypati in netis seu superioribus, & medij denique in extremis existunt. Qui diapason siue octauam concinit, continuò basin sibi substratam habet. Sicuti enim denarius numerus est vnitas replicata, ita & octaua basis replicatio iure est, cùm iuxta musicum epiphonema *De octauis idem sit iudicium.* Rursus qui basin personat, diapente, diatessaron, & reliqua harmonica interualla mox obtinet, & contrà, Vt proinde, ipso Aristotele teste, Musica res prorsùs cœlestis & diuina sit, totiusque mundani opificij rationem

Aristoteles.

exhibeat. Quam & Ægyptij hoc epiphonemate indigitarunt:

ⲡⲓⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲁⲛⲱ + ⲡⲓⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲕⲁⲧⲱ + ⲛⲓⲁⲥⲧⲣⲁ ⲁⲛⲱ + ⲛⲓⲁⲥⲧⲣⲁ ⲕⲁⲧⲱ + ⲧⲁⲩⲧⲏⲥ ⲕⲁⲧⲉⲗⲁⲃⲉ + ⲛⲉⲙ ⲉⲩⲧⲩⲭⲉⲛⲉ +

Cœlum supernum, cœlum infernum, astra superna, astra inferna, hæc accipe, & sis fœlix. Insinuarunt itaque prædicto philosophico dicto admirabilem illum Mundi concentum, superiorumque cum inferioribus connexum; nam supra diximus fusè Ægyptiacæ philosophiæ magnam partem in huius maioris cum minori Mundo analogiæ dependentiæque scrutinio constitisse. Cùm enim ad explorandas cœlestium corporum vires, eorumque harmoniam, initum fœdus, & sympathiam cum rebus naturæ inferioris animum sedulò conuerterent, quo modo scilicet nodoque cuncta deuincta cohærerent & consentirent; ad hæc quo pacto vis illa motrix & rerum omnium alumna è cœlo in vniuersum terrarum Orbem deriuaretur à Sole primùm, deinde à Luna, & reliquo cœlestium luminum Choro; paulò altiùs philosophantes, omnia in omnibus latère deprehenderunt.

Omnia in omnibus sunt

Homo compendium Mundi.

Et vt ab homine incipiam, eum dicebant creaturarum omnium præstantissimam, omnes totius Mundi partes in se continere. Nil enim est in maiori Mundo, quod in homine non reperiatur; quifilius est per omnia similis parenti, miraculum naturæ maximum extractum, & Nucleus quatuor Elementorum, summum Dei τέχνασμα, & consummatissimum Mundi exemplar, verè omnis creatura, quia est omnis Mundus, solusque hoc honore gaudet, quòd cum omnibus symbolum habet, cum omnibus operationem, cum omnibus conuersationem. Tota enim Mundi machina collecta & redacta est in Microcosmum, ita vt quod suprà est, infrà in homine quoque reperiatur. Corpus physicum, elementare, visibile, & tangibile ex terra; sidereum verò & astrale ad normam archetypi constructum. testatur hoc Plotinus, cùm dicit, latere in homine rerum omnium semina. Picus quoque ei assentiens in Heptaplo suo ait, Deum in hominem velut operum suorum omnium compendium omnia congessisse. Plato non absimilia de homine in Timæo retulit: nam ratione Angelum, motus celeritate Cœlum, oculis Solem & Lunam, vegetatione plantam, sensu animal, essentia lapidem eum præfigurare notiùs est, quàm dicere libeat.

Plotinus.

Picus Mirand.

Plato.

Nec solùm hominem dicebant omnia in se continere, sed vlteriùs per analogiam quandam progressi, etiam ipsa animalia plantasque in se superiora continere dicebant; quod verum esse, nemo vel mediocriter in puluere philosophico versatus negare audebit. Atque vt ordiamur à volucri bestiola, quam Claudius Athenæus scarabæum appellat, alij stercorarium, eo vt nil frequentiùs ita nil mirabiliùs in tota rerū natura occurrit. Nam Solis & Lunæ Congressum & Nouilunium secreta naturæ perscrutantibus hoc modo facilè indicat, dum particulam quandam ex bubulo aut asinino stercore pedibus tam diu, vsque dum in sphœræ imaginem adaptârit, versat; quo in terram 28 dierum spacio defosso, mense nimirum periodico, eo tandem aperto, prolem vi siderum progenitam educit. Sed de hoc pluribus Horus in hieroglyphicis. De Ariete quoq;

In bestijs superiora insunt

Mira de Scarabæo.

ad

ad vtrumq; æquinoctium cubandi rationem mutante; de Gallo gallinaceo, eiusque mira ad Solem sympathia; de Parra aue, quæ eo ipso die, quo Sirius exoritur seu Canis maior, non apparet, donec occiderit; de Oryge quoque bestia Ægyptijs nota, Sirium, dum supra Horizontem moratur, contrà stante, fixisque oculis eum contuente atque adorante multa Plinius, Ælianus, alijque Authores. Nec mirum est, cùm etiam sideris huius exortum sentiant maria & terræ, multæ denique feræ & pisces expauescant; feruent maria, fluctuant in cellis vina, mouentur stagna, & canes in rabiem aguntur, Auicula linaria vocem remittit, ac sensim obmutescit. Sic Arcturo Galerita, Procyone exoriente Luscinia, Coccyx, aliæque cantum intermittunt. Quæ omnia non fierent, nisi inferiora in superioribus, & contrà, per admirabilem illum rerum in vnum consensum, esse reperirentur.

Arietis natura. Gallus. Parra auis. Oryx. Plinius. Aelianus. Linariæ auiculæ ad Sirium sympathia.

In plantis quoque, quicunque scrutandæ naturæ auidus est, ipso die Solstitij, miracula obseruet, potissimùm in folijs salicis, populi albæ, vlmi, tiliæ, & oleæ; ex eorumque intuitu non perfunctorio animaduertet tropicam harmoniam, visibilemque sympathiam, quam dictarum arborum folia eo ipso die Solstitij cum Sole palam ostendunt: supinas enim foliorum partes aliâ facie cœlum intueri obseruabit, quàm quâ spectauêre pridie. Nil dicam hìc de cicoreo, malua, calendula, pratensi loto, heliotropio, thithymallo, helioscopio, omnibus Solisequis: nil de Lunaria, motus Lunæ, mutationesque subeunte. Cœpa certè, vt est apud Plutarchum, decedente Luna reuirescit & congerminat; eâ verò adolescente & crescente marcescit. Quæ res olim effecit, vt Sacerdotes Ægyptij cepas non ederent, quòd solæ olerum omnium contra Lunaris sideris incrementa damnaque vires minuendi augendique habeant contrarias.

Mira plantarum. Herbæ Solisequæ. Cæpas cur Ægyptij non comederent.

Sed ne quicquam de lapidibus omisisse videamur, quid mirabiliùs ea gemma, quam Cardanus scribit, fuisse in digitis Clementis VII. Pontificis? Nam aureolam habebat maculam, quæ iuxta Solis motum singulis diebus oriens & occidens circumageretur. Consimilis virtutis lapidem, Leonem X Pontificem habuisse idem tradit Cardanus, quæ pro varietate luminis Lunæ ex cæruleo in candidum transibat. Sic Helioselenus lapis, congressum Solis & Lunæ, teste Proclo, quodammodo imitatur, & colore figurat. Magnetis quoque stupenda miracula, veram illam superioris Mundi sobolem, qui profundiùs scrutabitur, fatebitur, quicquid in cœlo motuum, in terra virtutum, naturam in hunc vnicum congessisse; vti nos exactè in nostra Magnetica arte demonstrauimus.

De gemmarũ miraculis. Cardanus. Proclus.

Est itaque in terris Cœlum, Sol, Astra; est Saturnus, est Mercurius, Iuppiter, Mars, Venus, Luna. Licet itaque in hac inferioris Mundi natura, vel si mauis, in rebus terræ, aspicere Solem, Lunam, Astra, Planetas. Vnde Ægyptij, teste Proclo, & Iamblicho, sentiebant mira fieri posse ab homine eius consensus gnaro: teste quoque Manethone affirmabant, quaslibet Mundi res naturales, à stellarum radijs propriè illis dicatis, peculiari charactere virtutis earum participe insigniri, earumque virtutem diffundi in res, quibus applicantur. Aiebant enim, teste Iamblicho & Pro-

Quæcunque sunt supra, infra quoque sunt. Proclus. Iamblichus. Manethon.

Proclo, animalia, vegetabilia, & mineralia ratione specificæ, aut indiuidualis constitutionis illorum, virtute aliquâ cœlitùs imbui, quæ certis rebus adeo quandoque familiaris est & amica, vt vltrò eis societur, pariat & obsequatur; alijs verò adeo contraria est, & inimica, vt earum operationes sistat & liget. Atque hinc, vt ego arbitror, origo magiæ naturalis, quæ à Sapientibus Ægyptiorum velut maximum in naturalibus rebus arcanum hieroglyphicis literis & symbolis semper tecta fuit, ne in abusus ab imperitis traheretur, vti nos (proh dolor) nostro seculo ingemiscere cogimur, cùm sublimissimam hanc scientiam, totius Philosophicæ disciplinæ apicem, tam miserè ignarorum hominum scriptis deprauatam, anilibusque superstitionibus refertam intuemur. Verùm, vt antequam de sublimi hac Ægyptiorum Philosophia ad alia transeamus, visum fuit hìc Procli verba adiungere, quibus superiùs dicta ita confirmantur, vt illa sola explicationis loco sufficere possent; sic enim ait in libro de Sacrif. & Magia: *Quemadmodum amatores ab ipsa pulchritudine, quæ circa sensum apparet, ad diuinam paulatim pulchritudinem ratione progrediuntur; sic & Sacerdotes antiqui Ægyptiorum, cùm considerarent in rebus naturalibus cognationem quandam, compassionemque aliorum ad alia, & manifestorum ad vires occultas, & omnia in omnibus inuenirent, sacram eorum scientiam condiderunt; Agnouerunt enim & in infimis suprema, & in supremis infima; in cœlo quidem terrena secundùm causam, modoque cœlesti; in terra verò cœlestia, sed modo terreno. Nam vnde putamus plantas illas, quas Heliotropias nominant, ad Solis motum, Solem versus moueri, Selinotropias verò ad Lunam? nempe cuncta precantur, hymnosque concinunt ad Ordinis sui Duces. Alia quidem intellectuali modo, alia rationali, alia naturali, alia verò sensibili modo. Itaque Solisequa quomodocunque potest mouetur ad Solem; ac si quis posset audire pulsationem ab ea in aëre circuitu factam, profectò ille quendam per eiusmodi sonum erga Regem suum compositum aduerteret, qualemcumque potest planta conficere. Quamobrem in terra quidem aspicere licet Solem & Lunam, sed pro qualitate terrena; in cœlo autem plantas omnes, & lapides, & animalia, pro cœlesti natura vitam habentia intellectualem. Quæ quidem Veteres contemplati alia cœlestium, alia terrenorum, vnde diuinas virtutes in locum inferiorem, ob quandam similitudinem, deduxerunt. Nempe similitudo ipsa sufficiens causa est, ad res singulas inuicem vinciendas. Si quis enim Cannabim siue papyrum calefaciat, deinde subigat lucernæ proximæ, etiamsi non tangat, videbit subitò accensam Cannabim, quamuis non tetigerit ignem, accensionemque desuper ad inferiora descendere. Comparemus itaque Cannabim calefactam siue papyrum cognationi cuidam inferiorum ad superiora; appropinquationem verò eius ad lucernam, opportuno vsui rerum pro tempore, loco, materia; processum ignis in Cannabim, præsentiæ diuini luminis ad id, quod potest capere; accensionem denique Cannabis, ob quandam diuini seminis participationem. Quid verò de Loto dicam? Lotus implicat quidem in se folia ante Solis exortum, oriente verò Sole explicat paulatim, & quatenus Sol ad mediam cœli ascendit plagam, eatenus pandit folia; quatenus verò à medio petit occasum, gradatim folia contrahit: videtur hæc non minùs dilatatione contractioneq; foliorum honorare Solem, quàm homines corporis gestu, motuque laborum.* Et paulò post ait: *Non solùm verò in*

Magiæ naturalis origo vnde.

Proclus de sacrificio & magia.

Quantum valeat similitudo.

Mira de loto Ægyptiaca.

in plantis, quæ vitæ vestigium habent, sed & in lapidibus aspicere licet, imitationem & participationem quandam luminum superiorum; sicuti Helites lapis radijs aureis solares radios imitatur; lapis autem qui vocatur cæli oculus, figuram habet similem pupillæ oculi atque ex media pupilla eminet radius. Sic diuinorum omnia plena sunt, terrena quidem cælestium, cælestia verò supercælestium; proceditq; quilibet ordo rerum vsque ad vltimum, quasi vellet dicere, quæ super ordinem rerum colliguntur in vno, hæc deinceps dilatantur in descendendo, vbi aliæ animæ sub Numinibus alijs ordinantur. Deinde & animalia sunt solaria multa, veluti Leones, & Galli, Numinis cuiusdam Solaris pro sua natura participes. Vnde mirum est, quantum inferiora in eodem ordine cedant superioribus, quamuis magnitudine potentiaque non cedant. Hinc ferunt Gallum timeri à Leone quamplurimum, & quasi coli; cuius rei causam à materia sensuque assignare non possumus, sed solùm ab ordinis superni contemplatione, quoniam videlicet Solaris virtutis præsentia Gallo magis quàm Leoni conuenit. Confirmat hoc variâ Metamorphosi, quâ ait quandoque nonnullos Solares Angelos formis eiusmodi præditos comparuisse. Dæmones quoque visos Solares, leoninâ fronte, quibus cùm Gallus obijceretur, è vestigio disparuisse. Quod quidem Proclus ait inde procedere, quòd semper, quæ in eodem ordine constituta inferiora sunt, reuerentur superiora, quemadmodum plerique intuentes virorum diuinorum imagines, hoc ipso aspectu vereri solent, turpe aliquid committere. His dictis & explicatis, concludit tamen hisce verbis; *Vt autem summatim dicam, alia ad reuolutiones Solis correuoluuntur, vti plantæ, de quibus diximus; alia figuram Solarium radiorum quodammodo imitantur, vt Palma, Dactylus; alia igneam Solis naturam, vt Laurus; alia aliud quiddam. Videre sanè licet proprietates, quæ colliguntur in Sole, passim distributas in sequentibus in Solari ordine constitutis, scilicet Angelis, Dæmonibus, animis, animalibus, plantisq; atque lapidibus. Ideo Sacerdotij veteris Authores à rebus apparentibus superiorum virium cultum inuenerunt, dum alia miscerent, alia purificarent; &c.* quæ sequuntur.

Leones & Galli animalis solaria.

Angeli Solares.

Ecce Lector antiquorum Ægyptiorum Musicam, per superiora verba hieroglyphico velo tecta; quam tibi ideo fusiùs declarauimus, vt videres & meliùs illud, in quo ipsi maximè philosophandum existimarent, cognosceres. Cognito enim, & inuestigato superiorum cum inferioribus rebus connexu, per applicationem actiuorum cum passiuis mira, arte producebant; vnde in saxis & Obeliscis, quamuis non nisi hieroglyphicis tecta, ne ab indignis in abusum traherentur, sapientibus Solis proponebantur, vt testatur Democritus Abderita Philosophus in lib. cui titulus est Φυσικὰ καὶ Μυστικὰ; & Sinesius, qui in illum ad Dioscorum magni Serapidis Alexandrinorum Dei Sacerdotem Scholia composuit. Nam in Ægyptum profectus, apud magnum Hostenem in templo Memphis, vnà cum Sacerdotis filijs ministri officio fungebatur, & dum in templo cibum sumerent, repentè sponte suâ, lapidea apparuit in cinereo puluere scissa columna, ex qua πτύχας βίβλων extrahentes, inuenerunt in eis aliud prorsùs nihil, quàm tria hæc:

Democritus Abderita.

Sinesius Sacerdos in templo Memphis.

Ἡ φύσις τῇ φύσει τέρπεται,
Ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ,
Ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ.

Hoc est;

Natura Naturâ delectatur,
Natura Naturam vincit.
Natura Naturæ dominatur.

Quibus verbis, superioribus quasi parallelis, nihil aliud indicabant, nisi summa naturæ mysteria, quorum subsidio à Sapiente horum gnaro, naturæ artisque miracula perfici possunt.

CAPVT III.

Quomodo, quibusque hieroglyphicis Musicam mundanam expresserint Aegyptij.

MVsicam seu harmoniam mundanam expressuri Aegyptij Hieromantæ, puerum pingebant reticulatâ veste inuolutum, in cuius manibus erat sceptrum cucuphomorphon, siue Vpupæ capite insignitum, lituus & gnomon; à tergo verò trigonus dependebat, qui in globum resoluebatur, vti figura hìc apposita ex Mensa Isiaca, quam Tabulam Bembinam appellamus, deprompta, manifestum fit.

Nota, triangulo in hac figura annectendum esse globum.

Per puerum Mundus sensibilis indicabatur, perpetuâ generationis successione quotidie veluti reflorescens; reticulatâ veste inuoluitur, quia Mundus reconditis earum, quas continet, rerum ambagibus inuolutus, difficulter perceptibilis est; per sceptrum cucuphomorphon magna rerum in sensibili hoc Mundo varietas; per gnomonem, earum apta connexio, & exacta rectitudo; per lituum denique harmonia omnibus numeris absolutissima exprimitur; trigonum cum annexo circulo denotat Mundum hunc ex Mundo archetypo profluxisse, Patri suo Opificique quam maximè similem. Verùm cùm hæc tùm alibi in hoc libro, tùm in Obelisco Pamphilio fusè tractauerimus, eò Lectorem remittimus. Vtebantur præterea Aegyptij alia instrumenti Musici specie, quod Sistrum vocabant, illudque varia forma apparabant. De quo instrumento cùm in tertio Tomo copiosior detur disserendi occasio, hìc longior esse nolui. Erat autem mysticis rationibus

bus institutum eo fine, vt sono eius aduersæ potestates profligarentur, motumque Agathodæmonis denotabat. Sed vt dixi, de his pluribus cùm in sequentibus, tùm in Obelisco Pamphilio.

Sed vt ad institutum nostrum reuertar; misit antè complures annos ex Aegypto ad me Michaël Schatta Cophtita, meus olim in Cophticis Codicibus amanuensis, inscriptionem hieroglyphicæ columnæ incisam, non procul Memphi distantem, cuius typum hic vnà cum interpretatione apponimus. Duo accipitres erant, vnus inferior super cubum, alter superiori pyramidi innitens; vterque binis sceptris insignitus erat; in medio organum erat, seu septichorda Lyra; quæ duabus catenis connectebatur ab infrà & suprà cum duobus accipitribus, vt in exemplo hic apposito apparet.

Hæc symbola nihil aliud significare dicimus, quàm harmoniam Mundi, quâ inferiora superioribus veluti catenâ connectuntur. Ac primò quidem accipiter cum duplici sceptro indicat, naturam seu vim cœlestem, per duo sceptra indicatur duplex potentia in inferiora & superiora; pyramis quibus innititur significat naturam igneam & penetratiuam; hydroschema autē & columba significant duo rerum principia, aërem & aquam, ex quibus Ægyptij omnia constare putabant, quod & benè obseruat Athenæus l. 8. Aegyptiorum enim ait, sicut & Assyriorum religio fuit, vt piscibus in Rheæ seu Isidis venerationem abstinerent; putabant enim aquâ & aëre naturam rerum præcipuè constare; proque vnda pisces, pro aëre columbam venerabantur. Cubus significat terram cui accipiter insidens cum duobus sceptris monstrat virtutem cœlestem inferioribus communicatam, quâ causatur mirabilis ille Mundi concentus per heptachordam lyram indicatus, quâ superiora inferioribus coadunantur. Nos quamuis hanc explicationem quoad substantiam tanquam euidentem approbemus, ad meliorem tamen eius, quæ apud Aegyptios viguit, naturalis Philosophiæ intelligentiam, paulò vberiùs illam explicare visum fuit, vt & ea quæ ab Aegyptijs ingeniosè conficta sunt, cum ingenio quoque explicentur, explicataq; probatorum Scriptorum authoritate ita comprobentur, vt tenor & series historiæ Aegyptiacæ cum dictis faciliùs consentiens, in nullo dissona reperiatur.

Explicatio. *Quid pyramis.* *Quid piscis & columba.* *Quid cubus.* *Explicatio Authoris.*

Philosophi itaque Aegyptiorum altiùs philosophantes, cùm viderent admirabilem illum rerum omnium nexum & ordinem; vnum aliquem spiritum seu Animam Mundi, omnia hæc moderantem, statuerunt, quam accipitri compararunt, atq; per Osiridem seu Solem, & Isidem seu Lunam significarunt, vt suprà fusè explicatum est. Accipiter itaq; supremus duobus sceptris munitus, significat Osiridem seu Animam Mundi duplici potentiâ superiora & inferiora moderantem, à Poëtis non malè

Spiritum infusum in mũdo accipitris figura expressere Ægyptij.

per Iouem & Plutonem indigitatus, diuinitatem eius circulus capiti supereminens ostendit. Pyramis cui innititur, significat naturam igneam omnia penetrantem. Inferior autem accipiter cubo innitens, duplici quoque sceptro fulgens, virtutem Animæ Mundi duplicem indicat, eam nimirum, quæ latet in ipsis visceribus terræ, quæ nihil aliud est, quàm Pluto, seu quidam subterraneus Sol, seu Osiris astra illuminans subterranea, eaque virtute suâ animans, vtpote metalla, septem subterraneos illos planetas, cum reliquo lapidum pretiosorum varijs virtutibus refertorum exercitu; & alteram, quæ super terram in plantarum varietate, in herbarum, arborum, virgultorum facultatibus latet, quæ nihil aliud sunt quàm astra quædam terrestria superioribus astris substantia; (nullam enim herbam esse in terra, quæ non suum habeat astrum seu planetam in cœlo, eam animantem, mouentem, & virtute suâ fœcundantem, suprà ex antiquis Sapientibus probatum est.) Atque hoc est, quod Mercurius Trismegistus in libro, qui Minerua Mundi dicitur, asserit hisce verbis: *Mirandum sanè est, quòd omnia astra cœlestia, quæ in cœlo corporibus suis manifestè patent, creata etiam in terra spiritibus suis occultè clausa latent. Et sicut Sol cœlestis suo calore spirituali generat omnia terrestri modo; ita Sol terrestris suo calore spirituali creat & regenerat omnia spiritualiter. Per Solem cœlestem operatur spiritus Vniuersi in natura omnia naturaliter; sed per terrestrem Solem operatur idem ille spiritus omnia, sed spiritualiter; nam spiritus per nullum aliud medium, quàm per Solem operatur, quia in Sole saltem, & non alibi vspiam sedem suæ habitationis posuit. Sic quatuor elementa vbique latent, in cælis cœlesti modo, in inferiori Mundo modo proprio, eique consentaneo, quæ omnia virtute spiritus diuini mirabiliter confœderantur.* Quæ profectò verba tam clara sunt, vt totam nostram hieroglyphicam epigraphen referre videantur. Quid enim aliud cubus, hydroschema, columba, pyramis, infrà supraque Lyram posita insinuare videntur, nisi quatuor Elementorum vim in omnibus latentem? Cubum enim symbolum terræ esse, doctè demonstrat Pierius, & Anonymus quidam in Appendice hieroglyphicorum Pierij l. 2. Pyramidem ignis hieroglyphicum esse, ibidem demonstratur; hydroschema verò aquæ symbolum iam passim docuimus. tametsi Aelianus & Athenæus per piscem & columbam aquam & aërem indigitauerint. Nam columbam & piscem ab Assyrijs & Aegyptijs in gratiam Rheæ cultum, eò quod aërem & aquam potiores esse partes, in quibus sese ostentet natura rerum, arbitrarentur, suprà dictum est. Cùm verò volatile vnumquodque animal aëris sit indicium, columbam præcipuè nuncupatione hâc, hieroglyphicoque Veteres honestarunt, quòd domesticis alitibus nulla neque longiùs domo, neque diutiùs auolet, tecti tamen lariumque memor summâ fide reuertatur, & mansuetissimâ nobiscum habitatione diuersetur. Siue ea potiùs fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cum aëre familiaritas, vt ibi tutiùs quàm humi versari videatur, tantaque sit eius velocitas, ac volatus facilitas, vt Maro dicat l. 5. Aeneid.

Omnis planeta habet planetam sibi correspondentem.

Quid Hydroschema, & Columba.

Pierius.

Aelianus.

Columbæ cum aere affinitas.

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas.

Me-

Meritò itaque Syri, qui aërem vsque adeo colunt, tantâ religione pepercêre columbæ. quod ita tangit Tibullus:

> *Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes* Tibullus.
> *Alba Palæstino sancta columba Syro.*

In medio porrò Lyra ἑπτάχορδος se offert, catenis ab infrâ & suprâ affixa; quibus nihil aliud indicatur, quàm admirabilis illa harmonia Mundi, in quo inferiora superioribus commixta iucundissimum quendam veluti concentum efficere solent, cùm in stellarum corporibus, orbium interuallis, conuersionum celeritatibus, apto ordine dispositis, tùm in concinna elementorum compage, ac etiam temporum vicissitudinibus æquabili dimensione sibi mutuò succedentibus; quæ omnia ab Osiride illo cœlesti & diuino, à Duce (vt cum Cicerone loquar) & Principe ac Moderatore reliquorum luminum, mente Mundi & temperatione gubernari videntur, vt benè Orpheus in hymno ad Solem obseruauit. Quid septichordium. Cicero.

> Χρυσολύρου κόσμου τὸν ἐναρμόνιον δρόμον ἕλκων.
> *Auream habens lyram, concinnum Mundi cursum trahens.*

Cœterùm quid septem chordæ sibi velint, liquet ex Macrobio 1. Saturnal. *Lyra, ait, Apollinis chordarum septem, tot cœlestium sphærarum motus præstat intelligi, quibus Solem moderatorem natura constituit.* Sidonius quoque Epithal: Polemij & Araneolæ ad idem exemplar seruatum ait esse septenarium numerum in Lyra, Cythara, Fistula. Sic apud Euripidem Iphigen. Taur. Chorus de Apolline verba faciens nominat κέλαδον ἑπτατόνου λύρας. Fabulam verò sectatur Callimachus hymno in Delum, cùm ait, hunc numerum ideo ab Apolline electum, quia matre ipsum pariente modulantes olores septies Insulam volatu cinxerant. Quoniam verò ex quatuor anni partium æqualiter vibratâ vicissitudine, aut elementorum proportionata mistura, harmonia quædam promanare videtur, Vniuersi scrutatrix; concinnè in Obelisci medio eius rei indicem exsculptam videmus lyram: quemadmodum enim Musicæ vis in eo sita est, vt variæ vocum intensiones remissionesque, sonique tùm acuti, tùm grauis congruenti temporum mensura dispositi in dulcem coëant concordiam; ita Osiris seu Apollo, cœlestis ille Cytharædus, Mundi partes omnes pulsans à nete ad hypaten, atque ab his ad mesen, reliquasque intermedias chordas progrediens, seruata veluti ad numerum temporum symmetria, calida cum frigidis, cum siccis humida consocians, pulcherrimum efficit temperamentum. Nam vt benè Plin. l. 11. c. 49. Solis natura temperandis intelligitur rebus, vt veriùs in illum quadret, quod de Orpheo apud Cassiodorum legimus Var. lect. l. 1. In vnum conuentum contraria vota collecta sunt, & fidem dicente Lyra omnia sibi aduersa crediderunt. Porrò hanc Lyram Orpheus ad tria anni tempora accommodasse videtur, cùm dicit: Macrobius. Sidonius. Septenarius numerus. Euripides. Callimachus. Fabula. Plinius. Cassiodorus.

Εἰς ὑπάτας χειμῶνα, θερὸς νήταις διακρίνας
Δώριον εἰς ἔαρος πολυήρατον ὥριον ᾄδης.

Anni tempora. Ægyptij annum in tres tantùm partes diuidebãt omisso Autumno. Diodorus. Hieron. Aleã. Minerua Τριτογένεια

Hoc est, *In infimis seu hypate hyemem, in nete seu supremis æstatem, ver in dorio cantu dijudices.* Sed cur Autumnum prætermiserit, causa est, quòd Antiqui Ægyptij, teste Diodoro l. 1. c. 2. triplicem tantummodo anni diuisionem statuerint; idcircò tres numero Horas finxerunt, vt benè notat Hieronymus Aleander in explicatione Tabulæ Solaris; Mineruamque, sub qua aërem significabant, Τριτογένειαν ideo dictam scribit Diodorus, quòd ter in anno naturam mutat, Vere, Aestate, Hyeme. Asserit quoque idem Author, existimatum ab Aegyptijs, Osirim & Isidem, Solem videlicet & Lunam, Τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν, τρέφοντάς τε, καὶ αὔξοντας πάντα τριμερέσιν ὥραις ἀοράτῳ κινήσει τὴν περίοδον ἀπαρτιζούσαις τῇ τε ἐαρινῇ, καὶ θερινῇ, καὶ χειμερινῇ. *Mundum vniuersum gubernare, nutrientes & augentes omnia, tripartitis temporum inuisibili motione circuitum perficientibus, Vere scilicet, Æstate, atque Hyeme.* Latini interpres qui hyemis loco Autumnum hic nominauit, pro χειμερινῇ, legisse videtur ὀπωρινῇ in suo exemplari, nisi incuria fuit peccatum. Ad veterem itaque trium temporum imitationem, tribus chordis instructa fuit Lyra, ad quam si accedat tetrachordum Terpandri & Orphei, aut, vt Boëtius vult, Mercurij, ad quatuor vniuersitatis elementa concinnatum; habebimus ἑπτάχορδον in epigraphe nostra indicatum; quod typum Vniuersi suprà diximus, & ordinatissimi mundani concentus symbolum, quo cuncta Mundi membra ad inuicem ita consonant, vt Mercurius Trismegistus

Trismegistus.

hanc dissonam concordiam, discordemque rerum omnium consonantiam contemplans, ausus sit dicere, totum Mundum cum omnibus suis partibus, vel in vnica Musica latere; cuius etiam dicta cum hisce duabus inscriptionibus, quas hactenus explicauimus, adeo consentiunt, vt harum vnicum Authorem ipsummet Mercurium existimem, cuius quidem suis in libris fidem locupletissimam & indubitatam facit; dum quæcunque sunt infrà, esse etiam suprà, seu quod est inferiùs, esse etiam superiùs passim asserit, & multa alia, quæ de Sole & Luna parentibus omnium rerum

De trium Mundorum ad se inuicem comparatione

dicit. Alibi autem hæc ad Mundum archetypon traducit, cùm ait; *In Mundo Angelico seu intellectuali eadem sunt entia, quæ in ista visibili machina, sed spiritualiter & inuisibiliter; In supremo Mundo Deali ἀκτίστῳ, increato, infinito, incomprehensibili, Archetypo, tam Angeli, quàm Mundus, vnum sunt, & simul, modo diuino perfectissimo.*

Atque ex hoc tam longo discursu apparet, quâ ratione per sublimem hanc Aegyptiorum sapientiam infima monstrent superna, corporalia declarent intellectualia, per inferiorum & terrestrium naturas, & proprietates, superiorum & cœlestium; siquidem hæc inferiora externa & visibilia exemplaria superiorum notæ ac inuisibilium internorum symbola sunt, quibus nos è temporibus seductorijs manuducimur ad æuiterna &

Mundus hic visibilis est vmbra & figura futuri Beatorum status.

spiritualia. Tota creatura & hæc ampla Mundi machina, in qua Creator inuisibilis se nobis videndum & tangendum exhibet, nihil aliud est, quàm vmbra Dei, ac figura interni paradisi, illius videlicet intuitus, quo clarè videntur & intelliguntur creaturæ, quæ sunt Creatoris posteriora

&effe-

& effectus, per quorum cognitionem cognoſcitur Creator opifex, & prima cauſa agens omnia. Creatura enim omnis, vt benè D. Auguſtinus, à Deo creata eſt, vt ſit in teſtimonium verbo Creatoris, per quod facta eſt. Quòd autem in Archetypis omnia continentur inuiſibili modo & ſpiritali, quæ in hoc viſibili corporaliter apparent, & quòd omnia ab intra fluant ad compoſitum, & nil ab extra ſumatur; probat & demonſtrat ipſum Naturæ lumen aſcendendo & deſcendendo, intrando & exeundo. Tres numerantur Mundi, vti ſuprà probauimus, tam iuxta Hebræos, quàm Aegyptios; Mundus Archetypus per Oſiridem, Angelicus per Iſidem, per Horum ſenſibilis hæc Mundi machina repræſentatur; quæ per tres ſpiritus ſuprà indicantur, inferiorem, ſuperiorem, & medium ex his compoſitum, ſeu harmoniam. Horum porrò Mundorum quiſque à ſuperiore regitur, & ſuarum virium ſuſcipit influxum, ita vt ipſe Archetypus & ſummus Opifex per Angelos, cœlos, ſtellas, elementa, animalia, plantas, metalla, lapides ſuæ omnipotentiæ virtutes exinde in nos transfundat, in quorum miniſterium hæc omnia condidit. Introitus autem vel aſcenſus fit, quando per ſcalam Iacob ex infimo tollor ad ſupremum, ex ſenſibilibus ad intellectualia, ex creaturis ad ipſum Creatorem aſcendendo. Hebræorum מקבלים vocant per 50 portas intelligentiarum; gradus ſunt ſeu limites omnium rerum ex primo Geneſis capite collecti, quibus ceu ſymbolis ac notis ad ſummam rerum omnium cognitionem deducimur. Egreſſus verò ſeu deſcenſus fit, vbi ex Deo ad creaturas, ex intellectualibus ad externas formas, à centro ad circumferentiam deuoluimur; vt intueor oculo ſenſuali, exempli gratia, hunc nucleum pomi, relicta autem corporeitate, recipio me ab externa forma ad interius ſemen inuiſibile, & oculo mentali contemplor totam arborem cum radice, trunco, ramis, ſurculis, folijs, floribus, fructibus ſuo tempore per ſeparationem manifeſtandis complicari; illud ſemen illa corporalia non ab extra ſumit aliunde, ſed ex ſe, & ex ſuis penetralibus emittit ſingula. Cùm verò eiuſmodi ſemen ſit imago ſeu vmbra Angelicæ ſubſtantiæ, & totam molem corpoream arboris intra ſua penetralia complicet abſque quantitate & qualitate; certè vnicus Angelus complicabit ſemina omnium rerum intra ſe multò faciliùs, vti præſtantioris, ſuperioris, & excellentioris naturæ. Nam quo quid ſimplicius, iuxta D. Th. p. 1. eò quoque perfectius, abſolutius, & potentius; & quicquid poteſt potentia inferior, idem poteſt potentia ſuperior multò perfectiùs & excellentiùs. Quando igitur Anlus mira producit, non extra ſe illa ſumit aliunde, ſed ab intra è ſuis virtutum penetralibus (quia perfecta Dei imago) producit & largitur, quando vult, & quoties vult citra ſui diminutionem: Angelus enim omnia ſecum gerit & habet Angelico & ſpirituali modo, imò totam Mundi machinam in ſe complicat, & eum iſta omnia hæc inferiora. Cùm ergo Angelus illa poſſit, negandum non erit, primam & ſupremam cauſam, à ſeipſa exiſtentem, independentem, omnia ſecum inuiſibiliter & ſpiritualiter in abyſſo ſua complicare, imò omnia eſſe in fontali vnitate ſimpliciſſimè; Deus enim centrum & circulus ſuiipſius in ſeipſo habitans, hoc eſt, in abyſ-

Tres Mundi per Oſiridem Iſidem, & Horum repræſentantur.

50 Portæ lucis.

De Angelica natura.

De Diuina natura.

abyſſo infinitudinis (Hebræi אין סוף vocant) non ex vlla egenti naturæ neceſſitate, ſed ſola voluntate ſua liberrima, & ex mera bonitate, ob infinitam gloriam ſuam, omnia ex ſuo gremio ceu diuinitatis profundiſſimo conceptu & receſſu (Hermes dicit, à viſceribus tenebrarum) emittens per Verbum ſuum primò produxit lucem, id eſt, Angelicas ſubſtantias; lucem illam Angelicam conſecuta ſunt aſtra, hæc corpora, ſeu Mundi viſibilis machina ex ſeptem ſphœris & quatuor elementis conflata, & ſic omnia ſunt in omnibus ſuo modo, & vnum manet in altero, ſicut ſemen in arbore, & arbor in ſemine. Omnia corpora ſeu elementa viſibilia ſunt in aſtris ſeu virtutibus inuiſibilibus, ſeu ſpiritualibus elementis, & aſtra ſeu virtutes ſunt in corporibus. Aſtra ſunt in Angelis, & Angeli ſunt in aſtris. Angeli ſunt in Deo, & Deus in Angelis, ita vt ſemper ſuum ſuperius poſſit eſſe abſque inferiori, non è contra. Cognito itaque Deo, cognoſcuntur Angeli; his cognitis cognoſcuntur aſtra, id eſt, inuiſibiles rerum virtutes; cognitis hiſce nota erunt omnia creata, ſeu Mundus viſibilis; cognito Mundo viſibili tandem notus erit homo μικρόκοσμος, Mundi filius; talis enim eſt filius, qualis pater per omnia. Sic ex viſibilibus deprehendimus inuiſibilia. Sicut igitur in Deo omnia ſunt diuinè, & in Angelis angelicè, ita in Mundo omnia ſunt corporaliter. Quicqnid eſt in Mundo viſibili ſenſibiliter in Elementis, id in inuiſibilibus rerum virtutibus eſt ſpiritualiter, & quicquid in his ſpiritualiter, id in Angelis eſt angelicè, in Deo diuinè. Atq; hæc eſt catena illa in ſuperiori epigraphe ab Ægyptijs indicata, ſanè aurea, cœlitùs fragilitati noſtræ in terram demiſſa, cuius ope per creaturarum ordinem, ab imis ad media, & per hæc extra Mundum ad ipſum rerum Opificem aſcendimus & aſſurgimus ad vnum, primum, & ſummum, ad quod tanquam ad deſideratum terminum omnes creaturæ conatu ſuo atque gemitu voluntario tendunt impetu. Omnia igitur ſunt in omnibus; cœlum ſuprà, cœlum infrà; aſtra ſuprà, aſtra infrà; & vt benè Mercurius ſemen eſt arbor complicata, arbor eſt ſemen euolutum & explicatum; vnitas eſt numerus iuxta Platonem complicatus, numerus eſt vnitas euoluta; Angelus eſt aſtra complicata, aſtra ſunt Angelus euolutus; Deus eſt, in quo ceu Archetypo Mundus complicatus eſt diuino modo, Mundus eſt Deus (ſi ita dicere liceat) euolutus; ſic etiam in microcoſmo quinque ſenſus ſunt in imaginatione, imaginatio in ratione, ratio in mente, mens in Deo; Deus in nullo niſi in ſeipſo. Inferiora itaque videntur in ſuis ſuperioribus, vltima in penultimis, & rurſum priora his ſimiliter in prioribus, aliudque ſemper in alio, quouſque perueniatur ad ſummum. Quod non malè per Lyram ſeptichordam ab Ægyptijs inſinuatũ fuit; ab hypate enim ad Neten vſq; per intermedias chordas, & è contra procedentes, tonatim omnia in omnibus admirabili quâdã harmonia concentuque contineri videmus. Sed hæc hactenus, quæ ideo fuſiùs explicauimus, vt & ſapientia admirabilis Ægyptiorum, & eorum cum noſtra philoſophandi ratione faciliùs eluceſceret. Beatum enim dicebant illum huius Philoſophiæ gnarum; cauſam dabant, teſte Porphyrio, quia Solem cœleſtem, cæteroſque planetas in omnibus inferioribus latere ſentiebant, quo-

Quomodo omnia in omnibus ſint.

quorum virtutibus artis subsidio per ignem seu Chimicâ arte extractis, ad immortalitatem & summam felicitatem peruenire se posse existimabant. Sed de his fortè alibi dabitur dicendi locus.

CAPVT IV.

Quòd omnes hymni Veterum ad Musicam mundanam alluserint, quam qui nosset, eum admirandos effectus eius ope perpetraturum credebant.

VEteres non tantùm Musicæ mundanæ symphoniam pro scopo contemplationis habebant, sed practicâ quoque operatione, eius ope singularum rerum ordines, classes, consensus, dissensusque summo studio inquirebant, nulloque medio facilius quàm huius intentò se potituros credebant. Hinc in sacrificijs ad normam harmonicarum consonantiarum omnia concinnabant. Et quemadmodum chorda tacta chordam sibi similem mouet, ita actiua passiuis, secundùm harmonicam quandam analogiam adaptando, chordas harmonici & mundani instrumenti pari ratione ad effectus prodigiosos in natura rerum producendos; se moturos credebant. Quod meliori ratione fieri non posse putabant, nisi priùs supremos Mundi præsides, & polychordi mundani pulsatores analogis, ijsque cumprimis acceptis rebus, per sacrificia hymnosque sollicitassent; quibus sollicitatis, per continuam veluti quandam chordarum sollicitationem vsque ad infimos rerum ordines propagatam, & præ cœteris animæ polychordon ijs motum iri credebant, adeoque animam furore quodam extra se raptam diuinæ auræ harmonia mox inuadi, & inde abdita pandere, futura prædicere, infortunatos rerum euentus aduertere & præcauere, ac demum quæ ad publicam vel priuatam cuiuslis prosperitatem pertinebant, infallibilis sortis necessitate obtinere. Atque tales fuerunt hymni ab Ægyptijs per hieroglyphicorum Schemata exhibiti; quibus Genium certo alicui rerum naturalium ordini præstitutum per hymnos, sacrificia, & coniurationum supplicationes alliciebant; de quibus tùm in præcedentibus varijs locis actum est, tùm in sequentibus amplè differetur. Tales fuerunt Hymni illi mystici Orphei, mundanarum partium præsidibus, Genijs, Pani, Plutoni, Ioui, Saturno, Apollini, Herculi, Mercurio, Rheæ, Mineruæ, Palladi, Hecatæ, Proserpinæ, similibusque Dijs Deabusque inscripti. Ad horum Cytharam, Vates Sacerdos suam summo ingenio adaptabat; & sonus quidem cœlesti harmoniæ analogus fatali quâdam necessitate cytharam promouebat cœlestem, verba verò Genios ad correspondendum sollicitabant. Hinc fieri non posse credebant, quin Genij attracti Vatum votis vndequaque satisfacerent; vt proinde non sine ratione Prisci Orpheum Musicum, Magum, animalia, syluas, atque adeo ipsa saxa Lyræ sono magico trahentem produxerint; de quo admodum eleganter Claudianus in præfatione secundi libri de raptu Proserpinæ, his verbis:

Diuinationem in hymnis statuebant Ægyptij.

Mystici Orphei hymni.

Origo fabulosi cantus Orphei.

Tum

Tum patriæ festo lætatus tempore Vates
Desuetæ repetit fila canora lyræ.
Et residens leni modulatus pectine neruos
Pollice festino nobile duxit ebur.
Vir auditus erat, venti sternuntur, & vndæ,
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
Perrexit Rhodope, sitientes carmina montes,
Excussit gelidas pronior Ossa niues,
Ardua nudato descendit populus Aemo,
Et comitem quercum Pinus amica trahit.
Pyrrhæasque Dei quamuis despexerit artes
Orphei laurus vocibus apta venit:
Securum blandi leporem videre Molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tygride Damæ,
Massylam Cerui non timuere iubam.

Quæ quidem prodigiosa animalium, Syluarum, saxorumque attractio partim tropologicè, partim allegoricè accipienda est. Notabant enim Prisci, maximam Musicæ vim esse in animam, eamque secundùm varios eius sonos & harmonias mutari, & tanquam ceram, quocunque torqueas, sequi; ideo ipsam ἀρχὴν πάντων, siue *principium omnium*, & vt Psellus in sua Musica ait, Τὴν Μουσικὴν οἱ πάλαιοι συνέχειν εἶπον τὸ πᾶν. Præterea videbant eandem Musicam mores posse componere & variare; nihil enim tam facilè in animos teneros ac molles influere, quàm varios canendi sonos, quorum dici vix potest, quanta sit vis in vtramque partem: namque & incitant languentes, & languere faciunt excitatos, & tùm remittunt animos, tùm contrahunt, vt fusiùs paulò post dicetur. Saxa igitur, syluas, & animalia, id est, homines prorsùs insensatos, ferinos & crudelitate immanes, diuino Lyræ suæ sono attractos ad humanitatem & politicam viuendi rationem perduxit. Alij verò dictam attractionem allegoricè intelligunt. Cùm enim, aiunt, Orpheus insignis esset Astrologus, & Musicus, vtramque artem perfectissimè callens, ita opportunè temperabat & miscebat sonos, vt cœlestium syderum, quam optimè ipse intelligebat, imitaretur harmoniam, eorumq; omnem in se traheret ac deuocaret influxum, atque vim; quâ fretus, quæcunque vellet, pulsando cieret ac deliniret. Nonnulli quoque subiungunt, quòd cùm optimè nôsset, quâ proportione, & quo concentu vnumquodque esset à natura constitutum, compositumque, cuique stellæ pareret, essetque subiectum, musicales rationes eisdem accommodans, & stellis earum, ad motum alliceret inanimata per vim stellarum, quam in illis latentem externâ suâ harmoniâ quasi produceret; non secùs ac ferrum ex silice latentem ignem excutit, vel flammam flatus follis abditam prodit; sunt enim in omnibus rebus quidam veluti latentes igniculi, atque semina harmoniæ siue sensus, adeo vt vel ipsum Deum Veteres dicerent ἁρμονίαν πάντων.

Saxorum attractio ab Orpheo facta quid notet.

Musicæ vis in animis mortalium.

Ne-

Nescio sanè, quæ occulta, & hucusque impenetrata vis naturæ motui insit, quo id in alio posse videmus, quod ipse facit; quod non in extrinseco tantùm corporis motu contingit, sed & potissimùm eo in motu, qui linguæ officio fit in verba & cantus prorumpentis. Videmus enim vel vnum cantantem, ad idem alios faciendum occultâ quâdam vi (siue id metu, vt in panico timore perculsis, siue instinctu lætitiæ, vt in saltantibus contingit) excitare: quod cùm in alijs motibus fiat, certè maximè locum habet in vocibus humanis. Vox enim humana cùm nihil aliud sit, quàm artificiosus quidam motus linguæ iuxta intentionem hominis ad aliquid significandum formatus, prorsus id in alijs facere videmus, quod ipse præstat. Experientia enim docuit, vnum cantillantem, vel plangentem, vel sibilantem, aut etiam oscitantem, ad idem faciendum alios excitare. Quod cùm verùm sit in sonis vocibusque etiam rudibus impolitisque, certè multò magis in concinno verborum vocumque contextu verificabitur. Notarunt hanc abditam naturæ vim à principio primææuæ sapientiæ Magistri; hinc laudes Deorum immortalium non quolibet fortuitoue verborum contextu concinnabant, sed vinculis etiam iniectis Orationes suas harmonicâ quâdam mensurâ ita constringebant, vt ipsa verborum mensura internis animi affectibus præcisè congrueret; vt vel hinc prima quædam sacræ Poëseos rudimenta agnoscas, quæ vti tunc, ita nullo non tempore nescio quid diuinum apud posteros obtinuit in animis hominum: nam hâc non tantùm Genios, Deosque sympathicâ quâdam alteratione sibi vicinos sistere, sed & hominum animos in quodcunque mutare se posse, credebant. Quæ omnia tam præclarè πολυΐδαπος ille docet Horatius, vt ad eius verba nihil aliud adiungi posse videatur.

Vox humana ad imitandū prouocat.

Aut prodesse volunt, aut delectare Poëtæ,
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.
Siluestres homines, sacer interpresque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus:
Dictus ab hoc lenire Tygres, rapidosq́ Leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam:
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare iura Maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis Vatibus, atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus,
Tyrtæusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes,
Et vitæ monstrata via est, & gratia Regum
Pierijs tentata modis, ludusque repertus.

Quo sensu olim Poetæ feras & saxa traxerint.

Certè hanc diuinam & impenetrabilem vim, vt cum Platone loquar,

originem ſuam non habere, niſi à motu harmonico, alibi fuſiùs declarauimus; præſertim ſi is internis animi affectibus commenſuratur reſpondeat; commenſuratus autem correſpondebit, ſi per breuitatem, aut longitudinem ſyllabarum in aptas harmonioſaſque periodos deducta ſtringatur Oratio, ſiue quod idem eſt, celeres animi motus, celer & velox ſequatur menſura, tardos tarda. Et quamuis hæc in Metrica ſeu Rhytmica arte vim mirificam poſſidet, certè multò maiorem in Muſica Poëſi ſiue Rhytmica energiam habere, compertum eſt; illam enim huic coniunctam, veluti omnibus numeris completam, prodigioſos prorſùs effectus in animis hominum obtinere, infinita propè Hiſtoricorum monumenta teſtantur. Eſt enim, vt paulò antè quoque dixi, neſcio quid inter animum noſtrum, motuſque harmonicos & Rhythmicos ſympathicum, vt ſimul ac auribus metrica harmonia ſiſtitur, mens varijs agitata affectibus, nunc gaudij, modò amoris, nunc mœroris, compaſſionis, iræ, gemitus, aliaque pathematum indicia præbeat; quæ tantum ſubinde incrementum habet, vt mens internis animi clauſtris contineri neſcia, externa quoque membra ad actus pathemati reſpondentes excitet. Verùm cùm hæc fusè in Arte noſtra Magnetica lib. III. de Magnetiſmo Muſicæ & Tarantiſmo oſtenderimus, eò Lectorem remittimus.

Atque hæc ſunt, quæ de Muſica hieroglyphica dicenda exiſtimauimus; qui plura huius materiæ deſiderat, conſulat librum decimum Muſurgiæ noſtræ vniuerſalis, qui intitulatur Decachordon naturæ; ibi enim de multis alijs quæ circa hanc materiam deſiderari poſſunt, ex profeſſo tractatum reperiet.

SE-

SECTIO IV.

Astrologia Aegyptiorum & Chaldæorum hieroglyphica.

CELSISSIMO S. R. IMPERII PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

VVAICARDO AB AVRSPERG,

Supremo Aulæ FERD. IV. Romanorum Regis Præfecto, nec non S. C. Mai. intimo Consiliario.

AVTHOR S. P. D.

VM ea munera, quibus humanum genus Deus Opt. Max. liberalissimè honestatum voluit, mecum altiùs pondero, in eam ducor opinionem, vt flagranti literarum studio, & exquisitâ doctrinæ & sapientiæ culturâ nullum maius reperiri posse existimem; præstantissimum sanè siue mores erudiendos, siue Rempubl. benè beateq; administrandam spectes, præsidium. Hoc idem Romæ quandam, Celsissime Princeps, *non solùm* Te *sensisse memini, sed mox ac in Imperij bonum Patriæ* Tuæ *restitutus es, eam summo illo & innato* Tibi *consilij & prudentiæ vigore, nec non politissimarum artium institutione nominis existimationem peperisti, vt non duntaxat earum ope fretus, ingentes ad recta vitæ instituta progressus* Te *fecisse comprobaueris, sed & eos* Tibi *aditus aperueris, è quibus lætos & vberrimos fructus in Imperij emolumentum quondam redundaturos omnes sperent. Quam quidem spem atque exspectationem optatus fortunæ successus (dum non ita pridem à Magno Cæsare* FERDINANDO III. *summo omnium applausu & congratulatione in S. R. Imperij Principem assumptus es) abundè confirmauit & auxit; vt proinde commoda, quæ ex tanta* Tua *fortuna & amplitudine omninò maxima sperabamus, longè maiori nos iam consecuturos fateamur. Cùm itaq; ego non solùm huius publicæ lætitiæ particeps, sed etiam priuatim humanitatis & propensi in me animi* Tui *probè mihi conscius sim; ingratus omninò videri possim, si meam ergà* Te *obseruantiam non insigni aliquo testimonio comprobem. Quamobrem hoc præsens de Astrologia Ægyptiorum argumentum glorioso nominis* Tui *splendori inscribendum duxi. Quod quidem pro solita humanitate ita* Te *accepturum, vt meum, sed* Tibi *debitum; ita defensurum, vt* Tuum, *sed à me profectum, confido. Vale S. R. Imperij decus, & cui olim fauisti, eidem porrò fauere non cesses.*

SECTIO IV.

PROOEMIVM.

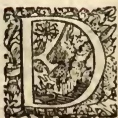

VPLICEM in hac Sectione cælestium rerum scientiam Ægyptijs vsitatam proponemus; quarum prior Astronomia erit motuum cælestium, temporumq; exploratrix; altera Astrologia fatalium euentuum ab astris dependentium, fortunarum singulis constitutarum decreta pandens. Vtriusque differentia hæc vna est, quòd illa multum metiatur; hæc mentiatur multum. De Astrologia primùm dicetur; postea quoque de ea potissimùm Astronomiæ parte, quam Computatricem *vocant, quantum ingenij vires permittent, differemus. Quæ antequam aggrediar, protestor coram Deo, & sancta cælorum curia, nihil me saluberrimis legibus à Sacrosancta Romana Ecclesia constitutis, contrarium assertùrum, sed nudi Oedipi seu Interpretis tantùm in reconditissimarum rerum adductione officium me facturum; neque vllam me tam ruinosæ facultati fidem habere, quisq; sibi persuadeat. Dum enim Astrologiam nomino, non eam intelligo, quæ siderum moles & motus mathematico ratiocinio metitur, artem certè nobilem, & suis meritis honestissimam, authoritateq; hominum doctissimorum nullo non tempore maximè comprobatam; sed eam quæ ex sideribus euentura pronunciat, arbitrio humano vim infert, legibus quà ciuilibus, quà pontificijs interdictam, irrisam à Philosophis, cultam à circulatoribus, optimo cuique prudentissimoq; suspectam. De qua quidem ego, tùm rationibus innixus, tùm præiudicijs hominum sapientissimorum, nihil dubitârim affirmare, non esse inter artes præstigiosas, quæ aut plùs fallat credulos imperitosque, aut quæ persuasis fallendo plùs noceat; tantò reliquis superstitionibus exitialior, quantò propiùs ad veritatem accedere visa est. Fuit hæc primùm nata in Ægypto & Chaldæa, educata in Græcia, adoleuit in Romano Imperio, vnde & radices suas in omnes Mundi partes traduxit, tantò infaustiori euentu, quantò maiora damna Regum, Cæsarumq; sceptris intulit. Et cùm ex malo coruo malum ouum natum sit, quid ex tam perniciosa tantarum superstitionum radice bonum, quid fructuosum nasci possit, non video. Præfert hæc primâ quidem fronte & eminùs, nescio quam sapientiæ speciem habitumque, & si cominùs eam consideraris, nihil nisi insaniæ aspidem in sinu fouere reperias, quam exactiùs trutinatam, veluti quandam lernam, & sub aperta luce fallaciam tenebrarum abomineris. Ostentat procul cælum & planetas, vnde facilè credas in tam sublimi, tam lucido spectaculo nihil non posse verissimè præuideri: mox vbi attentiùs explorâris, videbis sublime adeo esse speculum, vt terrenarum rerum imagines illuc penetrare minimè possint; ita lucidum, vt ad eius fulgorem nostræ caliget caducitatis infirmitas; tum si propiùs accesseris, videbis intexta illius peplo pro cælestibus portentosarum imaginum monstra, & mira stellarum in exotica animalia transformatarum spectacula; verbo, plenum fabulis cælum, imò pro vero cælo commentitium cælum non à Deo factum, sed ab Astrologis fictum cum stupore intueberis. Mirum est quàm per caligines istas & nebulas oculis imperitia offusis, & speciosam, & venerabilem, & seriæ plenam authoritatis imaginem sui repræsentet. Libros Astrologorum anilibus figmentis, væsanisque malèferiatorum hominum*

Authoris protestatio in Astrologiæ Ægyptiacæ interpretationem.

Astrologia perniciosa & vana.

num

nam deliramentis plerumque ita consarcinatos reperias, vt maioremne risus, an veritatis acquirendæ occasionem inde reportes, dispici vix possit. Quas vbi tenebras & præstigia rectæ rationis radio, & diligenti tractationis amussi discusseris, videbis nihil ijs in libris libratum, in authoribus nullam authoritatem, in rationibus nihil rationale, in experimento nil consonum, nil constans, nil verum, nil credibile, nil solidum, sed pugnantia inuicem, falsa, vana, ridicula; vt vix credas, qui scripserunt, fidem adhibuisse his, quæ scribebant. Habebant Veteres Astrologiam superstitionibus innumeris mirè contaminatam, & diabolicis illusionibus maximè expositam; quam Arabes sui iuris factam summo cultu prosecuti sunt; ab his aliqui Latini tanta eam insaniá in hunc diem prosequuntur, vt non dicam quæ naturale humani corporis temperamentum concernunt, eidem subijciant, sed detestabili quodam ausu & temeritate ea quoque, quæ ad supernaturalia spectant, eidem attribuere non verecundentur. Vix hodierno die artem damnatam, potissimùm quæ polymantiam seu diuinatoriæ facultatis arcana continent, reperias, cuius sibi partem non vendicet Astrologia iudiciaria, vti in contextu huius tractatus videbitur. Harum itaque vanitatum radices, vt luculentiùs ostendantur, ab Ægyptiorum Astrologia prima dissertationis meæ ducam exordia, vt quàm ex abominanda totius idololatriæ officina illa prodierit, Astrologi nostri temporis videant, & meliùs sapere discant; sanctè siquidem affirmare ausim, omnem Astrologiam iudiciariam præsentem, quam apotelesmaticam & consultoriam vocant, occultum priscæ Ægyptiorum Astrologiæ implicatum iam tunc cum Dæmonibus fœdus, pactum in hunc vsq; diem retinere; quod ex sequenti discursu passim liquebit. Sed quoniam singula suis locis refutanda reseruauimus, ne tempus fusioribus ambagibus teramus, negotium tandem ordiamur.

ÆGYPTIORVM ASTROLOGIÆ

Pars Prima.

CAPVT I.

De Astrologiæ Origine, & progressu apud Aegyptios:

ACHILLES Statius in sua Isagoge, hanc Astronomiæ inuentionem Ægyptijs attribuit his verbis: Αἰγυπτίους λόγος ἔχει πρώτους τὸν οὐρανὸν ὡς καὶ τὴν γῆν καταμετρῆσαι, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῖς ἑξῆς ἐν στήλαις ἀναγράψαι. *Ægyptios ferunt, primos omnium tam cælum, quàm terram esse dimensos, eiusque rei scientiam columnis incisam ad posteros propagasse.* Achilles Statius.

Verùm ante diluuium viguisse Astrologiam, Arabes vnanimi Orientalium consensu testantur. Ita Geladdinus in principio suæ historiæ, vide Obel. Pamphil. fol. 5. lin. 29. *Adam instruxit filium suum Seth, & fuit in illo, & in filijs suis Prophetia, & deduxit Deus super ipsum viginti nouem paginas, & successit ei filius eius Kainan, & Kainan Mahaliel, & Mahaliel filius eius Iared, & accepit instructionem ab eo, & docuit eum omnes scientias & historias,* Geladdinus M. S. in principio historiæ.

quæ

quæ erant futuræ in Mundo, & exercuit Astronomiam, quam & didicit ex libris, quos tradidit ipsi Adam pater eius, super eum pax. Quod si verum est, nemo sibi persuadeat, Adamum Astrologiam illam, quam in Præfatione descripsimus, posteris suis, artem videlicet perniciosam; sed Astronomiam, facultatem illam temporum diuisioni aptam, humano generi pernecessariam tradidisse; atque hanc ad Seth, filiosque, vsque ad Henoch, & tandem ad Noëmi filios continuâ traditione propagatam incontaminatam quidem peruenisse, at à Kanaitis, & Chamo studioso eorundem dogmatum exploratore miris modis corruptam, in manifestam tandem superstitionem deuenisse. Porrò ab Adamo literarum, scriptionisque inuentum ad Sethum deuolutũ est (cuius libri, etsi inter apocryphos numerentur, ingens tamen horum librorum fama per omnia Authorum monumenta volat) vnde illum aliqua iussu patris scripta re ipsa tradidisse verisimile est, vt in Obelisco quoque Pamphilio diximus, ex quo etiam alia nonnulla transcribere placuit. Scripsisse autem illum libros septem, in primo Panarij recitat Epiphanius, atque à Gnosticis Sethianis Archonticis falsò suppositos esse probat. Occasionem autem huius figmenti accepisse videntur ex eo, quòd, vt refert Iosephus lib. 1. Antiqu. filij Seth sideralem scientiam ad cœlestium rerum cognitionem excogitarunt; & cùm scirent prædixisse Adamum duos vniuersales rerum interitus, alterum incendio, alterum diluuio; veriti ne inuenta sua penitus perirent, excitatis duabus columnis, lapidea, & lateritia, vtrique sua inuenta inscripserunt: vt si lateritiam diluuio deleri contingeret, lapidea superstes hominibus discendi copiam faceret; & illa, quæ ex lapide fuerat exstructa, per ignem pereunte, lateritia restaret. Has refert Iosephus, suis adhuc temporibus in Asia extitisse. Author Operis imperfecti in Matthæum exponens illud: *Vidimus stellam eius in Oriente.* meminit cuiusdam Scripturæ Seth de Stella apparitura in ortu Messiæ his verbis: *Audiui aliquos referentes de quadam Scriptura gentis cuiusdam sitæ in ipso principio Orientis iuxta Oceanum, apud quos ferebatur Scriptura quædam inscripta nomine Seth de Stella apparitura in ortu Messiæ, quæ per generationes studiosorum hominum, patribus referentibus filijs suis, habebatur deducta.* Cassianus verò collatione 8. cap. 21. introducit Serenum Abbatem dicentem: *Scientiam omnium naturarum per successiones generationum, semen Seth ex paterna vsque ab ipso Adamo traditione suscipiens, donec diuisum à sacrilega propagine Cham perdurauit, quemadmodum sanctè præceperat, ita etiam per vtilitatem vitæ communis exercuit. Cùm verò fuisset impiæ generationi permistum, ad res profanas & noxias, quæ piè didicerat, instinctu quodam dæmonum deriuauit, curiosasque ex ea maleficiorum artes atque præstigia, magicasque superstitiones audacter instituit, docens posteros suos, vt sacrâ illâ culturâ diuini nominis derelictâ, vel elementa hæc, vel ignem, vel aëreos Dæmones venerarentur & colerent. Hæc igitur curiosarum rerum notitia quomodo diluuio non perierit, ac superuenientibus seculis innotuerit, perstringendum breuiter puto. Quantum itaque antiquæ traditiones ferunt, Cham filius Noë, qui superstitionibus illis, & sacrilegis artibus infectus fuit, sciens nullum se posse super his librum in Arcam prorsus inferre, in qua*

Libri 7 Seth attributi.

Ioseph. Flau.

Filij Seth columnis committunt sideralem scientiam.

Scriptura Seth de stella apparitura in ortu Messiæ.

Cassianus.

Cham impius res piè traditas ad vsum profanum conuertit.

Quomodo libri ante diluuium ad posteros post diluuium traducti sint.

erat vnà cum patre iusto ac sanctis fratribus ingressurus, scelestas artes, ac profana commenta diuersorum metallorum laminis, quæ scilicet aquarum non corrumperentur iniuriâ, & durissimis lapidibus insculpsit; quæ diluuio peracto, eadem quâ ille celauerat, curiositate perquirens, sacrilegiorum & perpetuæ nequitiæ seminarium transmisit in posteros. Hac itaque ratione illa opinio vulgi, quâ credunt, Angelos maleficia hominibus tradidisse, in veritate completa est. Hæc ille. Huic congruunt, quæ S. Augustinus lib. 18. de ciuit. Dei; & Petrus Comestor recitat de quatuordecim columnis, septem æreis, & totidem lateritijs, artium scientiarumque Canonibus insignitis, à Chamo Noëmi filio erectis. Epiphanius in Panario suo mentionem quoque facit certi libri intitulati, *Reuelatio Adæ*, quando Deus immisit soporem in illum; & S. Augustinus contra Faustum meminit certi libri Genealogiæ filiorum Adæ, vti & pœnitentiæ Adam; qui tamen à Papa Gelasio in numerum Apocryphorum sunt relati.

S. Augustin. Petrus Comestor.
14 Columnæ à Chamo erectæ, in quibus doctrinã traditam exhibuit.
Epiphanius. Liber intitulatus, Reuelatio Adæ.

Thomas Torquemade in suo Hexamero ait S. Thomam Aquinatem libro de Ente & Essentia alterius cuiusdam Codicis meminisse ab ipso Abele compositi, scriptique in lingua Hebraica de omnibus & singulis mundanarum rerum virtutibus; siquidem Protoplastum præsagum Mundi per diluuium perituri, ne artes & scientiæ vnà cum humano genere perirent, laminis saxeis incisas cistæ lateritiæ contra aquarum vim inclusisse, vt ea inuenta apertaque filij posteri haberent, quo imbuerentur; Mercurium tandem Trismegistum illum Codicem suis temporibus inuenisse, indeque scientiam illam rerum omnium mirabilem, quam in operibus eius etiamnum veluti scintillis relucentem videmus, hausisse; imò S. Thomam hosce libros vidisse, legisse, eiusque libri vsu multa admiranda præstitisse refert. Verùm cùm hæc omnia summo studio in Bibliotheca S. Thomæ Neapoli, vbi dicebatur esse exemplar de Ente & Essentia, quòd de hisce & similibus tractaret, inquisiuerim, nec tamen quicquam inde inuenire potuerim, meritò multis rationibus conuictus, inania & vana Astrologorum superstitiosorumque hominum commenta esse iudicaui. Si enim S. Thomas illos legit, quæritur quâ linguâ? aut quo charactere genere scriptos legerit? Constat autem, dictum Sanctum præter Latinam, alterius doctrinalis linguæ vix singularem notitiam habuisse. Quicquid sit, etsi citati libri passim apocryphi habeantur; verisimile tamen est, hosce primos Patres suarum inuentionum monumenta, qualicunque in materia exarata, posteris reliquisse, quæ tamen successu temporum perdita, præter famam, traditionemque posteris nihil reliquerint; loco autem eorum postea à curiosis Scriptoribus, rebus suis ex tam vetusta scriptione authoritatem conciliare cupientibus, fictè hosce, quos citauimus, apocryphos substitutos esse. Verùm haud quamquam Lectori ingratum me facturum existimaui, si verba dicta hoc loco apponam, vt Torquemade ait, ex dicto Opusculo S. Thomæ de Ente & Essentia deprompta.

Thomas Torquemade.

Sed qoniam multi Philosophorum & Astrologorum antiquorum posuerunt, supercœlestia esse animata, & hoc ideò, quòd videbant effectus suos quasi rationales

S. Th. l. de ente & essentia, Suppositius.

circa inferiora; videbatur enim eis, quòd per ipsa operabantur mala & bona fortuita in terra; sed quantumcunque habeant effectus mirabiles & stupendos, non tamen propter hoc habent animas, sed habent intelligentiam mouentem & regentem, ipsa tamen non est forma ipsorum, quia aliam formam habent, per quam cum materia habent esse, siue in materia. Sed quantumcunque per rationem & fidem hoc credam, tamen hæc operatio in me valde operata fuit, cùm vidi librum quendam antiquissimum mirabilis materiæ, & mirabilis effectus, editum ab Abel filio Adæ, quem Cain interfecit, qui sciens diluuium venturum, posuit dictum librum in quodam lapide optimè sigillata. Hermes verò post diluuium inuenit lapidem, ac fregit, & dictum librum, in quo imagines septem planetarum inuenit; vnde in ipso libro ponit nomina Intelligentiarum regentium ipsos planetas, & posuit septem Intelligentias, & nomen Intelligentiæ mouentis ipsum primum cœlum. Hæc igitur nomina sunt tantæ efficaciæ, vt si imaginem feceris secundùm diuersitatem planetarum in signis diuersis sub diuersis faciebus existentibus, nomenque dicti Planetæ sub sua imagine, voluntatem tuam in omnibus exequeris; ibi docet facere imaginem, cum qua si tetigeris omne metallum, aurum fiet; ibi etiam docet facere imaginem, vt ille, pro quo facta fuerit, non potest esse, quin sit Rex, aut Prælatus; & quasi de omnibus fortunis, bonis & malis idem docet; non tamen probaui imagines, nisi vnam, quia cùm multitudo equorum manè transiret ad aquam, non permittentes me dormire, & me infestarent, quodam die feci imaginem secundùm quod ibi præcipitur, & sepeliui eam in curritorio illo, ex tunc nullus equus transire potuit, sed cùm perueniebat ad illum locum, vbi erat imago, non poterat transire, quantumcunque stimulabatur; itaque habuerunt mutare vias, & propter experimentum didici esse veras alias. Narrauit mihi etiam quidam, qui fecerat imaginem de stanno secundùm quod in illo libro præcipitur, Luna existente sub secunda facie Aquarij non retrogrado, scilicet tardo cursu, scripsit nomen Domini siue Intelligentiæ Lunæ, & fecit illa quæ erant necessaria sub Intelligentia Lunæ, & scribebat quæ erant necessaria ad imaginem secundùm quod præcipitur, & volens deridere puellas cuiusdam Oppidi, & omnes vrcei & vasa, quæ tangebat aqua, frangebantur. Sunt etiam ibi imagines quædam, ex quibus scientia datur ex irradiatione quadam illius Intelligentiæ sub qua fit, quæ quasi subitò deputatur; itaque de ignorante fit sapiens. Ex quo quidem patet, quòd corpora supercœlestia à formis suis has stupendas & mirandas influentias non habeant, sed potiùs ab Intelligentijs requirentibus ipsam. Ex quo sequitur corpora supercœlestia non esse animata, quantumcunque influant corpora quasi rationalia & animata. Hæc ex mente Torquemade S. Thomas.

Abelis liber mirabilis scripturæ & materiæ. Hermes eum post diluuium inuenit.

Auri confectio phantastica.

Ridicula de potentia Sigillorum planetariorum.

Aliud superstitiosum Telesma.

Franguntur vasa vi Telesmatis.

Telesma ridiculum, quòd ex ignorante facit sapientē.

Estne possibile Thomam Aquinatem, Virum adeo Sanctum, perspicacem, & diuinâ quâdam vi pollentem, tam à veritate consona, tam impia asseruisse? Credat hæc qui volet; ego omnia dicta meras astrologorum fabulas, & sub Sancti viri nomine ad nonnullam illis authoritatem conciliandam conficta esse, securus assero; cum dicta in libro de Ente & Essentia, qui Neapoli dicebatur exstare, tametsi summo studio inquisita reperire tamen non licuerit, vt dixi suprà.

Astrologia à Cham propagata.

Porrò Cham siue Zoroaster Astrologiam & Magiam, quam ante diluuium à Kainitis studiosè didicerat, post diluuium non minori studio pro-

propagauit. Nam & filios suos Chus & Mesraim, & hi filios nepotesque in eadem instituentes, paulatim totum Mundum abominabili doctrinæ genere resferserunt; quæ omnia vti copiosis auctoritatibus tùm in secunda Classe superiùs, tùm in cap. 1. & 2. lib. 1. Obelisci Pamphilij comprobata sunt, ita diutiùs his immorari nolui. Durauit hæc Astrologia aliquantulum rudis adhuc quidem & in cunis vagiens, nullo ordine & methodo comprehensa, sed execrandis superstitionibus, & magicis idololatrisq; operationibus subiecta, humanum genus pedetentim inficiebat; donec Hermes, verè Trismegistus, Mundo natus, tot fucis fallacijsque & imposturis, quibus gentis suæ progeniem miserè inescatam videbat, modum statuens, falsa à veris, quantum naturæ lumen illi suggerebat, seperans, nouam Astrologiam fundaret, atque superstitiosis machinationibus temulentos mortalium animos ad sobrietatem reuocaret; hoc vnicum satagens, vt disciplinas iuxta piam prædecessorum Patrum, potissimùm Enochi primi Idris, siue Hermetis primi, cuius & nomen sibi imposuit, intentionem, quæ ad veri Dei notitiam cultumque dirigebatur, disponeret. Multa autem Mercurium Trismegistum à primo Hermete & Idris Noëmicæ propaginis traditione hausisse, omnes ferè Orientales asserunt. Primum enim literarum, & Astronomiæ inuentorem ponit Codex intitulatus, *Domus Melchisedech*, quem in Obelisco Pamphilio fol. 23. allegatum vide. Ahmed quoque Ben Ioseph Altiphasi apud Geladinum, Henochum primum ponit Adris siue Hermetem, tùm aliarum scientiarum, tùm Astronomiæ potissimùm cultorem, quem vide citato loco; quæ & Vaab Chronista Arabum testatur: Hermetem verò secundum siue Trismegistum eum fuisse, qui doctrinam ab Hermete primo Henocho traditam, & à Chamo mirè deprauatam suæ restituit integritati, à quo deinde tota posteritas sua desumpserit: ita Gelaldinus Arabs de Sapientibus Ægypti; cuius verba cùm in Obelisco Pamphilio allegauerimus, hìc Latina tantùm apponere visum fuit: *Tempore Abrahæ fuit in Ægypto Hermes, ipse Idris secundus, & ipse Trismegistus, qui Propheta, Rex, & Philosophus, & is qui docuit scientiam metallorum, Alchimiam practicam, Astrologiam magicam, scientiam spirituum, & apotelesmatum, & secreta naturæ; à quo deinde Pythagoras, Empedocles, Archilaus, Socrates, Plato, & Aristoteles sua desumpserunt.* Mercurius itaque Trismegistus primus fuit, qui Astronomiam suis legibus stabilitam, postero Mundo communicauit; hic primus annum in 365 dies diuisit, hic Zodiacum in sua distribuit duodecim dodecatemoria, hic tùm signorum, tùm planetarum characteres inuenit, cœteraque quæ cœlestis doctrina circa 48 Constellationes docet, teste Platone, Iamblicho, Porphyrio ordinauit; & Manilius suo veluti calculo his verbis lib. 1. Astronomicon comprobat.

Trismegistus Astrologiam à multis illicitis expurgauit.

Trismegistus Astrologiam hausit ab Henoch siue Idris primo.

Ahmed.

Vaab Chronista.

Hermes secundus Idris.

Gelaldinus.

Hermes Astrologiam legibus astringit.

Tu Princeps, Authorq́ sacri, Cyllenie, tanti:
Per te iam cœlum in terris, iam sidera nota,
Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munera cœlestum; quis enim condentibus astris
Clepsisset furto Mundum. &c.

Manilius.

Iosephus Scaliger.

Quæ verba Scaliger ſic explicat: *Tu*, inquit, *Mercuri Author es tanti ſacri ad duo altaria obeundi, carminis ſcilicet, & rerum; vel potiùs, tu tanti arcani Auctor es. Nam ſacrum etiam* ἀντὶ τοῦ μυστηρίου. *Tu enim primus repertor Aſtronomiæ in terris. Neque enim homines ſoli per ſe id adepti fuiſſent, niſi ipſis Dijs monſtrantibus. Ægyptios Aſtronomiam didiciſſe docente Mercurio, omnes libri loquuntur. Cui propterea Ægyptij diuinos honores habuerunt, & primum Menſem Thoth cognominem Mercurio fecerunt; nam Thoth ſeu Tat eſt Mercurius.*

Iul. Firmicus.

Quæ conſentiunt opinioni Firmici, ita diſſerentis: *Mundi itaque genituram hanc eſſe voluerunt, ſecuti Æſculapium & Anubin, quibus potentiſſimum Mercurij Numen illius ſcientiæ ſecreta commiſit.* Huc pertinent quoque, quæ de Mercurio Triſmegiſto diſſerit l. 1. c. 6. Lactantius Firmianus; & Plato confirmat his verbis in Phœdro: *Audiui equidem*, inquit, *circa Naucratim Ægypti priſcorum quendam Indigetum Deorum extitiſſe, cui dicata ſit auis, quam Ibin vocant, Dæmoni autem ipſi nomen eſſe Theut; hunc primum & numerum, & numeri computationem inueniſſe, & Geometriam, & Aſtronomiam, talorum luſus, & aleæ ludos, & literas;* Ariſtoteles Aſtronomiam quoque Ægyptijs & Babylonijs attribuit his verbis: Αἰγύπτιοι καὶ Βαβυλώνιοι παρ' ὧν πολλὰς πίστεις ἔχομεν περὶ ἑκάστου τῶν ἀστέρων. *Ægyptij verò & Babylonij, à quibus multas notitias habemus de ſingulis aſtris.* Quare autem Ægyptij plurimùm illis diſciplinis valuerint, Ptolomæus & ipſe homo Ægyptius cauſam reddit his verbis: Ὅτι μᾶλλον συνοικειοῦνται τοῖς Διδύμοις, καὶ τῷ τοῦ Ἑρμοῦ, διόπερ θεωρητικοὶ, καὶ συνετοὶ, καὶ ὅλως ἱκανοὶ περὶ τὰ μαθήματα. Βαβυλώνιοι δὲ ὅτι τῇ παρθένῳ, καὶ τῷ τοῦ Ἑρμοῦ συνοικειοῦνται, διὸ καὶ παρ' αὐτοῖς τὸ μαθηματικὸν, καὶ παρατηρητικὸν τῶν ἀστέρων σύνεστι. *Quod maximè cohabitant & ſubſunt ſigno Geminorum & domui Mercurij, ideo ſpeculatiui & aſſidui, prorſus ad mathemata facti; Babylonij verò cum Virgini & Mercurio ſubſint, ideo ab ipſis Mathematicum ſtudium, & obſeruatorium aſtrorum maximè colitur.* Ab illis deinde Eudoxus Aſtronomiam acceptam ad populares ſuos; ab his ſuis compopularibus Beroſus Chaldæus Genethliologiam ad Græcos, teſte Vitruuio, traduxit. Certè Compilator in vitam libroſque Porphyrij, meminit ex fragmentis quibuſdam Porphyrij, à mille nongentis annis Aſtronomicas Ægyptiorum & Babyloniorum obſeruationes in vſu fuiſſe; qui quidem anni rectè videntur congruere temporibus Abrahæ, quibus & Hermes noſter vigebat. His quidem oſtenſis, iam quomodo Mercurius, aut quiſquis alius huius diſciplinæ inuentor, in tantorum arcanorum cœleſtium notitiam peruenerit, & quænam prima fuerit cœleſtium motuum Syſtaſis, aperiamus.

Lactantius. Plato. *Aristoteles.* *Ptolomæus.* Obſeruationes Aſtronomicæ Ægyptijs & Babylonijs 1900 annis in vſu.

Ægyptus Aſtronomicæ exercendæ aptiſsima.

Suppono primò, terram Ægypti omnium terrarum, ob nubium, pluuiarumque perpetuam proſcriptionem, obſeruationi ſtellarum fuiſſe aptiſſimam; cui accedebat perpetua ſereni cœli facies, noctesque innoxiæ; vnde ex perpetuo ſtellarum intuitu, exercituſque cœleſtis contemplatione, paulatim in reconditam ſiderum cognitionem, potiſſimùm obſeruationum à prædeceſſoribus traditarum, quibus ſuas conferebant, adiumento peruenerunt.

Hermetis ingenium immenſum.

Suppono ſecundò ex ijs, quæ in Obeliſco Pamphilio varijs in locis tradidi, Mercurium Triſmegiſtum, omnium mortalium eâ ætate, ſiue immen-

mensam ingenij capacitatem,siue omnem rerum reconditarum scientiam, siue denique suæ apud posteros propagandæ gloriæ, benèque de humano genere merendi desiderium spectes, fuisse primum. Hic enim, vt suprà docuimus, Astronomiæ leges, quas ab Enocho per Noëmicæ stirpis propagationem, traditione acceperat, ad incudem reuocans, nihil non egit, vt Veterum in Astronomicis Canonibus veritatem, propriæ obseruationis experimento exploraret, exploratam ad eam perfectionem, quam rudia illa tempora permittebant, reduceret.

His suppositis, Dico Mercurium primò cœlum in duodecim signa, particularibus in eum finem characteribus adinuentis, diuisisse; annum in 365 dies partitum esse, planetarum motus primùm detexisse, & similia, de quibus in sequentibus vberrimè disseretur. Quod quâ ratione peregerit, dicendum restat. Prima cœli diuisio in 12 partes.

Primò enim verisimile est, eum vniuersam cœlorum machinam duobus polis circumuolutam primò obseruasse, ad cuius exemplar sphœram armillarem eum adinuenisse Aratus Author est, cursus cœlorum sphœræque repertor. Vnde hieroglyphicas eum exhibituri Ægyptij, caninâ facie hominem pingebant, in cuius vna manu caduceus, altera sphœra continebatur; quæ omnia fusè in Obelisco Pamphilio explicata fol. 294. reperies. Hermes hieroglyphicè qui exhiberetur. Cùm enim in cœlesti machina diei naturalis spacio reuolutione peractâ, fixas quasdam stellas perpetuò veluti immotas, nonnullas velocissimè, reliquas medio inter velocitatem & tarditatem motu incedere comperiret; idem fieri cogitauit, quod in sphœra materiali, quâ circumductâ, eæ quæ polos circumeunt, tardæ & veluti immotæ, contrà quæ medij globi lineam possident, velocissimo motu progredi conspiciuntur. polos itaque in cœlo, & æquinoctialem dictâ obseruatione detexit. Polorum & æquinoctialis prima obseruatio. Cùm verò vnam & eandem semper omnium stellarum inter se immutabilem distantiam notaret, hinc stellarum fixarum globum facilè effinxit. Fixarum obseruatio. Porrò cùm nonnullas stellas, neque eandem inter se distantiam, neque eandem ortus occasusque rationem, neque fixa in cœlo loca tenere notaret, sed perpetuâ quâdam varietate in æthereo expansò hinc inde vagari comperiret; eas non fixas, sed peculiaribus vnicuique attributis motibus circumduci iudicauit; quarum quidem non nisi septem huic instabilitati subiectas reperit: quas inter cùm principalem locum obtinerent Sol & Luna, primò ad eorum motum scrutandum, animum adiecit. Planetarum obseruatio. Cùm igitur Solem singulis diebus vti alia & alia Horizontis puncta tangere, ita in medio cœlo alia & alia altitudinis vel depressionis puncta signare comperiret; animaduertit in Austrum & Boream certam & constantem ipsius elongationem esse; quam vbi perfecisset, mox eundem conuerso motu in oppositam partem recedere. Solis & Lunæ motuum obseruatio. Atque inde Tropicorum emanauit inuentio, quos extrema Deorum ascendentium, descendentiumque animorum, vt postea ex antro Musarum à Porphyrio descripto probabitur, vocabat hospitia. Zodiaci obseruatio. Iterum cùm Solem singulis mensibus per certos quosdam ordine asterismos transire notaret; inde dodecamoriorum, siue Zodiaci in duodecim signa diuisi, quas Deorum mansiones vocauit, profluxit distin-

ctio, vt postea ostendetur. Rursus cùm experimento comperiret, Solem integro diei naturalis spacio non præcise punctum vnde profluxerat, attingere; atque adeo defectum hunc annuâ reuolutione peractâ quinque integros dies importare; inde celebres illæ Ægyptiorum ἐπαγομένας, de quibus suo loco, detectæ sunt. Cùm præterea Lunam duodecies vnius anni reuolutione Soli iungi comperiret, & viginti octo dierum spacio, ad punctum, vnde profluxerat, redire obseruaret; inde duodecim Mensium, ætatum, mansionumque Lunarium distinctio originem inuenit. Haud secùs sedulo & assiduo obseruationis studio tandem in cæterorum phœnomenorum, legumq; cœlestium notitiam deuenisse censendus est; vt proinde falsissimum dixisse existimem eos, qui Anaximandro, Thaleti, Eudoxo, primò obliquitatis Signiferi inuentionem, signorum Zodiacique diuisionem, mansionum discretionem ascribere contenderunt; cùm hæc compluribus sæculis in Ægypto iam veluti triuialis Scholæ rudimenta habita sint: à quibus & dicti Græci primùm acceperunt, multis sæculis posteriores: cùm Mensium partitio (quorum, sacra Scriptura teste, tempore diluuij iam habebatur notitia) sine Zodiaci & Solis motu per duodecim dodecamoria commodè concipi non possit, & Luna duodecies necessariò annuo spacio in obliquitate sua constituto Soli iungatur.

ἐπαγο-μένας qui detexerit.

12 Mensium obseruatio.

Verùm nè quis me hæc φαντασματίας finxisse existimare posit, singulorum congruas adducam authoritates. Ac primò quidem sideralis scientiæ inuentum iam ante diluuium fuisse, suprà ostensum fuit. Nam Sabellius lib. 1. Ennead. ex Iosepho testatur cum alijs suprà allatis, Sethi filios Adami nepotes in duabus columnis astrorum scientiam descripsisse, quam deinde Noë, Cham, cæteraq; eius progenies hominibus posteris communicauit: Scientia autem hæc esse non poterat sine cœli diuisione, & Solis Lunæque, stellarúmque firmamenti notitia. Præterea ex Arabibus suprà probatum est, præ cæteris ante diluuium hominibus, Enochum siue Idris Astronomicâ scientiâ maximè præstitisse, à quo omnia sua secundum Idris seu Hermetem descripsisse tradunt. Certè Mercurium Diodorus expressè dicit tùm omnium Astrorum, tùm cursus Solaris Lunarisque potissimùm fuisse obseruatorem. Agathias quoque addit, eum primùm stellis nomina imposuisse, obliquum cœli circulum in duodecim signa diuisisse, motusque cœlestes primùm determinasse. Verùm qui plura huius generis desiderat, is legat, quæ de Astronomiæ inuentoribus tradidit Virgilius Polydorus de Inuentione rerum; nostrum enim non est, vulgatam doctrinam hoc loco coaceruare, sed ab alijs incognitorum Authorum testimonia adducere. Quæ igitur fuerint prima Astrologiæ seu Astronomiæ incunabula, & quomodo Iouanithum (sic enim Hermetem præter commune nomen appellant Syri) in cœlestium rerum notitiam peruenerit, Astrologiamque auxerit, scitè admodum describit Mor Isaac in sua Philosophia Syriaca his verbis: (nos Syriaco textu omisso, qui in Obel. Pamphil. videri poterit fol. 25. lin. 16. Latinam intepretationem adnectimus.)

Sabellius. Authoritates quibus dicta comprobantur.

Idris primus Astronomus.

Secundus Idris Hermes

Agathias.

Mor Isaac in Philosophia Syriaca.

Et hoc pacto inuenerunt filij hominum, & comprehenderunt, cognoueruntque

& di-

& didicerunt exactè leges stellarum, & ordinem signorum Zodiaci, & naturam vsumque, cum reliquis notitijs ipsis conuenientibus in firmamento cœlorum, & hoc experientiâ longâ, & in inferiorum rerum profunditate. Hæc enim omnia sunt pertinentia ad rationalem scientiam, suntq́ cognitiones sinceræ, & certitudine laudabiles, exceptis ijs quæ ad cultum astrorum pertinent. Et paulò post originem & inuentionem Astronomiæ verbis sanè elegantissimis prosequitur. Syriacum textum vide in Obel. Pamphil. fol. 25. lin. 29. quem nos ita interpretamur: *Inuenerunt autem eam Aramæi Babylonij, vel Chaldæi, qui in Oriente versus Australem plagam habitant: cùm enim terra, & omnia loca eorum vasta essent, neque cognoscerent vias & semitas, arenis & sabulo obrutas, ex loco in locum, & ex Ciuitate in Ciuitatem, & ex regione in regionem, præsertim flante vento, & arenas in aceruos coacervante; præterea cùm locus esset calidus vehementer, propter Solis ardorem de die, & locus ille, terra confusionis esset; hinc ex loco in locum transmigrantes, cùm non essent ferendo vehementiam Solis, neque viam cognoscerent, noctu eam per stellas didicerunt, ponentes sibi signum, & secundùm illud, quò volebant, progrediebantur. ex perpetuo stellarum scrutinio tandem deuenerunt in mutationes temporum, inceperuntque cognoscere ex legibus ascensiones stellarum, motusque earum; & sic paulatim per continuam inuestigationem & studium didicerunt omnes leges stellarum, & signorum Zodiaci.* Tandem post rudem hanc astrorum notitiam ait venisse Hermetem, quem & Iouanithon dicit, qui in desertum se contulit, vt astrorum leges exactè obseruatas posteris scriptis commendaret. Syriaca verba Authoris vide in Obelisco Pamphil. fol. 26. lin. 14. quæ nos Latinè ita exponimus. *Fuit autem in regione ista Orientali homo ex filijs filiorum Noë, qui vocabatur Iouanithon siue Hermes. hic scientiâ inclytus, elegit sibi locum ab omni hominum consortio & familiaritate remotum, & abijt in desertum vastum & immane, à vocibus & oculis hominum immune, assiduòque intentus in firmamentum cœlorum, explorauit stellas, & luminaria, & vicissitudinem temporum, & maximè in luminaria maiora, laudans horum Creatorem sapientissimum, & sic per quietem, & solitudinem, & continentiam suam, à tumultibus & strepitibus hominum liber, in cordis perpetuâ contentione, stellarumque contemplatione, data est ipsi gratia cognitionis stellarum, & Zodiaci.* Quæ omnia confirmantur ab Authoribus suprà citatis, vti & in Obelisco Pamphilio.

Obseruatio stellarum primæua.

Babylonij & Chaldæi obseruatores primi.

Itinerum directio noctu per stellas.

Iouanithon primus obseruator stellarũ in deserto.

Ex dictis hoc capite concludo, ab Enocho ante diluuium omnem sapientiam Ægyptiorum principium habuisse; erat enim is, qui præ omnibus alijs ante diluuium à Protoplasto ipso instructus, veram rerum diuinarum notitiam hauserat, posterisque suis tradiderat, tantique fuit, non solùm ob admirabilem sapientiam, rerumque humano generi necessariarum inuentionem, sed etiam ob impenetrabilem ex hoc Mundo raptum, nominis, vt multi ex posteris eum tanquam Numen quoddam colendum proponerent. Vnde verisimile est, quòd Arabes tradunt, Chamum rerum exoticarum curiosissimum ante diluuium non tantùm improbas artes à Kainitis didicisse, sed & scientias de Deo, & Angelis, de arcanis denique naturæ ab ipso Mathusala filio Henoch paternarum traditionum hærede accepisse, artiumque licitarum cum illicitis commixtione à paterna

Henoch primus Ægyptiacæ sapientiæ conditor.

Cham Mathusalæ filij Henoch discipulus, doctrinam sacram propagauit.

Trismegistus Hermes & Adris secundus à Chamo multa hausit.

na traditione prorsus degenerem legem condidisse; quam deinde Trismegistus quidam ex Chananæa stirpe Chami descendens, separatis ab illicitis licitis, in meliorem, & Religioni diuinæ conformiorem, quantum Ethnico Philosopho, solo naturæ lumine fulto, in tanta rerum deprauatione, licuit, redegerit; quem quidem verum illum, & tantopere ab Authoribus celebratum secundum Hermetem Trismegistum fuisse, in Obelisco Pamphilio probauimus. Præterea Henochum, siue primum illum Hermetem, primum post filios Seth Astronomiam excoluisse, temporis annorumque rationem docuisse, ex eiusque monumentis postero Mundo relictis secundum Hermetem nostrum sua de diuisione temporum principia deduxisse, atque ad posteros transtulisse, Ægyptij cum Arabibus volunt. Habent enim Ægyptiorum arcaniores Astrologi pro certo, annum ciuilem Aegyptiorum fuisse diuisum in tot dies, quot primus Adris siue Hermes inter homines vixerit. Nam sacra Scriptura eum expressè trecentos sexaginta quinque annos, quot videlicet annus ciuilis Aegyptiorum dies habet, vixisse ait: sic enim 23. versus c. 5. Gen. habet: Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Ἐνὼχ ἔτη τριακόσια ἑξηκονταπέντε. *Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni &c.* Cùm verò Adris secundus hanc eandem partitionis anni rationem docuerit posteros Aegyptios, vt alibi ostendimus; verisimile est, eum hæc habuisse ex prioris Hermetis monumentis, per Chamum postero Mundo communicatis. Cùm itaque hosce Adris vitæ annos mysterio vacare minimè cognoscerent, hinc arcanum illud Aegyptiorum hieromanticum de Mundi reuolutione prodijsse probabile est, videlicet cœlestes Deos stationes suas in arce magna singulis centenis annis mutare, & post peractum circuitum 36500 annorum, omnia in pristinum statum restitui. Quod & Platonem subolfecisse certum est, dum circulum παλιγγενεσίας, quem & in hunc vsque diem Platonicum appellamus annum, dictorum annorum numero definit. Cùm enim firmamentum singulis ferè centenis annis vnum in circulo magno, hoc est, Zodiaco, minutum conficere obseruarent, 100 in 360 ducta, dabunt 36000, quibus si quinque dies ἐπαγομένους in 100 annos ductos adieceris, habebis 36500 annorum numerum, rerum omnium complementum, Iubilæi magni numerum, & monadis in multitudinem abeuntis, in monadem reditus, id est in pristinum rerum statum, vt Plato, ita ab Aegyptijs edoctus, opinatus est, hi verò ex mystico annorum vitæ numero Idris, speculati sunt; quem & nonnulli ex recentioribus secuti sunt in firmamenti reuolutione.

Tot annos vixit Henoch, quot dies in anno.

Cœlestes Dij stationes suas mutant in circulo magno secundùm Ægyptios.

Platonicus circulus 36500 annorum.

Quomodo Ægyptij, Chaldæi, Græci vnius & eiusdem rei inuentores esse queãt.

Sed dubium hoc loco non exiguum occurrit, quomodo diuersæ diuersorum opiniones conciliandæ sint, dum alij Authores Astronomiæ inuentores faciunt Babylonios, alij Aegyptios, Græcos alij. quam litem vt dirimam, Dico, Chamum seu Zoroastrem primum ante diluuium, siue ab Henoch Hermete primo, siue à Kainitis Astronomiam edoctum, bipertita traditione ad posteros post diluuium transtulisse. Ac primò quidem ea imbuit filium suum Chus siue Nembrodum; Nembrod verò Ninum, à quibus deinde Sarug, Thare, Abraham Astronomicæ peritiæ celebres

viri

viri acceptam posteris Hebræis tradiderunt: in Aegypto verò primò eâdem imbuit Misraim filium suum, aliosque, quam deinde Mercurius Trismegistus secundus Hermes summo studio cultam, ac duodecim libris, teste Clemente Alex. l. VI. Stromat. posteris tradidit Aegyptijs: Ab vtrisque, tàm Chaldæis, quàm Aegyptijs, Græci suffuratam sui iuris fecerunt; tametsi omnia ex eadem Schola profluxerint. Clemens Alex.

Mirum itaque nemini videri debet, Aegyptios, & Chaldæos seu Babylonios, Græcósque de primatu inuentionis Astronomicæ concertasse, cùm vnaquæque harum nationum eius rei inuentæ gloriam, quam tanta in æstimatione & admiratione hominum haberi cernebant, sibi vendicarent. Hoc pacto Sulpitius Gallus cùm primus Romæ Eclipsin detexisset, eius inuentor habitus est, cùm iam multis seculis in Græcia Thaleti Milesio eius inuentio fuisset attributa, & in Aegypto multis alijs seculis antè, vt suo loco dicetur, Eclipseos notitia viguerit. Inuentiones itaque rerum tametsi in vna quapiam regione emerserint, semper tamen alijs in regionibus eædem præcesserunt; quod cùm multis alibi ostendam, eidem diutiùs immorari nolui. Sufficiat interim hoc longiori forsan quàm par est discursu, Hermetem primum fuisse Astronomiæ in Aegypto siue inuentorem, siue instauratorem, demonstrasse. Sulpitius Gallus primus Eclipsin Romæ prædicit, in Græcia Thales.

CAPVT II.

De diuisione signorum, Characterumque cœlestium signorum inuentione.

MErcurius Trismegistus humano generi prospiciens, cùm ad exactum rerum cœlestium ordinem posteritati communicandum intentus esset, singula suis libris, teste Clemente Alex. descripsit. Et quoniam à stellifero cœlo continuo ordine influxus in inferiora propagari aduertebat, ibi initium duxit Astrologicæ suæ dispositionis. Cùm itaque primò longâ experientiâ, & frequenti Solis, Lunæ, cœterarumque stellarum obseruatione, quatuor potissimùm cardinalia omnium mutationum varietatisque effectricia puncta notasset, circulum effinxit, in quo dicta puncta per binos diametros *a d* & *c e* se normaliter intersecantes, disposuit, videlicet *a d c e*. Quorum illa, quæ mediam lineam *c e* à polis Mundi æquè remotam tenent, puncta æqualitatis vocari voluit, eò quòd dum ad illa Sol pertingit, æquam diei noctem conficeret; cuius & symbolum statuit Cynocephalum, cuius ea natura est, teste Horo, vt ad æquinoctio vicina puncta duodecies, abdito quodam & insito sibi instinctu, vrinam reddere soleat; de quo suo loco ampliùs. Illa verò puncta *a d*, quæ maximam Solis vltrò citròque nunc in Austrum, modò in Boream commeantis elongationem terminant, Deorum vocauit limites, eò quòd Numina Orbem circumeuntia hosce veluti sibi præfixos terminos nunquam præterirent, sed conuerso cursu nunc in Austrum, modò Ratio obseruationis à Mercurio instituta. Symbolum æquinoctialis Cynocephalus. Tropici Deorum limites.

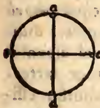

Symbolum 2 tropicorum duo canes sunt.

in Boream exacta constantiæ lege tenderent. Atque hosce duos limites hieroglyphicè exhibuit per duos canes, veluti quosdam dictorum limitum custodes & conseruatores. Sub hisce igitur quatuor punctis, totius anni curriculum in quatuor partes distinguentibus, omnium rerum quà corrumpendarum, quà generandarum varietatem contingere notabat. Porrò cùm intra hunc circulum dictâ ratione diuisum singulares quosdam diuersosque effectus quot Mensibus accidere obseruasset, singulos quadrantes in tres partes, adeoque totum circulum in duodecim portiones, quas posteri Græci deinde δωδεκαμέρεια, Hermes verò & Ægyptij, teste Manilio, arces seu domus, aut mansiones rectè appellarunt, (quasi diceres δωδεκάπυργον; & hieroglyphicè sic notant, vti in Obeliscorum interpretatione patebit) singulis sua animalia hieroglyphica attribuendo, cui abinde ad hæc vsque tempora Zodiaci nomen mansit, tametsi, vt paulò post videbitur, animalia aliquo modo diuersa fuerint ab ijs, quibus deinde Græci cœlestem machinam insigniêrunt; non tamen tanta ijs interuenit differentia, vt ad originem suam reduci non possint. Harum ex duodecim arcibus seu domibus sex sub semicirculo *dca* comprehensas indigitabat Deorum ascensum; sex verò reliquas altero semicirculo *a e d* contentas, Deorum descensum dicebat. Quæ omnia nè quis me propriâ aut authoritate, aut ingenio confinxisse arbitretur, singulorum, antequam vlteriùs progrediamur, authoritates assignabimus.

Zodiaci in 12 partes diuisio.

Arces Deorũ dicuntur signa.

Deorum ascensus quis.

Hermes in Pimandro.

Hermes itaque de seipso in Pimandro testatur, de quatuor limitibus paulò antè indicatis, his verbis: *Deum denique si intueri volueris, suspice Solem, fili mi Tati, suspice Lunæ cursum, suspice siderum ordinem reliquorum. Quis age perpetuum horum ordinem seruat? ordo quidem omnis numeri locique limitibus terminatur.* Quæ in hunc locum explicat Marsilius his verbis: *Hermes Astrologiæ inuentor ante omnia in signifero cœlo puncta obseruauit, ad quæ omnem reliquorum signorum ordinem disponeret.* Cœlum verò in duodecim partes diuisisse Hermetem, Iamblichus testatur his verbis: *Diuidentes* (Hermete videlicet instructore) *cœlum in partes duas, vel quatuor, vel 12, vel 36, vel harum duplas, vel aliter quomodocunque, principatus quoque hisce præficiunt aut pauciores, aut plures; rursus Ducem vnum hisce anteponunt; atque ita Ægyptiorum tractatus de principijs desuper ad postrema progrediens ab vno descendit in multitudinem, ab vno videlicet gubernatam Deo, vtique indefinita natura sub quodam termino definito imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa virtute.* Quòd verò dicit primò in duas partes diuisum fuisse, insinuat duo hemisphœria, Australe, & Boreale; vel ascensus descensusque Deorum, vt postea ostendetur. Quòd in quatuor partes, ostendit quatuor anni portiones, quas quadripartita Zodiaci diuisio efficiebat. Quòd etiam in duodecim partes cœlum diuisum asserit, indicat Zodiaci diuisionem in 12 domus seu mansiones Deorum peractam. Quòd verò in 36 diuisum dicit, ostendit singulas domus seu habitationes Deorum præterea in tres alias portiones, quas, teste Iamblicho, Decanos vocat, fuisse diuisas. Quæ omnia pulchrè paulò antè adductis consonant. Quòd verò hæc omnia Mercurij machinationes sint, apertè testatur Iambli-

Marsilius Fic.

Iamblichus.

Decani signorum.

blichus his verbis: *His ita discretis, facilè soluuntur dubia, quæ in libris Ægyptiacis, quos legisti, concepisse dicis. Quæ enim sub Mercurij titulo circumferuntur, opiniones seu inuentiones Mercuriales continent; & tametsi sæpè Philosophorum Græcorum stylo loquantur; sunt tamen ex lingua Ægyptia in Græcam translati à viris Philosophiæ non imperitis.* Vide quoque Clementem Alex. lib. 1. 5. 6. Stromat. amplè de Mercurio eiusque inuentis, vti & Origenem, Tertullianum, aliosque, quos sæpè citaui Authores, differentes. Iamblichus. Clemens Alex.

Visa itaque prima Zodiaci σελίδωσι & rudi quâdam delineatione ab Hermete peractâ, iam quibus nominibus, Numinibus, animalibus, characteribus mysticè illam adornârit, videamus.

Stellifero itaque illo circulo, quem Zodiacum dicimus, in 12 domos seu mansiones diuiso, cùm aduerteret inferna supernis substare, & omnem influxum in inferiorem Mundum à superioris potestatibus dimanare, hinc singulas domos suis instruxit Potestatibus seu Numinibus. Atq; primam quidem domum attribuit Anubi. Erat autem Anubis Numen Ægyptiorum κυνομόρφον, custos templorum, calidi & humidi conseruator; cuius symbolum hieroglyphicum erat hirco-piscis, ἰχθυότραγος, quem Anubus loro astrictum tenebat. Hirci cornua calorem, seu igneam vim Solis telluri inclusam; piscis verò cauda humidum denotabat, ex quibus prima rerum omnium generatio procedit; cuius custodem dicebant Anubin, teste Plutarcho; quem & ideo medium inter superius & inferius hemisphœrium collocasse ait, quòd Sole in Capricorno in maxima sua elongatione existente, radijsque solaribus languefactis terra clausa veluti in vtero quodam machinatur per seminalium rationum dispositionem nouæ generationis præludia, quibus Anubin præesse dicebant, & expressè his verbis refert Clemens Alex. lib. 5. Strom. *Solebant etiam Ægyptij in certis solennitatibus quatuor circumferre statuas Deorum, quos Komasias vocabant, quarum duæ Canum, tertia Accipitris, quarta Ibidis figurâ splendebant. Per duos canes duo hemisphœria intelligebant.* Et paulò post: *Alij verò per canes duos tropicos insinuare voluerunt, qui sunt canes quidam obseruantes custodientesque à natura deputati, probibentes Solis ad Austrum Boreamq; vlteriorem elongationem.* Erat itaque hæc domus veluti porta quædam ascensus Deorum, de qua postea fusiùs. Prima Domus seu Arx Zodiaci eiusque numeri. Anubis hieroglyphicum Capricornus. Clem. Alex.

Secunda domus curæ Canopi attribuebatur. Erat autem Canopus, seu Ægyptiacè ⲕⲁⲛⲱⲃⲟⲥ, Numen seu Genius aquæ subterraneæ actuator, & ad fœcunditatem exerendam excitator, de quo vide Tomo I. Capite de Canopo fusissimè tractatum. Huius loco Græci posuerunt Aquarium, in quo tamen non differunt ab Aegyptijs. Hydriam enim, quam Græci per Aquarium effundi fingebant, Aquario & Hydra in vnum simulachrum more illis solito compacto, pingebant Aegyptij. Figuram vide in Zodiaci veteris Schemate, quod paulò post sequitur. II Domus Canopus.

Tertia domus seu mansio tribuebatur Ichton Numini, quod his verbis explicat Iamblichus. *Huic vnum impartibile anteponit* Mercurius, *quod appellat primum exemplar, aut expressionem, aut effigiem, quod Ichthon appellat, in quo est primum intelligens, & intelligibile primum, quod solo silentio colitur.* III Domus Zodiaci Ichton dicebatur & quare.

Exemplar, inquam, non solùm in intelligibili Mundo, sed & sidereo, inferiorique rerum producendarum idea. Hoc enim rerum conceptarum semina in lucem ducuntur, hoc duce porta vitæ rebus omnibus apposite circa hanc stationem anni aperitur, ita vt aptè piscium hieroglyphico symbolo id indigitârint; pisces enim hoc anni tempore maximam & copiosam fœturam producunt, seminibusque turgentes omnes humentis naturæ semitas implent, vt proinde non incongruè nomen huius Genij à piscium etymo in hunc vsque diem permanserit. Figuram huius ephori vide in sequenti paulò post Schemate.

IV Domus Amun.

Quarta domus seu mansio tribuebatur Ammun, ex duodecim Potestatibus magnæ authoritatis Principi; cuius figura erat αἰθερωπὸς κριόμορφος arietinis cornibus illustris; quo quidem hieroglyphicè nihil aliud innuebat, nisi stationis seu mansionis istius fœcunditatem, quâ semina, quæ Ichthon disposuerat, ab Ammone in variam generabilium rerum segetem producuntur. Verùm cùm de hoc Ammone amplissimè tractatum sit in primo Tomo Syntagmate 2. capite de Ammone, & lib. 3. Obelisci Pamphilij de Arietis hieroglyphica significatione, eò Lectorem remittimus, vbi omnia, quæ huc pertinent, ex innumeris Authoribus congesta reperiet.

V Domus Apis.

Quinta domus seu mansio in Zodiaco destinabatur Apidi Boui. Erat autem Apis Numen apud Aegyptios maximum, agriculturæ præses, cuius ope omnium rerum humanæ vitæ necessariarum vbertatem præstari credebant; atque hanc ob causam huius eum mansionis præfectum credebant, qua in Ægypto & messis colligebatur, fructusque ad maturitatem perducebantur; qui quidem nihil aliud nisi agriculturæ, cuius Apis symbolum erat, effectus indicabant. Semina enim, quæ Ichthon disposuerat, atque Ammun in luxuriantem sobolem produxerat, Apis in fructus vitæ humanæ necessarios concoquere credebatur. Exhibebatur autem hieroglyphicè sub figura Bouis, quam Astrologi in hunc vsque diem huic mansioni conseruarunt. Vide Lector quæ de Apide Tomo I. Syntag. 2. cap. de Apide, & lib. 4. Obelisci Pamphilij fol. 256. de Bouis hieroglyphica significatione copiosissimè disseruimus.

Cur Bos huic signo tribuebatur.

VI Domus Herculi & Apollini tribuitur.

Sexta domus seu mansio Zodiaci Herculi & Apollini, vel vt Plutarchus vult, Helitomenio & Harpocrati, vel vt Græcis placet, Castori & Polluci consecrabatur; vnde Geminorum signum emersit: aiunt enim Ægyptij, Isidem ab obitu cum Osiride concubuisse, ex eoque gemellos suscepisse Helitomenon & Harpocratem, eosq; postea in cœlum translatos huic mansioni prælatos fuisse. Hinc duas stellas in Geminis, quas Arabes راس الجوز *Ras Elgeuze* vocant, Abenregel vocat غرقلس وافولون *Garaklas & Apullun*; quæ tametsi corruptissima nomina, Arabum more, sint, nihil tamen aliud indicant, quàm Herculem & Apollinem siue Horum; quæ duo Helitomeno & Harpocrati æquiualent; ijsque hieroglyphicè nihil aliud indicatur, nisi duplicatio roboris caloris Solaris, qui in hac mansione summas vires acquirit. Et per Herculem quidem aptè robur, per Apollinem seu Horum caloris vis exprimitur, quibus nubes paulatim in

Horus.

Æthio-

Æthiopiæ montibus resolutæ in desideratum Nili incrementum aptantur; cui ideo præsides censentur Hercules & Apollo. Hieroglyphicè indicantur per duas statuas, quarum vna pyramidem in manu, altera clauam tenet, reliquis duabus manibus ad concordiam denotandam mutuò insertis, vt infrà fusiùs suo loco exponetur.

Hieroglyphicum huius signi Gemini.

Atque hucusque sex Deorum ascendentium domos descripsimus; nunc ab hoc puncto septimæ domus, sex Deorum descendentium, vt Ægyptij volunt, seu vt Porphyrius vult, animarum mansiones sequuntur, (vtrumque sustineri potest, cùm animæ sine ductu Deorum descendere teste Proclo, non possint;) cuius puncti symbolum, quemadmodum & oppositi signi, canis erat, custos præfixi termini; aut quia canicula, quam Ægyptiacè Sothis dicimus, hoc tempore oriebatur, secuturæ inundationis Niloticæ veluti prodromus quidam.

Canis Sothis Ægyptiacè oritur hoc tempore.

Septima domus seu mansio erat consecrata Numini Hermanubi, id est, Mercurio, quem sub Ibidis specie exhibebant; cuius officium putabant, immensas vaporum congeries coaceruare, & veluti ex vniuersis humentis naturæ penuarijs attractas suffuratasque in imbres dissoluere; vnde deinde magnum ex inundatione Nili emolumentum proueniebat. Cur verò loco Ibidis Cancri figuram posuerint, causa fuit, quòd Cancer apud Ægyptios non fuerit alicuius Genij particularis symbolum, sed hieroglyphicum conuersionis Solis. Sicuti enim Cancro ita à natura comparatum est, vt incedendo retrogradum motum obseruet; ita Sol, postquam vltimum elongationis suæ terminum attigit, à motu vlteriori paulatim deficit, & dies diminuit, acsi à similitudine motus Cancri retrogredi videatur. Mansio verò non Cancro, sed Hermanubi, vti dictum est, Ibimorpho dicabatur. Vnde Veteres Ægyptij non Cancrum, sed Ibidem pingebant, Genij in hoc diuersorio dominantis hieroglyphicum. Vide de hoc symbolo plura infrà, & quæ huc pertinent curiosè pertractata l. 4. Obel. Pamphil. cap. de Ibi.

VII Domus Hermanubis.

Cur loco Ibidis Græci Cancri figuram posuerunt.

Octaua domus seu mansio Deo Momphta consecrabatur. Erat autem Momphta nihil aliud, quàm Numen quod humidæ naturæ præsidet, Genius incrementi Nili; de cuius nomine, origine, etymo, significatione hieroglyphica consule librum 4. Obelisci Pamphilij Hierogrammatismo de Leone. Pingebatur autem varijs modis, nunc sub forma hominis λεοντομόρφου, nunc sub simplici cubantis Leonis figura, vti suo tempore & loco exponetur. Erat autem Numen apud Ægyptios singulare, & summæ venerationis, de quo frequentes sermones circumferebantur; huic enim omnem in humidam naturam administrationem commissam credebant. Sed hæc, vt dixi, suis locis fusissimè prosequemur.

VIII Domus Momphta.

Officium Momphtæ.

Nona domus seu mansio Isi dabatur, cuius figura nunc in modum Virginis spicam tenentis, nunc sub forma Sphyngis incumbentis referebatur. Quo quidem nihil aliud denotabatur, quàm incrementum Nili, quòd qui in Leone Momphta suæ inundationis exordia capiebat, in Isi finiret: ac proinde Isis beneficio magna secuturæ messis copia sperabatur; Isin enim vti frumenti inuentricem, ita annonæ præsidem credebant. quæ

IX Domus Isis.

omnia copiosè in primo Tomo Syntagmate secundo, capite de Iside pertractauimus.

X Domus Omphta.

Decima domus seu mansio Genio dicabatur, quem Ægyptiacè ⲟⲙⲫⲧⲁ Omphta dicebant. Erat autem Numen beneficum, eò quòd, quæ Momphta & Isis per inundationis Niloticæ humorem mouerant, iustâ mensurâ distribueret Omphta: vnde & bilancis seu Libræ huic mansioni hieroglyphicum irrepsit; Omphta enim æquus rerum dispositarum executor & trutinator credebatur; quod hâc Zodiaci statione fieri credebant. Pingebatur autem sub forma humana, quæ in dextra radium mensorium teneret, in capite modium, vt infrà in Zodiaco apparet.

XI Domus Typhon.

Osiris à Typhone in Arcam concluditur.

Hieroglyphicum.

Vndecima domus seu mansio Typhoni dicabatur, malignæ & tabificæ naturæ Genio, cuius adustiuâ vi humor exsiccabatur, arbores suo spoliabantur ornatu, terra arida, sicca, & squalida, humore intra viscera eius protruso, relinquebatur. Atque hinc fabulantur, Osirin hoc Mense Athyr in Arcam fuisse à Typhone conclusum; Horoque sensibilis Mundi pulchritudini insidias fuisse positas; vnde lamenta luctusque Isiaci originem inuenerunt. Aptè autem hanc pereuntis fertilitatis catastrophen exhibuêre per bouem, cuius testiculos Scorpius mordet, ad indicandum, terræ genitalem humorem tabificâ quâdam & Typhoniâ vi hâc potissimùm statione deficere, quę alibi exposita sunt; vt proinde ex hoc ipso hieroglyphico posteris placuerit, hanc domum Scorpionis symbolo cohonestare.

XII Domus Nephtys.

Duodecima domus seu mansio dicabatur Nephtys, Genio subterranei caloris præsidi, nè Typhoniâ vi totus destruatur; neque enim, vti Plutarchus ait, permittit terræ inferioris Domina, aduersa Typhoniæ exsiccationis vi humorem prorsùs perire, temperiem volens perpetuò manere, cùm integer Mundi ornatus concentusque nullo modo esse possit igneâ vi depereunte. Hic est Genius, cuius curæ Osiridis arma, id est, Solis, quæ erant, spiculum, hasta, arcus, teste Plutarcho, commissa erant; quibus quidem nihil aliud denotabatur, quàm caloris Solaris vis temperata, quâ humorem, quem Typhonia vis adustiua destruere nititur, conseruare studet; vt vel exinde in hodiernum vsque diem huic Stationi Sagittarij signum permanserit.

12 Numina ab Ægyptijs iuxta naturæ exemplar disposita.

Decani in Zodiaco qui?

Genius πολυμόρφος.

Authoritates Hermes in Pimandro & Asclepio.

Atque hæc sunt duodecim dodecamoria, domus, seu mansiones duodecim Geniorum Zodiaci, quæ veteres Ægyptij Hermetis traditione, ad naturæ exemplar disponere consueuerant; quam quidem dispositionem paucis immutatam, totam sui iuris fecerunt Græci, alijs & alijs fabulis obuelatam. Porrò singulis hisce dodecamoriorum Genijs tres alij adiungebantur Genij adminiculares, quos Decanos appellabant, ita vt vniuersus Zodiacus diuidatur in 36 Genios, quorum singulis diuersa in Mundana œconomia administranda officia committebantur à supremo totius Naturæ Genio, quem ideo παντόμορφον, siue πολύμορφον nuncupabant. Vocat autem Hermes in Pimandro Zodiacum tabernaculum, circulo in duodecim domos diuiso constitutum, iuxta totius naturæ ideas. Sed audiamus verba eius: *At id præterea mihi dicas velim, quomodo vltrices tenebrarum numero duodecim à potestatibus oppositis repellantur.* TRISM. *Tabernaculum illud,*

illud, ô fili, est Zodiaco circulo constitutum, qui ex duodenario numero constat illo, numeriq́; ij sunt, vnus omniformisq́; secundùm ideas naturæ ad hominus peruagationem atque circuitum. Et in Asclepio vlteriùs hisce verbis eos describit: *Deorum multa genera sunt* (in circulo dispositi) *eorumq́; omnium pars vna intelligibilis dicitur, alia verò sensibilis. Intelligibilis dicitur non ideo, quòd putentur non subiacere sensibus nostris; magis enim sentimus eos, quàm quos visibiles nuncupamus. Sublimis enim ratio atque diuinior vltra hominum mentes intentionesque consistens, si non attentiore aurium obsequio verba loquentium acceperit, transuolabit, & transfluet, aut magis refluet, suisque potis liquoribus miscebit se. Sunt ergo omnium specierum Principes Dij. Hos sequuntur Dij quorum est Princeps ὀυσία. His sensibiles vtriusque originis suæ consimiles, qui per sensibilem naturam conficiunt omnia, altera per alterum; vnusquisque opus suum illuminans cœli, vel quicquid est quod eo nomine comprehenditur. ὀυσιάρχης est Iuppiter* (quem Ægyptij Hemphta vocant) *per cœlum enim Hemphta, seu Iuppiter, omnibus præbet vitam. Solis ὀυσία est lumen: bonum enim luminis per orbem Solis nobis infunditur; triginta sex* (qui Horoscopij vocantur) *in eodem semper loco defixorum siderum; Horum ὀυσιάρχης vel Princeps est quem παντόμορφον, vel omniformem vocant, qui diuersis speciebus diuersas formas facit.* Quæ verba adeo clara sunt, vt constitutam à nobis paulò antè doctrinam Hermetis prorsùs indigitasse videantur. Iamblichus verò adeo illa pulchrè describit, vt ea exposuisse videri possit. *Ego verò*, inquit, *causam in primis tibi dicam, ob quam sacri & antiqui Aegyptiorum Scriptores de his varia senserint: & insuper huius seculi Sapientes non eadem de his ratione loquantur. Cùm enim multæ in Vniuerso sint essentiæ, ac multifariam inter se differant; meritò earum & multa tradita sunt principia, habentia ordines differentes, & ab alijs Sacerdotibus alia, principia quidem tota vniuersaliaue, vt narrat Seleucus. Mercurius ipse tradit viginti millibus voluminibus, vel sicut Manethon recenset, tradidit voluminibus triginta millibus; itemque sex millibus & quingentis atque viginti quinque, & in eis perfectè omnia demonstrauit. Propria verò particularium essentiarum principia alij antiquorum alia passim introduxerint. Oportet igitur de his omnibus veritatem breuiter declarare, atque primùm quod primum quæsisti. Primus Deus ante ens, & solus, pater est primi Dei, quem gignit manens in vnitate sua solitaria, atque id est superintelligibile, estque exemplar ipsius, quod dicitur sui pater, sui filius, vnipater, & Deus verè bonus. Ille enim maior, & primus, & fons omnium, & radix eorum quæ prima intelliguntur, & intelligunt, scilicet idearum. Ab hoc vtique vno Deus per se sufficiens seipsum explicauit. Ideoque dicitur per se sufficiens, sui pater per se princeps. Est enim hic principium, Deus Deorum, vnitas ex vno, super essentiam essentiæ principium: ab eo enim essentia, propterea pater essentiæ nominatur. Ipse enim est superenter Ens, intelligibilium principium. Hæc sunt principia omnium antiquissima, quæ Mercurius præponit Dijs æthereis, empyreis, cœlestibus: componens de empyreis libros centum, totidemque de æthereis, mille de cœlestibus. Secundùm verò alium ordinem præponit Deum Emepht Dijs cœlestibus tanquam Ducem, quem ait intellectum esse intelligentem, atque in se intelligentias conuertentem. Huic vnum impartibile anteponit, quod appellat primum*

Horoscopij Dij qui? Vsiarchi qui?

Iamblichus.

Principia omnium antiquissima.

Emepht.

mum

Ichton. *mum exemplar, aut expressionem, aut effigiem, quod Ichton appellat, in quo est primum intelligens, & intelligibile primum, quod solo silentio colitur. Præter hos autem, rerum apparentium opificio alij Duces præsunt. Nam opifex intellectus, qui & veritatis est Dominus, atque sapientia, quatenus in generationem progrediens occultam latentium rationum potentiam traducit in lucem, Amun Ægyptiacâ linguâ vocatur;* Amun. *quatenus autem sine mendacio peragit omnia, & artificiosè simul cum veritate, Phta nuncupatur:* Phta. *Græci verò hunc Vulcanum nominant, artificiosum duntaxat considerantes: quantum verò effector est bonorum, appellatur Osiris;* Osiris. *aliasq; denominationes habet propter potentias actionesque differentes. Est & principatus alius apud illos super Elementa tota in generatione posita, virtutesque eorum: quarum quatuor quidem masculinæ, quatuor fœmininæ: quem Principatum Soli tribuunt. Item alius Principatus super naturam omnem quæ in generatione versatur, Lunæ tributus.* Marsilius. *Potes in his ordinem consentientem Proclo ita disponere. Primum est ipsum vnum superens superintelligibile totum. Secundum vnum Ens, seu vnitas Entis, in quo vnitas sua suo enti præponitur: potest & intellectus intelligibilis appellari, & sui pater. Tertium est intellectus intelligibilis, intellectualisque simul, & vnitus intellectus, & expressio prima Ichton. Quartum intellectus intellectualis iam explicatus, cœlestium Dux Deorum Emepht. Quintum intellectus opifex, proximus Dux opificum Mundanorum, qui sunt Dij cœlestes, empyreique, & ætherei: hic forsan intellectus est Animæ Mundi, qui nominatur Amun, Phta, Vulcanus, Osiris.* Iamblichus. *Diuidentes verò cœlum in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel sex atque triginta, vel harum duplas, vel aliter quomodocunque, Principatus his quoque præficiunt aut pauciores, aut plures. Rursus Ducem vnum his anteponunt, atque ita Aegyptiorum tractatus de principijs desuper ad postrema progrediens ab vno descendit in multitudinem, ab vno videlicet gubernatam Deo, vbique indefinita natura sub quodam termino definito imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa vnitate. Materiam verò produxit Deus materialitate, videlicet ab essentialitate subderiuata, quam opifex vitalem assumens, simplices impatibilesque sphæras effecit. Ipsius verò postremum accepit ad generabilia & corruptibilia corpora facienda. His ita discretis facilè soluuntur dubia, quæ in libris Aegyptijs, quos legisti, concepisse dicis. Qui enim sub Mercurij titulo circumferuntur, opiniones Mercuriales continent, etsi sæpe Philosophorum Græcorum stylo loquuntur; sunt enim ex lingua Aegyptiaca in Græcam translati à Viris Philosophiæ non imperitis. Optarem verò, vt quicunque mundanarum rerum causas primas attingunt, vltima quoquè principia declararent. Item quicunque planetas, Zodiacum, Decanos, Horoscopos, stellas, potentes Duces tractant, vt particulares principiorum distributiones traderent. Proinde dogmata quæ in Salaminiacis sunt, breuissimam partem Mercurialium ordinationum continent. Item quæ de stellarum apparitionibus, vel latebris, aut Lunæ augmento, vel decremento tractantur, in postremis penes Aegyptios assignationem causarum habent. Profectò Aegyptij non omnia esse naturalia putant, sed vitam & intellectualem, & animalem à natura discernunt, non in Mundo solum, sed etiam in hominibus. Atque cùm intellectum & rationem secundùm seipsos existentes præfecerint, sic quæcunque fiunt, fieri arbitrantur; atque eorum quæ in generatione versantur, præcipuumue patrem esse opificem asserunt.*

asserunt. Cognoscunt quoque vitalem potentiam, & quæ in cœlo est, & quæ super cœlum extat. Item purum intellectum collocant super Mundum, & vnum impartibilem in toto Mundo, & alterum per omnes circulos distributum. Iam verò hæc non oratione rationeq́ nudâ speculari solent, sed admonent insuper atque docent, ad excelsiora communioraq́ & superiora fato, naturam nostram progredi ad ipsum Deum Opificemq́ Mundi, quatenus neque materiam ferat secum, neque aliud quicquam præter oportuni temporis obseruantiam; idque sacrorum operanos consequi docent, atque simul efficiunt. Tradidit hanc quoque viam nobis ipse Mercurius: sed interpretatus est eam Propheta Bitis Ammoni Regi, inuentam in adytis templi, in vrbe Saym Ægypti, literisq́ sacris insculptam. Præbuit quoque nobis Dei nomen discurrens per vniuersum. Sunt & alij multi ordines de eisdem. Quapropter non rectè mihi videris Ægyptiorum omnia ad naturales duntaxat reducere causas. Sunt etiam apud illos plura, atque essentijs pluribus: sunt & Potestates supermundanæ, quas religiosa præcipuè sanctimonia coluerunt. Verùm vt Zodiaci ab Hermete factam diuisionem exactiùs cognoscas, hîc dictorum Schematismum veluti Synopsin quandam ob oculos curiosi Lectoris proponendum duxi.

Zodiaci veteris hieroglyphica exhibitio ab Hermete peracta.

VErùm nè quis me hactenus dicta proprio ingenio confinxisse autumet, adducam hoc loco fragmentum hieroglyphicum ex Gazophylacio Francisci Cardinalis Barberini extractum, in quo quæcunque circa duodecim Genios Zodiaci dicta sunt, tanquam in speculo quodam expressa cernuntur. Et tametsi Schema hoc in Obelisco Pamphilio exposuerimus, hìc tamen veluti instituto nostro appropriatum, repetendum duximus. Quid itaque singula indicent, videamus.

Ex Ergasterio Barberino.

Ex M. Milesij olim, modo ex Angelomi Musæo.

Explicatio Tabulæ Barberinæ.

Globus κυκλο-πτερόμορφος triformis Numinis vnitatem, & in contemplatione ſui ſolitaria degentem oſtendit. Figura verò principalis indicat eiuſdem triformis Numinis pantamorphi in totius naturæ amplitudinem deſcenſum. Capite geſtat Leoninum caput ſextili Lunæ inſertum, quo poteſtas & dominium in Solem & Lunam oſtenditur; quæ poteſtas ſeſſione quoque declaratur. Cornu gerit arietinum, ad fœcunditatem eius demonſtrandam, & Ammoniam virtutem. Siniſtra manu Scorpionem tenet, & canem; quo aptè indicatur Anubis & Typhon, teſte Plutarcho, & ſiccatiua vis Solis eſt, quæ maximè, Sole Scorpionem intrante, exeritur, dum folijs arbores, terra graminibus nudatur. Dextra tenet binos Serpentes, & figuram Leonis, baculo complicata; queîs in vitam & mortem, in generationem & corruptionem, in bona & mala, in Regnum Mophta vis & poteſtas indicatur; ita vt per Scorpionem, exitiale animal, mors & interitus rerum, ſiue malorum paratio, Horo teſte; per binos Serpentes duplex Mundi, cœleſtis & elementaris, vita; per Leonem Momphta, humidæ naturæ præſes appoſitè indicentur. Per ſimulachra verò Numini polymorpho circumpoſita, ſerpentibus, alijſque, veluti baculis cucuphomorphis, ſcutica, anſatis crucibus inſtructa, ſub Pueri, Leonis, Accipitris, Ibidis figura, vitalem fœcunditatem, quam ad varietatem rerum Mundo, Soli, Lunæ, Elementis influunt, oſtendunt; quæ omnia ſuis locis fuſiùs explicabuntur. Duorum Crocodilorum in diuerſas partes reſpicientium capita conculcat, quo omnem pernitioſam Typhoniam & Aramaniam vim, quâ patet Ortus & Occaſus, perfectè ſibi ſubditam ſe tenere pulchrè indicatur. Sub Crocodilis ſuperficies arcuata ſpectatur, plena Genijs pantamorphi Numinis Aſſeclis, adminiſtris rerum tutelaribus; quibus totum Regnum Momphta per aptam temporum diſpoſitionem adminiſtratur. Horum alij ſtantes ſunt, alij ſedentes. Stantes ſunt primi tres à dextra, & tres à ſiniſtra, quinque intermedij ſedentium habitu.

Genius λεοντόμορφος.

Primus à dextris incipiendo, Genius eſt λεοντοκέφαλος, manu harpagonem tenens, ſacro veſtitus velamine, globum capite tenet, quo Genius vim corroboratiuam ſoliditatemque rebus conciliatiuam conferens, contra vim rerum diſſipatiuam, notatur. Sequitur Genius

Genius ἱερακόμορφος.

ἱερακόμορφος, id eſt, Accipitrinâ facie, baculo cucuphomorpho inſignis, quo vis Solaris in calidum & humidum, quæ varietatis rerum cauſa eſt, indicatur. Sequitur tertius Genius αἰλουρόμορφος, ſiue Felis ſpecie, ſiue quod idem eſt, Cynocephalus Genius Lunaris. Quibus ex oppoſito tres alij Genij reſpondent, quorum prior Accipitrinâ facie cum penna in manu, oſtendit celerem vim motus Solaris; ſecundus Ibidis forma, cum penna in manu, celerem motus Lunaris vim; tertius ſua forma canis, Anubin indicat, Horizontis, teſte Plutarcho, præſidem.

Αἰλουρόμορφος.

Symbola Zodiaci.

In medio figura Serpentis, vndulato gyro caudam ſibi mordentis, inſerta eſt, quâ annus ſiue Zodiacus aptè, teſte Horo, indicatur. Vndulatus eſt, ſiue in figuram aquæ fluentis diſpoſitus, vt exprimat gyros, quos Sol veluti in cœleſtis æquoris vndis per duodecim ſigna, & totidem Menſes, dum motu ſuo conficit, omnium quæ in Mundo ſunt, rerum productionis cauſa eſt. Duodecim

enim

enim signa siue Menses aptè per gyros indicantur. Quia verò quinque dies anno Solari ad 360 desunt, hosce significare voluerunt per quinque gyros principales, quibus totidem Genij præsunt. Mythologia ex mente Plutarchi ita sese habet: *Rheæ, aiunt, occultè cum Saturno congressæ, Solem, qui id flagitium deprehendisset, imprecatum fuisse, vt neque in Mense, neque in anno pareret; sed Mercurium amore Deæ captum cum ea coiuisse, ac deinde in ludo cum Luna victorem septuagesimam partem cuiusuis diei abstulisse, ac 360 anni diebus adiecisse, qui quinque dies nunc ab Ægyptijs Misi, à Græcis* ἐπαγομένας, *id est, adiectitij vocantur, & vt natales Deorum festa aguntur. Primâ autem eorum die natum Osirin rerum omnium Dominum; secundâ die Aruerin natum, quem alij Apollinem, alij Horum seniorem appellant; tertiâ Typhonem, non suo tempore & loco, sed latere ictu perrupto exsilijsse; quartâ Isidem in panygris; quintâ Nephtyn, quam & finem, & Venerem, & Victoriam nominant.* Nos verò hos quinque Deastros ex hieroglyphica doctrina ita restituimus, vt primum diem Hermanubi, secundum Anubi, tertium Isidi, quartum Horo, quintum Osiri tanquam veris Ægypti tutelaribus dicatos intelligamus, quos figura hìc expressa notat. Hermanubis enim siue Hermes Ibiacus per statuam Ibiformem; Anubis per κυνόμορφον siue caninam faciem; Isis per fœmineam cum velo suo; Horus per puerilem; Osiris denique per leoninum & iubatum vultum exprimitur. Pennas in manu habent, vt occultum agitationis motum innuerent. Circuli in capitibus primi, secundi, & quarti, indicant vim & potestatem diuinam in Orbem. Phallus oculatus Isidis mediæ capiti superpositus indicat seminalis copiæ multitudinem, cui Isis ceu passiuum rerum principium substat. Quinta denique figura Osiris globum serpentiferum capite portat, vt ostendatur, eum esse vitæ mundanæ principium actiuum.

Dies 5 intercalares.

Plut. l. de Osir. & Iside.

Misi quid?

Natales Deorum dies.

Explicatio 5 tutelarium Geniorum.

Quid symbola in manibus statuarum gestata indicant.

Atque hi sunt moderatores anni, & rerum omnium totius anni decursu in inferiori Mundo nascentium tutores conseruatoresque. Quia tamen rerum inferiorum per dictos quinque tutelares Genios indicata felicitas, aduersas habet potestates, quarum liuore res naturæ variè interturbari possent; hinc aptè è latere Genios tutelares auerruncos, (vti harpagones, scuticæ, similiaque auerruncatiuæ virtutis symbola indicant, quibus & Genijs maligna vis abigatur, & intenta rerum varietas & abundantia conseruetur) apposuerunt. Infra hæc verò duo simulachra sunt, quorum prius lanceâ Hippopotamum, alterum Crocodilum transfigit, quibus indicatur Bebonia vis (ita enim vim Typhoniam nominat apud Plutarchum Manethon) quâ obstaculum, siue impedimentum notant, quo rebus rectà incedentibus, & ad suum finem tendentibus, Hippopotamus & Crocodilus Typhonicus obsistunt; quod tamen Hori & Osiridis spiritus tandem destruat & disperdat. Quæ pulchrè sanè consonant ijs, quæ Plutarchus recitat libro de Osiride & Iside, apud Hermopolim videlicet simulachrum ostendi Typhonis: Ἵππον ποτάμιον, ἐφ' οὗ βέβηκεν ἱέραξ ὄφει μαχόμενος, τῷ μὲν ἵππῳ τὸν Τυφῶνα δεικνύντες, τῷ δὲ ἱέρακι δύναμιν καὶ ἀρχὴν, ἣν βίᾳ κτώμενος ὑπὸ τῆς κακίας ταραττόμενος καὶ ταράττων. *Equum fluuiatilem, cui Accipiter insistit in Serpentem pugnans; equo Typhonem indicantes, accipitre vim & principium,*

Aduersi Genij.

Lancea Hippopotamus & Crocodilus transfixus quid.

Plutarchus.

pium,

pium, quibus vi potitus ille sæpe non defatigatur præ malitia turbatus atque turbans. Vides in hac figura Numen ἱερακόμορφον serpentem manu tenens sinistrâ, dextrâ spiculum torquens in hyppopotamum; Osiris enim vita rerum, radiorum suorum virtute veluti spiculis quibusdam incussis, facilè superat vim illam Beboniam, & fini rerum naturalium aduersam interficit, cui se sedulum Antagonistam exhibet Mophta, quem statua λεοντόμορφος baculo cucuphomorpho instructa cum à tergo sequens, ac vim eius infringens indicat. Hoc idem ostendit in opposito latere figura accipitris telo crocodilum configens. Vide Plutarchum citato loco. Omnia enim euenta mala & damnosa, naturæ quandam repugnantiam habentia, Typhonis effectus & opera dicebant; quæ Sol dum interimit, vnà Mundum ἄκρατον in temperiem reducit. Canibus autem ad latera vndulato serpenti accumbentibus, custodia accessus & recessus Solis indicatur; vel vt Plutarchus vult, incrementum Nili, quod canes cœlestes ortu suo mouent & promouent. Sed hæc ita esse, luculentis verbis Clemens Alexandrinus lib. 5. Strom. demonstrat his verbis: *Sunt autem qui volunt quidem, Tropicos significari à canibus, qui custodiunt, & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem.*

Numen ἱερακόμορφον quid.

Mophta λεοντόμορφος quid.

Canum custodia quid.

Clem. Alex.

His itaque expositis, iam officia singulorum Geniorum in Zodiaco descriptorum exponamus. Per Anubin itaque seu Mercurium caniformem nihil aliud intelligebant, nisi custodem caloris Mundani. Per Canopum humidæ naturæ in subterraneis vim actiuam. Per Ichton humoris ad generationem rerum perficiendam, dispositionem. Per Amun caloris vim fœcundatiuam. Per Apin fructuum messisque vim maturatiuam. Per Geminos Herculem & Apollinem vim Solis calefactiuam. Per Ibin ortum Sothis, inundationis Niloticæ prodromi. Per Momphta Nilotici incrementi vim dispositiuam. Per Isin frumenti secuturi abundantiam. Per Omphta ad sementis sparsionem æquam telluris temperiem. Per Typhonem vltimam telluris exsiccationem, humorisque benefici in subterraneos meatus inclusionem. Per Nephten denique humoris ab omni interitu vindicationem. Quibus totidem maiores gentium Dij Deæque respondent, quos in Obelisco Pamphilio fol. 251. exhibitos contemplare. Hebræi quoque & Arabes, Ægyptios imitati, suum Zodiacum in duodecim pariter Angelorum præsidia dispertiuntur, quorum Nomina cùm in Kabala Hebræorum & Saracenorum exhibuerimus, superuacaneum esse rati sumus, eadem cum Lectoris nausea hic repetere.

Quid Numina Zodiaco deputata indicent.

Effectus quos in Mundo præstant Dij Zodiaco adscripti.

CAPVT III.

De Characteribus signorum, eorundemque origine.

ASTronomi omnes ferè signorum ordinem incipiunt ab Ariete; quod & Ægyptij faciunt: vnde mirari forsan quis posset, cur nos primum signum siue dodecamorium attribuerimus Capricorno seu Anubi. Respondeo, dupliciter nos signorum ordinem hoc loco considerare posse,

Cur & quomodo Ægyptij primum signum ponunt Capricornum.

ſe, vel Aſtronomicè, vel myſticè. Signa itaque Aſtronomicè conſiderantes exordium ab illo verni temporis puncto, quod dies noctibus æquat, ſumebant; quod & in hunc vſque diem ab Aſtronomis obſeruatur: myſticè verò conſiderantes, ſiue in quantum Geniorum, Deorumque in mundana œconomia adminiſtrationem concernit, à brumæ Solſtitialis puncto, quod Deorum aſcenſum nominabant, ſignorum, Deorumque ordinem ſumebant, nè ſi ab æquinoctio Verno initium ſumerent diſpoſitionis domuum Geniorum, ordo aſcendentium Deorum interturbaretur. Atque hæc eſt cauſa, cur nos Myſtas Ægyptiorum ſecuti hunc ordinem ſeruauerimus. Quibus quidem expoſitis, iam quid ſignorum characteres velint, vnde originem traxerint, videamus.

Mercurius itaque Triſmegiſtus, poſtquam ſingulis Zodiaci dodecamorijs ſuos Genios aſſignaſſet, atque in Aſtronomico negotio ſemper hieroglyphica ſimulachra ponere, dum ſignum denotare vellet, oppidò laborioſum comperiret; abbreuiaturas quaſdam ex ipſis ſimulachris depromptas loco ſimulachrorum poſuit; quem morem ab illo tempore in hunc vſque diem continuâ quâdam ſucceſſione & traditione conſeruarunt. Sed ſingula explicemus, ab Ariete Aſtronomorum more initium facientes.

Origo ſignorum characterumque 12 ſignorum Zodiaci.

Primum ſignum Aſtronomico more Aries eſt, Ægyptiacè dictus ⲁⲙⲉⲛ, Amun; pingebaturque ſub hominis cornibus arietinis conſpicui figura. Verùm in compendiario Aſtronomico computationis negotio, nè ſemper integram imaginem ſcribere cogerentur, ſola duo cornua Aſtronomi poſuerunt Arietis hoc pacto ; cui reſpondet poſterorum Aſtronomorum vſque in hæc tempora continuatũ ſymbolum, quod ſequitur ♈.

I Signum ♈

Secundum ſignum Taurus eſt, quem Ægyptij ⲁⲡⲓⲥ Apin vocant, maximum Numen, & ſub forma Bouis, vti & hodie in vſu eſt, exhibebatur. nè igitur ſemper circa huius ſigni mentionem integrum bouem pingere cogerentur, caput tantùm Bouis cum cornibus poſuerunt, vt ſequitur

cui correſpondet modernus Tauri character ♉.

II Signum ♉

Tertium ſignum Geminos tenet, quos Ægyptij Herculem & Apollinem, ſiue Helitomenon & Harpocratem vocant, erantque binæ vtriuſque hieroglyphicæ ſtatuæ, manus ſibi mutuò inſerentes; quas nè mentione huius ſigni facta pingere cogerentur, loco ſtatuarum hunc inuenerunt characterem epitomaticum

. quo dicti Gemini exprimebantur, quo & in hunc vſque diem vtuntur Aſtronomi, vt ſequitur ♊.

III Signum ♊

Quartum ſignum Cancro dicatum eſt, Ægyptijs Hermanubi Ibimorpho. quoniam verò Sol ſub initium huius ſigni retrogradus eſt, & eidem ſigno Ibiacum Numen præeſt; caudam ex Cancro, & caput ex Ibi ſcripſerunt, quorum poſitione emanauit character

IV Signum ♋

ex

ex capite Ibis & cauda Cancri compositus; cuius rationem nescientes posteri, eum sub hac figura retulerunt, Ægyptiaco hieroglyphico haud absimili ♋.

V Signum ♌ Quintum signum Leonem continet; qui Ægyptijs Momphta dicitur. Nè itaque semper huius mentione factâ integrum Leonem pingere cogerentur, loco totius partem, id est, caudam pinxerunt, Leoninæ fortitudinis symbolum hoc pacto quo & in hunc diem Astronomi vti solent ♌.

VI Signum ♍ Sextum signum Virgini dicatum est, quam Isin Ægyptij nominant, frumenti inuentricem; vnde & eam sub Virginis forma triplici spicâ conspicuam hieroglyphicè depingebant. Nè itaq; eius mentione factâ, semper hanc imaginem pingere cogerentur, tres spicas formarunt ligaculo strictas, emanauitq; character Virginis vt sequitur

. cuius rationem posteri non capientes, locò trium spicarum hunc posuerunt characterem ♍. qui tamen ab antiquo charactere non multùm abludit. tres autem spicas assignarunt, quia in Ægypto subinde ter in anno messis peragebatur, ob summam telluris, quam ipsa referebat, luxuriem.

VII Signum ♎ Septimum signum Libræ, tribuitur ab Ægyptijs Numini Omphta, quo humoris ob excessiuam inundationem vis ad temperiem redigebatur, & componebatur, teste Firmico, & Scholiaste tetrabibli Ptolomæi; cuius cùm libræ bilanx hieroglyphicum esset, loco imaginis Omphta, quæ hominem mensorium in manibus radium tenentem mentiebatur, eundem radium ponebant hoc pacto ; posteri verò loco huius Libram formarunt hoc pacto ♎.

VIII Signum ♏ Octauum signum Scorpionis est, quod Typhoni malignantis naturæ Genio veteres Ægyptij tribuebant; cuius symbolum cùm Scorpius esset, vtpote venenosâ quâdam & adustiuâ facultate pollens, Typhonijs operationibus haud absimili, hieroglyphicum eiusdem Scorpij characterem posuerunt, vt sequitur quos & imitati posteri, simili characterum genere expresserunt sic ♏.

IX Signum ♐ Nonum signum Arcitenens siue Sagittarius est, Ægyptijs verò Nephte dicitur, Typhonis ἀντιτέχνος; cuius curæ cùm arma Osiris; hoc est radiorum Solarium effectus commissi sint, ijsque nè humoris vis Mundani adustiua vi Typhoniâ destrueretur, Typhoni se opponit; radij autem Solares per spiculum seu sagittam hieroglyphicè exprimerentur; hinc character emanauit Sagittarij Typhonem conficientis, vt sequitur quem Moderni sic notant ♐.

Decimum signum Capricornus est, cui Ægyptij præfece-

fecerunt Anubin caninâ facie conſpicuum, & hirco-piſcem loro ducentem. Nè imaginem operoſam ſemper huius ſigni mentione factâ pingere cogerentur, hirco-piſcem, ſymbolum calidi & humidi, cuius Anubis cuſtos & conſeruator erat, pinxerunt, vt ſequitur quos & imitati poſteri, ſic eum haud abludente charactere expreſſerũt ♑, in quo cornuum & caudæ piſcis manifeſta latent indicia. X Signum ♑

Vndecimum ſignum Aquarius eſt, quem Canopum Ægyptij appellabant, humidi ſubterranei præſidem; figurabaturque ſub forma hydriæ vaſto ventre protuberantis, capite humano eidem loco operculi impoſito, cuius loco figuram Kyriologicam, nullo non Obeliſco obuiam, expreſſerunt, vt ſequitur, quo charactere & in hunc vſque diem vtuntur. XI Signum ♒

Duodecimum ſignum piſces ſunt, Ægyptijs Ichthon, Numen ſub forma partim humana, partim piſcina expreſſum. Omiſſa itaque figura humana, tantùm compendij cauſa characterem exhibuerunt ſub forma piſcis vt ſequitur. poſteri verò duos piſces poſuerunt veluti colligatos vt ſequitur ♓. XII Signum ♓

Atque hi ſunt duodecim characteres 12 ſignorum veteribus iuxta atq; recentioribus vſitati; quos quidem ijs de cauſis, quas diximus inſtitutos, nemini dubium eſſe debet. Manilius eos his verbis exponit.

Vt ſit idem Mundi primum, quod continet arcem, Manilius.
Aurato Princeps Aries *in vellere fulgens,*
Reſpicit admirans aduerſum ſurgere Taurum,
Submiſſo vultu Geminos, *& fronte vocantem:*
Quos ſequitur Cancer: *Cancrum* Leo: Virgo *Leonem*:
Æquato tum Libra *die cum tempore noctis,*
Attrahit ardenti fulgentem Scorpion *aſtro,*
In cuius caudam contentum dirigit arcum
Miſtus equo, *volucrem miſſurus iamq; ſagittam.*
Tum venit anguſto Capricornus *ſidere flexus;*
Poſt hunc inflexam defundit Aquarius *vrnam*
Piſcibus *aſſuetas auidè ſubeuntibus vndas,*
Quos Aries tangit claudentes vltima ſigna.

Quæ verba Manilij Scholiaſtes Scaliger ex Alcabitio ita exponit: *Zodiacum arcem vocat, quòd ex eo ortus & interitus præcipuæ cauſæ defluunt, & vt ipſe ait, quòd ex eo fatorum ducitur ordo. Ab eo igitur meritò auſpicatur, vt,* inquit, *primum ſit & primo loco ponatur, quod Mundi primam occupat arcem. Sic Author Alkabitij à Nitac, hoc eſt, à circulo Zodiaco ab eadem cauſa orſus eſt.* Et paulò poſt: *Duodecim ſignorum characteres, quibus vulgus Aſtronomorum vtitur, antiquiſſimæ originis ſunt, quamquam deprauati.* ♈ *Aries, caput Arietis.* Scaliger. Significationes 12 characterum Zodiaci.

Tau-

♉ Taurus, caput Bubulum. ♊ Gemini, duo corpuscula consertis brachijs & cruribus. ♋ Cancer, deprauata Gammari figura. ♌ Leo; cauda Leonis. ♍ Virgo, ala Virginis. ♎ Libra, scapus seu bilanx cum examine, quod Veteres momentum vocabant; vnde lanx momentanea. ♏ Scorpius, non indiget inditio. ♐ Sagittarius, neque ipse indiget explicatione. ♑ Capricornus; est extrema cauda piscis conuoluta, in quam ille asterismus desinit; quem Poëtæ in Tritone vocant δικέφαλον. *♒ Aquarius, aquæ fusio. ♓ Pisces, pisces duo aduersi oppositis dorsellis cum vinculo, quod Græci Magistri* λίνον *vocant.* Totam hanc characterum originem Scaliger descripsit ex Alkabitio, qui totidem penè verbis Arabicè ea describit, vti & Abenragel, vt suo loco dicetur. Sunt autem hi duodecim nihil aliud quàm characteres hieroglyphici, effectus Geniorum duodecim hisce plagis deputatorum explicantes, & passim inter hieroglyphicas Ægyptiorum descriptiones reperiuntur, vt in tertio Tomo demonstrabitur.

Λίνον in piscium charactere quid?

CAPVT IV.

De septem Planetarum origine, nominibus, officijs, characteribus.

RECTÈ & sapienter canit Manilius lib. 1. Astronomicôn.

Manilius.

Omnia conando docilis solertia vicit,
Nec priùs imposuit rebus finemque, modumque,
Quàm cœlum ascendit ratio, cœpitque profundis
Naturam rerum causis, viditq; quod vsquam est &c.
Quæ postquam in proprias deduxit singula causas,
Vicinam ex alto Mundi cognoscere molem
Intendit, totumque animo comprendere cœlum,
Attribuitque suis formas, sua nomina signis,
Quasque vices agerent certa sub lege notauit,
Omniaque ad Numen Mundi, faciemque moueri,
Sideribus vario mutantibus ordine fata.

Hermes primus obseruator motus planetarum.

Fuit hic præ cœteris mortalibus primus Hermes noster, qui postquam Zodiaci duodenarium Systema complêsset, vidissetque nonnullas stellas non fixas, sed vago cursu per spaciosas cœlorum semitas vltrò citròque commeare; ad motus, motuumque leges explorandas, tam exoticæ rei cognoscendæ incensum intendit animum. Comperiebat autem septem potissimùm, ex vniuerso stellarum exercitu, hâc vagabundâ naturâ præditas stella; hâc tamen conditione, vt omnes obliquam Zodiaci constitutionem sectantes, tantùm sub certa & definita annorum periodo cursum suum absoluerent; nonnullas quidem celeriùs, nonnullas tardiùs: quasdam quidem viam Zodiaci rectiùs & præcisiùs, quasdam irregulariùs terentes. Et primò quidem Solem notabat, constanti & irretorto gressu me-

ſu mediam Zodiaci lineam tenere; Lunam, cœteraſque ſtellas quinque, non item, ſed iam vltrò citròque ad ſex graduum amplitudinem curſitantes ſummo ſtudio, & multorum annorum experientiâ obſeruabat. Quæ ita eſſe, expreſsè Scholiaſtes in Hyginium, quiſquis ille fuerit, teſtatur. *Mercurius,* inquit, *primus mortalium oſtendit obliquitatem Zodiaci, & planetarum curſus ſub eodem perfici.* Quin imò ipſe Triſmegiſtus in Pimandro de ſe id teſtatur ſequentibus verbis: ÆSCVLAP. *Quonam igitur pacto, Triſmegiſte, ea quæ in Mundo ſunt, mutantur vnà cum his quæ mouentur? Nam ſphæras erraticas ab aplane ſphæra moueri dicebas.* TRISMEG. *Iſte non motus, ò Æſculapi, ſed reſiſtentia eſt: non enim eodem, ſed modo contrario gradiuntur. Oppoſitio verò reuerberationem motionis ſtabilem continet, repercuſſio enim ſtationis agitatio eſt, ideoq; ſphæræ erraticæ è contrario ac plane ſubalternæ inuicem diſcurrendo, obuiatione contrariâ circa oppoſitionem huiuſmodi ab ea quæ perſtat, agitantur; quod quidem aliter ſe habere nequit; nam arctos ipſas, quas nôſti, nec exoriri vnquam, nec mergi, circa idem perpetuò recurrentes, num moueri cenſes, an conſiſtere potiùs?* ÆSCVL. *Moueri, ò Triſmegiſte.* TRISM. *Quonam motu, Æſculapi?* ÆSCVL. *Motione circa idem ſempiternè currente.* TRISM. *At verò circulatio illa idem motus à ſtatione contentus; ipſum namque circa idem prohibet, quòd ſuper ipſum eſt; impeditum autem id quod ſuper ipſum, circa idem inſtat: atque ita contraria agitatio firma eſt ab ipſa oppoſitione perpetuò ſtabilita. Exempla tibi antè oculos ponam in terris viuentium, veluti dum homo quis natat, currente nimirum aduerſa aqua, manuum ſimul & pedum repercuſſio ſtare hominem efficit, nè cum aqua pariter labatur, aut mergatur in eam.* Quibus verbis quid aliud indicat, niſi proprium planetarum motum, quo contrario motui diurno raptu ex ortu in occaſum feruntur? quem motum & moderni per motum nauis, & hominis contrario in eadem motu incedentis demonſtrant. Sed quoniam hæc vulgò trita ſunt, ea indicaſſe ſufficiat. Quare ad nominum characterum impoſitionem procedamus.

Mercurius itaque vti ſummâ & admirandâ ingenij dexteritate pollebat, ita ſingula ſua inuenta, non minori ingenij induſtria texit. Patet hoc primò in Nominum planetariorum impoſitione. Cùm enim videret, totum naturæ ordinem ſeptem hiſce ambulatoribus inniti, eorumq; fato omnia inferiora ſubſtare: maxima & principalia Mundi ſenſibilis Numina ipſos appellandos exiſtimauit. Solem quidem, quem Deum Deorum cœleſtium præſtantiſſimum in Pimandro dicit, & cui reliqui cœlites veluti Principi Regique pareant, ideo appellauit Oſirim, quòd Ægyptiacè πολυόφθαλμον multoculum, vel etiam Dominum ſanctum ſignificat, eò quòd hic totius naturæ fons, omnibus vitam concedat, vt alibi fuſiùs expoſitum eſt. Lunam verò Iſin vxorem Oſiris dixit; ex horum enim coniunctione & copula ſpectabilem illam rerum omnium in totius naturæ maieſtate eluceſcentium varietatem enaſci credebat, vtpote Soli calidum, Lunæ ſeu Iſidi humidum attribuendo, quæ ſunt veluti prima quædam totius generationis elementa. Atque hos duos planetas inter elementa & reliquos ſuperiores planetas ponebat intermedios, veluti totius naturæ arbitros, vti ſuprà in Syſtematica Mundi conſtitutione hieroglyphicè exhibita

Mercurius nomina planetis imponit

Sol Princeps Numen cœli Oſiris vel Poſiris.

☽ Vxor Oſiris Regina cœli.

☉ & ☽ medij planetarum.

ta fusè ostensum fuit. Porrò cum supra Solem duos alios ambulones aduerteret, perpetuos & indiuiduos Solis comites; viciniorem Mercurij nomine insigniebat, veluti Solis internuncium & coadiutorem, vnde posteà fabula de Deorum Nuncio Mercurio emanauit; sequentem verò lucidissimam stellam Aphroditis seu Veneris nomine nuncupabat, vtpote quæ, quod Sol, Luna, Mercurius rectè in Mundi œconomia disposuerant, illa fœcunditate & gratiâ suâ compleat, & perficiat, vnde & in hunc vsque diem fœcunditatis, gratiæ, & amoris munus ipsi attribuitur. Quoniam verò Venus humido abundans subinde cum Luna quandam in sublunari Mundo intemperiem efficit, hinc Martem, quem ⲧⲁⲩⲫⲟⲛ Typhun vocat, superposuit Veneri, cuius munus est, adustiuâ vi suâ & facultate causticâ, excessiuam humiditatis discrasian à Venere & Luna causatam, incisione suâ ad temperiem redigere. Quoniam verò Typhonem malignæ & peruersæ naturæ cognôrat, hinc supra ipsum statuit Iouem, quem & Aegyptiacè ⲡⲓⲍⲉⲩⲥ vocauit, omnibus præclaris facultatibus instructum, qui beneficâ & potenti virtute suâ malignam Typhonis naturam coërcitam in officio, nè vi suâ tabificâ susque deque verteret omnia, contineret. Tandem huic superimposuit Saturnum, quem & Rephan Ægyptiacè vocauit, cuius officium est, calorem in Mundo excessiuum à Marte & Sole causatum frigiditate suâ, non secùs ac Mars humiditatem à Luna & Venere causatam attemperare. Quorum officia ac virtutes cùm fusè tùm in præcedentibus, tùm in Obelisco Pamphilio descripserimus, eò Lectorem remittimus.

☿ & ☽ officia in œconomia Mundana.

♂ et ♃ officia.

♄ officium.

Quàm aptis autem hieroglyphicis characteribus singulorum officia & potestates exhibuerit Hermes, restat explicandum. Cùm itaque horum septem principalium Geniorum virtute totum inferiorem hylæum Mundum administrari comperiret; characteres singulorum viribus appropriatos, quorum quinque potissimùm ex hieroglyphicis kyriologicis, videlicet ex ☼ ☽ ♈ ♐ + composita sunt, excogitauit; quorum prior character hieroglyphicus Solis; alter Lunæ; tertius, cornu scilicet Arietis, caloris & fœcunditatis, cursus planetarij principium; quartus, scilicet sagitta, caloris & siccitatis; quintus denique crux est, elementaris Mundi symbolum. Ex quibus singulorum planetarum virtutes eo ingenio expressit, vt videndo characterem cuiuspiam, statim in notitiam virtutis eius veniret. Sed fabricam ostendamus.

Characteres planetarum quid potent.

Ac primò quidem suppono ex Clemente Alexandrino & Eusebio, duplicem habuisse Ægyptios modum mysteria sua symbolica repræsentandi; vnum per virtutes animalium, herbarum, plantarum; alterum per Geometricos characteres, appositè mysteria intenta repræsentantes. Sic per Scarabæum & Ibidem primo modo Solem & Lunam, quos eosdem posteriori modo per Solis & Lunæ simplices characteres repræsentabant. Sic quatuor Elementa siue principia rerum per quatuor animalia, quæ qualitates haberent Elementis non absimiles, primo modo; posteriori verò per † repræsentabant: quod Clemens Alexandrinus hisce verbis af-

Ægyptij duobus modis mysteria symbolica significabant.

fir-

firmat. *Symbolicè autem vna quidem loquitur per imitationem, alia verò scribitur veluti propriè, alia verò apertè sumitur allegoricè per quædam ænigmata; vt qui Solem volunt scribere, faciunt circulum, Lunam autem figuram Lunæ cornuum formam præseferentem (hoc est semicirculum) conuenienter ei formæ, quæ propriè dicitur: ænigmaticè verò Solem Scarabæo assimilant, obliquam astrorum conuersionem spiris & voluminibus serpentum.* Porphyrius quoque apud Eusebium sic ait: *Vnde factum est, vt omnia candida cœlestibus Dijs attribuerentur; pila, & rotunda omnia Mundo, præcipuè ☉ & ☽, id est, Soli & Lunæ; circulus verò & quæ circularia sunt, seculo, & motui cœlesti, & zonis ac circulis, qui in cœlo esse intelliguntur.* Quæ nos ad mentem Veterum ita explicamus. Ægyptij pingebant circulum, quo Solem repræsentabant, stellarum omnium Principem, & cœlestium Numen, à cuius luce omnes participarent. Cùm autem omnem virtutem ipsius solùm in elementarem Mundum cognoscerent, circulo decussatum apposuêre signum seu characterem sic ♀, quo notabant spiritus Mundi omnia permeantis fœcunditatem, vnde & Græci Venerem veluti generationis Deam illo exprimendam assumpsêre. Cùm autem hanc virtutem Veneris sparsam & seminatam à Deo per omnes Mundi partes intuerentur, spiritum nimirum Animæ Mundi siue Solis dantis vnicuique rei formam, vitam, essentiam, & durationem; cùm, inquam, eum inueniri viderent in omnibus rebus, in homine inquam, in bestijs, in terra, aqua, aëre, igne, in fluminibus, in montibus, planis, vallibus, syluis, pratis, desertis, plantis, animalibus, in cœlis etiam & stellis; semicirculum ☽ ei apposuerunt, & ortus est character ille celeberrimus & sacer ☿ Mercurij, quem in tertio libro Obelisci Pamphilij Spiritum Mundi, seu Solem Ægyptiorum omnia ad se attrahentem, interpretati sumus. Menti nostræ mirum in modum astipulatur Deenus in sua Monade hieroglyphica, vnde verba eius cedro digna hìc appono: *Antiquissimi sapientes Magi, quinque planetarum nobis tradidère notas hieroglyphicas, compositas quidem omnes ex Solis & Lunæ characteribus, cum elementorum, aut Arietis hieroglyphico signo. Ac primùm quidem de ijs, qui Lunæ habent characterem, nos iam paraphrasticè agemus; de Solaribus deinde. Lunaris nostra natura, dum per Elementorum scientiam circa nostram sit semel reuoluta terram, Saturnus mysticè dicebatur. Et eadem de causa Iouis quoque habebat nomen, istamq; secretiorem tenebat figuram ♃. Et Lunam tertiâ vice elementatam obscuriùs sic notabant ☿, quam Mercurium vocare solent, qui quàm Lunaris sit, videtis? Martis verò character mysticus ♂, an non è Solis & Arietis hieroglyphicis est conflatus, ♃ elementato partim interueniente Magisterio? Et Veneris quæso, an non ex Solis & elementorum pleniore explicatione? Isti ergo planetæ Solarem recipiunt περιφορὰν, opusque αἰωνοποιητικῶς: in cuius progressu fit tandem conspicuus Mercurius ille alter, priori quidem vterinus frater; ex Lunari scilicet Solarique elemento completa magia.* Quæ omnia Hermes expressit his verbis:

Sicut res omnes fuerunt ab vno mediatione vnius, sic omnes res natæ fuerunt ab hac vna re, ada-

Saturnus conuenit frigore cum ☽ quo influit in Elementa, & componitur ex figura Lunari, & cruce elementari, † ☽.

Clem. Alex. 6. Strom.

lib. 3. cap. 3.

Characterum fabrica & significatio mystica.

Characteris ♀ origo.

Characteris ☿ origo.

Deenus.

Pta-

ptatione. Vides igitur quomodo, & quàm ingenioſe miſturam qualitatum planetarum in appropriatis characteribus exhibuerint. Meminit horum characterum myſticorum quoque Cæſar Riuiera in ſuo de Mundo magico tractatu Italico idiomate conſcripto, vbi inter alia hæc habet lib. 1. fol. 22. quæ etiam adduxi in Obeliſco Pamphilio fol. 374. *Tutto queſto comprende in ſe detto giroglifico* (de quo loco cit.) *eſſendo egli compoſto de' caratteri delle note di ciaſcuna di dette coſe, le quali iui apertamente ſi ſcorgono. Imperoche facendoſi di quello anatomia, & diuidendoſi nelle ſue parti, vedraſſi chiaramente, che egli coſta primieramente d'vn circolo perfetto, giroglifico del Sole; appreſſo egli coſta d'vn ſemicircolo, nota della Luna; d'vna croce, ſimbolo delli quattro Elementi; e del ſegno dell'Ariete; gli altri quattro giroglifici poſcia, cioè quello di Saturno, di Gioue, di Marte, e di Venere, ſono formati ò dal carattere del Sole, ouero della Luna, con l'anneſſione della Croce, ò parte di lei, ouero della nota dell'Ariete. Il giroglifico di Saturno è compoſto di quello della Luna, & inſieme di quello de gli Elementi; quello di Gioue coſta de i medeſimi, & è l'iſteſſo, eccetto che ritiene ſito diuerſo; il carattere di Marte è compoſto di quello del Sole, e di quello del Ariete congionti inſieme dalla retta linea della croce; la nota di Venere è formata di quella del Sole, & de gli Elementi; e finalmente il giroglifico dell'Ariete ſi forma di duoi ſemicircoli conneſſi in vn commun punto.*

Riuiera in Mundo magico.

Compoſitio characterum Aſtronomic.

♃ Iuppiter humore conuenit cum ☽ quo influit in Elementa, hinc componitur ex ☽ & †.

♂ Mars calore & ſiccitate conuenit cum ☼ & ♈. hinc componitur ex figura ☼ & ♈ vti vides.

♀ Venus humore & calore conuenit cum ☼, quo in Elementa influit, hinc componitur ex figura ☼ & †.

☿ Mercuriùs cum omnibus conuenit ☽ ☼ †, hinc ex omnibus componitur, Lunari, Solari, & Elementari.

Vides igitur quàm aptè magnus ille Triſmegiſtus, aut Ægyptij ab illo edocti, planetarum virtutes per ſymbolica ſigna expreſſerint. Verùm de his copioſè tractatum vide in Obeliſco Pamphilio fol. 374. & in Alchimia Ægyptiorum. Quanto autem ſtudio Veteres Ægyptij, cultui planetarum dediti eſſent, & quàm omnia ipſorum influxibus adſcriberent; pulchrè ſanè explicat Schiagia Arabs Hiſtoricus, dum Ægyptum his verbis deſcribit.

في ذكر فراعنة مصر ۞

Schiangia Arabs.

ومصر هي اقليم العجايب ومعدن العرايب مصر بستان الله تعلى في ارضه
ولايراها الناظر في هذا الوقت فيظن انها على حالها الاول كانها كانت مدن متقاربه
على الشطين كانهم مدينه واحده البساتين خلف المدن متصله كانهم بستان واحد
والمزارع من خلف البساتين كان يصل من الاسكندريه الى اسوان في يوم واحد يناوله
قيمه البساتين واحد لواحد واهل مصر كانوا اهل ملك عظيم في الدهور الخاليه والازمان
السالفه وكانوا خلالطا من الامم ما بين قبطي ويوناني وعمليقي كانوا يعبدوا الاصنام
وصاربعد

وصار بعد الطوفان علما مضروب من العلوم خاصة تعلم الطلسمات والسحرة والكيميا
وطلسماتهم باقية الي الان وكانت مدينة منف كرسي مملكتهم وهي على اثني
عشر ميلا من الفسطاط كانت كهنة اعظم الكهان علما حكما واليونانيون يصفونهم
بذلك وكانوا يدعون بكهانتهم نحوا للكواكب ويزعمون انها هي التي تفيض عليهم
العلوم وتخبرهم بالغيوب وتعلمهم الطوابع وصفة الطلاسم ودلتهم على العلوم الجليلة
المخزونة فعملوا الطلسمات المشهوره والنواميس الجليلة وولدوا الاشكال الناطقة
وصوروا الصور المتحركة وبنوا العالى من البنيان وزبروا علومهم في صلب الحجاره
وكانت مصر خمسا وثمانين كوره منها اسفل الارض خمسة واربعون كوره ومنها
بالصعيد اربعون كوره وكان في كل كوره رئيس من الكهنة وهم الحره ✲

Cœtera omitto, & Latina verba appono.

De excellentia Aegypti, & Astrologiæ studio.

AEgyptus rerum mirabilium clima, prodigiorum fodina, hortus Dei excelsi in terra erat, nec vllus qui eam nunc considerat, in suo statu primo existere credit; & cùm ipsa sit vna ciuitas, tanquam plures supra eorum littus sibi cohærentes esse videntur. Horti à tergo ciuitatum, tanquam vnus, sibi inuicem coalescentes; tum arua à tergo hortorum cernebantur. Porrò vnâ itineris dies erat ab Alexandria vsque Asouan, hortique sibi inuicem excellentiam porrigebant. Ægyptij olim maximi Regni Domini erant, nec non ex diuersis gentibus, Coftorum, Græcorum, Amalecitarumque permixti pariter idola colebant, post diluuium in varijs scientijs, præcipuè incantationum, magiæ præstigiatricis & Chymiæ edocti fuerunt: imaginesque eorum ad influxum stellarum factæ hucusq; reperiuntur. Porrò ciuitas Monf ab antiqua Phestad, 12 milliarijs distans, sedes Regni erat. Sacerdotes eorum doctrinâ & sapientiâ cæteris Sacerdotibus, præstabant, quemadmodum de ipsis aiunt Græci. Cùm sua præsagiendi arte ad sydera se applicabant, ea sibi scientias infundere, euentura enunciare, eosque rerum naturalium & diuinandi artem ediscere existimabant; sicuti reuera eos scientias magis abstractas & absconditas edocuere, ipsiq; ex eis diuinandi artes celeberrimas, legesq; excellentissimas didicerunt, simulachra loquentia fecerunt, Imagines mobiles depinxerunt, ædificium cæterorum ædificiorum altissimum exstruxerunt, scientiasq; suas supra durissimos lapides inciderunt. Ægyptus 85 Prouincijs constabat, ex quibus in Saida in inferiori Ægypto erant 45, in superiori verò 40. & in vnaquaque Prouincia Sacerdotum seu Magorum dux erat. Illum autem, ex eis, qui 7 annis 7 planetas mobiles obseruabat, ignarū vocabant; qui verò 49 annis vnumquemq; planetarum 7 annis, hunc Infundentem seu Stillantem nuncupabant: ipsique honoris causa, insurgit Rex, &, nonnisi propè Regem sedet; nec aliud, nisi quæ Regis sunt, gubernat. Sacerdotes cum artificibus ingressi stant coram Stillante, & vnusquisq; Sacerdotum, per planetam cui inseruit separatus, ad æqualem sui non diuertit: seruusq; illius planetæ dicitur, videlicet Seruus Lunæ, seruus Mercurij, seruus Veneris, seruus Solis, seruus Martis, seruus Iouis, & seruus Saturni. Stillans autem interrogat vnumquemque ex ipsis, dicens: vbinam Planeta tuus reperitur? & respondet, in tali signo, in tali gradu, et in tali minuto; ita quoq; vnum aliumue interrogat, qui ipsum instruunt: cùmq; mansiones septem planetarum agnouerit, dicit Regi, conuenit Regi vt

Monf idem quod Memphis.

Stillans seu Infundens idem quod Propheta.

gi vt hodie sic & sic se gerat, sic comedat, congregationes in tempore sic faciat, sic equitet: tùm omnia quæ ad negotiorum suorum directionem facit, ei denunciat, & coram eo Scriba cuncta à Stillante ipsi dicta, exarat. Deinde ad artifices diuertendo, in curiam Sapientiæ extrahit, ipsique ad opera tali die facienda manus adhibent; ipse verò cuncta illius diei acta in libro describit, quæ complicata in cubiculis Regijs asseruantur. Si accidat Regem de aliqua re anxium esse, eos omnes extra Memphim congregari iubet, ad quos se conferunt omnes cum Iudice ciuitatis; tum ipsi equitantes, vnus post alterum, cum pompa solemni, & miraculosa tympana congregationis præ manibus gestantes, ingrediuntur; iste faciem splendidam tanquam lumen Solis præsefert, nec vllus in eum oculorum acies dirigere potest: alterius manus lapidibus pretiosis, rubris, citrinis, cæruleis, viridibus impletæ sunt, vestemque auro textam habet: hic Leonem longissimis vnguibus præditum equitat: super istum, tentorium luminosum assurgit: tum vnusquisque id ad quod à suo planeta fuerit instructus, exequi curat, ingressisque ad Regem, ipse negotium suum explicat; illi verò quid agendum sit, proponunt.

CAPVT V.

De signorum Zodiaci Genijs, viribus, qualitatibus, & quomodo ijs omnium rerum complexum exhibuerint Aegyptij.

Pyramidalis influxus 12 signorum cœlestium qui considerandus.

AEgyptij instructore Mercurio ex duodecim dodecamorijs totidem in centrum vsque terræ lucidas inuersasq; pyramides deduci concipiebant, quorum basis ipsam dodecamoriorum longitudinem & latitudinem occupabat, vertex verò centro, vt dixi, terræ incumbebat; sub quibus vniuersum naturæ ordinem comprehendi dicebant; quas & in templo Heliopolitano in formam Zodiaci constructo duodecim Obeliscis hieroglyphicè, vt in Obelisco Pamphilio fol. 171 & 177 probatum fuit, exhibebant. Præerat autem vnicuique pyramidi influxus in inferiora symbola, Genius principalis, qui omnia influxiuæ pyramidi subiecta, singula secundùm classes rerum naturalium ipsis appropriatas, moderabatur; qui quidem effectus notabili diuersitate toties differebant, quoties septem Vsiarchos siue planetas in hasce dodecamoriorum plagas incidere contingebat. Quoniam verò non totum aliquod dodecamorium semper vnum & eundem effectum præstare videbant, sed alium in principio, in medio alium, & tandem in fine eiusdem alium; singulis dodecamorijs in tres partes diuisis tres alios Genios præfecerunt, quos nunc Decanos, modò Horoscopos, Arabes deinde Facies appellabant, adeoque 36 Horoscopi in vniuerso Zodiaci ambitu continebantur, totius inferioris naturę œconomi, dispensatores, administratoresque, quos supra ex Hermete & Iamblicho exhibuimus. Atque hinc processerunt duodecim illæ mysticæ rerum omnium catenæ, quibus inferiora cum superioribus mirâ quâdam ratione connectebantur. Et hæ quidem catenæ inter hieroglyphicas inscriptiones frequentissimæ, duodecim naturæ veluti vincula quædam erant, quibus inferiores seu hylæos cum intermedijs cœlestis naturæ gradibus,

& hi

& hos cum supremo Deorum immortalium dodecamorio choro ita aptè colligari credebant, vt qui catenam vnam certo alicui dodecamorio correspondentem inuenisset, is omnem pariter pyramidi alicui dodecamoriæ subiectam analogarum naturæ classium œconomiam, deprehendisse censeretur. Quam quidem notitiam à supremo omnium Pantamorpho Numine, seu prouidentia omnium, per amorem copulatam animæ sapientiæ addictæ inseri credebant. Est enim, vt Proclus de Anima & Dæmone, dicta prouidentia benefica pariter atque sincera, exornatiua omnium, atque ab excultis proinde expedita, per omnia currens, præsertim quia cohibita nusquam. Haud secùs ipsi subiecta Numina præsentia omnibus, libera ab omnibus, implent seipsis omnia, multis alicubi permiscentur, amantque proles suas; id est, rerum subiectarum series. Cùm enim Amor prouideat, seruet, contineat res diuinitùs amatas, Dij Deos supercœlestes amant; cœlestes, cœlestes sphœras sibi commissas; sphœrarum Numina hylæorum Mundorum singulos sibi destinatos ordines. Sed audiamus verba Procli citato loco: *Sacra igitur eloquia hunc amorem Domini indicant omnia colligantem, omnibus insidentem. Hic sanè si connectit omnia, copulat & nos Dæmonum præfecturis. Hunc Diotima magnum Dæmonem appellauit, quoniam medium implet vbique inter illa, & quæ appetunt, & quæ appetuntur. Ipsum quidem quod est amandum, gradum sibi vendicat primum, amans autem gradum tertium ab amato, Amor denique vsurpat inter vtrumque medium, congregans atque colligans inuicem, appetens atque appetendum, & implens meliore deterius. Iam verò apud intelligibiles Deos atque reconditos, primæ secretæque pulchritudini intelligibilem intellectum vnit per vitam quandam intelligentia meliorem. Itaque Græcorum ipse Theologus cæcum illum appellat amorem. In illis autem quæ extra intelligibilia sunt, nondum illustrat indissolubilem cunctis ab ipso perfectis. Vinculum enim Vnio quædam est, sed vnà cum discretione permulta. Quapropter eloquia sacra huius amoris ignem appellare copulatorem solent; ab intelligibili namque intellectu procedens sequentia cuncta inuicem illique deuincit. Conciliat igitur intelligibili quidem pulchritudini Deos omnes, Dijs verò Dæmones, nos autem Dæmonibus Dijsque coniungit. In Dijs quidem subsistit primò, in Dæmonibus verò secundò, in animabus autem per processum quendam tertium à principijs existentem. In Dijs rursum super essentiam; omne namque Deorum genus est eiusmodi: in Dæmonibus autem per essentiam: in animabus denique per illustrationis effectum. Atque videtur hic trinus ordo, trinæ intellectus potentiæ similis.*

12 Catenæ rerum.

Proclus de Anima & Dæmone.

Hinc Ægyptij hoc tam admirabile inferiorum cum superioribus coniugium exactius trutinantes, paulatim in philtricæ siue amatoriæ artis notitiam deuenernnt, quamque sub occultis hieroglyphicorum notis exactè, vti suo loco exponetur, descripserunt. Et primò quidem singula dodecamoriorum, vt & 36 Horoscoporũ plagas planetarum Numinibus, quæ fatalem huius circuli ambitum sollicito vestigio ambulant, fatorum ordinem vrgere credebant, ita aptè connexuerunt, vt ex dispositione septem stellarum ad duodecim dodecamoria comparatarum, infallibile iudicium de rerum futurarum euentibus se inferre posse crederent. Hinc Genethlia-

Amatoriæ artis principium.

thliaci eum qui sub certo pyramidis dodecamoriæ influxu, tali & tali Planetæ ei dominante natus esset, ab eius Genio vel Genijs, tanquam fidei curæque suæ commissum amari, omniaque quæ eidem dodecamorio, aut planetæ dominanti competebant, tùm naturæ, tùm gratiæ talenta concedi, superstitiosiùs credebant. Qui quidem Genij si malignantis, & à dodecamoriorum Genijs discrepantis naturæ essent, tale & natus sortiebatur ingenium; si beneficæ & sympathicæ, natum similem fore asserebant; atque adeo Ægyptij non tam stellis, quàm Genijs ijs præsidentibus euentus rerum adscribebant. Hinc tantus erat in ijs placandis ardor; tanta in ijs per sacrificia & præuias cœrimonias propitiandis cura & sollicitudo. Secùs atque Astrologi nostri temporis faciunt, qui hominum fortunam fatali cuidam siderum necessitati temerè adscribunt. Sed ad institutum reuertamur.

Astrologica vanitas.

Dodecamoria itaque tali ratione disponebantur, vt res tùm cœlestes, cum elementaribus, tùm hæ cum cœlestibus & Angelicis, ac omnia tandem cum supremo omnium moderatore exactâ quâdam analogiâ correspondèrent, vocabantque, teste Psello, eas Σειρὰς, id est, catenas, quibus suprema infimis, infima medijs, media supremis mirâ quâdam proportione connectebantur, iuxta duodecim entium naturæ Classes; cuiusmodi erant quatuor Elementa, ignis, aër, aqua, terra. Ignem tribuebant Arieti, Leoni, Sagittario, qui igneum in Zodiaco trigonum efficiebant; Terram Tauro, Virgini, Capricorno, qui trigonum terreum; Aërem Geminis, Libræ, Aquario, qui trigonum aëreum; Aquam Cancro, Scorpioni, Piscibus, qui aqueum trigonum efficiebant. His omnes reliquos entium ordines, qui quouis modo vni ex quatuor hisce dictis Elementis consentirent, adiungebant, v. g. omnes illæ rerum species, cuiusmodi sunt lapides, metalla, flores, plantæ, arbores, quadrupedia, volatilia, aquatica, humana complexio, quæ naturâ sua siccum & calidum temperamentum sortiebantur, Arieti attribuebant, signo itidem calido & sicco; ex ijsdem verò recensitis Classibus signo terreo, frigido & sicco, ea assignabant, quæ dicti signi naturam & complexionem exprimebant; & sic de cœteris signis aëreis, & aqueis. Atque hinc illa Zodiaci in trigonos seu triplicitates suas emersit partitio. Pari pacto septem Planetarum naturam & proprietatem dictis duodecim domibus applicabant. Verùm cùm hæc & similia fusè & amplè docuerimus in Cabala Astrologica Hebræorum, eò Lectorem remittimus: solùm hoc loco, quæ ibidem iuxta mentem veterum Hebræorum dicta sunt, iuxta mentem Ægyptiorum, vt responsus in omnibus luculenter patefiat, aptanda censuimus. Verùm hæc omnia in sequenti pinace contemplare.

Trigonus Igneus, Aqueus, Aereus, Terrestris.

Vnde triplicitas signorũ Zodiaci originem habuerit.

Ta-

Tabula Prima.

Catenæ consensus rerum cum 12 Signis Zodiaci, iuxta mentem veterum Aegyptiorum, ex Arabum monumentis extracta.

Signa Zodiaci	*Genij*	*Qualitates elementares*	*Lapides*	*Plantæ & arbores ex Apuleio*	*Animalia*	*Hominis accidentia*	*Colores*
1 Signũ ♈ Aries, Κριός	ⲁⲙⲉⲩⲛ	Igneum calidoſiccum	Amethiſtus	Ἐλελίσφακος	Ouium genus gregale	Audax, fortis, miles	Rubeus
2 Signũ ♉ Taurus, Ταῦρος	ⲁⲡⲓⲥ	Terreũ frigidoſiccum	Hyacinthus	Περιστερεὼν ὀρθός	Armenta	Ingenioſus & Venereus	Fuſcus
3 Signũ ♊ Gemini, Δίδυμοι	Helitomenos, & Horus	Aëreum calidohumidum	Chryſopraſus	Περιστερεὼν ὕπτιος	Mediũ inter homines & beſtias Simia	Ludis & recreationibus intentus	Flauus
4 Signũ ♋ Cancer, Καρκῖνος	Hermanubis	Aqueũ frigidohumidum	Topazius	Σύμφιτον	Aquatica	Vagabundus, inſtabilis	Cyaneus
5 Signũ ♌ Leo, Λέων	ⲙⲟⲙⲉⲫϯ	Igneum calidoſiccum	Berillus	Πολυκίδανον	Sylueſtria, feræ	Regio animo præditus	Aureus
6 Signũ ♍ Virgo Παρθένος	ⲓⲥⲓⲥ	Terreũ frigidoſiccum	Chryſolithus	Καλαμίνθη	Caninum genus	Sterilis & infœcundus; at pius & induſtrius	Viridis
7 Signũ ♎ Libra Λίβρα, Σταθμός	ⲟⲙⲫϯ	Aëreum calidohumidum	Sardius	Σκορπιοῦρος	Volucria	Amator iuſtitiæ, cultor legum.	Purpureus

8 Signũ ♏ Scorpius, Σκορπίος	ⲧⲟⲩⲫⲱ-ⲉⲟⲥ	Aqueũ frigido-humidum	Sardonix	Ἀρτεμίσια	Animalia rapacia	Tyrannus, crudelis, ſanguineus	Ater
9 Signũ ♐ Sagittarius Τοξότης	ⲛⲉⲫⲑⲏ	Igneum calido-ſiccum	Smaragdus	Ἀναγάλλις	Animalia militaris indolis	Iracundus, inſtabilis, & multę choleræ	Flammeus
10 Signũ ♑ Capricornus, Αἰγόκερως	ⲁⲛⲟⲩⲃⲓⲥ	Terreũ frigido-ſiccum	Calcedonius	Λάπαθος	Ruminantia	Ad magna aſpirans	Candidus
11 Signũ ♒ Aquarius, Ὑδροχόος	ⲕⲁⲛⲟⲩⲃ	Aëreum calido-humidum	Saphyrus	Δρακοντία	Marina ſoboles	Mari deditus, Mercator, diuitijs inhians	Ceruleus
11 Signũ ♓ Piſces Ἰχθύες	ⲓⲭⲑⲱⲛ	Aqueũ frigido-humidum	Iaſpis	Ἀριστολόχια	Paluſtres & fluuiales	Fœcundus, libidinoſus	Cineritius

Ecce hæc ſunt rerum naturalium catenæ, quæ à ſupremis ad infimos, & hinc inter medios ad ſupremos entium gradus deducuntur; quarum vnam qui traxerit, omnes reliquas traxiſſe cenſeatur; quæ ex mente Ægyptiorum Abenephius his verbis deſcribit :

Abenephius.

ومصريون كان قسموا الدرية بثنة عشر بروج والحمل اول منهم امون وهو موكل في كل ما تحته من العناصر من الحجار ومن النبات ومن الحيوفات ومن حواص ومن جميع فعال

Diuiſerunt autem Ægyptij circulum in duodecim arces, quarum prima eſt Aries, Genius eius Amun, adminiſtrator omnium eorum, quæ ipſi ſubſunt, ex elementis, lapidibus, plantis, animalibus, ex proprietatibus, & omnibus operationibus. Poſtea eo ordine ſingula recenſet, quo in præcedente tabula ſingulas Claſſes deſcripſimus. quæ cùm omnia fuſâ narratione proſequatur, & in Cabala Saracenica eius verba allegauerimus, ſuperuacaneum eſſe ratus ſum, hìc ea repetere. Omnia hæc confirmat Anonymus quidam tractans de ſeptem ſigillis planetarum, vt poſtea oſtendetur. Subſcribit hiſce Abraham Auenaris in manuſcripto Hebraico libro de Aſtrologia, in quo dicta his verbis proſequitur :

ועל דעת חכמת מצרים המולות י"ב והם מושלות בכל דברי תחתיים מן עשבי הארץ עד החיות ושרץ היבשת ולכל אחד ממוילות מכנה מלאך המושל בכל מה תחתו: Auenaris.

Iuxta ſcientiam verò Ægyptiorum, ſigna ſunt duodecim, & illa dominantur omnibus rebus illis ſuppoſitis, ab herbis vſque ad animalia, & reptilia terræ; & ſingulis figuris præeſt Angelus, dominans omnibus quæ ſunt ſub illo. Poſtea ſigna longo diſcurſu deſcribit, ſingulas res quæ ad eius pertinent dominium, ſecundùm innumeras rerum Claſſes aſſignando, eo prorſùs ordine, quo in præcedenti tabula deſcripſimus; quæ nè integros libros deſcribere cogerer, impoſterum in tabulas redigere conabimur, vt ſic compendio quodam molem rerum compenſaremus. Porrò haud abſimili ratione in ſeptem planetarum arcanis deſcribendis procedunt, quorum ſingulis primò ſuos aſſignant Genios, deinde ſub ſingulis catenas rerum planetis analogarum connectunt, à Sole exordium ſuæ diſceptationis ſumentes. Sed ipſum Authorem Arabem de ſeptem planetarum ſigillis diſcurrentem lege in Medicina hieroglyphica, vbi omnia fuſiùs exponuntur. Interim, nè librum allegationibus exoticis confarciamus, hîc tabulam anacephaleoticam apponere viſum eſt, in qua quicquid Author operoſo ſermone & diſcurſu fuſiſſimo proſequitur, vnicâ Synopſi ob oculos poſitum contemplaberis.

Tabula Secunda.

Catenæ rerum naturalium, quæ ſingulis ſeptem planetis, ſub dominio totidem Geniorum ſubijciuntur, ex Aegyptiorum, Arabum, Hebræorumque monumentis depromptæ.

Nomina, & Natura planetarum	*Genij*	*Lapides*	*Metalla*	*Plantæ*	*Animalia aërea, aquea, terrea*	*Aromata ex medicinalibus*	*Membra hominis, & morbi*	*Domus planetarum, exaltatio, depreſſio*
Sol calido-ſiccus maſcul. ☉ שמש Dies Dominicus	Ægyptijs Oſiris, Arabibus Scharaphiel, Hebr. Schemſiel	Pyropus, Carbũculus, Rubini, & quæ naturę igneæ ſunt	Aurũ, & quæ quouis modo ad id reuocari poſſunt	Heliotropiũ Corona regis, & quæ Solarẽ mentiuntur indolẽ	Ex quadrup. Leo, Ex aquatil. Delphinus ex aër. Accipiter	Charyophyllũ, Cinnamomũ Thymiama Crocus	Cor, lingua, aures, oculi, fel, morbus, cardiaca paſſina	♌ Leo Solis domus exaltatio ☼, ♈, ♒, oppoſitus ♌ cadẽs. color fulgid.

Luna, humido-frigida, fœmina ☽ Dies 2 hebdom.	Ægyptijs ⲥⲉⲥⲉ, Arab. Schakaliel, Hebr. Leuaniel	Gemmę seu perlæ, & Viniones, Selenites	Argentum, & ex fluoribus Mercurius	Selenotropia, siue Lunariæ, Ranũculus, Artemisia, Cucurbita	Ex quadr. Ælurus, ex volat. Grus, ex aquat. Ostrea & testacea omnis generis	Ambra, Sandalum albũ, & fluidæ naturæ aromata	Cerebrum, & Culina microcosmi Stomachus, Morbus Hydrops	♋ Cancer Ex coloribus candidus, argenteus
Saturnus frigido-siccus ♄ Dies 7 Hebdom.	Ægyptijs Rephã Arab. Zahel, زحل Hebr. Schabtael	Onix, Iaspis, Topazius	Plumbum, ex fluoribus Cimolius, & quæ ♄ naturam redolent	Ex plãtis Hyosciam⁹, Helleborũ, Taxus barbatus, omnia venenata. ex arb. Fraxinus, Cypariſsus	Ex quadr. Asinus Ex volatil. Noctua, Ex aquat. Anguilla	Radix hellebori, Scammonea Diagridiũ	Splen, Hypochondria, Coxæ, Hypochondriacæ paſsiones	♑ & ♒ Ex coloribus Fuscus, Cinereus
Iuppiter humido-calidus ♃ Dies 5 Hebdom.	Ægyptijs ⲍⲉⲩⲥ ⲁⲁ Arab. Mestariel Hebr. Zadkiel	Saphyrus, Smaragdus, Marmor	Æs, ex fluoribus Citri quinta essentia	Pomũ punicum, Citrũ, Ficus	Ex quadr. Equus Ex volatilib. Aquila Ex aquatil. Cephalus, Sturio	Amomum, Cardamomũ Ambra grisea Thus	Hepar Ex morbis Morb⁹ regius, Podagra, Artritis	♓ & ♐ Ex coloribus Viridis

Mars

Mars calido-ſiccus ♂ Dies 3 Hebdom.	Ægyptijs Moloch Typhon, Arab. Marigiel Hebr. Adamiel	Magnes, Hyacinth⁹ Amethiſtus	Ferrū, Ex liquoribus Tinctura Martis & ſimilia	Verbena Iſatis Ruta Abſynthium	Ex quadr Lupus Ex volatilib. Vultur Ex aquat. Lupus marin⁹	Zingiber, Pyrethrum & quęcunq; acredinem igneam habēt	Brachia, Ciſta fellis. Ex morbis Maniaſis, Phreneſis, Febris calida	♈ & ♏ Ex coloribus Flammeus
Venus calido-humida ♀ Dies 6 Hebdom.	Ægyptijs Zahara Nephta, Arab. Zahariel, Hebr. Nuhariel	Turcheſi⁹ Margarita Beryllus	Stannum. Ex liquoribus Aqua roſacea, Quinta eſſentia ex Venereis plātis	Myrt⁹, Olea, Vitis Satyriorū Species	Ex quadr. Ceru⁹ Ex volatilib. Cygn⁹ Columba Ex aquatil. Scarus	Muſc⁹, Zibeth, & reliqua quæ Veneris naturam redolent	Genitalia, Renes. Morbi Satyriaſis, Philomania	♒ & ♉ Ex col. Cianeus Purpureus
Mercuri⁹ mixtus ☿ Dies 4 Hebdom.	Ægyptijs ερμης Arab. Adradiel Hebr. Cocabiel	Achates, Chryſolith⁹ Stellaria, Marmor variegatum	Cuprū Ex liquoribus Extractum Althęę ſiue Hibiſci	Narciſſus, Liliū, Mercurialis Perſæa	Ex quadr. Canis, Simia, Ex volatilib. Luſcinia, Regulus, Ex aquat. Merg⁹	Maſtyx, Ben Styrax	Pulmones, Morbi Phtiſis Atrophia	♍ & ♎ Color Flammeus

Porrò cùm Ægyptij ſedulâ obſeruatione cognoſcerent, in ſingulis Zodiaci dodecamorijs tria potiſſimùm loca eſſe, quæ notabiles in alterationibus rerum differentias efficerent; hinc totum Zodiacum in 36 partes diuidere viſum fuit, ita vt ſingulis ſignis tres domus ſeu facies compe-

terent; atque hos Decanos seu Vultus vocabant: Genios verò singulis præsides, teste Trismegisto, nunc vocabant Ephoros, nunc Horoscopos Deos; quibus singulis vnum ex planetis dominari credebant; effectus verò, quos singuli Decani in conceptione vel natiuitate hominis imprimebant, varijs hieroglyphicis designabant. Verùm vt harmoniam totius propiùs intueatur Lector, pinacem hìc ordinauimus, in quo omnia, quæ Abenragel Arabs magnis discursibus prosequitur, vna Synopsi comprehenduntur.

Tabula Tertia.

Decanorum 36 vnà cum faciebus, imaginibus, significationibus, Genijsque præsidibus, iuxta mentem veterum Aegyptiorum, situs & ordo.

Characteres cum tribus Decanis	*Planetæ dominantes, & promissiones*	*Imagines hieroglyphicæ singulorum.*	*Prædictiones, & euentus sub ijs natorum.*	*Ephori, Horoscopi, Decani, Genij præsides*
1	♂ Facies audaciæ & fortitudinis	Vir hasta & spiculo munitus	Natus spiritu Martio turgebit	Arueris ⲁⲣⲟⲩⲉⲣⲓⲥ
2	☉ Facies nobilitatis, altitudinis, regiminis	Vir Κυνοκέφαλος throno insidens cum sceptro	Natus nobilitate, potentia, & regio animo pollebit	Anubis ⲁⲛⲟⲩⲃ
3	♀ Facies subtilitatis in opere, mansuetudinis, ludorum, gaudiorum	Figura deiecti vultus, lyram portans	Natus mitis ingenij, at subtilis erit, voluptatibus deditus	Horus ⲱⲣⲟⲥ
1	☿ Facies agriculturæ, & Mathematicarum artium	Figura Bouē stimulans, gnomonem manu gestans	Natus agricola, architectus, Mathematicus erit	Serapis ⲥⲉⲣⲁⲡⲓⲥ
2	☽ Facies victoris, strenui, nobilis, potentis	Figura equitantis, in cuius manu vexillum	Natus fortunam in bello habebit, honoribus exaltandus	Helitomenos ⲉⲗⲓⲧⲟⲙⲉⲛⲟⲥ

Fa-

3	♄ Facies seruitutis & vilitatis	Figura compedibus vincta	Natus seruitutis vilitati subiacebit	Apopis ⲁⲡⲱⲡⲓⲥ
1	♃ Facies sapientiæ in responsis dandis & accipiendis	Vir throno insidens, alterâ manu librum tenens, imperantis actu alterâ	Natus Consiliarius & sapiens euadet	Tautus ⲧⲟⲩⲑ
2	♂ Facies pressuræ & laboris, quâ res acquiruntur	Vir onus ingens portans	Summam in acquirendis rebus difficultatem habebit	Cyclops κυκλωψ
3	☼ Facies obliuionis omnium quæ iocos concernũt	Vir complicatis manibus terrę insidens	Omnium hilaritatum auersator	Titan ⲧⲓⲧⲁⲛ
1	♀ Facies iucunditatis, & amoris	Vir cytharam manu gestans in actu saltantis	Amoris operibus laxabitur	Apollun ἀπολλων
2	☿ Facies iucunditatis, hilaritatis, diuitiarum, voluptatum	Vir Κριόμορφος Arietis forma spargens flores	Iucundam in voluptatibus vitam ducet	Hecate ἑκάτη
3	☽ Facies rixarum, & contrarietatis	Figura canem iracundum loro ducens	Rixator & refractarius euadet	Mercophta ⲙⲉⲣⲕⲟⲫⲑ
1	♄ Facies crudelitatis, maleficiorum, audaciæ	Figura humana Crocodilum inequitans	Crudelem & belluinam naturam sortietur	Typhon ⲧⲩⲫⲱⲛⲟⲩⲥ
2	♃ Facies rixarum & præliorum	Figura gladio minax	Contentiosam vitam ducet	Peroeus ⲡⲉⲣⲟⲉⲩⲥ
3	♂ Facies amoris, & societatis non cedendi rixis	Figura fœminea speculo sibi complacens	Socialem vitam amabit	Nephthe ⲛⲉⲫⲑⲏ

Fa-

	1	☼ Facies agriculturam respicit, congregationis diuitiarum in malum vſum	Figura manipulum ſpicarum manutenens, altera vitulum ducens	Agriculturæ operibus diuitias multas colliget	Iſis ιсιс
	2	♀ Facies amor congregandi diuitias, ex vilibus ad alta aſſurgere	Vir formicæ operationes obſeruans	Inclinabitur ad quęuis alta per diuitias comparanda	Pioſiris πιοсιριс
	3	☿ Facies ſeruitutis, debilitatis, pigritiæ	Vir incuruatus, teſtudinē lutariam manutenens, altera baculo innixus	In debilitate ſenili morietur	Cronus κρονος
	1	☽ Facies iuſtitiæ, iuris, & veritatis	Vir libram geſtans manibus, & radium menſorium	Iuſtitiæ, omniumque virtutum cuſtos euadet	Zeuda ζευδὰ
	2	♄ Facies quietis, veritatis, & vitæ tranquillæ ac ſecuræ	Vir dormiens in ſinu Virginis	Tranquillam & ſecuram vitam aget	Omphta ομφϯ
	3	♃ Facies gulę, auerſæ Veneris, malorum ſaporum guſtus	Vir cum porco & ſcarabæo	Gulæ, & abominandæ libidini ſubiectus erit	Ophionius οφιονιος
	1	♂ Facies diſcordiæ, triſtitiæ, perditi amici, inſidiarum	Vir equo inſidens, in cuius capite Otis ſeu Noctua	Melancholicā & diſcordijs plenam vitam aget	Arimanius ἀριμάνιος
	2	☼ Affectus ad malum in omnes tentandum	Figura fœminea manu cornicem geſtans	Peruerſiſſimus imaginator euadet	Merota μερωϯ
	3	♀ Bellorum, & ebrietatis, violentæ fornicationis	Figura Hippopotami	Ebrietati, luxuriæ, omnibuſque vitijs ſcatens	Panotragus πανοτράγος

Au-

1	☿ Audaciæ, libertatis, & militiæ	Vir ſcuto & gladio terribilis	Audax erit, libertati & militiæ deditus	Tolmophta τολμοφϯ
2	☽ Timoris, ploratus, & timoris de corpore	Figura ſub forma hominis ſedentis, manu caput fulcientis, cum lepore in ſinu	Timidam & facilè perturbabilem complexionem habebit	Tomras τομρὰς
3	♄ Sequelæ propriæ voluntatis, & machinationis circa horrenda	Fœmina, cuius caput ſerpentibus inuolutum	Libertinam vitam ſectabitur, horrendorum machinator	Teraph τερὰφ
1	♃ Gaudij, recreationum, lucri vilis	Fœmina ſedens, cui Pan Syringam porrigit	Recreationibus, & lucris viliſſimis animũ intendet	Soda cωδà
2	♂ Poſtulandi res, quæ fieri non poſſunt	Fœmina in pertuſum vas aquam fundens	Res quas deſiderabit, nullum exitum ſortientur	Riruphta ριρυφϯ
3	☼ Cupiditatis gubernandi, & ſuſpicionis	Vir canem, ſceptrum, & coronam manibus geſtans	Ambitioſi regimini ſubſtabit, cum maxima zelotypia	Monuphta μονυφϯ
1	♀ Anxietatis, lucri, inquietudinis, paupertatis	Vir nudus ſub forma currentis extenſis manibus	Anxium animũ habebit, vilem, & pauperem	Brondeus βρονδευς
2	☿ Formæ, vultus, magnitudinis, & modeſtiæ	Figura Apollinis ſedentis formâ iuuenili, cytharam tenentis	Inſigni corporis & animi forma præſtabit	Vucula βυκυλα
3	☽ Amor vindictæ, & rependendi malum	Vir mordens digitos	Vindictas omnibus modis ſectabitur	Proteus προτευς

1	♄ Incuriæ, & naturæ vagabundæ, & instabilis	Vir Simiam sinu fouens	Incurius, vagabundus; & instabilis in omnibus	Rephan ρεφὰν
2	♃ Æstimationis sui de rebus magnis & altis	Vir ambulans super nubes	Superbus, iactator, & gloriæ mirum appetens	Sourut ϲογρογτ
3	♂ Fornicationis & libidinis, amoris voluptatum auidus	Vir hircum ducens	Epicuream vitam ducens	Phallophorus φαλλοφορος

De duodecim Domibus.

AEgyptij necdum tam operoso Astrologicæ scientiæ apparatu contenti, miros quosdam effectus, quos Astra tam fixa, quàm erratica in certis cœli plagjs efficiebant, notarunt. Alium enim pro natura stellarum sub ortum, alium sub occasum, alium in medio cœli, alium in mediæ noctis puncto, alium denique in intermedijs locis, tam supra, quàm infra Horizontem, præstabant. Hinc cœlum iuxta diuisionem iam antè in Zodiaco peractam, alia diuisione in duodecim interualla, quorum sex supra, & totidem infra Horizontem erant, quæ & ϩωλϩ, siue Ligaturas, domus, mansiones Deorum nominabant, dirimebant. Atque in hisce domibus diligentissimè situm tùm signorum Zodiaci, tùm planetarum, eorundemque ad inuicem configurationes, oppositiones, coniunctiones, respectusque trigonos, tetragonos, sexagonos, platicos, partiles explorabant; & sic tandem de sorte, fortuna, natura, infortunio, de totius denique humanæ vitæ statu dijudicabant; tempestates, sterilitatem, pestem, annonæ bonitatem prædicebant, & de similibus in hunc vsque diem ab Astrologis vsurpatis. Et nè solis dictis cœli plagis, stellarumque virtutibus ea attribuere viderentur, singulis domibus suos præterea Genios componentes, dominantes, ædificantes, destruentes, benignos, maleficos attribuerunt; quorum potestati, arbitrioque omnia commissa essent à supremo rerum dominatore. Hinc vti infaustos contrariorum aspectus summopere metuebant, ita beneficos sympathicorum Numinum affluxus summis votis exoptabant; vtrosque verò inspecto & examinato themate quopiam, præuijs sacrificijs & cœremonijs appropriatis, vt suo loco & tempore dicetur, maleficos quidem, nè noxam inferrent, beneficos, vt eos propitios redderent, atque in suam sortem attraherent, placare summis precibus contendebant. Sed omnia hucusque dicta verbis Sexti Empyrici ea admodum graphicè describentis comprobemus. *Imprimis er-*

Sextus Empyricus.

go ab eis ponitur, quò terrena consensionem, quam sympathiam vocant, habeant cum cœlestibus, & ex illorum influxibus ea semper innouentur.

> *Terrenorum hominum mens & sententia talis*
> *Esse diem vult, qualem hominum Pater atque Deorum.*

Qui id quod nos ambit, curiosius suspexerunt Chaldæi, dicunt quidem septem stellas tenere rationem causarum agentium in vnumquodque eorum, quæ in vita accidunt, adiuuare autem partes Zodiaci. Atque Zodiacum quidem circulum, vt accepimus auditione, diuidunt in duodecim animalia; vnumquodque autem animal in partes triginta (de hoc enim in præsentia cum eis conueniat) *vnamquamque autem partem in sexaginta minuta.* (ita enim vocant quæ sunt minima & indiuidua.) *Animalium, quæ vocant ζῴδια, id est, animalcula, alia quidem appellant masculina, alia autem fœminina; & alia quidem bicorporea; alia verò non; & alia quidem solida, alia verò τροπικά, id est, mutatoria. Atque masculina quidem vocant, & fœminina, quæ adiuuantem habent naturam ad generandos masculos & fœminas; Aries enim est signum masculinum, Taurus autem fœmininum; Gemini masculinum, & vicissim reliqua ex simili analogia, alia quidem masculina, alia verò fœminina. A quibus moti, vt arbitror, Pythagorei, vnitatem quidem appellant masculum, binarium verò fœminam; ternarium autem rursus masculum, & simili prorsus proportione & analogia cæteros pares & impares numeros. Nonnulli autem vnumquodque etiam animal diuidentes in duodecim partes, eâdem ferè vtuntur viâ ac ratione, vt, in Ariete primam quidem duodecimam eius partem appellant & Arietem, & masculum; secundam autem Taurum, & fœminam; tertiam autem Geminos, & masculum. Bicorporea autem dicunt esse animalia, Geminos, Sagittarium, Virginem, Pisces; non bicorporea autem reliqua. Et tropica quidem, seu mutatoria, in quibus cùm Sol fuerit, transmutat & facit ambientis aëris conuersiones; hujusmodi sunt signa Aries, & ei oppositum Libra, vti & Capricornus & Cancer: nam in Ariete quidem verna fit conuersio, in Capricorno autem Hyemalis, in Cancro Æstiua, in Libra Autumnalis. Solida autem existimant Taurum, & ei oppositum Scorpium, Leonem, & Aquarium. Verumenimuerò horum quoque omnium ea quæ in vnoquoque ortu dominatum obtinent signa, ad euentum eorum, quæ perficiuntur* (quæ quidem dicunt ἀποτελέσματα, & ex quibus maximè faciunt prædictiones) *dicunt esse numero quatuor, quæ communi quidem nomine appellant centra, proprio autem aliud quidem Horoscopum, aliud autem μεσουράνημα, hoc est, medium cœli, aliud autem Occidens, aliud autem subterraneum & ἀντιμεσουράνημα, hoc est, situm ex aduerso medij cœli, quod ipsum quoque est cœli medium. Atque Horoscopus quidem est id quod contigit oriri eo tempore, quo perficiebatur Ortus; Medium autem cœli, quartum quod ab illo est signum; Subterraneum est situm ex aduerso medij cœli, quod medio cœli est aduersum ex diametro, vt* (exemplo enim fiet clarum) *si Cancer sit Horoscopus, in medio quidem cœlo est Aries, occidit autem Capricornus, sub terra autem est Libra. Verumenimuerò uniuscuiusque horum centrorum animal quidem seu signum præcedens vocant ἀπόκλημα, hoc est, declinationem; quod autem sequitur, ἐπαναφορὰν, hoc est, relationem; iam verò id quidem quod sequitur animal*

De 12 domicilijs cœlorũ.

Centrum domuum.

Medium cœli

Horoscopus quis.

ἀπόκλημα & ἐπαναφορὰ quid.

 mal

mal illud seu signum quod est in Horoscopo, si sit in aperto, appellant mali Dæmonis; quod est autem postea (sequitur autem id quod est in medio cœli) boni esse dæmonis; quod autem præcedit id, quod est in medio cœli, κατωμισμένα, hoc est, inferiorem portam vocant, & μονομοιρίαν, id est, vnicam sortem & Deum; quod autem venit ad Occasum, otiosum animal, seu signum & principium mortis; quod autem est post Occasum, nec est apertum, pœnam, & malam fortunam; quod quidem situm est ex diametro ex aduerso mali Dæmonis. Quod autem venit sub terram, bonam fortunam; quæ per diametrum sita est ex aduerso boni Dæmonis. Quod autem recedit ab eo, quod est ex aduerso medij cœli versus Orientem, Deam ex diametro Deo aduersum. Quod autem Horoscopum sequitur, Otiosum, quod rursus Otioso aduersatur ex diametro. Aut vt dicamus compendiosius: Signi quod est in Horoscopo, declinatio quidem vocatur malus Dæmon; Epanaphora autem, Otiosum. Eodem modo autem eius quod est in medio cœli declinatio quidem Deus; Epanaphora autem bonus Dæmon. Similiter autem eius quoque quod est situm ex aduerso medij cœli, declinatio quidem vocatur Dea; Epanaphora autem bona fortuna. Similiter Occidentis declinatio quidem mala fortuna; Epanaphora autem Otiosum. Existimant autem hæc non leuiter, & veluti aliud agendo esse examinanda: censent enim stellas non eandem vim habere ad malè vel secus faciendum, si considerentur in centris, & in anaphoris, & in declinationibus, sed alicubi quidem efficaciorem, alicubi verò minùs efficacem. Fuerunt etiam quidam Chaldæi, qui vnamquamque partem humani corporis attribuerunt vnicuique signo, vt quæ cum illo haberet consensum, & cum eo afficeretur. Nam Arietem quidem caput nominant, Taurum autem collum, Geminos autem humeros, Cancrum autem pectus, Leonem verò latera, Virginem autem coxendices, Libram ilia, Scorpium pudendum & matricem, Sagittarium femora, Capricornū genua, Aquarium autem tibias, Pisces autem pedes, vt in figura patet.

Idque rursus, non vt ipsi putant, sine ratione; sed quoniam si fuerit aliqua stella in aliquo horum signorum in ortu maleficorum, efficit mutilationem eius partis, quæ est eiusdem nominis. Atque hæc quidem summatim ostensa sint de natura eorum quæ sunt in Zodiaco circulo. Non absurdum autem fuerit etiam deinceps de eorum

rum

rum diuisione nonnihil dicere. Nam cùm non esset certa animaduertendi & inspiciendi ratio, quòd non contemplarentur signa ex propria circumscriptione, sed septem dispersarum stellarum obseruatione; venit eis in mentem in duodecim partes totum diuidere circulum. Ostendentes enim viam ac rationem, dicunt quòd cùm Veteres obseruassent vnam quandam lucidam stellam ex ijs quæ sunt in circulo Zodiaco, & deinde perforatam amphoram aquâ implèssent; siuerunt fluere in alterum vas subiectum, donec eadem stella oriretur, coniectantes ab eodem signo ad idem signum fuisse circuli circumuolutionem. Rursus sumpserunt duodecimam partem eius quod fluxit, & considerârunt quanto tempore hoc fluxerit: dicebant enim tanto redijsse duodecimam partem circuli, & eandem habere rationem reuersam partem ad totum circulum, quantum habet pars aquæ quæ fluxit ad totam aquam. Ex hac inquam relatione duodecimæ partis signabant vltimum finem ab aliqua insigni stella, quæ eo tempore spectabatur, aut ab aliqua ex ijs, quæ simul oriebantur magis Boreales, aut magis Australes. Hoc ipsum autem faciebant etiam in alijs duodecim partibus; sed via quidem & ratio, per quam in tot partes Zodiacum diuidunt circulum, est huiusmodi. Analogiâ autem ac proportione ei videtur conuenire illa, per quam vniuscuiusque ortus Horoscopum ab initio obseruârunt Chaldæi. Noctu enim, inquit, sedebat Chaldæus in altò aliquo promontorio stellas spectans; alius autem assidebat parturienti donec peperisset: cùm primùm autem peperisset, id significabat Magistro, qui erat in promontorio; is autem cùm audijsset, obseruabat ipse quoque signum quod oriebatur tanquam Horoscopum. Interdiu autem attendebat Horoscopos & motus Solis. Sed hæc quidem ex signis. Ex stellis autem alias quidem dicunt esse beneficas, alias verò maleficas, alias autem communes: vtpote beneficas quidem stellas Iouis & Veneris, maleficas autem Martis & Saturni, communem autem Mercurij, quoniam cum beneficis quidem sit benefica, cum maleficis autem malefica. Alij autem easdem stellas, prout est alia & alia habitudo, aliquando quidem beneficas, aliquando verò maleficas esse existimant. Nam præter signum, aut præter aliarum stellarum ad eas aspectus ac figuras, neque malefica est omninò malefica, neque benefica omninò benefica. Cæterùm septem quidem stellis arbitrantur præesse Solem & Lunam, minorem autem his vim habere ad eorum, quæ efficiuntur euentus, quinque reliquas. Quam ob causam Ægyptij Regi quidem & dextro oculo Solem assimilant; Reginæ autem & sinistro oculo Lunam: lictoribus autem ac satellitibus quinque stellas: reliquo autem populo alias inerrantes. Et ex quinque cum Sole quidem conuenire, & ei opem ferre dicunt Saturnum, & Iouem, & Mercurium: quos etiam vocant diurnos, propterea quòd Sol, cui dant auxilium, ijs dominetur quæ gignuntur interdiu. Easdem autem stellas maiorem vim habere, aut quòd sint in proprijs domibus, aut in altum elationibus, aut terminis, aut quòd aliquæ ab aliquibus stipentur tanquam satellitibus: aut quòd se inter se aspiciant, & inter se certas suscipiant figuras, aut quòd sint in centris. Vt ipsi autem censent, Solis quidem domus est Leo; Lunæ autem Cancer; Saturni autem Capricornus, & Aquarius; Iouis Sagittarius, & Pisces; Martis Aries, & Scorpius; Veneris Taurus, & Libra; Mercurij Gemini, & Virgo. Stellarum autem vocant in altum elationes, & similiter depressiones, aut abiectiones, ea quibus delectantur, aut in quibus vim habent exiguam. Nam delectantur quidem in altum elationibus, exiguam autem vim habent in depres-

Qua ratione Antiqui dimensi fuerint Zodiaci reuolutionem.

Horoscopum quomodo Chaldæi obseruarint.

Stellæ aliæ beneficæ, aliæ maleficæ, aliæ communes.

Domus planetarum quæ secundùm Antiquos. Planetarum exaltatio & depressio quæ

depressionibus seu abiectionibus. Vt, Solis quidem in altum elatio est Aries: exactè autem est & perfectè decima nona eius pars seu gradus. Depressio autem, signū quod ei aduersatur ex diametro. Lunæ autem rursus in altum quidem elatio est Taurus: depressio autem, quod ex aduerso eius situm est ex diametro. Saturni Libra, Iouis Cancer, Martis Capricornus, Veneris Pisces, & eorum, vt dixi, depressiones, quæ sita sunt ex aduerso per diametrum eorum in altum elationum. Stellarum autem appellant terminos in vnoquoque signo, in quibus vnaquæque stella à quota parte ad quotam vsque partem potest plurimùm. De quibus non est leuis apud eos etiam in tabulis dissensio. Dicunt autem stipari stellas tanquam à satellitibus, quando sunt in medio aliarum stellarum, in continuatione signorum: vt si eiusdem signi alia quidem stella teneat primas partes, alia autem vltimas, alia autem intermedias, tanquam à satellitibus stipari dicitur quæ est media, ab ijs quæ tenent eas partes quæ sunt in extremis. Se autem inter se dicuntur aspicere & inter se conuenire, quæ apparent in figura triangula, aut quadrata. Atque triangula quidem conformantur figura, & se ea inter se aspiciunt stellæ, quæ trium signorum spatium habent interiectum; quadrata autem, quæ duorum. Et videtur quidem in triangula, beneficæ malefica in figura conformata, beneficio afficere, & esse magis benefica. Beneficæ autem benefica hoc solum: & malefica maleficæ. In centris autem esse dicuntur, quæ cernuntur in aliquo ex centris, aut sub Horoscopo, aut sub medio cœli, aut sub occasu, aut eo quod situm est ex aduerso medij cœli. Sed cùm hæc sic sint à nobis simpliciter & crassè exposita, priùs sumendum est, quòd his moti Chaldæi proferunt prædictiones eorum quæ sunt euentura, quæ vocant apotelesmata. Est autem eorum differentia: nam alia quidem sunt simpliciora, alia autem accuratiora. Et simpliciora quidem, quæ fiunt ex signo, aut ex simplici ac sola vi stellæ: vt quod hæc stella, cùm fuerit in hoc signo, tales efficit. Accuratiora autem, quæ fiunt per concursum, & vt ipsi dicunt, per multorum contemperationem: vt si alia quidem sit in Horoscopo, alia autem in medio cœlo, alia autem sit in eo quod est ex aduerso medij cœli, aliæ autem sic vel sic se habeant, hæc euenient.

Planetarum termini qui.

Planetarum aspectus seu configurationes.

Atque hæc est Sexti Empyrici de duodecim cœli domicilijs sententia; à quo tamen Ægyptij plurimùm discrepant; quod vt pateſiat, paulò altiùs ordiri visum est.

Ægyptij cœlum diuidunt in 12 mansiones.

Cœli in duodecim mansiones diuisi inuentum est Ægyptiorum, vti suprà ex varijs Authoribus ostensum fuit; quemadmodum enim Zodiacum in duodecim domicilia quas arces vocabant, & quas Sol annuo decursu perambulabat, ita & domus cœlestes pariter dispertiebantur, hoc tamen pacto, vt vnius diei naturalis spacio vnamquamque Sol cum asseclis suis Luna, planetis, stellisque perambularet. Cùm enim quouis tempore vnus ex Zodiaci gradibus Horizonti immineret, consequens erat, vt & reliqui Zodiaci signorū gradus etiā in aliqua ex duodecim mansionibus, quod & de planetis, & stellis dicendum, reperirentur. Cùm prætcrea aliæ & aliæ domus alijs & alijs luminis & caloris influxibus paterent; hinc recenter Natum quempiam varijs quoque impressionibus pro domus vniuscuiusque qualitate notari credebant; quod quidem totius Genethliacæ artis fundamentum. Et primò quidem quatuor potissimùm cardines,

in

in quibus magna vis & poteſtas influxuum lateret, conſiderabant, atque hæc κέντρα centra Græci, Ægyptij ⲡⲓⲙⲉⲟⲛⲏϥ† præcipuas Deorum manſiones vocabant, recentiores cuſpides ſeu angulos vocant, reliqua verò intermedia ſpatia topos, quorum cùm octo eſſent, ἐκτόπους appellabant, ex quibus quatuor ἀποκλίματα, id eſt, loci deiecti ſeu pigri, reliquæ quatuor παναφοραὶ, id eſt, ſuccedentes. Κέντρα γενέσεως ſeu cuſpides quatuor cardinum ſunt in ſequenti figura ὡρόσκοπος ſeu ἀνατολὴ. Secundò μεσουράνημα ſeu medium cœli, Tertiò δύσις, Quartò ἀντιμεσουράνημα ſiue imum cœli. Cur autem in quadrantibus inceperint, hæc eſt ratio: imaginabantur Veteres circulos duos magnos tranſeuntes per polos Mundi, quorum vnus eſt meridianus, alter ducitur per punctum Eclipticæ, ſcilicet in contactu Horizontis ortiui, & in oppoſito puncto Horizontis occidui, interſecans meridianam ad polos Mundi; hiſce duobus circulis Zodiacus in quatuor quadrantes diuiditur, atque adeo ſtatim obuia fiunt centra cardinum; quorum primum ex parte Horizontis ortiui ὡροσκοποῦν σημεῖον, ſignum videlicet aſcendens tempore genituræ; Secundum μεσουράνημα, quartum ab eo ſignum; Tertium δύσις occiduum, ſeptimum ab Horoſcopo ſignum; & quartum denique oppoſitum τῷ μεσουρανοῦντι. Exempli gratia; Ariete horoſcopante, in medio cœli eſt Capricornus, occidit autem Libra, in imo cœli Cancer eſt; & ſic facilè in ſphœræ armillaris diſpoſitione reperiebant gradum dicta hora Horizonti applicatum. Hos quatuor quadrantes quatuor hominum ætatibus Veteres attribuebant. ita Demophilus Græcus Author; Ὁ μὲν ὡρόσκοπος δηλοῖ τὴν πρώτην ἡλικίαν, τὸ μεσουράνημα τὴν μέσην, ἡ τε δύσις τὴν τελευταίαν, τὸ δὲ ὑπὸ γῆν κέντρον τὸν θάνατον, καὶ τὰς μετ᾽ αὐτὸν γενομένας εὐδοξίας, καὶ ἀδοξίας. *Horoſcopus quidem manifeſtat primam ætatem, id eſt, puerilem; medium cœli mediam, id eſt, ſtatam ætatem; occidens verò perfectam, id eſt, ſenilem ætatem; hypogæum verò decrepitam, qui & mortem adfert, & quæ poſt ipſam ſunt gloriæ & infamiæ opera.* Alij tamen Authores aliter quadrantes quatuor ætatibus applicabant; nam à prima ad decimam domum quadrantem pueritiæ adſcribunt, eumque vocant ἀπηλιωτικόν; Secundum verò huic oppoſitum à quarta ad ſeptimam domum, ἀντ᾽ ἀπηλιωτικὸν vocabant, ſenectæ congruum; Tertium ab occidente ad medium cœlum, λιβικὸν dicebant, & Iuuentuti ſeu virilitati applicabant; Quartum deniq; ἀντιλιβικὸν dictum, ab Horoſcopo ad imum cœli deductum, morti vicinæ ætati applicabant. Porrò operationes, quas duodecim domicilia ſignificant, ἆθλα vocantur à Veteribus; ita Manilius.

Has autem facies rerum per ſigna locatas Manilius.
In quibus omnis erit fortunæ condita ſumma,
Athla vocant Græci.

Et cùm nullus Aſtronomorum recentiorum rectè intellexerit hanc vocem Ἆθλον, noſtrarum partium eſſe ratus ſum hìc genuinam eius ſignificationem aperire. Loca fortunæ Hebræi veteres vocant, teſte Auenar, תחבולות *Chatboloth*, id eſt, *ligaturas*, à verbo חבל, quod idem eſt ac *ligare*, & ſumuntur

tur

tur quoque pro amuletis, collo puerorum appendi solitis. Dicuntur itaque Ligaturæ, quia nullum rectum iudicium institui potest, nisi omnia sortunæ lora aptè inter se combinentur & se veluti ligent, & inuicē complectantur; vnde Græci audientes has voces *Chatholoth*, ἄθλον ipsis suppositum retinuerunt. Sunt autem 12, iuxta dodecapartitam cœli faciem, & distinguuntur à locis genituræ: aliud enim est thema γενέσεως, aliud Athlorum thema; illud naturam, hoc actiones notat. In genitura prima domus est Horoscopi; in actionibus seu Athlis est sors fortunæ, & nouæ actiones exoriuntur & constituuntur, sortem enim fortunæ tanquam Ducem sequuntur: nam in genitura τὰ ἐντὸς intrinsecè, in Athlis τὰ ἐκτὸς, id est extrinsecè considerantur; atque horum Horoscopus dominans est; illorum sors fortunæ: ita Hermes Ἐν καρπῷ τὰ σωματικὰ τῷ ὡροσκόπῳ, τὰ ἐπικτητὰ τῷ κλήρῳ τύχης, τὰ ψυχικὰ τῇ σελήνῃ, τὰς πράξεις μεσουρανήματι subijcit. *Corporea quidem Horoscopo veluti dies, & possessiua sorti fortunæ, spiritalia Lunæ, praxes verò medio cælo.* Porrò quæ à Veteribus ἄθλα dicuntur, ea ab Arabibus dicuntur الوجي, id est, facies. Hisce iam expositis omnia hucusque dicta ad Veterum mentem in sequenti 12 cœlestium domorum figura contemplare; in qua quidem figura duodecim cœli domiciliorū, singulis domibus primò apposuimus denominationem Ægyptiacā istius domus, quas ipsi ⲡⲓⲙⲟⲛⲉⲉⲕ id est, mansiones vocant; deinde in interioribus domibus primo semper loco Genios tutelares singularum posuimus, & primam quidem domum Hermanubis, id est, Mercurij domum iuxta veterum mentem denominauimus; Secundam Typhonis domum; & sic de cœteris, quæ sequuntur denominationes Græcanicæ; & deinde Athla, id est, significationes operationum, quæ in singulis perficiuntur; in exteriori verò limite ἀπολήματα & epanaphoras singularum adiecimus; in interiori verò quadrato quatuor Mundi partes cuspidibus correspondentes adiecimus; in medio denique hieroglyphicum Schema quatuor Geniorum Mundi, à quibus potissimùm sors fortunæ dependebat, exhibuimus, quos serpens ambit tùm annuæ, tùm diurnæ circumuolutionis symbolum, quibus & dicta Numina præesse credebantur; in medio verò litera ⲡ portam Mundanam signat, per quam Sol & Luna per ⲟ & ⲥ signati procedentes omnia fœcundo motu suo animant. Verùm cùm hoc hieroglyphicum in sequentibus fusiùs simus exposituri, hic eius interpretationi diutiùs inhærere noluimus. Lector peritus vel ex ipso Schemate mentem meam circa duodecim mansionum cœli dispositionem meliùs assequetur, quàm ego vel longissimis discursibus præstiterim.

Hermes in

ΔΩΔΕΚΑΤΟΠΟΣ

Siue XII. Mansiones Cœli, iuxta mentem Aegyptiorum, Græcorum, & Modernorum.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ. MANSIO X. ΑΠΟΚΛΗΜΑ.

MANSIO XI. MANSIO IX.

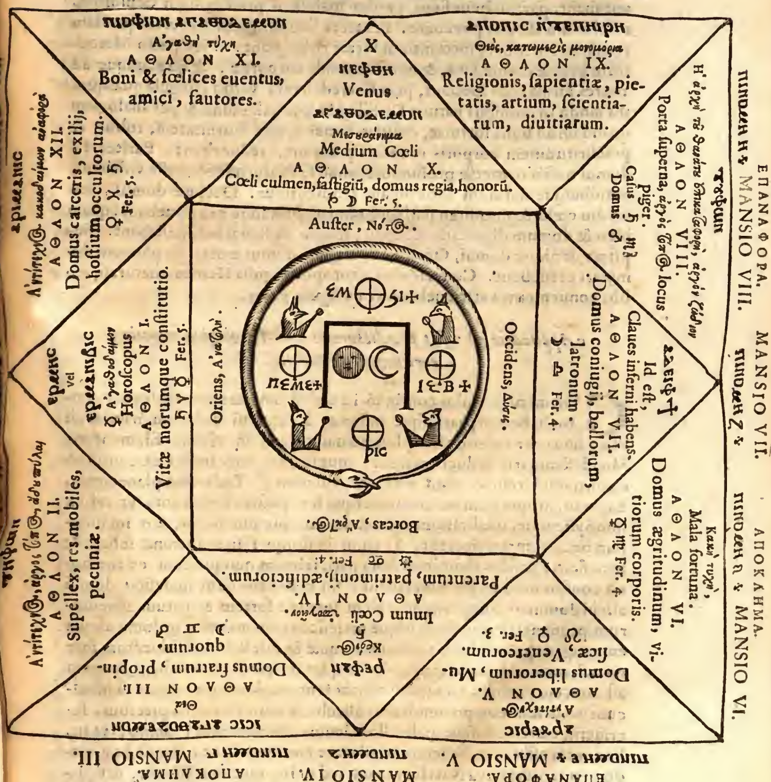

MANSIO V. MANSIO III.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ. MANSIO IV. ΑΠΟΚΛΗΜΑ.

Consectarium.

IN hac figura primò vides duplex hemisphœrium, superius, & inferius, in duodecim æquales partes diuisum, quas topos seu mansiones appellabant. Atque in quatuor quidem cardinibus, Orientis, Meridiei, Occidentis, & Imi cœli, quatuor ponebant veluti præsides, & totius fortunæ arbitros; in reliquis angulis, quos ab octonario numero octotopos vocabant, partim beneficos, partim maleficos principalium Geniorum tutelarium asseclas ponebant. Præterea singulis domibus certas quasdam rerum ad fortunam spectantium sortes tribuebant. Hoc pacto Mercurium primæ domui vitæ, & constitutionis corporeæ, & quæcunque ad mores formandos spectant, præesse credebant; verbo, singula quæ quouis modo in omnibus naturæ Classibus Mercurialia sunt, & per analogiam quandam ad bona fortunæ, diuitias, honores, vitæ diurnitatem, robur, & pulchritudinem corporis reuocari poterant, reducebant. Pariter IV domui noctis demersæ profundò Rephan seu Saturnum præesse volebant, omnibusque naturam Saturninam redolentibus. Decimæ domui, seu medio cœlo Aphroditen seu Nephten vnà cum Ioue præponebant; quam ideo & domum dignitatis, honoris, Regiæ fœlicitatis appellabant. Septimæ denique domui, Occidentis angulo, domui mortis Typhonem dominari credebant. Cœteris verò octotopis singulis Genios, naturasque illis conuenientes attribuebant, vt ex figura patet.

Applicatio & vsus prædictorum in Astrologico negotio, eorumque confutatio.

CVm mentis oculos continuò in cœlestium motuum ordines intentos haberent, variosque influxus à supremi cœlorum habitaculi Præsidibus per intermedios planetarum choros in vltima Elementaris Mundi seminaria deduci notarent; mutationes verò indies ex continuo cœlorum siderumue motu emanare viderent; Zodiacum planetarum expanso, hisque domos, mansionesque hoc pacto adaptarunt, vt vel ex ipso Systemate, qualitatum, influxuumque aut amicorum, aut inimicorum occursum perciperent. Si enim in domo felicis fortunæ felices & beneficos Præsides reperirent hora nati, felicem quoque eum ex tot bonis conspirantibus pronunciabant; sin beneficos cum maleficis domui alicui dominari comperirent, talem fortunæ sortem & natum assecuturum pronunciabant; sin denique maleficos cum maleficis in domo aliqua coniungi deprehenderent, natum iniquæ & infelici sorti subiectum fore opinabantur. Summo itaque studio quatuor cardines notabant, & quem ad inuicem Præsides Genij situm haberent, explorabant. Quòd si inimicum occursum comprehenderent alicubi, summis continuò precibus, sacrificijs, cœremonijsque maleuolos Genios, nè nocerent; bonos, vt in bonorum affluxu perseuerarent, placare contendebant. Atque hoc modo non tantùm circa Nati fortunam, sed in ijs, quæ sterilitatem, & fertilita-

litatem agrorum, incrementum & decrementum Nili, medicas electiones, itinerum, negotiorumque auspicia concernebant, procedebant. Totam siquidem fœlicitatem & infœlicitatem humanam, ex Geniorum arbitrio dependere apprimè se nôsse somniabant. Vide quę de huiusmodi plura adduximus in Cabala Astrologica tùm Hebræorum, tùm Saracenorum. Cur verò Ægyptij domus tali ordine, & talibus significationibus, & promissis adornauerint, explicat in Astrologia sua Hebraicè conscripta Auenar, quem vide; cùm enim omnia huiusmodi Ægyptiorum deliramenta iam dudum ab Ecclesia orthodoxa, tanquam animarum pernicies & exitium proscripta sint; minimè quoque expedire indicaui, rem fusioribus verbis apud Arabes & Hebræos Authores descriptam hoc loco adducere.

CAPVT VI.

De 48 Asterismis, siue Mansionibus Deorum ἀντιτεχνῶν.

ITa hominum conditioni comparatum est, vt mox ac abstrusa & exotica quædam intuentur, in admirationem rapiantur, rapti latentium causarum rationes scrutentur. Quod vel maximè Ægyptijs vsu venit. Habitantes hi sub perpetua cœlestis serenitatis facie, dum innoxijs nocturni temporis vigilijs ordinatissimos illos Astrorum exercitus, intenta mentis, oculorumque acie assiduò contemplarentur, stupore quodam impulsi, fieri non posse sibi persuasere, aut otiosum esse illud, quod tantis nuntiaretur ostentis, aut infructuosum, quod tam mirificis effectibus in inferiori Mundo cuncta irradiatione suâ compleret. Hinc præmissis multorum annorum obseruationibus, cœlum stelliferum vniuersum in certas quasdam Classes diuiserunt, quas Deorum mansiones primò Ægyptij, deinde Græci Asterismos seu Iconismos nuncuparunt. Primò siquidem duodecim Deorum principalium choros Zodiaco inclusos, tanquam Vniuersi moderatores, vt suprà visum est, vtpote à quorum arbitrio & dispositione omnes inferioris Mundi bonæ malæuè fortunæ sortes, dependerent, vnicè coluerunt. His vtrimque tam in Boreali, quàm Australi hemisphœrio, veluti subsidiarias quasdam Deorum cohortes, in varia officia distributas adiunxerunt; in Boreali quidem Typhonis regno, austeras quasdam, & vt cum Zoroastro loquar, implacabiles quasdam potentias; in Australi verò Osiridis regno, humano generi beneuolas & summè fauentes, veluti Borealium inclementiæ & austeritati oppositas collocarunt, quorum antitechniâ & perpetuâ volitatione, bonorum, malorumque commistionis exorta sunt seminaria. Hinc vti ad malorum auerruncationem, Boreales summò studio placare contendebant; ita Austrinos quà sacrificijs, quà cœremonijs singulari industriâ institutis in suam custodiam attrahere conati sunt. Quæ omnia fusè suprà in tractatu de Mundi Systemate hieroglyphico, vti & in Obelisco Pamphilio fol. 206. explicata sunt.

Stellatum in Asterismos diuisio facta ab Antiquis.

Asterismi 48. ab Ægyptijs inuenti.

Deorum stationes seu mansiones quæ.

Ptolomæus.

Græci hieroglyphicas stellarum imagines conuerterunt in Deos.

Hoc itaque posito, Dico primò, primos omnium mortalium Ægyptios, cœlum in 48 imagines diuisisse, teste Hyginio. *Chaldaicæ*, inquit, *sunt, atque Ægyptiacæ notæ & imagines, quibus astra & planetæ ab Astronomis insigniuntur*. Diuisio autem apposité facta fuit, vt 24 sub Austro, totidemque sub Arcto ponerentur imagines; quas omnes Deorum stationes seu mansiones Deorum, vt diximus, vocarunt. Nam singulis imaginibus choragum quendam præponebant, cui reliquæ stellæ vnius & eiusdem asterismi veluti asseclæ iungerentur. Singulis autem certum quoddam rerum in inferiori Mundo contentarum præsidium assignabant, beatumque prædicabant qui catenas horum asterismorum, queîs in inferiori Mundo congruæ & correspondentes Classes connecterentur, cognosceret. His enim cognitis, difficilè non putabant, Genios vnicuique rei congruos, in suam rem, quà sacrificijs, quà varijs compositionibus, ex dictis rerum naturalium classibus assumptis, per consuetos ijs ritus attrahere bonos, malignos depellere. Nam vt rectè Ptolomæus: *Sunt enim vultus huius inferioris Mundi subiecti vultibus cælestibus*. In medio autem horum Numinum, Mithram, quem & Μεσίτην, hoc est, Mediatorem ponebant, id est, Solem, qui veluti Dux & supremus cœlestis Mundi Monarcha cum reliquo planetarum comitatu nunc in Austrum, nunc in Boream remeans, subsidiarias dictorum Numinum copias quotannis interuisens, singulos confortando ad mundanæ œconomiæ conseruationem virtute suâ incitat. Quæ omnia in Obelisco Pamphilio fol. 157. cùm suis stabilita sint authoritatibus, eò Lectorem curiosum remittimus. Secuti sunt hos deinde Græci, qui imagines Ægyptiorum hieroglyphicas, quas non capiebant, in Deorum ab ipsis confictorum Iconismos conuerterunt, quibus & posteri in hunc vsque diem vsi sunt. Verùm vt primæuam cœli faciem ab Ægyptijs hieroglyphicè descriptam cum Græcorum Iconismis luculentiùs conferre possis, primò hoc loco vtrumque Hemisphœrium asterismis Græcorum insignitum ponemus, deinde Ægyptiorum quoque Iconismos posituri.

Iconismi Græcorum Boreales. Signa Borealia 21.

I. Vrsa minor, Helice seu Cynosura; Arab. الركبة *Alracaba*; Græcè ἅμαξα, *Plaustrum*; Hebr. עש ובניה, *Gnasch Gallina cum filijs suis*. & continet stellas 21, occupatque ♊ ♋ ♌; naturæ Martis & Veneris.

II. Vrsa maior, Gr. ἅμαξα μεγάλη, *Currus maior*; Arab. الدبة الاكبر *Dubbe ellekbar, Vrsa maior*; Hebr. הדוב גדול; Indis mare aureum. Continet stellas 57, & occupat ♋ ♌ ♍; naturæ Martiæ.

III. Draco, Gr. Δράκων, *Serpens, Python*; Arab. ثعبان *Taæban*; Hebr. התנין *Tanin, Anguis*. continet 32 stellas, & occupat ♐ ♑ ♒ ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎; naturæ Iouiæ cum Saturno.

IV. Cepheus, Græcis Κήφευς; Arabibus قيفوس *Keiphus*; Hebræis בעלת הלהב, *Domina flammæ*, *Inflammatus*. continet stellas 13. & occupat ♓ ♈ ♉; naturæ Iouis & Saturni.

V. Boo-

V. Bootes, ſeu Arctophylax, *Plauſtri cuſtos*; Arab. الرمح *Elrameçh*; Hebr. כלב חנובח, *Canis latrans*. continet 29 ſtellas, & occupat ſigna ♍ ♎; naturæ Saturninæ & Mercurialis.

VI. Corona Borea, Gnoſia; Arab. الكليل الشمالي *Elklail elſchamali*; item الفتح *Elpheta*; Hebr. נזר שמאלי, *Corona ſiniſtra*. continet 8 ſtellas, & occupat ſignum ♍; naturæ Venereo-Mercurialis.

VII. Engonaſi ſeu Hercules; Græcis ὀκλάζων, *genuflexus*; Arab. الجثي الركبة *elgeti elracba. ingeniculatum*, Hebr. נופל על ברכיו, *cadens ſuper genua*. & 28 ſtellas continet, & occupat ♍ ♎ ♏ ♐; Martio-Mercurialis naturæ.

VIII. Lyra, ſeu Vultur cadens, Fidicula; Græcis χέλυς; Arabib. الهرة *Alahore*; Hebr. נזר הנופל, *ingeniculati pſalterium*. continet ſtellas 11, & occupat ſignum ♑; naturæ Venereo-Mercurialis.

IX. Olor ſiue Cygnus, Gr. ὄρνις; Arab. الدجاجة *Eldegiagieh, Gallina*; Hebr. תרנגלת *Tharnigoleth, Gallina*. continet ſtellas 26, & occupat ſigna ♑ ♒ ♓ naturæ Venereo-Mercurialis.

X. Caſſiopea, Gr. Θρόνος; Arab. الصدر ذات الكرسي *Sadar dat elkarſi, pectus ipſa eſt ſedes*; Hebr. חושבת על כסא, *ſedens ſuper ſedem*. continet ſtellas 26, & occupat ſigna ♈ ♉; naturæ Saturno-Venereæ.

XI. Perſeus, Cyllenius; Arabibus راس الغول *Raſalgol*; Hebræis חנושא את ראש השטן, *ferens caput Diaboli*. continet ſtellas 35, & occupat ♉ & ♊; naturæ Venereo-Saturninæ.

XII. Auriga, Heniochus ſeu Erichtonius; Arab. العماك *Elſamak*; Hebr. תרועי שבידו חרסן, *paſtor tenens in manu frenum*. continet 27 ſtellas, & occupat ſignum ♊; naturæ Martio-Mercurialis.

XIII. Ophiuchus, ſeu ſerpentarius; Arab. الحاوي *Elhaui*, corruptè *elangui*; Hebr. עוצרת החיה, *tenens ſerpentem*. continet ſtellas 24, & occupat ſigna ♏ ♐; naturæ Saturno-Venereæ.

XIV. Serpens Ophiuchi, Gr. ὄφις; Hebr. החיה *Hachaia*, *ſerpens*, idem Arab. الحيان *Elhiuan*; continet ſtellas 13, & occupat ſigna ♏ ♐ ♑; naturæ Martio-Saturninæ.

XV. Sagitta, ſiue telum; Gr. οἰστός; Arab. السهم *Scbaham*; Hebr. השטן, *Satan, Dæmon*. continet ſtellas 8, & occupat ♑ ♒; naturæ Martio-Venereæ.

XVI. Aquila ſeu Vultur volans, Gr. Ἀετός. ſeu Διὸς ὄρνις. *Iouis ales*; Arab. الطير *Altair*; Hebr. נשר *Neſcher*. continet ſtellas cum Antinoo 19, & occupat ſignum ♑; naturæ Iouio-Martialis.

XVII. Delphinus, vector Arionis; Gr. Δελφίν; Arab. دلفين *Delphin*; Hebr. דג הים, *piſcis maris*. continet ſtellas 10, & occupat ſignum ♒; naturæ Saturnino-Martialis.

XVIII. Equiculus, Gr. Τομὴ τοῦ ἵππου ἐλλάσσονος, *ſectio equi minoris*; Arab. الفرس المكي *Alphares elmek*; Hebr. ראש הסוס, *caput equi*. continet ſtellas 4, & occupat ſignum ♒; naturæ Martio-Iouialis.

XIX.

XIX. Pegasus, seu equus alatus, Gr. Ἵππος; Arab. الفرس *Alpharaso, equus*; Hebr. הסוס בעל קרנים, *equus cornutus*. continet stellas 23, & occupat signa ♒ ♓ ♈; naturæ Martio-Mercurialis.

XX. Andromeda, Mulier catenata; Arab. امرة المسلسلة *Emrat elmoschelseleth, uxor catenata*; Hebr. אשה שלא חיה לה בעל, *fœmina carens viro*. continet stellas 26, & occupat signa ♓ ♈ ♉; naturæ Venereæ.

XXI. Triangulus, Gr. Δέλτα, Δελτωτὸν, Τρίγωνος; Arab. مثلثون *Motlatun*; Hebr. המשלוש *Hammoschlusch, tripartitus*. continet 4 stellas, & occupat signum ♉; naturæ Mercurialis.

Cui additur coma Berenices, & continet stellas 14, & occupat signum ♍.

Signa Zodiaci.

XXII. 1 Aries, Gr. Κριός, Iuppiter, Ammon; Arab. الحمل *Elhammel*; Hebr. טלה *Teleh*. continet stellas 22, & occupat ♈ & ♉; naturæ Martio-Iouialis.

XXIII. 2 Taurus, Io, Isis, Apis; Gr. Ταῦρος; Arab. الثور *Altaur*; Hebr. השור *Heschor*. continet stellas 52, & occupat ♉ ♊; Martio-Venereæ naturæ.

XXIV. 3 Gemini, Gr. Δίδυμοι, Castor & Pollux, Apollo & Hercules; Arab. الجوزاء *Elgieuze*; Hebr. התאומים *Hatheomim*. continet 30 stellas, quæ occupant signa ♊ ♋; naturæ Martio-Mercurialis.

XXV. 4 Cancer, Gr. Καρκίνος; Arab. السرطان *Elsartan*; Hebr. סרטן, *Sartan*. continet stellas 16, quæ occupant ♋ ♌; naturæ Saturno-Iouialis.

XXVI. 5 Leo, Arab. الأسد *Ellesed*; Hebr. האריה *Haarieh, Leo*, continet stellas 40, quæ occupant ♌ ♍; naturæ Saturnino-Venereæ.

XXVII. 6 Virgo, Gr. Παρθένος; Arabib. العذري *Elaadri*, vel السنبلة *Sanbalet, spica*; Hebr. הבתולה *Habetulah*, *Virgo*. continet stellas 41, quæ occupant ♍ ♎; naturæ Saturno-Martio-Mercurialis.

XXVIII. 7 Libra, Gr. Ζυγός; Arab. الميزان *Elmizan*; Hebr. מאונים *Moznaim, bilanx*. continet stellas 20, quæ occupant ♏; Saturnino-Iouio-Martialis nat.

XXIX. 8 Scorpius, Gr. Σκορπίος; Arab. العقرب *Akrab*; Heb. עקרב. continet stellas 24, & occupant ♏ ♐; naturæ partim ☿ & ♂, partim ♄ & ♃.

XXX. 9 Sagittarius, Gr. Τοξότης; Arab. القوس *Elkaus*; Hebr. קשת *Kescheth, Sagitta*. stellas habet 32, quæ occupant ♏ ♑; naturæ Iouio-Saturninæ.

XXXI. 10 Capricornus, Gr. Αἰγόκερως; Arab. الجدي *Elgiedi*; Heb. הגדי *Gedi*. continet stellas 28, occupant ♑ ♒.

XXXII.

XXXII. 11 Aquarius, Gr. Ὑδροχόος; Arab. دلو *Dallu*; Heb. דלי *Dali, fitula*. continet ftellas 45, quæ occupant ♒ ♓.

XXXIII. 12 Pifces, Gr. Ἰχθύες; Arab. حوت *Haut*; Hebr. דגים *Dagim, Pifces*. continet ftellas 40, & occupant figna ♓ ♈.

Auftralia figna 15.

XXXIV. Cetus, Arab. القيط *Alkeit*; Hebr. אריה הים, *Leo marinus*; Gr. Πεῖσις, ὀρφώς; Lat. *Balena, piftrix*. continet ftellas 25, & occupant ♓ ♈ ♉; naturæ Saturninæ & parum Venereæ.

XXXV. Orion, Ὠρίων; Arab. الجوزة والكبار *Elgieuze & Elkebar*; Hebr. חכלב חגבור, *canis fortis, bellator fortis*. continet ftellas 62, quæ occupant ♊ ♋; naturæ Iouis & Saturni.

XXXVI. Fluuius, Eridanus, Nilus, Græc. Ποταμός; Arabib. نهر الحرنار *Nahar alehamar*; Hebr. נהר *Nahar, fluuius*. continet ftellas 39, & occupat ♈ ♉ ♊; naturæ Saturni.

XXXVII. Lepus, Λαγώς; Arab. الارنب *Elarneb*; Heb. ארנבת *Arnebet*, Siculis Λέπορις. continet ftellas 13.

XXXVIII. Canis maior, Syrius, Canicula; Arab. الجبر *Elbabor*; Hebr. בלב חגדול, *Canis maior*. continet ftellas 29, & occupat ♊ ♋; naturæ Venereæ.

XXXIX. Canis minor, Gr. Προκύων; *Antecanis*; Arab. الجميزة *Elgiemeize*; Hebr. כלב חקטון, *Canis minor*. continet ftellas 5, & occupat ♋; naturæ Martialis & Mercurialis.

XL. Nauis, Gr. Ἀργὼ ναῦς; Arab. مركب *Markeb*; Hebr. ספינה *Sephina*, *Nauis*. continet ftellas 50, & occupat ♋ ♌ ♍; naturæ Saturninæ, & parum Iouiæ.

XLI. Hydra, Gr. Ὕδρος; Arabib. افعا *Aphaab*; Heb. חיה *Haia*, *ferpens*. continet ftellas 34, & occupat ♌ ♍; naturæ Saturninæ cum Venere.

XLII. Crater, Gr. Κρατήρ, κάλπη; Arab. الفون *Alphun*; Hebr. כוס *Kus, poculum*; continet ftellas 8, & occupat ♍ ♎; naturæ Mercurialis cum Venere.

XLIII. Coruus, Gr. Κόραξ; Arab. الغرب *Elgorab*; Hebr. עורב *Corab, Coruus, Ales Phœbi*. continet ftellas 7, & occupat ♎; naturæ Saturni & Veneris.

XLIV. Centaurus, Chiron, Θήρ; Arabibus البزة *Albeze*; Hebr. הנשאת האריה חצי צורת האדם וחצי צורת סוס, id eft, *portans Leonem medius homo, & medius equus*. continet ftellas 37, & occupat ♎ ♏; naturę Saturni.

XLV. Lupus, Gr. Θηρίον: Arab. اصدة *Effeda, leæna*; Hebr. נמר *Nemer*, id eft, *Pardus*. continet ftellas 19, & occupat ♏ ♐; naturę Saturninę cum Marte.

XLVI.

XLVI. Thuribulum, Θυσιαστήριον, *Altare*; Hebr. מחתה, id est, *Thuribulum*. continet stellas 7, & occupat ♃; naturæ Veneris & Mercurij.

XLVII. Corona australis, Gr. Οὐρανίσκος, *Cælum paruum*, *Rota Ixionis*; Hebr. חגור דרומית, *Corona australis*. continet stellas 13, & occupat ♄; naturæ Saturninæ & Martialis.

XLVIII. Piscis australinus, seu Notius; Gr. ἰχθὺς μέγας, μονάζων, νότιος; Hebr. דג הדרום, *piscis meridionalis*. continet stellas 17, & occupat ♄ ♒.

Atque hæ sunt 48 Imagines, quibus Græci vniuersum cœlum, mysticis rationibus inducti, insignierunt; quas quidem, vt postea videbitur, ab Ægyptijs mutuatas, varijsque fabulis adornatas sui iuris fecerunt. Quæ porrò primæuæ illæ imagines, quibus Ægyptij cœlum cohonestarunt, fuerint, iam aperiamus.

CAPVT VII.

Quomodo, & cur Ægyptij Cœlum in 48 Asterismos diuiserint.

Ægyptij putabant Deos siue Genios inhabitare astra.

COelestes Deos seu Genios astra incolere, Ægyptiorum dogma est; horum enim virtute & efficacia inferiorem Mundum consistere putabant, non vi quâdam propriâ influxiuâ astrorum, sed dispositiuâ Numinum, qui in astris ceu solio quodam regali considentes, virtute astrorum naturali veluti instrumento quodam vterentur ad inferiorum dispositionem. In singulis verò asterismis primarium quoddam Numen residere docebant, in reliquis verò stellis ad eundem asterismum pertinentibus, Genios residere principalis Numinis veluti asseclas & ministros, quorum virtus pyramidali quodam influxu, cuius basis in ipsius asterismi magnitudine, vertex in terræ centro desineret, credebant; hasque πύργους seu arces Deorum nominabant; totum enim quod intra huiusmodi pyramides continebatur, id eorundem potestati & dispositioni subiectum esse arbitrabantur. Et de duodecim Zodiaci Numinibus iam suprà Capite quinto fusè disseruimus; restat vt & de reliquis asterismis, quà borçis, quà austrinis, pari passu disseramus; quod vt maiori cum methodo fiat, primo loco dispositionem Iconismorum, secundùm ternas singulorum signorum facies, ex mente Auenaris Hebræi Astrologi, atque Indorum, exhibere visum fuit.

Dispositio Iconismorum, qua Ægyptij ex mente Auenaris, singulorum signorum dodecamoria in tres facies subdiuiserunt, singulisque faciebus appropriatas Imagines attribuerunt.

VEteres Astrologi, vti in præcedentibus dictum fuit, Zodiacum in 12 signa, quas arces Deorum appellabant, partiti, vnumquodque

ex 12 signis in tres iterum partes distribuerunt, quas facies seu vultus, Moderni Decanos nuncuparunt; ita quidem, vt singulis faciebus denos gradus attribuerint. Hisce verò faciebus seu vultibus certos quosdam Iconismos seu imagines affinxerunt, quibus ratio influxus in tali & tali facie vigentis symbolicâ quâdam adumbratione exprimeretur: ex tali enim & tali facie ascendente, talem Nati conditionem futuram prædicebant, qualem symbolica jmaginis constitutio expressisset. Quæ quidem imagines non tantùm in Zodiacò secundùm longitudinem concipiendæ sunt, sed & secundùm latitudinem eiusdem, ita vt Ex. gr. omnes illæ imagines, quæ intra eiusmodi Rhombum reperiuntur, quem binæ lineæ faciem quampiam terminantes, & in vtroque polo coëuntes, constituunt, ad illam, quam dictæ binæ lineæ terminant, faciem pertinere censeantur. Notandum quoque non exiguam inter hos iconismos, & asterismos, quorum 48 in cœlo Veteres constituebant, differentiam esse: Iconismi enim facierum iuxta Zodiaci latitudinem; asterismi verò iuxta æquinoctialis latitudinem considerabantur. Vnde dum hos cum illis Authores passim confundunt, maximæ inde perplexitatis occasionem dederunt. Quam quidem confusionem inde natam putem, quòd posteriores Ægyptij, alia & alia Schemata cœlo ingerentes, pristinisque iconismis nouos identidem superaddentes, vti totum cœlum paulatim innumeris monstrorum characterismis, ita posterorum Astrologorum animos summâ confusione replerunt. Vt itaque huiusmodi syrtes vitaremus, primo loco & seorsim imagines facierum, prout eas R. Auenar, Beneka Indus, & Abenragel Arabs Ægyptiorum traditionem secuti, descripserunt, exhibebimus; deinde quoque 48 iconismos astriferos, quos vetusta Sapientum authoritas, veluti primordialis sapientiæ specimina, posteris consecrauit, pari passu exhibituri. Sic itaque dicit Auenar: R. Auenar. Beneka Indus. Abenragel.

ובטלה יעלה בפנים הראשונים ממנו צורת אשה היא
במאירה והדג מהים כדמות צפעה וראש משלוש:

1 *Et in Arietis prima facie oritur mulieris figura quasi igne corusca, & piscis ex mari in similitudinem serpentis, & caput trianguli seu Δέλτα in secunda facie Ammonis ponuntur.* Quæ consentiunt verbis Benekæ Indi, Gymnosophistæ, cuius verba recitat citatus Auenar Hebræus Astrologus. Secundam verò faciem sic describit: Decani signorum prima facies.

ויעלה בפנים השנים אשה יש מסרק בראשה ושרביץ
נחושת וראש השטן ויאמרו אנשי הודו כי יעלה שם צורת
אשה מתעפפת בבגדים ויש לה רגל אחת וצורתה צורת
הנשר:

Et ascendit in secunda facie mulieris figura, in cuius capite pecten, & virga ænea in manu, & caput Diaboli; & putant Indi quòd ibi ascendat mulier inuoluta vestibus, cuius pes figuræ Aquilinæ est. Atque hoc pacto Numen illud Nephten asseclam, vti ex Tabula Bembina patebit suo loco, exhibebant. Sequitur nunc alia imago, quam Auenar his verbis describit: Secunda facies.

ויעלה בפנים השלישיים בחור יושב על הכסא עליו מכסה ובידו תרפים:

Tertia facies,

Et in tertia facie exſurgit iuuenis ſedens ſupra ſedem ſtratam, & in manu eius Theraphim. Quid per Theraphim intelligatur, fuſè declaratum fuit in primo Tomo Syntag. 3. Cap. Baalim; erat enim idolum auerruncum, quod ſecum portabant Ægyptij. Sed vide de his citatum locum. Hanc ſequitur alia imago genuflexa, quam his verbis ex Aſtrologia Ægyptiorum deſcribit Auenar:

ואדם השפיל ראשו למטה והוא צועק אל השם:

Exurgit quoque homo, caput ſuum verſus inferiora declinans, & Deum ſuppliciter inuocans. Quæ quidem imago nihil aliud eſt, quàm imago Genij tutelaris, ſuperiori ſupplicantis, & paſſim inter hieroglyphica reperitur, & confunditur cum Engoniaſi Græcorum aſteriſmo.

Apidis, ſiue Tauri Aſſeclæ.

2 Intra Apidis regnum aſcendunt primò, iuxta Ægyptiorum Aſtrologiam, imago viri gladium in manu ſiniſtra, in dextra baculum tenentis; deinde verò Nauis magna, ſupra quam Leo eſt. Sed audiamus verba Auenaris:

ויעלה בפני שור הראשונים הגבור שיש לו חרב בידו השמאלית ועוד יעלה ספינה גדולה בה אריה:

Confundit hoc loco Auenar figuras facierum cum ipſis aſteriſmis. Quid per Gygantem, niſi Orion indicatur? Quid per Nauim, niſi Barys illa celeberrima, leoninâ figurâ inſignis, quem Mophta dicimus, & cum Naui Argonautarum hoc loco perperam confunditur? Indi loco Leonis in Naui poſiti, ponunt Arietem; quod pulchrè quadrat figuræ Arietinæ in Naui Tabulæ Bembinæ poſitæ. Dicunt præterea Indorum Aſtrologi, ſub Naui dimidium eſſe mulieris mortuæ. perperam; Ægyptij enim hoc loco Horum ponebant à Typhone in Nilo ſubmerſum, in cuius locum Græci Icarum in Eridano ſubmerſum ſubſtituerunt. Iterum, in facie Borea dicunt aſcendere virum Caprino habitu; quo quidem nihil aliud indigitatur niſi Erichtonius hœdino pondere prægrauatus. In tertia Apidis facie aſcendit primò Anubis caninâ facie inſignis, teſte Auenar, in cuius manu eſt ſerpens.

Geminorum Aſſeclæ.

3 In Geminorum facie prima aſcendit pariter figura canino capite transformata, & correſpondet Caniculæ ſeu Syrio Græcorum, quem Ægyptij nunc ἀστροκύονα, nunc ⲥⲓⲟⲩϯ dicunt. Iterum intra hoc ſpacium aſcendit quoque ſerpens erectus, Lupuſque habens in manu ſua notam:

ויעלה שם חיה עומדת על אילן וזאב שיש בידו סימן ואדם יש לו כלי נגון מוהב והוא מזמר בו:

Aſcendit ibi Serpens habitans in arbore, & Lupus in cuius manu ſignum, & homo in cuius manu inſtrumentum Muſicum quo pſallit. Pro Lupo hoc loco Græci feram Centauri, pro Muſico Lyram ponunt.

Cancri & Leonis Aſſeclæ.

4 In domo Cancri & Leonis aſcendunt Vrſæ maior & minor, vera Typhonij Regni inſignia, quarum ipſe Hermes in Pymandro mentionem

facit

facit his verbis: *Nam arctos, id est, Vrsas ipsas, quas nôsti, exoriri nunquam, nec mergi, circa idem perpetuò recurrentes.* quamuis alij loco Vrsæ maioris ponant porcum ferreum, habentem caput cupreum; meliùs Ægyptij currum maiorem & minorem, vti suprà dictum est; alij ponunt virum serpentipedem anguibus inuolutum, cuiusmodi Typhonem in Tomo primo, Syntag. 3. Cap. de Typhone exhibuimus. quicquid sit, symbola omnia Typhonium quid indicant. Virginis & Libræ Assclæ.

5 Intra Virginis & Libræ mansiones ascendunt Aspis magna, quæ & Agathodæmon Ophionius dicitur, vnà cum cratere vini, teste Auenar. Tametsi Indorum Astrologi hoc loco arborem ponant magnam, in cuius ramis Canis, & Ibis existant. Sed audiamus verba Authoris:

ויעלה שם אילן גדול על סעיפיו כלב ועוף הנקרא רחמה:

Ascenditq; ibi arbor magna, in cuius ramis Canis & Ciconia, quæ & Ibis dicitur, & à Philostorgia appellatur Hebræis Rachama. nihilque hoc aliud, quàm stationem Mercurialium Numinum indigitant. Dicunt præterea Ægyptij apud Auenarem, hoc loco poni virginem pulchram, capillorum longitudine spectabilem, duas in manu spicas habentem; sedet autem in throno, & puerum lactat paruulum, nutritque ipsum summâ diligentiâ. Verùm cùm verba Auenar consideratione dignissima sint, ea hîc adduco: Virgo puerum lactans in Zodiaco ex Ægyptiorum & Hebræorũ opinione.

ויעלה בפנים ראשנים בתולה יפה ושערה ארוך ובידה שני שבלים והיא יושבת על כסא והיה תרבה עור קטון ותניצהו ויאבילהו:

In prima, inquit, *facie Virginis, ascendit Virgo pulchra, longis capillis, & duas in manu spicas continet, sedetq; supra sedem, & nutrit puerum adhuc paruulum, & lactat eum, & cibat eum.* Expressiùs multò Albumazar ea in suo in Astrologiam introductorio describit, quæ verba allegat Stefflerus in sphœra Procli; ita autem differit: *Oritur in primo Virginis decano puella, Arabicè dicta* Aderenosa, id est, Virgo munda, Virgo immaculata, corpore decora, vultu venusta, habitu modesta, crine prolixo, manu duas aristas tenens, supra solium aulæatum residens, puerum nutriens ac iure pascens, in loco, cui nomen Hebræa, puerum dico à quibusdam nationibus nominatum Iesum, significantibus Issa, quem & Græcè Christum dicunt.* hæc Albumazar. Ex his manifestè patet, Saluatorem nostrum ex illibata Virgine natum indigitari. Oritur ergo hæc Virgo IESVM pascens. Pudeat hîc proteruos Hebræos, dum Virginem matrem renuunt, cùm tantis ætatibus, tot ante secula Gentiles ista præuiderint. Quòd si Verpus dicat: *Non dicunt hi ipsam Virginem pueri illius matrem, sed tantùm iure ipsum pascentem*; erubescat infœlix, quia quæ iure ipsum pascit, non nisi mater est. Simile quid legitur apud Sybillam Europæam: *Veniet montes & colles transiliens, & in paupertate regnans cum silentio dominandi è Virginis vase exiliet.* Ponitur quoque hoc eodem loco ab Ægyptijs figura hominis Ταυρομόρφου, id est, figuræ Taurinæ. ita Auenar:

* corruptè

ויעלה שם אדם שיש לו חצי צורת וראשו כראש השור ובידו צלם אדם חצי ועריה וגם יעלה שם חצי צורת בראשה חתיץ והוא מרש בה הארץ:

Ascendit ibi homo medæ figuræ Ταυροκέφαλος, *id est, Taurino capite transformatus, & in manu eius idolum hominis dimidiati & nudi. ascendit etiam ibi dimidiata figura, in cuius capite trabs est, quâ terra arari solet.* Quorum mysticæ rationes posteà explicabuntur.

Libræ & Scorpionis Asseclæ.

6. In signo Libræ & Scorpionis ascendit similitudo viri, in cuius manu sinistra Libra, in dextra libri scripti:

ויעלה שם צורת אדם בידו השמאלית מאזנים וביד אחר ספרים כתובים:

Et ascendit ibi similitudo viri in manu sinistra Libram bilancem, in dextra libros scriptos tenentis. Atque hæc est, quem suprà, cùm de signo Libræ ageremus, Omphta appellauimus.

Sagittarij & Capricorni Asseclæ.

7 Intra Sagittarij & Capricorni latitudinem Austro-Boream ponunt Ægyptij figuram hœdi cornua tenentem; & eadem figura est, quam suprà in signo Capricorni exposuimus: deinde Accipitris volantis figuram; & loco quidem Accipitris, Græci dein Aquilam volantem supposuerunt. Ponunt præterea Ægyptij hoc in spacio Κυνοκέφαλον, id est, corpus Simiæ cum capite canino: ita docet ex Astrologia Ægyptiorum Auenar:

ויעלה שם גוף הקוף וראשו כראש הכלב:

Et ascendit ibidem corpus Simiæ, & caput eius sicuti caput Canis. De quo Cynocephalo, eiusque significatione, vide Obeliscum Pamphilium lib. 3. Hierogrammatismo Simiæ.

Aquarij & Piscium Asseclæ.

8 Intra Aquarij & Piscium mansionem ponunt Gallinam cum pullis. Oxyrinchus piscis & Nili figura.

Atque hæ sunt imagines quas ad mentem Ægyptiorum cœlo inserta fuisse refert Auenar, reconditarum actionum symbola, quas Græci deinde suis fabulis adornatas expolitasque posteris consignarunt; quas hîc apponendas duxi. Meritò tamen hoc loco quispiam interrogauerit, quânam viâ ad tam reconditam antiquitatem penetrauerim; quare vt id constet, rem explico. Michaël Schatta Coptita Ægyptius, meus olim Romæ in Copticis & Arabicis ex Bibliotheca Vaticana transcribendis Amanuensis, postquam in Ægyptum reuersus esset, inter cœtera à me sollicitatus fuit, vt si quid hieroglyphicarum inscriptionum reperiret, id delineari curaret, pecuniâ certâ in hunc finem assignatâ; quod & præstitit. Inter alia itaque fragmenta hieroglyphica, de quibus suo loco mentio fiet, hanc quoque Astronomicam 48 Iconismorum descriptionem ex vetusta Monasterij S. Mercurij Bibliotheca depromptam, & quantum potuit fieri, adornatam, ad promissam mihi fidem exoluendam transmisit. Quam cùm Veterum lucernam olere, & hieroglyphicæ doctrinæ conformem cognoscerem, eam hoc loco ceu raram & inuisam curioso Lectori opor-

oportunè communicandam duxi; in qua tametsi multa fuerint mutilata & imperfecta, continuo tamen studio & diligentiâ factum est, vt quæ vel deessent, aut obscuriora existerent, ex hieroglyphicorum fonte Dædaleæ mentis limâ expolita dilucidarentur. Differentia inter hasce & Græcorum sanè insignis elucet. Ponebant Ægyptij non Æquatorem, sed Zodiacum basis loco; ita vt centrum hemisphærij vtriusq; non polum Mundi, sed polum Zodiaci referret. Secundò, figuræ hieroglyphicis adumbratæ symbolis, non exactè suis locis correspondent, sed vtplurimùm differunt. neque hoc cuipiam mirum videri debet, cùm Ægyptij hisce hemisphœrijs non tàm stellas, quàm stationem Numinum in vasta illa firmamenti facie exprimere sint conati, vti suprà dictum est: neque enim, vti Græci, figuras Numinum, stellarum coaceruatione componi putabant; sed certam quandam stellarum congeriem talis & talis Numinis stationem vocabant, quod tali & tali cœli loco dominari credebant. Neque enim vti posteri, effectus in inferiori Mundo elucescentes stellarum occulto influxui; sed Numinum virtuti & efficaciæ tali & tali cœli loco constitutorum, adscribebant, vti dictum est. Et Achilles Statius in sua Isagoge circa finem hoc idem testatur. verba eius cito: Ἐν γοῦν τῇ τῶν Αἰγυπτίων σφαίρᾳ, οὔτε ὁ δράκων ἐστὶν νομιζόμενος ἢ ὀνομαζόμενος. οὔτε ἄρκτη. οὔτε κηφεύς. ἀλλ' ἕτερα σχήματα εἰδώλων, καὶ ὀνόματα τεθειμένα. οὔτε δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Χαλδαίων. Ἕλληνες δὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἔθεντο τοῖς ἀστέροις ἀπὸ ἐπισήμων ἡρώων πρὸς τὸ εὐκατάληπτα εἶναι καὶ εὔγνωστα. *In Ægyptiaca*, inquit, *sphæra neque Draco, neque Vrsa, neque Cepheus, sed aliæ sunt idolorum formæ nominaq; ijs indita; vti neq; in Chaldæorum Astrologia; Græci porrò vocabula illa de insignibus Heroibus transtulerunt, vt comprehendi & agnosci faciliùs possent*. Zodiacum quoque latiorem, quàm Græci posuerunt; in cuius Boreali hemisphœrio figuræ hieroglyphicę 12 signorum Zodiaci expressæ cernuntur, iuxta priscæ rudiorum adhuc seculorum Astronomiæ inuentionem. In Australi verò hemisphœrio easdem repetitas inuenies; sed abbreuiatas: ex quibus prorsùs, vnde characteres signorum in hunc vsque diem vsitati, quibus similes sunt, profluxerint, patefit. neque hic Lector gradus aut declinationis, aut latitudinis stellarum, aut similes diuisiones requirat; cùm, vt dixi, ea priscorum mens non fuerit; sed Deorum stationes solummodò per 12 Rhombos, quod ipsi δωδεκάπυργον vocabant, exprimere conati sint. Quæ omnia hìc fusiùs deducere volui, nè Lectorem curiosum Ægyptiorum in Astronomicis 48 imaginibus cœlo imponendis consilium lateret. ad Rhombum itaque.

Achilles Statius.

Nota Signorum ordinem hìc positum fuisse initio sumpto ab ♈, cùm Ægyptij tamen Hieromanthæ initium eorundem sumpserint à Capricorno; cuius rationem in præcedentibus dedimus. Vnde binis diuersis numericis figuris ea insignire visum fuit ad confusionem vitandam.

HE-

HEMISPHAERIVM BOREALE ZODIACI

Ex mente Aegyptiorum.

HEMISPHAERIVM AVSTRALE ZODIACI

Ex mente Aegyptiorum.

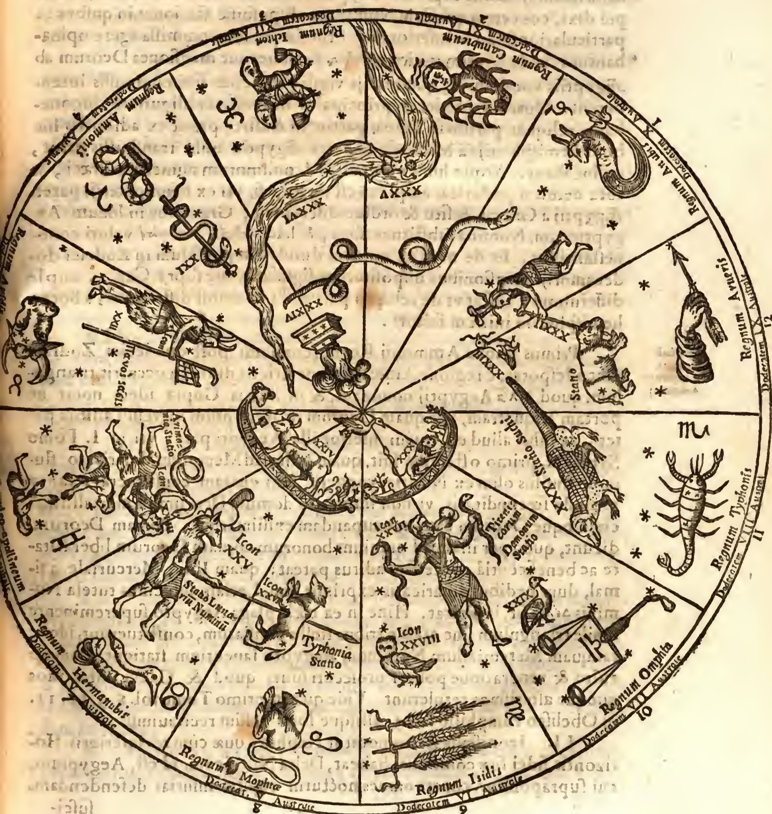

Dispositio Iconismorum Astronomicorum, ex mente Aegyptiorum; quos Michael Schatta Aegyptius ex vetustis Aegyptiacis monumentis extractos, ad Authorem transmisit.

ICONISMI Astrologico-hieroglyphici cœlo ab Ægyptijs impositi, sunt omninò 48, vti suo tempore in Obelisci Barberini interpretatione patebit; quibus eam in ascensione aut culminatione eorum Natis fortunam, quam symbolis exprimebant, pollicebantur. Referunt enim, vt suprà dixi, eos certas quasdam Numinum disposuisse stationes, in quibus ea particulari influxu in inferiora fidei tutelæque suæ commissa agere opinabantur; vnde & ⲙⲁⲛⲟⲩⲉⲣϣⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲫϯ, stationes aut mansiones Deorum ab Ægyptijs vocabantur, quòd in ijs vigili curâ rebus sibi commissis intenderent. Quarum duodecim principales in Zodiaci obliquitate disponebant, reliquas partim in Borea, partim in Austro, prout ex adiunctis hîc binis hemisphœrijs à Michaële Schatta Ægyptio mihi transmissis patet, collocabant. Atque hunc quidem 48 Iconismorum numerum Græci, & tota demùm posteritas amplexa est; tametsi, vti ex hemisphœrijs patet, Ægyptij à Græcis, & situ & ordine discrepent, Græcis sua in locum Aegyptiorum, Numina substituentibus, & hâc cœlesti ἀποθεώσει veluti cohonestantibus. Et de mystica quidem duodecim præsidum in Zodiaci dodecamorijs mansionibus dispositorum significatione suprà Cap. 3. amplè disseruimus; restat vt de reliquis pari passu nonnihil disseramus, à Boreo hemisphœrio initium facturi.

Iconismi Boreales. Regnorum Ammonij.

Primus itaque Ammonij Regni Iconismus post duodecim Zodiaci Oecodespotas, è regione Ammonis, siue Arietis districtu occurrit triangulum, quod ⲆⲈⲖⲦⲀ Aegyptij nominant, & in lingua Copta idem notat ac portam triquetram, per quam Deorum in Aegyptum ingressui aditus patet; ac nihil aliud est, quàm inferior illa Aegypti pars, vti in I. Tomo Syntagm. primo ostensum fuit, quam Nilus ad Memphim diuaricato flumine diuisus olim ex Nilotici congerie limi enatam constituerat; tantæ proinde fœcunditatis, vt non immeritò domum Deorum immortalium, cœlumque Deorum eam nuncupandam existimârint. Portam Deorum dicunt, quòd per illam ad omnium bonorum copiam Deorum liberalitate ac beneficentiâ concessam aditus pateat; quam Ibis, Mercuriale animal, dum pedibus diuaricatis exprimit, simul etiam sub cuius tutela Numinis ⲆⲈⲖⲦⲀ sit, indigitat. Hinc in ea cœli plaga Aegypto supereminente simile triangulum siue ⲆⲈⲖⲦⲀ è tribus stellis conflatum, constituerunt, idque tanquam Mercurialium Numinum Aegypto fauentium stationem summo cultu & veneratione posteri prosecuti sunt, quod & Græci inter suos quoque asterismos retulerunt. Vide quæ in primo Tomo fol. 8. 9. 10. 11. in Obelisco Pamphilio lib. 3. alijsque locis passim recitauimus.

II. Iconismus statio notatur Nephtæ, quæ cùm res inferioris Horizontis fidei suæ commissas habeat, Delta Niloticum, id est, Aegyptum, cui supraponitur, contra omnes nocturni rigoris iniurias defendendam susci-

ſuſcipit. Sedet, ad indicandam poteſtatem; ſcuticam in manu tenet, ad propulſationem malorum arcanè ſignificandam. Tutulum gerit germinibus compactum, ex quo duo ſerpentes emergunt, ad vitam & fœcunditatem, quam confert, indicandam. Crucem anſatam gerit, ad influxus amplitudinem indicandam.

III. Iconiſmus in eodem Ammonis diſtrictu contentus, ſimulachrum ponitur alterius Numinis tutelaris, genibus flexis, ipſoque ſitu, & corporis diſpoſitione Numen Ammonis, vt alibi oſtendimus, exprimit, quaſi Ammoni contra IV. Iconiſmum Draconem Typhonium (qui circa polum Boreum ſuam collocauit ſtationem, & eſt veluti Regni Typhonij index) ſupplicaturum.

V. Iconiſmus ponitur intra Rhombum Apidis, Tauri iuriſdictioni ſubditum; eſtque Gallina cum pullis, quam Aegyptij Venereum fœcunditatis Numen venerabantur. Vide quæ de Gallina cœli ſeu Succoth Benoth copioſè diſſeruimus in Pantheo Hebræorum fol. 354. toto Cap. 18.

VI. Iconiſmus, intra eundem Rhombum conſtitutus, continet ſimulachrum ſedentis in throno, tutulo ſpicarum, cornibuſque Bouinis inſigne, vnâ manu Theraphim, alterâ Crucem anſatam geſtans, atque Iſidis, tutelaris Numinis Aegypti, inuentricis frumenti, & agriculturæ per boues, vti ſymbola monſtrant, ſimulachrum eſt; ſedes eſt poteſtatis index; Theraphin Apidis amuleti, Crux influxus benigni ſymbolum eſt, quaſi ſe Draconi Typhonio, quem IV. Iconiſmus exhibet, oppoſitura. Vide Tomi primi folium 185. vbi de hoc ſimulachro ampla fit mentio. reſpondet hic Iconiſmus Græcorum Caſſiopæiæ.

VII. Iconiſmus, intra Rhombum Geminorum conſtitutus, ſimulachrum Anubidis eſt, canino capite conſpicui, qui vnâ manu ſagittam, alterâ ſitulam portat, quæ ſunt Nilotici Numinis ſymbola, & ſignificant ſiccitatis, caloriſque exceſſum, qui Anubidis moderamine temperatur. vide Obeliſcum Pamphilium.

VIII. Iconiſmus Panos eſt ſimulachrum in forma humanæ hœdum portans, vnâque manu baculum, alterâ ſerpentem geſtans. Hœdus ſymbolum fœcunditatis laſciuientis, vt in Obeliſco Pamphilio probauimus; baculus poteſtatis & vigilantiæ; ſerpens vitæ ſymbolum eſt. Innuunt hoc Iconiſmo Numinis Panici curam & diligentiam, quâ in rebus fidei ſuæ commiſſis defendendis contra imminentem Typhoniam vim, veluti fœcunditati & vitæ rerum contrariam impellatur.

IX. Iconiſmus intra Rhombum Hermanubis, qui Cancro reſpondet, ſimulachrum eſt tutulo inſignitum, manibus inſtrumentum muſicum portans, loco cuius Græci lyram poſuerunt. Indicat autem, authoritate poteſtateque ab Hermanubi ſibi conceſſa, ſe æſtus ardentes, quas Typhonia vis hoc loco inuehit ad rerum deſtructionem, ad harmonicum temperamentum reducere, & contra hoſtilem Typhonis vim defendendam ſuſcipere.

X. Iconiſmus, intra Rhombum Momphtæ ſiue Leonis contentus, ſimulachrum exhibet Aſpidis ſurrecta ceruice ſpectabilis, quam Aegy-

ptij Ἀγαθοδαίμονα vocant; de quo amplè in Obelisco Pamphilio.

XI. Iconismus Vrsæ maioris imaginem exhibet, quam بنات النعش *Benath alnaaghs*, id est, *filias feretri* Arabes, Aegyptij *Vehiculum Osiridis* vocant: hoc enim dodecamorio Osiris, id est, Nilus, super Tellurem Aegypti veluti vehiculo quodam per inundationis vim, quæ sub signo Momphtæ contingit, vehi fingitur, ad eandem cum assecla suo Ophionio Agathodæmone animandam, fœcundandamque. quæ omnia ampliùs explicata reperies in Obelisco Pamphilio l. 8. Hierogram. Leonis, & infrà in Capite de 28 mansionibus Lunæ.

XII. Iconismus intra Rhombum Isidis siue Virginis constitutus, arbor est, in cuius ramis hinc inde Canis & Ibis resident, vti suprà ex Astrologia Aegyptiorum, quam R. Auenar in linguam Hebraicam traduxit, probauimus. Arbor quidem exhibet totam vegetabilis naturæ substantiam, cuius præsides sunt Mercurius & Isis Numina, quæ aptè per Canem & Ibidem notantur, vti in Obelisco Pamphilio demonstrauimus. Cùm enim sub Spicilegæ Virginis, hoc est, Isidis dodecamorio Niloticarum aquarum exuberantia magnam opimæ segetis, cœterorumque vegetabilium spem daret; nè concepta in tellure ab incubante eidem humentis naturæ substantia, semina vi Typhonia, defectu aquæ vel exsiccarentur, vel suffocarentur excessu, appositè hosce veluti excubitores, Mercurialia inquam Numina huic dodecamorio consecrarunt, quorum vigilantia & cura Nili incrementum, optatum contra aduersas potestates emolumentum telluri Aegyptiæ præstaret.

XIII. Iconismus, intra Rhombū Omphtæ siue Libræ constitutus, Numen βουμορφον siue bouino capite transformatum exhibet, cui supereminet trabs in formam aratri, vti suprà ex Auenar probauimus. Quibus statio notatur spermaticæ naturæ Præsidum, quæ sub præsidio Omphtæ Numinis cuncta æquâ proportione librantis, per agriculturæ Præsidum industriam, quorum symbolum Bos & aratrum erant, tum promouebatur perficiebaturque, postquam Nilotico exuta operimento, in vberem segetem varia propullulatione erumpebat.

XIV. Iconismus, sub Typhonis, id est, Scorpionis signo constitutus, teste Auenar, erat simulachrum figuræ humanæ nudæ, vnâ manu facem, alterâ spiculum exhibens, & Coruum in capite gestabat, & Typhonis assecłas Genios indicabat. Per nuditatem tellus indicabatur aquis nudata; per spiculum vis radiorum exsiccatiua, quâ vegetabili naturæ per subtractionem humoris necessarij, destructionem minatur, quod & per facem innuunt; per Coruum verò, animal quod cadaueribus & morticinijs vescatur, venenatorum animalium ex putrilagine terræ hoc tempore nascentium contagium aptè denotatur; qui omnes sunt Typhonis & assecłarum eius effectus. Vide Obeliscum Pamphilium.

XV. Iconismus, sub Arueris seu Sagittarij signo constitutus, simulachrum est sub forma humana, tripartito tutulo spectabili, quod hircum apprehensis cornibus mactare videtur. Quibus quidem nihil aliud indicant, quàm stationem Geniorum Typhoniæ phalangis ἀντιτέχνων, quorum

cura est rescissis cornibus hœdi, id est, domitâ radiorum Solarium adustiuâ vi Typhoniam fœcunditatem, semente terræ visceribus inclusa, ad nouam vegetabilis naturæ sobolem producendam, fouere & sustentare; quod sub hoc signo contingit, vti suprà in Zodiaci Ægyptiaci interpretatione ostendimus. Inuenitur & hoc simulachrum in Tabula Bembina, vti suo loco videbitur.

XVI. & XVII. Iconismus, sub Anubis seu Capricorni signo, Cynocephalum stantem, qui Capricornum loro liget, exhibet. Quo aptè indicabatur, ligatâ fœcundâ Capricorni naturâ ab Anubi, id est, virtute Solis ob depressionem suam debilitatâ, Lunam, eiusque asseclas Genios, quos per Cynocephalum indicabant, assurgere, & vicariam Solis potestatem exercere, humoremque sufficientem ad seminalem terræ visceribus inclusam substantiam fouendam roborandamq; subministrare. Canis verò Iconismus XVIII. stationem notat Sothiacorum Numinum.

XIX. Iconismus sub Aquarij Rhombo constituitur, atque simulachrum est hominis Gygantei Ægyptiaco more vestiti, tutuloque κωπο-πτερο-πυρο-σφαιρομόρφῳ conspicui, quòd dextrâ clauam, sinistrâ sceptrum Mophtæ tenet: per Gyganteum corpus & clauam robur in res terrenas; per tutulum multiformem potestatem, quam in aërem, ignem, terram, & vitam rerum obtinet, significat; per sceptrum Momphtæum, in humentis naturæ substantiam dominium notat; quod in Regno Canubico exerit, dum pluuijs, niuibusque inclusam terræ sementem fouet, solidat, roborat, subigit, & ad variam rerum fœturam concipiendam animat. Atque hæc est statio, quam Ægyptij, Osiridis in arcam inclusionem dicebant, vti in Syntagm. II. ex Plutarcho probatum fuit, vbi & symbolicas allusiones fusè interpretati sumus.

XX. Iconismus sub Ichthonis Rhombo ponitur, & est figura fœminea, quæ in Tabula Bembina exstat velo conspicua, sedens, & vbera turgida, vnâ manu sceptrum Lotomorphum, alterâ Crucem ansatam gerens, cuius & fœmur ijsdem Tauticis characteribus ornatū est: per figuram fœmineam, vbere turgidam, & velo conspicuam, notabant fœcundorum Numinum stationem, tectis quidem adhuc sub terra rerum Mundi seminibus, sed iam terra Solis spiritu imbuta, in apertam germinationem erumpente; quod per Lotiferum sceptrum aptè insinuatur, & per Cruces ansatas, quibus fœmorale insignitur, ostenditur, quibus variæ seminalium rationum miscellæ, Solarium radiorum spiculis percussæ, in omnium rerum fœcundam generationem prorumpunt; quod sub hoc Ichthonis Rhombo, seu statione Piscium contingit: Ichthon enim per asseclas suos latentium, teste Iamblicho, rerum rationem è tenebris sub quibus iacuerunt, in lucem educit, vt quæ præcedentis signi Numina terræ clausa abdiderant, illa, terrâ paulatim apertâ, id est, Sole sensim assurgente, & radijs suis terram potentiùs feriente, in apertam fœcundamque propaginem deducat.

Vidimus mysticas Asterismorum Boreorum significationes, restat vt & Austrinorum arcana pari passu aperiamus.

Iconiſmus XXI. In Auſtrali Oſiridis Regno, ſub Rhombo Ammonis ſiue Arietis primo loco occurrit ſerpens ſtipiti circumplicatus, quo Agathodæmonum vitæ rerum Præſidum ſtatio indicatur; hi enim per Delta Niloticum, id eſt, Deorum portam, vt ſuprà expoſuimus, ingreſſi, omnia ſub Ammonis præſidio ad vitam excitant, humorem ſuo tempore proficuum in vltimis Auſtri finibus, quem per Nili ſuprapoſita fluenta; Iconiſmus videlicet XIX. aptè inſinuat, diſponunt.

Iconiſmus XXII. Sub Apidis ſigno in Auſtro ponunt ſimulachrum Panos, id eſt, ſtationem Panicorum Numinum, ſub quorum præſidio omnia in fœcundam rerum productionem conſpirant; quod hoc tempore contingit.

Iconiſmus XXIII. & XXIV. ſub Geminorum & Cancri ſigno conſtitutus, exhibet Serpentarium cum lancea, cui ſupereminet nauis Arietinis capitibus conſpicua, in cuius medio Bos exiſtit ſeu Apis. Per Serpentarium lanceatum ſtatio indicatur Arimaniarum Poteſtatum; quâ vis humectatiua radiorum Solarium aduſtiuâ vi deſtruitur; huc ponitur Apis naui vectus, id eſt, Orimazes, Sol Auſtrali plagæ veluti per humidum ſuperuectus, radiorum attractiuâ vi nouum humorem ex fluminibus, lacubus, maribus attrahit, quibus in imbres reſolutis, noua Nilotici incrementi præludia parantur.

Iconiſmus XXV. & XXVI. ſub Cancri & Leonis Rhombo conſtitutus, Anubis eſt Lupum ſiue feram Typhoniam transfigens; quo indicare volebant, Mercurialium ſeu Niloticorum Numinum ſtationem, quorum cura eſt, Nilotica incrementa hoc tempore accelerare; quod fit ſub ortum Caniculæ, quæ Aegyptiacè ϲιωⲧ ✻ ſeu Sothis, quo nomine & Mercurium appellatum fuiſſe in Obeliſco Pamphilio oſtendimus; hoc enim tempore terrea & aduſtiua Typhonis vis, non incongruè per Lupum, animal terreſtre & præferum, in quod ſe Typhon tranſmutaſſe dicitur, indicata, Nilotici humoris exuberantia deſtruitur.

Iconiſmus XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. ſub Virginis & Libræ ſigno conſtituuntur, ſuntque primò Gygas, quem Græci Orionem vocant; cui iungitur Noctua & Coturnix, teſte Auenar, ſuntque mali ominis ſymbola. Per Gygantem inauſpicata ſtatio Titanica prænotatur, id eſt, Geniorum humoris exceſſu omnia præſocantium; quorum tyrannidi opponitur Leo naui vectus, id eſt, Momphta & Omphta, quorum ille cum aſſeclis ſufficienti humore tellurem beare, hic exceſſum humoris ſuffocatiui per Titaniam vim intemperanter illatum temperare, & in medioeritatem reducere ſatagit. Vide quæ de hiſce copioſè diſſeruimus in Bembinæ Tabulæ interpretatione.

Iconiſmi Auſtrales. Iconiſmus XXXI. ſub Scorpionis Rhombo auſtrali conſtitutus, exhibet Crocodilum, Typhoniæ tyrannidis argumentum; eſtque ſtatio infeſta, quia bonum quod per humoris exceſſum deſtruere non valebant aduerſi Genij, per defectum eiuſdem, Nilo iam intra alueum reducto, & terra creſcente, conficere attentant. vocatur ſtatio Suchi, id eſt, Crocodili, in quem Typhonem transformatum referunt Ægyptij.

Ico-

Iconiſmus XXXII. & XXXIII. ſub auſtralibus Sagittarij & Capricorni Rhombis conſtituti, continent ſimulachrum figuræ humanæ vnâ manu Hippopotamum transfigentis, alterâ Ibidem, quæ Serpentem deuoret, indicantis figuram. Per hominem puerilis habitus vittâ cónſpicuum Horus, per Hippopotamum Typhon intelligitur; & Horus quidem renaſcentis Mundi ſymbolum, quo humoris remanentis contagioſa vis transfigitur. quæ & per Ibidem Mercurialium Geniorum ſymbolum indicantur, quorum ope noxiarum rerum, atque ex putrefactione terræ naſcentium pullulans multitudo hoc tempore abſumitur.

Iconiſmus XXXIV. XXXV. XXXVI. ſub auſtrali Aquarij & Piſcium Rhombo contenti, ſunt Nilus, Hydra & Altare ſummum; quibus trium Geniorum Niloticorum, auſtralium aquarum cuſtodum, & igneæ naturæ conſeruatorum ſtationes exprimuntur. primi humorem terræ viſceribus inclusum actuant; ſecundi eundem fœcundant; tertij calorem ſubterraneum, quibus fœcundatur, adminiſtrant; quæ quidem aptè per Nilum, Hydram, & Altare igne inſtructum exprimuntur. Sed de hiſce in Obeliſci Barberini interpretatione copioſa ſuo tempore dabitur differendi materia.

Nota Lector, à ſuprà citato Michaele Schatta figuras ſolummodò, eaſque admodum imperfectas eſſe miſſas, quas tamen quantum ex literis ipſius Arabicè ad me ſcriptis colligere potui, ad rectam Ægyptiorum mentem reduxi, & in certas quaſdam Deorum ſtationes diſpeſcui, vt Ægyptiorum in illis inſtituendis intentio luculentiùs pateret. Sed hæc omnia, vti dixi, meliùs in Obeliſci Barberini interpretatione patebunt.

Habes itaque 48 Iconiſmorum ab Ægyptijs in cœlo poſitorum diſpoſitionem, eorundemque phyſicas interpretationes, quas & ſecundùm analogiam quandam ad archetypas moraleſq; rationes accommodabant; ita vt per dicta Iconiſmorum ſymbola, intellectualis Mundus intelligatur, in quo diſtributis officijs vnicuique Geniorum choro competentibus, quos tum in triplici Mundorum ſerie, tùm potiſſimùm in animarum ſphœris effectus imprimunt, ſubtiliter inſinuabant; hinc enim fatorum ordinem deducebant. Ex hiſce Iconiſmis Geniorum aſcendentibus de cuiuſcunque Nati fortuna vel fato, infallibilem ſe coniecturam noſſe poſſe credebant. Hinc ſollicitè ſingulas dictas Deorum ſtationes, mox vbi ab Horizonte emerſerant, aut aſcenſione culminarent, quà ſacrificijs, quà ritibus cœremonijſque placare contendebant: vti enim ex aduerſo Geniorum aſcenſu, omnem Nati miſeriam & calamitatem dependere credebant, ita ex beneuolo propitioque Agathodæmonum aſcenſu fortunam & felicitatem ſibi pollicebantur; hinc illos ſacrificijs, nè nocerent, placare; hos vt prodeſſent, appropriatis ijs rebus & ſacrificijs attrahere contendebant. Cùm verò ſeptem principalia planetarum Numina continuò nunc bona bonis, iam bona malignis, ſubinde maligna malignis coniungantur; hinc pro ratione coniunctionis proſperæ vel aduerſæ de rerum euentibus proſperis & aduerſis pronunciabant. Vide quæ de hiſce fuſiùs ſuprà Capite 3. 4. & 5. diſſeruimus.

Impia Ægyptiorum & Chaldæorum ſuperſtitio ac diuinatio ex Iconiſmis 48 ſtellarum.

To-

Tota hæc Aſteriſmorum congeries, quatuor principalia Numina habebat, quorum virtute influxiuâ, tùm Geniorum concatenatorum ſeries, tùm inferioris Mundi œconomia gubernatur; quam quidem Geniorum tetradem, Ægyptij, quadruplicis Mundanæ catenæ capita, Græci, τῶν Θεῶν τετρακτύα nominabant. Et Ægyptij quidem hanc tetradem ijs adornabant ſymbolis, quibus in ſequentis Sectionis Iconiſmo, annorum Ægyptiorum παρέδρους inſignitos ſpectabis, Serpente complexos; Græci verò eâ prorſùs ratione, quâ in ſubiuncta figura patet, ſuam exhibebant Deorum tetractym, quam ex Gemma à Petro Stephanonio Antiquitatis peritiſſimo Viro mihi communicata extraximus; quam τετρακτύα δωδεκάπυργον Demophilus peruetus Author, vti aliàs oſtendimus, nuncupat.

ΤΕΤΡΑΚΤΙΣ ΔΩΔΕΚΑΠΥΡΓΟΣ.

In medio huius figuræ Zodiaco quatuor dicta Numina incluſa vides: Iouem cum Aquila, cui reſpondet Oſiris; Mercurium caduceatorem, cui Anubis; Martem caſſide & lancea ſpectabilem, cui Horus; Neptunum denique aquis innatantem, & tridente inſtructum, cui Iſis tergemina reſpondet. Atq; hæc eſt 12 cœli arcium tetractys. Quid verò triangulum tria ſuperiora Numina connectens notet, videamus. Veteres Poëtæ, vt eſt apud Proclum Diadochum, triadem finxerunt, Mundorum gubernatricem, & hanc triadem dixerunt eſſe cœlum, Saturnum, & Iouem: per Cœlum, Numen ſupremum Archetypum; per Saturnum primam & re-

giam

giam mentem, siue naturam intellectualem, in sola rerum supernarum contemplatione defixam; per Iouem vitam actiuam, siue vniuersalem rerum omnium administrationi eius subiectarum prouidentiam innuere. quæ quidem tria Numina, si naturam spectes, prorsùs vnum, si effectuum varietatem, tria diuersa considerantur. In hac figura Iuppiter medium locum tenet, qui sensibili Mundo per dodecapyrgon indicato præest; regnumque suum tribus filijs suis, Mercurio, Marti seu Plutoni, & Neptuno diuisisse à Poëtis fingitur; aëreâ quidem Mercurio; Neptuno aqueâ; Plutoni denique siue Marti subterraneo, terrestri substantiâ distributâ. Verùm hæc omnia fusè tractata vide Tomo II. Gymnas. Hierogl. Patet itaque propositi Schematis significatio.

DIGRESSIO.

Num Cœlum Liber quidam sit; & num variæ stellarum combinationes scripturam quandam conficiant, in qua futura digito Dei inscripta legi possint.

HEbræos & Arabes primos huius dogmatis assertores fuisse reperio. Cùm enim Cœlum tam miris & inusitatis falsorum Numinum imaginibus ab Ægyptijs & Græcis insignitum intuerentur, tùm inconuenientiâ rei, tùm lege prohibente impulsi, aliud dogma architectati sunt, ex cœlestibus characteribus constitutum. Hi enim cùm partim leges fatales cœlo descriptas opinarentur, partim antiquissimorum Authorum testimonijs illusi, minimè vanum & otiosum esse arbitrarentur, quod tam insolitis se in inferiorem Mundum exerebat effectibus; in eam deuenere sententiam, firmamenti expansum nihil aliud esse, quàm librum quendam stellis veluti literis quibusdam insignitum, ex quorum congrua combinatione, omnium seculorum euentus decretaque hominum Dei digito inscripta legi possint. Vt verò hoc insulsum commentum scitiùs defendant, probant id ex sacris textibus, quos vti ad sua placita stabilienda ridiculè detorquent, ita miris modis contra rationem deprauant. Allegant itaque primò illud Isaiæ 34.

Hebræi & Arabes asserunt cœlum esse librum, in quo futura legantur.

Insulsa Hebræorum Astrologorum interpretatio Scripturæ.

ונגלו כספר השמים׃

Et complicabuntur cœli sicut liber. quod ita explicant; *Et complicabuntur cœli sicuti liber, omnium præsentium, præteritorum, & futurorum euentuum rationes exhibens.* Confirmant hunc locum ex 1. Genesis versu:

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ׃

Quæ verba hoc pacto perperam interpretantur: *In principio creauit Deus literas seu scripturam cœli*; vbi particulam את *literas* seu *scripturam cœli* exponunt. Incongrua prorsùs expositio, & ad superstitiosam illam scripturam cœlestem imperitis persuadendam, dolosè contorta. Quis enim vnquam ex sacræ Scripturæ Commentatoribus hanc particulam aliud, quàm articulum accusatiui casus interpretatus est? quod & manifestum

fit

fit ex ſequenti vocabulo: ואת הארץ, (quod tamen ſtudioſè cauſæ ſuæ malè conſcij ſubticent) vbi eadem particula repetitur; loco cuius in Chaldaica paraphraſi habetur ית *Iath*, articulus Chaldæis in accuſatiuo formando vſitatus. Iuxta horum igitur opinionem primus Geneſis verſiculus ita legi deberet: *In principio creauit Deus literam cœli, & literam terræ*; quâ quidem interpretatione nihil inſulſiùs, nihil ineptiùs fingi poteſt. Pari pacto illum eiuſdem Geneſis locum והיו לאתת, *& erunt in ſigna*; ipſi legunt, *& erunt in literas*; temerario prorſùs auſu. Nec hìc deſiſtunt, vt intentum ſuum tandem obtineant. in illo Pſalmi 17. *In omnem terram exiuit ſonus eorum*; illi vocem קלם *Kolam* interpretantur קום *Kauam, linea eorum*, id eſt, lineæ ſcripturales; peſſima pariter & inconcinna expoſitio, priori non inferior.

Hiſce itaq; verminoſis fundamentis poſitis aiunt, cœlum ſeu Rakia, illud inquam expanſum, eſſe veluti pellem quandam pergamenam, in qua ſtellæ literas, aſteriſmi verba futurorum euentuum digito Dei inſculpta exhibent, iuxta illud: *Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentum*. In hoc aiunt omnes futurarum rerum ſucceſſus, mutationes regnorum imperiorumque, vti & omnem priuatorum hominum ſortem & fortunam veluti per librum quendam ſolis Sapientibus intelligibilem, expoſita eſſe. Atque huius quidem ſententiæ propagatores fuiſſe aiunt primò Iochaidem, quam in Zohar exponit, Akibam Authorem libri Ietſiræ, Rambam, Abrahamum Dior, Ebenezram, Radak, Iomtof, Ralbag, Abarbanel, alioſque innumeros; quos Latini nonnulli ſecuti ſunt cœteris ſuperſtitioſiores, ſuumque dogma ſtabilire contendunt ex libro quodam apocrypho, qui intitulatur *Narratio Ioſeph*, quem Origenem citare aſſerunt in libro, vtrum ſtellæ aliquid agant; in quo habentur hæc verba: *In tabulis cœli legi, quæ contingent vobis, & filijs veſtris.* Huc quoque torquent illud S. Auguſt. l. 2. contra Manich. c. 21. *Neque in illis corporibus cœleſtibus ſic latere poſſe cogitationes credendum eſt, quemadmodum in his corporibus latent; ſed ſicuti nonnulli motus animorum apparent in vultu, & maximè in oculis, ſic in illa perſpicuitate ac ſimplicitate corporum cœleſtium omnes omninò motus animi latere non arbitror.* Vbi tamen ſcripturæ cœleſtis nulla fit mentio, ſed S. Doctor ibi ſolummodò comparationem quandam cœleſtis faciei ad faciem humanam inſtituit. Neque illud Orphei: Σὴ μὲν ἐν ἄστροις τάξις ἀπαλλάκτοισιν ἐφημοσύναισι τρέχει. *Certus tuus ordo immutabilibus mandatis currit in aſtris*, ipſis fauet: hoc enim dum huc trahunt, vanitatis luculenter arguuntur, cùm qui hymni Orphaici contextum ſcrupuloſiùs ponderauerit, in eo non de ſcriptura cœleſti, non de literarum characteriſmis, quibus illi cœlum deformant, ſed de immutabili naturæ neceſſitate in cœlis potiſſimùm eluceſcente ſermonem eſſe, ſit inuenturus. Inter cœteros tamen Cornelius Agrippa hanc opinionem fuſè exponit in occulta ſua Philoſophia, Paracelſus in ſuis Archidoxis, Robertus de fluctibus, qui in Apologia quadam pro defenſione ſtaturæ roſeæ Crucis, ſic dicit: *In cœlo inſerti & impreſſi ſunt huiuſmodi characteres, qui non aliter ex ſtellarum ordinibus conſtentur, quàm lineæ Geometricæ, & literæ vulgares ex pun-*

Authores impiæ ſententiæ aſſerentis cœlum eſſe librum, in quo futurorum euentus digito Dei ſint deſcripti.

Cornelius Agrippa. Paracelſus. Robertus de fluctibus.

Etis

ctis, superficies ex lineis, & corpus ex superficiebus; quibus verò huiusmodi linguæ, & scripturæ arcanæ, characterumq́; abditorum cognitio à Deo concessa est, his etiam datum erit, veras rerum naturas, mutationes, alterationes, & proprietates siderum, omnesque alias operationes & executiones oculis quasi illuminatis legere, & legendo intelligere. Cui subscribit Postellus, qui in Commentario in Ietsira vanè, nè dicam stolidè, cœlestis huiusmodi scripturæ notitiam sibi arrogat, his verbis: *Si dixero in cœlo me vidisse in ipsis sacræ linguæ characteribus ab Esdra primùm pulchrè expositis, ea omnia quæ sunt in natura rerum constituta, vt vidi non explicitè, sed implicitè; vix vllus mihi crediderit; testis tamen mihi Deus est, & Christus eius, quòd non mentior.* rectè dixisti, *vix vllus mihi crediderit,* cùm qui ingenium tuum nôrunt, meritò de verbis tuis dubitare possint. Postellum certè totam hanc notitiam ex Arabum superstitiosa doctrina, cuius perstudiosus erat, hausisse, ex sequentibus verbis liquet: *Ariani*, inquit, *sunt demùm delineati, fuisq; lineis adumbrati igne diuino in aquis cœli scilicet expresso, sancti characteres, & tantâ virtute in cœlis expressi, vt possit etiam futurorum veritas haberi, cuius scientiæ vestigium adhuc in Iericho, & multis alijs Ismaëlitarum ciuitatibus extant, licet sint admodum deprauatæ, & adulteratæ figuræ sanctæ.* Postellus.

Atque scripturam quandam cœlestem stellas exhibere sentiunt paulò antè citati Authores. Iam videndum est, quibus characteribus sit exarata, & quomodo lectio eiusdem instituenda sit. Et quòd ad primum quidem attinet, hanc difficultatem enodare se putat Neotericus quidam Author Gaffarellus nomine, in libro, quem Gallicè intitulat, *Les Curiosites inouyes*, hoc est, *Curiositates inauditæ*; concluditque ex mente tùm Rabbinorum, tùm aliorum huius sententiæ Authorum, aliam hanc scripturam esse non posse, nisi Hebræam, tametsi Arabes non nisi suam, id est Arabicam esse velint. Litis decisorem Postellus agit, qui Arabum versutissimorum hominum vanitate & præsumptione suppressa Hebræorum causæ subscribit, quam Gaffarellus in citato Gallico libro fusè & per varia exempla describit, vt paulò post videbitur. Alphabetum à Gaffarello prolatum ex Grammatica Hebræa Abrahami Balmis, quod cœleste vocat, extractum, illud est quod sequitur, in quo puncta nigra stellas dicunt referre. Scriptura quam stellæ exhibere creduntur putatur esse Hebraica.

ALPHABETVM SCRIPTVRÆ COELESTIS SIVE STELLIFERVM.

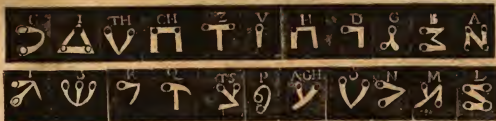

Ec He-

HEMISPHÆRIVM BOREALE CHARACTERVM COELESTIVM.

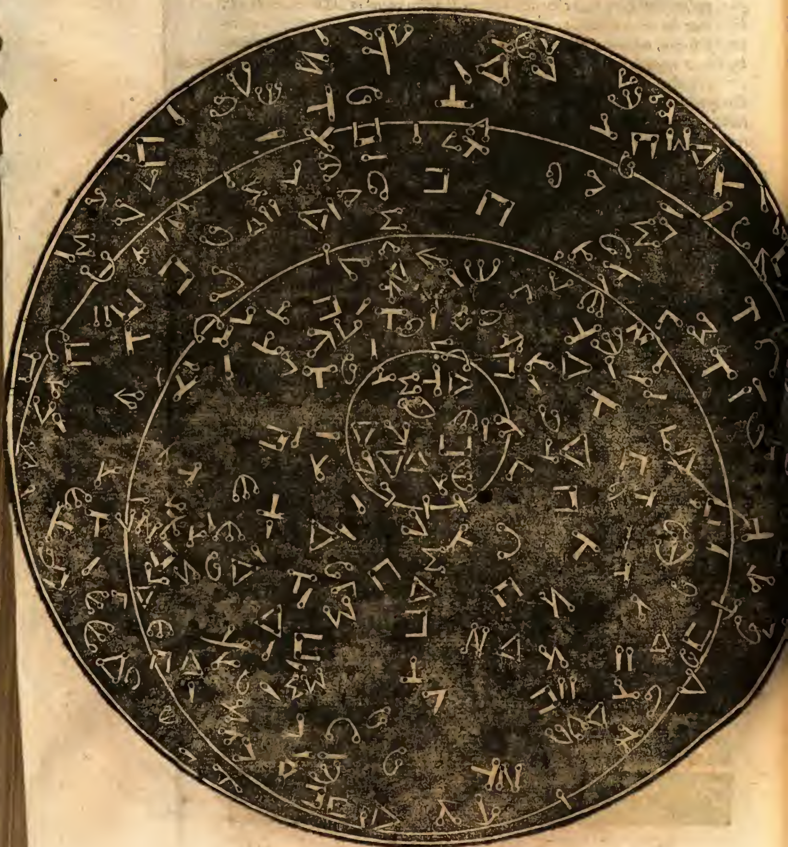

HEMISPHÆRIVM AVSTRALE CHARACTERVM COELESTIVM.

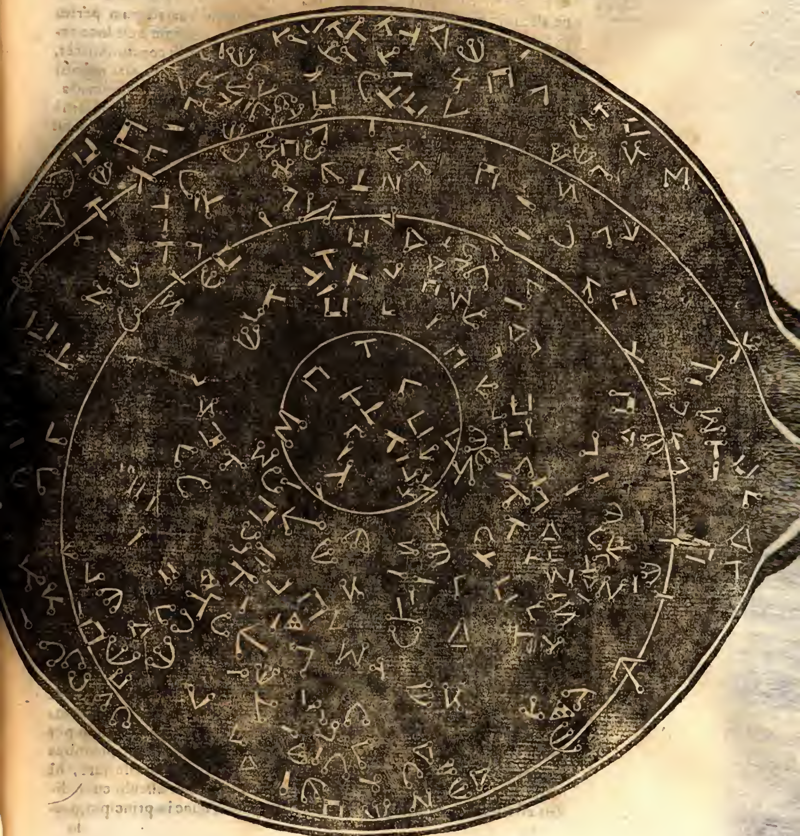

Hæ Alphabeti literæ vtriusque hemisphœrij asterismis ita inseruiunt, vt singuli asterismi ex dictis literis constructi, ex literarum constructione aliquid, siue bonum, siue malum, legendorum characterum perito exhibeant; cuius vtrumque characteristicum hemisphœrium huic loco inserendum duxi; vt quot nugis humana se curiositas inutili conatu intricet, ex tam lubrici, & prorsùs arbitrarij, nulloque fundamento nixi negotij exhibitione veluti prototypo quodam cognosceret Lector. Est enim id adeo incertũ, inconcinnum, & ἄτακτον, vt tametsi summo studio & industriâ dictorum characterum cum asterismis Astronomicis comparationẽ adorsus sim, tamen nè vnum quidem comperire licuerit, qui vel per coniecturam vulgò notos asterismos referret, ideoque tanquam inutile & phanaticum machinamentum prorsùs respuendum duxi. Accedunt ad huius scripturæ lectionem ritè perficiendam ingentium difficultatum scrupuli, qui nullâ ratione superari posse videntur. Si enim lectio instituenda est, quæro, vbi primum lectionis exordium fieri debeat? Nam præterquàm quòd asterismi characteristici semper, & vbique locorum ijdem sint & immutabiles, singulis etiam, è quibus illi spectari poterunt, locis & Horizontibus communes existunt, ac proinde in hoc bonum, in altero malum æquo intuitu ex ijs cognoscere licet. Quis igitur æquum se iudicem & definitorem in hoc negotio adeo lubrico interponet? cùm definiri nullâ ratione possit, cur huic potiùs bonum, aut malum, quàm illi regioni, aut ciuitati, aut homini portendatur, aut quo tempore scriptura minitans complenda sit. Respondet ad hoc Gaffarellus ex R. Abiudam: *Pour sçauoir parfaictement entendre ceste escriture celeste, il faut exactement remarquer les estoilles verticales; car celles qui sont sur vn Royaume, monstrent ordinairement ce qui luy doit arriuer.* hoc est: *Ad perfectam cælestis huius scripturæ rationem cognoscendam, oportet exactè notare stellas alicui Regno verticales, hæ enim ordinariè monstrant quicquid illi euenire debebit.* At contrà; cùm stellæ alicui regioni verticales attendendæ sint, omnibus autem ijs, qui eidem parallelo substant, dictæ stellæ æquè verticales sint; necessariò sequitur, omnes circumsitas terræ globum eundem effectum sortituras, cùm nulla sit ratio, cur periœcis sub hoc potiùs meridiano, quàm ijsdem sub alijs & alijs dictum parallelum secantibus, dictus effectus competat; cùm eadem semper immobilis & immutabilis scriptura omnibus sub eodem parallelo habitantibus semel 24 horarum spatio verticalis sit. Verùm experientia docet, magnam periœcos effectuum varietatem habere, alijs bellorum, famis, cœterisque calamitatibus pressis, alijs verò pacis felicitate perpetuâ gaudentibus. Hisce argumentis absterriti hoc repererunt effugium, vt dicant, stellas quidem semper immobiles & immutabiles esse, & hoc sensu legi minimè posse scripturam illam cœlestem, sed Deum tùm per planetarum vltrò citròque commeantium disparatos motus, tùm per cometas, nouaque stellarum subinde apparentium portenta, Sapientibus futurarum rerum, euentuumque secuturorum veritatem manifestare; hi enim dum omnes cœlorum semitas peruagantes, semper alicubi cum dictis asterismis coniungantur, fit vt ex hac Synodo nunc in principio, paulò

lò post in medio, & tandem in fine alicuius asterismi notabilis, sensus eliciatur earum rerum, quas indicant. Exemplo rem declarat Gaffarellus; in hac, inquit, Gallica voce AME, si ei in principio iungatur F, constitues vocem FAME; si eidem in medio iungatur R, constituet vocem ARME, & sic de cœteris. Addit, cùm in asterismis diuersæ magnitudinis stellæ sint, maiores se per modum maiuscularum literarum habere, & magis significatiuas esse, ac proinde ad ipsas solas interdum esse attendendum. Sic (ait ipse) si in hoc verbo, EMPEREVR, volo legere verbum PERE, scribam verbum EMPEREVR sic, emPEREur; & sic solæ maiusculæ significant PERE. Similiter si in voce ROYAVME, volo legere vocem ROME, scribam ROyauME. Sed quis puerilem hanc & ineptissimam philosophandi rationem non rideat? Si enim planetæ, cometæ, cœteraque noua stellarum phœnomena, hanc sensus in scriptura cœlesti mutationem efficiant; peto vt mihi indicent, quam literam solitaria illa sidera constituant, cùm vna sola stella cuiuspiam literæ constituendæ incapax sit, sed plures stellæ, vt vltrò fatentur, ad figuram constituendam necessariæ sint. Forsan respondebunt, hoc fieri in magnis coniunctionibus, quibus planetarum fit concursus. Sed ponamus, eos quadratum efficere; quis iam cognoscere poterit, vtrum illud quadratum Aleph, num Beth, num He, aut Cheth, num Mem, aut similem quampiam quadratæ formæ literam efficiat; cùm quadratum illud, quod planetæ cum stellis efficiunt, omnibus dictis literis conuenire possit, vt in sequentibus literis apparet, םחהבא: in quibus cùm solus linearum ductus, literarum figuras tantùm denominet, frustraneus & prorsùs otiosus videtur stellarum in quadratum situs. quod idem de literis linealibus, quæ duabus tantùm stellis constant, vt in ר י ז ו ו; & in triangularibus literis, quæ tribus stellis vtplurimùm efformantur, vti sunt סלרטג &c. dicendum est. Sed summam huius scripturæ vanitatem non meliùs quàm per exempla conspicere licebit. Exempla adducit ex R. Ghomer, Gaffarellus sequentia: primò caput Medusæ, cuius stellæ quinque principales & verticales, vltimam Græciæ portendebant desolationem, dum hanc vocem Hebræam constituunt חרב, *Charab*, hoc est, *desolatum*. Verùm qui hæc pensiculatiùs rimatus fuerit, is sub his non nisi apertam imposturam latere reperiet; quod ita ostendimus. Quinque principales stellæ designantur per quinque puncta candida literis impressa; vbi prima litera ח *Cheth* duabus stellis, ר *Resch* vnâ, & tertia ב *Beth* pariter duabus constat stellis: sed vti ex Alphabeto cœlesti patet, ע צ ס ט ו eundem prorsùs stellarum situm habent, quem habet prima dictæ vocis litera ח *Cheth*; secunda litera ר *Resch* eundem quem ו *Vau*, ק *Koph*, ד *Daleth*; tertia denique eundem, quem literæ תנ כ גב. Vndè sequitur ex dicta constellatione non tantùm colligi posse vocem חרב, id est, *desolatum*, sed & omnia sequentia vocabula: כות, סוף, זית, צוף, זקן, חרץ, חרף, ערב, טוב,

Confutatio.

Vanitas Alphabeti cœlestis ostenditur per exempla.

quo-

quorum prius טוב idem ſonat ac *bonum*, ſenſúſque eſt priori prorſus contrarius; ſecundum ערב idem ac *ſpondere, miſcere, coruus, ſalix*; tertium חרף idem ac *probris afficere, hyems*; quartum חרץ idem quod *mouere, ſollicitare, &c.* quintum זקן, idem quod *ſeneſcere, barba*; ſextum צוף idem quod *natare, euolare, fauus*; ſeptimum זית idem quod *olea, oleum*; octauum סוף idem quod *terminus, finis, deficere*; nonum סות idem quod *operimentum*, ſignificant, vti ex Lexico Hebraico patebit. Cùm itaque vna & eadem interpretatio tot & tam varijs modis confici poſſit, ſenſum nunc bonum, nunc malum inuoluentibus, quis vnquam de ſenſus veritate aſſecurabitur? Patet igitur dictam ſcripturam penitùs nugacem eſſe, nec vllam rationem excogitari poſſe, quæ ei quouis modo ſatisfacere valeat.

Obiectio 2. contra Alphabetũ cæleſte.

Altera difficultas conſiſtit in hoc, quòd ſciri non poſſit, cui potiſſimùm regioni huiuſmodi infortunia portendantur. Verùm nè & in hoc nihil dixiſſe videantur, ad Cabalica diuertunt artificia; ex numeris enim vocis v. g. חרב, ſummo, at inutili labore, quærunt vocem alicuius regionis eundem numerum continentem, cuiuſmodi dicunt יון *Iuan*, id eſt, *Græcia*; Græciæ itaque deſolationem inſtare diuinant, eò quòd hæc eundem numerum contineat, quem vox חרב, videlicet 12. Sed peſſima, ſicuti omnia alia, ἰσοψηφίας ratio, ineptè & violenter ad propoſitum detorta: dum enim viderent ſe intentum non obtenturos, quibuſdam literis diuerſos numeros attribuerunt, quàm communis Arithmeticorum Schola ijs attribuit. Sic τῷ ר, quæ 200 ſignificare ſolet, illi attribuunt 2 reiectis zyphris. pari pacto τῷ י, quæ 10 ſignificat, illi attribuunt 1 reiecta zyphra. Quod ſi א occurreret, quæ 1 ſignificat, quomodo hanc ab vnitate *Iod* diſtinguent? video eos hærere, & ad nihil reſpondere poſſe, niſi quòd ſe apertè omnibus eximios proſtituant impoſtores.

Arguitur vlterius vanitas ac falſitas Alphabeti cæleſtis.

Plura ſimilia ſtolida & inſanæ mentis technaſmata ex RR. Chomer, Kapol, & Abiudan adducit. Cùm Nabuzardan, ait, templum Ieruſalem deſtrueret, ſtellæ eidem verticales has quinque literas conſtituebant הקשיח, quod idem eſt, *ac vaſtare, excidere, in vltimam ruinam deducere*; cuius literas κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν reſolutas eundem aiunt conficere numerum, quem anni, quibus templum à ſui conditu vſque ad iſtud tempus durauit. Iterum antequam Iudæi ſceptrum viderent concuſſum, libertatemque ſuam in Babylone captiuam reperirent, quinque ſtellæ haſce literas myſticas exhibebant נתק, quod idem eſt, ac *rumpere, demoliri, exterminare*; cuius numerus 505, vt ipſi ponunt, reſpondet numero annorum, quibus à Saule vſque ad Sedechiam durauit regnum Hebræorum. Falſum, vti omnia alia; ego enim non 505, ſed 550 numerum ſub voce *Natak* reperio, vti in margine patet. Pari pacto Perſæ & Aſſyrij, poſt euerſas Regnorum, Imperiorumque Monarchias, legebant in quatuor ſtellis verticali-

נ	50
ת	400
ק	100
	550

calibus hanc vocem רוב, quod *litigare* significat, & numerum 208 constituere aiunt, eundem cum numero annorum, quibus hæc Monarchia durauit, à Cyro stabilita. Finis Græciæ pari pacto monstratus fuit per quatuor stellas, quæ componebant vocem פרד, id est, *diuidere*, quorum numerus 284 durationi huius Monarchiæ congruit. Iterum Monarchia Atheniensium durabat 490 annis, quam durationem exhibent tres literæ quatuor stellarum quæ sub voce צרר continentur, & significat *angustiis affici*. Cum hisce quatuor stellis videntur quatuor aliæ in formam כב dispositæ, quas literas fatales & lugubres appellant; Rabbi verò Chomer ait duplici Caph, significari *Cecropem* & *Codrum*, sub quibus potentissimum hoc Regnum & inceptum & consummatum est. Talibus se nugamentis oblectant maleferiatorum hominum ingenia. Porrò aiunt, Romanum Consulatum non potuisse potentiam suam extendere vltra 501 annos, quia sic ipsi, & non aliter decreuerat fatale illud cœlorum volumen per 8 stellas, quæ componebant hanc vocem ראש, quod *caput* & *cacumen* significat, & numerum continet 501. quanto tempore videlicet durauit Consulum Romanum dominatus. Rursus Monarchia Iulij Cæsaris ad Consulatum Romanorum opprimendum fundata, totidem ferè annis durauit, indicata per sex stellas, quæ componebant hanc vocem שבר, quod idem est, ac *frangere*, *rumpere*, & numerum habet 502. Denique R. Chomer putat se per stellarum lectionem vicinum Ottomanici Imperij terminum reperisse hoc pacto: hodierno die septem stellæ huic verticales sunt; & constituunt vocem כאה, quod significat *infirmari*, *conquassatum esse, magnoq; dolore affici*; & numerum quidem durationis dicti Imperij indicat numerus sub voce כאה absconditus, videlicet 1025. Cùm itaque hic annus completus fuerit, suum & Monarchiam hanc dominatum complere necesse; quod fieri deberet 1655. Nam subtrahendo à currente Christi anno, 630 annos, quibus post Christum perfidia Mahumedana incepit, remanet 1025 durationis Regni Ottomanici tempus.

ר	200
ו	6
ב	2
	208

פ	80
ר	200
ד	4
	284

צ	90
ר	200
ר	200
	490

ר	200
א	1
ש	300
	501

ש	300
ב	2
ר	200
	502

כ	20
א	1000
ה	5
	1025

Verùm hoc data opera totum dolosè confictum esse, inde patet, quòd vox כאה non contineat numerum 1025, quem tam anxiè ad suum commentum detorquet Chomer, quisquis ille fuerit Rabbinaster, sed numerus eius ἰσόψηφος proprius est 26. vti illum ex arte resoluenti patebit. nec valet illum pro א accipere millenarium, cùm hæc absurdissima licentia sit, & nullâ ratione toleranda; neque enim א vnquam pro millenario numero accipitur, nisi puncto signatum. Patet igitur, in omnibus hisce nugamentis manifesta impostura; dum contra leges numeris literarum ab antiquis præscriptas, illos nunc mutent, nunc addendo, demendoque adeo deprauent, vt vix ampliùs dignosci possint. Vt igitur ad scopum præfixum, sub certa numerorum summa, quæ durationem alicuius Regni notet, latentem perueniant, hâc tam effronti licentia in numerorum responso τῷ τῆς ἰσοψηφίας adornando combinandoque sine scrupulo vti solent;

כ	20
א	1
ה	5
	26

nu-

numerosque cœteroquin immutabiles ad suum intentum, velint, nolint, coactâ ac violentâ compositione adigunt. O Asininam ruditatem, non nisi fustibus dignam. Quæ quidem fusiùs confutanda duximus, vt maleferiatorum hominum stoliditas & insania luculentiùs innotesceret; nescio enim quem adeo speciosum cœlestis scripturæ dogma in imperitorum animis pruritum excitârit, potissimùm hoc tempore, quo quantò commenta fuerint absurdiora, tantò in animis superstitiosorum hominum plausibiliora sunt, ac veluti ambobus brachijs auidiùs excipiuntur; quibus quidem erroribus paulatim serpentibus remedium efficaciùs adhiberi non posse existimaui, quàm insanorum huiusmodi dogmatum apodicticam confutationem; quorum suppressâ falsitate, veritas tandem suæ integritati restituatur.

CAPVT VIII.

De Horologijs, seu Sciathericis Veterum.

SI verum est quod sciuit Stoicorum Schola, & retulimus lib. 3. c. 2. Artis Magnæ Lucis & Vmbræ, tempus esse normam rerum & custodiam, quia veritatis index atque examen est, & rerum gestarum memoriam, ac diuturnitatem posteritati tuetur; ij sanè non exiguâ laude digni sunt, qui leges temporum vmbraticis alligantes vinculis, fugitiuos annos, menses, dies, horas retractas, ita præsentes, ac si res permanentes forent, ingenioso sanè commento, sistere conati sunt. Cùm enim tempus nihil aliud sit, quàm μέτρησις τῆ πρώτε κινήτε, *mensura primi mobilis secundùm prius & posterius*, Philosopho teste; mensura autem hæc omnium humanarum actionum regula sit, ad confusionem vitandam assumpta: certè tempus ipsum priscis sæculis, dum horarum nomine tempus necdum sibi constaret, quotidianis actionibus distinctum appellatum fusè docet Censorinus. Ita βυλυτὸν vesperam vocabant, nimirum, vt Poëta inquit:

Temporis diuisio apud Antiquos etiam in vsu fuit.

Demeret emeritis cùm iuga Phœbus equis.

Item tempus antemeridianum designantes dicebant πληθούσης ἀγορᾶς, conuenientibus scilicet eo tempore in comitium viris, vt Hesiodus dicit ἀπ' ἀληθύλω λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι. Sic Homerus meridiem designat, ὅταν δρυτόμος ἀνὴρ δόρπον ὁπλίσατο. Imò, Athenæo teste, verbo ὥρα, vt plurimùm Veteres tempus actuum quotidianorum notabant, vt ὥρα δόρπυ, ὥρα δείπνυ. Latinis quoque tempestas dicitur: idem censeas de veteribus Hebræis, qui diem in Mane, Meridiem, & Vesperam diuidebant, quas partes Horas dicebant. Ijdem totum νυχθήμερον in quatuor partes (quas Vigilias vocabant) diuisum obseruabant: prima Vigilia erat à Vespere: secunda à media nocte: tertia ab aurora: quarta à meridie. Vnde quidam concludunt, Priscos horarum spacijs caruisse. perperam; nam Gnomonices artem, & horarum distributionem à principio fuisse, facilè mihi persuadeo, dum insi-

Gnomica ab initio fuit.

insignem antiquorum in rebus adinueniendis solertiam penitiùs conside-ro. Nam cùm ea, quibus carere nequimus, quibusque necessariò vtimur, maximè vtilia iudicamus; certè non est verisimile, primos Mortales vsum Musicæ, vocumque interualla magis abstrusa, minùsque necessaria inuenisse; Gnomicam minùs difficilem, magis necessariam neglexisse. Quòd si, Philosopho teste, tempus est numerus motus, adeoque actionum nostrarum mensura; necesse est, aut Veteres caruisse tempore, quo actiones suas mensurarent, aut Gnomices rudes non extitisse. Astronomiam certè, imò & Astrologiam omnes ferè in primos parentes Adamum eiusque progeniem referunt, vt suprà & Classe II. vidimus: quem autem latet neutram ipsarum absque Gnomonica stare? Partitio enim temporis vtriq; summè necessaria est. Antiquissima igitur fuit diuisio diei in certas partes שעות, quas Horas vocabant; cuius principia ipse quasi sensus designauit. In sacris libris passim horarum vsus clarè indicatur. Exod. 9. Deuter. 28. Esd. 3. cap. 2. Iob 11. mentio fit horæ dimidiæ, & cap. 12. *Per tres horas prostrati orarunt*. Eccles. 12 *Vna hora permanebit tecum*. & 30. *Omne opus hora sua*. E quibns tale conficitur argumentum: Si Antiqui horas habuerunt, habuerunt etiam instrumenta, quibus eas cognouerunt; ergo & Gnomicam excoluerunt: talia autem instrumenta, horologia sunt dicta; ergo. Sed de his plura infrà in hoc eodem capite. Porrò antiquitùs in vsu fuisse Horologia Sciatherica, demonstrat locutio ἑνδεκάπους σκιὰ, pro hora cœnæ; vel ἑνδεκάπουν στοιχεῖον, quia notis literarum singularum horæ distinguebantur; testatur & ἐπιγραμμάτιον de Horologio apud Athenæum, de quo §. II. sequenti.

Horarũ vsus antiquissimus.

Herodotus l. 11. Geometriam ab Ægyptijs ad Græcos peruenisse scribit, Gnomicen autem, & dierum in partes 12 fractionem à Babylonijs ad eosdem manasse. Verba eius sunt: Πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. *Polum enim, & Gnomonem, & duodecim partes diei à Babylonijs Græci didicerunt*. Hoc loco tametsi nonnulli horas non pro duodecim diei partibus, sed pro signis ciuilibus negotiationibus deputatis, & pro Solstitialibus temporibus sumi debere contendant; nos tamen putamus horas verè 12 diei partes fuisse æquinoctiales, & æquabiles, quas καιρικὰς & populares vocant, quæ omni die & nocte sunt duodecim. Certum enim est, Mathematicos illos, qui Horoscopia, vel Heliotropia publicè & in propatulo collocabant, non solis eruditis & Astronomiæ peritis, sed vulgo ea proposuisse; quæ non ad sola discernenda Solstitia ex vmbrarum ratione, sed ad ciuiles diei partes, & ad quotidiana gubernanda negotia pertinebant. Quid enim intererat plebæiorum hominum ac ciuium, scire, quo momento exactè Solstitia commissa sint? vt eiusmodi obseruationis vsus ad rusticorum quorundam operum procurationem vtcunque spectaret, non tam limatâ subtilitate opus fuit, sed pinguiori Mineruâ discerni hæc facilè potuit, vt ex mensibus ciuilibus annuos cardines æstimarent, vt prudenter notauit Petauius noster in suo Ouranologico Opere l. 7. c. 7. Quis porrò credat, vnius in anno diei, vel paucorum, quibus cardines illi accidunt, machinas illas

Horarum nomine quid intellexerint Antiqui.

fuiſſe proprias? præclarâ verò & publicâ commendatione digna hæc opportunitas, nôſſe, diebus abhinc centum, aut ducentis, æſtiuum incidiſſe Solſtitium, vel poſt hac futurum. Imò verò horologia Veterum, machinæ erant ad diſtinguendas diei duodecim partes, quæ à Solis conuerſione ita ſint dictæ, vt perinde nihil abſurdiùs dici poſſit, quàm vni tantùm tempori, aut etiam vni diei tantùm, tantam illam molem ſeruijſſe. Neque obſtat, illa horologia vocata fuiſſe θερινὰ, æſtiua, vel χειμερινὰ, hyberna; cùm hiſce non æſtiuæ & hybernæ conuerſionis tempus, ſed horologia æquinoctialia indigitauerint; hæc enim ſupra planum æquinoctialis poſita, perpetuo gnomone ſuo demonſtrant horas Sole æſtiua ſigna tranſeunte ſuperiùs; inferiùs verò eaſdem monſtrant reliquo dimidij anni tempore, Sole hyberna ſigna tranſeunte, vt vel pueris in gnomonica facultate conſtat. Fuerunt autem varia horologiorum genera Antiquis vſurpata: Gnomonica, ſiue Sciatherica, Hydraulica, Sympathica; Gnomonica iterum varia erant. De quibus ſingulis ordine, à Sciathericis initium facturi noſtræ diſceptationis.

§ I.

De Horologio Sciatherico Achaz.

INter cœtera Veterum celeberrima Horologia vnum fuit Horologium Achaz; quod nobis hiſce verbis refert c. 20. libri 4. Regum.

ויקרא ישעיהו הנביא אל יהוה וישב את הצל במעלות אשר ירדה במעלות אחז אחרנית עשר מעלות:

Et clamauit Iſaias Propheta ad Dominum, & reuerſa eſt vmbra in gradibus, quos deſcenderat in horologio Achaz, retrò 10 gradus. vel vt Iſaias habet capite 38. v. 8.

הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה:

Ecce ego reuerti faciam vmbram linearum, ſeu graduum, per quos deſcenderat in horologio Achaz, in Sole retrorſum decem lineis ſeu gradibus; & reuerſus eſt Sol decem gradibus per gradus quos deſcenderat. vel vt Paraphraſis Chaldaica habet:

הא אנא מתיב ית טול אבן שעיא דנחתה במסקנא דאחז שמשא לאחורוהי עשר שעין ותב שמשא עשר שעין בצורת אבן שעיא דנחתה:

Ecce ego reuerti faciam vmbram lapidis horarum, qua deſcenderat per gradus Achaz Sol, retrorſum decem horis; & regreſſus eſt Sol decem horis in figura lapidis horarum, qua deſcenderat. Septuaginta ſic habent: Ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν οὓς κατέβη τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου ὁ ἥλιος· ἀποστρέψω

στρέψω τὸν ἥλιον τῶν δέκα ἀναβαθμοὺς οὓς κατέβη ἡ σκιά. *Ecce ego verto vmbrā graduum, quos descendit decem gradus domus patris sui Sol; auertam Solem decem gradibus, quos descendit vmbra.*

Habemus itaque, Horologium hoc fuisse gnomonicum seu Sciathericum; habemus fuisse in domo Achaz, patris Ezechiæ Regis Iuda; habemus & illud horarijs lineis insignitum. Quale tamen fuerit illud, & quo horarum genere fuerit insignitum, restat explicandum. *Horologium Achaz fuit sciathericum, & lineis horarijs insignitum.*

Nonnulli putant, hoc Horologium fuisse horizontale; & id colligunt ex paraphrasi Chaldaica, vbi habetur: אבן שעיא *Auen Schaia*, hoc est, *lapis horarum*. Quidam putant fuisse hemicyclum, in formam Scaphij, ante fores Regis positum. Plerique Rabbinorum existimant, fuisse in muro domus Regiæ. ita colligitur ex Radak in expositione huius loci:

ושב השמש אחרנית והיה הצל במעלה הראשונה במעלות אחז כי הוא בנה אותם המעלות ובדר ואשר ירדה במעלות אחז: *R. Radak.*

Et reuersus est Sol retrò, & fuit vmbra in primo gradu in Horologio Achaz, quoniam ipse ædificauerat Horologium in domo sua, in quo descendebant gradus. Vel vt Ralbag habet:

שבנה אחז בבית המלכות: *R. Ralbag.*

Quòd Horologium ædificauerat Achaz in domo Regia. Quod quidem verticale fuisse, & rectà in meridiem respexisse, R. Salmon in hunc locum his verbis ostendit:

והיה כמין מדרגות עשויות כנגד החמה לבחון שעות היום: *R. Salmon.*

Erat autem quasi species graduum, qui è regione Solis, id est, versus meridiem dirigebantur. vt per eos horæ diei probarentur. Cùm autem horologium vsui publico, & negotijs ciuilibus in Regia domo peragi solitis iuxta certa horarum tempora determinandis destinaretur; verisimile est, illud fuisse grande, elegans, & vti omnibus patulum, ita in principali Vrbis loco, hoc est, Regio palatio, tùm ad ornatum, tùm ad publicam vtilitatem, vt dixi, negotiorumque opportunè tractandorum rationem supra portam domus constitutum. Neque video cur Authores nonnulli illud Scaphij hemicycli formam habuisse velint; cùm illud, præterquam quòd exiguum, publicis vtilitatibus non adeo seruire potuisset, cùm horæ nequaquam, nisi concauum saxum propè inspicientibus, patere possint. Manet itaque, in ingenti & verticali, vt Gnomonici loquuntur, politi marmoris superficie, quod meridiem præcisè respiciebat, illud fuisse delineatum. Dubium hoc loco tantùm occurrit, quali horarum genere illud fuerit insignitum; horarijs enim id lineis fuisse descriptum, ex Paraphrasi Chaldaica paulò antè citata patuit. Quod vt exponatur, Notandum, quadruplex horarum genus passim ab Astronomis assignari. Primum genus constituit horas 24 ab ortu vsque ad ortum, Babylonijs vsurpatum potissimùm; alterum 24 horas contrà ab occasu ad occasum numerat, & maximè Italis in *Horologium Achaz fuit verticale, meridiem directè respiciens.* *Quatuor horologiorum Sciathericorum genera.*

vſu eſt; tertium horas 24 à meridie in meridiem, vti Aſtronomi ſolent, numerat, vnde & Aſtronomicæ appellantur; vel etiam à media nocte in mediam noctem, cuiuſmodi Eccleſia in feſtorum celebratione vſurpare ſolet, eaſdem computat; quartum horas 12 computat ab ortu in occaſum, & totidem ab occaſu in ortum; ita vt hora huiuſmodi nihil aliud ſit, quàm duodecima tam diei, quàm noctis artificialis portio. Quæ horæ tametſi omnes æquales ſint, inæquales tamen ſunt, diuerſorum dierum ac noctium, nunc longiorum, nunc breuiorum reſpectu, de quibus vide fol. 215. Artis magnæ Lucis & Vmbræ. Atque hæ quoque paſſim vocantur antiquæ, eò quòd tota antiquitas ſemper ijs vſa comperiatur; quas & Martialis lib. 4. Epigram. eleganter deſcribit. Vocantur etiam Iudaicæ, eò quòd Hebræi Veteres ijs, & non alijs fuerint vſi, vt ex ſacris literis comprobatur. Huc alludit illud Chriſti Saluatoris noſtri, *Nonne duodecim horæ diei ſunt*? huc, vti eſt in Actibus Apoſtolorum, hora tertia aduentus Spiritus Sancti ſuper Diſcipulos; & vt in Euangelijs habetur, hora nona mortis Chriſti, alludunt; quorum illa nonæ Aſtronomicæ, hæc tertiæ Aſtronomicæ reſpondet. Porrò in Sanedrin Thalmudico tractatu celeberrimo mentio fit horarum huiuſmodi, dum Adami à Deo ſingulari myſterio iuxta horarum diſtributionem membra producta fabulantur; in prima quidem hora, id eſt, ab ortu Solis Deus collegit puluerem eius; hora ſecunda, facta eſt maſſa corporis; hora tertia, extenſa ſunt membra eius; quarta, infuſus eſt ſpiritus in eum; quinta, ſtetit ſupra pedes ſuos; ſexta, ſeu in meridie, impoſuit rebus nomina; ſeptima, coniuncta eſt ei Eua; octaua, aſcenderunt ipſi duo ad lectum, & deſcenderunt quatuor; nona, prohibitus eſt edere de ligno ſcientiæ; decima, data ſunt ei alia præcepta; vndecima, ſignificauit menſam; duodecima, ad occaſum Solis, præuaricatus eſt Adam.

Hebræis itaque horarum genus aliud non fuit, quàm quod deſcripſimus; vnde conſequens eſt, horologium Achaz non alio horarum genere quàm inæqualium, vti omnibus Orientalibus communi, inſignitum fuiſſe. Ex quo colligimus, vmbram dicti horologij eo tempore, quo Ezechiæ à Propheta vitæ protogatio promittebatur, monſtraſſe horam decimam, retroceſſiſſe verò ſummo miraculo vmbram ad primæ horæ initium, vti ſuprà ex Radak probauimus; quod quidem fieri non poterat, niſi Solis curſu in ortum Solis reflexo, ſtupendo quodam miraculo; quod quidem non fuit, vt nonnulli putant, oculorum illuſio, ſed vera & realis Solis ex occaſu in ortum retractio, ex qua dies naturalis in vniuerſa terra decem horis ſolito longior efficiebatur. Quod & inde patet, quòd Babylonij hâc inſolitâ diei longitudine ſtupefacti, & Solis in horologio Achaz receſſu certiores facti, ad Ezechiam Viros ad mirifici huius euentus rationem examinandam, vt citato loco habetur, amandarunt.

Patet itaque ex dictis, non tantùm Hebræis, Chaldæis, Romanis, ſed & Ægyptijs horas huiuſmodi nullo non tempore fuiſſe vſitatas. Verùm iam ordo poſtulat, vt Ægyptiorum horologiorū rationem propiùs oſtendamus.

§ II.

De Horologijs Aegyptijs.

TRiplex lego Ægyptijs fuiſſe vſurpatum Horologium: Sciathericum, Naturale, & Sympathicum. Primum erat illud, quo horaria tempora ex vmbris Gnomonum ediſcebant. Erat autem & hoc multiplex. Nonnulli ex vmbris Obeliſcorum & pyramidum, certis in ambientis ſuperficiei planitie ſignis fixis, ad quæ vmbra apicis pertingeret, talem & talem horam eſſe diſcebant. Hoc pacto Obeliſcum Heliopoli erectum horas indicaſſe alibi oſtendimus. Pyramidem quoque maximam, totius anni meridianum tempus; Solſtitia item & æquinoctia, vmbris meridianis nunquam extra baſin cadentibus, exhibuiſſe, Strabo & Solinus docent. Præterea baculo terræ ſuperficiei implantato horas per pedes, quibus vmbram baculi metiebantur, didiciſſe, & ſic in temporis actionibus peragendis conſtituti notitiam perueniſſe, docet locutio ἑνδεκάπους σκιά, id eſt, *vndecim pedum vmbra,* pro hora cœnæ; vel ἑνδεκάπους στοιχεῖον, quia notis literarum ſingularum horæ diſtinguebantur, vt teſtatum reliquit Athenæus ſequenti Epigrammatio.

Horologiorũ triplex genus apud Ægyptios, Sciathericum, Naturale, & Sympathicum.

Obeliſcorum vmbræ apud Ægyptios monſtrabant horas, meridiem, & Sol. ſtitia.

Strabo. Solinus.

Vmbra baculi per pedes dimenſa diſcebant Ægyptij horas.

Athenæus.

Ἓξ ὧραι μόχθοις ἱκανώταται, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
Γράμμασι δεικνύμεναι, ΖΗΘΙ λέγουσι βροτοῖς.

Sex horæ laboribus ſufficiunt, ſequentes negotijs deſtinantur,
ΖΗΘΙ verò, id eſt, 7. 8. 9. 10. cœnales vocant.

Ita vt ΑΒΓ, id eſt, 1. 2. 3. laboribus; ΔΕϛ, id eſt, 4. 5. 6. negotijs ciuilibus; ΖΗΘΙ denique, id eſt, 7. 8. 9. 10. cœnali refectioni deputarentur.

Ægyptios quoque quadrantis in horis inueniendis vſum tenuiſſe, quadrans inter hieroglyphica paſſim inſertus ſatis docet, quo ex altitudine Solis datam horam eliciebant.

Quadrantis in horis inueniendis vſus apud Ægyptios.

§ III.

De Scaphio Aegyptiorum Sciatherico.

PEr vmbras intra Scaphia collectas, Veteres telluris magnitudinem, ſummo ſanè ingenio deprehendiſſe, Arazael Aſtronomus Arabs libro de Mundi menſura teſtatur. Hiſce quoque Eratoſthenem in Ægypto vſum Ptolomæus teſtatur. Erat autem Scaphium, vt Macrobius in ſomnium Scipionis explicat, ſaxeum quoddam vas (quod inde Veteres אבן חשעות, hoc eſt, *lapidem horarium,* dum horologium Achaz ſuprà deſcriptum interpretantur, dixerunt) in hemiſphœrij formam curuatâ ambitio-

Arazael. Scaphium, & eius vſus in horis inueniendis apud Ægyptios. *Macrobius.*

bitione cauatum, infrà per lineas designato duodecim diei horarum numero, quas styli prominentis vmbrà cum transitu Solis prætereundo distinguebat; hoc enim erat huiusmodi vasis officium, vt tanto tempore à priori eius extremitate ad alteram vsque styli vmbra percurreret, quanto Sol medietatem cœli ab ortu in occasum, vnius scilicet hemisphœrij conuersione metiebatur. Nam totius cœli integra conuersio diem noctemque concludit. Et ideo constat, quantum Sol in circulo, quolibet parallelo meat, tantum in hoc vase vmbram meare. Huius vasis mentionem à Martiano Capella quoque factam lego: *Scaphia, inquit, ex ære vasa sunt, in quibus horarũ ductus styli medio fundo suâ proceritate discriminant, qui stylus, gnomon appellatur*. Vide Plinium lib. 2. c. 2. Vitruuium lib. 9. c. 9. Præ cœteris itaque, vti & hieroglyphica suo tempore producta monstrabunt, Scaphio hoc vtebantur Ægyptij. Cùm enim vsum sphœræ iam perfectè callerent, Scaphium autem nihil aliud esset, quàm hemisphœrium concauum, in quo summâ facilitate tùm parallelorum Solis, vnà cum tropicis, & æquinoctiali, tùm horarum inæqualium discrimina delinearentur; hoc pacto, æquinoctialem primò in duodecim partes æquales diuidebant, & in totidem Tropicum ♑ & ♋; per quarum sectiones si lineæ curuæ ducebantur, necessariò horarum inæqualium ductus prodibant; quorum primus, siue Horizon, obtinebat horam duodecimam; meridies sextam, vltimus tandem iterum duodecimam ad occasum Solis monstrabat. Quomodo verò Eratosthenes, Possidonius, & Alammon Rex, per Scaphium terræ quantitatem inuestigauerint, vide amplè tractatum in Arte nostra magna Lucis & Vmbræ fol. 732.

Martianus Capella. Plinius. Vitruuius.

§ IV.

De Cercopitheco Horologio Aegyptiorum.

Cynocephalus vrinando metiebatur horaria tempora apud Ægyptios.

Erat inter alia aliud non minus ridiculum, quàm mysteriosum. Obseruabant in Cynocephalo (est ea Simiarum quædam species) nescio quam occultam proprietatem, quâ Sole Ariete & Libram subeunte, abdito quodam naturæ instinctu duodecies interdiu, noctuque vrinam daret. Hinc prodijt Horologium hydraulicum Ægyptijs proprium. Ex ære formabant Cynocephalum sedentem, ex cuius veretillo aqua delabebatur in subiectam phialam oblongam, cuius augmentũ paulatim ascendens intra cyliandraceæ vitreæ machinæ latera in duodecim circulos diuisa, gradatim horas monstrabat. ita Horus lib. 1. Hieroglyphico 16. quem consule. Simulachrum quoque Cynocephali vide in Obelisco Pamphilio fol. 300. vbi fuse omnia descripta reperies. Horologium inuenies infrà in Mechanica Ægyptiaca.

Horus.

§ V.

§ V.

De Horologio Aegyptiorum Sympathico.

SYmpathicum Ægyptiorum Horologium erat ſolis Philoſophis & myſtis notum, quò in conſultationibus ſuis myſticis vtebantur. Erat autem Lotus aquatica; quæ planta eſt paluſtris, ea occultâ naturæ vi prædita, vt ſimul ac Sol oritur, & ipſa veluti ex aquarum profundo exoriens paulatim ſe erigat vſque ad meridiem, quo tota ſupra aquas exiſtens normali erectione ſuâ Solem veluti æmulari videtur: ad occaſum verò Sole vergente, & ipſa inclinatione ſuâ de horis in horas eaſdem ſibi leges, mirificâ ſuâ conuerſione ſeruat, vſque ad aquæ ſuperficiem; Sole denique Horizontem ſubeunte, & ipſa aquas ſubiens, ita pertinaci ſubmerſione ambit, vt quantum in meridie ſeſe extulerat, tantum infra aquas ſubmerſa, Solem veluti deperire videatur. Nouerant Sacerdotes occultum naturæ impetum; ea de cauſa, aquis circulum ligneum, vt hîc vides, Sola-

Horologium ſympathicum apud Ægyptios conſtituebat Lotus aquatica.

ris circuli æmulum implantabant ſuis horis inſignitum; fiebatque vt horas, quas vix Sciatherico, eas abditâ quâdam naturæ ambitione perfectè diſcerent. Verùm cùm de hiſce in Obeliſco Pamphilio iam egerimus, & iterum tractatu de plantis Ægyptijs ex profeſſo acturi ſimus, Lectorem eò remittimus. Vide etiam quæ diximus in Arte Magnetica lib. 3. parte 5. cap. 4.

CAPVT IX.

De Horis planetarijs, Geniorumque singularum Præsidibus.

Planetas singulos singulis septimanæ diebus attribuebant Ægyptij.

VT in omnibus, ita Ægyptij potissimùm magnum in septem planetis, singulis diei horis dominantibus, mysterium posuisse visi sunt. Hi enim primi fuerunt, qui singulos septimanæ dies singulis planetis attribuerunt. Putabant enim, singulis horis ab ortu Solis vsque ad alterum ortum noctu diuque aliquem ex præsidibus planetis præesse. Vnde & in hunc vsque diem Astrologica vanitas profluxit, quia Astrologi nihil ferè, nisi priùs planetæ dominantis hora inspecta perspectaque, auspicantur. Verùm vt negotium reconditum luculentiùs pateat, de eo pariter altiùs ordiri visum est.

§ I.

Horæ planetariæ quæ, & quales:

Horæ planetariæ quæ, & quales.

HOræ planetariæ, quæ hîc describuntur, inæquales sunt. Quæ quidem sic dicuntur, non absolutè ad Solis cursum, vti horæ æquales, sed ad planetas dominantes referuntur. Cùm enim septem planetas hoc ordine referrent, ☽☿♀☉♂♃♄, singuli horis diei singulis ordine retrogrado dominari & præesse putabantur. Nam si prima diei hora dominabatur Saturnus, secunda dominabatur Iupiter, tertia Mars, quarta Sol, quinta Venus, sexta Mercurius, septima Luna, octaua iterum Saturnus, nona Iupiter, & sic deinceps; quibus sic ordine spacio 24 horarum reuolutis, sequentis diei hora prima necessariò competebat Soli, secunda eiusdem diei Veneri, tertia eiusdem diei Mercurio, & sic de cœteris, donec reuolutione 24 horarum facta, tertia diei competeret Marti; quemadmodum ex sequenti tabula exactè conspicitur.

Tabula regiminis Planetarum.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
☉	Dies Solis	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿
☽	Lunæ	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃
♂	Martis	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀
☿	Mercurij	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄
♃	Iouis	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉
♀	Veneris	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	[illegible]	☉	♀	☿	☽
♄	Saturni	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂

Tabula dominij seu regiminis planetarum in singulis diei horis.

Atque ex Tabula hac perspicuum fit, cur in diebus Septimanæ planetæ non sibi ordine respondeant, sed semper ab inuicem ordine interru-

pto distent: cuius quidem rei ratio alia non est, nisi quòd dominium planetarum ordine retrogrado 24 horarum siue diei naturalis spacio absoluatur, vnde semper vigesima quinta hora, quæ est prima sequentis diei, competit planetæ qui ordine retrogrado sequitur. Ex. gr. in Tabula die Solis hora diei prima, dominium competit Soli, à quo dies denominatur; secunda hora Veneri, quæ immediatè Solem ordine retrogrado sequitur, & sic de cœteris, vsque ad octauam horam; quam vbi pertigerit septem planetarum dominio totidem horis reuoluto Sol, incipit denuò dominium hora octaua, quem & reliqui planetæ ordine, vt priùs, sequuntur, vsque ad tertiam noctis horam; ad quam Sol, reuoluto planetarum dominio, denuo suum auspicatur imperium, quod & ad horam decimam noctis repetit; post quem Veneris pro vndecima, & Mercurij pro duodecima hora noctis dominia sequuntur; post quæ, 24 horarum reuolutione factâ, ordine retrogrado, necessariò sequentis diei, videlicet diei Lunæ, prima hora competit Lunæ dominio; & sic de cœteris, vt ex Tabula patet. Atque hinc patet ratio, cur dies Septimanæ nominibus planetarum insigniti, nec ordinem planetarum naturalem, nec ordinem retrogradum, quemadmodum in Tabula fit, seruent, sed semper ordine interrupto se consequantur. Non ignoro multos rerum ignaros varia de hisce comminisci. Dion Nicæus inter alios l. 36. hanc discontinuationem ex harmonia seu consonantia, quæ diatessaron dicitur, nasci putat, quâ videlicet vnâ totius Musicæ vis contineri, eiusque fundamentum stabile, Veterum iudicio credebatur; siquidem habita huiusmodi consonantiæ ratione, eamque cum cœli ornatu, orbiumque & planetarum cœlestium ordine comparantes, conuenientiâ quâdam & similitudine in illis notata atque animaduersa, postquam dies vnus ab vno planeta fuit appellatus, diem sequentem à quarto planeta post illum, ordine tamen

Ordo dierum Septimanæ, qui à Planetis denominantur, non sequitur ordinem Planetarum, & cur.

retrogrado, nominandum censuerunt: vt post Saturnum quarto loco sequatur Sol, deinde Luna, deinde Mars, & post hunc quarto loco Mercurius, & post hunc Iupiter, deinde quarto loco Venus, & tandem in Satur-

num reuolutione factâ, dominium reuertatur, vti ex Tabula patet. Quòd si disponas Planetarum ordinem eo modo, quo heptagonum præcedens ostendit, disponendo scil. planetarum progressum eo modo, quo factum esse vides in septem pentagoni cuspidibus; conspicies manifestò huiusmodi planetarum dispositionem per Septimanæ dies, originem suam traxisse ex natura septenarij numeri, qui spacio 24 horarum ternâ reuolutione peractâ, cum binis ordine sequentibus planetis, necessariò efficit, vt primam horam dierum Septimanæ is nanciscatur planeta, qui in præcedentis diei planetariâ reuolutione post vltimum immediatè sequitur, vti dictum est; vt proinde hoc mysterium aliud non sit, quàm quod diximus: nec video quid διατεσσάρων, quam consonantiam tantopere Dion Nicæus prædicat, hic faciat. Sed de his vide, quæ copiosiùs tractauimus in Arte magna Lucis & Vmbræ fol. 537.

§ II.

De Regimine seu dominio Planetarum.

Regimen Planetarum figmentum antiquum.

INuentum Ægyptiorum fuit, singulis dierum horis, tàm diurnis, quàm nocturnis succenturiatum Planetarum dominium disponere; quod & in hunc vsque diem vniuersa Astrologorum Schola, tanquam sacrosanctum amplectitur & deosculatur. Veteribus etiam tantopere placuit, vt inde vel ipsæ Septimanæ dies denominationem suam auspicatæ sint, vt vidimus: tumidum sanè & fœcundum superstitionum seminarium, ex quo innumera vti olim, ita & hodiernâ die portentosorum partuum monstra veluti ex equo quodam Troiano & prodierunt, & prodeunt, dum vix vlla Magica, Cabalistica, aut Astrologica operatio instituitur, quæ non in hac vanissima planetariæ horæ obseruantia fundetur. Quam & acriùs tunc confutabimus, vbi priùs superstitiosam huius machinationis Syntaxin à fundamentis ostenderimus.

Ægyptij fingunt Mundo præesse septem Intelligentias.

Fingunt itaque Ægyptij, in magno illo Hermetico anno, Mundo secundùm septenarios quosdam præesse septem Intelligentias, quarum vnaquæque 354 annis cum quatuor Mensibus gubernet, & omnes diuersis muneribus & officijs fungantur; Mundum consequenter varias diuersasque alterationes pro septem errantium siderum influxu atque dispositione, subire; quæ ex mente Ægyptiorum recitat Abraham Auenar Hebræus Astrologus in libro rationum his verbis:

Abraham Auenar.

והנה חמליך אלוה לעולם שבע שלטונים ושמותיהם כפיאל צדקיאל כמאל מיכאל אנאל רפאל גבריאל והנה שבע מלכים לשבע כוכבי לבת וכל אחד ואחד ימלוך העולם שנד' שנים וד' חדשים :

Ficta septem Angelorum septem Planetis præsidentium nomina.

Ecce præposuit Deus Mundo septem potestates, quorum nomina sunt Caphiel, Zadkiel, Camael, Michael, Anael, Raphael, Gabriel; & insuper singulis septem planetis septem Angelos præfecit, quorum vnusquisque gubernat Mundum 354 annis, & quatuor Mensibus, & sunt Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Pergit deinde recensere officiorum qualitates,

quas

quas hîc Latinis verbis apponam. *Saturnus præcessit, quoniam Sol & Luna fuerunt à principio producti hora Saturni, & duxit Caphiel Mundum 354 annis & Mensibus. Deinde Venus, & posteà alij, ita vt perfectum circumuolutione suâ constituant circulum. Inuenies quoque per istum reuolutionis Intelligentiarum numerum, Martialis Angeli seu Camaelis dominium incidisse in tempus diluuij; & Lunaris Intelligentiæ dominium in linguarum confusionis tempus, item in excidij Sodomæ & Gomorræ, exitusq; filiorum Israël ex Ægypto, qui fuit annus Mundi 2400. post 48 annos dominium Mundi Solaris Intelligentia arripuit. Templi verò primâ destructione anno Mundi 3338 dominium Mundi Iuppiter accepit, cuius tempore Templum secundò restauratum fuit. In destructione verò huius secunda Mercurius rerum potitus est anno Mundi 3828. Completis verò annis 4708. Sol seu Michaël dominium super Mundum auspicatus est, iuxta illud Danielis, Illo tempore stetit Michaël instar Principis.* Hæc Auenar. Trithemius in libello de septem Secundeis Polyographiæ suæ annexo, hasce Intelligentias aliter describit; in quo tamen neque ordinem Angelorum, neque numerum annorum Mundi eundem cum Auenare seruat. Saturni Intelligentiam vocat Oriphiel, & hunc ab Orbe condito dominatum suscepisse asserit; quem secutus est post 354 annos & 4 Menses Anaël Veneris Spiritus: hunc post alios 354 annos & 4 Menses secutus est Zachariel Iouis Spiritus: deinde Raphaël Spiritus Mercurij. Hunc Samaël Spiritus Martis, & deinde Spiritus Lunæ Gabriel: ac tandem Spiritus Solis Michaël. Ita vt circulus primus reuolutionis dominij, quem ordine Spiritus planetarij obibant, 2480 annorum & 4 Mensium fuerit; secundus verò circulus absolutus fuerit anno 4960 cum 8 Mensibus, & sic vsque ad consummationem seculi. Verùm vt vnicâ Synopsi, quæ Trithemius integro libello digessit, oculis Lectoris subijciam, sequentem epilogismum apponere visum fuit.

Trithemius.

Circuli dominantium Mundi Spirituum Planetariorum.

		Nomina	*Initium gubernationis iuxta annos Mundi.* Anni.	Menses.	Dies.	Gesta
Primus Circulus annorum 2480.	1	Oriphiel Spirit.♄	0	0	15 Mart.	Rudis Mundi status & agrestis.
	2	Anaël Spirit. ♀	354	4	24 Iunij.	Cultior Mundi status, inuentio artium.
	3	Zachariel Spir. ♃	780	8	26 Oct.	Politicus Mundi status. Henoch translatus.
	4	Raphaël Spirit. ☿	1063		24 Feb.	Scriptoria ars, Musica, nauigatio exculta.
	5	Samaël Spirit. ♂	1417	4	26 Iun.	Iniquitas Mundo dominatur, diluuio omnia destruuntur.
	6	Gabriel Spirit. ☽	1771	8	28 Mart.	Noë cum filijs Mundũ instaurat.
	7	Michaël Spirit. ☉	2125	12	24 Febr.	Dominatus Nembrod, & diuisio linguarum.

Circulus		Nomina	Initium gubernationis iuxta annos à Mundo cond. Anni.	Menses.	Dies.	Gesta
Circulus II. annor. 4960. iunctus primo.	8	Oriphiel Angel. ♄	2480	4	26 Iunij.	Ortus Abrahæ. Regnorum variorum initium.
	9	Anaël Ang. ♀	2834	8	29 Oct.	Idololatria per Mundum sparsa. Ioseph Ægypti Dominus.
	10	Zachariel An. ♃	3189	12	28 Febr.	Mundus legibus instructus,
	11	Raphaël Ang. ☿	3543	4	1 Iulij.	Sapientiæ studijs excultus. Moyses floret.
	12	Samaël Ang. ♂	3892	8	2 Octob.	Iliacum bellum, & excidium Troiæ. Iudices dominantur Israël.
	13	Gabriel Ang. ☽	4252	12	30 Ian.	Saul, Dauid, Salomon, cœterique Reges Israël dominantur.
	14	Michaël Ang. ☼	4606	4	1 Maij.	Roma condita, Monarchia Persarum. Alexander Magnus.
Circulus III.	15	Oriphiel Angel. ♄	4960	8	30 Sept.	Machabæorum historia.
	16	Anaël Ang. ♀	5315	12	31 Ian.	Persecutio Imperatorū in Christianos. Constantinus Ecclesiam erexit.
	17	Zachariel An. ♃	5669	4	1 Iunij.	Regna varia in Europa constituta. Mahumedis principia.
	18	Raphaël Ang. ☿	6023	8	2 Nouēb.	Gothorum diluuium. Carolus Magnus; Imperium in Germanos translatum.
	19	Samaël Ang. ♂	6378	12	3 Martij.	Varia Mundi Stratagemata.
	20	Gabriel Ang. ☽	6732	4	4 Iunij.	Rudolphus I. Austriaci Imperij fundamentum.
	21	Michaël Ang. ☼	7086	12	30 April.	Hucusque futura Prophetam requirunt.

Trithemius in assignando Mundi dominio septem Angelis, diffidet ab Hebræis.

Atque hi sunt Circuli dominij Angelorum Planetariorum, quos Trithemius ex Hebræorum traditione recitat; in quorum tamen ordine, vti & temporum ratione assignandâ, ita confusi sunt, vt non videam quâ ratione aliquid certi inde concludi possit. Hebræi ordinem annorum Mundi sequuntur ipsis vsitatum. Trithemius verò iuxta computum annorum à 70 Interpretibus constitutum procedit; qui anni cùm mille circiter annorum differentiam habeant, inde fit, vt dominium Angelorum iuxta constitutum ijs numerum temporibus nunquam congruas: siquidem tempora, quæ Oriphielis dominio apud Trithemium competunt, il-

la apud Hebræos Anaëlis, aut alterius dominio competere inuenientur; vt proinde totum negotium confictum, & nullo solido veritatis fundamento nixum, neque vllius emolumenti meritò ab omnibus ijs, qui res limatiori rationis trutina ponderare solent, censeri debeat.

Comperio quidem in vetustis Ægyptiorum monumentis, Ægyptios simile quid, vti posteà de Anno Sothiaco siue Caniculari exponemus, tradidisse, & in præcedentibus tactum fuit, & in sequentibus, vbi de Anno Platonico, & παλιγγενεσίᾳ rerum agemus, fusiùs exponetur. Certum tamen est, Ægyptios primos, Genios singulis horis, qui noctu diuque rerum fidei suæ commissarum curam haberent, per totius hebdomadis curriculum distribuisse, ita vt prima hora primi diei competeret dominio Genij Solis, secunda illius diei Genio Veneris, tertia Genio Mercurij, quarta Lunæ, quinta Saturno, sexta Ioui, septima Marti; & huius dominio reuoluto, Sol dominium repetebat, quos reliqui eodem ordine, quo dictum fuit, sequebantur; vsque dum 24 horarum, scilicet vnius diei naturalis reuolutione peractâ, vigesima quinta hora, id est, prima sequentis diei hora Lunæ, à qua & nomen dies ille obtinebat, competeret; & sic altera vnius diei reuolutione peractâ, dominium tertij diei horæ primæ competeret Marti, & quarti diei primæ horæ Mercurio, & quinti diei primæ horæ Ioui, & sexti diei horæ primæ Veneri, & tandem septimi diei horæ primæ Saturno competeret. Nomina verò Geniorum, quæ ex Ægyptiorum Coptitarum monumentis extraximus, sunt sequentia.

Ægyptij singulis diei horis singulos Planetas dominantes attribuerunt.

ⲡⲏⲣⲓⲏⲗ ⲛⲟⲥⲓⲣⲓⲥ ✢ id est, *Piriel Angelus Solis*.

ⲥⲟⲩⲣⲟⲧⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲛ̇ⲧⲉⲫⲟⲩⲗⲟ ✢ id est, *Surotiel Dominus Veneris.*

ⲁⲛⲟⲩⲃⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲛ̇ⲧⲉⲡⲓⲥⲁϫⲓ ✢ id est, *Anubiel Dominus orationis & inuentionis*.

ⲡⲓⲟϩⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲛ̇ⲫⲓⲟⲙ ✢ id est, *Piosiel Dominus maris & fundorum*.

ⲣⲉⲫⲁⲛⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲛ̇ⲧⲉⲭⲣⲟⲛⲟⲥ ✢ id est, *Rephaniel Dominus temporis & actionum*.

ⲡⲓϯⲉⲩⲥⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲛ̇ⲧⲉⲡⲓⲱⲛϧ ✢ id est, *Piseusiel Dominus vitarum*.

ⲧⲩⲫⲁⲛⲓⲏⲗ ⲛⲟ̄ⲥ ⲫⲟⲩⲉⲧⲙⲟⲩⲟⲕ ✢ id est, *Typhaniel Dominus destructionis*.

Coptica Numina Geniorum seu Angelorum septem.

Atque hi Genij dies noctesque veluti succenturiati obtinebant totius naturæ dominium iuxta Ægyptiorum mentem; ita vt Piriel Angelus Solis primæ primi diei horæ, octauæ, & decimæ quintæ, & vigesimæ secundæ dominaretur; secundi diei horæ primæ, octauæ, decimæ quintæ, vigesimæ secundæ Piosiel Lunæ Angelus dominaretur; & sic de cœteris, vt dictum est. Hasque horas tantâ superstitione obseruabant, vt nihil ferè operum ijs inconsultis aggrederentur. Quæ consuetudo ab ijs ad hæc nostra vsque tempora deriuata, communi Astrologorum calculo appro-

Antiquorum ac Neotericorum superstitio in obseruandis horis Planetarum.

probata, adeo mentes hominum infatuauit, vt radicibus iactis vix euelli posse videatur. Hebræi putant, Ægyptios non septem, sed tot diuersos Genios singulis horis dierum per totam hebdomadam ordine currentium attribuisse, quot horæ in vna septimana computantur; eorumque nomina & officia loco ingentis secreti, vt superstitiosissimi sunt, habent. Quæ quidem nomina & officia continentur in libro quodam Ietsiræ annexo; quem librum olim eruditissimus Abrahamus Ecchellensis Ionæ Galilæo, Hebrææ linguæ in Lycæo Romano Professori, hic mihi communicauit. Sunt verò omnia ex peruetusto Arabico Codice, teste dicto Abrahamo, in linguam Hebræam versa, & continent propemodum vniuersa, quæ in Astrologia consultoria & adiuratoria tractari solent: vnde ea, vtpote igne quàm luce digniora, nè incautis Philosophastris offendendi occasionem præberem, silentio supprimenda duxi, solummodò nomina prolaturus, vt Lector, si quando in huiusmodi nomina inciderit, ex cuius officina prodierint, cognoscat, & ea tanquam apertam Idololatriam Ægyptiacam inuoluentia rideat.

Ægyptij credunt singulis totius septimanæ horis singulos Genios attributos. Abrahamus Ecchellensis.

Tabula, Geniorum horis 12 nocturnis dominantium seriem & ordinem continens.

ואלה שמות השרים והשולטים וממונים על שעות הלילה:

Hæc sunt nomina Principum & Potestatum, qui præsunt horis nocturnis.

Nocte I. præsunt horis.

Hora 1 Papus, Genius medicamentorum.
2 Sisera, Angelus amoris & desiderij.
3 Hahabi, Genius apprehensionis.
4 Phalgus, Genius iudicij.
5 Zeiazua, Genius infirmitatis.
6 Tabris, Genius Consultor inter bonum & malum.
7 Sialul, Genius prosperitatis & pacis.
8 Nanrur, Genius scripturæ.
9 Risnuch, Genius seminationis & plantationis.
10 Sesarbil, Genius aduersus.
11 Æglun, Genius vastator igneus.
12 Tarab, Genius concussionis.

Nocte II. præsunt horis.

Hora 1 Sinbuk, Angelus iudicij.
2 Toruatus, Genius dissidij.
3 Phlogabitus, Genius ornamentorum.
4 Thacrinus, Genius confusionis.
5 Tabtibik, Genius fascinationis.
6 Susabo, Genius itinerum.
7 Sabrus, Genius sustentationis.
8 Toglas, Genius thesaurorum.
9 Suclagus, Genius præses ignis, noxius.
10 Azcuph, Genius puerorum raptor.
11 Zuphlas, Gen. venationis.
12 Mizran, Genius persecutionis.

No-

Nocte III. præsunt horis.

Hora 1 Rasphuia, Genius Necromanticus.
2 Nitibus, Genius stellarum.
3 Eirucus, Genius destruens idola.
4 Eistibus, Genius diuinationis.
5 Tacritan, Genius magicarum operationum.
6 Eiruilus, Genius fructuum.
7 Libtabis, Genius absconditi auri & argenti.
8 Zalburis, Genius consultationis medicæ.
9 Kilabus, Genius apprehensionis linguarum.
10 Armilos, Genius diuitiarũ.
11 Phaldorus, Genius interrogationis de occultis.
12 Labus, Genius inquisitionis veritatis.

Nocte IV. præsunt horis.

Hora 1 Zahun, Genius scandali & offensionis.
2 Hizarbin, Genius rerum maris.
3 Mascarun, Genius vastationis.
4 Pharzuph, Genius fornicationis.
5 Suphlatus, Genius puluerum terræ.
6 Nitika, Genius politionis lapidum.
7 Mizgitari, Genius volucrum rapacium.
8 Alphun, Genius volucrum mundarum.
9 Sablil, Genius furtorum.
10 Kataris, Genius Canum.
11 Rolabis, Genius lapidum.
12 Kalab, Genius vasorum.

Nocte V. præsunt horis.

Hora 1 Heiglus, Genius Niuium.
2 Sachluph, Genius Herbarum.
3 Zarobi, Genius præcipitiorum.
4 Sizlau, Genius venenorum.
5 Sair, Genius Antimonij.
6 Haatan, Genius retractionis furum.
7 Cauzub, Genius Incantationis serpentum.
8 Tukiphat, Genius lapidis Samir.
9 Schaclil, Genius mepicationis equorum.
10 Razanil, Genius lapidis Onychis.
11 Adiuchas, Genius cæsuræ lapidum.
12 Hanhad, Genius ciborum regiorum.

Nocte VI. præsunt horis.

Hora 1 Mizkũn, Gen. Amuletorũ.
2 Baglis, Genius ponderationis.
3 Butatas, Genius numerationis & computus.
4 Schickron, Genius custodiæ animalium.
5 Barcus, Genius præfecturæ.
6 Hatiphas, Genius vestimentorum.
7 Salilus, Genius apertionis clausuræ.
8 Zizuph, Genius clausuræ portarum.
9 Colopatiron, Gen. carcerũ.
10 Buchaphi, Gen. lamiarum.
11 Zopharis, Genius inclusionis Pythonis.
12 Marnes, Genius cognitionis spirituum.

No-

Annotatio.

Nocte VII. præsunt horis.

Hora 1 Hauen, Genius dignitatis.
2 Labezerin, Genius bonæ operationis.
3 Cahor, Genius deceptionis.
4 Aclahayr, Genius ludi & iocorum.
5 Camaysar, Genius concubitus.
6 Zaren, Genius vindicationis.
7 Iaser, Genius amoris comparandi.
8 Cuniali, Genius fœderationis.
9 Zeffar, Genius electionis rerum.
10 Mastho, Genius aspectuū.
11 Halacho, Genius amicitiæ.
12 Sellen, Genius gratiç Principum.

Notandum hoc loco, hanc Tabulam tantùm Geniorum dominij in 12 nocturnas horas totius Septimanæ dispositionem continere; per diurni verò temporis duodecim horas, dominia Geniorum, eodem prorsus ordine, quo nocturnis horis, sese consequi.

Vanitas Ægyptiorum in obseruandis horis planetarijs acriter perstringitur.

Sed vanitatem paulò fusiùs exponamus. Disponebant Veteres dominia planetarum iuxta ordinem horarum inæqualium; quæ cùm Sole in Boream vergente crescant interdiu, decrescant noctu, & contrà Sole in Austrum vergente; necessariò sequebatur dominia planetarum quoad durationem fuisse inæqualia, non quidem quoad diem ipsum, sed quoad noctem comparatam ad diem, & alios Solis parallelos. ita in Tropico æstiuo, cùm Romæ v. g. horæ duplo quasi maiores horis eiusdem noctis sint, dominia planetarum quasi horâ vnâ æquinoctiali & 15 minutis durabant, cùm nocte non nisi 45 minutis durarent. Hinc quæro, quomodo Astrologastri tam præcisè horas obseruare potuerint ad Genium eius horæ Præsidem inuocandum, præsertim nocte, cùm Sol Sciatherica in hunc finem erecta non illustraret? Certè necessariò grauissimos subinde errores incurrebant, dum, quam horam ipsi Martis putabant, illa adhuc ad Iouis imperium pertineret. Portentosa verò illa Geniorum planetariorū, qui in tutelam rerū singulis horis præesse finguntur ab Arabibus, Hebræis, Ægyptijs, nomina & officia, originem aliam non habent, quàm ex caliginosa Diaboli culina deprompta; & superstitiones horrendæ, quas ad Genium quempiam constituta hora trahendum, & ad votis sollicitationibusque suis fauendum exercent, tales sunt, vt Vulcanijs focis suscitandis, quàm publici luminis commendationi aptiores iudicem, vtpote quas horreant castæ Christianorum aures veluti impijssimas, & tanquam à Cacodæmone adinuentas. Visum nihilominus hîc fuit ea recensere, tùm ad succenturiatæ superstitionis contextum, tùm ad superstitionis Ægyptiacæ Syntagmata luculentiùs demonstranda. Qua quidem in re S. Irenæum secutus sum, qui vt infrænem Gnosticorum in ijs fingendis libidinem & insaniam ostenderet, eorundem Deastrorum, quos Æonas vocant, longum Catalogum vnà cum horrendis superstitionibus pertexit. Idem inquam ad piorum cautelam hoc loco mihi faciendum censui: est enim hæc Tabula damnata

radix

radix illius clauiculæ Salomonis, vt vocant; ex qua ad æterna infernalis barathri præcipitia aditus patet, ad vltimum ijs vtentium exterminium; ex qua omnia sua execranda facinora Dæmonum ope perficiunt Magi. Ex hac Cornelius Agrippa, Paracelsus, Petrus de Albano, alijque damnatæ & diabolicæ artis Magistri, dogmata sua desumpserunt, quæ omnes timoratæ conscientiæ homines, tanquam Scyllam & Charybdin fugere consulo. At quis nomina illa Angelorum fanatica illis reuelauit? non alius nisi Cacodæmon, totius Mateotechnias magister, & artifex. Quod quidem apertè liquet ex effectibus, quos præstare perhibentur, perniciosissimos, imò prorsus diabolicos; quos quidem in Angelos bonos non cadere, nemo tam imprudens, nè dicam, stolidus est, qui non videat. Mera itaque Magorum, & hominum diabolicis artibus deditorum opera, & commenta sunt.

CAPVT X.

De viginti octo Mansionibus Lunæ.

HOris planetarijs, earumque Genijs, succenturiantur 28 Mansiones Lunæ, cum appropriatis sibi Genijs. Vocantur Coptè ⲛⲓⲙⲟⲛⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫ̀ⲙⲉⲧⲓⲟϩ hoc est, *habitacula*, seu *diuersoria Lunæ*; Arabicè منازل القمر, *hospitia Lunæ*. Nonnulli stationes Deorum Lunarium eas quoque dicunt. Ego rectiùs Dæmonum stabula appellauero; cùm tot ac tantis superstitionibus referta sint, vt vix Astrologicum commentum sit, in quod Mansiones Lunæ non ingrediantur. Est autem Ægyptiorum figmentum, qui Lunæ cursum 28 dierum numero definientes, eidem singulo die naturali vnam stationem, vnà cum Genio eius stationis veluti administro quodam & conseruatore assignabant. Summo itaque studio, primò horam planetariam inquirebant; deinde qua eadem hora in statione Luna esset, considerabant; atque sic ex inimico vel amico Geniorum concursu, opus suum auspicandum, vel non auspicandum, iudicabant.

Mansiones Lunæ superstitionum seminaria sunt, & rectè Dæmonum stabula appellantur.

Mansiones 28 Lunæ sunt Ægyptiorum figmentum.

Verùm antequam ad Mansionum explicationem perueniamus, portam earum priùs hoc loco explicare visum est. Vocant Ægyptij portam Mansionum Lunarium eum circulum, quem Astronomi communi nomine Lacteum vocant, Coptè verò appellatur ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ⲡⲓⲧⲟϩ, quæ quidem vox, vt dixi in Supplemento Prodromi Copt. c. 5. Ægyptia seu Copta est, eamque nos *viam straminis* seu *paleæ* interpretamur; hoc enim nomine Ægyptij appellant circulum illum candidum, quem γαλαξίαν, seu τὸ γάλακτος κύκλον, Græci, Latini *viam lacteam* vocant, Ouidius verò iter, quo ad Iouem accedebant Superi, his verbis;

Porta mansionum Lunæ secundùm Ægyptios est Via lactea.

Est via sublimis cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.

Lactea via quomodo à diuersis populis vocetur.

Hâc iter est Superis ad magni regna Tonantis,
Regalemq́ domum. &c.

Dicitur autem lacteus circulus à Poetis, ob lac Iunonis effusum, de qua re consule Hyginum, Phornutum, aliosque Mythologos. Hæc, inquam, via Copticè vocatur *via straminis* seu *paleæ*; quam denominationem reliqui Orientales ferè omnes sequuntur. Constat autem duabus vocibus, quarum prima ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ *viam*, alia ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲧⲟϩ, *stramen* seu *paleam* significant, ⲛ̀ⲧⲉ verò est nota regiminis, vt in Grammatica Copta docuimus. Atque hanc interpretationem nostram veram esse, docent Arabes, Syri, Æthiopes, Hebræi, aliique Orientales. Arabes γαλαξίαν vocant vtplurimùm المجرة *Almagiret*, quasi diceres *fluxum* seu *tractum ex sparsa palea*; Author Scalæ, vti & Abenregel, ita eum describit: المجرة وهي طريق التبن *Almagiret, & est via straminis* seu *paleæ*. Mor Isaac in sua Philosophia Syriaca, pari ratione, hunc circulum lacteum vocat *semitam straminis* his verbis:

Author Scalæ, Abenragel, Mor Isaac.

ܘܐܝܠܐ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܓܠܓܠܐ ܕܡܠܘܫܐ ܡܬܩܪܝܐ ܫܒܝܠ ܬܒܢܐ ܀

Zona verò quæ in 12 signorum Orbe spectatur, vocatur via straminis seu paleæ. Æthiopes quoque, vt ab Abyssinis Sacerdotibus hîc Romæ audiui, eam *Chasara tsamangadu*, *viam straminis* vocant; vt Hebræi נתיבת תבן omnes fabulæ Ægyptiorum subscribentes. Fingunt enim Ægyptij Typhonem, Isidis fugientis fasciculum aristarum sibi obiectum in cœlo dispersisse; vnde & plagæ illi *viæ straminis* nomen in hunc diem mansit.

Ægyptiorum fabula de via lactea.

Ægyptij igitur, vt dicebam, statuunt 28 stationes Lunæ, id est totidem constellationum, quas Luna singulis suis periodis, hoc est, 28 dierum spacio attingit, loca, eaque loca vocant Copto nomine ⲛⲓⲙⲟⲛⲏ ⲛ̀ⲧⲉ ⲫⲓⲟϩ, hoc est, *habitacula siue diuersoria Lunæ*, (Arabicè المنازل القرية *hospitia Lunæ* seu *stationes Lunæ*) ⲛⲓⲙⲟⲛⲏ enim plur. num. mansiones, ⲛ̀ⲧⲉ notam regiminis, ⲫⲓⲟϩ verò Lunam significat. Atque has stationes Lunæ à primis temporibus vsque in hunc diem Astrologos, cùm ad mutationem aëris explorandam, tùm ad inchoationem operum secundandam opportunas & scitu dignas, vt aiunt, ob stellarum influxus locis memoratis signiferi varios rerum effectus introducentes, obseruare videmus. Constat autem quælibet statio 12 gradibus & 24 minutis præcisè, vt cuiuis circulum in 28 partes dispescenti patebit. Hæ stationes licet aliàs in octaua sphœra à capite Arietis inchoentur, eas tamen ob motũ augium nunc à 22 Arietis gradu moderni auspicantur Astrologi. Ordo stationum Lunarium, earumque explicatio sequitur.

Lunæ 28 stationes quomodo appellarint Ægyptij.

Quælibet 28 stationum Lunæ constat 12 gr. 24. m.

I. ⲭⲉⲧⲕⲱⲛ Coptè *piscis*, significat hoc loco *stationem piscis*; Arabicè appellatur بطن الحوت *Venter Ceti*, siue *piscis*; estque prima statio Lunæ, ab humiditate perniciosa sic dicta; incipiebatque à 0 gr. Arietis, terminabaturque in 12 gr. eiusdem signi & 24 min. Genius huius stationis iuxta Arabes est قيايل *Kiaiel*; statio infestationis inimici.

Ordo & explicatio 28 stationum Lunæ.

II ⲡⲓⲕⲁⲧⲁⲧⲱⲡⲓⲟⲛ, id eſt, *piſcis Hori*, Arabicè السرطين *ſtatio Lunæ* eſt, quam Author Scalæ his verbis deſcribit: السرطين وهو راس الحمل *Sartin, & eſt caput Arietis*. Abenragel ita dicit:

السرطين وهو منزل القمر في برج الحمل فهو راس الحمل ✡

Id eſt, *Sartin ſtatio Lunæ eſt in ſigno Arietis, accipiturq́; paſſim pro ipſo capite Arietis*. Initium eius 12 gr. Arietis & 24 m. finis eius in vigeſimo quinto gr. eiuſdem. Huius Genius eſt حياييل *Hiaiel*; ſtatio reconciliationis Principis eſt.

III ⲕⲟⲗⲁⲓⲱⲛ, *ſtatio connectens*, Arabicè بطين *Bathin*. ita eum deſcribit Chamus:

بطين هو منزل القمر فهو مثلث عند بطن الحوت ✡

Bathin, ſtatio Lunæ eſt, & eſt triangulum prope Ventrem Ceti. Nos hanc ſtationem aliam non dicimus, niſi quam Triangulum ſiue Δέλτα, caput Arietis, & Piſcis Boreus eiuſdem ferè latitudinis fundant. Initium huius ſtationis eſt à vigeſimo quinto gr. ♈ inchoato, finis in nono ♉. Huius Genius جنهاييل *Ginchiael*, & ſtatio eſt proſperitatis & bonæ fortunæ.

IV. ⲱⲡⲓⲁⲥⲁ id eſt, *ſtatio Hori*, Arabicè الثريه *Altarieh*; ſtatio Lunæ eſt, quam Pleiades præſtant Lunæ. Vocarunt autem Hori ſtationem ab Horias, eò quòd Horus, quo Mundi fœcunditatem, Plutarcho teſte, ἱερογλυφῶς innuebant, maximè in Tauro, Veneris domo, Pleiadum conſortio ſeſe exereret. Vnde & Hebræi has eaſdem Pleiades עש, ſiue סוכות בנות *Gnaſch*, ſiue *Succoth benoth*, id eſt, *congregationem*, ſiue *filias tabernaculi, filias opertas, & fotas* vocant: vt enim Gallina pullos ſuos fouet & ſuſtentat, ita Hori Mundum inferiorem in hoc ſigno, Tauri ſtatio. Vnde & idolum eius fuiſſe aiunt Gallinam cum pullis ſuis. ita Raſſi in cap. 5. Amos, & in Iob:

סוכות בנות דמות תרנגלת עם אפרחיה: Raſsi.

Succoth Benoth ſimulacbrum erat Gallinæ cum pullis ſuis. Hæ autem Succoth Benoth eædem ſunt cum Horias Ægyptiorum, & Arabum الثريه *Altarieh*, quod idem eſt ac ſtatio Taurina: الثريا *Altarieh* enim aliunde nomen ſuum non inuenit, niſi à voce Arabica ثور *Tzuor*, quæ Taurum ſignificat. Expreſſè docet id his verbis R. Iona in 5. Amos.

סוכות בנות הוה ז׳ כוכבי במזלח אשר בלשון אשמאלים אלתוריא: R. Iona.

Succoth Benoth ſunt ſeptem ſtellæ in Zodiaco, quæ linguâ Iſmaëliticâ, id eſt, Arabica vocantur Altarieh. Verùm de hiſce conſule Templum Ægyptiacum, id eſt, primum Tomum Oedipi, vbi de hiſce curioſa multa traduntur. Reſpondent hiſce verba Abenragel, qui in ſua Aſtrologia, manſiones Lunæ deſcribens, de hac ita dicit:

الثريا هو منزل القمر في برج الثور وتسمى دجاجة السما مع بناتها ✡ Abenragel.

Altaria ſtatio Lunæ eſt in ſigno Tauri, & vocatur Gallina cœli cum filiabus ſuis. Sunt nonnulli, qui confundunt الثريا cum بنات النعش & نعش لعازر id eſt, *cum filiabus feretri*, & *feretro Lazari*, quas alij Arcturum, alij Vrſam minorem dicunt. Sed quid nos de eo ſentiamus, & quid verè ſtatuendum

ſit, docemus in primo Tomo huius Oedipi, quod Templum Ægyptiacum notauimus. Certè Pleiades ab Æſchylo, Pindaro, Simonide περιστεράς, id eſt, *columbas* dici, apud Athenæum reperio: neque aliò reſpicit Homerus, cùm in deſcriptione Scyphi Neſtorei πελειάδας, columbas Ioui canit ambroſiam pocillari, πλειάδας intelligens. Sed vt ad noſtrum inſtitutum reuertamur, vocatur ⲱⲣⲓⲁⲥ ⳾ alio quoque nomine Copto ⲉⲝⲁⲥⲧⲣⲁⲛ ⳾ quaſi diceres, *ſex aſtra*; quibus ſanè verbis luculentiſſimè indicatur, aliud non intelligi niſi الثريا *Altarieh*, hoc eſt, *Pleiades*; conſentitque illud Ouid.

Athenæus.

Pleiades incipiunt humeros tolerare paternos,
Quæ ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent.

Initium huius ſtationis eſt nonus gradus Tauri, finis vigeſimus ſecundus eiuſdem. Sed hæc forſan fuſiùs quàm par erat. Huius Genius eſt دلهاييل *Delbaiel*; & eſt ſtatio inimicitiæ & vindictæ.

V ⲡⲓⲱⲣⲓⲟⲛ ⳾ *ſtatio Hori maior*, Arabicè الدبران *Aldebaran*; vocatur ſtatio Hori, eò quòd ſicuti eandem ferè cœli plagam cum præcedente obtinet, ita & ab operationibus Hori maximè efficacibus in hac ſtatione denominationem ſuam inuenit. De hac ita Abenragel.

الدبران هو منزل في برج الثور فهو عين الثور ✡

Id eſt, *Aldebaran ſtatio Lunæ in ſigno Tauri eſt, & vocatur oculus Tauri*. Sequuntur Arabes Aſtrologos omnes moderni, qui Aldebaran poſtea pro oculo Tauri ſumunt. Græcis dicitur λαμπαδίας, ab inſigni videlicet ſplendore ſic dicta. Initium eius 21 gr. Tauri, finis quartus ♊. Genius eſt هوايئيل *Huaiel*; ſtatio eſt fauoris Magnatum.

VI ⲕⲗⲁⲥⲟⲥ ⳾ *Clauſtrum*; ſtatio Lunæ ſic dicta Arabicè الهنعة, nihilque aliud eſt, quàm duæ ſtellæ in Geminis, quarum prima, quæ pedes eorum præcedit, Græcis, Gemino teſte, πρόπους; altera, ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ſecundæ magnitudinis, Arabibus راس الجوز *Ras elgieuze*, hoc eſt, *caput* ♊ dicitur. Has ſtellas duobus nominibus alijs ab Arabibus deſcriptas reperio, videlicet غرقلس وافولون *Garakles & Apullun*; quæ res cùm me perplexum redderet, tandem eos huiuſmodi Græcis nominibus corruptis Herculem & Apollinem (quibus nominibus τῶν Διδύμων, ſiue *Geminos* apud Mythologos appellatos lego) indicare voluiſſe inueni. Incipit hæc ſtatio à quarto gradu Geminorum, & terminatur in decimo octauo eorundem. Genius huius eſt فيجاييل *Phigiaiel*; ſtatio eſt beneuolentiæ & amoris.

VII ⲕⲗⲁⲣⲓⲁ ⳾ Arabibus الهنعة *Albenaah*, Lunæ ſtatio eſt, quam Abenragel ſic deſcribit:

الهنعة هي منزل القمر في برج التوءمان يسمونها كتف التوءمان ✡

Albenaah Lunæ ſtatio eſt, quam vocant ſcapulas Geminorum. Incipit autem à decimo octauo, & terminatur in trigeſimo Geminorum. Genius eius eſt زساييل *Ziſaiel*; ſtatio eſt acquiſitionis bonorum.

VIII ⲡⲓⲙⲁϩϭⲓ ⳾ id eſt, *cubitus*, quaſi diceres, ⲡⲓⲙⲁϩϭⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲉⲩⲓⲛ ⳾ *cubi-*

cubitus Nili, Arabicè ذراع الاسد *Durah Eleſſed, cubitus Leonis*. Ego arbitror hanc ſtationem malè dictam ab Arabibus *cubitum Leonis*, cùm integro adhuc ſigno diſtet. Dicitur igitur ⲡⲓⲙⲁϩ ⲥ̄ⲓ ⲛ̄ⲧⲉⲕⲉⲱⲛ id eſt, *cubitus Nili*, eò quòd circa hanc ſtationem Lunæ, Nili incrementa incipiebant comparere in Nilometro, in ſuos cubitos diuiſo; de quibus nos fuſè alibi. Incipit autem hæc ſtatio à principio Cancri, & terminatur in 13 eiuſdem. Genius huius eſt حطاييل *Hathaiel*; ſtatio eſt victoriæ in bello.

IX ⲧⲉⲣⲙⲉⲗⲓⲁ *ſtatio deſcenſus* ſeu *influentiæ*, Arabicè النثرة *Alnathreh*; eſt ſtatio Lunæ in ſigno Cancri. ita Abenragel:

النثرة منزل القمر في برج السرطان

Alnathreh Lunæ manſio eſt in ſigno Cancri. Ego puto eſſe duas ſtellas illas, quas Proclus ὄνοι, Latini *Aſellos* vocant. Vide Plinium lib. 18. Initium huius ſtationis eſt decimus tertius Cancri, finis eiuſdem vigeſimus ſextus Cancri. Genius eius eſt طياييل *Tiaiel*; ſtatio eſt infirmitatum.

X ⲡⲓⲁⲧⲧⲟⲥ *ſeipſam parturiens*. Manſio Lunæ, Arabibus dicta الطرف *Eltarph*. Occupat totum ſpacium à vigeſimo ſexto gradu Cancri, vſque ad nonum gradum Leonis. Genius eſt جياييل *Biaiel*; ſtatio facilitatis partus.

XI ⲧⲡⲧⲉⲅⲛⲓ *Frons*, Arabicè الجبهة *Elgiebbe*; ſtatio Lunæ eſt in Leonis fronte. ita Abenragel:

الجبهة منزل القمر في برج الاسد وهي جبهة الاسد

Algebbet, Lunæ manſio eſt in ſigno Leonis, & eſt frons Leonis. Initium eius nonus gradus Leonis, finis 21 eiuſdem. Genius eius eſt كاكاييل *Kekaiel*; ſtatio eſt reuerentiæ & timoris.

XII ⲡⲓⲭⲱⲣⲓⲟⲛ idem ac ὑπαρχέτης; ſtatio eſt, quam Scalæ Author vocat الخرقان *Alcharkan*, alij الزبرة *Alzabre*; vltimamque partem Virginis occupat, id eſt, vigeſimum primum gradum Leonis vſque ad quartum Virginis. Genius eius لعاييل *Laaiel*; ſtatio ſeparationis amicitiæ.

XIII ⲁⲥⲫⲉⲗⲓⲁ *ſtatio amoris*, Arabibus الصرفة *Alſzarphet*; ſtatio Lunæ eſt, de qua ita Abenragel:

الصرفة هي منزل القمر في برج العذري التي هي السنبلة فيرفع البرد

Alſzarphet ſtatio Lunæ eſt in dodecamorio Virginis, quæ & Sanbalet dicitur, tollitque frigus. alij quoque hanc plagam vocant السماك *Alſzamach*; Græci ςάχυν, Latini *Spicam*; de qua ita Aratus: ἡ ἐν χερσὶ φέρει ςάχυν αἰγλήεντα, quæ explicans Cicero, ait:

Spicam illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo.

Incipit hæc ſtatio à quarto Virginis, & terminatur in decimo octauo gradu eiuſdem dodecamorij Virginis. Genius eſt مصاييل *Maſaiel*; ſtatio pacis & vnionis coniugalis.

XIV ⲁⲃⲉⲭⲓⲁ *ſtatio latrantis*, forſan à Canicula, quæ hoc in dodeca-

decamorio olim occidebat; Arabicè الغفا *Algaua*, manſio Lunæ eſt in dodecamorio Virginis, cuius initium decimus octauus gradus Virginis, finis trigeſimus eiuſdem. Genius نقوابيل *Nakuaiel*; ſtatio diuortij.

XV ϫωρι̅τος ✣ *ſtatio altitudinis*, Arabicè السماك *Alſamak*, Lunæ manſio eſt in Libra, initium eius o gradus Libræ, finis eius tertius decimus eiuſdem. Genius ſtationis eſt كقايل *Kekaiel*; ſtatio acquiſitionis amicorum.

XVI ϫαμβαλια ✣ *ſtatio propitiationis*, Arabicè الغفر *Algaphra*, Lunæ ſtatio eſt in dodecamorio Libræ; incipit à decimo tertio gradu Libræ, & terminatur in 26 gradu eiuſdem. Genius عقلاييل *Aklaiel*; ſtatio lucri & mercimoniorum.

XVII πρι̅τισι ✣ Arabicè الزنانات *Alzananath*; ſtatio Lunæ eſt, cuius initium vigeſimus ſextus gradus Libræ, finis nonus Scorpionis. Genius huius نفاييل *Papaiel*; ſtatio latrociniorum.

XVIII ϲτεφανι ✣ *Corona*, Arabicè اكليل *Eklil*; ſtatio Lunæ eſt, cuius initium nonus Scorpij, finis vigeſimus primus eiuſdem. Genius مصراييل *Meſraiel*; ſtatio infirmitatum.

XIX ϫαρϭιαν ✣ *Cor*, Arabicè القلب; ſtatio Lunæ eſt prope cor Scorpij. Genius huius قفعاييل *Kephaiel*; ſtatio recuperationis ſanitatis. de qua ita Abenragel:

القلب هو منزل القمر في برج العقرب فهى قلب العقرب ✡

Alkolb Lunæ ſtatio eſt in dodecamorio Scorpij, & vocatur Cor Scorpij. Initium eius vigeſimus primus gradus Scorpionis, finis quartus Sagittarij.

XX αγγια ✣ *Sancta*, Arabicè الشولة *Alſchaulet*; ſtatio tranſlationis Caniculæ in cœlum, vnde & ϲιωτ vocatur. De qua ſtatione peculiari tractatu agitur. Longitudo huius ſtationis eſt à quarto Sagittarij vſque ad decimum ſeptimum eiuſdem. Hæc ſtatio ab Ægyptijs quoque vocatur ϲολεκα ſiue αϲτροκτωιν ✣ Genius رزاييل *Rezaiel*; ſtatio venationis.

XXI μιααρεϩ ✣ *Statio gratiæ & iucunditatis*, Arabicè النعايم *Elnaaim* ita dicta, quod lætam produceret ſegetem; ſtatio hæc principium ſuum habet à decimo ſeptimo gradu Sagittarij, & terminatur in trigeſimo gradu Sagittarij. Genius eius ستاسيئيل *Setaſiel*; ſtatio calamitatum.

XXII πολιϲ ✣ *Ciuitas*, Arabicè البلده *Elbeldeh*; ſtatio Lunæ eſt intra o gr. & 13 Capricorni. de qua ita Chamus:

البلده هو منزل القمر في برج الجدي بين النعايم ومسعـــــد ✡

Elbeldeh ſtatio Lunæ eſt in dodecamorio Capricorni, inter Elnaim & Meſchadt. Genius eius eſt تتاييل *Tetaiel*; ſtatio fugæ & exilij.

XXIII ϭπετϣωϲ ✣ id eſt, *Brachium ſacrificij*, Arabicè سعد الذباح *Saad eldababb*. Incipit à decimo tertio gradu Capricorni, & terminatur in 26 gradum eiuſdem ſigni. Genius تتاييل *Tetzaiel*; ſtatio deſtructionis & expilationis.

XXIV.

XXIV ϫⲛⲉϫⲣⲓⲧⲟⲥ Beatitudo, siue brachium absorptum, Arabicè سعد البلع Saad elbelaa; statio Lunæ est, quæ incipit à 29 gr. Capricorni, & terminatur in 9 gradu Aquarij. Vocatur hæc etiam ذنب الجدي cauda Capricorni, à stella prima primæ mag. in radice caudæ fixa. Genius eius خخابيل (bachaiel); statio fœcunditatis gregum.

XXV ϫⲛⲉϫⲛⲉϫⲧⲏⲥ Beatitudo beatitudinum, siue brachium brachiorum, Arabicè سعد السعود Saad elsaaud; statio Lunæ est in dodecamorio Aquarij, cuius initium est nonus gradus Aquarij, & finis 21 eiusdem. Quidam Arabum hanc plagam vocant quoque فم الحوت phem elhhaut, id est, os piscis; est enim, vt cum Græcis loquar, στόμα τοῦ ἰχθύος λεγομένου νοτίου μονοζώνου; & videtur ex antiquorum mente sidus hoc potius referendum ad piscem meridionalem & solitarium, quàm ad Aquarium. Nos igitur hanc stationem potius dicimus occupare eam plagam, quam Græci χύσιν ὕδατος, & ob anfractus, ἀστροδόνη dixêre. Corruptè legitur in Vitruuio hoc loco ἀρμοδόνη, pro ἀστροδόνη; quod doctos notare velim; Hesychius enim expressè ἀστροδόνην interpretatur, τῶν ἀμυδρῶν ἀστέρων χύσιν, id est, obscuriorum stellarum fusionem. Genius est دداليل Dedaliel; statio affluentiæ bonorum terræ.

XXVI ϫⲛⲉϫⲉⲟⲡⲓⲁⲛ Brachium absconditum, Arabicè سعد الاخبية Saad elachbhieb; statio Lunæ est, quæ incipit à vigesimo primo gradu Aquarij, & terminatur in quarto piscium. Genius شعشيل Szaszaiel; statio voluptatum.

XXVII ⲁⲣⲧⲉⲗⲟⲥ Statio prioris germinationis, Arab. الفرغ المقدم Alphara elmakoddem; statio Lunæ est, cuius initium est à quarto gradu Piscium, & finis eius in 17 gr. Piscium. Genius eius طاطيل Tatsiel; statio siccitatum.

XXVIII ⲁⲣⲧⲉⲗⲟⲥⲓⲁ Posterior germinatio, Arab. الفرغ المؤخر Elphara elmuchar; statio Lunæ est à 17 gradu Piscium, vsque in 30 gradum eiusdem extensa. Genius هرخزييل Harchaziel; statio inundationum.

Atq; hæ sunt Nomenclaturæ 28 stationum Lunæ, à veteribus Ægyptijs vsitatæ, quarum ordinem secuti sunt etiam Arabes Brachmanes Indorum Philosophi, vt ex libris eorum patet, vt in Supplemento ad Prodromum dixi loco suprà citato.

PARS

PARS II.

De Aegyptiorum Computu, annique rectè constituendi ratione & methodo.

CAPVT I.

De Origine diuisionis temporum in annos, dies, horas.

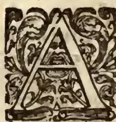

EGYPTIOS primos Mortalium post diluuium, Astronomiæ intendisse, Tempus iuxta Solis & Lunæ cursum in annos & dies diuisisse, intercalandarum dierum rationem detexisse, suprà ex Plutarcho, Diodoro, Herodoto, alijsque sat superque patuit. Quod vt modò luculentiùs pateat;

Ægyptij diuiserunt annũ in tot dies, quot annis vixit Henoch

Sciendum est, Arcanam Hierophantarum, vti suprà in Astrologia, & in Obelisco Pamphilio fol. 28. innuimus, fuisse traditionem, annum ciuilem Ægyptiorum tot constitisse diebus, quot fuerunt anni dierum vitæ Henoch primi illius ante diluuium Hermetis, quem Arabes Adris, Ægyptij primum Osirim, aut etiam Hermetem dicunt. Habuit autem, attestante sacro Genesis textu, Henoch, postquam translatus est, annos vitæ suæ 365. *Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni.* Cùm verò suprà Hermetem secundum, quem Trismegistum diximus, annum tot dierum constituisse retulimus, verisimile est illum hanc methodum habuisse ex prioris Hermetis monumentis, per Chamum postero Mundo communicatis; quo quidem ciuili Ægyptiorum pleno & simplici anno, non tantùm Veteres Astronomi, sed & posteri Mathematici, & potissimùm eorum Princeps Ptolomæus vsi sunt. Alij hoc loco authorem ἐπαγωμένων seu intercalarium aiunt fuisse Aseth trigesimum primum Regum Ægypti. ita Eusebius in Chronico. *Ægyptiorum Regum XXXI. regnauit Aseth annos XX. hic apposuit anno dies intercalares;* & *illis temporibus, vt aiunt, annus Ægyptiacus 365 dierum proditus fuit; qui antè 360 absoluebatur.* Sed cùm huius rei inuentionem iam suprà Mercurio Trismegisto multò antiquiori attribuerimus, non video, quomodo hæc cohærere possint; cùm à Misraim Ægyptiacæ Monarchiæ fundatore vsque ad Aseth, quem nos cum Mispharmutosi secundo eundem esse dicimus, anni computentur 924. ipso attestante Eusebio: Ἀπὸ τοῦ πρώτου Βασιλέως καὶ οἰκιστοῦ Μεστρὲμ τῆς Αἰγύπτου ἕως τοῦ Κογχάρεως ἔτους ἐσχάτου πληροῦνται ἔτη ψ', Βασιλέων κέ: A Concharo verò ad Aseth anni iuxta eundem numerentur 224. qui iuncti 700 faciunt 924 annos, adeoque inuentio intercalarium incidat in annos circiter exitus filiorum Israël ex Ægypto; quod nullâ ratione dici debet, aut potest. Si enim Chronico Eusebij ex Manethonis fragmentis computato standum est, dicendum, vel Aseth confusum esse cum alio huius nominis

Eusebius facit authorem ἐπαγωμένων Regẽ Aseth, sed malè.

Rege, quem nos Maſpharmutoſin II. ſuprà diximus, vel nodus hic intricatiſſimus eſt accuratiùs extricandus. quod vt fiat.

Dico, Aſeth Regem Mercurio ferè Synchronum fuiſſe; nam ante Tutemoſin, ipſum Euſebius ponit tertium; hic Mercurij inuenta, vti curioſus erat, ad incudem reuocans, epagomenas in ordinem redegit, reiectiſque varijs de anni forma rudis ſeculi opinionibus, ſolum hunc tanquam exactiorē retinuit; & vt myſterioſā eum inuentione adornaret, ſingulos hoſce quinque intercalares dies Deorum nominibus inſigniuit, atq; ex hoc apud poſteros huius machinationis inuentor audiuit; non quòd re vera primus fuerit earum inuentor, cùm formam anni 365 dierum ab Henoch, ſucceſſiuâ traditione, vti diximus, per Chamum traditam, Mercurius primus poſt diluuium euulgauerit. Atque hâc ratione locum hunc, ſaluo meliorum iudicio, intelligendum exiſtimo; hoc enim poſito, & Chronologiæ ordo, & ratio temporis ſcitiùs ſibi conſtabit.

CAPVT II.

De Luſtro Sothiaco, ſeu Caniculari.

AEgyptij experientiâ diuturna obſeruationum cœleſtium paulatim inſtructiores, cùm viderent, annum, quo tunc paſſim vtebantur 360 dierum, Solis in Zodiaci periodo non vſquequaque reſpondere, ſed quinque diebus eandem ſuperare notarent, annum Solarem duodecim Menſibus τριακονθημέροις, id eſt, trecenarijs, & quinque dierum epagomenon appendice in fine anni, ſine vllo quadrante diei definiuerunt; qui deinde ab omnibus verus annus ciuilis habitus fuit. Qui iterum vel fixus fuit, vel vagus & ſolutus; ille vti ciuilibus negotiationibus, ita hic ſacris Hierophantarum actionibus inſeruiebat.

Annus Ciuilis Aegyptiorum 365. dierum duplex, fixus, & vagus.

Itaque annus Ægyptiorum ſimplex & vniformis fuit, ſine vllis horis appendicibus, & biſſextis, quæ quarto quolibet anno tranſacto in Iuliana forma intercalari ſolent. Quapropter ſi cum Iuliano comparetur, poſt annos quatuor Menſium neomeniæ vno die retrocedunt; poſt 8 annos biduo; atque ita paulatim, donec poſt 1460 annos Iulianos euolutos, ad idem caput Iuliani Menſis & diei, vnde profecta fuerat, primi Menſis neomenia reuertatur. Atque hunc annorum circulum quidam vocant Luſtrum caniculare, ſiue ἔτος κυνικὸν, ἤτοι Σωθιακόν. Luſtrum caniculare minus eſt Syſtema annorum 4 Ægyptiacorum, dierumque 1460: Luſtrum verò minus Iulianum eſt annorum 4 Iulianorum, dierumque 1461, ſuperatque Ægyptiacum vno die, ob quatuor quadrantium intercalationem: Superat enim annus Iulianus ſimplex Ægyptiacum ſex horis ferè, quæ quatuor annorum ſpacio in 24 horas excreſcentes, diei integri intercalationem efficiunt. Iterum Luſtrum caniculare maius Ægyptiacum, eſt Syſtema annorum Ægyptiacorum 1461, quo interuallo Thoth ciuilis redit ad Thoth Iulianum vnde profectus eſt: Iulianum verò luſtrum caniculare, eſt Syſtema luſtrorum minuſculorum Iulianorum 365.

Annus Aegyptiorum vniformis ſemper.

Luſtrum caniculare ſeu Sothiacum Ægyptiorum minus.

Luſtrum caniculare ſeu Sothiacum Ægyptiorum maius.

365. scilicet annorum Iulianorum 1460, Ægyptiorum verò 1461, quo interuallo Thoth redit ad eundem diem Iulianum. Atque hoc spacium ἔτος κυνικὸν μέγα, siue ἐνιαυτὸς Θεοῦ, id est, *Annum Dei* vocant. Quæ annorum diuisio, appellatioque, non exiguas lites excitauit non ita pridem inter duos magni nominis viros; quam tamen solâ veterum Scriptorum authoritate dirimendam duximus: tantum enim in hac materia, vti abstrusa, ita incerta, credi debet, quantum ex bonis Authoribus probari potest; nè figmentis, propudiosisque commentis locus vllus concedatur. Cardo igitur controuersiæ in hoc versatur: Vtrum Ægyptij præter annum communem Solarem solutum & vagum, lustra quoque quadriennia siue Sothiaca vsurpârint? Secundò, Vtrum ἐνιαυτὸν Θεοῦ siue *Annum Dei*, appellârint? Tertiò, Vtrum ad figendos annos intercalationem adhibuerint? De quibus singulis ordine breuiter tractabo.

Annus Dei apud Ægyptios.

Controuersiæ status contra Ægyptiorum annos & lustra.

Theon Alexandrinus.

Ægyptios igitur anno vago & soluto vsos, hisce verbis Theon describit: Ἐξ ἧς λαμβάνεται ὅτι μὴν καὶ ἡμέρα κατ' Αἰγυπτίους τὸν δὲ πάλιν τὸν τρόπον. ἐπεὶ γὰρ ὁ καθ' Ἕλληνας, ἤτοι κατ' Ἀλεξανδρέας ἀιδιος ὁ μὲν ἥλιος ἐνιαυτὸν ἡμερῶν ἐπὶ τξε', καὶ μία τετάρτη, καὶ καθ' Αἰγυπτίους ὡς ἔφαμεν τξε' μόνον. δῆλον ὡς ὅτι διὰ τέσσαρα ἔτη ἡμέραν προσλαμβάνει καθ' Ἀλεξανδρέας. *Deinceps vsurpatur Mensis & dies secundùm Ægyptios ad hunc modum. Quoniam enim Græcorum siue Alexandrinorum proprius annus diebus constat 365 cum vna quarta; Ægyptiorum verò 365, duntaxat: perspicuum est quarto quoque anno diem vnum, ad Alexandrinum accrescere.* Quibus in verbis Alexandrinos indicat annum fixum, nimirum Augustæum accinisse; Ægyptios verò priscos, sine intercalari simplicem annum atque æquabilem egisse. Quæ omnia confirmantur apud Ptolom. in Almagesto. Lustris quoque Sothiacis, quos ἐνιαυτοὺς Θεοῦ, hoc est, *Annos Dei*, appellabant, vsos esse, Censorinus refert his verbis: *Ad Ægyptiorum verò annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικὸν, Latini Canicularem vocamus; propterea quòd initium eius sumitur cùm primo die eius Mensis, quem Ægyptij Θὼθ vocant, Caniculæ sidus exoritur; nam eorum annus ciuilis solùm habet dies 365 sine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter anni die minus est, quàm naturale quadriennium, eòque fit vt anno 1461. ad idem reuoluatur principium. Hic annus etiam annus ἡλιακὸς à quibusdam dicitur, ab alijs Θεοῦ ἐνιαυτὸς.* Quæ vt intelligantur, obseruandum est, Ægyptios duplicem habuisse computus sui rationem: vnam, quæ ad annos figendos, ac in ordinem redigendos instituebatur, eratque toti Ægypto vnà cum Alexandrinis promiscuè vsitata; quam & in hunc diem vsque obseruant Christiani Coptitæ. Altera propria fuit Sacerdotibus & Hierophantis, vnde & mystica seu hierophantica, & arcana dicebatur, solis, vt dixi, Sacerdotalis ordinis Sapientibus nota, nullâque intercalatione vtebatur, sicuti ciuilis; sed permittebat habenas annis suis, excrescentesque dies & annos certo quodam & mystico artificio Solis rationibus imputabat. Verùm nè quicquam gratis dixisse videamur, dicta proborum Authorum testimonijs iam restat, vt declarentur. Primò Geminus peruetus Astronomus in suo de Sphœra libro de dictis Hierophanticis annis ita differit: Οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐναντίαν ὑπόληψιν καὶ πρόθεσιν ἐσχήκασι τοῖς Ἕλλησιν. Οὔτε γὰρ τοὺς ἐνιαυτοὺς ἄγουσι καθ' ἥλιον, οὔτε τὰς μῆνας, καὶ τὰς ἡμέρας κατὰ τὴν σελήνην, ἀλλὰ ἰδίᾳ τινι ὑποστάσει κεχρημένοι εἰσὶ, βούλονται γὰρ τὰς θυσίας τοῖς Θεοῖς

Ptolomæus.

Censorinus.

Ægyptij duplicem Computus rationem habuerunt.

Hierophanticæ computandi ratio apud Ægyptios.

Geminus.

Θεοῖς μὲν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ γίνεσθαι, ἀλλὰ διὰ πασῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὡρῶν διελθεῖν, καὶ γίνεσθαι τὴν θερινὴν, καὶ χειμερινὴν, καὶ φθινοπωρινὴν, καὶ ἐαρινὴν ἄγουσι. τὸν γὰρ ἐνιαυτὸν ἡμερῶν τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε. δώδεκα γὰρ μῆνας ἄγουσι τριακονθημέρους· καὶ πέντε ἡμέρας ἀπάγουσι, τὸ δὲ μίαν τετάρτην οὐκ ἐπάγουσι, διὰ τὴν προκειμένην αἰτίαν, ἵνα αὐτοῖς ἀναποδίζωνται ἑορταί. *Nam Ægyptij contrariam,* inquit, *ac Græci sententiam ac propositum secuti sunt; neque enim annos ad Solem dirigunt, neque Menses & dies ad Lunam, sed peculiari quodam fundamento nituntur, student enim sacra Deorum non ijsdem anni repræsentare temporibus, sed ea ipsa omnes anni tempestates peragrare volunt, vt idem festum æstiuum sit, & hybernum, & autumnale, ac denique vernum. Annum quippe dierum obseruant 365, Menses verò duodecim tricenarios, addunt his præterea dies quinque; neque quadrantem inserunt, ob dictam videlicet caussam, vt ipsis solemnia retrocedant.* Atque hoc est proprium institutum Hierophantarum, qui de industria anno suo habenas laxabant, vt solemnes dies ac festiui nullâ certâ tempestate continerentur, sed per omnes paulatim circumducerentur. Cuius meminit quoque Haly in suo Tarich his verbis:

Annus vagus Hierophantarum eur.

Haly.

وكان لمصر بين الشنت اول لحكماهم وكان ثلثمايه وستين وخمس يوما بغير السعات
واخره ثلثه مايه وستين وخمس يوما وست سعات لا سوي وهي سنة مشتركه لكل
اهل المصر ☼

Fuerunt autem Ægyptijs duo anni: primus fuit Sacerdotum, eratque 365 dierum, absque adiuncto: alter erat annus 365 dierum, cum additione horarum; & hic erat annus vulgò vsitatus, siue toti Ægypto communis. Meminit & huius distinctionis Theon Alexandrinus in Canonibus. Verba eius sunt:

Theon.

Ἐπεὶ γὰρ ὁ καθ' Ἕλληνας, ἤτοι καθ' Ἀλεξανδρέας, ἀναδιδόμενος ἡμῖν ἐνιαυτὸς ἡμερῶν ἐστὶ τξε καὶ τετάρτου, ὅτι καθ' Αἰγυπτίους, ὡς ἔφαμεν, τξε μόνον, δῆλον ὡς ὅτι κατὰ τέσσαρα ἔτη ἡμέραν μίαν προσλαμβάνει ὁ κατὰ Ἀλεξανδρέας, κατὰ δὲ αυξ' ἡμέρας τξε', τουτέστι κατ' Αἰγυπτίους ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ πάλιν ἅμα ποιοῦσιν, οἵτε κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων, καὶ οἱ κατὰ τὴν Αἰγύπτιον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἑξῆς τὰς ἡμέρας, καὶ τοὺς μῆνας τοῦ κατ' Αἰγυπτίους χρόνου ὅλον ἐνιαυτὸν προσειληφότες· καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ πάλιν ἀκολούθως. *Quia verò iuxta Græcos, aut Alexandrinos, prout à nobis traditum est, annus dierum est 365 cum quadrante, iuxta Ægyptios verò solùm 365, vt diximus; patet annum Alexandrinum in quatuor annis integrum diem assumere; in annis verò 1460. dies 365. hoc est, iuxta Ægyptios annum vnum: & rursus eodem tempore & Alexandrini & Ægyptij annum suum simul auspicantur; & toto illo anno dies mensesq́ planè iuxta Ægyptiorum rationem Alexandrini agunt; initio verò sequentis anni incipiunt Aegyptij quadrantem diei anticipare, & sic deinceps.* Ex quibus verbis apertè liquet rationis Alexandrinorum & Ægyptiorum in anno instituendo, concordia & discordia; & cum Alexandrinis quidem certum est, illos intercalasse quartò quouis anno diem, vt rectè Horus paulò post citandus, & ex illo Guilielmus Langius in doctissimo opere de annis Christi ostendit fol. 217. Quæ omnia probat Diodorus l. 1. *Thebani vetustissimos se omnium mortalium esse prædicant, apud quos omnium primos philosophia, & exactior Astrologia sit inuenta: nam dies non ad Lunæ, sed Solis motum exigentes, tricenos mensibus dies tribuunt, & post duodecimum quemque mensem quinque dies cum quadrante intercalant, eoque pacto circulum annuum absoluunt.* Quæ Strabo quoque ijsdem ferè verbis attigit l. 17. vbi cùm de Sacerdotibus Thebanis loquitur, hæc

Langius.

Diodorus.

Strabo. inter alia producit. *Horum institutum hoc est, dies non iuxta Lunam, sed iuxta Solem agere, ita vt tricenarijs duodecim mensibus appendices addant quot annis dies quinque: porrò cùm ad totius anni complementum particula diei quædam excurrat, certam periodum componunt ex integris diebus & annis integris, quæ portiones singulorum annorum residuæ diem conficiunt.*

Lucianus. Hìc mirum in modum nonnulli contendunt, Ægyptiorum annos, Lunares fuisse, ex illo Luciani persuasi, qui lib. de Astrologia ita differit: Καὶ οἱ μὲν δὴ σφίσι μέζον ἡ σελήνη καὶ ἡ ταύτης ἀναστροφὴ ἐγένετο· ἔτεος ὁ ἥλιος, καὶ τοῦ ἡλίου περιφορῆς. *Atque hi quidem (Ægyptij) Lunâ, eiusq; conuersione menses metiuntur; annum verò Sole, eiusque circuitu definiunt.* Quod vt exponatur, Sciendum est, quòd vti varia fuit varijs in Aegypto religio, ita Mensium quoq; ratio diuersa fuit. Nonnulli enim veterum Aegyptiorum cùm Lunam singulis Mensibus Orbem suum conficere notarent, hunc Orbem pro anno vsurparunt, ita vt Mensis Lunaris, quo Luna Zodiacum transit, ipsis annus Lunaris dictus sit. Cùm autem viderent, hanc Computus sui rationem institutis suis contrariam, ea relicta nunc bimestrem, nunc trimestrem, aut quadrimestrem posuerunt. Cùm verò nec sic ipsis in temporum distributione satisfieri viderent, annũ Lunarem præcisè 360 dierum fecêre, ita vt singuli Menses 30 dierũ præcisè 12 signis Zodiaci responderent. Sed audiamus Censorinum: *Et in Aegypto quidem antiquissimum fuerunt annum bimestrem fuisse; post deinde à Pisone Rege quadrimestrem factum; nouissimè annum ad 12 Menses & quinque dies produxisse.* Cui consentit illud Authoris Hebræi lib. de Moledim:

Ægyptiorum aliquorum annus Lunaris, bimestris, trimestris, &c.

Censorinus.

אמרו רז"ל שמקדם חשבו השנים לפי דרך המצרים ר"ל שחשבו השנים לפי מחזרות ונכתב בספרי חשבונות שאבינו אברהם מסר למצרים זה דרך:

Dicunt Rabbini nostri bonæ memoriæ, quòd olim computabant annos suos secundùm rationem Aegyptiorum, id est, quòd computabant annos suos iuxta cyclos Lunares; & scriptum est in libro computus, quòd pater noster Abraham benedictæ memoriæ hanc rationem dederit Aegyptijs. Ex his clarè patet, Aegyptios iuxta cyclos quoque Lunares annos suos instituisse, non omnes, sed nonnullos Nomos Lunæ cultui addictiores; maiorem tamen Aegypti portionem Solaribus annis vsam, testantur ea quæ paulò antè produximus, & luculentiùs in sequentibus patebit. Sed vnde digressi sumus, reuertamur.

Ægyptiorum alij vtebantur annis Lunaribus, alij Solaribus.

Vtrumque Dei annum dictum esse, ex Authoribus nobis iam probare incumbit. Atque ex Censorino quidem paulò antè probatum est. Iam verò testem omni exceptione maiorem adducimus Horapollinem, qui de hieroglyphica anni repræsentatione agens ita differit lib. 1. c. 5.

Horapollo. Ἔτος δὲ ἐνιστάμενον γράφοντες τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέζον γῆς ἡ ἄρουρα πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν. ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεος, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι· ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ Θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν· ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι, τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει. *Instantem,* inquit, *annum significantes, arui quartam partem pingunt. Est autem* ἄρουρα (vnde Latinis aruum dicitur) *terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt; eò quòd ab vno, vt tradunt, sideris, cui nomen Sothis est, ortu ad alterum, quarta sit interiecta diei pars; vt sit Annus Dei dierum 365. Quamobrem &*

quar-

quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant Aegyptij, quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt. Cùm igitur Aegyptij Solem Deum dicant, mirum non est, Solarem annum ἴτ☉ Θεῦ, Coptè ⲧⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲫⲣⲏ, vel ἔτος τῶν κρατῶν ⲧⲣⲟⲙⲡⲓ dictum esse. Osiridem enim, siue Solem, Plutarcho teste, μέγαν Θεὸν ab Aegyptijs dictum, Isidemque Lunam, notius est, quàm dici debeat. Vnde & Apion Historicus Osiridis, seu Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum Smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Quæ omnia huic Solari Numini Osiridi honorem præ cœteris habitum, ostendunt.

Annus Dei idem quod annus Solis apud Ægyptios.

Plutarchus.

Apion Historicus.

Iam verò (quod grauioris est difficultatis) cur annum communem per quartam arui partem, quæ centum duntaxat cubitos complectebatur, expresserint, & eundem annum τέταρτον, quasi quadrantem diceres, nominârint, breuiter declarandum est. Cùm enim Horus duplicem annum hoc citato loco describat, vnum minorem 365 dierum, alterum κυνικὸν Canicularem, qui quatuor annos Solares comprehendebat, vno insuper die intercalari addito; hunc annum ex ortu Sotheos quater repetito definiebant, ita vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum, qui ex motu Solis definitur, singulis annis adderentur, illæ verò post quatuor annorum conuersionem diem solidum efficerent. Ægyptij inquam, quarto demum anno Sotheos diem vnum intercalabant, & solidum annum tunc absolutum putabant (quod erat reuera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius) quem Græci κυνικὸν, Latini, vt benè notat Censorinus, Canicularem, Coptitæ ⲧⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲥⲱⲑⲓ vocant, eò quòd initium illius sumatur cùm primo die eius mensis, quem Aegyptij Θωθ dicunt, Sothis exoritur. Nam eorum annus proprius Solaris solutus & vagus solus habet dies 365, sine vllo quadrante. Itaque quadriennium vno circiter die minus est, quàm naturale quadriennium, eòque fit, vt anno 1460 ad idem ferè deuoluatur principium omninò. In Horo igitur annus vertens pro ciuili sumitur, eumque quarta arui parte denotant, & annum volentes dicere, τέταρτον, *quadrantem* dicunt. Quorsum hoc, nisi quia sex horæ quarta diei pars sunt? & sicuti præterea ciuilis annus quarta pars Lustri Canicularis, siue Sothiaci; ita magni anni quarta pars sunt 365, anni, quæ in quatuor ducta producunt 1460, magnum illum annum Canicularem, quem suprà definiuimus Systema annorum Aegyptiacorum 1460. Iterum sicuti singulis simplicibus annis accrescunt sex horæ, quæ post quadriennium integrum diem artificialem, ita singulis 365 annis accrescunt 91. dies, cum vna quarta, quæ post 1460 excrescit in annum integrum magnum Canicularem, quem Systema annorum 1461 definiuimus. Hanc autem rationem pulchrè subintexuit Horapollo, cùm dixit: Μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι. *Ab vno Sotheos ortu vsque ad alterum* [*præter annum*] *quartam diei partem adiungi*; *ex quo*, inquit, *quarto quoque anno superuacaneum diem computant*. Quem Cynicum Alexandrini, Coptitæ Sothiacum, aut etiam Hermeticum appellant, ab Hermete eius primo

Annus communis cur per quartam arui partem significatur.

Annus duplex apud Ægyptios.

Horapollo.

Hermes sub specie Canis pingitur.

mo institutore, quem & sub specie Canis pingebant, & in Cœlum traductum, sub specie Sothis fulgere credebant. Vides igitur, quomodo Sacerdotes fixerint annos suos, & quâ ratione habenas ijsdem laxarint:

Annus fixus, & vagus Sacerdotum Ægyptiorum.

fixerint videlicet iussu Principum ad ciuilium actionum directionem; laxauerint verò, ob rationes mysticas suprà ex Gemino allatas. Atque hic annus eorum solidus, ciuilis, quatuor annorum erat spacio definitus, quo Eudoxus periodos, tempestatumque ambitus putabat confici; cuius &

Plinius.

Plinius meminit his verbis: *Omnium quidem, si libeat obseruare minimos ambitus, redire easdem vices quadriennio exacto, Eudoxus putat, non ventorum modò, verùm & reliquarum tempestatum magna ex parte; estq́ principium Lustri eius semper intercalari anno Caniculæ ortu.* Quibus quidem nihil clariùs dici potest. Cui consona quoque sunt ea, quæ Horapollo adfert lib. 2.

Horapollo.

hieroglyph. cap. 85. vbi annum Aegyptium quatuor annis constare expressè dicit his verbis: Ἄνθρωπον ζῇ ζαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ' Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος τεσσάρων ἐνιαυτῶν, *Eum*, inquit, *qui legitimam hominis ætatem vixerit, volentes monstrare, Cornicem mortuam pingunt; hæc enim 100 annos iuxta Aegyptios viuit. Constat autem annus Aegyptiacus quatuor annis vsitatis.* Author Scalæ magnæ expressè dicit:

Author Scalæ.

الشهور القبطية اثنا عشر سنتهم ثلثماية وخمسة وستين يوما خمس النسي
ويوم الكبيس في كل اربع سنين بدو السنة النوروز وهي لفظة فارسية ✡

Intercalatio adhibita in anno Aegyptiorum.

Menses Coptitarum 12, & annus eorum 365 dierum cum 5 diebus Nisi, & singulis quatuor annis dies intercalaris initium anni Neuruz, quæ est vox Persica. Quibus ijsdem respondet Coptica Lectio ibidem.

ⲡⲓⲁⲃⲟⲧ ⲙ̀ⲙⲉⲧⲣⲉⲙⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ ⲓ̅ⲃ̅ ⲡⲓⲉ̅ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓ ⲧⲉⲩⲧⲉⲣⲟⲛ ⲡⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲡⲓⲃⲉⲥⲓⲥ ⲕⲁⲇ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲧ̀ⲁⲣⲭⲏ ⲛ̀ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ϯϩⲟⲩⲓⲧ ⲧⲉ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ

Hoc est, *Menses duodecim Coptici, & quinque dies* ἐπαγομέναι, *dies intercalationis singulis quatuor annis initio anni, videlicet Neuruz.* Quæ confirmat alius quidam manuscriptus Arabicus de Computu Coptitarum tractatus, quem mutuum concessit insignis vir Abrahamus Ecchelensis amicus meus singularis, qui ita de anno Coptitarum differit:

M.S. Arabicus liber de Computu Coptitarum.

والسنة الشمسية اكثر العلما يعتقدون انها ثلثماية وخمس وستون يوما وربع
سوا من اجل ما يروه من الشهور المرتبة في العلم اعني الشهور القبطي التي بدوها
توت وبابه او شهور الروم والسريان التي بدوها ايلول وتشرين وان هذا الترتيب رتبوه
اولاد ادم من اول ايامهم ✡

Annum Solarem multi Sapientum credunt esse 365 dierum cum quadrante simpliciter; ideoq́ menses in hoc Mundo ita ordinatos esse, vt initium v. gr. mensium Coptitarum, sit mensis Thoth & Paophi, vel initium mensium Graecorum, aut Syrorum initium sit Ellul & Tisrin; & dicitur, quòd hæc ordinatio facta fuit à filijs Adam ab initio dierum. Quibus quidem annus Solaris cum appendice quinque horarum, antiquitùs clarè describitur. Quâ ratione autem Antiqui intecalationem instituerint, sequitur:

واجمعوا ثباتها على ان السنة الشمسية ثلثماية وخمس وستون يوما وربع
يوما

يوما سوا ولذلك يجتمع الربع في كل اربع سنين فيصير يوما ولذلك يكبسوا
السنة الرابعة تكون ثلثمايه وستة وستون يوما ✡

Et fundantes fixerunt annum, ita vt annus Solaris esset 365 dierum cum quarta diei æqualiter, & ideo colligentes hanc quartam singulis quatuor annis confecerunt vnum diem intercalantes eundem constituerunt 366 dierum. Verùm si cuipiam necdum satisfactum esset citatis locis, illi producimus Diodorum Siculum suprà etiam citatum, qui de Thebanis loquens ita disserit: Τὰς γὰρ ἡμέρας οὐκ ἄγουσι κατὰ σελήνην, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἥλιον τριακονθημέρους μὲν τιθέμενοι τὰς μῆνας, πέντε δὲ ἡμέρας καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μησὶν ἐπάγουσι, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἀναπληροῦσι. *Dies*, inquit, *non sumuntur iuxta Lunam, sed Solem, ita vt singulis mensibus 30 dies attribuant, & quinque dies cum quadrante duodecim mensibus inserant, & hâc ratione totum cyclum anni complent.* Erat igitur Ægyptijs præter annum vagum & solutum, fixus quoque & embolismæus maximè in vsu, cùm sine eo maximas in rerum publicarum administratione confusiones oriri necesse esset. Imò hanc intercalationem tantum abest, vt à Græcis primùm & Latinis acceperint Ægyptij; vt potiùs Græci ab ijsdem Ægyptijs primò didicerint veram anni rationem, & intercalationis methodum. Verùm nè quisquam verbis tantùm me agere existimet, pro me habeo grauissimum & maximæ fidei Authorem αὐτόπτην Strabonem, qui in 17 libro circa medium, Eudoxum hanc intercalandi diei & anni rationem ab Aegyptijs acceptam in Græciam primum intulisse his verbis docet: Συνανέβη γὰρ δὴ τῷ Πλάτωνι ὁ Εὔδοξος δεῦρο καὶ συνδιέτριψαν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκεῖνος ἐνταῦθα τρισκαίδεκα ἔτη· ὡς εἴρηται τίσι περιττοὺς γὰρ ὄντας κατὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν οὐρανίων, μυστικοὺς δὲ καὶ δυσμεταδότους τῷ χρόνῳ, καὶ ταῖς θεραπείαις ἐξελιπάρησαν. ὥστε τινὰ τῶν θεωρημάτων ἱστορῆσαι, τὰ πολλὰ δὲ ἀπεκρύψαντο οἱ Βάρβαροι. οὗτοι δὲ τὰ περιτρέχοντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μόρια ταῖς τριακοσίαις ἑξήκοντα πέντε ἡμέραις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνου παρέδοσαν. Ἀλλ' ἠγνοεῖτο τέως ὁ ἐνιαυτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ὡς καὶ ἄλλα πλείω. ἕως οἱ νεώτεροι Ἀστρόλογοι παρέλαβον παρὰ τῶν μεθερμηνευσάντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὰ τῶν ἱερέων ὑπομνήματα, καὶ ἔτι νῦν παραλαμβάνουσι τὰ ἀπ' ἐκείνων, καὶ τὰ τῶν Καλδαίων. Hoc est: *Etenim Eudoxus cum Platone eò profectus est; & ambo cum Sacerdotibus annos 13 sunt versati, vt nonnulli tradiderunt. Isti Sacerdotes cùm rerum cœlestium scientia præstarent, cæterùm arcanam eam seruarent, neque cum quoquam communicare vellent; tamen & tempore, & obsequio deuicti, nonnulla præcepta enarrauerunt, cùm plurima interim Barbari occultarent. Ij excurrentes diei ac noctis particulas supra 365 dies ad anni complementum, tradiderunt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta; donec iuniores Astrologi ab ijs ea acceperunt, qui Sacerdotes monumenta in linguam Græcam transtulerunt, & adhuc tùm ab illis, tùm à Chaldæis accipiunt.* Ex quibus clarè patet multò ante Alexandri Magni in Aegyptum irruptionem, Aegyptios sciuisse, & vsurpasse ἐμβολισμὸν anni ex quatuor diei quadrantibus excrescentis; imò Eudoxum secretum ab Hierophantis, quà muneribus, quà obsequijs deuictis acceptum Græcis primùm tradidisse.

Diodorus Siculus.

Intercalandi rationem ab Ægyptijs acceperunt Græci.

Strabo.

Eudoxus ab Ægyptijs accepit intercalandi rationem.

Præter hunc annum fixum, ciuilibus actionibus destinatum, alium, vt dixi, annum habebant, qui solus cognitus erat Sacerdotibus, quem & annum Dei vocasse partim probauimus, partim paulò post probabitur; eratque quadruplex. Primus erat annus ex quatuor anni quadrantibus,

Annus Dei Hieromantarum quadruplex.

seu

Primus annus Dei seu Lustrum Caniculare.

seu quatuor trimestribus spacijs conflatus, quem & annum Hori appellabant. ita Censorinus loco sæpiùs citato his verbis: *Sunt qui tradunt, hunc annum trimestrem Horum instituisse, eoq; Ver, Æstatem, Autumnum, & Hyemem ὥρας, & annum dici, & Græcos annales ὥρας, eorumq; Scriptores ὡρογράφους*. Porrò annum quoque fixum, & Lustrum Caniculare, seu Sothiacum, ἐνιαυτὸς Θεοῦ appellatum, ex Horapolline & Censorino probatum est, quorum sententiam confirmat Haly Chronographus Arabum his verbis:

Haly.

وسنة المصر بين الكبيرة في مركبة من اربع سنين شمطين ويسموها سنة
الله لان كل وحدة منهن مرسومة بسم الالهم

Porrò annus magnus Ægyptiorum compositus est ex quatuor simplicibus annis, quem & annum Dei dixerunt, quia vnusquisque eorum nomine alicuius Dei insigniebatur. Quo quidem testimonio nihil illustriùs dari potest. Hinc Persæ occasionem quoque sumpsisse videntur, annum illum magnum 1440 annorum denominandi سالخوداي *Salchudai,* hoc est, annum Dei, & mensem siue duodecimam partem huius magni anni mensem magnum, μὴν μέγιστον.

Persæ ab Ægyptijs acceperunt rationem disponendi annum

Persicè بزورح ماه *Bozurah mahe,* Chaldaicè סחרא *Sabara*, corruptè Sarus, vnde & Sari Chaldæorum. Si enim 120 anni ciuiles sunt vnius mensis, duodecim huiusmodi menses, qui sunt anni 1440, erunt vnus annus maximus. Dicebatur autem Persicè سالخوداي *Salchod:i*, ἔτος Θεοῦ, à diebus mensium Dijs Persicis συνωνύμοις, vt alibi declarabimus. Vides igitur, & Persas Aegypto vicinos, annos suos ad Aegyptiorum imitationem coordinasse, vt qui mysterijs & disciplinis mysticis, ijs essent similes, annorum disponendorum rationibus non discreparent. Quod igitur nobis est spacium temporis inter duos bissextos comprehensum, videlicet Lustrum, seu quadriennium Iulianum, hoc Aegyptijs erat Lustrum Sothiacum siue Caniculare, vtrumque 1460 dierum, post quorum euolutionem vnius diei conflati ἐμβολισμὸς contingebat, vt ex suprà citatis Græcis, Arabibus, Latinis, Hebræis probatum est.

Lustrum Sothiacum seu Caniculare quid.

Intercalandi ratio Aegyptiorum declaratur.

Vnum hoc loco quispiam mirari forsan posset, quomodo Aegyptij post singula, tam parua, quam magna lustra, dies & annos intercalârint, cùm tamen constet, Aegyptios præ cœteris omnibus ἐμβολισμὸν maximè odio habuisse, vtpote mysticæ festorum solemnium dispositionis perturbatorem. Quod & ex Scholijs Germanici hisce verbis ostenditur: *Deducitur autem Apis à Sacerdote Isidis in locum, qui dicitur ἄδυτος, & iure iurando adiguntur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, admissuros, sed 365 dies præterea sicuti institutum est ab antiquis*. Ex hoc loco Authores magni nominis occasionem acceperunt, omnem Aegyptiacam intercalationem negandi. At respondeo, hoc loco non intelligendam anni dispositionem ciuilem Aegyptiorum, qui cum Alexandrinorum Græcorumque ciuili idem habebatur, vt ex superiùs citatis Authoribus patet; sed Hierophanticam seu mysticam illam Sacerdotum, qui in arcana dispositione sacrorum, quæ in honorem Deorum instituebantur, consistebat; & sicut in omnibus mysterijs silentio supprimendis iure iurando tenebantur, ita & in hac mystica annorum dispositione; qui vti cum

cum intercalari consistere non poterat, ita eam quoque tanquam mysticis sacris repugnantem abominabantur. Cùm enim αἱ ἐπαγόμεναι, siue dies Nisi, alicuius Dei cognomines sint, atque eodem die natales eius, cuius cognomines erant, celebrarentur; si sexta ἐπαγομένης accederet, cui Deo dicaretur, cuius Dei Epocham celebrarent? erant autem, vt in Prodromo ostendimus, Θεῶν γενέθλια ε'.

ⲟⲥⲩⲣⲓⲥ ✢ ⲓⲥⲓⲥ ✢ ⲛⲉⲩⲫⲑⲏ ✢ ⲧⲩⲫⲱⲉⲩⲥ ✢ ⲁⲡⲟⲫⲣⲁⲥ ✢

teste Plutarcho. Si igitur sexta ἐπαγομένη accederet, duæ ἀποφράδες siue nefastæ continuæ forent; quod erat contra institutum Hierophantarum. Habenas igitur ei laxabant consultò, vt annorum 1460 curriculo expleto, Dij patrij totum Orbem peragrasse dici possent, vt & Plutarchus haud obscurè docet in libro de Osiride & Iside. Confecta autem dicta periodo, neomenia Lustri canicularis incipiebat ea nocte, quæ post meridiem quinque dierum Nisi sequebatur, oriente Canicula ἀκρονύχως nocte quæ Thoth præcedebat, totusque ille annus vocabatur Σῶθις. Anno sequente eadem nocte quæ Thoth antecedebat, obseruantes ortum Caniculæ, qui non vespere vt primo anno, sed mediâ nocte oriebatur, tunc incipiebat annus Lustri secundi. Anno tertio ortus Caniculæ ante Solem eminebat, & hinc tertius Lustri annus incipiebat. Quarto anno Canicula non poterat videri, quia in meridie Aegypti in contraria parte alterius hemisphœrij oriebatur; itaque à meridie Thot incipiebat quartus annus Lustri. Ita inter singulos Lustri annos vnius diei quadrans erat interiectus, & sine vlla diei integri ἐμβολισμῷ. Sed sensim vnus dies subrepebat. Tota igitur controuersia inter Authores orta videtur, quòd Ægyptiorum ciuilem computandi rationem, ab Alexandrina diuersam, quam nos eandem dicimus, arbitrarentur. Sicuti enim fixus annus Ægyptiorum cum Alexandrino idem est; ita vagus, solutus, & ἀνεμβολιμαῖος penes solos Sacerdotes & Astronomos Ægyptios resedit, vti fusè in præcedentibus probatum est: & Geminus c. 6. asserit luculenter, festum Isidis, quod Eudoxi temporibus hybernis conuersionibus conueniebat, postea suo tempore mense integro inde distitisse; quod factum non fuisset, si Aegyptijs fixus tantùm fuisset annus, non vagus & solutus. Nam vt ipse Geminus citato loco testatur, in 4 annis vno die Aegyptij deficiunt à Sole; in 40 annis, decem; totidem itaque diebus festa eorum anticipabant, nè secundùm eosdem anni quadrantes continerent; ita quidem, vt 120 annorum spacio 30 dierum, id est, mense integro anticipent festa, respiciendo tùm ad annum Solis, tùm ad quadrantes. Hinc, inquit Geminus, erratum illud quod apud Græcos circumfertur, cùm propter temporis longitudinem approbatione dignum sit habitum, etiam ad nostra vsque tempora pro vero creditum fuit. Putant enim plurimi Græcorum in festum Isidis secundùm Aegyptios, & secundùm Eudoxum, hybernas conuersiones incidere; quod omninò falsum est; mense enim toto festum Isidis distat ab hybernis conuersionibus. Fluxit autem error ille ex causa prædicta; nam ante 120 annos contigit vt festum Isidis in ipsis hybernis conuersionibus ageretur; in annis autem quatuor vnius diei fiebat variatio; hic itaque

Plutarchus.

Lustri canicularis neomenia quando incipiebat.

Quomodo Aegyptiorum festa per omnes annos dies vagabuntur.

non habuit ſenſibilem varietatem ad anni tempora: in annis autem 40 facta eſt 10 dierum variatio; nec ſic quidem euenit ſenſibilem fieri mutationem. At nunc (ſunt verba Gemini) cùm in annis 120 fiat maxima variatio, exceſſum ignorantiæ non relinquunt ij, qui putant feſtum Iſidis ſecundùm Ægyptios & ſecundùm Eudoxũ ad hybernas fieri conuerſiones; vno enim die, aut duobus diſſentire aliquos hac de re, poſſibile eſt; at manſionum varietatem latere, impoſſibile eſt, quòd & longitudines dierum, & horologia Sciatherica Aegyptijs vſitata, ſatis demonſtrant. Vnde feſtum quidem Iſidis priùs fiebat in hybernis conuerſionibus, & adhuc priùs in æſtiuis conuerſionibus, ſicuti & Eratoſthenes in Commentario de Octoeteride meminit, & agetur iterum in autumno, & in æſtiuis conuerſionibus, & in vere, & in bruma. In annis enim 1460 omne feſtum tranſire oportet per omnes anni quadrantes, & menſes reſtitui ad idem anni tempus.

Geminus.

Annus Hieroglyphicus.

Porrò hieroglyphicum quoque hunc annum appellatum reperio, non alia de cauſa, niſi quòd ſingulis menſibus acta Deorum hieroglyphicè exhiberentur. Verùm vt Lector veritatem rei propiùs intueatur, hoc loco (vt in ſequenti facie vides) Schema hieroglyphicum propono, quod & in Obeliſco Pamphilio fol. 464 minutim interpretati ſumus; ad quem Lectorem curioſum amandamus.

Luſtri Sothiaci quatuor anni Deorũ Aegyptiorũ nominibus appellabantur.

Quòd verò quidam putent, huiuſmodi annos nominibus Deorum denominatos eſſe, probari non poſſe, ij ſanè multùm hallucinantur, & in reconditiori Aegyptiorum literatura parum ſe verſatos declarant. Et primò quidem ſingulos annos quadriennij, ſiue vt Horapollo, τέταρτον τοῦ ἐνιαυτοῦ Θεοῦ, quartum annum Dei nominibus appellatum, ſuprà ex Strabone Authore probatum eſt. Et primum annum Luſtri Sothim ſiue Caniculam dictum, quam Petoſiris Rex apud Vettium Σὴθ vocat, idque genere maſculino τοῦ Σὴθ ἀνατολὴ, quod erat initium anni Aegyptiaci, clarè Porphyrius in Antro declarat his verbis: Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὁ ὑδροχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ καρκίνῳ ἡ Σῶθις, ἣν κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι, νουμηνία δ' αὐτοῖς ἡ Σώθεως ἀνατολὴ. *Aegyptijs verò initium anni non erat Aquarius vti Romanis, ſed Cancer: prope Cancrum enim Sothis, quod Canis ſidus Græci vocant, Neomenia autem ipſis eſt Sothios ortus, generationis in Mundo Author.* Ex quo patet, hunc annum primum Sothin dictum, ſiue Thoth, vtpote ab Hermete κωνομόρφῳ inſtitutore annorum; reliquos verò non inconuenienter Iſidis aut Serapidis, Iſidis & Hori nominibus denominatos, ex figura hieroglyphica 36 Theat. hierogl. luculenter patet, vbi annum κυνικὸν volentes monſtrare, Hermetem caninâ facie Crocodilo inſiſtentem cum ſphœra in manu Authorem ſagacem temporum & Aſtronomiæ denotant, à cuius latere dextro Iuppiter Ammon, ab Altero Serapis cum modio Nili in capite, appoſitâ figura ſtellæ; quibus quidem nihil aliud denotare volebant, quàm anni Sothiaci curam habere, quatuor principalia Aegypti Numina, Hermetem, Serapidem, Oſirin, Iſin vel Iſidis canem. Iſin autem per ſtellam ſignari, Manilius Author eſt. Habet autem Canicula duas ſtellas, vnam in capite, quæ Iſis vocatur Porphyrio teſte, & alteram in

Porphyrius.

Manilius.

Porphyrius.

Diodorus.

in lingua, quæ Syrius propriè & Canis nuncupatur. Vnde Diodorus l. 1. Bibl. inter titulos Iſidis hæc ponit:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego ſum in aſtro Canis fulgens.

Quòd autem Manilius dicit, in huius ſideris exortu Aegyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id eſt, *prognoſticon facere de ijs, quæ toto anno futura ſunt*; alludit ad καλενδολόγια, quæ nos vulgò Almanach vocamus, moſque iſte, vt apparet, ab Aegyptijs promanauit ad Græcos. Sed vt ad inſtitutum reuertar, hoc vnicum dico, ſi nullum aliud argumentum huius denominationis eſſet, certè illud ad rem demonſtrandam ſufficiens foret, quod Coptitæ & Aethiopes dictum quadriennium in hunc diem obſeruent. Sicuti enim Veteres ſingulos illius annos nomine Dei alicuius appellabant, ita & dicti populi eiuſdem quadriennij ſingulos annos, non quidem nomine profani Dei, ſed quatuor Euangeliſtarum nominibus indigitant, ita vt primus à biſſexto vocetur Matthæus, alter Marcus, tertius Lucas, quartus Ioannes: quod & Computus Coptus his verbis deſcribit:

Coptitæ & Aethiopes quatuor Luſtri annos 4 Euangeliſtarum nominibus appellant

يوم الكبيس في كل اربع سنين ولكل وحده منهم يسموها باسم اربع انجيليين ✡

Dies intercalaris ſingulis annis quatuor euenit, & vnumquemque ex ijs denominant nominibus quatuor Euangeliſtarum. Expreſſiùs hoc videtur in Computu Eccleſiæ Aethiopicæ, in quo Author docens modum inueniendi annum Euangeliſtarum, ita procedit:

ሰለዘ፡ተአምሬ፡ ዓመተ፡ወንጌላዊ፡ ዓመተ፡፡ምሕረተ፡
ው፡ለ፬፡ተከፈለ፡ወለሰዐ፡፡ተንፈከ፡፡ወ፩ ማቴዎስ፡፡
ዮቴ ወኮ፥ ወ፪ ማርቆስ፡ወ፫ ሉቃስ፡ ሱ ቀሰ፡
ዐእዮ ዕርየ፡ከፈለ፡ሰዐሰሯ፡፡4 ዮሐንስ፡፡

Hoc eſt, *Vt ſcias annum Euangeliſtarum, Annum gratiæ per 4 numerum diuide; quòd ſi reliquum fuerit 1, erunt dies Matthæi; ſi 2, dies Marci; ſi 3, dies Lucæ; ſi autem æquata fuerit diuiſio per 4, tunc dies Ioannis.* Ita Veteres primum annum vocabant Sothin, alterum Iſin, tertium Serapidem ſiue Oſiridem, quartum Horum, vt benè quoque notat Scaliger. Annos igitur ab Aera Nabonaſſari diuidentes per quatuor, inueniebant annum Deo conuenientem, eâ prorſus ratione quâ Aegyptij Coptitæ & Abyſſini diem Euangeliſtarum.

Verùm vt Lector anni tùm fixi, tùm vagi, tùm Luſtrorum maioris minoriſque rationem exactiùs cognoſcat, hoc loco Cyclicum totius anni Syſtema diſpoſuimus; in quo extrinſecus circulus fixi anni rationem obtinet, intrinſecus verò in formam orbis circa centrum ſuum mobilis, anni ſoluti & vagi formam exhibet. Cui feſta Aegyptiorum, quæ ſingulis

lis mensibus occurrunt, ex varijs Authoribus collecta apposuimus; ex cuius applicatione ad primum diem mensis Thoth, disces primi vagi anni diem & annum, festorumque toto eo anno situm; elapso verò anno, applicatio primi diei Thoth ad secundum diem mensis Thoth, monstrat omnium festorum eo anno occurrentium situm & dispositionem; & sic dato quolibet anno, si scire desideres situm & dispositionem festorum Aegyptiacorum eo anno conuenientem, applicabis dato anno primum diem Thoth interiori rotæ, ad datum diem vel annum in exteriori limbo, & habebis intentum. Nota tamen hoc loco, quòd sicuti Lustrum caniculare ex quadriennio compactum dies 1460 notat, ita magnum Lustrum caniculare annos istius cycli notat; siquidem iuxta suprà allegata annus ciuilis est 365 dierum, quæ ducta in 4, 1460 dies conficiunt, quot nimirum quadriennium Sothiacum dies continet; 4 verò ducta in 365 annos, producit magnum illud Lustrum caniculare 1460 annorum curriculo comprehensum. Extrinsecus itaque circulus in 365 gradus diuisus tàm diebus quadriennij Sothiaci, quàm annis magni Lustri applicari potest; vt proinde mirum Aegyptij in tam pulchra dispositione ingenium monstrarint. Festa siquidem quæ magno Lustro conueniebant, illa eadem minori Sothiaco ex 1460 diebus conflato, accommodabantur; ita quidem, vt Dij non tantùm magnum illum Orbem spacio 1460 annorum circuire censeantur, sed & minorem dierum Orbem quadriennio comprehensum, circuisse dici possent; atque adeo Hierophantæ cultum Dijs debitum, cùm in magno illo Lustro ob vitæ breuitatem exhibere non possent, illum in Lustro dierum 1460, Dijs exhiberent. Nunc sacra & vsum rotæ exponamus.

Primus itaque mensis Thoth, Ægyptiacè nihil aliqd significat, nisi Mercurium, quem Ægyptij nunc Thoth, nunc Thoyth, teste Eusebio. Phœnices Tautum, Sacerdotes verò Σιωθ, quasi dicas, Canem, nominant; vt proinde non immeritò primus Ægyptiaci anni mensis Mercurio tanquam dispositionis annuæ Authori & inuentori, à priscis dicatus sit; de quo fusiùs lege Diodorum l. 2. c. 11. Eusebium & Herodotum. Erat autem in hoc mense potissimùm sacra Mercurio dies duodecima. Sed audiamus Plutarchum: Τῇ μὲν γὰρ ἐνάτῃ ἐπὶ δεκά τε πρώτε μηνὸς ἑορτάζοντες τῷ Ἑρμῇ, μέλι καὶ σῦκον ἐσθίουσιν, ἐπιλέγοντες, γλυκὺ ἡ ἀλήθεια. *Inde vigesima secunda die primi mensis festum agunt Mercurio, mel & ficus comedentes, dicendo, dulcis est veritas.* Mensis 1 Thoth. Diodorus. Eusebius. Herodotus. Plutarchus.

In secundo mense, quem Paophi dicunt, baculorum Solis natalia 22 die celebrantur, ita Plutarchus lib. de Osir. & Isid. Τῇ δ' ὀγδόῃ φθίνοντος τῦ Παωφὶ βακτηρείας ἡλίε γενέθλια, ἐπιτελῦσι μετὰ φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. *Vigesima secunda die mensis Paophi post æquinoctium autumnale, festum diem celebrant, tum Solis baculos natos dicentes.* Quo, teste Plutarcho, innuunt, baculo veluti fulcro quodam, quo sustentetur. Solem, vtpote qui ob descensum obliquum versus Tropicum brumæ caloris & luminis aliquam diminutionem passus sit, indigere. Sexta verò die huius mensis, partum Harpocratis celebrant; quæ hisce verbis Plutarchus citato loco memorat: Διὸ καὶ λέγεται, τὴν Ἶσιν αἰσθομένην ὅτι κύει, περιάψασθαι φυλακτήριον, ἕκτῃ μηνὸς ἱσαμένε Φαωφί. Τίκτεσθαι δὲ τὸν Ἁρποκράτην Mensis 2 Paophi. Plutarchus. Plutarchus.

τὴν περὶ τροπὰς χειμερινὰς ἀτελῆ καὶ νεαρόν. *Ideo dicitur, Isin se grauidam dum sentiret, appendisse sibi amuletum, sexta die mensis Paophi, & peperisse Harpocratem, sub solstitium hybernum, imperfectum ac recentem*. quòd scilicet tum præuij flores & germina prima nascantur; ideoque fabarum nascentium primitias offerunt. Hic toto quoque mense Omphta, quem Plutarchus Omphis vocat, benefico Numini sacra celebrant: Ἕτερον δ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸν Ὄμφιν εὐεργέτην ὁ Ἑρμαῖος λέγει: *Alterum nomen Dei Omphis, quem beneficum interpretatur Hermæus*; de quo vide in descriptione Zodiaci hieroglyphici in præcedentibus amplius tractatum.

Mensis 3 Athyr.

Die 17 mensis Athyr interitus Osiridis celebratur: Typhonem enim Osirin arcæ inclusum per Taniticum ostium in mare demisisse, ferunt; quad eam ob rem etiamnum Ægyptijs nominatum est admirabile: Ταῦτα δὲ πραχθῆναι λέγουσιν ἑβδόμῃ ἐπὶ δέκα μηνὸς Ἀθύρ, ἐν ᾧ τὸν σκορπίον ὁ ἥλιος διέξεισιν, ὄγδοον ἔτος καὶ εἰκοστὸν ἐκεῖνο βασιλεύοντος Ὀσίριδος. *Dicuntur hæc acta esse 17 die mensis Athyr, quo Sol Scorpium ingreditur, vigesimum octauum annum regnante Osiride*. & alibi. quòd autem in arcam inclusus dicitur, nihil aliud est, quàm aquæ occultatio & diminutio. Διὸ μηνὸς Ἀθύρ ἀφανισθῆναι τὸν Ὄσιριν λέγουσι, ὅτε τῶν ἐτησίων ἀπολειπόντων παντάπασιν ὁ μὲν Νεῖλος ὑπονοστεῖ, γυμνοῦται δὲ ἡ χώρα. *Itaque mense Athyr perijsse Osirin dicunt, quando Etesijs omninò deficientibus, Nilus recedit, & solum nudatur*.

Mensis 4 Choiac.

Die 19 mensis Choiac sacra Cistophoria celebrantur; solennitatis ritus Plutarchus recenset his verbis: Τῇ δὲ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα νυκτὸς ἐπὶ θάλασσαν κάτεισι, καὶ τὴν ἱερὰν κίστην οἱ στολισταὶ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκφέρουσι χρυσοῦν ἐντὸς ἔχουσαν κιβώτιον, εἰς ὃ ποτίμου λαβόντες ὕδατος ἐγχέουσι, καὶ γίνεται κραυγὴ τῶν παρόντων, ὡς εὑρημένου τοῦ Ὀσίριδος, εἶτα τὴν καρπίμον φυρῶσι τῷ ὕδατι, καὶ συμμίξαντες ἀρώματα, καὶ θυμιάματα τῶν πολυτελῶν ἀναπλάττουσι μηνοειδὲς ἀγαλμάτιον, καὶ τοῦτο στολίζουσι, καὶ κοσμοῦσιν ἐμφαίνοντες ὅτι γῆς οὐσίαν καὶ ὕδατος τῶν Θεῶν τούτους νομίζουσι. *Decima nona die mensis Choiac noctu ad mare descenditur, & sacram cistam stolistæ vnà cum Sacerdotibus efferunt, in qua est intus aurea arcula, cui infunditur ab ijs aqua potabilis, ac clamor tollitur ab his qui adsunt, vociferantibus, Osiridem esse inuentum, exinde tellurem frugiferam aquæ permiscent, additisque mixturæ aromatibus & suffimentis sumptuosis effingunt imaguncalam luniformem, & hanc amiciunt & ornant, significantes Deos ipsos ab ipsis putari esse naturam terræ & aquæ*.

Mensis 5 Tybi.

Die mensis Tybi, reditus Isidis è Phœnicia celebratur. ita Plutarchus citato loco: Διὸ καὶ θύοντες ἑβδόμῃ τοῦ Τυβὶ μηνὸς, ἣν καλοῦσιν ἄφιξιν Ἴσιδος ἐκ Φοινίκης, ἐπιπλάττουσι τοῖς ποπάνοις ἵππον ποτάμιον δεδεμένον. *Ideo septima die mensis Tybi sacrificantes, quem aduentum Isidis è Phœnicia vocant, & ex placentis efformant fluuiatilem equum vinctum*: quo Typhoniam vim ab Iside profligatam innuunt; hoc eodem mense celebratur Nephtes solennitas.

Mensis 6 Mechir.

Mense Mechir Sacerdotes adyta sua lustrabant, & Canopo litabant; cuius ritus & cœremonias vide in primo Tomo huius Oedipi, capite de Canopo.

Mensis 7 Phamenoth.

Mense verò Phamenoth, festum quod Osiridis in Lunam ingressum nominant, celebrant; ita Plutarchus: Ὅτι τῇ νουμηνίᾳ τοῦ Φαμενὼθ μηνὸς ἑορτὴν ἄγουσιν, ἔμβασιν Ὀσίριδος εἰς τὴν σελήνην ὀνομάζοντες, ἔαρος ἀρχὴν οὖσαν. *Quòd in Neomenia mensis Phamenoth festum celebrant, quod Osiridis in Lunam ingressum vocant,*

cant, existimantes illud Veris principium. Hoc enim pacto vim Osiridis, id est, Solarem in Luna subobscurè insinuant; est enim Luna siue Isis vxor Osiridis; ideoque Lunam Mundi matrem appellant, & naturam ex vtroque mixtam sexu assignantes, quod impleta & grauida facta à Sole, rursum à se in aërem emittat & disseminet genitabilia principia.

Mense Pharmuthi, Ammonis festum celebrant, vti in Zodiaci hiero- Mensis 8 glyphico suprà ostendimus; est enim Amun Numen Arietinum fœ- Pharmuthi. cunditatis præses, cuius maximè sese exerunt inditia, Sole in Ariete ascendente sub Veris principium. Eodem tempore festum celebrabant, teste Pausania, quod profligationem Typhonis dicebant: & teste Plutarcho, Pausanias. Crocodilum occidebant, cuius symbolum Typhon erat; occultè hisce Plutarchus. ritibus insinuantes, Sole in Arietem seu Ammonis domum concedente, tenebras & frigoris vehementiam, Typhoniæ virtutis effectus, profligari, ac ammoniâ virtute dispelli. Vide quæ de hisce citato loco, & in Obelisco Pamphilio, de Arietis significatione fol. 269. tradidimus.

Mense Pachon siue ⲡⲁϣⲱⲛⲥ qui Maio respondet, Serapidi sacra Mensis 9 faciebant, id est, Osiri subterraneo, cuius beneficum maximè hoc mense Pachon. elucescit in terra omni germinum herbarumque genere luxuriante. Hinc Plutarchus hanc vocem Σάραπις, gaudium interpretatur: Særei siquidem Ægyptij lætitiæ festum appellant. Sed de his fusiùs tractatum vide Tomo I. cap. de Serapide. Præterea hoc mense sphragistæ siue sigillatores boues rufos immolabant, teste Plutarcho, Τῆς σφραγῖδος (ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ) γλυφὴν μὲν ἐχούσης ἄνθρωπον εἰς γόνυ καθεικότα τὰς χεῖρας ὀπίσω περιηγμένας ἔχοντα, καὶ τῇ σφαγῇ ξίφος ἐγκείμενον. *Sigilli autem sculptura exprimebatur (vt Castor perhibet) homo in genua desidens, manibus post terga reductis, iugulo ense imminente.*

Mense Payni pœnas luebant Asini, execrandi Typhonis gratia, quem Mensis 10 Asinum tùm inertiâ stoliditateque, tùm colore retulisse narrant; hinc Payni. Καὶ πόπανα ποιοῦντες ἐν θυσίαις, τοῦ δὲ Παῦνι καὶ τοῦ Φαωφὶ μηνὸς ἐπιπλάττουσι παράσημον ὄνον δεδεμένον. *Mensibus Payni ac Phaophi placentas facientes in sacrificijs ijs figuram Asini vincti imprimunt.*

Mense Epiphi, qui Iulio respondet, Momphtæ præludia fiebant, So- Mensis 11 le ingrediente in Leonem; ritus omnes & cœremoniæ felix Nili incre- Epiphius. mentum respiciebant; de quo fusè in Obelisco Pamphilio hierogrammatismo de Leone. Vltimo verò huius mensis die ferias agunt natalitias oculorum Hori, & Cantica promunt inuocantes eum, qui in Solis vlnis occultatur. ita Plutarchus: Ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις τοῦ Ὀσίριδος ἀνακαλοῦνται τὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις κρυπτόμενον τοῦ ἡλίου, καὶ τῇ τριακάδι τοῦ Ἐπιφὶ μηνὸς ἑορτάζουσιν ὀφθαλμῶν Ὥρου γενέθλιον, ὡς οὐ μόνον τὴν σελήνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα τοῦ Ὥρου καὶ φῶς ἡγούμενοι. *In sacris verò hymnis Osiridis inuocant eum, qui in vlnis Solis latet; & vltima die Epiphi mensis celebrant genethliacam diem oculorum Hori, non enim duntaxat Lunam, sed & Solem oculos Hori existimant.*

Mense verò Mesori solennia Nili celebrant, eo ipso videlicet tempo- Mensis 12 re, quo Nili incrementum incipit. Οὐ μόνον δὲ τὸν Νεῖλον, ἀλλὰ πᾶν ὑγρὸν ἁπλῶς Mesori. Ὀσίριδος ἀπορροὴν καλοῦσι, καὶ τῶν ἱερῶν ἀεὶ προπομπεύει τὸ ὑδρεῖον ἐπὶ τιμῇ τοῦ Θεοῦ, καὶ θρίῳ βασιλέα, καὶ τὸ νότιον κλίμα τοῦ κόσμου γράφουσι, καὶ μεθερμηνεύεται τὸ θρῖον ποτισμὸς, καὶ κίνησις πάντων, καὶ δοκεῖ γεννητικῷ μορίῳ τὴν φύσιν ἐοικέναι· τὴν δὲ τῶν παμυλίων ἑορτὴν ἄγοντες φαλλικὴν

ὥς

ἐστι, ἄγαλμα περιτίθενται καὶ περιφέρουσιν, οὗ τὸ αἰδοῖον τριπλάσιόν ἐστιν. *Non ſolùm autem Nilum, ſed omnem ſimpliciter humorem, Oſiridis effluxum vocant; & ante ſacra in pompa ſemper præcedit vas aquarium in honorem Dei, & ficus folio Regem, & meridionale Mundi clima pingunt, & interpretantur folium ficus irrigationem, & motum omnium, videturq; naturâ ſimile membro genitali. Porrò Pamylia feſta agentes, quæ phallo, id eſt, virilis membri ſimulachro adhibito, fiunt, imaginem proponunt, & circumferunt, cuius triplex eſt penis.* Occultè inſinuantes, Deum eſſe principium omnium; omne autem principium multiplicare id, quod ab eo producitur; adeòque humidum rerum omnium principium eſſe, ſine quo Mundus ſenſibilis, quem Horum dicunt, conſeruari non poteſt.

Atque hæc ſunt ſolennia, quæ Ægyptij per anni decurſum celebrare ſolebant, in Deorum quos colebant, honorem; quæ quidem feſtiuitates, ſi annum communem & ciuilem ſpectes, fixæ & immobiles erant; vagę verò & ſolutæ, ſi modũ Hierophantis vſitatũ conſideres: volebant enim Deos ſpacio 1460 annorum, omnes Mundi plagas pererrare, ſingulóſque Zodiaci gradus & menſium dies ſucceſſu temporum peruadere; nè vlla Mundi pars, aut annui temporis portio tam neceſſariâ Deorum præſentiâ deſtituatur, vti ſuprà ex Gemino oſtendimus. Reuocabantur autem omnia ſacra ad quatuor potiſſimùm Numina, videlicet Sothin, qui eſt Mercurius; ſecundò ad Iſidem; tertiò ad Oſiridem; quartò ad Horum, quem Kemin quoque dicunt; ita vt quemadmodum hæc quatuor Numina ſingulis quadrienijs, id eſt, 1460 diebus, ſuis reſtituuntur principijs; ita 1460 annis, magno illo Sothiaci luſtri decurſu, eò vnde progreſſi erant, reuertantur. Quatuor hæc Numina in interiori circulo ſingula ſuis hieroglyphicis expreſſimus. Atque hæc de anno magno Sothiaco ſufficiant.

ROTA

ROTA CHRONICA EX MENTE ÆGYPTIORVM,

Qua Festa Mensium Deorum Ægyptiorum, quà fixa, quà vaga, vnà cum Lustro Sothiaco seu Caniculari minori 1461 dierum, maiori 1461 annorum exhibentur.

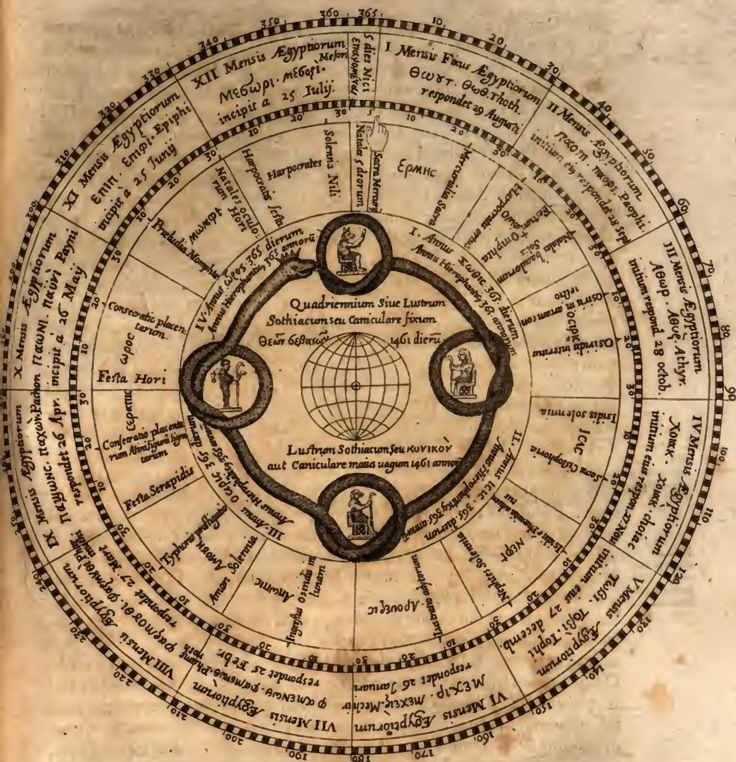

Nota Lector, festa fixa Mensium apicibus suis diem Mensis monstrare; nomina verò 12 Deorum Copticis literis exhibita indicare, hosce Deos nullas fixas habere sedes, sed in anteriora procedere, ita vt spacio 1461 annorum totum 12 Mensium circulum conficiant; qui & annus, seu lustrum magnum Hierophanticum dicitur.

Declaratio Rotæ Chronicæ, quâ quæcunque hucuſque de Menſibus & Feſtis dicta ſunt, vnica veluti Synopſi comprehenduntur.

COntinet exterior circuitus dies totius Ægyptiaci anni 365 dierum expanſi; infra quem nomina Menſium Ægyptiacorum, quorum ſinguli 30 dierum, continentur cum quinque epagomenis, quas Ægyptij Niſi vocant; infra hunc verò circulus ponitur in duodecim menſes τριακονταημερῶν, id eſt, triginta dierum diuiſus, vnà cum quinque epagomenis. Atque hic eſt annus fixus Ægyptiorum: quorum quidem annorum quatuor conſtituunt luſtrum Sothiacum ſiue caniculare minus, ſiue Θεῶν σεβαστῶν; ita vt primus annus, Sothi, id eſt Mercurio; ſecundus Iſidi; tertius Oſiri; quartus denique Horo ſacratus habeatur. Reſpondet autem prædictum luſtrum quatuor annis Iulianis biſſextum continentibus; & ſub duplici ratione conſiderari poteſt, vel in quantum hoc quadriennium ciuile, vel in quantum myſticum ac hierophanticum: illud poſt quadriennium, vnum diem intercalare ſolet, hoc omni ſpretâ intercalatione habenas laxat in anteriora tempora. Hinc aliam rotam ordinauimus, in centro ſuo verſatilem, cui feſta Deorum Ægyptiorum, cæteraſque ſolennitates impoſuimus; vocaturque ab Authoribus ἐνιαυτὸς μέγας τῶ Θεῶ, magnus annus Sothiacus vagus, Luſtrum caniculare, & conſtat 1460 annis, qua finita periodo ad primum diem Thoth circiter reuertitur. Vagantur autem Dij, eorumque feſta, per omnes menſes anni fixi, ſpacio 365 biſſextorum; adeoque nulla in menſibus dies eſt, quam Dij non peragraſſe dici poſſint. Atque hic eſt annus magnus hierophanticus, ſeu hieroglyphicus, quo myſticè indicabant, nullam Mundi partem eſſe, quam Dij beneficâ ſuâ præſentiâ non penetrent, animent, & neceſſariò influxu conſeruent. Exhibent id aptè per ſerpentem in circulum abeuntem, & capite caudam, teſte Horo, mordentem. In circumuolutione verò ſua quatuor veluti circulos efficiebat, quibus Luſtrum Sothiacum minus quatuor annorum indicabatur, quibus ſingulis Numen præficiebant, hieroglyphicis ſuis adornatum. Hic vides in primo præeſſe Sothin, id eſt, Mercurium ſedentem, & canino capite inſignem, veluti anni temporumque diſpoſitionis Authorem; in ſecundo circulo Iſis occurrit ſedens, & fœmineo vultu conſpicua, & ſecundo anno præeſſe dicebatur; in tertio circulo Oſiris throno inſidens, Accipitrino capite inſignis, tertio anno præeſt; in quarto circulo Horus ſpectatur ea figura, quam vides, quarti anni præſes. Quemadmodum enim hæc Numina 1460 dierum ſpacio totum quadriennium Sothiacum luſtrant, ſic ijdem magnum luſtrum 1460 annis, vnà cum reliquis aſſeclis & feſtiuitatibus ijs exhibitis, conficere dicuntur. Præterea ſicuti minori luſtro ſingulis quadriennijs vnus dies accedit; ita maiori luſtro confecto annus accedit, vt in ſuas ſedes priſtinas reſtituantur.

Serpens caudam mordẽs, annum ſignificat.

Horus. Quatuor Numina Luſtro Sothiaco præſidentia.

Nota etiam, quòd ſicuti minoris luſtri annus eſt dierum 365, ita maioris luſtri vnus annus cenſetur eſſe 365 annorum, quæ per 4 multipli-

plicata efficiunt circuitum 1460 annorum, quæ quidem periodus à prima eius institutione, quam ab Hermete factam esse supponimus anno ante Christum 1837, vti in Obelisco Pamphilio ostendimus, ad hunc nostrum vsque annum 1653, bis peracta fuit, ita vt hodie primus dies mensis Thoth, iuxta Hierophantarum computum, anni magni vagi incidat in 25 diem mensis Phamanoth. Si enim 1837 anno ante Christum, quo ex hypothesi ab Hermete institutio huius Computus peracta fuit, iunxeris 1653 à Christo vsque ad præsentem annum; habebis summam 3490 annorum, quæ diuisa per annos lustri maioris canicularis 1460 annorum, quotum dabunt 2, cum 570 diebus, quæ vnum annum, sex menses, & 25 dies conficiunt; quibus respondent 25 dies mensis Phamenoth.

His itaque positis; si velis scire, quibus nam mensibus festa & solennitates Deorum hodie respondeant, sic age. Volue rotam anni magni Sothiaci siue lustri canicularis, signo suo quod lilium refert, supra 25 diem Phamenoth; huic enim hodiernâ die initium huius Sothiaci Cycli ex hypothesi respondet; & mensium dies, quibus festa & solemnia in circuitu rotæ disposita respondent, dabunt quæsitum. Non secus operaberis in Cyclo hoc Sothiaco ad quosuis aliorum temporum indices accommodato. Si verò nôsse cupias, quodnam Numen ex quatuor τῶν Σεβαστῶν huic præsenti anno præsideat, sic operare; Diuide 570 dies ex diuisione paulò antè facta superstites, per 365, & habebis quotum 1. diesque residuos 205, qui secundi anni ex lustro caniculari dies sunt; pronunciabis itaque, IΣIN huic præsenti anno præsidere; initium autem Cycli magni canicularis vagi incidere in vigesimam quintam Phamenoth, vti dictum est, qui respondet 21 Martij, qui est dies æquinoctij. Atque hæc ex Hierophantarum mente tradidimus; qui verò lustrum hoc maius ad annos Ægyptiacos seu Alexandrinos accommodare volunt, isti diuidant annos instituti Cycli 3490 per 1461. & prodibunt $2\frac{578}{1461}$, quorum minutiæ in dies resolutæ dabunt vnum annum, septem menses & octo dies, qui erit 8 dies mensis Pharmuthi, & respondet tertiæ Aprilis. His præmissis, iam restat, vt de moderno Copticarum Computu nonnihil dicamus.

CAPVT III.

De Computu Copticarum.

QVæ in Supplemento ad Prodromum de moderno Copticarum Computu diximus hic ijsdem verbis repetere libet, quia rara sunt, & & scitu dignissima, & dictum Supplementum ad paucorum fortè notitiam peruenit, prætereaque multis erroribus scatet, Typographi & Correctoris incuria.

Copticæ igitur Christiani tenent triplicem Æram, primam cum reliquis Orientalibus ferè omnibus communem ab orbe condito, quam vo-

cant تريخ السنين ابونا ادم *Æram annorum Patris nostri Adam*, Maximus Monachus ἔτη Ἀδάμ, quibus in cyclis tam Solari, quàm Lunari, & quæ cyclos consequuntur, ordinandis vtebantur. Alteram à primordio Regni Græcorum; de quibus annis vide Prodromum. Tertiam à Diocletiano doctrinalem, quam in libris, literis, & monumentis inscribendis adhibent, eamque vocat Albateni تريخ القبطي *Tarich Elkupti, Æra Coptica*; Coptitæ verò ⲡⲓⲥⲓⲱⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ vel Arabicè تريخ الشهدا الطهار *Æram SS. Martyrum*. Copticè ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ id est, *annum Martyrum*. Addunt aliqui hisce Æris siue Epochis quartam Nabonassari Chaldæorum Regis; verùm cùm ea Astronomi tantùm vtantur, vt quæ in ciuili Computu locum non habeat, consultò omittendam duximus, erat enim Æra Nabonassari non ciuilis, nec vulgò cognita Ægyptijs, sed Astronomis tantùm, quam à Chaldæis mutuarunt, vt doctè in epistola quadam ad me data probat doctissimus noster Petauius, videlicet Callisthenis opera, & studio, qui Aristotelis discipulus fuit, & magistri hortatu, cùm in comitatu esset Alexandri Macedonis, antiquissimas Chaldæorum obseruationes Babylone receptas misit in Græciam, vnde in Ægyptum delatæ ab Astronomis adhibitæ fuerunt, maximè à Ptolomæo, qui eas ab Hipparcho mutuatus videtur. Testatur hæc omnia Simplicius in comment. in 2 lib. Arist. de cœlo; adeo vt quæcunque de hac æra in Prodromo diximus, aliter intelligenda, ac diximus, nolimus; neque æram à morte Alexandri, quæ & æra Philippi dicitur, cum æra دولقرنين *Dulkarnain* confundendam putamus, cùm vna ab altera 12 ferè annis distet, quæ fusiùs legi possunt apud eum, quem suprà laudaui, Petauium.

Petauius.

Simplicius.

De Æra autem annorum Mundi, notandum est, Græcos & Latinos sine vlla causa à veris epilogismis sacrorum Bibliorum discedentes, annos à conditu rerum ad Christum natum putare 5199, qui numerus excedit vera Moysis ratiocinia annis mille ducentis quinquaginta. Sed & Græci Computûs conditores Ægyptios imitati, æras Mundi alio, atque alio modo interpretati sunt, vt eas arti computatoriæ accommodarent. Ex qua licentia natæ sunt tres æræ technicæ, quas à Magistris in vsum Computûs excogitatas, aut transformatas, posteri pro veris annis Mundi acceperunt; suntque Dionysiana, Alexandrina, & Antiochena, de quibus vide Petauium in Opere de doctrina temporum, & Scaligerum. Quæ æræ cùm naturales non sint, sed ad calculum instituendum fictæ, multum quoque differunt. Hebræorum æra à condito Mundo putat ad Christum 3760 annos. ita liber Computisticus Hebræorum, cuius titulus est:

לקט קציר לסוד העבור:

Hoc est, *Spicarum collector de mysterio computus, siue embolismi*; quod enim nos Computum, illi à parte totum, ἐμβολισμὸν, Hebraicè עבור *Gbibbur*, id est, *prægnantem* vocant, translatione sanè elegantissima, quasi annus insititium mensem in se gestet, tanquam mulier prægnans fœtum in vtero. In hoc igitur libro ab Orbe condito ad æram Christi numerantur

3760

3760 anni, quam Epocham etiam Samaritani, vti ex fragmento quodam Samaritano Bibliothecæ Pereiscianæ mihi innotuit, sectantur: quæ omnia correspondent Chronol. Hebræorum. Ægyptij verò, ac Græci, vnà cum Syris, Septuaginta 2 Interpretum rationem secuti, plus mille annis ab Hebræorum, Samaritanorumque ratione diffident', quorum authoritatem libenter hoc loco producerem, si aut tempus, aut tractatus breuitas, quam sectamur, permitteret. His igitur ita præmissis, nunc instituti filum prosequamur. Antequam verò vlteriùs procedamus, ipsum Samaritanum textum, vnà cum Hebraico hîc subiungendum duximus, vt quæ de æra annorum Mundi dicta sunt, sinceriùs comprobentur: ita autem in Autographo habetur.

Aera Samaritanorum.

I [Samaritan script]
II [Samaritan script]
III [Samaritan script]
VI [Samaritan script]
V [Samaritan script]
IV [Samaritan script]
IIV [Samaritan script]

Cui consentit Hebræorum Aera.

I מבריאת עולם עד המבול אלף שש מאות ושש המישים:
II עד פלגה אלף תשע ומאות ושמנה וארבעים:
III עד לדת אברהם אבינו אלף ותשע ומאות וששה ותשעים:
VI עד לדת משה רבינו ע"ה אלפים שלשה מאות שמנה וששים:
V עד יציאת מצרים אלפים ארבע מאות ושמנה וארבעים:
IV עד בנין בית ראשון אלפים תשע מאות ושמנה עשרים:
IIV עד מנין הנצריים שלשה אלפים שבע מאות וששים:

Hoc

Hoc eſt:

I	A creatione Mundi ad diluuium anni	1656
II	Ad diuiſionem linguarum	1996
III	Ad natiuitatem Abrahæ	1948
IV	Ad natiuitatem Moyſis	2368
V	Ad exitum de Ægypto	2488
VI	Ad ædificationem domus prioris	2928
VII	Ad Æram Chriſtianorum	3760

Ordinant autem Coptitæ annum ſuum Eccleſiaſticum à 29 Auguſti, qui incidit in primum diem Thoth, diem decollationis S. Ioannis Baptiſtæ, etſi in Martyrologio celebretur 2 die Thoth, ob primi anni diei ſolemnia propria, de quo ita Tarich elKupti:

بدو السنه توت ويوم استشهد القديس والنبي يوحنا المعمدان ابن زكريا الكاهن

Id eſt, *Initium anni Menſis Thoth, & dies eſt martyrio S. Prophetæ Ioannis Baptiſtæ filij Zachariæ Sacerdotis conſecratus*. quæ verba Syriaco ſeu Antiocheno Calendario exactè conſonant, vt patet:

ܦܘܣܩܐ ܕܪܫܗ ܕܡܪܝ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܫܘܢܝܗ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ ܘܪܝܫ ܫܢܬܐ ܕܡܨܪܝܐ

Id eſt, *Decollatio S. Ioannis Baptiſtæ & obitus Patris noſtri Adam, & initium anni Ægyptiorum*. quod & confirmat Græcus ψηφισμὸς his verbis: Ἀποκεφαλισμὸς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, καὶ τελευτὴ τοῦ προγόνου ἡμῶν Ἀδὰμ, καὶ ἀρχὴ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων ἐνιαυτοῦ. Celebratur autem hoc feſtum bis à Coptitis, ſemel primò Thoth, quo decollatus fuit, ſecundò 30 Mechir; quo ipſius caput inuentum eſt, vt in Calendario Coptico patet.

Quâ ratione autem feria, in quam 1 dies Thoth, ſiue feſtum decollationis S. Ioannis Baptiſtæ incidat, inueniri poſſit, pulchrè docet computus Æthiopicus, ſiue Abyſſinus, ſequentibus verbis:

Wachaiba baza thamir, hailatha Ioannes amatha mechrath thechaz wathac haphlo laarbathu id wamatna rabithu thueſic dibebeu vimchalean, *wathdemior chulo athtani watbathith imnebu chlethu*, *wathgatph baba ſaboathu vazatharaphim ſabaatu vethuche balatha Ioannis*. Hoc eſt, *Vt ſcias diem Ioannis, annum gratiæ accipito, diuideſq; in 4 ſummas; menſuram quadrantis apponito ſuper illum vtrinque; commiſceto omne ſimul; abijce ab eo* 11; *diuide ſepties; quod reliquum erit de 7 ipſe eſt dies Ioannis*. Ratio porrò cyclorum Solis, & Lunæ, & conſequentis ex ijs termini Paſchalis, cum Alexandrina prorſus eadem eſt, vt paulò poſt videbitur, ſi loquamur de anno fixo Ægyptiorum, & ad normam Iuliani redacto; proprij autem Solares anni veterum Ægyptiorum ſine quadrantis appendice, non menſurantur cyclo decennouennali, vt Græcorum, Alexandrinorum, & Hebræorum anni, ſed 25 annorum cyclo, quem Ptolomæus deſcripſit l. 6. τῆς μεγάλης συντάξεως. Quòd autem hic cyclus optimè quadret tempori Lunationum veterum Ægy-

Ægyptiorum, ita demonſtratur. Quoniam enim 25 Solares anni ſeclusis biſſextis continent dies 9125, & fiunt in eis lunationes 309. quæ iuxta Aſtronomicam ſupputationem conſtant diebus 9124, horis 22, min. 51, ſecundis 18; redibunt lunationes omnes poſt 25 annos ad eundem diem in quo priùs factæ fuerant, anticipantes ſolùm ad vnam horam, minut. 8, ſecund. 12; quod de cyclo decennouennali ad dictos Ægyptiorum annos applicato dici nullâ ratione poteſt. Atque hinc emergit quoque ratio, cur Veteres nunquam intercalauerint annos ſacros, ciuiles autem ſeu Alexandrinos quarto quoque anno intercalauerint. Verùm de hoc cyclo paulò antè fuſiùs, nunc ad Copticum ſiue Alexandrinæ Eccleſiæ vſitatum Computum progrediamur. Vtitur ea duplici cyclo, Solari, & Lunari, quorum illum Coptè ⲡⲓⲕⲩⲕⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲏⲣⲓ vel Arabicè دور الشمسي *Circulum Solis*, hunc ⲡⲓⲕⲩⲕⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲟϩ vel دور القمري *Circulum Lunæ* vocant. Solis cyclus conſtat 28, Lunæ 19 annis. His omnia quæ ad diſpoſitionem Paſchatis, cœterorumque feſtorum pertinent, inueſtigant, vt ex ſequenti Pinacio patet, quod ex Copticarum libris decerptum tibi hîc exhibendum duxi.

Tabula Computi Paſchalis.

Menſes	*Char. Menſis.*	*Cyclus Solis.*		*Char. Anni.*	*Cyclus Lunæ ſiue Paſchatis*		*Termin. Paſchat.*	*Dies term. Paſch.*
ⲁ ⲑⲱⲟⲩⲧ	ⲅ	1	ⲁ	ⲅ	ⲁ	1	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲑ
		2	ⲃ	ⲇ				
ⲃ ⲡⲁⲟⲡⲓ	ⲉ	3	ⲅ	ⲉ	ⲃ	2	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲏ
		4	ⲇ	ⲍ	ⲅ	3	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲍ
ⲅ ⲁⲑⲟⲣ	ⲍ	5	ⲉ	ⲁ				
		6	ⲋ	ⲃ	ⲇ	4	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲋ
ⲇ ⲭⲟⲓⲁⲕ	ⲃ	7	ⲍ	ⲅ	ⲉ	5	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲉ
		8	ⲏ	ⲉ				
ⲉ ⲧⲱⲃⲓ	ⲇ	9	ⲑ	ⲋ	ⲋ	6	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲇ
		10	ⲓ	ⲍ	ⲍ	7	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕⲅ
ⲋ ⲙⲉⲭⲓⲣ	ⲋ	11	ⲓⲁ	ⲁ				
		12	ⲓⲃ	ⲅ	ⲏ	8	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲃ
ⲍ ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲁ	13	ⲓⲅ	ⲇ	ⲑ	9	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲁ
		14	ⲓⲇ	ⲉ				
ⲏ ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ	15	ⲓⲉ	ⲋ	ⲓ	10	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕ
		16	ⲓⲋ	ⲁ	ⲓⲁ	11	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲑ
ⲑ ⲡⲁϣⲱⲛⲥ	ⲉ	17	ⲓⲍ	ⲃ				
		18	ⲓⲏ	ⲅ	ⲓⲃ	12	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲏ
ⲓ ⲡⲁⲱⲛⲓ	ⲍ	19	ⲓⲑ	ⲇ	ⲓⲅ	13	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲍ
		20	ⲕ	ⲋ				

ⲓⲁ

ⲓⲁ ⲉⲡⲏⲡ	ⲃ	21	ⲕⲁ	ⲍ	ⲓⲇ	14 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ϛ
		22	ⲕⲃ	ⲁ	ⲓⲉ	15 ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲉ
ⲓⲃ ⲙⲉⲥⲱⲣⲓ	ⲇ	23	ⲕⲅ	ⲃ	ⲓϛ	16 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲇ
		24	ⲕⲇ	ⲇ			
ⲓⲅ ⲛⲓⲥⲓ	ϛ	25	ⲕⲉ	ⲉ	ⲓⲍ	17 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ
		26	ⲕϛ	ϛ	ⲓⲏ	18 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕⲃ
		27	ⲕⲍ	ⲍ			
		28	ⲕⲏ	ⲁ	ⲓⲑ	19 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ

In prima columna ponuntur nomina menſium Copticorum, quorum etymologiam paulò antè protulimus. Secunda columna characteres menſium continet. Tertia Cyclum Solis. Quarta characterem anni. Quinta Cyclum Lunarem. Sexta terminos Paſchales. Septima dies termini Paſchalis; de quibus ſingulis aliquot Canones producemus ex Copticis monumentis depromptos.

PROPOSITIO I.

Inuenire Cyclum Solis.

واذا اردات معرفة كيقلس االشمس اسقط ثمانية وعشرين ثمانية وعشرين
من السنة تاريخ القبط وبقيته هو كيقلس شمس تلك السنة التي انت فيها ❁

Si vis ſcire Cyclum Solis, abijce ex annis æræ Diocletiani quoties potes 28, & reliquum dabit tibi Cyclum ipſius anni actu currentis.

PROPOSITIO II.

Cyclum Lunarem inuenire.

واذا اردت تعرف كيقلس القمر اسقط واحده من سنة تاريخ القبط واسقط
ايضا تسعه عشر تسعه عشر وبقيته هو كيقلس القمـــــــــــــــــر ❁

Si vis ſcire Cyclum Paſchalem ſiue Lunæ, abijce 1 ex annis æræ Diocletiani, & iterum 19 quoties potes, reliquum enim dabit Cyclum Lunæ ſeu Paſchalem quæſitum.

PROPOSITIO III.

Feriam Menſis inuenire.

خذ العلمة قبلة لكيقلس الشمس وهذه تزيد على علمة الشهر وجملة هو يوم
الشهـــــــــر ❁

Si

Si velis scire feriam mensis, accipe characterem anni, siue signum (in columna) *è regione cycli Solis; huic adde characterem mensis* (in columna propria) *& summa dabit feriam quæsitam abiectis 7 quoties poteris.*

PROPOSITIO IV.

Innenire Cyclum Paschalem alia ratione.

اذا اردت تعرف حساب كيقلس تلك السنة التي انت فيها كيم هو تسقط سنين
ابونا ادم تسع عشر تسع عشر فمهما بقي لايجي تسع عشر فهو كيقلس تلك السنة
لان الكيقلس ينمو من واحد الى تسعة عشر واذا وصل الى تسعة عشر ترد الى واحد ❀

Cùm volueris scire numerum cycli Lunaris istius anni in quo es, quotus sit, abijce ab annis patris nostri Adam 19 quoties poteris, & quod reliquum fuerit, & non fuerit 19, iste erit cyclus istius anni, quia cyclus est reuolutio annorum ab vnitate ad 19, & hinc ad vnitatem.

PROPOSITIO V.

Fundamentum Anni inuenire.

واذا اردت تعرف الاس وحسابة وهو كيقلس الشمس ينمو هذا الحساب من احد
الى سبع ومن سبع يردا الى واحد واذا اردت كيقلس السنة التي انت فيها فتمسك
سنين ابونا ادم وتزيد عليها مثل ربعها وما كان كسر مثل ربع او نصف اتركه
واذا الربع مع الاصل اجمع جملته واسقطه سبعة سبعة فمهما بقي لا يجي سبع
وهو كيقلس الشمس تلك السنة التي انت فيها وهو الاس ❀

Hoc est, *Si fundamentum anni (qui certus quidam cyclus Solis est, procedens ab vno ad 7, & hinc redit ad vnitatem) scire velis, accipe annos Patris nostri Adam, & addes ijs quartas eorum, & si fuerint fractiones numerorum, relinques eas, & si fuerit completa quarta cum radice, coniunges summam eius, & abijcies ab ea quoties poteris septem, & si quod reliquum fuerit, & non fuerit septem, erit id cyclus Solis anni istius qui actu currit, & hoc est fundamentum quæsitum.*

PROPOSITIO VI.

Diem, in quem cuiusuis mensis principium cadat, inuenire.

اذا اردت تعرف اي يوم يكون اول الشهر فتنظر علامة الشهر الذي تريد
وتضيف اليها اس تلك السنة ومهما اجتمع معك تسقط منه سبعة ومهما فضل
من السبعة ان فضل واحد اول الشهر الاحد وان فضل اثنين وهو الاثنين ❀

Si volueris scire, quis dies primus mensis, vide characterem mensis quem vis, & addes ad fundamentum anni currentis, & à collecto subtrahes septem, & reliquum ex septem si fuerit 1, erit prima dies mensis feria 1; si 2, erit mensis dies secundus, feria secunda, & sic de reliquis.

Atque hisce Canonibus respondent ad vnguem Canones Computûs Æthiopici, quos hîc libenter adduceremus, si angustia temporis permitteret. Qua etiam de causa omitto Martyrologium Arabico-Copto-Latinum expansum. Vt verò curiosus Lector cognoscere possit quis dies mensium Iulianorum, cui diei Ægyptiaco respondeat, hîc Pinacem dictorum subiungendum existimaui. Huic alteram, videlicet mensium Tabulam subiecimus, in qua Hebræorum, Syrorum, & Arabum menses, mensibus Coptitarum, quantum fieri potuit, respondentes, parallelo situ posuimus, vt si cui vnum cum altero conferre liberet, quo id posset, haberet. Vbi tamen notandum, plerosque Orientalium menses cùm Lunares sint, & secundùm Neomenias dies suos ordinent, diebus mensium Copticorum, vtpote solarium & fixorum, non vsquequaq; respondere, sed sedes suas mutare; neque Solares Orientalium dies, diebus Aegyptijs semper respondent, sed diuersas in eodem mense sedes habent. Tertia Tabula continet Nomenclaturam dierum Septimanæ, varijs Orientis populis vsitatam; quam ideo Menopinacio subiunximus, nè quicquam quod Lector desiderare posset, omisisse videremur.

Tabula Mensium, dierumque Aegyptiacorum, ex qua dicto citiùs; quis dies mensium dictorum, cui diei mensium Iulianorum respondeat, indagari potest. Incipiunt autem Menses Aegyptiorum eo ordine, qui sequitur.

Dies Mens. Ægyptiorum	*Thoth incipit à*	*Paophi incipit à*	*Athor incipit à*	*Choiac incipit à*	*Tobi incipit à*	*Mechir incipit à*
1	29 Aug.	28 Sept.	28 Oct.	27 Nou.	27 Dec.	26 Ian.
2	30	29	29	28	28	27
3	31	30	30	29	29	28
4	1 Sept.	1 Octo.	31	30	30	29
5	2	2	1 Nou.	1 Dec.	31	30
6	3	3	2	2	1 Ian.	31
7	4	4	3	3	2	1 Febr.
8	5	5	4	4	3	2
9	6	6	5	5	4	3
10	7	7	6	6	5	4
11	8	8	7	7	6	5
12	9	9	8	8	7	6
13	10	10	9	9	8	7
14	11	11	10	10	9	8
15	12	12	11	11	10	9
16	13	13	12	12	11	10
17	14	14	13	13	12	11
18	15	15	14	14	13	12
19	16	16	15	15	14	13
20	17	17	16	16	15	14
21	18	18	17	17	16	15
22	19	19	18	18	17	16
23	20	20	19	19	18	17
24	21	21	20	20	19	18
25	22	22	21	21	20	19
26	23	23	22	22	21	20
27	24	24	23	23	22	21
28	25	25	24	24	23	22
29	26	26	25	25	24	23
30	27	27	26	26	25	24

Dies Mens. Ægyptiorum.	*Phamenoth incipit à*	*Pharmuthi incipit à*	*Pascons incipit à*	*Paoni incipit à*	*Epip incipit à*	*Mesori incipit à*	
1	25 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	26 Maij	25 Iunij	25 Iulij	
2	26	28	27	27	26	26	
3	27	29	28	28	27	27	
4	28	30	29	29	28	28	
5	1 Mart.	31	30	30	29	29	
6	2	1 April.	1 Maij.	31	30	30	
7	3	2	2	1 Iunij.	1 Iulij.	31	
8	4	3	3	2	2	1 Aug.	
9	5	4	4	3	3	2	
10	6	5	5	4	4	3	
11	7	6	6	5	5	4	
12	8	7	7	6	6	5	
13	9	8	8	7	7	6	
14	10	9	9	8	8	7	
15	11	10	10	9	9	8	
16	12	11	11	10	10	9	
17	13	12	12	11	11	10	
18	14	13	13	12	12	11	
19	15	14	14	13	13	12	
20	16	15	15	14	14	13	ἐπαγόμεναι.
21	17	16	16	15	15	14	
22	18	17	17	16	16	15	
23	19	18	18	17	17	16	
24	20	19	19	18	18	17	
25	21	20	20	19	19	18	
26	22	21	21	20	20	19	24
27	23	22	22	21	21	20	25
28	24	23	23	22	22	21	26
29	25	24	24	23	23	22	27
30	26	25	25	24	24	23	28

Vsus huius Tabulæ.

Si velis nôsse quisnam dies Iulianus cuinam Aegyptio alicuius mensis diei respondeat, quære diem Aegyptiorum in prima columna, deinde nomen mensis Aegyptij in fronte Tabulæ, & angulus communis dabit diem Iuliani mensis correspondentem : ita decimum sextum diem mensis Mechir, inuenies respondere decimo Februarij, vigesimum Messori, decimotertio Augusti, & sic de cœteris.

Tabula denominationis Menſium populorum Orientalium, & correſpondentiæ vniuſcuiuſque ad menſes Aegyptiorum.

	Coptitarum,	*Hebræorum,*	*Syrorum,*	*Græcorum,*	*Arabum,*
Sept.	ⲑⲱⲟⲩⲧ Thout	אלול Elul	ܐܝܠܘܠ Illul	Βοηδρομιών	محرم Muharam
Octob.	ⲡⲁⲟⲡⲓ Paopi	תשרי Thiſri	ܬܫܪܝܢ ܐ Thiſrin 1	Πυανεψιών	صفر Saphar
Nou.	ⲁⲑⲱⲣ Athor	מרחשון Marcheſuan	ܬܫܪܝܢ ܒ Thiſrin 2	Μαιμακτηριών	ربيع الاول Rabi prior
Dec.	ⲭⲟⲓⲁⲕ Choiac	כסלו Caſleu	ܟܢܘܢ ܐ Canun 1	Ποσειδεών	ربيع الاخر Rabi poſter.
Ian.	ⲧⲱⲃⲓ Tobi	טבת Tebeth	ܟܢܘܢ ܒ Canun 2	Γαμηλιών	جمادي لاول Giamadi
Febr.	ⲙⲉⲭⲓⲣ Mechir	שבט Sceuat	ܫܒܛ Sceuet	Ἀνθεστηριών	جمادي الاخر Giamadi 2
Mar.	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ Phamenoth	אדר Adar	ܐܕܪ Adar	Ἐλαφηβολιών	رجب Ragieb
April.	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ Pharmuthi	ניסן Niſan	ܢܝܣܢ Niſan	Μουνυχιών	شعبان Schaban
Mai.	ⲡⲁϣⲟⲛⲥ Paicons	אייר Iiar	ܐܝܪ Iior	Θαργηλιών	رمضان Rhamadan
Iun.	ⲡⲁⲱⲛⲓ Paoni	סיון Siuan	ܚܙܝܪܢ Hhaziran	Σκιρροφοριών	شوال Sceuel
Iulius	ⲉⲡⲓⲡ Epip	תמוז Thamuz	ܬܡܘܙ Thamuz	Ἑκατομβαιών	دو القعدي Dulkaida
Aug.	ⲙⲉⲥⲱⲣⲓ Meſori	אב Ab	ܐܒ Ab	Μεταγειτνιών	دي الحجة Dalhagieh

Tabula denominationis dierum Septimanæ.

Latinè	*Hebræi*	*Arabes*	*Græci*	*Coptæ*
Feria I. ſeu Dominica ſeu dies ☉	יום ראשון	يوم الاحد	ἡμέρα Κυριακὴ	ⲕⲩⲣⲓⲁⲕⲏ
Feria II. ſeu dies ☽	יום שני	يوم الاثنين	Δεύτερα	ⲡ̅ⲃ̅
Feria III. ſeu dies ♂	יום שלישי	يوم الثلثا	Τρίτη	ⲡ̅ⲅ̅

Fe-

Feria IV. seu dies ☿	יום רבעי	يوم الاربعا	Τετάρτη	ⲡⲇ̄
Feria V. seu dies ♃	יום חמשי	يوم الخميس	Πέμπτη	ⲡⲉ̄
Feria VI. seu dies ♀	יום ששי	يوم الجمعة	Παρασκευή	ϯⲡⲁⲣⲁⲥⲕⲉⲩⲏ
Feria VII. seu dies ♄	יום שבעי	يوم السبت	Σάββατον	ⲡⲓⲥⲁⲃⲃⲁⲧⲟⲛ

Apud diuersas Nationes.

Latini	*Persæ.*	*Aliter Persæ.*	*Turcæ.*
Dies Dominica	روز ياحه Ruz iacheh	يكشنبه Iachschanbe	بزر قوه Pazar Kue
Lunæ	روز دوياى Ruz duiemi	دوشنبه Duschanbe	بزر ركسي Pazar ertsi
Martis	روز سيومى Ruz siumi	سسنبه Sehschanbe	صالى Sali
Mercurij	روز ضحر في Ruz tzeharni	جهر سنبه Gieherschanbe	جهر سنبه Gehar schanbe
Iouis	روز فنجمين Ruz phengemin	فنج سنبه Peng schanbe	بنج سنبه Peng schanbe
Veneris	روز ششمين Ruz scheschmin	ادينه Adine	جمعه Giamah
Sabbati	روز جفهمين Ruz haphtemin	سنبه Schanbe	جمعه ارکسي Giumah ertisi

CLAS.

CLASSIS VIII. MECHANICA SIVE ARCHITECTONICA.

Inuestigat prodigiosarum Aegyptijs vsitatarum machinarum constructionem.

ILLVSTRISSIMO ATQVE REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

GEORGIO LIPPAY

Archiepiscopo Strigoniensi, Sac. Cæs. Regiæque Maiest. Consiliario intimo, Hungariæ Primati, & Magno Regni Cancellario.

RCANIOREM illam Ægyptiorum πολυτεχνίαν, *quam posteri Mechanicam dixerunt, hoc loco traditurus, cuinam tam nobile, iucundum, Principumq; curiositate dignissimum argumentum inscriberem, præter* Te, *sacratissime Præsul, inueni neminem.* Tu *enim præter cætera disciplinarum subsidia, quibus instructus es, huius mirificæ quoque ac pene diuinæ artis notitiâ tantum* Tibi *nominis ac famæ peperisti, vt omnium opinione* πολυμήχανος καὶ πολυτεχνάστης, *vti quondam de Archimede memorabat Polybius, iure dici & haberi merearis. Testantur id satis superq; deliciosi illi viridiariorum* Tuorum *recessus, tantâ, vt audio, hydraulicarum varietate machinarum instructi, quantâ paucis in locis similes se vidisse testantur spectatores. Meritò itaque hoc præsens disceptationis Thema* Tuo *debebatur nomini; non quòd* Tuæ *famæ, quâ Mundo inclarescis, scriptis meis quidpiam ornamenti adijcere me posse sperarem, sed vt studiorum meorum conatus nomini* Tuo *inscripti, hoc pacto & pluis obtinerent authoritatis, &* Tu *nonnullum meæ in* Te *obseruantiæ indicium haberes. Obsequium, fateor, tenue illud & rude; sed vel ex hoc capite in pretio apud* Celsitudinem Tuam *futurum, quòd id non tam meâ, quàm imperiosâ Magni Cæsaris voluntate, præstitum atque exhibitum sit. Vale Præsul dignissime, studijsq; meis faue.*

CLASSIS VIII.

Mechanica Aegyptiorum.

PRAEFATIO.

RECTO ordinis filo ducti ex Astrologia Ægyptiorum, id est, ex Cœlo, in terrestres eorundem habitationes descendimus, vt quàm prodigiosos nullo non tempore partus ingeniosa Ægyptiorum industria produxerit, ex huius tractatus admirandis elucesceret. Quod dum facimus, nemo nos putet hoc loco Mechanicam Mathematicis suffultam demonstrationibus daturos, foret enim hoc prorsus extra scopum; sed historicis relationibus innixi, eam damus, quæ stupenda Ægyptiorum ingenia, inuentionesque prodigiosas ob oculos ponat curiosi Lectoris; atque adeo rationes hieroglyphicas in ijs elucescentes exponemus; reliqua quæ Mathematicas concernunt rationes, magno Operi, quam Mechanicam vniuersalem appellamus, reseruaturi. Inscripsimus autem hanc Classem, Mechanicam Ægyptiorum; diuiditurque in tres potissimùm species ijs vsitatas, quarum prima erat Architectonica; secunda Organica, quæ varia instrumentorum in ædium, columnarum, statuarumque erectione adhiberi solitorum genera considerat; Tertia Θαυματουργική, & consistebat in abditarum quarundam ex penitissimis naturæ fontibus extractarum machinarum fabrica: quas quidem tanto ingenio & subtilitate adornabant, vt non hominum, sed Dæmonum opera, ἄπιστα prorsus καὶ παράδοξα, vniuersa crediderit posteritas. Et tametsi non diffitear Dæmonum operam subinde ijs implicatam fuisse, huiusmodi tamen opera haud quaquam humanæ potentiæ limites excessisse, sed in intimis naturæ penetralibus sua principia fundata habuisse, hoc loco mearum partium, hoc est, Oedipi erit, varijs modis & rationibus demonstrare. Negotium itaque cum bono Deo auspicemur.

Mechanica Ægyptiorum qua ratione tractetur hic.

Diuisio tractatus de Mechanica Ægyptiorum.

PRAELVSIO I.

De Mensuris Aegyptiacis:

QVONIAM itaque hoc tractatu passim Ægyptiacarum, mensurarum ponderumque mentio fiet, ne Lector curiosus mensurarum, alijs Nationibus vsitatarum cum Ægyptiacis confusione implicetur, priùs de singulis hoc loco præludere visum fuit, vt sic de adducendarum rerum authoritatibus, quibus eas peruetusti Scriptores passim describunt, securius iudicium formare possit.

Certè inter cœtera, in quibus decernendis indefessa huc vsque Philologorum desudat industria, non minimum locum occupat ea, quæ de ponderibus & mensuris est materia, sanè vti abstrusa, ita difficilis, & à nemine

mine huc vſque penetrata. Cuius quidem difficultatis aliam rationem non inuenio, niſi diuerſos diuerſarum Nationum vſus & conſuetudines, quibus non dicam Nationes, ſed & ipſa adeo oppida inter ſe diſſidere videntur. Accedit varia temporum conditio, Principumque voluntas, qua Rerum publicarum neceſſitate ſic poſtulante, leges modò conduntur nouæ prioribus irritatis, modò rerum per contractus ciuiles acquirendarum valor augetur, vel minuitur: vnde ex perpetua mutationum huiuſmodi viciſſitudine magnam rerum incertitudinem oriri neceſſe eſt, quæ vti in omnibus à Principum voluntate dependentibus, ita & potiſſimùm in hac materia de ponderibus & menſuris, quæ ſunt veluti inſtrumenta quædam iuſtitiæ, quibus vnicuique, quod ſuum eſt, decernitur, locum habet. Nemo igitur miretur, ſi tantam viderit Authorum circa dictam materiam diſceptantium inconſtantiam; cùm, ſi nomina ipſa excipias, ponderum & menſurarum, præſertim Veterum, determinata quantitas ſit non incerta duntaxat, ſed & Authorum æquiuocatione ita deprauata, vt vix vlla de ijs certa notitia haberi poſſit. Cùm igitur hanc literarum calamitatem, non ſine dolore intuerer, fontes ipſos adeundos, vt aliquid tandem certi ſtatui poſſit, exiſtimaui: quemadmodum ex ſequentibus comparebit nominibus, quæ ex Nomenclatore Copto, quem Scalam magnam Coptitæ appellant, à nobis An. 1643 Romæ impreſſo extracta, hoc loco fuſiùs exponuntur.

De ponderibus & menſuris tractatio difficilis, & quare.

Authorum æquiuocatio in menſuris Antiquorum

Nomenclator Coptus ſeu Scala magna.

Quadruplicis generis menſuræ in Scala proponuntur, quarum primi generis ſunt menſuræ interuallorum, quibus in mercimonijs, agrorumque dimenſione vtimur, cuiuſmodi ſunt, pes, palmus, vlna, brachium, paſſus, cubitus, calamus, ſtadium, milliare, paraſanga, leuca. Secundi generis ſunt menſuræ aridorum, cuiuſmodi apud Hebræos erant Corus, Gomer, Ephi, Cabus; & apud Græcos Medimnus, Chænix, Cotyla; & apud Romanos Modius. Tertij generis ſunt menſuræ liquorum, quales ſunt Hebræorum Bathus, Hin, Log; Græcorum Amphora, Vrna, Metreta, Congius; Romanorumque Sextarius, & Cyathus. Quarti generis ſunt ponderum diuerſorum appellationes, quales ſunt Hebræorum Kicarim, Minæ, Sicli, Gheræ; Græcorum & Romanorum Talentum, Libra, Vncia, Denarius, Drachma. De quibus ſingulis etſi in Scala tractetur, quia tamen in varia dubia ea trahere poſſunt Lectorem, hìc enucleatiùs deſcribenda duxi.

Quadruplicis generis menſuræ Ægyptiorum.

Menſuræ igitur veterum Ægyptiorum ad interualla metienda apta erant.

Menſuræ Ægyptiorum ad interualla metienda.

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ ⳼ ϯⲉⲣⲧⲱ ⳼ ⲟⲩϭⲟⲧ ⳼ ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲙⲡⲓⲍⲓⲛϣⲓ ⳼ ϯⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ ⳼ ⲡⲓⲙⲩⲗⲗⲓⲟⲛ ⳼

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ ⳼ Ægyptia menſura, idem eſt, quod Græcis λίχας, Arabibus فتر *Pheter*; eſtque interuallum inter pollicem & indicem, cùm quàm fieri poſſit maximè diſtenduntur. ita Pollux: Εἰ δὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ λιχανοῦ ἀποτείνας, τὸ μέτρον λιχάς, ideſt, *Si pollicem ad partem indici contrariam tendas, menſura licbas dicitur*; ac decem digitorum eſt. ita citatus Author:

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ Pilucos.

Ποιεῖ δὲ ἀπὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου πρὸς τὸ τοῦ δακτύλου ἄκρον, δακτύλους δέκα. *Interuallum inter pollicem & summam indicis partem, efficit decem digitos.* At lichade longior est, nimirum vno digito, ὀρθόδωρον, quod rectum palmum interpretor, videlicet inter primam palmæ partem, quam καρπὸν vocant, & supremam medij digiti. Ita Pollux & Hesychius.

Ὀρθόδωρον quid.

Palmum autem Aegyptij ϯϣⲉⲣϫⲱ, شبر *Schabar* Arabes vocant, ac quatuor digitis constat, Græcisque δοχμὴ dicitur. Ita Pollux: Δοχμὴ δὲ συγκλεισθέντες οἱ τέσσαρες δάκτυλοι, *dogme verò sunt quatuor digiti conclusi.* transuersa enim manu metimur. Hac mensura vtitur Aristophanes in Equitibus. Allantopola verò de Corio loquens carpit Cleonem καὶ πρὶν ἡμέραν φορῆσαι, μεῖζον ἦν δυοῖν δοχμαῖν, *Antequam dies abiret, maius bino palmo erat.* Δοχμὴ verò, δακτυλοδοχμὴ, παλαιστὴ, καὶ δῶρον, idem significant, & vnaquæque τετραδάκτυλος ab Hesychio describitur.

ϯϣⲉⲣϫⲱ quid. Δοχμὴ quid.

ⲟⲩⲥⲟⲡϫ mensura, quam Arabes الباع القاما vocant, eadem est cum vlna, estque extensio vtriusque brachij in longum, cui altitudo hominis æquatur; nos ex Copto interpretamur eam cubitum maiorem. Quod vt intelligas, notandum est, apud Aegyptios varium fuisse cubitum. Nam aliuserat 24 digitorum, alius 32. quidam arundinem, seu calamum, aut perticam; alius staturam hominis adæquabat, ita Abulfeda Arabs in Prolegomenis Cosmographiæ suæ; verba eius sunt.

ⲟⲩⲥⲟⲡϫ quid.

Cubitus apud Ægyptios varius.

Abulfeda

واعلموا ان بين القدما المصر والمحدثين ايضا اختلافا في الاصطلاح على الذراع والميل والفرسخ واما الاصبع فليس بينهم فيها اختلاف لانهم اجمعوا واتفقوا ان كل اصبع ست شعيرات معتدلات مضموم بطون بعضها الى بعض اما الذرع والخلاف بينهم فيه حقيقة لانه عند القدما اثنان وثلثون اصبعا وعند المحدثين اربع وعشرين اصبعا وذراع القدما اطول من ذراع المحدثين ثمان اصبوا وهو سر الكهنة ۞

Id est, *Sciatis igitur, quòd inter veteres & recentiores de cubito, milliari, & parasanga, multùm controuertitur. Et de digito quidem conueniunt in hoc, quòd omnis digitus sit mensura spacij, quod sex æqualia grana hordei secundùm latitudinem iuxta se posita explent. In cubito verò discordant aliquantulum. Est enim antiquis cubitus vnus 32. digitorum, recentioribus verò 24; ita vt veterum cubitus, cubitum recentiorum superet 8 digitis.* Cubitum autem maximum calamo seu perticæ, vti & staturæ hominis, æqualem, infrà probabitur. Porrò digitum 6. granis hordei constare, Rabbini quoque affirmant hisce verbis:

Cubitus maximus.

Rabbini.

ויש לאמה ו׳ טפחים וטפח אחד ד׳ אצבעות בגודל ולאצבע ו׳ גרגרי שעורה וזה אמה של משה אמה התורה והבנאין:

Habet autem omnis cubitus sex palmos, & palmus quatuor digitos in pollice, & digitus sex grana hordei; & hic est verus cubitus legalis, & ædificij, scilicet quo lex in ædificiorum & structurarum descriptione vtitur. Quæ & Rassi hoc loco affirmat: ולאצבע ו׳ גרגרי שעורה, *habet digitus sex grana hordei.* quæ consonant Syriaco; *Digitus sex granorum hordei mensura est.* Ex his patet, cubitum minorem, videlicet 24 digitorum, æqualem esse cubito Mosaico

Cubitus legalis.

Rassi. Cubitus minor æqualis legali 24 digitorum.

co ſeu legali. Eſt autem cubitus longitudo tanta, quanta eſt à brachij flexura, ſeu prominentia exteriori vſque ad medij digiti ſummitatem; ſiue quod idem eſt, à medio pectore ad cubitum ipſum ſeu flexuram brachij; quod ſpacium priore, teſte Polluce, prorſùs æquale eſt: Ἀπὸ δὲ τῆς ὠλεκράνου πρὸς τοῦ μέσου δακτύλου ἄκρον τὸ διάστημα πῆχυς· ἔχει δὲ τὸν πόδα, καὶ μέσον, καὶ διάστημα ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ στήθους πρὸς τὸ ὠλέκρανον τῷ προτέρῳ ἴσον. Id eſt, *A flexu cubiti, vſque ad medij digiti ſummum, interuallum cubiti pedem continet & medium, cui interuallum à medio pectore ad flexuram cubiti æquale eſt.* Continet autem, vt dixi, huiuſmodi cubitus ſex palmos, & palmus quatuor digitos in pollice, & conſequenter viginti quatuor digitorum eſt cubitus vnus, qualis eſt, quem iam explicauimus, Ægyptiorum vulgaris, & legalis Hebræorum. Ex quibus patet cubitum huiuſmodi quater ſumptum perfectè explere hominis longitudinem (quæ ſumitur ab extenſione brachiorum) & altitudinem ſiue ſtaturam eiuſdem. His igitur præmiſſis; nunc ad reliqua. Cubitus quid

ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲧⲏⲟⲩⲓ vel etiam ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓϫⲓⲛⲟⲩⲓ in Scala calamum menſorium interpretatus ſum; & diligentiori ſcrutinio huic voci incumbens, deprehendi tandem illam ſignificare calamum Ibidis ſeu Ciconiæ Ægyptiæ, ita vt hæc vox ex ⲡⲓⲕⲁϣ & ⲡⲓⲧⲏⲟⲩ, quorum illa crus, tibiam, calamum, arundinem, hæc Ibin & Ciconiam ſignificat, compoſita intelligatur; quaſi diceres, paſſum ſeu vlnam Ibidis; quòd ab Ibidis inceſſu primùm ſit inuentus & obſeruatus. Nam vt rectè Clemens Alex. Ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζώων ἡ ἶβις ἀρχὴν παρέσχηκε τοῖς Αἰγυπτίοις. *Numerum videlicet inuentionis & menſuræ maximè ex animantibus videri præbuiſſe Ægyptijs Ibidem.* Solebant enim veteres Ægyptij vſurpare, vt plurimum, menſuras ex animantium inceſſibus conſtitutas; quæ cùm idem ſemper ex naturæ neceſſitate agerent, aſſumptæ quoque menſuræ certiori ſolidiorique ſtabiliebantur fundamento. Qualis autem hic paſſus Ibidis fuerit, iam reſtat inquirendum. Certè altitudinem hominis adæquaſſe reperio: ſimulque fuiſſe menſuram trianguli Ibiaci. ita Abenephi de ſacro Ægyptiorum cultu: verba eius ſunt ſequentia:

ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲧⲏⲟⲩⲓ

Calamus menſorius.

Clem. Alex.

Ibidis paſſus menſura Ægyptiorum.

Abenephi.

وباع المصريون هو طول الانسان فاسمه باع كبير الكركي ومساحة المثلث
الكركي وهوسر الكهنة ۞

Baa menſura Ægyptiaca tanta, quanta hominis perfecti altitudo; & hanc vocabant paſſum magnum Gruis, & menſuram trianguli Ibiaci; & hoc erat arcanum Sacerdotum. Quid triangulum Ibiacum ſit, alibi diximus: quis autem, aut quantus paſſus Ibiacus fuerit, in eo inueniendo, quantum æſtuauerim, dici vix poteſt; ſecretum tamen, Deo dante, erui, vt oſtendo. Cùm enim altitudo hominis è quatuor cubitis communibus Ægyptiorum conſtet, vnus quoque cubitus ſex palmis, & palmus quatuor digitis; debet neceſſariò vnus cubitus communis conſtare viginti quatuor digitis, & conſequenter ⲟⲩϭⲏⲟⲧ ſeu *Baa* (quam ſuprà, vti & in Scala noſtra, menſuram ſpacium vtriuſque brachij in longum perfectè explentem interpretati ſumus) 96 digitis conſtabit. At totidem digitorum cubitum myſticum ſeu ſacrum Ægyptiorum, quem paſſum Ibidis vocant,

Ibidis paſſus magnus quid.

Abenephi. Abulfeda.

inuenio hâc ratione. Cùm Ibidis crus seu tibia, Abenephi & Abulfeda teste, æqualis sit cubito maiori Ægyptiorum, videlicet 32 digitorum; Ibis quoque ambulando τρίγωνον ἰσόπλευρον, Plutarcho teste, conficiat; erit Ibiacum trigonum 96 digitorum, ἰσοπλεύρων tribus cubitis τριακοντα-δυοδακτύλοις, id est, 32 digitorum, & altitudini humanæ è quatuor cubitis constantis staturæ. Atque hoc est mysterium illud Sacerdotum de quo loquitur Abenephi, quod & nomen Coptum ⲟⲩϭⲏⲟⲩ confirmat: idque dupliciter scribere solebant, primò ita: ⲟⲩϭⲏⲟⲩ ⳾ cubitus, videlicet 32 digitorum; deinde hâc ratione: ⲟⲩⲧⲏⲟⲩ ⳾ quo cubitum maximum notant, quem & ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲧⲏϣⲓ ⳾ id est, passum Ibidis tricubitalem, siue calamum, aut arundinem, seu crus Ibidis triplicatum, Arabicè القصبة الكركي Scala vocat, qui passus longitudini humanæ exactè respondent; quem & passum ἑξάποδον non immeritò appellare possumus, totidem enim pedum hominis proportionati staturam assignant Geometræ. Mysteria autem, quæ sub hoc passu recondita habebant, & quomodo sub hac mensura Mercurium repræsentabant, alibi iam dictum est.

Ibiacum trigonum.

ⲡⲓⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ stadium varium apud Ægyptios.

ⲡⲓⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ ⳾ idem quod *stadium* sonat, Arabicè الغلوة; eratq; apud Ægyptios varium; quidam id faciebant 65 cannarum seu perticarum, alij 85; nec desunt qui id definiant spacio 400 cubitorum. ita Author Scalæ:

الغلوة خمسة وستين قصبة وقد وجد في نسخة عتيقة مرة ان الغلوة خمسة وثمانين

قصبة فيقال ايضا ان الغلوة اربع مايه ذراع ــــــــــــــــــــا ۞

Id est, *Stadium est 65 calamorum, & inuentum quoque in antiquo exemplari, stadium esse 85 calamorum seu perticarum; dicitur etiam, quòd stadium sit* 400 *cubitorum seu brachiorum, & dicitur iactus sagittæ*. Atque hæc vltima mensura respondet exactè stadio Græcorum, cùm Suidas στάδιον ἔχειν πόδας χ', stadium octingentos pedes habere dicat, & Herodoto in hoc subscribat; pes autem 16 digitorum sit, siue quatuor palmorum, iuxta verba citati Herodoti in Euterpe: Ἑξαπόδου μὲν τῆς ὀργυιῆς μετρεομένης, καὶ τετραπήχεος· τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίστων ἐόντων, τοῦ δὲ πήχεος ἑξαπαλαίστου. *Vt passum sex pedibus metiamur, & quatuor cubitis, pedes verò sunt quatuor palmorum, cubitus autem sex palmorum*. quæ Suidas affirmat ὁ ποὺς ἔχει δακτύλους ις'. *Pes autem habet digitos* 16. Et hoc eodem vtitur Solon in legibus, vt est apud Plutarchum. Cùm igitur stadium Aegyptiacum dicatur habere 400 cubitos, cubitus autem maior Aegyptiacus sit, vt suprà probatum est, 32 digitorum, id est, duorum pedûm, quorum vnus 16 digitis æquiualet; ergo 400 cubiti æquiualebunt 800 pedibus, nimirum stadio, vt cuilibet eos resoluenti patebit: erit igitur stadium Ægyptiacum æquale stadio Græcorum, quod ostendere oportebat. Si autem accipiamus calamum pro passu Ibidis, quem 96 digitorum determinauimus; erit stadium, scilicet 85 calamorum, spacium 340 cubitorum minorum, siue quod idem est; 510 pedum. Vnde triplex apud Ægyptios stadium fuisse colligimus; Maius, Mediocre, Minimum. Maius 400 cubitorum; Mediocre 340; Minus 260 cubitorum. prius tamen proprium Ægyptiacum est.

Suidas. Herodotus. Suidas. Plutarchus.

ⲡⲙⲉⲩⲗⲗⲓⲟⲛ ⲡ *milliare,* Arabicè الميل . conſtat autem vnum milliare ſeptem ſtadijs, vna verò paraſanga tribus milliaribus. ita Auctor Scalæ: ⲡⲙⲉⲩⲗ ⲗⲓⲟⲛ Milliare.

الميل وهو سبع غلوات وكل ثلثة اميل فرسخا والفرسخ الف واربع مايه دراعا وتكون خطا ثلثة الاف خطوه ۞

Milliare autem continet ſeptem ſtadia, & tria ſingula milliaria conſtituunt vnam paraſangam, & paraſanga 1400 cubitos ſeu brachia, ſuntq́; ſpacium 3000 paſſuum. Cui in omnibus conſonat Abulfeda, qui milliare Aegyptiacum ita definit.

واما الميل فهو عند القدما ثلثة الاف دراع عند المحدثين اربع الاف دراع والخلاف بينهم فيه انما هو لفظي وان مقدار الميل عند جميع شي واحد وان اختلفت اعداد الاذرع لانه على التفسير بين الميل ست وتسعون الف اصبع واذا قسمتها اثنين وثلثين اثنين وثلثين كان المتحصل ثلثة الالف دراع واذا قسمتها اربع وعشرين اربع وعشرين كانت اربعة الاف دراع واما الفرسخ فهو عند القدما وعند المحدثين ثلثة اميال لمكن جي الخلاف لفظيا في الفرسخ اذا جعل الدراع بذراع القدما فيكون الفرسخ تسعة الاف اذراع وعلى ذراع المحدثين اثنا عشر الف دراع وهو على التفسيرين ثلثماية الف اصبع تنقص اثنا عشر الف اصبع واذا علمت ان الفرسخ عند القدما تسعة الاف ذراع والميل ثلثة الاف ذراع وعند المحدثين الفرسخ اثنا عشر الف ذراع واعلم ان الميل على التفسيرين ثلث فرسخ وكل فرسخ ثلثة اميال

Id eſt: *Milliare quidem apud Antiquos 3000 brachiorum, ſeu cubitorum eſt, & apud Neotericos 4000: differentia ſola in hoc conſiſtit, quod etſi denominatio milliaris eadem ſit apud omnes, numerus tamen cubitorum variet: iuxta Interpretes enim vnum milliare eſt 96000 digitorum, quæ ſi partiaris per 32, erit quotus 3000 cubitorum; & ſi diuiſeris eundem numerum per 24, proueniet quotus 4000 cubitorum (vnum milliare). Paraſanga verò apud Antiquos & apud Neotericos eſt trium milliariorum; ſola differentia eſt in varia denominatione cubiti: ſi enim ſumpſeris cubitum pro cubito antiquorum, erit vna paraſanga 9000 cubitorum; & iuxta cubitum recentiorum 12000 cubitorum, quæ ſunt iuxta interpretes 300000 digitorum minus 12000 digitis. Scias autem, quòd paraſanga apud Antiquos 9000 cubitorum, & milliare 3000 cubit. apud Neotericos verò paraſanga 12000 cubitorum; & ſcias quòd milliare apud Neotericos 3 paraſang. & paraſanga 3 milliar.* Verùm qui hæc exactiùs cum ſuperioribus contulerit, inſignem ſanè concordiam rerum inter ſe inueniet. Sed his relictis ad menſuras aridorum & liquidorum nos conferamus.

PRAELVSIO II.

De menſuris aridorum, & liquidorum, Aegypto vſitatis.

IN menſuris aridorum, liquidorumque Aegyptios à Græcis aliquantum diſcrepare inuenio; cuius rei cauſam vt indagemus, nihil reſtat, niſi vt vnum cum altero exactè conferamus. Corum igitur vocant Aegyptij ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̄ⲥⲟⲩⲟ ⲡ quem hiſce verbis interpretatur Arabs: ⲡⲓⲕⲟ ⲣⲟⲥ Corus.

الصاع المكر الــــقمح اربــعــة امــــــــــــــــــداد ۞

Id

Id eſt; *Saa Corus eſt, ſeu vas farinæ quatuor modiorum*. Hebræi verò eam deſcribunt:

כור תהיה מעשר איפות והם שלישים כור :

Corus menſura aridorum continet decem Ephi, & ſunt triginta Sata. Verùm antequam vlteriùs progrediamur, quid Ephi, quid Satum, priùs explicandum eſt: cùm enim corus inter menſuras non aridorum duntaxat, ſed & liquidorum, omnium maxima ſit, erunt reliquæ omnes tanquam partes ad totum accipiendæ.

Hesychius. Quam igitur appellant Aegyptij ϯⲟⲩⲱⲓⲡⲓ vel ſine articulo ⲟⲩⲱⲓⲡⲓ Arabes الويبة *Aluaibeh*, hanc corruptè οἰφιν vocat Heſychius; quam & his verbis deſcribit: Μέτρον τὶ τετραχοινικὸν Αἰγύπτιον, id eſt, Oephin ſeu ⲟⲩⲱⲓⲡⲓ menſura quædam Aegyptiaca eſt, quatuor chœnices continens.

Chœnix. Chœnix autem duobus ſextarijs Romanis æquiualet, ponderis in vino vel aqua vnciarum Romanarum 40; itaque Ephi ſeu ⲟⲩⲱⲓⲡⲓ menſura contineret octo ſextarios. Ephi autem Hebraicum eſt decima pars cori, eſtq; æqualis Batho; in hoc ſolummodò diſcrepantes, quòd Ephi aridorum, Bathus verò liquidorum menſura ſit. Contine autem Ephi tria Sata. ita Ialkut:

Ephi. Satum. Cabus, Log.

Author Ialkuth.

איפה ג' סאים וסאה ו' קבים וקב ו' לוגין ולוג ו' בצים :

Continet autem Ephi tria Sata, Satum ſex Cabos, & Cabus ſex Log', & Log ſex oua. Ex quibus apparet, differentes eſſe menſuras Cori Aegyptiaci & Hebræi: Corus enim Aegyptiorum vas eſt quatuor farinæ modios continens; Corus autem Hebræorum continet modios 47. niſi forſan modium pro ſeptem Satis accipiant, de quo infrà. Cùm igitur corus à coro differat, Ephi conſequenter ab ⲟⲩⲱⲓⲡⲓ Aegyptio differre quis non videt? ſed & Bathus Aegyptiacus differt ab Ephi Aegyptiaco, quas menſuras nos eaſdem eſſe diximus apud Hebræos; Aegyptij Bathum vocant ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ ⲛ̀ⲛⲉϩ id eſt, *Batbos olei*, ⲛⲉϩ enim oleum in lingua Copta ſignificat; quæ explicat Author Scalæ his verbis: القفيز الزيت ستين قست id eſt, *vas olei 60 Koſt.* Quid verò قست Koſt ſit, Serapion Arabs his verbis explicat:

Corus Ægyptiacus differt ab Hebraico.

ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ

Bathus Ægyptius.

Koſt quid ſit. Serapion Arabs.

قست عند الروميين هي رطل مع اثنين الثلث

Id eſt, *Koſt apud Romanos eſt libra cum duobus tertijs, id eſt 20 vnciarum*, cui ſubſcribit ijſdem penè verbis Aben Sina. Qui verò apud Latinos Kiſt & Akſat diſtinguunt, diſtinguunt ſingulare à plurali; cùm Kiſt & Akſat eadem menſura ſit, numero tantùm diſtincta. Quæ ideo appono, nè Lector ignarus linguæ in huiuſmodi incurrens impingat. Koſtus igitur vnus cùm ſecundùm Arabes æquiualeat 20 vncijs Romanis, erunt 60 Koſti 1200 vnciarum, qui exactè 100 libras explent. atque tantus eſt Bathus Aegyptiacus iuxta interpretationem noſtri Authoris, dum dicit:

Aben Sina.

ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ ⲛ̀ⲛⲉϩ قفيز الزيت ستين قست

Bathus ſiue Kaphiz vas olei 60 Koſt.

Dixi-

Diximus in Supplemento, Corum & Ghomer eandem mensuram esse; sed inueni, apud Ægyptios & hanc quoque differentem esse à Coro; nam ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟϫⲟ Saam, siue vas farinæ 4 modiorum significat; ⲡⲓⲕⲟⲙⲟⲣ vero Ægyptiorum duplex est, maior & minor; maior, qui & ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲕⲟⲙⲟⲣ vocatur, id est, *modius maior*, continet alios triginta modios. ita Author Scalæ المد الكبير ثلثين مد *Modius maior* 30 *modiorum*; & modius minor ⲡⲓⲕⲟⲙⲟⲣ quindecim modiorum. ita in Scala: المد الصغير خمسة عشر من *Modius minor* 15 *aliorum modiorum capax*. Ex quibus colligo ⲕⲟⲙⲟⲣ & مد seu modium maiorem hoc loco accipi pro Coro Hebræorum, & modios, quibus constat, pro Satis. Hâc ratione ghomor Ægyptiorum reducemus ad Corum Hebraicum; quem 10 Ephis, & 30 Satis constare probauimus. Accipitur igitur hic modius pro modio vno Hebraico, & Italico cum dimidio, qui conficit vnum Satum: ergo Corus Hebræorum, modius seu Komor maior Ægyptiorum pro eadem mensura accipiuntur. Minor autem modius seu Komor constat 15 modijs, subduplus videlicet ad maiorem. Ex his igitur præmissis, facilè reliquas Ægyptiorum mensuras determinabimus.

ⲡⲓⲕⲟ-ⲙⲟⲣ Ghomer Ægyptiacus.

ϯϫⲁⲛⲓϫⲓ ✢ est modius Saæ continens 22 Kost. ita Author Scalæ: المد الصاع تسع اثنين وعشرين قسط وهذا الاسم في الابو غالمسيس وذكر الوهري ان المد مكيال وهو رطل عند اهل الحجاز ورطلان عند اهل العراق الصاع اربعة امداد Hoc est: *Modius continet* 22 *Kost*, & *hoc nomen inuenitur in Apocalypsi*, *meminitque eius Alhuari, aitq́: Modium hunc mensuram esse, quæ apud Habazæos Arabes libram, & apud Arakæos duas libras valet: Saa verò quatuor modios continet*.

ϯϫⲁ-ⲛⲓϫⲓ Modius Saæ.

Explicemus iam verba Authoris. Dicit igitur primò, modium seu mensuram Saæ continere 22 Kost. cùm igitur superiùs ex Arabe Serapione ostenderimus, vnum Kost constare 20 vncijs vnius libræ in 12 vncias diuisæ; constabit igitur modius Saæ 36 libras cum 8 duodecimis. Modius autem hic, vt rectè dicit Alhuari, diuersus est apud diuersas gentes, vt proinde non exiguam confusionem pariat huiusmodi mensurarum æquiuocatio non aduertentibus ad singulas vocum circumstantias. Addit in fine, vnam Saam constare quatuor modijs talibus, videlicet qualium vnus constat 36 libr, cum 8 duodecimis, ita vt vna Saa constet 165 libris & 8 duodecimis. Vnde patet, ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟϫⲟ ✢ id est, Corum Ægyptium æquiualere Saæ: Saa enim est corus farinæ quatuor modiorum talium, qualium vnum diximus tenere 36 libras & 8 duodecimas. Patet etiam mensuram Aegyptiorum ϯϫⲁⲛⲓϫⲓ esse quartam partem ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟϫⲟ ✢ Colliges denique Lecythum, Cantarum, siue lagunculam Eliæ, quem Coptitæ vocant ⲡⲓⲕⲁⲛⲥⲁⲕⲏⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲏⲗⲓⲁⲥ ✢ valere quatuor Kost. ita Interpres: قلة ايلياس اربعة قسط quæ sunt libræ 6 & 8 duodecimæ; hydria autem, quam Coptitæ appellant ϯⲙⲁⲣⲓⲥ ✢ continet 19 Kost. ita Author noster: وجره تسع عشر اقساطا & *hydria continet decem modios*; id est,

Saa.

Lecythus.

Hydria.

Vter. 16 libras, cum duabus tertijs. Vter autem vini, quem Coptitæ vocant ⲡⲓⲛⲉϭⲃⲏⲗ ⲛⲏⲣⲡ & Arabes ita deſcribunt:

الزق للخمر الكبير وهو مايه وخمسين اقساط

Vter vini maior eſt 150 *Koſt*, id eſt, 250 libras pendet. ϯⲁⲗⲁⲃⲁⲥⲧⲣⲟⲛ denique, ſiue Alabaſtrum vnguenti, 9 Koſt, & totidem libris conſtat, id eſt, 24 libris, ſiue 24 ſextarijs Romanis. ⲡⲓⲅ̄ ⲙⲉⲧⲣⲓⲧⲏⲥ tres hydriæ, ſiue metretæ Canæ Galilææ, quarum vnaquæque continet 72 Koſt, ita Author Scalæ:

Alabaſtrum.

الثلث اجاجين التي ابدلها السيد خمرا تسع كل واحده اثنين وسبعين قسطا ويقال ان الصاع ثلثين مدا والمد ثلثه ويبات

Hydriæ tres Canæ Galilææ.

Tres hydriæ ſiue metretæ, in quibus Dominus aquam in vinum conuertit, continet vnaquæq; earum 72 *Koſt, & dicitur, quòd Saa* 30 *modios, & modius* 3 *Ephi contineat.* Hydria igitur Canæ 120 librarum, & Saa 30 modiorum, & modius 3 Ephi, hoc loco æquiualet vni coro, ſeu ghomer Hebræorum continenti 30 Sata, ſicuti Ephi 3 Sata, vti dictum eſt.

ⲡⲓⲗⲟⲕ Log.

ⲡⲓⲗⲟⲕ Coptè idem ſonare videtur, quod Hebræis לוג Log, etſi menſura differat; Log enim ſuprà ſex oua tenere oſtendimus; ⲡⲓⲗⲟⲕ autem, ſeu Congius hic continet 9 Koſt, quæ ſunt 13 lib. cum duabus ſextis. ⲡⲓⲗⲟⲕ autem ſacer, vt eum Coptitæ vocant, continet 6 Koſt, quæ ſunt libræ 10. Sed hæc fuſiùs cum menſuris Græcorum, Hebræorum, & Romanorum conferre poterit Lector, noſtrum tantùm eſt, fideliter menſuras iuxta Aegyptiorum mentem interpretari.

De Artaba.

Artaba.

ⲡⲓⲉⲣⲧⲱⲃ celeberrima Aegyptiorum menſura eſt, quam corruptè paſſim Ardabam, Arabes الاردب *Alertob*, Syri ܐܪܕܘܒܐ *Ardubo* vocant. Qualis autem hæc menſura, & quanta fuerit, inter Authores controuerſum eſt. Suidas ait: Ἀρτάβη μέτρον Μηδικόν, σίτου Ἀττικὸς μέδιμνος. *Artaba menſura Medæa, id eſt, Medorum, frumenti Atticus medimnus*, Medimnus verò Atticus menſura eſt ſex modiorum, teſte Cornelio Nepote in Attici vita. Quidam dicunt communem eſſe Perſis & Ægyptijs menſuram. ita Ariſtophanis interpres in Acharnenſibus de Artaba: Περσικὸν δὲ καὶ Αἰγύπτιον τὸ ὄνομα. *Perſicum autem & Ægyptium nomen*. Nos dicimus Ardabam Ægyptiacè ⲡⲓⲉⲣⲧⲱⲃ menſuram liquidorum eſſe quinque modios continentem. ita Græcus quidam Anonymus de ponderibus & menſuris apud Agricolam. Αἰγυπτία ἀρτάβη ἔχει μοδίους ε΄, ὁ δὲ μόδιος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ὁ Ἰταλικὸς ἔχει χοίνικας η΄. *Ægyptia Artaba capit modios quinque, modius Ægyptius & Italicus continent chœnicas octo*. In eadem ſententia reperio S. Hieronymum fuiſſe, cuius hæc ſunt verba lib. 11. in Commentario in Iſaiam. *Et pro* 30 *modijs, quos nos pro coro poſuimus, qui Hebraicè* חומר *dicitur, Septuaginta vertunt* ἀρτάβας ἕξ, *quæ menſura Ægyptia eſt, & facit modios triginta*: ſi enim ſex Artabæ capiunt modios triginta, vnaquæque capiet modios quinque.

Suidas. Cornelius Nepos. S. Hieron.

Alij

Alij tamen contrà ſentiunt. ita Fannius, qui eam minorem, ac diximus, facit.

Eſt etiam in terris, quas aduena Nilus inundat,
Ardaba, cui ſuperat modij pars tertia poſt tres,
Namq; decem modijs explebitur Ardaba duplex. Fannius.

Id eſt, Ardaba Ægyptia capit tres modios, & tertiam modij partem. à quo diſcordat Epiphanius, qui Artabam Ægyptiam eſſe vult 72 ſextariorum, ſiue vnius Medimni Attici; eritque ita æqualis Artabæ Medææ; Epiphanius. Ἀρτάβη, inquit, τοῦτο τὸ μέτρον καὶ Αἰγυπτίοις ἐκλήθη ἐπὶ δὲ ἑβδομηκόντα δύο ξεστῶν. id eſt, *Artaba hæc menſura ab Ægyptijs vocata fuit 72 ſextariorum*. Eritque hâc ratione ſecundùm Epiphanium, Artaba eadem ac Ephi menſura. Vt autem tantæ de Artaba opiniones diſſoluantur, dico Artabam Aegyptiam triplicem fuiſſe. Artaba Ægyptiaca triplex. Prima, eaque maior, capiebat ampliùs quàm Medimnus Atticus, Chœnicas ſex; & tantam quoque fuiſſe Perſicam Artabam, quæ cum Aegyptiorum paſſim confunditur, Herodotus Auctor eſt: Ἡ δὲ ἀρτάβη μέτρον ἐστὶ Περσικὸν χωρέον μεδίμνου Ἀττικοῦ πλέον χοίνιξι ϛ' Ἀττικῇσι. Herodotus. id eſt, *Artaba menſura Perſica capiens ampliùs quàm Medimnus Atticus, Chœnicas Atticas 6.* Vbi inſignis error Interpretum elucefcit, pro ϛ, ξέσι legentium, hoc eſt 3, decepti ſenario numero Græcorum ϛ', τῷ γ' notæ ternariæ ſimillimo; quem eruditos notare velim. Alteram Artabam Attici Medimni capacem diximus, Medis quoque vſitatam. Tertiam quinque modiorum eſſe, ſuprà oſtenſum eſt. Verùm iam hoc ipſum ex fontibus oſtendamus. Aegyptij has tres Artabas vocant ⲛⲓⲉⲣⲧⲱⲃ, vt ex Scala patet. Prima ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲛ̄ⲉⲣⲧⲱⲃ vocatur, id eſt, *Ertob maior*; Altera ⲡⲓⲙⲉⲥⲟ ⲛ̄ⲉⲣⲧⲱⲃ, id eſt, *Ertob media*; Tertia ⲡⲓⲉⲣⲧⲱⲃ, *Artaba communis* paſſim; quæ omnia Interpres pulchrè explicat:

ولاردب كبير مد وخروه وستة امداد والاردب وسطه وهي مد وحده والاردب صغير
فهي خمسه امداد ۞

Artab maior vnum modium maiorem (quem ſuprà Medimno æqualem diximus) *& ſex inſuper modios paruos* (quos cum Chœnicis æquauimus) *continet*; *& Ertob media modij vnius*, id eſt, Medimni Attici, *& Ertob minor quinque modiorum*. Quæ omnia perfectè cum dictis congruunt; congruitque Hebraica deſcriptio Baal Aruch:

ארדב מדה קטנה ומציעא פי' השוכר את האומנים Baal Aruch.
ומדה גדולה נהוגה בארץ מצרים עד היום:

Hoc eſt, *Ardab menſura parua aquæ: media explicatur dimenſum quotidianum operarum ſiue opificum: tertia ſignificat menſuram magnam vſitatam in Ægypto in hunc vſq; diem*. Ex quibus omnibus hucuſque dictis patet, ſex Artabas 70 Interpr. Coro Hebræorum æquales fuiſſe; id quod diſertis verbis Eupolemus Græcus, idemque antiquiſſimus & magnæ authoritatis Scriptor apud Euſebium traditum reliquit, quem citato loco conſule. 70 Interpret. Atque hæc de Artaba ſufficiant. Euſebius.

PRAELVSIO III.

De Ponderibus Aegyptiorum.

Maximum ponderum Talentum cùm sit, ab eo principium disceptationis nostræ ordimur.

ⲡⲓϫⲓⲛϭⲱⲣ Talentum. Alsamenudi.

ⲡⲓϫⲓⲛϭⲱⲣ Aegyptijs idem quod Talentum est, pendetque 120 libras. ita Alsamenudi in Scala:

۞ الوزنه وهي مايه وعشرين رطـــــــــــلا

Aluazne est talentum, seu pondus 120 librarum. Talento verò Hebræorum quinque libris minus: est enim Kikar Hebraicum 125 librarum, secundùm Hebræorum veram sententiam, cui subscribit Suidas (Suidas), Τὸ τάλαντον παρά τισιν ἔχει λίτρας ρκε. *Apud quosdam talentum habet centum viginti quinque libras.*

ⲡⲓⲙⲉⲛⲁ Mina.

ⲡⲓⲙⲉⲛⲁ idem quod Mina, continet viginti vncias. ita Alsamenudi:

المنو يجمع عشرين اوقيه وهي ثمنه وعشرين دينارا ۞

Mina verò continet viginti vncias, & sunt 28 denarij. Atque hæc maior est Mina Ptolomaica & Italica duabus vncijs, estque propriè Mina Alexandrina; de quibus Dioscorides (Dioscorides) de ponder. est Μνᾶ παρὰ τὴν τῶν ἰατρῶν χρείας ἔχει οὐγκίας ις. ἤτοι δραχμὰς ρκη. ἡ μνᾶ Ἰταλικὰ τὰς οὐγκίας ιη. ἤτοι δραχμὰς ρμ. ἡ μνᾶ ἡ Ἀλεξανδρίας ἔχει οὐγκίας κ. ἤτοι δραχμὰς ρξ.

ⲡⲓⲥⲉⲕⲗⲟⲥ Siclus.

ⲡⲓⲥⲉⲕⲗⲟⲥ Siclus Ægyptius, de quo ita Alsamenudi: وعا يجمع ربع اوقيه Siclus Aegyptius pondus est, seu vas, quartam vnciæ partem, siue quatuor drachmas pendens.

ⲧϫⲉⲥⲕⲓⲧ Drachma.

ⲧϫⲉⲥⲕⲓⲧ verò, quem Alsamenudi drachmam interpretatur, est octaua vnciæ pars. Verba sequuntur:

۞ الدرهم ثمن اوقيه وفي نسخه ثلثي اوقيـــــــــــــــه

Drachma octaua pars vnciæ est; & legitur in antiquo exemplari, quòd duæ tertiæ vnius vnciæ sint. Fuit autem Drachma, sicut ipsum nomen indicat, Græcorum proprium pondus, & signatum Numisma, quòd cùm rerum potirentur Græci, ad Romanos translatum, ab ipsis frequenter vsurpatum est; sicuti è contra Romanorum vnciæ pondus, & nomen ad Græcos & Arabes translatum est. Fuit autem, vti apud Romanos & Græcos, ita & Aegyptios, vnciæ octaua pars. ita Fannius (Fannius): *Vncia fit drachmis bis quatuor.* Suidas (Suidas) Ἑκατὸν δραχμαὶ ποιοῦσι μνᾶν μίαν. *Centum drachmæ vnam minam faciunt.* Ex quo patet, libram siue assem Drachmis constare 96, quibus si addas quatuor, habebis Minam Atticam 100 drachmarum; quibus consentiunt Dioscorides, Galenus, Columella, alijque, quos vide apud Villalpandum, Marianam, Agricolam, aliosque. (Dioscorides, Galenus, Columella, Villalpandus, Mariana, Agricola.)

ⲥⲧⲁⲑⲉⲣⲁ Stater.

ⲥⲧⲁⲑⲉⲣⲁ seu Stater, mediam vnciam pendebat. ita Alsamenudi:

الاستاتير الذي وجده بطرس في فم السمكه وهي نصف اوقيه وهو ثلث الدينار بالدينار الصغيـــــــــــــــر ۞

Stater, quem inuenit Petrus in ore piscis, pendet dimidium vnciæ, & est tertia pars denarij minoris. Atque hac ratione Siclus Hebraicus & Stater idem pen-

pendebant, videlicet quatuor drachmas Atticas, ſeu vt vocant τετράδραχμον; quod & manifeſtum eſt ex verbis S. Matthæi, vbi ſic habetur: *Acceſſerunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magiſter veſter non ſoluit didrachma*. Et poſt pauca ſubditur, præcepiſſe Petro Dominum, vt ad mare veniens hamum mitteret; *Et eum piſcem*, inquit, *qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies ſtaterem; illum ſumens da pro me, & te*. Quibus verbis duo manifeſtè teſtata habemus; alterum didrachma à ſingulis ſolui conſueuiſſe; alterum Staterem binis didrachmis æqualem fuiſſe, vtpote qui & pro Chriſto & pro Petro ſoluendus eſſet. Cùm ergo octo drachmæ conſtituant vnam vnciam, erit dimidium vnciæ Stater, ſiue τετράδραχμον idem quod Stater. Conſonát igitur Author noſter cum Hebræis & Græcis; quod monſtrare voluimus. Erit quoque ϯϭⲕⲓϯ Cenſus, idem quod Stater; quia Author noſter dicit ϯϭⲕⲓϯ eſſe mediam vnciam. الجزية نصف اوقية.

Siclus & Stater Hebraicus idem pendebant.

S. Matthæus.

Cenſus quid.

ϯϭⲕⲓϯ verò idem quod δίδραχμα; quæ ſunt decem quadrantes: وهي عشرين فلسا eſt enim quarta vnciæ pars ربع اوقية.

Erit igitur ⲥⲧⲁⲑⲏⲣⲁ̀ Stater, Siclus Hebraicus ⲧⲉⲧⲣⲁⲇⲣⲁ̀ⲭⲙⲟⲛ ϯϭⲕⲓϯ Cenſus, ſemiuncia Romana, iuxta Ægyptios eadem res, nominibus tantùm diſtincta.

Stater, Siclus, Cenſus idem ſunt.

CAPVT I.

De Architectonica Ægyptiorum.

ARchitectonica Ægyptiorum veterum maximè in prodigioſa illa Obeliſcorum, Coloſſorum, Pyramidum, Fanorum, Sepulchorum, Labyrinthorumque magnificentia eluceſcebat. Et ſi vera ſunt, quæ Herodotus, Pauſanias, Diodorus, Plinius, Arabumque hiſtoriæ de ijs omnem ferè humanæ fidei rationem excedentia oculati eorundem inſpectores ſcribunt; non vereor aſſerere, tanta ea fuiſſe, vt ſiue eorundem excellentiam & perfectionem, ſiue difficultatem moliminum exequendorum ſpectes, omnibus poſteris Architectis ad eandem perfectionem quandoque perueniendi ſpem ademiſſe videantur. Quòd ſi opus opifices probet, quales ipſos Architectos, & quàm diuino ingenio præditos aſſeremus? Certè ſumma in ijs ſingulariſque partium ſymmetria & proportio, contignationumque commiſſio, vti ſummum Geometram & Arithmeticum, ita inſolentium moliminum erectio ſummum Mechanicum & Staticum meritò exigebant. Sed vt cum ordine procedamus, à Pyramidibus primò exordiri viſum eſt, deinde ordine reliquas fabricas proſequemur.

Ægyptij in Architectonica præſtantes.

§. I.

Pyramides.

QVanta fuerit Pyramidum in Aegypto ſummâ ac profuſiſſimâ Regum munificentiâ erectarum magnificentia, ſplendor, decorque, ex hoc inter cœtera colligitur, quòd vnanimi Scriptorum conſenſu, vel tunc etiam, quando Romanorum faſtus omnia Mundi loca conculcabat, inter Orbis miracula fuerint connumeratæ. Et tametſi varijs Aegypti locis inſolentes huiuſmodi turrium moles conſpiciebantur fundatæ; Memphiticæ tamen inter cœteras potiſſimum admirationis argumentum, ac veluti Mundi miraculum fuerunt. Herodotus, qui teſte Plinio, circa annum 300 ab Vrbe condita vixit, de vna illarum quas ipſe inſpexit, hæc comprimis teſtatur in Euterpe: Τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιευμένῃ, τῆς ἐστὶ πανταχῇ μέτωπον ἕκαστον ὀκτὼ πλέθρα, ἐούσης τετραγώνου, καὶ ὕψος ἴσον. λίθου δὲ ξεστοῦ τε καὶ ἁρμοσμένου τὰ μάλιστα· οὐδεὶς τῶν λίθων τριήκοντα ποδῶν ἐλάσσων. ἐποιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τὰς μετεξέτεροι κρόσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι. *Verùm in Pyramide hac annos 20 abſumptos, cuius ſingulæ frontes* (quadrangula enim erat) *ſunt octo plethrorum ſeu iugerum, pari altitudine; ſaxis dolatis, decentiſſimèque coagmentatis, quorum nullum minùs 30 pedum; fuit autem extructa hac Pyramis in ſpeciem graduum, quas quidam ſcalas, quidam arulas vocant*. Diodorus 400 annis Herodoto poſterior, & ipſe oculatus earundem inſpector, hoc pacto illas deſcribit: *Octauus denique Rex Chemmis* (Herodoto *Cheobus*) *Memphis annos regnauit 50, ædificauitque trium Pyramidum maximam, inter ſeptem præclariſſima opera numeratam. Hæ verſus Lybiam ſpectant, longè à Mempbi ſtadijs 120; à Nilo autem 45. quæ & artificio, & operis magnitudine mirabilem ſtuporem intuentibus præberent. Earum maxima quatuor eſt laterum, quorum quodlibet ab inferiori parte iugera ſeptem continet; altitudo ampliùs quàm ſex iugera tollit; latitudo quodlibet, deductâ paulatim vſque ad verticem altitudine, continet cubitos 65. Ex lapide duro difficilique ad tractandum, ſed æternùm permanſuro ſtructura omnis conſtat; Nam fermè mille annis, vt aiunt quidam; vt alij tradunt, ampliùs tribus millibus & quadringentis ad nos vſque ea moles integra permanſit. Ferunt eos lapides ex Arabia longo admodum itinere aduectos. Aggeribus autem fabricata eſt, nondum eo tempore inuentis machinis. Opus certè mirabile, præſertim in terra vndique arenoſa, vbi nulla neque aggeris, neque cæſi lapidis ſint veſtigia; vt non ab hominibus, ſed à Dijs tanta moles ſtructa videatur. Conantur Ægyptij mira quædam de his fabulari, ex ſale & nitro eos factos eſſe aggeres, poſteaque Nili incremento liquefactos, abſque hominum labore penitùs defeciſſe. Verùm id procul abeſt à vero. Nam & multitudine hominum agger conſtructus eſt, & multitudine deletus eſt. Nam 360000 hominum, vt aiunt, ad id opus deputata ſunt, quod 20 fermè annis abſoluerunt*. Deinde deſcribit ſecundam Pyramidem a Rege *Chabreo* erectam ſtructurâ priori ſimilem, magnitudine imparem, vtpote baſis lateribus ſingulis ſtadium tantùm comprehendentibus: pecuniam omnem in opus prioris impenſam; vt olera tantùm & herbas mille & ſexcentorum

Pyramides Memphiticæ ex Herodoto.

Herodotus.

Diodorus.

Pyramis miræ magnitudinis.

rum

rum talentorum ſumptus exceſſiſſe dicatur. Tertiam pyramidem Myzerinus Rex erexit, ſed morte præuentus opus abſoluere non potuit; adeoq; magis Architectorum ſummum ingenium, quàm otioſam pecuniæ oſtenſionem Regum admirari licet. Meminit & harum molium Strabo Diodoro ferè Synchronus lib. 17. *Quadraginta*, inquit, *ſtadijs ab Vrbe montanum quoddam eſt ſupercilium, in quo ſtant pyramides multæ. Earum tres memorabiles ſunt; duæ inter ſeptem Orbis miracula adnumerantur, ſingulæ altitudine ſtadij, figurâ quadratâ, altitudine habentes paulò maiorem quolibet latere, & mole ſe paululum excedentes.* Et paulò poſt: *Vlteriùs in montis altitudine maiori tertia eſt, multò primis duabus minor, maiore tamen impenſa ſtructa. Nam ab ipſis ferè fundamentis vſque ad medium conſtat nigro ex lapide, ex quo mortaria faciunt, ab extremis Æthiopiæ montibus delato, qui cùm & durus ſit, & operatu difficilis, reddit opus ſumptuoſiùs* Rhodopis meretricis ſiue Dorichæ ſepultura. Plinius deinde ſingula exactiùs trutinans, hæc inter alia profert lib. 35. c. 12. *Dicantur obiter & pyramides in eadem Aegypto, Regum pecuniæ otioſa & ſtulta oſtentatio; quippe cùm faciendi eas cauſa à plerisq; traditur, nè pecuniam ſucceſſoribus, aut æmulis inſidiantibus præberent, aut nè plebs eſſet otioſa. Multa circa hoc vanitas illorum hominum fuit, veſtigiaq; complurium inchoatarum extant. Vna eſt in Arſinoite Nomo, duo in Memphite non procul labyrintho, de quo & ipſo dicemus. Totidem vbi fuit Mœrodis lacus, hoc eſt, foſſa grandis. Sed Aegyptus inter mira & memoranda narrat harum cacumina extrema, quæ eminere dicuntur. Reliquæ tres, quæ Orbem terrarum famâ impleuêre, ſanè conſpicuæ vndique aduenientibus, ſitæ ſunt in parte Africæ, monte ſaxeo ſterilique, inter Memphim oppidum, & quod appellari diximus Delta, à Nilo minùs quatuor millia paſſuum, à Memphi ſex, vico appoſito, quem Buſirin vocant, à quo ſunt aſſueti ſcandere illas.* Et paulò poſt; *Sed pyramis ampliſſima ex Arabicis lapidicinis conſtat; 360000 hominum annis viginti eam conſtruxiſſe produntur.* Et infrà: *Ampliſſima octo iugera obtinet ſoli, quatuor angulorum paribus interuallis per octingentos octuaginta tres pedes ſingulorum laterum, altitudo à cacumine pedes 25.* Hæc Plinius. Et tametſi citati Authores quoad ſitum conueniant, vix tamen eſt, qui cum altero in menſura concordet; quod factum crediderim ob diuerſam menſurarum diuerſis nationibus vſitatarum rationem.

Strabo.

Plinius.

Hiſce Neoterici acceſſerunt pyramidum menſores; quos inter Petrus Bellonius meritò primum locum obtinet, qui datâ operâ ad pyramides menſurandas in Ægyptum conceſſit. Sic autem dicit: *Pyramides verò Aegypti adeo à Veteribus celebratæ edito loco ſunt, quæ procul 40 millium paſſuum apparere incipiunt. Hos Aegyptij Pharaones nuncupant. Quæ quidem magis admirandæ videntur propè inſpicientibus, quàm ab Auctoribus deſcriptæ ſint: nam videntur eſſe montes immenſæ magnitudinis, vnde Romanorum fabricæ, & antiqua opera nihil accedunt ad harum pyramidum ſplendorem & magnificentiam. Poſitæ autem ſunt in loco valdè deſerto, ſeu ſolitudine, quatuor milliaribus à Cairo diſtante vltra Nilum tertio lapidis iactu; & earum ampliſſima reliquas etiam præſtantiâ ſuperat, quam omnes Antiqui Scriptores aſpectu mirabilem eſſe ſcripſerunt. Extructa eſt gradibus foris prominentibus, atque 324 paſſus*

Petrus Bellonius.

in

in singula latera habet, à basi vsque ad cacumen continet 250 gradus, quorum singuli altitudinem habent quinque solearum calcei, nouem pollicum longitudinis; adeoq; vastæ est latitudinis hæc moles, vt peritissimus atque validissimus Sagittarius in eius fastigio existens, atque Sagittam in aërem emittens, tam validè eam eiaculari non possit, vt extra molis basin decidat, sed in ipsos gradus cadat. Fastigium eius in planitiem desinit 2 passus in diametro patentem, in qua 50 homines consistere queunt. Aliæ etiam duæ pyramides sunt immensæ magnitudinis, sed longè minores primâ; & harum trium minima, tertia sui parte maior est ea, quæ apud Testaceum montem est Romæ. Præter has tres plurimæ aliæ minores hinc inde per arenosum illud solum sparsæ sunt, plusquàm centum, quarum nè vnica adeo vitiata spectatur, vti Romana. Hæc Bellonius. Quæ ferè congruunt relationi factæ Marci Grimani Antistitis Aquileiensis, & postea Cardinalis: hic enim vti antiquitatum perstudiosus, ita ipsemet, dum in Ægypto, negotiorum causâ Venetorum ageret, eam mensus est, eamque conscendit, & ad interiora penetrauit. *Pyramidis huius commensus iustis passuum* Marcus Grimanus. *interuallis, quorum magnitudo trium palmorum antiquorum modulos aliquantulum excessisse putatur. Singula quadratæ basis latera passus 270 circiter complectuntur; vniuersaq; pyramis ex rediuiuo & præduro lapide constat, eiusque præcinctiones in satis conuenientem longitudinem extenduntur, itaque toto opere aptantur ac disponuntur, vt ad summum verticem vsque, etsi quàm maximè difficilem incommodumque, præstent ascensum; singulæ enim tripalmarem ac semis circiter altitudinem patent, nec tantum vtique prominentis planitiei nactæ fuerunt, vt scandentium vestigia ijs commodè tutoq; inniti possint. A basi autem vsque ad verticem 200 circiter ac 10 præcinctiones habentur, singulæque eandem prorsus altitudinem obtinent, adeo vt structuræ totius altitudo basis suppositæ latitudini æqualis omninò videatur.* Præ omnibus tamen maximè & exactissimè illas obseruasse reperio Principem Radziuilium in peregrinationis suæ historia fol. 161. verba eius quamuis longiora, adducenda tamen duxi, vt Radziuilius. sigillatim omnia elucescant. *Summo manè,* inquit, *vnâ ante diem horâ ex hospitio egressi ad ciuitatem veterem venimus, quæ à noua, quartâ milliaris parte, inter hortos semper eundo, distat; duabus verò horis post exortum Solis traiecto Nilo, quintâ milliaris parte peractâ, rectà ad pyramides peruenimus; de quibus, quoniam ab Authoribus multa produntur, ego quæ ipsemet coram vidi, breuiter annotabo. Constat omnium testimonio, Memphim ciuitatem sacris & prophanis* Memphis situs. *literis celebratam, olim hìc fuisse; nunc præter exiguas quasdam versus meridiem ruinas, eius nulla apparent vestigia; steriles arenæ omnia cooperiunt: pyramides tamen septendecim adhuc integræ conspiciuntur, quarum duæ sunt maiores, & tertia à Rhodope meretrice constructa, est imprimis elegans, vix tamen 60 aut 70* Pyramides 17 integræ Memphi extant. *cubitorum habet altitudinem. Hæ tres pyramides sunt planè integræ, & inter miracula mundi commemorantur. Duæ maiores stupendâ & incredibili sunt magnitudine; alterâ tamen excellit, quæ tam in altitudine, quàm in latitudine & longitudine 300 habere cubitos dicitur. Intrinsecùs habet artificiosos & peramplos gradus, quibus æquè ac extrinsecùs ad ipsam vsque summitatem ascenditur; habet & concamerationes, quarum duæ maiores, vna supra alteram erecta, quæ sepulchra Regum Ægypti continebant: in inferiori extat etiam hodie sepulchrum*

satis

ſatis magnum, in quo corpus aliquod fuit repoſitum. Porrò à quibus Regibus, quanto ſumptu, quoue modo vel artificio, & num à Iudæis in Aegyptiaca ſeruitute conſtitutis (quod omnibus ferè Authoribus placet) pyramidum hæ moles fuerint excitatæ; vel num ijdem Hebræi aggeres & foſſas, quibus Nilus deducitur, (apparent enim non naturâ, ſed arte facta eſſe omnia) perfecerint, Hiſtoricis iudicandum relinquo. Illud mirari magnopere conuenit, cùm dictæ pyramides in ſublimi monte, qui totus è viuo ſaxo conſtat, ſint erectæ, quantum tamen è lapidum genere colligitur, apparet, eas non ex eiuſdem rupis lapidibus eſſe concinnatas; nec facile peruestigari poteſt, vnde, aut quâ ratione tanta lapidum congeries eò comportari potuerit; quandoquidem etiam Nilus exundans tribus milliaris partibus à fabrica remotus procurrit. Sed nec illud penetrari poteſt, cùm quilibet lapis tres cubitos longus & latus, altus verò pluſquàm vno ſit & ſemis, quo labore & artificio in tam altum montem protrahi, & in ſummitate collocari potuerit. Maxima omnium pyramis ex lapidibus eiuſmodi ſectis, & quadratis, in formam montis cuiuſdam naturalis, ſingulari quodam artificio eſt fabricata; & licet quadrangulari figura, ab ima parte ſenſim in cacumen conſurgat, tamen lapides iſti quadrati ita inæquali ordine compoſiti arte mirabili videntur, vt moles tota montis à natura formati ſpeciem repræſentet. Aſcenſus propter lapidum craſſitiem grauis ac laborioſus, ſecurus tamen eſt; & licet paſſu conuenienti vſus fuerim, vix tamen intra vnam & dimidiam horam pyramidis ſummitatem aſcendi, vbi planities eſt quadrata, ſpacium decem cubitorum in qualibet parte complectens. Pyramidis maximæ magnitudo, forma, &c. ex Radziuilio.

Secunda pyramis paulò priore minor, ad geminum ſagittæ iactum ab illa diſtat; ingreſſus interior in illam non patet, quem tamen occultum eſſe volunt. Exteriùs ad medium vſque poteſt ad illam conſcendi, cùm ad eundem modum, vt prior illa, lapides habeat compoſitos, niſi quòd paulò planiores & minores ſint. A medio verò lapides ita complanati ſurſum aſcendunt, vt vltra progredi ſit impoſſibile; quod eo maximè conſilio factum apparet: inde verò tertia eiuſdem pyramidis pars, vſque ad ſummitatem lapides habet quaſi neglectim & inordinatè collocatos, vt in parte inferiori, ita vt niſi ſeries illa ſaxorum plana, quæ ad aliquot denos cubitos eleuatur, impediret, conſcendi eius ſummitas, quemadmodum prioris, facilè poſſet.

Tertia pyramis ad latus ſecundæ verſus ciuitatem, eſt Rhodopes illius, cuius iam meminimus, tota ex lapide dolato, vt conſcendi non poſſit, fabricata; à qua ad ternum arcus iactum etiam verſus ciuitatem eſt caput collo & brachijs prominens eiuſdem meretricis, ſeptem cubitorum altitudine, habitu mirabili, ex vno viuoque ſaxo exſculptum. Volunt nonnulli, quòd ex illa maiori pyramide, quam ingreſſi ſumus, per cauernam ſubterraneam in rupe exciſam, quam lapidibus obrutam vidimus, anguſtus & occultus in caput hoc patebat aditus, atque inde oracula edita, vulgo Gentilium exiſtimante, per ipſum capitis os illa proferri. Hactenus Radziuilius: qui quidem adeò exactè omnia deſcripſit, vt nihil eidem addi aut demi poſſe videatur.

Inter cæteros eaſdem pyramides mirâ induſtriâ & curioſitate anno 1616 luſtrauit Illuſtriſſimus Vir Petrus à Valle, omniaq; & ſingula examinando, & cum Authoribus comparando, exactè & minutim obſeruauit; à quo & oretenus (erat enim, dum in viuis eſſet, inter paucos, amicus ſanè ſin-

singularis) accepi; quæ & postea in itinerario suo, quod hoc an. 1654 primum prodijt, omnia exactiùs descripsit. Verùm nè Lector curiosus dictum itinerarium adire cogatur, hic verba eius Italica ponam, quæ habentur lit. 11. anno 1616. fol. 359. *Si trouano dunque a dodici miglia dal fiume le prime piramidi, che sono quelle trè grandi, che descriue il Belonio mia guida; e quelle stesse, che noi scoprimmo venendo al Cairo, con vna innumerabil quantità di altre minori. Della bellezza delle quali, cioè delle grandi, basterà dire a V. S., che il Belonio ne hà parlato poco, & che io le stimo degnamente marauiglie del Mondo; e quando lo dico io, che vengo da Italia, e da Roma, V. S. può pensar, che sia vero. Non vi è vaghezza grande di architettura, nè galanterie di membri di rilieuo, di capricci, e di altri ornamenti, con che sogliamo noi ornar le nostre fabriche: nè meno difficultà di far sostener gran volte in aria, come le nostre cupole, & altre fabriche, che appresso di noi hanno dell'artificioso. Perche non fù intentione di quelle genti di far vna cosa vaga all'occhio: ma di fare vna fabrica che fosse eterna, come è stata, e sarà secondo'l parer mio: e per questo pensiero non vi era meglio, che quella forma soda delle piramidi, che non è altro, che vn corpo quadro di grandissimi pezzi di marmo, che, quanto più si alza, và sempre più sminuendo a gradi; secondo la qual proportione, rispetto alla sua vastezza, non si alza molto. Dalle quali trè conditioni, cioè di esser composto di materia soda, come è il marmo fino, e durissimo; di hauere il fondamento poco grauato; e'l corpo pieno a Piramide, che all'in sù sempre manca; ne nasce, che si rende saldissimo ad ogni motiuo del cielo, della terra, & del tempo, pigliando non men la fermezza, che la forma di vn monte naturale. Pare questo, a prima vista, poca cosa: perche radunar tanti marmi in vna campagna arenosa, doue non ve ne è, non è gran fatto. L'Egitto nè hà montagne grandissime non molto lontano: condurli per lo Nilo è facilissimo: e così dal Nilo fin là, che è poco, è tutta pianura: e nella piramide comporgli semplicemente in figura quadra vn sopra l'altro, non è gran manifattura. La grandezza delle piramidi non par manco eccessiua; perche in fatti crederei, che di altezza non superasse di molto la cupola di San Pietro di Roma. Io veramente non hebbi tempo, nè patienza di misurare; ma così all'occhio, e per quanto intesi anche da diuersi curiosi, che hanno fatto la fatica, credo, che le misure del Belonio siano giuste: cioè, che le piramidi siano circa a trecento ò trecento cinquanta passi larghe da piedi per ogni canto de'i quattro; & alte intorno a ducento dieci infin a ducento cinquanta gradi che giusti non è possibile a contarli, per esser guasti in alcuni luoghi; & ogni grado sarà largo poco più di due palmi, & alto poco men di quattro. Sì che, per le cose già dette, non riescono al primo aspetto tanto marauigliose; & a me stesso fecero questo medesimo effetto. Però quando l'huomo si accosta da vicino, e considera meglio la smisuratezza di i sassi, più grandi assai degli architraui del portico della Rotonda, delle pietre del Colseo, e di quante altre io ne hò vedute; e penso come con tanta ageuolezza siano stati maneggiati fin là sù in cima, doue bisogna pur che ò con funi, ò con ponti fossero portati: e di più, che siano stati composti con tanta giustezza di misure, messi ciascuno al suo luogo così a puntino, e con tanto giudicio; comincio a conoscer l'artificio, & a comprender, che quegli huomini non ne sapeuano poco.* Quæ omnia dictis iam ab alijs Authoribus consentiunt. Pergit postea describere ingressum in interiora pyrami-

Petrus de Valle.

Architectura pyramidum.

Quantitas pyramidum.

ramidis; & ijs quæ ab Arabibus citantur, planè consona sunt. Sed audiamus eius verba. *Ma quando si saglie verso'l mezo, e si troua la porta, cauata con vna giustezza mirabile trà vn massiccio di pietre di straordinaria grandezza; le quali, benche così smisurate, le son composte sopra in arco, e le fanno ornamento con architettura molto bella; bisogna confessar, che vi è del buono. Perche, se ammiriamo in Roma la porta della Rotonda, che è drizzata in piana terra, per la sua grandezza, che è tutto vn pezzo (come molti stimano) gli stipiti con l'architraue; molto più dobbiamo ammirar nella piramide quelle sette ò otto pietre (ogni vna delle quali, e per lungo e per largo, è grande forse non meno di tutta la larghezza della porta della Rotonda) che tirate tanto in alto, e con bellissimo disegno incastrate insieme per gli angoli, fanno arco, e volta ad vna picciola porticella. Cresce la marauiglia entrando dentro, e caminando per quella strada, che il Belonio descriue, che và fin'al centro, doue riponeuano il corpo nel sepolcro: la quale strada, come egli dice, è quadra a guisa di vn pozzo, non a piombo, ma pendente, e ripida assai, che malageuolmente vi si può caminare; e questo lo faceuano, perche in effetto non voleuano, che vi si andasse a muouere e sturbar quei cadaueri: anzi la porta, quando il corpo era riposto, si serraua, & copriua con le medesime pietre grandi in guisa, che di fuori non appariua doue era; & essendo tutto'l resto della piramide massiccio, quando ben fosse stata cercata, era quasi impossibile a trouarla, se non si disfaceua la piramide. Questa strada, doue si entra con lumi, perche spiraglio alcuno non vi è, non credo, che sia men lunga di ducento passi, perche và, come hò detto, fin'al centro; e và, non a piombo, ma pendendo, che fà la linea più lunga. E drittissima, & è cauata tutta frà quattro ordini vgualissimi di pietre, vno de' quali le fà tetto, vno pauimento, e due fianchi. La larghezza & altezza è tanta, che vn'huomo solo chinato vi può caminare, ma non in piedi; e questo credo pur, che lo facessero, per render l'adito più difficile. Le pietre intorno son tanto grandi, che bene spesso se ne trouano, e così quasi tutte, di venti, venticinque, e trenta palmi di lunghezza, & anche più. Nel fin della strada si troua come vno stanziolino, per riposare alquanto, che ve n'è bisogno; poiche quel calar per via ripidissima, e chinato, e tal volta, doue i sassi caduti dalla porta impacciano la strada, con la pancia per terra, fà stancare vn poco; oltre che l'essere in luogo chiuso, trà i fiati, e'l caldo de' lumi, rende tanto caldo, che io quando giunsi in quel luogo, haueua passato fin'il giubbone di sudore, e tutti gli altri, che erano con me, non haueuano fatto niente manco. Dallo stanziolino comincia a man manca vn'andata assai ripida, che và in sù, tornando di nuouo ad ascendere, & è a punto come vna nostra scala in volta: la volta però di essa non è rotonda, ma termina in angolo; & è formata nel massiccio della piramide dalle pietre, che, grandissime, vgualissime a più ordini vn sopra l'altro, e disposte con buonissima architettura, venendo sempre ogni ordine più in fuori di quello, che gli è sotto, a poco a poco si vanno stringendo, e lasciano in mezzo il vacuo dello stanziolino, e della andata, che io dico: nella quale, per salire, non vi sono scalini; ma solo delle medesime pietre alcuni poggiuoli ripidissimi di quà e di là, sopra i quali si aggrappa vn poco le mani; e per gli piedi, vi sono più a basso, disposti con ordine alcuni buchi, per gli quali si può salire: ma bisogna slargar le gambe quanto si può da vn poggiuolo all'altro, che sarà sempre cinque ò sei palmi di larghezza; e nel metter da vn bucho all'al-*

tro il piede, fare il passo molto lungo. Di maniera, che il salir questa andata, benche non sia in estremo lunga, nè alta, riesce nondimeno molto faticoso; e se ne può argomentare, ò che la facessero così a posta per renderla difficile a salire; ò pur, che in quei tempi gli huomini di Egitto fossero più grandi di statura, che hoggi non sono, se pur allhora in questa guisa era a loro facile. Ma io vi andai, e la guardai minutamente con gran gusto; & in fatti, considerando bene il maneggiar di quei pezzi così grossi di pietra, e'l disporgli, & aggiustargli con tanto bell'ordine, mi parue di trouarui vn'architettura, vn artificio tale, qual'io per me non saprei desiderar maggiore. Salita questa come scala, si entra nella camera del sepolcro, che hà del quadrato; e misurata da me trouai esser da vent'vno de' miei piedi larga, e circa a quaranta lunga. Sette pietre sole la cuoprono tutta, ogni vna delle quali si appoggia da vn canto e l'altro della larghezza; e'l resto si sostiene in aria, formando vna volta piana piana, come vn nostro solaio. Il sepolcro stà in capo della stanza per trauerso in Isola, & è vna pila grandissima, e grossa assai, di vn sol pezzo, di quella pietra durissima di Egitto, che il Belonio in più luoghi chiama Thebaica. Della durezza feci proua, perche con vn martello d'acciaio, che io haueua, non era possibile a romperne scaglia; e quello che mi piacque assai, battendola co'l medesimo martello, sonaua a punto come vna campana, rendendo vn suono soaue, e tanto forte, che se non fosse stato in luogo chiuso, si sarebbe sentito molto discosto. Coperchio al sepolcro non vi è, ò che sia stato rotto, ò pur, che non vi fosse messo; se pur'è vero, come dicono i paesani ignoranti, che il Rè, che fece fare quella piramide, non vi fosse sepellito; e che pero sia aperta, e non come le altre vicine, che tutte son serrate, e non se ne troua la porta. Sia come si voglia, il sepolcro fù messo là dentro in fabricandosi; perche conduruelo dapoi, per la strettezza dell'entrata, e per altre difficultà, non era possibile. Non hebbi men gusto à veder la piramide di fuori; perche salij con qualche poco di fatica fin'in cima, doue si gode vna bellissima vista; scoprendosi il mare, e l'Egitto con molto paese attorno. La sù nel più alto, in quella parte, che guarda verso Italia, mi presi piacere di lasciarui intagliato il nome mio, con quello di qualche altra persona, a chi io non voglio male. Mi presi anche gusto di far tirar da quella cima dal mio Capigi, e da altri Turchi, che vi erano con noi, diuerse freccie con la maggior forza, che si poteua; le quali nondimeno, per qualsiuoglia sforzo, che si facesse, ricadeuano sempre negli scalini della piramide; nè vi fù mai chi potesse spingerne pur'vna fuor degli scalini, nè farla arriuare al fine di essi di gran lunga. Calato poi giù, diedi vn'altra vista di fuori alle piramidi minori, che non si possono salire; & anche là vicino alla Sfinge, che veramente è vn bel pezzo di sasso, intagliato come si dipinge. Non mi ricordo di hauer letto, se è sasso naturale in quel luogo, ouero se è portato d'altronde; come par più verisimile, per esser la campagnia piana & arenosa. Nel luogo non si può scorgere, perche l'arena è molto cresciuta, e la Sfinge stà, forse la metà, dentro a quella sepolta; vedendosi fuora solo il capo, e'l collo, con vn poco delle spalle, e del dorso. Se è portato, io lo stimo assai più delle guglie; perche in fatti è molto grande, benche per la sua forma, e modo di posare in terra, non c'è dubbio, che è più facile delle guglie a maneggiare; almeno men pericoloso di spezzarsi. His summâ diligentiâ examinatis, animum ad reliquas in vasta illa arenarum solitudine pyramides spectandas adiecit. Verba eius sunt: *Il giorno seguen-*

guen-

guente, che fù il nono di Decembre, leuati la mattina a buon'hora, & alzata la tenda, c'inuiammo a veder certe altre piramidi più lontane, delle quali il Belonio similmente fà mentione; cioè di molte; ma non già di vn altra pur grande assai, che, per andarla a vedere, si camina vn gran pezzo innanzi nelle campagne arenose, verso Mezo giorno. Queste piramidi si chiamano delle Mumie, perche son vicine, anzi dentro al paese d'arena, doue le Mumie si trouano. Per tutto'l camino, non si vede altro, che pianure di sabbia minutissima, gialla, come quella, che adopriamo per le lettere, & arida in estremo; e d'ogn'intorno a passo a passo, piramidi sparse, di grandezza diuersa, ma tutte di vna forma. Questa più grande, che andai a vedere, stà molte miglia dentro, & è grande, e bella assai: ma dal tempo è di fuori talmente consumata, che i gradi son guasti, & in cima difficilmente vi si può salire, nè io mi curai di andarui. Volsi ben vederla dentro, che hà pur la bocca aperta; e la trouai, a mio gusto, molto più bella di quell'altra veduta prima: perche quella andata in giù, fatta a guisa di pozzo, comincia vn pezzo più ad alto; &, ò sia questo, ò che, è senza dubbio più lunga due volte, che non è in quell'altra. E' anche più piana, e più facile a caminare: ma và tanto in giù, che io credo certo, che arriui fin nel fondo trà i fondamenti. Con tutto che sia così piana, a noi nondimeno riuscì molto fastidioso l'andarui: perche, come la piramide di fuori è più consumata; dalla bocca è caduta dentro vna gran moltitudine di sassi grossi, che in molti luoghi hanno talmente intricato il camino, che più e più volte ci conuenne andar notando sù le pietre, come fà il Dottore in Napoli sù l'acqua. E talhora si passaua per angustie tanto strette, che mi dauano da pensare; perche se a caso vn di quei sassi si fosse mosso vn poco, ouero per malitia di alcuno di sopra (che al fine si stà in terra d'infedeli) ne fosse stato buttato giù alcun'altro, che hauesse serrato vn poco più l'adito, erauamo spediti, e bisognaua restar morti là dentro, e sepelliti viui. Affè che mi venne questo concetto, e se vi hauessi da tornare vn'altra volta, vorrei lasciar buona guardia alla porta per ogni rispetto; con ordine anco, che se si tardasse souerchio, venissero a basso con buoni picconi, perche quelli di fuori, come superiori di sito, potrebbero aiutare: ma quelli di dentro, benche hauessero picconi, & ogni altro strumento, non sarebbe possibile; perche il peso mandare in sù non si può, da vn'huomo solo, che cape alla volta; e di essere intesi gridare, non vi sarebbe vna speranza al Mondo. Basta, noi altri senza tanta diligenza, la passammo bene: & a piè della scesa non trouammo da salire, come nell'altra piramide; ma subito immediatamente la camera della sepoltura, grande assai, & altissima: e la volta, non è piana come in quell'altra; ma fatta ad angolo in cima, andandosi sempre stringendo. Da questa camera, per vna porticella assai bassa, si entra in vn'altra camera simile, della medesima grandezza e fattura; che forse la piramide era fatta per più di vna persona: ma, nè dentro all'vna, nè dentro all'altra camera, trouai auello alcuno; e bisogna che, ò non vi fossero, ò siano stati rotti, e guasti. E ben vero, che nella seconda camera, si vede molto in alto vna porta lasciata frà i marmi, nella quale tirando io vn sasso, sentij che andaua dentro assai: ma l'altezza è tale, che vi vorrebbe vna grande scala per salirui; & alcuni del paese dicono, che là sopra in quella terza camera stia il sepolcro: io no'l sò, che non potei vederlo; ma potrebbe essere; messoui forse, accioche il corpo, per la difficultà

dell'entrarui, stesse più sicuro di non esser toccato. Huc vsque Petrus de Valle.
Arabes paulò in earundem descriptione differunt. Sed nè quicquam intermisisse videamur earum rerum, quæ ad pyramides spectant, hîc eorum relationes adducam. Ita autem eas describit Ioseph Ben Altiphasi in libro de historia Ægypti, cui consonant ea quæ Ben Salamas in libro, qui *Hortus mirabilium Mundi* nominatur, tradit.

Ioseph Ben Altiphasi. Ben Salamas.

في ذكر الاثار القديمة والمباني العظيمة في بلد مصر ✡

الاهرام التي بمصر وهي عظيمة كبيرة واكبرها الهرمان اللذان بجيزة مصر غربي النيل ✡ يقال ان بانيهما شور بن شهلوق بن شرياق قبل الطوفان ✡ وقيل ان هرمس المثلث بالحكمة الذي تسميه العبرانيون اخنوخ وهو ادريس عليه السلام لما علم بالطوفان بناها واودع الاموال والصحف وجميع ما يخاف عليه من الدثور والبلا ✡ وكل هرم مربع القاعدة مخروط الشكل ارتفاع عموده ثلثماية وسبعة عشر ذراعا يحيط به اربعة سطوح متساويات الاضلاع كل ضلع اربعماية وستون ذراعا وهو مع هذا العظيم من احكام الصنعة واتقان الهندام وحسن التقدير بحيث لم يتغير منه شي ✡ والرياح تعصف والزلازل تزعزع ✡ والبنا لا يتخلل بينه شعرة وطول الحجر منها خمسة اذرع في سمك ذراعين ✡ ويقال لها ابواب على ازج تحت الارض كل ازج طول عشرين ذراعا وله باب من حجر واحد يدور بلولب اذا اطبق لم يعلم انه باب فازج الشرقي ناحية الجنوب وازج الغربي ناحية المغرب تدخل من كل الى سبعة بيوت كل بيت منها على اسم كوكب من السبعة والبيوت مقفلة كلها بقفل واحد وفي كل بيت صنم من ذهب مجوف احدى يديه على فيه وفي جبهته كتابة اذا قريت انفتح فاه فيوجد فيه مفتاح الاقفال والهرم الشرقي دفن فيه شوريد الملك ✡ والهرم الغربي فيه اخوه هوجيت ✡ والهرم الملون فيه افروس بن هوجيت والصابية تزعم ان احدهما قبر اغثاذيمون وهو شيث والاخر قبر هرمس والملون قبر صاب بن هرمس ✡

De Antiquitatibus Aegypti.

Pyramides, quæ sunt in Ægypto, sunt maximæ, duæ potissimùm, quæ sunt in fossa, quæ est Mesræ antiquæ ad Occidentalem partem Nili. Dicitur quòd eas ædificauerit Schur filius Schahaluak filius Schariak ante diluuium; & dicitur quòd Hermes Trismegistus ob sapientiam suam, qui & Hebraicè dicitur Henoch, & est Adris, super eum pax, cùm sciret futurum diluuium, ædificauit eam, & reposuit in ea omnia sua bona, & libros, & quicquid habebat pretiosi. Est autem omnis pyramis quadrata, & politæ figuræ, si eleuationem perpendicularem spectes, 317 cubitorum; circumdatur quatuor superficiebus æqualibus laterum, vnumquodque latus 460 cubitorum. Est autem eo artificio ab ingeniosis Architectis structa, vt nihil in ea alterationi obnoxium sit: siue enim venti vehementes irruant, siue terræmotus concutiant, nil tamen de ea auffertur vnquã. Saxa singula, ex quibus constat, 5 cubitorum longa, alta duorum. Dicitur habere portas supra canales occultos subterraneas, singuli canales longi 20 cubitorum, & portas ex lapidibus habent, per quas per cochleam aditus patet in mansiunculam, neque scitur quòd illa porta, & canalis Orientalis respicit Meridiem, & ca-

& canalis Occidentalis Occidentem; per singulos, aditus patet in 7 domus, singulæ domus 7 planetarum nominibus insignitæ sunt, intrinsecùs ad inuicem dispositæ omnes. In singulis domibus idolum ex auro, quorum vnum manum ori applicatam tenet, & librum in fronte; si quis appropinquauerit ei, aperit os suum, & inuenta est in ore eius clauis catenâ alligata. Porrò pyramis Orientalis sepultus est in ea Schurid Rex. Pyramis Occidentalis in ea sepultus est frater eius Hugith. Pyramis Elmalun in qua sepultus est Aphrus filius Hugith. Sabæi recitant quòd in vna harum sepultus sit Agathemon, qui est Seth, & in altera Hermes, & Elmalun, & Szab filius Hermes. Hæc ex Arabum relatione.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ *siue Calculus totius Architecturæ Pyramidis maioris.*

INter tot Authores, Herodotum & Plinium potissimùm concordare inuenimus; quorum ille, vti vetustate (vixit enim 300 circiter anno ab Vrbe condita, teste Suida ac Plinio) eminet, ita hic excellentia scriptionis, & curiosâ rerum inquisitione meritò præcipuum locum inter fide dignos obtinet. Ex huius igitur verbis ψηφισμὸν instituimus. Ait igitur Plinius, 8 iugerum fuisse basin pyramidis, & 883 pedum singula latera; quæ si in se inuicem ducantur, nascetur quadratus numerus 779689 pedum. Habemus itaque aream basis, cuius cubum si scire velis, cubicandum est latus vnum, id est, 883 ducenda sunt in quadratum (posito tamen, altitudinem æquari basi pyramidis, & prodibunt 688465387, quod est prisma dictæ basis. Cùm verò pyramis, tertia pars sit sui prismatis, vt Euclides l. 12 demonstrat, diuide 688465387 datum pyramidis cubum per 3, & quotus 229488462 dabit soliditatem pyramidis maioris in pedibus cubicis. Cuius pondus si habere desideres, duc pondus vnius pedis cubici v. g. 200 librarum, in 229488462, & productum dabit summam librarum, quas tota moles ponderaret, si tota solida foret.

Cæterùm qui aiunt, quaternas superficies dictæ pyramidis æquales esse, & æquilateras, necessariò ex vi geometrici ratiocinij asserere debent, pyramidis altitudinem esse minorem longitudine lateris eiusdem; rem ita demonstro. Sint basis *a b c d* pyramidis superficies *e a c, e d b, e c d, e a b*, quarum latera æqualia sint lateribus *a b, b d, c d, c a*, & consequenter æquilatera. His positis, fingas intra soliditatem pyramidis triangulum rectangulum *e f g*, cuius latus *e g* sit in superficie triangulari æquilatera media, *e f* ad basin *c b* normalis, *f g* verò latus indicet semibasin, siue dimidium latitudinis dictæ pyramidis, quæ est *b g*, vsque ad axem *f e*, qui perpendiculum pyramidis seu altitudinem exhibet. Quoniam igitur in triangulo hoc rectangulo illa latera minora sunt, quæ angulum rectum conficiunt, cuiusmodi sunt *f e*, & *g f*; necessariò sequitur *e f* lineam lineâ *e g*, angulum rectum subtendente minorem esse; atque adeo clarè patet, altitudinem pyramidis minorem esse

esse latitudine, positis ponendis, id est, si singulæ superficies quatuor triangula æquilatera intelligantur.

Singulorum verò dicti trianguli *e f g* laterum quantitatem sic inuestigabis. Cùm latera pyramidis *a b*, *b d*, *d c*, *c a*, singula iuxta Plinium sint 883 pedum, erit necessariò *f g*, dictorum laterum dimidium $441\frac{1}{2}$ pedum. Hoc posito, fiat vt sinus complementi inclinationis lateris pyramidis ad sinum rectum eiusdem inclinationis, hoc est, vt sinus grad. 30. ad sinum grad. 60, sic $441\frac{1}{2}$ ad aliud; factâque operatione prodibit *f e* linea altitudinis pyramidis quæsita. Latus *e g*, sic reperies. Fiat vt sinus complementi inclinationis pyramidis ad sinum totum, ita $441\frac{1}{2}$ ad aliud; & prodibit linea *e g*, altitudo decliuis lateris pyramidis quæsita. vel per tangentes, aut secantes, fiat, vt sinus totus ad sinum tangentem, vel secantem 60 grad. sic $441\frac{1}{2}$ ad aliud; factâ operatione prodibit idem quod antè, altitudo scilicet vtriusque lateris *e f* & *e g*. Atque hic est calculus iuxta relationem Herodoti, qui tamen minimè consistere potest, si cum ijs, quæ cæteri Authores circa altitudinem eius obseruant, conferatur.

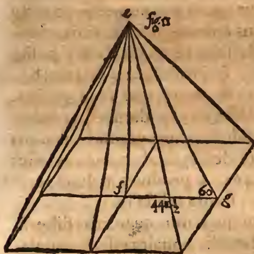

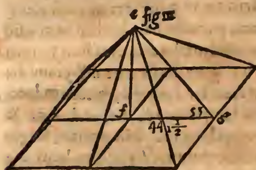

Alij pyramidis huius altitudinem insinuant fuisse parem longitudini basis: quod si ita, fiat axis altitudinis *f e*, 883 pedum, vt in II. fig.; & habebitur qualitas lineæ *e g*, eo qui sequitur modo. Quadretur numerus lineæ *e f*, 883, & lateris *f g* pariter, quod $441\frac{1}{2}$ pedum diximus; quadrata iungantur in vnum; ex qua summa si radicem quadratam extrahas, monstrabit illa tibi quantitatem lineæ *e g*, decliuem altitudinem quæsitam. Verùm cùm altitudo hæc factâ positione plùs æquo excedat, mediam sententiam tenendam duximus, quæ in hoc negotio perpendicularem altitudinem minimè considerat, sed eam quam exprimit in figura linea *e g*. Ponamus itaque angulum decliuitatis superficiei esse 55, fiatque vt sinus complementi *f g* ad sinum totum *e g*, ita $441\frac{1}{2}$ ad aliud; factâ operatione prodibit quantitas lineæ *e g* quæsita altitudo. Si iam perpendicularem altitudinem habere desideres, id est, lineæ *e f*; fiat vt sinus complementi 55 grad. ad sinum rectum *e f*, ita $441\frac{1}{2}$ ad aliud; & factâ operatione prodibit altitudo perpendicularis quæsita, id est, quantitas lineæ *e f*.

Vt verò habeas diagonalem lineam basis quadratæ pyramidis, sic operare: iunge quadrata duorum laterum in summam vnam, & extrahe radi-

dicem quadratam, & habebis longitudinem diagonalis diametri *b c* primæ fig. suprà positæ: v. g. latera singula sunt 883, cuius numeri quadratum 779689, huius verò duplum dabit 1559378. radix huius numeri dabit quæsitam longitudinem diagonalis *b c*. Atque hæc est altitudo pyramidis inter extremas media Neotericis mensuratoribus conformior, secunda Straboni, prima Herodoto.

Consectarium Architectonicum.

ATque ex hisce fusiùs forsan, quàm par erat, demonstratis clarè patet, mirificum Architecti ingenium, tùm in structura mirifica adornanda, tùm in lapidibus tam vastis singulos suis locis admouendis. Res enim sine machinis, summâ industriâ & prorsùs Archimedeâ constructis, nequaquam confici poterat. At quibus tractorijs machinis vsum esse putabimus, in lapidibus ex Arabiæ montibus tantâ intercapedine dissitis, per tam inuia & impedita itinera, in locum statutum aduehendis? quis hodierno tempore Architectum reperiat, cui ad simile quid attentandum animus sufficiat? Est enim lapidibus, quorum singuli longitudinis 30 pedum, teste Herodoto, ita coagmentata, vt sine vlla diuulsione lapidum in hunc vsque diem integra perseueret, in circuitu 3532 pedum, cuius singula latera tantùm ferè spacij occupant, quantũ longitudo fori agonalis Romæ; vt proinde fabrica hæc, omnes sumptuosas Romanorum fabricas, vti sunt Thermæ, Amphitheatra, &c. multis parasangis, siue magnitudinem, siue expensarum exorbitantiam, siue denique magnificentiam, & ingenium spectes, superârit.

Hæc dum scribo, Titus Liuius Burattinus, Architectus insignis, qui datâ operâ in Ægyptum profectus est, vt omnia antiquitatum monumenta summâ diligentiâ inquireret, inquisita delinearet, & sic posteritati thesaurum concrederet, mihi inter multa alia, huius quoque pyramidis delineationem transmisit, vnà cum deserti, in quo reperitur, & cryptæ subterraneæ, in quam aditus ad Mumias patet, Ichnographia; quam hìc vnà cum literis ad me datis, apponendam duxi.

Literæ Titi Liuij Burattini, Architecti Regis Poloniæ de Pyramidibus, Sphyngibus, cœterisque Aegyptiæ magnificentiæ reliquijs.

Litteræ Titi Liuij Burattini ad Authorem, de pyramide Memphiticâ.

Molto Reu. Padre, mio Signore e Patrone Colendissimo.

SVpplico Vostra Paternità Molto Reuerenda di scusare la mia tardanza in hauer differito tanto senza mandargli niuna cosa oltre gli duoi disegni, e misure delli duoi Obeliscbi d'Alessandria, e della Matarèa già mandateli, il che n'è stato causa le mie continue occupationi per seruitio di Sua Maestà Serenissima, le quali non mi concedono tempo di poterla seruire come tanto desidero; ma hora, che

che le notti vengono più longhe, e che le mie occupationi saranno minori, hauerò più campo di poterla seruire, come dalli effetti conoscerà. Questa mia sarà accompagnata con gli disegni delle Mumie, e delle Piramidi, appresso le quali già era la famosa Memfi; le misure delle quali, & il disegno interiore lo hauerà insieme con quelle di Giza, poste frà gli sette miracoli del Mondo. Hora V. P. M. Reuer. hauerà vna polita descrittione di dette Mumie, con il vero disegno interiore d'esse. Le Settimane passate riceuei due carissime lettere di V. P. M. Reu., dall'vltima delle quali vedo il desiderio che hà di sapere qualche cosa della Città di Chanea, della quale il P. Marco gli dice tante cose, delle memorie della quale non mi resta cosa alcuna, ma più mi spiace d'hauer perso quelle di Bebet l'haiar, doue v'è vna piramide alta circa 25 piedi, e larga nella base circa 30, hà tutte quattro le facciate, nella quale sono gran quantità di Hieroglifici, e tutti differenti; la quale è di Granito Orientale, e tutta d'vn pezzo; così nell'antichissima Sai, hora chiamata Sa l'haiar, cioè, Sai delle pietre, come la superiore Bebet delle pietre, così chiamate dalle grandissime ruine, che in ambidoi si scorgono, che dinotano la grandezza dell'antica felicità dell'Egitto. In Sa l'haiar sono molte antichità come dico, frà le quali sono diuerse Sfingie di pietra bianca, e ancora di Granito, tutte coperte di Hieroglifici, ma quella di Thebe supera di grandezzà tutte l'altre, leuata però quella delle Piramidi di Giza, come a suo tempo mostrerò. Quella di Thebe è longa circa 30 piedi, e la base sua è adornata tutta all'intorno di Hieroglifici, come sono ancora doi grand'Idoli che sono appresso quella, longhi in circa 20 piedi l'vno. Molte altre cose appresso queste hò perso con mio sommo dolore, le quali sono state causa che più non applicai di ponere regolatamente quel poco, che m'è restato, ch'è quello, che nella prima lettera significai a V. P. M. Reu., alla quale bacio humilmente la mano. e resto Varsauia a gli 15 Settembre 1652.

Di V. P. M. Reu.

Humiliss. Seru.

Tito Liuio Burattini.

Da

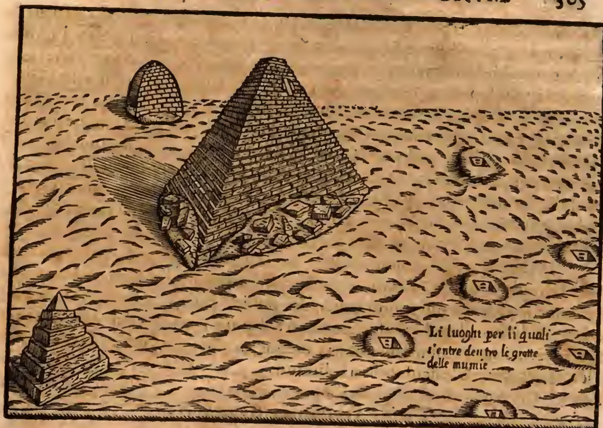

Da queste Piramidi sino a quelle di Giza, che sono circa dieci miglia Italiane poste verso Tramontana, era già la famosissima Città di Memfi, & hora ancora sono li Sepolcri delli antichi Egittij, volgarmente chiamati le Mumie. Sei di questi Sepolcri qui sopra hò disegnato, con l'arena all'intorno, che cauano dalla bocca quando vogliono entrare.

§ II.

Fana, Delubra.

INter cœtera Ægyptiorum memoranda, ab Amasi Rege constituta, & hoc est, quòd delubrum quoddam ex integro & solido saxo trium annorum spacio, ope duorum millium hominum, ex vrbe Elephantina Saim 20 dierum itinere distante aduexerit; de quo exactè Herodotus in Euterpe circa finem. Τὸ δὲ οὐκ ἥκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θαυμάζω, ἐστὶ τόδε. Οἴκημα μουνόλιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλεως. Καὶ τοῦτο ἐκόμιζε μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, δισχίλιοι δέ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, καὶ οὗτοι ἅπαντες ἦσαν κυβερνῆται. Τῆς δὲ στέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθεν ἐστὶ εἷς τε καὶ εἴκοσι πήχεες, εὖρος δὲ τέσσαρες καὶ δέκα, ὕψος δὲ ὀκτώ. Ταῦτα μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τῆς στέγης τῆς μουνολίθου ἐστί· ἀτὰρ ἔσωθεν τὸ μῆκος ὀκτωκαίδεκα πηχέων, καὶ πυγόνος, τὸ δὲ εὖρος δυώδεκα πηχέων, τὸ δὲ ὕψος πέντε πηχέων ἐστί. *Ad hæc quod non minimè, sed maximè admiror, hoc est, attulit ædificium, ex solido saxo ab Vrbe Elephantina; in quo afferendo triennium consumpserunt duo millia delectorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Huius autem domus extrinsecùs est vnius & viginti vlnarum longitudo, quatuordecim latitudo, octo altitudo. Hæc est dimensio exterior domus ex vno lapide: interior autem eius*

longitudo est octodecim vlnarum & cubiti, latitudo duodecim, altitudo quinque. Domus verò templo inuehenda erat magnificentissimo, seu vestibulo Mineruæ quod in Sai extruxerat Amasis opere admiranda, atque cætera ædificia tùm lapidum substructionumque vastitate, tùm Colossorum Androsphyngumque immanitate longè superans: vbi inter alia tres Colossi videbantur, quorum medius 75 pedum, reliqui duo vtrimque eum stipantes singuli 20 pedum. Sed cùm ad vestibulum dictum Monolithum ædificium pertraxissent, Architectum, teste Herodoto, suspirasse aiunt, vel diuturni laboris pertæsum, vel vt aiunt, propter mortem vnius è gubernatoribus, mole cedente oppressi, & quasi desperatione actum operis vlteriùs promouendi, ibidem reliquisse.

Atque hæc est admiranda illa fabrica ex integra rupe, imò monte excisa, quam quibus machinis, spacio 20 dierum à Sai dissito, promouere potuerint, vix est, qui animo concipere possit. Fuit hæc moles spacio 20 dierum dissito aduecta trium annorum tempore, vti dictum est. Quantum verò singulis annis, mensibus, diebus, machinis promota fuerit moles, Arithmeticis calculandum relinquo.

Totius Symmetriæ Computus.

Exterior.			Interior.		
Longitudo.	Latitudo.	Altitudo.	Longit.	Latitudo.	Altitudo.
Cubitos 21	Cubit. 14	Cubitos 8	Cubito 18	Cubit. 12	Cubitos 5
seu pedes 42	seu ped. 28	seu ped. 16	seu ped. 36	seu ped. 24	seu pedes 10

Differentia interioris & exterioris.

Longitudo.	Latitudo.	Altitudo.	Quæ differentia constituit crassitiem murorum.
Cubitos 3	Cubitos 2	Cubitos 3	
seu pedes 6	seu ped. 4	seu ped. 6	

Atque ex hisce mensuris facilè curiosus Lector pondus totius eruet.

§ III.

Labyrinthus, & Sepulchrum Regum.

Labyrinthus Ægyptiacus. Herodotus. Diodorus. Plinius.

QVæ de Labyrinhto Ægyptiaco scribunt vetustissimi Authores, Herodotus, Diodorus, Strabo, & post hos Plinius, omnem humanam fidem superare videntur. Herodotus ad primum eius intuitum, infinitâ admiratione defixum fuisse de se testatur. Diodorus omnibus operibus hominum industriâ vnquam factis, superius excellentiusque fuisse scribit. Plinius potentissimum humani ingenij opus prædicat. Operis ma-

magnitudo, diſpoſitio, & magnificentia à varijs variè exponitur; neque id mirum cuiquam videri debet, cùm Labyrinthum ingreſſi, quiſque in tanta rerum ſpectandarum multitudine, id potiſſimùm, quod maximè in admirationem traheret, referendum putauerit; vnde dum noua ſemper & mirabiliora occurrebant luſtranda, facilè inde confuſis ſpectantium animis ex innumeris, vti ſingula diſtinctè obſeruare non potuerunt, ita confusè quoque & indiſtinctè poſteritati illa conſignarunt. Certè Dædalum huius admiratione ſabricæ captum, inde occaſionem cepiſſe alium Labyrinthum in Lemno condendi Plinius aſſerit, tametſi centeſimam tantùm partem eius fuerit imitatus, dum ſeſe ex inextricabili fabricæ ſtructura etiam ſummo quo pollebat ingenio, explicare non potuerit. Situs eſt Labyrinthus ad lacum Mæridis verſus Crocodilopolim, teſte Herodoto & Plinio, quod & Sepulchrum Mæridis eſſe volunt. Diuiditur id primum in duodecim iuxta Herodotum, & in ſedecim iuxta Plinium, domicilia; tot videlicet aulas, ſeu potiùs ampla receptacula, vaſtiſſimaque ædificia, quot olim Ægyptus vniuerſa in præfecturas, quas Nomos vocant, diuidebatur: continebat præterea omnium Ægyptiorum Numinum templa; quibus complures quadragenûm vlnarum pyramides includebantur. Erant autem, teſte Strabone, ſingulæ aulæ Nomorum Columnis ambitæ, inuicem continuæ; viæ verò quæ ad eas tendunt, ex aduerſo ſunt muri, qui aulas ordine poſitas cingit. Ante ingreſſam verò portam Cryptæ ſunt multæ ac longæ, quæ inter ſe tantâ & tam mirificâ tortuoſitate vias implicatas tenent, vt nemo ingredi aulam vllam poſſit, nec egredi ſine duce, inexplicabili illo viarum errore deceptus. Sunt hìc & cœnacula altiſſima, porticuſque nonagenis gradibus ſinguli exſtructi, columnis ex porphyrite lapide fulciti, quos inter Deorum ſimulacra, Regum ſtatuæ, & ſumma monſtroſarum imaginum congeries. Quarundã verò domorum talis eſt, ab ingenioſa Architecti inuentione, ſitus & diſpoſitio, vt mox atque fores earum aperiuntur, formidabile tonitru audiri videatur. Dignum verò præ omnibus admiratione eſt, quòd domorum ſingularum tabulata ſeu tecta, vti & cryptarum latitudines ex integris, teſte Strabone, lapidibus, magnitudinis prorſùs inſolentis extructa ſint, nullo prorſùs nec ligni, nec alterius materiæ interuentu. Verbo, totam fabricæ extenſionem tria millia domorum comprehendiſſe, qua vel ingentem vrbem æquare poterat. Sed audiamus ſingula exactè diſcribentem in ſua Euterpe Herodotum αὐτολεξεί. Verba eius ſunt: *Regnantibus in Ægypto duodecim Regibus, placitum eſt eis aliquod relinquere commune omnibus monumentum, ex eoque placito fecerunt Labyrinthum paulò ſupra Mæridis ſtagnum, maximè vrbem verſus quæ dicitur Crocodilorum, quam ego aſpexi famâ maiorem. Si quis enim ex Græcorum narratione muros & operis ſpeciem ratiocinatur, minùs concipiet, quàm pro labore & ſumptu huius labyrinthi; tametſi enim Epheſi templum memoratu dignum eſt, & in Samo; tamen pyramides erant narratione maiores, quarum ſingulæ multis & magnis operibus Græciæ æquiparandæ ſunt. Sed eas quoque Labyrinthus antecellit. Etenim duodecim, cuius aulæ ſunt tecto opertæ, portis oppoſitis altrinſecùs: ſex ad Aquilonem*

Labyrinthi Ægyptiaci ſitus.

Labyrinthi domicilia.

Labyrinthi Templa.

Labyrinthi cryptæ.

Labyrinthi cœnacula, & porticus.

Labyrinthi tecta.

Herodotus. Labyrinthi deſcriptio ex Herodoto.

nem contiguæ, totidem ad Austrum vergentes, eodem prorsus muro conclusæ. Bifaria in eo sunt domicilia, vna subterranea, altera superiora illis imposita; vtraque tria millia quingenta: quorum ea, quæ superiora sunt, ipsi vidimus, & quæ aspeximus, enarramus; subterranea verò auditu percepimus: nam qui Labyrintho præpositi Ægyptiorum, nolebant illa vllo pacto monstrari, quòd dicerent illic sepulchra esse tùm eorum Regum qui ædificandi Labyrinthi fuerunt Authores, tùm sacrorum Crocodilorum. ita de inferioribus docti comperimus, superiora ipsi aspeximus humanis operibus maiora. nam anfractus seu egressus per tecta, & regressus per aulas, vti erant diuersissimi, ita infinitá me admiratione afficiebant. Ex aula in conclauia transitur, ex conclauibus in cubicula, è cubiculis in solaria alia, è conclauibus in aulas alias. Horum omnium lacunar, quemadmodum & parietes, lapideum est, sculptilibus passim figuris ornatum; singulæ aulæ maxima ex parte digestæ albo lapide, columnarum ambitu redimitæ; angulo, quo finitur Labyrinthus, adhæret pyramis quadraginta passuum, in qua grandia sunt insculpta animalia, ad quam iter sub terra fit. Hæc est descriptio ab Herodoto curioso rerum omnium inspectore & admiratore obseruata, cuius descriptionem secutus, libenter hîc totius fabricæ rudem saltem quandam & superficialem Ichnographiam exhibuissem, si per tempus licuisset, vt Lector ex vngue Leonem colligere, & de præstantia ingenij talium operum Architecti conijcere posset. Sed id alibi fortè præstabimus.

Labyrinthi domicilia 3500.

Porrò quæ Hecatæus apud Diodorum de Sepulchro Ismendis refert, non videntur relationi Herodoti & Plinij congruere, cùm aularum, quas Nomos vocant, non meminerit; neque eo ordine, quo Herodotus, domicilia disponat; neque locus, quem citati Authores iuxta lacum Mæridis assignant, concordet. Ait enim, in Thebano territorio illud fuisse extructum; quod cùm multorum dierum itinere à lacu Mæridis distet, haud dubiè (quicquid nonnulli Authores dicant, qui fabricam Sepulchri Ismendis cum Labyrintho confundunt) diuersum fuisse, necessariò asserere cogemur. Quia tamen ex Hecatæi relatione fabrica hæc Ismendis Labyrintho minimè, siue magnificentiam, siue vastitatem spectes, est inferior, hîc eius quoque descriptionem ex ipsis Hecatæi oculati testis apud Diodorum verbis apponemus.

Ismendis Sepulchrum à Labyrintho diuersum est.

Sepulchra quoque, inquit, *Regum priscorum mirabili operè, & quæ minimè æquari à posteris possent, fuisse aiunt. Referunt Sacerdotes, 47 Sepulchra Regia; quorum vsque ad Ptolomæum Lagum 17 tantùm superarent, in eorum libris scripta contineri; eorumque etiam plurima, quo tempore ad ea loca accessimus, absumpta erant, Olympiáde 180. Non solùm verò ab Ægyptijs Sacerdotibus hæc traduntur, sed Græci complures, & in his Hecatæus, qui Ptolomæi Lagi tempore Thebas profecti, historias Ægyptias scripserunt, nobiscum sentiunt: de prioribus enim Regum Sepulchris, in quibus traditur Iouis pellices conditas fuisse, recensens singula, Regis monumentum, qui Simendius est, tradit fuisse stadiorum decem; cuius in aditu porta erat vario lapide constructa; & huius longitudinem duorum iugerum, altitudinem 45 cubitorum fuisse ait. Post hanc ingredientibus aderat lapideum peristylium quadratum, cuius singula latera iugera quatuor complectrentur. In eo pro columnis animalia erant sita ex vnico lapide, 16 cubitorum, ad*

Ismendis Sepulchri descriptio.

anti-

antiquam formam fabricata. Textura omnis superior tecti confecta ex lapidibus duorum passuum latitudine, varijsq; stellis cæruleis ornata. Ex hac deinceps alter erat aditus, & in eo porta priori similis, sed sculpturâ vberiori. In ingressu statuæ tres positæ erant ingentes vnius lapidis, Memnonis opus; harum vna sedens, cuius pedis mensura septem excedebat cubitos, cæteras Ægypti statuas magnitudine superabat; duæ præterea vsque ad genu, altera à dextris, altera à sinistris, filiæ & matri, minores positæ. Hoc opus non solùm magnitudine conspicuum, sed arte mirabili, & lapidum natura excellens fuit, cùm in tanta mole neque fissura quæpiam, neque macula inesset. Scriptum erat in eo,

REX REGVM OSYMANDYAS SVM; SI QVIS QVALIS FVERIM, ET VBI IACEAM, NOSSE VELIT, MEORVM ALIQVID OPERVM EXVPERET.

Esse quoque & aliud signum matris ferunt vnico lapide, cubitorum 20, habens supra caput Reginas tres, quæ ostenderent, filiam vxoremq; & matrem Regis fuisse. Post hanc portam & aliud erat peristylion superiori nobilius, sculpturis varijs, in queis bellum erat contra Bactrianos, qui ab eo defecerant, gestum aduersus hos quadringentis millibus peditum, equitum 20 millibus, in quatuor partes diuiso exercitu, quorum omnium filios Regum gessisse imperium. Prima muri pars obsidionem vrbis (scilicet Bactrianorum) sculptam continebat ab ea parte, qua fluuius muros alluit. Rege deinde cum hoste congresso Leo vnà cum eo terribiliter pugnabat. Secundus paries sculptus erat captiuis absque pudendis, manibusque, à Rege ductis; quæ nota erat illos fuisse animo viles, & corpore imbecilles. Tertium latus sculpturis varijs, picturisq; decoris, Regis sacrificia triumphosq; deuictis hostibus continebat. In medio peristylio erat subdialis ara ex pulcherrimo lapide, & opere excellens, & magnitudine mirandâ. In vltimo autem pariete statuæ iacebant duæ ingentes ex vnico lapide cubitorum 27, ad quas tres ex peristylio aditus patebant. Has prope domus erat columnis suspensa, cuius latus quoque duo iugera, idest 480 pedes amplectebatur: in ea statuæ ligneæ haud paruo numero, referentes eos, qui in iudicijs sententias ferrent. Hi ab vna parte muri sculpti triginta numero erant, & in medio iudicij Princeps, cuius à collo suspensa veritas penderet, & oculis esset subclausis librorum cumulo circumstante. Hæ imagines præseferebant, iudices integros esse debere, & solam veritatem inspicere. Deinde ambulacrum erat domibus plenum, in eisque diuersa epularum genera suaui gustu præparata. Sculptus deinde eminentior cæteris Rex varijs coloribus, aurum argentumque, quæ ex aureis argenteisq; metallis annuatim accipiebat, Deo offerens, cum inscriptione summæ,

MINÆ TER DECIES CENTENA ET DVCENTA MILLIA MILLIVM.

Sequebatur deinde Sacra Bibliotheca, cum inscriptione:

ANIMI MEDICAMENTVM.

Erant

Erant deinceps omnium Ægypti Deorum imagines; Regis quoque dona ferentis, quæ cuiq; competerent Deo. Ponè Bibliothecam domus sita erat egregia, in qua 20 essent Iouis & Iunonis lectisternia. Regis insuper statua, vbi & Regis corpus sepultum iacebat. Hanc circumstabant plurima habitacula, in quibus picta cernebantur animantia Ægyptia, omnia sacris apta. Circumibat monumentum aureus circulus cubitis 365 vnius cubiti spissitudine, in quo descripti erant per singulos cubitos dies anni, & astrorum Ortus atque Occasus, quidue ea secundùm Ægyptios Astrologos obseruata significarent. Eum circulum ferunt, quo tempore Cambyses & Persæ Ægyptijs imperabant, ablatum. Hoc Osimandri monumentum non solùm cæteris omnibus sumptuosius, sed & artificio excellentius fuit. Hactenus Hecatæus apud Diodorum.

Ismendis in Sepulchro tria maximè miranda. Primò, Statuarum multitudo.

In hac insolenti prodigiosi operis fabrica, tria maximè admiratione digna occurrunt. Primum est statuarum tam multiplicium ex vnico lapide constructarum, quarum singulæ 32 pedum altitudinem habebant, tectumque peristylij loco columnarum sustinebant, artificium. Excedebat has multis parasangis in secundi peristylij aditu ex tribus media, cuius vel pes solus ferè adæquabat altitudinem earum, quæ loco columnarum seruiebant, vtpote 28 pedum, seu septem cubitorum longitudinis. Cùm itaque pedis longitudo sit subsextupla ad totius altitudinem corporis, erat dicta statua, si erecta stetisset (sedentis enim habitu ferebatur) 168 pedum; quam nè Rhodius quidem Solis Colossus adæquasset. Memorantur & aliæ duæ prostratæ, quarum singulæ 108 pedum habebant longitudinem; quæ tametsi priori magnitudine cederent, præstantiâ tamen lapidis, longè superabant. Secundò, quadratum ædificium columnis innixum, cuius singula latera longa 480 pedes, columnis 27 ex integro lapide fulcita; quibus in superiori tecto totidem respondebant, immensæ magnitudinis statuæ ligneæ. Tertium erat aureus circulus, qui circumdabat Simendis monumentum, 365 cubitorum, qui totius anni dies, Astrorumque Ortus & Occasus, Astrologorumque electiones, obseruationesque continebat, erantque singuli gradus vnius cubiti, id est, 4 pedum, tàm in longitudine, quàm latitudine, vti & crassities; diameter eius ex Mathematico ratiocinio 120 circiter cubitorum, id est, 480 pedum erat; ex quo amplitudo loci, quem occupabat, satis colligi potest. Præterea si aureus fuit, vt Diodorus memorat, & non ex ære inaurato; tota circuli moles 3650000, id est, tres milliones, sexcenta & quinquaginta millia librarum pendebat, posito cubitum solidum auri, siue cubum aureum, qui 4 pedes tàm in latum quàm in altum contineat, 10000 libras pendere. Quæ res vix animo concipi potest.

Secundò, quadratum ædificium.

Tertiò, aureus circulus 365 cubitorum solidorum.

Consectarium.

HInc collige, Lector curiose, Architectorum summam Geometriæ tùm in singulis delineandis pingendisque, tùm in singulis fabricæ membris ritè disponendis peritiam & industriam; sculptorum prodigiosas ingenij dotes, in tàm enormibus statuis, columnisque ex vnico lapide,

de, seruata humani corporis perfectâ proportione, efformandis, auri quantitatem in vnius Orbis cœlestis fabrica, non minori ingenij, quàm diuitiarum felicitate demonstratam. Quæ sanè opera si paulò penitiùs considero, ausim sanctè affirmare, hosce summi ingenij homines, vti nihil humanarum scientiarum latuit, ita earum ope, humanis quoque operibus, maiora præstitisse, cùm vel in vnica fabrica efformanda omnes artes & scientias, Physicam & Mathematicam conspirasse videam. Quis enim hodierno die simile quid attentare audeat, nisi totius naturæ consultus, nisi totius Arithmeticæ, Geometriæ, Opticæ, Astronomiæ, Mechanicæ, Staticæ, cœterarumque annexarum artium peritia ad miraculum præditus? Nemo itaq; miretur, totius Architecturæ rationem primò ab Ægyptijs ad Græcos, ab his ad Romanos deuolutam, in hunc diem suam adhuc tueri existimationem. *Architectoræ Ægyptiorum excellentia.*

Nil dicam hîc de lacu Mæridis, qui, teste Herodoto, plùs admirationis habet, quàm omnia hucusque enarrata opera. Habet is in circuitu tria millia & sexcenta stadia; vbi profundissimus, est 50 passuum; humanâ industriâ ad aquas Nili stagnantes tùm recipiendas, tùm iisdem deficientibus ad terram rigandam, excauatus; de eius miraculo vide citatum Herodotum in Euterpe singula exactissimè describentem. Non memoro Thebanæ ciuitatis miracula, quæ apud Strabonem, Diodorum, & paulò antè citatum Herodotum videantur; quæ profectò tanta sunt, vt ipsis Authoribus testibus, nihil in humanis rebus maius & excellentius fieri possit. Atque hæc sunt quæ de Architectonica Ægyptiorum dicenda putauimus, nunc ad machinas calamum conuertamus. *Mæridis lacus. Herodotus. Thebanæ vrbis miracula.*

CAPVT II.

De Mechanica Ægyptiorum.

Vidimus immensas Ægyptiorum fabricas, Labyrinthi inextricabiles errores, præcelsas Colossorum moles admirati sumus; restat modò vt ostendamus, quà ingenij artisque industriâ, tam insolentes fabricas erexerint. Certè id sine machinis summâ arte constructis perfici minimè potuit. Et primò quidem non nego, maximam hominum multitudinem ad eiusmodi ædificia tùm celeriùs, tùm faciliùs extruenda necessariam fuisse. Nam in sola pyramidis maximæ ædificatione trecenta millia hominum fuisse adhibita, quam & 20 annorum spacio perfecerunt, ita vt in solas cæpas & allia mille & sexcenta auri talenta fuerint erogata, Herodotus Author est: in Obelisco verò Ramessæo siue Lateranensi viginti millia hominum laborasse Plinius tradit: pari pacto in Labyrintho, cœterisque enarratis fabricis construendis idem contigisse nullus dubitare debet, nisi qui Ægyptum præ cœteris totius Mundi nationibus semper innumerabili propè hominum copia abundasse ignorârit. Sed non obstante excessiuâ illâ hominum multitudine, dico nihilominùs, illa sine adhibitis machinis fieri non potuisse; nec subsistere potest, quod Diodorus asserit, aggeribus eam exstructam, machinis eo tempore nondum *Herodotus. Machinæ necessariæ ad Ægyptiorum opera construenda.*

reper-

repertis. Plinius asserit, exstructos fuisse pontes latericios, per quos saxa immensa ad constitutum locum operariorum vi deuoluerentur; sed neque hoc dici potest, cùm pondera maiora fuerint, quàm vt immediata manuum applicatio ea moueret; pondus enim quod ducentorum hominum ponderi applicatorum operâ moueri non potest, octo aut decem hominum operâ machinis vtentium nullo negotio moueri, Statica docet. Machinis itaque necessariò ad tam immanes moles quà mouendas, quà erigendas vtebantur; quæ quales fuerint, restat explicandum.

Ferri temperandi notitia apud Ægyptios.

Suppono itaque primò, Ægyptios perfectam habuisse tùm cæterorum metallorum auri & argenti, tùm potissimùm ferri attemperandi notitiam, à primis Patribus traditam: quomodo enim tam immensas statuarum moles vel ex vnico porphyrite, vti vidimus, durissimi lapidis genere constructas, sine optimi ferri qualitate & temperamento, fieri poterat vt exscinderent, dolarent, & polirent? nouimus quantum nostri artifices vel in exiguis porphyriticis vasis elaborandis desudent. miram itaque temperiem, nobis prorsùs incognitam, habuisse verisimile est, ad montes ipsos porphyriticos penetrandos, saxaq; exscindenda, dolanda, polienda.

Mechanicæ rationes à natura insitæ.

Suppono secundò, Mathematicos Mechanicos, quorum magna pars in hunc finem publicis sumptibus alebatur, in hoc vnicum incubuisse, vt machinis nouis inuentis, superba Regum molimina promouerent.

Suppono tertiò, Mechanicas rationes à natura insitas esse, vti ex motibus corporeis, tollendisque grauioribus ponderibus, aut percutiendis rebus experientia docet; vt vel hinc vectium, malleorumque ratio originem inuenerit; dum enim clauum parieti inserere attentamus, non manu, aut duriori qualibet re manibus inserta, sed malleo, qui instar vectis est, vtimur; sic etiam saxum, non manuum immediatâ applicatione, sed ligno supposito faciliùs vrgere & erigere attentamus; quæ notiora sunt, quàm vt dici debeant. His positis, sit

§. I.

De modo & ratione, quam in ponderibus quà trahendis, quà in altum deducendis, Veteres vtebantur.

Chemmin Architectus Ægyptius.

QVæcunque de Veterum machinis hoc loco dicturus sum, illa extracta sunt ex Veterum Mechanicorum monumentis, quorum primus & omnium antiquissimus fuit Chemmin Ægyptius, vltra tempora Pythagoræ in Ægypto Architectus clarissimus, & admirandorum operum fabricator: ex quo sua pleraque acceperunt Hero Alexandrinus, Philo Byzantinus, & Pappus Alexand. Hic dicitur Architectus fuisse pyramidis magnæ, quam cùm in altitudinem 6 octauarum vnius milliaris erigere cogitasset, tale quippiam in lapidibus quà vehendis, quà in altum attrahendis proposito suo mirificè congruum adinuenit,

eum

eum narrant. Porrò in trahendis vehendiſque longo ſpacio ſaxis immanibus paraſſe duas ſcytalas ſeu cylindros ponderi vehendo proportionatos, ſtrato ſuper eos facto ex ſolidiſſimis arboribus, ita tamen vt cylindros non attingerent; & hiſce ſaxa firmiter compacta impoſuiſſe, & tantùm cylindrorum axibus funibus adiunctis, magna hominum multitudine ad ſtatutum locum per coaceruatorum aggerum veluti montes quoſdam pertraxiſſe; & nè in via quicquam impedimenti occurreret, omnes lacunas & inæqualitates ſemitarum, per quas ſaxa deuehenda erant, priùs lapidibus, arenâ, terreſtribuſque molibus oppletas fuiſſe. Hoc eodem artificio Cteſiphontem & Metagenem filium eius in columnis Epheſino templo deſtinatis aduehendis vſum eſſe, Vitruuius tradit. Saxa trahendi ratio. Vitruuius.

Fuit autem triplex vſitata in grandioribus machinis loco mouendis ratio & methodus: vel enim ex lapidicina ad conſtitutum locum tranſuehendi erant, ſeu terrâ, ſeu flumine; vel immanes Coloſſi erigendi; vel denique ſaxa excelſiſſimæ molis in locum ſtatutum collocandi. Prima vocabatur ἑλκτικὴ, id eſt, tractiuâ vi peragendâ; Secunda ἐξαιρετικὴ ναυτικὴ, id eſt, elatrix ſeu nautica; Tertia manganaria vocabatur. De ſingulis dicam. Triplex ratio machinas grandiores loco mouendi.

§ II.

De Machinis, quibus terrâ ingentes ſaxorum moles vehebantur.

PRimò ante omnia, vt ſuprà meminimus, iter per quod moles deuoluendæ erant, nè quod impedimentum aut offendiculum occurreret, impletis foſſis, deplanatiſque eminentioribus terræ partibus, ſummo ſtudio & induſtriâ æquabatur. Quo poſito, duplici artificio lapides, ſimileſque moles per iter præparatum ad deſtinatam ſtationem perducebant. Philo Byzantinus Antiquos trahâ in deuehendis lapidibus vſos aſſerit. Erat autem traha vehiculi genus, conſtans duabus ingentibus trabibus parallelis, quæ radijs tranſuerſis firmiter connectebantur, & infernè laminis ferreis pèrpolitis inductæ erant, cornibus aliquantulùm incuruatis & repandis. His ſuperimponebant ingentia ſaxa, & ſic ingenti hominum, aut iumentorum multitudine rudentibus applicata, ad deſtinatum locum deducebant; quæ maximè locum inueniebat poſt decrementum Nili, terrâ adhuc limoſâ & lubricâ. Alterum genus vehiculi erat currus quatuor cylindris ſeu tympanis groſſiſſimis, ferreiſque laminis pariter politis, quæ circumferentiæ inducebantur, inſtructus; per quorum centra bini axes ex ferro groſſiſſimo, aut ex alio metallo conflati tranſigebantur. Supra hos axes pegma ex trabibus pro molium magnitudine conſtruebatur, ſupra quod deponebatur onus deportandum, ac deinde dicta hominum, aut iumentorum multitudine, loris funibuſque craſſiſſimis ad locum ſuum deferebantur. Vitruuius ait, Cteſiphontem in fabrica templi Epheſini Philo Byzantinus. Traha quid. Currus ad deuehendas ſaxorum moles ingentes. Vitruuius.

Ctesiphon quomodo columnas in locum suum deportauerit.

haud absimili artificio vsum; ingentes enim columnas in suum locum deportaturus, singulis columnis iam factis axes æneos columnarum axibus correspondentes implumbauit; deinde ingentibus rotis axes dictos indidit, & sic tandem onus rotarum ope ad arbitrium Architecti deuoluebatur: axes verò ænei deinde seruiebant columnis in basibus & capitellis firmiùs stabiliendis. Inspice appositam figuram.

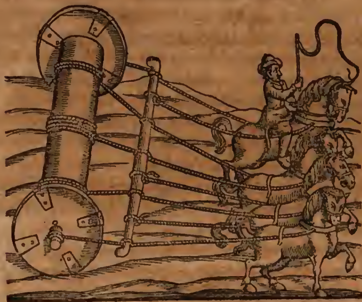

Scytalarum vsus.

Alij dicunt, Veteres scytalis, quibus tabulæ ligneæ politæ & leues insternebantur, vsos, ijsque commissum pondus vectibus ad stationem desideratam versasse: quod non intelligi velim de magni spacij itinere; fuisset enim valde incommoda, perpetua illa scytalarum agitatio, tabularumque ijs superiniectarũ ferè in singulos quindecim passus mutatio; in paruo tamen spacio oneri deuoluendo non exiguum vsum præstare poterant.

§. III.

Quibus machinis dictæ moles aquâ marique deueherentur.

Modus Obeliscos ex cis in statutum locum transferendi.

POrrò Obelisci, quem Ptolomæus Philadelphus 80 cubitorum longum à Rege Nectenabo ex rupe Thebaica excisum Alexandriæ statuit, Architectus fuit Satyrus, vti refert Plinius, & diximus in Obelisco Pamphilio (ex quo quidquid hoc § traditur, desumpsimus). Ratio verò, quâ eum naui impositum Alexandriam deportarunt, hæc fuit. Primò fossam profundissimam, quæ sub ipso Obelisco initium duceret, ad ipsum vsque Nilum effecerunt; quæ deinde aquis Nili repleta, non tam fossam, quàm flumen ingens referebat. In hac fossa, veriùs flumine, teste Callixeno Phœnice apud Plinium, duas naues amplissimas ordinabant, quas & lapidibus in tantum onerabant, vt pondus lapidum Obelisci pondere duplo maius

maius esset. Hoc peracto naues firmiter connexas sub ipsum Obeliscum extremitatibus suis in ripis vtrinque pendentem remis subigebant. Subactis verò hoc ingenio infra Obeliscum nauibus, naues paulatim lapidum exoneratione alleuiabant, donec Obeliscum pendentem exciperent; exceptum verò hoc pacto per fossam in Nilum, ac deinde Alexandriam deducerent, quemadmodum ex figura II. Schematismi I. positi in Obelisco Pamphilio fol. 90. patet, ex qua facilè totius machinationis rationem percipies. Verùm ad dictorum confirmationem adducamus verba Plinij lib. 36. c. 9. *Alexandriæ*, inquit, *statuit vnum 80 cubitorum Ptolomæus Philadelphus, quem exciderat Nectabis Rex purum, maiusque opus fuit in deuehendo, statuendoq; multò, quàm in exscindendo. A Satyro Architecto aliqui deuectum tradunt rate, Callixenus à Phœnice, fossa perducta vsque ad iacentem Obeliscum è Nilo; Nauesq; duas in latitudinem patulas, pedalibus ex eodem lapide ad rationem geminatis per duplicem mensuram ponderis oneratas, ita vt subirent Obeliscum pendentem extremitatibus suis in ripis vtrinque; postea egestis laterculis alleuiatas naues excepisse onus statutum. Excisos autem sex tales in monte eodem, & artificem donatum talentis quinquaginta*. Hæc Plinius. Simili industriâ haud dubiè à maioribus per traditionem accepta, reliqui ex posteris in magnis molibus transferendis vsi sunt. Nonnulli volunt Obeliscos ad constituta loca translatos esse eo tempore, quo maxima esset Nili in Ægypto inundatio; aquis enim terras altiùs supereminentibus nihil faciliùs erat, quàm extra alueum Nili in quemcunque Ægypti planioris locum, onus deportare. Quòd si tamen necessitas ita requireret, Obeliscum chamulcis siue cylindris impositum, in locum erectionis deuoluebant; in quo posito primò fundamento, quod vtplurimùm saxum siue rupes natiua erat, deinde tandem Obeliscum trabibus tabulisque ligneis, lanâ, fœno, stramine fartis, contra omnem violentiam munitum, ergatorum, trochlearumque ope erigebant.

Quo ingenio Obeliscus Nectabis Alexandriam fuerit deuectus.

Plinius.

Quibus verò nauibus, Obeliscis Alexandriâ Romam aduehendis vsi sint Imperatores Romanorum, Plinius & Ammianus Marcellinus referunt. Augusti Cæsaris nauis, quâ maior eius Obeliscus aduectus fuerat, cùm ceu miraculi instar Puteolis in perpetuam rei memoriam asseruaretur, incendio tandem, nescio quo casu perijt. Nauis verò quâ Caius Caligula suum illum Nuncorij aduexerat, omnibus quæ vnquam in mari visæ sunt, mirabilior, ad Ostiam substitit, vbi à Claudio Caij successore submersa in portus fundamentum cessit turri superexstructa; quæ in hunc diem durat. ita Suetonius in vita Claudij, & Plinius citato loco.

Naues quibus Obelisci vehebantur.

Nauis quæ detulerat Obeliscum Augusti, Puteolis incendio perijt.

Nauis quæ detulerat Obeliscũ Nuncorij, in Ostia Tyberina submersa fundamento turris inseruiebat

Suetonius. Plinius.

Nauis verò quâ Ramessæus Obeliscus à Constantino Imperatore aduectus fuit, crates erat ex trabibus & arboribus ingentibus compacta, trecentis, teste Marcellino, remis instructa. Arbor principalis, præter alias, quibus vela obtendebantur, tantæ erat crassitiei, vt duo eam homines amplecti non possent. Verùm nauis, quantum ex actis Constantij Imperatoris, ex Ammiano Marcellino, alijsque historicis percipere licuit, eius formæ, quam in Obelisco Pamphilio fol. 90 adduximus, fuit, quam consule citato loco.

Naues tres quibus Obelisci ex Ægypti nomen fuerunt reportati.

Trium itaque nauium, quibus Obelisci ex Ægypto in Vrbem portati sunt, meminerunt Authores, duarum Plinius, Ammianus vnius; & eas omnes maximæ cuiusdam & prodigiosæ magnitudinis fuisse testantur. Et de naue quidem, quâ Obeliscum illum suum Augustus in Vrbem inuexit, Puteolis miraculi gratia Naualibus perpetuò dicata, deinde igne consumpta, paulò antè dictum; de ea verò, quâ Caius Caligula suum Obeliscum Romam transuexit, hæc inter alia refert Plin. l. 16. c. 40. *Abies admirationis præcipuæ visa est in naui, quæ ex Ægypto Caij Principis iussu Obeliscum in Vaticano Circo statutum, quatuorq́; truncos lapidis eiusdem ad sustinendum eum adduxit; quâ naue nihil admirabilius visum in mari certum est. Centum viginti millia modiorum lentis pro saburra ei fuère, longitudo spatium obtinuit magna ex parte Hostiensis portus latere læuo, ibi namque demersa est à Claudio Principe, cum tribus molibus, turrium altitudine in ea exædificatis obiter Puteolano puluere, aduectisque.* Libro verò 35. c. 9. ita habet: *Diuus Claudius aliquot per annos asseruatam, quâ Caius Cæsar importauerat, omnibus, quæ vnquam in mari visæ sunt, mirabiliorem, turribus Puteolano ex puluere ædificatis perductam Hostiam, portus gratiâ mersit.* Quæ consentiunt relationi Suetonij in vita Claudij: *Portum,* inquit, *Hostiæ extruxit, circumducto dextra sinistraque brachio, & ad introitum profundo iam solo mole obiecta, quam quo stabilius fundaret, nauem ante demersit, quâ magnus Obeliscus ex Ægypto fuerat aduectus; congestisque pilis suprà posuit altissimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, vt ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent.* Ad quarum normam Constantium Cæsarem suam illam nauem, quam ab Ammiano Marcellino suprà descriptam, in Obelisco Pamphilio loco cit. exhibuimus, construxisse, verisimile est; fuisse autem ex eo genere nauium, quas Rates siue Crates vocant, dicti Authores expressis verbis indicant.

Plinius.

Suetonius.

Qui denique rationem in Obeliscis à Sixto V. erectis obseruatam desiderat, is Dominici Fontanæ Architecti machinas adhibitas, æri elegantissimè incisas, & à Mercato, Bargæo, alijsque fusè descriptas consulat.

Dominicus Fontana.

§ IV.

Quibus machinis in immensis molibus extollendis vsi sint Aegyptij: siue de quinque facultatibus motricibus; & primò de vecte & axe in peritrochio.

Hero Mechanicus.

HEro primus fuit, qui de quinque Staticis potentijs ex mente Veterum, vti ipse testatur, egit in particulari libello; ex quo postea Archimedes, Pappus, & tota tandem posteritas, sufficientia sibi ad ponderum elationes adiumenta desumpsit. Ægyptios quoque datâ potentiâ, datum pondus mouere, primos fuisse, qui pollicerentur, Pappus his verbis adstruit. *Cùm itaque quinque sint facultates, per quas datum pondus datâ potentiâ mouetur, necessarium est figuras earum, & vsus, præterea etiam & nomi-*

Ægyptij datâ potentiâ datum pondus mouebant. Pappus.

nomina Ægyptijs vsitata exponere. Traditum autem est ab Herone, & à Philone, qua de causa prædictæ facultates in vnam reducantur naturam, quanquam figuris inter se multùm discrepantes. Nomina igitur hæc sunt, axis in peritrochio, vectis, polyspastos, cuneus, & deinde ea quæ appellatur cochlea infinita. Et vt à vecte simplicissimo incipiamus,

Est vectis instrumentum, siue ligneum, siue ferreum, oblongum, quod ponderi suppositum ab vno extremo, ab altero verò deorsum vi motrice pressum, pondus nullo negotio eleuat, vt in figura apparet, vbi D saxum est, vectis A B, hypomochlium C. Nam vt rectè Hero apud Pappum differit, cùm Veteres magna pondera mouere vellent, eaque primò à terra attollere oporteret, ansas autem non haberent, quòd omnes partes basis ipsius ponderis solo incumberent; paulùm suffodientes, & ligni longi extremitatem subijcientes sub onus, supponebant ligno prope ipsum onus lapidem, quod hypomochlium appellatur, sicque onus dimouebant. Cùmque ijs visus fuisset hic motus valde facilis, fieri posse sibi persuaserunt, hoc pacto quælibet magna pondera attolli posse: tantò autem faciliùs pondus moueri deprehendebant, quantò hypomochlium saxo vicinius; hâc enim ratione vectis maiorem acquirebat longitudinem; quantò autem longior erat vectis, tantò faciliùs, vt Mechanici demonstrant, pondus mouebatur. Atque hæc sunt prima Mechanices fundamenta, quibus non tam arte, quàm naturæ quodam instinctu, omnes vtimur. Neque enim vlla humana actio violentiam aliquam sustinens, assignari potest, quæ non, etiam nobis non aduertentibus, vectis ope perficiatur.

Vectis quid.

Hero Mechanicus.

Vectis vsus prima Mechanices fundamenta præbuit.

Porrò cùm talis subinde ponderum ratio esset, vt vectes munus suum obire non possent, vt fit in ingentibus molibus attollendis; aliud machinæ genus architectati sunt; vt in ea multiplex vectium in circulum dispositio idem præstaret in eleuandis in summam altitudinem molibus, quod vectes in molibus terræ superficiei insistentibus. Et hoc vocabant axem in peritrochio. Erat autem instrumentum ex cylindro & orbita, in cuius circumferentia radij dispositi erant, qui locum vectium subirent, vti in figura sequenti apparet. Ad cylindrum enim A B, cui rota S infixa erat, funes circumplicabant, è quorum extremitate saxum L dependebat; fiebat enim, vt circumducta per radios suos rota cylindrus vnà conuoluens funes, saxum tandem sustolleret. Hanc machinam statuebant vtplurimùm in muris, in quos saxa eleuanda erant; atque ita validè ibidem firma-

Axis in peritrochio.

mabant, vt pondus ſuſtineret, neque præponderationem vllam ſubiret.

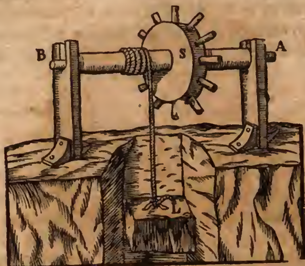

Huius inſtrumenti duplex vſus vrat, rectus, & inuerſus. Rectus, quando eius ope pondera in altum ſubleuabantur; inuerſus, quando dicta pondera ex longinquo trahebant, vel etiam in altum trahebant; & tunc ergata vocabatur. Dicitur autem inuerſus, quia quemadmodum in ſitu recto, cylindrus Horizonti parallelus; ita hìc eidem normalis ſiue perpendicularis conſtituebatur. Verùm ad hunc ſitum alia quædam requirebantur, vti trochleæ, & arbores polyſpaſtis inſtructæ: de quibus tunc fuſiùs dicetur, vbi primùm, quid per trochleas, cuneos, ſimileſque potentias intelligatur, intellexerimus.

Cuneus Aegyptiacus.

Cuneus Ægypiacus.

CVneus maximè in lapidicinis vſurpabatur; eſtque inſtrumentum ligneum, vel ferreum pyramidalis figuræ, quo immenſa ſaxa finduntur. Hoc enim intra rimam alicuius ſaxi poſitum, & vehementi mallei ictu percuſſum, dum ſe violenter inſinuando intra rimam, ambo latera potenter premit, rupem tandem findit. Habebant autem plura huiuſmodi inſtrumentorum, quibus ordine intra fiſſuram poſitis, percuſſiſque, lapis findebatur. In ijs verò locis montium, vbi immenſæ moles columnarum, Obeliſcorum, ſtatuarum ex vno lapide, eruendæ erant, hâc induſtriâ vſos eſſe Veteres, Philo Byzantinus in ſuo de quinque facultatibus Staticis libello, refert. Supra rupem fundabant ligneam machinam, ſeu potiùs pegma, cylindro tranſuerſo volubili adornatum; huic cylindro fune craſſiſſimo appendebant chalybeam columnam immenſi ponderis; atque infra intra rimam rupis cuneum ponebant magnitudini cylindri chalybei proportionatum; atque ſic fune attracto tollebatur cylindrus, quo aliquò vſque eleuato, funem laxantes operarij ipſum in cuneum decidere ſinebant; cuius immenſo pondere cuneus preſſus, magnâ vi findebat rupem, & ſic rimæ fiſſuram ſequentes, inſtrumentorum nouâ adaptatio-

Philo Byzantinus. Cunei vſus in lapidibus findendis.

ctione, tandem negotium conficiebant. In figura apposita cylindrus ferreus volubilis est AB, cui appensum pondus S; saxum findendum est F,

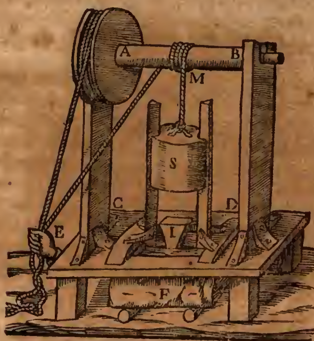

cuneus rimæ impositus I, cylindrus ferreus plumbo fartus S, funis attollens cylindrum E M, qui elatus, & cadere permissus, magnâ vi in cuneum I illidebatur, vnde fissio petræ sequebatur.

Quando verò è latere rupes findere volebant, hâc industriâ id faciebant, teste paulò antè citato Philone. Muro ingentem trabem ferream

Cunei vsus in rupibus findendis è latere.
Philo Byzantinus.

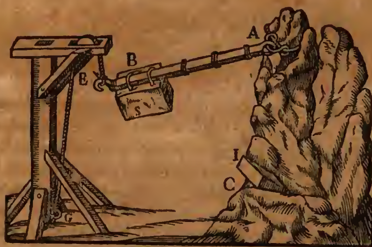

A B ita adaptabant, vt intra vertebras nullo negotio moueri posset: huius extremitati B ferreum pondus S mallei ad instar appendebant, quod perfectè cuneo I C respondebant; habebat id in extremitate B funem adnexum, trochleæ E circumuolutum, cuius extremitate multitudo hominum pondus S attrahebat, elatumque summo impetu cuneo illidi sinebat; atque hâc violentiâ adhibita rupem findebant. Quod quidem

ma-

machinamentum ita concinnatum erat, vt pro rimæ findendæ altitudine aut depreſsione nunc altè, nunc demiſſè in quamcunque partem transferre poſſent.

Polyſpaſtus Aegyptiacus.

Polyſpaſtus Ægyptiacus.

Altera facultas fiebat per polyſpaſtum, trochleâ mangano inſertâ, cui funis circumuoluebatur, quo tractum pondus nullo negotio mouebatur. Erat autem trochlearum huiuſmodi diſpoſitio pro magnitudine ponderum varia. Quando vna trochlea adhibebatur, vt in minoribus ponderibus contingebat, tunc vocabatur μονόσπαστος; ſi duæ trochleæ adhibebantur, δύσπαστος; ſi tres, τρίσπαστος; & ſic in infinitum, nominabantur. Erat autem duplex horum polyſpaſtorum vſus; vel enim in altum tollendis ponderibus, vel per terram trahendis ſeruiebant. Verùm vtriuſque machinamentum hîc oculis Lectoris exponendum duxi, vt ipſius repræſentatione machinæ, fuſam eiuſdem deſcriptionem compenſarem.

Polyſpaſti vſus in planis

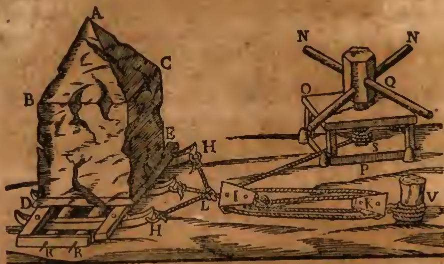

IK, eſt polyſpaſtus, ſeu quaternæ trochleæ, quarum binæ vtrimque duobus manganis I & K inſertæ ſunt; funis verò alligatur vnco L, & deinde circumuoluitur duabus trochleis minoribus manganorum K & I, & iterum duabus maioribus trochleis eorundem manganorum K & I, tandemque ergatæ OPQ interiori cylindro S circumuolutus inſeritur, in cuius cylindri exterioritate ſuperiori inſeruntur vectes N N, quos multitudo hominum, aut iumenta circumagunt; A B C D E eſt pondus, cui polyſpaſtus I K ab vna extremitate H H cheloni, cui pondus impoſitum eſt, annectitur, altero extremo V terræ firmiter ad reſiſtentiam inſerto.

Chelon quid.

Chelon verò, quemadmodum eum Philo & Hero appellant, nihil aliud eſt, quàm traha, vehiculi genus, cuius & ſuprà mentionem fecimus, extremitatibus H H repandis, lignis firmiter compacta, ſub quo cylindri R R æquales intra polos verſatiles ponebantur, fiebatque ita, vt ſimul ac vectes N N circumagerentur, cylindrus ergatæ complicatâ chordâ polyſpaſton

paston moueret, polyspastus annexus cheloni H H per funes pondus A B C D E nullo ferè negotio traheret. Sed figura hic apposita, mentem meam faciliùs, quàm vel copiosa machinæ descriptio explicauerit. Habebat hæc machina id quidem incommodum, quòd ad singulos centum passus, tùm polyspasti, tùm ergatæ loca pariter mutare debebant, donec ad constitutum locum onus transferretur; cœterùm ingentia pondera huius machinæ ope, nullo penè negotio transportabantur. Atque huius machinæ vi templum illud prodigiosum ex vnico saxo concinnatum, cuius suprà mentionem ex Herodoto fecimus, ex Elephantina vsque in Sai distantem viginti dierum itinere, spacio triennali translatum fuisse, nemò dubitare debet, cùm nec melior, nec expeditior modus haberi possit. Atque hæc de ponderibus in plano per polyspastum deducendis sufficiant.

Polyspasti incommoda quæ.

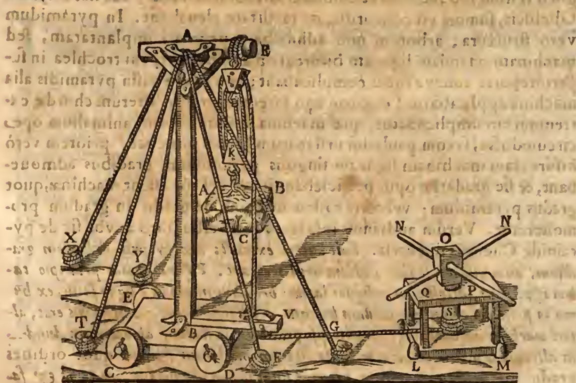

Alter machinæ huius vsus erat, ponderibus in altum extollendis seruiens. Arborem prægrandem A B, cum transuersa superiùs trabe A E, supra pegma C E D V trabibus firmiter connexum, & quatuor rotis seu cylindris in extremitate trabium annexis C, D, E, V, vbi opus erat, versatile, fundabant; è cuius regione ergata Q P L M parabatur, cylindro S O, & vectibus N N, vti in priori, instructa; huius ergatæ cylindro S O funis circa S circumdabatur, qui in arboris radice trochleæ V inserebatur, & inde polyspasti è trabe E dependentis mangana I & K orbiculis, vti priùs, circumplicabatur, funis extremitate mangano I affixâ, à mangano verò K dependebat pondus A B C. Fiebat itaque vt simul ac ergata vectium ope sollicitaretur, funis circumplicatus cylindro S, & per trochleam V continuatus, circumplicatusque orbiculis manganorum I & K, pondus in altum sustolleret. Vbi verò periculum erat, nè pondere

Polyspasti vsus secundus in attollendis ponderibus.

prægrauata arbor rumperetur, quatuor aut quinque funibus X T Y F G, ex ſummitate arboris deductis, terræque firmiter infixis, machina non ſecùs ac malus in nauigio rudentibus vnà cum pegmate verſatili firmabatur. Quia tamen machina ſæpe mutanda erat, hinc rotæ ſeu cylindri C D V E pegmati indebantur, vt totam machinam quò vellent, nullo negotio transferre poſſent. Sed contemplare figuram hîc appoſitam.

Hoc pacto quælibet in altum vaſtiſſima pondera eleuabant. Quòd ſi pondera (vti erant Obeliſcorum, ingentiumque Coloſſorum moles) maiora eſſent, quàm vt vnius ergatæ atque polyſpaſti ope ſuſtolli poſſent; tunc multiplicabant pro ergatarum multitudine ipſos polyſpaſtos, atque ſic ſummâ hominum aut iumentorum multudine adhibitâ, vnà æqualiter ſuas ſingulis ergatas mouentibus, moles tandem, tabulatis priùs, ſiue ligneo veſtimento incluſas, nè damnum alicubi inferretur, aut ſtatuis, aut Obeliſcis, ſummâ vti concordiâ, ita facilitate eleuabant. In pyramidum verò ſtructura, arborem non adhibebant pegmati implantatam, ſed machinam quandam ligneam bifurcatam adhibebant, cui trochlea in ſuperiori parte annexa funes complicabant; extra verò baſin pyramidis alia machina applicabatur (ergaton ego interpretor) cui alterum chordæ extremum circumplicabatur, quæ machina hominum aut animalium ope circumducta, ſaxum paulatim in ſtatutum locum ponebat; priorem verò bifurcatam machinam ligneam ſingulis pyramidum gradibus admouebant, & ſic gradatim opus perficiebant, ita vt vel tot eſſent machinæ, quot gradus pyramidum; vel certè eadem machina de gradu in gradum promoueretur. Verùm audiamus ipſa Herodoti verba libro 2. vbi ſic de pyramide Cheopis diſcurrit. *Fuit autem extructa hæc pyramis in ſpeciem graduum, quas quidam ſcalas, quidam arulas vocant. Poſtquam eam principio talem effeciſſent, attollebant reliquos lapides breuibus machinis è ligno factis, ex humo in primum ordinem graduum leuantes; vbi ſuper hunc gradum lapis erat, alteri machinæ imponebatur, quæ in ipſo primò gradu ſtabat; ab hoc enim deinde in alterum ordinem trahebatur ſuper alteram machinam* (nam quot ordines graduum, totidem machinæ erant) *ſiue eandem machinam, quæ vna & facilis ad ferendum eſſet, transferebant ad ſigulos ordines, quoties ſaxum amoliebantur.*

Machina lignea bifurcata in pyramidum ſtructura adhibita.

Atque hinc patet apertè, machinas ab Ægyptijs primùm, vtpote qui præ omnibus Mundi nationibus ſemper maximis & prodigioſis fabricis erigendis animum intentum habebant, feliciter excogitatas, deinde ad Græcos per Dædalum, teſte Herodoto & Philone, & hinc ad Romanos tranſlatas fuiſſe. Hinc Archimedem, hinc Vitruuium, hinc Pappum omnia ſua deſumpſiſſe adeo verum eſt, vt vel ipſe Archimedes id fateatur, teſte Riualdo in eius vita, dum multa in Ægypto Heronis conſuetudine ſe didiciſſe ad Mechanicam ſpectantia ſincerè confitetur.

Herodotus Philo.

Dauid Riualdus.

Reſtat vltima potentia de cochlea, quam cùm neſcio quid difficultatis habeat tùm ad conſtructionem, tùm ad vſum, non adeo Ægyptijs frequentatam exiſtimo, nec vſum aliquem in ponderibus à terra leuandis habere poterat. Eſt autem cochlea nihil aliud, Pappo teſte, quàm aſſum-

Cochlea quid

ptus

ptus cuneus expers percussionis per vectem quoque motionem efficiens. Cochlea dicitur, ab ipsa cochlea seu limacis domo, tortuosis ductibus à natura instructa. Dicitur & Helix, à natura lineæ, secundùm quam construitur. Quæ tamen si commodè adhiberi posset, omnibus meritò recensitis machinis palmam eriperet, ob summam quam in operando habet efficaciam. Sed qui plura de huius effectibus desiderat, is legat quæ fusè de hac Pappus l. 8. tractat ex mente Ægyptiorum, & nostram suo tempore Mechanicam.

CAPVT III.

De Machinis Thaumaturgis Aegyptiorum Veterum.

INscribitur hoc caput de machinis Thaumaturgis Ægyptiorum Veterum, id est, de fabricis miraculosâ quâdam ac tantâ industriâ instructis, vt Authores, quotquot eorum meminerunt, eas non arte humanâ, sed magicâ Dæmonum ope constructas existimârint. *Machinæ Thaumaturgæ Ægyptiorum.* Est enim huiusmodi machinis ita comparatum, vt dum occulta & abdita technasmata non comparent, motum tamen & vitam spirent, vehementique admiratione spectatores veluti rei nouitate attonitos teneant. Sunt autem multiplicis rationis. *Multiplices erant.* Quædam solo sono, vti Memnonis statua, artis prodebant miracula; aliæ solo motu vitam mentiebantur; nonnullæ aquarum artificio adornabantur. Non deerant quæ & sono, & motu, cœterisque circumstantijs, eâ constituebantur industriâ, vt non immeritò θαυματεργικὴ, id est, miraculorum operatrices, apud posteros audiêrint. Quis porrò harum omnium Architectus fuerit, tam incertum est, quàm incerta est inaccessa huius inuentionis antiquitas, cùm Arabes iam ante diluuium eas in vsu fuisse asserant, vt posteà dicetur. *Machinarum Thaumaturgicarum Author quis.* Hesiodus antiquissimus Poëtarum Vulcanum harum inuentorem facit, cùm statuas aureas se quaquauersus mouentes ab illo fabricatas recitat. *Hesiodus.* Tripodes quoque eum fabricasse hinc inde mobiles, & inter se concertantes, & in locum vnde prodierant reuertentes, scitè describit. *Vulcani tripodes.* Quidam Dædalum à Vulcano instructum, harum machinarum prodigiosis operibus vniuersam Græciam in sui admirationem traxisse volunt. *Dædali statuæ.* Construxerat is, teste Homero, ope Ariadnæ, pueros, qui manibus porrectis choreas agebant; canem prætereà aureum, animatū vt videbatur, teste Dionysio antiquissimo Homeri interprete, de quo vide Iulium Pollucem. *Homerus. Dionysius Homeri interpres. Iulius Pollux.* Facit & mentionem fabricarum à Dædalo constructarum Plato in Dialogo, qui Memnon inscribitur, quæ si non ligarentur, fugiebant. *Plato.* huc alludit Aristoteles lib. 1. polit. vbi apertè ait opus non iam fore seruis, si instrumenta etiam obedirent Opifici, sicuti machinæ Dædalo. *Aristot.* Verùm Dædalum omnia sua ab Ægyptijs accepisse, Diodorus asserit; quorum peculiare erat, ingeniosis inauditisque machinis omnes in admirationem trahere. *Dædalus ab Ægyptijs instructus. Diodorus.* Ab his Heron hausit quæcunque de spiritalibus & Automatis scripsit, dum à prædecessoribus se ea accepisse sincerè fatetur. *Heron ab Ægyptijs sua spiritalia dicit.* Hinc Pythagoras, Architas, Eudoxus, Apol-

Apollonius, cœterique rerum mirabilium famâ celebres Philosophi, sua desumpsisse notiùs est, quàm vt dici debeat. quæ vel ipse Aristoteles agnouisse videtur in Proœmio in Mechanicam suam his verbis: *Cùm itaque vterentur naturâ, quæ in circulo reperitur, opifices varia conficiunt instrumenta, occultantes principium, ita vt pars tantum machinæ appareat mirabilis, non manifestatâ causâ.* quæ confirmat lib. 2. de generat. & libro de motu animalium, vbi motum animalium comparatione quâdam ex machinis automatis desumpta ostendit. Erat itaque ante Aristotelem iam ab immemorabili tempore horum automatorum vsus. Qualia enim horum ope fecerit Philo Byzantius, & Archimedes, qualia Ctesibius Tonsoris Alexandrini filius & Magister Heronis, nota sunt ex Hydraulicis, Organis, Hydrologijs, alijsque machinis automatis, rotarum dentatarum, vitiumque ope animatis, vti Pappus lib. 8. refert: quæ quidem successu temporum in tantam euecta sunt excellentiam & perfectionem, vt nihil quoque modernis opificibus in ea facultate denegatum videatur, vt nos suo tempore in vniuersali nostra Mechanica, Deo dante, vberiùs describemus. Quare ad Ægyptiorum automatas machinas reuertamur; in quibus describendis primò Authores allegabimus, deinde occultas machinarum istiusmodi construendarum rationes, quantum coniecturare licuerit, per totidem problemata aperiemus.

Aristoteles. *Pappus.*

§. I.

Statuæ Memnonis modus & ratio.

Memnonis statua, eiusque habitus, & situs. *Plinius.* *Philostratus.* *Strabo.* *Pausanias.*

MEmnona Poëtis cantatissimum nemo non nouit; de quo nonnulla nobis comperta sunt, ijs planè adnumeranda, quæ præcipuè dignâ admiratione sunt in naturæ contemplatione, vel etiam quæ fidem rei nouitate vix impetrant. De hoc simulachro variè à varijs dissertum reperio. Plinius l. 35. c. 7. ex Basalte lapide constructum fuisse narrat, & in delubro Serapidis positum, quotidiano Solis ortu concussum radijs sonuisse. Philostratus verò in Iconibus, *Memnon*, inquit, *in Æthiopia deformatus est in lapidem nigrum, sedentis habitu, Solaribus radijs vbi statua contingitur, veluti plectrum incidens Sol in Memnonis os, elicit inde vocem.* In Tonari Lucianus prodit, Demetrium Sunicum peregrinationem obijsse in Ægyptum, vt pyramides spectaret, ac Memnonem, quòd illas audisset quamuis altissimas, vmbram tamen non iactare; Memnonem verò ad exorientem Solem inclamare. Strabo ibi se adfuisse scribit cum Ælio Gallo, & amicorum multitudine, ac militum, circiterque horam primam sonitum audiuisse, siue à basi, siue à Colosso, siue à circumstantibus de industria factum. *Id enim*, inquit, *haud quaquam affirmârim, cùm propter incertam causam omnia magis subeat, vt credam, quàm ex lapidibus sic compactis concinnatisq́ crepitum edi.* Pausanias miratur in Magarensium montibus lapidem, quem si quis calculo percussisset, non secùs ac lyra insonaret;

Sed multò me, inquit, *maiori admiratione affecit Ægyptiorum Colossus, qui Thebis Ægyptijs est postquam Nilum traieceris; vidi enim ad hoc vsque tempus statuam sedentem iuxta eum locum, quem Syringas appellant; eam plerique Memnonem dicunt, quem ex Æthiopia profectum in Ægyptum venisse arbitrantur. Thebæi Memnonem negant, sed quendam popularem suum esse aiunt, cuius ea statua sit. Audiui etiam, qui hanc Sesostri statuam tribuant, quam Cambyses mutilauerit. Reliquum corpus sedet*, καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίου βοᾷ, καὶ τὸν ἦχον μάλιστα εἰκάσει τῆς κιθάρας ἢ λύρας ῥαγείσης χορδῆς. *Et quotidie insonat oriente Sole, quem sonitum similem dixeris diruptæ chordæ in lyra vel cythara*. Legimus porrò Apollonium Thyanæum venisse quandoque in Memnonis templum, deque eo ita Damin retulisse. Locum vbi erectum steterit templum, antiquo loco similem fuisse; cuiusmodi multa visebantur in vetustissimis ciuitatibus, vbi & omnium columnarum extant fragmenta, & parietum vestigia quædam. At statuam Memnonis adolescentis impuberis imaginem referre; esse autem ex nigro lapide fabricatam, & ad Solis radios conuersam, vtroque pede solum attingentem, arrectas autem manus sedi inniti hominis surgere volentis similitudine quâdam, & oculorum, & totius corporis habitum quasi loquentis esse hominis; vbi verò Solis radio percutitur, quod matutino euenit, tùm vtique summam parere admirationem, loqui enim tunc perhibent, vbi primus ad eius os radius peruenerit. Nam splendentes oculi lætique ad Solem expositi sunt, veluti eorum, qui valde Solis aspectum tolerare possunt, quos Græci εὐηλίους vocant, id est, Euhelios. Cuius meminit quoque & Satyricus dum canit:

Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
Dimidio magicæ resonant vbi Memnone chordæ. *Horatius.*

Vidimus habitum & situm Memnonis statuæ, restat vt, qui sonum illum prodigiosum ederet, explicemus. Plerique Authores magicum opus fuisse existimant; quod & ego puto, tùm antiquitate operis, tùm statuæ conditione persuasus; si enim artificiosi quid fuisset, & ingenij industriosa inuentio, certè per millenos ferè & centenos annos, quibus ab origine sua vsque ad Apollonij Thyanæi tempora perstitit, effectum suum continuare non potuisset. Talisma itaque fuisse, si vera sunt, quæ Authores paulò antè citati de ea commemorant, siue Dæmonem solitis coniurationibus intra dictam Statuam compactum, qui dictum effectum ederet, verisimiliùs est. Nihilominus, quomodo & idem effectus industriâ naturali confici possit, videamus.

Memnonis statua magicâ arte, seu Dæmonis ope sonum edebat.

PRA-

PRAGMATIA I.

Statuam conficere Memnoniam, chordæ ſonum, ad orientem Solem, edentem.

Statua Memnonia quomodo naturaliter ſonum edere poſſit.

CVm Hiſtoriæ dicant, ſtatuam Memnonis oriente Sole cytharæ ſono ſimilem edidiſſe, quomodo id fieri potuerit, hoc loco, ratiocinio Phyſico-Mathematico oſtendendum duxi. Magnam vim rarefactionem in natura rerum obtinere, nemo ignorat. Fiat baſis ſeu Abacus ſta-

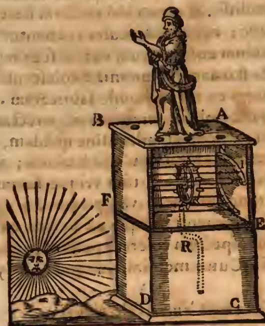

tuæ Memnoniæ proportionatus, ſitque ABCD, diaphragmate EF diſtinctus; ſit deinde latus Abaci DF ex ſubtili metallica tabula, quæ facilè ardorem Solis concipiat, Solis ortui obuerſa; fiat præterea in fundo diaphragmatis foramen R, per quod canalis ducatur; intra verò diaphragmatis receptaculum ABEF, rota ordinetur ſubtilis, tenuis, & facillimè mobilis, axe vtrique receptaculi lateri inſerto; Rota hæc axe ſuo verſatilis habeat intra exteriorem circumferentiam tabellas ligneas, ceu ſpatulas quaſdam, eidem in orbem inſertas, & penneo cuſpide inſtructas. Huius rotæ ſic adornatæ circumferentiæ, tranſuerſæ in circuitu tendantur chordæ metallicæ quotquot volueris, ad maiorem harmoniæ varietatem, magnæ & paruæ craſſitiei, quæ lateribus alligentur; habebiſque machinam ad cytharæ ſonum exhibendum accommodatam. Latus enim Abaci DFB, ad orientem Solem conuerſum, mox atque ad præſentem Solem incaluerit, aërem intus latentem, ac noctu frigefactum, calore ſuperueniente rarefaciet; qui conſtringi neſcius per canalem R fugam parabit non ſine impetu; canalis verò admotus ſpatulis rotæ in orbem circumuolutis rotam vertet; rota verſa, penneis cuſpidibus chordas ſibi ſuperextenſas vehementiùs ſollicitans, tandem adſtantibus ſonum illum lyræ ſeu cytharæ ſimilem exhibebit, nemine reconditam machina-

chinationem concipiente. Si verò chordis seu fidibus rem perficere velis, spatulæ rotæ è latere applicentur, circumferentia verò rotæ latiuscula resinâ optimè perfricetur, ita vt tensæ chordæ rotam leuiter tangant; fietque vt rota versa chordas perfricando sonum edat desideratum.

Si verò statuam Abaco superimpositam & motu & sono animare velis, alius canalis ordinandus erit ex fundo diaphragmatis per medium statuæ occultè traductus, quæ ori habeat vnam ex fistulis, quas anthropoglossas, id est, humanam vocem mentientes vocant, insertam, cum mobilibus oculis: per hunc enim canalem aër summo impetu elapsus fistulam animabit, oculosque in motum sollicitabit, vnde statua & sono & motu vitam aptè mentietur. Atque hæc successum suum habere, experientia docuit in simili machina, quam construi curaui; quæ Soli exposita limpidissimam quandam harmoniam edidit, omnesque quos descripsi motus; neque enim quicquam hoc loco tradere decreui, quod non priùs experimento mihi innotuisset. Machinam tamen Memnonis non hâc arte constructam fuisse, sed magicâ, seu Dæmonis inclusi machinamento, inde patet, quod chordæ tanto tempore durare non potuerint. Hinc, vt durent consultiùs forsan fuerit, rotam circumferentiæ subtilibus pennis, vt in clauicymbalis fit, ei insertis adornare; hæ enim circumgyratâ rotâ chordis illisæ sonum diu duraturum cytharæ haud absimilem exhibebunt. Vt tamen sonus inclusus à circumstantibus percipi possit, foramina in superiori, aut laterali receptaculi parte fieri non inutile foret; hoc enim pacto sonus elapsus, limpidiùs se auribus sistet.

Statua Memnonis quomodo sonum & motum exhibeat.

PRAGMATIA II.

Memnonis aues repræsentare motu & sono animatas.

ASserunt nonnulli Scriptores, aues Memnonias, sepulchro Memnonis assistentes, humanâ voce locutas esse; alij variant. Cremutius, vt est apud Rhodiginum, aiebat huc venire ex Æthiopia aues, & confligere ad Memnonis sepulchrum, quas ob id Memnonidas vocant, idque quinto quoque anno facere. Ouidius verò ex Memnonis cineribus natas asserit.

Memnoniæ aues.

Rhodiginus.

Præpetibus subitis nomen dedit Author, ab illo
Memnonides dictæ, cùm Sol duodena peregit
Signa, parentali moritura more, rebellant.

Quarum & Pausanias mentionem facit, illasque in Memnonis chlamyde expressas comparuisse asserit. Quidam eas solo artificioso motu cecinisse, cum volatus attestatione asserunt: quod quomodo factum sit, explicandum duxi.

Pausanias

Maneat Abacus vt in priori Pragmatia. Fiant itaque ex quacunque materia auiculæ, intra quarum rostra fistulæ, quæ sonum volucrum imitentur, abscondantur, quibus canalis aëreus per corpus animalium traductus

Memnonis aues cantantes arte exhibere.

ductus connectatur, canalisque fundo diaphragmatis inferatur: fietque vt Sole oriente aër rarefactus latiora quærens spacia, summo impetu per canalem lapsus, illidatur fistulæ orificio, vnde sonus auiculæ audietur.

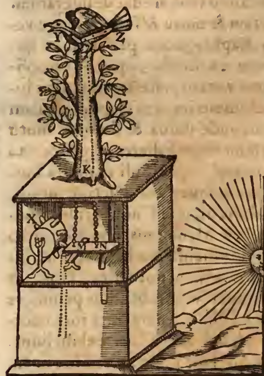

Motus autem rostri, & caudæ, alarumque hoc artificio instituetur. fiat intra diaphragmatis receptaculum alia rota X O, dentibus suis in circuitu instructa; cui forinsecùs manubrium M N adaptetur, è cuius puncto M filum ferreum deducatur vsque ad corpus auiculæ, alteri vertebræ Y Z connexæ. Rota itaque O X per canalem aëreum circumacta, dentibus manubrium M deprimet; hoc depressum, filum ferreum pariter deprimet, & eodem tempore vertebram Y Z, quæ in Y rostrum eius aperiet, in Z caudam vertebræ innitentem extollet; vnde auicula viuere videbitur, motu rostri, caudæ, & sono. Verùm cùm artificium ex ipsa figura luculenter appareat, longior in eodem describendo esse nolui. Patet itaque, quomodo ex sola rarefactione aëris, & summo impetu per canales partim in rotas, partim in corpora animalium deductos, nullo penè negotio & auium sonus, & motus repræsentari possint. Si quis verò exactiorem omnium huiusmodi descriptionem desideret, is adeat Musurgiæ Librum IX, vbi fusè omnia descripsimus; & suo tempore, si Deus vitam dederit, in Mechanica Thaumaturga pleniùs tradituri sumus.

PRAGMATIA III.

Sphynx Memphitica.

Sphynx Memphitica.

SPectatur hoc simulachrum in hodiernum vsque diem iuxta pyramides Memphiticas; quod Plinius l. 35. c. 12. his verbis describit: *Ante has est Sphynx, vel magis miranda, quasi syluestre Numen accolentium; Amesin Regem putant in eo conditum, & volunt inuectam videri. Est autem saxo naturali elaborata, & lubrica; capitis monstri ambitus per frontem* 102 *pedes colligit; longitudo* 143 *pedum est, altitudo à ventre ad summum apicem in capite* 62. De hac mira fabulantur Authores; consulentibus responsa dedisse; tametsi complures dicant, dolo Sacerdotum id contigisse, hâc ratione, quæ sequitur. Habebatur per subterraneos cuniculos in ventrem vsque caputque occultus in simulachrum monstri aditus; constituto itaque tempore, Sacerdotes ex capite, quod vellent, proloquebantur, consulentibusque de rebus difficilioribus responsa reddebant; interiori caui-

Plinius.

Sphynx Memphitica quomodo responsa dabat.

uita-

uitate eâ industriâ constructa, vt sonus intra eam multiplicatus, dum alium præter os patulum, exitum non inueniret, is per illud summo impetu prolapsus, superstitiosam gentem admiratione & stupore attonitam veluti cœlestis cuiusdam Numinis voce admonitam, mirum in modum in dicti Numinis, vel potiùs Dæmonis cultum sollicitam detineret. Quòd si molem excipias, cùm non tanta, quantam ipsi putabant, ingenij subsit industria, de eo quoque ampliùs dicere supersedendum duximus. Qui ingeniosam statuæ loquentis fabricam spectare voluerit, is legat, quæ in Musurgiæ IX. Libro copiosè tradidimus, huius argumenti propria.

PRAGMATIA IV.

Echo quæ tonitru aperientibus conclaue aliquod exhibeat.

AVdiuimus suprà Plinio recitante, nonnulla Labyrinthi Thebaici conclauia ita fuisse constituta, vt simul ac ianua aperiretur conclauis, mox tonitrui instar sonus vehementissimus perciperetur; quod quomodo factum sit, & quo artificio, explicandum duximus. Totum itaque negotium à fornicis dispositione dependebat, quæ cùm esset tortuosa, & varios sinus voci multiplicandæ aptos dispositos haberet; fiebat, vt ad stridorem portæ stridor intra sinuosa parietum volumina multiplicatus, id quod dixi, tonitru exhiberet. Qui Dionysiæ auris in Syracusana vrbe constructæ artificium perceperit, facilè rationem dicti tonitrui concipiet. Habet ea sinuosum aditum in formam cochleæ adaptatum, eo artificio constructum, vt in aditu quispiam screans, aut pallium concutiens, vocem tonitrui, aut explosionem tormenti apertè percipiat. Verùm qui occultæ machinationis rationem luculentiùs descriptam intelligere voluerit, is adeat Musurgiæ nostræ Librum IX. vbi cùm Dionysiæ auris architectonicas rationes, aliorumque locorum in Europa passim occurrentium, Echonicas Mathematico ratiocinio demonstramus, facilè quomodo Thebaicæ Echûs fabrica ad tonitru exhibendum constructa fuerit, videbit.

Tonitru quomodo artificiosè exhibeatur.

Auris Dionysia Syracusis.

PRAGMATIA V.

Serapis orientis Solis osculo salutatur.

NArrauimus suprà, Serapidis statuam eo artificio positam fuisse in templo eius honori constituto, vt simul ac Sol oriretur, radij eius os faciemque contingerent illius, qui veluti Solare Numen ab omnibus haberetur coleretùrque. Hoc quomodo factum esse potuerit, enodandum existimaui. Erat Serapæum formâ rotundâ, vti omnia Solis delubra, extructum, & hemisphærico tholo spectabile; in cuius medio statua posita Serapidis, eius magnitudinis, vt vtrinque delubri latera contingeret. Vt itaque totius anni decursu radij Solis orientis, os faciemque con-

Serapidis statua Solis orientis osculo salutata.

Serapidis delubrum.

tingerent; in basi tholi circulari, iuxta amplitudines Solis ortiuas & occiduas, foramina datâ operâ cyclica, fenestrarum instar, condiderant Astronomico ratiocinio, id est, iuxta amplitudines seu declinationes Solis à puncto æquinoctiali, tam in Austrum, quàm in Boream ita dispositas, vt Sol oriens semper in vnam ex dictis rimis pro amplitudine ortiua vel occidua rectà incideret, & consequenter os statuæ in centro rotundæ fabricæ constitutum, necessariò & infallibiliter contingeret. Vnde mysterij ignara plebs, in opinionem venit, Serapidem à Sole, cuius animam esse rebantur, osculo salutari. Sole verò occidente, nè recessurus infra horizontem insalutato Numine discessisse videretur, osculo eidem impacto veluti perpetuum domino suo tributum pendebat. Verùm rem ratiocinio Mathematico demonstremus. Sit circulus siue basis tholi sphœrica

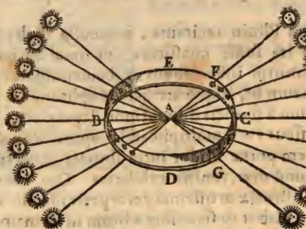

B E C D, intra cuius centrum A caput Serapidis desijsse fingas. Disponantur in circumferentia basis foramina rotunda, intra maximas amplitudines ortiuas & occiduas ita disposita, vt Horizontem perfectè referant. Amplitudo verò ortiua sit comprehensa inter F C G, quorum F hybernam, C æquinoctialem, G denique æstiuam, maximam Solis in Horizonte amplitudinem referat. In occidua pari ratione disposita omnia censeantur. Inter dictam verò amplitudinum latitudinem F G ponantur fissuræ illæ fenestrarum instar; ita vt inter quodlibet signum duæ fissuræ intermedient; fietque vt dum Sol exoritur in primo Capricorni puncto, radius per foramen F introiens, necessariò faciem Serapidis collustret. Idem faciet in puncto C Arietis & Libræ, dum oritur, constitutus; idem in G Cancri æstiuo puncto; idem præstabit in quolibet alio intermedio puncto; idem in occiduis amplitudinis punctis. Cùm enim basis tholi Horizontis plano perfectè respondeat, & radij Solares rectè ferantur in foramina, quæ Solaribus in Horizonte stationibus exactè correspondent; necessariò semper centralis statuæ portionem ferient, vti ex figura apparet; atque adeo semper ad ortum suum, statuæ faciem Sol osculari videbitur. patet itaque propositum.

Quòd si quis vellet qualibet diei hora per totius anni decursum istiusmodi

modi ſpectaculum exhibere, id haud difficulter foret, ſe hemiſphœrium tholi in parallelos Solis præcipuos, ſiue lineas ſignorum, quæ exactè parallelis Solis, quos totius anni decurſu percurrit, correſponderent, diſtribueretur, eo ferè modo, quo in ſuperficie hemiſphœrica ad horas indicandas, dictos parallelos ſignorum delineare ſolemus. Hoc enim peracto, ſi ſingulis horarum interuallis in dictis parallelis memoratæ fiſſuræ fiant, dico futurum, vt ſingulis horis, quêis Sol datum quemlibet parallelum percurrit, radius Solis faciem Serapidis perfectè tangat. Ratio patet ex conſtructione; cùm enim in hemicyclo tholi, lineæ tùm horariæ, tùm ſignorum effigiatæ, exactè cœli faciei, per quod Sol toto anno vagatur, correſpondeant, & horaria ſpacia in cœlo, horarijs in tholo ſpacijs congruant; conſequens eſt, vt effectus ad datam horam in illuminatione Serapidis neceſſariò contingat. patet itaque machinamenti Ægyptiaci ratio.

Singulis diei horis ſtatua Memnonis quomodo ſalutari poſſit à Sole.

PRAGMATIA VI.

Statua Delubri apici impoſita ad Solem ſe conuertens.

HAnc machinam referunt Arabes à Rege Nacraus confectam, vti in primo Tomo Syntagmate I. Lector curioſus videre poterit verba Arabica, quorum interpretatio eſt: *Et ædificauit vrbem in Ægypto, cui nomen Salgia, & fecit in ea hortum, cui ex lapidibus varij coloris & obductum auro murum circumduxit, & plantauit in eo varia fructuum genera, quem ſubterlabebatur fluuius, & plantauit in eo arborem omni fructuum genere feracem, & fecit in eo tabernaculum ex lapide rubro, in cuius apice idolum erat, quod cum Sole conuertebatur &c.* Quomodo autem ſimulachrum hoc cum Sole circumageretur, reſtat explicandum.

Duplex modus hoc loco aſſignari poteſt huius machinationis; vel ſympathicus, vel artificialis. Sympathicus fieri poterat, materiâ quâpiam ad Solem ſympathiam habente, quemadmodum de Loto Ægyptia ſcribit Theophraſtus; hæc enim eminentioribus ſtatuæ, leuiſſimè atque exactiſſimè ſupra acuminatum ferrum libratæ, partibus veluti membris inſerta, & à Sole attracta, conuerſionem ſtatuæ cauſabit. Vide quæ de hiſce & ſimilibus plura in tertio libro Artis Magneticæ de Horologijs Heliotropijs tractauimus. Alter vti parabilior, ita ſolidior, per rotas conuerſionem ſuam peregiſſe veriſimile eſt, eo ferè modo, quo hodiernâ die Horologia circumaguntur. Cùm itaque in præcedentibus oſtenderimus, Ægyptios dentatarum machinarum notitiam habuiſſe; nihil faciliùs fuit, quam ſimulachrum exactè priùs libratum, per rotas conuerſione ſuâ motum Solis metientes, & ponderibus alligatis in motum motui Solis correſpondentem animare. Quæ vti nullam difficultatem habent, ita quoque ijs immorari noluimus.

Statua cum Sole conuerti poteſt dupliciter, ſympathicè & mechanicè.

Theophraſtus Lotus Ægyptia.

§ II.

De machinis ad ſacrificium ſpectantibus:

ERat ita Ægyptiorum ingenio comparatum, vt non tantùm aras, templa, ſtatuas, myſticâ & exoticâ quâdam metamorphoſi transformatas adornarent, ſed & multùm quoque tùm ad reuerentiam, tùm ad admirationem ſacris conciliandam conferre rebantur, ſtatuis motum ad pantamorphæ naturæ ſimilitudinem indere, vt homines myſteriorum ignari, ſaltem ex motu, geſtis, & actionibus Deorum, veriùs Dæmonum voluntatem cognoſcerent. Mirum ſanè, ad cœca mortalium pectora peruertenda, Sacerdotum inuentum. Machinarum autem variæ ſpecies erant. Quædam ad introitum templi, nonnulla in aris repræſentabantur. Quæ quidem tanto ingenio concinnabantur, vt non plebs tantùm diuinum quiddam ijs ineſſe putaret, ſed & quotquot de ijs mentionem fecerunt Authores, arte quâdam humano ingenio ſuperiori confectas cenſuerint. Tales pleræque ſunt, quæ in ſpiritalibus ſuis Hero tradit, quas ab Antiquis acceptas ſe in ordinem redegiſſe his verbis teſtatur: *Cùm ſpiritalium tractatio maximo ſtudio digna ab Antiquis tum Philoſophis, tùm Mechanicis exiſtimata ſit, illis quidem ratione eius vim ac facultatem tractantibus, his verò etiam per actionem ipſam ſenſibilium; neceſſarium fore duximus, quæ ab Antiquis tradita ſunt, in ordinem redigere, & quæ nos ipſi inuenimus, exponere.* Hero itaque, quæ admiratione digna ab Antiquis tradita, & in opus deducta compererat, poſteritati conſignare voluit; quare ſingulas ordine machinas hoc loco explicandas duximus.

Machinæ Ægyptiorum ſpectantes ad ſacrificia variæ.

Hero Alex.

PRAGMATIA I.

In Ara magnæ Matris Deorum multimammeæ, mox ac candelæ accendebantur, vbera copioſum lac fundebant.

MVlti ex Authoribus hoc præſtigiatorum & Dæmonis arte conſtructum opus fuiſſe putant; ſed nos apertè Sacerdotum doloſam machinationem fuiſſe hoc loco oſtendemus. ita autem procedebant: Fabrica A B C K L fiebat, columnis ſuis B K, L C, ſuper quas tholus A B C hemiſphœricus concauus imponebatur, inſtructa; intra quam crater G H, ſupra quem idolum F mammis protuberantibus effigiatum fundabatur. Columnæ B K, C L, brachia habebant mobilia S, T, quæ ſurſum deorſumque moueri poterant, candelabris inſtructa. Claudebatur tholus A B C per trochleam loco A impoſitam. Hoc peracto, arula M N lacte replebatur; intra quam ex tholo Syphon ducebatur X B K I per fundum vaſis K L vſque in ſupremum locum I arulæ N M; ex fundo verò arulæ alius ſyphon N M intra ſtatuam porrectus erat, atque in loco F in canaliculos pro multitudine mammarum diuiſus; eratque machina præparata.

Magna Deorum Mater lac ſpargebat fraude Sacerdotum.

Tem-

Tempore itaque ſacrificij, candelis E, D accenſis, tholi fundus B C calefactus, latentem intra tholum aërem rarefaciebat; hic rarefactus, dum locum euadendi non reperiebat, trochlea obſtructo tholo, per X B K I abitum parans, dum arulæ interiora iam lactis humore repleta reperit, illum impetu ſuo per canalem N M in vbera ſtatuæ protrudit; hæc largifluum humorem foras, non ſine admiratione inſpectantis populi, ſingulari Deorum beneficio conceſſum putantis, intra arulæ craterem G H diſpergunt, durabatque ſolùm ſacrificij tempore. Patet itaque ex dictis propoſitum.

PRAGMATIA II.

Ara Aſpide adornata, in qua igne poſito Iſis & Oſiris vinum & lac fundebant, Aſpis verò ſeu Agathodæmon ſibilando applaudebat.

DEſcripſit hoc Hieromyſtarum machinamentum Hero Alexandrinus, hâc propoſitione: Altari accenſo aſſiſtentia animalia ſacrificabant, Draco verò ſibilabat. Bitho ait, Sai huiuſmodi artificium fuiſſe exhibitum in templo Mineruæ, his verbis: Ἐν τῇ Σαΐτῃ ὁ βωμὸς, ἐν ᾧ τοῦ πυρὸς θαλυομένου Διόνυσις καὶ Ἄρτεμις γάλακτα καὶ οἶνον ἀπεσπένδον, καὶ Δράκων ἱερακίμορφος ἐσύριζε. *In Sai erat Altare, in quo accenſo igne Dionyſius ac Diana lac & vinum fundebant, Draco verò accipitriformis ſibilum edebat.* Quomodo igitur hoc contigerit, explicabo. Abaco A B concauo ſuperimponebatur arula C D pariter concaua, cui præminebat Aſpis illa celeberrima, quam Ἀγαθοδαίμονα vocabant. His poſitis, canalem ſeu ſyphonem D E per arulæ interiora traducebant in inferius Abaci receptaculum, è quo tres alij ſyphones egrediebantur. Prior F Y Draconi deputabatur, reliqui duo G M & N X per ſacrificantium corpora traducebantur. His duobus ſyphonibus in M & X connectebantur duo vaſa, in quorum vno lac, in altero vinum infundebatur per operculum, quod ita poſtea obſtrui debebat, nè aëri abeundi locus daretur vllus: è fundo verò dictorum vaſculorum in H & S, Hero Alex.

duo

duo alij syphones ducebantur superiùs inflexi, H O & S V, qui in ipsius arulæ craterem desinebant; & machinam habebant mysteriosis actioni-

bus exhibendis paratam. Tempore enim sacrificij, simul ac ignis accendebatur in arula C D, aër intra arulam rarefactus, maiorem locum quærens, fugæ sibi consulebat per syphonem D E; & hinc primò per Draconis syphonem F Y delatus, ibidem per appropriatam fistulam, in quam desinebat, Draconem sibilare faciebat; per binos verò laterales syphones G M & N X delatus intra vascula O H & S V, ibique premens humorem, hîc lacteum, illic vineum, per syphones trudebat in craterem arulæ; vnde Dionysius & Diana lac & vinum fundere videbantur, Dracone veluti actionibus eorum sibilis applaudente. Quæ res cùm à plebe adstante non perciperetur, neque occultæ machinationis ratio cognosceretur; mirum non est, eam Deorum beneficio id contigisse existimasse. Cùm enim Osiris siue Dionysius vitis & lactis inuentor fuerit habitus, Isis verò Niloticæ aquæ Genius, Aspis verò Ἀγαθοδαίμων Solaris, causa omnium dictorum, vt alibi exposuimus, sacrificia verò ad beneficia omnibus communia impetranda, Deosque placandos fierent; ea iam accenso sacrificij igne, impetrata, tùm lactis, vinique seu aquæ fusione; tùm sibilo Draconis, Dij ipso facto demonstrare videbantur. patet itaque propositum.

PRA-

PRAGMATIA III.

Sacelli constructio, quâ igne succenso valuæ aperiebantur, & extincto rursus claudebantur.

PRoponit hoc machinamentum Hero c. 37, eratque adornatum, ad Deorum aduentum tempore sacrificij significandum. Sic itaque res se habebat. Supra Abacum intus concauum A B C F ponebatur ara Hero Alex.

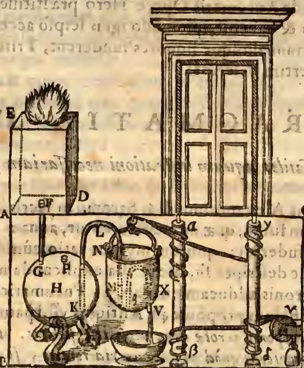

E D, è cuius regione porta constituebatur valuis suis instructa. Innitebantur autem valuulæ binis scytalis seu cylindris $\alpha\beta, \gamma\delta$, inferiùs acuminato ferro intra matrices versatilibus, & intra concauum Abaci A B C F ita absconditis, vt nihil eorum, quibus valuæ aperiebantur, compareret. Intra hoc concauum prætereà ponebatur aliud vas G K, è quo ducebatur syphon G F in aram suprapositam E D; & alius syphon ex eiusdem vasis G K fundo K L M, qui desinebat intra situlam X N. Situla verò ansâ suâ alligabatur fune duplici, quorum vterque scytalis complicabatur; scytalæ verò alio duplicato fune inferiùs complicatæ super rotulam V deducebantur, cui in fine pondus adnectebatur; & machinam habebant paratam. Tempore itaque sacrificij, igne supra aram E D accenso, aër intra concauum aræ rarefactus descendebat intra vas G K, vltra dimidium, per foramen P, aquâ priùs repletum; foramen posteà ita claudebatur, nè aër ibidem difflueret alicubi. Aër itaque dilatatus, liquorem in vase G K pressum, per canalem K L M protrudebat in situlam N X: situla aquâ prægrauata, dum paulatim subsidendo chordam trahit, chorda tracta scytalas vertit: versis scytalis, valuæ quibus scytalarum extremi axes con-

connectebantur, aperiuntur; situlâ verò humore repletâ, aqua per syphonem tortum V situlæ coagmentatum, paulatim sese intra vas subditum deonerat, ac proinde leuior situla reddita, sursum in locum vnde remearat, pergit; pondus verò funis, qui scytalas complicabat, deorsum contrà vergens scytalas vertebat, quarum versatione portæ claudebantur, adeoque sacrificium, omnium adstantium stupore, mysteriosâ quâdam operatione peragebatur. Nonnulli volunt, porta aperta, varia Deorum monstra & choreas saltantium comparuisse; quod quomodo factum sit, difficile non est cognitu; quod & libenter hoc loco adnotarem, nisi id fusissimè in suo de Automatis Opere Hero præstitisset; quare Lector eum consulat, vbi & habebit, quomodo ignis seipso accenderetur, statuæ in Orbem actæ vinum aliosque liquores funderent, Triton tubâ caneret, similiaque ibi vbertìm descripta.

PRAGMATIA IV.

Rotæ versatiles aquam lustrationi necessariam fundunt.

DIcit Clemens Alexandrinus l. 6. Strom. in sacris Ægyptiorum rotas quasdam fuisse, quæ dum verterentur, aquam abundè & lustrationi necessariam fuderint: quorum mystica ratio, cùm in Obelisco Pamphilio sat superque descripta sit, hìc in illa explicanda morari noluimus. Verba tantùm Heronis adducam, qui cap. 31. Pneumaticorum inter cætera, huiusmodi artificium proponit ab Antiquis vsurpatum. *In sacris*, inquit, *Ægyptiorum adporticus rotæ æreæ versatiles fiebant, vt qui ingrederentur, ipsas conuerterent, propterea quòd æs purgare viderentur; sunt autem & vasa ad inspersionem, vt ingredientes aspergantur*. ita autem construi possunt. Fiat

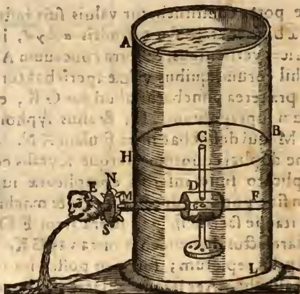

Rotæ versatilis constructio ad aquâ lustralem fundendam.

post porticum, siue intra parietem porticus, vas amplum A B, & aliud inferiùs H L, diaphragmate H B discriminatum; habeat autem vas A B in fundo

fundo C canalem ductum in vas H L, inferiùs in D æneæ matrici coagmentatum; per matricem verò alius canalis traducatur E M F in modum axis, qui in F & M tanquam polis insertus versatilis sit: habeat autem hic canalis foramen in G, quod orificio canalis C D intra matricem exactè respondeat; canalis in E quoque rotam mysticam N S habeat insertam, in cuius centro orificium canalis desinat in caput Leoninum. Hoc peracto, si rota seu canalis H S per manubria vertatur, axis E M F eidem insertus, & intra matricem D circumactus, mox vbi foramen foramini canaliculi C D congruerit, aqua vasis A B per canaliculum C D intra canalem E M F, se insinuans, magno impetu per E, & os Leonis foras erumpet. Si verò foramen axis foramini matricis non congruerit, aqua quoque non fundetur, cùm crassitie axis exteriori, foramen matricis exactè obstruatur. Totum itaque artificium in hoc collocabatur, vt axis E M F concauo matricis quàm exactissimè insertus, facilè tamen intra illud versaretur; & nihil aliud erat, quàm epistomium quoddam, quo hodiernâ die vtimur quàm familiarissimè, in omnibus ferè dolijs, canalibusque fontium tùm claudendis, tùm aperiendis. Quâ ratione itaque versâ rotâ, aqua Nilotica dispergeretur, ex hoc artificio patet. Innuebant autem per rotam supernas Intelligentias, quas Iyngas vocabant, supremi Numinis ministras, cuius influxu Mophta humidæ naturæ Præses aquam suppeditabat sacram, tùm rebus omnibus producendis, tùm lustrationibus cumprimis necessariam.

PRAGMATIA V.

Ara Deorum imagines tripudiantes exhibens.

REfert Hero in Automatis, Ægyptios subinde integras fabulas aut historias repræsentasse in aris; quod artificium proponit quoque c. 71. suorum pneumaticorum his verbis: *Si in ara aliqua accendebatur ignis, animalia*, id est, *figuratæ imagines choreas agere videbantur*. Quomodo itaque dictum machinamentum constructum fuerit, dicere aggredimur. *Rota versatilis Deorum tripudia exhibens.*

In Heronis exemplari machina ita constructa fuit, vt impossibile sit, eum effectum sortiri potuisse; quare eam paulò aliter exhibendam duximus. Ara erat C D in formam tympani extructa; in cuius superiori loco alia quæpiam arula A B construebatur, sacrificijs & igni accendendo apta. His positis, syphon I E ex fundo arulæ A B ducebatur in fundum tympani C D, & deinde alius syphon ex vase C D ducebatur in vas inferius X Y. Syphon hic signatur literis Q R Y coagmentatus in vtroque fundo R & Y vasorum C D, & X Y, qui & in Y incuruabatur. Fiebat prætetea è leuiori materia rota, M F G H, in centro suo supra acutissimum stylum posita, vel leuissimo motu versatilis, in qua

exponebantur Deorum imagines in varias figuras animalium transformatæ; motus verò illis hâc induſtriâ indebatur. Tempore ſacrorum peragendorum conſtituto, igne in arula A B accenſo; aër intra arulam rarefactus, ac maiorem locum quærens deſcendebat per ſyphonem I E, & hinc per ſyphonem Q R Y foras erumpebat; qui mox dentes, qui in M F G H rotæ exteriori circumferentia diſpoſiti erant, impellens, rotam Deorum imaginibus adornatam vnà verſabat, quæ vndulato motu Deorum ob collata ſacrificia veluti tripudiantium choreas eminùs ſpectantibus exhibere videbatur. Horum maximè Menem Regem, (Chomniſco Architecto) delectatum ferunt. Erant autem ſyſtemata huiuſmodi eâ artis induſtriâ concinnata, vt in obſcuris adytis ad lucernarum lumen, Numinum motus propè viuum exprimerent. Callidum ſanè inuentum ſiue Sacerdotum, ſiue Cacodæmonis, ad ſtolidam & imperitam plebem in idololatricæ ſeruitutis inſania, quâ mirum in modum laborabant, detinendam. Ita vt ad Deaſtrorum cultum, nihil validiùs, nihil efficaciùs excogitari potuerit.

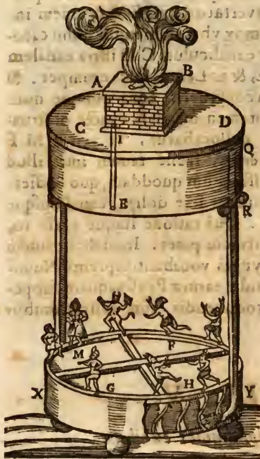

§. III.

De Clepſydris, ſeu horologijs Aegyptiorum.

Horologia Ægyptiorum hydro-pneumatica.

AEgyptij, vti ad electiones ſuas ritè inſtituendas multùm intereſſe putabant, exactam temporis horarumque obſeruationem; ita præ cæteris quoque Nationibus inſignem eos horographicæ doctrinæ notitiam habuiſſe, eique vnicè incubuiſſe, tot & tam diuerſa horologia, quibus vtebantur, ſatis declarant: imò eadem Hero integro libro ſe deſcripſiſſe in pneumaticis refert; ſed hic vetuſtate temporum perijt. Quantum tamen ex Pappi, & ipſiuſmet Heronis verbis colligere licuit, fuerunt pleraque hydropneumaticâ arte inſtituta, vti ex paulò poſt adducendis technaſmatis luculentiùs patebit. Notandum itaque, triplex Ægyptijs

Hero. Pappus.

in

in vſu fuiſſe horologium, Artificiale, Naturale, Mixtum. Artificiale diuidebatur in Sciathericum & Hydraulicum. Naturale conficiebatur ex rebus occultum motionis ad Solem inſtinctum habentibus. Mixtum ex vtroque comparabatur. Et de Sciatherico quidem ſuprà in Aſtronomia Ægyptia copioſè tractatum eſt; reſtat vt de reliquis hoc loco diſſeramus.

Horologium triplex Ægyptijs vſitatum

PRAGMATIA I.

Cynocephalus Aegyptius ex veretillo aquas fundens, horas in ſubiecto vaſe demonſtrat.

INdicat huius Horologij machinamentum Horapollo his verbis: *Rurſus æquinoctia ſignificantes idem animal Cynocephalum ſedentem pingunt; duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die, per ſingulas nimirum horas vrinam reddit; idemque noctu facit. quare non immeritò ſuis hydrologijs Ægyptij Cynocephalum ſedentem inſculpunt, è cuius membro* (ſcil. veretro) *aqua defluat; idque propterea, quòd duodecim, vt iam dixi, in quas Æquinoctij tempore dies & noctes ex æquo diuiduntur, horas ſignificet. Cæterùm nè foramen illud acutè artificioſèque conſtructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius ſit, aut rurſum arctius* (vtrumque enim magni refert, ſiquidem latius cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimenſionem perficit; anguſtiùs autem paulatim ac lentiùs quàm par ſit, aquæ ductum laxat) *remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum eſt ad caudam vſque abradentes, pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam in vſum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipſis viſum eſt non ſine ratione aliqua, ſicuti nec in cæteris, facere; & quod etiam ſolus ex omnibus animalibus in æquinoctio duodecies in die per ſingulas horas adlatrat.* Modum hydrologij hieroglyphici ab Horo recitatum audiuimus; noſtrum porrò erit, quâ illud induſtriâ conſtructum fuerit, hoc loco oſtendere. Primò itaque ex ære faciebant Cynocephalum ſedentem, intus concauũ, cuiuſmodi hodie in Regio Muſæo Montis Pinciani, à Franciſco Gualdo Equite Ariminenſi, oſtenditur. Hunc ponebant ſupra Abacum A B tetraſtylon, ſiue quatuor columnis innixum, intra quem ponebatur vitreus cylindrus C D, cuius baſis claudebatur, in ſuperiori parte apertus. Intra hunc vitreum cylindrum diabetes E F ordinabatur, cuius interior canalis I K baſi cylindri perfectè coagmentatus, in vas ſuppoſitum G H deſinebat. In cylindri vitrei, vel etiam in ipſius diabetis circumferentia horæ duodecim intra totidem circulos deſcribebantur, vt figura ſequens docet. Hoc peracto, per orificium M Cynocephalus aquâ Niloticâ, cuius ſymbolum erat, replebatur, quæ per veretillum Cynocephali in cylindrum vitreum deplebatur. Et quoniam veretilli canalis eâ induſtriâ erat conſtructus, vt per illud aqua ſpacio duodecim horarum exactè depleretur (quod ad Sciathericum exactè factum explorabant (ideo diabetes quoque E F, vnà cum cylindto vitreo,

Horapollo.

Cynocephalus hydrologicus.

eâ proportione diſpoſiti erant, vt ſpacio 12 horarum & cylindrus impleretur, & diabetes depleretur, vt iam dicemus. Aqua enim ex veretillo Cynocephali intra cylindrum vitreum C D lapſa, ſeſe paulatim intra diabetem F E inſinuans, ſpacio duodecim horarum creſcebat vſque ad E, & illinc per orificium canaliculi I lapſa in vas G H, per orificium K ſeſe alijs duodecim horis deonerabat; fiebatque vt cylindri vitrei duodecim circulis aqua primùm creſcendo duodecim horas diurnas intrà cylindri latera demonſtraret; & intra eadem, aqua per diabetem ſeſe exonerans decreſcendo horas nocturnas monſtraret. Die verò naturali elapſo, Cynocephalo ad horologij continuationem noua aqua aſfundebatur, exemptâ priùs aquâ vaſis G H per canalem L. Atque hæc erat ratio hydrologij Ægyptiaci ab Horo deſcripta. Notandum tamen, ſpatia horaria cylindri eſſe inæqualia, & aliam diuiſionem faciendam pro horis diurnis, aliam pro nocturnis. Aquâ enim per ſyphonem I K ſe exonerante, ſpacia horaria neceſſariò maiora erunt, proportionaliter decreſcendo vſque ad D. Contrarium fit in aqua intra diabetem aſcendente. Nota quoque canalem I K non cuiuſcunque amplitudinis eſſe debere, ſed ita proportionatæ, vt ſpacium I K inter lineas horarias, duodecim horarum fluxum exactè adæquat. Cynocephali figuram iuxta conſuetudinem Veterum expreſſam, cuius ænea figura hodie reperitur in Muſæo Regio Montis Pinciani, Franciſci Gualdi Equitis Sancti Stephani, vt ſuprà diximus, vide in Obeliſco Pamphilio.

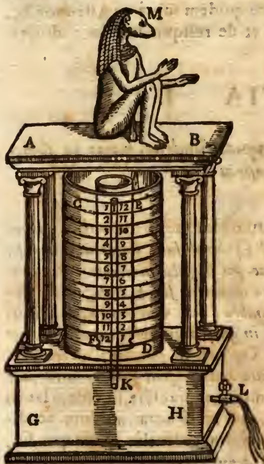

PRAGMATIA II.

Hydrologium horas diurnas & nocturnas monſtrans.

ERat Ægyptijs, teſte Herone, Horologium, quod cum exoriente Sole continuò aquam fundebat; quæ intra vitrea vaſa creſcendo vel decreſcendo, tùm diurnas, tùm nocturnas horas demonſtrabat. Sic autem fiebat. Supra Abacum tetraſtylon F G, plumbea, ærea, vel vitrea ſphæra, ſubtili folio elaborata, horologij magnitudini proportionata ponebatur, quam vltra medietatem aqua replebant: habebat autem intùs ſypho-

phonem reflexum E D, cuius extremum D intra ſphœram apertum, alte- rum fundo ſphœræ coagmentatum, intra tetraſtylon deſinebat; intra quod vitreus cylindrus ponebatur duodecim circulis, vti in præcedentibus diximus, horarijs diſtinctus. Intra hunc cylindrum diabetes ordinabatur H I eiuſdem cum ſyphone reflexo, qui intra ſphœram collocabatur, capacitatis & longitudinis; hic diabetes fundo vitrei cylindri exactè coagmentatus deſinebat orificio ſuo K in vas M L, cui ſuperponebatur. Totum itaque hoc hydrologicum Syſtema oportuno loco expoſitum, ſphœra vltra medietatem, vt dixi, aquâ repleta, & per trochleam *Horologium hydraulicum.*

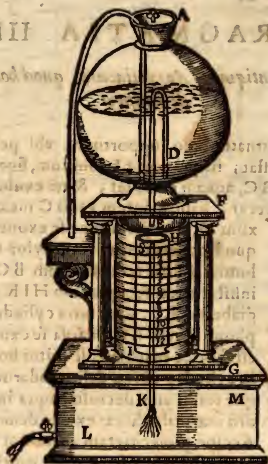

A priùs exactè, nè aër difflare poſſet, concluſa, mox ac radijs ſolaribus percutiebatur; aërem in ſuperiori ſphœræ regione ſtabulantem rareſaciebat; hic rareſactus premebat aquam; aqua preſſa cùm locum euadendi non haberet niſi per ſyphonem reflexum, in eum per oſculum D intrans, ſe exonerabat in cylindrum vitreum, ibique horatim aſcendendo tùm extra, tùm intra diabetem H I eâ proportione, quâ ex ſyphone reflexo, id eſt, duodecim horarum ſpacio dilabebatur; vbi verò ad duodecimæ horæ circulum peruenerat, ibi eodem temporis puncto intrabat canalem S K, ſeque eâdem proportione per orificium K exonerabat in vas M L, id eſt, horas nocturnas ordine intra circulos deſcriptas, demonſtrabat. Et ſic ſingulis diebus oportebat ſphœram denuo ad dictum terminum apertâ trochleâ A replere, ad nouam horarum demonſtrationem. Atque

S K,

Horologium hoc, & præcedens solùm horas æquales monstrabat.

hoc hydrologium ingeniosum quidem erat, & horis Astronomicis ostendendis accommodatissimum, sed, sicut & præcedens, non nisi diebus æquinoctialibus, cùm dies artificialis nocti æqualis esset, horas perfectè demonstrabat: cùm enim antiquum horologium sequerentur Ægyptij, in quo singuli dies in duodecim quidem horas, vti & noctes, diuidebantur, ideoque dies & noctes tantò longiores breuioresque erant, quantò tropicis viciniores; stabilem & constantem mensuram in aquæ lapsu vt haberent, fieri non poterat. Quomodo itaque horologium construi possit, vt dictæ dierum ac noctium horæ per totius anni decursum constanti lege ostenderentur, explicare aggredimur.

PRAGMATIA III.

Hydrologium antiquum Aegyptiacum, quod horas inæquales demonstret.

Horologium horarum inæqualium.

MAchina constituatur loco opportuno, vbi perpetuæ aquæ suppeditatio existat; sitque caput Leoninum, siue Momphta A, quod intra receptaculum B C, aquam effundat; & nè exuberet dictum vas, per canalem T V exoneretur. habeat autem vas B C intùs syphonem reflexum D, per quem aqua se exoneret in vas vitreum, quod ponetur intra tetrastylon G G H I, cuius columnis insistit receptaculum B C. tetrastylon hoc insistat alteri receptaculo H I K L, intra quod per diabetem E F, aqua intra cylindrum vitreum ex syphone D vasis B C dilapsa se exoneret. Atque hæc est fabrica machinæ; sequitur horarum inæqualium in cylindro vitreo delineandarum modus. Vt itaque totius anni decursu, aqua intra vitreum cylindrũ inæquales horas exactè demonstret, sic procede. Accipe priùs chartam altitudini cylindri vitrei E F æqualem; intra hanc separatim lineas horarias hoc pacto depinges. Vide loci in quo hydrologium constituendum est, maximam & minimam diei longitudinem; quæ Memphi erat quatuordecim, & decem horarum. Deinde describatur parallelogrammum A B C D, cuius latera A C, B D singula in 24 partes æquales diuidenda sunt. Latus verò frontis A B in sex æquales partes diuidas per septem lineas, quæ parallelæ descendant in basin C D; quibus singulis characteres signorum, vti in figura sequenti apparet, inscribantur. Hoc peracto, in latere A C, inferiùs incipiendo, numerentur decem spatia, & in latere B D quatuordecim; & per terminos ducatur linea recta E F. hoc posito, spatium E C, vti & F D, diuidatur in duodecim æquales partes, & per horas correspondentes ducantur lineæ rectæ.

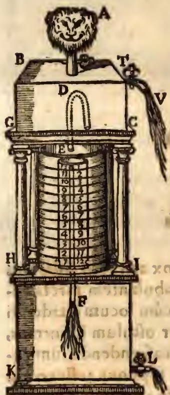

ctæ. Eâdem ratione ſpacia E A, & B F partieris; quod fiet, ſi ſpacia horarum F D traducas in E A, & ſpacia horarum C E in lineam F B:

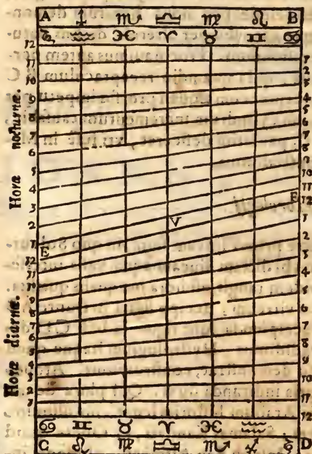

ductiſque lineis rectis, habebis hydrologij lineas, ad horas monſtrandas, paratas. Totum hoc parallelogrammum depinges ſupra vitrei cylindri ſuperficiem, & habebis totum negotium confectum. Aqua enim exonerante ſe per ſyphonem D reflexum in cylindrum vitreum, eâ ratione, vt aqua ſpacio 24 horarum cylindrum præciſè impleat vſque ad A B; fiet neceſſariò, vt aqua in latere A C, dum percurrit ex C in E, quantitatem diei minimi decem horarum per duodecim horarum ſpacia, in quæ diuiſa eſt pars C E, metiatur; in V verò duodecim horas æquinoctij, in F denique quantitatem diei maximi quatuordecim horarum per duodecim ſpatia, in quæ diuiſa eſt pars D F, exactè demonſtret; & ſic in reliquis lineis ſignorum conſequenter fieri indicabis. Poſt E F verò incipiet aqua paulatim creſcens monſtrare horas nocturnas. Vbi verò aqua ad vltimam lineam peruenerit, incipiet ingredi diabetem E F, atque per eum, eâdem proportione motus, quo intra vitreum cylindrum creuerat, ſeſe euacuabit in vas ſuppoſitum H I K L; hâc tamen cautione, vt aqua, quæ horas Sole in Capricorno exiſtente demonſtrauerat in ſpacio C E creſcendo, eaſdem in ſpacio B F decreſcendo demonſtret; pari pacto, aqua, quæ Sole in Cancro exiſtente, horas demonſtrauerat in ſpacio F D creſcendo, eaſdem decreſcendo demonſtret in A E ſpacio, vti numeri adſcripti luculenter monſtrant. Eadem eſt ratio de reliquis ſignorum lineis; ita vt ſemper aquâ decreſcente linea oppoſita illius lineæ, per quam creuerat, accipienda ſit, vti characteres ſignorum in baſi monſtrant. Eſt itaque hoc hydrologium perpetuum, ob perpetuò fluentis aquæ per os leoninum fluxum. Totum itaque artificium conſiſtit in ſyphonis reflexi & diabetis conſtructione, quorum vterque ad eam tenuitatem ſubtilitatemque reduci debet, vt aqua receptaculi B C, per ſyphonem D, ſpacio 24 horarum cylindrum G I præciſè impleat, & eodem prorſùs tempore eadem per diabetem E F in vas H I K L ſe depleat; quod quidem haberi non poteſt, niſi per obſeruationem ad dicti temporis ſpacium: deinde vaſorum proportionis ſumma cura te- *Horologium hoc perpetuum eſt.*

nen-

nenda eſt. Verùm cùm perpetuò fluente aquâ, ſemper quoque cylindrus plenus foret; hinc os leonis habeat epiſtomium, vt quando aquâ cylindrus vitreus fuerit plenus, claudatur, donec tota aqua ſpacio viginti quatuor horarum ſe depleuerit; & deinde pro noua horarum demonſtratione poſtero die reſeratur; atque adeo ſemper alternis diebus naturalibus claudatur atque reſeratur epiſtomium. Procurauimus autem perpetuò fluentem aquam hac de cauſa, quia quamdiu receptaculum B C plenum fuerit aquâ; aqua conſequenter cum æquali prorſus impetu per ſyphonem lapſa, æquale intra vitreum cylindrum incrementum cauſabit; quod non fieret, ſi aqua in vaſe B C, paulatim deficeret, vti fusè in Mechanica noſtra hydroſtatica demonſtrabimus.

Vſus Horologij.

SI horam cognoſcere velis, quære primò lineam ſigni, in quo Sol currente tempore exiſtit, & vide vbi dictam lineam aqua vaſis interſecet; linea enim horaria, quam ibidem tangit, eſt hora inæqualis quæſita. Et aquâ quidem creſcente intra vas vitreum, accipe ſigna in fronte AB notata; eâdem verò decreſcente accipienda ſunt ſigna in baſi CD deſcripta, prout in præcedentibus tradidimus. Hydrologium itaque quod horas inæquales totius anni decurſu demonſtrat, conſtruximus. Atque hæc ſunt quæ de Mechanica Ægyptia indicanda duxi. Qui plura de mirabilibus Ægypti noſſe deſiderat, is Arabum hiſtorias legat, potiſſimùm verò Schiangia celebrem Authorem; Salamas Kandati, in Opere quod *Hortum mirabilium Mundi* nominat; Ioſeph Ben Altiphaſi, alioſque innumeros paſſim in præcedentibus allegatos; quorum de Ægyptiacis portentis narrationem hoc loco libenter adducerem, niſi id in primò Tomo Oedipi præſtitiſſem. Accedit, quòd cùm pleraque Dæmonum ope & magicâ arte conſtructa tradantur mirabilium rerum technaſmata, conſultò ea omittenda exiſtimauerimus.

CLASSIS IX. IATRICA,
SIVE MEDICINA HIEROGLYPHICA.

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

IOANNI PHILIPPO,

Sacræ Moguntinæ Sedis Archiepiſcopo, ac S. R. I. per Germaniam Archicancellario, Principi Electori, nec non Herbipolenſi Epiſcopo, & Franciæ Orientalis Duci,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

VANTVS ſit, Eminentiſſime S.R.I. Princeps Elector, *virtutum* Tuarum *ſplendor & magnificentia, non eſt quod ſcriptis meis memorem; nouit id Orbis, teſtabuntur Hiſtorici, quibus iam dudum thema dictare cœpiſti, quo quanto conſilio, prudentiâ, & authoritate in Auguſto Imperij theatro* Te *geſſeris, quanta rerum ingentis momenti tractandarum dexteritate valueris, poſteritati innoteſcet. Et tametſi incumbentium* Tibi *huiuſmodi negotiorum onere ſanè Ætnâ grauiore perpetuò premaris; nulla tamen tanta* Tibi *accidere poſſunt, quæ* Te *ab eruditorum Virorum, quos amas, foueſq́, conſuetudine, reconditiorumq́ artium capeſſendarum deſiderio auellant. Quin ſi quandoque liberiorem à negotijs auram nactus fueris, de abditis rerum naturalium cauſis, de medicis herbarum, lapidum, animaliumq́ viribus tam ſcitè diſceptas, tam ſingula profundè euoluis, tam ſubtili ratiocinio cuncta penetras, vt Virorum longo vſu & experientiâ in ijs facultatibus exercitatorum induſtriam multis paraſangis ſuperare videaris. Vt proinde hiſce compulſus, cui in hoc Cæſareo Oedipi Opere de veterum Ægyptiorum medicina argumentum libentiùs inſcriberem, præter* Te, *digniorem cenſuerim neminem. In quo, niſi me communis philautia fallit, forſan haud ingrata, ſed appoſita ad ingenium* Tuum *paſcua reperies, quibus mens* Tua *publicis negotijs feſſa, in peramœna quædam herbarum plantarumq́ viridaria, veluti in dulces quaſdam, vt cum Thucydide loquar,* τῶν πόνων ἀναπαύλας *introducta relaxetur, inſtauretur que. Quæ quidem ſi* Celſitudini Tuæ Electorali *non diſplicuiſſe cognôro, animum addes, vt hâc* Tuâ *benignitate & clementiâ ſtimulatus alios & alios, glorioſo Nomini* Tuo *reſeruatos, in lucem propediem educam ingenij partus. Vale* S. R. I. Princeps Elector, *& quem hucuſq́ humanitate & beneuolentiâ fouiſti, porrò fouere non deſiſtas.*

CLASSIS IX.

Iatrica, ſiue Medicina hieroglyphica.

PRAEFATIO.

Medendi triplex modus apud Ægyptios, Phyſicus, Eucheticus, Amuletarius.

VM magna hieroglyphicarum inſcriptionum portio Medicinæ Ægyptiacæ arcanis referta ſit, de eius origine, inuentione, & applicatione hoc loco opportunè differendum exiſtimaui; vt quibus illa potiſſimùm conſtet, innoteſcat. Erat autem Ægyptijs triplex medicinæ inſtitutum in vſu. Primum erat Phyſicum ſeu Oeconomicum, quo per vegetabilis naturæ remedia omnibus communia humani corporis infirmitates depellebantur. Secundum dicebatur εὐχικὸν Eucheticum ſiue precatorium, quo per preces hymnoſque Deorum morbos quoſlibet fugare ſe poſſe credebant. Tertium erat περιαπτικὸν ſiue Amuletarium ſeu characteriſticum, ſiue ſidereum aut aſtraum, quo per figuras Deorum ſingulis morbis præſtitutorum varijs hieroglyphicorum ſymbolis adornatas, perque adiunctam adiurationem, Deaſtris attractis hominem priſtinæ ſanitati, à quacunque infirmitate tandem detineretur, reſtitui ſibi perſuadebant. De quibus ſingulis ordine tractandum duximus, hoc vnicum intendentes, vt prauarum artium dogmata, quæ in hæc vſque tempora, Dæmone ſeminatore, radices ſuas propagarunt, extirpentur; atque ita, quod vnicum inſtitutum noſtrum eſt, hieroglyphicæ doctrinæ arcana, per veridicam interpretationem, aperiantur.

CAPVT I.

De Origine, inuentione, & conditione, Medicinæ Veterum Aegyptiorum.

Adam medendi arte à Deo inſtructus, eam poſteris ſuis tradidit.

ROTOPLASTVS Adam, vti infuſa ſibi rerum omnium ſcientia diuinitùs inſtructus fuiſſe legitur, ita inſignem quoque medicarum facultatum lapidibus, plantis, animalibus inſitarum notitiam habuiſſe certiſſimum eſt. Cùm enim poſt lapſum eius humani generis maſſa corrupta, innumerorum malorum infirmitatumque tyrannidi ſubijceretur; hæc ſcientia ad hominum ſalutem parandam prorſùs neceſſaria videbatur, nè homo omni diuino humanoque auxilio deſtitutus, Dei miſericordiam, quæ finem non habet, ceu oppidò rigidam incuſare poſſet. Sapienti igitur Dei conſilio factum eſt, vt Adamus ſcientiam rerum naturalium ſibi communicatarum Poſteris ſuis traderet, nè homo tot malis preſſus, veluti deſperatione in tranſuerſum actus, omnem reſurgendi ſpem abijceret. Hinc Abenezra pulchrè ſanè oſtendit, Deum Adamum poſt impoſitionem nominum ſingulis animalibus peractam per vniuerſas paradiſi ſemitas duxiſſe, ſingularum plan-

plantarum, arborum, fructuum, lapidum naturas inſpiciendas dediſſe, & qua quodlibet virtute ad cuiuſlibet morbi depulſionem inſtructum eſſet, docuiſſe. Hinc factum, vt Adamus non ſibi minùs, quàm filiorum ſaluti conſulendum duxerit, dum ſcientiam à Deo Magiſtro ſibi communicatam filijs ſuis continuâ ſucceſſione tradidit; quæ eſt Cabalæ naturalis pars, quam Noë à prædeceſſoribus acceptam filijs tradidit, hi in reliquam poſteriratem transfuderunt. Sed audiamus verba Abenezræ hoc loco:

R. Abenezra.

והובא אדם בכל נתיבות הפרדס לראת כל עצים ואילנות ועשבים ואבנים ולמדו יהוה כל טבעתם לרפאות כל מכאבות וחלים:

Et ductus Adam per omnes paradiſi ſemitas, vidit omne lignum, arbores, plantas, & lapides, & docuit eum Dominus omnem naturam eorum ad ſanandum omnem dolorem & infirmitatem.

Medicinandi artem Ægyptios docuit Cham, & deinde Triſmegiſtus.

Porrò Cham inter cæteros Noëmi filios curioſior, traditam ſibi ſcientiam primus Ægypto inuexit, quam Mercurius Triſmegiſtus omnibus denique numeris perfecit. Nam vt rectè Clemens Alexandr. l. 6. Stromatum refert, ſcripſit Mercurius 42 libros valde neceſſarios, ex quibus 36 continent omnem Ægyptiorum Philoſophiam; reliqui autem ſex, qui à pallium geſtantibus, quos παστοφόρους vocant, diſcuntur, pertinent ad medicinam, nempe de conſtructione corporis, de morbis, inſtrumentis, & medicamentis. Qui quidem libri non niſi ab ijs, qui Sacerdotalis ordinis erant, legebantur; vnde & hieroglyphicis varijs obuelati, morbo quidem oppreſſis applicati ad ſalutem ita conferebant, vt ratio tamen eorum ipſam plebem lateret, vt in ſequentibus dicturi ſumus. Quis autem modus fuerit Medicinæ Ægyptiacæ, ipſe Hermes in ſuo Aſclepio teſtatur his verbis: *Quoniam ergo proaui noſtri multùm errabant, contra rationem Deorum increduli, & non animaduertentes ad cultum religionemque diuinam; inuenerunt artem, quâ Deos efficerent, cui inuentæ adiunxerunt virtutem de Mundi natura conuenientem, eamque miſcentes, & quoniam animas facere non poterant, euocantes animas Dæmonum, vel Angelorum, eas indiderunt imaginibus ſuis, diuiniſque myſterijs, per quas ſola idola & benefaciendi & malefaciendi vires habere potuiſſent. Auus tuus, ò Aſclepi, Medicinæ primus inuentor, cui templum conſecratum eſt in monte Lybiæ, circa littus Crocodilorum, in quo eius iacet mundanus homo, id eſt corpus; reliquus enim, vel potiùs totus, ſi eſt homo totus in ſenſu vitæ melior, remeauit in cœlum, omnia etiam nunc adiumenta hominibus præſtans infirmis Numine ſuo, quæ antè ſolebat Medicinæ arte præbere. Hermes, cuius nomen mihi auitum eſt, ſibi cognomen patrium conſiſtens omnes mortales vndique venientes adiuuat, atque conſeruat.* Et paulò poſt: *Conſtat ò Aſclepi de herbis, lapidibus, & de aromatibus vim diuinitatis naturalem in ſe habentibus; & propter hanc cauſam ſacrificijs frequentibus oblectantur Numina, hymnis quoque & laudibus, dulciſſimiſque ſonis in modum cœleſtis harmoniæ concinentibus, vt illud quod eſt cœleſti vſu & frequentatione illectum in idola, poſſit lætum humanitas patiens longa durare per tempora, ſic Deorum author eſt homo. Et nè putes fortuitos effectus eſſe terrenorum Deorum, ò Aſclepi, Dij cœleſtes inhabitant*

Clem. Alex. Libri Triſmegiſti ad medicinam ſpectantes.

Triſmegiſtus. Medendi modus Ægyptiorum ex Triſmegiſto & Proclo.

tant summa cœlestia, vnusquisque per ordinem, quem accepit, complens atque custodiens. Hi verò nostri sigillatim quædam curantes, quædam præuidentes, quædam sortibus & diuinatione prædicentes, his pro modo subuenientes humanis, quasi amicâ cognatione auxiliantur. Quæ congrua sanè sunt ijs, quæ Proclus in

Proclus. hanc rem affert: *Etenim intellectus ex se tanquam Deus occurrit, & animarum antiquissima intellectualis existit, ideoque Dæmonum quoque supremum genus, vtpote Dijs proximum, vniforme est atque diuinum. Secundi verò post hos sunt Dæmones intellectuali proprietate iam præditi, ascensionibus & descensionibus præsidentes, atque omninò Deorum effectionem declarantes omnibus, atque tradentes. Tertij verò sunt Dæmones, qui animarum diuinarum effectiones distribuunt in sequentia, complentque vinculum suscipientium inde defluxus ad illas. Quarti vniuersalium naturarum vires efficaces in generabilia transmittunt, particularibusque naturis inspirant vitam, ordinemque, & rationes, & vniuersam mortalium effecturam. Quinti corporei quodammodo sunt, corporumque extrema deuinciunt. Quo enim pacto corpora sempiterna conuenient cum caducis? Quomodo efficientia cum effectibus, nisi eiusmodi medio colligante? Natura enim eiusmodi media bonis corporeis dominatur, omnibusque copijs naturalibus prouidet. Plerique verò ex eorum numero versantur circa materiam, viresque à cœlesti materia desuper in materiam descendentes continent, atque contexunt, eamque subinde custodiunt, & varietatem picturamque formarum in hac ipsa conseruant.* Idola itaque singulis Numinibus, qui morbis diuersis præsidebant, extruebant, quibus materiam ex natura Mundi congruam, videlicet ex lapidibus, herbis, lignisque Deos secundùm intentam analogiam respicientibus addebant; accedebat deinde laudum, hymnorum, sonorumque congrua harmonia, quibus illecta Numina ad sanitatem concedendam, vt falsò putabant, sollicitabantur; quorum nonnulla singulatim membrorum curam suscipiebant, vt pariter credebant, quædam sortibus & diuinatione alliciebantur, quædam per somnum medicamenta morbis adhibenda præmonstrabant; alia denique in animalia transformata, medicamentorum adhibendorum rationem docebant, vti Mercurius sub Ibidis forma clisteris vsum, Typhon sub Hippopotami figura venæ sectionem; de quibus omnibus in sequentibus fusiùs & exactiùs tractabitur.

Ægyptij idola singulis morbis præsidentia faciebant.

C A P V T II.

De Characterismis rerum medicinalium, quibus per sigilla, characteresque singulis rebus impressos, in abditas rerum virtutes deueniebant Aegyptij.

TAmetsi in Cabala hanc materiam tractauerimus cap. 9. §. III. Quia tamen ibidem mentem tantùm Cabalistarum innuimus, hîc veluti proprio loco eadem pertractare visum est. Ab ouo itaque rem ordiamur.

Ægyptij mortalium in obseruanda naturæ maiestate studiosissimi, minimè

nimè tradita ſibi à prædeceſſoribus ſcientia contenti, nihil non agebant, vt intimas rerum naturas penetrarent. Hinc lapillorum, plantarum, herbarumque ſingulas proprietates examinaturi, non Indicarum, non Aſſyriarum, non Europæarũ plantarum, ſed quæ patrio ſolo natæ & educatæ fuiſſent, proprietates ſcrutabantur; magnam in climatum diſpoſitione vim ponentes. Cùm enim idem à benignæ naturæ liberalitate temperamentum, quo ipſi conſtabant, ſortitæ eſſent, præter eas, alias non curabant, imò eas veluti degeneris indolis aſpernabantur. Habebant illi quidem traditione, multa de characteribus à natura ſingulis impreſſis, ſed ad artis applicationem non omnibus tam facilis aditus erat; induſtria igitur & continuo exercitio, experientiâque docti, tandem in id, quod deſiderabant, continuâ, vt dixi, mentis indagine deueniebant. Modum itaque nonnullis ſuppoſitis explicemus.

Ægyptij vir- [illegible] plantarum in pro- [illegible] Mona- [illegible] ſcrutabantur.

Notandum primò, Ægyptios totos in mundialium rerum catenis, quêis quadruplex Mundus, Archetypus, Angelicus, Sidereus, & Elementaris arctè connectebantur, inueſtigandis occupatos fuiſſe, totumque eorum ſtudium in eo poſitum fuiſſe videtur, vt elementalia ſingula, quibus ſtellis, quibus Genijs Præſidibus ſubeſſent, cognoſcerent. Quæ omnia calculo ſuo conformia luculentis verbis recenſet Elluchaſen in libro de ritibus Ægyptiorum.

Ægyptij rerũ mundialium catenas ſcrutabantur.

Elluchaſen.

والفلسفة مصر كما وجدت في ذكرهم كان يفتشون في الحرص السلسلة التي
بها يترابط الدنيا عالى مع النحتي يعني كان يستقضيون العروة الدنيا المليكة التي بها
يتصل الدنيا لبروج ولسبع كواكب وهذا مع الدنيا الاربع طبايع وكل ما يخضع
تحتهم من المعدن ومن احجار ومن نبات ومن حيوانات ومن خواص وجميع فعالهم
وكان يعرفون برهان وبتجربه لان كلهم يتصلون باشكلهم بمثل اشكل الدنيا عالى
وتحتي وهكذا فعلوا معجزات عظيمه في حكمه الدوا ❁

Id eſt, *Philoſophi Ægypti, quemadmodum in hiſtorijs eorum inueni, ſummo ſtudio inquiſiuerunt catenam illam magnam, quâ Mundus ſuperior inferiori colligatur, id eſt, explorare conati ſunt vinculum, quo Mundus Angelicus iungitur Mundo Sidereo, id eſt, duodecim ſignis Zodiaci, & ſeptem planetis, & quomodo hic Mundus Mundo elementari connectatur, & ex omnibus quæ eidem ſubiectæ ſunt rebus, ex mineralibus, lapidibus, herbis, plantis, animalibus, proprietatibus & omnibus operationibus eorum, cognouerunt tandem longo vſu & experientiâ, & per longum ratiocinium, omnes formas & ſimilitudines inferiorum iungi formis & ſimilitudinibus ſuperiorum; & hoc pacto mirabilia magna operati ſunt in vſu Medicinæ.* Sed ſingula paulò vberiùs explicemus.

Catenæ ſympathicæ dicebantur ab Ægyptijs, certæ quædam ſeries rerum naturalium, ex incomprehenſibili ſupremi Numinis ſeu diuinitatis centro, per concatenatas intermediorum Mundorum ſubſtantias, in vltimum vltimi Mundi terminum continuatæ; quarum quidem ſeries pro diuerſitate graduum naturæ inferioris erant diuiſæ, atque Dei Optimi Maximi occulto conſilio ita ordinatæ, vt ſingulæ res ſub vna catena comprehenſæ, ſympathicâ quâdam amicitiâ, & fatali neceſſitate ſe mutuò reſpicerent; ac proinde beatum illum prædicabant, qui rerum naturalium

Catenæ ſympathicæ apud Ægyptios quæ.

ordi-

ordinem sub vna catena comprehensum inuenisset. Hisce enim in vnum compositis, mirandos sibi effectus in Medicina spondebant. Sed rem exemplo curioso Lectori exhibeo. Supremum Numinum Numen, omnia quæ in Vniuerso spectantur, in vna simplicique essentia complicans, singulos rerum naturalium gradus explicabat, vt ipsi putabant, in Mundum Genialem nouendecim Intelligentiarum præsidiarijs cœtibus instructum; quorum duodecim, signis duodecim Zodiaci præerant, septem, totidem planetarum globis. Atque hi in Mundum Elementarem totidem entium gradibus distinctum influebant, singuli in singulos rerum gradus sibi analogos; demum in microcosmum hominem, cuius corpus in totidem membra distribuebant, secundùm quandam, quam ad illa habebant sympathiam, ἀναλόγως influebant, ita vt membrum herbam sibi propriam; membrum & herba proprium sibi sidus & signum; membrum, herba, sidus & signum proprium sibi Angelum haberent; omnia deniq; supremo Numini, in quo complicantur omnia, subijcerentur. Supremo itaque Numine per præuiam dispositionem, ad membri alicuius malè dispositi sanitatem impetrandam, sollicitato, mox diuinæ voluntatis nutum in eam Mundi Angelici Intelligentiam, quæ dicto membro præsidebat, explicari credebant; Angelus diuino nutu perculsus, mox sideris membro analogi vim influxiuam concitabat; sidus subditam sibi plantam, lapillum, vel animal astræo suo radio percutiebat; hoc percussum, & virtute sympathicâ imbutum, membrum tandem, seu morbum eidem insitum, per mutuum quendam harmonicumque omnium ordinum correspondum, perfectæ sanitati restituebat. Audi Iamblichum in mysterijs. *Mundus*, inquit, *est vnum animal, in quo partes, quamuis loco distantes, tamen propter naturam vnam inuicem ad se feruntur. Atqui vis ipsa conciliatrix Mundi, & causa communis omnium mixtionis, trahit quidem partes ad se inuicem suapte natura; potest tamen eiusmodi tractus & appetitus arte quâdam præter ordinem augeri. Vis quidem ipsa concilians infusa cunctis bona est, & causa vbique impletionis, communionis, harmoniæ, amoris mutui, vnionisque mundanæ, quæ sunt fiuntque imperio continentis: in partibus autem propter earum distantiam ab inuicem & à totis, atqueob naturam debilem et egenam, compassione motuum congressum conficit. Vnde acrior appetitus plurimis est ingenitus. Ars itaque deprehendens hanc vim coaguli passim in natura dispersam, contrahit eam vndique, colligitque simul, deriuatque in vnum: atque ita appetitum necessariæ vnionis naturaliter moderatum, reddit suis machinis effrenatum, dum & materiam admouet genituræ præcipuè conferentem, & vires vndique naturales inter se differentes commiscet in vnum, quarum commixtione pro arbitrio regit & conficit congressus ad genituram. Proinde cùm sint in herbis atque lapidibus vires & dissolutiuæ & rursum congregatiuæ, sintque æ multò maiores in rebus naturisque maioribus; potest vtique ad coitum nixus intendi eiusmodi rebus adhibitis, atque ab his ipsis sine artis opera amor accendi, tractusque fieri.* Vide quæ Proclus in libello de Magia & Sacrificio, vbi propè ijsdem verbis allegata inuenies. Quomodo verò in cognitionem virtutum medicarum, quæ singulis rebus natura insceuerat, peruenerint, suprà ex citati Elluchasen ver-

Catenæ sympathicæ exemplum.

Iamblichus.

Proclus.

verbis patet, videlicet ex similitudine plantarum & rerum ad humani corporis membra. Quæ vti fusiùs explicari debent, ita peculiare quoq; caput merentur.

CAPVT III.

De modo & ratione, qua Aegyptij in notitiam virium rerum peruenerint, id est, quomodo Aegyptij per Characteres, & similitudines rebus impressas, vires uniuscuiusque rei naturalis cognòrint.

CErtum est ex Cabala Primæuorum Mundi Patriarcharum, eos hanc artem traditione didicisse, quam postea longo vsu & experientiâ summo studio promouerunt. Virtutes itaque rerum inuestigaturi, triplicem methodum vsurpabant: quarum prior erat, per qualitates manifestas rebus ipsis insitas; Secunda per signa seu Characteres singulis rebus à sagaci natura rebus impressos; Tertia erat per similitudines rerum ad res; de quibus singulis ordine tractabitur.

Tribus modis Veteres rerum naturalium vires explorabant.

§. I.

De cognoscendis herbarum viribus per qualitates elementares, qui est primus modus, Aegyptijs vsitatus.

SCiendum est, Ægyptios nullis herbis, præterquàm quas patrium solum illis suppeditabat (exteris & peregrinis veluti degeneris naturæ repudiatis) vsos esse; solæ enim Ægyptiacæ plantæ veluti Geniorum immortalium donum, indigenis concessum, in pretio & æstimatione habebantur, quod & in animalibus, lapidibusque vsu venit; siquidem nullum præterquàm Ægyptium animal aut diuinis honoribus prosecuti, aut hieroglyphicorum catalogo, præter illud quod patrij soli benignitate productum ibidem adoleuisset, dignati sunt; cuius rei causam alibi vberiùs discutimus. Nullum etiam lapidem ad Obeliscum, cœterarumque sacrarum imaginum fabricam, præterquàm Niloticæ telluris alumnum, assumpsisse, in Obelisco Pamphilio fusè probatum est. Idem igitur de plantis statuendum ducebant; has summo studio inquirebant, has anatomiæ more, in radices, flores, fructus, folia, vti heterogeneæ naturæ, ita diuersi quoque in medicina vsus, resoluebant. Virtutes autem singulis plantis inhærentes quinque sensuum ministerio addiscebant. Visus ex colore albo, flauo, rubro, puniceo, flammeo, purpureo, viridi, cæruleo, pallido, cinereo, nigro seu atro, qui omnes diuersas temperamentorum in plantis abditorum rationes aperiebant, cognoscere studebat. Auditus, ex sono, quo percutiebantur, acuto, graui, tinnulo, obtuso, aspero, leni,

Ægyptij solis indigenis herbis vtebantur in medendis morbis.

Virtutes herbarum discebant Ægyptij ministerio quinque sensuum.

leni, compaginatæ stirpis temperamentum discebat. Gustus ex sapore earum, acri, acerbo, acido, amaro, dulci, salso, pingui, austero, de plantarum viribus iudicabat. Odoratus quoque de odore earum, molesto, grato, inamœno, obtuso, suaui, stiptico, pungitiuo latentes qualitates aperiebat. Tactus denique ex leuitate, asperitate, mollitie, duritie, scabrositate, & hirsutie, virtutes latentes capiebat. Atque ex hisce manifestis sensui qualitatibus de caliditate, frigiditate, siccitate, & humiditate iudicabant. Siquidem ex colore albo, & pallido, humidi temperamenti imbecillitatis indicium sumebant; flauus caloris index erat; rubeus & croceus immodicæ siccitatis humiditatisq; signa præbebant; contrà viridis & porracei coloris herbæ, excessiuæ humiditatis symbola statuebant. Iterum sapor acer vehementis caliditatis signum latere monstrabat; acerbus frigidæ, siccæ, & terrestris indolis notam ijs manifestabat; acidus humidioris quàm frigidioris indolis signum erat, fit enim, cùm austero plus humidi miscetur; ex amaritndine ariditatis & caliditatis, siccitatis scilicet terrestris in herbis latentis signum, in vnctuoso aëream vim, in insipido denique frigidæ & humidæ qualitatis excessum notabant. Odor deque bonus bonas, fœtens malas & excrementitiæ humiditatis qualitates discooperiebat. Quæ omnia confirmantur ab Abensina l. 2. Can. c. 3. Prætereà tactus per crassitiem terrestrium partium, humidarum, atque frigore congelitarum abundantiam reperiebat; per tenuitatem partium ignearum, aërearumque: & sicuti ijs durities siccitatis terrestris, ita mollities humiditatis comes esse perhibebatur, cui congruit grauitas & leuitas. Præter dicta, qualitates rerum ex dispositione seu mutabilitate, eiusque recipiendi modo facili vel difficili cognoscebant. Ita res velocioris congelationis, frigida; velocioris inflammationis, calida censebatur. Ab ætate quoque iuniora, humidiora fore, vetusta licciora dicebant. A loco etiam palustres plantas humidas & frigidas; fluuiatiles & marinas frigido-siccas; quæ verò sterili solo, aut in montibus, aut arenosis locis natales suos habent, calido-siccas reputabant. Ab operationibus denique illud calidum dicebant, quod subtile redderet, resolueret, abstergeret, aperiret, molliret, maturaret, concoqueret, incideret, attraheret, rubefaceret, adureret. Frigidum, quod repelleret, incrassaret, crudum faceret. Siccum, quod constringeret, exprimeret. Humidum, quod inflammaret, ablueret, lubricaret, læuigaret. Atque hæc fuit prima ratio, quâ Ægyptij in abditarum qualitatum in herbis latentium notitiam peruenerunt.

Abensina.

Alij modi quibus Ægyptij in virtutum herbarũ notitiam veniebant.

§ II.

De qualitatum specificarum in herbis, cæterisque rebus latentium inuestigandarum per characteres singulis impressos methodo & ratione Aegyptijs vsitata.

CVm in Arte Magnetica, vti & in Cabala naturali, de huiusmodi rerum signaturis fusè egerimus, hîc eadem repetere noluimus, sed tan-

tantùm, quânam ratione Ægyptij per occulta similitudinum sigilla singulis rebus impressa in virtutum rerum naturalium notitiam peruenerint, recensebimus. Est enim hæc scientia non, vt multi putant, à recentioribus inuenta, sed ex Orientalium monumentis denuo resuscitata, vt pulchrè Cornelius Agrippa docet, eidemque subscribit Quercetanus libro de prisca Medicina; estque Cabalæ pars, à Sapientibus Ægypti vel posteris oretenus tradita, vel hieroglyphicis inuoluta sui ordinis hominibus proposita. Consistebat autem in abdita quadam membrorum humani corporis ad diuersos herbarum characterismos, quibus dicta membra repræsentabant, analogia. Sed rem exemplis ostendamus. Ægyptij itaque capitis morbis mederi volentes, herbam quærebant, cuius fructus, aut calyx humani capitis figuram repræsentaret, & hoc dicebant, appropriatum esse capitis medicamentum; cuiusmodi erat Pœoniæ flos calyci adhuc inclusus, quo maximè ad epilepsiæ morbum vtebantur, variè præparato. In horum censu papauer quoque, iuglans, nux myristica, radix scyllæ, agaricum, lilium conuallium, similiaque, reputabantur. Quæ quidem non crudè, sed variè correcta & præparata in vsum medicamentorum adhibebant. Hoc pacto, cùm in euphrasiæ, calthæ, hieracij, scabiosæ floribus, nescio quid ocularis rudimenti reperirent, ea oculis conferre ritè præparata similiter sibi persuadebant. Quæ dentes referrent, vt hioscyamus, acini mali punici, pini nuclei, dentaria, radix chelidoniæ minoris, ea dentium doloribus mederi credebant. Sic asari folia & cochleæ, folia mentastri aquatici, quorum hæc nasum referunt, illa aures, occulta sympathia dictis membris conferre volebant. Pari pacto ad gutturis morbos, pyrola vuluaria, ceruicaria, cassia fistularis: ad pulmones, pulmonaria saxosa & maculosa, aut quæ in quercubus sua incunabula habet: ad cor, citri fructus, anthoræ radix, fructus anacardi, persæa: ad iecinoris mala, lichen, fungus betulinus, quercus, hepatica: ad lienem, scolopendrion, lingua cerui, asplenium, cetarach: ad ventriculum, folia cyclaminis, zyngiber, galangæ: ad intestina, conuoluolus, calamus aromaticus, cassia fistula, capreoli vitis: ad vesicam alcakengi, staphylodendrum, vesicaria, solanum: ad pudenda, arum, fabæ: ad genitalia, omnes orchides, & satyriorum genera: ad vterum, aristolochia rotunda, cuius & folia & radix vterum exhibent: ad renes, portulaca, radix cyclaminis: ad articulos hermodactylus: ad manus, palma Christi, palmago &c. conferebant. Verùm omnium hucusque recensitorum Synopsin, figuris suis expressam in sequenti schemate contemplare. Si quis verò scire desideret, quam hæ herbæ Ægyptiacum Nomenclaturam sortiantur, quamque virtutem ad Deorum catenas trahendas obtineant, is adeat III. Tomi Caput 8, vbi omnia fusè tradita reperiet, vt proinde superfluum sit hoc loco de ijs fusiùs agere.

Ratio discendi rerum naturalium virtutes per sigilla similitudinum impressa, quàm sit antiqua, & in quo consistat.

Cornelius Agrippa.
Quercetanus.

Plantæ capitis similitudinē habentes medentur capiti.

Oculorum oculis.

Dentium dentibus.

Aurium auribus.

Reliquorum reliquis.

Typus nonnullarum Herbarum.

Anthoræ radices Cardiacæ sunt, quia cor exprimunt.

Cynosorchis generationi confert, quia eius organa exprimit.

Palma Christi, siue Hermodactylus, articularibus morbis prodest.

Dentaria, dentibus quos refert, prodest.

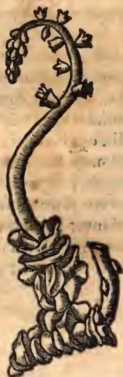

Anthemis herba oculos, quibus medetur, floribus refert.

Colutea, vesicæ quam refert, prodest.

Pari

Pari pacto eos herbarum ſuccos, qui ſuccos ſiue humores humani corporis colore referebant, in illius humoris peccantis purgationem adhibebant. Hinc crocei plantarum ſucci, vti cimini, croci, aloes, ſenæ, abſynthij, colocynthidis, ricini, reubarbari, quæ bilem flauam referebant, eandem & curare perhibebantur. Bili atræ purgandæ, omnes illæ herbæ, quæ floribus, folijs, vel ſucco nigreſcunt, aut purpuraſcunt, cæruleique coloris ſunt, vti fabæ, ſmilax, blitum, borrago, conferunt. Pituitam plantæ albifloræ, cucurbita, fungi candidi, lactuca, agaricum, quia pituitoſum humorem humore referunt, euacuant. Sanguinem verò rubri coloris & ſucci plantæ, ſiue is in floribus, ſiue caule aut ſucco eniteat, vti ſantalum rubrum, filicis radix, atriplicis & betæ rubræ caulis, perhibentur purificare. Miſtos verò humores, miſti coloris plantas, vt iris, curare credunt. Lacti & ſpermati denique, lactuca, ſonchus, beitalzar, & tithimallus, & omnes lactiferarum herbarum ſpecies. Quos quidem ſuccos non crudos, ſed ſummâ arte præparatos conditoſque in vſum medicum adhibebant.

Humoribus humani corporis medentur illi herbarũ ſucci, quæ eorum ſimilitudinem referunt.

Non hîc ceſſabant Ægyptij, ſed vlteriùs ratiocinantes, morborum ſignaturas & characteriſmos omni ſtudio rimabantur; factumque eſt vt continuo vſu & experientiâ deprehenderent, quòd, quæcunque morbum quendam repræſentare viderentur, ad illum morbum, morboſumque habitum curandum conferrent. Sic prorſùs calculo laborantibus ea conferre experiebantur, quæ calqulos & lapides mentiebantur; ſic oculos piſcium, calculoſq; in animaliũ corporibus inuentos; in herbis milium Solis, aliaſque petroſis locis ſtabulantes, appropriatum calculis in veſica & renibus latentibus conterendis medium aſſerebant. Sic vulnera, id eſt, perforationes corporis ſanare credebant herbas naturâ perforatas, vt hypericon; ſic maculoſam ex impetigine pellem ſanabant herbæ maculoſæ; ſquamas ſquamoſæ; plantas & animalia tumentia tumentibus membris prodeſſe dicebant. Pari pacto ex virulentis animalibus, vt ſerpentibus, ſcorpionibus, araneis, rubetis, medicinam trahebant, quæ qualecunque venenum ſiue potu, ſiue morſu hauſtum deſtruebat. Sic ſteriles herbæ homini ſterilitatem, vt lactuca, ſalix, ſabina, vibex, ſalix. Contrà ſalaces & fœcundæ fœcunditatem adferre cenſebantur, vti ſatyrium, paſſer, ſcincus. Plantæ verò longæuæ perpetuòque virentes vigorem homini conciliare dicebantur. Herbæ & animalia voracia concoquendi facultatem hominibus, vti Lupus & Lucius, præbere putabantur. Hoc pacto animalia ingenio & docilitate inſtructa ad intelligentiam, & memoriam facere; animalia triſtia, triſtes; ſomniculoſa ſomniculoſos; vigilantia vigiles; ferocia feroces; iracunda iracundos reddere ſibi perſuadebant. Sic contra inimicos conflicturi animalium in choleram prius actorum calidum ſanguinem potantes, ferociſſimi reddebantur; & ſic de alijs. Nec ſine ratione: vti enim magno ſubtilique ingenio erant, rerumque analogias aptè & concinnè rebus applicare nôrant; ita rationes quoque & cauſas ſingularum perſcrutabantur. Nouerant enim vnamquamque rem ſe mouere & conuertere ad ſuum ſimile. Operaturi itaque ad aliquam pro-

Quæ morbũ aliquem repræſentant, illi medentur

Herbarum & animalium in medendo vſus.

prietatem vel virtutem, eas res & animalia quærebant, quibus talis proprietas vel actio excellentiùs inerat. Vocabant autem actionem, modum quendam nascendi, florendi, generandi, crescendi, prolificandi, fructificandi, concoquendi, pariendique, quo singulæ res, insito sibi veluti pondere quodam & naturali appetitus stimulo se inuicem prosequuntur, horrent, & alliciunt. Configuratio verò, seu characterismus est similitudo signaturæ seu characterismi in vno & altero elucescentis; effectus siquidem similis præsupponit interni agentis seu causæ in vtroque similitudinem, idque tantò euidentiùs, quantò illa signatura fuerit euidentior. Sic Alexipharmaca coniecturantur, quæ cornu cerui mentiuntur, serpentesque repræsentant &c. idque ex hoc fundamento, quòd id, quod cornu ceruini figuram gerit, à simili principio interno sit productum, à quo idem illud cornu. Similitudo itaque principij virium similitudinem coniecturare facit. Penetrarunt hoc naturæ arcanum peroptimè Ægyptij Philosophi, qui membrum malè affectum, simili membro ex animalibus assumpto, atque in cibum dato, curabant. Sic hepatici hepatibus caprarum, columbarum, cœterarumque animalium hepaticam naturam redolentium curabantur. Phtisicis pulmonibus animalium pulmonarijs herbis priùs aliquanto tempore pastorum, herbis quoque pulmonem respicientibus decoctis ac præparatis medebantur. Cordiacis, rebus cordiacis, cordibusque animalium naturam cordis referentium, subueniebant. Capitis infirmitatibus cerebris auium appropriatarum. Et sic de singulis alijs curam diuersorum membrorum instituebant. Et nè Medici tantarum rerum mole distraherentur, lege cautum erat, nè vnus Medicus totius humani corporis infirmitates curandas susciperet, sed singuli singulorum membrorum, veluti onere distributo in plures, curæ incumbebant. Hinc Medici Ophtalmici, solis morbis oculorum sanandis media inquirebant apta. Cephalici, capitis morbos explorabant, ijsque remedia apta quærebant. Sicuti Cordiaci Medici cordis; Splenetici splenis; Hepatici hepatis; Stomachici stomacho; Pectorales pectori; Pulmonares pulmoni medebantur. Sic fiebat, vt felicissimè in destinata cura progrederentur. Quæ quidem methodus à primis sæculis vsque in hodiernum diem propagata in Ægypto adhuc durat, vt Prosper Alpinus in libro de Medicina Ægyptiorum narrat.

Animalium membra medentur affectis hominum membris.

Prosper Alpinus.

§ III.

De Philosophia astræa seu siderea, qua Philosophi & Medici Ægyptij in morborum cura vtebantur.

FVit hæc Medicina tota hieroglyphica, & solis nota Sacerdotibus Hieromanthis, quam & suprà citatus Elluchasen Arabs in suo de Ægyptiorum moribus aureo sanè libello amplè describit. Constabat autem in catenarum mundialium, quas suprà explicauimus, dispositione.

Dogma siquidem erat, non Hebræorum tantùm, sed & potissimùm Ægyptiorum, nullum esse humani corporis membrum, quod non haberet propriam herbam, plantam, lapidem suæ salutis vindicem, ac proinde amicam, sympathicam, & quæ naturali quâdam inclinatione ad dicti membri, si quando defecerit, conseruationem concurreret. Iterum nullam esse in inferiori sublunaris Mundi Oeconomia speciem, ex herbis, plantis, lapidibus, animalibus, quæ non suum haberet sidus sibi proprium, cuius influxu suas perficeret naturæ dotium viriumque functiones; neque vllum sidus, quod non suum sibi haberet appropriatum Genium, cuius præsidio fulciretur, cuiusue iussu influxuum suorum munera speciei suæ tutelæ commissæ communicaret; Genijs in illo abyssali diuinitatis centro, à quo omnia profluunt, quiescentibus, & ad supremi Numinis, vnicuique rei sufficientia ad sui conseruationem media præuidentis voluntatem exequendam paratis. Quod quidem dogma tanquam cœleste arcanum tanto apud Sacerdotes pretio habebatur, vt non immeritò illud hieroglyphicis symbolis, vt postea demonstrabitur, occultandum censuerint. Verùm nè quicquam confinxisse videamur, apponam hoc loco authoritatem Abenrahhmon filij Senis excellentis Elmorgum, Philosophi Arabis, qui propositã hoc loco à nobis doctrinam fusè tradit in Opere quod denominat تعليم الحكما مصر doctrinam Sapientum Ægypti. Sic autem loquitur:

Philosophia astræa Ægyptiorum consistebat in catenarum Mundialium dispositione.

Dogma Ægyptiorum de superiorum cum inferioribus conuenientia.

Abenrahhmi.

يحض لحكما مصر ان يخدوا باستعمال الادوية من كل انواع الطبع صفا صفا ومن كل برجة الوجودات كلهم الذين لهم المثل والصفة مع السبع كواكب السيارة كقولك كلهم الذين لهم المثل الى الشمس ومن فلكها وما لها من الاجرام من الارض المعدنها وحجرها وحيوانها البري والبحري ومن نباتها واستنزالها وخواصها ومن جميع فعالها كلهم باستعمال الدوا القلب الذي هو كما شمس احر العلام صغير وهكذا كانوا يعملون بكل انواع الالم وامراض الراس والكبد والمعدة والرية وغيرهم

Proprium fuit Ægyptijs, in vsum Medicinarum ex omnibus naturæ speciebus, & ex omnibus gradibus entium eas res seligere, quæ aliquam similitudinem & proprietatem cum septem planetis obtinerent; exempli gratia, omnes species quæ similitudinem aliquam ad Solem haberent, seligebant ex mineralibus, metallis, lapidibus, animalibus tam syluestribus, quàm maritimis, ex plantis & herbis, & ex ijs quæ influxum earum concernunt, proprietatibus, ex omnibus denique operationibus rerum Solarium in vsum Medicinæ cordis, quia cor est quasi Sol quidam minoris Mundi, adaptabant. Et hoc pacto operabantur in omni infirmitatum genere, v. g. capitis, hepatis, stomachi, pulmonis, & cæterorum membrorum curis. Deinde pergit ad particularia, ex omnibus recensitis rebus seligere, & morbis Solaribus Solaria, Lunaria Lunaribus, Saturnina Saturninis, Martialibus Martia, Venerea Venereis, Iouia Iouijs, Mercurialibus Mercurialia adaptare, Medicinarum vim, compositionem, & vim ostendere. Quæ cùm nos in præcedentibus ostenderimus, superuacaneum esse ratus sum ea hoc loco repetere. Cùm itaque membra singula humani corporis alicui ex planetis & signis Zodiaci subijciat, & ex singulis naturæ gradibus, en-

tium-

tiumque Mundanorum Claſſibus eas res, quæ tali & tali planetæ ac ſigno ſimilitudine congruunt, accommodet, tale ponit pronunciatum:

كل وحده من انواع الحيوانات والنبات ومعدنات الذين لهم المثل وصفه مع الكواكب مذكورين وهو باستعمال الدوا ينفع من عضا الذين لهم مثل مع النجوم الذين ذكرناه ❋

Vnaquæque ſpecierum ex animalibus, plantis, metallis, aliquam ſimilitudinem obtinet ad planetas memoratos, & iſtæ in vſu Medicinæ conferunt membris quibus ſimilitudo eſt cum ſtellis, quas memorauimus.

Quæ omnia Marſilius Ficinus ex Antiquorum traditione confirmat his verbis: *Adhibitis autem, quæ ad ſtellam talem pertinent, ſtellæ Dæmoniſque huius proprium ſubit influxum, velut lignum per ſulphur paratum ad flammam vbique præſentem. Atque hunc non modò per ipſos ſtellæ Dæmoniſque radios, ſed etiam per ipſam Mundi animam vbique præſentem, in qua & cuiuſlibet ſtellæ Dæmoniſque ratio viget, partim quidem ſeminalis ad generandum; partim etiam exemplaris ad cognoſcendum. Hæc enim ſecundùm Platonicos antiquiores rationibus ſuis ædificauit vltra ſtellas in Cœlo figuras parteſque ipſarum tales, vt ipſæ quoque figuræ quædam ſint: impreſſitque his omnibus proprietates. In ſtellis autem figuris, partibus, proprietatibus, omnes rerum inferiorum ſpecies continentur, & proprietates earum. Vniuerſales verò figuras octo poſuit atque quadraginta, ſcilicet in Zodiaco duodecim, extra verò ſex atq; triginta. Item in Zodiaco triginta ſex ad numerum facierum. Rurſus ibidem trecentas atq; ſexaginta ad numerum graduum; In quouis enim gradu ſunt ſtellæ plures, ex quibus ibi conficiuntur imagines. Similiter imagines extra Zodiacum in plures diuiſit figuras pro facierum ibidem graduumque ſuorum numero. Conſtituit deniqne ab imaginibus his vniuerſalibus ad vniuerſales imagines habitudines, & proportiones quaſdam, quæ ipſæ quoque imagines illic exiſtunt. Eiuſdem verò figuræ continuitatem quæque ſuam habent ex radijs ſtellarum ſuarum in ſe inuicem peculiari quâdam proprietate coniectis, à quibus formis ordinatiſſimis dependent inferiorum formæ, illinc videlicet ordinatæ. Sed & Cœleſtes illæ tanquam & inter ſe diſiunctæ, procedunt à rationibus animæ coniunctis inuicem, & quodammodo mutabiles à ſtabilibus. Sed hæ quatenus ſe ipſas non comprehendunt, referuntur ad formas in mente, vel animali, vel eminentiore ſeſe comprehendentes, quæ tanquam multiplices rediguntur ad ſimpliciſſimum vnum atque bonum, ſicut figuræ Cœleſtes ad polum.* Quemadmodum verò non ſingulæ ſpecies rerum in terra iiſdem Genijs ſubdebantur, ſed pro ratione Nationum, quibus præſidebant, diuerſis; ita Ægyptiarum ſpecies rerum peculiares ſibi Ægypti proprios Genios ſortiri putabantur; erant enim dominia Geniorum, vt ipſi tradunt, diuerſa, vti & diuerſæ iuriſdictiones. Hinc plantas alienigenas tanquam ſub aliena iuriſdictione degentes, in vſum ſiue medicum, ſiue myſticorum Sacrorum, nunquam aſſumendas eſſe iudicabant, vti ſuprà inſinuatum eſt; imò ſingulis præfecturis ſingulas ſpecies ſub appropriatis Genijs diſtributas habebant, vt docet Iamblichus in ſuo de myſterijs Ægyptiorum libello, his verbis. *Hæc igitur Sacrorum ſapientia contemplata, atque ita ſecundùm congruentiam competentiæ vnicuique Deorum ſuſceptacula*

Marſilius Ficinus.

Figuræ cœleſtes, ab Antiquis poſitæ.

Ægyptij proprios Genios colebant in ſingulis Præfecturis.

Iamblichus.

dili-

diligenter inueniens, sæpe componit in vnum lapides, herbas, animalia, aromata, aliaque similia, sacra, & perfecta, & Deiformia, atque subinde ab his omnibus susceptaculum purum integrumque fabricat. Neque enim fas est omnem materiam detestari, sed solam quæ à Dijs fuerit aliena. Propriam verò ad illos decet eligere, vtpote quæ consentire possit, atque conferre ad Deorum ædificia, statuarum fundamenta, sacrificiorum opera. Neque enim aliter terrenis locis & hominibus hîc habitantibus possessio portione vlla ex diuinis contingere potest, nisi tale quoddam priùs iactum fuerit fundamentum. Arcanis sermonibus credendum est, testantibus ex Deis per beata spectacula quandam traditam fuisse materiam. Hæc igitur illis ipsis tradentibus est cognata. Talis ergo materiæ sacrificium Deos excitat, vt se demonstrent, atque ad comprehensionem eos protinus aduocat, & præsentes capit, & perfectè demonstrat. Eadem aliquis perdiscere potest etiam ab ipsa quæ secundùm loca distributio diuinitùs est effecta, atque ab ipsa præfectura, quæ per res singulas est diuisa, quæcunque secundùm diuersos ordines, siue maiores, siue minores, passim sortes eiusmodi nacta fuit. Constat enim Deis locorum quorundam rectoribus, sacrificium ex eisdem rebus, quæ nascuntur ibidem, fore admodum consentaneum, & gubernatoribus gubernata, & quæ ad ea pertinent placitura. Effectoribus & grata semper sunt opera sua potissimùm, & qui primò aliqua procreant, talia rursus habent inprimis accepta. Siue igitur animalia quædam, siue plantæ, siue alia quæ visa superis dispensantur simul, & præfecturam sub eis nacta sunt, & communionem nobis conciliant cum superis indiuiduam. Horum ergo nonnulla quatenus conseruantur atque tenentur, augent tenentium ad Deos familiarem proprietatem, quotcunque videlicet ex eo quòd integra maneant, vim communionis inter homines Deosque conseruant. Talia sunt quædam apud Ægyptios animalia, & vbique sacer homo; quædam verò mactata combustaque familiaritatem efficiunt clariorem, quotcunque videlicet resolutionem in primorum elementorum principium efficiunt cognatiorem causis superorum, atque pro ritu sacratiorem. Vbique enim quò magis proprietas familiaritasque perficitur, eò perfectiora bona ad nos inde descendunt. Neque sunt hæc hominum duntaxat inuenta, nec humanis moribus authoritatem nacta sunt, sed Deus ipse ritè inter sacra vocatus Author est eiusmodi legum, circa quem Dij Angelique permulti versantur, sub quo per quaslibet in terra gentes, Numen aliquod sortitum est Præfecturam communemque Prouinciam. Proprium quoque inde tributum est templo vnicuique Numen. Item sacrorum quæ operamur ad Deos, Deus aliquis spectator est atque gubernator; quæ ad Angelos, Angelus; quæ ad Dæmones, Dæmon; atque in alijs eodem pacto secundùm proprium genus perfectus cognatam sortitus est Præfecturam. Et tametsi in Astrologia Ægyptiorum catenas herbarum cum planetis, duodecim signis Zodiaci, vti & Decanis eorum, vnà cum Genijs præsidibus per fusas tabulas exhibuerimus, hîc tamen veluti ex professo, easdem fusiùs specialiùsque exhibere visum est, nè quicquam in Opere hoc, Medicis nostris proficuum omisisse videremur. Dictorum autem & dicendorum figuram hîc appono, ex qua mens luce meridianâ clariùs elucescit.

Ty-

Typus Sympathicus Microcoſmi cum Megacoſmo.

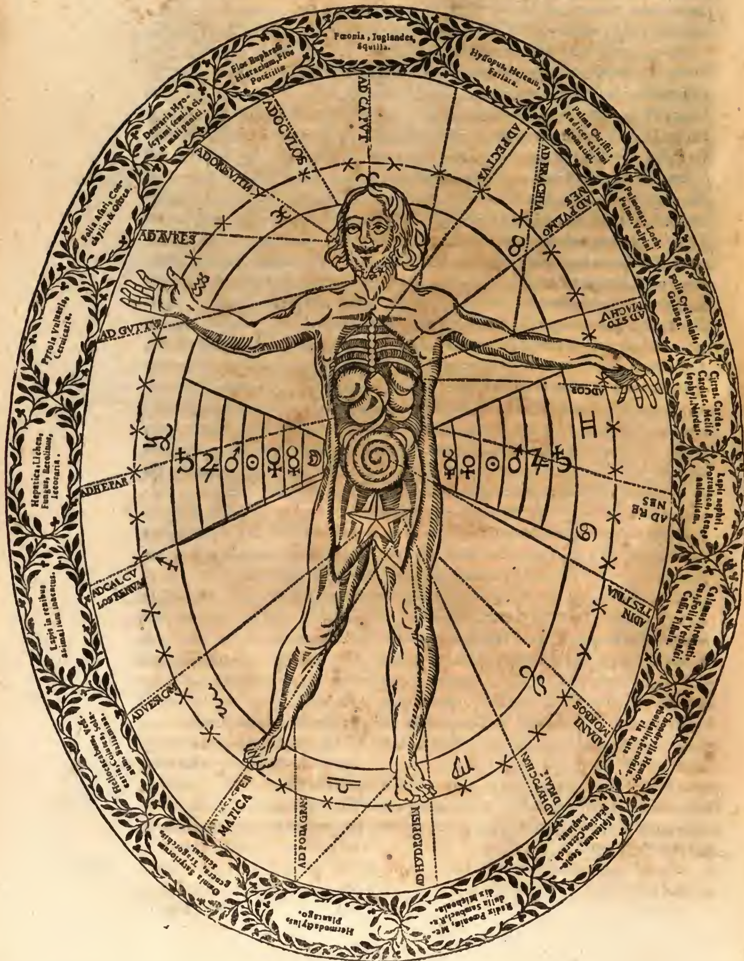

Characterismi plantarum ad duodecim signorum Characterismos, & humani corporis membra comparati, iuxta methodum tùm Hebræorum, tùm modernorum Medicorum; quorum hi omnia ab Hebræis, illi ab Ægyptijs traditione acceperunt.

QVoniam verò non omnes herbæ, quæ ad signum aliquod referuntur, eiusdem gradus qualitate pollent, neque quolibet tempore suum sibi virtutis valorem obtinent; hinc singulas plantas ad aliquod signum spectantes, quaternis gradibus distinctas adducemus, & quo loco, & tempore colligendæ sint, vt membro quod respiciunt, seruiant, quas præterea ad reliqua signa antipathias habeant, declarabimus, vt sic omnibus numeris absolutum botanicum hoc argumentum in vsum prodeat; quæ partim ex Auenar Hebræo, partim ex Carichteri Germani Botanica astrali extraximus. Ab Ariete itaque, exordium faciemus nostræ disceptationis.

Characterismi plantarū ad 12. Signorum Zodiaci Characterismos, & membra hominis comparati.

I. *Aries* ♈.

ARies est signum masculinum, igneum, calido-siccum, sympathicum capiti. Plantæ primo gradu calido-siccæ sunt.

Plantæ ad ♈ relatæ.

Gradus rerum calido-siccarum

I Grad. Artemisia rubra, Betonica, Cychorium, Consolida regalis, Ebulus, Mentha, Tussilago, Veronica. Colligendæ sunt in fine Canicularium dierum post plenilunium.

II Grad. Plantæ secundo gradu calido-siccæ sunt. Asparagus, Hyparicum, Millefolium, Plantago, Pœonia. Colligendæ sunt Sole & Luna existentibus in Cancro ♋.

III Grad. Agaricum, Cataputia, Chamælea, Colocynthis, Farfara, Gentiana, Ligustrum, Ricinus, Sambucus. In fine Iulij, & principio Augusti colligendæ sunt.

IV Grad. Abrotanum, Helleborus albus, Maiorana, Marrubium, Nasturcium syluestre, Rosmarinus. Colligendæ sunt partim mense Aprilis, partim Septembris.

II *Taurus* ♉.

TAurus signum est fœmineum, frigidum & siccum, terrestre; sympathicum est collo & gutturi.

Plantæ ad ♉ relatæ.

Species frigido-ſiccæ.

I Grad. Plantæ frigido-ſiccæ primo gradu, Aſplenion, Caterah, Chamædris, Hedera terreſtris, radix Liliorum, Narciſſus, Polypodium, Roſæ, Valeriana, Viola. Emolliunt tumores faucium & lienis.

II Grad. Adiantum, Akakengi, Aquilegia, Hedera muraria, polygonatum, Quercus, Viſcus quercinus. Vulneribus conferunt.

III Grad. Bugloſſa, Carduus benedictus, Cynogloſſa, Eupatorium, Lappa minor, Origanum, Petroſelinum, Sanicula, Scrophularia, Tormentilla, Vinca per Vinca. Omnes vulnerariæ ſunt.

IV Grad. Auricula muris, Bardana maior, Chelidonium maius, Fraxinus, Malua, Pulmonaria, Scabioſa; & antipathiam habent cum ſublunaribus, quæ Libræ & Scorpioni ſubſunt; ſympathiam cum ijs quæ Cancro & Sagittario.

Auenar in Aſtrologia Ægyptiorum, ſequentes rerum ſpecies Tauro adſcribit:

ומן החיות כל שיש לו ארבע רגלים ומן אילנות הגבוהות וכל אילן עושה פרי וכל אילן שאין לו צורך למים וכל עץ שישתועלות בפריו עץ טעמיו וריחו טובים:

Ex animalibus, inquit, omnia quadrupeda, & ex arboribus, alta, & omnis arbor fructificans, & omnis modicæ aquæ indiga, vti montana, fructu valida; omnes denique plantæ & arbores guſtui, ſapori, & odori ſuaues.

III. Gemini ♊.

Plantæ ad ♊ relatæ.

Gemini ſunt ſignum maſculinum, aëreum, calidum & humidum, ſympathicum humeris.

Grad. plantarũ calido-ſiccar.

I Grad. Aniſum, Althæa, Borrago, Fœniculum, Hyſſopus, Petroſelinum, Prunella, Ruta muraria.

II Grad. Bardana maior, Silix, Tilia alba, Rapa.

III Grad. Alſine, Arum, Macis, Rumex rotunda, ſeu Oxalis, Vrtica mortua.

IV Grad. Acetoſa, Chamædris, Chamomilla, Chelidonium Parthenium, Reubarbarum. Et omnes antipathiam habent cum ſublunaribus Capricorni; ſympathiam cum herbis Libræ & Aquario ſubiectis. Ægyptij verò, vt Auenar recitat, Geminis ſubdebant ſequentia:

תאומים ותולתו המה ולחה ובהלצו הרם ומטעמו מתוק וממארוה העינים כל עץ מתהפך לעינים רבות וב חלצם.

חלצו מן החיים כל ארם והצוף והעוף שיש לו יגון ערב
ומן הצמחים האילנים הגבוהים :

Et temperamentum eius est calidum humidum, ex parte humorum sanguinem habet; ex saporibus omne dulce; ex coloribus, omnes mixtos ex pluribus. Ex viuentibus partem habet hominem & Simiam, & omnes aues suaui cantu pollentes, & ex Vegetabilibus denique omnes arbores altas.

IV Cancer ♋.

Cancer signum est fœmininum, aqueum, frigidum humidum, sympathicum pectori, pulmonibus, costis, lieni, quorum quoque affectibus medentur sequentia, iuxta gradus suos distincta. Plātæ ad ♋ relatæ.

Grad. plantarū frigido-humidarū.

I Grad. Alsine, Brassica, Carduus, Fabarum flores ac fructus, Rapunculus, Vitex, Scrophularia.
II Grad. Arbutus, Coni Abietis, Pini nuclei, Consolida, Solanum, Therebinthus, Viscus.
III Grad. Iuncus, Nasturcium, Semen petroselini, Portulaca, Salix, Saxifragia, Vermicularis.
IV Grad. Conchæ, Coralla alba, Crystallus, Mater perlarum, Nymphæa, oculi Cancri, Pœonia, Sedum, Vitriolium, & quæ antipathica sunt sublunaribus Sagittarij, sympathica Tauro & Libræ.

Ægyptij verò, prout Auenar recitat, sequentia subdunt Cancro:

הסרטן והוא צר ולח במעט יושר ומטעמום חמוץ
ומלוח וממראה העינים הלבן ועין העפר זכמו העינים
המעושנים ודומה להם ובחלצו מן החיים כל חיות
ושורצים והקטנים מן הרגים וחיות היבשה והעקרבים
ורמש הארמה וכלל יורה על מים שיש להם הנוע רבה
וכל צמח שהוא עם מים ומימי הגשם וכל מים מתוקים :

Cancer est frigidus & humidus parum; ex saporibus habet acrem & salsum; ex visibilibus habet colorem album, & cineritium; & qui assimulatur ei. Pars animalium sunt aquatica omnia, serpentia, & parui pisces, & animalia sicca, & scorpiones, & omne quod reptat super terram; in summa significat supra aquam multùm mobilem, & omnia germinantia supra riuos aquarum, & quæ supra torrentes siue aquas pluuiales & dulces proueniunt, respicit.

V Leo ♌.

Leo signum est masculinum, igneum, id est calidum siccum, sympathicum cordi & stomacho, & sequentes species sub se continet. Plantæ ad ♌ relatæ.

Gradus plantarum calido-ſiccarum.

I Grad. Baſilicum, Crocus, Cypreſſus, Garyophillum, Hyſſopus, Lauendula, Plantago aquatica, Ros Solis, Thymus.

II Grad. Angelica ſylueſtris, Bifolium, Centaurea, Galanga, Gentiana, Morſus Diaboli.

III Grad. Cotula fœtida, Paſtinaca, Mentha, Naſturcium Hortenſe, Pulegium, Ranunculus, Vrtica.

IV Grad. Betula, Geniſta, Buxus, Laurus. Primi gradus herbæ colliguntur Sole exiſtente in Piſcibus, & Luna in Cancro. Secundi gradus ſpecies colliguntur in principio Maij ante ortum Solis, vel ſub finem Auguſti; vel Sole exiſtente in Tauro, & Luna in Geminis, ante ortum Solis. Tertij gradus ſpecies colliguntur Sole exiſtente in Leone, & Luna in Virgine ad vltimum quadratum, vel ad refrigerationem, Sole in Tauro, & Luna in Geminis verſantibus, ante ortum Solis. Quarti gradus ſpecies colliguntur Sole in Piſcibus, & Luna in Aquario; ex influxu enim huiuſmodi ad trmperiem reducuntur. Verùm audiamus de hiſce Auenar ex mente Ægyptiorum ſic differentem:

ותולדתו חמה ויבשה והמרה האדמה ומטעמו מרוחריף
ממראה העינים המבורכה והצתוב ומן החיות·האריות
והנמרים והצפועים והרובים והזאבים ומכלי המתכות
הזהב והכסף והאבנים היקרות והאבן הנוקבת האבנים
הנקראות אלמאס והאבן מלקנות התבן חנק"אלסרי וכל
מלאכת האש:

Id eſt, *Complexione calidum ſiccum; ex humoribus habet choleram rubeam; ex ſaporibus amarum & acutum; ex coloribus croceum, ruffum, ad rubedinem vergentem; ex animalibus habet Leones, Leopardos, Baſiliſcos, Vrſos, Lupos; ex metallis Aurum & Argentum, lapideſq́ pretioſos, Adamantem, Chryſopraſon, & qui dicitur Elſari, & omne opus ignis.*

VI Virgo ♍.

Plantæ ad ♍ relatæ.

VIrgo eſt ſignum fœmineum, terreum frgido-ſiccum; ſympathicum hepati, inteſtinis, & ventri, cuius ſpecies ſequuntur.

Grad. I. Acetoſa, Berberis, Cychorea, Plantago acuta, Pyrus, Saluia ſylueſtris; naturâ frigido-ſiccæ.

Grad. II Beta alba, Cynosbatos, Meſpilus, Sigillum Salomonis; ſecundo gradu frigido-ſiccæ.

Grad. III. Ariſtolochia, Conſolida media, Coniza, Prunella, Quercus; tertio gradu frigido-ſiccæ.

Grad. IV. Carduus benedictus, Centaurea minor, Ophioglоſſum, Prunus ſylueſtris, cum omnibus ſuis partibus, Serpentaria, Tormentilla.

la. Sympathicæ sunt cum Tauri speciebus; antipathicæ cum Ariete & Leone; de quibus ita Auenar in Astrologia Ægyptiorum:

ותולדתו קרה ויבשה והוא מוליד המרה השחורה ומטעמו העפיץ והעוצה וממראה העינים הלובן והארגמן ועין העכור ובהלצו מן החיים האדם והעוף ומן הצמחים כל צמח קטן שאין לו שוק כמו רמטה והשעורה והפיל וכל מיני מן ורוענים:

Natura eius frigida & sicca; & generat Choleram nigram; ex saporibus habet stipticum; Ex coloribus album, & purpureum, atque cineritium; Ex viuentibus hominem, & auem; Ex germinantibus, omnem plantam, cuiusmodi est frumentum sine stipite, hordeum, faba, & omnia genera seminum.

VII Libra ♎.

Libra est signum masculinum, aëreum, calidum humidum; Renibus & vesicæ sympathicum. Cuius species sequuntur. Plantæ ad ♎ relatæ.

Grad. I. Bellidis genera omnia, Consolida media, Parthenium, Prunella veris, Mæum, Tragopogum.

Grad. II. Allium, Althæa, Chamæmilla, Martagon, Malua, Verbena, Viscus, Tilia.

Grad. III. Antirrhinum, Artemisia, Chalidonium maius, Mentha nigra, Scabiosa, Scrophularia.

Grad. IV. Alyssum, Alsine, Corylus, Ruta muraria. Auenar verò sequentes species refert.

ותלדתו חמה ולחה ושלא חארם וכל עוף שראשו גדול ומן הצמחים האילנים הגבוהים ומטעמים מתוק ומראה עינים הירוק ועין עבר:

Natura eius calido humida; ex animalibus habet hominem, & aues magni capitis; & ex germinibus, arbores altas; ex saporibus dulcem; ex coloribus viridem & cinericium.

VIII Scorpius ♏.

Scorpius est signum fœmineum, aqueum, frigidum humidum; sympathicum partibus genitalibus. Species eius sequuntur: Plantæ ad ♏ relatæ.

Grad. I. Cruciata, Oxyacantha, Sorbus syluestris.

Grad. II. Fraxinus, Poma omnis generis, Prunus, Concha, Ostrea; huc pertinent omnia simplicia primi gradus Cancri, si mense Octobris collecta fuerint.

Grad.

Grad. III. Beetoſella, Erua, Parthenium, Saponaria, & omnes herbæ, ſecundi gradus, collectæ Sole in Cancro exiſtente.

Grad. IV. Atriplicis ſpecies, Beta rubra, Mercurialis, Narcyſſus.

וממעמו כל מלוח ותפל ועין מראתו מארום וזהוק ועין העפר והלצו מהחיים העקרבים ותחיות ורמש האדמה והחיות המים וכל מים. שהם רצים ומהירים וכל צמח שהוא כמים ומן הצמחים האילנים האמצעיים:

Ex ſaporibus ſalſum & inſipidum; ex viſibilibus rubrum, viridem & cineritium ſeu cæruleum; ex animalibus, Scorpiones, & omne reptile ſuper terram, omnia animalia aquatica; & ex generibus omnia ad aquas vel intra aquas naſcentia, vti corallus; ex germinibus arbores medias, &c.

IX *Sagittarius* ♐.

Plantæ ad ♐ relatæ.

SAgittarius eſt ſignum maſculinum, igneum, calidum ſiccum, ſympathicum coxis, lumbis, & ſimilibus. Species eius ſunt.

Grad. I. Conſolida maior, Cœpa, Raphanus, Seſamum, Flores Tiliæ, Verbena lutea.

Grad. II. Allium, Angelica ſylueſtris Hyoſciamus, Leuiſticum, Salicis folia.

Grad. III. Aſarum, Beta rubra, Chalidonium, Crocus, Curcuma, Filix, Hedera terreſtris, Iuglans, Rubia, Succiſa.

Grad. IV. Antimonium, Momordica, Euphorbium, Naſturcium, Vitis alba. Juxta Auenar, ex animantibus habet homines, equos, aues, ſerpentes; ex metallis Plumbum & Stannum; ex lapidibus Smaragdum.

X *Capricornus* ♑.

Plantæ ad ♑ relatæ.

CApricornus eſt ſignum fœmininum, terreſtre, frigidum & ſiccum, ſympathicum genibus & neruis. Species eius ſunt ſequentes.

Grad. I. Calendula, Ceraſa nigra, marina, Enula, Morus, Vaccinia.

Grad. II. Scarlea, Verbaſcus.

Grad. III. Acorus, Arum, Burſa paſtoris, Cucurbita, Sonchi omnis generis.

Grad. IV. Helleborus, Hyoſciamus, Mandragora, Napellus, Solanum, & omnes herbæ venenoſæ, Staphiſagria. Auenar, *Ex ſaporibus amarum & ſtipticum habet; ex coloribus, nigrum, puluerulentum; ex animalibus partim quadrupedia, partim aquatica; ex germinantibus oliuas & glandes, fruticeſq́ ſpinoſas.*

XI Aquarius ♒.

AQuarius est signum masculinum, aëreum, calidum humidum, sympathicum tibijs, & omnibus his speciebus adornatum. plãtæ ad ♒ relatæ.

Grad. I. Angelica, Daucus, Ficus, Fraxini flores, Iuglans, Melilotus, Sanicula, Sigillum Salomonis.

Grad. II. Consolida regalis, Cuminum, Epithymum, Geranium, Lappa, Radix rhodia, Parietaria.

Grad. III. Agrimonia, Myuris, Horminum, Saxifragia, Serpentaria, Saluia syluestris.

Grad. IV. Asari folia, Cardiaca, Cicuta, Mespilus; quibus addit Auenar, ex humoribus sanguinem; ex saporibus dulcem; ex coloribus viridem, citrinum.

XII. Pisces ♓.

PIsces, signum fœmininum, aquaticum, frigidum humidum, sympathicum pedibus; cuius species sunt: Plantæ ad ♓ relatæ.

Grad. I. Fagus, Aristolochia, Caulis caput, Cucurbita, Myrabolanus, Napus, Nymphæa, Portulaca.

Grad. II. Artiocus, Anthirrinum, Cyanus, Stæchas citrina.

Grad. III. Nigella, Papauer cornutum, Sonchus.

Grad. IV. Cicuta, Hyosciamus, Napellus, Salanum, Serpens; quibus adiungit Auenar ex saporibus salsum; ex coloribus viridem, album & varium; ex animalibus omnia aquatica; ex germinantibus itidem aquatica; ex lapidibus, corallum.

Atque hæ sunt species, quas Neoterici nonnulli iuxta Ægyptiorum regulam duodecim signis subdiderunt; sed qui penitiore ea trutina examinârit, inueniet multa hiare, nec satisfacere posse, cùm vni & eidem signo prorsùs contrariarum qualitatum species subiecerint; venenosa salubribus prorsùs sine ratione miscuerint. Non sic Ægyptij, qui summo iu dicio vnam aliquam plantam seligebant, quæ signatura membrum & qualitatem eius exprimeret, eodemq; tempore colligeretur; verbo, tam exactè singula vnicuiq; signo subiecta, siue saporem, siue odorem, siue formam & figuram spectes, disponebant, vt nihil vndiquaque foret, quod non omnimodè cœlesti signo, & membro quod denotabat, responderet, vt paulò post videbitur, vbi primam classem planetariarum specierum examinauerimus.

Cha-

Characterismi Plantarum ad septem Planetas comparati.

Characterismi plantarũ ad Planetas comparati.

INfluentiæ stellarum sunt effluuia peculiaribus facultatibus prædita, quibus res sibi familiares, si robustæ, & in vigore stellæ fuerint, roborant, fecundant, promouent; contrà, res sibi contrarias debilitant, deprauant, impediunt. Familiaritas siquidem stellarum cum sublunaribus ex mente Platonis & Paracelsi iuxta stellas singulas, & singula sublunarium genera, constituenda foret; (nam stellas singulas singulis sublunarium speciebus præesse volunt, & ijsdem peculiari influentiâ, suas vires influere.) Verùm cùm difficile esset, singulis indiuiduis singulas stellas assignare; hinc forsan nonnulli, meliori iudicio, non rebus singulis singulas stellas, sed facultatem tantùm viresque, quibus singulæ à natura dotatæ sunt, stellis aptè assignarunt. Hinc Lunæ naturam exprimentes res, lunares; Mercurio competentes, Mercuriales; Veneri, Venereas; Soli, Solares aptè denominarunt, vt doctè demõstrat suprà citatus Arabs Aben. elrahhmon. Quæ quales fuerint hoc loco exhibendas duximus, à Saturno incipientes.

I. Saturnus ♄ eiusque species ex Auenar. extractæ.

VTi Saturnus ex se & sua natura malignus, summè frigidus, melancholicus, Martis amicus, reliquis inimicus; sic progenies eius similibus dotibus instructa est, ac proinde præcisè in Microcosmo lienem respiciunt, membrum similibus qualitatibus insignitum.

Res Saturninæ, & Spleneticæ.

Res Saturninæ seu spleneticæ ♄ humẽdæ.

EX Mineralibus Cinabrium, Plumbum, Auripigmentum, possidet; ex lapidibus, Marchasitam, Saphyrum, & omnia terrea fusca & ponderosa; ex vegetabilibus omnia venenosa & narcotica, vti sunt Aconitum, Helleborus, Hyosciamus, Solanum, Opium, Cicuta, Napellus, & mediæ naturæ res, vt Vitex, Asphodelus, Cannabis, Cypressus, Filix, Lappa, Mandragora, Pinus, polypodium, Scolopendria, & omnes Aspleniorum & Semperuiuorum species, Serpentaria, Tamariscus. Ex animalibus, solitaria, nocturna, tristia, vti sunt Asinus, Vrsus, Bufo, Camelus, Talpa, Scorpio. Ex auibus, Bubo, Coruus, Noctua, Vespertilio, Vpupa.

II Iuppiter ♃ & res Iouiales.

Res Iouiales seu Hepaticæ hora ♃.

IVppiter, ζῶς. vita, benignus planeta, vti moderatissimus, ita omnibus amicus est, si Martem excipias, & hepati sympathicus est; has sibi species subiectas habet.

Ex

Ex mineralibus, Aurum, Corallum, Hyacinthum, Iaspidem viridem, Saphyrum, Smaragdum: E vegetabilibus, Amygdalum, Buglossam, Calamentham, Hepaticam nobilem, Lilium candidum, Morum, Pomum, Ocymum, Oliuam, Origanum, Prunum, Oliuam, Pœoniam, Rubiam tinctorum, Spicanardum, Symphytum, Violam, Manna; Mastichen, Styracem, Saccarum, & omnia boni & aromatici odoris, & saporis dulcis. Ex animalibus Agnum, Ceruum, Elephantum, Ouem, Taurum; ex auibus, Aquilam, Gruem, Phasianum; ex aquatilibus Delphinum. Antipathica sunt ei omnia Marti subiecta, vt sequitur.

III. *Mars, ♂ & res Martiales.*

MArs, πυρόεις, malignus, summè calidus, præter Venerem omnibus inimicus, vesicæ fellis sympathicus est, & continet has species.

Ex mineralibus Auripigmentum, Arsenicum, omnia rubea, ignea, sulphurea. Ex lapidibus, Adamantem, Amethistum, Magnetem, Ostracollum, Sal ammoniacum. E vegetabilibus, Arum, Allium, Carduum, Cæpam, Helleborum, Lathyrin, Napellum, Porrum, Sinapi, Vrticam, Tormentillam, Castoreum, Euphorbium, Scammoneam, & venenosa omnia. Ex animalibus, bellicosa, impetuosa, potentia, biliosa, rapacia, vti sunt Hircus, Rhinoceros, Lupus, Pardus; ex auibus, Accipitrem, Falconem, Miluum, Vulturem: è piscibus Lucium, Pastinacam marinam, Canem marinum, Percam.

Res martiales seu Cholericæ hora ♂.

IV. *Sol ☼ & res Solares.*

SOl beneuolus, amicus Iouis & Veneris, reliquis inimicus, cordi sympathicus est, vti & omnibus cardiacis, vt sequitur.

Ex mineralibus Aurum, Terram Solarem, sigillatam; ex lapidibus Ætitem, Carbunculum, Chrysolithum, Rubinum, & Ambram continet. E vegetabilibus, aromata omnia, veluti Cynnamomum, Charyophyllum, Chelidonium, Coronam regis, Granatum, Helenium, Heliotropium, Hypericonem, Laurum, Maioranam, Melissam, Poma citria, Rosmarinum, Milium Solis, Vitem, Thus, Mel, Myrrham. Ex animalibus, Arietem, Equum, Leonem. Ex auibus, Gallum, Cygnum; ex insectis, Cantharides, Scarabæos, Cincindelas, quibus contrariæ sunt res Lunares.

Res Solares seu cardiacæ, hora ☼.

V *Venus ♀ & res Venereæ.*

VEnus, Ἀφροδίτη, beneuola, amica Soli, Marti, Mercurio, Lunæ, inimica Saturno, sympathica est partibus genitalibus; & has species continet.

Ex mineralibus, Argentum, Ambram; ex lapidibus Berillum, Co-

Res Venereæ seu spermaticæ hora ♀.

rallum, lapidem Lazuli, Saphyrum, Topazium, Tutiam. Ex vegetabilibus, Adianthum, Coriandrum, Cyclamen, Fabariam fragariam. Omnes Orchidum & Satyriorum species; Lilia, Narcyssum, Rosam; Serpillum, Thymum, Muscum, & omnis generis thymiamata; ex animalibus, deliciosa, lasciua, mitia, blanda, iucunda, vt sunt Catulus, Cuniculus, Capra, Hircus. Ex auibus, Columbam, Cygnum, Lusciniam, Motacillam, Passerem, Pauonem, Picam, Turturem.

VI Mercurius ☿ & res Mercuriales.

MErcurius mutabilis, bonus cum bonis, malus cum malis; respicit pulmones, quos influxu suo sympathicè irradiat. Species eius sunt.

Res Mercuriales seu pulmonariæ ho-ra ☿.

Ex mineralibus, Argentum viuum, Marchasita, Smaragdus, Topazius. Ex vegetabilibus, Anisum, Aquilegia, Chamæmilla, Fumus terræ, Corylus, Iuniperus, Nummularia, Pentaphyllum, Pimpinella, Scabiosa, Mercurialis, Tussilago, Veronica. Ex animalibus, ingeniosa, astuta, sagacia, abblandientia, loquacia, vt Canis, Simia, Vulpes; ex auibus, Alauda, Pica, Luscinia, Psittacus, Merula, Carduelis. Ex aquatilibus, Rana piscatrix; ex insectis Formica, Apis, Gryllus, Locusta.

VII Luna ☽ & res Lunares.

LVna mediocris inter bonitatem & malitiam, respicit cerebrum, & neruosam substantiam; resque sibi subiectas habet, vt sequitur.

Res Lunares seu Encephalicæ, sumendæ hora ☽.

Ex mineralibus, Argentum, Selenitem, Alumen, & omnia salium genera, sicuti & omnia alba, & viridia, vt sunt Corallus alba, Crystallus, Margarita, Mater perlarum, Succinum, Camphora, Ambra. Ex vegetabilibus, Agnus castus, Alkakengi, Arundo, Brassica, Lactuca, Mandragora, Nasturcium, Nymphæa, Iuglans, Portulaca, omnia denique Lunariarum genera, & quæ intra, aut ad aquas natales suos habent. Ex animalibus, Felis, Anser, Ardea, Mergus, & omnes aquaticæ volucres; ex piscibus, Cancer, Cochleæ, Ostrea, Ranæ; ex insectis, Aranea, Bufo.

Atque hæ sunt species rerum sublunarium septem planetarum dominio subiectæ, partim ex Neotericis, partim ex Auenar Arabe extracta; è quibus Ægyptij suas harmonicas concinnabant catenas, ad in medicamentis humani corporis infirmitatibus subueniendum.

CAPVT IV.

Applicatio dictorum, siue Medicina Aegyptiorum applicata; & primùm de Botanicis remedijs, & morborum distinctione.

PRædictas analogas rerum ad superiorum entium species Ægyptij suis temporibus, locis, alijsque circumstantijs ita cautè & sollicitè in vsum Medicum adhibebant, vt si vnam præterirent, irritum totum negotium cadere crederent. Distinguebant verò morbos omnes, iuxta numeros membrorum humani corporis, comparatos ad duodecim signa, & septem planetas; ita vt Cephalicos morbos ad Arietem & Lunam; *Ægyptij morbos distinguebant iuxta numerum membrorum corporis humani.*

Pulmonares ad Cancrum & Mercurium; Cardiacos, id est, cordis infirmitates ad Leonem & Solem; & sic cœteros morbos singulos ad sua signa, & planetas, tanquam sympathicas eorundem causas referrent. Quo facto, si quis infirmitate quadam capitis laboraret, diligenter causas morbi, & qualitatem examinabant, si ex humiditate, vel frigore originem habuisset. Quod si excessiuo quodam phlegmone inuasum esset membrum, catenam humido-frigidorum in dictæ infirmitatis curam adhibebant. Si contrà frigus & siccitas causa fuisset, humido-calidorum catenam sibi consulendam putabant. Atque hic erat primus gradus medicationis Ægyptiacæ, quo contraria contrarijs adhibebant. Quæ omnia fusè deducit Rabbi Sola, Haly Arabs, & Prosper Alpinus in suis de Medicina Ægyptiorum monumentis. Qui verò aliquantulum subtiliùs de rebus Medicis ratiocinabantur, paulò antè enarratos morbos succisiùs subdiuidebant. Ita capitis morbos in quinque Classes diuidebant, ita vt primaria Classis morbos rheumaticos, siue eos, qui à rheumate seu catharro dependent, contineret; cuiusmodi sunt catharri, scotomia, vertigo, paralysis, epilepsia, apoplexia; quibus curandis peculiares Medicos adhibe- *Rabbi Sola, Haly Arabs. Prosper Alpinus.* *Morborum capitis quinque classes.*

hibebant, qui totâ vitâ nihil aliud moliebantur, quàm vt horum malorum causas, & origines scrutarentur, ijsque oportuna & appropriata media singulis singula adinuenirent. Secunda Classis, morbos oculorum; Tertia aurium; Quarta linguæ & faucium continebat; Quinta circa extrinseca mala, vt sunt scabies, psora, & vulnera extrinsecus inflicta, versabatur; quibus singulis curandis totidem Medicos præficiebant; ita vt alij essent Medici Rheumatici; alij Oculares; Auriculares alij; alij denique alijs præficerentur curandis malis; neque vlli alijs, lege latâ, vti suprà in Politica Ægyptiorum cap. 3. fusè deduximus, licebat intendere. Alij præterea non occupabantur, nisi in pectoris & pulmonum cura; alij in cordis morbis, quorum iterum magna varietas est, medendis destinabantur. Alij in hepatis, renum, & vesicæ, splenis, iliorum; alij in stomachi, & intestinorum; alij denique in febrium curam vnicè incumbebat; ita vt tot Medici, quot morborum species essent, deputarentur. Sic fiebat vt singuli summo studio membri sibi commissi curam per oportuna remedia, & quàm maximè appropriata, atque ex catenis suis extracta, adorirentur, effectusque sequerentur in dictorum morborum cura prorsùs prodigiosi. Quia tamen magna morborum vnius ad aliud membrum connexio est, hinc lege tenebantur primò vniuersalem Medicinam, & anatomiam addiscere; & tandem sufficiente eiusdem notitiâ instructi ad particulares morbos sanandos pro inclinatione cuiusuis, animum adijcere. Vide quæ suprà in Politica Ægyptiorum pluribus de hisce egimus. Porrò cùm Ægyptus ex naturali sua constitutione certos quosdam & epidemicos morbos produceret, de quibus vide suprà citatum Prosperum Alpinum; diligenti indagine primò causas horum morborum indagabant, & deinde commoda remedia adhibebant. Nam certis anni temporibus ex Austro ardentibus sabulosi soli caloribus venti commisti, vti exotica symptomata in corporibus, ita morbos quoque diuersos efficiebant. His itaque præmissis, curam membrorum triplici viâ aggrediebantur; sympathica, astræa, characteristica siue hieroglyphica; de quibus singulis differemus.

Morbi aliorum corporis humani membrorum.

Morbi peculiares habebant peculiares Medicos apud Ægyptios.

CAPVT V.

Medicina sympathica:

Medicina sympathica Ægyptiorum.

MEdicina sympathica Ægyptiorum in hoc consistebat, vt res seu species eorum quæ occultum aliquem ad membrum curandum consensum habere cognoscerentur, singulari præparatione adhiberentur. Has autem ex catenis mundanis, quibus res eiusdem naturæ plantæ alicui, vel signo Zodiaci, quod membro curando præerat, abditæ naturæ similitudine connecterentur, depromebant: nôrant enim species nonnullas naturali quâdam inclinatione cum sidere aliquo connexas membrorum, quorum sigilla exprimebant, conseruationem appetere, ita vt quantò plures huiusmodi concurrerent, tantò maiores effectus in cura membri

appe-

appetiti se præstituros esse crederent. Nam vt rectè inquiunt Arabes ex mente Ægyptiorum apud Marsilium Ficinum cap. 2. de vita cœlitùs comparanda. *Neque verò diffidere debet quispiam, nos, atque omnia quæ circa nos sunt, præparamentis quibusdam posse sibi vendicare cœlestia; nam cœlitùs hæc facta sunt, assiduèque reguntur, & illi inprimus præparati sunt ad illa. Ergo sicuti in nobis membri cuiuslibet, præsertim principalis qualitas motusque ad alia pertinet, ita membrorum principalium actus in Mundo commouent omnia, & membra inferiora facilè capiunt à supremis vltrò dare paratis; quo enim potentior causa est, eò est principalior ad agendum, eò & propensior ad dandum; exigua itaq; præparatis nobis insuper adhibita cura sufficit, cœlestium muneribus capiendis, si modò quisque ad id præcipuè se accommodet, cui præcipuè subditus est.* Et capite septimo applicationem huius rei docet his verbis: *Totum corpus fouebitur, caput verò potissimùm, si planetas obseruaueris in Ariete, vel in suo quemque domicilio; præcordia, si in Leone; stomachus, iecurque, si in Cancro, & Marte, vel saltem in Virgine; adhibuerisque ea quæ propriè membrum petunt. Expedit quoque, quæ quisq; Planeta membra in signo quolibet habeat, nosse.* Quæ omnia vno mundanæ vitæ spiritu animata credebantur ab Antiquis Ægyptijs. Nam vt rectè Abu Rhodam asserit, fuit Ægyptiorum dogma; animam Mundi, quam روح الدنيا *Ruach aldonia* vocabant, totidem rationes diuinitùs sibi habere insitas, quot sunt in mente diuina ideæ, quibus ipsa fabricatur species in materia; vnde vnaquæque species per propriam rationem seminalem propriè respondet ideæ; facilèque potest per hanc sæpe aliquid illinc accipere, quandoquidem per hanc illinc est affecta: ideoque si quando à propria forma degeneret, potest hoc medio sibi proximo formari rursum, per quod id medium inde facilè potest reformari. At si certæ cuidam rerum speciei, vel indiuiduo eius ritè abhibeas multa quæ sparsa sunt, sed ideæ conformia, mox in materiam hanc hoc pacto oportunè paratam singulare munus ab idea, per rationem videlicet animæ seminalem, deriuabis; non enim intellectus ipse propriè, sed anima ducitur; neque enim putabant Sapientes veteres certis Mundi materijs Numina quædam à materia penitùs segregata trahi, sed Dæmones potiùs animatique munere stellarum viuentium, vti dicebant, trahebantur. Quando itaque anima gignit speciales inferiorum formas, viresque eas per rationes efficit proprias, sub stellarum formarumque cœlestiũ adminiculo; singulares verò indiuiduorum dotes, quæ sæpe nonnullis insunt tàm admirandæ, quàm in speciebus esse solent, exhibet per seminales rationes, non tàm sub adminiculo formarum figurarumque cœlestium, quàm situ stellarum, & motionum habitu, aspectuumque planetarum tùm inter se, tùm ad stellas planetis sublimiores; anima siquidem nostra vltra vires membrorum proprias communem vbique promit in nobis vitæ virtutem, maximè verò per cor tanquam ignis animæ proprium fontem. Similiter anima Mundi, dicebant Veteres, vti vigens per Solem præcipuè suam passim explicat communis vitæ virtutem; vnde & animam & in nobis, & in Mundo, in quolibet totam, potissimùm in corde, atque Sole collocatam arbitrabantur. Sicuti enim animæ nostræ virtus per spiritum adhi-

Marsilius Ficinus.

Abu Rhodam

Ægyptiorum dogma de Anima mundi.

Anima mundi per Solem vires suas exerit.

adhibetur membris, sic virtutem animæ Mundi per ætherem, quæ est veluti quinta quædam essentia, quæ vbique viget, omnium penetratiua, ceu spiritus quidam intra corpus Mundanum, sub anima Mundi dilatari putabant per omnia, maximè verò illis virtutem hanc infundi, quæ eiusmodi spiritus plurimùm hauserant. Hinc quintam hanc essentiam tùm elementis, tùm mixtis commistam dextrè segregabant, ijs potissimùm vtentes, quæ huiusmodi quintâ essentiâ & spiritu abundabant, vt sunt vinum, saccarum, balsamum, aurum, lapidesque pretiosi, myrabulani, quæ suauissimè redolent, lucentque, & in subtili substantia qualitatem habent calidam, humidam, atque claram. Præterea sicuti alimenta ritè in nobis assumpta per se non viua, per spiritum tamen nostrum ad vitæ nostræ formam rediguntur; sic & corpora nostra ritè applicata corpori, spirituique mundano, videlicet per res mundanas, & per spiritum nostrum ijs sympathicum, necesse est, vt illa ex vita mundana hauriant quàm plurimùm. Quæ omnia pulchrè ostendit Iamblichus de mysterijs Ægyptiorum, quem Lector consulat.

Quinta essentia rerum.

Hinc Ægyptij, vt morborum radices efficaciùs extirparent, Medicinas singulis membris appropriatas, ex herbis, plantis, animalibus, dictis membris analogis, sub correspondente cœli situ & hora compositas alembico imponebant, & distillatione continuâ inde aquam purissimam, subtilissimam, atque ætheri siue quintæ essentiæ mundanæ, quem spiritum animæ Mundi dicebant, simillimam summâ industriâ extrahebant. Verbi gratia caput à noxijs rheumatismis purgaturi, è speciebus quæ caput respicerent, liquorem trahebant, qui congruo tempore iuxta Astrologicas leges sumptus, euestigio ad membrum, cuius causâ productus erat, conseruandum, contraq; inimicas morbosarum qualitatum ibidem stabulantium machinas confortandum conuolabat; fiebatque vt tùm vi penetratiuâ, tùm efficaciâ medicamenti æger mox inimico latente liberaretur. Idem dicendum de cardiacis, spleneticis, hepaticis, spermaticis, pectoralibus, & sic de cœteris: liquorem enim hunc subtilissimum à spiritu mundano vitarum authore mirificè confortari aiebant, qui quidem in vnum cum spiritu æthereo coalescens, ac præter hæc commixtarum ei specierum appropriatis virtutibus tinctus, non poterat non magnos & prodigiosos in morbis profligandis effectus præstare, cùm in huiusmodi liquoribus, abiectis, exutisque crudis speciebus,& vtcunq; inexistentibus malignitatibus, sola rerum vis,& naturalis dos qualitasque dominetur specifica à totius substantiæ proprietate emanans. Et quoniam in omni distillatione tria potissimùm miro dissolutionis artificio emergunt, spiritus, oleum, sal; vti spiritus miram vim in membris sibi sympathicis confortandis obtinebat, ita sal in canalium microcosmi obstructionibus aperiendis, vti & oleum in extrinsecorum malorum cura miræ efficaciæ perhibebatur, vnumquodque in ea partis affectione, cui symbolum erat. Nonnulli vino electo priùs maceratas, & deinde distillatas exhibebant res. Alij electuaria inde conficiebant, pro inclinatione videlicet & iudicio Medicorum, qui tamen nunquam à catena rerum morbo alicui profligan-

Medendi ratio Ægyptiorum.

Distillatione tria eliciuntur, Spiritus, Oleum, Sal.

gan-

gando conferentium, recedebant. Quæ quidem fufiffimè pertractata apud EbnRhodan Arabem vide.

De Panacea, seu Medicamento Catholico Aegyptiorum omnibus morbis profligandis aptissimo.

NAturam morborum medicatricem illam dicit Hippocrates instrumentorum causam, qua ad præcipuas facultates exercendas, vel instaurandi conseruandique causa, anima immediatè vtitur. Quam quidem intelliges non elementarem tantùm partium miscellam, primarumque qualitatum crasin, sed substantiam illam ex humido radicali & & calido primogenio, insitoque spiritu conflatam, animi corporisque vinculum, cœlestium, terrestriumque hypostasin, quam in præcedentibus quintam essentiam appellauimus; Veteres cœlum quoque elementare, & elementum cœleste nominarunt. Quæ quidem ex mente Hippocratis è singulis membris humani corporis decidua semen informat, fermentat, disponit, & subituræ sibi animæ corpus ex subiecta sibi materia efformat, partibus consimilibus ipsis, à quibus effluxit, noua harmonica propaginis miscella. Nam pars è capite excisa, nouum caput, cuius ideam retinuit, conformat; quæ ex corde, nouum cor; quæ ex hepate, nouum hepar; quæ ex pulmonibus, nouum pulmonem; & sic de cœteris. Quod autem sibi efformauit membrum in nondum edito fœtu, eiusdem officium est, ipsummet in iam edito in omnibus incolume conseruare, vel ad salubritatem reducere, si ex ea fortè deciderit. Tametsi verò natura illa tota ad totius corporis integritatem, conseruationem, incolumitatemque concurrat; potissimùm tamen eius diuersæ particulæ, diuersis corporis partibus, quibus innatæ sunt, per occultam quandam sympathiam consensumque, opem adiumentumque ferunt; quod Medici dispositionem vocare consueuerunt partium à tota substantia procedentem. Quamuis enim naturâ inuicem minimè differant, vtpote substantiæ innatæ; aliquam tamen habent propriam συμπάθειαν cum corporis partibus quibus insunt, qua corporis membrum cui congeneæ sunt, conseruant, confortant, & à morbis veluti conseruationi contrarijs vindicant. Hinc Ægyptij capitis morbo laborantibus capita volucrum, cerebraque diuersa animalium, maximè congruorum; hepaticis iecinora; cardiacis corda; spleneticis splenes; phtisicis pulmones, vt dixi, appropriatorum animalium deuoranda, vel cocta, vel appropriatis herbis, cephalicis, cardiacis, hepaticis, pulmonaribus, spleneticis præparata exhibebant; non nescij, huiusmodi alimentum probè officio suo in curando membro, cuius signaturam habebat, & in cuius conseruationem vnicè inclinabat, functurum. Et tametsi magno cum infirmorum commodo similia exhiberentur, quia tamen experientiâ didicerant, tantò medicamenta maiorem effectum sortitura, quantò partibus, imò toti similiora, imò eadem iuxta speciem suam forent; hinc aliud quidpiam sublimiùs architectati sunt. Etenim ex singulis

Panacea Ægyptiorum. Hipocrates per naturam medicatricē quid intelligat.

Virtus primogenia humidi radicalis & calidi.

Natura medicatrix.

Ægyptij diuersis membris laborantibus diuersa animalium membra applicabant.

Ægyptij ex humani corporis membris liquores medicos eliciebant.

gulis humani corporis membris seorsim Chymicâ arte liquores quosdam extrahebant; quibus mirificos, & quasi prodigiosos effectus, in cura eius partis, ex qua extracti essent, præstabant. Sic autem procedebant. Ad spiritum vitalem corroborandum, cor hominis recenter occisi, & adhuc calidi eximebant, vel hepar, vel pulmones, vel cerebrum, & sic de cœteris; quòd minutas in partes contusum mixtis herbis, si cor esset, cordiacis; si hepar, hepaticis; si stomachus, stomachicis, alijsque rebus dictum membrum respicientibus, & sic de cœteris, alembico inclusum igne lento distillabant: liquor enim, qui inde proueniebat, erat illis Medicina appropriata & specifica, in propositi membri curam destinata; quam ægro vel solam, siue alijs mistam, vel iusculo liquoribus probè diluto, competente tempore & hora præbebant. Panaceam verò sic præparabant. Cadauera, quas Mumias vocant, ritè priùs balsamo, myrrha, asphalto, cœterisque speciebus condita, minutim secabant, quibus frumentum, vinum, myrabulanos, aurifolia, similiaque catholica medicamenta apponebant; totaque massa intra vas Chymicum imposita, inde vel salem, vel liquorem eliciebant, quem Panacea dicebant, omnibus morbis proficuum. Cùm enim virtute in dicto corpore omnia membra lateant, suisque specificis virtutibus polleant, & singula ad singula sibi sympathica inclinationem habeant naturalem; certò sibi persuadebant, singulas singularum partium in hoc extrahi latentes virtutes, & inconfusas eo modo in membra sibi correspondentia agere, quo separatæ agunt: atque adeo liquorem hunc catholicum, vti ex totius corporis massa extractus fuit, ita catholicam quoque virtutem obtinere, ad totum corpus, cui applicabatur, ab omni morborum violentia tutandum, vindicandumque, ob rationes paulò antè indicatas existimabant. Quæ omnia fusiùs prosequitur suprà citatus Eben Rhodam in suo de Ægyptiorum Medicina tractatu, cuius verba Arabica libenter hoc loco apponerem, nisi libri moles, & describendi tædium deterreret; sufficiat mentem eius paucis hisce insinuasse.

Panaceam quomodo præpararint Ægyptij.

Eben Rhoda.

CAPVT VI.

De Medicina Hyperphysica & Astræa, seu Characteristica, aut Amuletaria.

§. I.

De Medicina Hyperphysica Aegyptiorum.

Medicina hyperphysica quæ.

MEdicinam hyperphysicam eam esse dicimus, quæ non naturalis indaginis studio, sed diuini Numinis, aut Genij alicuius inspiratione acquiritur; idque varijs modis contingere potest; vel per adiurationes

nes & ensalmos, vel per somnium, aut apparitiones manifestas, alijsque modis quos in Magia hieroglyphica descripsimus. Et hoc erat proprium institutum Hierophantarum Ægyptiorum; ad quod gratiæ munus adipiscendum mirum in modum se ieiunijs, vitæ castimoniâ, temperantiâ victus se disponere nôrant; medijs siquidem naturalibus, & intellectualibus operationibus, Deorumque perpetuâ contemplatione, ad id se peruenire posse firmiter credebant. Erant autem ijs decem Dij, quibus potissimùm in medicamentorum, singulis morbis appropriatorum reuelatione consequenda, vti infrà ostendemus, adiurandis, sollicitandisque occupantur; quibus & singulos suos numeros consecrabant, veluti mundialium catenarum indices: quos & mirâ quâdam ratione rebus naturalibus ad prodigiosos effectus producendos applicabant; quod in vegetabilium argumento maximè patuit. Vnum siquidem supremo Numini & Causæ causarum, ex quo vti ex perenni quodam fonte cuncta profluunt, dicabant. Nephtæ dyadem, Mineruæ triadem, tetradem Apollini, siue Horo, pentadem Isidi, Osiri hectadem, heptadem Mercurio, octadem Ammoni, enneadem Typhoni, decadem denique Momphtæ attribuebant. Verùm, vt procedendi methodum in vegetabilis naturæ officina constitam (vt interim alios naturæ gradus taceam) demonstrem; primò herbarum folia quem numerum exprimerent, inquirebant; & hanc, quæ numerum aliquem certum certo Numini dedicatum foliorum numerosa fœtura adæquaret, veluti sub correspondentis Numinis tutela conseruabant, tanquam ad dicti Numinis œconomiam pertinentem. Flores quoque secundùm foliorum numerum quibus ornabantur, vnà cum figura & colore examinabant; & si quem florem Numini alicui, quoad numerum, figuram, colorem correspondentem nacti essent, illum eidem Numini tanquam maximè appropriatum existimabant; hoc eodem sacrificia peragebant, tanquam ad flectendum Numen efficacissimo. Idem faciebant in numero nucleorum alicuius fructus. Quæ omnia tandem longâ experientiâ docti, tanquam ad dictorum Numinum catenas pertinentes, sacro hieroglyphicorum albo adnumerabant. Simili ratione numerum internodiorum in thyrsis plantarum, thyrsorumque figura, num rotundus teresue, aut trigonus, tetragonusque esset, ritè disquirebant; atque hosce veluti sceptra conuenientibus Numinibus sacrabant, vt in Tabulæ Bembinæ demonstratione patebit. Quibus quidem cœremonijs iuxta analogiam dictarum rerum adhibitis, mirandos tùm in Medicina, tùm in somnijs per diuinationes, effectus se exhibere posse sibi persuadebant. Siquidem de cura alicuius morbi consulturi, antequam lecto se committerent, animo priùs ritè per lustrationes varias disposito expiatoque, complures huiusmodi plantarum florumque characterismos ante se positos, intensâ fixâque imaginatione considerabant; deinde cœlum Deosque carminibus sollicitabant, vt quorum ex dictis vegetabilibus ad morbi cuiuspiam medelam conduceret, per somnium monstraret; tùm somno captando se accingentes, quod Numen primùm in somno ijs apparuisset, illius fidei commissam plantam ad desideratam propositi morbi medelam

Sacerdotes Aegyptiorum quo modo se disposuerint ad hyperphysicâ Medicinam.

Dij à quibus medicandi peritiã Ægyptij postulabant.

Vegetabilia quæ quibus Dijs attribuerint Ægyptij.

Per somnia cognoscebant Ægyptij herbarum characterismos.

diuinitùs definitam assumebant: vt si Isis comparuisset, medicinam ex pentaphyllorum Classe desumendam rebantur. Non secùs in alijs procedebant. Vide quæ in Magia, & Theologia hieroglyphica, vti & III. Tomo ex varijs Authoribus de hisce & similibus amplè tradidimus. Et tametsi hæc medicandi ratio subinde in conclamatis etiam morbis mirificos sanè effectvs sortiretur, nequaquam tamen eos naturali herbarum virtuti & proprietati, sed occulto Dæmonum pacto, & commercio quo illudebantur, adscribendos duxerim. His itaque præmissis, ad filum reuertamur.

§ II.

De Medicina Astræa.

Astræa medicina quid.

ASTræa Medicina nihil aliud erat, quàm medicamentorum ad constitutum tempus horamque, aptumque Cœli positum exhibitio; de qua cùm in Astrologia & præcedentibus affatim dixerimus, hîc breuiores esse voluimus. Totum enim negotium consistebat in rerum inferiorum, quæ necessariam cum superioribus astris, vti & humani corporis membris, quin & supramundanis ideis & genijs connexionem consensumque haberent, applicatione; de qua vide Marsilium Ficinum in libro de vita cœlitùs propaganda, vbi plura ex mente Veterum, curiosa sanè, & propria nostri instituti tradit; aliosque tùm Arabes, tùm Hebræos suprà citatos.

Marsilius Ficinus.

§. III.

De Medicina Characteristica.

Characteristica Medicina, seu amuletoria.

MEdicina Characteristica facultas est, qua incisis iuxta leges Astrologicas in lapide, aut vase medicinali ex eodem lapide, morbo alicui analogo, hieroglyphicis notis, vsu eius morbum necessariò profligari credebant. Mos itaque Ægyptiorum fuit, vt quemadmodum de herbis suprà diximus, ita & de lapidibus procederent, dum singulis Zodiaci signis planetisque certas quasdam figuras insculperent ad Genios, Signa, Sidera, morbos prorsùs analogas, horâ & tempore opportuno, scilicet quo dominabantur; hoc enim pacto & Genium præsidem per astrum sibi subiectum, astrum verò per influxum suum in figuras, has in morbum agentes, infallibilem effectum tandem infirmo conferre simpliciùs sibi persuadebant. Et tametsi huiusmodi tanquam vana & superstitiosa Astrologorum commenta Ecclesiæ legibus proscripta sint; de ijs tamen hoc loco tanquam opportuno, agendum censuimus, tùm vt radices superstitionum astrologicarum luculentiùs ostenderentur euellerenturque, tùm vt hieroglyphicæ doctrinæ veritas solidiùs comprobaretur. Hanc itaque cha-

characteristicam Ægyptiorum medicinam, seu amuletariam, præ cœteris ad posteros malefidâ traditione Arabes propagarunt; vti ex libro de duodecim signorum, ac septem planetarum sigillis Mahumed Ben Iuseph, & Morgum Ebnasa, cœterisque in Cabala Saracenica allegatis patet. Quos secuti sunt ex posteris Paracelsus in Archidoxis magicis, Cornelius Agrippa in occulta philosophia, Coclenius in Polymantia, & Gaffarellus in libello Gallicè conscripto de curiositatibus inauditis. Marsilius Ficinus lib. 3. de vita cœlitùs propaganda c. 18. modum describit fusissimis verbis, ex quibus nos instituti nostri propria hæc pauca hìc adducēda duximus. *Sunt in Cælo variæ formæ ab Ægyptijs Chaldæisque profectæ, vel saltem excogitatæ. Exempli gratia, in prima Virginis facie Virgo pulchra sedens, geminas manu spicas habens, puerumque nutriens*, quam Arabes Achati incisam dicunt magnam habere vim in conciliando optimo corporis habitu, & Principū beneuolentia. *Sunt & alij characteres signorum, & planetarum ab Ægyptijs designati. Volunt itaque imaginibus omnia hæc insculpi, vt si quis exspectet proprium à Mercurio beneficium, collocare eum in Virgine debeat, vel saltem ibi Lunam in aspectu Mercurij, & imaginem tunc ex stanno conficere, vel argento, in quo totum sit Virginis signum, & character eius, characterque Mercurij. Saturni Veteres imaginem ad vitæ longitudinem faciebant, in lapide Saphyro hora Saturni, ipso ascendente, atque feliciter constituto. Forma erat homo senex, in altiori cathedra sedens, vel dracone; caput tectus panno quodam lineo fusco, manus supra caput erigens, falcem manu tenens, aut pisces, fuscâ indutus veste. Ad longam vitam atque felicem Iouis imaginem in lapide claro & albo figurabant; erat homo sedens supra aquilam, vel draconem, coronatus, hora Iouis, ipso in exultatione sua feliciter emergente, croceam indutus vestem. Contra timiditatem hora Martis imagines fabricabantur prima Scorpionis facie oriente, Martem armatum & coronatum. Ad morbos curandos fingebant Solis imaginem in auro hora Solis, prima facie Leonis ascendente cum Sole; Regem in throno croceâ veste, & coruum, Solisque figuram. Ad lætitiam, roburque corporis, Veneris imaginem puellarem, poma floresque in manu tenentem, croceis & albis indutam, hora Veneris, prima Libræ, vel Piscium, vel Tauri facie, in hisce enim signis valde prosperari dicebant. Imaginem Mercurij ad ingenium & memoriam prima facie Geminorum sculpebant. Item contra febres sculpebatur Mercurius in marmore, homo tela manu gerens, hora surgentis Mercurij; subinde materiæ cuidam imprimebant languentibus assumendæ. Hinc omne genus febrium curare dicebant. Erat autem Mercurij forma, homo in throno sedens, galeratus, cristatusque, pedibus aquilinis, sinistrâ gallum tenens, aut ignem; alatus aliquando super pauonem, dexterâ tenens calamum, veste variâ. Luna puella pulchra, cornuto capite supra draconem, vel Taurum sedens, serpentibus tùm capite, tùm pedibus inuolutis, mirificam contra calculum, genitaliumque dolores, & ad sanguinem adstringendum hora Saturni, vim obtinere putabatur. Item Leonem auro imprimebant, quem quidem expellendis morbis gestatum mirificè conferre credebant. Ad renum morbos similem faciebant, Sole in corde Leonis medium Cœli obtinente. Prolixum foret dictu, quas per quælibet signa facies Antiqui, & quas Lunæ stationes tanquam necessarias in exprimendis imaginibus obseruabant. Nam in statione Lunæ à gra-*

Characteristicam Ægyptiorum medicinam Arabes propagarunt.

Mahumed Ben Iuseph Morgam Ebnasa.

Paracelsus. Cornelius Agrippa. Coclenius Gaffarellus.

Marsilius Ficinus.

Formæ Cœli lapidibus & amuletis ab Ægyptijs & Arabibus incisæ, ex Marsilio Ficino.

gradu Virginis decimo ſeptimo ad finem eius faciebant imagines contra morbos, & odia, & iter felix. In ſtatione Arietis à primo gradu ad duodecimum, contra morbos & diſcordiam. In ſtatione Capricorni à gradu duodecimo ad vigeſimum quintum, aduerſus languorem, & carcerem. In ſtatione ♓ à gradu quarto ad decimum ſeptimum, ad curandos morbos, ad lucrum, ad augendam meſſem; & in alijs ſimiliter alias vana ſæpius curioſitate machinabantur, quæ non tàm Magum, quàm Medicum redolerent. Hæc Marſilius. Quæ quidem Arabum relationi congruunt, ſed puram Ægyptiorum doctrinam non redolent, vtpote varijs aliarum gentium ſuperſtitioſis opinionibus contaminatam. Quæ itaque methodus fuerit in characteriſtica Medicina Ægyptijs vſitata, explicare viſum fuit.

Methodus Ægyptiorum in characteriſtica Medicina.

Dictum fuit in præcedentibus, Geniorum duodecim ſignis Zodiaci, vti & ſeptem planetis præſidentium dominium, eos quàm maximè obſeruaſſe. Cùm enim ſucceſſiuâ quâdam traditione Genios tùm dictis ſignis planetiſque, tùm ſingulis corporis morbis præſides nôſſent; ſic auſpicabantur negotium. V. gr. contra morbos cordis, aureæ laminæ rotundæ hora Solis, & Sole circa Baſiliſcum, quod cor Leonis appellant moderni, conſtituto, incidebant figuram Sphyngis, quæ capite hominem, corpore reliquo Leonem referret, alis maximè conſpicuam; totum verò hieroglyphicum Intelligentiam Solarem indicabat; per faciem humanam procedendi & intelligendi vim; per Leonis Solaris animalis corpus, fortitudinem & robur; per alas velocitatem motus exprimebant. Hanc figuram auro Solari ſpeciei inciſam, varijs ſuffumigijs ex varia Solarium ſpecierum materia paratis, varijſque Solarium herbarum ſuccis delibutam, Genio conceptis verborum formulis conſecrabant: hanc ſummâ ſollicitudine & curâ, dicto modo conſecratam, lateri è regione cordis filo aureo appendebant; & ſic beneficio Genij Solaris, huiuſmodi Solaribus ſpeciebus potenter attracti, tùm ſidera, tùm ſpecies curæ fideique ſuæ commiſſas, in membri pariter ſibi commiſſi curam ſollicitabant, atque adeo omnia à corde, ſpiritibuſque vitalibus incommoda arceri & auerruncari firmiter ſibi pollicebantur. Non ſecùs in reliquorum membrorum cura procedebant. Si tamen huiuſmodi ſuum ſortirentur effectum, nequaquam quenquam putare velim, id verè Numinis Solaris attractu factum, ſed Dæmonum, eorum ſe operationibus ſemper interſerentium, illuſione contigiſſe, vt proinde huiuſmodi meritò ab Eccleſia tanquam implicitam, vel explicitam Dæmonum inuocationem in ſe continentia, iam dudum proſcripta fuerint; vnde ſimilia non doceo, ſed Chriſtianos hâc meâ deſcriptione cautos velim in ſimilibus attentandis.

Cordiacis morbis medēdi ratio per characteriſticam.

Superſtitioſus characteriſticæ medicinæ vſus.

Morbis capitis quomodo medicentur Ægyptij per Amuletariam medicinam.

Porrò contra noxios totius corporis humores & infirmitates, potiſſimùm capitis & cordis, omnium ferè morborum radicis, vaſa præparabant

bant ex appropriato lapide, quibus ſymbola hieroglyphica, ad Genios cordis, capitis, humorumque præſides ſympathica inſculpebant, ex quibus quocunque morbo infeſtarentur, ſi potionem cephalicis & cordiacis ſpeciebus ritè priùs compoſitam biberent, ſymbolorum occulto tractu, Genios præſentia ſua infirmum liberare credebant; tametſi ego non tàm ſymbolis, Genioque attracto, quàm Medicæ potioni, ſanitatis effectum adſcribendum duxerim. Huiuſmodi vas ex Cæſareo gazophylacio depromptum non ita pridem ad me tranſmiſit celeberrimus Bohemiæ Ar- *Marcus Marci.*

chiater Ioannes Marcus Marci, amicus cumprimis ſingularis, cuius typum hîc oculis Lectoris vnà cum interpretatione eiuſdem proponendum exiſtimaui. Vas eſt ex integro Achate Orientali, altitudinis vnius palmi, ſi collum excipias, cui manubrium alterâ parte corporis inſertum, annexum eſt; corpus dimidium latitudinis vnius pollicis habet in craſſitie, vt proinde mirum ſit, quomodo & quâ arte lapis tam durus per foramen tam tenue, videlicet latitudinis vnius pollicis, excauari potuerit; opus ſanè admirandum eſt, verbo, Ægyptiacum. Anterior pars figuras hieroglyphicas ſequentes habet. Figura humana in Scarabæi corpus deſinens, ac quaternis alis in crucis formam ſe diſpeſcentibus, vtrâque manu ſpicas continens; inferioribus binis alis annexus globus ſpectatur, cui ſupponitur Ibis expanſis alis; ſequitur hanc figura humana genuflexa, alterâ manu capite ſextilem Lunam ſuſtinens, triplici ſpicâ inſignitâ, alterâ ſceptrum Arietino capite inſignitum continet; baſin adornant flos Nenupharis ſeu Nymphææ, vel Loti Ægyptij, binis ſpicis ſtipatus. Poſterior pars humanam figuram continet, quæ aram impoſita Sphynge adornatam duobus brachijs Ypſilomorphis ſuſtinet; ſub cuius pedibus flos Nymphææ, vti priùs, geminâ ſpicâ cernitur. Latera oppoſita Cynocephalos continent, quorum vterque columnæ Nymphæa & ſpicis adornatæ rectùs, & manu florem Nenupharis continens, inſiſtit; quæ partim ranæ

flori

flori Nenuphari insidente, partim arulis, vase, cœterisque symbolis insignitis è latere stipantur.

Hieroglyphici vasis explicatio.

Quæ omnia quid significent, explicare aggredior. In anteriori parte occurrit humana effigies in Scarabæi corpus desinens, quadruplici alarum diffusione spectabilis; quâ nihil aliud hieroglyphicè designatur nisi Intelligentia Solaris. Globum in capite gerit, quia diuinitatis particeps. Humanâ facie, & nudo pectore conspicitur, quia intelligit & peruidet omnia, tametsi ab omni terrenæ & materialis contagionis miscella libera. In Scarabæi corpus desinit, quia sicut Scarabæus pilulam suam materialem voluendo ab ortu in occasum, tùm corpore, tùm operationibus Solis operationes exprimit; ita Solaris Intelligentia mouet globum illum Solarem ex ortu in occasum, quâ conuersione omnia inferiora mouentur, animantur, generantur. Quæ cùm omnia fusissimè in Obelisco Pamphilio, Hierogrammatismo de Scarabæo, exposita sint, eò Lectorem remitto. Qradruplici alarum diffusione insignitur, quia motus sui vim in quadripartitam Mundi faciem summâ velocitate diffundit, vti citato loco traditum est. Manibus suis spicas tenet, quia ab illis ceu homogeneis, & Solaribus speciebus conuenientem alimenti rationem procedere putant: est enim frumentum vnicum & summum hominum sustentamentum, ac magnum in Medicina robur obtinens. Sequitur hanc figuram immediatè Ibidis simulachrũ, quæ coniunctio Solis & Lunæ exprimitur, quâ opportunè medicamentum sumendum; quæ coniunctio aptè significatur per ligamina ab Intelligentia Scarabæo-formi in Lunam deriuata, quibus globus annexus est, hoc enim tempore in Lunæ globum Sol præcipuè agit, suâ eam virtutẽ imprægnando. Ibin autem Lunam significare, citato paulò antè libro, in Hierogrammatismo Ibidis, copiosè demonstratum est. Alas expansas habet, ad lætitiam & promptitudinem, quâ à Sole grauidari, in inferioris Mundi bonum, desiderat, significandam. Sequitur deinde figura genuflexa, vnâ manu Lunam sextilem capite impositam tenens, alterâ sceptrum κεκέμορφον, id est, Arietino capite insignitum sustinens, quâ indicatur sublunaris humoris Præses Nephta, quæ vim Solis & Lunæ in frumentum influxiuam in sublunari Mundo perficit, & iuxta tria anni tempora, quæ ternæ spicæ sextilis Lunæ cauitati impositæ monstrant, lætam & vberem messem præstat, auxiliante & dominante Ammone, quem sceptrum Arietiforme exprimit. Genuflectit in modum supplicantis, ad ordinationem Geniorum ostendendam, quâ inferiores Genij, superiores tanquam Præsides suos reuerentur. Cùm verò Ammon siue Arietis Genius, vti & Luna, capiti potissimùm præsint, pulchrè hoc hierogrammatismo ostenditur, quomodo Luna in Ariete constitutâ, Medicina ex frumento & Nenuphare siue Nymphæa præparanda sit, vt caput, atque adeo totum corpus ab omnibus infirmitatibus liberetur; quauè ritè & iuxta sacrificiorum leges præparata, Genij tùm Solaris, tùm Lunaris ad infirmitates suprà dictas dispellendas veluti allectamento quodam & sympathico illicio attrahãtur; Nenuphar verò cum spicacea Medicina paratum, quod ipsa figura Nenupharis inter duas spicas ostendit;

Anterior pars vasis.

sum-

ſummum in capitis morbis medicamentum eſſe, & ab Ægyptijs inuentum Abenſina docet his verbis : *Abenſina.*

نيلوفر المصري هو كرنب الما ويسمي حب العروس في مصر ومنوم مسكن للصداع الحار والصفراوي وشرابه مع الحنطة وينفع كل اوجاع الراس وهو الدوا كبيرة خصوصا لمصريون ۞

Nilupbar, id eſt, *Nymphæa Ægyptijs eſt caulis aquaticus , & vocatur in Ægypto granum Sponſi, ſomnum conciliat, ſedat dolorem capitis ex calidâ & cholerica materia cauſatum, & ſyrupus eius cum tritico præparatus confert omnibus doloribus capitis, & eſt magnum medicamentum, maximè Ægyptijs .*

Poſterior facies vaſis hæc hieroglyphica continet. Vir ſeminudus ſupra caput expanſis brachijs geſtat aræ impoſitam Sphyngis imaginem ; quâ ſignificant, Intelligentiam Solarem cordis confortatricem ; & ritus cœremoniaſque, quibus ſimilia Solari Numini in adytis conſecrari debeant : cor enim in Medicinis exhibendis, maximè & præ omnibus alijs membris confortari debere exiſtimabant, quo confortato , & ſpiritibus roboratis, omnem morborum malitiam facilè expelli credebant . Per cœremonias verò morbo analogas Sphyngem Solarem infallibiliter ad fidei ſuæ commiſſum membrum corroborandum attrahi putabant ; vnde aliam, quemadmodum paulò antè oſtendimus, Sphyngis imaginem aureæ laminæ in eundem finem incidentes, cordis regioni forinſecùs affixam geſtabant, tanquam vnicam morborum cordis medicatricem . Vt verò cordiaca medicamenta maiorem effectum ſortirentur , hinc è lateribus ſculpebant duos Cynocephalos, Loti ſiue Nymphææ Ægyptiæ folium manu geſtantes, ſupra columnas partim Nenupharis, partim triticeis caulibus ornatas, inſiſtentes . Per Cynocephalos Lunam tùm poſt , tùm ante coniunctionem cum Sole , vti ſextilis Luna capitibus eorum impoſita monſtrat, ſignificant, qua phaſi Medicinam adminiſtrandam eſſe innuebant . Eſt enim Cynocephalus, teſte Horo , Lunæ ſymbolum , de quo vberrimè tractatum vide in Obeliſco Pamphilio , Capite de Hierogrammatiſmo Cynocephali. Nymphæa verò herba Lunaris , maximæ virtutis eſt ad deducendos tùm ex capite, tùm ex omnibus membris humores. Columnis inſident, Nymphææ flore conſpicuis , tanquam rei fidei ſuæ commiſſæ, quas alterni caules nunc ſpicæ, nunc Nymphææ flore inſigniti in formam candelabri, ambiunt ; quæ indicabant , ad temperamentum Medicinæ neceſſariam eſſe compoſitionem ex Lunaribus & Solaribus ſpeciebus, quales tùm ſpicæ, tùm Nymphæa erant ; quod & limbus inferior vaſis ſat ſuperque docet, in quo ſemper Nymphæam ſpicis ſtipatam cernimus . Præterea vnicuique parua arula appoſita videtur , cui vaſculum impoſitum cum flore Nymphææ, & ſpica in vnam columnam compoſita ; quâ cœremoniam tùm in vaſe , tùm in compoſita potione conſecranda adhibenda tacitè innuunt . In poſteriori verò arula , Nymphææ floribus in formam brachiorum extenſis manus ſuperextenſa ſpectatur, quâ benefici Numinis ſibi adfuturum ſperabant, per huiuſmodi analogas cœrimo-

Poſterior pars vaſis.

monias, attractum. In angulo tandem ranam videmus Nymphææ flori insidentem; quæ vti ex putrilaginoso Nili limo ortus sui incunabula habuit, ita putridum quoque in corpore latentem humorem, morborum causam per ranam significatam, facilè dicto medicamine expelli significabant.

vasis prædicti vsus in morbis pellendis.

Hoc itaque vas tùm symbolis, tùm cœremonijs ritè consecratum potione Lunæ-Solari replebant ægroq; ex illo eam hauriendã præbebant, vel Sole cum Luna coniuncto, vel saltem Lunâ Solem sextili aspiciente. Quo facto per hasce species Lunæ-Solares infallibiliter Numina attracta ægro pristinam sanitatem restitutura sibi persuadebant. Nouerit tamen Lector, huiusmodi hieroglyphica in diuersis Mundi ordinibus diuersam significationem habuisse: quandocunque enim medicinalibus vasis incidebantur, quem in sanitate homini concilianda effectum haberent, ostendebant. Hoc pacto in Obeliscis mundialium rerum arcana denotabant; in Tabulis verò, vti Bembina, arcanæ Theologiæ mysteria, & archetypas rationes significabant, quibus dicta Numina ad analogas rationes attrahebantur; de quibus fusiùs in III. Tomo.

Vrnæ hieroglyphicæ à Ferdin: IV. transmissæ explicatio.

Porrò huic accessit aliud vas medicinale, in formam vrnæ bipalmaris, huius figuræ, quæ sequitur. Cuius exactam delineationem Serenissimus Hungariæ & Bohemiæ, modò Romanorum Rex Augustus Ferdinandus IV. pro suo in Rempublicam literariam promouendam zelo, non ita pridem explicandam transmisit, in cuius medio sequentia hieroglyphica ponuntur, quæ explicare aggredimur.

Lectio Idealis.

Mundorum elementarium dominatores, Genij Solares, qui superna & inferna influxu suo fouēt.

Fœcundo orientis & occidentis Numinis dominio potiuntur, quo omnia vniunt, potestate sua influxiua omnibus vitam præbent.

Isis venerabilis, aquarum Nili dominatrix, agrorum præses adsit.

Sub hoc amuleto Nili prophylactico, fœcũdo influxu suo Orienti, Occidenti, Septentrioni, & Meridiei assistant commissis sibi pignoribus, atque hoc signo T ab omni malignarum potestatum impetu, in subterraneo Regno seruent & defendant.

Pri-

Primo ordine habentur hæc hieroglyphica; temon cum tribus lineis, ſceptro ſuperimpoſito; ſequuntur hæc duorum Geniorum ſimulachra cum ſceptro κριομόρφῳ, id eſt, Arietino capite inſignito; deinde duæ pyramides inuerſæ cum intermedio circulo. Per temonem indicant vehiculum quo per inferiores tres Mundos veluti per humidum ducuntur Genij Solares, quod ſimulachra Accipitrinis capitibus conſpicua indicant, auxiliante Ammonia vi per ſceptrum Arietini capitis ſignificata, & ſuperiorem iuxta ac inferiorem Mundum radijs ſuis perſtringente, quod per pyramides inuerſas notatur. Vide quæſo Obeliſcum Pamphilium l. 3.

In ſecundo ordine primo loco ſceptrum κριόμορφον, cum duobus curuis baculis, intermediante capite Hori, ſceptro, circulo; ſequitur manus extenſa, cum ſerpente, & trigono; quibus Ammonia vis Orienti & Occidenti dominans, eiuſque in Mundum ſenſibilem influxus rebus vitam præbet.

In tertio ordine caput fœmininum, cum ſuprapoſito pheretro, quo cultus Iſidis notatur; ſequitur Accipiter ſymbolum Oſiridis, cum figura aquæ; deinde duo ſceptra cum duabus lineis obliquis, quibus dominium, quod in aquas poſſident, quemadmodum in Obeliſco Pamphilio demonſtrauimus, indicatur.

In quarto ordine vas Niloticum, cum ſceptro Momphta; cum duobus ſceptris incuruis intermedio ſceptro Ammonio, & duobus quadratis; quibus indicatur Momphtæ & Ammonis beneficio calidum & humidum ad naturæ vegetabilis generationem aptè temperari, atque per influxum ipſorum ab omnibus aduerſis & infortunatis defendi; quod per crucem anſatam & Noctuam aptè ſignatur. Auctoritates hoc loco non adduco, cùm eæ III. Tomo tanquam loco proprio reſeruentur. Atque hæc quidem iuxta phyſicum ſenſum ita accipi debent; iuxta ſenſum medicum ea indicare volunt humorem ex varijs ſpeciebus compoſitum vaſi incluſum, ſub Ammonis, Iſidis, & Oſiridis poteſtate eſſe, vnde quicunque ex eo biberit infirmus, eorum adiutorio propter ſympathicas tùm hieroglyphicorum, tùm ſpecierum, ex quibus Medicina compoſita eſt, rationes, infallibiliter eum liberatum iri credebant.

Talis erat vrnula ex Helite lapide medicinalis, quam Petrus Stephanonius in ſuo Muſæo olim aſſeruabat, in cuius ſuperficie in formã cordis elaborata, hæc hieroglyphica depinguntur: globus alatus, figura humana ἱερακόμορφος ſedens, figura Solis, quem ſequitur pyramis, & hanc Leonis caput, quod excipit Accipiter, cum flore Loti, terminat tandem circulus cum duobus ſegmentis, vt in ſeq. fig. patet. Quæ quidem hieroglyphica nihil aliud indicant, niſi Solarium rerum catenam, in qua primo loco globus alatus exhibet triforme Numen, ſtatua ἱερακόμορφος cum ſtella appoſita, Genium Solarem, circulus verò ipſum Solem, pyramis ignem, caput Leoninum, animal Solare quadripes, Accipiter Solarem alitem. Lotus Solarem plantam; circulus verò cum duobus ſegmentis, Solem ſubterraneum, videlicet aurum; nihilque aliud indicant, niſi cardiacum

Interpretatio vaſis medicinalis extracti ex Muſæo Petri Stephan. cuius figuram vide in ſequenti facie.

morbum, quem curari posse credebant, solis rebus Solaribus ex catena Heliaca extractis: id est, poculo ex lapide Helite in cordis figuram adaptato, ex quo potio ex Solaribus liquoribus, quæ cœteris speciebus Solaribus delibutæ sint, & per ignem distillata, hora Solis, ab infirmo ebibebatur, vti dictum est. Figur sequitur.

Ægyptij & Arabes vasa medicinalia hieroglyphicis notis insigniunt.

Erat itaque familiare Ægyptijs, vasa medicinalia hieroglyphicis quibusdam Schematis Numinum certos morbos respicientium notare, quibus tanquam sympathicis rebus tracti, morbos quos notabant, curarent. Acceperunt ab Ægyptijs istiusmodi inuentum Arabes, quibus huiusmodi vasis characteristicis nihil frequentiùs est, vti videre est in Musæis Angelomi, Caroli Antonij Magnini, & meo, quæ huiusmodi phialas in medicum vsum paratas continent; hoc tamen discrimine, quod Arabes, præter figuras Scorpionis, Serpentis, Leonis &c. Orationes quoque seu Ensalmos ex Alcorano depromptos Arabicis characteribus descriptos apponant; à quibus ad nostra vsque tempora mos hic deuolutus varia quoque pocula suppeditauit superstitiosis characteribus contra certorum morborum vim insignita; v. g. contra ictericiam accipiunt poculum ex cera virgine flaua, cui Galgali volucris figuram imprimunt; ex quo quotquot ictericio morbo infecti biberint, mox eo liberari asserunt. De quibus fusè superstitiosus Paracelsus in suis Archidoxis, quæ cùm indigna luce sint, consultò omitto.

Pocula varia superstitiosis characteribus insignita.

Paracelsus.

Annuli & laminæ medicæ Ægyptiorum.

Porrò Ægyptij non tantùm memoratis vasis vtebantur, sed & vtplurimùm contra morborum vim dicta hieroglyphica appropriatis laminis & annulis portatilibus incidebant: & illas quidem collo, pectori, capiti, lumbis, ventri, genitalibus, alijsque membris pro morbi situ applicatas gestabant; hos diuersis digitis diuersos morbos respicientibus inditos ferebant; cuiusmodi dum hæc scribo, à Torquato Alexandro Capitaneo mihi fuit monstratum ex Metallo Corinthiaco, cui loco gemmæ capsula erat, cuius operculum intra vertebram versatile capite Isidis insigniebatur, intus laminam auream habebat conditam, quemadmodum per rimam quandam conspiciebatur; quibus tamen figuris insigniretur,

tur,

tur, cognoſcere non licuit, cùm operculum diuturnitate temporis capſulæ ita tartari interuentu coaluiſſet, vt nullâ ratione niſi per ſectionem aperiri potuerit; neque adigi poterat poſſeſſor eius vllis precibus vt aperiretur; nam hoc pacto plùs fidei & exiſtimationis inuiolatum habiturum cimelium cenſebat; figuram tamen apponendam duxi.

Sed vt ad inſtitutum reuertamur, reuerebantur Ægyptij præter cætera Numina maximè Iſin & Oſirim, ac Horum ſiue Harpocratem, tanquam Iatricos Genios. Hinc paſſim eos in varia materia, vti ligno, oſſe, metallicis laminis, diuerſiſque pretioſis lapidibus pro morborum ratione ſummo rigore, tempore, cœteriſque Aſtrologicis circumſtantijs obſeruatis, incidebant, vt ſequentia amuleta demonſtrant. Capſulas quoque feciſſe reperio in formam membrorum quos reſpiciebant, adaptatas, cuiuſmodi vnam non ita pridem mihi exhibuit ſuprà laudatus Torquatus Alexander Capitaneus. Capſula eſt in formam cordis, & fructum foliumque Perſeæ mentiens, in cuius meditullio Harpocrates nudus, infans, labijs digito appoſito ſilentia ſuadens, poſitus ſpectatur, ijſdem proſus ſymbolis quibus aliàs inſignitur, in capſula efformatis; quod quidem prophylacticum cordis potentiſſimum geſtatum exiſtimabant. figuram hîc ad meliorem rei informationem, apponendam duximus, vt vel hinc videas

Dij in varia materia inciſi contra morbos ab Ægyptijs.

Capſula Medica.

quibus modis & induſtrijs Ægyptij in morborum cura verſati ſint. Cauſam autem, ob quam tantopere tres dictos Genios coluerint Ægyptij, Diodorus his verbis aſſignat. *Aſſerunt*, inquit, *Ægyptij, Iſidem plurimùm inuentricem ad morbos medicamentorum & medicinæ arti admodum contuliſſe, eamque immortalitate quoque potitam gaudere hominum cultu, inque eorum valetudine præcipuè verſari; quia etiam in ſomnis opitulatur palam eis, quos cenſuerit dignos, tùm oſtendens ſuum Numen, tùm erga gentes curandas beneficentiam. Signa horum eſſe dicunt non Græcas fabellas; ſed opera certa; omnis enim fermè orbis hanc Deam colit, propter manifeſtas eius morborum curas. Etenim in ſomnis illam dicunt non rectè valentium morbis auxilia præbere, & qui eius monitis obtemperent, præter opinionem curari, etiam quorum Medici ſalutem deſperarint. Viſu quoque, aut alia quapiam corporis parte debiles, eius Deæ Numen implorantes in priſtinam valetudinem reſtituuntur. Ab ea quoque medelam ad aſſequendam immortalitatem aiunt eſſe inuentam. Itaque Orum filium à Titanibus interfectum, ac per aquam repertum, non ſolùm in lucem reſtituit, ſed & fecit immortalem. Quem quidem Orum dicunt Apollinem interpretari, ac medendi, diuinandique artem à Matre Iſide edoctum, multùm hominibus tùm oraculis, tùm medelis attuliſſe vtilitatis.* Ex quibus patet, cur tam intenſo cultu Iſidem, Horum, & Harpocratem coluerint; ſiquidem horum imagines paſſim varijs metallicis laminis gemmiſque inciſas, vti dictum eſt, contra morborum vim geſtabant. Verùm hæc omnia ampliùs in Magia Gnoſticorum pertractabuntur, vbi ſignacula varia huius farinæ ad confirmationem dictorum adducemus; vbi etiam ſuperſtitioſi ritus in hu-

Diodorus.

Iſin Oſirin, & Horum cur tantopere coluerint Ægyptij.

iuſmodi amuletis apparandis copioſè confutabuntur. Atque hæc ſunt, quæ de Medicina Veterum Ægyptiorum dicenda putauimus, in qua ſi quicquam omiſſum fuerit, Lector alijs paſſim tractatibus inſertum reperiet.

CLAS-

CLASSIS X. ALCHIMIA HIEROGLYPHICA,

Siue Aurifera Ars Aegyptiorum.

SERENISSIMO PRINCIPI
FERDINANDO II.
Magno Hetruriæ Duci.
DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

VOTIES admirandas, Sereniſſime Princeps, *& propè diuinas animi* Tui *prorſùs Heroini virtutes altiùs mecum pondero, toties egregium illud Plutarchi Epiphonema in* Te *comprobatum eſſe video:*

Μηδὲν λαμπρότερον τοῦ ἄρχοντος πανσόφου.

Nihil videlicet Principe ſapientiæ & πολυπαιδείας laude conſpicuo pulchrius, ſplendididius, ac præſtantius eſſe. Quâ quidem, quæ eſt animi Tui *vaſtitas, & ingentis intellectus energia, ita flores, ita eâ Mundum illuſtras, vt quem* Tibi, *ſiue abſtruſarum rerum notitiam, ſiue diuinarum humanarumq; ſcientiam ſpectes, anteponam, inuenerim neminem. Teſtatur id Gazophylacium* Tuum, *rerum omnium, quæ animo concipi poſſunt, varietate longe inſtructiſſimum, in quo veluti in vero quodam Artis & Naturæ Theatro, quicquid vtraque rarum & peregrinum poſſidet India, Aſia inuiſum offert, monſtroſum parturit Africa, Europa exoticum in artis miraculis producit, veluti in maioris Mundi epitoma quadam, ſummâ aduenarum admiratione, recluſum tenes. Cùm itaq; Magni Cæſaris iuſſu Oedipum hieroglyphicæ diſciplinæ inſtauratorem iam luci publicæ committere cæperim, atq; inter cætera eius argumenta veterum Ægyptiorum Alchimia non infimum locum obtineat; eam glorioſo Nominis* Tui *honori meritò, tanquam vnico abditarum rerum Iudici, inſcribendam duxi; vt grata tandem poſteritas cognoſcat, quantum ſummæ* Tuæ *liberalitati & munificentiæ debeam, ex qua non hoc præſens duntaxat Opus, ſed & cæteri qualeſcunq; ingenij mei partus nullo non tempore tantum ad illuſtrandas rerum reconditarum notitias, ſubſidij & emolumenti hauſerunt. Suſcipe itaq;,* Sereniſſime Princeps, *hoc qualecunq; tandem rerum abſtruſarum argumentum, non eo quidem animo* Tibi *oblatum, vt noua* Tibi *omnium rerum gnaro ſcientiæ incrementum accedere poſſe putem; ſed vt illud ſit meæ in magnam mentem* Tuam *æſtimationis, ſummæq; iuxtà ac ſinceræ voluntatis τεκμήριον cedro perennius; atque adeo, quæ ex immenſo theſaurorum* Tuorum *pelago profluxerunt, eidem poſtliminio reſtituantur. Vale,* Magne Dux, *Idea Principum, & æternum literatorum decus, literiſque meis, vti ſoles, faue.*

CLAS-

CLASSIS X.

Alchimia Hieroglyphica, siue Aurifera Ars Aegyptiorum.

PRAEFATIO.

IRABITVR forsan Lector, argumentum me hoc loco longè extra instituti mei limites semotum suscepisse; neque deerit forsan Aristarchus nonnemo, qui me Obelisco figat, dum multis odiosam, sophisticam, fallacem, fumiuendulam, verbo, plenam aleæ artem, non paucis diuinæ, & humanæ sapientiæ apicem, omnium bonorum felicitate refertam, pertractandam aggredior. Nouerit tamen, argumenti propositi rationem ita iure quodam sibi vendicasse, vt Oedipum acturus, cuius proprium est, occultos abstrusarum rerum nodos soluere, hanc pro modulo meo, ad Ægyptiorum mentem varijs hieroglyphicorum inuolucris exhibitam è suis tenebris euoluerem. Non quòd eam approbem, aut quòd inde vllam vtilitatem aut emolumentum, quo ad partem, quæ auro conficiendo insistit, hauriri posse credam; sed vt, quod veneranda antiquitas tot symbolis notisque symbolicis posteritati consignatum credidit, fideli & sincerâ expositione in lucem educerem; vnicuique libertatem plenam relinquens, vt quod voluerit, teneat, credat, iudicet. Certè ex ijs artibus & scientijs, quas humana curiositas tam studiosè sectatur, tam ardenter expetit, vti nullam acrioribus flagellis exagitatam, ita nullam pertinaciùs defensam reperi. Nec mirum; quò enim non auri sacra fames mortalia pectora cogit? Sunt qui, dum omnem ætatem, vitam, substantiam fumosâ hâc negotiatione sine vllo fructu & vtilitate consumpserunt, desperatione in transuersum acti, non artem duntaxat, sed & naturam ipsam tanquam nouercali odio liuentem, iniurijs & calumnijs lacessere non verecundentur. Alij naturalium rerum ignorantiâ, siue præpostero iudicio, aut alijs priuatis pathematis stimulati, dum altiùs insurgunt, quod cauillarentur, insectarenturque, non intelligunt. Sunt denique, qui vastis voluminibus, artis præstantiam & diuinitatem innumeris verborum encomijs in cœlum euehunt; &, vti impostorum consuetudo fert, exoticis characteribus, tùm symbolis, tùm pronunciatis, veriùs Vulpinâ quadam astutiâ propriam ignorantiam ita obuelant, vt ipso facto, quod ipsi nescirent, alios nescire velle monstrarent: nè tamen fraudis impositæ insimularentur, nescio quibus pomposis verbis, & affectatis exoticorum nominum ampullis, plusquam Sophoclæo Cothurno superbientes, artem plebeiam horrendè confusam, sordibusque intolerabilibus refertam, veriùs Augiæ stabulum verrunt, hâc vnicâ intentione compulsi, nè quod in tanta hominum existimatione, tanto apud Reges & Principes in pretio esse conspiciunt, nescisse se posteritati comprobent; quod proprium Alchimistarum huius temporis est. Et cùm Philosophia Chimica in intimis naturæ penetralibus conclusa fixas radices habeat, ita tamen ei comparatum inuenio, vt nulla vnquam ars fuerit, quam maior hominum ignarissi-

Alchimiam cur tractet Author, & quomodo.

Alchimia quam ardenter à multis colitur.

Ab alijs damnatur.

Ab alijs commendatur.

Et quo fine.

Præsertim à philosophiæ ignaris.

rissimorum sordidissimorumque multitudo aggressa, illotis, vt aiunt, manibus pertractandam susceperit; qui cùm omni scientiarum supellectile destituti sint, nec ad intima naturæ principia ritè percipienda, à natura vllum subsidium habeant, tantæ tamen & tam effrontis audaciæ sunt, vt scientiam etiam acutissimis Philosophis ob reconditos naturæ recessus imperuiam pro libitu tractare, docere, & leges præscribere non erubescant. O insulsos Philosophastros! digni sanè, qui non in Chimicam, sed in ferricrepinam Plauti officinam ablegentur. Maior huius arcanæ scientiæ honor habebatur Ægyptijs, qui præter Reges, Sacerdotes, & Philosophos, summo & acutissimo ingenio præditos homines, vllum alium hominum eam callere, crimen rebantur non nisi morte expiandum; vnde non sine ratione tot ac tam abstrusis symbolorum notis eandem obuelabant, nè in plebeiæ insipientiæ abusum eam cum notabili Regni præiudicio, imò ruinâ, verti contingeret. Hanc itaque modò in hac Classe explicandam duxi, vt quænam illa fuerit, in quonam potissimùm constiterit, quæ emolumenta Regno attulerit, Lector curiosus intelligat, ab origine totius negotij rationem adorturus.

Alchimia apud Ægyptios in honore & pretio.

CAPVT I.

De Origine Alchimiæ Aegyptiorum.

LCHIMIA, quam Ægyptij ϯⲥⲟⲫⲓⲁ ⲛ̀ϩⲉⲣⲙⲏⲥ, Sapientiam Hermeticam, Græci χρυσοποιίαν, hoc est, artem aurificem, Arabes الحكمة الكلية scientiam vniuersalem, alij alijs nominibus appellant, nihil aliud est, quàm ars conficiendi aurum: de cuius origine varij variè disceptant. Sunt qui ab Alchimo primo eiusdem inuentore, vel à χύειν τὰ μέταλλα, à fundendis metallis Alchimiam sic dictam velint. Alij Hermetem Trismegistum eius inuentorem faciunt, vti Ægyptij, eorumque Asseclæ Arabes. Certè antiquissimam artem esse, vnanimis omnium Philosophorum consensus testatur. Vnde tamen originem suam primordialem habuerit, nobis demonstrandum incumbit.

Alchimiæ nomina, definitio, origo.

Suppono itaq; primò, primæuos ante diluuium Patriarchas ab Adamo infusa sibi à Deo rerum omnium naturalium scientia conspicuos edoctos, vti reliquarum artium, ita potissimùm metallicæ Philosophiæ humano generi tantopere necessariæ peritissimos fuisse. Consentiunt in hoc omnes propè in sacram Genesin Commentatores. Et aurum quidem tunc temporis notum fuisse, ostenditur ex secundo capite Genes. vbi versu 12. sic habetur: *Nomen vni* (ex quatuor videlicet fluuijs) *Phison, ipse est qui circuit omnem terram Heuilath, vbi aurum nascitur; & aurum terræ illius optimum est.* Metallorum verò reliquorum tertio capite eiusdem fit mentio, versu 22. *Sella quoque genuit Tubalcaim, qui fuit malleator & faber in cuncta opera æris, & ferri.* Ex quibus patet, metallicam artem statim à primis Mundi nascentis incunabulis, à filijs Adæ, vtpote sine cuius ope omni ad vitam rectè administrandam subsidio destituerentur, fuisse excultam, nec dubium esse debet illi, qui longissimam primorum hominũ vitam,

Primæui Patriarchæ omniũ scientias habebant.

Metallica ars antiquissima ante diluuiũ.

vitam, tanto instructore, qualis Adam erat, administratam, penitius considerauerit; vnde sine dubio naturam singulorum metallorum exactè calluerunt. Eosdem quoque metalla coquendi, dissoluendi, depurandi, colliquandi, indurandi, poliendique peritiam singularem tenuisse, certum est. Quid enim in tam diurno ætatis vitæque decursu, accedente continua, & longa rerum experientia traditæ de ijs theoriæ iuncta, confici non poterat? Vide quæ de Adami scientia Classe I. fusè deduximus. Et nè metallica ars, tam humano generi necessaria, obliuioni daretur, eam traditione vsque ad Noëmum propagatam fuisse, ei patebit, qui quæ in Obelisco Pamphilio de laminis metallicis, in quibus Cham ante diluuium, artium & scientiarum inuenta insculpserat, secumque in arcam, nè imminente diluuio, quod tanto studio comparatum fuerat, periret, deduxerat, ad posteros propagatis, è varijs Authoribus ostendimus. Huc pertinet quoque, quæ suprà in Architectonica Ægyptiorum de immensis primorum Regum aureis operibus ex relatione Arabum adduximus.

Posteris traditione consignata.

Suppono secundò, post diluuium hanc metallicam artem, maximè fuisse cultam; idque superbissima opera tùm Turris Babylonicæ, tùm Semiramidis omnibus retrò seculis admiranda monumenta, quæ quidem sine exacta metallicæ artis notitia fieri non poterant, sat superque demonstrant. Nam vti Diodorus tradit; *Semiramis in summo templi tres ingentes statuas aureas, Iouis, Iunonis, Opisque erexit; quorum Iouis adhuc extat longitudine pedum 40, mille Babyloniorum talentorum ponderis. Opis simili pondere in sella aurea residet, ad cuius genua duo adstant Leones, iuxtaque serpentes argentei ingentis magnitudinis, ponderis quisque est talentorum triginta. Iunonis stantis signum, ponderis est talentorum 800. His omnibus communis erat mensa aurea manufacta, longitudinis pedum 40, duodecim latitudinis, ponderis talentorum 50. Duo præterea Carchesia talentorum 30 erant, totidemque thuribula, vtrumque talentorum 30. Crateres ex auro tres, quorum Ioui dicatus talenta 1200 pendebat, aliorum quisq; 600; quæ omnia postmodum Persarum Reges diripuerunt.* Quantum præterea ferri, æris, plumbi in immensos & propè innumeros hominum exercitus impensum existimabimus? Nam vt Ctesias apud Diodorum l. 2. c. 2. meminit, duxit Ninus contra Bactrianos in exercitu decies septies centena millia peditum, equitum 200000. ducenta millia, currus falcatos 10600. Vt interim ingentem armorum ad instruendum tantæ multitudinis exercitum necessariorum copiam prætercam; non enim fustibus tantùm & lapidibus, sed gladijs, hastis, arcubus singulos pugnasse verisimile est. Abrahamum certè eidem seculo Synchronum diuitem fuisse in possessione auri & argenti, sacræ literæ cumprimis testantur. Sumptus auri, vti habetur Exodi 37 in tabernaculi structuram oblati, fuerunt 29 talentorum, & 730 Siclorum, quæ conficiunt libras auri 131595. Sumptus argenti pro eadem opera 100 talentorum, & 1775 Siclorum, quæ faciunt libras 37722. Hiram Salomoni in templi opera misisse traditur 120. auri talenta; quæ conficiunt libras 540000. & tantum quoque auri Sabam Reginam Salomoni obtulisse sacer textus docet. Ex Ophir allata quoque feruntur Salomoni auri talen-

Et post diluuium eximiè culta à primæuis hominibus.

Diodorus.

Semiramis tres ingentes statuas erexit.

Armorum copia & armatorum numerus Nini.

Exodi cap. 37.

Auri sumptus in Tabernaculi fœderis structura.

Ibid.

ta

ta 420, id est, libræ 1890000. Dauid pariter reliquisse dicitur filio Salomoni pro templi fabrica centum millia talentorum auri; quæ libras 450000000. præterea argenti vnum millionem talentorum, quæ libras 375000000 conficiunt; quibus de proprio peculio adiunxit 3000 talenta auri, id est, libras 13500000; argenti verò 7000 talenta, id est, libras 1625000. Contributio Principum in eiusdem templi structuram fuit 5000 talentorum, & 10000 adarconim, quæ libras faciunt 22507500; præterea talenta argenti 10000, quæ libras faciunt 3750000. In summa redditus annui Salomonis, præter negotiationis, & aromatum prouentus, & Principum honoraria, in solo auro 666 talentorum fuisse perhibentur, quæ conficiunt libras 2997000. Omnes hæ Salomonis diuitiæ coniectæ in vnam summam conficiunt 873358500 libras, hoc est octingentos septuaginta tres milliones, trecenta quinquaginta octo millia librarum, & quingentas. Quæ summa profectò tanta est, vt meritò paradoxa cuipiam videri possit, & quæ omnem fidem excederet, nisi id sacræ literæ testarentur. Et certè si de maiori talento 125 librarum, quod Kikar Hebræi vocant, sermo sit, id dici non posse videtur, cùm totius auri summa in vnam massam conflata, ipsum templum, vel etiam montem integrum æquare possit. Vnde verisimiliùs est, nonnulla talenta, vti sunt quæ Dauid Salomoni in templi structuram reliquisse dicitur, minoris pretij fuisse, quorum vnum sex drachmas constituisse Pollux tradit in Onomastico. Certè auri & argenti nullum numerum fuisse in diebus Salomonis, & argenti tantum, quantum lapidum, sacra historia refert.

1. paralip. 22. v. 14.

1. paralip. 29. 4.

1. paralip. 29. 7.

2. paralip. 9. 13.

Talenta in templi fabricâ insumpta quæ.

Pollux.

His itaque suppositis; quæritur vnde tanta auri & argenti, tanta æris, plumbi, & ferri copia prouenerit. Certè Salomonem id non fecisse, ex sacris literis constat, cùm partim ex Ophir & Tharsis, partim ex Regum & Satraparum contributione, partim denique ex Vectigalibus & propria Salomonis industria, tanta summa conflata sit. Ego sanè arbitror, tum temporis, nostris forsan incognitam temporibus, ex omnibus terrestribus partibus aurum argentumque, vti & cætera metalla, summâ facilitate educendi artem viguisse; & successiuâ quâdam traditione relictam ijs seculis notitiam, excultamque fuisse tùm aliorum, tùm potissimùm Salomonis sapientiâ, quem Rabbini in hunc locum commentantes, perfectè venas omnes auri & argenti, omniumq; terrestrium partium, etiam vilissimæ arenæ, latentes aureas argenteasque miscellas cognouisse referunt, multis conuicti coniecturis. Sed de his in sequentibus fusiùs, nunc ad initio nobis propositum scopum reuertamur.

Auri copia ingens tempore Salomonis ex arte Chimica.

Salomon perfectâ aurifeꝛæ artis notitiam habuisse creditur.

Multa & magna sunt, quæ de inexhaustis Salomonis diuitijs innuimus; verùm exigua, si cum diuitijs Ægyptiorum comparentur. Rem exemplis doceamus. In vna solùm pyramidum maxima erigenda, quam Herodoto & Diodoro teste 360 hominum millia viginti annorum spacio extruxerunt, in solas cæpas & allia 1600 auri talenta, impensa sunt; in lapidum verò vecturam, structuramque viginti annorum spacio, 1200 milliones auri insumptos historiæ Ægyptiorum meminerunt. Non minori sumptu Labyrinthum Ægyptium constitisse Ammianus refert. In

Ægyptiorum opulentia.

Herodotus. Diodorus.

Sumptus facti in pyramidibus, & labyrinthis.

Ammianus. *Auri copia in Ægypto à Persis deuicta reperta.* *Diodorus.* *Annui redditus Simendis Regis.* *Aureus circulus in Simendis monumento.* *Ægyptiorum diuitiæ omnium Regum diuitias superabant.* *Plinius.*

Thebana vrbe tanta fuit auri & argenti copia & abundantia, vt post incendium, quod Cambyses Vrbi omnibus sæculis memorandæ iniecit, auri, quod liquefactum diffluxerat, summa à Persis collecta sit, Diodoro teste, 300 talentorum; argenti verò 2300 talentorum; quæ in auro 37000, in argento verò 287500 libras conficiunt. In Meridis lacus effossionem innumerabilis auri vis expensa dicitur, ita vt, Diodoro teste, solorum piscium vectigal pertingat ad 365 talenta auri annuorum redituum. Redditus annui in auro, quod Regi Simendio persoluebatur, teste Diodoro, erant Minæ centies trigesies semel millies millena millena, & insuper ducenties millena millia, seu 131200000000; & hoc in monumento eius scriptum fuisse perhibetur; quod monumentum circulus aureus ambibat, in periodo 365 cubitorum, ita vt singuli gradus cubo aureo constarent. Cùm verò cubus ex auro puro conflatus & cubicatus ad minimum pendat 10000 aureorum, totum circulum 3650000, tres milliones sexcenta quinquaginta millia aureorum confecisse patet. Nihil dicam hîc de alijs sumptuosis monumentis, quæ suprà in Architectonica Ægyptiorum tradidimus, innumerabili auri argentique copia extructa leguntur. Nihil de Sesostris trecentorum millium hominum exercitibus; nihil de sumptibus, qui in Obeliscorum, Statuarumque erectione expensi sunt; ex dictis enim immensæ Regum Ægypti diuitiæ sat superque patent, quæ omnes Imperatorum, Regum, Principumque potentissimorum thesauros longè excessisse videntur; vt proinde non sine causa Plinius, dum superbissimarum molium structuras memorat, otiosam stultamque pecuniæ ostentationem fuisse dicat.

Ægyptij aurum ex omnibus terrestribus rebus educebant. *Chronicus Alexandrinus.*

Cùm itaque tanta auri argentique in Ægypto, qualem descripsimus, copia extiterit; meritò quispiam dubitare posset, vndenam tantam pecuniæ vim acquisiuerint, præsertim cùm Ægyptus aurifodinis non adeo referta celebretur. Huic dubio vt satisfaciam, ab ouo rem ordior. Certum est, Ægyptios à Trismegisto edoctos, artem habuisse, ex omnibus terrestribus rebus educendi aurum; quam quidem artem dictum Trismegistum, à Ianigenis, quibus Synchronus erat, instructum, ad posteros propagasse, apertè docet Chronicum Alexandrinum; dicit enim, Mercuriũ à Pico Ioue Rege Ianigena in Italia edoctum, minerarum auri detegendarum, aurique conflandi rationem inuenisse; deinde in Ægyptum ad Misraimum profectum, aureo amiculo indutum philosophasse, atque eam, quam inuenerat artem Ægyptios docuisse; ob quod beneficium in omnium admiratione habitus, Mercurius dictus, aureique Numinis titulum adeptus est. textum Chronici in Obelisco Pamphilio fol. 105 fusè positum contemplare. Artem itaque quandam auriferam primæuos homines, nemini nisi Regibus, familiarumque capitibus, eamque non scriptis, sed oretenus traditam possedisse, siue ea in auro ex omnibus rebus educendo, siue in cœteris metallis vnum in alterum transmutandis constiterit, adeo certum est, vt de eo nemo, nisi totius historiæ ignarus, dubitare possit. Fuit autem data opera summo silentio à possessoribus ideo suppressam,

nè

nè arcaniora naturæ gazophylacia ignaræ plebi aperta in conclamatam Reipublicæ perniciem cederent, regnoque vltimam meritò ruinam adducerent. Vnde non ſine ratione ingenioſiſſimus Mercurius tanta damna præuidens, ſicuti diuiniorem de Deo, Angelis, Mundo, Philoſophiæ portionem, reconditiſſimis ſymbolis, nè communi vſui paterent, obuelauit; ſic & hanc artem auriferam inter eas ſcientias, quæ ſublunaris ſubterraneique Mundi œconomiam contemplantur, arcaniſſimam diuiniſſimamque meritò ijſdem hieroglyphicarum notarum obſcuritatibus à profanorum lectione longè ſemotiſſimam, obtexit. Qualis verò hæc ars, & quibus hieroglyphicis adornata fuerit, iam tempus ordoque poſtulat vt aperiamus.

Aurifera ars ſolis Regibus familiarumque capitibus nota apud Ægyptios.

CAPVT II.

De hieroglyphicis, quibus aurifera ars à Triſmegiſto fuerit exhibita.

MErcurius Triſmegiſtus totius reconditæ doctrinæ Author, cùm abdita quæuis in naturæ maieſtate eluceſcentia ſummâ ingenij ſubtilitate penetraſſet; nè tanta in Mundanis receſſibus ſacramenta cuiuis obuiam fierent, ingenioſam illam hieroglyphicorum architecturam adortus eſt, quâ ſingula magni momenti myſteria ſub ſymbolis quibuſdam ad pantamorphæ naturæ ſimilitudinem excogitatis, ita recondidit, vt tamen ijs, quos dignos iudicaret, & ſibi ingenij perſpicacitate ſimilibus, haud imperuia relinquerentur. Vnde electis in hunc finem Sacerdotibus, Philoſophis, & Prophetis, quibus vnica ad Regni ſolium ſpes erat, mentis ſuæ arcana per dicta ſymbola expreſſa, nè vnà ſecum tanta inuentarum rerum emolumenta interirent, communicauit, ſaxiſque contra omnem temporum iniuriam incidi curauit. Quoniam verò tantarum rerum ſcientia paucis verbis exprimi non poterat, ſymbola quędam Idealia, quæ analogiam quandam multa complectentem tenerent, cuiuſmodi hieroglyphica ſunt, ſubtili ſanè indagine excogitauit, quibus omnia ea, quæ ſine multis diſcurſibus deſcribi non poterant, & ſolo, & myſtico vnius ſymboli conceptu patefierent.

Triſmegiſtus hieroglyphicorum Author.

Cùm itaque omnia in omnibus ſub certa quadam analogia latere conſpiceret, imò ſuperiora in inferioribus, hæc in ſuperioribus, medijſq; mirâ quâdam ratione contineri intueretur; quadruplicem Mundum diſtinxit, Archetypum, Genialem, Sidereum, & Elementarem, vti ſuprà in Syſtematica Mundi, & in Obeliſco Pamphilio amplè demonſtratum fuit; in quibus ordines rerum, & entium gradus eo ingenio diſpoſuit, vt nullum infernum Mundi ens exiſteret, quod non ſuum tùm in Sidereo, tùm Geniali Mundo, ſecundùm intentam analogiam, ens haberet conſonum & proportionatum; quæ quidem in Archetypo Mundo, ideali quâdam analogiâ ſecundùm noſtrum concipiendi modum diſparata, re vera ta-

Quadruplicē Mundum diſtinxit Triſmegiſtus.

Catenarum mundanarum origo vnde.

men sub vnius simplicis essentiæ diuinæ ratione considerantur. Atque hinc catenæ illæ, quas σείρας vocant Ægyptij, de quibus in præcedenti Classe, originem inuenerunt. Habet superior Mundus suum Solem, Lunam, cœterosque Planetas, quibus è superiori Mundo Intelligentiarum totidem Præsides Genij consignantur; habet & ea inferior Mundus. Cùm itaque in Sidereo Mundo Sole nihil excellentiùs, nil præstantiùs, diuiniùsque reperisset, & in inferioris elementaris Mundi miscella nihil auro pulchriùs, efficaciùs, excellentiùsque cognouisset, illud ob Soli analogas virtutes, inferioris Mundi Solem nuncupauit. Hoc pacto videns Lunam esse Soli præstantiâ proximam, Lunam inferioris Mundi argentum esse voluit; & sic de cœteris Planetis, singulos singulis inferioris Mundi correspondentibus metallis ἀναλόγως connectendo. Hinc factũ est, vt per symbolum v. g. Solis, quadruplicem sensum exhiberet, seu vt Solis Archetypi, Genialis, Siderei, Metallici seu Elementaris arcana sub quadruplici analogia veluti vnum quidpiam consideraret; ita vt quæcunque de diuinitate supremi Numinis mysteria traderet, eadem suo modo & de mysterijs Genialis Mundi, Siderei, & Elementaris intelligi possint. Cùm verò nihil in vniuersa natura metallicis operationibus mirabilius cognosceret; artem hanc sub ijsdem mysterijs, quibus supremi Numinis, cœterorumque Mundorum sacramenta, exhibuit; quem postea Græci in omnibus secuti, naturam rerum haud absimilibus ænigmatis, vti paulò post videbimus, absconderunt. Quânam verò ratione hanc artem auriferam hieroglyphicis suis exhibuerit, iam dicendum est.

Aurum Sol terrestris.

CAPVT III.

De symbolis hieroglyphicis, quibus Chimica arcana exprimuntur, sub historia Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis repræsentata.

HIstoriam Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis, varios sensus inuoluisse, ex multis huius Oedipi argumentis patet, potissimùm ex Mystagogia Ægyptia Obelisci Pamphilij; vbi hanc non iuxta historicum tantùm, sed & physicum, medicum, tropologicum, anagogicum, allegoricumque, & in secundo huius Syntagmate, iuxta politicum sensum exposuimus. Restat modò, vt quomodo Ægyptij Chimicum Mundum eâ historiâ indicârint, seruato semper eodem analogiæ tenore, ostendamus.

Chimicus mundus sub historia Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis apud Aegyptios.

Quemadmodum Ægyptij per Osiridem, Isidem, Horum, Typhonem, indicarũt Solis & Lunæ in hac mundana domo per varia naturæ certamina, labores; ita & per Solis, & Lunæ subterraneæ varias diuersasque operationes, omnium præstantissimum effectum producendum, qui (vt multi falsò credunt) est humanæ felicitatis finis, analogicè indicarunt. Considerantes enim artem, quam tanto studio colebant, eiusque obiectum, formam, efficientem, effectusque nescio quam cum præcipuis Mundi partibus communitatem habere, nempe cum Sole, Luna, igne, aëre; aqua,

aqua, terra, cœterisque stellis errantibus; eadem ab ijs denominarunt. In subiecto enim artis duo considerabant, quorum vnum masculi, alterum fœminæ rationem obtinet; ideoque illud Osiridem seu Solem, hoc Isidem seu Lunam dixerunt. Mercurium qui Soli & Lunæ coniungitur, vtrique communem dixerunt; cùm non fiat Solis & Lunæ in maiori Mundo coniunctio, nisi præsente Mercurio Solis satellite. Osiris verò & & Isis vti coniuges sunt, sic & frater & soror, Plutarcho teste, sub mystica quadam ratione habentur, quibus additur tertius quidam Typhon, niger & ardens spiritus, qui Osiridem fratrem vterinum in minutissima membra dissecat. Hisce adnumerant Vulcanum seu ignem externum, Palladem seu Sapientiam operandi, Oceanum siue Matrem Thetyn, aut pro vtrisque Nilum, hoc est, aquam & terram matrem omnium, Orpheo teste, diuitias largientem, cum reliquis metallorum mineraliumque speciebus, quas per Saturnum, Iouem, Venerem, Apollinem, Plutonem significabant, vti apud Diodorum videre est. Quis hic Vulcanus? An non ignis Magister operum? Quis Mercurius? an non omne id, de quo, cum quo, & in quo operantur Chimicæ artis ministri, tametsi ab omni vulgari Mercurio longè semotum? Ignis autem per quem Vulcanus operatur, minimè is intelligi debet, quem passim adhibemus, à conditu rerum in hæc vsque tempora vti pernecessarium, ita notissimum; sed ignis philosophicus, & in centro rerum omnium absconditus; qui quomodo Mercurio Chimico adhiberi debeat, postea dicetur. Præterea sicuti Vulcanus dicitur primus in Ægypto regnasse, ita Mercurius literarum artiumque inuentor habitus est: in arte enim Hermetica nil sine omnimoda artium notitia rectè confici potest; est enim Hermes interpres omnium, cuius consilio Osiris plurimùm vtitur, sineque eo nil fit. Verùm cur Isis omnia ex auro, & quidem tot templa integra parenti suo, & reliquis Dijs statuerit, aut cur æris aurique fabros tanto in honore habuerit, in promptu causa est; aurea quippe Dea est, aurea Venus à tota Asia eam ob causam vocitata. Eadem enim & soror & coniunx Osiridis dicitur, sicuti Iuno Iouis, & Rhea Saturni, progenitores eorum. Si quis verò artis, de qua agitur, qualemcunque cognitionem habeat, allegoricâ hâc arte, Osiridem & Isidem nihil aliud esse fatebitur, quàm agens & patiens in vno subiecto; per expeditionem verò Osiridis denotari arcanissimam operis solutionem, vbi primùm ad Æthiopes nigros, post ad mare rubrum deuenitur, qui colores vt primò & vltimò interueniant necesse est, qui per intermedios colores in albedinem, & post in rubedinem transeunt; *Hæc enim creata sunt*, inquit Morgum, *in hac terra nostra Æthiopiæ*; & Aben Reis Arabs: *Dealba coruum tuum; si vis dealbare ipsum cum Nilo Ægypti, albescit primò, tunc in Persia in secretis, & cum hoc & hoc apparebit rubedo, & papauer in eremo*. Quòd si Nilus non intra metas coërceatur, sed in agros nimium redundet, maximum inde damnum oriri necesse est. Quare Prometheum oportet ratione præuiâ, & Hercule laborum comite, id est, artificem ingenio manuque præcauere. Adsunt nouem Musæ, & frater Apollo, id est, nouem Aquilæ Heliconis, & vna pars terræ

Masculus & fœmina in Chimiæ subiecto.

Plutarchus.

Diodorus. Vulcanus in arte Chimica.

Morgum.

Aben Reis.

Allegoriæ chimicæ.

terræ nigræ, quorum harmonicis modulis elicitur id quod præstantissimum; adsunt Satyri, & Chori mulierum cum Nymphis & Lymphis, id est, multiplex colorum pulcherrimorum series, veluti crebra subsaltatione ebulliunt, Chimicæ lætitiæ latitantis vnicus index. Osiris itaque rectè sumitur pro materia artis, qui in suo sepulchro, hoc est, vase Chimico à Typhone fratre impositus, in multas partes ab igneo & ardente spiritu discerpitur, quas post operis absolutionem Isis colligit, & vnit, omni sulphure combustibili proscripto; atque sic collectio partium Osiridis ab Iside instituta, est eiusdem operis iteratio, eò vsque continuata, donec Typhonis virtus extincta sit, & in locum anima Osiridis ardens accesserit, & hoc pacto matrem seu Isidem, & coniugem & sororem amantissimam, facilè ad se conuertit, quæ est vltima perfectio. Hinc enim nascitur Horus filius, quem & Apollinem vocant, desideratus totius artis scopus, ad quem, vt pertingerent Osiris & Isis, tot se laboribus, itineribus, periculis, curis subiecerunt, vnicus Ægyptiorum Philosophorum, Sacerdotum, & Regum thesaurus, amor, & cura, cuius causa parentes eius honorant, amant, & in delicijs habent; quæ Hermes ipse, sub hoc ænigmatico loquendi modo, pulchrè alludendo, describit. *Venite*, inquit, *sapientum filij, gaudeamus, & exultemus simul, quia mors consumpta, & filius noster iam regnat in rubro ornamento, & carne indutus reuixit, iam filius noster genitus Rex sumit tincturam ab igne.* Quæcunque itaque de Osiride & Iside, Horo & Typhone dicta sunt, prorsùs Græcorum fabulis parallela sunt, vt rectè Plutarchus ait: *Quæ de Gigantibus & Titanibus apud Græcos cantantur, & Saturni scelera, pythonis certamen cum Apolline, exilia Bacchi, errores Cereris, non absunt ab Osiridis & Isidis euentu, alijsq; similibus, quæ ab hominibus sunt licentiosè conficta, eadem quoque eorum ratio, quæ in mysticis sacris occultè aguntur, & efferri ad vulgus, aut ab eo videri nefas ducitur.* Vt proinde Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis prorsùs consonet cum Græcorum fabulosâ narratione, quam de Ioue, Iunone, Alcmena, Hercule, Amphitrione, & alijs comminiscuntur. Si enim hæc ad nostrum institutum applicemus, Alcmenam seu Isidem nihil aliud esse, quàm metallicam terram, quæ Osiridi seu Amphitrioni nexu iugali coniungitur; Iuppiter amore Alcmenæ captus, dolis ac technis ad hoc paratis, refert certam metalli speciem propriam & peculiarem; quæ Hermeticæ artis industria, Isidi seu Alcmenæ, id est, terræ metallicæ finibus insinuatur & permiscetur, dumque cupitis fruuntur amplexibus, Mercurium seu argentum viuum, quod seruus Philosophorum est, Sosiam ludit, id est, radicalem auri humorem dissoluit; congrediente Ioue cum Alcmena, metallica terra humido copioso metallico prægnans turget, quod leuissimâ distillatione tempore partus stillat in aquam candidissimam, fumosam valde & aëream, quæ Herculis nomine decoratur, ob insignes & potentissimas eius virtutes ac energias. Quid verò aliud indicatur, dum à Iunone gemini serpentes Herculi in cunis adhuc vagienti, occidendi obtruduntur, nisi bini metallici sales, qui Sol & Luna dicuntur, seu frater & soror, qui dictæ aquæ Herculeæ efficacitate conteruntur, occiduntur que, id est, putre- fiunt

Osiris, Isis, Typhon, & similes in arte Chimica.

Trismegistus.

Plutarchus.

Ægyptiorum & Græcorum Deastrorum parallelismus in arte chimica.

fiunt ope Iunonis, id est, metallicæ artis industria? Præterea Isidem ope Herculis, quem Diodoro teste, monstrorum domitorem adhibuit, vnà cum Horo Typhoniam serpentiferam, id est, hydram Beloniam colubris & capitibus identidem repullascentibus formidabilem, in loco paludoso, siue quod idem est, face & ferro in Lernæa palude oppressisse, fabulosâ narratione traditur. Quâ quidem symbolicè maximum Hermeticæ artis mysterium attingere videntur. Quid hîc per Herculem adultum, nisi Mercurium Philosophorum indicant? qui post legitimam eiusdem præparationem robore insigni & mirifico suffultus, semen metallicum crudum adhuc indigestumque, quod non incongruè per colubros repullulantibus capitibus formidabiles, infinitis ferè modis enascens, & in Lernæa palude, hoc est, in aqua Chimica arte singulari pręparata, quæ tanquã palus quædam in rotunda phiala concluditur, venenum suum attollit, id est, semen metallicum, quæ hydra Chimica dicitur, ex aqua enascens, varia colorum veluti capitum quorundam fœtura sese exerit. quæ quidem nunquam interimi potest, nisi igne continuato & ferro, id est, Marte eam exscindamus, atque hoc pacto varietatem ex Mercurij cruditate emergentem & pullulantem compescamus, donec spurijs coloribus exutis in vnum rubeum colorem perfectum & vltimum permeantem & subsistentem reducatur; quæ hydra nisi occidatur, & Typhonia vis exscindatur, nemo Horum ab interitu conseruare se posse speret, id est, nemo in Chimico negotio ad desideratum scopum se peruenturum arbitretur. Quæ omnia Haled Arabs in libro de Alchimia confirmat ex mente Hermetis, quem ita loquentem introducit. *Quod nascitur ex terra metallica nigra, est principium artis Vniuersalis: assate ergo eam igne, deinde coquite in fimo equino per 7, 14, vel 21 dies, & fiet draco alas suas comedens; hunc ponite in vase diligentissimè clauso, in igne furni, & nè quicquam exhalet, cauete. Hoc itaque liquefacto, & combusto, accipite cerebrum eius, & acerrimo teritote aceto; vel vrinâ puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto viuat in palude putrefactus; & fuscæ nubes, quæ in ipso erant, antequam moreretur in corpore suo, reuertentur; reiteratas autem iterum moritur & viuit; in eius autem vita & morte spiritibus vtimur: sicuti enim moritur spiritibus ablatis, sic restitutis viuificatur, & ipsis lætatur; ad hoc autem peruenientes, id quod quæritis, ex rubicundo colore habebitur.* Hæc Haled ex Hermete.

Diodorus.

Haled. Trismegisti symbolica Alchimia.

Tradit Philastrius Herculem Ægyptium in expeditione Osiridis, in sylvis ingentis magnitudinis Leonem iugulasse, pellemque detractam pro insigni gestasse; quæ Græcanicæ fabulæ de Leone in Nemæa sylua ab Hercule interempto consonant. Quid verò Ægyptij hâc adumbratione indicârint, videamus. In sylua res gesta contigit, quæ Græcè ὕλη dicitur, & omnium Philosophorum consensu materia prima dicitur, vtpote confusa, horrida, & innumerabilium seminalium rationum miscellam conclusam possidens, id est, materia metallica Chimicæ artis subiectum, in cuius horrida solitudine Leo latet; quem alium non interpretamur, nisi salem quendam fixum & permanentem, qui omnia vastet, corrumpat, & in suam potestatam redigat. Est enim tanti roboris & virtutis, vt aurum,

Philastrius. Hercules Ægyptius leonem iugulans in sylvis, quid in Alchimia.

argen-

argentum, cœteraque metalla deglutiat, ac optimè digerat; quem Herculea vis superat, detractamque pellem toto vitæ suæ tempore pro insigni reportat. Atque in hoc totius philosophici operis cardo versatur; beatus proinde, cui tantæ ad huiusmodi Leonem domandum vires suppetunt: hæret enim in abditissimis sylvæ recessibus, & nunquam in aperto & publico apparet, sed summo studio, diligentiâ, industriâ, & Herculeæ mentis audaciâ inquiritur; estque aqua Mercurialis, seu humiditas illa primigenia, seu humidum radicale, semenque omnium metallorum, quod calore suo innato aquam Mercurialem fixat, & coagulat; vnde meritò totius artis clauis, & arcanum arcanorum ab Hermetica Schola nominatur; quam quidem reperire non licet, nisi in intimo metallicæ materiæ centro absconditam. Vnde omnes Philosophi clamant: *Occultum fac manifestum, & habebis quod Mundus tantopere desiderat*. Leo dicitur, quia aquarum omnium fortissima & voracissima est, omniaque metalla quantumuis durissima, mox ac attigerit, in aqueam substantiam deducit. Hunc verò Leonem occidit Hercules, detractamque ipsi pellem prô insigni portat; quo quidem nihil aliud indigitatur, nisi sal quidam qui aquam Mercurialem Leoninâ quâdam virtute præditam, suâ quâ pollet virtute, & facultate fixatiuâ & coagulatiuâ, iugulat, pellemque sanguineâ rubedine tinctam detrahit; quod vnicum confecti operis signum est, videlicet tincturæ rubeæ perpetuò subsistentis ac permanentis, tantopere ab omnibus Philosophis quæsitæ, & tandem obtentæ. Huc pertinere etiam videtur Historia de Busiride Rege Ægypti, qui vt pluuiam nouem annos suspensam impetraret, oraculum consuluit, à quo nunciatum ei fuit, pluuiam secuturam, si hospites immolaret; quæ prorsus congruunt fabulæ Græcanicæ de Diomede Thraciæ Rege equos suos hospitum carnibus & sanguine pascente, ab Hercule occiso. Quid aliud tùm Busiris, tùm Diomedes nobis refert, nisi Mercurium Philosophorum, crudelis & immanis terræ frigidæ & incultæ dominum agrestis & rudis naturæ? adeo vt cœtera metallica corpora in agro metallifero hospitantia, corrosiuâ vi suâ, ac dissoluendi potentia, equorum voracitati rectè comparata, discindat ac laceret. hunc occidit Hercules, id est, peritus in Chimia Magister, qui ex spiritibus Mercurij, qui equis his Busiridis intelliguntur, aquam Mercurialem conficit, quæ vel per ipsum Busiridem, id est, Mercurium equis suis, id est, spiritibus proprijs consumendum tradat. Hoc enim confecto alius resurgit multò priore liberalior, magnificentior, & purpureo quodam paludamento coruscans, quæ est vera artis tinctura. Tempus me deficeret, si singula tùm à Græcis, tùm ab Ægyptijs de magna arte ænigmaticis huiusmodi verborum velamentis tecta prodere vellem. Qui enim rectè fabulã de aureis Hesperidũ horti pomis, & dracone eorundem custode interfecto, pomisque direptis, interpretratus fuerit, sub ea ferè totum Hermeticæ artis mysterium latere deprehendet. Item de aurei velleris acquisitione ab Iasone facta, deque varijs præmissis certaminibus, intelligendum est; quæ omnia modum & rationẽ in Chimica arte procedendi ostendunt. Non dicam hic de Cer-

Busiridis Aegyptij Regis historia ad Alchimiã applicata.

Aenigmata varia Chimica.

ua

ua æripede aurea habente cornua in Menelao monte ab Hercule interfecta. Sileo Apri Erymanthæi omnia deuastantis ab Hercule capti mythologiam, quæ nihil aliud, quàm Hermeticæ artis arcana sunt, fabulis inuoluta. Quæ omnia cùm fusè tractârint Maierus in libro intitulato, arcana arcanorum omnium arcanissima, vti & in Hercule Piochymico Petrus Ioannes Faber, ad ea Lectorem remitto; neque enim nobis iam ab alijs tradita, sed vt Oedipum decet, incognita, & forsan haud comperta alijs, euulgare libet. Quare Græcorum fabulis relictis, ad Ægyptiorum artem magnam reuertamur. Maierus. Petrus Io. Faber.

CAPVT IV.

De Cruce Hermetica, quam nos passim in hoc Opere Crucem ansatam appellamus, eiusque arcana significatione in opere Hermetico.

HErmes Trismegistus, vti primus literarum siue inuentor, siue inuentarum iam instaurator, ita characterum Hieroglyphicorum institutor, vt quæ in Mundo occultissima latent, mirifico à se excogitato symbolo exprimeret, omnia vnico charactere, quam & Crucem Hermeticam appellant (nos Isiacam, seu ansatam, eò quòd in nullis ferè simulachris Ægyptiacis manu gestatus non spectetur, appellamus) expressit. Quem quidem characterem in tanta veneratione habebant, vt nihil sine eo rectè confici posse existimarent; eratque amuletum potentissimum, & character ad naturæ exemplar mirabili ingenij subtilitate fabricatus, ad viam felicitatis demonstrandam vnicus dux & lumen; cuius virtute apprimè in suo de vita cœlitùs propaganda libello describit Marsilius Ficinus his verbis. *Antiquiores Ægyptij, quemadmodum in Arabum quodam Collegio legimus, figuram Crucis cunctis anteponebant; quâ corpora per virtutem agunt ad superficiem iam diffusam, prima verò superficies Cruce describitur; sic enim imprimis habet longitudinem atque latitudinem, primaque hæc figura est, & omnium recta quàm maximè, & quatuor angulos rectos continet; effectus verò cœlestium maximè per rectitudinem radiorum angulorumque resultant; tunc enim stellæ magnopere sunt potentes, quando quatuor Cœli tenent angulos, imò cardines, Orientis videlicet, Occidentisque, & medij vtrinque Cœli; sic verò dispositæ radios ita conijciunt in se inuicem, vt Crucem inde constituant. Crucem ergo Veteres figuram esse dicebant tùm stellarum fortitudinem factam, tùm earundem fortitudinis receptaculum, omniaque Mundi arcana per ipsam significabant.* Verùm cùm amplissimè in Obelisco Pamphilio l. 2. de Cruce ansata omnia demonstrauerimus, superuacaneum esse ratus sum, ea hoc loco repetere; quare Lectorem eò remittimus; nostrum est, quænam dicta Crux mysteriosa arcana artis magnæ indigitet, hoc loco exponere; quod tunc opportunè fiet, vbi primò totius characteris Hermetici siue Mercurialis structuram ostenderimus.

Crux Hermetica, Isiaca, ansata, & cur ita dicta.

Marsilius Ficinus de cruce ansata.

Crucis Hermeticæ structura.

Sciendum itaque, Hermetem, dum maximam cœlestium corporum connexionem, atque adeo omnia in omnibus quodammodo latere aduertisset, binam Astronomiam condidisse, cœlestem, & elementarem. In cœlesti considerabat ordinem, connexionem, proprietates, influxus; in Elementari omnia eadem considerabat, sed suo modo; adeoque nihil esse in inferiori elementaris miscellæ Mundo, quod non in cœlesti, analogicâ quâdam comparatione reperiretur, contemplabatur. Sunt in Mundo superiori signa Zodiaci, septem Planetæ, cum Genijs suis præsidibus; sunt eadem in inferiori Mundo, vti copiosè varijs in locis huius Operis demonstratum est. Hæc itaque cùm considerasset, characterem hieroglyphicum excogitauit, quem à se Hermeticum, Tauticum seu Mercurialem appellauit, in quo vtriusque Astrologiæ arcana, mysticâ quâdam ratione, miroque artificio comprehendit. Et tametsi in hieroglyphicis character hic paulò rudiori Minerua sit exhibitus, suas tamen proportiones absconditas habet, quêis intimæ Mundani spiritus actiones exprimerentur. Sed structuram ostendam.

Mundi inferioris cum superiori analogia.

Ducatur in plano quopiam linea recta A B, quam in nouem æquas partes, eo ferè modo, quo Siderei Mundi expansa diuiserunt Ægyptij, distribues. Hoc peracto, tres partes ex 9, inferiùs ex A sursum vsque in punctum E numeres, per quod punctum lineam duces D C, lineam A B ad angulos rectos intersecantem; quæ quidem linea vtrinque ex 9 binas partes occupet, cuiusmodi sunt lineæ E D, & E C. Iterum ex puncto E sursum numerabis tres partes ex 9, vsque in I punctum; in quo pones circinum, & intercapedine duarum partium, quales tota linea A B 9 habet, describatur circulus P M N. Hoc etiam peracto, ponatur denuò circinus in B puncto extremo, & intercapedine duarum partium, quales linea A B nouem continet, describatur semicirculus X Y Z: descripto semicirculo, trahatur ex A, altero extremo, linea R G, quatuor partium ex nouem longa, ita vt vtrinque duæ partes existant; positoque circino in punctis S, & T, intercapedine T A, & S A, describantur vtrinque semicirculi R V A, & A H G; & habebis characterem Hermeticum sub debita sibi proportione, & mundanæ symmetriæ corpori vndiquaque consentiente, descriptum. Nihil porrò restat, nisi vt iam mysteria eius pari passu enucleemus; quod quidem per partes præstabimus.

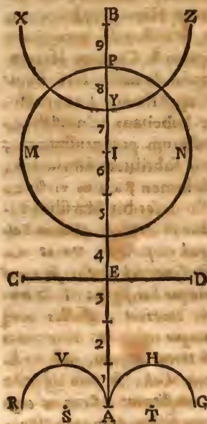

Interpretatio characteris Hermetici.

PRimò itaque Mercurius mundanæ machinæ fabricam altiùs considerans, cùm ex rectis cyclicisque lineis compositam videret, characterem suum simili linearum mistura apparandum duxit, vt monadi megacosmicæ monas hæc hieroglyphica exactâ proportione responderet. Sicuti enim per lineam rectam circulumque prima, simplicissimaque rerum omnium in lucem productio repræsentatioque exhibita fuit; ita & in hoc characterismo ὀρθοκυκλογράμμῳ, ordo & series rerum omnium exhibetur; in quo centrale punctum I terram refert, circa quam tùm Sol, tùm Luna, reliquiq; Planetæ suos cursus conficiunt. Sol quidem Ægyptijs per hieroglyphicum circuli, Luna verò per segmentum eiusdem, vt in figura patet, referebatur: nam vti alibi diximus, Lunam connectebant Soli, non tantùm ob vicinitatem & situm, quem in mundano systemate ad Solem habet, sed & ob præstantiam horum luminarium, quorum Sol instar principij actiui, Luna verò instar principij passiui dum se habent, maris & fœminæ in hac Mundi œconomia officio funguntur, ex quorum congressu influxuque fœcundissimo vniuersa inferioris Mundi natura fouetur & conseruatur. Quod autem Sol & Luna faciunt in Mundo Sidereo, hoc idem præstant in Mundo Elementari seu terrestri Sol & Luna, id est, aurum & argentum. Meritò igitur in characterismo mutuæ copulæ vnione se fouere spectantur. Porrò dum Hermes noster videret, omnes Siderum actiones influxusque non nisi rectâ radiorum diffusione in inferiora dimanare; præterea elementis extra sedes suas dimotis, suos ad easdem reditus, natura duce, per rectas lineas peragere; rectè Soli & Lunæ crucem rectilineam supposuit, vt Elementaris Mundi sidereis radijs animati imprægnatique actiones luculentiùs exprimeret. Sicuti enim ex fluxu puncti linea, ex lineæ fluxu superficies, ex superficiei fluxu corpus; ita in Mundi tam superioris, quàm inferioris œconomia, imò & in Chimico Mundo prorsùs contingit; in quo dum ex stellæ tanquam Physici puncti continuo cursu quasi fluxu elementares in Chimico negotio lineæ producuntur, grauibusque leuia permiscentur, necessariò inde crux emergit, cuius vna linea recta deorsum descendens, grauia & leuia simpliciter exhibet; linea verò lineam perpendicularem rectâ secans, apposite ex grauibus & leuibus mixta corpora designat. Quæ omnia luculenter demonstrant Hermetis sectatores, dum vasi inclusum corpus caloris vi, in quatuor primas naturas, mirâ quâdam ratione iuxta dicta dissoluunt, exactissima in suas lineas factâ separatione; vt tandem inde per earundem linearum periphoras circularis in complemento Solari fiat coniunctio. Porrò per duos semicirculos crucem terminantes, nihil aliud indicasse videtur, nisi Arietem cornibus conspicuum, quem & duo semicirculi exhibent; & est symbolum ignis; quo ostenditur, totam hanc praxin, nisi ignis ministerio fieri non posse. Characterismo itaque in sua elementa resoluto, hanc hieroglyphicam lectionem Hermes indicare voluit: *Sol & Luna vt in sua elementa resoluantur, denariam proportionem deposcunt,*

Crucis seu characteris Hermetici mysteria & interpretatio

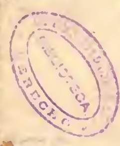

☽ Luna
☉ Sol
† Elementa.
♈ Ignis.

poſcunt, ignis miniſterio efficiendam. Crucem autem denarij numeri ſymbolum eſſe, tùm in Obeliſco Pamphilio, tùm in Arithmetica hieroglyphica ſat ſuperque demonſtratum fuit. Notandum præterea, Planetarum characteres, vti in Aſtrologia diximus, primùm ab Hermete adinuentos eſſe, & ex hoc chara&eriſmo Hermetico depromptos: nam qui rem penitiùs introſpexerit, videbit, omnes illos dictos Planetarum characteres ex Solis, Lunæ, Elementorum, id eſt, Crucis, & ex Arietis ſiue Ammonis cornibus compoſitos eſſe; ita ♄ Saturni character conſtat ex cruce & vno cornu Arietis; ♃ character Iouis componitur ex cruce & altero cornu Arietis; ☿ Mercurius ex cruce, circulo, & ſemicirculo, id eſt, ex ☉☽, & Elementari charactere; Martis character ex circulo, linea recta, & figura Arietis ſic componitur, vt hîc ♂. Veneris character ex circulo, & cruce, vt hîc patet ♀. Mercurius vti omnium Planetarum nuncius eſt, ita omnium inſignibus honoratur, vt apparet ☿; quo quidem occultè innuitur, in Mercurio omnium metallorum ſemina latere, cuius ſpiritus puriſſimus adeo potens eſt, vt in puriſſimam terram Chimicè præparatam quatuor has conſimiles ſibi & geogamicas naturas ♄, ♃, ☽, ♀ inde conuertat, & in vnum reducat, vt hieroglyphicum demonſtrat; Martis verò character ex Solis & Arietis conflatus characteribus, Veneris ex Solis & Elementorum conflatus characteribus, Solarem reſpiciunt ἀναφορὰν, opuſque ἀναζωπορήσεως; in cuius progreſſu fit tandem conſpicuus Mercurius ille alter, prioris quidem vterinus frater, Lunari ſcilicet Solarique Elementorum completa Magia, videlicet Mercurius Philoſophorum celeberrimus; cuius anima non ſolùm Lunam, Iouem, Mercurium, Venerem, ſed & Martem indiſſolubilibus vinculis ligat & figit, nobiſque tandem varia circa metallicam terram reuolutione factâ Solem Philoſophorum deſideratum exhibet. Vides igitur, quomodo dictus Mercurius primò Saturnum, deinde Iouem, tertiò Lunam aducet, poſtmodum Martem, & Venerem, ac tandem Solem, ſecundùm gradus quoſdam mirificos; ſeptenario numero completo, vt character pulchrè denotat, exhibeat. Verùm hæc omnia poſtea clariùs in praxi comperientur; vt proinde, totum hoc myſterium ex Sole & Luna prodire, luce meridianâ clariùs pateſiat. Hinc Hermes, vt eſt apud Haled Arabem ſuprà citatum, ait: *Sol pater eius, Luna mater eius, & accipit nutrimentum ex terra, radijs Solaribus Lunaribuſq; fomentata.* Nouimus à vetuſtiſſimis Aſtronomis ad hæc vſque noſtra tempora, Lunam in Tauro exaltari, Solem in Ariete. Quàm hæc aptè Aſtrologiæ inferiori conueniant, characteriſmus Hermeticus demonſtrat hâc nota ♉; quæ eſt Lunæ in Tauro exaltatio, & Solis in Ariete, vti hæc analyſis oſtendit. Sol enim in Ariete, ſigno igneo, poſt varias operationes ſuum accipit robur Martium, & veluti in domo ſua exaltationem, ex Marte, vti character innuit Martis ♂; ita vt Lunæ & Solis exaltatio illa ex ♄, ♃, ☿, hæc ex ♂ & ♀, mediante Elementorum ſcientia, ſuam perfectionem nanciſcantur. Modum verò procedendi ipſa crux indicat. Crux quatuor lineis conſtat, numerus autem quaternarius expanſus ſic 1, 2, 3, 4 vt in Arithmetica hieroglyphica docuimus, decem conficit, totius operatio-

Planetarum characteres originem habent ex Cruce Tautica ſeu Hermetica.

Taurus ♉
Lunæ exaltatio. ☽
† Elementa.
Aries ♈ Solis exaltatio.
♉

Denarius numerus ſub cruce Hermetica latet.

rationis metam & terminum; cuius medietas est quinarius, numerus videlicet circularis, & radix quadrati 25; sicuti denarij quadratum 100 sunt; quem quoque conficiunt 25 quater multiplicata; quatuor Elementorum agitatio per denarium, operis per circulationem consumatio, totidem dierum curriculo conclusa, 25 & 100 multiplicationem inuenti operis, aptè designat. Centrum verò vnde totum deducitur, est punctum ipsum decussatæ crucis, quod deinde ignis ministerio euolutum, in omnes locorum differentias, veluti in brachio quodam diffundit.

Latet & aliud sub charactere Hermetico mysterium. Si enim inuersus consideretur, primò occurrunt cornua Arietina, quæ vnà cum Cruce constituunt characteres ♄ Saturni, ♃ Iouis, ♂ Martis; deinde ascendendo, Crux Veneri ♀, Mercurioq; ☿ inseruit; sequuntur tandem Sol & Luna infimi. Quibus quidem nihil aliud indicare voluerunt, nisi ternarium Hermeticum in monade latentem; ex qua exit primò in separatas, incognitasque quasdam, Saturninas, Martiales, Iouiales essentias, vt deinde Sol & Luna, quod intenditur, habeatur. Ex Cruce enim vnum, & ex duobus iterum vnum; in Cruce monas, dyas, trias, decas, quæ omnia quomodo intelligenda sint, & quid in Chimica arte significant, explicemus.

Character Hermeticus inuersus.

Nota itaque, omnia in Mundo secundùm archetypum Mundum facta esse; in quo Pater generat Filium, Monas dyadem, ex qua processio Spiritus sancti vnius, dat triadem; trias tamen hæc necessariò tetradem habet implicatam; vt sit Pater abstractiuè consideratus secundùm diuinam suam essentiam; deinde Pater vt relationem dicit ad Filium, postmodum Spiritus Sanctus prout relationem dicit ad vtrumque. Sunt itaque Pater, Pater & Filius, & Spiritus sanctus. Sic Mundus quoque creatus fuit. Habes quatuor Elementa, habes quatuor luminaria, duo superiora, & duo inferiora, duo cœlestia, duo centralia; quibus omnia, quæ creata sunt, comprehenduntur. Non creatur vnum ex vno, hoc enim solius Dei est proprium; hominis est ex duobus vnum producere. In Mundo Elementari duo regna sunt, vegetale & minerale. Hoc per se subsistere potest, etiamsi nullus in Mundo homo esset, arbor, vel herba; illud pariter etiamsi nullum in Mundo metallum esset, aut animal, perstare potest. Hæc duo ex vno, & per vnum creata sunt; tertium verò ex his duobus vitam habet, ijsque præstantiorem essentiam exhibet, tametsi sine illis esse non possit, ijsque dominetur; quia in triade omnis semper virtus consumatur, in dyade verò siue binario multiplicatur. Explico mentem meam. In regno vegetabili materia prima herba vel arbor est, Philosophicè loquendo, quam quidem errare non patitur, vtpote solius naturæ opus. In hoc regno materia secunda semen est, & in hoc herba vel arbor multiplicatur, fitque processus ex monade in dyadem, & hinc in triadem. In regno minerali metallum errare nescit, vtpote cuius potestatem sola sibi natura reseruauerit; semen tamen habet, quo Opifex ad multiplicationem operatur. Est aqua in centro cordis eorum latens, cuius digestiua facultas ignis est; receptaculum siue matrix eius

Mundus elementaris factus secundùm Archetypum.

Regnum vegetabile & minerale in Mundo elementari.

aër est. In quo dum digeritur, soluitur; dum putrefit, destruitur; virtusque eius est rei vnicuique se in regno suo comungere, quia subtile est, & nihil aliud nisi aër, qui in aquæ congelatur pinguedine; quod quidem extra regnum suum nulli rei se miscet; neque soluitur, sed congelatur, quo indiget.

Planetæ inferiores & superiores.

1♄7
2♃6
3♂5
4☼4
5♀3
6☿2
7☽1

Ad meliorem rerum intelligentiam, vt quomodo metalla coërceri ad emittendum, recipiendumque semen, possint, intelligatur, Notandum, eodem prorsùs modo & ratione se habere Planetas inferiores, ac superiores siue cœlestes; in quibus vti superiores in inferiores, non contrà influunt, ita inferioribus Planetis vsu venit. Inter Planetas vides Saturnum esse supremum, cui succedunt Iuppiter, & Mars, in medio Sol est, quem sequitur Venus, Mercurius, Luna. Quemadmodum ergo Venus non in Martem, sed contrà Mars in Venerem influit; ita non ex Venere Mars, sed contrà ex Marte Venus fit. Hoc pacto Iuppiter quoque facilè conuertitur in Mercurium, qui Iuppiter secundus est à firmamento, Mercurius verò secundus à terra, vt in margine patet, & sic de cœteris. Sol vti medium locum obtinet, ita omnibus se miscet, hâc tamen conditione, vt per inferiores nunquam melior & præstantior reddatur; ita vt semper superiores cum inferioribus maioribus sympathiæ & amicitiæ legibus connectantur; & quantò sunt Soli viciniores, ab eoque æquiùs dissident, vti sunt Mars & Venus, Iuppiter & Mercurius, Saturnus & Luna, tantò faciliori copulâ coalescunt; hinc nonnulli ex similibus, sine vlla, vt putant, Solis operatione, Martem in Venerem, Iouem in Mercurium, Saturnum in Lunam conuertunt; tametsi nihil in huiusmodi operationibus, si penitiori trutinâ negotium ponderemus, sine Solis omnibus metallis suam naturam administrantis subsidio rectè confici possit. Quàm hæc mirificâ ratione ex Hermetico nostro Caduceo eruantur, luculenter patet. Quòd si ♈ Arietis signum duobus constans semicirculis in vnum coniungatur circulum, nascetur Veneris character ♀, qui tamen non attingit magnitudinem characteris Solaris. Quo quidem occultè indicatur duplex Lunæ gradus, siue Luna inexistens viua per Elementorum tractanda ministerium, habens potentiam, vt Solarem repræsentet plenitudinem, suis simul arte connexis semicirculis. Quòd si fiat, non ea quidem ad Solarem gradum perueniste natura sua censenda est, sed esse factitium opus, neque referre posse magnitudinem Solarem, vtpote suis partibus laxis, fluxis, dissolutis, non solidè in Solarem speciem compactis. Vnde patet ex hoc mysterio, ex charactere ♈ над † vel ♀, non nobis sperandum esse Solem ☼, cùm & ☽ primò non fuerit in natura ♈ над †; latet tamen sub eo, veluti sub diuersis membris, mira quædam sympathia, & magnetica quædam vis, & vnionis affectatio, quâ facilè quodque sibi sympathon attrahat in operis executione; ad quam vasa aptissima requiruntur; quorum formam & figuram ipse hieroglyphicus noster character pulchrè demonstrat, ex cuius symmetria nascuntur sequentes figuræ. Alembicus

Character ♀ oritur ex charactere ♈.

cir-

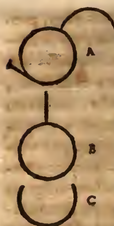

circularis A, Grus vitreus B, quod terreæ ſcutellæ C, fimo aut cinere repletæ ſuperimponi debet.

Totum hoc artificium alio hierogrammatiſmo exhibuerunt Veteres Ægyptiorum, eſtque illud quod ſequitur; in quo Scarabæus primam metallicæ artis materiam denotat, totius Mundi inuoluens corpora, ex qua ouum euoluit in cauda conſpicuum, in quo dum omnium metallorum ſemina latent, ea per exaltationem in ſeptem deſinunt Planetarum orbes; quorum quinque circuli quinque Planetas minores, Hori verò caput Solem, & ſegmentum circuli capiti Hori impoſitum, Lunam cui includitur Crux genuinũ Elementorũ ſymbolum, denotant; tabulam brachijs incluſam tenet, cum voce Ægyptia ΦVAO, quod amorem, ſignificat: Si itaque hunc characteriſmum Anatomicorum more in ſingulas partes reſoluamus, producetur hic ſenſus: *Anima Mundi, ſeu vita rerum in inferioris Mundi machina latet, in qua ouum conditur, ſeminalibus rationibus fœcundum, quod in planetarum metallicorum Orbes vim exerens, calore eos animat, & actuat, vt inde Horus rerum, id eſt, Sol & Luna per Elementorum diſſolutionem, purarumque rerum ab impuris ſeparationem emergat; hoc enim peracto, ſingula ſingulis amore quodam naturali & ſympathico coaleſcent, eſtque totius operis complementum.* Vide Lector, quæ de hoc hierogrammatiſmo varia producimus in Prodromo Copto fol. 263.

Scarabæi hieroglyphicum Chimicam artem denotat.

Verùm cùm hæc omnia obſcuriora ſint, quàm vt à Tyronibus percipi queant, vtpote diuturno labore in arte exercitatis reſeruata; viſum fuit hoc loco in gratiam φιλοχημίας ea paulò fuſiùs explicare, latentia ſecreta in lucem euoluere, modum operandi iuxta præſcriptas in præcedentibus hieroglyphicas ideas oſtendere; vt ſi cui lubeat periculum facere, clauem, quâ id poſſit, habeat.

Totus Hermeticus character ex omnibus mundanorum corporum Schematis compoſitus, primò oſtendit latere vim quandam in omnibus rebus exiſtentem, quæ ipſis vitam & nutrimentum præbeat; eſſe tamen ita abſconditam, vt nemo, niſi maximo labore, ad genuinam eius notitiam peruenire poſſit. Latet enim in intimis rerum naturalium receſſibus, centralis abyſſi caligine obuoluta; cuius euolutionem ſi quis nouerit, ille totius naturæ penuarium ſibi apertum eſſe nouerit. Atque hanc vim Mercurialem eſſe voluit, charactere illo multiplici linearum fœtura turgido ſignificatam; in qua nullum mundanarum rerum diſcrimen, ſed in vnum compacta veluti in chao quodam deliteſcunt; quem tamen ſi diſſolueris, & in ſua membra peritè diſtribueris, ſtatim Planetarum non ſuperioris duntaxat, ſed & inferioris Mundi orbitæ patebunt, elementaria-

Hermeticus character Chimicæ artis clauis.

riarum qualitatum proportiones elucefcent, quam quifque naturam, proprietatem, fympathiam ad aliud habeat, conftabit; modus in connexione vnius cum altero, per feparationem purorum ab impuris, in vafis appropriatis, mirâ quâdam ratione aperietur, vt tandem iuxta ordinem, quem charaćterifmus euolutus indicat, fagax artifex operando, animam illam vagabundam certis materijs alligans affigenfque, id quod in omnibus optimum eft, confequatur. Spiritus itaque feu anima rerum per vniuerfos entium ordines gradufque diffufa, quæ Hermeticus charaćter continet, nihil aliud eft, quàm vis quædam Mercurialis, non quidem vulgaris illius Mercurij foboles, fed in intimo & abditiffimo rerum penu recondita, fubtiliffima, penitiffima, omnia peruadens, immutans, pura ab impuris feparans, rerum omnium fomentum, fal, vita. Quæ omnia ipfe Hermes, vti Haled Arabs eius Commentator afferit, hoc pacto defcribit. cito textum Arabicum.

Haled Arabs.

قال هرمس الدراة الموصو في ذات النظر الحي الدائم الموجود وهو في كل شي وهو في كل بيت موجود فطوبي لمن فهم سرها ووفق عملها وقال ان سر كل شي الما والما قابل للتربيه من الناس في غير ذلك وفي الما سر عظيم ☼ قال مرقونس ما في الدنيا يباع اكثر منه وهو عند كل احد وكل احد يحتاج اليه يكون عنده ولا بدله منه ولا خرجت روحه ☼ قال ابن اميل بزير بقوله المالان الما موجود في كل مكان في السهول والجبال وعند الغني والفقير والقوي والضعيف وهذا مثل يضرب به جميع الحكما لحجرهم وهو الما وهو الروج الرطب ☼

Hermetis fententia de effentia in omni re exiftente.

Dicit Hermes, quòd in omni re exiftit effentia viua, perpetua, primordialis, inueniturq; in omni re, & in omni domo; beatus cui contingit intelligere fecretum eius, & conuenienter tractare eam. Dixit autem quòd fecretum huius rei eft aqua, & aqua accipit nutrimentum fuum ab hominibus. Dicit etiam Marcunes, omnia quæ in Mundo funt, pluris venduntur dictâ illâ aquâ; eft enim apud vnumquemque, & vnufquifque indiget illâ; eft apud illum, nec deferit illum, neque egreditur fpiritus eius. Dicit Abn Amil de dicta aqua differens, quoniam hæc aqua inuenitur in omni loco, in planis, vallibus, montibus, & inuenitur apud diuitem & pauperem, apud robuftum & debilem. & hæc eft parabola quâ omnes Sapientes refpiciunt lapidem fuum, & eft aqua & fpiritus humidus, & Hermes fignauit ipfum notis reconditiffimis.

CAPVT V.

Quomodo, quæ in charaćterifmo Hermetico θεωρικῶς continentur, in praxin deduci poffunt, & debent.

Charaćter Hermeticus praxin Alchimiæ docet.

QVænam cœterorum metallorum ad aurum & argentum affinitas, proprietas, natura, quid vnicuique addendum demendumque, vti in Solem vel Lunam degeneret, charaćterifmus Hermeticus pulchrè denotat, arcanâ quâdam cœleftis œconomiæ fimilitudine, quo ad fitum, locum, naturam adumbratus, ex quorum notitia in rećtum tramitem deduce-

duceris, metalla ſingula in Sole & Luna exaltandi, vti iam aperiemus.

Notandum abſque Martis & Veneris ſpiritibus & animabus neque Solem, neque Lunam exaltari poſſe; quòd ex charactere Hermetico mirificâ quâdam analogiâ indigitatur; ſiquidem duos hoſce Planetas, Solem & Lunam, ſuas exaltationes & dignitates tunc primùm acquirere, vbi in domicilijs Martis & Veneris, id eſt, in Ariete & Tauro conſtiterint, Aſtrologia docet; quod ſanè pulchre per characterem ſuum expreſſit Hermes, in quo expreſſè vides, characteres ♂ & ♀ ſuam ſibi figuram à Solis charactere mutuare, ſicuti ſuos à Luna characteres ſumunt Saturnus ♄, & Iuppiter ♃, vti ſuprà demonſtratum eſt. Quo quidem appoſitè indicatur, quòd vti Mars & Venus de natura ſunt Solis, ita Saturnus & Iuppiter de natura Lunæ ſunt; ac proinde vti hi Lunæ ſympathi & congenij, ita illi Soli, mirâ quâdam ratione, occultis amicitiæ legibus iunguntur. Hinc character Martis ♂, circulo Solem, binis verò ſemicirculis characterem cornuum Arietis ♈ notat, id eſt, Solis in Ariete, ſeu domicilio Martis exaltationem. Venerem verò in Tauro, id eſt, in domicilio ſuo exaltari, character ☿ ſat demonſtrat; in hoc enim ſi crucem tollis, reſtat character ♉. Per quam quidem exaltationem Hermes nihil aliud indigitare voluit, niſi Solem & Lunam in hac terreſtri regione ſeu globo, ſuas exaltationes & dignitates à terreſtribus planetis ♂ & ♀, duce Aſtrologia cœleſti, accipere.

Solis & Lunæ exaltatio in domibus Martis & Veneris.

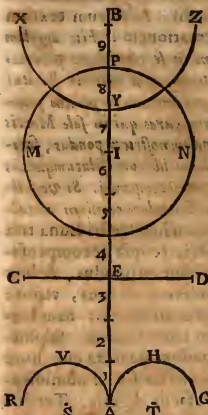

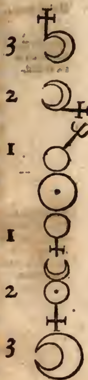

Saturnus enim iuxta Ægyptiorum ſyſtema commune, primum locum occupat, Iuppiter ſecundum, Mars tertium, Sol quartum, Venus quintum, Mercurius ſextum, Luna ſeptimum. Si iam Planetæ hoc ordine ponantur, certè vel ex ipſa diſpoſitione patebit Martem & Venerem auri, Saturnum & Iouem argenti naturam proximè participare. Si Saturnus & Luna, Iuppiter & Mercurius, Mars & Venus coniungantur, tunc patebit ſemper duos vnam habere naturam & proprietatem, & ab auro tanquam omnium Rege & centro in medio conſiſtente ſummam ſuam accipere virtutem. Aſtipulatur hiſce meliorum Chimicorum conſenſus, dum Mercurium & ſulphur Philoſophorum, qui aurum cibant, ſanguinem præbent & ſollicitant, ex tinctura Martis & Veneris ſumi & præparari debere aſſerunt; ſiquidem tinctura auri in nullo magis ſuperflua, quàm in Marte & Venere, veluti in viro & fœmina, inuenitur. Eſt enim Venus per ſuum cœleſte ſulphur, ſplendore cœleſti amicta, atque tinctura quidem, quam Venus aſſequitur, & eadem in Marte reperitur, adeoque efficacior, præſtantior, & maior; Mars enim vir eſt, Venus fœmina. In hac inuenitur ſulphur ardens, & aliud ſulphur

Syſtema ſeptem planetarum commune Alchimiam docet.

Auri tinctura

Fff non

non ardens, vnum album, alterum rubrum, in generationis operatricis executione; rubrum sulphur est incombustibile, & verè ἄσφιστ paratur, estque sulphur cum auro radicaliter consertum & inuentum. Verùm audiamus de hoc suprà citatum Haledum Arabem Hermetis Commentatorem, qui inter multa paucis tandem sic concludit. Arabicum textum lege apud ipsum, hìc Latinam subijcio interpretationem: *Hic aperiam tibi secretum, quòd nempe aurum, cuprum, & ferrum in se contineant vnum sulphur, tincturam vnam, & materiam tingentem vnam, quæ materia spiritus est, vapor & fumus, de quibus suprà locuti sumus, qui omnium corporum penetratiuus est. Si itaque illum accipis, & per spiritum curas qui in sale Martis inuenitur, & misces cum eo spiritu Mercurium secundùm nostrum pondus, fæcibus priùs ritè purgatum, & ab omni corrosione violenta liberum solutumque; scias tunc te medicinam habere, cui nulla in Mundo potest comparari. Si verò illa cum Sole fermentetur, tunc ingressus patebit ad conficiendam omnium metallorum transmutationem.* Est & hoc mirum, quòd cùm in terrestri Luna tria desint, nempe pondus, fixatio, & gradatio, illa tria re ipsa recompensare reliqui planetæ voluerint. Primus itaque defectus est pondus, & hoc quidem illi reddere potest Saturnus Soli in pondere proximus, vtpote Sol leprosus à Chimicis dictus. Secundus defectus est fixatio; nam Luna propter Mercurialem adhuc in ea residentem humiditatem, sulphuream que nigredinem, in impura nigredine nondum decocta est; hinc Mars, vtpote Soli calore proximus, feruore suo dictam Lunæ humiditatem, vt in nobiliorem naturæ gradum exaltetur, facilè digerit. Tertius defectus est gradatio, quam Venus perpetua Solis comes, & Lunæ colore proxima, facilè restituit. Quæ omnia secretiores Philosophi non incongruè innuerunt, dum dixerunt: *Venerem solue, solutam congela, congelatam proijce supra Lunam fusam, & exaltabitur in colorem & honorem verissimi & lucidissimi Solis.* Quod quidem iuxta characteris nostri interpretationem sic intelligendum est. Venus est exaltatio Lunæ ad gradum Solis; calcina itaque Venerem, exubera, sublima, solue, solutionem coniunge Lunæ solutæ; hanc congela, & habebis exaltationem Solis. Huius tinctura & pondus Marti (facilè enim in se transmutantur) ascribitur, qui, si in Saturnum transmutatur, Saturnus Philosophorum dicitur, sub hisce enim duobus fixatio perfecta inclusa latet. Si enim phlegmaticam Lunæ constitutionem, per calidum Veneris sanguinem exsicces, illiusque nigredinem per Martis salem corrigas; tum Martis animositas & Lunæ constantia, & Veneris pulchritudo in mixtura & concordantia perfectè consonabunt. Quamnam verò hæc tria corpora proportionem habeant, quam commixtionis portionem exquirant, ex characterismo Hermetis constat. Cùm enim tribus defectibus Luna obnoxia sit, primò considerandæ sunt qualitates & natura, & quinam illorum defectuum maximus sit, & quid primò conueniat, hoc est, digestio, & quid vltimò, hoc est, tinctura; & deinde quantum hos in pondere excedat Saturnus; præterea Astronomicè situs & proximatio ad Solem attendenda, vt suprà docuimus. Si iam Lunam in Solem tibi transmutandi animus sit, neces-

se

Haled. Arabs.

Secretum Chimicum ex Haled.

Lunæ terrestris pondus, fixatio, & gradatio à reliquis planetis supplentur.

Axioma Chimicum, eiusque interpretatio.

Character Hermeticus docet quomodo terrestris Lunæ defectus tres supplendi.

se est, vt ex Marte & Venere subtilissimi tingentes spiritus extrahantur, & cum auro fermententur; & si Luna debeat fieri Sol, priùs duo illi Planetæ, Mercurius & Venus, qui inter Solem & Lunam consistunt, separentur; tunc abit cum Venere nigredo, & cum Mercurio humiditas euaporans, ad quod requiruntur sales, aquæ fortes, & vegetabilia; per hæc enim purgantur corpora, spiritalemque induunt substantiam. Vides igitur, quanta sub charactere hoc hieroglyphico arcana celauerit Hermes? Sed vt ad veritatem dictorum propiùs accedamus, praxin Ægyptijs vsitatam ex Arabum relatione subnectamus.

Ægyptiorum praxis in Chimico negotio.

Sciendum itaque, totius artis clauem consistere in dissolutione materiæ metallicæ in sua Elementa per ignem, & putrefactionem; corpus enim non putrefactum nullam producit formam; ministerio autem ignis putrefactum iam distillando resoluitur. Septem itaque Planetæ metallici, primo in quatuor disparatas naturas resolui debent, id est, in calcem, in salem, in aquam, & in oleum, qui est Mercurius Philosophorum, totius operationis finis. Quæ omnia in charactere nostro Hermetico aptè exhibentur per Crucem, in qua infima linea terrestrem substantiam metallicam siue calcem, laterales lineæ salem & aquam, superior denique igneam substantiam siue oleum, quæ ex præsupposita materia educi debent, pulchrè referunt. Scias itaque, dicta septem metallica corpora, quæ in characterismo Hermetico ostenduntur, primò in calcem reduci posse, deinde ex calce fieri salem, post ex sale aquam, ex aqua demum Mercurium Philosophicum, & est cuiusuis metalli resoluti anima, potentiam habens simile sibi in optimum transmutandi.

Character Hermeticus docet dissolutionem materiæ metallicæ in sua elementa.

Principium itaque operis est calcinatio metallorum, vt ex præparatione calcis deinde extrahatur sal, quem Arabes salem amarum, siue acetum vocant; neque aliud in opere attendendum, nisi salium extractio; hi enim sales continent in se animam metallorum transformatricem, quâ omnia metalla, solâ naturæ operatione, transmutantur in nobiliora & nobiliora metalla; habet enim virtutem penetratiuam, ob summam suam subtilitatem & acrimoniam. Sciendum tamen, Solem & Lunam habere solummodò virtutem & potentiam fixandi sales cœterorum metallorum imperfectorum, potissimùm eorum, qui calcem producunt similem calci Solis, id est, citrinum; eorum verò sales, quæ album calcem producunt, similem calci Lunæ, vt in sequentibus dicetur.

Calcinatio principium operis Chimici.

Quænam verò ex metallis imperfectis sympatha sint Soli, quæ Lunæ, Characterismus Hermeticus pulchrè ostendit, vt suprà docuimus. Sunt enim, ♄ Saturnus seu plumbum, ♀ Venus seu cuprum, & ♂ Mars seu ferrum: Lunæ verò sympatha sunt ♃ Iuppiter seu stannum, & ☿ Mercurius; vti enim illi Planetæ calcem citrinam, ita hi calcem candidam producunt; quorum vterque in salem, deinde aquam, & tandem in oleum ductus, vim transmutandi in Lunam acquirit. His præmonitis nil restat, nisi vt calcinationem singulorum Planetarum metallicorum paucis quoque ostendamus, quæ ex Hermetis operibus ab Haled Arabicè relatis decerpsimus. Nec quisquam putet, ijs me fidem habere, cùm

Character Hermeticus docet quæ Soli & Lunæ sint sympatha.

Calcinatio singulorum planetarum metallicorum

non ea experimento didicerim, ſed vt Oedipum decet, ea tantùm, vti omnia cœtera huius farinæ, exponere voluiſſe, ab omni veritate aut falſitate abſtrahendo.

Calcinatio Solis. Sol primò in ſubtiles laminas extenſus, & ab omni ſorditie mundatus, ope Antimonij calcinetur in fornace reuerberationis in vaſe aperto per ſex continuos dies; in calcem verò reductus lauabitur aquâ pluuiali (vel etiam, quod meliùs, rore Maiali) diſtillabitur, quantò ſæpiùs, tantò meliùs; hanc calci miſtam, atque vaſi vitreo impoſitam coques ſupra cineres calidos vnius diei naturalis ſpacio, vſque dum calx totam aquam imbiberit conſumpſeritque; deinde hanc calcem furno reuerberationis impoſitam denuo per vnius diei naturalis ſpacium calcinato, ablutione pariter, vti priùs, iterata; & hanc operationem decies aut duodecies repetes, donec perfectionem ſuam nanciſcatur; cuius ſignum erit calx puriſſima, aurea prorſùs, clara & fulgens; vnde & ceruſſa Solis dicitur. Calcinatio Veneris. Secundus Planeta ſympathus Soli Venus ♀ eſt, ſcilicet cuprum, & calcinatur in furno reuerberationis, vel fornace vitraria per decem dies, quod ✱ circulo annexa, denarij ſymbolum, clarè oſtendit; & procedendum vt ſuprà, recalcinando illam toties, donec tincturam ſanguinis ad inſtar rubram acquiſiuerit, & dicitur ceruſſa Veneris. Calcinatio Martis. Tertius Planeta Soli ſympathus eſt ♂ Mars, id eſt, ferrum, quod per decem dies calcinabis, & recalcinabis in dicta fornace, lauabiſque toties, donec tincturam ruberrimam calx nacta fuerit. Calcinatio Saturni. Quartus Planeta Soli ſympathus ♄ Saturnus eſt, quem eodem prorſùs modo, quo ſuprà dictum eſt, in ſuam ceruſſam traduces. Calcinatio Lunæ & cœterorum planetarum. Luna verò, & cœteri planetæ ei ſympathi ſic calcinantur. Luna in vaſe clauſo ponenda eſt, decem dierum curriculo, & procedendum in ablutione, vti ſuprà in calcinatione Solis dictum eſt, & habebis ceruſſam Lunæ clariſſimam & nitentem, declinantem aliquantulum ad cæruleum. In calcinando ♃ Ioue Lunæ ſympatho pari paſſu in omnibus procedes; & habebis ceruſſam ♃ Iouis. Calcinatio verò Mercurij ☿ ſympathi Lunæ, cum fugacis naturæ ſit, paulò aliter ſe habet; ita autem procedes. Diſſoluetur Mercurius primò in aqua forti cum duabus partibus aluminis, & vna ſalis petræ; quo diſſoluto infundes ſuper eum aquam fontanam pauxillùm tepidam, intra quam parum ſalis communis inſperges, & ſtatim Mercurius fundum petet ſub ſpecie calcis candidæ; quo facto, aquam ex vaſe eximes, & calcem perlues vt ſuprà, & habebis intentum.

Sol quomodo extrahatur è ſingulorum planetarum metallicorum calce. Obtenta calce ſeptem metallorum, ex ſingulorum calce ſalem extrahes hâc induſtriâ. Accipe calcem cuiuſcunque Planetæ volueris, quam vaſi incluſam ſuperaffuſo aceto optimo ter vel quater diſtillato ſupra cineres calidos impones; & vbi aliquantulum incaluerit acetum cum calce, depoſito vaſe, mixtum frigeſieri vſque ad optimum ſedimentum, ſines; deinde ſummâ induſtriâ aquam, nè calci miſceatur, abſtrahes, impoſitamque alembico diſtillabis in cineribus calidis, igne lento, habebiſque acetum; & cum videris congelationis inceptæ præludia, abſtracto alembico frigeſieri ſinas, & conſtringetur in ſalem pulcherrimum & lucentiſ-

ſimum,

ſimum, mirificâ vi ad penetrandum præditum; hunc conſeruabis in vſum. Finis huius ſalis eſt, tranſmutare naturas metallorum imperfectorum combuſtibiles & defectuoſas, in perfectas, vti eſt Sol & Luna, iuxta ſympathiam, quam ſingula vel ad Solem, vel ad Lunam habent. Sal Saturni dicitur Salnitrũ coloris lucentiſſimi. Sal Martis dicitur Sal Coe, coloris ſanguinei. Sal Veneris dicitur Sal Alkali, coloris viridis & lucentis. Sal Solis eſt coloris citrini inſtar ſuccini. Atque hi ſales ſympathici ſunt ad Solem, id eſt, tranſmutant metalla, ex quibus extracta ſunt, in Solem. Sal Mercurij dicitur etiam Sal Ammoniacus, & Soli & Lunæ confert. Sal Iouis ſiue Sal Talci ſympathus Lunæ eſt. Atque hi ſunt ſeptem Sales principales, in quibus latet aqua illa vitæ tantopere æſtimata, & Mercurius Philoſophorum, vnica ad operis conſummationem clauis. De quibus ſic Hermes apud Haled:

Sal ſingulorum planetarum metallicorum.

قال هرمس خذ الكبريت والدخان والبخار والزيبق وهو الملح المر فخذوه وقطروه
بالين نار تقذرون عليه من نار فحم فتقطره كما تعلم برفق وتعاهده حتى اذا انقطع
القطر ولم يقطر شيا ودعه يبرد مكانه ورد الما عليه ثانيه وتقطره وترد ماه ثالثه
وقطره بقدر لكي منه خل ولا يبقي فيه نداوه ولا نزعها وهذا خل هرمس وخل جميع
الحكما وفي هذا القول اشارة الى ما في الملح المر من الاركان الاربعه والى كونه بالتدبير
المذكور خلا مقطرا وهو الما الحلال المسمي بما الحياه ✡ ان هذا الما يحرق الاجسان كالنار
ويحفظها من الاحتراق كالما ويغسلها كالصابون من الاوساخ ويكلسها كالكبريت
ويحللها كالزيبق بعد الانعام وهذا الما نار جامد ثلج بارد وكبريت محلول زيبق
معقود كالدرة البيضا وهذا سر الحياه السرية في جميع الاشيا ولذا يحيي الارض بعد
موتها ويسمي بما الحيـــــــــــــــاه ✡

Haled Arabs.

Dixit Hermes, accipe ſulphur, & fumum, & vaporem, & argentum viuum, illud videlicet quod dicitur Sal amarum, & Philoſophorum Mercurius eſt; hunc accipiunt & diſtillant in igne lento, fortificantes eum paulatim igne carbonum, & diſtillant iuxta artem ſenſim, eum eo vſque dirigendo, donec conſumptâ aquâ nihil aliud fluat; deinde totum frigefieri ſines in loco ſuo, & affundatur aqua ſecundò, & diſtillabis eum, & diſtillabitur tibi acetum defæcatiſſimum, & hoc eſt acetum Hermeticum, & acetum omnium Philoſophorum, & in hoc habes totum id, quod eſt in ſale amaro ex quatuor elementis, & ſuper eſſentiam eius in magiſterio memorato aceti diſtillati, & eſt aqua laudabilis, & dicitur aqua vitæ; quoniam hæc aqua comburit omnia ſicut ignis, & conſeruat ea à combuſtione ſicut aqua, & lauat ea ſicut ſapo ab immunditia, & calcinat ea ſicut ſulphur, & diſſoluit ea ſicut Mercurius, & hæc aqua eſt ignis congelatus, nix frigida, & ſulphur diſſolutum, & argentum viuum fixum inſtar vnionis candidi, & hoc eſt ſecretum vitæ, & inuenitur in omnibus rebus, hâc viuit terra poſt mortem ſuam, & dicitur aqua vitæ. Quæ appoſitè ſanè ſuperiori hieroglyphico Scarabæoformi exponuntur; in quo Scarabæus materiam primam ſeptem metallorum ſpiritu Mundano agitatã ſignificat, appetitum habet ad omnes formas; in eo diuerſitas colorum, id eſt, aureus, viridis, ruber, albus, niger, cæruleus, candidus (hos enim omnes colores in corpore ſuo exhibet Heliocantharus) diuerſos colores, quos in proceſſu operis Chimici ſpectamus,

Hermetis ſententia de aqua vitæ.

Scarabæi hieroglyphicum docet ſecretum aquæ vitæ.

mus, designat; cuius cauda in ouum terminans semen quoddam in intimo oui mundani recessu latere indicat, quod eo modo animandum est; quo Scarabæus pilulam stercorariam inducto semine actuat; hoc enim caloris vi dispositum, euolutumque è spiris suis helicibus, singulis planetarijs circulis, siue quinque metallis imperfectioribus, quæ per quinque circulos notantur, communicatur; ex quo dicti Planetæ formam suæ essentiæ suscipientes, vlterioremque perfectionem appetentes, tandem in Solem, quod Hori caput indicat, & Lunam, cuius index est ipsa Lunæ figura capiti imposita, degenerant; per elementarem dissolutionem, purorumque ab impuris, siue heterogeneorum ab homogeneis separationem, siue per spagyricam artem, quam pulchrè, vti suprà dictum est, Crux Lunæ inclusa indicat. Hæc tandem omnia finem suum consequun-

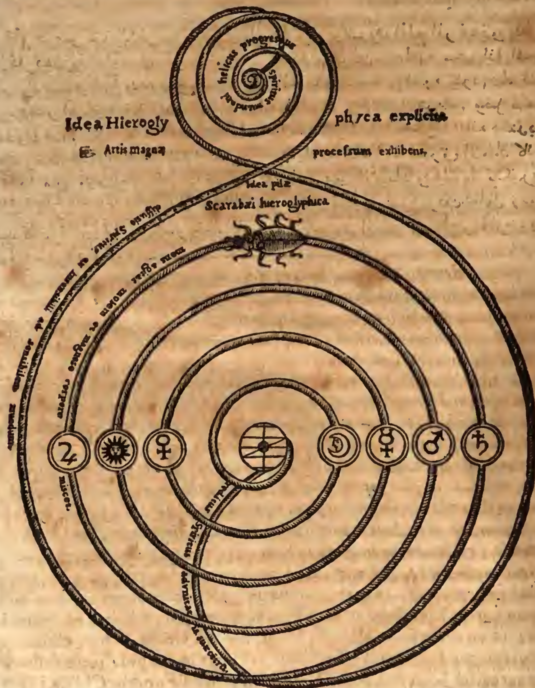

tur

tur per Venerem, siue naturalem inclinationem appetitumque, quo vltrò vnumquodque sibi simile appetit, idque ad nobiliorem formam adipiscendam sollicitat. Quæ quidem Hermetici oui euolutio & inuolutio pulchrè per Scarabæi operationem hieroglyphicè exponitur, vt ex figura præcedenti apparet. Sed de latente mirâ quâdam in hoc schemate superioris cum inferiori Mundo analogiâ vide fusè actum in Obel. Pamphi. fol. 341. Fit autem totius magisterij consumatio ope aceti suprà memorati Philosophorum. Nam vt rectè Artephius dicit, est hæc aqua amicabilis, & metallis placabilis, dealbans Solem, & reducit corpus perfectum, quod est de sua natura in suam primam materiam, id est, in sulphur & argentum viuum albi coloris, & plusquam speculum splendentis; corpus volatile reddit, id est, vbi corpus in hoc aceto dissolutum fuerit, ascendit superficiem aquæ. Ita autem operatur institutione Mercurij; Haled, & Artephius, quisquis ille fuerit mille annorum μακρόβιος, qui solius elixiris sui vsu vitam protraxisse, hoc loco imperitè fingitur. Fiat primò acetum Saturninum antimoniale, vti suprà dictum fuit, (sine hoc enim nihil in Chimico opere rectè confici potest) cum sale Ammoniaco, intra quod aurum crudum foliatum vel in subtiles laminas distentum, vel priùs calcinatum, vti diximus suprà, impones in vitreo vase lato & alto, pro multitudine materiæ capaci, quod calore temperato foueatur; & videbis breui tempore eleuari quasi liquorem olei desuper natantem in modum pelliculæ, quod identidem colligendum, donec nihil supersit, humiditatemq; aceti superfluam euaporare sines, & remanebit in fundo quinta essentia auri, in modum olei candidi incombustibilis, quod est elixir Philosophorum.

Artephius.

Elixir Philosophorum ex Haled & Artephio.

Finis itaque huius aquæ Mercurialis, siue aceti Philosophorum, est dealbare aurum sublimatum, & in primam suam materiam reducere, id est, in sulphur album incombustibile, & in argentum viuum fixum; hac enim humidum terminatum, id est, aurum per reiterationem liquefactionis in aqua nostra dissolutiua conuertitur & reducitur in sulphur & argentum viuum fixum, & sic corpus perfectum Solis accipit vitam in tali aqua, viuificatur, inspiratur, crescit, & multiplicatur in sua specie, sicuti cœteræ. Acetum enim hoc mistum Soli & Lunæ, illis adhæret, corporaque ab ipso accipiunt albedinis splendentis tincturam. Qui itaque sciuerit conuertere corpus in argentum album medicinale, is nullo negotio deinde per illud omnia metalla imperfecta in optimum argentum conuertet, augmentando in eo suum calorem natiuum, pondus, substantiam, & tincturam; mox enim ac senserit calorem sibi inclusum, si in ea fuerit corpus perfectum Solis & Lunæ, illud findet, & in substantiam albam similem ipsi cum argento coloris, ponderis & tincturæ liquefaciet. Nam vt rectè Haled:

Aquæ Mercurialis seu aceti Philosophorum finis.

والما الذي هو الروح والنفس الشمس والقمر والما المحلول نار في ضد الطبع
نار رطب وخل لطيف

Haled.

Est enim spiritus & anima Solis & Lunæ, oleum & aqua dissoluens ignem, ignis humidus, acetum subtilissimũ. Est igitur vnicùm medium aptum & naturale,

rale, quo corpora perfecta Solis & Lunæ mirificâ quâdam metamorphosi sub conseruatione suæ speciei, & absque vlla destructione, nisi ad nouam nobiliorem & meliorem formam, resoluuntur; vt resolutione factâ tandem cum ipsis congeletur, fixetur, & in terram albam constringatur. Est & hoc mirabile, quòd simul ac soluitur hæc aqua, eodem tempore quoque congeletur; neque enim vnum soluitur, quin congeletur & alterum. Cùm videris itaque aquam seipsam congelare cum corporibus in ipsa solutis, scias te recto ad operis complementum tramite procedere. Et quoniam impossibile est, vt dura & sicca corpora sine dissolutione intimè penetrari & tingi possint, hinc aqua nostra hanc à natura dotem nacta est, vt destruat, mutet, conuertatque corpora & metallicas formas in substantiam humidam, mollem, fluidam, vt sic intimè & medullitùs perfectâ tincturâ imbui possit. Hinc aurum non tingitur, nisi spiritus eius per hanc aquam nostram ex centro eius extractus, in spiritualem quasi substantiam reducatur, quam & Sapientes fumum album, spiritum, & animam vocant. Quæ omnia per superioris hieroglyphici Scarabæo-formis anatomiam significata, pulchrè demonstrantur. Est enim impossibile, vt quod intenditur, nascatur ex spiritu Mundi, nisi Horus & Isis, id est, Sol & Luna à corpore terreo, varijsque imperfectionibus obnoxio, per Elementorum separationem separentur, & in ouum condantur, & sic tandem amico attractu actuata in vitellum & albuginem condensentur, quod vltimum est operis complementum.

Aquæ viuæ simul ac soluitur, congelatur.

Aquæ viuæ effectus.

Præterea aqua mox vt aurum soluerit & argentum, facit oleum incombustibile, quod alijs metallis imperfectis commixtum illa eleuat, & ad id, ex quo educta sunt, perducit; conuertit enim ea in naturam salis fusibilis, quem Arabes الملح البروت *Sal Albroth* vocant; estque sal nobilissimum, fixum, subtile, penetrans, omnes interiores corporum medullas permeans, Elixir completum, سر الاسرار id est, *secretum secretorum maximum*. Hinc dicitur ab Haled:

Aqua viua ex auro & argento soluto oleum facit incombustibile.

Haled.

كل من يعرف الملح الشمش والقمر وتولده ويعرف ليخلطة مع الجساد مذكورين هو يعرف السر الاسرار ☼

Quicunque nouerit salem Solis & Lunæ, & generationem eius, & nouerit rationem eum cum cæteris imperfectis corporibus & amicis seu sympathis commiscendi; is certè nouerit mysteriorum omnium maximum. Atque huc alludere videtur illa inscriptio Copticis characteribus insculpta in quodam saxo propè Memphim, quemadmodum Michaël Schatta Coptita Memphitanus, olim meus in Ægyptiacis & Arabicis Amanuensis, scribit:

Coptica inscriptio.

ⲟⲩⲫⲉ ⲛ̀ⲡϣⲱⲓ ⳼ ⲟⲩⲫⲉ ⲛ̀ⲡⲉⲥⲏⲧ ⳼ ⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲡϣⲱⲓ ⳼ ⲥⲓⲟⲩ ⲛ̀ⲡⲉⲥⲏⲧ ⳼
ⲫⲏⲉⲧ ⲛ̀ⲡϣⲱⲓ ⳼ ⲡⲁⲓ ⲧⲏⲣϥ ⲛ̀ⲡⲉⲥⲏⲧ ⲧⲁⲗⲟ ⲁⲗⲗⲉ ⳼ ⲕⲉ ⲉⲩⲧⲩⲭⲉ ⳼

Hoc est: *Cœlum sursum, cœlum deorsum: astra sursum, astra deorsum; quod sursum, omne id deorsum. hæc cape & prosperare.* Quo quidem ad Hermetis tabulam Smaragdinam alludere videtur, vt inferiùs patebit. Quæ enim inferiùs sunt, sunt superiora, & contrà: quod per separationem, diuisionem, sublimationemque in altum eleuatur, cœlum dicitur; astrum-

Superiora in inferioribus, & inferiora in superioribus.

astrumque minerale; relinquit enim id quod fuit, & permanet quod est, in nobiliorem tamen naturam mutatur; post horum enim corporũ putrefactionem & dissolutionem, corpora se in altum eleuant, ad vsque aquæ dissoluentis superficiem, in colorem albedinis cœlestis & astralis, quæ quidem albedo vita est, suo modo loquendi, in vita albedinis anima Mercurialis nutu naturæ spiritibus Solis & Lunæ infunditur, quâ separatur subtile à spisso, & impurum ab impuro, homogeneum ab heterogeneo, exutaque terrestrium fœcium contagione cœlestem quandam indolem acquirit. Atque hic est Mercurius ille Philosophorum, de quo suprà, minimè vti vulgus putat, vulgare illud argentum viuum; in eius tamen, vt in cœterorum metallorum Solis & Lunæ, intimo recessu repositum. Ex quibus quidem tribus, non alijs, Mercurio, Luna, Sole, veluti ex triade quadam mystica, lapis, vt vocant, Philosophorum conficitur, cuius corpus est terra Solaris fixa, subtilissima, per virtutem aquæ nostræ eleuata; anima eius est tinctura Solis & Lunæ; spiritus verò est virtus mineralis amborum & aquæ, quæ defert tincturam seu animam supra corpora, & ex corporibus. Vti ergo spiritus penetrans corpus figit, ita anima copulat, tingit, & dealbat, & sine his tribus omnis in Chimico negotio labor frustraneus est. Solue ergo corpora in aqua nostra supradicta, & digere ea calore temperato, quousque tota tinctura per aquam in colorem album siue oleum album egrediatur: hæc eadem corpora pone vnà cum aqua nostra, in Hermetico vase Hermeticè sigillato, super ignem lentum, eaque digere vsque dum in oleum resoluantur; quod lentissimâ stillatione longo tempore, quod quæris, tandem suppetit. Sit autem, vt dixi, ignis lenis, & continuus, donec in aquam viscosam soluantur, & tota egrediatur tinctura in colore nigredinis primùm, quod est signum veræ solutionis. Continua deniq; decoctionem quousque fiat aqua permanens alba; in suo enim balneo nitorem & claritatem acquiret Mercurio vulgari similem, super aquæ primæ superficiem exaltata. Cùm itaque videris corpora soluta in aquam viscosam, signum id tibi sit, corpora iam in vaporem conuersa, & animas te habere à corporibus mortuis separatas, & in spirituum Chorum sublimatione deuectas, ibique corpus compositum ex mare & fœmina, id est, ex Sole & Luna; & ex illa subtilissima natura purgata per sublimationem vitam accipit vegetabilem & multiplicatiuam suiipsius. Atque ex hoc patet, quare character noster Hermeticus hieroglyphicus suprà expositus maximè hanc triunitatem Solari-Lunari-Mercurialem exprimat; cœterisq; planetis sub ijsdem non nisi per accidens constitutis.

Mercurius Philosophorũ

Lapis philosophorum.

Vidimus hucusque anatomiam mysticam, modumque præparandi acetum illud Hermeticum, aquam seu salem Philosophicum, per quatuor Elementorum metamorphosin, omnia per characterem Hermeticum symbolicè expressa; iam quid per Arietis cornua Cruci affixa indicauerint, exponamus. Persæpe, ni fallor, in hoc Opere demonstratum fuit, Ægyptios per Hammonem κριόμορφον siue Arietiformem calido-humida in natura rerum, & consequenter Numen totius fœcunditatis expressisse,

Arietis cornua Hermeticæ Cruci affixa significãt duplicem ignem, elementarem, & mineralem.

cùm generatio rerum non nisi in calore & humore essentialiter existat. Aptè itaque per cornua duplicem ignem expresserunt, vnum physicum, alterum virtualem. Prior est Elementaris, sed cum certa intensionis proportione, cuiusmodi est lampadis, ad id singulari industriâ & ingenio constructæ; neque vlla maior se difficultas in toto artis magnæ magisterio exhibet, quàm in aptè proportionando hoc igne, & præcisissimâ quâdam proportione temperando, vt effectum tandem speratum sortiatur. Vt proinde certè putem, non alia de causa hoc negotium tam infelice; exitus sortiri, etiam apud summæ notæ Philosophos, nisi quòd caloris temperiem ad naturæ operationem complendam necessariam nesciant. Sed cùm hanc materiam libro tertio Mundi Subterranei, quam Geogamiam metallicam vocamus, vbi lampadem seu furnulum Hermeticum ex mente Arabum ex professo describemus, reseruauerimus, hîc longiores esse noluimus. Ignis itaque in secundæ operationis nostræ auspicio, continuus, humidus, vaporosus, aëreus & artificiali industriâ, nec minori iudicio cōcinnatus esse debet; si enim lampas seu furnulus debita sibi Geometricâ proportione careat, certè per defectum caloris non comparebunt signa in tempore designato, aut per caloris excessum auri flores comburentur, irrito prorsùs & euanito totius negotij conatu. Aut lampas itaque, aut furnulus, aut cineres, aut fimus calorem proportionatum continens, ita concinnanda sunt, vt deinde vase Hermeticè sigillato, imposito, per circulationem effectum desideratum nanciscaris. Secundus ignis est in naturalis aquæ nostræ Philosophicæ, qui ignis contra naturam etiam dicitur, vti suprà ex Haled ostendimus; quia est aqua, & ex auro facit spiritum, quod ignis Elementaris præstare non potest. Est enim mineralis, & à principio metallis inditus, qui & de sulphure participat, omnia destruit, congelat, soluit, calcinat, penetrat intimas quasuis medullas, incombustibilis, & fons aquæ viuæ, in principio, medio, & fine opifici necessarius, naturæ artifex, qui non nisi artificialis ignis temperiem operatur. Sed hæc de igne sufficiant. Procedamus modò ad colorum in opere Hermetico occurrentium conditiones explicandas.

Elementaris ignis qualis debeat esse in chimia.

Caloris temperies in Chimica arte maximè necessaria, ac difficillima.

Mineralis ignis in arte Chimica.

Scias itaque quatuor potissimùm colorum genera, qui aptè per quadripartitam Hermetici characteris nostri Crucem exprimuntur, se obtrudere, niger, albus, ruber, & citrinus, è quibus omnes reliquæ colorum species nascuntur. Color qui non niger est, dealbare non potest; est enim nigredo albedinis principium, & signum putrefactionis, alterationisque, & signum præbet corpus iam penetratum, multiplicatumque esse. In opere itaque primò apparet nigredo instar iuris piperini; deinde coctionis continuatione in albedinem degenerat, & instar cremoris albi supernatat; quod signum est vnitionis spirituum in ea indissolubili nexu congregatorum: apparente enim albedine, tenebrosum humidæ naturæ dominium mox perit, fumusq; albus penetrat in corpus nouum, resuscitatum, clarum, album, ac immortale, victoriamque ab omnibus iniurijs reportando triumphat. Est ergo totius operis siue lapidis Philosophorum (quod benè notandum) complementum, vt formetur corpus perfectum,

Colores quatuor in opere Hermetico.

quod

ponendum in phiala vitrea Hermeticè sigillata, nè aëri aliunde introeundi locus pateat, in digestione lenis caloris, veluti balnei, vel fimi temperatissima, operisque instantia continuetur per ignem perfectæ decoctionis, donec putrefiat, & resoluatur in nigrum, & eleuetur in album: sicuti enim calor agens in humidum, generat nigredinem primum colorem, sic continuatus calor in sicco generat albedinem secundum colorem, & deinde citrinitatem, & rubedinem agens in mero sicco. Dealba ergo nigrum, & rubefac album, vt opus compleas, & cum videris albedinem apparere veram, fulgore oculorum aciem perstringentem; scias ruborem in albedine absconditum: tunc enim decoctio tantum continuanda, vt cum siccitate & caliditate superueniat citrinitas, & rubedo fulgentissima; quam cùm videris, lauda Deum, quia tandem inuenisti, quod Mundus tantopere expetit, tam studiosè ambit, tot curis & laboribus acquirendum ducit.

CAPVT VI.

Nonnullorum hieroglyphicorum expositiones, Hermeticæ artis praxin concernentes.

NImius sim, si hoc loco ænigmata, griphos, parabolas, arcana pronunciata, queîs sacramenta sua, veriùs dixero, nugas & deliria obuelauerunt plerique huius temporis Chimiastri, adducam; quorum nonnullis nihil insulsius, nihil ad rem impertinentius dici potest; adeo quidem, vt vel primâ fronte appareat vanum omninò & commentitium esse, quod tam inconcinnum, tam inconnexum, cumque horrida quadam, & contradictione plenissima confusione effutitum est. Accedit hisce summa Authorum, quos citant, deprauatio, aut quo tempore singuli vixerint, prorsùs inconsentanea traditio. Primò enim Trismegistum Constantinopolitanum Regem faciunt, vrbis nimirum necdum in rerum natura existentis dominatorem: deinde complures Reges Arabes Alchimistas citant, pro cuiusque libitu, ad aliquam suæ imposturæ authoritatem conciliandam, confictos, cùm tamen nulla in tota Arabum historia, Chimicisque manuscriptis, quæ apud me sunt, horum mentio fiat. Dicunt præterea Artephium medicinæ vniuersalis vsu mille annis vitam traduxisse; quo verò tempore aut seculo vixerit, altum omnium silentium est. Si enim mille annis vixit, & post Christum, vti ipse indicat liber; rogo sub quo Pontifice aut Cæsare Mundo tot annorum inauditâ ætate nouus ille Mathusalem, priori ante diluuium multò ætate prouectior vixit? tam enim notabile miraculum meritò omnium Scriptorum calamos exercuisset, Regesque ac Principes ad tantum oraculum de præteritorum temporum euentibus consulendum haud dubiè auidissimâ curiositate abripuisset. Vides igitur quàm Chimistæ ad arti suæ nonnullam existimationem conciliandam quæuis perfrictæ frontis audaciâ fingant; quàm sine iudicio quæuis passim comminiscantur, quæ

Chimiastrorum aliquorum imperitia.

Chimiastrorum mendacia.

Artephij longæuitas fabulosa.

vti nullâ ratione ſubſiſtere poſſunt, ita dici non poteſt, quantum inde arti ſuæ contemptum, quantum exiſtimationis detrimentum adducant. Talia ſunt, quæ opus intitulatum, *Turba Philoſophorum*, horrendâ barbarie plenum nobis obtrudit, fictis Authoribus, ridiculiſque & anilibus deliramentis refertiſſimum, in quo vix pagina eſt, vbi eadem non recoquatur crambe; in quo totum, quod ibidem excellens & rarum eſt, facilè vnius folij ambitu comprehendi poſſet; à quibus omnes qui ſolidè philoſophari volunt, cauere conſulo.

Libri dicti, Turba Philoſophorum, barbaries.

Sapientiùs ſanè Ægyptij ſua poſteris tradebant, qui vnico hieroglyphico, vti ſuprà viſum eſt (id quod alij vel vaſtis libris non præſtant) comprehendebant doctrinam quam de metallica ſucceſſiua quadam traditione tenebant, ijs tamen ſymbolis inuolutam, vt præter eos, ad quorum officium pertinebat, nulli alteri ad arcana clauis traderetur. Non nego quidem, doctrinam vniuerſalem Hermeticæ artis κατὰ τὴν θεωρίαν tot à principio nobilium Authorũ teſtimonijs comprobatam verè exiſtere; ſed eam ita reconditam dico, vt non niſi paucis, ijſque iudicio & omnigena ſcientia naturalium rerum longo tempore exercitatis Philoſophis, ad tam inexhauſtas diuitias aditus paretur: beatum quoq; dixero, qui per beatum errorem ſubinde ad artis notitiam peruenerit. Sed de his fuſiùs in primo capite egimus; quare propoſitam nobis materiam proſequamur; & primò quidem nonnulla, vti Oedipum decet, modernorum ænigmata, multorum inſtantia ad id ſollicitatus interpretabor; deinde Ægyptiorum nonnullas hieroglyphicas inſcriptiones huc alludentes apponam, vt ſic promiſſa noſtra exſoluamus.

Ægyptiorum ſapientia in Chimica hieroglyphicè tradenda.

Primum Aenigma Chimicum, eiuſque explicatio.

Ænigma Chimicum primum.

CONtinet ſequens Ænigma duas partes: in prima parte deſcribitur res ipſa ſoluenda; in ſecunda ipſa Sphynx. Multorum autem ingenia in hoc enodando deſudarunt. Alij enim id conati ſunt ad ſenſum moralem detorquere; alij ad allegoricum. Cabaliſtico ſenſu explicat Wilhelmus Baroldonus Anglus in libro de vera & genuina interpretatione Sacræ Scripturæ per artem Cabaliſticam. Auctor delitiarum Orbis id inueſtigare conatur per metatheticam literarum combinationem. Alij volunt eſſe Ænigma κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν compoſitum, ex genere eorum ænigmatum, quæ Græci vocant τὰ ἰσόψηφα, hoc eſt, *æqualis calculi*. Sic Grunderus. Nos quid, & quam rem ſentiamus, & quomodo phyſica methodo ſoluendum, breuibus expediemus.

VVilhelmus Baroldonus. Grunderus.

Ænigmatis primi explicatio.

Ælia Lalia Riſpis, nec vir, nec mulier, nec Androgyna, nec puella, nec anus, nec caſta, nec meretrix, nec pudica, ſed omnia. Sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, ſed omnibus. nec cœlo, nec aquis, nec terris, ſed vbique iacet. Lucius Agatho Priſcius nec maritus, neque amator, nec neceſſarius, neque mœrens, neque gaudens, neque flens, hanc neque molem, nec pyramidem, nec ſepulchrum, ſed omnia, ſcit, & neſcit cui poſuerit.

Ælia Lælia. Hæc duo vocabula nihil aliud ſignificare dicimus, quàm

artem

artem Chimicam. Vocatur autem Ælia Lælia, quòd ab Imperatoribus Romanis Ælijs nomine, & à Lælijs antiquæ apud Romanos nobilitatis hominibus, ſemper in magno pretio ſit habita, & magnâ pecuniarum vi impenſa nullo non tempore ſit exculta, quemadmodum videre eſt apud Eutropium de Romanis Imperatoribus, Suetonium, Lampridium, Rhodiginum, alioſque Romanæ hiſtoriæ Scriptores. *Ryſpis* ἀναγραμματικῶς, ſiue per commutationem literarum idem eſt ac Pyrſis, ſeu Græcè Πύρσις, quod ſignificat ſubtiliationem empyricam propriè, quando nimirum per ignem aliquid ſubtiliamus; nihilque aliud inſinuatur hîc, niſi Elixir illud vitæ, ſeu vt vulgò vocant, Lapis philoſophicus, variâ ignis modificatione & contemperatione ex metallis in admirabilem quandam ſubſtantiam tranſmutatus. *Nec vir, nec mulier*. Apud omnes Alchimiſtas duo velut principia requiruntur ad lapidem philoſophicum omnia in aurum conuertentem, efficiendum, nimirum ſulphur, & hydrargyron ſeu argentum viuum; quorum illud eſt veluti principium actiuum, hoc veluti paſſiuum; ac proinde à Gebro & Triſmegiſto in Smaragdina Tabula ſub obſcuro verborum inuolucro vocitantur vir & mulier. His poſitis ſic explicamus hunc paragraphum: Lapis philoſophicus nec vir, nec mulier, id eſt, nec eſt ſulphur, nec argentum viuum, quia in aliam iam tranſmutatus eſt ſubſtantiam, neutrius prædictorum remanente ſubſtantia ſeu eſſentia, vt communis eſt Chimicorum opinio. Eſt tamen vir & mulier, eò quòd ex ijs tanquam principijs materialibus conſtet. Porrò dicitur, *Nec Androgyna*. Per Androgynam intelligitur animal vtroque ſexu imbutum. Lapis philoſophicus à ſimilitudine dicitur non Androgynus, & Androgynus; Androgynus, quia ex vtroque conſtat tanquam ex principijs, nimirum ex ſulphure & argento viuo; non Androgynus, quia nihil prædictorum remanſit in ſubtiliatione huius lapidis facta. *Nec puella, nec anus*. Significatur per hæc verba, lapidem hunc (ſeu vt alij vocant, ouum vegetale) ab initio rerum rebus ineſſe vilem & deſpectum, quod ſignificatur per (anus;) quatenus autem Chimicæ artis induſtriâ ex fœce terrena erutus, vocatur puella, quaſi in decore ſuo iuuenili conſtitutus. Nec puella, nec anus dicitur, quia non ita humana induſtria ſubtiliari potuit, vt non aliquid remaneret antiquæ & terrenæ concretionis. *Nec caſta, nec meretrix, nec pudica, ſed omnia*. Dicitur primò caſta & non caſta, pudica & non pudica, meretrix & non meretrix: nam vt benè Geber, & cum eo Raymundus Lullus libro de quinta eſſentia ſentiunt, nulla res ita ſubtiliari poteſt humana induſtria, quin aliquid de terra remaneat. Cùm itaque lapis non ſit Elementum, nec corpus ſimplex, ſed ex quatuor Elementis compoſitus, patet quare dicatur caſtus & non caſtus, & quod idem eſt, purus & non purus &c. *Sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, ſed omnibus*. Hoc eſt, quemadmodum vnum granum nunquam pullulaſcere poteſt, aut etiam creſcere, quin priùs in terram coniectum moriatur; ſic etiam lapis philoſophicus nunquam ad eam vegetationem conuerſiuam peruenire poteſt, quin priùs certis quibuſdam medijs mortificetur; fame nimirum, hoc eſt, calcinatione, fixatione, coagulatio-

Geber. *Triſmegiſtus.*

Geber. *Raymundus Lullus.*

latione; ferro, hoc eſt, croco Martis, ſiue puriſſimis ferri floribus; veneno denique, hoc eſt, antimonio crudo ſiue ſubtiliato: non tamen ita mortificatur huiuſmodi medijs, quin ſemper, vt dictum eſt, radix, terrenæ fœcis permaneat. *Nec cœlo, nec terra, nec aquis, ſed vbique iacet.* Inſinuant hæ particulæ iterum aliquam contradictionem, quæ tamen ſecundùm diuerſum reſpectum ſumenda eſt. Non eſt in terra, quia ab omni terrena concretione, quantum humanæ induſtriæ licuit, ſeparatus eſt; nec in aquis, cùm ſupra aqueam materiam longè eleuatus ſubtiliori conſtet ſubſtantia; nec in cœlis, cùm non ſit ſimplex corpus, & tamen ex omnibus ijs compoſitum. Et in omnibus reperitur: in terra quidem, quatenus eſt prima huius lapidis materia; in aquis, quatenus illa terra reſoluta in aqueam materiam degenerat, aut etiam quia χρύσαμμον ſiue arena aurea, quæ hinc inde paſſim in fluuijs reperitur, à multis tanquam materia huius lapidis aſſumitur; in cœlis denique eſt virtute influxiua.

Secundum Aenigma Chimicum, eiuſque explicatio.

Hamuel Sadid.

ÆNigma hoc ab Hamuelide Sadid Arabe ex Ægyptiorum monumentis extractum ita ſeſe habet. Virum grandæuum in templo exhibet ſolio eleuatum, & turba Philoſophorum circundatum, qui ambabus manibus binas tabulas genibus innixas demonſtrat. In prima tabula viſuntur tres Lunæ, quarum duæ plenæ ſunt, mediantibus duabus auibus, quarum inferior ſine alis, ſuperior expanſione alarum conſpicua, alteri pronæ inſiſtens eius caudam mordet, inferior verò caudam ſuperioris. In ſecunda tabula tres Soles radiorum diffuſione illuſtres ſpectantur, quorum duo ſuperiores inferiori radijs veluti connectuntur. E latere verò decem aquilæ ſub actu & habitu volantium cernuntur. Atque hoc eſt Ænigma, quod ex Ægyptiorum monumentis extractum tantò libentiùs explico, quantò maiorem ad hieroglyphica ſymbola paulò poſt adducenda, affinitatem habet.

Ænigma Chimicum ſecundum.

Ænigmatis ſecundi explicatio.

Templum ſiue domus in qua picturæ ſpectantur, nihil aliud denotat, niſi Mundum Hermeticum ſiue Mineralem, in quo omnia conuoluta veluti in chao quodam reconduntur. Senex grandæuus & maieſtate plenus in ſolio reſidens, Hermetem Triſmegiſtum, Mineralis Mundi primum exploratorem, omniumque Philoſophorum parentem, notat. Turba hominum ſolium circumſtans à dextris & à ſiniſtris, notat duplicis conditionis Philoſophos; quorum qui à dextris ſunt, eos notant, qui ſcientiæ & rerum notitiâ ſufficienter inſtructi, Hermeticæ artis ſcrutinium ag-

gre-

grediuntur quidem, ſed perfectionem eiuſdem necdum ob difficultatem operis attigerunt, curioſitate tamen impulſi, inſtructionem ab Hermete expoſcunt, vt tandem ad id, quod tantopere deſiderant, perueniant. Ij verò qui à ſiniſtris circumſtant, eos denotant Philoſophos, qui dum ſufficienti notitiæ rerum ſupellectile inſtructi non ſunt, illotis tamen, vt aiunt, manibus ſublimia huiuſmodi rerum penetralia ingredi attentant; atque hos certum eſt, nihil vnquam opere completuros. Hermes itaque maieſtate venerandus tabulam duplicem gremio ſuo depoſitam tenet: per priorem tribus Lunis, & binis auibus in vnum coniunctis, notatur Lunarium præparatio prima; per alteram tabulam radioſis tribus Solibus, quorum duo radijs coniuncti, ſpectabilem, denotatur Solarium præparatio. ita vt quinque in prima Tabula, & totidem in ſecunda, non ſine ingenio diſpoſita, quinque ad Lunarem operationem, quinque ad Solarem pertinentia cumprimis conſideranda occurrant. Supra thronum Hermetis decem conſpiciuntur Aquilæ alarum expanſione conſpicuæ, quarum ſingulæ arcu cum ſagitta inſtruuntur. Sed videamus arcanum, quarum tamen figuras conſultò hic omiſimus. Quid ſingulæ Ænigmatis chimici partes denotent.

Primò tabula bipartita eſt, binaſque in Chimico negotio operationes ſignat, quarum prior circa Lunæ, altera circa Solis confectionem occupatur. Per ſuperiores itaque Lunares figuras, quarum prior διχότομος, altera πανσέληνος, duplex Luna indicatur, quarum quæ ſemiplena eſt, imperfectionem inuoluit, plena verò illam incrementi capacem denotat, vſque dum tandem alteram illam Lunam inferiorem minimè vulgarem producat, quam Philoſophi aquam Mercurialem, argentum album, fumum album, terram albam, & magneticam, ſimilibuſque nominibus appellant; ad quam quidem minimè peruenitur niſi per putrefactionem, attenuationem, abſtractionemque animæ à corpore in aqua ſpiritali, quæ indicatur per aues binas, quarum vna inferior ſine alis maſculum, altera cum alis, quæ priori inſiſtit, fœminam, ſibique inuicem caudas vorantes, indicantur. Hæ duæ aues binæ ſunt & vna; aqua enim ex duobus fumis per vripygia indicatis, ex duobus facit vnum, congelando & reducendo in vnum. Videntur autem aues ſeipſas retinere, quia quod primò diſſolutum erat ex duobus, congelatum iam vnum fit; maſculus enim alis priuatus, id eſt, congelatus retinet volantem fœminam, id eſt, ſpiritum Mercurialem, nè fugere poſſit, ſecumque conſiſtere cogit, ideo colligatæ, & veluti in vnum compactæ cernuntur; quæ eſt vera fixatio Lunæ albæ plenæ. & confirmatur dicto Hermetis apud Haled: Prima pars tabulæ chimicæ. Haled.

ارمي الامره على الدكر ويصعد الدكر على الامراة وتحصل كل ما تريد ✡

Projce fœminam ſuper maſculum, & aſcendet maſculus ſuper fœminam, & habes quod vis. Nam vt rectè dicunt Arabes, conficitur lapis eorum quinque rebus, maſculo, fœmina, & triplici argento viuo; quæ aptè ſanè per triplicem Lunam, & binas aues ſibi inuicem caudas mordentes notantur. Aqua Mercurialis non niſi cum ſimili ſulphuri ſuo in centro aquæ ſtabulante conglutinatur, neque inuenitur aliud ſulphuri ſimile, niſi id quod eſt ex ipſo: conuenit enim, Hermete teſte, rei id, quod eſt propinquius

ei

ei ex natura sua; peregrina enim & dissimilia omnem penitùs consociationem respuunt. Quemadmodum enim arbor, cuius rami, & folia, & flores, & fructus sunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipsa est totum, & ex ipsa totum, neque vlla res alias generat vnquam, nisi ex ea, quæ eiusdem secum speciei est: ita prorsùs vsu venit in Hermetico negotio, in quo multa quidem diuersaque concurrere videntur, quæ tamen vnum quid sunt ex natura sua, & in vnum tendunt, vti figura docet. Recipe itaque materias Lunares in principium operis recentis, permisceantur æqualiter, teranturque, deinde desponsentur triturenturque aliæ in alijs, vt fiat conceptio, postea extrahantur & nutriantur vt fiat genitum; conceptio verò & desponsatio hæc non fit, nisi in putrefactione in fundo vasis appropriati, id est, in alembico & cucurbita circulatoria, quæ pulchrè exprimunt binæ aues colligatæ, caudasque sibi inuicem deuorantes. In hoc enim digesta defœcataque aqua per spiritum suum è tenebrarum carcere, & nigredinis regno emergens, tandem in terram albam, operis complementum euadet.

Similitudo.

Secunda pars tabulæ Chimicæ.

Sequitur altera pars tabulæ trium Solium binis radijs iunctorum, quæ tamen cum priori tabulæ parte conuenit, & exponit aquam foliatam, quod est aurum Philosophorum & nubes viuificans, estque triplex, vt Sol descriptus cum duobus radijs radians, & figura duorum in vno, & Sol habens radium vnum, & est figura vnius in vno, quæ sunt terra; est enim aqua è duabus naturis composita. Vocatur quoque triplex, quia est vnum in quo sunt tria, videlicet ignis, aër, & aqua; terra existens nigra inferiùs, est Mundus inferior è duobus permixtus & temperatus, figuraque est duorum in vno, id est, ex duobus corporibus composita in vnum, & quinque rebus explicatur; vas instar Lunæ plenæ, in cuius ventre reconditur Luna, & duo radij, & tertius radius descendens ex alto inferiùs circumdans terram; hæc terra triplex est, prima intrat in corpora eorum; secunda terra operis Lunaris, estque initium operationis secundæ, & corpus Solis rubrum facit ex albo; tertia verò terra per Solem infrà positum, operis totius complementum notat; aqua enim terræ nigræ superinfusa eam albam reddit, quam postea calore aucto sequitur rubificatio, operis Solaris finis & terminus: si enim proieceris tres aquæ portiones supra terram solutam, mox illâ solutâ in vnam terram abit, aquæ parte super eam natante in forma picis liquidæ, quod totum peragitur lento fimi, vel cinerum igne per putrefactionem. Quid verò per decem Aquilas arcubus sagittisque instructas intelligant, accipe. Aquilæ animalia sunt igneæ prorsùs & velocissimæ naturæ, sympathicæ Solaribus operationibus, & innuunt volatilium spirituum, qui in hoc Hermetico opere interueniunt, subtilitatem & penetratiuam vim per arcus & sagittas rectè indicatam; decem sunt, quia decemplici operatione eorum ope facta opus tantum conficitur. Praxin consultò non addo, cùm ex superiùs dictis facilè constare possit.

Habes itaque Ænigmatis solutionem, quod tametsi Ægyptiacum nescio quid sapiat, ab Arabibus tamen corruptum, aliquantulum à genui-

na

na sua puritate deflexit; quod vt restituamus, hoc loco hieroglyphicum Hermeticum subiungamus, cuius interpretatio maiorem lucem forsan affundet, quàm prior. Fuit autem ex Ægypto ad me transmissum, & Cairi ex celeberrimo lapide, quam concham amoris vocant, transcriptum per Michaëlem Schattam Memphitam; & ita se habet. Concha amoris vas Chimicum notat, in quo sympathica dum ponuntur, fugatis contrarijs perfecto amore coniunguntur, vti symbola paulò post explicanda docent. In solio sedens Anubidis figura homo, duos sub pedibus premens Crocodilos, in manu dextra tenet Leonem & Serpentes, sinistrâ Scorpiones & Canem; infrà ponitur Serpens vndulato volumine caudam suam deuorans; astat homo ἱερακόμορφος Hippopotamum telo feriens, ex altera parte homo Ibidis figura Hippopotamum ducens; quibus intermediat Papilio dracontomorphus. Per Anubidem non alius nisi Hermes siue Mercurius, quem passim canino capite, ad indicandam summam eius in rimandis naturæ arcanis sagacitatem, referunt, atque adeo ipse Mercurius indigitatur. In solio sedet, ad potestatem tùm Mercurij, tùm cæterorum inferioris Mundi arcanorum in naturæ penetralibus elucescentium, quam scrutabatur, indicandam. Binos Crocodilos pedibus premit; qui quidem alij non sunt, nisi Typhonij spiritus, qui in metallis latent, acres, mordaces, venenosi, & omnia rodentes; quibus quidem non suppressis nihil in arte dignum efficies. Manu dextrâ Leonem cauda tenet renitentem, & vi quâdam sympathica in Ibimorphum, quæ est vis Mercurialis, tendentem. Leo Chimicus aurum Philosophorum est, qui inclinationis quodam attractu naturali in Mercurium fertur, eius amicitiam summo ardore ambiens; quod vbi factum fuerit, Mercurius terrę per vim coagulatiuam iungitur, quæ aptè sanè per Ibiformem figuram Hippopotamo alligatam refertur, est enim Hippopotamus amphibium animal, & terream humiditatem notat; quam ligat Mercurius, qui tamen summam eius humiditatem non vsquequaque consumere potest; hinc ἱερακόμορφον in subsidium vocat, id est, igneam quandam vim in centro materiæ latentem; quâ Hippopotamus figitur, fugatis spiritibus rodentibus & venenosis, in aqua Mercuriali latentibus. Draco caudam suam deuorat, id est, ad firmam & solidam substantiam per fixationem perfectam reditus fit, lapisq; vegetatus, vitam acquirit ad multiplicationem, quæ intenditur; quæ per serpentes, quos manibus tenet, signatur.

Hieroglyphicum Hermeticum chimicum, eiusque explicatio.

Figuram vide fol. 259. II. Tom. parte II.

Dicet forsan quispiam, quomodo hæc Chimicis rebus applicari possint, cùm iam sæpiùs eædem figuræ rebus diuinis & Theologicis applicatæ fuerint. Respondeo, verum esse, vti passim quoque in hoc Opere demonstrauimus, hieroglyphica diuersos sensus acquirere, sed pro Mundorum analogia, analogicos; ita quod v. g. Soli Archetypo conuenit, id & Soli Sidereo, Medico, Chimico, Ethico æquè applicari potest. Differentiam solummodo in hoc ponebant Ægyptij, quòd arcana hieroglyphicorum doctrina respectum quendam dicebat ad subiectum, cui insculpebatur. Sic Obeliscis insculpta, altissimas & sublimes res notabant suæ Theologiæ proprias; in Mumijs verò, metempsychosim propitiam notabant;

Obiectio contra datam explicationẽ eiusque solutio.

Hieroglyphicum idem diuersos habet sensus.

in Deorum ſimulachris, attractum eorundem; in vaſis Medicinalibus, Medicas virtutes & facultates; ſic in Chimicis vaſis inciſa, Chimicum notabant artificium. Vt proinde Ægyptiorum ingenium maximâ commendatione dignum ſit, quòd vnum & idem ſymbolum, pro diuerſitate ſubiectorum quibus inſculpebatur, ad tam varios ſenſus & ſignificationes torſerint. Præcedens itaque ſymbolum in Obeliſco poſitum, iam non Chimicum ſenſum, ſed Theologicum in diuinitatis archetypo latentem, exhibebat; & ſic de cœteris; de qua re hîc primùm Lectorem monere volui, nè ex dicta ſymbolorum confuſione, dubius & perplexus redderetur animus. Sed de his copioſiùs in III. Tomo huius Operis.

Ænigma tertium chimicum ex Haled.

Porrò adfert Haled aliam ſimilitudinem in modum Ænigmatis, ad operis Hermetici confectionem Ægyptijs vſitatam denotandam. Ænigma hoc eſt ex Arabico idiomate in Latinum traductum; quod ſic incipit: *Terra eſt apud nos, quæ dicitur Tormus, in qua reptilia quædam ſtabulantur, quæ opaca comedunt ex lapidibus adurentibus, & hoc pacto ſanguinem inſuper potant hircorum nigrorum, manentes in vmbra, concipiunt in balneis, pariunt in aëre, gradiuntur ſupra mare, & manent in monumentis & ſepulchris, & pugnat reptile contra maſculum ſuum, & in ſepulchro manet maſculus eius quadraginta noctibus, & in domuncula quadraginta noctibus, donec exeant candidiorum inſtar columbarum, & vtrumque proijciet ſemen ſuum ſupra marmor in ſimulachrum, & venient corui volantes, & impetu ſuper illud facto corruentes id colligunt, deinde volant ſupra montium cacumina, & ibi dealbati pullulant, & multiplices fœtus pariunt.* Atque hoc eſt Ænigma Arabicum, quo totius artis proceſſum aptè indigitant. Sed explicemus ſingula.

Ænigmatis Haled explicatio.

Omnia hæc dicuntur contingere in terra Tormos, id eſt, lupinorum; per lupinorum autem terram, materiam primam intelligunt artis Hermeticæ. aluntur in hac ſerpentes & reptilia, quæ opaca ex lapidibus ardentibus comedunt, & ſanguinem potant hircorum nigrorum. Reptilia ſunt ſpiritus metallici, ſalini, Mercuriales & Arſenici, roſiui, comedentes, & diſſoluentes opaca, id eſt, materiam metallicam, ſub qua latent; potantur ſanguine hircorum nigrorum, id eſt, in aquoſam ſubſtantiam tingentem & fœcundam, quæ aptè per ſanguinem hircorum nigrorum innuitur; vti enim hircus animal ſalax fœminam init quouis tempore, ita lapis quando congreditur cum fœmina in præparatione Hermetica, denigratur poſt dealbationem eius ignis philoſophici virtute. Concipit itaque in balneis, & parit in aëre, id eſt, mox vbi cucurbitæ includitur, primæ ſuæ conceptionis rudimenta ponit, conceptum verò fœtum ignis virtute in alembici eleuatum thalamum parit, id eſt, in aëre, vapor enim in aëre alembici thalamo in aquam diſſolutus in receptaculum colligitur, quod eſt gradi ſuper mare, vbi habitat tanquam in ſepulchro, vbi ſpiritus incluſi nouam pugnam ordiuntur. Reptile pugnat contra maſculum ſuum quadraginta noctibus, id eſt, adoritur imperfectiones in materia præparata latentes, eas corrodendo, & varia depuratione conſumendo ad tempus chimicis definitum; quibus conſumptis depuratiſque, albedo tandem deſiderata per columbas candidas

indica-

indicata, exurgit. Fœcunda itaque & imprægnata massa proijcitur supra marmor, minutimque conteritur, & deinde denuo alembico inijcitur; vbi spiritus impuri à puris segregati, qui corui dicuntur, in sublime exaltati ibidem tandem vltimam albedinis perfectionem assequuntur, quod est vltimum operis complementum. Hinc rectè Hermes dicit, leniter aqua materia subleuetur à terra vsque ad cœlum, & acquirit vim à superioribus, & descendit in terram, & habet in se virtutem superioris & inferioris, & habet lumen luminum, & ideo tenebræ fugiunt ab eo. Et aliàs; accipite res à minera sua, sublimate eas ad altiora loca, & mittite à cacumine montium, & reducite ad radices eorum. Atque hoc est ouum illud Philosophorum tantæ fœcunditatis, vt nullum pretium ei Hermeticorum opinione comparari possit; hoc illud Arabum celebre Elixir, de quo sic in modum Logogriphi loquuntur. Materia lapidis nostri Xir, in præparatione sua fit Ixir, fermentatus fit Elixir; quæ hoc pacto explico. Xir dicitur quælibet medicina stringens Mercurium Chimicè præparatum, super ipsum proiecta. Extrahe ergo oleum de terra primùm, & dissolue in eo Medicinam soluentem & coagulantem, id est, terram, iterumque sublima per alembicum, sublimatum calcina, & manet expressa calcinatio; dissolue, distilla, coagula, & incera oleo suo, & proijce supra Mercurium fermentatum Xir dictum; & fit Ixir, aptum ad faciendum Elixir. Ex quibus apertè patet, Sapientes diuersis quidem metaphoris & similitudinibus artis opus expressisse, in quibus tamen ad eandem prorsùs rem respexerint. Verùm hæc de Artis magnæ theoria & practica breuiter dicta sufficiant; de quibus omnibus copiosior dabitur in Mundo subterraneo, Deo dante, differendi materia. Nunc ad artem Ægyptijs propriam, qua ex omnibus terrestribus partibus aurum colligebant, procedamus.

Hermes.

Logogriphus de Elixir, eiusque explicatio.

CAPVT VII.

Quamnam Aegyptij artem auriferam propriè professi sint; & quid inde vtilitatis eis emanarit; & vtrum Smaragdina Tabula, quam tantopere Alchimistæ iactitant, verè Trismegisti fuerit?

ÆGyptios præ cœteris mortalium auriferam artem calluisse, adeo certum est, vt qui id negare audeat, meritò omnium Historicorum relationi contrariari videatur. Qualis tamen illa fuerit, tam incertum est, quàm certum eam eos habuisse. Moderni Alchimistæ commentitium illum suum lapidem ab Hermete, totius Philosophiæ parente, primò inuentum putant; atque Arabes potissimùm hinc veram artis notitiam hausisse asserunt. Hinc dici vix potest, quot curis, laboribus, vigilijs, sumptibus, vt ad tantarum diuitiarum lapidem pertingant, se exponant. Quid enim in eius gratiam non comminiscuntur? quid non ad

Aurifera Ægyptiorum ars qualis fuerit.

Lapis philosophorũ commentitius.

eius veritatem adstruendam fabularum attexunt? quibus non distillationis, dissolutionis, coagulationis, fixationis cruciatibus & tormentis in misera metalla sæuiunt? versant, reuersant, voluunt, reuoluunt, coquunt, recoquunt, figunt, refigunt, verbo, mutant quadrata rotundis, vt tandem ad concupitum finem, quem nunquam adipiscuntur, pertingant. Certè tot fumis rosi, tot carbonibus denigrati, igne vstulati, spirituum pestiferorum afflatu intoxicati, substantiâ denique, ætate, vitâ fumo euentilatâ dum miseram & calamitosam vitam agunt, commiseratione potiùs quàm inuidia digni habentur. Non dicam hìc de librorum, quibus hunc lapidem describunt, inutili prolixitate, & vanâ, nè dicam ridiculâ structurâ, fundamentis non nisi fragilibus & arundineis, sterilibusque thyrsis innixâ, cum tam horrenda confusione, vt vel ad primam lectionem & nauseam & desperationem Lectori moueat; in quibus præter insulsa commenta, obscuritas prorsùs affectata & imperita, cum styli execranda barbarie ita mentem perstringit, vt vbi omnia legeris & expenderis, quid tandem concludere possis aut debeas, vix videas; vbi contradictio contradictionem inuoluit, principia priùs adstructa, posterioribus positis destruuntur, cùm inextricabili æquiuocorum farragine; ita vt nec Proteus in tot formas se transmutare possit, in quot suum ridiculum lapidem transformant Alchimistæ; vt proinde non immeritò apud omnes sensatiores Philosophos infamis scientiæ titulum meruerit Alchimia. Certè in varijs meis peregrinationibus hoc vnicum sategi, vt si qui huius scientiæ fama celebres viri alicubì reperirentur, cognoscerem; nec vllum tamen vnquam, qui aliquid promissorum in arte præstiterit, inuenire licuit. Noui quidem præstantissimos, non veteres tantùm, sed modernos Philosophos, de hac scientia multa egregia protulisse, & summâ ingenij perspicacitate discurrisse; verùm in hoc minimè id quod Alchimistæ, id est, lapidis structuram intendisse visi sunt, sed naturæ tantùm dotes, & mirandas operationes exposuerunt. Neque Ægyptios praxin huius lapidis intendisse, adeo certum est, quàm quicquam, cùm si quandoque metallorum præparationes attingant, & arcanorum mineralium thesauros aperiant, non tamen id prætendant, quod nostri temporis, & præteritorum Alchimistæ, sed rem quandam in inferiori Mundo indicant Soli analogam, præstantissimis & vltra humanum captum exoticis viribus imbutam, id est, quintam quandam essentiam in omnibus mixtis abditam, & Mundani spiritus virtute imprægnatam, eidemque σύμβολον, quam quicunque diuino Numine afflatus eruerit, illum ab omni infirmitate liberum, vitam omni felicitate plenam traducturum credebant; neque vnquam lapidis auriferi rationem, eo modo, quo dictum est, conficiendi, docuisse reperio; sed dictum rerum omnium Elixir.

Ægyptij non intenderunt lapidem Philosophorum conficere.

Sed obijciat hoc loco forsan nonnemo, Smaragdinam tabulam Hermetis non aliud dictare, quàm artem transmutationis metallorum in aurum, eiusque ex semine multiplicationem; quibus vt respondeam, & quænam sit illa tabula Smaragdina, vt cognoscatur, paulò altiùs ordiri visum est.

Vtrum

Vtrum Hermes Trismegistus propriè dictus Author fuerit Tabulæ Smaragdinæ.

NIhil celebrius apud Chimicos est Tabulâ Smaragdinâ Hermetis, in qua sub occultis verborum griphis absolutum lapidis Philosophici magisterium contineri sibi persuadent. Smaragdina dicitur, quòd leges artis in Smaragdo insculptæ ad posteros in æternam rei memoriam fuerint propagatæ. Quisnam autem fuerit ille Hermes, vbinam ac quando vixerit, quo loco reposita, aut â posteris inuenta, aut qua linguâ aut literis conscripta tabula, altum omnium silentium; quod & manifestum nescio cuius suppositítij partus indicium est. Estne possibile tam celebre Hermetis monumentum curiosissimos Græcorum Philosophos, qui data opera in Ægyptum veluti ad artium emporium, arcanorum huiusmodi conquirendorum gratia peregrinabantur, latuisse? Certè huius tam solennis commenti architecti, rectè ab omni circumstantia temporis, loci, nè imposturæ insimularentur, abstinuisse visi sunt, tametsi eam notam effugere minimè potuerint. Hermetem itaque, vetustissimum omnium qui vnquam fuerunt Philosophum, Authorem asserunt, tùm ad artis vetustatem commendandam, tùm ad eidem magnifici nominis titulo authoritatem conciliandam. Duplex de Hermete sententia est; quorundam eum Ægyptium & Trismegistum asserentium; sed dum Platoni eum synchronum faciunt, prorsùs in Chronologia delirare videntur: alij eum Græcorum Regem Constantinopolitanum dicunt; sed hi tantò errant deteriùs primis, quantò inconuenientiùs contra omnium Chronologorum Historicorumque sensum id effutiunt: lege omnes Historiæ Constantinopolitanæ codices, neque vllum huius nominis Regem reperies. Accedit quòd is non potuerit esse, si esse potuit, nisi posteris Constantini, â quo Constantinopolis primam etymi sui originem inuenit, temporibus; sed cùm de hoc Hermete omnes Historici sileant, meritò fictitium Authorem esse vel luce meridiana clariùs colligitur. Solus Albertus Magnus in libro de secretis Chimicis, qui tamen inter suppositítios Alberti libros connumeratur, originem huius Tabulæ recitat; dicit enim Alexandrum Magnum in suis itineribus sepulchrum Hermetis omnium Philosophorum parentis inuenisse plenum omnibus thesauris, non metallicis, sed aureis scriptis in Tabula Zaradi, quam aliàs Smaragdinam vocant. Vbi quæso? quo loco? quâ regione? quibus characteribus & linguâ inscriptam? Quis non apertè videt, hæc mera Chimiastrorum figmenta esse, cùm nec in vita Alexandri quicquam simile habeatur, neque ante Alberti tempora vlla apud Chimicos Scriptores Græcos, Latinos, Arabes huius dictæ Tabulæ mentio fiat. Bernardus Canesius Alchimista, primus, quod sciam, eam Mundo obtulit, aitque in ea totum opus, & totius Mundi thesaurum contineri. Inscriptio Tabulæ sequitur.

Tabula Smaragdina cur ita dicebatur, & quis eius Author secundum chimicos.

Hermes Trismegistus nō est Author tabulæ Smaragdinæ.

Albertus Magnus.

Bernardus Canesius Alchimista primus prodidit tabulam Smaragdinam.

Ta-

Tabula Smaragdina Hermetis.

Tabulæ Smaragdinæ verba.

VErum sine mendacio, certum, & verissimum; quod est inferius, est sicut quod est superius; & quod est superius, est sicut quod est inferius, ad perpetranda miracula rei vnius: & sicut omnes res fuerunt ab vno mediatione vnius; sic omnes res natæ fuerunt ab hac vna re adaptatione. Pater eius Sol est, Mater Luna, portauit id ventus in ventre suo, nutrix eius terra est, pater omnis telesmi siue consumationis totius Mundi hic est. Vis eius integra est, si versa fuerit in terram. Separabis terram ab igni, subtile à spisso, suauiter, cum magno ingenio; ascendit à terra in cœlum, iterumque descendit in terram, recipitque vim superiorum & inferiorum. Sic habes gloriam totius Mundi; ideo fugit à te omnis obscuritas. hic est totius fortitudinis fatitudo fortis, qui vincet omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit. Sicut Mundus creatus est. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus est hic. Itaque vocatus sum Hermes Trismegistus, habens tres partes Philosophiæ totius Mundi. Completum est, quod dixi, de operatione Solis.

Tabula Smaragdina fictitia.

Atque hæc est inscriptio celeberrimæ tabulæ Smaragdinæ Hermetis, quod supremum est Chimiastrorum oraculum. Quæ si quis paulò attentiùs examinârit, is mox reperiet singula ferè verba ex Hermetis Pimandro & Asclepio, Iamblicho, Proclo, hinc inde extracta, & in hanc epigraphen compilata fuisse; accedunt præterea nonnulla verba barbara, quorum nec vestigium apud Hermetem reperies, cuiusmodi sunt fatitudo fortis; quæ vox quid indicet, conijcere non potui, nisi forsan fatuitatem Chimicorum capitibus congruâ indicare voluerint; quod ipsis libens relinquo. Quis verò sit ille thesaurus maximus totius Mundi, quem sub his verbis latere existimant, non capio. Certè quàm facilè illi lapidis sui mirificas virtutes sub ijs abditas afferunt, tam facilè ego totum id ad vniuersalem naturæ vim adapto. Quid enim per illud, *quod est inferius, est sicut quod est superius, & contrà*, aliud indicatur, nisi quod omnia sint in omnibus? Nam Proclo teste lib. de sacrif. & magia, in cœlo terrena sunt secundùm causam, modoque cœlesti, in terra verò cœlestia, sed modo terreno. Quòd *ab vno omnia mediatione vnius, & omnia ex vno adaptatione*, appositè sanè probat Parmenides Platonicus, & Hermes in Asclepio, vim quandam Mundani spiritus in intimis rerum omnium medullis latentem maximam, cuius principale instrumentum Sol & Luna; & in vapore quodam humido consistere. Atque hoc est, quod dicit tabula, *portauit id ventus in ventre suo.* Maxima autem hæc vis terrestribus materijs inclusa, est parens perfectionis rerum omnium, & totius Mundi; quæ aptè insinuantur his verbis: *terra eius nutrix est, pater telesmi totius Mundi; vis eius integra est, si versa fuerit in terram*; quæ possidetur ministerio ignis, terram separando ab igne, purum ab impuro, temperatè & industriâ singulari; ignis enim ministerio mox ascendit à terra in cœlum, & si quid fœcibus admistum fuerit, denuo descendit in terram; quæ Asclepius Hermeticus amplè diducit, atque hoc loco nihil aliud indigitat nisi naturæ vim quandam digestiuam, subtiliatiuam, ad generationem rerum perficien-

Tabulæ Smaragdinæ explicatio.

Proclus.

Plato.
Hermes.

ficiendam necessariam, cooperante lumine cœlesti terrestrium rerum dispositioni. Atque hæc est quinta illa essentia rerum omnium, & thesaurus Mundi tenebris euolutus, id est, ab omni terrena contagione repurgatus; ad cuius exemplar vel ipse Mundus productus fuit, mirabili quâdam adaptationum serie. Hæc est expositio tabulæ, in qua vniuersali quâdam ratione vis naturalis in productione rerum ad optimum eximiumque rerum statum describitur; poteſtque iuxta analogiam quandam non terrestribus tantùm & metallicis, sed & vegetabilibus, elementaribus animalibus, cœlestibusque quàm optimè applicari.

Totus itaque sensus in hac Smaragdina tabula comprehensus nihil aliud est, quàm Theoria quædam illius essentiæ præstantissimæ, & mirificis virtutibus præditæ, quam alij Elixir vitæ, quidam totius naturæ thesaurum, nonnulli aurum potabile, plerique quintam essentiam esse dicunt. Ad hæc enim singula tabulæ sensum applicari posse, certissimum est; quam enim vim spiritus Mundanus in Sole, hanc in Sole humidorum vino, hanc in mineralium Sole auro, iuxta analogiam quandam, eandem possidet; vnâ & eâdem virtute in diuersis subiectis pro conditione & proprietate singulorum operante. Tabulæ Smaragdinæ sensus qui.

Quæ cùm ita sint, iam vtrum Ægyptij veram artis transmutatoriæ scientiam habuerint, & vtrum eius ope tantam auri & argenti, qualem in primo capite descripsimus, copiam coaceruârint, discutiendum est. Respondeo negari non posse, subtilissimos Ægyptiorum Philosophos artis transmutatoriæ doctrinam, loquendo semper κατὰ τὴν θεωρίαν, possedisse; adeo tamen difficilem, adeo periculosam praxin fuisse, vt nullâ ratione ad regnum eius ope tam immanibus sumptibus, quibus indigebant, fulciendum sufficientem putauerint. Vel enim publicè eam artem exercebant, vel priuatim; si illud, iam ars non ampliùs occulta, sed publicis prostituta vsibus quemque etiam priuatum ad proprijs emolumentis eius ope prouidendum, thesaurosque ingentes coaceruandos stimulabat, eòque res deueniebant, vt breui omnes Regibus diuitiarum affluentia, aurique copia, cum maximo & ineuitabili Regni periculo & præiudicio æquiparari potuerint: quod quàm politicis rationibus contrarium fuerit, is solus ignorare poterit, qui quæ in Politica Ægyptiorum tractauimus, ignorârit. Si hoc, illa haud dubiè inter paucos admodum viguerit; qui in laboriosissimo & periculosissimo opere, ad Regno sufficienti auri argentique abundantia prospiciendum minimè sufficere poterant. Ægyptij non sciuerunt artem transmutatoriam rerum in aurum.

Sed obijcient Chimici, tam inæstimabilem auri copiam Ægyptijs suppeditatam fuisse ex lapide illo mirifico, cuius proiectione auri vis quasi in infinitum augeretur. Verùm cùm hæc somnia & deliramenta Chimicorum sint, prorsùs repudianda sunt. Si enim vnquam talis ars in rerum natura fuisset auri multiplicatiua; quid prohibuisset, quò minùs artifex omnia eius ope in aurum conuertisset? Certè nullum vnquam Alchimistam fuisse, qui id præstiterit (nisi forsan fabulosum Mydam obtrudant) aut qui diuitijs multùm abundârit, vti experientia hodierna, ita veterum à tot annorum millibus, luculenter docuit. O felices Obiectio Chimistrorum soluitur.

Re-

Reges & Principes, quibus tam diuinæ artis ſubſidio, non iam ex viſceribus terræ ſummo labore et expenſis aurum erutum in ſtatuum neruum comparetur, ſed ludo puerorum, id eſt, nullo negotio, ſolius animæ auriferæ proiectione ſupra imperfecta metalla peracta, in infinitum pullularet, adeoque omnes arbores non iam poma & pyra, ſed auriferos fructus porrigerent; atque ſic minerali natura in vegetabilem tranſmutata aurum cum fructiferarum arborum luxurie & fœcunditate competeret. Felices populos, quibus hæc naſcuntur in hortis Numina. Sed quis vnquam Hiſtoricus ſimilia portenta contigiſſe obſeruauit? Quid itaque Ægyptij per multiplicationem hanc intellexerint, aperio. Diximus in præcedentibus, Ægyptios Elixir quoddam ex præſtantiſſimis materijs extrahendi rationem quandam calluiſſe, quod & cœlum appellaſſe, ob ſummam ſubtilitatem & perfectionem, reperio. Hoc Elixir, ſiue quinta eſſentia, tam eminentis virtutis erat, vt cuicunque diſtillatæ ex quibuſuis herbis aquæ affunderetur, virtutem eiuſdem, quæ certum aliquod corporis membrum reſpiciebat, in decuplum augmentaret. Verbi gratia, ſi aquæ ex Hepatica extractæ apponeretur, illa aqua decuplo validiorem in Hepatis cura effectum præſtaret; eratque hæc aqua ad eam temperiem per continuas circulationes reducta, vt frigidis appoſita, decuplo ea frigidiora, calidis addita, decuplo calidiora, ſiccis iuncta, decuplo ſicciora, humidis denique admixta, decuplo ea humidiora efficeret. Quæ omnia fusè ex mente Ægyptiorum proſequitur Balſan Arabs, in libro de Elixiris vitæ compoſitione; erat enim hæc eximia quædam panacea & præſtantiſſima, corpus à quacunque infirmitate immune conſeruandi, non Medicina illa metallica auri multiplicatiua. Atque hanc ego arbitror fuiſſe aquam illam admirabilem, & planè cœleſtem, omnibus morbis profligandis aptam, quam & lapidem dicebant, eò quòd ex lapidibus precioſiſſimis, & miræ virtutis fuiſſet extracta; quam & aquam vitæ, vegetabile naturæ ſemen, animam Solarem, ſimilibuſque lapidi Hermetico impoſitis denominationibus nuncupabant. Quod arcanum vti præ omnibus maximum ſtudioſiſſimè celabant, ita paſſim de lapide auri vi quâdam cætera metalla in aurum tranſmutatiua pollente, fabuloſas narrationes inuexerunt. His itaque ritè expenſis, videamus modò, quænam ars illa Ægyptiorum aurifera, cuius ope ad tantas diuitias perueniebant, propriè fuerit. Reſpondeo fuiſſe illam, quâ ex omnibus terreſtribus materijs ſummâ ingenij induſtriâ præparatis aurum & argentum extrahere nôrant. Quo in negotio vti omnes ferè operationes, quæ in magiſterio lapidis præſcribuntur, exercentur, ita tranſmutatoria pro metallica arte ſumpta, facilè vna cum altera confuditur, vt proinde omnia hieroglyphica ſuprà expoſita ſymbola, ad hanc metallicam artem alludere videantur. Qualis tamen illa fuerit, explicemus. Duas materias reperio, ex quibus aurum extraxiſſe feruntur: limum ſeu terram Niloticam, & ſaxa omnis generis. Limus Nili ſiue terra Nilotica maximè aureis ſcatebat arenis. Cùm enim in Æthiopicis montibus, per quos Nilus deriuabatur, maxima vis auriferarum minarum lateat, ac proinde ex continua fluminis alluuione par-

Ægyptij elixir extrahebant è præſtantiſſimis rebus.

Balſan.

Elixir vitæ lapis philoſophorum Ægyptiorum.

Aurifera Ægyptiorum ars quænam fuerit.

Aurifera Ægyptiorum ars explicatur.

Materiæ ex quibus aurũ extrahebant Ægyptij.

particulæ aureæ abraderentur; fieri non potuit, quin flumen præceps in Ægyptum per catadupas delatum, magnam vim auri secum vnà deuolueret, qua limus, quin ipsa tellus inuoluta sufficientem massam suppeditaret, ad aurum inde copiosum extrahendum. Limum autem Niloticum maximè huic negotio aptum, fuisse illum, qui à catadupis vsque ad Insulam Elephantinam, non eum, qui iuxta Memphim & agros mari viciniores colligebatur, constat ex eò, quòd ex fluminis per immensos scopulos præcipitatione arenæ aureæ limo commixtæ separatæ in subiecto præcipitij alueo mox terræ commiscebantur, & in massas subinde integras collectæ reperiebantur, quas deinde artificio ijs noto, vt postea dicemus, separatas, fusioni in fornacibus aptis destinabant. Hoc pacto collectus limus, maxima hominum copia, quæ ad id opus sceleribus damnata deputabatur, extractus, frequentissimis lotionibus primò eò vsque exercebatur, donec terrestribus partibus ab auro separatis defluentibusque, sola aurea arena, vtpote grauior, naturæ pondere, in vasis ad id summâ industriâ constructis, & aliquantulum decliuibus, remaneret; quam collectam ollis fictilibus impositam, & probè sigillatis, cum certa quantitate Mercurij, vel plumbi ijs adiecta, fornacibus triduo vel quatriduo primò, & prout opus requirebat, coquendam exponebant, vt perfecta fieret auri cum Mercurio vel plumbi commixtio penetratioque. Quo peracto, fusione in laminas aureas vsui communi deducebant. Atque hic modus fuit aurum ex arena extrahendi. Altera aurum ex saxifodina extrahendi ratio hæc erat. Supra Thebanam Præfecturam, & per omnes circumuicinas regiones, complures saxifodinæ reperiuntur, auro potissimùm turgidæ, à quibus omnis generis saxa, tùm ad fabricas, tùm ad simulachra construenda eruebantur. Hæc infinita hominum multitudo ad id ob scelera condemnata eruebant. Erant qui exscindendis saxis operam impendebant; nonnullis ea foras exportandi cura committebatur; quidam in minutissima frusta dissecabant; alij in mortarijs in pollinem contusa molendinis circumactis exercebant; pars hoc modo præparatam tabulatis accliuibus impositam, frequentissimis lotionibus purgabant; quâ frequenti purgatione aurum tandem à terrestribus partibus separatum in tabulatis remanebat; quod deinde colligentes, & per spongias expressum, amalgamatumque, fictilibus ollis imponentes, commixta certâ quantitate plumbi, aut alterius metalli auro confinis, iuxta artem ijs cognitam has ollas probè priùs, nè spiritus exhalaret, luto sigillatas, fornacibus coquendum tradebant; quo peracto aurum habebant vsibus humanis reseruatum. Tanta autem erat harum ollarum multitudo, vt ad aliquot milliones librarum auri, singulis mensibus, summo totius Regni bono inde perciperent. Verùm audiamus Diodorum Siculum, qui sicuti omnia proprijs oculis se lustrasse scribit, ita totius operationis scenam, quàm accuratissimè descripsit; ita autem refert l. 3. c. 2. *In Ægypti finibus, qui ad Æthiopiam & Arabiam vergunt, loca sunt metallorum feracia, ex quibus magno cum labore & expensa aurum educitur. Nam terra nigra natura meatus ac venas habet marmoris candidissimi, & quod supra omnem luceat splendorem. Huic*

Aurum ex arena extrahebant Ægyptij.

Aurum ex saxifodinis extrahebant Ægyptij.

Auri extrahendi è saxis modus apud Ægyptios vsitatus.

Diodorus Siculus.

 operi

operi qui præſunt, magnâ hominum multitudine ad excudendum aurum vtũntur. Ægyptij enim Reges crimine damnatos omnes, atque ex hoſtibus captos, inſuper ob aliquam falſam calumniam, aut Regum iram in carcerem detruſos, interdùm ipſos, interdum totam vniuerſam cognationem, auro effodiendo deputant, ſimul ſumentes facinorum pœnas, ſimul magnum queſtum ex eorum labore accipientes. Illi compedibus vincti, magnus hominum numerus, abſque vlla intermiſſione die noctuq; operantur, nullâ requie conceſſa, omnique ablata fugiendi occaſione. Nam barbari milites, diuerſa inuicem lingua, eorum cuſtodiæ præſunt, quorum nullus, ſermonis commercio ſublato, aut precibus, aut amore poteſt corrumpi. Ex terra duriſſima plurimo igni decocta aurum extrahitur. Molliorem petram, & quæ mediocri labore frangitur, ferro effodiunt, infinita ferè hominum millia. Qui auri venas diſcernit, præcedit operarios oſtendens quæ effodiant loca; monſtratum lapideum marmor robore corporis præualidi, non arte, ſed magnâ vi cuneis ferreis proſcindunt. Cuniculos verò agunt non rectos, ſed quo ſplendentis auro marmoris natura ducit; cùm propter varios flexus circuituſque obſcuri exiſtant. Lumen opifices ante frontem præferentes, ſaxa magno conatu in fruſta excifa in ſolum deijciunt. Ab hoc labore nunquam conquieſcunt, inclementia verberibuſque ad continuum opus coacti. Impuberes pueri in duas partes, hi quidem proiecta fruſta minutim ſcindunt, illi verò efferunt. Qui autem trigeſimum annum excedunt, ſumpta ab his ad menſuram conciſa fruſta in lapideis vaſis ferreo malleo terunt; ea deinde in molis, quæ plurimæ ſunt, coniecta, fœminæ ſeneſque duo aut tres ad molam poſiti vſque ad farinæ modum contrita molunt; manifeſta omnibus horum corporum illuuie, neque veſte vllâ cooperiente pudenda, nemo eſt, quin eo aſpectu fœdo tetroque motus, tantæ miſereatur calamitatis; ſed nulla pietas, nulla requies, nulla venia illis datur, ſiue æger, ſiue febricitans, ſiue ſenes, ſiue fœminæ debiles fuerint; ſed plagis omnes ad continuum opus coguntur, quoad miſeri ex debilitate deficiant. Demum opifices ad molam contrita in latis tabulis paulò accliuioribus ponentes, iterum aqua iniecta marmor terunt. Eo modo terra defluente aurum ex grauitate in tabulis manet: hoc ſæpius iterantes manibus aurum fricant; deinde raris ſpongijs terram mollem exprimunt, quoad veluti arena aurea reddatur. Alij poſtremò operarij pondere & menſura in ollas fictiles conijcientes ſuperaddunt certâ menſurâ plumbum; algam maritimam, furfuremque hordaceum. His ad proportionem compoſitis, ollas luto diligenter liniunt; denique quinque continuis diebus ac noctibus in fornace decoctum, rebus cæteris conſumptis, ſolum aurum in vaſis reperitur, parum priori pondere imminuto. Atque hæc eſt decantata illa Ægyptiorum Alchimia, hic ex terreſtribus materijs aurum extrahendi modus; non illa, quam ſuprà deſcripſimus ex lapide philoſophico reſultantem; quæ non niſi theoria quædam huius erat. Atque hanc à primæuis Regibus ſucceſſiuâ quâdam traditione accepiſſe ipſe Diodorus apertè aſſeruit his verbis: *Horum metallorum inuentio vetuſta eſt, ab antiquis Regibus reperta.* Quantum verò auri ex inhauſtis illis aurifodinis, innumerabili illa hominum multitudine gratis laborantium, breui tempore extrahi non poterat? Erant enim ſaxa auro turgida, & venis auriferis refertiſſima, quam quidem ibidem partim natura, partim aurearum glebarum coaceruatione, & vnà cum ſaxo

Auri conficiendi ratio apud Ægyptios ex Diodoro.

Alchimia Ægyptiorum.

Diodorus.

coa-

coagulatarum exundans Nili fluuius produxerat. Hanc deinde artem ab Ægyptijs acceptam Hebræi, cæterique Orientales summo semper labore & diligentiâ coluerunt. Tametsi, vt paulò antè quoque indigitaui, non negarim, magnam quoque auri argentique copiam ex hydrargyri reliquis metallis commisti singulari artis industriâ peractâ fixatione confectam esse; hanc enim artem ipsos calluisse ex ijs, quæ in præcedentibus de natura metallorum ad Solem & Lunam, id est, ad aurum & argentum vicinitate, ex mirifica characterum Planetariorum constructione docuimus, patet. Nam vt rectè Strabo docet, sunt in ripa maris Erythræi nonnulli montes cauernis pleni, in quibus magna hydrargyri copia ad vsum metallicæ artis colligitur. Artem enim esse quandam hydrargyron in aurum argentumque verum fixandi, is solus nescire potest, qui metallorum vnius in aliud transmutatiuam potestatem ignorârit. Verùm cùm de hoc argumento ex professo in Mundo Subterraneo libro de arte aurifera, amplè & copiosè acturi simus, eò Lectorem curiosum remittimus, vbi quæcunque circa hanc materiam desiderari possunt, vario experimentorum apparatu, regulisque pragmaticis ad naturæ exemplar institutis demonstrata reperiet. Ex quibus quidem hucusque dictis satis patet, quantum nullo non tempore huius auri sitis humanas mentes oppleuerit; quantâ curâ & sollicitudine eiusdem possessionem acquisiuerint, quot laboribus ad illud acquirendum se exposuerint, vel ipsâ naturâ monstrante, aurum inuentione laboriosum, custodiâ difficile, quæstu anxium esse, vsu inter voluptatem & dolorem constitutum; vt proinde nemo verè sapientiæ deditus illud multum quærere, aut desiderare debeat. Beatus proin ille, qui despectis repudiatisque huiusmodi vilis terræ lenocinijs, ijsque non nisi necessarijs contentus, tranquillam & ab omnibus animi pathematis depurgatam vitam ita componit, vt illud Sapientis verè & ex animo dicere possit: *Paupertatem & diuitias, Domine, nè dederis mihi, sed victui meo tantùm tribue necessaria.* Desinamus itaque in hoc perpetuo caducarum rerum æstu firmitatem quærere, glandes porcis committamus, bobus fœnum, ranis & coruis sensibile tempestatis præsagium; sordidam auri voraginem auaris; nos altioribus nixi principijs æternâ mente non quæ fluxa in hac sublunaris Mundi œconomia, sed quæ sempiternis supra cœlum thesauris comprehenduntur, omni studio mentisque contentione inquiramus. Atque hæc sunt, quæ de Ægyptiorum Alchimia Lectori communicanda duxi.

Auri acquisitio laboriosa

Nota Lector hanc figuram ſequentem fol. 401. inſerendam eſſe, vbi omiſſa fuerat, & explicat 7 Planetarum characterum ex Cruce Hermetica conſtructionem, vti ſequitur.

Conſtructio Characterum ſeptem Planetarum.

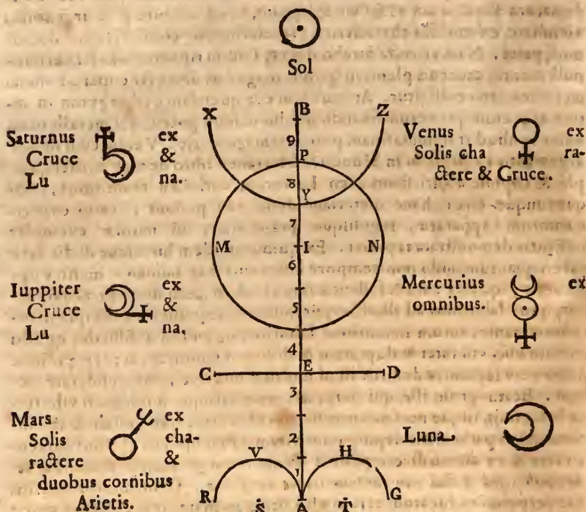

Exaltatio Lunæ in Tauro.

CLASSIS XI. MAGIA HIEROGLYPHICA,

EMINENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

FRIDERICO S.R.E. CARDINALI

Landgrauio Hassiæ, nec non Ord. Hierosol. Equitum S. Ioannis per Germaniam Magno Magistro.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

NTER cœtera Christianæ Reip. damna illud meritò summum existimandum est, quod à bonorum omnium largitore DEO mortalium animos auersos in vltimum impietatis, & conclamatæ fidei barathrum præcipitat. Quæ quidem alia non est, nisi Magia; non illa quidem naturalis, & reconditior humanæ sapientiæ portio; sed quæ in aperto Dæmonum commercio consistit, sortilegijs, veneficijs, occultis spirituum inuocationibus, cæterarumq; superstitiosarum artium vsu infamis illa γοητεία: quæ vti Diuini cultus, ac veræ religionis extinctrix est, ita non immeritò, quà sacris, quà profanis Canonibus summo rigore proscripta, luculenter monstrat, remis velisq; id veluti malorum omnium scyllam iure vitandum esse, quod adeò Christianorum dogmatum institutis perniciosum atq; exitiale dignoscitur. Cùm itaq;, Eminentissime Princeps, *non ita pridem, in supremum Purpuratorum Patrum Senatum pro meritorũ* Tuorum *cumulo adscitus sis, atq; adeo, dignitatis assumptæ ratione sic postulante, muneris* Tui *sit, Ecclesiam Dei ab omni impietate vindicare, loliumq; in eadem Satanicæ malignitatis versutia disseminatum, quibuscunq; modis extirpare; certè hoc adeò magni apud me ponderis fuit, vt ea de causa hoc meum de veterum Ægyptiorum Magia argumentum (quod vti mille Satanæ in animis hominum illaquendis fraudes detexit, ita & eas dextrè præcauere docet) gloriosæ nominis* Tui *immortalitati consecrare non dubitârim. Accessit hisce capitibus eximius virtutum* Tuarum *splendor, de quibus tamen modo silere præstat, quàm eas hâc angustiâ chartæ nimis parcè attingere. Nouit Mundus Natalium* Tuorum *sublimitatem; miratur inuicti ac prorsus Heroini animi* Tui *(quæ maximè in Melitensium maritimis expeditionibus eluxit) magnitudinem, robur, constantiam; victorias & triumphos quos à Christiani nominis hoste reportasti, spolia & trophæa in Principum Ecclesiarum Vrbis tholis affixa abundè testantur: vt proinde complura de* Tua *sibi virtute Orbis Christianus polliceatur in tali potissimùm dignitatis gradu constituta, in quo & authoritate polles vt possis, & zelo abundas vt velis magnam mentem* Tuam, *in gloriosis pro honore Dei & Ecclesiæ emolumento, facinoribus perpetrandis impendere. Vale* Eminentissime Princeps, *& quem olim, pro insita* Tibi *benignitate in* Tuorum *familiarium numerum coaptasti, porrò vnum ex* Tuis *esse patere.*

CLAS-

CLASSIS XI.

Magia Hieroglyphica.

In qua ſuperſtitionum, damnatarumque artium origines à primæuis Mundi ſæculis vſque ad hæc noſtra tempora traductæ demonſtrantur, & conuelluntur.

PRAEFATIO.

Dæmon hominis fælicitati inuidens nititur eum de ſtatu ſuo deijcere.

NTRODVCTO per Protoplaſtorum inobedientiam in Mundum peccato, corruptaque humani generis maſſa, atque tota poſteritatis ſerie in origine ſua vitiata, nihil ſanè antiquius habuit humani generis hoſtis Diabolus, quàm vt, quod per primum peccatum iam concuſſum erat, in vltimum ruinæ exitium deduceret. Erat homo, vtriuſq; Mundi confinium, Dei ſimilitudine ſignatus, eo fine conditus, vt ſoli Conditori ſuo deditus ſeruiret, eoque tandem poſt vitæ huius corruptibilis caducitatem Deo ſuo fruitus æternis lætaretur delicijs. Veruntamen hoc vbi aduertit callidus ſerpens, inuidiæ æſtro ſtimulatus, nihil non egit, omnes machinas mouit, vt à Deo Conditore ſuo humanum genus diuerteret, & honorem, reuerentiam, veramq; ſoli Deo debitam latriam ſibi adſciſceret, diuinamque vnitatem in complures veluti diuinitatis particulas quaſdam diſpeſceret. Cùm itaque diuinæ eſſentiæ abyſſus ijs cognitu difficilis, atque adeo Numen illud æternum nullibi reperiri, quòd viſu non apprehenderetur, ſibi perſuaderent; paulatim oculos in ordinatiſſimum Mundi concentum figentes, aſtrorumque decorem conijcientes, illa veluti Deos æternos cultu proſecuti ſunt. Nec hic conſtiterunt; famam hominum præteritorum ſæculorum, qui nonnihil ſibi humanis rebus maius in vita geſſiſſe videbantur, percipientes, rerum geſtarum admiratione rapti eos veluti Numina quædam apotheoſi ſanè execranda coluerunt. Cùm autem ijs omnium tam bonorum, quàm malorum euentuum cauſas adſcriberent, impendentiumque ſibi malorum metu, aut bonorum ſpe continuò agitarentur, hinc nata eſt Idololatriæ ſoboles ſuperſtitio; ex ſuperſtitione variæ diuinationum ſpecies, quibus vitæ actionumque ſuarum fortunam bonam vel malam, futurarumque rerum auſpicia moliebantur. Et quoniam Numinum iratorum metu conſternebantur, hinc ſtatuas varias vnicuique Numini competentes fecerunt, vt cultu ipſis præſtito in omnibus actionibus ſuis eos propitios haberent. Hinc totus Mundus varijs Numinibus auctus, totam paulatim ſucceſſiuam poſteritatem execranda Idololatriæ contagione infecit. Fuit autem prima huius deteſtandi cultus inuentrix Cainæ ſtirpis progenies, vti ſuprà in fragmento librorum Enoch apertè docuimus. Cham verò ante Orbis cataclyſmum, nefarijs Cainanitarum doctrinis imbutus, eas ad poſterioris ſæculi, videlicet ſuæ generationis ſtirpem, pociſſimùm in Ægyptum & Chaldæam, quarum primus colonus erat, propagauit, vbi tam altas radices egit, vt ramis

Idololatriæ origo.

Ægyptum idololatria infecta à Chamo.

mis

mis suis in vniuersum Mundum diffusis maxima vbique locorum incrementa sumpserit. Hinc Hebræi contigui primùm infecti, Græci verò, Romani, vniuersa Asia & Africa plenis labris hauserunt; quæ cùm omnia in primo Tomo demonstrata sint, hoc loco repetenda non duxi. Aegyptiorum Magia explicanda proponitur.

Cùm itaque Magiâ Ægyptiorum nihil in historijs, quà sacris, quà profanis celebrius sit, magnaque hieroglyphicorum portio eidem implicata sit; eam hâc Classe ex professo explicandam duxi, vt quàm callido humani generis hostis animos mortalium astu eludat, quàm subtilibus retibus curiosorum hominum ingenia implicet, luculenter patefiat; eâ cautelâ tamen & circumspectione, nè tenerioribus mentibus offendiculo sint, quin potiùs vt quisque sibi ad cautelam ea legat, & à Sathanicis machinamentis cauere sciat. Verùm vt omnia ἀκριβῶς discutiantur, in decem Capita totam Classem diuidendam existimauimus.

CAPVT I.

Quænam fuerit Magia hieroglyphica Aegyptiorum, & in quo illa consisterit.

MINIME nobis hoc loco de origine, diuisione, definitione Magiæ multiplici agendum censuimus, cùm in multis huius Oedipi argumentis abundè id præstiterimus, fusèque de ijs Boissardus, Bulengerus, Delrio, Pererius, Thomas Alassius Ord. Prædic. in Opere de Potestate Angelica tractârint, alijque innumeri tùm sacri, tùm profani Scriptores iustis eam voluminibus tradiderint. Relictis igitur omnibus, ab alijs iam traditis, intra argumenti nostri limites nos continentes, quæ Oedipi propria sunt, prosequemur. Boissardus. Bulengerus. Delrio. Pererius. Alassius.

Nihil humanæ naturæ tam insitum esse spectamus, quàm vt sciat, & in continua rerum cognitione versetur, earum maximè, quibus res rationesque suas contineri putat: siue eæ iam fuerint, siue sint, siue futuræ exspectentur. Vnde gens nulla fuit, siue illa humanitate & politicâ viuendi ratione probè instituta, siue immani quâdam barbarie, ferocissimorumque morum consuetudine prædita fuerit, quæ non sibi futura significari, eaque anxiè intelligi prædicique & cupiat & speret; vtrumque humanæ menti vnà cum hæreditariæ contagionis peccato primorum parentum culpa insitum, dum pruritu curiositatis stimulati fidem attribuerunt Serpenti veteri asserenti fore se sicuti Deos, scientes bonum & malum, si ex arboris vetitæ fructu comederent. Hâc curiositate itaque incitati, mandatum Domini transgressi, vnà secum totam posteritatem inextricabilibus malis inuoluerunt. Procedit autem summum huiusmodi futurorum cognoscendorum desiderium ex ipso amore, quo vnusquisque naturali instinctu, & summâ sollicitudine bonum sibi conueniens acquirere, malum verò sibi imminens veluti incongruum & violentum, quibusquibus modis repellere cupit; vnde Medicina nata est, quam Characteristicâ vocant. Quemadmodum verò bona à Numinibus bonis, ita mala-

Homo scire desiderat futura.

Protoplastus Adam futura scire cupiens præuaricatus est.

Ægyptij singulis rebus attribuebant Genium bonum, & malũ.

la à Numinibus malis dependere existimabant. Nam vt alibi fusè declarauimus, erat Ægyptiorum proprium dogma, non solùm singulos homines ab ortu duos Genios, bonum ac malum, à supremo Numinum Emeth sibi præstitutos habere; sed etiam singulas rerum naturalium species, eosdem sibi assignatos habere; quorum prior ad conferenda bona omnis generis charismata suaptè natura veluti suæ sibi tutelæ commissis succurreret; posterior verò ad inferenda omnis generis mala promptus semper paratusque existeret. Hinc Seruius illud sexti Æneid. *Quisque suos patimur manes*, commentans, *bonum*, inquit, *& malum Genium intelligit*. Et Orpheus in Εὐχῇ· Δαίμονα τ' ἠγάθεον, καὶ δαίμονα πήμονα θνητῶν.

Seruius.

Orpheus.

Credebant enim, malignum Genium fato quodam, vt in Astrologia diximus, homini in primo illo momento, quo ex ventre matris secluditur, deputari; eumque talem esse, qualem stellæ natura profert; quæ si bona, bonus; si mala, malignæ pariter naturæ Genius credebatur. Hinc tota ipsorum Magia huic veluti cardini inniti videbatur, vt quemnam quisq; Genium in prima sua genitura nactus fuisset, cognoscerent; in hoc totum eorum studium versabatur, vt inclinationes, proprietates, & dona, quibus pollebat, intelligerent. Quod si cognoscerent, ita dictis Genijs esse naturalis inclinationis vi comparatum putabant, vt humanos honores & cultus præ omnibus alijs summè appeterent, & vnicè ambirent, tantòque quisque paratiori animo esset ad succurrendum, quantò intensiori cultu maiorique sollicitudine fuisset inuocatione accersitus. Hinc Ægyptij, teste Iamblicho, artem iuuenerunt, quâ mundanarum rerum Genio cuique appropriatarum mistura, Genios in statuas compellerent; & concepta verborum, seu potiùs portentosorum nominum prolatione ad secreta prodenda cogerent. Atque hinc veluti ex equo quodam Troiano totius Idololatriæ & Magiæ, videlicet ex Astrologia & Oraculorum arte, origo descendit, quibus veluti binis columnis omnia superstitiosarum artium diuinationumque dogmata innituntur, vt in decursu huius tractatus patebit. Quæ omnia copioso ratiocinio describit Proclus libro de Sacrificio & Magia, dicens: *Sacerdotes veteres à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenisse, dum alia miscerent, alia purificarent; miscuisse autem multa inuicem. Videbant enim*, ait, *nonnulla simplicia Numinis habere proprietatem, non tamen sigillatim sufficientem ad Numinis illius aduocationem: quamobrem ipsa multorum commistione supernos attrahebant influxus, atque quod ipsi componendo vnum ex multis conficiebant, ipsi vni assimilabant, quod est supra multa, statuasque ex multis diuersisque materijs commistas constituebant. Odores quoque compositos, queîs arte ipsis solitâ in vnum diuina symbola colligebant, reddebant vnum tale, quale diuinum existit, secundùm essentiam videlicet virtute plurimâ, imò omnia comprehendentem; quorum quidem diuisio vnamquamque debilitauit, mistio verò restituit in exemplaris ideam. Nonnunquam verò herba vna, vel lapis vnus ad diuinum sufficit opus; sufficit enim*, inquit Proclus, *Cnebison, id est, carduus ad subitam Numinis alicuius apparitionem, ad custodiam verò Laurus, Ricinus, Cæpa, Squilla, Corallus, Adamas, Iaspis; sed ad præsagium, cor Talpæ; ad purificationem verò sulphur & aqua*

Magia Ægyptiorum in quo consistebat.

Iamblichus.

Magia & Idololatria ex Astrologia & Oraculis orta.

Proclus.

aqua marina. Sacerdotes ergo per mutuam rerum cognationem compassionemque conducebant in vnum, per repugnationem expellebant, purificantes, cùm oportebat, sulphure atque asphalto, id est, litamina aquâ aspergentes marinâ; purificat enim sulphur quidem propter odoris acumen, aqua verò marina propter igneam portionem; & animalia Dijs in Deorum cultu congrua adhibebant, cæteraque similiter. Quamobrem ab ijs atque similibus recipientes primùm potentias Dæmonum, cognouerunt videlicet eas esse proximas rebus actionibusque naturalibus; atque per hæc naturalia, quibus propinquant, in præsentiam conuocarunt; deinde à Dæmonibus ad ipsas Deorum vires actionesque processerunt, partim quidem ipsis docentibus Dæmonibus addiscentes, partim verò industriâ propriâ conuenientia symbola interpretantes, in propriam Deorum intelligentiam ascendentes, & denique posthabitis naturalibus rebus actionibusque ac magna ex parte Dæmonibus, in Deorum se consortiũ receperunt. Hæc Proclus. Hinc Σειραὶ mysticæ, hoc est, catenæ, ab infimis vsq. ad summas analogarum rerum catenas, de quibus in Medicinæ & Astrologiæ Classibus amplè dissertum est, originem inuenerunt; his enim summâ sollicitudine inuestigabant primò Deos, Genios, & Dæmones singulis catenis præsidentes; cui nomen ab effectu imponebant, atque ex singulis rebus sub ea catena comprehensis, in vnumque coniunctis, simulachrum adornabant ex materia dictis rebus analoga, adhibitis deinde conceptis verborum appropriatorum formulis, Numen, veriùs Dæmonem adiuratione horrenda veluti perculsum compellebant; compulsus autem dictâ ratione Dæmon, de rerum futurarum euentibus responsa dabat. Atque hæc erat propriè Ægyptiorum Magia. Verùm de singulis per sequentia Capita & Paragraphos discurramus.

Catenæ mysticæ vnde ortæ.

CAPVT II.

De herbis & lapidibus, quibus in operationibus suis Magicis vtebantur Aegyptij.

ÆGyptios vtplurimùm herbis in sacris vsos, frequens hieroglyphicarum herbarum passim in Obeliscis & Tabula Isiaca occurrentium multitudo ostendit. Putabant enim Ægyptij, singulas herbas suos sibi appropriatos Præsides Genios habere, qui cùm summâ curâ & amore erga res fidei suæ commissas ferri crederentur, eos huiusmodi rebus consequenter trahi, & ad arcana reuelanda præuijs sacrificijs sisti posse, atque hoc vi quâdam ipsis herbis insita effici putabant, cùm opinione eorum nihil aliud essent, quàm particulæ quædam diuinitatis. Verùm hæc doctrina, vti orthodoxæ doctrinæ è diametro repugnat, ita meritò veluti totius superstitionis radix iamdudum proscripta exulat; siquidem herbæ in vsu magico non tanquam virtutes naturales operantur, sed tantùm signa quædam sunt ex pacto implicito vel explicito ordinata, quibus positis Dæmon se sistit. Si enim per efficientiam naturalem Genios attraherent, necessariò in ijs vim aliquam imprimerent: sed cùm corporearum rerum ad spirituales substantias nulla intermediet proportio, neque spi-

Herbis vtebantur Aegyptij in Sacris.

Herbis ac plantis non inest vis Physica, ad Spiritus fugandos vel attrahendos.

ſpiritualis ſubſtantia, ſubiectum eſſe poſſit impreſſionis virtutum qualitatumque naturalium; fieri quoque non poteſt, vt vi naturali attractus huiuſmodi producatur, ſed moralis cauſa ſolummodò interuenit, eò quòd Dæmon herbis veluti ſignis quibuſdam ex pacto compoſitis, ad condeſcendendum concitetur: vel ſi quandoque, vti in exorciſmis, herbis coërceatur, vel è corporibus abigatur; non id fit vi herbarum, ſed vel in virtute precium Eccleſiæ, vel ex characteriſmo quodam diuinitatis ſub dictis ſymbolis latente, quem odio habent Dæmones. Quòd itaque Ægyptij Aglaophotide herba, aut Cnebiſone, alijſque paulò antè recitatis, Deos euocare conſueuerint; Theongelide herba poti, futurarum rerum euentus prodiderint; id certò virtuti naturali dictarum herbarum minimè adſcribendum eſt, ſed vt dixi, pacto, quod per herbas veluti ſignum quoddam expreſſum pangebatur. Quæ omnia S. Auguſtinus l. 21. de ciu. c. 6. his verbis docet: *Illiciuntur Dæmones ad habitandum per creaturas, quas non ipſi, ſed Deus condidit, delectabilibus pro ſua diuerſitate diuerſis, non vt animalia cibis, ſed vt ſpiritus, ſignis, quæ cuiuſque delectationi congruunt per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, carminum.* Ita Ægyptij Mentaſtro vtebantur, ad cognoſcendum in cuius planetæ tutela ſis. modum operandi vide apud Apuleium c. 9. de viribus herbarum. Vtebantur & moly, mithridatio, ſcordoti, & centaureo magicis herbis ſuis in Sacrificijs, Plinio teſte l. 25. c. 10. De Omomi herba cum Lupi ſanguine miſta, quid præſtiterint Ægyptij Magi, Plutarchus de Oſiride & Iſide recitat, & nos fusè in Obeliſco Pamphilio expoſuimus. Huius quoque farinæ ſunt Æthiopis herba, quâ amnes ac ſtagna ſiccari coniectu, tactu omnia clauſa aperiri opinabantur; Achemenide coniecta in aciem hoſtium trepidare agmina, & terga vertere; Latacem plantam à Regibus Perſarum Legatis dari ſolitam, vt quocunque veniſſent, omnium rerum copiâ abundarent, Cteſias memorat. Circa herbam, quam Verbenacam appellant, teſte Plinio l. 26. c. 4 Magi mirum in modum inſaniunt, hâc perunctos impetrare quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare, nullique nón morbo mederi. Dioſcorides l. 5. & Gal. lib. 2. Antidot. aiunt plantæ genus eſſe, Creſſam dictam, vnde toxicum fiat, Εἶναι τι ἐπὶ τῇ περιγινώσκειν τῇ γὰρ τῆς διαπανηγεριαὶ δὲ εὖ συνκωμίζαι κατὰ βοτάνην· nonnullæ cœremoniæ ſacrorum, quæ fiunt ad vaticinia, poſtulantur; herba Creſſa conterenda eſt. καὶ πτερὸν Αἰγύπτιον, καὶ ὀστέον Ἰβηρικὸν, & Ala Ægyptia, & Os Ibericum. Non multò ſaniora ſunt, quæ apud Plutarchum leges lib. de fluminibus: *In Chelydone Ætoliæ monte herba Myops naſcitur, quâ ſi quis in aquam iniecta, lauet vultum, excæcabitur; ſi Dianam placauerit, viſum recuperabit. Zaclus herba in vinum iniecta, illud in aquam conuertet.* Meminit & Calliſthenes de rebus Alex. Nectanebum Regem Ægypti herbam ex ſolitudine accepiſſe, quam efficacem ad ſomnia mouenda eſſe ſciebat, qui ex ea ſuccum exprimens fecit imagunculam ex cera muliebrem, eique nomen inſcripſit Olympiadis, accenſaque lucernâ ex herba, Dæmones execrationibus ad eam rem idoneos inuocabat, vt Olympias ſibi videretur Hammonis amplexibus frui: Verba Græca ſunt: καὶ λαμβάνει βοτάνην ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἣν ἠπί-

Herbis varijs Ægyptij vtebantur ad vanos effectus

S. Auguſtinus.

Apuleius.

Plinius.

Plutarchus.

Dioſcorides.

Plutarchus.

Calliſthenes.

Herbæ Magicæ Ægyptiorum.

πρὸς ὀνειροπολίαν, καὶ ἅψας λύχνον ἀπὸ τῆς βοτάνης ἐπεκαλεῖτο ὅρκοις σὺν πρὸς τοῦτο πεπεισμένοις δαίμοσιν, ὥστε φαντασιῶσαι τὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ θεωρεῖν περιπλεκόμενον αὐτῇ τὸν Θεὸν Ἄμμωνα.

Herba Osirite, quam diuinam non in viuos modò, sed etiam in mortuos habere potentiam rebantur, vmbras ad percunctandum vsos Ægyptios, Plinius testatur l. 30. c. 2. Ex quibus omnibus patet, herbas magicas nullâ virtute naturali ad dictos effectus, quos ipsi contingere putant, præditas esse, sed Dæmones ad illas veluti signis quibusdam, vt dixi, commotos, effectus præstare; quod ex circumstantijs facilè deprehendes, cùm sine superstitione, aut Astrologicis operationibus nihil hic fieri videas; vnde ea non immeritò Theophrastus ἀνοήτους καὶ ἀπιθανώτερας, inepta & incredibilia vocat.

Plinius.

Theophrastus

Lapides Magici apud Aegyptios.

Sed progrediamur ad lapides, in quibus eadem quæ in plantis consideranda occurrunt. Inter Ægyptios lapides erant hi cumprimis memorabiles, Ananchites, & Atizoci; per priorem, Plinio teste, Deorum euocabantur imagines, per alterum gestantes eum inuisibiles reddebantur. Verùm qui rationes nostras paulò antè allatas probè intellexerit, videbit hæc nullâ ratione consistere posse, neque ea vi naturali peragere, sed Dæmonis ope, qui lapidibus tantùm veluti signis quibusdam ex pacto positis vtebantur. Verùm cùm de lapidibus, vti & de animalibus, in Obelisco Pamphilio amplissimè tractatum sit, eò Lectorem remittimus. Nullum itaque sacrificium sine herba, nullum sine lapidibus, aut aromatibus libamen offerebatur; huiusmodi enim sola Numinis alicuius trahendi effectum præstare posse opinabantur. Sed hæc luculentiùs infrà.

Plinius.

CAPVT III.

De Diuinationibus, & Oraculis Aegyptiorum.

HVmana mens vti perpetuò desideriorum æstu agitatur, ita bonorum quæ desiderat, perpetuâ spe viuit, & dum spirat, sine intermissione sperat, videlicet summum aliquod & præstantissimum bonum: quod cùm extra Deum Opt. Max. dari non possit; hinc perpetuâ anxietate, cura, doloribus, & laboribus inuoluitur, & veluti Oceanus quidam decumanis fluctibus agitatus, in perpetua inquietudine versatur. Est autem duplex boni ratio, circa quam omnes hominum machinationes, omnis veluti in cardine quodam voluitur industria; bona videlicet corporis, & animi. Bona corporis sunt, pulchritudo, & perfecta corporis sanitas, & voluptas, quæ cùm nec sine rerum ad vitam honestè instituendam necessariarum possessione, conseruari, neque hæc sine diuitijs haberi possint, mirum non est, tantam omnium mortalium auri famem esse, tantum in diuitijs acquirendis studium. Harum enim possessione mox omnium bonorum vbertate se repletum iri confidunt, omnium ærumnarum expertes. Quia tamen & hæc minimè hominem satiant, hinc bona animi corporeis coniuncta desiderant; cuiusmodi sunt scientiæ, honores, dignitates, potentia: quæ omnia cùm incertos in tam instabili

Mens humana semper appetit bonum summum.

Bona corporis & bona animi.

fortunæ rota exitus fortiantur, & vtplurimùm in impenetrabili futurarum rerum suarum statu incerti, & inter spem metumque fluctuantes, tanto studio futurorum scientiam appetunt, vt ex ea videlicet addiscant, quid de se futurum sit, & an de bonis illis recensitis solidum quiddam sibi promittere possint. Nouit id humani generis hostis Diabolus, & callidus dolorum architectus; hinc tam multiplices pedicas pandit, quàm multiplices sunt humanarum machinationum appetitus; vt tandem sub spe scientiæ futurorum homines adoriatur, adortos irretiat, penitusque sui iuris faciat. Sunt autem duo potissimùm retia; Astrologia, & Polyomantia. Priori docet sortem, quam quisque à primo natiuitatis suæ puncto nactus est, ad bonam vel iniquam fortunam; posteriori veluti sub quodam naturalium causarum velamento varias diuinationum species exhibet; quibus incauti, dum bonum prosequi, vitare malum inconsultiùs appetunt, æterni boni possessione meritò priuantur. Has itaque artes primus in Mundum, Magistro Diabolo, introduxit Cham Noëmides; quas Ægyptij à Chamo instructi veluti hæreditate quâdam traditas in vniuersum Mundum transfuderunt. Atque de Astrologia eorum amplè suo loco dictum fuit; de Diuinationibus, earumque origine, Oraculorumque rationibus porrò dicendum nobis restat.

Futurorum scientiam appetit homo.

Astrologia, & Polyomantia Dæmon homines decipit.

Cham primus introduxit Astrologiam, & Polyomantiam.

Ægyptij itaque, Doctore Mercurio, putabant, præter Deos cœlestes, naturas quasdam homines inter & illos medias reperiri, quas Angelos, Dæmones, vel Genios, aut terrenos Deos appellabant; quibus omnium Oraculorum ortus & interitus causam attribuebant; adeoque Oracula tam diu durare, quàm diu dicti Genij in statuis, quæ Oracula fundebant, morarentur; eademque perire, cùm simulachra à Genijs seu Dæmonibus destituerentur. Hosce verò Genios regionem inter cœlum & terram interiectam incolere, atque ex herbis, lapidibus, aromatibus, alijsque terrestribus materijs vim diuinitatis naturalem in se continentibus constare asserebant, & vti propè nos habitantes, nobis quasi amicâ cognatione iungi, ita amore singulari erga humanum genus affici, hominibusque, prout illorum natura fert, varijs diuersisque modis auxiliari putantur; sortibus futura prædicendo, aliaque ad nos pertinentia curando. Quocirca in statuas quoque ab ijs ritè instructas ingrediebantur, & ex illis responsa consulentibus dabant, multosque in annos in ijs morabantur tantò libentiùs, quantò statuæ ex materia ijs congruentiori factæ essent; & quantò eos sacrificijs, hymnis, laudibus, & harmonijs, quibus veluti vnicis Geniorum illecebris delectantur, peritiùs detinere sciebant. Quæ quidem ita se habere, copiose docet Hermes in Pimandro, causamque assignat, cur tanta in Dæmones Geniosque potestate polleat homo, & cur eius dominio tam facilè se submittant: *Cùm enim*, inquit, *homo animal sit venerandum, magnumque Mundi miraculum, ex omni naturæ miscella constitutum, cælesti, terrenâ, mortali, immortali, inferioribus superioribusque iunctum sit; parte quidem, quæ ex anima, sensu, spiritu, & ratione constat, diuinis; parte quæ ex igne, aëre, aqua, terraque conficitur, sublunaribus; fit vt cùm seipsum ob earum rerum, quas mortalis portio appetit, cupiditatibus, animo à cor-*

Genios Ægyptij colebant.

Geniorum locus habitationis.

Genij statuas ingrediebantur.

Trismegistus

Genij afficiebantur hominibus.

pore

pore veluti abstracto separat, veluti in diuinum quandam essentiam transformatus, vel cœlitibus præstantior, vel dignitate par euadit, eamque potestatis plenitudinem acquirat, vt quemadmodum Deus cœlestium Deorum effector est, ita homo Deos illos, qui terrenis affiguntur habitationibus, efficere possit, statuas videlicet animatas sensu & spiritu plenas præscijsque futurorum. Quæ quidem Mercurius in Pimandro fusiùs prosequitur. His subiungit quoque, proauos suos perfectam cœlestis Dei notitiam non habuisse; cognito enim Deo, Deos terrenos non curassent, sed vti incertos de illo, ita à diuina religione valde aberrantes artem, quâ Deos efficerent, excogitasse, statuasque exstruxisse, in easque cùm ipsi animas creare non possent, Dæmonum vel Angelorum animas euocasse; quæ quidem vocatæ aduenerunt, tùm quia horum hominum magna vis erat, tùm quia Angeli & Dæmones tantam cognitionem cum hominibus habent, vt ab obsequium eorum propriâ naturâ traherentur. Atque hæc est Mercurij de Oraculis sententia; quam ex Pimandro excerptam paucis explicandam duximus; cœtera quæ ampliùs prosequitur, in citato loco videat Lector; vbi & causas defitionis Oraculorum magnis tenebris inuolutus, impiè explicat: nam Oracula defutura pronunciat, quando homines religionis expertes, impijque euadent, neque enim tunc Idola colent, neque ea fabricabunt, neque in illis animas Dæmonum introducere valebunt, Dæmones verò cùm se neglectos viderint, ab antiquis etiam statuis decedent. Vbi Oraculorum defectum hominum vitijs, & Dæmonum indignationi potiùs, quàm diuinæ potentiæ adscribit. Rectiùs sanè, tametsi impij, Porphyrius & Plutarchus, quorum vterque causam defitionis Oraculorum in Christianam religionem conijcit. ille quoque verbis apertis fatetur, *Mortales ex quo IESVS colitur, nullam ex Dijs vtilitatem sensisse.* Non igitur humanæ industriæ defectu aut negligentiæ Oracula defierunt, sed vnigeniti Filij Dei in terram aduentus vnica causa fuit, quo dispulsâ tenebrarum potestate, viribusque quibus humanum genus fallere solebant Dæmones, ademptis, æterna Mundo Veritas illuxit. Quod & Pithius Apollo vel inuitus fateri coactus est: cùm enim, Nicephoro Callisto teste, is à Cæsare Augusto, quis in Imperio sibi successurus esset, interrogatus diu tacuisset, atque iterum iterumque respondere, silentijque causam aperire rogaretur; in hæc tandem verba prorupit:

Trismegisti impia doctrina de Oraculorum defitione.

Porphyrius. Plutarchus

Oracula cur defierint.

Nicephorus. Callistus.

Apollinis responsio de Oraculorum defitione.

> *Me puer Hebræus Diuos Deus ipse gubernans*
> *Cedere sede iubet, tristemque redire sub orcum;*
> *Aris ergo de hinc tacitus abscedito nostris.*

Addit Lactantius Firmianus, tantam fuisse suis temporibus crucis virtutem, vt cùm Idololatræ Dijs immolare vellent, si quis fronte cruce signatus adessent, nec sacra litare, nec à Vatibus vllum responsum habere valerent.

Lactantius. S Crucis virtus contra Oracula.

Sed vt ad institutum reuertamur. Erant Oracula memorata omnium diuinationum, & totius superstitionis radix & fundamentum. Neque

Oracula origo diuinationum.

que enim Dæmon ſemper ſenſibili voce reſponſa dabat, ſed ſignis quibuſdam, quid vellet, aperiebat. Hinc emerſerunt primùm rituum & cœremoniarum variæ ſpecies, quibus, vt futurorum conſcij fierent, veluti præuijs diſpoſitionibus animum purgare ſolebant; deinde ad vanas obſeruantias conuerſi, omnia pro augurijs habebant obuiarum rerum ludibria. Verùm explicemus ſingula. In omnibus ferè Ægypti Nomis Oraculum fuiſſe reperio, in quo reſponſa de varijs euentibus acciperent conſulentes: neque tamen ſingula Oracula de ſingulis ſibi propoſitis reſpondebant; ſed de ijs ſolummodò rebus naturæ eorum conſentaneis. Hoc pacto Serapidis Oraculum circa ea quæ terræ cultum concernebant; Anubidis circa ea, quæ ſcientias; Hori circa ea, quæ bona corporis & animæ; Iſidis circa ea, quæ aut Nilum, aut fœcunditatem concernebant, conſulebatur. Ammonis verò in Lybicis arenis conſtitutum Oraculum, vti celeberrimum omnium, ita de quibuſuis rebus ſibi propoſitis reſponſa dabat. Ab his Oraculis quatuor alia in Græcia magni nominis Oracula prodierunt, ſeu potiùs execranda ad hominum animos faſcinandos ſuſcitata ſunt ſacraria; Delphicum in Ionia; in Lebadico Triphonium; in Mileſia Branchidicum, Sabæum in Phocide; Amphiarai in Attica, Sebanniticum Latonæ in Butho Ægypti, innumeriſque alijs locis conſtituta, quæ omnia reſponſa dabant locis obſcuris, obſeſſiſque à malignis ſpiritibus, voce, ſomnis, geſtu, nutuque ſtatuarum, ſonitu, tinnitu, vel alijs ſignis; edebanturque vel ab ipſo Dæmone, vel à Pythonibus, Sacerdotibuſque ſpiritu fatidico afflatis, qui à ſpecubus, furnis obſcuris & profundis horribili ſono & ſtrepitu irruebant in Enthuſiaſtas ſpecie ignis, quo circumquaque inuoluebantur, & in furorem acti, cùm palpitatione omnium artuum, inuerſis oculis, & ore diſtorto effabantur ea, quæ Dæmon illis ſuggerebat. Hoc pacto Sathan ſuperſtitionum architectus ſeſe furtim per Idololatriam in animos hominum inſinuans, illis variorum rituum & cœremoniarum deuotiones inculcare ſategit, quibus ſuos commentitios Deos ſub pietatis & virtutis prætextu colerent, vt ſub his titulis per omne genus impietatis & nequitiæ illos inuolueret pollueretque, atque adeo debitum Deo honorem ad ſe deriuaret.

Oracula in omnibus ferè Ægyptiorum nomis.

Ægyptiorum Oracula celebriora.

Græcorum Oracula celebriora.

Diabolus per Oracula docet ſuperſtitiones, & impias cœremonias.

Cùm verò nihil adeo ſenſibus obuium eſſet, quod Dæmon non veluti ſigna quædam aſſumeret ad ſuam conſulentibus voluntatem aut noluntatem commonſtrandam; hinc multiplices ortæ Magiæ diuinatoriæ ſpecies, hinc omnis generis ſortilegiorum auguriorumque portentoſi fœtus pullularunt: quæ quidem nominis ſui etymon non niſi à rebus, per quas diuinatio inſtituebatur, ſumpſerunt. Hinc diuinationes ſuas primò iuxta quatuor elementorum ſeries auſpicati ſunt, ſuiſque nominibus, videlicet Pyromantiam ab igne, Aëromantiam ab aëre, ab aqua Hydromantiam, à terra denique Geomantiam appellarunt. Putabant enim Genios voluntatem ſuam exhibere per ſigna quædam in dictis quatuor Elementis eluceſcentia; de quibus in ſequentibus fuſiùs. Neque hic ſteterunt, ſed inſtigante Dæmone nihil non ad impiæ diuinationis fanaticas operationes ritè perficiendas aſſumpſerunt. Hoc pacto quæ per fumum

Sortilegiorũ & Auguriorũ variæ ſpecies.

fie-

fiebat diuinatio, Capnomantiam; quæ per peluim, λεκανομαντίαν; quæ per ceram, Ceromantiam; quæ per laurum, Daphnomantiam; quæ per pisces, herbas, ficus, oua, virgas, gallos, capras, thus, & somnia fiebat diuinatio, ἰχθυομαντίαν, βοτανομαντίαν, συκομαντίαν, ᾠομαντίαν, ῥαβδομαντίαν, ἀλεκτρυονομαντίαν, αἰγομαντίαν, λιβανομαντίαν, ὀνειρομαντίαν dicebant. Quando per mortuos diuinatio instituebatur, Necromantia; per manus, Chiromantia nuncupabatur. Erant autem Auguria, Auspicia, Extispicia, Omina, Salissatio, Sternutatio, Tripudium, Solistimum aut Soniuium; quæ omnia cùm à Bulengero, Boissando, Salisberiensi, Delrio, Pererio, & plerisque Canonistis amplissimè describantur, superuacaneum esse ratus sum, tempus in ijs repetendis perdere. Quare ad institutum nostrum reuertamur.

Bulengerus. Boissandus. Salisberiensis. Delrius. Pererius.

CAPVT IV.

De Statuis, Telesmatis, Amuletis, & Prophylacticis Aegyptiorum; item de execrandis, quæ dictis Sacris interueniebant, operationibus.

QVid Telesmata siue ἀποτελέσματα, Amuleta, quæ & φυλακτήρια, περιάμματα, περιάμματα, περίαπτα, βρέβια dicuntur, sint, varijs in huius Operis locis abundè significatum fuit. Erant enim præseruatiua contra omnium malorum occursus remedia Dæmonis ope instituta, & ab Ægyptijs, varijs mirisque modis, ritibus, & cœremonijs consecrata. Vnde & Θεουργία Magiæ pars originem inuenit. Erant autem duplicis generis; maiora & minora. Maiora & immobili positu solidata, in publicis locis vrbium, templorum, cœmeteriorum, tùm regionum claustris ad hostium arcendos insultus, & ἀντιτεχνίας δαιμόνων κακούργων eludendos ponebantur, quæ apprimè exhibet præsens Schema, à doctissimo Nardio mihi communicatum, figura κειρομένου velato ceruice & in conum inuersum habitu. Ammun est Numen ἀποτροπαίων, dextrâ lituum, alterâ flagellum gestat; quo dum aduersæ potestates dispelluntur, rerum temperies & harmonia consistit: sed vide quæ de Ammone Ægyptio vberrimè disceptauimus Tom. I. Syntag. III. Capite de Ammone, & in Astrologia Ægyptiorum de signo Arietis. Minora & portatilia in domibus, in collo, pectore, manibus hominum, animaliumque ad

Telesmata, Amuleta, Phylacteria, Periapta quid

Amuleta duplicis generis, maiora & minora.

ma-

malorum auerruncationem portata seruiebant. Quæ vt intelligantur;

Hieroglyphica rerum mirandarum effectiua putabantur.

Sciendum est; hieroglyphica symbola non tantùm rerum altissimarum, sublimiumque de diuinitate mysteriorum significatiua, sed & effectiua fuisse mirandarum, quæ per ea fieri putabantur, operationum. Hieroglyphica itaque Obeliscis insculpta non tantùm, vti dictum est, abditam de Deo Numinibusque Theologiam, eorumque in mundana hac Monarchia officia & ministeria exhibebant; sed & præterea malorum Geniorum machinationes & ἀντιτεχνίας, in virtute potentium Angelorum, supremique Numinis summâ potestate, quæ sub ijs exprimebatur, arcere credebantur. Vnde vt effectum suum sortirentur, priùs magno rituum cœremoniarumque apparatu per Sacerdotes consecrabantur. Quo peracto, nullam malignam potestatem, aut Ægyptiæ telluri infestam potentiam consistere posse, sibi pollicebantur. Imò symbola, vti in tertio Tomo demonstrabitur, ita apposité benignis Geniorum cœtibus applicata erant, vt similitudine naturæ, & amicâ quâdam cognatione, quam ad res per symbola expressas obtinebant, attracti vel inuiti Ægyptiacæ telluris contra contrarias potentias defendendæ tutelam arriperent. Cui verò Genio quælibet res subiecta esset, cuiue potentiæ Præsidi, inferioris Mundi Sidereique entia sympathicâ, id est, amicâ cognatione concordarent, ex mysticis rerum mundanarum catenis, quas σειρὰς vocabant, idealique Obeliscorum doctrina, de quibus in præcedentibus Astrologiæ & Medicinæ Classibus copiosè disseruimus, discebant.

Hieroglyphica pleraque erant Amuleta apud Ægyptios.

Dico itaque, omnia ferè symbola & hierogrammatismos, qui in Obeliscis, cœterisque Ægyptiacis monumentis hieroglyphicis, vti & in Isiaca tabula reperiuntur, præterquàm quòd arcanissima quæuis significarent, amuleta quoque fuisse separatim vsurpata, & passim ab Ægyptijs ex Obeliscis veluti archetypis codicibus decerpta, ceu sacra quædam phylacteria in collo, pectore, manibus, alijsque secretioribus corporis partibus, tùm contra diuersorum morborum violentiam fascinationesque, tùm ad animi bona acquirenda, fuisse portata; imò animalibus eandem ob causam veluti symbola sterilitatis auerruncatiua fuisse alligata. quod ipsum longâ & diuturnâ experientiâ sat superque docuit. Dum enim innumeros penè antiquitatum promos condos exploro, omnia ferè & principalia hieroglyphica symbola diuersis pretiosis lapidibus exsculpta cum ansula dorso annexa reperi; quod apertum signum est, illa filo suspensa vsibus hominum priuatis seruijsse; quæ omnia æri incisa in III. Tomo exhibebuntur. Neque in lapidibus tantùm exhibebantur, sed in tænijs, licijs, schedis, tabellis metallicis Dijs appropriatis exarabantur, vt suo loco dicetur; cum tanto superstitionis augmento, vt vix esset puer, homo, brutum, quod non huiusmodi fanatica deliramenta sibi appensa haberet.

Hieroglyphica Amuleta vtensilibus rebus insculpta.

Ægyptiorum superstitio ad alias trāsijt Nationes.

Quæ paulatim ad vicinas Ægypto gentes propagata, Arabiam, Græciam, Babyloniam, deinde totum infecit Latium. Hinc Festus, Ipsullices laminæ necessariæ sacris magicis specie virorum & mulierum characteribus quibusdam exarabantur; vnde Magi qui eas exararent & insculperent, à Græcis Stæchiomathici, ab Ægyptijs Hieromanthæ dicti fuerunt. Cedre-

drenus in Claudio, Appollonium Thianæum arcanorum Ægypti apprime peritum ait, Στοιχειῶσαι ὄφεις, καὶ σκορπίους μὴ πλήσσειν: Characteribus & sigillis deuinxisse Serpentes & Scorpios nè percuterent. Meminit & horum Eusebius l. 5. præparat. Euangel. *Lineas iubet deleri, vt abeat; has enim se retinere, & aliam figuram vestitus, qui fert simulachra Deorum.* Quidam Philosophus, teste Tzezze, ξέσας ἐν πέτρᾳ πρόσωπον τοῦ Χάροντος, *exsculpto in lapide Charontis vultu*, dum pestis Antiochiæ grassaretur, & in vrbe posito simulachro, luem sedauit. Apollonius Ægyptiorum more Ciconiam exsculpens in marmore, Ciconias fontes & puteos iniectis serpentibus vitiantes Byzantio expulit, Herostrato teste. Idem pestilitatem, Dæmone, qui specie mendici grassabatur, lapidibus obruto sedauit. De eodem Cedrenus ait: *Apollonij hodieque in quibusdam locis ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα. τὰ ἱσταμένα opera perseuerant, & efficacia sunt, alia quadrupedibus & volucribus damnosis auertendis, alia εἰς ἐποχὴν ῥευμάτων ποταμῶν ἀτάκτως φερομένων, ad inordinatos amnium cursus inhibendos.* Ægyptijs nullus non angulus vrbium huiusmodi scatebat. Erant autem amuleta terrestria, ad fœcunditatem terræ ordinata, vt Serapis ex omnibus Mundi materiebus conflatus; erant & Nilotica, vt Canopus, ad Nili fertilitatem procurandam; erant aërea, vt Accipiter ἱερακόμορφος ad pestis contagionem arcendam; erant & ignea, vti Aspis ἀγαθοδαίμων ad ignis calorumque siccitatem auertendam; erant vrbium & priuatarum domuum Lares & Penates, infantes fascijs inuoluti, quibus malignæ potestates dispelli credebantur; erant cuique priuata quædam amuleta, quæ contra nociuam vim Typhoniam collo, pectore, manibus gestabantur; erant & animalium contra luem à contrarijs potestatibus ijs immissam, huiusmodi amuleta passim vsurpata. Verùm cùm de hisce passim in hoc Opere discurram, hìc longior esse nolui. Contra quæ rectè passim SS. Patres summo rigore inuehuntur. Lactantius l. 1. c. 14. *Insinuant se corporibus hominum Dæmones, & occultè in visceribus operti valetudinem vitiant, morbos cient, somnijs animos terrent, furoribus quatiunt, vt homines his malis cogant ad eorum auxilia decurrere.* Tertullianus in Apolog. c. 22. *Dæmones lædunt primò, deinde remedia præcipiunt, ad miraculum noua siue contraria, quæ post desinunt lædere, & curasse creduntur.* Origenes contra Cellum: *Quid recenseam, ait Celsus, eos qui lustrationes docuerunt, & incantationes pellendis morbis, arcendisq; aut effigies formasq; Dæmonum varias, & præter hæc in vestibus, manicis, lapidibus, plantis, radicibus amuleta diuersorum generum?* Sed hæc de Amuletis in genere sufficiant.

Cedrenus. Appollonius Thyanaeus. Eusebius. Amuleta terrestria apud Ægyptios,& aerea,&Nilotica &c. SS. Patres inuehuntur in Amuleta. Lactantius. Tertullianus. Origines.

Verùm vt hæc Lector ἐν τῷ τύπῳ clariùs cognosceret, hìc amuleta nonnulla apponenda duxi, ex quibus reliquorum rationem faciliùs intelligat. Inter amuleta Ægyptia nil erat communius Harpocrate, Horo, Apide, Osiride & Iside, Canopo; quorum primus Cornucopiâ instructus sub forma pueri nudi digito silentia suadente conspiciebatur; alter itidem sub forma pueri, sed fascibus, aut reticulato amictu inuolutus; tertius sub forma bouini capitis; quartus sub varijs formis, nunc ἱερακόμορφος, nunc κυνόμορφος, modò leoniformis; quinta sub mulieris habitu, scutica & reti instructa, alijsque instrumentis, vti in sequenti figura apparet. Per

Amuleta varia explicata.

Harpocratis amuletum, arcanorum per varias diuinationum species se conscios futuros sperabant, religiose gestatum: gestatum autem fuisse, ansulæ satis demonstrant. Per Hori amuletum naturæ mundanæ notitiam se habituros putabant; per Apidis amuletum, fœcunditatem; per Osiridis influxus superni abundantiam; per Isidis, quæ ad Terram & Nilum pertinent, bonorum omnium temporalium vbertatem se consecuturos sperabant.

Nihil prætera amuletis quæ Ibidem, Accipitrem, Bouem, Canem, Cynocephalum, Ælurum, similiaque referebant, frequentiùs erat; quibus omnibus priuata bona se consecuturos sperabant. Vt per Accipitrem, claritatem luminis tùm oculorum, tùm intellectus; per Bouem, domesticæ substantiæ amplitudinem; per Canem scientiarum & artium notitiam; per Cynocephalum & Ælurum Lunaris Numinis attractum.

Erat ex insectis quoque Scarabæûs, certis & appropriatis lapidibus incisus, potentissimum amuletum, & passim vsurpatum, ad Solaris Numinis attractum, contra omnes tùm corporis, tùm animi morbos institutum, quorum ingentem copiam, ex omnibus antiquitatum penuarijs ad me transmissam, vnà cum alijs diuersarum formarum & characterum Schematismis, vide in Theatro hieroglyphico seu III. Tomo, vbi interpretationem singulorum adduximus.

Contulit non ita pridem ad me haud spernendam huius farinæ amuletorum copiam, Torquatus de Alexandro Capitaneus, quæ cùm insigni-

Amuleta à Torquato de Alexandro exhibita explicantur.

bus mysterijs polleant, ea hìc opportunè explicanda duxi. Primò quidem

dem simulachrum occurrit BC tripertitum, quod BC facie antica, figuram pueri refert sedentis, ventre pedibusque tumidis, vtrâque manu scuticam gestantis, sub vtroque pede Crocodilum calcantis, in cuius humeris hinc inde duo sedent Accipitres, in capite tutulum gerit Scarabæi imagine insignitum, è cuius lateribus hinc inde duo idola brachijs pendulis manibusque contractis, vti in figura A (quæ est aspectus figuræ è latere scenographicus) apparet. In postica verò parte figura D spectatur, velo, cornibus, globoque, quem capite gestat, spectabilis, manibus expansis, ex toto corpore veluti radios dispergens. Sed quid hæc omnia significent, videamus. Primò totum simulachrum eius, quâ hîc spectatur, magnitudinis est, ex viridi lapide sculptum; amuletumque portatile fuisse, ansula seu foramen T, in figura A, per quod filum traijciebatur, sat ostendit; & significat Horum Osiridis filium. Horus enim, quemadmodum Tomo I. Syntag. III. innumeris authoritatibus comprobatum est, semper sub puerili forma referebatur, & mysticè, Plutarcho teste, nihil aliud est, quàm sensibilis Mundi machina, quam Sol seu Osiris per Scarabæum indicatus, continua Solarium Numinum per binos Accipitres, & terrestrium Geniorum per penates lateribus assistentes indicatorum ministerio, summâ sapientiâ gubernat & moderatur. Pueri forma pingitur, quia Mundus generabilium rerum innouatione continuò veluti reiuuenescit: tumido corpore pingitur, quia genitalium rerum fœtura & πανσπερμία perpetuò turget: sub vtroque pede Crocodilum calcat, id est, Beboniam seu Typhoniam malignitatem Mundo adeo perniciosam, nè inualescat, cohibet; scuticaque, id est, virtutis suæ efficacia in officio continet; quam nisi cohiberet, totum Mundum perire necesse fore putabant. quæ omnia pulchrè per pugnas & certamina Hori & Typhonis symbolicè indicantur, de quibus lege Syntagma III. Tomi I. In postica verò parte per figuram D, Isis seu Luna exprimitur, quod cornua & velum, quibus semper exhibetur, ostendunt: vbere turget, quia mater omnium inuentionum est, & Hori à Typhone extincti vindicatrix & resuscitatrix; dum Mundum siccitate & adustiuâ quâdam vi oppressum, humido suo influxu, per radios aptè indicato, ad temperiem & vitam reuocat. Atque hæc est mystica & hieroglyphica dicti simulachri significatio; quod, propter magna sub eo recondita mysteria, summâ vi pollere arbitrantur tùm ad Genios attrahendos, tùm ad malignos propulsandos. Hinc in Isiacis adytis summâ cæremoniarum vi illud consecrabant; fieri enim non posse credebant, quin dicta Numina imagine hâc mysteriosâ, & omnes eorum virtutes & proprietates occultè indicante, veluti ad signum illis congruum attraherentur, & per illud gestantibus omnium bonorum copiam, & malorum auersionem promitterent. Atque hæc est amuleti assumpti vera & sincera interpretatio. Similia huic sunt alia duo amuleta sequentia, quorum prius signatum litera E sub fœminæ figura, quæ lyram sinistrâ, plectrum dextrâ tenet; secundum G, sinistrâ cucurbitam, dextrâ Syringem tenens, ventre tumido discooperto; H verò posticam partem figuræ G, indicat. Porrò cucurbitam, humidum; Amuletorum aliorum explicatio.

per pileum pyramidalem, ignea vis intelligitur, quorum harmonico temperamento Mundus imprægnatus rerum omnium copiam producit, ac

proinde ob mysteria sub eo abdita, in vsum amuleti adhibebantur. Tametsi duo posteriora amuleta non purè hieroglyphica sint, sed nescio quid Græcanicæ eruditionis sapiant.

Amuletum valde mysteriosum explicatur.

Amuletum verò signatum litera R, à suprà citato Capitaneo concessum, vti oppidò mysteriosum est, ita nonnullam explicationem seorsim mereretur. Est id ex cupro constructum in forma perseæ linguiformis, intra cuius concauum puerulus latet digito labijs impresso silentia suadens, altera manu cornucopiæ tenens; & indicat Harpocratem Sapientiæ Numen inclusum Perseæ fructui, cuius folium vti linguæ, ita fructus cordis figuram exprimit teste Horo; quo indicatur, quod quicunque ad sapientiam aspirat, is quod per sapientis Magistri linguam didicit, id altè cordis penetralibus per frequentem contemplationem committere debet; eratque amuletum, quod Sacerdotes ad sapientiæ spiritum per Harpocratis fauorem acquirendum portare solebant. Verùm de his passim in hoc Opere, & in Obelisco Pamphilio tractatum reperies. Sequuntur alia amuleta literis K, L, S, signata, quorum prius statua est ἱερακόμορφος, id est, Accipitrinà facie, & Osirin significat; secunda κριόμορφος, id est, Arietinâ facie, & Ammonem notat; & tùm ad Solaris Spiritus, tùm ad Ammoniæ fœcunditatis influxum participandum, gestabantur. Sequitur hæc amuletum F Cerberi tricipitis λυκο-λεοντο-κυνομόρφου, serpentibus inuoluti; quod ad Hecates siue Isidis subterraneæ fauorem acquirendum ferebant; per Caninum caput diligentem Hecates custodiam, per Leoninum,

Amuleta alia explicantur.

M

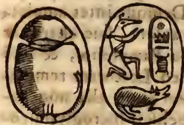

robur & soliditatem, quam rebus confert, per Lupinum, perfectam rerum in subterraneis locis digestionem denotant, ex quibus deinde vita omnibus communicatur, per serpentes indigitata. Amuletum M ex antica parte Scarabæum portat, ex postica Anubidis figuram geniculatam, cum sacra Tabula hieroglyphicis insignita, cui infraponitur figura Ichneumonis. Per Scarabæum sicuti Sol in Sidereo Mundo, sic in Politico Rex aut Princeps significatur. Per caniformem ingeniculatam figuram, Mercuriale Numen; per Ichneumonem infrà vis eiusdem Typhoniæ virtutis propulsatiua, indicatur; Ichneumon enim animal mirâ industriâ subiens ventrem Crocodili, qui Typhonem notat, eum interficit. Oualis verò figura, in qua Solis figura cum tetrapyrgo, sceptro, & Scarabæo, inserta spectatur, est sacra Tabula amuletoria, cuius dicta symbola indicant, vrbes & dominia mascula Anubidis Typhonis propulsatiuâ vi immunia fore, religiosâ ea portantium obseruantiâ; quæ omnia fusè in Obelisco Rameſſæo seu Lateranensi, vbi hic hierogrammatismus sæpè spectatur, exponentur.

Restat explicanda Manus hieroglyphica signata N & O, cuius anterior facies continet in medio faciem Iouis, è cuius collo sacrum periamma Isiacæ Crucis dependet, eo digitorum situ, quo vides; ad carpum verò intra hemicyclam figuram, Isidis iacentis habitu, & filium suum Horum lactantis figura cum assistente Columba spectatur; quo iuramenta Ioui Ægyptio per sacram Isidis Crucem fieri debere, antequam Isidis rerum mundanarum nutricis inuocatio & adiuratio peragatur, indigitatur. In posteriori verò manus parte, signata O litera, omnis generis reptilia, vti sunt Rana, Serpens, Lacerta, Testudo, Lituus cum Bilance, & vase Nilotico exprimuntur; per Ranam Elementum humidum, per Testudinem terrestre, per Lacertam aëreum, eò quòd aëre sicuti Chamæleon viuere videatur; & per Serpentem ignis Elementum denotatur; quæ omnia vitam & alimentum à magna Deorum matre Iside, per harmonicam Elementorum contemperationem, quam Bilanx & Lituus exprimit, hauriunt. Adiuratio sic instituebatur: Te, O Iuppiter Osiris, per sacram Isidis Crucem, per Ouum archetypum, per cultrum Arueris, per nutrimentum Isidis quod Horo præstat, per Columbam, in quam iram Typhonis fugiens, conuersa fuit, per Bilancem Omphta, per Serpentem Ophionium, per Ranam & Lacertam Momphta, per Vulcani Testudinem, per vasa Nilotica, per manum denique beneficam tuam, omnia continentem te adiuro, vt præstes quæ iubeo. Hanc deinde manum potentissimi amuleti loco gestabant. Sed & hæc alibi fusiùs exponentur. Est & aliud huic simile amuletum in Gazophylacio Cardinalis

Manus hieroglyphica explicatur.

Bar-

Amuletum Musæi Barberinorum.

Crux ansata amuletum præcipuum.

Barberini, quod vti ijsdem ferè symbolis insignitum est, ita vsum quoque huic præsenti amuleto haud absimilem habebat. Denique inter amuleta omnium maximum frequentissimumque Crux erat ansata, siue character Hermeticus, quem cùm integro tractatu in Obelisco Pamphilio, & fusè etiam in Alchimia Ægyptiorum descripserimus, eò Lectorem remittimus. Atque hæc erant amuleta Ægyptiorum; non quod alia non habuerint; nam vt suprà diximus, quicquid in Obeliscis hieroglyphicorum continebatur, ijs pro amuletis seruiebat; sed nè immensa rerum farragine opus confunderem, vsu frequentiore trita hîc producenda duxi, reliquis in tertium Tomum reseruatis.

CAPVT V.

De horrendis cæremonijs, quibus in adytis Simulachra sua consecrabant Ægyptij.

Adyta Ægyptiorum in pluribus Nomis.

Clemens.

Adyta quomodo adornata, & quid in illis actum.

DE adytis Ægyptiorum, locis obscuris & subterraneis, copiosè egimus in I. Tomo. Syntagm. V. quare hoc loco tantùm, quid in ijs operati sint Magi, & quas cæremonias peregerint, explicandum restat. Erant autem complura in Ægypto huius generis latibula, & vt Clemens ait, pro numero Oraculorum, aut Nomorum, Diabolicarum artium sacraria; in quibus primò in muris depictæ spectabantur hieroglyphicæ doctrinæ documenta, ad spiritus attrahendos aptissima. Primarium Numen cum asseclis Genijs pro loci ratione diuersis, aræ impositum cernebatur, mirâ transformatione deturpatum; erat & vicina piscina sacra, in vsum rituum & expiationum destinata; totus locus obscurus, & non nisi luminibus illustrari poterat; intra hunc Sacerdotes statutis diebus conueniebant, eo vestium & ornamentorum habitu, quo tùm Numen primarium, tùm asseclæ adornati conspiciebantur; in silentio summo tenebras illas supremi atque immensi Numinis, quæ per loci caliginem indicabatur, attestabantur; deinde singularum figurarum mysteria parietibus depicta vim, & efficaciam docebant sacris initiandos, cuiusmodi fragmentum ad me non ita pridem misit eruditissimus Nardius, vt posteà videbitur. Quorum quidem ratio tanti apud Græcorum Philosophos, tametsi non nisi fama tantùm relata, fiebat, vt Clemente teste, Ὁ Πυθαγόρας περιτέμνεται, ἵνα δὴ καὶ εἰς τὰ ἄδυτα κατελθὼν τὴν μυστικὴν παρ' Αἰγυπτίων ἐκμάθῃ φιλοσοφίαν. *Pythagoras circumcisus est, vt in adyta ingressus mysticam ab Ægyptijs disceret philosophiam*; & Iustinus quæst. ad Orthodoxos cap. 25. Τίμια δὲ ἦν ποτὲ παρ' Αἰγυπτίοις μαθήματα τὰ ἱερογλυφικὰ καλούμενα τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις οὐ τοῖς τυχοῦσι, ἀλλὰ τοῖς ἐκκρίτοις παραδιδόμενα, ἀστρονομία δὲ καὶ ἀστρολογία παρ' αὐτοῖς τότε χυδαῖα τὲ καὶ πεζὰ, καὶ ἀγοραῖα μαθήματα λέγεται. *Id temporis hieroglyphicæ disciplinæ in pretio erant apud Ægyptios, quæ in adytis dabantur lectissimis quibusuis, non hominibus de triuio, Astrologia verò abiecta circumforanea & vulgaris apud eos erat.* Quòd si de publico aliquo Regni aut vrbis negotio Numina consulenda forent, aut peculiare quidpiam à dæmonibus petendum foret, aut simulachra in

Clemens.

Iustinus Mar.

Quibus ritibus Sacerdotes petebant.

Apuleius.

Ora-

Oraculorum vſum conſecranda; tùm dictis præmiſſis paulò antè cœremonijs, Sacerdos, qui, teſte Apuleio in Apolog. ritè callere cœremoniarum leges, fas ſacrorum, ius religionum debebat; & vt Libanius decla- Lucianus. matione 43. Ἐπίϛασθαι τοὺς Θεοὺς, καὶ τἀκείνων ἀπόῤῥητα, καὶ τίσι χαίρουσι, καὶ τίσιν ἕλκονται, καὶ τί λαβόντες ἀντιδοῖεν ἄν, *Scire Deos, eorumque arcana, & quibus gaudeant, quibus trahantur, & quid capientes reddant*; horrido murmure, imperioſiſque verbis, teſte Luciano in Necricis, Deos ſuperos maneſque torquet, noxiũ ære circumdatur carmen, tùm horrentibus verbis vrna opertanea præcluditur, ter nouies carmen magico demurmurat ore. Verùm & hoc cum magna differentia, neque enim ſemper minis, aut verborum portentoſorum prolatione vtuntur. Cùm enim ſupremo Numini, choroque ſupremarum Potentiarum ſupplicabant, id non niſi hymnis, canticis, ſacrificijs, & præuiâ animi corporiſque ab omni terrenæ contagionis fœditate ſoluti diſpoſitione & expiatione efficiebant; quo quidem nihil aliud niſi θεοληψίαν, id eſt, in Deum transformationem intendebant, quam vbi adepti fuerant, iam Deorum conſortio digni, nullam adeo magnam potentiam eſſe arbitrabantur, cui non imperare, eamque ſui iuris facere poſſent. Θεοληψίαν appetebant Aegyptiorũ Sacerdotes. Minis tamen vtebantur in genus quoddam Dæmonum inferioris ordinis, quod imperioſis minacibuſque verbis ad id, quod volebant, cogebant. ita Iamblichus. Verba eius ſunt: *Narrat Porphyrius, Sacerdotes conſueuiſſe violentis quibuſdam minis ad uerſum Superos vti. Minæ hæ ferè erant: Niſi vos ita feceritis, vel contrà, ſi feceritis aliquid, cœlos confringam, vel occulta Iſidis patefaciam, vel arcanum in abyſſo reconditum diuulgabo, aut Ciſtam barin, id eſt, nauim quandam apud Ægyptios ſacram, aut membra Oſiridis Typhoni diſpergam, cæteraq; ſimilia.* Porphyrius. Sacerdotes Ægyptiorum Dijs minabantur. Quæ omnia Pſellus l. de operat. Dæm. c. 21. confirmat, dum ait [Dæmoniorum omnia genera mirè audacia & timida eſſe. In primis autem, ea quæ ὑλαῖα ſeu materiæ affecta ſunt. Siquidem aërea quibus plurima ſolertia ineſt, ſi quis increpuerit, increpantem diſcernere non poſſunt, nec alius ab eorum vexatione liberari poteſt, præterquàm is, qui ſanctitate vitæ Deum colat, tremendumq; Dei verbi nomen diuina potentia fretus accinat. Hæc autem, nimirum materiæ affecta Dæmonia, verita nè in abyſſos meatuſque ſubterraneos relegentur, ſibique ab Angelis eò relegantibus timentia, cùm quis illuc ea relegatum iri comminatur, Angelorumque nomina exprimit, quibus id prouinciæ demandatum eſt, dici vix poteſt, quanto metu, quibus perturbationibus concutiantur: ita enim animo percelluntur, vt nè comminantem quidem, quiſnam ille ſit, diſcernere valeant, ſed ſiue anicula quædam, ſiue vetulus homuncio comminationes huiuſmodi expreſſerit, tunc tantus ea metus inuadit, vt plerumque abſcedant, ac ſi ea qui comminantur, ijdem & internecioni dare poſſint; vſque adeo timida ſunt, nec quenquam diſcernere nôrunt. Proinde facillimè ab impuro illo Incantatorum genere excrementitijs cicurantur, ſaliuis inquam, vnguibus, & capillis, cerâ tenuique reuincta filo execrandis illis exorciſmis & abiurationibus tragicas affectiones & turbas euitant.] Quid autem per huiuſmo- Pſellus.

di

Ægyptij putabant, Genios aliquos timere homines θεολήπτες.

di minas indicare voluerint, aut quomodo Dijs imperare potuerint, ex Ægyptiorum mente explicandum duxi.

Sciendum itaque est, in Mundo iuxta hieroglyphicam Sacerdotum doctrinam genus quoddam Potestatum, quod homines θεολήπτες, & per continuum sacrorum exercitium in diuinam quandam essentiam transformatos, reuereatur, timeat, eorumque verbis imperiosis obstupefactum obtemperet; non humanâ quidem virtute, sed diuinâ sacramentorum ineffabilium potestate. Nam vt rectè Iamblichus dicit, cùm Sacerdos huiusmodi in superiorum Deorum ordine constituatur, ideo grandioribus propria natura mandatis vtitur atque minis; neque tamen tanquam facturus, quæ tunc asseuerat, sed declarans quantam nactus fuerit potestatem propter ipsam ad Deos vnionem, ex notitia & ineffabilium symbolorum signaculorumque possessione. Aliam rationem quoque Iamblichus notat, obedientiæ Dæmonum ad minaces Sacerdotum voces: sunt enim nonnulli Dæmones, in prouincias Mundique partes diuisi, singulique ad continuam rerum suæ fidei commissarum custodiam destinati, qui quidem tantam rerum sibi commendatarum curam habent, vt nec verbum quidem illius ordini dispensationique contrarium valeant tolerare; non aliam ob causam, nisi quòd Deorum ordo constanti & inconcussa necessitatis lege omnis mutationis experte in ijs perseueret, quam illi pari Mundanorum perseuerantia obnixè custodiant. Itaque Dæmones huiusmodi circumterranei, vti in fidei suæ commissis rebus viuerent, & ex ijs esse suum traherent, ita eas ipsas res tantopere sibi cognatas & amicas similibus minarum tormentis vt inuadantur, non permittunt, imò nec eas audire possunt, eò quòd ordinem, atque adeo totius Vniuersi dispositionem potissimùm ijs sub mysterijs contineri intelligant, quæ sunt ipsa Numina allegoricè per verba indicata. Quando igitur dicunt, Cœlos constringam, vel occulta Isidis patefaciam, vel arcanum in abysso reconditum diuulgabo, aut Cistam barim, aut Osiridis membra Typhoni dispergam; cùm id ordini totius repugnet, consequenter ordini custodum contrarium, hinc perturbantur, & nè similia ampliùs moueant, voluntati eorum condescendunt; nam non alia de causa Mundi partes in ordine permanent, nisi quia benefica Osiridis potestas sincera & intacta, nullo contrario tumultu & errore misceri, & confundi potest; vita insuper omnium pura semper & incorrupta persistit, eò quòd viuificis harmonicisque rationibus, quæ in Iside reconditæ sunt, totus Mundus sempiternâ lege persistat; quis enim cursum Solis & Lunæ cohibeat? quis abyssos aperiat? quis barin, id est, vehiculum Mundanarum rationum retardet? Nè itaque ordo naturæ immutetur, sortemque contrariam subeat, hinc verbis minacibus ea profanari nolunt, quæ sempiternorum Deorum munere, perpetuæ instabilitatis omnis contrarietatis expertem sortem nacta sunt. Atque hæc ex mente Ægyptiorum dicta sufficiant. Subijciam hoc loco fragmentum à doctissimo Nardio transmissum, cuius suprà fol. 452. mentionem fecimus.

Iamblichus.

Minę Demonibus intestatur ab Ægyptijs, quid significant.

Ex-

Expositio figurarum.

X Hæ figuræ eædem sunt cum figuris E F G H I K &c. sed

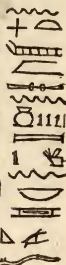

V meliùs expressæ hoc loco ad Lectoris instructionem.

PONebantur hæ figuræ in parietibus adytorum, & excerptæ sunt ex ipsis Obeliscis, vbi frequenter occurrunt, vti suo loco & tempore videbitur. Vnde patet, figuras Obeliscorum veluti prototypas quasdam, non adytorum duntaxat parietibus, sed & ipsis statuis, amuletis, cæterisque monumentis fuisse incisas. Sed explicemus singula. A Accipiter est motus Solaris symbolum, vti in Obelisco Pamphilio iherogrammatismo de Accipitre docuimus. B est Noctua cum flagello, & Dæmonem auerruncum notat, & Osiris Accipitrini ἀντίτεχνον. Figura C Sacerdotem notat vnà cum pyramide; & exprimit cæremonias, quibus ad Typhoniam vim propulsandam, & calori vitali inimicas Potestates dissipandas, vtebantur. D, binas vitreas phialas signat, intra quas aqua Nilotica per occultos Meandros penetrans in fontes exaltabatur, quæ mysticâ suâ significatione minimè carebnat: nam hoc ipso arcanè Momphtæi spiritus diffusam in omnia Mundi membra vbertatem aptè sanè indicabant. Reliqua verò symbola E F G H I K L M &c. cùm imperfectè expressa sint, ea paulò clariùs ponenda duxi, eo modo quo in margine Schematismi, qui

in ſignatis literis V X. Quorum ſignificatio hæc eſt: Aqua ſuperna per influxum ſuperni Numinis deuehitur in piſcinam ſacram, & hinc in Nili humorem, virtute rituum ſacrorum impetratum; & hinc demum in totam Ægyptiam telluram, ope Agathodæmonis Nilotici, ſummo emolumento deriuatur.

Siſtri hieroglyphici deſcriptio.

In adytis itaque pro diuerſa Numinum conditione, diuerſos ritus & cœremonias obibant; quæ omnia pulchrè exhibentur in Siſtro quodam

 mar-

marmoris albi hieroglyphico, quod non ita pridem mihi transmisit interpretandum eruditissimus vir Thomas Henschau Anglus. Lapis albus est, marmore longè mollior, haud dubiè ex subterraneis Ægypti Cryptis, vbi vt plurimùm in huiusmodi lapidibus mollioribus hieroglyphica insculpi solebant, veluti ab omni aëris iniuria ritè munitis. Altitudo lapidis est pedum trium minùs vno pollice; latitudo pedis vnius pollicum $2\frac{3}{4}$. Crassities circa 4 pollicum cum $\frac{1}{4}$. Figuræ superiores altæ sunt ped. 1. pol. 5. Inferiores verò poll. 8. singulæ continentes spacia poll. 2. Spacium quod infrà figuris vacuum est, continet pedem vnum, iuxta mensuras Anglicas. Lapis in vertice curuatus est, & referre videtur cum reliquo continente adytum; in quo globum alatum in vertice vides signatum literâ D, infra quem varij minuti characteres hieroglyphici (qui tamen temporis iniuriâ corrosi, quid referant, cognosci non potest) parietibus insculpti, infra quos figura hominis nudi A, cidari Ægyptia redimiti, sedentis habitu conspicitur, & dextrâ manu flagellum, alterâ baculum continet, à cuius tergo B simulachrum fœmineum, veste lineâ ad talos vsq; inuoluta, cuius è capite velo & tænijs ornato, globus serpentifer emergit, à figura A, aliquid veluti sollicitè quærens; ex altera verò parte figura C spectatur, ex parte superiori ab vmbilico vsque ad verticem nuda, virili habitu, brachijs extensis, eorumque digitis in serpentes veluti degenerantibus; inter figuram A & C ara posita est, vase turbinato, & binis globulis instructa. Quæ quid indicent, expono. Globus alatus supremi Numinis omnia peruadentis prouidentiam signat. Figura A Osirin notat, Numen Solare & ἀποτροπαῖον; quod flagellum, sceptrum, habitus sedentis, & cydaris, quæ sunt dominij & potestatis supremæ symbola, satis ostendunt: nudus fingitur, quia Numen ab omni terrenæ contagionis miscella immune est; cui Isis B coniungitur, indiuidua Osiris comes Luna, vti globus capiti insistens cornuta Lunæ facie adornatus, & velum tæniæque docent: inuoluta est veste linea, ad naturam eius inuestigatu difficilem indicandam: brachio eleuato, mandata Osiridis deposcere videtur, prompta ad exequendum, quod iusserit. Figura C sacrificulum seu Hieromantem notat, qui Osiridem adiurat: nudus est, ad significandum, neminem Deorum consortio aptum esse, qui non animum suum prius ab omni humanarum rerum contagione abstraxerit; brachia eleuata habet, ad deprecandum composita; digitis in nescio quid serpentibus simile abeuntibus, quo symbolo sanè apposito notant, operationes Sacerdotum vitâ & spiritu plenas esse debere, vt Deorum muneribus participes fiant: caluus est, quia capilli corporearum fœcum excrementa sunt; & latibula animalium, à quibus expurgatus esse debet sacrorum mysta Deorum consors. Mensa vasis instructa indicat, sine ritibus & cœremonijs omnem Deorum attractionem & demulsionem irritam & euanidam esse; hæc enim sunt Deorum irritamenta, quibus præuiâ Vatum dispositione accedente, tandem votorum suorum compotes fiunt. Hieroglyphica verò Schemata infrà triplici ordine distincta significant, eas res, qui-

Sistri interpretatio.

bus adhibitis Numina amicâ quâdam cognatione attrahuntur in rerum fidei suæ commissarum tutelam, cuiusmodi sunt vegetabilium conseruatio, vrbium protectio, contrariarumque potestatum ab Ægypto abactio. Huius farinæ quoque est sequens Schema, quod Sacerdotem Momphta refert, sacra Nilo facientem in adytis. Hic comparebat lineâ veste indutus, vestitus pelle Leonis, cuius figura ita adaptabatur corpori, vt figura capitis Leonis cum pedibus, Sacerdotē Momphta exprimeret M Mem, dextrâ

ge-

gerebat phialam, ſuperiùs in formâ Tautici characteris effigiatam, ſiniſtrâ canaliculum, cui vas Niloticum impoſitum erat, tenebat; quo de futura incrementi aut decrementi Nilotici conſtitutione diuinabatur. Quorum quidem expoſitionem conſultò & iuſtis de cauſis hoc loco omittendam exiſtimaui. Quare hæc de operationibus Sacerdotum in adytis indigitaſſe veriùs, quàm explicaſſe ſufficiat.

CAPVT VI.

De Gnoſticorum Magia amuletaria, & literis Epheſijs, quæ ſunt primus ramus Magiæ Aegyptiacæ.

Ramus primus Ægyptiacæ Magiæ. Gnoſticorum Magia amuletaria.

NOtum eſt, pleroſque Principes illorum Scholæ, qui nomine tenus Chriſtiani, olim in Magiſtri Diaboli verba iurarunt, Ægyptios Natione fuiſſe. Atq; hoſce imitatos Gnoſticæ impietatis ſectatores, abominabiles Ægyptiorum antiquorum ſuperſtitiones, ritus, cœremonias, ab inferis Diabolo myſtagogo reuocaſſe, teſtantur abominanda eorum ſacrificia, Magicæ artes, aliaqne execranda ſcelera, quæ vide apud Epiphanium, Irenæum, Philaſtrium, Auguſtinum, Tertullianum, Theodoretum. Inter Gnoſticos verò maximè hiſce abominationibus infames memorantur, Marcus ille Ægyptius Magus, Baſilides magiſter luxuriæ, & cœnoſi dogmatis aſſertor Carpocrates, Valentinus quoque & Cherintus, Ægyptiacorum rituum ac ſuperſtitionum cultores atque ſectatores. Gnoſtici verò ob excellentiā ſcientiæ quam iactabant, ſe appellari volebant; βορβοεῖται quoq; dicebantur quaſi cœnoſi, ob nimiam vtiq; illam, quam ſuis in Sacris dicebantur exercere, fœditatem atque turpitudinem horrendam, & abominandam; quos ritus ad viuum Epiphanius l. 1. Tom 2. deſcribit, quem conſule. Nicephorus quoque l. 4. c. 2. Eccleſiaſt. hiſtor. in hæc verba de ijs ſcribit. *Atque equidem de Baſilide Irenæus itidem agens, pudendum errorem eius in apertum deducit; æqualem eius idem fuiſſe refert Carpocratem, eorum, qui Gnoſtici vocantur, authorem & ducem; quem non puduit propalam vitam magicam exercere, quam pater eius Simon clam & ſubdolè profeſſus erat; gloriam is aucupabatur, & ſeſe efferebat artibus curioſis per eos, quos ipſe conficiebat amores, per ſomniorum viſiones, & per aſſeſſores Dæmones.* Hi itaque Ægyptiacas ſuperſtitiones, quarum ſe hæredes iactabant, ab inferis ſuſcitantes, totum ijs Orientem infecerunt. Erroneis enim eorum dogmatis inſiſtentes, nouam characteriſticam artem condiderunt, quâ varia confecerūt amuleta, quæ in varijs lapidibus pro ratione & proprietate Numinis, quod per ea inuocabant, exſculpta, characteribus Ægyptiacis antiquis circumſcripta, & nominibus potentium Angelorum inſignita, iuxta legum hieroglyphicarum præſcripta, ponebant; quibus mira ſe præſtare poſſe gloriabantur. Ex horum numero inter innumera pauca ſunt, quæ ſequuntur, in quibus paſſim Harpocratem Loto inſidentem, Iſidem, Serapidem, Hecaten, aliaque Ægyptiorum Numina, veriùs monſtra, deprehendes.

Gnoſticorum Magiſtri Aegyptiacarū impietatum ſectatores.

Gnoſtici cur ita appellati.

Epiphanius. Nicephorus.

Amuleta Gnoſticorum

In

In primo Amuleto, quod alibi damus, videbis hominem Sole redimitum, cœtera armatum, ſcuticâ vnâ manu, alterâ Idolo, ni fallor, inſtructũ; quêis celebrem illum Ægyptiorum ſeu Perſarum Mithram indicant; quem Solem eſſe Herodotus, Lucianus, Marcianus Capella teſtantur. Imò id ipſum quoq; monſtrat nomen illud portentoſum ΑΒΡΑΞΑΣ, quod dorſo lapidis inſculptum eſt; eſt enim Abraxas per reſolutionem Arithmeticam κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν factam idem quod Mithras, quem Animam Solarem dicebant, virtute ſuâ totius anni decurſum moderantem; quod & numerus, qui ex vtroque nomine & Ἀβραξὰς & Μιθρὰς in numeros reſoluto, vti hic à latere patet, ſat ſuperque conſtat. Vtriuſque enim numeri in vnam ſummam conflati efficiunt 365. tot nimirum, quot dies in anno ſunt. Quæ omnia S. Hieronymus in c. 3. Amos comprobat his verbis: *Baſilides, inquit, omnipotentem Deum portentoſo nomine appellat* Ἀβραξὰς, *& eundem ſecundùm Græcas literas, & annui curſus numerum, dicit in Solis circulo contineri; quem Ethnici ſub eodem numero aliarum literarum vocant Mithram.* Hæc Hieronymus. Ἀβραξὰς igitur nihil aliud eſt, quàm Genius Solis auerruncatiuus, quod radij capitis, & ſcutica ſatis oſtendunt in dicta ſculptura, quam lapidibus diuerſis incidebant, adiuncto eius nomine, eamque collo ſuſpenſam contra varios malorum euentus portabant. In Rubino enim hoc nomen inſcriptum cum figura Magica conueniente, contra omnes igneos morbos portabatur; in Criſtallo contra aqueos &c. in alijs contra alios morbos. hiſce quoque omnem ſibi fortunam & felicitatem ſpondebant. Certè vix dubito, quin Amuletum hoc ad hemitritæum ſanandum, in quo conſcribi debet ad Magorum præcepta Abracadabra, ab Abraxa primùm fluxerit; nominis enim veſtigia id luculenter oſtendunt: & hoc me pluſquam ſuadent tot ἀδιδύμματα, & gemmæ Elementis eiuſdem nonnunquam repetitis inſcripta, quorum copiam habes in Gallicis Scaligeri Epiſtolis ad Vazetum. Nec nuperum eſt inter Magos remedium, memorat enim Q. Serenus Sammonicus hoc carmine:

Herodotus. Lucianus. Marcianus Capella.

Ἀβραξὰς quid ſignificet.

S. Hieronymus.

Abraxas Genius Solaris Auerruncus.

Abracadabra nomen.

Scaliger.

Α	1	Μ	40
Β	2	Ε	5
Ρ	100	Ι	10
Α	1	Θ	9
Ξ	60	Ρ	100
Α	1	Α	1
Σ	200	Σ	200
	365		365

ABRACADABRA
ABRACADABR
ABRACADAB
ABRACADA
ABRACAD
ABRACA
ABRAC
ABRA
ABR
AB
A

Inſcribes chartæ, quod dicitur Abracadabra,
Sæpius & ſubter repetes, ſed detrahe ſummæ,
Vt magis atque magis deſint elementa figuris
Singula, quæ ſemper rapies, & cætera figes,
Donec in anguſtum redigatur littera conum,
His lino nexis collum redimire memento.

De hoc nomine multas nugas reperies apud Serenum Sammonicum, multos quoque hæc verba in formam triangularem, nè quicquam ſuperſtitioni deſit, adaptaſſe reperio; vt adeo certum ſit, aſtutos illos præſtigiatores iſthæc Magica & barbara, potiùs portenta, quàm nomina finxiſſe, & magno ſupercilio inculcaſſe, ad concitandos ſimplicium animos, vt cum magno ſtupore auguſtio-

guſtiora putarent, quæ non intelligerent, Dæmoneſque iſtis pactis adſiſtentes, quæ poſtulabant Magi, præſtarent, vt de præſtigijs Marci refert Irenæus.

Irenæus.

Alterum Amuletum ſeu Sigillum continet quatuor imagines Magicas Deorum; Iſidis, quam Vrnâ ſeu Situlâ, Siſtrum, ſpicatum caput; Serapidis, quem Serpens, & modius in capite; Martis, & Veneris, quos ſigna ijs appoſita indicant. Amuletumque eſt contra venena & philtra, & faſcinationes, vti oſtendit Leonardus Piſaurus lib. de ſculpturis lapidum, eſtque non ſecùs ac alterum è Gnoſticorum Schola profectum. Hunc Abraxan non tantùm Mithram, ſed & nunc IAω, nunc CEBAω, nunc alijs nominibus, vti in dictis Amuletis videre eſt, appellabant. Quæ quidem nomina quid ſignificent, indicandum duxi. Gnoſtici natione Ægyptij, religione primùm Hebræi, dum virtutem Nominis Dei tetragrammati ex Veterum relatione cognoſcerent, ad impietatis ſuæ complementum, ſuperſtitioſa ſua nomina paſſim nomine IAω & CEBAω, quod idem eſt ac יהוה Iehoua & צבאות Sabaoth, ſumma tamen nominum corruptela indigitarunt. Quæ omnia confirmant ſequentia Amuleta, in quorum primi 5 nu-

Amuletum aliud Gnoſticorum.

Leonardus Piſaurus.

Ἰάω Σεβάω quid.

Amuleta diuerſa Gnoſticorum explicata.

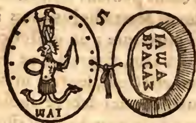

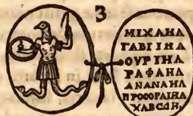

mero ſignati primâ facie homo ſpectatur Galli criſtati facie, ſcuto & ſcuticâ probè inſtructus, qui tandem in pedes ſerpentinos abit, capite verò Martis ſtatuam geſtat; ſub pedibus verò hoc nomen IAω ponitur, quod tamen in pleriſque huiuſmodi Amuletis vitio ſculptoris inuerſum ſpectatur, vel quia Sigillum erat, cuius literæ neceſſariò inuerſæ ſunt; vt impreſſæ rectæ ſpectentur. Quo quidem potentiam per Iehoua, per Galli faciem criſtamque Solaris Numinis poteſtatem, per ſcutum & ſcuticam omnium contrariorum abactionem, per ſtatuam Martis operum Martiorum effectum denotabant. In poſteriori facie habentur hæc nomina inſculpta, IAω ΑΒΡΑΞΑΣ, id eſt, Deus Abraxas. In figura verò numero 3 ſignata iterum occurrit in prima facie eadem Abraxis figura; in poſteriori verò facie nomina potentium Angelorum, Michaël, Gabriël, Vriel, Raphaël, Ananaël, Proſoræël, Chabſaël continentur, ad ſuperſtitioſos vſus

traducta. In quarto verò, eadem figura cum ſcuto cui nomen IAω inuer-

ſum

ſum inſcriptum eſt; in poſteriori verò parte hæc verba habentur Ægyptiaca, ΤΑΑΑ ΑΡΑΙω ωΑΡΑΟΡΟΝΤΟΚΟΝΒΑΙ, id eſt, *ſummo Marti omnia vincenti*. In ſexto, eadem figura, cùm inſcriptione partis poſterioris ΓΙΓΑΝΤΟΡΙΚΤΑ, id eſt, *fortitudinis Martiæ & Giganteæ*. In ſeptimo, eadem figu-

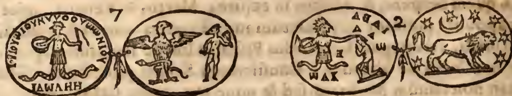

ra habetur, cum hac inſcriptione: ΙΟΥΙΟΥ ωΙΟΥΝΥ ΥΟΟΝω ωΝΙΟΥ, id eſt, *Domini fortitudo æterna*; & ſub pedibus nomen Angeli ΙΑωΑΗΑ Iaoliel, i d eſt, *Angelus Domini*. In poſteriori facie Ibis pingitur habitu volantis ſerpente diuaricatis pedibus implicata, cui aſtat Anubis cum ſiſtro; quæ nihil aliud denotant, niſi vim Mercurialem nociuorum omnium abactiuam. Verùm hoc ſymbolum alibi expoſitum conſule. In figura 2, eadem figura quæ ſuprà expreſſa videtur, ſub cuius pedibus nomen ΙΑω, manum imponens ſtatuæ geniculatæ, quo influxus Martialis Numinis in geſtantem hoc Amuletum denotatur, religioſè portatum; in poſteriori verò parte Leo ſeptem ſtellis circumdatus, vnà cum figura Lunæ ſextilis conſpicitur, quo Sole in Leone exiſtente, vt effectum, ſeptem in vnum conſpirantibus Planetis, ſortiatur amuletum, confici debere indicatur. In decimo quarto ſchemate, eadem figura occurrit, cum hac inſcriptione, ωΦΕωΝ; quo Abraxam hunc vnum ex Ophioneis Numinibus, de quibus in Obeliſco Pamphilio ex Euſebio amplè tactauimus, eſſe deſignant. Sed de Abraxis ſeu Mythræ amuletis iam hæc dicta ſufficiant.

Nota literas inuerſas eſſe in ωΦΕωΝ,

Amuleta Harpocratica

Procedamus ad Harpocratica amuleta, quorum non minor varietas occurrit. Et primò quidem paſſim inuenitur loto inſidens, digito ſilentia ſuadens, alterâ manu flagello inſtructus, cum nominibus ΣΑΒΑω, id eſt, Sabaoth, vt in figura numero 10 ſignata patet, in cuius poſtica facie nomen ΙΑω inſcriptum videtur; quæ omnia Solare Numen ἀποξοπαῖον, & magnæ efficaciæ deſignant. Figura verò numero 11 ſignata in antica facie eundem nobis Harpocratem demonſtrat, ſymbolis priori ſimillimum; in poſtica verò parte ſtatua τρικέφαλος καὶ ἑξαβραχίων conſpicitur, binis gladijs, flagellis, facibuſque inſtructa, quam nos Hecatem, ſiue Dianam, aut Iſin tergeminam interpretamur. Tricipitem autem fuiſſe, Virgil. 4. Georg. docet: Figura ſequitur.

Iſis tergemina, eadem quæ Hecate, vel Diana.

Sa-

-- -- -- -- -- -- *Sacerdos* Virgilius.
Tercentum tonat ore Deos, Erebumque, Chaosque,
Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.

Et Ouid. l. 7. Metamorph. Ouidius.
Ora vides Hecates in tres vergentia formas,
Seruet vt in ternas compita facta vias.

II

Orpheus eam vocat εἰνοδίαν, τριοδῖτιν, οὐρανίαν, χθονίαν τε, καὶ οὐρανίαν, τυμβιδίαν, vialem, triuiam, cœlestem, terrestrem, æquoream, sepulchralem, bacchantem cum manibus; eique tria capita attribuit, dextrum Equi, sinistrum Canis, medium Apri; Eusebius l. 3. præparat. c. 3. Hecate Luna est, propter varias corporis eius formas, & formarum virtutes; ideò virtus eius est triformis, Nouilunia ferens, albam vestem auro distinctam, & & lampades ardentes; calathum autem supernè fert, quia cùm est diuidua crescente lumine, fruges maturat; plenilunij signum est ferrugineum sandalium. Orpheus. Hecatis nomina varia. Eusebius.

Sequitur Amuletum numero 12 signatum, in cuius prima facie Harpocrates Loto insidens flagellum sinistrâ tenet, dextrâ silentium indicit, ad radicem Loti Leo conspicitur currens cum hac inscriptione: ABPAΞAΣ

12
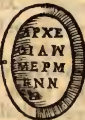

13

CICIPIM, id est, *Abraxas omnia ciens*. Per Leonem Momphta Nilotici incrementi Præsidem intelligunt, quod aptè per stellam Siothis seu caniculæ capiti Leonis impositam notant; ad ortum enim caniculæ Sole in Leonem intrante fit inundatio Nili, Solari Numine Harpocratico flagello omnem Beboniam vim adustiuam repellente. Nota hic CICIRIM retrogrado ordine lectum MIRICIC, idem esse ac Matrem Isidem siue Lunam, quæ in hoc Amuleto tacitè indigitatur, & Genius Nili, & cooperatrix Harpocratis Solaris Numinis. In postica verò parte Amuletum hæc nomina inscripta tenet: APXEOIAω MERMENNH, *principium* IAω *omnis fœcunditatis*. Porrò in Amuleto numero 13 signato, alia est figura Harpocratis sine vllis literis; in postica tamen parte habetur hæc inscriptio Ægyptiaca, vbi inuersa hæc verba: ✝ϥϣϥ ιλω✝ quod idem est, ac *magnus* ιλω✝. Talia sunt quæ sequuntur ex culina Diaboli prolata Phylacteria signata numeris 1. 8. 9. 15. 16. Q & P. Figura 1 duas facies continet, in prima facie videtur figura nuda alata, modio in capite conspicua, quatuor baculis fulcita cum infrascripto nomine IAω è literis inuersis MNHCTHA, quod Gnostici ab Ægyptijs hæc ferunt sua deliramenta.

idem ac recordare significat, vt figura IAω notat: nuda est, ad simplicitatem eius; alas habet, ad velocitatem; modium in capite gerit, ad abundan-

Ἱερακομόρφος,
Ἀγαθοδαίμων,
Ὀφιόνεος.

tiam, quam confert, indicandam. Quatuor baculis fulcitur, ad dominium in quatuor Mundi Elementa innuendum. Hoc igitur Numen memor esse postulant eorum, qui id inuocauerint. Altera facies continet figuram humanam duobus capitibus caninis, palmam in manu dextra tenentem, stellis circundatam, infra quam veluti homo è tumulo surgens, conspicitur; quo quidem nihil aliud indigitatur, nisi Anubis seu Mercurius; teste Plutarcho, vtriusque Horizontis inferi & superi custos, ac proinde duobus capitibus caninis pingitur; hic idem animarum ex inferis reductor, à Diodoro describitur, vti alibi exposuimus; hinc palmam victoriæ symbolum gestat, & flammam, quâ indicatur, animas à pœnis persolutis apud inferos, singulas sphœris & stellis mox inuehendas. Figura 8 numero signata, Serpens seu Aspis est κυνόμορφος, cuius caput radioso nimbo circundatum, monstrat Numen Mercuriale, vti ex inuersis literis apparet, vbi legitur; ANOYBEI Anubis. XNOYMICPI verò nomen est, quod κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν resolutum in numeros facit 1280, & totidem nomen Χριστὸς facit. Vides igitur quàm peruersè, quàm impiè barbaris huiusmodi nominibus diuinum Christi nomen Hæretico-magi profanent.

X	600	X	600
P	100	N	50
I	10	O	70
Σ	200	Υ	400
T	300	M	40
O	70	I	10
Σ	200	Σ	200
		P	100
		I	10
	1480		1480

Innumera supersunt huius farinæ mysteria exponenda quæ tamen singula adducere, nihil aliud foret, quàm librum hunc impijs nugamentis refarcire. 9 Amuletum est simile numero 1 signato: in hoc Mercurius κυνόμορφος, biceps cum duobus Genijs supra canales binos vasis Nilotici stantibus; cuius historiam vide in III. Tomo, Syntagm. de Canopis. 15 Amuletum est, in quo Accipiter supra florem Loti sedet, binis cornibus copiæ stipatus, & beneficium fertilitatis & abundantiæ, quæ à Sole promanat, indicat. 16 Mars supra florem stans hastâ scutoque munitus, flore radices suas in cymbæ medio firmante; quo indicatur igneam vim mistam humido, omnium generationē promouere. In prima facie figuræ Q est Harpocrates Martio habi-

habitu indutus supra Lotum sedet, ad instar cymbæ efformatum, flagel-

Q

P

lo & Cruce Tautica cassideque formidabilis. In secunda facie παντόμορφος Dæmon, quaternis alis instructus, in cuius vtraque manu baculus, sub pedibus Canem habet positum, ad cuius caudam stella, & indicat Mercuriale Numen quod Ægyptij Σώθ appellant. Figura P alibi exponetur.

17

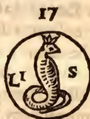

18

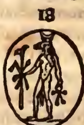

19

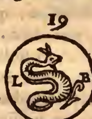

20

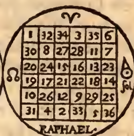

S

21

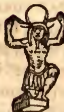

22

7

Fi-

Figura numero 17 ſignata eſt Aſpis ἱερακόμορφος, qualis in Tabula Bembina ſæpe occurrit, eſtque figmentum Romanum ad ſimilitudinem Ægyptiorum efformatum, vt literæ Latinæ L I, S docent, & idem ſignificant ac *Libertatem ſaluam*, vel *Liberorum ſalutem*. 18 Eſt Oſiris ἱερακόμορφος, calathum in capite portans, manu dextrâ baculum Cucucomorphũ cum lituo & gnomone, ſiniſtrâ Crucem anſatam in formam bifurcatam geſtans; & notat Solare Numen, per Accipitrinum caput ſignificatum, vt iam ſæpiùs ex Euſebio docuimus; calathum in capite portat, abundantiæ quam confert, ſymbolum; ſceptrum Cucuphæ capite inſignitum notat varietatem, quam producit, rerum; Lituus harmoniam; gnomon ſymmetriam, quam in Mundo conficit, rerum; Crux anſata, quam ſiniſtrâ gerit, ſpiritus Solaris per omnia diffuſionem. 19 Serpens contortus, duobus cornibus inſignis, idem quod 17 notat. 20 & 5 *Amuleta* ſunt Oſiridis ἱερακομόρφου; quibus intermediat Numus Leone inſignitus ab vna parte, ab altera abaco numerico; monſtratque cuſum eſſe Sole in Leonem intrante, ad Solare Numen HELOY attrahendum, vt ipſe Solis Leoniſque character docet. Numericus abacus Soli dedicatus eſt, cuius Intelligentiam Raphaëlem dicunt, & nihil aliud eſt, quàm quadratum Senarij numeri, ita artificioſè diſpoſiti, vt ſingulæ numerorum ſeries perpendiculares, tranſuerſæ, diagonales ſimul iunctæ eundem producant numerum. Verùm cùm hæc figura ampliſſimè expoſita ſit in Arithmetica noſtra hieroglyphica, eò Lectorem remittimus. ♈♌♐ notat trigonum igneum. Nota Lector, hunc Numum non eſſe antiquum, ſed à poſterioribus Aſtrologis confictum. Sequitur alius Numus ſynchronus, in cuius priori facie Iuppiter ſedens fulmine formidabilis, prope quem Aquila Iouialis, & character eius ♃, cuius nomen in Cabala eſt Zadkiel צדקיאל, Hebræi enim Iouem vocant צדק, id eſt, *iuſtitiæ arbitrum*; hic pro Zadkiel corruptè ponitur Satquiel. Supra Iouem figura Sagittarij ponitur, quod indicat hunc Iouis fulminantis Numum Sole in Sagittario conſtituto cuſum eſſe; poſterior pars Abacum ponit ex literis Hebraicis conſtitutum, & nihil aliud indicat, niſi 16 quadratum quaternarij eo artificio diſpoſitum, vt ſinguli numeri, quos literæ indicant, qualibet ſerie iuncti ſimul, idem producant; quadratum autem quaternarij ſacrum fuiſſe Ioui, in Arithmetica docuimus, vbi fuſè omnia expoſita reperies. Literæ Hebraicæ hos numeros exprimunt, vt è latere apparet.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

Idem prorſùs eſt quod ſequitur; cuius prima facies ſeptem Planetarum figuras continet, & piſcium figuras in medio; quod oſtendit Numen cuſum eſſe in magna coniunctione Planetarum in Piſcibus, & Ioui conſecratum, Ioue & Luna conſtitutis, in Leone, quod quaternarij quadratum luculenter docet. 21 & 22 Amuleta Ægyptiaca ſunt Harpocratis & Arueris, quorum cùm alibi expoſitio data ſit, hîc ijs non immorabimur. 7 notant tres gratias, quæ ante portam Templi Epheſini poſitæ feruntur.

Alia nonnulla Amuletorum Schemata, ex varijs Musæis collecta, & hoc loco exposita.

23 Numero signata Isis est cum Aspide ἱερακομόρφῳ, Lituo & Baculo; quæ omnia alibi fusè exposita sunt. 24 Numen ἀντίτεχνον Typhonis exhibet, hinc Crocodilo insistit, & Piscem in capite portat; quorum vtrumque Typhonias indicat operationes. 25 Isis turrita, seu Cybeles

23

24

25

26

27

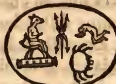

28

29

30

31

Ægyptia, duobus stipata Accipitribus, Solarium Numinum symbolis, & ad pedes Seriphio, id est, planta Absynthij marini, quam Isi sacram fuisse Plato docet, brachijs in decussim compositis, quo indicatur, nihil in natura rerum reconditum esse, quod ipsa non complectatur. 26 Numus tres figuras continet: prima est Isis cum situla in manu dextra, & sistro in manu sinistra, & modio in capite; quæ omnia fusè exposita sunt in primo To-

mo

mo Syntagm. III. Cap. de Iſide: altera eſt Numen Niloticum ſiue Serapis, cum modio in capite, & radio menſorio in ſiniſtra, altera imperioſo geſtu, neſcio quid imperans. In medio puer alatus conſpicitur, & notat, vtrumque & Iſin & Nilum Genios totius Ægypti eſſe. 27 Numus continet figuram ſedentis Anubidis, cum figura fulminis tricuſpidis, & hominem nudum ante eum proſtratum, cum Cancro; & eſt Taliſma Aſtrologicum Sole in Cancro conſtituto inciſum, hora Iouis; quo ſubtilitatem intellectus & honores, geſtantes illud ſe impetrare à Mercurio & Ioue putabant. 28 Taliſma ſeu Camæa eſt Anubidis, dextrâ baculum κειρόμορφον, ſiniſtrâ enſem portans, & Mercurio dedicatum eſt; quo & fœcunditatem, & malorum profligationem ſibi ſpondebant. 29 Camæa ſiue Taliſma Canopicum eſt, tutulo inſigne, de quo vide copioſè tractatum Tom. I. Syntagm. III. Cap. de Canopis. 30 Iſin Memphiticam continet, & quæ litera H ſignatur ſequens, Iſidem bari vectam; de qua vide quæ in Myſtagogia Ægyptia ex Plutarcho variè adduximus, quæ hanc eruditionem concernunt. 31 Amuletum Ibidis eſt contra morbos capitis inſtitutum. Media figura nuda, inferiùs trunca, brachijs decuſſatis, & velo ſpectabilis, in cuius pectore volucris virgineâ facie, & loco alarum ramos vtrinque diſtendens, manu dextrâ A tenens; eandem prorſùs refert, quam Zoroaſtræi Iyngem vocant, Agathodæmonem ſuperioris ordinis. Nuda eſt, quia ſolâ mente comprehenſibilis eſt, vti Zoroaſter docet; vnde & ob eandem cauſam inferiùs truncata ſpectatur, quia nulla eius ſenſibilia in inferiori Mundo veſtigia ſunt; velo variegato gaudet, quia varietas eius in ſuperiori Mundo ſolùm eluceſcit; brachia decuſſata habet, quia decuſſim totius naturæ, cui præeſt, deſignat; A vnâ manu gerit, quod eam Agathodæmonem eſſe notat: pectori apponitur volucris humanæ faciei, & ramoſas alas hinc inde extendens, indicatq; ſupremam Intelligentiam idæis fœtam; quam inferioribus Mundis communicat. Quæ omnia fuſè allegata vide in Sphynge Myſtagoga.

Ex quibus iam dictis apertè eluceſcit, Gnoſticos omnia hæc fanatica deliramenta ab Ægyptijs didiciſſe, ſi Lector ea cum paulò antè poſitis Ægyptiorum Amuletis rectè contulerit; ſed & nomina ex Ægyptiaca & Hebræa lingua confuſa & corrupta id ſat manifeſtant: cùm proprium huiuſmodi nebulonum ſit, ad aures ſuis adſiſtentium ſacris nefandis obtuntendas iſthæc barbara, quæ ſtridorem fremitumque reſonant, nomina ad horrorem ſimul & authoritatem ſacris conciliandum, vſurpare, vti pulchrè docet Irenæus l. 1. de erroribus Gnoſticorum; & Nicetus ex Irenæo

Irenæus. Nicetus. Verba Hebraica à Gnoſticis corrupta, eorumque interpretatio.

fuſè deducit. *Quò maiorem,* inquit Nicetus ex Irenæo, *ei qui baptizatur, ſtuporem inijciant, hæc Hebraica nomina ſuperaddunt, [Beſama, camoſi, bne, anoora, myſtadia, rbuda, cuſtaba, phogor, calathi,] quorum interpretatio hæc eſt, O qui es ſupra omnem virtutem patris, te inuocamus, qui lumen & ſpiritus bonus, & vita nominaris, quoniam in corpore regnaſti.* Hæc Nicetus. Difficillimum eſt, vt quod res eſt, fatear, verborum iſtorum fontes indicare; neque enim vllum ſub ijs, niſi admodum corrupti, vt in *beſama* בשמא, *camoſi* כמוסי, *phogor* פגור, veſtigium Hebræi ſermonis patefit, neque Chaldai-

daica, multò minùs Arabica esse comperio. Existimo igitur ex pacto Dæmonis ad stuporem audientibus incutiendum conficta esse. Magos enim monstrosa, ipsoque stridore pronunciationis etiam horrenda vocabula & carmina ope Cacodæmonum inuenisse & susurrasse, quibus ad præstigias suas mirabilem energiam inesse asserebant, ex sacris profanisque Scriptoribus cunctis est in confesso. Huius farinæ fuit quoque quæ l. 2. c. 13. Irenæus de Gnosticorum impietatibus refert, vbi nomen absconditum Redemptoris sic prosantur. *Messian fromagno in scenchaldin mosomeda ecachasaronepseha Iesu Nazarene*; quorum interpretationem hanc esse dicunt: *Christi non diuido spiritum, cor & supracœlestem virtutem misericordem fruar nomine tuo Saluator veritatis*: confirmatus autem & redemptus respondet: *Ego redimo animam meam ab hoc æone, & omnium quæ ab eo sunt, in nomine IAO, qui redemit animam meam*: quæ tametsi nescio quid Hebraicum oleant, ita tamen corrupta sunt, vt pro barbaris & portentosis nominibus nihil significantibus, & ad circumstantes decipiendos confictis, vsos esse certissimum sit. Huius quoque impietatis censenda sunt pleraque lapidibus, gemmis, laminisque metallicis insculpta sine numero nomina: ex quibus numerum eliciebant, alicui ex Æonibus, aut Priapis, aut Pompis, aut Paredris correspondentem; omnia enim numeris attribuebant Gnostici, & omnia fidei mysteria solâ numerorum analogiâ se demonstrare posse superstitiosiùs credebant. Vnde Monadis illius & dyadis, triadis & tetradis, pentadis & octoadis prodigiosa & fanatica in Deastris fingendis, fœtura; quæ omnia amplissimè deducta videas apud Irenæum citato loco; quæ quidem congrua sunt ijs, quæ de Ephesijs literis narrantur ab Authoribus.

Irenæus.
Verba alia Hebraica corrupta à Gnosticis.
Gnostici omnia attribuunt numeris.

Ephesiæ Literæ.

ERant autem Ephesiæ literæ μαγανεύματα seu incantamenta, quibus nonnullis prolatis barbaris & portentosis nominibus vel expiabant loca infesta, vel morbos abigebant, vel Dæmones adiurabant. Dicunturque Ephesiæ, eò quòd Ephesi primùm ab Ideis dactylis sint inuentæ, & Dianæ Ephesiæ simulachro insculptæ. ita Clemens lib. 1. Strom. & Plutarchus in Sympos: earum his verbis meminit: τοὺς δαιμονιζομένους μάγοι κελεύουσι τὰ Ἐφέσια γράμματα πρὸς αὑτοὺς καταλέγειν καὶ ὀνομάζειν. *Super obsessos à Dæmonibus Magi Ephesia grammata recitare & nominare iubebant.* Etymon verò eorum assignat Eustathius his verbis: Ἐφέσια γράμματα ἐπῳδαί, δι' ὧν τινὲς ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐσώθησαν, καὶ ἀγῶνας ἐνίκησαν· φωναὶ τίνες ἦσαν ἐπὶ τῆς στεφάνης, καὶ ζώνης, καὶ τῶν ποδῶν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος αἰνιγματωδῶς γεγραμμέναι, ὅθεν τὰς ἀσαφῶς λαλουμένους λέγεται, Ἐφέσια γράμματα. *Ephesiæ literæ incantationes sunt, per quas aliqui ex magnis periculis seruati sunt, & victorias reportarunt. Erant autem quædam voces in corona, zona, & pedibus Deæ Ephesiæ Dianæ ænigmaticæ, vnde & ijs qui parum disertè loquuntur, dicuntur Ephesiæ literæ.* Suidas ait, Ephesias literas incantationes quasdam esse difficiles, quas Cræsum in pyra dixisse ferunt: & ludis Olympicis cùm Ephesius & Milesius luctarentur, & Milesius luctari

Ephesiæ literæ quæ, & quales.
Clemens.
Plutarchus.
Eustathius.
Suidas.

non

non poſſet, eò quòd Epheſius literas Epheſias talo alligatas haberet; cùm res innotuiſſet, victorem à quo triginta victi fuerant, detractis literis ſuccubuiſſe. Cui aſtipulatur Diogenianus: Ἐφέσια γράμματα, inquit, ἐπῳδαί τινες ἦσαν, ἅσπερ οἱ φωνοῦντες ἐνίκων ἐν παντί. *Epheſiæ literæ ſunt incantationes quædam, quas recitantes victores in omnibus erant.* Qualia autem nomina ex Epheſijs literis compoſita fuerint, Heſychius quidem tradit fuiſſe ſequentia: Ἄσκι, κατάσκι. αἴξ, τέτραξ, δαμναμενεὺς αἴσιον. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἄσκι σκότη, καὶ τὸ κατάσκι φῶς, τὸ τὲ αἴξ αὐτὸς, δαμναμενεὺς δὲ ἥλιος, αἴσιον δὲ ἀληθές. *Aski Cataski hex, tetrax damnameneus, æſion. & Aski quidem ſignificat idem quod tenebras, Cataski idem quod lucem, hex idem quod ipſum, damnameneus quod Sol, æſion quod verum.*

Heſychius.

Hiſce, vt refert Zonaras in Conſtantino Magno, Zambres Hebræus in aurem tauri inſuſurratis, ſtatim reddidit mortuum; quem deinde Syluester Papa in nomine Chriſti reſuſcitauit. Clemens Alexandrinus prædicta verba paulò aliter refert; ſic enim l. 5. Strom: loquitur: *Androcides certè Pythagoricus literas quæ vocantur Epheſiæ, locum dicit tenere ſymbolorum; ſignificare autem* ἄσκιον *quidem tenebras, eò quòd non habeant vmbram;* κατάσκιον *autem lucem, quoniam illuſtrat vmbram;* λὶξ *autem priſcâ appellatione eſt terra; &* τετρὰς, *id eſt, quaternio, annus, propter horas;* δαμναμενεὺς *autem eſt Sol, quia omnia domat; &* αἴσια *vox vera. Significat autem ſymbolum, rerum diuinarum eum eſſe ornatum, qui eſt tenebrarum ſi conferatur cum luce, & Sol cum anno, & terra cum omnis generis naturæ generatione.* Ex hoc quoque penu proceſſerunt nomina barbara, quibus Branchus Vates Mileſios à fame expiaſſe dicitur; ille enim multitudinem ramis lauri aſpergens hymnum dicendo præiuit hoc modo.

Zonaras.

Clemens.

Verba barbara quibus Branchus vates Mileſios expiauit.

Cantetis pueri bens, becaergon, atque becaergam.

Ita autem exclamauit populus, *Bedy, Zaps, Chton, Plectrum, Sphynx, Cnachzbi, Chrypotes, Phlegmo, Drops. Et Bedy quidem*, teſte Clemente, *aquam, Zaps mare, Chton terram, Plectrum Solem, Sphynx ætherem Mundi compagem, Cnachzbi lacteum nutrimentum, Drops denique verbum efficax ſignificat.* Ad Epheſias literas omnia illa portentoſa nomina à Magis prolata reuocari poſſunt; quæ vti in tenebris nata, & in tenebris à tenebrionibus prolata ſunt, ita tanquam luce indigna in tenebris æternùm ſepulta relinquimus.

CAPVT VII.

II. Ramus Magiæ Aegyptiacæ.

Ramus secundus Ægyptiacæ Magiæ.

§. I.

De Magia Hebræorum, Arabum, aliorumque populorum, & continet varias diuinandi species, Geomantiam, Alectryomantiam, & Arithmomantiam, Cabalam Pythagoricam, in quibus summi Satbanæ in intricandis mortalium animis astus & doli aperiuntur.

CVm Hebræis vi legis minimè licitum esset à sculptilibus Oraculis responsa petere, id alio modo summo studio procurare contenderunt; mutatis videlicet simulachris sensibilibus in Elementa literarum, & nè fraus detegeretur, vt plurimùm ex Sacris libris descripta; quibus quidem incredibile est, quot animas sub prætextu religionis perdiderint. Hinc enim meritò tota Magia characteristica, Grammatomantia, vti & Cabala Pythagorica originem inuenerunt, vti postea dicetur. Et vti Diabolus in omnibus Dei Simiam agit, ita vel ex ipsa sacra Scriptura argumentum sumpsit peruertendarum per nouas superstitiones animarum. Nam vti in Cabala Hebræorum exposuimus, ex Sacris literis Angelorum peregrinorum nomina, virtutes, & effectus scrutabantur, quos Dei nomine insignitos, magnas vires ad homines à quibuscunque malis eruendos, possidere existimabant. Verùm de hisce vide citatam Cabalæ Classem. Porrò cùm literis Hebraicis ita comparatum viderent, vt quomodocunque coniunctæ, aut quâcunque combinatione transpositæ fuerint, semper nonnullum sensum exhiberent; hinc rotam diuinatoriam ordinabant, cuius circumuolutione innumeras superstitiones exercent. Hoc autem pacto, teste Pardes, perficiebatur. Quatuor ex pergameno mundissimo orbes exscindebant diuersæ magnitudinis, omnes in centro supra axis polum facili negotio versatiles; horum singuli in viginti duas partes diuidebantur, atque ex centro ad circumferentiam ductis lineis, in singulis spacijs quatuor circumferentiarum, totidem in limbo eorum Alphabeta describebantur Hebraica. Erat autem in extremo limbo immobili manus extensa, in cuius digito indice nomen Dei tetragrammaton inscriptum videbatur; atque adeo instrumentum paratum habebatur. De dubijs itaque consulturi primò præuijs actionibus, quas hìc consultò omitto, Intelligentiam ibidem absconditam, ad operi diuinatorio impensiùs fauendum, deprecari videbantur. Quibus peractis, omnes circulum per manubria vtraque manu apprehensum, oculis in cœlum sublatis, quò data sors tulisset, circumagebant; finitoque motu, literas quaternas, quas in spacio à centro ad circumferentiam vltimam ducto, manus ostendebant, obseruabant; hæ enim quatuor literæ combinatæ inter se, respon-

Magiæ characteristicæ origo.

Rota diuinatoria Hebræorum ex literis Hebraicis.

Pardes.

ſum de re quæſita, ex virtute diuina, & Intelligentia directrice, dare credebantur. Quod fanaticum inſtrumentum ita multorum animos dementauit, vt huius ſortilegij ope nihil non ſcire ſe poſſe crediderint. Imò non defuerunt ex Rabbinis & Cabaliſtis, qui aſſeruerint, celebrem illam diuinandi rationem, quam Sacræ literæ אורים ותמים *Vrim vethumim* dicunt, non aliter quàm dicto modo per huiuſmodi rotas fuiſſe peractam. Similis huic veterum Ægyptiorum diuinatoria rota erat, quâ in templis vtebantur de rebus dubijs euentibuſque conſulturi. Sic autem procedebant

Rota diuinatoria Ægyptiorum.

In circumferentia rotæ in circulo quodam varia hieroglyphica animalia effigiabant cum indice immobili; quam rotam adiuratione & inuocatione Numinum peracta vertebant, & ſymbolum quod ſub hoc indice quieſcebat, illud Numen eſſe credebant, quod ad obtinendum quod deſiderabant, inuocare deberent. Et ſi quidem ſub Ibide, Mercurium; ſi ſub Scarabæo, Oſiridem; ſi ſub Cynocephalo, Lunare Dæmonium; ſi ſub Arietino capite, Ammonem; ſi ſub Siſtro, Iſidem; ſi ſub Canino capite, Anubidem; ſi ſub capite pueri, Horum; & ſic de cœteris. Atque hinc ſolennis illa Græcorum Alectryomantia emanaſſe videtur. Scribebant illi circulum in puluere, & poſtquam eidem 24 literas ordine in totidem ſpacijs impreſſiſſent, in more poſitum erat ſortilegis iſtius temporis, circulum in puluere deſcriptum in 24 ſpacia diuidere, quorum ſingulis vnam ex Alphabeti literis apponebant; quo facto, ſingulis Alphabeti literis granum frumenti apponebant; deinde Gallo gallinaceo intra circulum poſito, obſeruabant quænam grana acciperet, & ſingulas literas granis

Alectryomantia Græcorū.

acce-

acceptis adſcriptas in vnum coniunctas conſiderabant, quodnam verbum exhiberent, & ex hoc deinde de re quæſita diuinabant. Hoc ſortilegio vſum legimus Libanium Sophiſtam, & Iamblichum, dum quis poſt Valentem Imperatorem coronæ Imperialis ſucceſſor futurus eſſet, diuinabant; Gallus enim intra circulum dictum poſitus quatuor granis acceptis, reliquit ſpacia literarum θ, ε, ο, δ, granis vacua; vnde collegerunt, Theodorum Imperio Valentis ſucceſſurum; ſed à Dæmone decepti fuêre, aliud enim paulò poſt euentus docuit, non Theodoro, ſed Theodoſio ſedem Imperialem occupante. Meminit huius ſortilegij Zonaras in Valente his verbis: Ἐν κόνει τέσσαρα εἴκοσι γράμματα γράφονται, καὶ τούτων ἑκάστῳ σίτου κόκκος ἐπιτίθεται, εἶτα ἀλέκτωρ ἀφίεται, ἐπαδομένων ἐπὶ τούτοις τινῶν ἐπῳδῶν, καὶ κατασκοπεῖται ἐκ τίνων στοιχείων λαμβάνει κόκκους, καὶ ταῦτα συντιθέμενα δήλωσιν ποιεῖσθαι τοῦ ζητουμένου δοξάζεσθαι. *In puluere 24 literæ ſcribuntur, & ſinguli apponitur granum tritici, deinde Gallus in medio ſtatuitur, cùm carmina quædam præcantata fuerint, & obſeruant, ex quibus elementis grana Gallus capiat, quæ coniuncta putantur, idquod quæritur indicare*; & poſtea: Εἶδον λαβόντα τὸν ἀλέκτορα τὸν ἐν τῷ Θ κόκκον, τὸν ἐν τῷ Ε, τὸν ἐν τῷ Ο, καὶ τὸν ἐν τῷ Δ. *Viderunt Gallum ſumentem granum ex litera Th, & ex literis E, O, D.* Meminit & huius Alectryomantiæ Cedrenus Author inſignis his verbis: Γράψαντες, inquit, τὰ κδʹ γράμματα ἐπὶ κόνεως, καὶ ἐπιθέντες καθ' ἕκαστον γράμμα κόκκον σίτου ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ Θ κόκκον, εἶτα τὸν ἐν τῷ Ε, καὶ Ο, καὶ τὸν ἐν τῷ Δ, καὶ ἐγένετο ἡ τούτου μαντεία ἀμφίβολος. *In puluere ſcribentes 24 literas, vnicuique literæ granum tritici apponebant, deinde ſoluebant Gallum, literis admouentes, & accepit Gallus granum ex Th; deinde granum ex E, & O, & denique granum ex D. & fuit tota diuinatio anceps & ambigua.* Confirmat hæc Sozomenus lib. 6. Eccleſ. hiſt. *Tripodem*, ait, *è lauro adornarunt, & inuocationibus & verbis quibus ſolebant vti, effecerunt, vt collectis literis, quæ ſecundùm ſingula elementa, artificio tripodis & diuinationis rotatæ extiterunt, apparuerit nomen Imperatoris futuri; cùm autem omnes in Theodorum inhiarent, elementorum compoſitio, quæ in eius nomine vſque ad literam D peruenerat, decepit Philoſophos.* Socrates lib. 4. c. 19. *Dæmon*, inquit, *perſuaſit quibuſdam curioſis Magis, inquirere per magicas artes, qui poſt Valentem rerum potiturus eſſet: quibus magicâ arte vſis reſpondit Dæmon, non aperta, ſed ex more ambigua, oſtendens quatuor literas θ, ε, ο, δ, dicens nomen eius, qui Imperator futurus erat, ab his literis incipere.*

Zonaras. Cedrenus. Sozomenus. Socrates.

Ægyptios verò Canes, Feles, & ſimilia animalia ad diuinationes rerum futurarum adhibuiſſe reperio. Nam præuiâ inuocatione, Dæmonem animal ad id oſtendendum, quod quærebatur, incitare, & quodammodo determinare opinabantur; cùm tamen Dæmon naturâ ſuâ fallax & mendax ſemper ſub ſolitis ſuis amphibologicis ſymbolis, conjectoribus miſerè illuderet, imponeretque.

§ II.

Amuleta Cabalistica.

De Amuletis Cabalisticis passim hoc tempore vsurpatis.

HEbræi recentiores Mundo iam dudum vendiderunt nouum quoddam Amuletorum genus, quo ſub prætextu ſacrorum verborum nihil non idiotis & plebeis hominibus bonorum promittunt, tantò ſanè periculoſiùs, quantò ſanctiùs primâ fronte apparet. Et quoniam difficile eſt non eâ arte exercitatis, in ijs falſum à vero dignoſcere, viſum fuit ad honorem diuini Numinis, & Sanctæ Matris Eccleſiæ emolumentum, ſubtiliſſimos Impoſtorum fucos hoc loco oſtendere, vt ſi quando in manus ſimpliciorum inciderint, vt non infrequenter incidunt, vtrum ijs ſecurâ conſcientiâ vti poſſint, dignoſcere poſſint; quod tantò quidem libentiùs facio, quantò inſtantiùs iam dudum à Sacræ Inquiſitionis tribunali ad id faciendum incitatus ſui.

Libellus perniciosus qui intitulatur vſus practicus Pſalmorum.

Sciendum itaque, paſſim manibus curioſorum teri libellum quendam è Sathanica Hebræorum Schola profectum, qui intitulatur שמש התהלים *Schimmuſch hatheilim*, id eſt, *vſus practicus Pſalmorum*; ex quo veluti ex lethæo quodam fonte omnium ſuperſtitioſarum artium riui dimanant. Huic veluti baſi cuidam tota amuletorum Cabaliſticorum fabrica & ſtructura innititur. In hoc enim ex ſingulis Pſalmis literas quaſdam diuinorum nominum eruunt, quas varijs rebus, lapidibus, metallis, radicibus, pergamenis ſortilegâ arte præparatis, tænijs Iſiacis inſcribunt. Et hæc Amuleta partim in diuerſis corporis membris portant, partim etiam animalibus deuoranda præbent, partim contra ignis, aquarum, aëris contagioſi, terræ ſterilis ſæuitiem, ijſdem Elementis proijciunt; quibus quidem vti nihil ſuperſtitionis deeſt, ita meritò à Sancta Matre Eccleſia prohibita, tanquam animabus pernicioſa & Satanica machinamenta, quêis Satan in Angelum lucis ſe transformans decipit, varijſque modis illudit mortalibus. Verùm qui huiuſmodi deliramenta luculentiùs ſcire deſiderat, is adeat citatum paulò antè libellum Schimmuſch hathehilim, vbi innumeras huiuſmodi maleſeriatorum Rabbinorum impoſturas deprehendet.

Cabaliſticæ Magiæ exempla.

Cruces Hebraicis characteribus inſignitæ.

Huius farinæ ſunt nonnullæ Cruces, quæ ex Hiſpania adferuntur, varijs Hebraicis characteribus nominibuſque inſignitæ. Et ſanè ſatis mirari non poſſum, friuolam illam etiam opinione hominum ſapientiſſimorum perſuaſionem, quâ ſub huiuſmodi characteribus neſcio quid magnum latere putant: quid enim Cruci cum characteribus? ſi enim Crux Dominici corporis attactu ſanctificata, magnam efficaciam habet contra Satanicas tentationes, & ad propulſandas malorum omnium aduerſitates; certè ſuperuacanea prorſùs literarum characterumque ſuperadditio videtur, cùm hi ex ſua natura, vti paſſim in hoc Opere oſtenſum fuit, nullam prorſùs efficaciam habeant. Huius quoque generis eſt Numiſma illud cupreum pentagonâ figurâ, & ſacris Dei nominibus inſignitum, quo nihil ferè hoc tempore frequentiùs eſt; & ſi exteriorem corticem inſpicias, nil niſi ſan-

Numiſma pentagona figura inſignitum.

ſanctum & diuinum referre videtur; ſi medullam diſcutias, tunc apertè ſub lucido corpore caudam nigram deprehendes, quâ Scorpionum more animos plùs æquo credulorum hominum transfigunt. Verùm vt bonum à malo faciliùs diſcernatur, & multi à ſcrupulo, quo id portantes agitantur, liberentur; hoc loco ſanè opportuno explicationem eius adoriri viſum fuit.

§. III.

Numi Cabaliſtici Interpretatio.

Cabaliſtici Numi interpretatio.

Diaboli artes in decipiendis incautis.

QVàm humanæ perditionis ſitientiſſimus Dæmon ſollicitè ad homines pedicis ſuis illaqueandos allaboret, neminem eſſe arbitror, qui è varijs artibus medijſque, quibus in machinationibus ſuis paſſim vtitur, id non facilè colligat; dum hos proprio veluti deprauatæ naturæ pondere preſſos; illos concupiſcentiarum paſſionumque indomitâ violentiâ ceu turbine quodam circumactos; quoſdam verò, quos vel virtutis, aut honeſtatis amor ad vitam & ſanctam & illibatam inuitat, medijs quoque eorum inſtituto aptis; alios denique ſimpliciores, quibus ad illuſiones diſcernendas deeſt prudens rerum æſtimatio, cognitione, in Angelum lucis ſeſe transfigurando, ſub mentita diuinitatis veſte impia pro ſanctis, præſtigias pro miraculis, pro diuinis denique inuocationibus magicas incantationes obtrudendo, miſerè irretire ſatagit. Quæ quidem vltima tentandi ratio tantò cœteris periculoſior cenſeri debet, quantò occultior, & ſimplicioribus animis incompertior.

Obtinent autem inter hæc Diaboli irritamenta præcipuum penè locum Philacteria illa Cabaliſtica, ſeu ſchædæ magicæ, quas Hebræi Scuta Dauidis, vel ètiam Sigilla Salomonis vocant, Hebraicis nominibus tùm Dei, tùm Angelorum inſignitæ; quæ omnes ex Plutonis officina prodeuntes magnam paſſim imperitæ plebi oggerunt errorum & ſuperſtitionum materiam; potiſſimùm verò præſens hic Numus Magicus, in quo ſi corticem conſideraueris, nihil non ſanctum & diuinum prima fronte reperies; ſi medullam diſcuſſeris, omnia putrida, execranda omnia. Numus ſatis frequens eſt, præſertim in Germania, Gallia, Italia, figuræ, quantitatiſque, quæ ſequitur.

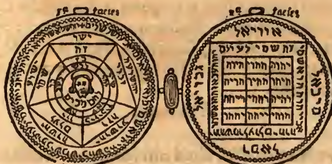

Ha-

Numi Cabalistici interpretatio.

Habet Numus hic Cabalisticus duas facies figuratas: prima pentagoni circulo inscripti figuram continet; circulo ambienti inscripta sunt hæc verba:

Prima Numi facies.

ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום וזה שמי אשר יקראו יהוה צדקנו יהי שמו לעולם לפני שמש ימן שמו:

Hoc est. *Et vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis, & hoc nomen meum vocabit ipsum Deus iustus noster, sit nomen eius in æternum, ante faciem Solis huius deleatur nomen illius.* In ipsis verò quinque triangulis pentagono contentis, quinque synonima nomina Christo attributa tribus quadripartitis circulis inclusa continentur; atque in primo circulo hæc nomina occurrunt:

5 4 3 2 1

ישו ישוע ישוה יהושוע יהושועה:

quæ sunt synonima nomina (IESVS) Hebræis vsitata. quibus immediatè subijciuntur hæc verba:

5 4 3 2 1

זה שמו לעולם וזה זכרי:

1 2 3 4 5

Ze, Schemo, Lengholam, Vaze, Zichri;

Hoc nomen eius in æternum, & hoc memoriale meum. In altero circulo circumsecus hæc synonima inscripta videntur.

5 4 3 2 1

בן בר ילד ביר שול:

1 2 3 4 5

Ben, Bar, Ieled, Bin, Schul.

quæ omnia Filium significant. In tertio verò nomina synonima inscripta omnia Ouem aut Agnum significant, suntque:

5 4 3 2 1

כבש כשב שה זון רחל:

1 2 3 4 5

Kebesch, Kescheb, Se, Zon, Rachel.

In centro denique vultus Saluatoris ponitur hac cum hypographe: : לחם פנים *lechem panim*, hoc est, *panis facierum* siue *propositionis*.

Secunda Numi facies.

Altera Numi facies constat tetragono in duodecim cellulas subdiuisso, circulo ambienti inscripto. Costas quadrati cingunt potentium Angelorum nomina, veluti Vrielis, Gabrielis, Raphaëlis, Michaëlis; duodecim anagrammata nominis Dei Tetragrammati יהוה, quas duodecim reuolutiones nominant.

Explicatio.

Est itaque hic Numus nihil aliud nisi Magicum Amuletum, ab improbis Iudæis ad eo Christianis imponendum effigiatus; in quo sub for-

ma

ma ſacrorum Nominum Chriſto appropriatorum execrandæ latent blaſphemiæ, hæreſes, corruptelæ ſacri textus; eſt enim hoc propriũm Magorum, ex pacto cum Dæmone inito, ſub velo ſacrorum Nominum & figurarum in contumeliam Chriſti & Sanctorum, execranda quæuis occultare. Nôrunt enim Dæmonem vulpino callidum aſtu ad aliquem effectum producendum non niſi ſub hac conditione concurrere. Atque ob eam cauſam Iudæi Incantatores nullum Amuletum fabricantur ſine hiſce blaſphemijs in Chriſtum latenter inſertis; ſicut olim apud Ethnicos nullum propè ſacrificium ſine humanò ſanguine, aut propudioſis luxuriæ actibus peragebatur: gaudet enim Diabolus contemptu Dei huiuſmodi actibus implicato; his ſactis quælibet ſe daturum ſpondet. Sed de his in Cabala, quam vide: quare ijs dimiſſis noſtram explicationem proſequamur.

Ac primò quidem, vt maiora apparerent huius Numi myſteria, & vt Phylacterium in improbum vſum faciliùs à ſuperſtitioſis aſſumeretur; commune illud in Magorum Schola vſitatum ſignum ſelegêre, πεντάγραμμον inquam illud ſalutis ſymbolum, quam alij pentalpham quoque vocant; quo Antiochum vexillo impoſito iuſſu Alexandri in ſomno ſibi apparentis, mox admirabilem à Galatis victoriam reportaſſe memorat Agrippa l. 1. de occulta Philoſophia. Quemadmodum igitur Græci olim illi ſymbolo ſalutis nomen ὑγιεία, additis ſingulis per angulorum interualla literis Υ, Γ, Ε, Ι, Α, inſcriptum Amuleti loco geſtarunt; ita Hebræi in eodem pentagono varia nomina Saluatori appropriata inſcripſerunt, vt ad pentalpham illud Græcorum ſymbolum, eiuſque myſteria, ſub ſplendido veſtimento nigram caudam celantes, reſpexiſſe viderentur. *Pentagrāma figura Numi Cabaliſtici, dicti Salomonis Sigilli.*

Ac primo quidem circuli loco nomen ישו poſuêre, quaſi ſynonimum cæteris ישוע, יהושע &c. cùm tamen tantum abſit vt ſynonimum ſit nomini I E S V, vt potiùs nihil ei magis contrarium eſſe poſſit: neque enim ישו à ישע, quod ſalutem ſignificat, deriuatur, nec nomen propriè Hebraicum eſt, ſed ab Hebræis in contumeliam Chriſti ex certæ alicuius ſententiæ literis capitalibus, quas רשי תבות appellant, confictum. Sententia, ſeu verba quibus peſſimis quibuſuis hominibus malè imprecari ſolent, & è cuius capitalibus literis nomen ישו reſultat, hæc ſunt: *Blaſphemiæ Numi Cabaliſtici, dicti Salomonis Sigillum.*

:ימח שמו וזכרו hoc eſt: *Deleatur nomen eius, & memoria eius*. Atque ſic Chriſto imprecari ſolent, cùm nomen ישו Yſchû pronunciant; quæ quàm execranda blaſphemia ſit, quis non videt? Pari ratione cætera ſacroſancta fidei noſtræ myſteria, dum eorum meminiſſe volunt, certis quibuſdam nominibus dictâ ratione confictis, aut æquiuocè prolatis, in contemptum eorum vtuntur. ita Euangelium ſanctum Hebraicè vocant per contemptum, און גליון *Auenzilion*, hoc eſt, *Volumen iniquitatis*. Similiter præterquàm quòd Chriſtum תלוי *Thalui*, *ſuſpenſum* vocant, B. Virginem Mariam תלויה *Thaluia* quoque nominant, hoc eſt, *ſuſpenſam*: vbi verò metu Chriſtianorum expreſſè ſic appellare verentur, circumſcribunt *Rabbinorum blaſphemiæ in Chriſtum Ieſum & Mariam.*

bunt id metaphoricè, ac vocabulis è textrina petitis, Crucem eius vocant שתי וערב, *Sethi vereb*, hoc eſt, *tegmen & ſubtegmen*, à figura decuſſata, quam in pannis habent fila; & hoc ipſum vt occultiùs faciant, præſertim in libris, vbi noſtrum aliquis, aut linguæ peritus id facile olfacere poſſet, per initiales literas ש״ו notant. Pari ratione ſub nomine שרי Chriſtum vocant.

שמו של רשע ירקב :

R. Liponan. Hoc eſt, *Nomen illius improbi putreſcat*; quemadmodum abominandus ille R. Liponan infelicis memoriæ, in execrabili libro נצחון facit; quo nunquam lectum eſſe à quoquam arbitror peiorem. Verùm tempus me deficeret, ſi omnes blaſphemias in Chriſtum, eiuſque ſacroſanctam legem, in ipſorum libris paſſim ſub confictis malignè vocabulis occurrentes, hìc recenſere vellem. Quare ad inſtitutum noſtrum reuertamur. Scribitur igitur blaſphemum illud nomen ישו primo loco ſupra caput Saluatoris; vt quem petant, tacitè indigitent; reliqua verò nomina tantùm poſita ſunt ad blaſphemi nominis energiam faciliùs tegendam. Porrò iuxta Saluatoris vultum hæc verba ponuntur: לחם פנים *lechem panim*, hoc eſt, *panis facierum*, quo nomine panes propoſitionis appellare ſolent: ponunt autem hæc verba non niſi per ironiam tantùm, & in contemptum videlicet Sacroſanctæ Euchariſtiæ, quaſi dicerent, non magis Chriſtum in Euchariſtia, quàm in panibus propoſitionis eſſe. Præterea non deſunt in hoc Numo falſæ ſacri textus interpretationes; veluti in illo quem vltimo circulo ambiente pentagonum inſcriptum videmus, vbi verba quæ nos interpretamur de Chriſti diuinitate, iſti ſic explicant:

Rabbinorum blaſphemiæ in Euchariſtiam.

Eſai. 9. 6. ויקרא שמו פלא: &c. יועץ אל גבור אבי עד שר שלום :

Ille qui nomen dabit Meſſiæ, erit Deus admirabilis, Conſiliarius &c. quêis verbis diuinitatem Chriſti tollunt. Et paulò poſt:

Ierem. 23. 6. וזה שמו אשר יקראו יהוה צדקנו :

Hoc eſt: *Et hoc nomen quod vocabunt eum, Dominus iuſtus noſter*; illi ſic interpretantur: *& illud nomen eius quo vocabunt Iehoua iuſtum noſtrum, & nomen eius in æternum; nomen verò illius à facie Solis deleatur*, vt vltima verba citatæ ſententiæ:

לפני שמש ימה שמו :

Sed tranſeo ad alteram partem, nè execranda ſacramenta Chriſtianas aures offendant: in qua occurrit quadratum illud Cabaliſticum Hebræis ſuperſtitioſis vſitatiſſimum, quo geſtato omnem ſibi felicitatem in hoc & altero Mundo promittunt. Nomina verò quæ ſingulis cellulis inſeruntur, nihil aliud ſunt quàm duodecim reuolutiones ſeu combinationes ex nomine Dei יהוה reſultantes, quas הויות appellant; à quibus omnia quæ in Mundo ſunt, influxum accipere fabulantur; ac proinde hæc in rationali ſeu Sacerdotali Ephod, & in Vrim & Thummim inciſa Sacerdotem ſummum in conſultationibus capeſſendis illuminaſſe aiunt & perfeciſſe; hoc morbos omnes, omnes euentus malignos euitari, incendia

extin-

extingui, similiaque nimis superstitiosè credunt. Verùm de his & similibus, & quomodo illa in duodecim signa Zodiaci influant, & his mediantibus in inferiorem Mundum, qui plura desiderat, consulat R. Ioseph Ben Carnitol in Cabala sui. Sententijs autem quatuor costis inscriptis, quas ex diuersis sacræ Scripturæ locis deprompserunt, ostendunt omnia nomina Dei ab effectu illi esse imposita, præter mysteriosum hoc nomen Dei יהוה, quod essentiale Dei nomen est, ac proinde id si quis perfectè cognôrit, eum omnipotentem in hoc Mundo futurum asserunt; nec quicquam esse, quod eius virtute facilè impetrari non possit. Asserunt autem posse in huiusmodi mysteriorum cognitionem peruenire homines ope Angelorum, quos à quatuor tetragoni cornibus posuerunt; videlicet, Vrielis, Gabrielis, Michaëlis, Raphaëlis, quos Præsides Mundi aiunt esse, & Patriarcharum Præceptores, quibus mediantibus omnia bona à nomine יהוה promanent in Mundum; quorum nomina quoque magnam virtutem obtinere aiunt contra omnes occursus malignos, præcipuumque semper eam ob causam in Amuletis locum obtinent. R. Ioseph Ben Carnitol. Nominis Dei יהוה efficacia secundum Hebræos.

Atque hæc sunt quæ de hoc Numo Magico explicanda occurrebant; quæ omnia Sacræ Inquisitioni indicare volui, nè huiusmodi Sacræ Scripturæ abusum ferret; nec permitteret superstitiosum huiusmodi Cabalisticorum Amuletorum vsum, quo nihil fermè hoc tempore communius, vlteriùs serpere; memor istius D. Thomæ, omnes benedictiones per sacrorum etiam verborum prolationes factas, schedasque sanctis verbis insignitas, si non ab Ecclesia approbatæ fuerint, meritò veluti suspectas remis velisque fugiendas esse. S. Thomas.

§ IV.

Amuleti alterius Cabalistici heptagoni Interpretatio.

Amuleti Cabalistici heptagoni interpretatio.

HOc amuletum heptagonum circulo inclusum Veneri dicatum est, vti in Arithmetica hieroglyphica ostendimus. In circuitu signatæ sunt 72 literæ ex Cabala extractæ, quarum vnaquæque Angelum ex 72 indicat; de quibus vide Cabalam Hebræorum fol. 275. Quis hîc prima fronte non rideat maleferiatorum hominum stoliditatem, dum ineptijs huiusmodi Cabalisticis pessimè in Latinas literas transformatis, tantam tamen fidem habent, vt earum ope montes etiam se transferre posse, sibi persuadeant? Sed quoniam Diabolus humani generis hostis nihil agit, nisi quòd in contumeliam Christi hominumque perniciem cedat; hinc ad Satanicam nequitiam tegendam, data opera, attributa Christi in cornibus heptagoni ponunt, id est, Angelus tenebrarum sub forma lucis sese exhibet; sunt autem sequentia attributa. Intra cornu A B, intra quadratum singulis Crucis angulis quatuor literæ insertæ spectantur *a.g.l.a.* quod Hebraicum nomen est, & in Cabala celeberrimum אגלא, quod expansè idem significat ac, אתה גבור לעולם אדני *Tu fortis in æternū Domine:* Si enim

capitales ſingularum vocum literas in vnum iunxeris, prodibit nomen אגלא *Agla*, vti quadratum oſtendit. Intra cornu B C ponitur אלי *Eli*, id eſt, *Deus meus*. Intra cornu C D ponitur אלהי *Eloi*, quod tametſi idem

prorſùs cum præcedente ſignificet, tanquam diuerſum tamen quidpiam poſuerunt; vt vel hinc horum nebulonum ſupinam ignorantiam & inſcitiam colligas. Intra D E *Chriſtus*, deinde *Sother*, quod Græcè *Saluatorem* ſignificat, nè verminoſum machinamentum Græcâ voce careret. Sequuntur poſtea *Adonay* & *Sadai*; illud *Dominum*, hoc *Omnipotentem* notat. Atque hæc ſunt ſeptem attributa Chriſti, quibus ſubiungunt ſeptem Veneris Intelligentias, quæ ſunt Caſziel, Satquiel, Samaël, Raphaël, Mahel, Michaël, Gabriel; quæ vocabula Hebraica paſſim tranſlata ſunt; vt vel ex hoc ipſo appareat, à Deo boniſque Angelis emanare minimè poſſe, quod tam turpiter, non niſi ab omnis turpitudinis Cacodæmone transformatum eſt: talia ſunt in heptagoni lateribus inſcripta, veriùs ex culina Diaboli, quàm ex Cabala tranſlata vocabula. Inſcribunt tandem huic heptagono pentagonum, in cuius centro litera T ſymbolum ſalutis; circa quod cùm has literas *υγ ι ι α* ſcribere debuiſſent, beſtijs tamen inſcitiores has ſuppoſuerunt *e eè ey*. Intra triangula verò ex Arabum amuletaria officina ponuntur *yl, al, le, al, um*, corruptiſſimè vti omnia alia; volebant enim illud Arabicum exprimere لا الله الا الله *la alla ella alla*, *non eſt Deus niſi Deus*, quod dum pronunciare nequirent, illorum loco dicta inconcinniſſima verba poſuerunt, *yl, al, le, al, um*: ſed quid ſibi velint duo verba, *um*, explico. In dicto Arabum pronunciato لا الله الا الله ſemper hæ voces ſequuntur, ومحمد رسول الله *Mahumet raſſulalla*; atque harum capitales literas referunt *um*. vt vel ex hoc colligas, quantis modis illudat Dæmon incautis hominibus, vt dum Chriſtiani eſſe volunt, occultè Mahume-

humetanismum profiteantur; in hoc enim vnico Amuleto quatuor sectarum, Iudaicæ, Christianæ, Mahumetanæ, Paganæ, ab ijs, qui illud portant, fit professio, idque occulto pacto Dæmonis, ad Christianæ religionis contumeliam ea de causa instituto. Sed quid pentagonum sibi velit, expono. Pentagonum Veteres, vti in Arithmetica docuimus, Marti, vti & heptagonum Veneri dedicarunt; quo quidem indicabant, neminem Venerem possidere, qui priùs Martem non attraxisset; de quibus in Astrologia Ægyptiaca fusiùs; hoc enim pentagono victoriam in omnibus sibi spondebant. Porrò finis huius Amuleti erat, amorem & beneuolentiam omnium, & consequenter carnalium desideriorum plenam fruitionem, victoriamque contra omnia aduersa eius gestatione obtinere; quod ex adiuratione quam pronunciare solent, quâ & Deum, & Angelos, veriùs Cacodæmones cum inuocatione Veneris aut Martis sacrilego & impio ritu sollicitare solent, patet, quam &, nè Christianæ aures vulnerentur, consultò omitto. Quicunque itaque huiusmodi possederit farinæ Amuletum, illud non naturale, non Diuinum aut Angelicum, sed immediatum Diabolicæ machinationis opus se possidere sibi persuadeat, non nisi cum æterna animæ ruina vsurpandum.

§ V.

Alterius Magici Apotelesmatis explicatio.

Apotelesmatis Magici à P. Thoma de Leon transmissi interpretatio.

PAter Thomas de Leon ex Soc. nostra Hispali Philosophiæ & Theologiæ Professor, linguarum Orientalium, & abstrusioris doctrinæ Veterum explorator eximius, hoc præsens Apotelesma Magicum pro sua erga mea studia affectu, mihi primus communicauit. Verùm vti illud in literis suis ad me datis diligenter & peritè describit, ita operæ pretium esse duxi, verba amici hoc loco apponere: *Imprimis mitto hîc ad Reuerentiam Vestram exemplar Sigilli Magici, quod dudum Neapoli excudi fecerat Ferdinandus Dux de Alcalà Prorex Neapolitanus, nobile eruditionis decus; cum descriptione quam subijcere curaui in Scheda pellucentis papyri. Triennium iam est, cùm Hispali Philosophiam in nostro Collegio docebam, & quando primum capsulam hanc æream (formata enim est ad instar thecarum quibus hostiæ pro sacrificijs apud nos custodiuntur) cum admiratione vidi, deinde illam repetitò considerauí aliquoties: intus tota vacua est, vt experimento comprobauit ipse Dux illâ reseratâ, pendetq́; à funiculo inserto per cœleste signum, in quo visitur homo Arietem sessitans: quatuor magni serpentes, qui imaginariam & superiorem faciem distribuunt; fusiles sunt, reliqua omnia celte sculpta. Ad quemcunque pulsum, qui in superiori parte contingat, resonat intùs sonitus acutulus, quasi campanulæ; cuius ictus distingui & numerari possunt, imò & tinnitus post ictum percipi. Ego sæpe manum ita moderatus sum, vt æquali vi pulsauerim; sed nunquam respondit ambiguus ille sonus æquali pulsationum, seu ictuum Campanulæ numero. Sæpe etiam in eodem loco & eâdem vi verberaui, sed tinnitus nunquam con-*

Thomas de Leon.

Apotelesmatis structura.

ſtans fuit. Id vnum obſeruaui, triceſimum numerum pulſationem nunquam excedere. Vnde hoc monumentum antiquitatis habuerit Dux, obſcurum eſt; alij ab auo ſuo Marchione de Tariſa, qui peregrinationem in Palæſtinam ſuſcepit, relictum autumant; alij ſuperfuiſſe de ſuppellectile Henrici Marchionis de Villena, qui ante ducentos annos maximâ Magicæ doctrinæ opinione vixiſſe dicitur in Hiſpania, de quo Mariana l. 19. c. 8. Hoc ego libentiùs audio, quia ſcio Villenam Magiam Hebraicam & Cabalicam tractaſſe, & habuiſſe Raziel, alioſque Magicos ex ea gente libros, qui Matriti combuſti ſunt iuſſu Regis Ioannis *Secundi Caſtellæ, è quibus hauſta eſt, ni fallor, totius huius Sigilli ſtructura. Contuli exemplar Neapolitanum cum Archetypo, & aliqua magis eleganter, quàm fideliter expreſſa deprehendi. Curaui vt ſecundis curis à Pictore delinearetur; quòd ſi non artificiosè, certè quâ potuit* μετ' ἀκριβείας πράξιν *exſecutus eſt. Aggreſſus ipſe fueram (nè quid diſſimulem) explicationem characterum; ſed ſtatim atque perlegi Prodromum Reuerentiæ Veſtræ, integram rem totam malui reſeruare ei, quem ingenio & eruditione, quâ in reliquis excellit, credendum eſt hac in parte ſibi non defuturum. Ego mihi perſuadebam eſſe ſpiritus Arietis vinculum (ſcis ita loqui malè feriatæ doctrinæ Magiſtros,* δέσμοις καταδυλωμένας *nobis dicunt, Lucanus obſtringi dicit) explicabam præcepta quibus illi vtuntur ad iſtas obſtrictiones, per typos, characteres, corollas, fabricas imaginum cœleſtium, quas hic omnes ferè expreſſas docebam. Cabalicas literas quibus circumdatæ imagines, in meum ſenſum trahebam, ſed in his mihi parum ſatisfaciebam, licet non adeo iſtarum rerum gnaris placebam; quia parum admodum in Hebræorum Cabalicis verſatus, nec præter ea, quæ occurrunt in Reuchlino, Agrippa, & alijs,* ζηλωταῖς τεχνομίκρων, *quidpiam delibaui; vnde opus erat, vt ieiunè & exſuctè ratiocinaremur. Hæc refero, vt videat & rideat Reuerentia Veſtra, quomodo aberrauerim, quomodo onere ingenti leuatus ſim.*

Atque hæc eſt ſtructura Magica, ab amico ſanè affabrè depicta. & tametſi P. Thomas de Leon rem acu, vt dici ſolet, attigerit eruditis ſuis commentationibus; viſum tamen fuit, hâc tam opportunâ occaſione & meam interponere ſententiam, vt quid de hoc Magico Sigillo iudicem, poſteritati conſtet.

Explicatio Apoteleſmatis. Structura haud dubiè, vti primâ fronte apparet, Magica eſt, neque Ægyptiacum quicquam olet, ſed poſteriorum temporum à Magis, ſeu potiùs Satana adinuentum artificium eſt. Figuram data opera non appono, tùm quia tam inuiſam & monſtruoſam Magorum delineationem luce indignam iudicabam, tùm nè ſumptus inutiles in tam damnoſo opere, æternis tenebris, quibus cuſum eſt, quàm luce publicâ digniori, expenderem. Innumeræ hic ſpectantur figurarum exoticâ quadam metamorphoſi transformatarum effigies Magicæ, &, nè quicquam ſuperſtitionum deſit, ſignis Zodiaci interſtinctæ, cui paſſim interſeruntur literæ Hebraicæ miro modo transformatæ, ſub quibus potentium Dæmonum nomina continentur, ad eos è cauernis inferorum imperioſis verbis eliciendos aptiſſima. Circa Dæmonicarum figurarum Chorum, inſcriptio Hebraicis quidem characteribus, ſed mirè corruptis fuſa gyratione ſpectatur; ſub qua tamen neque Hebraici, neque Chaldaici, nec Arabici ſermonis

vllum latet vestigium, vt mihi combinatoriæ artis ope, summo studio tandem exploranti innotuit; sed omnia & singula portentosis, barbaris, ἀσήμοις καὶ αἰσχροφώνοις murmuribus potiùs, quàm vocibus quicquam significantibus referta reperi. quæ, vti dixi, cùm indigna sint luce, in tenebris lubens volens relinquo. Dracones quaterni deformati, & mirâ ratione transformati, nihil aliud notant, quàm latibula & nidulationes Dæmonum in quatuor Mundi partes distributorum, hoc est, Dæmones Boreales, Australes, Orientales, Occidentales, cum asseclis suis circumstantibus sub formis varijs deturpatis. Perigraphe verò circumscripta, Hebraicis, vt dixi, characteribus mutilatis, toti Dæmonum exercitui exhibet adiurationes, incantationes, & similes impietatis operationes, quibus Dæmones inuocati ad vota illorum complenda, comparerent, & vel per figuram sensibilem, vel per signa sensibilia consulentibus responsa darent; signum erat numerus, numerum referebat tinnitus Sigilli, ex tinnitu verò id, de quo consulebant, colligebant; hunc enim tinnitum Magicum esse, non Physicum, ipsa structura Sigilli monstrat, quod intùs concauum erat, ad recipiendum πάρεδρον Dæmonem vi Magicæ adiurationis ibidem inclusum; qui suos sibi deuotos per tinnitus admonebat de rebus quæsitis. Quod si Orientales, verbi gratia, Dæmones consulturi essent, certâ horâ Astrologicâ competente, & tali signo ascendente, Satanicum instrumentum versus Orientem dirigebant liberè suspensum, atq; adiuratione peractâ, per dicta signa expectabant responsa. Si Boreales Dæmones, versus Boream illud liberè suspendebant, & deinde operabantur vt priùs; & sic de cœteris; quæ omnia patent ex ijs, quæ suprà de varijs diuinationum speciebus diximus; Oracula siquidem vtplurimùm per tinnitum quendam occultum responsa consulentibus dedisse, suprà de Oraculis patuit. Quisnam verò huius Author fuerit, rectè sentit P. Thomas de Leon à Villena famosissimo Hispaniæ Mago cusum fuisse, cùm nihil antiquarum superstitionum hæ imagines & characteres oleant, æsque recentius appareat, quàm vt ante ducentos annos fusum dici possit. Consulam itaque omnibus, qui figuram huius Magici Oraculi domi tenent, Vulcano tradant; dici enim vix potest, quantum inde sæpe sæpius calamitatis obueniat vel integris familijs, ob detentam rem Dæmonibus consecratam, & in quam semper tanquam in rem propriam ferantur, miris illusionibus, & horrendis imposturis homines infestando. Atque hæc inter cœteras causas vnica quoque fuit, cùr nè quidem typis dandum putauerim; sunt enim Diaboli mille artes, mille ad nocendum machinationes, quibus iusto Dei iudicio & permissione mortalium pectora exagitat. Et certè si vnquam Magicum Sigillum perniciosum vidi, illud iure testari possum omnium esse perniciosissimum; quare hæc ad cautelam Lectoris sufficiant.

Characteres atque inscriptio Apotelesmatis.

Author Apotelesmatis.

Idem P. Thomas Leo non ita pridem ad me Granatâ Romam misit Idola duo Ægyptiaca, similibus characteribus insignita, quibus adiunxit inscriptiones Carauacenses, in quarum interpretatione fucum fecisse Hispanis suis Michaëlem de Luna peritissimum rerum & literarum Arabicarum,

Idola duo Ægyptiaca.

rum, vehementer suspicatur. Verùm vt hæc maiori fide tractentur, ijsdem Authoris verbis adducere placuit.

Primum Idolum.

Idolum primum ex lapide nigro, & maculis liuentibus, pileum gestans turbinatum, ex cuius vertice fila ad collum vsque descendunt versicoloria. Characteres Ægyptiaci in pectore depicti sunt minio, quorum postremus angustiori formâ hic expressus est; laxius enim in Archetypo visuntur formati, neque penultimus vltimum tangit: reliqua omnia satis verè expressa sunt. Seruatur in domo Ioannis Antonij de Herrera Hispali, qui à secretis fuit Duci de Alcalá dum Proregem ageret Neapolitanum; & hunc Principem ad sua κειμήλια antiquitatis alicunde contraxisse credimus; erat enim istarum rerum auidissimus. Descripsi 4. die Aprilis anno 1641. Idolum vide in sequenti pagina.

Secundi Idoli posterior pars.

Idolum secundum ex lapide subalbido, pileo turbinato, & versicoloribus à vertice dependentibus filis; in cuius tergo linea characterum descripta est, vt vides; per ὀρθὸν [illegible] à summo deorsum vsque, quomodo Sinas scribere ferunt; characteres aliquot apertè sunt Coptici, vel Græci; sed alij valde à figura deuiant. Faciem in apposita figura cum characteribus, quos in pectore gestat, propono fideliter expressam. Atque hi sunt ijdem characteres, quos in præcedenti Idolo exponemus, vti vnum cum altero comparanti patebit.

Secundi Idoli facies.

Secundum Idolum primo maius est, sed pileum similiter atque illud gestat, vultum fert in latum obtortum, characteres quos hic vides, depictos atramento, habet in pectore: subalbenti lapide, valde conspicui sunt. Atramentum in hoc Idolo, & minium quo depicti primi Idoli characteres, materiâ ita tenaci confectum, aut saltem mistum κόλλῃ seu bitumine talis naturæ, vt etiamsi defodiatur, videatur in multa secula posse scripturam illæsam conseruare. Habet hoc qui & primum Ioann. Anton. Herrera Hispali; ego describere curaui eâdem die & anno. Hactenus Thomas de Leon. Nunc idolorum interpretationem adferemus.

Pri-

Prima Statua verè Ægyptiaca est,& refert tutelarem sacræ Cisternæ Genium, vti hieroglyphica docent, quæ cùm pessimam manum sortitæ sint, & vix primâ fronte pro hieroglyphicis dignosci possint, ideo ea in meliorem formam adaptauimus, vt sequitur, & hunc sensum efficiunt.

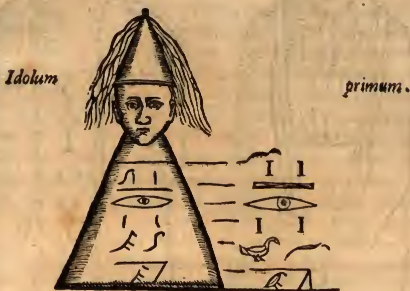

Vitæ dominatoris, prouidentiæ omnium Osiridis minister Hermanubis, sacræ Cisternæ custos. Ex quo patet, hæc hieroglyphica currentibus characteribus simulachro insculpta fuisse, vti passim facere consueuerant; de quibus peculiari Capite suo loco tractabimus. Secundum Idolum duodecim Zodiaci characteres dorso inscriptos habet; quibus duodecim Zodiaci Numina indicantur. Quos verò pectori inscriptos habet septem characteres, ijs septem Planetarum Numina indicantur. Hoc autem ita esse, indicant alterius Statuæ, quam non ita pridem doctissimus Nihusius ad me transmisit, ex Musæo Illustris viri Gerardi Reinstij Senatoris & Scabini Ambsterodamensis depromptam;characteres,quam in sequenti pagina apponendam duxi; in qua postica pars Statuæ duodecim characteres prorsùs similes habet ijs, quos dorso Idolum ex Hispania allatum tenet, ordine tamen interrupto; non enim in hoc eodem ordine procedunt, quo in Idolo Ambsterodamensi,tametsi characteres prorsùs ijdem sint; quod idem dicendum est de septem characteribus pectori impressis. Quod autem quælibet litera Numen indicet, nomina singulis literis apposita docent; quæ cùm in Astrologia fusè exposita sint, eò Lectorem remitto. Idem in septem Planetarum Numinibus exprimendis nomina apposita docebunt. Statua itaque est tutelaris, quâ positâ omnes reliquos totius anni tutelares, & Zodiaci dominatores, vti & septem Planetas, attractum iri confidunt. Rete loro affixum humeris appensum habet cum cauda Leonis. Reti alludunt ad illud rete,quo Osiris à Typhone in Nilum proiectus, eductus fuit; & est auerruncationis instrumentum horrendum contra aduersas potestates. Idem de cauda Leonis sentiendum, vt alibi docuimus. Figura sequitur.

In-

Inscriptiones Carauaccenses,

Carauaccenses inscriptiones.

CVm interpretationibus quas adhibuit Michaël de Luna Medicus Granatensis, linguæ Arabicæ peritissimus, persuadere volens esse Arabicas, & Arabum occultioribus cyfris conscriptas. Sub pictura antiqua Regis cuiusdam Mahumetani (vt ex cultu colligitur & ornamentis) qui magno stipatus comitatu ad baptismum procedere videtur (nam Sacerdos & reliqua omnia ad id sacrum ministerium parata visuntur) leguntur sequentes characteres vnica linea continenter exarati, in interiori Sacello S. Crucis Carauaccensis.

Sic

[illegible]

[illegible]

Sic ante hos quinquaginta annos interpretatus eſt dictus Luna ex breuiaturis, & contracto ſcribendi Arabum modo, vt dicebat. *Anno 594, Arabum Mahomat Abuzeit Rex potentiſſimus, & triginta homines in hoc habitaculo conuerſi fuerunt ad veram legem Saluatoris, & hoc Dei gratia, Cruce duplicata fauente, quam Angeli Dei attulerunt, & alij multi eos iuuantes ad celebrationem, ad quorum memoriam hæ literæ fuerunt celatæ.* Sub ipſo Rege ceruleâ chlamyde ornato, quam vulgò Alquiſel dicunt, conſpiciuntur ſequentes literæ.

[illegible]

[illegible]

Luna ita interpretatus eſt: *In memoriam meæ conuerſionis, & ad gloriam Dei, Regiam hanc veſtem ei obtuli, vt illa vtar in die S. Crucis ſolemnitatis eius cauſa.* In Ephippio aut ſella equi Regij leguntur ſequentes characteres:

[illegible]

Luna ita illos interpretatur: *In hoc equo exaltaui legem Dei, cuius hoſtes ſæpius in pugna deuici.* Iuxta baptiſterium conſpicitur Regina flexis genibus, & opulentiſſimo amictu veſtita, in fimbria veſtis ſequentes characteres notatos habet:

[illegible]

[illegible]

Quos ita interpretatur Luna. *Ego Regina Hayla, nunc Helena, vxor Regis Abuzeit, & duo filij mei, conuerſi fuimus per gratiam Dei ad fidem ſanctam, cuius memoriæ cauſa hic ſum depicta.*

Optimè P. Thomas de León de impoſtura à Luna facta ſuſpicatur; ſiquidem hi characteres minimè Arabici ſunt, nec quidem à longè vllum veſtigium Arabicæ ſcripturæ cuiuſcunque obtinent; ſed ſunt characteres Punici antiqui à Gothis corrupti, inter quos multi quoque characteres Latini reperiuntur. Quinam autem horum ſenſus ſit, cùm huius loci non ſit, forſan alibi eorundem interpretationem exhibebimus, quod me in Turre Babel, ſi Deus vitam largitus fuerit, præſtiturum polliceor.

Innumera hoc loco apponere poſſem ſuperſtitioſorum hominum Phylacteria; verùm cùm ea partim in Aſtrologia, partim in Cabala adducta ſint, ijs repetendis nec tempus, nec chartam terere volui: quare ad alia.

CAPVT VIII.

De Cabala Pythagorica.

Cabala Pythagorica.

ITa comparatum est, vltra limites naturæ, curiosorum hominum ingenijs, vt omnia quæ sensibus obijciuntur, diuinis mysterijs & sacramentis referta esse imperitè sibi persuadeant, suamque credulitatem verbis è Sacra scriptura depromptis solident, dum Deum aiunt omnia in numero, pondere, & mensura creasse. Numerum itaque præ omnibus alijs rebus sacerrimum esse asserunt; numerum autem in singulis Alphabeti literis insitum esse, mysterijs pariter plenum; ex literis deinde nomina formari, quorum numeri κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν resoluti omnes bonæ malæuè fortunæ euentus contineant, superstitiosiùs opinantur. Hinc ars illa emersit notoria, quâ nomine & cognomine alicuius in numeros resoluto, de totius vitæ ratione se iudicare posse existimant; & hanc artem Cabalam Pythagoricam nominant, cuius Authorem Pythagoram faciunt, more huiusmodi nebulonum solito, ad nonnullam imposturæ suæ authoritatem magni & famosi Viri nomine conciliandam. Fateor tamen, inter omnia huius farinæ molimina nihil vnquam aut insulsius, aut magis ridiculum, putridiorique fundamento nixum me comperisse. Vt proinde satis mirari non possim, quânam ratione fieri possit, vt multi, etiam qui oculis hominum prudentes & sensati videri volunt, huic tamen maleferiatæ arti, & prorsùs asininæ Philosophiæ aut fidem habeant, aut in mentem inducere possint, vt aliquid eius ope in futurorum euentuum coniecturis certum consequi se posse putent. Verùm nè fanaticas has affanias frustra cauillati videri possimus, exemplo vno atque altero verminosas huius Satanici dogmatis substructiones ob oculos ponamus curiosi Lectoris.

Ars notoria.

Supponunt imprimis Pythagorici isti mystæ, seu potiùs nebulones, Alphabetum literis Latinis exaratum pro Latinis, pro Italis Italicum, pro Græcis Græcum, pro Arabibus Arabicum. Sunt itaque Alphabeta varia, quibus abutuntur. Cattanus Magus in sua ridicula Geomantia hoc ponit:

Alphabeta varia Cabalistarum Pythagoricorum Cattanus.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
1.	3.	22.	24.	22.	3.	7.	6.	20.	1.	10.	23.	12.	8.	13.	27.	13.	9.	8.	2.	6.	3.	4.

In hoc Alphabeto singularum literarum valorem habes numericum, quem sine ratione vel homines, vel Dæmonem inuenisse, certum est; quorsum enim literæ K supponitur vnitas, & eadem literæ A? cur literæ O 8, literæ N 12, & sic de cœteris? Hanc insaniam cùm aduerteret Cornelius Agrippa, aliquid verisimilius constituendum duxit, dum Alphabetum suum onomatomanticum, veriùs onomanticum, aliter disposuit, estque quod sequitur:

Cornelius Agrippa.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	20.	30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.	100.	200.	300.	400.	500

Atque hoc diuinum illud Pythagoricum inuentum asserit, laudatque Alexandrum Philosophum, quòd docuerit rationem, qua ex literarum numeris Horoscopi stellæque diuinatrices inueniri possint; quisque inter

mari-

maritum & vxorem prior moriturus ſit, aut ſuperuicturus: quæ omnia vt nullum prorſus rationis fundamentum habent, dignaque ſunt, quæ vel ab ipſis pueris rideantur; ita meritò tanquam inſulſa, inepta, ſacrilega, Satanica opera ab omni verè Chriſtiano homine vitanda ſunt. Verùm operationem ſtultitiâ & inſaniâ plenam apponamus.

Si ſcire deſideras, inquiunt, nati alicuius dominatricem ſtellam, computa nomen eius, & vtriuſque parentis per ſingulas literas iuxta numerum præſcriptum, collectamque totius ſummam diuide per nouenarium, ſubtrahendo illum quoties potueris; & ſi remanſerit vnitas, aut quaternarius, vterque Solem indicat: ſi verò binarius, aut ſeptenarius, vterque Lunam deſignat; ſicuti ternarius Iouem; quinarius Mercurium; ſenarius Venerem: octonarius Saturnum; nouenarius Martem. Quibus ſubiungunt perfrictæ frontis homines, nati alicuius Horoſcopum ita reperiri poſſe. Computetur nomen tam matris quàm patris, natique, atque ſumma collecta per 12 diuidatur: nam reliqua vnitas ♌; 2, ♒; 3, ♑; 4, ♐; 5, ♋; 6, ♉; 7, ♈; 8, ♎: 9, ♍; 10, ♏; 11, ♓; 12, ♊; notant. Atque hæc ſunt occulta & non pandenda omnis nequitiæ architectorum arcana. Quis autem, rogo, has ineptias credat? Quis nænijs huiuſmodi fidem habeat ſanè pudentiſſimis? Hinc enim ſequeretur, omnes Petros, Iacobos, Paulos &c. vti reſoluti in numeros, eundem numerum exhibent, ita omnes vni & eidem conſtellationi ſubiectos eſſe, & conſequenter eandem fortunam experturos. Reſpondent hi non rationibus, ſed phantaſticis & dæmoniacis ludibrijs mente emoti, 1. Soli competere, quòd Sol vnus & ſolus eſt; 2. Lunæ, quam vtroque ſexu præditam, & animam Mundi aiunt, cui & 4, ob quatuor Mundi cardines, & quatuor anni tempora, quæ diſcernit, tribuunt; 5. cùm ex primo pari & impari componatur, Mercurio competere, ſicuti ex fœmina & maſculo; 6. Veneri, quia ex 2 & 3 cõſtituitur, volunt. Quis non hìc tam inſulſa commenta rideat? O beatos parentes, quorum ex arbitrio penderet, vt filius ſolius nominis impoſitione per planetæ nomini dominantis fauorem omni mox fortunæ felicitate compleretur.

Alphabetorũ Cabaliſticorũ vſus ineptus.

Confutatio.

Huic Alphabeto aliud ſupponimus paſſim vſitatum, quo tenebriones huiuſmodi ſibi perſuadent, de vita & virtute natorum, de omnibus bonæ aut malæ fortunæ ſortibus, perfectum ſe iudicium dare poſſe, ineptè gloriantur. Alphabetum ſequitur.

Alphabetum aliud Cabaliſticorum Pythagoricorum

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
3.	3.	22.	24.	22.	3.	8.	6.	29.	10.	12.	23.	12.	8.	13.	23.	13.	9.	8.	2.	6.	3.	4.

Hic primùm quæram, cur ternarium adſcribant A, aut eundem ternarium B, & F, & Y,? Cur 22 C & E? cur quoque P & R, 13? M denique & Q 23 aſſignent? mirè ſe hoc loco torquent mendaciſſimi coniectores; neque aliud nobis aſſignare poſſunt rationis fundamentum, quam vel Dæmonis, quocum pacto inito id concluſerunt, concurſum; vel ſtolidiſſimi cerebri à Dæmone dementati phantaſma. Quod vt apertiùs oſtendam, exemplis id aperiam. Imprimis ex ſumma numerica toties in nominibus aſſumptis 9 auferunt, quoties fieri poteſt, atque reſiduum apud ſe retinent; deinde contemplantur illa reſidua; quibus ſimul collatis, reſpon-

Confutatio.

dent, hunc vel illum superfuturum, hunc vel illum prius moriturum, aut diutius victurum, & si quæ sunt similia. At non illud ita assequuntur, vt si residuum aliquod altero maius fuerit, statim victoriam suggerat; sed sæpe ex minori, sicuti aliàs ex maiori, palmam & diuturniorem vitam pollicentur. Exempli gratia 1 & 2 significant illum hominem victorem futurum, qui in suo nomine residuum habuerit binarium; alium verò qui 1 habuerit, occisum iri. pariter in 1 & 3, 1 significat eum superaturum, qui residuum habuerit 1, quando aduersarius ternarium habuerit residuum; & sic de cæteris. Quæ tamen ita stolidè congesta sunt, vt cuicunque Alphabeto applices, toto cœlo discrepent. Exempli gratia, cùm superest quaternarius & ternarius in duobus hominibus, quaternarius vincere debet; quod falsum est in nominibus Cain & Abel, quorum ille pro residuo ternarium habet, hic quaternarium; & tamen si veræ sunt regulæ Onomatomantarũ, Abel Cain superare debebat, cuius tamen contrarium Sacra scriptura asserit. Idem apparet in Absolon & Ioab, quorum hic septenarium residuum habet, ille quinarium, ac proinde ille Ioabum vincere debuisset; cuius tamen contrarium nobis referunt Sacræ literæ. Sequeretur pariter ex fanaticis huiusmodi onomatomantiæ regulis, quòd is qui Latinè superatur, Gallicè vinceret; quod quàm absurdum sit, quis non videt? Nam si consulas, vti acutè demonstrat Mersennus in Opere suo in Genesin, Onomatomantem Latinæ linguæ gnarum, statim affirmabit Mariam superaturam esse Stephanum, eoq; diutiùs victuram, eò quòd Mariæ post subductos nominis numeros per 9, restat 8, Stephano verò ternarius; volunt enim hi nugatores, ternarium ab octonario superari. Sed exemplum ponamus. Scribantur dicta nomina, vti è latere patet, quorum singulis literis numerum ex Alphabeto correspondentem apponas; numeris verò in vnam summam collectis, videbis in Stephano summam 84; in Maria 71. ex quibus subduc quoties potueris 9, in Mariæ nomine 8, in Stephani nomine ternarius remanebit; hinc deducunt, Mariam esse victricem, atque diutiùs viuere debere quàm Stephanum. Verùm hoc falsissimum esse ex Gallicis nominibus apparebit, ex quibus totum contrarium resultat, vt videre est in Gallicis nominibus *Marie* & *Estienne*; quæ si in numeros resolueris, summam huius habebis 136; alterius 90. à quibus nouenarius quoties fieri poterit, reiectus, in priori relinquit 1, in posteriori 9, atque adeo contra regulas arithmomanticas, *Marie* quæ sub Latino nomine victrix steterat, sub Gallico nomine superabitur. Sed in more positum est huiusmodi impostoribus, vt vbi vident, rem non benè cessisse, miras excusationes prætendant, aut non legitimè processum esse, aut omissum

S	9		
T	8		
E	22		
P	13		
H	6	M	23
A	3	A	3
N	12	R	13
V	2	I	29
S	9	A	3
	84		71
3	resid:	8	resid:

E	22		
S	9		
T	8		
I	29	M	23
E	22	A	3
N	12	R	22
N	12	I	29
E	22	E	22
	136		90
1	resid:	9	resid.

ſum aliquid, neceſſariò requiſitum; quod tamen illi, quid ſit, demonſtrare non poſſunt. Nonnulli quoque cùm eos erroris commiſſi pudeat, nomina miris modis vitiant. Ita in nomine *Eſtienne*, teſte Merſenno, nè Maria à Stephano ſuperata dici poſſit, ex dicto nomine S & N eximunt, atque ſic ex mutilato nomine *Etiene* Mariæ deſideratam promittunt victoriam. Sed apage cum hiſce maleferiatorum hominum ſtolidis machinationibus, quæ vti indigna ſunt, quæ commemorentur, ita eadem æternis tenebris ſepulta, nè chartam tam abſonis rebus maculare videar, omitto. Qui plura deſiderat, is legat Merſennum in Geneſin fol. 1398. Merſennus.

CAPVT IX.

De Rotâ Vitæ & Mortis.

Rota vitæ & mortis.

EX Satanico hoc Magiſterio nata videtur celebris illa rota, quam quidam rotam vitæ & mortis, nonnulli Sphœram Biantis appellant. Verùm vt mortalium in tam ridiculis rebus fingendis ſtultitia luculentiùs pateſiat, rotam, eiuſque ſtructuram hoc loco apponere, & examinare viſum fuit.

Sphera Biantis

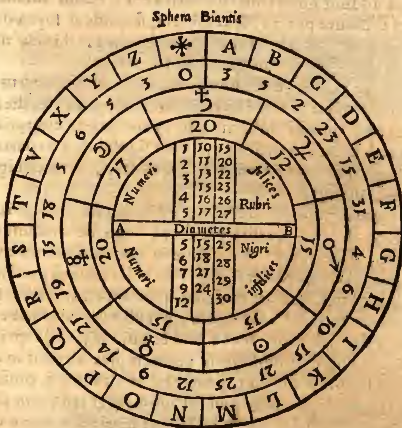

Intra duos extremos circulos Alphabetum onomatomanticum cum numeris, ſingulis literis correſpondentibus ſpectatur; infra quos duo alia circularia ſpacia delineata vides, intra quæ characteres ſeptem Planetarum, & ſub ſingulis numeri appropriati ponuntur; ſequuntur deinde intra Rotæ ſtructura.

tra concauitatem centralem tres columnæ diametro A B interstinctæ, numeris refertæ, quorum ij, qui supra diametrum A B continentur, felices & numeri vitæ vocantur; qui infra diametrum A B continentur, infelices & numeri mortis nuncupantur; hinc illi rubro, hi nigro colore vt plurimùm pinguntur. Atque hæc est rotæ illius infelicissimæ systasis, quam equidem miror, etiam inter opera Venerabilis Bedæ nescio quo fuco, irrepsisse. Sed vsum exponamus.

Rotæ vsus. Primò itaque Archimystæ Satanici de re vera vel falsa consulturi, accipiunt numerum literarum vtriusque inter quos negotium versatur; numerum quoque horæ & diei quo colloquium instituitur; Mensis quoque & signi Zodiaci numerum; omnes in vnam summam colligunt, summamque diuidunt per 30, & reliquum quærunt in rota: & si quidem residuum reperiatur supra diametrum A B inter rubros numeros, veritas rei ipsis promittitur; si verò infra diametrum A B reperiatur dictum residuum, res falsitatis conuincitur. Aliud exemplum apponamus. Consulturi, vtrum quis in remota regione viuus sit, an mortuus, ita procedunt: Accipiunt numerum nominis absentis, quem ex Alphabeto numerico in extremis duobus circulis eruunt; deinde numerum Mensis, vna cum numero dierum Mensis, quo discessit; & simul in vnam summam colligunt; quibus addunt numerum currentis anni; quam totam numerorum summam diuidunt per 30, & residuum, si quidem supra diametrum A B inueniatur, certè eum viuum esse pronunciant; si infra diametrum A B idem reperiatur, mortuum eum esse asseuerant.

Quòd si scire velint, vtrum quispiam è carceribus exiturus sit, vtrum non; accipiunt numerum nominis captiui, & anni, mensis, diei, quo captiuus factus est; quibus collectis adiungunt nomen ciuitatis, patriæ; & summam totalem diuidunt per 30; quod si residuum reperiatur inter rubros numeros supra diametrum A B, liberabitur; si inter nigros, mortem, vt putant, subibit.

Confutatio Rotæ vitæ & mortis. Hoc loco sanè multum Hellebori ad insana stolidissimorum huiusmodi Philosophastrorum cerebra purganda, quo rationabiliùs Philosophari discerent, opus foret: quid enim in hoc ridiculo machinamento aut virtutis, aut subtilitatis lateat, dispicere nulla ratione possum, nisi fortè dicant, Alphabetũ Onomatomanticũ, quod superiùs rectà scriptũ erat, iam in circularem formam adaptatum, peculiarem vim habere; quod quàm insulsum sit, quis non videt? Sed & quid mysterij septem Characteres planetarij cum suis subscriptis numeris plùs virtutis in circulum, quàm in rectum scripti possideant, penetrare multò minùs possum; quid denique rubri supra diametrum numeri normaliter iam, non circulariter scripti, plùs virtutis ad vitæ, quàm inferiores nigri ad mortem obtineant non capio. Ego fustem, siue sursum, siue deorsum versum, sanè idem semper robur ad eleuandum possidere noui; quo optandum esset tam insana malè auguratorum capita, verberibus quàm verbis tractabiliora probè tunderentur, vt ad mentem tandem excolerentur. Sed quid confusa illa horæ, diei, mensis, nominum, signi, planetæ, numerorum collecto

rum

rum farrago ad rem faciat, diſcutiat cui plus otij eſt & temporis; ego ſanè in tam malè ſana doctrina aut perſcrutanda vlteriùs, aut refutanda acriùs, bonas horas non impendam; nugæ ſunt, affaniæ, & næniæ aniles, & digni qui talia tractant, tenebris carcerum, & Vulcano.

CAPVT X.

De Geomantia Arabum.

Geomantia Arabum.

ALtera deceptio ex ſuperſtitioſa Arabum doctrina prodit, & eſt Geomantia, quam illi حساب الرمل *Haſab elrammel* vocant; quâ incantatione præuiâ, precatoria quædam puncta in chartam temerè proijciunt, Intelligentiâ occultâ, vti putant (veriùs Cacodæmone,) manum proijcientis, vt ipſi ſtolidè ſibi perſuadent, dirigente; & ex punctis hoc pacto omnem fortunæ ſtatum conſulentes colligere ſe poſſe arbitrantur ſtolidi machinatores. Nonnulli puncta in terra imprimunt, ex quibus certæ figuræ ducuntur pari numero, vel impari, quæ ad cœli ſigna reuocantur, eorumque vim & naturam aſſumunt. Puncta verò fieri oportet in terra digito indice, quia manum pingentis per terreſtres ſpiritus moueri putant. Author Geomantiæ Arabicæ primùm literis certos punctorum ordines tribuit, quibus in ſortilegijs ſuis vtuntur; vt ſequitur.

اب جص نج در شره تو زث حح

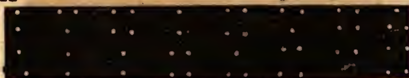

طن يص كط لغ م ع ت اس

واما مراكز تسكين البروج على ما ذكروا اصحاب النجوم وهذه صورته

Habes hic 16 ſeries Schematiſmorum Geomanticorum, quibus in Onomatomantia vtplurimùm vtuntur; ex quibus deinde conficiunt alias Geomanticas punctorum ſyſtaſes, quas duodecim ſignis Zodiaci applicant: harum nomina ſunt ſequentia:

ازار اجلهد المتراون امشكران تشمير كونان

Azar Achlid Amtaraun Amiſcaran Teſmir Kaunan

♍ ♌ ♋ ♊ ♉ ♈

حمل ثور جوزة سرطان اسد سنبلة

Virgo Leo Cancer Gemini Taurus Aries

Au-

اوزاغ امطروس الصامد تمكت منكوس ركيزه داخلة

Dacbble Rakize Menkaus Tamakket Alſamed Amtarus Aurach

♓ ♒ ♑ ♐ ♏ ♎

ميزان عقرب قوس جدي دلو حوت

Piſces Aqu. Capric. Sagittarius Scorpius Libra

Ex hiſce deinde arborem formant, in qua 24 rami, ſunt totidem damnatæ artis ſyſtaſes, omnium ad fortunæ ſortem ſpectantium rerum manifeſtatrices; atque hac in parte imitantur arborem illam Cabaliſtarum celebrem, quam Sephiroth vocant. Figura ſequitur.

Arbor Cabaliſtica.

Ex his aliæ punctorum ſyſtaſes attribuuntur quatuor Elementis, aliæ ſeptem Planetis, metalliſque, aliæ duodecim ſignis Zodiaci, aliæ 28 manſioni-

ſionibus Lunæ, aliæ denique (nè quicquam ſuperſtitionis Aſtrologicæ deſit) in duodecim Cœli domicilia diſtribuuntur. Domus autem eâ prorſus ratione cum ſuis ſignificatis, quâ Aſtrologi, ordinant ac diſponunt. Verùm tempus perdam, ſi huiuſmodi quiſquilijs recenſendis diutiùs immorer. Qui Aſtrologiam Ægyptiorum Claſſe ſexta traditam rectè intellexerit, facilè, quid de Geomantia exiſtimandum ſit, colliget; & apertè videbit, eam nihil aliud eſſe, quàm Aſtrologiam quandam terreſtrem; in qua puncta ſtellas; ſyſtaſes punctorum, aſteriſmos; variæ Claſſes, tùm ſeptem Planetarum, tùm dodecamoriorum, manſionumque lunarium ſpacia notant. Verùm cùm hæc Geomantia Arabum commentum ſit, & Ægyptijs myſterijs non admodum affine, ideo paucis quoque eam explicandam duxi. Geomantia Arabum Aſtrologia terreſtris.

Ex Geomantia nata alia filia, ex malo videlicet ouo malus coruus, quam tamen Turcæ magni æſtimant, atque de ea librum ſatis celebrem habent, quem paſſim vocant قرعة جعفر الصادق *Sors Giafari Sadeki nempe veracis*. Exemplar huiuſmodi penes me ſic incipit: Liber Turcicus diuinatorius.

قرعة جعفر الصادق يوخذ عود مربع ويكتب هو الى الاربعة احرف ا ب د ج
وارميه ثلثة مرات واطلب الاحرف التي تخرج في مواضعها تجد تحتها ما تطلب ۞

Id eſt; *Sors Giafari Elſadek, accipiatur lignum quadratum, & ſcribantur iſtæ quatuor literæ* ا ب د ج *& proijce illud tribus vicibus, & quære literas quæ exeunt, in locis ſuis, & inuenies ſub ipſis quod quæris*. Per hanc igitur Diabolicam artem diuinatio per quatuor Characteres ا ب د ج inſtituitur, hoc pacto. Teſſeræ cubicæ inſcribunt quatuor hoſce Arabicos Characteres, ſingulis lateribus vnum: hanc teſſeram præuiâ oratione ter proijciunt, & ternas literas ſingulis proiectionibus collectas reſeruant. Sit v. g. prima proiectione litera ب ſecunda ج & tertia ج. quærunt itaque in dicto libro has tres literas inuentas بجج textuque Arabico lecto in notitiam ſortis fortunæ deueniunt: nam hoc tibi euenturum ſimpliciter credunt, quod ibi traditur. Verùm has formulas & artes, nihil prorſus eruditionis in ſe continentes, tanquã ſcopo noſtro minimè congruas relinquamus. Veruntamen hoc loco de reliquis artibus, vti Chiromantia, Metapoſcopia, Necromantia, cœteriſque ſuperſtitionum monſtris dicenda forent; ſed quoniam hoc loco ea tantùm nobis proponere libuit, quæ originem ſuam immediatè ab Ægyptijs duxerunt, & à nullo alio, quod ſciam, tacta ſunt; conſultò alia omittenda rati ſumus.

Concluſio.

EX his apertè & luculenter patet, quomodo ſemper gliſcat

Dæmon atrox odijs, animiſque furentibus iram
Geſtet, quæ damnis nunquam exſaturata quieſcit.

Inueteratus malorum Orbem ijſdem ſemper premit machinationibus:

nullæ ſunt induciæ, nulla pax, vti nec odij, nec inuidiæ modus vllus: hoſtis Dei ſuperbia aſcendit ſemper, creſcit malitia, crudelitas inualeſcit, antiquus ſcelerum architectus eadem ſemper molitur; nihil inacceſſum ſinit, nil intentatum relinquit, præcipuum omni ætate de eadem pharetra facit illicium quàm curioſarum, tam ſuperſtitioſarum artium, quàm multa, tam ſtolida Dæmonum commenta mortalium mentes dementantia; quæ omnia ſub Magiæ nomine comprehenduntur. Nihil præteritis temporibus ab Ægyptijs, eorumque hæredibus diuino vnquam honore cultum nouimus, quod moderno quoque tempore non coli videatur, vti fuſè in vltimo Primi Tomi Syntagmate oſtenſum fuit: nihil circa characteriſticam Magiam Ægyptus vnquam machinata eſt, quod hoc potiſſimùm tempore, improborum hominum auſu, non completum ſpectamus. Vnde quicunque Chriſtiani nominis dignitate gloriatur, hic cumprimis ſpectare debet, vt philoſophando vltra ſacroſanctorum nobis præſcriptorum Canonum terminos non ſapiat; ſed in rebus dubijs, & periculo Satanicæ illuſionis expoſitis, cautè & circumſpectè, quid amplectendum, quid fugiendum, decernat; nè dum temporaneæ & caducæ proſperitati, per illicitorum mediorum ductus inconſultiùs inhiat, æternæ felicitatis iacturam patiatur.

CLAS-

CLASSIS XII. THEOSOPHIA METAPHYSICA, SEV THEOLOGIA HIEROGLYPHICA,

EMINENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

FABIO S. R. E. CARDINALI Chisio, Episcopo Imolensi.

MINENTISSIMAS animi Tui *virtutes, quibus non nisi ad sublimia diuinâ prouidentiâ destinaris, à multis iam annis probè mihi cognitas, altiùs ponderanti, tria potissimùm, quæ de laudum* Tuarum *Principatu inter se contendere possent, occurrebant. Hinc enim bonarum artium doctrina primum sibi locum aßerebat: inde ea morum suauitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas temperabat, doctrinam sequi imperabat; vrgebat etiam spectata pietas, vitæ moderatione conspicua; diuinarum rerum studio efferuescens, quæ vt ab omni ambitionis vmbra quàm alienissima, ita suâ se virtute inuoluens, admirabilior accidebat. Qui quidem virtutum consensus tantò nunc visus illustrior, quantò vel ipse Summus Pont.* Innocentius X. *earum splendore delectatus, eminentiorem* Tibi *in Sacrosancti Senatus Collegium, nihil tale cogitanti, adscito locum contulit, non vt virtutem* Tuam *ornaret solùm, sed vt* Tu *quoque non exiguo esses Purpuratorum Patrum Senatui ornamento. Cùm itaque* Tuum, *id est, Principis Ecclesiastici sit, sacra dogmata expendere, atq; heterodoxum ab orthodoxo secernere, sacrarumque Institutionum studijs mortalium mentes ad omnem sanctimoniam conformare; certè cui meliori iure, quàm* Tibi *sapientissimo rerum diuinarum Iudici, hoc meum de Theologia Ægyptiorum argumentum dicarem, inueni neminem; hoc vel maximè persuasus, multùm me acquisiturum,* Tibique *plurimùm debiturum, si diatriben hanc meam qualem qualem suscipere dignatus fueris. Non enim is es, qui* Te *solis Philosophiæ, Theologiæque limitibus continueris, sed longè etiam exspatiatus vlteriùs per Poëtas, Historicos, Polyhistoresque, id demùm consecutus es, vt de quolibet in medium prolato & rectè sentias, & eruditè loquaris. Quare nihil, aut parum legendis meis profeceris, nisi quantum clientis virtutibus* Tuis *deditissimi nugas amans, ea apud* Te *aliquid esse patiaris, atque adeò idem de scriptis meis sentias, quod ille de similibus:*

In facie næuus caussa decoris erat.

Vale Ecclesiasticæ dignitatis honor, & decus verè ἀδαίατον.

CLASSIS XII.

Theosophia Metaphysica, seu Theologia Hieroglyphica.

PRAEFATIO.

Theologia Ægyptiaca.

GGREDIMVR tandem arcanam illam Ægyptiacæ Theologiæ Arcem, totius hieroglyphicæ doctrinæ finem & scopum; quam qui ritè penetrârit, miram illam in primis istis mystagogis ingenij sublimitatem & excellentiam non tantùm suspiciet, sed summè quoque mirabitur, quâ ratione tandem fieri potuerit, vt ad tantam diuinorum mysteriorum altitudinem solius luminis naturæ fulti subsidio pertingere potuerint; adeoque fateri cogetur, Deum Opt: Max. in profundis illis Ethnicismi tenebris, nè tota de Deo notitia à primæuis Patribus tradita prorsus periret, præcelsos quorundam hominum sapientiæ studio deditorum conatus subinde extraordinariâ quâdam & supernaturali illustratione imbuisse, qua Sybillarum more, quæ ipsi nescirent, eloquerentur. Inter cæteros tamen priscæ sapientiæ Hieromantas potissimum locum obtinet Mercurius ille Trismegistus, qui ab Ægyptijs Theut, à Græcis Trismegistus est appellatus, siue ob tres potentias in diuina natura primùm ab ipsô obseruatas, vt Suidas vult; siue ob triplicem vitæ conditionem: erat enim, omnium Scriptorum traditione, Philosophus maximus, Sacerdos maximus, & Rex maximus, vt fusè in Obelisco Pamphilio l. 1. demonstrauimus. Vti enim is ingenij acumine, & doctrinæ excellentia omnes retrò Philosophos superabat, sic dignitate & amplitudine, diuinorumq́ cultu vniuersis Sacerdotibus præstitit; qui regiam adeptus dignitatem, administratione legum, iustitiæ, & æquitatis constanti tenore, rerumque gestarum gloria omnem superiorum Ægypti Regum gloriam obscurauit. Qui quidem inter Philosophos à Physicis & Mathematicis ad diuinorum contemplationem primus se contulit, primus de Dei maiestate, Dæmonum ordine, animarum mutationibus sapientissimè disputauit, primus meritò Theologiæ Author. Eum secutus Orpheus secundas antiquæ Theologiæ partes obtinuit; Orphei sacris initiatus est Aglaophemus, Aglaophemo successit in Theologia Pythagoras, quem Philolaus Platonis præceptor sectatus est. Itaque veræ priscæ Theologiæ vndique sibi consona secta, ex Theologis sex miro quodam ordine conflata, exordium duxit à Mercurio, à Platone penitus absoluta fuit. Scripsit autem, Iamblicho teste, primò Mercurius libros quamplurimos ad diuinarum rerum contemplationem pertinentes, quos & literis hieroglyphicis exhibuit; arcanis mysterijs & oraculis ita refertos, vt non Philosophi tantùm, sed & Prophetæ nomen inde obtinuerit. Hic priscæ religionis ruinam, hic ortum nouæ fidei, hic aduentum Christi, hic futurum iudicium, resurrectionem sæculi, beatorum gloriam, supplicia peccatorum apertis verbis ostendisse visus est; ita vt S. Augustinus dubitauerit, peritiane siderum, an reuelatione Dæmonum multa præstiterit; Lactantius verò illum inter Sybillas & Prophetas

Trismegistus Princeps Ægyptiorum Theologus.

Suidas.

Trismegistus cur ita dicatur.

Orpheus, & alij antiquorum Theologi

Iamblichus. Trismegisti libri Theologici.

S. Augustinus

non

non dubitat numerare. Hanc itaque hieroglyphicam Mercurij Theologiam hoc loco, quantum ingenij mei debilitas permiserit, tractandam suscepi. Quod dum facio, nihil hic dictum, factum, expositum velim, nisi ex Authorum veterum mente & sententia; omnes proinde fideles Oedipi partes expleturus. Nam quæcunque de SS. Triade, de anima & spiritu Mundi, de Deorum, Dæmonum, & animarum origine, de Idearum diuinarum in inferiorem Mundum influxibus, de transmigratione animarum, de sacrificijs, eorundemque ratione, ac similibus tandem adducturi sumus; ea omnia cautè legenda nouerit Lector: sunt enim pleraque Orthodoxæ fidei prorsus contraria, primisque Hæresiarchis opportunam turpissimorum dogmatum fundandorum materiam & occasionem præbuerunt, vti fusè probat Liu. Galantes in concordia Platonicæ & Orthodoxæ doctrinæ. Quare si aliqua veritatis lux in ijs eluceat, illam non tam veram expositionem, quàm Orthodoxæ doctrinæ adumbrationem quandam, luminis naturalis, quo pollebant, sublimitate & ingenij præstantiâ prolatam, putabimus; vel si præclarè de Dei natura subinde ratiocinantur, illud præternaturali concursu Numinis potiùs eructasse, quàm comprehendisse, vti de Sybillis diximus, censebimus. Quare omnia in tantum dicta, expositaque velim, in quantum hieroglyphicæ doctrinæ seruiunt, dum non tam quod docuerint, quàm quod docere debuerint, ostendimus.

Authoris protestatio in exponenda Theologia Ægyptiorum.

Liuius.

CAPVT I.

De Theologiæ Ethnicæ origine, & propagatione.

RECTE & sapienter Statius: *Primus in Orbe Deos fecit timor*; siquidem primæui illi mortales, legis naturæ arbitrio victitantes, dum à primæuis Mundi Patriarchis multa de summa Dei maiestate, de summo rigore iustitiæ in Adamo & posteris demonstrato, de peccatorum supplicijs, cœterisque castigationibus & vindictis eiusdem inaudissent; timore quodam panico perculsi, dum omnia ad latentem Numinis præsentiam suspecta haberent, paulatim ad Numen placandum sacrificia, variosque ritus instituerunt. Verùm cùm indiscretâ quâdam notitiâ, Deum omnibus rebus inesse percepissent; diuinâ vnione paulatim pro subiectorum naturalium ratione & numero discissa & diuisa, tot in Orbe Numina finxerunt, quot entium gradus esse cognoscebant. Vnde factum est, vt primò Solem, deinde Lunam, cœterasque tùm fixas tùm erraticas stellas tanquam diuini Numinis habitacula singulari cultu prosecuti sint: postmodum ad elementarem sphœram conuersi, nonnulli quidem ignem, alij aërem, quidam aquam, plerique terram inter Numina reposuerunt. Superstitione itaque superstitionem trudente breui factum est, vt tot, quot creaturæ spectarentur, Numina statuerent, ac tandem totum Orbem futili hâc Idolomaniâ replerent. Quæ cùm fusè in hoc Opere passim declarata sint, ijs immorari diutiùs nolo. Hinc Diabolo se operationibus eorum occultè insinuante, animalium paulatim motus, auium volatus directos, obliquos, superos, inferos obseruantes, demonstratione boni aut mali euentus exciti, vti ex illis ex-

Statius. Theologiæ Ethnicæ origo timor.

Idololatriæ origo.

Auguriorum origo.

torum

torum inspiciendorum, ita ex his auguriorum artem inuenerunt. Cum præterea ortus & occasus siderum veluti Numinum motus curiosius scrutarentur, inde Astrologia totius Idololatriæ, superstitionis, & diuinatoriarum artium basis & fundamentum emanauit; adeoque nihil non sensibus obuium in diuinationum suarum instrumenta, vti in præcedente Classe traditum fuit, assumpserunt. Hâc igitur conclamatâ ferè cæcitate & ignorantiâ Mundus imbutus cùm esset; Mercurius Trismegistus, diuiniora primorum Patriarcharum dogmata edoctus, nè Mundus tot inanium Deorum figmentis in vltimum caliginis barathrum præcipitaretur, nouam de Deo vno, vero, bono, Angelorumque ac Dæmonum dispositione & ordine Theologiam exorsus, studio ad id excogitatis argutis quibusdam symbolis obuelatam, solis Sacerdotibus sapientiâ & diuturno rerum vsu conspicuis cognitam, idiotis verò & plebi superstitiosæ prorsus imperuiam, saxis contra omnes temporum iniurias insculpsit. Atque hi sunt famosi illi Theologici libri ab Hermete, teste Iamblicho, in Obeliscis conscripti; ex quibus Pythagoras & Plato prima suæ doctrinæ fundamenta hauserunt; quosque in hodiernum vsque diem Roma superstites veluti antiquæ sapientiæ documentum admiratur, quarum arcana sensa hac in Classe non nisi summatim recensebo, minutiorem interpretationem Tomo III. reseruaturus.

Astrologiæ origo.

Trismegistus nouam Ægyptijs Theologiam tradit.

CAPVT II.

De natura Dei vti abstractè & ad intra considerari potest, & de definitione Dei, & eiusdem varijs attributis hieroglyphicè exhibitis, ex mente Ægyptiorum.

Platonicum de Dei cognitione effatum

PLatonicum, idque celeberrimum Epiphonema est, Deum inuentu & cognitu difficilem; ita enim in Timæo asserit; *Opificem quidem & Mundi Patrem inuenire difficile, & cùm iam inueneris, prædicare, eloqui vulgò impossibile est.* Quod cùm verissimum sit, ideo Ægyptij Deum solo silentio & cultu intrinseco venerandum pulchrè per Sigalionem Harpocratem signabant, quem nunc nudum, nunc reticulatâ veste indutum, digito labris impresso silentia suadentem exprimebant, vti varijs locis huius Operis ostensum fuit. Puer nudus pingitur, quia Deus ab omni materiæ contagione longè remotissimus in perpetuo iuuentutis flore permanet inalterabilis, silentio potiùs colendus, quàm multis verborum ampullis describendus est. Cornucopiæ sinistrâ tenet, quia bonorum omnium in-

Harpocratē cur Ægyptij pinxerint & sculpserint.

se

ſe vbertatem continet. Dum baculo, Vpupæ capite inſignito, cum lituo & gnomone pingitur, oſtenditur eum totius varietatis, harmoniæ,& ordinis Mundani Authorem eſſe. Verùm hæc, vt diximus, varijs locis copioſè pertractata conſulas velim. Per Crocodilum quoque elingue animal, quod ſub aquarum gurgitibus latitans acutè videt, à nemine viſum, oſtenditur, nullius linguæ facundia eum, prout natura eius fert, ſatis deſcribi aut exprimi poſſe; qui inuiſibilis cùm ſit, & in diuinæ eſſentiæ ſuæ caligine latitans, omnia tamen videt, omnia intuetur, & moderatur. Vnde eandem ob cauſam Ægyptij Deum inducunt ſymbolo ſanè maximè appropriato, ſedentem ſupra lotum aquaticam, ſcilicet arborem, teſte Iamblicho, lib. de myſterijs; quo ſignificant, Deum principatu ſuo Mundanum excedere lutum, nec attingere gubernando, ſed principatum gerere intellectualem penitus & empyreum; omnia enim in Loto rotunda ſunt, tùm poma, tùm folia; ex quo ſignificatur diuinæ mentis ſemper eodem pacto ſe habentis, circularis actio. Deus igitur ipſe ſupra hanc actionem in ſeipſo conſiſtit, ſuperans eiuſmodi principatum, ſanctus, & venerandus, & in ſeipſo penitùs conquieſcens; quod quidem ex actu ſedendi ſignificatur. Verùm vt hæc omnia fuſiùs explicentur.

Harpocrates Loto inſidens. Iamblichus.

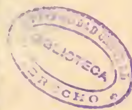

Notandum eſt, Deum duplici ratione conſiderari poſſe, vel ab intra, & in quantum ab omni creatarum rerum conſortio longè remotus, ſolo inacceſſibili eſſentiæ ſuæ infinitæ latibulo tegitur; vel in quantum reſpectum ad creaturas dicit, ſiue quod idem eſt, in quantum è caliginis ſuæ penetralibus euolutus, in creatis rebus ſe conſiderandum præbet: de vtroque conſiderandi modo quid Ægyptij ſenſerint, modò explicandum eſt.

Deus conſiderari poteſt ſecundùm ea quæ conueniunt ipſi ab intra, & ab extra.

§. I.

Definitio DEI.

QVæritur itaque primò, quid ſecundùm Ægyptios Deus ſit? Reſpondet Triſmegiſtus appoſitè his eum verbis deſcribens: *Deus circulus eſt, cuius centrum vbique, circumferentia nuſquam.* Circulus itaque Deus eſt, omni principio & fine carens. Deus circulus eſt, omnem Mathematicam circuli peripheriam infinitâ intercapedine excedens. Deus circulus eſt, cuius centrum peripheriæ, id eſt, interna eius eſſentia immenſitati æquatur, cuius diameter cum centro & circumferentia in vnum recidit. Deus circulus eſt, cuius centrum nullos immenſitatis

Deus quid ſit ſecundùm Ægyptios.

Deus Circulus eſt ſecundùm Triſmegiſtum.

tis

tis suæ terminos habet; circumferentia verò vel infinitorum Mundorum limites excedit. In hoc circulo quidquid contentum, continenti prorsùs æquale est; & vt Ægyptiaca Aristotelis Theologia habet, quidquid angulorum, costarum, linearum, & superficierum, aliorumque imaginabilium in alijs circulis ac figuris est, huic inest; ipse verò indiuisibilis ac indimensus est, à quo omnes lineæ, id est, essentiæ & formæ rerum vti oriuntur, ita in eundem veluti totius naturæ centrum reuertuntur. Verùm hæc paulò dilucidiùs explicemus.

Aristoteles.

Sciendum in sphœra infinita tres maximas lineas, longitudinis, latitudinis, & profunditatis in centro concurrere, sed centrum sphœræ omnium maximæ, vti in Geometria hieroglyphica docuimus, æquatur & diametro, & circumferentiæ. Tribus itaque lineis (cùm tres illæ maximæ lineæ, longitudinis, latitudinis, & profunditatis nihil aliud quàm diametri in sphœra sint,) centrum æquari necesse est; imò centrum omnes hæ tres, nostro concipiendi modo, dimensiones sunt, longitudo, latitudo, & profunditas. Maximum itaque, simplicissimum, & infinitum vt coexistant necesse est: est enim longitudo, latitudo, & profunditas, quæ in Deo sunt, & vnum sunt, simplicissimum, & maximum, vti centrum est indiuisibile, omnemque longitudinem, latitudinem, & profunditatem præcedit: est finis omnium illorum, atque medium; sunt enim in sphœra infinita soliditas, & circumferentia prorsùs idem. Porrò sicuti sphœra infinita penitùs est in actu, & simplicissima; ita maximum est penitùs in actu simplicissimè: & sicuti sphœra, vti in Geometria dictum, est actus lineæ, trianguli, & circuli; ita maximum est omnium actus; quare omnis actualis existentia ab ipso habet quicquid actualitatis existit, & omnis actualis existentia in tantum existit actu, in quantum in ipso infinito actu est, & hinc maximum est, & forma formarum, & forma essendi, siue maximè actualis entitas. Vnde Parmenides hæc considerans, rectè & subtiliter inferebat, *Deum esse, cui esse quodlibet quod est, est esse omne id quod est*. Sicuti igitur sphœra est vltima perfectio figurarum, quâ maior non est; ita maximum est perfectio omnium perfectissima; adeoque omne imperfectum in ipso est perfectissimum, vti linea infinita sphœra est, & in ea curuitas est rectitudo, & cōpositio simplicitas, & diuersitas est identitas, & alteritas vnitas est: quomodo enim in Deo quidpiam imperfectionis esse possit, capi non potest, cùm in eo imperfectio nihil aliud quàm infinita perfectio, & possibilitas infinitus actus existat. Patet itaque quomodo hæc diuinæ essentiæ sphœra totius Vniuersi, & omnium in Vniuerso existentium vnica sit simplicissima & adæquatissima mensura; quoniam in eo totum non est maius suâ parte, sicut sphœra infinita, non est linea infinita maior. Deus itaque est vna simplicissima totius Vniuersi ratio. Et quemadmodum post infinitas circulationes sphœrica tandem soliditas emergit, ita Deus omnium circulationum vti sphœra maxima & simplicissima mensura; omnis enim viuificatio, motus, & intelligentia ex ipso, in ipso, & per ipsum, apud quem vna octaua sphœra non est minor, quàm infinitæ, quia finis est omnium motuum, in quo omnis motus vt in

Sphœræ & Circuli proprietas.

Deus sphœræ & circulo comparatur.

Deus quid sit secundùm Parmenidem.

Sphœra diuinæ essentiæ omnium mensura.

fine quiescit: est enim quies maxima, in qua omnis motus quies est; ita maxima quies, omnium motuum mensura est, sicuti maxima rectitudo omnium circumferentiarum; & maxima præsentia siue æternitas omnium temporum: in ipso enim omnes motus naturales vt in fine quiescunt, & omnis potentia in ipso perficitur, vt in actu infinito; & quia ipse est entitas omnis esse, & omnis motus est ad esse. Ergo quies motus est, qui est finis totius motus, scilicet forma & actus essendi. Entia igitur omnia ad ipsum tendunt. Et quoniam finita sunt, & non possunt æqualiter participare finem in comparatione ad se inuicem, hinc aliqua participant hunc finem per medium aliorum, sicuti linea per medium trianguli & circuli in sphœram ducitur, & triangulus per medium circuli, & circulus in sphœram per seipsum. Ex his, ni fallor, apertè patet, quàm aptè Hermetica illa definitio Deo quadret, & quàm aptè diuinam essentiam & naturam, quoad ingenio humano comprehendi potest, expresserit. Hinc non sine ratione, circularem figuram tanto in honore habuerunt, vt vix sit hieroglyphicum aliquid diuinum repræsentans, quod hâc circulari figurâ non sit præfiguratum. Hinc passim Deorum & Numinum capitibus insertam videas; vtebantur enim libenter ad diuinam naturam exprimendam figuris huiusmodi Mathematicis, mirâ quâdam proprietate præditis, & simplicissimis Schematis ab omni mortalium rerum mistura semotis, ad omnium simplicissimam & abstractissimam rem, cuiusmodi Deus est, repræsentandam aptis. Verùm his ita ritè propositis, nunc attributa, quibus Deum describebant, videamus & examinemus.

Dei proprietates & attributa.

Circulus in honore apud Ægyptios.

§ II.

Attributa DEI.

DEVS primò Mens dicitur à Trismegisto: *Mens* (inquam, vt verbis eius vtar) *ac ratio sese complectens, libera ab omni corporis mole, ab errore aliena, impassibilis, intangibilis, ipsa sibi assistens, purgans, atque seruans omnia, cuius radij sunt bonum, veritas, principale lumen, primaque animarum forma.* Hinc Æsculapio, quid Deus esset interroganti, respondet: *Quod nullum ex ijs est, horum tamen omnium sit causa, præsens quidem cunctis, præsens etiam vnicuique, nec quicquam permittit non esse; omnia ex his quæ sunt, producta sunt; de nihilo autem nihil prouenit: nam quæ minimè sunt, nullam naturam habent, quâ fieri valeant; contrà ea quæ sunt, naturam non habent, per quam aliquando non existant.* Sed quibus hieroglyphicis diuinam naturam, eiusdemque attributa exhibuerit Trismegistus, videamus. Simulachra Ægyptia, vti Obelisci & Isiaca mensa demonstrant, passim pinguntur tutulis magnâ rerum varietate refertis; à quibus tamen nunquam circularis absit figura. Videas illa varijs animantium formis transformata varijs sceptris, ijsque πολυμόρφοις instructa; quæ quidem omnia nihil aliud nisi diuersa Dei Opt. Max. attributa significant, vt fusissimè in ipsa actuali

Deus dicitur à Trismegisto Mens.

Hieroglyphica quibus Deum Trismegistus adumbrat.

hieroglyphicorum interpretatione exponemus, quod in III. Tomo fiet. Nam quæcunque Triſmegiſtus in Pimandro & Aſclepio de Deo refert, nihil aliud ſunt, quàm quod in principio Obeliſcorum, & in memorata tabula Bembina ſeu menſa Iſiaca habetur, miranda ſimulachrorum metamorphoſi effigiatum. Nam in Triſmegiſto quinque modis Deum deſcriptum inuenimus; primò per attributa quædam abſolutè conuenientia; ſecundò per negationem; tertiò per analogiam & metaphoram; quartò per contradictoria; quintò per relationem. Hunc quotquot ex Pythagoræis & Platonicis ſecuti ſunt, idem ſanctè confirmarunt. Primò enim in Pimandro dicit, Deum ante omnia, Deum omnia entia, & non entia, Deum in ſe habere omnia, Deum omnia potuiſſe facere, omnia in ſe habere, omnia conſeruare, omnia ad ſe conuertere. Deus eſt itaque primus omnium; ſic enim in libello [quod nihil pereat,] dicit: *Deus primus eſt omnium reuera, eſt ingenitus, & opifex vniuerſorum.* Rationem affert dicti, quod primum abſolutè id dicitur, ante quod aliud non eſt; ante Deum nihil aliud eſt, eſt ergo primus omnium. Hinc per Phœnicem, teſte Horo, non malè expreſſerunt, vtpote cuius originem nemo nouerit, ſolus ſibi & vitæ author, & ſui generator. Quod autem ante Deum nihil aliud, ſic probat. Si ante Deum aliud eſt, vel potentius ipſo Deo eſt, vel par, vel debilius: ſed nihil horum; ergo. Minor probatur. Non potentius: ſi enim potentius quidpiam ante Deum, iam Dei naturam ceſſare neceſſarium eſt, cùm aliquid ipſi deſit, quo non ſit potentiſſimus. Non par, quia ſi pares ſunt, ambo erunt prima entia; at hoc eſt impoſſibile, cùm in vnoquoque genere vnum ſolummodò maximum ſit. Non debilius, cùm non dici poſſit primum; qui enim primum dicit, ponit & ante ſecundum, & tertium. Quæ omnia pulchrè in Theologia Ariſtotelis iuxta mentem Ægyptiorum demonſtrantur, & ex Platonis mente ſunt. Pari ratione probat, Deum eſſe primam cauſam, imò cauſam cauſarum, & primum motorem; quod Mercurium ſecuti Plato, Ariſtoteles, & reliqui Theologi Platonici aſſeruerunt. Verùm audiamus ipſa Mercurij verba, qui in Pimandro per negationem Deum deſcribit: *Vniuerſum Mundum verbo, non manibus, fabricatus eſt Opifex; ipſe verò ſic cogita illum præſentem ſemper, omnia agentem, Deum vnicum voluntate ſuâ omnia conſtituentem; id enim eius corpus eſt, non tangibile, non viſibile, nec alteri cuipiam ſimile; nam neque ignis, neque aqua, neque aër, neque etiam ſpiritus, verùm ab eo pendent omnia; bonum verò ita eſt, vt ſibiipſi id competat.* Et paulò poſt, inuiſibilem eius omnibus rebus præſentiam ita depingit: *Nè præcipuum tibi Dei nomen deſit, neque ignores id, quod plurimis occultum videtur, eſſe perſpicuum; nam ſi nuſquam pateat, nihil vtique erit. Quodcunque ſe offert aſpectui, genitum; quod verò latet, ſempiternum; neque opus eſt vt appareat, cùm nunquam eſſe deſinat; ante oculos quidem id reliqua ponit, ipſum verò ſecretum manet, vtpote quod vita perfruatur ſempiterna; in lucem planè educit omnia, in adytis deliteſcit, vnicum enim id ingenitum, incomprehenſibile phantaſia, cùm verò cuncta per eum clareſcant, per omnia atque in omnibus fulget, iiſque præſertim apparet, quibus nomen ſuum communicare voluit.* Et paulò poſt: *Nihil enim eſt in omni natura, quod ipſe*

Triſmegiſtus.

Deum quinque modis deſcribit Triſmegiſtus.

Deus Phœnici cōparatur.

Triſmegiſtus de Deo altiſſimè ſenſit.

ipse non sit; est ille quidem omnia, quæ sunt; est etiam, quæ minimè sunt; quæ quidem sunt, deduxit in lucem; quæ verò non sunt, occuluit in seipso. Quemadmodum verò sine factore fieri quicquam nequit; ita Deum existima, nisi semper agat omnia, impossibile existere quicquam posse, in cœlo, aëre, terra, mari, in toto Mundo, in qualibet Mundi particula tota, tùm in eo quod est, tùm in eo quod non exstat. Hic Deus nomine melior, hic rursus omnium potentissimus, hic menti conspicuus, hic præsens oculis, hic incorporeus, hic, vt ita dixerim, multicorporeus; nam nihil in corporibus est, quod ipse non sit; omnia enim ipse solus existit; nomina insuper habet omnia, quoniam vnus est Pater; nomen quoque nullum habens, quoniam Pater est omnium; quid ergo te laudabit? supra te, an infra te positum? Quo vertam oculos vt te laudem? supernè an infra? intus an extra? non motus, non locus circa te, non aliud quicquam ex omnibus; in te autem omnia, à te omnia, præbes omnia, nil denique suscipis, omnia autem habes; quod autem non habes, idipsum nihil; quando autem te Pater laudabo? Tempus & momentum tuum capere non valemus; qua potissimùm in re laudes tuas cantabo? Num in his, quæ creaueris? an in ijs quæ non creaueris potiùs? num in his fortè quæ in lucem eruisti è tenebris? an in his, quæ adhuc latent arcano situ recondita? per quid tandem hymnos tuo cantabo Numini? nunquid in laudatione tali ego ipse mei iuris existam, an potiùs alter efficiar? Ipse profectò es, quicquid ego sum; ipse es, quicquid agam; ipse es, quicquid denique dicam; ipse enim es omnia, neque aliud præter te quicquam. Quod sanè non est, es ipse; ipse omne quodcunque genitum, ipse omne quod nunquam genitum: Mens quidem intelligens, Pater fabricans, Deus efficiens bonum, bona faciens omnia. Hæc Mercur.

Quis, rogo, Christianum nobis inueniat, qui de Deo altiora & rectiora proferre possit? quis Theologum, qui profundiùs de diuinitate sentire possit? Certè expressa reperiuntur hæc omnia quàm appositissimè in hieroglyphicis per simulachrũ Ibidis facie conspicuum, in throno variè adornato, tutulo varijs symbolis exornato, & sceptro Isimorpho. Per Ibidis enim viuacissimi, perspicacissimi, & velocissimi animalis figuram, quid aliud notant, nisi viuacitatem, imò ipsam rerum omnium vitam, velocitatemque Dei omnis motus expertem, quia omnia vt præsentia peruidet, omnia scrutatur & penetrat, cuius oculos nil latet rerum in Vniuerso absconditarum? quid per sedem, nisi potestatem in omnia, & quietem æternam? quid per baculum Isimorphum, nisi potentiam dominiumque in omnia absolutissimum? vti enim Osiris actiuum, ita Isis passiuũ rerum omnium principium est. quid per tutulum φλογο-κυκλο-πτερόμορφον, igne, circulo, serpentibus, pennis instructum, nisi æternitatem per circulum; per ignem lucem in lucium; per serpentes vitam vitarum; per pennas velocitatem operationum, qui solâ voluntate omnia causauit? Verùm hæc omnia ampliùs tùm in Obe-

Hieroglyphicum Dei naturam & proprietatem explicans.

Sacerdotes Aegyptij Deo supplices inuocabant tenebras.

liſco Pamphilio, tùm in III. Tomo, ſuo loco explicata reperies. Hinc Sacerdotes in myſticis ſacrorum adytis, Deo ſupplicaturi ter tenebras inuocantes, id eſt, impenetrabilem diuinitatis caliginem, in medium iiſdem ornamentis & ſchematis hieroglyphicis, quibus Dei ſimulachrum expreſſerant, prodire ſolebant, hoc ipſo ſuboſcurè indigitantes, occultis eum ſe ſymbolis, myſticiſque rerum inuolucris, quem nullo ſermonis eloquio pronunciare poſſent, exhibere; plùs enim huiuſmodi ſymbola, ſoli Deo nota, & ſuæ diuinæ naturæ & eſſentiæ veluti ſpecula quædam, valere putabant, quàm multas verborum ambages: intimiùs quoque Deo ſe adhæſuros credebant per abditam huiuſmodi ſymbolorum exhibitionem, quàm vocum verborumque mox interiturorum prolatione. Quæ omnia verbotenus Platonicos ab Hermete accepiſſe, is nouerit, qui ſingula cum ſingulis aptè combinauerit. Verùm de his paſſim toto hoc Opere. His præmiſſis, iam quomodo relationem, trinamque Dei eſſentiam exhibuerint Ægyptij, videamus.

CAPVT III.

De Attributis DEI relatiuis.

Dei attributa relatiua.

Ægyptij ſubobſcuram Trinitatis cognitionē habuerunt.

ÆGyptios ſubobſcuram aliquam SS. Triadis notitiam habuiſſe, ex ijs, quæ paulò poſt adducemus, patefiet. Quam quidem aliunde non profluxiſſe arbitror, niſi ex primorum Patriarcharum ſucceſſiuæ traditionis propagine; quâ dum multorum annorum ſpacio fruitur curioſiſſimus rerum diuinarum ſcrutator Hermes, mirum non eſt, multa ex ijs eum expiſcatum fuiſſe diuinæ ſcientiæ documenta, poſteriſque veluti ſumma & inacceſſa ſacramenta, hieroglyphicis contra profanorum temeritatem munita, ſaxis veluti æternùm duratura, vt in Obeliſco Pamphilio, & in hoc Tomo Claſſe II. copioſè probatum fuit, exſculpſiſſe. Quoniam verò intellectus humanus tantum ac tam impenetrabile diuinæ naturæ lumen ferre minimè poteſt, niſi veræ fidei lumine fulciatur; mirum quoque non eſt, Hermetem hoc deſtitutum lumine myſterium in nonnullis locis non rectè explicaſſe; dum ſubinde tres exiſtendi formas in Deo, nunc τρεῖς δυνάμεις, id eſt, tres potentias, teſte Suida (ob quam rem & Triſmegiſtus dictus fuit) Deo affingit. Negari tamen non poteſt, eum de hoc vti primo, ita omnium altiſſimo myſterio aſſumpto ratiocinio, omnes meritò poſteros Philoſophos & Theologos Gentiles multis paraſangis ſuperaſſe. Nam adeo clarè & diſtinctè tres in diuinis hypoſtaſes deſcribit, vt multi dubitent, num à Chriſtiano quopiam primi ſeculi Philoſopho, an à Gentili eiuſdem ſeculi à Chriſtianis inſtructo talia prolata ſint. Certè S. Auguſtinus ſcripta huius Authoris obſtupeſcens, apertè fatetur, non humano ingenio tantùm, ſed diuini Spiritus afflatu correptum tot ac tanta vel ipſis Hebræis ignota, ſoliſque Patriarchis nota protuliſſe. Eſt itaque primo Pater per ipſum; quem alibi Mentem vocat; alibi, vti ſuprà vidi-

Triſmegiſtus non benè explicat myſterium Trinitatis.

Triſmegiſtus tres hypoſtaſes agnoſcit in diuinis.

S. Auguſtinus

vidimus, & Dominum & Patrem, Deum, Fontem, Vitam, Potentiam, Lucem, Mentem, & Spiritum; in quibus verbis non modò fit mentio ipsius Patris, sed & Filij, & ipsius Spiritus sancti. Πάντων γὰρ, inquit, κύριος, καὶ θεὸς, καὶ πηγὴ, καὶ ζωὴ, καὶ δύναμις, καὶ φῶς, καὶ νοῦς, καὶ πνεῦμα. Sed quid admirabilius hâc descriptione? *Monas Monadem genuit, & in seipsum reflexit amorem*. Vbi per Monadem generantem haud dubiè Patrem, per generatam Monadem Filium, per Amorem ab vtroque procedentem, Spiritum sanctum exhiberi voluit. Quam doctrinam confirmat in Pimandro his verbis: *Vna sola lux fuit intellectualis, scilicet Pater ante lucem intellectualem; nihil aliud fuit huius vnio, quam Spiritus omnia continens*. Quis sub his non videt, per lucem intellectualem primam intelligi Patrem, per secundam Filium, per vnionem Spiritum sanctum? Verba Græca sunt: Ἓν μόνον ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἐστὶν ἀεὶ νοῦς φωτεινὸς, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ τούτου ἑνότης, καὶ πνεῦμα πάντα περιέχον. Secundam personam quoque Filium Dei, & Verbum lucidum vocat. Ὁ δὲ νοῦς φωτεινὸς λόγος, υἱὸς Θεοῦ. *Mens enim lucidum Verbum, Filius Dei*. Μὴ γὰρ διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων, ἕνωσις γὰρ τούτων ἡ ζωή. *Non enim distant hæc ab inuicem, sed vnio omnium vita*. Atque ex his patet, Mercurium hoc loco non hypostases tantùm diuinas adumbrasse, sed & quomodo hæ tres hypostases omnia opera ad extra ex nihilo in lucem produxerint, sequentibus verbis ostendisse: Ἐπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῶν κατωφερῶν στοιχείων, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, εἰς τὸ καθαρὸν τῆς φύσεως δημιούργημα, καὶ ἡνώθη τῷ δημιουργῷ, ὁμοούσιος γὰρ ἦν. *Exilijt statim ex deorsum latis elementis Dei Verbum, in purum Dei opificium, & vnit se Opifici Menti, consubstantialis enim erat*. Hic exhibet apertis verbis Patrem per Opificem Mentem, Filium per Dei Verbum, Spiritum per vnionem, quâ Opifici Menti Dei Verbum vnitur; & nè quis credat, accidentali quâdam vnione fieri, addit verba ὁμοούσιος γὰρ ἦν: est enim consubstantiale Opifici Menti Verbum Dei, eiusdem naturæ, essentiæ & substantiæ: cùm verò Verbum à Mente Opifice non distet, vt suprà asserit, sed ipsi vnitum sit, certè & vnio vnionis hæc, quæ est Spiritus sanctus, cum Patre & Filio idem quoad naturam & substantiam esse necesse est. Porrò Mentem hanc primam generatricem esse & conditricem, non manu, sed verbo, apertè docet his verbis: Φύσις τοῦ νοεροῦ αὐτοῦ λόγου, φύσις ἐστὶ γεννητικὴ καὶ δημιουργική· τὸν πάντα κόσμον ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς ὁ Πατὴρ, οὐ χερσὶν, ἀλλὰ λόγῳ. *Natura intellectualis Verbi, natura est genitrix & conditrix, totumque Mundum fecit Opifex Pater, non manibus, sed Verbo*. Atque hæc sunt pronunciata Mercurij de SS. Triade, à quo omnes posteri, Orpheus, Pythagoras, Plato, Zoroaster sua pleraque desumpserunt, vti in Sphynge mystagoga demonstrauimus. Nam & Zoroaster Deum πατρικὴν μονάδα, *paternam Monadem* vocat, & Monadem duo generantem; Τανὺξ ἐστὶ μονὰς, ἣ δύο γεννᾷ· *protensa est Monas, quæ duo generat*; Δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται; *Dyas enim apud hunc sedet*. Prima itaque generatio protensæ Monadis, est Dyadis, quæ Dyas cum Monade facit Triadem, vti his verbis indicat: Παντὶ γὰρ ἐν κόσμῳ λάμπει τριὰς, ἧς μονὰς ἄρχει: *Toto enim in Mundo fulget trias, cuius Princeps Monas est*. Καὶ ἀρχαῖς τρισὶ ταῖσδε δουλεύει ἅπαντα· *Nam tribus hisce principijs seruiunt omnia*. Nam πάντα ἐξετέλεσσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε δευτέρῳ: *Omnia perfecit Pater, & Menti tradidit secundæ*, quæ est Filius. Tertium verò principium vocat terminum paterni profundi, vt sequi-

Trismegistus mentionem facit Patris, & Filij & Spiritus sancti.

Trismegisti doctrina de Trinitate.

Ethnicorum Theologi à Trismegisto didicerunt Theologiam.

Zoroastri de Trinitate sententia.

quitur: Ἐστὶ γὰρ πέρας πατρικοῦ βυθοῦ, καὶ πηγὴ τῶν νοερῶν. *Est enim terminus paterni profundi, & fons intellectualium*, hoc est, totius SS. Triadis. Sed vide suprà in Classe III. de Zoroastræis effatis hæc omnia vberiùs exposita.

Symbola quibus Trismegistus expressit diuinitatis Sacramenta.

Sed vt doctrina tradita hieroglyphicis consentiat, queîs memoratæ diuinitatis Sacramenta symbolis expresserit Hermes, videamus. Primò enim cùm tres in Deo formæ, vt Ægyptij loquuntur, quas Orthodoxi hypostases vocant, sub vnitate naturæ notescant; circulum alatum & serpente fœtum posuit, huius tam arcani mysterij symbolum, vt patet ex Obelisco Pamphilio, & ex tabula seu mensa Isiaca, vbi nulli non simulachro suprapositus spectatur, vti suo loco videbitur.

Circulus alatus diuinitatis symbolum.

Per circulum, puram diuinitatis formam, Numen æternum, immensum, ab omni materiæ illuuie abstractum signauit; per serpentem, secundam diuinitatis formam (est enim serpens animal viuacissimum, & nullo membro, teste Horo, præter os constans) seu Verbum Dei, & secundam Mentem Opificem, apposité notauit; per alas globo affixas, tertiam diuinitatis formam, Spiritum omnia peruadentem, aptè expressit; atque hoc pacto per totum ex tribus coalitum per modum vnius cuiuspiam consideratum, diuinam naturam, tribus distinctis potestatibus constantem, indicauit. Verùm vberiorem horum omnium expositionem, innumeris authoritatibus stabilitam, in Obelisco Pamphilio lib. 3. fol. 400. Lector curiosus expendat velim.

Triangulum æquilaterum Deitatis symbolum.

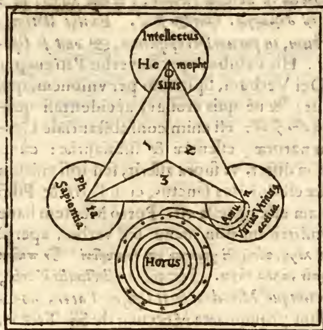

Iterum per triangulum æquilaterum hæc omnia pari ratione expressit Hermes, hâc tamé differentiâ, quòd in circulo diuinam naturam trinam, absque omni ad creaturas respectu, in triangulo verò diuinitatis naturam trinam prout relationem quandam ad creaturas dicit, mirâ ingenij vi, indicauit; tametsi & circulus, & triangulum in diuinæ naturæ consideratione idem prorsùs & vnum sint; quod iam paulò fusiùs explicandum duxi, vt admirabilis ille in Hermete ingenij & intellectus vigor luculentiùs innotescat.

Circuli & trianguli Deitatis symbolorum explicatio.

Circulus est figura vnionis & simplicitatis perfectæ, vti suprà ostensum fuit, & triangulũ in Deo est circulus, vt in Geometria hieroglyphica diximus; & ita Trinitas est Vnitas. Sicuti autem circulus infinitus est, ita & vnitas pariter infinita vt sit, necesse est: vnde & omni expressibili vnitate magis vna & identica est, ita vt omnes etiam relatiuas oppositiones antecedat, quoniam ibi aliud & diuersum identitati non opponuntur,

atque

atque adeo omnia quæ sunt, eique conueniunt, absque diuersitate & alietate sunt ipsum, vt non sit alia bonitas, non alia sapientia eius, sed idem; tanta siquidem est eius duratio, vt præteritum non sit aliud in eo à futuro, & futurum non aliud à præsenti, sed sunt vna duratio, & æternitas, omnis principij & finis expers; nam tantum est in ipso principium, vt finis in eo sit idem principium. Quæ omnia clarè patent ex circulo infinito, qui cùm maximus sit, eius diameter maxima quoque sit necesse est, & consequenter circumferentia diametro æquabitur; infinita verò diameter infinitum medium habet, medium hoc centrum est, centrum ergo, diameter, & circumferentia idem sunt; vt proinde ex hoc pateat sensus definitionis Hermeticæ suprà adductæ, *Deus circulus est, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam*. Est itaque omnium maximum istud, cui minimum non opponitur, sed centrum est in eo circumferentia. Ex hisce patet, quomodo omnium maximum perfectissimè est intra omne simplex & indiuisibile, quia centrum infinitum; & extra omnia quæ Mundi ambitu continentur, quia circumferentia est infinita; & quia omnia penetrat, dicitur diameter infinita; quia verò principium omnium, centrum dicitur. Vides itaque, quomodo maximum cum nullo idem est, neque diuersum, & quomodo omnia in ipso, ex ipso, & per ipsum; nam non esse in ipso est maximum esse, sicut minimum est maximum, & de mensura omnis περικυκλώσεως, quæ est de potentia in actum, & redeundo de actu in potentiam mensura est compositionis à principijs ad indiuidua, & resolutionis indiuiduorum ad principia, & formarum perfectarum circularium operationum, motuum quoq; super se & ad principium redeuntium, similiumque, quorum vnitas in quadam circulari perpetuitate consistit. Imò tota trias in ipso perfectissima vnitas est, quemadmodum in centro infinito, centrum, diameter, & circumferentia vnio est consumatissima; ita vt per centrum quidem principium circuli, prima hypostasis Pater; per diametrum, secunda hypostasis, Filius; per circumferentiam omnia vnientem, tertia hypostasis, Spiritus sanctus apposité exprimatur. Ex dictis quoque patet, quomodo tota Theologia per circuli proprietates aptè exprimatur, ita vt omnia diuinæ essentiæ attributa ad inuicem circulari quodam intellectus motu verificentur, ita vt summa iustitia sit summa veritas, & summa veritas sit summa iustitia, & sic de cæteris attributis. Sed ad institutum reuertamur.

Circulus infinitus Dei symbolum potissimum.

Circuli proprietates totam Theologiam exprimunt.

Triangulum itaque æquilaterum Ægyptij assumebant ad triformem Dei naturam, vt ipsi loquuntur, indicandam, quæ cùm in Deo infinita sit, tres angulos pariter infinitos vt habeat necesse est; vnde personarum diuinarum æqualitas ex infinito rectè colligitur. Cùm verò plura infinita esse non possint, sequitur necessariò, in magno illo diuinitatis trigono tres hosce infinitos angulos, vti & cætera, prorsùs vnum esse; imò & hoc triangulum circulum esse, & circulum triangulum, & angulum latus, & latus angulum esse, quemadmodum circumferentia diameter, & diameter circumferentia, & duo hæc vnum & idem centrum sunt in diuinis. Quoniam tamen in triangulo nescio quæ alteritas, nostro concipiendi

Trianguli proprietates Dei proprietates exprimunt.

modo,

modo, ob angulorum resultantiam, quæ minimè in circulo est, consideratur; hinc appositè sanè circulum veluti diuinæ naturæ triformis, vt loquuntur, ab omni rerum creatarum consortio remotæ prototypon assumpserunt; triangulum verò diuinæ naturæ triformis, in quantum ad extra procedit. quæ omnia sanè pulcherrimo hieroglyphico innuerunt, vt sequitur; vbi Horus Mundus sensibilis, affixum dorso gerit triangulum, cui globus annexus est, quo indicare voluerunt, ex trigono archetypo Mundum hunc sensibilem ad diuinæ essentiæ similitudinem sphæricum profluxisse, siue quod idem est, ex sphæra archetypa Mundum hunc sensibilem ad essentiæ diuinæ exemplar trigonum profluxisse; omnia siquidem triadis signaculo fuisse insignita, mirabili quâdam ingenij perspicacitate notabant. quod quidem mysterium pulcherrimè per sequens symbolum passim in Obeliscis obuium, exprimendum censuerunt. Sphæra est, ex qua tres triangulorum catenæ deducuntur: & per sphæram quidem diuinæ essentiæ prototypon; per trigonum triformis Dei natura indicatur; per tres catenas triangulorum, tres Mundi, Intellectualis, Sidereus, & Elementaris; qui omnes trigoni characteris signaculo ad diuinæ mentis similitudinem notati sunt, exhibentque omnium rerum in Deo existentes ideas, vt alibi fusè ostendimus, & in III. Tomo ex professo declarabitur; quare ea hoc loco tantùm indicasse sufficiat.

Hori hieroglyphicum Dei symbolum.

Nota Lector, triangulo figura dorso annexo dorsse globum.

CAPVT IV.

De Mundi intelligibilis, & intellectualis ordine & dispositione.

Plato.

Triplex Mundus ex vnitate archetypa prodijt.

Trismegistus.

TRiplicem Mundum ex vnitate archetypa prodijsse, Plato Author est, vtique ab Ægyptijs id edoctus. Vel vt Zoroastres, Mundus ex paterno fundo tribus triadibus compositus processit. Quomodo autem id factum sit, Hermes in suo Pimandro ostendit. *Cernebam enim immensum quoddam spectaculum, omnia videlicet in lumen conuersa, suaue nimium atque iucundum, quod intuentem me mirificè oblectabat. Paulò post vmbra quædam horrenda, obliquâ reuolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tumultu exagitatam. Inde fumus quidam magnus in sonitum erumpebat; ex sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam;*

bam; ex hac luminis voce, Verbum factum prodijt. Verbum hoc naturæ humidæ adstans, eam fouebat; ex humidæ autem naturæ visceribus sincerus & leuis ignis protinus euolans, alta petijt. Aër quoque leuis spiritui parens, mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur. Terra verò & aqua sibi inuicem commixtæ iacebant, vt terræ facies aquis obruta nusquam pateret. Hæc duo deinde commota sunt à spiritali verbo, quod eis superferebatur, aures eorum circumsonans. Tunc Pimander ait: Aduertis quid hæc sibi visio velit? Cognoscam inquam. Ait ergo Pimander: Lumen illud ego sum; Mens, Deus tuus, antiquior quam natura humida, quæ ex vmbra effluxit. Mentis verò germen, Verbum lucens, Dei Filius. Quid ergo inquam? Sic, inquit, cogita, quod in te videt & audit, est Verbum Domini, Mens autem Pater Deus; neque enim distant ad inuicem: horum Vnio vita est. Quæ omnia tam aptè dicuntur, vt ea ex Genesi excerpsisse videatur. Pergit deinde. *Elementa naturæ vnde manarunt? Pimander: Ex voluntate Dei, quæ Verbum complexa, pulchrumq; intuita Mundum, ad eius exemplar reliqua suiipsius elementis vitalibusque seminibus exornauit. Mens autem Deus, vtriusque sexus fœcunditate plenissimus, vita & lux, cum Verbo suo Mentem alteram Opificem peperit; qui quidem Deus ignis atque Spiritus Numen, septem deinceps fabricauit gubernatores, qui circulis Mundum sensibilem complectuntur; eorumque dispositio Fatum vocatur. Connexuit inde Dei Verbum, ex elementis deorsum tendentibus, purum naturæ artificium, vnitumque est Opifici Menti. Consubstantiale enim erat. Relictaque sunt Elementa naturæ deorsum cadentia sine ratione, vt sint tanquam sola materies. Mens quidem Opifex vnà cum Verbo circulos continens, ac celeri rapacitate conuertens, suam ad se machinam flexit, eamque volui à principio sine principio ad finem absque fine præcepit. Incipit enim illic semper vbi desinit. Horum profectò cunctorum circuitus, quemadmodum ipsa Mens voluit, ex elementis inferioribus animalia conflauit rationis expertia; neque enim præbuit rationem. Aër volatilia protulit, aqua verò natantia. Distincta quoque inter se sunt aqua & terra eum in modum, qui Menti placuerat. Terra postmodum animantia, quæ intus habuerat, peperit, quadrupedia videlicet, serpentia, feras, agrestia pariter atque domestica. At Pater omnium intellectus, vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreauit, atque ei tanquam filio suo congratulatus est: pulcher enim erat, Patrisque sui ferebat imaginem. Deus enim re vera propria forma nimirum delectatus, opera eius omnia vsui concessit humano. Homo autem cùm considerasset in Patre suo rerum omnium procreationem, ipse quoque fabricare voluit. Vnde à contemplatione Patris ad sphæram generationis delapsus est.* Verbo itaque Dei iuxta Hermetem Mundus constitutus est, quod & Orthodoxæ fidei congruit, iuxta illud: *Verbo Dei cœli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum.* Huc alludit illud Zoroastræum, vti suprà in effatis Classe III. patuit: *Pater omnia compleuit, & Menti tradidit secundæ.* Verùm vt hæc luculentiùs pateant, paulò altiùs ordiri visum est.

Chaos ... [illegible]

Trismegisti de Mundi productione sententia.

Triplex Mundus ... [illegible]

Verbo Dei factus Mundus secundū Hermetem.

Zoroaster.

Mundus itaque ex Paterno fundo tribus triadibus composito emanauit, iuxta Chaldæorum, Ægyptiorumque mentem. Quomodo? Fundum Paternum, vt suprà in Classe III. in Effatis Zoroastræis docuimus, nihil aliud est, quàm Verbum Paternum; Pater enim omnia confecit, &

Fundum Paternum quid.

Menti tradidit secundæ, qui est Filius: quicquid itaque in Patre, hoc ipsum transfudit in Filium, id est, in profundum suum. His positis, triplicem Chaldæi asserunt rerum multitudinem; primam in Patre, quæ ingenita & improducta est, & est virtualis quædam multitudo summè vna, neque ab eo prodijt vnquam. Alia est in profundo Paterno, id est, Filio, quæ vti à Patre emanauit, ita prorsùs est ab eodem indistincta, indiuisa, & increata; non enim ex nihilo, sed ex omnium maximo est producta: nam si in Patre priùs erat, & ex eo in totum profundum suum fuit diffusa, Pater autem est omnia, omnia non sunt nihilum; ergo non sunt ex nihilo; non sunt ergo creata; ergo omnia ea, quæ extra profundum sunt, propriè creata esse dicuntur, Mundus videlicet Angelicus, Sidereus, & Elementaris; suntque entia vel corporea, vel incorporea, vel corporea simul & incorporea: nam quæ in profundo existere dicuntur, tametsi incorporea sint, ineffabili tamen modo, vtpote increata, dictis supereminent. Quomodo autem hæc vniuersa Mundi machina tribus partialibus Mundis comprehensa, à profundo profluxerit, adeo inuestigatu difficile est, vt omnes in eo inquirendo humanæ mentis conatus hebescant: si enim illinc prodierunt, quomodo dicentur creata? in ipso enim vniuersa condita sunt, in cœlis & in terra, visibilia & inuisibilia, omniaque per ipsum, & in ipso creata sunt, iterumque ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Si itaque in ipso fuerunt, quomodo ex nihilo prodierunt? Sed nodum hunc adeo difficilem, quantum ingenij mei nullitas permittit, explicemus. Ex nihilo creare est, ex nulla præcedente materia rem conficere, hæc enim omni factioni, fabricationi, generationi, opificio, artificioque necessariò vel subijcitur, vel prærequiritur: sed in creatione Mundi nulla opus habuit Deus materia, ex qua, aut ex quibus ea faceret, aut in quibus ea efformaret; ex nihilo igitur rectè Deus omnia fecisse dicitur. *Omnia itaque Pater perfecit, & Menti tradidit secundæ*; non enim emanatio diuina per saltum à Patre in profundum suum facta fuit; sed à Patre in vltimum profundi sui terminum facta fuit actione sempiternâ, immutabili, indiuisâ, indistinctâ. Quæcunque itaque extra profundum creata sunt, ab Vnitrino principio creata sunt. Pater voluit, Verbum dixit, & facta sunt; simul ac ergo Verbum ea protulit, facta sunt, sed non ampliùs talia, qualia quæ in eo remanserunt; siquidem ab Vnitate essentiali secreta non ampliùs simpliciter vnum sunt, sed multitudo, eaque varia in multos gradus, latitudines, series, & catenas diffusa; cuius multitudinis per omnigenam suam simplicitatem ipse Vnitrinus Deus principium fuit, & causa, & effector, & conditor, & factor; & dum ea de se, & extra se profert, illa subitò ab vno quasi decedentia in multitudinem diffunduntur, non quidem imperfecta, οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τροχάζει. *Non enim à Paterno principio imperfectum quid rotatur*, vt Zoroastres ait; neque confusa prodeunt, confusio enim maxima quædam imperfectio est, sed ordine quæque suo. Itaque primò Mundum Angelicum, vtpote immediatum Dei opus, eique proximum; deinde Sidereum, & Elementarem Mundum, cum omnibus, quæ in ijs con-

Chaldæi triplicem rerum multitudiné asserunt.

Triplex Mundus quomodo ex nihilo creatus.

Zoroaster.

continentur, produxit. Porrò causa productionis alia non fuit, nisi infinita Dei bonitas; quia enim bonus est, Pater est; quia verò Pater est, principium est; quia principium, ideo causa est; & quia rerum causa est, Deus est; & quia omnium rerum causa est, omnipotens est; hæc enim, teste Hermete, duo nomina, *Bonum*, & *Deus*, soli ipsi competunt. Vidimus productionem rerum, iam singula opera distinctè examinemus secundùm mentem Veterum.

§. I.

De Mundo Angelico seu Intellectuali.

VIdebant veteres omnium eorum, quæ producta sunt, alia esse αὐθυπόστατα, id est, quæ propria sua hyparxi & essentia, proprijsque viribus innixa, vt sint, nullo egerent alterius vllius adminiculo, nisi Deo productore & Creatore, quia ea, vti produxit, ita conseruat semper, & continet nè in nihilum abeant, & ad se conuertit, & pro illorum viribus & dignitate ad se reuocat. Atque hæc sunt incorporea, quæ in Mundo archetypo existere putabant, ideæ, vnitates, essentiæ, vitæ, intellectus, & animæ. Alia verò ἑτερόστατα sunt, id est, in alio & per aliud subsistentia & existentia, cuiusmodi sunt corpora, & corporea vniuersa: corporea sunt, quantitates, qualitates, harumque operationes & passiones, quæ corpore egent tanquam sulcimento, sine quo nec existerent, neque subsisterent, iuxta accidentium definitionem; corpora verò ipsa & loco egent in quo sint, & materia in quam formæ introducantur. Cùm itaque αὐθυπόστατα & ἑτερόστατα veluti duo quædam extrema cognoscerent, necessaria esse inferebant media quædam, quæ inter extrema ponerentur. Atque talia media dicebant esse primùm Intelligentias, mundani opificij conseruatrices; deinde ipsam naturam rerum; tertiùm totam animæ latitudinem. Cùmque singula recensitorum necessariò habeant essentiam, potentiam, & operationem propriam; primò ἑτερόστατα corpora vti in ipsa natura subsistunt, ita quoque potentiam & operationem suam habebunt in alio, ita vt quicquid vel posse, vel operari videntur, per naturam in illa infusam & possint, & operentur; vnde consequenter neque in se, neque in aliud possunt agere & agunt: quod si neque in se, neque in aliud agere possunt, neque etiam se conseruare poterunt: & si sese conseruare non possunt, neque etiam seipsa viribus suis continent; ergo ab alio continentur & conseruantur: verùm hoc conseruans minimè corpus esse poterit; necessariò ergo ab incorporeo, eoque quidem toto sibi coextenso, quam naturam dicebant. Ad hoc pulchrè sanè alludit Virgilius: Mundus Angelicus seu Intellectualis

Spiritus intus alens, totamque infusam per artus Virgilius.
Mens agitat molem, & magno se corpore miscens.

Et Zoroastres apertè indicat sequentibus verbis oppidò mysteriosis: Zoroaster.

Νώτων δὲ ἀμφὶ θεᾶς φύσις ἀπλετ@ ἠώρηται,
Α'ρχει δ' αὖ φύσις ἀκαμάτη κόσμων τε, καὶ ἔργων.

Suprà dorsum Deæ natura indefessa attollitur;
Imperatque natura indefessa Mundisq; operibusque.

Anima Mundi.

Per Deam hoc loco nihil aliud nisi animam Mundi intelligunt; per Naturam verò indigitantur Mundi hylæi, ætherei, & empyrei, quorum dorso Dea insidet indefessa, ad operationes singulis consentaneas sollicitans, & vt Zoroaster ait, ἄφθονον ἐμψυχοῦσα φάος, πῦρ, αἰθέρα, κόσμους, *affatim animans lumen, ignem, æthera, Mundos*. Quæ omnia fusiùs pertractata vide suprà in Classe VI. *Anima* enim *est*, vt Zoroaster ait, *quæ ornauit magnum cœlum*, Ψυχὴ γὰρ, ἡ κοσμήσασα τὸν μέγαν οὐρανὸν, καὶ κοσμοῦσα μετὰ τοῦ πατρός; *& ornat simul cum Patre*. Ψυχὴ γὰρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὸς, ἀθάνατ@ τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστὶ, καὶ ἔχει κόσμου πολλὰ πληρώματα κόλπων. *Anima siquidem*, inquit Zoroaster, *ignis potentiâ Patris est relucens, immortalisque manens, & vita domina est, & habet Mundi multas plenitudines sinuum*. Quæ quidem cùm intellectualis sit, mente quidem continet intelligibilia, sensumque inducit Mundis, Νοῦ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δ' ἐπάγει κόσμοις. Mente enim imitamen est, partem verò habet quid corporis, mistisque canalibus, ignis incorrupti opera efficit; id est, anima mente suâ participata continet intelligibilia; sed Mundis sensum indit, eosque sensibiles facit: quoniam, vt Zoroaster putat, intellectu Patrem imitatur, producendo corpora quidem per radium suum, quæ est natura corporibus infusa, varijs quidem vijs, quas canales appellat, sicuti Cabalici, vti suo loco visum est, Sephiroticas Mundi semitas, canales vocant; instrumento caloris æterni omnia operans & perficiens. Porrò supra animam sunt Intellectus, qui Mundorum curam habent, Κόσμ@ γὰρ ἔχει νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπεῖς, ἀλλὰ καὶ φρουροὶ τῶν ἔργων εἰσὶ τοῦ πατρός. *Mundus enim habet intellectuales sustentatores inflexiles, quem sustinendo custodiunt; sed & custodes operum sunt Patris*. Catena itaque hæc, seu Σειρὰ, vt Ægyptij loquuntur, verè aurea, Patris, mentis, mentium, animæ, naturæ, ea corpora, quæ seipsis sustentari, conseruari, aut custodiri non possunt, à Patre primò eorundem factore, tùm ab intellectibus, animabus, naturisque continuò & sustentari, & conseruari necessarium erat, eo modo quo Aristoteles cœlos à mentibus moueri, eo in motu conseruari, ab ijs omnem inferioris Mundi œconomiam regi, & ab ijs denique, quæ supra cœlos sunt, omnibus & esse & viuere, promanare tradidit. Sed iam paulò fusiùs Angelici Mundi arcanum rimemur.

Ethnicorum Theologorũ de Dei fœcunditate opinio.

Mens itaque Opifex, iuxta Ægyptiorum, Chaldæorum, Platonicorumque dogmata, Verbi & boni supernis influxibus grauida facta, sterilis minimè esse potest, sed parere aiunt continuò, partaque continere, custodire, seruare, tùm prima quæ à se prodierunt, tùm quæ à se longiùs profluxerunt. Profluxisse autem à se aiunt entia prima, à primis secunda, à secundis tertia, a tertijs quarta, à quartis quinta, à quintis sexta, à sextis septima, à septimis octaua, ab octauis nona, à nonis decima. Quem quidem profluxum si virtutem quandam creatiuam intelligunt, falsò &

Pater Mens prima.

contra

contra orthodoxæ doctrinæ leges perperam ſumunt; à prima ſiquidem, & mentium omnium ſupremarum Mente omnia facta ſunt, & ſine ea factum eſt nihil: ſi verò vim influxiuam & conſeruatiuam intelligunt, rectè opinantur; *Pater* ſiquidem *omnia perfecit, & Menti tradidit ſecundæ*, id eſt, omnia Pater proximus rerum omnium Opifex, de ſe prima Mente, vt Platonici loquuntur, deprompſit, & ea ſecundæ Menti, quæ & ipſa, vti Hermes teſtatur, & Verbo & Patri erat ὁμούσιος, id eſt, *conſubſtantialis*, tradidit; ſi itaque ὁμούσιος, ergo & ὁμοδύναμος, καὶ ἰσοδύναμος, ὁμόεργος καὶ ἰσόεργος, id eſt, *compotens & æquipotens, cooperator & æquioperator*, verbo, omnipotens vt eſſet, neceſſarium erat, eiuſdem videlicet eſſentiæ, potentiæ, & operationis; quarum trium huiuſmodi nulla ab alia ſeparari poteſt. Quæ quidem pulchrè triplici productorum Mundorum ordini correſpondent, & totius Ægyptiacæ & Chaldaicæ Theologiæ ſumma eſt, quam paucis quidem verbis, ſed abditis ſacramentis plenis, Zoroaſter indicat: Μίαν ἀρχὴν τῶν πάντων δοξάζουσι, καὶ ἓν αὐτὸν καὶ ἀγαθὸν ἀπουμνοῦσι. εἶτα πατρικόν τινα βυθὸν σέβονται ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμενον, ἑκάστη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν, καὶ νοῦν. Id eſt, *Vnum principium rerum omnium conſtituunt, & id Vnum & bonum concelebrant; deinde Paternum quoddam profundum venerantur ex tribus triadibus compoſitum; vnaquæque verò trias Patrem habet, Potentiam, & Mentem.* Sed explico. Prima trias ab Opifice Mundi producta, eſt Mundus Intellectualis; ſecunda trias eſt Mundus Sidereus; tertia Elementaris; in quibus omnibus Deus Opifex operatur omnia in omnibus, immediatè quidem, per ſe omnia conſeruando, & Verbo virtutis ſuæ ſuſtentando, ſecudariò per Intelligentias veluti præſides & cuſtodes ſingulorum Mundorum, ἐπιστατῶν, vti dictum eſt; adeoque aptè per tres haſce triades indigitantur nouem Angelici Chori, juxta orthodoxorum ſententiam Theologorum. Et quemadmodum in Ideali ſeu Archetypo Mundo trias eſt, Pater, Potentia, & Mens, id eſt, Pater, Verbum ſeu Filius, & Spiritus; ita in ſingulis reliquis Mundorum triadibus ſit Paternus quidam ordo, Potentialis, & Mentalis ordo, vt Ideatum ideæ ſuæ exemplarique vndequaque reſpondeat, & penitùs aſſimiletur, neceſſe eſt; adeoque primus in ſingulis triadibus ordo in ſecundum, hic in tertium, mirâ quâdam virtute influat, non contrà. Et intelligibilium quidem primus ordo is dicitur, qui tantùm intelligitur, & hic eſt ſupremus; ſecundus, qui & medius, intelligibilium ſimul & intellectualium eſt, hoc eſt, eorum, qui intelliguntur & intelligunt, vti Zoroaſtres dicit, & nos ſuprà in Claſſe III. amplè expoſuimus; tertius verò ordo intellectualium eſt, qui tantùm intelligit. Vnde facilè colligitur, ſupremum ordinem triadum ſupra intellectum eſſe, & à medio ordine tantùm intelligi; tertium verò à medijs illuminari, intelligereque & ſe & ſuperiora inferioraque, vti Pſellus ait. Ad hos tres ordines facilè accommodari poſſunt Hierarcharum ordines à S. Dionyſio recenſiti. Nam S. Dionyſium huius Angelicæ diſpoſitionis notitiam aliquam habuiſſe patet, quod ijſdem ferè nominibus vtatur, quibus vſus eſt Zoroaſter: meminit enim Teletarcharum & Amilictorum, de quibus poſtea. Sed cùm hoc myſteriorum profundum nemo hucuſque rectè interpre-

Pater omnia perfecit, & tradidit Menti ſecundæ.

Zoroaſter.

Fundum Paternum ex tribus Triadibus compoſitum.

Tres Triades quæ.

Intelligibiliũ tres ordines ex Zoroaſtro.

Pſellus. S. Dionyſius. Zoroaſter.

pretatus sit, mearum partium esse ratus sum, totius huius Ægyptiaco-Chaldaicæ Theologiæ tenorem, quantum ingenij vires permittent, hoc loco exponere. Quod antequam fiat, primò textum ipsum ex Plethone adducere visum est; sic autem dicit in Oraculorum Chaldaicorum expositione: *Chaldæi septem Mundos statuunt corporeos, igneum vnum eumque primum, post hunc tres æthereos, deinde tres materiales, è quibus vltimus terrestris dicitur, & lucis osor, qui locus est subter Lunam, in se etiam materiam complectens, quem fundum nominant. Vnicum arbitrantur esse rerum omnium principium, idque proficentur vnum esse, & bonum; deinde colunt* πατρικὸν βυθὸν *id est, Paternum quoddam fundum ex tribus trinitatibus compositum, quælibet autem trinitas habet Patrem, Potentiam, & Mentem. Postea sequitur Iynx mente comprehensibilis. Huic proximi sunt* συνοχεῖς, *id est, Mundorum Rectores,* ὁ ἐμπύριος, ὁ αἰθέριος, καὶ ὁ ὑλαῖος, *id est, igneus, æthereus, & materialis; post Rectores,* τελετάρχαι, *id est, cæremoniarum Principes. His succedunt perennium fontium Patres, qui & Mundi Ductores nominantur,* πηγαῖοι πατέρες, οἱ καλούμενοι κοσμαγωγοὶ, ὧν ὁ πρῶτος ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα λεγόμενος· μεθ' ὃν ἡ Ἑκάτη· εἶτα ὁ δὶς ἐπέκεινα· μεθ' ὃν τρεῖς ἀμείλικτοι, καὶ τελευταῖος ὁ ὑπεζωκός. *id est, quorum primus semel suprà dictus est, post quem Hecate, deinde is, quem bis suprà nominauimus, ab hoc sunt tres implacabiles, & omnium vltimus* ὑπεζωκὸς, *id est, Succinctor. Venerantur quoque fontanam triadem fidei, veritatis, & amoris dicunt; etiam archicum Solem à Solari fonte, & Archangelicum, & fontem sensus, & fontanum iudicium, & fulmineum fontem, & fontem dioptrarum, & characterum fontem insidentem incognitis synthematis, fontanasque summitates Apollinis, Osiridis, Mercurij. Martiales verò fontes dicuntur centrorum, & elementorum, & somniorum zonam & fontanam animam. Post fontes dicunt esse principia, sunt enim fontes principijs principaliores. Zoogonorum principiorum summitas Hecate vocatur; Medietas anima archica; Finis virtus archica. Azonæ præterea apud ipsos sunt Hecatæ, vti Triecdotis, Comes & Ecclistica. Azonici verò apud ipsos Dij sunt; Serapis, Dionysius, & Osiridis Apollinisque catenæ. Azonici vocantur, quia in libertate viuunt, potestatem exercentes in zonam, superfedentes manifestis Dijs. Zonai verò vocantur, quia cœlestes zonas separatim circumuoluentes, ea quæ hic sunt, administrant; diuinum enim genus apud ipsos est zonæum, cui distributæ sunt Mundi sensibilis regiones, quas circa materialem locum forte distributas cingit. Post zonas verò est inerrans circulus continens septem sphæras, in quibus sunt astra.* Atque hæc est Theologiæ Ægyptiaco-Chaldaicæ anacephalæosis: in qua explicanda cùm nemo, quod sciam, industriam suam hucusque contulerit, quid tot Deorum triades, tot nominum concatenatæ series sibi velint, & quomodo verè & propriè intelligendæ sint, Deo dante interpretandum duximus.

Theologiæ Ægyptiacæ Chaldaicæ anacephalæosis.

Sciendum itaque primo non Ægyptios tantùm & Chaldæos, sed & omnes Orphei, Pythagoræ, & Platonis sectatores, aliquam in diuina natura triadem agnouisse; quod vti in præcedentibus amplè demostratum, ita superuacaneum quoque esse ratus sum, hîc denuò repetere. Atque adeo iuxta ineffabile illud & incomprehensum vnitrinum archetypon exemplar omnia reliqua Mundorum, tam sensibilium, quàm insensibilium syste-

Antiquorum Theologi aliquam in Deo Trinitatem agnouerunt.

ſyſtemata, veluti ſignaculo quodã inſignita, quodam modo vnitrina emerſerunt; id quod Chaldæi hoc loco innuere voluerunt. Hinc paternum profundum tribus triadibus compoſitum aſſerunt, quarum vnaquæque trias habet Patrem, Potentiam, & Mentem. Compoſitum dicunt profundum, non formaliter, quemadmodum anima & corpus in vnum hominem coaleſcunt, ſeu quod idem eſt, non intrinſecè, ſed extrinſecè per vim creatiuam. Atque hi nihil aliud ſunt quàm nouem Angelorum ordines, in tres triades, iuxta diuinæ Triadis ideam diſtincti. Hinc dupliciter profundum Paternum ſumi poteſt: primò intrinſecè, in quantum tota paterna cognitio & perfecta ſuiipſius comprehenſio, in profundo, id eſt, Verbo ſeu Filio ſuo ſolo terminatur; eſt enim, vt Zoroaſter ait, finis paterni fundi, & fons mentalium, neque progreſſus eſt, ſed manſit in paterno profundo, & in adyto per Deonutriens ſilentium. Secundò extrinſecè, in quantum opera ad extra reſpicit; & ſic profundum hoc Angelicum ex tribus triadibus compoſitum rectè dici poteſt. Profundum autem paternum tribus conſtat, quæ ſunt Pater, Potentia, & Mens; & reſpondent Patri, Verbo ſeu Filio, & Spiritui ſancto, apud Catholicos; apud Ægyptios Hemphtæ, Ammoni, Ichtoni; apud Cabaliſtas כתר, חכמה, בינה Coronæ, Sapientiæ, Intelligentiæ; apud Orpheum & Græcos Cœlo, Saturno, & Ioui. Atque hæc eſt Sacroſancta illa Trias, vnus Deus, ſub myſticis verborum inuolucris indigitatus, vel potiùs adumbratus, Pater, Filius, & Spiritus ſanctus, trias ſub vnitate naturæ perfecta, quæ omnia permeans, ab omnibus ſegregata, in ſuæ dignitatis & ſupereminentiæ abyſſo ſeſe à noſtris ſenſibus, & à noſtris cogitationibus in altum rapuit.

Explicatio Theologiæ Antiquorum de Trinitate in Diuinis.

Profundum paternum dupliciter ſumi poteſt.

Profundum Paternum tribus conſtat.

Iuxta hanc itaque triadem omnes creaturarum ordines & gradus ſignatos eſſe, Veteres crediderunt. Prima quidem Trias Intelligibilium tantùm ordinem continet; ſecunda intelligibilium ſimul & intellectualium; tertia denique intellectualium tantùm, vti diximus, ordinem continet. Primus ordo dicitur Iyngæus, quæ ſunt primigeniæ Dei creaturæ, ſublimes, arduæ, ab omnibus non dicam ſenſibus, ſed & cogitationibus abſtractæ Mentes; quæ non incongruè Seraphim, Cherubim, & Thronis æquiparantur: nam vt rectè Zoroaſter docet. Νοούμεναι ἴυγγες πατρόθεν νοοῦσι καὶ αὐταί, *intellectæ Iynges à Patre, intelligunt & ipſæ;* καὶ βουλαῖς ἀφθέγκτοις κινούμεναι ὥστε νοῆσαι; *Conſilijs ineffabilibus mouentur vt intelligant.* hæ lucidos Mundos ſcandunt, Patriſque opera intelligentes ſenſibilibus operibus & corporibus ea reuelarunt. Hinc non malè ab Ægyptijs depinguntur humanâ facie, reliquo corpore pennarum alarumque multiplici amictu veſtitæ, vt in ſequentibus 3 figuris apparet. Sequitur hanc Iyngæam triadem, Trias Synochorum, id eſt, Mundi Rectorum, quorum primus ordo Patrum eſt empyreus, ſecundus æthereus, tertius hylæus; primus in empyreas Mentes influit, ſecundus in æthereas, tertius in hylæas, quibuſcum numerantur Telutarchæ, id eſt, Principes cœremoniarum. Tertia Trias continet Fontanos Patres, qui & Mundi ductores dicuntur; huius triadis primus ordo continet eos, qui ſemel dicuntur, id eſt, ob ſummam eorum excellentiam & naturæ ſublimitatem intelligibiles tantùm ſunt,

Ordines tres Creaturarum

Iyngæorum trias & ordines tres.

Zoroaſter.

Synochorum trias, & ordines tres.

Mundi ductorum trias, & ordines tres.

ſunt, & vix mente humana attingi poſſunt; ſecundus ordo continet Hecates, id eſt, innumerabili idearum fœtura prægnantes; tertius ordo Amilictorum eſt, quæ ſunt potentiæ inflexiles, rigore ſummo diuinum vindicantes honorem; quorum pediſſequi ſunt Hypozoci, id eſt, Succinctores, ad Præſidum ſibi ſuperiorum mandata in executionem deducenda, parati; de quibus ita Zoroaſter; *Ex ipſo enim omnes exiliunt; Amilictique fulmina & preſtero capaces ſinus, omnilucidæ vigoris patrogenij Hecates; & Hypozocus ignis flos & fortis; immiſcens vigoris proprium robur in Synochis, & quo Mundus habet mentales ſuſtentatores, inflexiles.*

Intelligibilis Mundi nouẽ ordines.

Atque hi ſunt nouem Intelligibilis Mundi ordines, quibus veluti tribus triadibus Paternum fundum compoſitum eſſe Zoroaſter docet: Quæ omnia ampliùs explicata ſunt in Sphynge myſtagoga, in expoſitione effatorum Zoroaſtris. Vidimus Intelligibilis Mundi triades, nunc triades Siderei Mundi parumper contemplemur.

Trias fontana intelligentiarum Mundi Præſidum.

Venerabantur Chaldæi, vt textus docet, inter alia quoque triadem fontanam fidei (id eſt, curæ fidelis rerum ſibi commiſſarum,) veritatis, & amoris; quæ trias erat Intelligentiarum Mundi Siderei præſidum; vocabaturque trias fidei, id eſt, curæ fidelis; veritatis, id eſt, conſtantis in operationibus eorum virtutis; amoris, id eſt, inclinationis ſummæ, & ſympathiæ cuiuſdam in procuranda ſalute & conſeruatione rerum ſibi commiſſarum. Fontes autem fingebant ſeptem, qui appoſitè ſanè miro quodam modo in Mundo Intelligibili & Intellectuali reſpondebant ſeptem corporeis ſiue materialibus fontibus Planetarum. Primus fons vocatur Archicus, id eſt, Imperatorius, & à ſonte materiali Archangelicus, quem & Mundum Solarem aliàs vocant, quia hic tanquam Princeps & Dux Chorum reliquorum agebat. Secundus fons erat fons ſenſus, ſiue ſenſitiuæ naturæ, ex quo veluti ex Oceano quodam omnia ſenſitiuæ naturæ conſentanea profluebant, & correſpondebat Saturno præſidi ſenſus. Tertius fons erat fontanum iudicium, & competebat Ioui, veluti totius iudicij, rerumque ad œconomiam Sideream, Mundumque politicum rectè adminiſtrandum neceſſariarum copiam ſuppetebat. Quartus fons dicebatur fulmineus, & Marti rectè competebat, cui proprium eſt, fulminibus, bellorum terriculamentis, cædibus, peſte, ſimilibuſque malorum

Fontes ſeptẽ Planetarum.

immiſ-

immiſſionibus, Mundum ſceleribus immerſum infeſtare. Quintus fons ſpeculorum dicitur, & Lunæ apprimè competit, quæ eſt veluti Solaris Mundi ſpeculum. Sextus fons amoris dicitur, & conuenit Veneri, ex quo omnes gratiæ & chariſmata in Vniuerſi ornamentũ procedunt. Septimus fons eſt characterũ, & continet ſummitates fontanas Apollinis, Oſiridis, & Mercurij. Characterum fons dicitur incognitis ſignis & ſymbolis incumbere, quia ex hoc fonte omnis ſapientiæ & diuinationis occultæ circa rerũ euentus, quæ non niſi per abditos naturæ characteriſmos cognoſcebantur, fœturam procedere credebant. Atq; horum nonnullos Azonos, id eſt, ſine zonis, alios Zonæos aſſeruerunt: illi ob ſummum quod obtinebant in Mundum præſidium, nulli certæ zonæ alligebantur; hi contrà liberè circa cœli zonas voluuntur, & immediatũ gubernãdi munus obeunt. Sequuntur hos fontiũ materialium triades, & eſt Mundus Elementaris, triplici ſymbolorum triade inſignitus. Prima trias principiorum animalia procreantium, ſummitas Hecate vocatur; media ſummitas, anima archica ſiue principalis; extrema ſummitas, virtus archica appellatur: prior animalium procreationi, ſecunda animarum introductioni, tertia virtutum vnicuique rei ad operandum neceſſariarum diſtributioni præſidebat. Secunda trias æonia Chaldæorum, Ægyptiorumque trias Hecatica, continebat τελεσιουργὸν, κωμὰς, & ἐκκλυστικὴν. Τελεσιουργὸς triplici Mundo omnia confert: κωμὰς in omnibus triplicis Mundi vicis & compitis habitat: Ecclyſtice ſpiritu ſuo omnia concludit: quæ omnia fuſiùs explicata ſunt in Obeliſco Pamphilio fol. 518. Poſt has Zonas circulus tandem Zodiacus occurrit, ſeptem orbes Planetarum complectens, quorum dicti Intelligentiarum ordines præſidere credebantur. Tertia trias Deorum erat Azoniorum, id eſt, Serapidis, Dionyſij ſeu Bacchi, & Oſiridis & Apollinis Geniorum Siræ in catenæ morem connexæ, quibus omnia & ſingula trium Mundorum membra mirâ quâdam ratione ad totius conſpirationem connectuntur.

Zonæi & Azoni.

Fontes materiales, & eorũ trias.

Atque hæc fuit Philoſophia, ſeu potiùs Theologia veterum Chaldæorum Zoroaſtris: quæ quidem ſi cum Ægyptijs ritè conferatur, prorſùs eandem eſſe reperies, terminis tantùm immutatis. Nam in Pimandro & Aſclepio Hermes varios Deorum ordines, vti ſunt Vſiarchæ, Horoſcopi, Decani, Pantomorphi; Dæmonum præterea, Heroum, atque animarum varios choros aſſignat; ſeptem quoque Zonarum meminit; quæ omnia cùm in Syſtematica Mundorum, in Aſtrologia Ægyptiorum, & Sphynge myſtagoga expoſita ſint, illuc Lectorem remitto. Hos autem diuinorum ordines, amplè, ſubtiliter, & diſertè ex mente Ægyptiorum deſcribit Iamblichus libro de myſterijs, vbi & nomina ſingulorum ordinum, eorumque officia, proprieattes, operationeſque ad longùm exhibet, vt paulò poſt videbimus, in tres triades diuiſas. Quorum primus ordo eſt principium, Deus Deorum, vnitas ex vno ſuper eſſentiam, eſſentiæ omnis principium, imò totius eſſentiæ Pater; ipſe enim eſt Ens ſupereminens, intelligibilium principium. Secundus verò ordo eſt Hemphta, cœleſtium Deorum Dux, eſtque intellectus ſeipſum intelligens, intelligentiaſque in ſe conuertens. Tertio ordini præfici-

Theologia Chaldæorum Ægyptiorum eadem.

Deorum varij ordines ex Hermete.

Iamblichus.

Deorum ordines, & triades ordinum ex Iamblico.

Prima trias Deorum principium Hemphta, Ichton

ficitur Ichton, in quo est primum intelligens & primum intelligibile, quod solo silentio colitur, manetque in Paterno fundo, & in adyto per Deo nutriens silentium, vt Zoroaster loquitur, colitur. Horum asseclæ sunt Amun occultam latentium rationum potentiam in lucem educens; & Phta, qui sine mendacio omnia & artificiosè simul cum vnitate peragit; & Osiris, bonorum omnium effector. Alteram triadem constituunt Archangeli, Angeli, Dæmones; tertiam triadem Heroes, Principatus, Principes, & animæ. Verum vt omnium responsum Lector curiosus luculentiùs peruideat, hîc verba Iamblichi ad longùm adducenda putaui; ex quibus patebit, Zoroastræam & Hermeticam Theosophiam prorsùs eandem fuisse; sic autem loquitur: *Deorum pulcbritudo occurrit inæstimabilis, incomparabilis, admiranda, suprà modum delectans, Archangelorum, Angelorumq; consimilis, sed gradatim inæqualis. Dæmon, & Heroum spiritus per se apparentes, pulchritudinem in speciebus determinatis habent: sed illi secundùm rationes essentiæ, hi secundùm fortitudinis actum. Principatuum pulchritudo principalis est & natiua, Principum ficta, adornata, elaborata. Animarum pulchritudo in rationibus consistit determinatis quidem, sed diuisis magis, quàm in Heroum forma, sub vna tamen specie comprehensis. Deorum actiones effectusq; velociores sunt quàm intelligentia deprehendere possit, sed interea penitùs stabiles. Archangelorum celeritas mixta est quodammodò efficacibus actionibus: Angelorum cum motu: neque pariter habent, vt vnà cum dicto perficiant. Dæmonum actiones celeriores apparent, quàm sint effectu & veritate. Heroës magnificè quidem incedunt ad actionem, tardiùs tamen quàm Dæmones peragunt. Principatus cum authoritate & imperio veniunt ad agendum. Principum conatus plurimam quidem habet emphasin, sed deficit ab effectu. Animarum actiones mobiliores sunt, quàm Heroum, sed debiliores. Deorum apparentium magnitudo totum Cœlum occupare videtur: quam incedentem, nec terra putatur sustinere posse. Archangelis apparentibus, partes Mundi quædam commouentur, & lumen præcedit in se diuisum; ipsi verò pro magnitudine dominationis suæ, magnitudinem lucis & figuræ præ se ferunt. Angelica forma & lux & minor est, & diuisa magis. Dæmonum magnitudo formaque diuisa magis & minor. Heroica rursus angustior, aspectusque magnanimus. Principatus prægrandes & vasti. Principes inflati superbique insolentes apparent. Animarum effigies inæquales, Heroibusque minores. Denique quilibet pro magnitudine potentiæ suæ & Imperij latitudine, magnitudinem formæ lucisque præfert. Deorum spectacula prælucida nobis occurrunt, fulgentiaque ad summum, & splendore dearticulata mirificè, & lucidiora quàm sint re vera. Archangelorum vera, perfectaque. Angelorum effigies speciem eandem seruant, præterquàm quòd à notitiæ plenitudine, agnitionis discretione deficiunt. Dæmonum exilia, & quasi caduca. Heroum exiliora. Principatuum perspicua. Principum obscura, sed vtraque imperiosa. Animarum vmbrosa. Deorum imagines quàm plurimo splendore coruscant; Archangelorum quoque præfulgidæ; fulgidæ insuper Angelorum. Dæmones vt turbidus ignis apparent. Heroës mistum lumen ex pluribus habent: Principatus quidem purius: Principes autem ex dissimilibus contrarijsque confusum ostendunt. Animæ ignem reddunt plenum ex multis generationis admistionibus, atque diuisum. Deorum imagines occurrunt*

Altera trias. Tertia trias. Iamblichus Zoroastri & Hermetis Theologiam fusè describit.

tan-

tanquam ignis indiuiduus ineffabilisque, implens vniuersum Mundi profundum. Archangelorum ignis etiam indiuisus, habens circa se, vel ante, vel retrò, quàm plurimam multitudinem. Angelorum diuisus ignis, sed in ideis absolutissimis. Dæmonum magis quoque diuisus, sed angustiùs circumscriptus facilè exprimendus, & apud illos qui superiora viderunt, facilè contemnendus. Heroicus ignis habet quod horum consimilia, sed non æqualia. Principatuum ignis apprimè lucidus: Principum aliquid habet opaci: animarum valde diuisus & multiformis, atque ex multis Mundi naturis admistus. Deorum ignis omninò stabilis est aspectu: Archangelorum stabilitatis particeps: Angelorum stabiliter mouetur: Dæmonum instabilis: Heroum properantior: Principatuum quietus aduenit: Principum verò tumultuosus: Animarum ignis multis motibus transmutatur. Dij animas perfectissimè purgant: Archangeli sursum reuocant: Angeli tantùm soluunt à materiæ vinculis: Dæmones ad naturam trahunt, Heroës ad curam sensibilium operum deducunt: Principatus quidem præsidentiam Mundanorum: Principes verò materialium studium exhibent, Animæ cùm apparent, contendunt, trahuntque in generationem. Quicquid purum firmumque est, in imagine nobis occurrente, superioribus attribuito generibus. Iam verò præfulgidum eius, quodue in seipso firmiter permaneat, Dijs attribue: quod verò fulget atque permanet quidem, sed quasi in alio, Archangelis: quod in alio permanens, Angelis. Item quod mobile est & vagabundum, & alienis plenum naturis, vbique inferioribus ordinibus attribuito. Dæmones mixtos in se habent Mundi vapores, feruntur que instabiliter præter vel iuxta Mundi motum. Heroibus generatiuæ spirituum compositiones admiscentur, circa quas & ipsi commouentur. Principatus eodem modo permanent, Mundanum quod habent, ostendentes: Principes materialibus liquoribus pleni sunt. Animæ superfluis maculis & alienis spiritibus sunt repletæ: quibuscùm quoties apparent, vnumquodque horum generum se ostendit. Dij materiam repente consumunt: Archangeli paulatim; Angeli soluunt ab ea, & ad sublima reuocant: Dæmones diligenter exornant eam; Heroës coaptant ad eam, competentibus vbique mensuris eam strenuè commodèq; curantes. Principatus adstant ei supereminentes, & hoc pacto seipsos ostendunt. Principes impletos se penitùs materia monstrant. Animæ puræ quidem seorsum à materia veniunt; impuræ verò materia inuolutas se nobis ostendunt. Exhibent insuper alijs nobis alia. Dij præsentes dant corpori sanitatem, virtutem animæ, menti sinceritatem: omnia nostra in propria principia reuocant. Quod in nobis est frigidum letbiferumque, delent; calorem fouent, efficacioremque reddunt ad vitam. Faciunt quoque vt omnia animæ mentique congruant, & mensurentur eisdem, harmoniâque intelligibili lumen effundunt. Quodque non est corpus, ostendunt tanquam corpus ipsis animæ oculis, per corporis oculos. Archangeli eadem agunt, sed non adeo sufficientia, vel permanentia, vel extra proportionem nostram. Angeli bona etiam magis particularia diuisè distribuunt, effectumq; agunt valde ab intimo eorum vigore deficientem. Dæmones præsentiâ suâ corpus grauant, morbis affligunt, aliter puniunt, animas quoque ad naturam trahunt, & à corporibus cognatoque eorum sensu non discedunt: atque eos, qui ad ignem cœlestem diuinumue contendunt, circa locum inferiorem detinent, nec à fati vinculis soluunt. Heroës alia Dæmonibus similia faciunt: proprium verò id habent, quòd ad

opera quædam generosa magnaque nos suscitant. Principatus apparentes bona largiuntur mundana, resque vitæ huius omnes suppeditant: Principes materialia terrenaque bona. Animæ cùm apparent, si animæ sunt puræ in ordine Angelico constitutæ, sursum reuocant, salutem animo præbent, spemque sacram, sacraque dona quæ sperantur. Animæ impuræ ad generationem detorquent, spem frustrantur, eius fructus auferentes, passionibusque intuentes implent, animam corpori copulantibus. Ordinem quoque, quem vnusquisque obtinet in apparendo, designat. Dij ostendunt Deos, vel Angelos circa se adstantes: Archangeli Angelos præferunt vel præcurrentes, vel circumstantes, vel sequentes, siue aliam quandam turbam Angelorum quasi stipatorum circumuallantium: Angeli opera ordini suo congrua præferunt. Boni Dæmones opificia sua & bona quæ tribuunt, in conspectum adducunt; Dæmones vltores ostendunt suppliciorum species: Dæmones alij quomodocunque praui occurrunt circundati feris lethiferis voracibusque: Principatus Prouincias Mundi quasdam secum demonstrant: Principes conditionem materiæ ordine carentem, errantemque secum afferunt in conspectum. Anima quidem tota in nulla particularium specie detenta, ignem ostendit sine certa specie circa Mundum totum: quo animæ Mundanæ natura significatur indiuisa, & vna, & nulli addicta speciei; Anima purificata igneam ostendit figuram, ignem purum, & lumen micans, simulque stabile, & ipsa vnà cum duce sublimi sequitur bonâ voluntate gaudens, atque ita in operibus suis ordinem, quem obtinet patefaciens. Anima verò quæ deorsum labitur, occurrit trahens secum signa vinculorum atque pœnarum, materialiumque spirituum compositione se grauatam ostendit: turbationibusque materiæ dissimilibus occupatam; seque subdentem imperio Dæmonum generationi fauentium. Singuli cùm apparent, ostendunt prouincias sortesque, quas sortiti inhabitant: aërei quidem ignem aëreum, terreni verò terrenum atque nigrum; cælestes autem ignem splendidiorem: atque in his tribus terminis; omnes distributi sunt eorum ordines. Dij demonstrant omnium ordinum principia in se cùm apparent: Angeli declarant se ab Archangelis dependere; Dæmones Heroësque patefaciunt se superioribus ministrare; quamuis aliter hi quàm illi. Principatus Principesque præfecturam ostendunt; illi circa Mundum, hi circa materiam. Animæ declarant se superiorum postrema tenere, vnde vnà cum seipsis primi quidem prima loca designant, secundi secunda, tertij tertia, cæterique deinceps eodem ordine. Hæc Iamblichus.

Ex quibus apertè patet, quæcunque suprà ex Zoroastre de ordinibus Mundi Intelligibilis dicta sunt, Ægyptiorum dogmatis prorsùs congrua esse; quæ omnia ijsdem penè verbis recitat Proclus ex mente Platonis libro de anima & Dæmone, quemadmodum vnum cum altero comparanti patebit. Catenæ quoque Deorum Dearumque, quas Orpheus sub Poëticis figmentis & inuolucris pertexit, non aliò nisi ad has mundanorum Numinum σειρὰς alludere videntur. Huc reuocari quoque possunt omnia illa, quæ in Cabala Hebræorum de Sephirothicis influxibus & canalibus fusè ex mente Cabalistarum recitauimus. Huc Plotinus lib. de tribus mundanorum Ductorum triadibus respicit; Damascius autem Platonicus Philosophus ea ad mentem Ægyptiorū pulchrè explicat. Verùm cùm hæc omnia in Bembinæ tabulæ interpretationem distulerimus, hic consultò breuiores esse voluimus.

Proclus.

Catenæ Deorum.

Canales Cabalistarum *Plotinus.*

C A P V T V.

De Ideis, & quid per eas Veteres Theologi, Zoroaster, Hermes, Orpheus, Pythagoras, & Platonica denique schola intellexerint.

CElεberrima illa de Ideis doctrina primò ab Ægyptijs & Chaldæis originem inuenit; à quibus Orpheus, Aglaophemus, & ab his Pythagoras haustam eã Græciæ intulerunt; quam summo studio cultam Plato denique ad posteros transuexit; vt proinde falsissimè primò hanc doctrinam Socrati adscribat Aristoteles: dicit enim Socratem, dum definitiones venaretur, in vniuersalis speciei notitiam venisse, atque ita speciem formamque quandam in sua mente collegisse, & constituisse, quam postea altiùs Plato euexerit, & in abstractum sustulerit, ideamque vocârit, eamque primus coluerit, & in Philosophiam introduxerit; figmentum Aristotelicum falsò Socrati & Platoni affictum, cùm omnia penè Veterum Ægyptiorum Chaldæorumque monumenta plena sint de Idearum doctrina; imò tota hieroglyphicorum doctrina nihil aliud quàm idealium mysteriorum continuus quidam contextus sit, vt suo loco videbitur. Certè Mercurius Trismegistus in omnibus ferè suis posteritati relictis monumentis, creberrimam de Ideis mentionem facit, vti in Pimandro, Asclepio, Minerua Mundi, alijsque patet; siquidem hic initio Pimandri fatetur, per conuersam Dei Patris Ideam, se in mente sensisse lucem viribus innumeris præditam. Et eodem dialogo ad finem sermonis primi, cùm vniuersam naturam Dei imaginem nominat, agnoscit, (quod postea ex Platone ostendere conabimur) in eodem rerum Opifice, vel in eius Filio, omnium quæ naturâ constant, exemplar inesse & Ideam; & sermone secundo, Deum vnicum appellat ipsum bonum, boniquè Ideam; & sermone octauo, *Plenus,* inquit, *Deus Pater ideis omnibus qualitates inserens in sphæram veluti in gyrum omni qualitate circumscriptis.* Et sermone duodecimo, non solùm in Deo rerum omnium Ideam agnoscit, sed apertè vult, præter hunc Mundum Sensibilem, alterum exemplarem esse atque Intelligibilem, in quo huius Idea consistit. Zoroaster verò tùm in Oraculis suis, tùm vt est apud Proclum in 3. Commentario in Parmenidem, passim earum meminit; quomodo videlicet ex hoc idearum fonte multitudo emanârit, & quomodo iuxta illas Mundus factus sit; quòdque eæ omnium Mundanorum Systematum motrices sint, & quòd omnes per essentiam intellectuales sint, conceptus Patris, typus & exemplar Mundi. Sed audiamus mentem Zoroastris apud Proclum, sic de Ideis ratiocinantem: *Paterna Mens summo consilio intelligens produxit omniformes Ideas; quæ fonte ab vno euolantes exilierunt; à Patre enim erat consilium finisque; sed sunt diuisæ, intellectuali igni partitæ in alias intellectuales. Rex siquidem Mundo multiformi præposuit typum intellectualem, typum incorruptum; cuius ad ornatum vestigium induxit formis, per quas Mundus omnigeneis Ideis gratiosus apparuit;* qua-

Idearum doctrinæ origo ab Ægyptijs & Chaldæis.

Idearum doctrina falsò ab Arist. adscribitur Socrati.

Hieroglyphicorum doctrina Idearum contextus.

Trismegisti monumenta de Ideis loquuntur.

Proclus Zoroastrum de Ideis loquentē introducit.

quarum vnus fons, ex quo prodeunt, diuisæ aliæ sine latitudine per Mundi corpora fluentes; quæ circa formas ingentes examinibus similes feruntur mutatæ, circaque aliunde alia; conceptus intellectuales à fonte Paterno multùm decerpentes ignis florem in somnis temporis; summitas primigeniæ Ideæ prima à Patre scaturijt, huius per se florens fons. Vbi apertè patet, Ideas diuinæ Mentis exemplaria quædam esse, quæ ab vnitate superessentiali, per actum creatiuum foras παλλόμενα emergant exiliantque; quæ quidem in diuino intellectu vnitæ, extra eum verò diuiduam naturam adipiscuntur. & cœtera, quæ ex citati loci contextu perspicua sunt. Quonam igitur ratiocinio Veteres in tam sublimium rerum contemplationem peruenerint, dicendum est.

Veteres quomodo in Idearum cognitionem venerint.

Primò enim Mundum hunc nequaquam à se esse posse, multò minùs reliqua Mundanæ machinæ membra & partes, sed ab alio necessariò omnia hæc esse cognoscebant; non quidem à natura particulari, neque ab vniuersali, non ab vniuersali vita corporea, non ab anima irrationali, neque ab intellectu participato; ergò necessariò ab intellectu imparticipato & independente, intellectu absoluto & essentiali, qui Vita vitarum, Ens entium, Vnitas omnium vnitatum est. Atque ex hac vnitate, quam vnitatem appositè ἀρχέγονον ἰδέαν Zoroastres vocat, omnes reliquæ vnitates veluti ex perenni quodam fonte promanabant. Deus itaque Mundum conditurus seipsum cognoscens, & veluti causam rerum omnium planè comprehendens, illa omnia pariter, quorum causa futurus erat, vitas videlicet rerum, essentias, & vnitates, tanquam in æterno diuinæ essentiæ sinu contentas, necessariò cognoscebat; quæ cùm causæ sint in immobili illa causa causarum, omnium ad extra productorum causas quoque esse necesse est; vt qui in suo esse omnibus ordinem statuat, & suum esse est ipsum intelligere. Seipsum itaque intelligendo omnium factor erit & conditor. Ergo quæ extra se producit, similia esse necesse est ijs, quæ intra se continet; omnis enim in essentia actio talis est, vt ea quæ ex essentia prodit, ab ea dependeat; atque hinc est, quòd omnis causa similem sibi producit effectum. Interiores itaque illæ causæ Ideæ sunt rerum, quæ similes ad extra ab essentia proferuntur: cùm enim omnia entia varietate inter se distincta, intellectus conditor intra se habeat, & per eam actionem quæ essentiæ est, proferat actionem secundam, quæ est ex essentia; vtique omnia per hanc fiunt, & ab eis dependent; varietas autem rerum in Mundo ab vnitatum, quæ intra intellectum conditorem sunt, varietate prouenit. Deus itaque aut simplicissima Mens est habens suam in perpetuo intelligendi actu essentiam, aut substantia quædam, cui hic intelligendi actus inesse dicatur: quodcunque Deo attribuerimus, non potest esse sine perpetuo intelligendi munere; nullum verò intelligendi munus sine intelligibili, quoniam hoc illius obiectum est; ergo apud Deum semper & ab æterno intelligentem sempiterna quædam intelligibilia esse oportet, eademque iuxta diuinæ naturæ conditionem æterna & immobilia. Atque hæ sunt iuxta Veteres Ideæ seu Iynges in mente diuina existentes, conceptus, & rerum faciendarum exemplaria quædam, iuxta quæ & Mundus, & omnia quæ in Mundo sunt, creata sunt. Quam

doctri-

nam non Veteres tantùm Ægyptij summo studio coluerunt, sed & Platonici omnes ambobus brachijs, vt dici solet, amplexati sunt. Quin & SS. Patres eam magni fecerunt, vt patet ex S. Augustino l. 5. c. 15. de Genesi ad literam, vbi explicans illud D. Ioannis: *Quod factum est, in ipso vita erat*; de Ideis Platonicis sic philosophatur. *Id quod per ipsum factum est, vita esse in illo intelligatur; in qua vita vidit omnia, quando fecit; & sicut vidit ea, sic fecit; non propter seipsum videns, sed in seipso ita enumerauit omnia, quæ fecit; nec alia visio ipsius & Patris; sed vna, sicuti vna substantia; nam & in libro Iob, ipsa Sapientia, per quem facta sunt omnia, sic prædicatur; Sapientia vnde inuenta est, vel quis locus Scientiæ? ignorat mortalis viam eius, nec inuenietur in hominibus*; & paulo post: *Audiuimus eius gloriam, Dominus commendauit viam eius. ipse enim omne quod est sub cœlo, perfecit, & nouit quæ sunt in terra, omniaque fecit; ventorum libramenta atque mensuras quando fecit; sicuti vidit, enumerauit.* Quibus omnibus, inquit Augustinus, probatur, *quòd hæc omnia priusquàm fierent, erant in notitia facientis, & & vtique ibi meliora, vbi veriora, vbi æterna & incommutabilia; quanquam sufficere debeat, vt quisque nouerit & inconcusse credat, quòd Deus hæc omnia fecerit; non opinor quenquam esse tam excordem, vt Deum quæ non nouerat, fecisse arbitretur. Porrò si nouerat ea priusquàm fierent; apud eum erant eo modo nota, quo sempiternè atque immutabiliter viuunt & vita sunt; facta autem eo modo, quo vnaquæque creatura in genere suo est.* Idem Augustinus, cùm alijs locis multis hanc Platonicorum sententiam approbat, tùm c. 28. l. 7. de Ciuit. Dei, scribit Varronem voluisse Ideam Mineruæ nomine à Poëtis Philosophiam suo more inuoluentibus significatam, quòd hæc Iouis Sapientia sit, ex eius cerebro nata. Atque in quæst. 83. quæst. 46. postquàm distinxit Ideas in Deo, & in humana mente valde repurgata, hæc subijcit: *Quis Religiosus, aut vera præditus religione tales Ideas negabit? certè nullus, nisi dicere velit, quæ sunt à Deo, non habere vt sint, aut ab illo non regi, neque gubernari; aut si hoc dederit, affirmare velit, id sine cognitione & ratione fieri; quod esset velle Deum agere, quæ agit, temerè; quæ cùm omnia sunt absurdissima, necesse est, vt Ideas ponamus.* Quæ quidem omnia eò pertinent, vt intelligamus, ad rerum procreationem, nè temeraria & fortuita videretur, Ideas veluti prima quædam Opificis exemplaria ponendas esse; quæ quidem vt ἄτακτα sint, & rerum inferiorum mutationes haudquaquam indeterminatæ sint, in naturæ & Opificis huius rationibus ordinem quendam præexistere necesse est; de quo fusè tractantem vide Platonem, vbi Socratem cum Hippia disputantem introducit: cùm enim effectus Dei in seipsis substantiæ sint, nullo modo in eo tanquam accidentia quædam & multæ substantiæ concipi possunt aut debent; sunt itaque ibi vna quædam, id est, ipsamet Dei substantia; oportet itaque in Deo cuncta modo quàm perfectissimo inueniri, atque vniri illi, sibique inuicem perfectissimè; nequeunt autem subliminiori modo in Deo esse, quàm si sublimissimè tùm Deo, tùm sibiipsis, ac si in Deo sint ipse Deus, vniantur. neque tamen absolutè Idea diuina est substantia, sed quatenus huius vel illius speciei quoddam veluti exemplar est & παράδειγμα.

Platonici Idearum doctrinam amplectuntur

SS. Patres Idearum mentionem faciunt. S. Augustinus

Ideæ in creatione Mundi rerum exemplaria.

Plato.

Quo-

Quocirca vt rationes ex vna essentia plures intelliguntur, sic plures dicuntur Ideæ; respectusque eiusmodi, quibus Ideæ multiplicantur, non à rebus ipsis efficiuntur, sed ab intellectu diuino suam cum rebus essentiam, si ita loqui liceat, comparante; suntque hæc prima omnium Theologia, quàm Ægyptij siue à Zoroastre, siue Hermete haustam, & tanquam arcanorum omnium arcanissimum hieroglyphicis symbolis tectam, posteritati tradiderunt, animamque ritè perpurgatam, earum continuâ consideratione, ad Ideam suam, ex qua profluxit, redire posse autumabant. Verùm hæc omnia hieroglyphica in tabulæ Bembinæ interpretatione curiosi Lectoris oculis exhibita, contemplare. Nam vti omnia, quæ in Mundo sunt entia, à Paterna Mente primùm emanasse opinabantur, ita omnia veluti, diuinæ essentiæ quasdam particulas sanctè venerabantur; in hoc vnico delusi, quòd diuinitatem in dictas particulas quasi sectam dum opinarentur, πολυθεότητος seu Idololatriæ prima fundamenta iecerint, vt suo loco & dictum est, & fusè dicetur citato loco, & suprà Classe VI. Cap. II.

CAPVT VI.

De Anima seu forma Vniuersi, iuxta mentem Aegyptiorum, & Platonicorum.

Anima Mundi iuxta Veteres.

VEteres Hieromystæ in hoc vnicum concordare videntur, quòd essentia possibilis ad actualem existentiam deduci minimè possit, nisi per essentiam quandam actu existentem, cùm nihil seipsum producere possit, neque causa suiipsius esse possit, esset siquidem antequam esset. Consequens itaque est, vt quod aliud ad actualem existentiam producit, summo consilio & intentione, vt Zoroaster loquitur, agat; vt sic dispositione rationabili ad actualem existentiam non fortuitò aut casu perueniret. Atque hanc sublimem naturam, alij Mentem, alij Intelligentiam; Mundi Animam alij, alij fatum in substantia, alij, vt Platonici, complexionis necessitatem nominârunt; nam sic existimabant possibilitatem (verba sunt Cusani Cardinalis) necessitate per ipsam determinari, vt sit nunc actu, quod priùs esse potuit; siquidem in illa mente rerum formas actu intelligibiles esse aiebant, sicuti in materia aptitudine quadam potentiali; ita vt ipsa complexionis necessitas in se veritatem formarum continens, vnà cum ijs, quæ ipsas concomitantur, cœlum moueret; vt mediante motu tanquam instrumento potentialem aptitudinem ad actum, & quantò conformiùs posset, conceptui veritatis intelligibili æqualem, formâ concessâ vt in materia est, deduceret. Formas itaque veras in anima Mundi, natura priùs esse, quàm in rebus. Placuit autem Platonicis talia distincta ideata plura quidem esse, sed illa cum naturali quodam ordine ab infinita vnitate, in qua omnia vnum sint, procedere, eo pacto, vt Deum asserentes, animam simul Mundi statuerent, atque eam diuinæ mentis quandam veluti explicationem innuerent, ita vt omnia, quæ in Deo concipiuntur esse per modum vnius exemplaris, sint in Mundi anima

Cusanus.

Platonicorum de Anima Mundi sententia.

ma veluti per modum plurium & distinctorum, Deumque naturaliter hanc necessitatis complexionem, animam verò Mundi naturaliter motum, motum verò temporalem rerum explicationem præcedere: atque hæc temporalis explicatio ordinem naturalem, qui est in anima Mundi, sequitur, diciturque à Platonicis fatum in substantia, ab ea enim fatum descendere arbitrabantur. Porrò ab anima Mundi omnem motum descendere aiebant, quamque totam in tota & in qualibet Mundi parte existere dicebant, tametsi non easdem virtutes in omnibus partibus exerceat; sicuti anima rationalis in homine licet tota in toto, & tota in qualibet parte, tamen in capillis & corde non eandem exercet operationem; vnde in ipsa anima Mundi omnes animas siue in corporibus, siue extra ea sint, complicari voluerunt, vtpote quam totam in Vniuersum, non per partes, quia illam simplicem & indiuisibilem ponebant, sed totam in terra, vbi terram connectit; totam in lapide, vbi partium tenacitatem operatur, totam in aqua, totam in aëre, igne, arboribus diffusam credebant. Hinc Ægyptios hanc per circulum ex diuinæ Mentis centro euolutam exhibuisse, numerumque seipsum mouentem ex eodem & diuerso constantem dixisse, alibi dictum fuit, solo numero ab anima rationali distinctam, vt sicuti homo in anima ad hominem se habet, sic ipsam ad Vniuersum, omnesque animas ab ipsa, & in ipsam finaliter resolui, si demerita non obstarent, credebant. Atque hæc est sententia Platonicorum de anima Mundi; quam Orthodoxi negant; nam tametsi animam Mundi tanquam formam quandam vniuersalem omnem in se formarum multitudinem complicantem concipiant, non tamen eam tanquam formam quandam separatam, sed actu in rebus contractè existentem dicunt; est enim in qualibet re contracta rei forma; neq; vllum inter contractum & absolutum medium intercedit, vti illi sibi imaginati sunt, qui animam Mundi Mentem dixerunt. Solus enim Deus anima & mens Mundi est eo modo, quo anima quasi quid absolutum, in qua omnes rerum formæ actu existunt, consideratur, diciturque Verbum Patris; quod dum Veteres non intelligerent, eius loco animam Mundi substituerunt: cuius hieroglyphicam exhibitionem vide in tabulæ Bembinæ explicatione.

Anima Mundi causa omnis motus secundùm Platonicos.

Anima Mundi omnia implet.

Platonicorũ doctrina de Anima Mundi contraria orthodoxæ doctrinæ.

Porrò Veteres motum, per quem formæ & materiæ connexio fit, Spiritum quendam esse inter formam & materiam medium opinati sunt, huncque potissimùm in Aplane, Planetis, & terrenis rebus residere senserunt, quem & Græci postmodum Platonici sub verborum velamento non ineptè Atropon, Clothon, & Lachesin indigitarunt. Latent enim in rebus quædam euentuum causæ, vt seges in semine, quæ in anima Mundi ceu in glomo quodam complicatæ, per motuum vim & efficaciam explicentur & extendantur. Atque hunc Spiritum dixerunt Vniuersi, varioque, vt in Tomo III. videbitur, hieroglyphicorum ornatu exhibuerunt, per vniuersas Mundi semitas, & singulas eius partes diffusum contractumque, quam naturam dixerunt; vnde naturam omnium eorum, quæ per motum fiunt, quandam veluti explicationem definiuerunt. Verùm hunc Spiritum nonnulli increatum, alij meliùs, & orthodoxæ doctri-

Spiritus Vniuersi secundùm Veteres.

næ conuenientiùs, creatum esse, sine quo nihil vnum sit, neque subsistere possit, tenuerunt: quinimò totus hic Mundus, & omnia quæ in naturæ maiestate refulgent, per hunc Spiritum naturaliter per necessariam quandam connexionem id sunt, quod sunt, vt videlicet, potentia per eius medium sit in actu, & actus eius medio sit in potentia. Atque hæc est amorosæ connexionis ad vnitatem motus, vt sit omnium vnum Vniuersum: nam dum mouentur singulariter, vt sint hoc, quod sunt meliori modo, & nullum sicuti aliud æqualiter, motum tamen cuiuslibet quodlibet suo modo contrahit, & mediatè vel immediatè vt sunt vniuersum, participat, & per hunc motum res sunt meliori modo, quo possunt, & ad hoc mouentur, vt in se, aut in specie per naturalem diuersorum sexuum connexionem, (qui naturâ complicante motum vti vniti sunt, ita per diuisionem contracti sunt in indiuiduis) conseruentur. Nemo tamen hîc putet, naturam siue motum explicari per motum simpliciter maximum & absolutè, siquidem hîc vti cum quiete incidit, ita alius esse non potest, quàm ipse Deus Conditor & Motor rerum omnium immobilis. Quemadmodum enim omnis potentia est in potentia absoluta, qui est æternus, & omnium Conditor Deus; & omnis forma & actus in absoluta forma, quod est Verbum Patris, & Filius in diuinis; ita omnis connexionis motus, proportionumque harmonica ratio est in absoluta connexione diuini Spiritus, vt sit vnum omnium principium Deus; in quo omnia, & per quem omnia sunt in quadam triadis vnitate, vmbratili quâdam similitudine secundùm magis & minùs contracta secundùm gradus suos, vt alius gradus potentiæ & actus, connexionisque motuum in Intelligentijs, vbi intelligere propriè est mouere; & alius materiæ & formæ nexusque in corporeis, vbi esse est mouere. Quæ omnia admirando ingenij ausu Ægyptij sub hieromanticis symbolis obuelata posteritati consignarunt, vt suo loco amplè ostendetur.

Spiritus Vniuersali quid.

Consectarium.

Quodlibet est in quolibet quomodo intelligendum.

Atque ex dictis patet, quomodo illud Veterum, *quodlibet est in quolibet*, intelligendum sit. Cùm enim Deus ita sit in omnibus, vt omnia sint in ipso, certè omnia in omnibus, & quodlibet in quolibet esse, vel hoc ipso liquet. Vt enim quodlibet in quolibet esse posset, vniuersum naturæ ordinem vti perfectissimum præcessit omnia, atque adeo in qualibet creatura vniuersim ipsa creatura & existit, & recipit omnia, vt in ipso sint ipsum contractè; non est autem vniuersum nisi contractè in rebus; & omnis res actu existens contrahit vniuersa, vt sit actu id quod est; omne autem actu existens in Deo, est actu omnia; actus autem est perfectio & finis potentiæ; vndè cùm vniuersum in quolibet actu existat, sicut immediatè in Deo vniuersum, sequitur non esse aliud dicere, quodlibet esse in quolibet, quàm Deum per omnia esse in omnibus, & omnia per omnia esse in Deo; qui quidem absque diuersitate in omnibus est, quia quodlibet in quolibet; & omnia in Deo, quia omnia in omnibus; sed

cùm

cùm vniuersum ita sit in quolibet, vt quodlibet in ipso,& in quolibet contractè id quod ipsum est contractè; consequitur, quodlibet in vniuerso esse ipsum vniuersum, quamuis vniuersum in quolibet sit diuersæ rationis, sicuti & quodlibet in vniuerso. Hoc pacto omnia in linea sunt linea, in lapide lapis, in vegetabili anima, in vita vita, in sensu sensus, in visu visus, in auditu auditus, in imaginatione imaginatio, in ratione ratio, in intellectu intellectus, in Deo Deus. Vides igitur quomodo rerum vnitas siue vniuersum est in pluralitate, & è conuerso in vnitate pluralitas; & quomodo quælibet res actu existens ex eo quiescit, quia omnia in ipso sunt omnia, & ipsa in Deo Deus. Miranda sanè est rerum vnitas, ineffabilis æqualitas, obstupescenda, vt omnia sint in omnibus, connexio. Quiescunt itaque omnia in quolibet, cùm vnus gradus sine alio esse nequeat, non secùs ac in membris corporis, quodlibet confert cuilibet, & quodlibet membrum per quodlibet immediatè est in homine, & homo per quodlibet membrum est in quolibet; sicuti totum in partibus per quamlibet in qualibet: iterum sicuti absoluta humanitas impermiscibilis & incontrahibilis nil aliud, nisi ipse Deus est; ita contracta humanitas in homine totus homo, & contractè in singulis eius partibus, vti in oculo est oculus, in corde cor, in cerebro cerebrum, & sic de reliquis. Ex quibus quidem, ni fallor, facilè colliges, quomodo Veterum hoc epiphonema, *quodlibet esse in quolibet*, intelligendum sit. Sed de his suo loco, vti promisimus plura.

CAPVT VII.

De descensu ascensuque animarum, & metempsychosi, ex mente Ægyptiorum.

SCitum Platonicum est, Timæo teste, Mundi Opificem in stellas seu sphœras cœlestes, animas seminare; quod ita explicandum est, vt non singulæ animæ, sed animarum legiones singlis stellis accomodatas intelligi velint. Addit autem, Deum animas suis imposuisse vehiculis, ac vniuersam naturam legesque fatales edocuisse; adeoque iuxta Platonicos omnes sphœræ animarum copijs refertæ sunt; quod & Ægyptios existimasse Proclus & Iamblichus apertè docent. Descendunt verò animæ appetitu quodam in generationis sphœram tractæ. Nam vt Hermes in Pimandro ait, *Homo cùm considerasset in Patre suo rerum omnium procreationem, ipse quoque fabricari voluit, vnde à contemplatione Patris ad sphœram generationis lapsus est*. Descensus itaque animarum in corruptionis sphœram nihil aliud est, quàm intellectus à diuina Patris contemplatione ad sensibilem & elementarem Mundum conuersio, ex qua mox animæ cum terreno corpore copulationem sequi putabant; & vt Ægyptij loquuntur, animam in ipso descensu alas perdere; tantò autem deteriorem sortem experiri, quantò vehementiori appetitu in inferiora agitata fuerint; adeò vt non hominem tantùm, sed & quorumcunque animalium corpora subeant. Vnde celeberrima illa metempsychosis ab Hermete & Zoroa-

Metempsychosis Ægyptiorum.

Platonicorū dogmata de sphœrarū cœlestium Animabus.

Animarum descensus & ascensus secūdùm Platonicos.

Metempsychosis origo.

ſtre primum, vti in Pimandro eſt, Aegyptijs tradita, maximum huius peruerſi dogmatis fautorem aſſertoremque Pythagoram inuenit. Sic autem Hermes: *Num in his quæ generatim diximus, audiſti quemadmodum ab vna totius Mundi anima vniuerſæ profluunt animæ per omnem Mundum tanquam diſtributæ circumcurrentes? Harum autem animarum mutationes permultæ, partim ſanè in melius feliciuſque, partim autem in contrarium. Nam animæ quidem reptilium in aquatilia tranſmutantur; aquatilium in terreſtria migrant, terrenorum volatilia ſubeunt; aëreorum vertuntur in homines; hominum denique immortales animæ in Dæmones tranſeunt; demum in Deorum choros feliciter reuolant; anima verò in humanum corpus ipſa, ſiquidem mala perſeuerauerit, non geſtat immortalitatis quicquam, neque bono etiam fruitur; reuoluto autem itinere in reptilia præcipitatur; hæc vtique adiudicatio pœnaque eſt animæ malæ, prauitas animæ ignorantia; anima naturæ rerum bonique inſcia, orbata oculis, corporis ſeſe paſſionibus implicat.* Hæc Mercurius. Quamuis paulò poſt animam humanam aliud præter humanum corpus non ingredi aſſerat his verbis: *Humana ſanè anima non omnis quidem, ſed pia, beata eſt atque diuina; poſtquam verò huiuſcemodi anima per mortem à corporis carcere eſt exempta, cùm omne ſubierit virtutis pietatiſque certamen, aut Mens, aut Deus efficitur; certamen autem religioſæ pietatis hoc eſt, recognoſcere Deum, iniuriam nemini inferre: Anima tamen impia in natura propria remanet, à ſe ipſa nimium cruciatur, corpus quærit quod ingrediatur terrenum & humanum, aliud quippe corpus quàm humanum animam non capit humanam, neque fas eſt in corpus animæ ratione carentis, animam rationalem corruere; lex enim diuina tam nefariam degenerationem prohibet.* Plato verò in Phœdro totam deſcendentium animarum ſortem, & de animæ alis, quibus per multos circuitus & reuolutiones illa tandem in cœlum, vnde venerat, euolet, hiſce verbis deſcribit. *Regula Adraſtiæ Deæ, id eſt, ineuitabilis Numinis, hæc eſt, vt quæcunque anima Deum comitata, aliquod verorum inſpexerit, ea vſque ad alium circuitum ſit indemnis; & ſi ſemper hoc facere queat, ſit ſemper illæſa; ſi verò impotens aſſequendi non inſpexerit, & caſu aliquo vſa, opinione ad hæc prauitateq; repleta grauetur, grauata autem pennas confregerit, in terramque reciderit; tunc prohibet lex hanc in prima generatione in aliquam belluinam naturam ire, ſed iubet eam quæ plurima viderit, in Philoſophi viri, aut pulchritudinis cupidi, atque amatorij ire genituram; eam verò quæ ſecundo loco, in Regem legitimum, aut bellicoſum virum, aut imperatorium deſcendere: tertio in gubernatorem Reipublicæ, aut rei familiaris diſpenſatorem, vel quæſtuarium; quarto in laborioſum, gymnaſticum, aut circa medelam curamque corporis verſaturum; quinto in eos qui Vates ſunt futuri, & circa myſteria quædam; ſexto in Poëtam, vel alium quendam, qui aptè in imitatione verſantur; ſeptimo in artificem, vel agricolam; octauo in Sophiſtam & popularem; nono in tyrannicum. In ijs omnibus quicunque iuſtè vitam egerit, ſortem poſtea nanciſcetur meliorem; qui verò iniuſtè, deteriorem: in idem enim vnde profecta eſt cuiuſque anima, annorum decem millibus non reuertitur; alas enim ante hoc ſpatium non recuperat, præter illius animam qui philoſophatus eſt ſine dolo, & vnà cum ſapientiæ ſtudio pulchritudinem adamauit.* Ex quibus patet, animæ alam nihil aliud eſſe, quàm inſitum quendam ani-

Triſmegiſtus.

Triſmegiſti de Animæ humanæ Metempſychoſi opinio.

Plato de Animarũ deſcenſu & aſcenſu.

mo igniculum, per quem tùm veri contemplatione, tùm ipsius boni amore ad cœlestia rapiatur. Quæ omnia Proclus de anima & Dæmone his verbis confirmat: *Animæ nostræ hîc peruagantur circa imagines eorum, quæ in patria viderant, & ad eas imagines magis afficiuntur, quorum exemplaria illic attentiùs contemplatæ fuerant; aliæ namque animæ alijs sunt accommodatæ spectaculis, ideo aliæ alijs imaginibus incumbunt; eorum enim quæ illinc inspexerant, similitudines amant. Quæcunque verò magni Iouis insuper pedissequæ fuerunt, vnàque cum illo circuierunt, ordinem habentes ducalem inter duodecim Principes totius vniuersi, hæ perfectæ iuxta speciem sui Dei, etiam huc profectæ, imperiosam vitæ speciem appetunt, & si quod reuera imperiale est, ignorent, apparentem verò Principatum inter imagines prosequuntur, atque si Sapientes nactæ sint præceptores, effectus eiusmodi eis peruenit ad salutem per quendam ad cœlestia reditum. Sin autem inter imagines moras traxerint, desinunt in tyrannidem. Hinc ait in Rep. Socrates, animas nuper è Cœlo profectas imperiosas vt plurimùm eligere vitas: Cùm enim paulò antè vnà cum cœlestibus Dijs circumiuerint, inspexerintq́ue vires eorum omnibus dominantes, affectant ipsæ quoque circa similem cæteris imperantem, & plurimo quidem affectu huiusmodi abutuntur, rectè verò vtuntur admodum paucæ.* Porrò singulis stellis quæ sunt in extremo orbe, Plato respondere putauit in Mundo inferiori singulorum hominum animas, illarumque virtutibus has quodammodo regi; dicit enim Plato in Timæo, cùm Vniuersum Deus constituisset, astris parem numerum distribuisse animarum, singulis singulas adhibentem, eisque tanquam vehiculis impositis monstrasse vniuersam naturam, ac leges fatales edixisse. Has animas deinde suis temporibus corporibus humanis alligatas, varijs desiderijs, affectibusque voluptatis, doloris, mixtique amoris, metus ad hæc atque iræ contrarijs pathematis agitatas implicari; quæ quidem pathemata qui superauerint, eos iustè victuros, iniustè qui ab ijs fuerint superati subiugatique: qui verò rectè à natura sibi datum curriculum confecerit, ad illud astrum, cui accommodatus fuerit, reuersurum, beatamque vitam acturum. Contra verò agentem in ortu secundo mutato sexu fieri mulierem cogi; & qui nè quidem peccandi finem fecerit, eum immobili consuetudine deprauatum naturam belluinam suis motibus similem, intraturum; neque à mutationibus cessaturum, vsque dum affectibus belluinis extinctis, pristinæ suæ naturæ fuerit restitutus. Et in Phedone sic ait. *Itaque animæ malorum circa simulachra tam diu oberrare coguntur, quoad cupiditate naturæ corporeæ comitante rursus induant corpus; induunt autem, vt decet, eiusmodi mores, quales in vita exercuerunt; eos quidem qui ventri dediti per inertiam atque lasciuiam vitam egerunt, neque quicquam pensi pudorisque habuerunt, decet asinos similiaque subire; qui verò iniurias, tyrannides, rapinas præ cæteris secuti sunt, in Luporum, Accipitrum, Miluorum genera par est transire; singulis in eas animalium species, quibus in vita similes fuerunt, transmigrantibus.* Hanc Platonis sententiam cùm multi rationi repugnare viderent, eam nihil aliud esse dixerunt, quam allegoriam quandam, quâ Plato diuersos vitiososque mores, quibus imbuti homines animalibus similes fierent, innueret. Plotinus tamen sine vlla allegoria ea intelligenda, ridi-

Alæ Animæ quid. Proclus.

Plato putat singulis stellis attributas esse animas.

Animæ malorum secundùm Platonē.

Plotinus.

culo

culo sanè discursu asseuerat libro de proprio cuiusque Dæmone, quem vide. *Anima tandem è corpore migrans*, inquit, *in idipsum quo abundauit, euadit. Itaque ad superiora confugiendum, nè in sensualem speciem delabamur, simulachris videlicet sensilibus obsequuti; Neuè in vegetalem animam præcipitemur, mancipati libidini generandi, & irretiti suauitate saporum; Sed ad intellectuale, ad intellectum, ad Deum totis viribus assurgendum. Quicunque igitur proprietatem seruauerunt humanam, homines iterum renascuntur: Quicunque verò solo vsi sunt sensu, bruta animalia redeunt. Ita tamen, vt qui sensu præcipuè vnà cum ira, animalia fera exoriantur, atque in ijs differentiam quoque talium afferant; Qui verò sensu per concupiscentiam voluptatemque vsi sunt, salacia & ingluuiosa animalia reuertantur. Verùm si non tam sensu vnà cum ijs, quàm sensus degeneratione vixerint, vnà cum ipsis plantis repullulant. Solum namque, vel maximè in ijs viguit vegetale: omnisque illis cura fuit vt in plantas commutarentur. Proinde qui Musicis modulis nimiùm deliniti vixerunt, in cæteris non deprauati, animalia musica renascuntur. Et qui sine ratione regnarunt, fiunt Aquilæ, nisi prauitate aliâ sint infecti. Qui absque sapientia confidentius sublimia tractant, in cœlum sæpe suspicientes: mutantur in aues, altiora semper volatu petentes. Qui ciuilem virtutem consecutus est, reuertitur homo. Sed qui ciuilem virtutem haud satis est assecutus, in ciuile animal, vt in Apem, vel similia se transformat.* Idem c. 13. lib. 1. de diu. prouid. hac in parte adhærens doctrinæ Platonicæ, admirandam esse vult rerum omnium iustissimam vicissitudinem. *Spernendum præterea non est*, inquit, *quod dici solet, non decere semper spectare præsentia, sed præteritos quoque circuitus, & futuros. Inde namque pro dignitate iustè rependitur, dum commutatio fit ex dominis in priori vita, in seruos in vita sequenti, si modò improbi fuêre Domini. Et profectò ita mutari his hominibus expedit. Præterea si diuitijs abusi sunt, in pauperes transferuntur. Vbi bonis quidem esse pauperes, non est inutile. Item qui iniustè quempiam occiderunt, iniustè similiter occidentur. Iniustè quidem quo ad eum spectat qui interfecit; iustè verò quo ad eum pertinet qui necatur. Sanè qui patietur ita in idem conducet vnà cum illo qui ad hæc perpetranda fit promptus, quæ illum pati dicebat. Nemo putet quempiam temeraria sorte fieri seruum: neque casu quodam fieri captiuum, neque absque ratione violari corpus. Sed quondam ille perpetrauit, quæ in præsentia patitur: Et qui olim extinxit matrem, in posterum extinguetur à filio, aliquando natus fœmina. Et qui vitiauerit mulierem, ortus deinde mulier, vitiabitur.* Sed audiamus de hisce deliramentis non doctè minùs, quàm eleganter disceptantem Gregorium Nyssenum libro de Anima & resurrectione; sic enim ait. *Audiui*, inquit, *ex ijs qui talia tradunt, quòd nationes quasdam animarum esse ponant, in peculiari quadam ciuitate, antequam ad corpoream vitam deueniant, viuentes: quæ in tenui atque agili sua natura vnà cum reuolutione atque conseruatione vniuersitatis vagentur & oberrent. Propensione verò quâdam ad vitium atque nequitiam, quasi defluentibus pennis animas intra corpora redigi, primùm quidem humana, deinde eodem modo propter consuetudinem ratione carentium affectuum ac perturbationum, postquam è vita excesserint, in pecora degenerare, atq; deinde vsque ad hanc plantarum sensuque carentem vitam delabi: adeo vt natura tenue atque agile, sicut anima est, primùm*

Gregorius Nyssenus.

mùm quidem ponderoſum ac deorſum vergens efficiatur, in corpora humana propter vitium atq; nequitiam immigrans: deinde ratione prædita vi, extincta, in ratione carentibus vitam degere: ſenſuum quoque dono adempto, hanc plantarum vitam, quæ ſenſus expers eſt, inuicem ſuſcipere, ac poſtea rurſus per eoſdem gradus aſcendere & reſtitui in locum cœleſtem. Atque eiuſmodi doctrina ab ijs qui vel mediocriter exercitato iudicio fuerint, ex ſe ipſa facilè deprehenditur nullum in ſeſe ſtabile firmamentum habere. Nam ſi à cœleſti vita propter vitium & nequitiam ad ligneam vitam anima detrahitur, ab ea verò rurſum propter virtutem ad cœleſtem recurrit, reperitur eorum ratio dubitare, quid præſtabilius magiſque præferendum putet, ligneam nè, an cœleſtem vitam. Circuitus enim & quaſi orbis quidam eſt, qui per ſimilia peragitur atque conficitur, anima ſemper, vbicumque fuerit, nullum firmum certumque conſiſtendi locum habente. Nam ſi ex incorporea vita ad corpoream delabitur, & ex hac ad ea quæ ſenſu carent, itemque illinc rurſum ad incorpoream incurrit, nihil aliud niſi indiſtincta atque indiſcreta tùm malorum, tùm bonorum confuſio ab ijs qui hæc tradunt, fingitur & exiſtimatur. Neque enim cæleſtis vita in beatitudine permanebit: ſiquidem vitioſitas illic viuentis inuadit: neque ligna & ſtipites virtutis expertes erunt: ſi quidem hinc ad bonum recurrere, illinc verò vitioſæ vitæ initium ſumere animam putant. Nam ſi anima quæ vnà cum cœlo verſatur, cum vitio atque nequitia conflictatur, ac propter vitioſitatem ad materialem ac ſylueſtrem vitam detruſa, rurſus hinc ſubuebitur, vt vitam ducat in ſublimi; res nimirùm inuerſa ab illis aſſeritur atque affirmatur: nempe quòd materialis quidem vita vitioſitatis expiatricem vim contineat, ſtellarum verò inerrantium cœloq; inhærentium conuerſio atque reuolutio, malorum cauſa atque principium animabus exiſtat: ſi quidem hinc per virtutem alas adeptæ, ſublimes abeunt atq; cœleſtia contemplantur; illinc verò per vitium atque nequitiam quaſi alis amiſſis, humiles & abiectæ fiunt, & terram depreſſæ cum craſſitudine materialis naturæ commiſcentur. Marſilius Ficinus omnibus modis laborat, tùm Veteres, tùm potiſſimùm Platonem ab huius notæ infamia liberare, nihilque aliud eos voluiſſe aſſerit, quàm vitiorum turpitudinem, quorum contagione homines obtenebrata ratione veluti in belluinam quandam naturam degenerent, talem quidem, qualem vitium expreſſerit. Verba eius ſunt: *Soli Plotino viſum eſt*, inquit, *animam hominis fieri aliquando animam belluæ: cæteris Platonicis hoc diſplicuit. Conſentiunt tamen eam viciſſim in homines alios tranſmigrare. Quod quidem etſi Plato non habet certum, habet tamen valde probabile. Quòd verò migret in beſtias, ſæpe quidem recenſet, ſed dedita opera adeo præter ſolitam grauitatem ridiculè narrat, vt planè demonſtret negandam quidem eſſe rem ipſam: allegoriam verò eſſe quærendam. Scilicet vt tranſire in brutum duobus modis accipias: primò quidem in affectum, imaginationem, habitumque bruto conuenientem: deinde in habitationem conſuetudinemque inter feras ad tempus, ſupplicij gratia. Nono verò de Republ. belluarum, in quas tranſitus fieri dicitur, varietatem refert ad ipſius concupiſcentiæ varietatem in nobis. Idemque ſequitur in Phædone. Commentario autem in Plotinum cap. 2. lib. de dæmone proprio. Quanquam hominis anima, inquit, quodammodo in ſeipſa mutetur, nunquam tamen vltra certos humanæ ſpeciei terminos tranſmutatur. Quod etiam videtur placuiſſe Iamblicho,*

Marſilius Ficinus.

Iamblichus. *cho, cùm dixit animam in qualibet transmutatione suam speciem seruare. Quoniam eius motus exordium habet ab ipsa, & agitur intra seipsam. Quæ vbi dicitur esse omnia, intelligenda est esse omnia, non quolibet modo, sed suo, id est, speciei propriæ proprio. Noli itaque dicere animam si est omnia per potentiam naturalem, ergo quandoque fit omnia. Nunquam enim anima ipsa fit forma corporea, siue corpus: quia videlicet anima non est quomodolibet eiusmodi forma vel corpus, sed propriè secundùm ipsius vitæ modum. Ita neque fit bestia: quoniam anima non est simpliciter animal, sed modo duntaxat humano. Et eodem loco, Proclus vnà cum omni Platonicorum schola, inquit, intellectualem animam negat ferino corpori admodum alieno sic accommodari posse, vt ei quandoque in vita communicet. Communicare verò cum brutis aliquando illi putant in quadam similitudine vitæ, idque sensisse Platonem.* In quam sententiam Io. Reuchlin lib. 2. artis Cabalisticæ, scripsit Metempsychosin Pythagoricam nihil aliud verè doctis viris significare, quam similitudinem motuum & studiorum (quæ in aliquo iam mortuo antea extiterunt) in alio nunc viuo renasci. Sicque olim dictum, in Pythagora renatum Euphorbum: quòd quæ virtus bellica in Euphorbo Troiano claruerat, ea in Pythagora quodammodo appareret, propter amorem quo athletas prosequebatur. Quare admirantibus ipsis athletis, quod in Philosopho literarum studioso tantus esset amor pugnæ, hic respondisse dicitur, hoc minimè mirum videri debere, quòd in se vigeret anima Euphorbi, hoc est, ingenium, studium, motum, & voluntatem Euphorbi apud se residere: qui tametsi esset pacis præceptor, & quietæ contemplationis Author, tamen in seipso sentiret quasi belli Troiani quoddam desiderium. Quo audito, vel ignorantiâ mysteriorum Pythagoricorum, vel peruersitate inuidorum, qui semper optima quæque peruertunt, & aliena dicta recitando immutant, fama percrebuit animum Euphorbi in bello Troiano perempti, transmigrauisse in Pythagoram. Quæ opinio Poëtarum fabulis, & aliorum Scriptorum additionibus postea aucta est. Cùm tamen nihil eiusmodi reperiatur in operibus Pythagoræ: in quibus commemorantur παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικὸν, & eiusdem aurea carmina. Et tamen Tertullianus libro de anima, scribit Samium Sophistam (sic enim Pythagoram nominat) huius opinionis authorem Platoni extitisse. Illum verò vt hoc persuaderet, mortem simulasse: sub terra septennio latitasse: se illic patientia damnasse: deinde quasi ab inferis excitatum, hæc de mortuis & inferis alijs narrasse: dixisse olim se Euphorbum fuisse: hocque eo probare voluisse, quòd recognosceret clypeum quem Delphis Euphorbus aliquando consecrauerat. Certè Hebræos hanc opinionem præ cæteris coluisse, suprà in IV. Classe de Cabala dictum est, vocantque hanc metamorphosin גלגלות, id est, *reuolutiones animarum*; & Cabalisticâ resolutione stolidè se demonstrare posse credunt ex voce אדם, Adami animam per א significatam, transisse in corpus Dauidis, quod ד significare putant; animam autem Dauidis migraturam in corpus Messiæ per מ indicati.

[Margin notes: Io. Reuchlin. — Tertullianus de Metempsychosi. — Hebræi metempsychosin crediderunt.]

Sed ad Aegyptios reuertamur, ex quorum mortiferæ doctrinæ penua-

nuario totum hoc metempsychoseos figmentum emanauit. Cum enim omnes animas ex diuina mente excerptas, & ex sempiternis stellarum ignibus in terram demissas, teste Cicerone l. 1. de natura Deorum, crederent; præterea animas hasce omnia huius Mundi corpora per varias descensuum reuolutiones subire; in eam opinionem venerunt, omnia plena Dijs, omnia Intelligentijs animata esse; vt proinde mirum non sit, Aegyptios tam intenso cultu non animalia tantùm omnis generis, sed & vel ipsas plantas, cæpas, allia, vti in secundo Systemate Tomi primi fusè probatum est, prosecutos esse. Quæ sanè insania aliunde non profluxisse videtur, nisi à malè intellecto Hermeticæ doctrinæ sensu, vt tùm alibi passim, tùm in hieroglyphicorum expositione fusè ostendimus. Porrò quâ parte cœli animarum fieret descensus, Plato ab Aegyptijs edoctus asserit; ex præcelso superioris Mundi, & astriferæ sphœræ habitaculo animarum descendentium initium fieri in domo Cancri, quem Aegyptij domum Sothis siue Caniculæ dicebant; at ex Capricorno ascendentium denuò animarum initium statui; hinc illam hominum, hanc Deorum portam appellant. Nemo tamen putet, hunc animarum descensum ascensumque secundùm situm accipiendum esse; sed hoc ita intelligendum, quòd cùm Luna Cancri domina (est enim Cancer in huc vsque diem, mansio & domicilium Lunæ) sit sphœræ geneticæ omnium cœlestiû corporum proxima; Saturnus verò Capricorni οἰκοδεσπότης seu domus huius dodecamorij dominus, ab eadem generationis sphœra remotissimus; ideo animæ per Cancrum, id est, Lunarem vegetabilemque instinctum, rerumque caducarum, quibus turbantur, affectibus & desiderijs pressæ descendant; per Capricornum verò, Saturninum scilicet intellectualemque instinctum, id est, nouâ igniculorum idealium resuscitatione, continuâ contemplationis assiduitate, virtutumque studio factâ, ad eundem, vnde exciderant, gradum ascendant. Est autem Saturnus nil aliud in mystica Veterum Theologia, vti in tertia Classe demonstrauimus, nisi Mens, cuius solius ope superiora petuntur; nam cùm Saturnus & Capricornus siccæ naturæ sint, maxime homines ad intellectualium rerum exercitium, spiritu ad intima contrahente atque colligente, aptos faciunt, & ad contemplandum incitant, prouocantque. Luna verò & Cancer vti humidæ naturæ sunt, ita maximè dispersiuâ ac dilatatiuâ virtute pollet, atque adeo in sensibilium spectaculorum, ac geneticæ sphœræ gurgitem suapte vi animas incitat ac propellit; in ipso verò descensu anima & à Saturni Numine, vt loquuntur Platonici, per se, & à Saturni lumine per corpus æthereum, amictum quendam, quem Zoroastres vehiculum animæ, Hebræi, vt in Cabala docuimus, indumentum cœleste vocant, veluti incitamentum quoddam, ad contemplationem aptiùs exequendam suscipit; à Iouis verò Numine & lumine ad politicæ vitæ gubernationem; à Marte ad iniurias propulsandas magnanimitatem; à Sole ad phantasiæ, sensuumq; claritatem; à Venere ad amorem; à Mercurio ad scientiam, rerumque interpretationem, atque facundiam Rhetoricam: à Luna denique ad generandum sua accipit subsidia; & tametsi omnia dentur bona,

Cicero.

Ægyptiorum error de animarum transmigratione fluxit ex malè intellecta doctrina Hermetis.

Animarum descensus vbi initium sumat in Cœlo iuxta Veteres.

Saturnus quid sit ex Veterum Theologia. Cæteri Planetæ quid significent.

Platonicorũ aliquorum explicatio de descensu animarum.

possunt tamen in terrenæ mistionis contagione ad malum degenerare, fierique putant huiusmodi descensum non secùs ac radiorum Solarium momentaneam quandam diffusionem. Alij ex Platonicis putant, animas in qualibet sphœra ad certum tempus vitam agere, iuxta rationem ipsius conuenientem, à singulis propria vehicula sortitas; ac tandem post multa sæcula ad elementarem sphœram descendere; atque in igne quidem & aëre dæmoniacam; in terra humanam brutalemque vitam agere; similibusque tandem reuolutionum gradibus ad supernas Deorum choreas reuerti. Hactenus Platonici. Quæ omnia optimè quadrant ijs, quæ de animarum per decem Sephiroth reuolutione in quarta Classe tractata de Astrologia Cabalistica proposuimus. Quæ tamen omnia orthodoxæ doctrinæ repugnant, vt citato loco ostendimus; neque ea dicta volumus, nisi in quantum ad Aegyptiacæ Philosophiæ expositionem conferunt, vtpote sine quibus, omnis interpretatio & Oedipi conatus superuacaneus irritusque foret.

Animarum descensus repugnat orthodoxæ doctrinæ.

CAPVT VIII.

De sacrificijs, ritibus, & cæremonijs, quas Veteres tùm ad animam expiandam, tùm ad Numina attrahenda vsurpare solebant; qui finis erat Theologiæ mysticæ.

Theurgia Ægyptiorum.

ÆGyptijs præ omnibus Mundi nationibus hanc Theurgiæ partem, quæ in sacrificijs, ritibus, & cœremonijs, Deorumque inuocationibus ritè peragendis consistebat, vsitatam fuisse legimus, quam & artem Sacerdotalem vocabant; hanc enim si legitimè perficerent, omnibus se bonis repleri, Deorumque consortio beari credebant; vnde magna hieroglyphicorum pars huic Theurgiæ innititur, vti in tertio Tomo ostendetur; imò quicquid in toto de mysterijs Ægyptiorum mirifico opere tradit Iamblichus, verus & maximè genuinus Ægyptiorum Interpres, huc alludere videtur. Et tametsi pleraque orthodoxæ doctrinæ contraria sint, mirum tamen videri debet, Ægyptios in summis infidelitatis tenebris constitutos, tantam animarum ritè expiandarum cultûs rationem habuisse, tantoque desiderio ad Deorum consortium, vitæque cœlestis beatitudinem aspirasse. Et quamuis Diabolus humani generis hostis sub laruato fuco diuinitatis Simiam agens, in omnibus eorum operationibus sese vtplurimùm immiscuerit; habuit tamen eorum, præsertim qui Philosophiæ & Theurgiæ operam dabant, vita, nescio quid suprahumanum admixtum, vti ex Hermeticis operibus abundè patet; quod & SS. Patres Iustinus Martyr, Clemens Alexandr. & Augustinus mirati sunt, & ex sequentibus luculenter patebit.

Hieroglyphicorum magna pars Theurgiæ Ægyptiorum innititur.

Animarum expiandarum cura apud Ægyptios.

Sacramenta quibus Θεολη-ψία perficiebatur apud Ægyptios, quæ.

Quæritur itaque primò, quid sint sacramenta, quæque sit vis eorum, quâ tanta miracula Ægyptios se patrare opinabantur. Iamblichus putat quòd Deificam vnionem, quam θεοληψίαν, aut θεομόρφωσιν vocant, solùm præ-

præſtet tùm præceptorum operumque diuinorum quæ omnem intelle-ctum excedunt, decens obſeruantia, tùm ſymbolorum ſacramentorumque mira ſolis deuota Numinibus poteſtas. Putabant enim Sacerdotes, hoc ipſo quòd ſacramenta peragerentur, ijs etiam non intelligentibus, aut aliud agentibus, nihilominus effectum ſuum ſortiri; Deorum poteſtate, quò hæc referantur, ineffabiles ex ſeipſa proprias agnoſcente imagines, non à noſtro intellectu excitatam. Vniuerſales enim, vt aiunt, cauſæ à particularibus effectibus non mouentur, vnde nec ab intellectu noſtro diuiniores eſſentiæ principaliter ad operandum mouentur; ſed intellectum, & bonæ voluntatis affectum, puritatemque tanquam diſpoſitiones & concauſas quaſdam, vt Iamblichus ait, præcedere neceſſarium eſt. Quæ verò maximè diuinam prouocant voluntatem, ipſa ſacramenta eſſe putant; atque ita diuina à ſeipſis incitantur, neque ab vllo ſubdito principium actionis accipiunt. Sicuti enim, aiunt Ægyptij, & Chaldæi, in agricultura, medicina, arte imaginum, humano coitu, homo materiam opportunè adaptat diſponitque, cauſa verò ſuperior atque vniuerſalis adhibet formam; ſic in ſacrificio quando ſunt ſymbola atque ſynthemata, id eſt, ſignacula & ſacramenta, Sacerdos adhibet materialia quidem, Deus autem ſacramentis ſuam imprimit efficaciam. An non hîc aliquo modo, ſub obſcuro tamen verborum inuolucro, idem indicatur, quod orthodoxi Theologi docent, dum ſacramenta ex opere operato gratiam conferre aſſerunt, non opere operantis? *Iamblichus.*

Magnam itaque efficaciam in ſacrificijs ſuis ritus, cœremonias, & ſacramenta ritè & religiosè peracta obtinere putabant Ægyptij. Dixi, ritè & religiosè peracta, quia ſi vel vnicam circumſtantiam omitterent, totum opus irritum fore exiſtimabant. Summo itaque ſtudio, intenſa cura in id vnicum incumbebant, vt quàm integerrimè & ſinceriſſimè omnia & ſingula adminiſtrarent. Primo enim locus, quod adytum vocabant, ab omni hominum conſortio rémotus requirebatur. Hinc antequam intrarent, multorum dierum abſtinentia, vigilijs, corporis maceratione, rerumque terrenarum concupiſcentijs domandis ad Deorum influxus aptiùs recipiendos ſe diſponere ſummo ſtudio contendebant: adytum ingreſſi habitu vtebantur ſacro, Deorumque operationibus prorſùs analogo; ſiquidem maximè Dijs myſticos & ſymbolicos corporum ornatus placere, ijſque veluti eſcâ quâdam allectos, tanquam ad res naturæ eorum maximè congeneas congruaſque allectos ſeſe ſiſtere opinabantur: hiſce geſtis, variaſque corporis in nomen Numinis, quod inuocabant, transformationes adiungebant, ijſq; Numina mirificè trahi putabant; quibus accedebat hymnorum ſingulis Dijs appropriatorum recitatio, diuinorumque nominum ſub incognitis vocibus inuocatio; denique ſuffumigiorum exacta ſingulis congruorum ſelectio. Quibus omnibus myſticè peractis, fieri non poſſe credebant, quin Numina vltrò ſeſe ſiſterent, & poſtulata à Sacerdotibus exequerentur. Primò enim hiſce ritè peractis animam expiatam ad ſupremas illuſtrationes conſequendas perfectè diſponi; Vaticinij & Prophetiæ donum Deorum immortalium munere concedi;

Cura Ægyptiorum ritè peragendi ſuos ritus & cœremonias.

Adyta qua præparatione intrabant Ægyptij Sacerdotes.

In Adytis quid fecerint Ægyptij Sacerdotes.

quo obtento, iam à fato liberos, ab omni neceſſitatis vinculo exolutos, Deorum conſortio beatos ſe, θεολήπτους καὶ θεομόρφους credebant, qui vnicus erat totius Theurgiæ finis & ſcopus. Quomodo autem in huiuſmodi ritibus & cœremonijs procedendũ eſſet, tùm paſſim in hoc & alijs operibus dictum eſt, tùm ex profeſſo Iamblichus in ſuo de myſterijs Ægyptiorum libro explicat, ad quem Lectorem remitto. Orpheus ſanè maximam ſuffumigijs & odoribus in ſacrificijs vim attribuit, vnde hoc loco opportunè ea deſcribenda eſſe duxi.

§ Vnicus.

De ſuffumigijs in ſacrificijs vſurpatis ex Orphei Hymnis.

Suffumigia in ſacrificijs vſurpata apud Antiquos.

DIximus paſſim in hoc Opere, Ægyptios magnam in ſacrificijs, Deorumq; inuocationibus thymiamatum ſiue ſuffimigiorum rationem habuiſſe; nihil enim Dijs gratiùs exhiberi poſſe putabant, quàm appropriatas ſingulis aromatum ſpecies vel ſimplices, vel compoſitas exhibere. Hinc Orpheus Ægyptiorum diſcipulus, hoc vnicum in myſticis Deorum hymnis intendit, vt vnicuique ſuum illi conueniens, congruumque promat in ſacrificijs ſuffumentum. Sed quoniam hæc omnia paſſim hieroglyphicis ſymbolis exhibita ſpectantur, hoc loco ſanè opportunè ſingulorum Deorum ſuffumenta, quæ ad Deos quà placandos, quà attrahendos adhibebantur, apponenda duxi.

Deorum ſingulorum ſuffimigia.

Primò quidem parturientium Deæ, Lithyæ, quam Prothyræam vocant, ſtyriacis thymiama, in ſacrificijs adhibendum præſcribit, quo Empuſas, Lamias, & Lilithas, à malis parturientibus inferendis propulſari credebant. Hoc pacto Deæ nocti, quam & Cyprim vocat, lampades, id eſt, ignium ſplendores, ad tetras caligines diſſipandas, exhibet. Cœlo verò, quem Mundi patrem, & præſtantem Dæmonem vocat, thus exhibet; Ætheri crocum; Saturno, quem & primogenitum Phanetan & Priapum vocat, ſmyrnam offert, putans hoc eum tractum iri. Hunc hymnum hoc verſu concludit.

- - - - - - - - - - βαῖνε γεγηθὼς,
Καὶ τελετὴν ἁγίαν πολυποίκιλον ὀργιοφάνταις.

Lætus deſcende ad ſacrificium ſanctum, varium orgia diſcentibus.

Naturæ, Aſtris, & Lunæ aromata; Soli Libanomannam, ad beatam vitam obtinendam offert; ſic enim hymnum condidit.

Κλῦθι λόγων ἡδὺν δὲ βίον μύσταις προφάνοις.

Audi ſermonem, iucundamque vitam ſacra diſcentibus aperi.

Pani

. Pani varia suffimenta exhibet, ad bonum vitæ finem obtinendum, vti ex fine hymni patet. Herculi thus ad mala damna propulsanda præbet. Rheæ aromata ad pacem adducendam cum opulentis possessionibus, & ad Parcas ad fines terræ amandandas, apponit. Ioui styracem ad sanitatem inculpatam, pacem, & diuitiarum gloriam consequendam. Iunoni aromata; Neptuno & Nereo smyrnam, ad prosperum per mare iter obtinendum, & ad pacem & diuitias impetrandas. Protheo styracem, vt sacra discentibus piâ prouidentiâ mittat beatitudinem vitæ, operibusque finem prosperum concedat. Terræ omne semen, præter fabas & aromata, concedit, tùm ad fructus augendos, tùm ad beata tempora impetranda institutum. Matri Deorum Cybeli vxori Saturni, ex varijs composita suffimenta instituit ad varia terræ munera suscipienda. Mercurio Deorum Nuncio thus tribuit, vt bonum vitæ finem præbeat, sermonis in operationibus gratiam, & ad perficiendam memoriam. Dionysio seu Baccho styrax offertur, vt ea quibus ipse dominatur, læto prouentu obtinere contingat. Mineruæ seu Palladi Persæa folia, ad sapientiam obtinendam consecrat & adolet. Appollini manna ad quieta & tranquilla tempora impetranda offert. Veneri odorifera quæuis magnæ efficaciæ, ad amores sibi mortalium conciliandos. Adonidi & Amori aromata ad δυσβουλίας siue perniciosa & absurda consilia profliganda exhibet. Nemesi è varijs composita suffimenta ad bonas cogitationes obtinendas, & ad sedandas opiniones iniustas, instituit. Æsculapio manna ad sanitatem prosperam, & ad felices medicinalium effectus obtinendos præbet. Ex quibus apertè constat, nihil Ægyptios sine suffumigijs in sacrificijs egisse; sed pro conditione Numinis suffumigia sua exhibuisse. Hinc celebre illud Kyphi Ægyptiorum, de quo, Suida teste, Iulianus Philosophus integrum librum scripsit, ex sexdecim speciebus compositum: quod & Plutarchus libro de Osiride & Iside his verbis describit: *Id quoque ad rationem causæ reddendæ nonnullum affert testimonium, quòd Myrrham Ægyptij Bal nominant, quæ vox, si interpreteris, delirationis significat amolitionem. Kyphi porrò mixtura est sexdecim rerum in vnum compositarum, mellis, vini, vuæ passæ, cyperi, resinæ, myrrhæ, asphalti, seselis, iunci odorati, bituminis, folij ficulnei, rumicis, iuniperi vtriusque* (duas enim nominant, maiorem & minorem) *cardamomi, & calami. Has autem species non temerè componunt, sed seplasiarijs dum isthæc miscent, sacræ recitantur literæ. Ipse numerus aliquid videtur habere, quòd nimirum quadratus est à quadrato procreatus, solus talium pariter par, & areæ quantitatem cum ambitus numero eandem, sed ad hoc conducunt plurima eorum, quæ miscentur aromaticis prædita facultatibus. Itaque Kyphi suauem emittit vtilemque exhalationem, qua aër mutatus spiritu suo etiam corpus afficit, temperiemque blandam adipiscitur, & molestiam ac vehementiam diuinarum curarum quasi vincula quædam animi citra ebrietatem relaxat: facultatemq; animi imaginatricem & somniorum capacem læuigat instar speculi, purioremque reddit; non minùs id quidem efficaciter quàm lyræ strepitus, quibus ante somnum Pythagorei vtebantur, brutam motibusque subitis obnoxiam animæ partem ex ratione excantantes atque sedantes:*

Ægyptiorum Sacra non fiebant sine suffumigijs.

Plutarchus.

tes; odores enim ſenſum deficientem reuocant, ſæpè etiam contrà hebetant ac ſopiunt, diffuſis ob læuitatem per corpus exhalationibus, ſicut medicorum nonnulli ſomnum obiri aiunt, quando alimenti vapor veluti ſerpens leniter circum inteſtina, & ea contrectans titillationem quandam inducit. Kyphi porrò Ægyptijs etiam ad bibendum temperatur, potum enim videtur ob vim molliendi ſuam interiora purgare. Præter hæc reſina Solis eſt opus, & myrrhæ lachryma eſt ad Lunam à ſtirpibus edita. Eorum porrò quæ in Kyphi componuntur, ſunt quæ nocte magis gaudent, vt quæ ſpiritibus frigidis, vmbris, rore, & humoribus aluntur; nam diei lux vna eſt & ſimplex, & Solem Pindarus cerni ait per vacuum ætherem; nocturnus autem aër mixtus temperatuſque eſt è varijs luminibus atque facultatibus, quæ veluti ſemen in vnum ab omnibus ſtellis confluunt. Ergo non abs re illa vt ſimplicia & à Sole procreata interdiu; hæc vt mixta, & omnigenis qualitatibus prædita, ineunte nocte adolent. Cùm autem Veteres tantum tribuerint virtutis ad aduocanda per ſuffimenta Numina, iſtius rationem Iamblichus docet his verbis: *Superi namque ſunt paſſionis expertes, quandoquidem placet eis per ignem diſcuti materiam atque conſumi, noſque reddunt à paſſionibus alienos, & quæcunque ſunt in nobis, Dijs ſimilia faciunt: quemadmodum ignis dura omnia & opaca corporibus ſubtilibus lucidiſque ſimilia reddit, noſque ſurſum eleuat per ſacrificia, eorumque ad ignem conſumptionem ad Deorum ignem, ſicuti & ignis ad ignem eleuat reducitque grauia ſimul & dura ad diuina ſurſum atque cæleſtia. Vehiculum corporale dæmonibus ſubminiſtrans, neque à materia, neque ab elementis, neque ab aliquo corpore noto nobis exiſtit. Non poteſt igitur ab elementali eſſentia tanquam alieniſſima fieri Dæmonibus nutrimentum, ſed quemadmodum Dij igne fulmineo materiam diuidunt, ac ſeparant à materia, quæcunque ſunt immaterialia quidem per eſſentiam, ſed alligata materiæ, atque ex paſſibilibus impaſſibilia reddunt: ſic & noſter ignis, actionem diuini ignis imitans, quicquid materiale reperit, in ſacrificio deſtruit, & ad nota purificat, & à vinculis materiæ ſoluit, ac propter naturæ puritatem ad Deorum communionem idonea facit, atque nos eodem pacto à vinculis generationis abſoluit, Dijſque aſſimilat, & facit ad Deorum amicitiam aptos, noſtramque naturam materialem ad immaterialem attollit naturam.*

Suffimigijs quomodo Deos attraxerint Veteres, Iamblichus.

Quia tamen Iamblichus duplicem ordinem ſtatuit Deorum, partim materialium, partim immaterialium; hinc diuerſo quoque cultu, diuerſæque rationis ſacrificijs honorandos eſſe conſtituit. Verùm cùm ibi mentem Sacerdotum Ægyptiorum, & dogmata Hermetica hieroglyphica aptiſſimè innuat, diſcurſum eis forſan obſcuriorem κατὰ τὴν παράφρασιν, dilucidandum duxi.

Iamblichi doctrina de Deorum apud Veteres duplici ordine, modoque, eos colendi.

Principium verò ad hæc omnia optimum eſt, quod contextum ſacrificiorum declarat, Deorum ordini conſequenter annexum. Deos alios quidem materiales, alios immateriales ponimus. Materiales, qui materiam in ſe comprehendunt atque exorant; Immateriales autem, qui à materia penitùs ſegregati ſunt. Secundùm igitur Sacerdotiam artem incipere ſacrificia decet à Dijs materialibus; non enim aliter ad imateriales Deos patet aſcenſus. Hi igitur communionem quandam ad materiam habent, quatenus ei præſident atque incubant; ijdem in ijs quæ fiunt circa materiam, dominantur, vt diuiſioni, percuſſioni, repercuſſioni,

ni, mutationi, generationi, corruptioni corporibus materialibus omnibus. Si quis igitur hos ritè vult colere, nimirum pro natura eorum atq; Principatu cultũ adhibere debet, materialibus inquam materialem: ſic enim ad eos totos per tota nos toti in familiaritatem propriam perducemur; cognationemque ipſis in cultu congruam adhibebimus. Corpora itaque vita priuata, & animalium cædes, deſtructio corporum, mutatioque multiformis atque corruptio, & omninò proiectio materiæ præcedentis, materialibus Dijs congruit: non quidem ipſis propter ſeipſos, ſed propter materiam, cui præſunt. Etſi enim ab hac maximè ſeparati ſint, ſimul tamen huic adſunt; ac ſi materiam in poteſtate immateriali continent, attamen vnà cum hac exiſtunt. Iam verò gubernata gubernatoribus non ſunt aliena, ſimiliter exornatoribus exornata. Quin etiam vtentibus quæ ſubminiſtrant tanquam inſtrumenta facilè proportionibus coaptantur. Quapropter immaterialibus quidem Dijs, materiam in ſacrificijs adhibere eſt alienũ; materialibus autem omnibus eſt admodum conſentaneum. Operæ pretium eſt ad hæc inſuper geminum vitæ noſtræ habitum cogitare. Aliquando quidem animis toti nos efficimur poſiti extra corpus & eleuati mente, vnà cum totis immaterialibus Dijs, per ſublimia nos attollimus; aliquando verò terreno corpore colligamur, ſumuſque corporei, materia videlicet comprehenſi. Similiter duplex erit cultus diuini ratio: vna quidem erit ſimplex, incorporea, ab omni generatione ſincera, ſinceris competens animalibus: altera verò plena corporibus & actione prorſus materiali, conueniens animalibus nondum puris, necdum ab omni generatione purgatis. Sacrificiorum ergo ſpecies duæ ſunt: puriſſima quidem ſacrificia hominum ſunt ſummopere purgatorum. Quod quidem rarò conuenit vni, vel admodum pauciſſimis, vt inquit Heraclitus. Sacrificia verò materialia, & quæ in mutatione verſantur, animalibus adhuc occupatis corpore competunt: Ciuitatibus ergo nondum purgatis genitali ſorte contubernioque corporeo, niſi eiuſmodi ſacrificia dederis, ab vtriſque pariter aberrabis ab immaterialibus ſimul atque materialibus bonis. Illa quidem non poſſunt accipere, ijs autem proprium conſentaneumque non offerunt. Accedit ad hæc, quòd vnuſquiſque quâ ratione eſt, non qua non eſt, agere debet eſſentiæ curam. Non oportet igitur hanc præuaricari propriam colentis menſuram atque naturam: complexionem quoque propriè coaptatam inter curantes homines potentiaſque curatas, electuram iudico conuenientem ſibi culturæ modum; nam complexio eiuſmodi immaterialiter temperata immaterialem eligit, quatenus ipſa videlicet potentijs purè incorporeis ad ipſa purè incorporea copulantur. Complexio illiuſmodi corporaliter coaptata corporibus, eligit culturam ſimilem ad eſſentias corporibus præſidentes. Sæpè pro neceſſario corporis vſu vouemus operamurq; aliquid erga Deos gubernatores corporis, Dæmoneſq; bonos, dum videlicet ſtudemus purgare corpus à maculis quibuſdam ſordibuſq; Veteribus, vel morbis abſoluere, ſanitatemq; adhibere, vel grauedinem torporemq; remouere, & leuitatem effi-

Duplex cultus diuinus ex doctrina Iamblichi.

Expiationis modus iuxta Iamblichum.

efficaciamq; adhibere, vel aliud quoddam bonũ corpori comparare. Tunc igitur non intellectuali quâdam & incorporeâ ratione corpus ritè tractabimus; non enim ita natum, est vt his modis curari queat, sed cùm cognata sibi nanciscitur, tunc corporibus curatur corpus, atque purgatur. Erit igitur & sacrificandi ritus ad vsum eiusmodi necessariò corporalis; atque ita superflua corporis expurgabit, supplebitque pro necessitate quæ desunt, & quæcunque distributa sunt, ad proportionem ordinemque reducet. Sacrificamus sæpè poscentes à superis aliqua ad vitam humanam accommodata, scilicet quæ vel victui necessaria sunt, vel ad illa pertinent, quæ gratia corporis affectamus. Quidnam tunc continget nobis à Dijs ipsis, qui ab omni humana generatione sunt penitùs segregati, quod ad penuriam sterilitatemue fugandam, vel copiam adducendam nobis conferat, vel ad alia necessaria vitæ conducat? nihil sanè: qui enim sunt ab omnibus absoluti, eiusmodi dona non tractant; si quis verò dicat, Deos illos immateriales omninò materiales in se comprehendere Deos, horumque dona secundùm vnam causam primam in se complecti; dicet vtique copiam quandam ita diuini muneris illinc inferiùs descendentem. Verùm quod illi hæc tractantes proximè humanam vitam actionesque peragant, nulli dicere concedendum est; eiusmodi enim rerum, quæ hic sunt, dispensatio diuisa est atque particularis, & cum quadam ad hæc conuersione peragitur, neque omninò est à corporibus segregata, neque puram sinceramque gubernationem præfecturamque admittere potest. Modus igitur sacrificandi pro rebus eiusmodi congruus est, qui cum corporibus habet & generatione commercium, non qui est à materia & corpore penitùs separatus. Qui enim purus est omninò, talia supergreditur, neque ad hæc proportionem habet; qui verò corporibus horumque viribus vtitur, est rebus eiusmodi omnium cognatissimus, potens prospera quædam vitæ suppeditare, & aduersa nobis imminentia deuitare, ac temperiem comparare humano generi moderatam. Plurima hominum turba naturæ subijcitur vniuersali, eaque viribus naturalibus gubernatur, atque inferiùs ad naturæ opera vergit, completque dispensationem fati, & fatalium operum suspicit ordinem, rationemque practicam circa naturalia solum exercet. Paucissimi supernaturali mentis potentia freti à natura discedunt, atque ad separatum immistumque se conferunt intellectum; vndè naturalibus potentijs superiores euadunt. Nonnulli verò medium tenent inter purum intellectum atque naturam, & horum alij quidem vicissim sequuntur vtrumque, alij mistam ex illis vtrisque vitam agunt, alij soluuntur quidem à deterioribus, & ad potiora se transferunt. Qui ergò natura gubernantur vniuersali, & ipsi vitam degunt naturæ propriæ mancipatam, potentijsque naturæ fruuntur, cultum exercebunt naturæ conuenientem corporibusque natura motis congruum: eligentes ad hoc loca, qualitates, aëris materiam, materiæ vires, corpora, corporum qualitates, & habitus, motus conuenientes, mutationesque eorum quæ in generatione versantur atq; similia, tùm in cæteris cultus diuini partibus, tùm in ritu sacrifican-

ficandi. Qui verò solâ mente viuunt, vinculis naturæ soluti, intellectualem corporumque expertem culturæ normam in omni religionis parte meditabuntur. Qui mediam vitam degunt inter intellectum atque naturam, mediam quoque sequentur religionem, atque pro vitæ mediæ differentijs differentes sectabuntur colendi per media modos; aut enim tractabunt vtrumque vicissim, aut ab altero ad alterum declinabunt, aut deteriora tangent, vt per ea consequantur & potiora, existimantes non aliter sublimiora se consequi posse. In genere essentiarum potestatumque diuinarum aliæ quidem subiectam sibi animam habent atque naturam, subministrantem videlicet eorum opificijs, quatenus ipsæ volunt; aliæ verò ab anima & natura sunt penitùs separatæ, non inquam ab anima tantùm mundana prorsùs atque genitali, verùm etiam ab anima diuina eiusque natura. Aliæ denique medium tenent, communionemque inter extrema conciliant, vel secundùm vnum indissolubile vinculum, vel secundùm exuberantem maiorum traditionem, vel secundùm minorum susceptionem non impeditam, vel secundùm colligatam amborum consensionem. Quando Deos colimus animæ naturæque dominantes, non alienum est & naturales his vires offerre, & corpora quæ natura reguntur, Dijs eiusmodi consecrare. Omnia enim naturæ opera & obtemperant eis, & ad eorum dispensationem aliquid conferunt. Sed quando Deos longè secretos, & in sua vnitate collectos cupimus venerari, honoribus â materia penitùs absolutis eos venerari debemus. Intellectualia enim his dona debentur, incorporea vita, virtus perfecta, sapientia consummata, eorumque officia. Medijs autem Dijs, mediorumque bonorum Ducibus, sicut diximus, media competunt. Ab alio igitur principio exordientes, scilicet à Mundo, Dijs mundanis, distributione quatuor in Mundo Elementorum à communi sortitione secundùm mensuras Elementorum facta, à circumferentia circa centra in ordine reuoluta, ad veritatem sacrificiorum facilem habemus accessum. Si enim nos in Mundo sumus, & vt partes continemur in eo, primumque generamur ab eo, atque à totis potentijs eius perficimur, & ex quatuor eius componimur Elementis, ac portionem quandam vitæ naturæque ab eo nacti tenemus; profectò non debemus in cultu diuino Mundum mundanosque ordines prætermittere. Ponamus igitur circa quamlibet Mundi partem esse quidem corpus aliquod vt videmus, inesse prætereà vires corporibus incorporeas ordine distributas: sacrorum itaque lex similia similibus ritè distribuit, & à summis ad ima per media tota progreditur: corpora quidem corporeis adhibens, incorporeis incorporea, propria videlicet vnicuique reddens. Veruntamen si quis religiosus supermundanum Numen assequitur (rarissimè verò id accidit) hic vtique solus seorsum à corporibus & materia positus, nimirum & talem prosequitur cultum, supermundanâ potentiâ Dijs supramundanis vnitus. Quod autem vni vix tandem in Sacerdotij fine contingit, non expedit pro communi lege omnibus & in principio, & in medio religionis statuere. Hi namque corporeum quocunque modo cultum agunt: Quilibet igitur peritus in Sacerdotio confitebitur, oportere cul-

Pro ratione naturæ Deorum sacrificia instituenda ex mente Iamblichi.

tum superis nec ex parte, nec imperfectum, sed conuenientem & integrum adhibere. Quoniam igitur antequam adsint Dij descendantque ad terram, omnes præsubiacentes illis potentiæ mouentur, & vt præcursores pompæque præcedunt; nimirum qui non distribuit omnibus quod cuique congruit, nec vnumquemque proprio quodam honore prosequitur, ipsam Deorum præsentiam non assequitur. Qui verò omnia Numina sibi propitia reddit, grata offerens vnicuique, donaque similia, hunc sanè non frustratur euentus, sed diuinum Chorum integrâ plenâque præsentiâ suscipit. Cùm igitur hæc ita se habeant, non oportet ritum religionis esse simplicem ex paucisque compositum, sed multiformem, & ex omni harmonia constantem ex cunctis vbiq; mundanis (vt ita dixerimus) constitutum. Si enim simplex aliquid & vnius duntaxat ordinis esset id ipsum quod in Sacerdotio aduocatur, & ad nos mouetur, simplex vtique modus sacrificandi sufficeret. At verò nullis notum est, quanta virium multitudo suscitari solet, quando descendunt Dij atque mouentur, nisi Sacerdotibus illis, qui opere ipso id experti iam fuerint. Soli igitur hi cognoscunt, quæ potissimùm sit perfecta plenitudo colendi, & quàm paucis prætermissis, quantum nos frustretur euentus. Quemadmodum in harmonia, si vna chorda frangatur, tota subitò dissonat: sic vno prætermisso Numine sine ritu, communis ipsa religio finem non habet optatum, dum hoc vno deficiente sacrum opus structuram suam integritatemque non habet. Quando diuinæ potestates palàm ad sensum descensuræ sunt, manifestum nobis prouenit damnum, si quem ex superis prætermittimus non honoratum. Similiter quando clàm veniunt in opere sacro, periculosum est, si hunc quidem honores, alium verò pro sua dignitate & ordine non honores. Qui enim aliquem proprio fraudant honore, totum confundit religionis opus, dum vnam totamque dispositionem dissipat: neque vt aliquis putaret, tunc opus suscipiendi tantum est imperfectum, sed totius structuræ perit. Quid verò? Nonnè ipsa sanctimoniæ summitas, ad summum ipsum totius Numinum multitudinis principium vnumque recurrit, atque in eo diuinas omnes simul essentias dominationesque colit? Procul dubio, verum eiusmodi summitas serò admodum aduenit, & quàm paucissimis: atque optimè nobiscum agi putandum est, si talibus in vitæ calce contigerit. Disputatio verò præsens non eiusmodi Deo leges ponit: hic enim est lege superior: sed lege aliqua indigentibus, has sacrorum leges in præsentia sancit. Numinum multitudo est quasi Mundus aliquis, habens multos ordines, in vnum ordinem conspirantes. Similiter sacrificia debent habere Numinum ordinem, pariter in vnum ordinem conspirantem, ita vt singuli singulis Numinibus ritè respondeant: similiter quæ circa nos sunt & in nobis, multiplicia sunt, neque debent ex aliqua parte tantùm, sed ex cunctis congruè diuinis nostratum rerum causis respondere, atque ita ad supremos ascendere duces. Religiosa igitur obseruantia circa nos & in nobis, agit varia. Aut enim quasi propagando perficit, aut amputat, aut emundat, aut expertia ordinis ordinat, aut segregat longiùs ab errore mortali: cuncta denique totis supernis familia-

Affectus comparentium Deorum ex mente Iamblichi.

miliaritate conciliat. Atqui quando vtrinque congrediuntur in vnum, illinc quidem diuinæ causæ, hinc autem ex æquo præparationes humanæ, tunc absoluta religio peragit omnia, & ingentia ex sacrificijs bona reportat. Profectò exuberantia potestatis in causis vniuersi summis, id habet, vt quemadmodum in cœteris inferiora superat, ita & in hoc admodum superet, videlicet in ipsa præsentiæ amplitudine, vt maximæ omnium causæ, maximè omnium omnibus sint præsentes, adeò vt eadem ipsa causæ vniuscuiusque potestas, seorsum ab impedimento vbique tota semperque sit præsens. Hâc igitur ratione ipsa omnium prima, vltimis quoque subrutilant; immaterialiaque principia immaterialiter materialibus adsunt. Nemo miretur si quam materiam esse dicimus puram atque diuinam; nam ipsa quoque materia cùm ab Opifice Patreque omnium facta sit, meritò perfectionem sui quandam acquisisse potest aptam ad Deos suscipiendos. Hæc Iamblichus.

In quibus quidem primariò ostendere nititur, summam Deorum prouidentiam, quam non meliùs quàm per sacros religionis ritus se sibi conciliari posse existimabat; est enim prouidentia certè omnia, quæ Mundi ambitu continentur. Verùm de hisce audiamus Proclum de anima & dæmone, vbi appositè sanè, quæ hucusque recensuimus, summatim indigitat sequentibus verbis: *Qui diligentiores sunt in rerum rationibus assignandis, duo hæc elementa potissima diuinæ Dæmoniacæq; prouidentiæ tradunt. Primum, per omnia desuper prouidentiam ad vltimum vsque procedere, ac nè minimum quidem sui expers alicubi prætermittere. Secundum nihil omninò eam ex gubernatis accipere, nec eorum natura repleri, nec eis alicubi commisceri. Non enim ex eo quòd omnia seruet atq; disponat, admiscetur propterea gubernatis: nam diuinam atque Dæmonum naturam habet, passionibus animarum particularium non subiectam. Neque tamen dum separatim sequentia supereminet, propterea ex deterioribus aliquid inordinatum incultumque relinquit. Imò verò ob hanc ipsam causam omnia decenter exornat, atq; à dispensatis absoluitur. Est enim benefica pariter atq; sincera, exornatrix omnium, atq; ab excultis interim expedita. Per omnia currens, præsertim quia cohibita nusquam. Viri quinetiam diuini, inferioribus diligentissimè prouident simul atq; tranquillè. Quid ergo de Dijs ipsis bonisq; Dæmonibus est dicendum? Nonnè præsentes omnibus liberi sunt ab omnibus? Implentes seipsis omnia, nullis alicubi permiscent. Discurrentes per vniuersum, nusquam vitam propriam addixerunt. Nonnè confitebimur Deos suas proles amare?* Dij amant suas res. *quemadmodum Poëtæ fingunt, Iouem amare puellam, ipsamq; Venerem. Nempe quoniam amor eiusmodi prouisor est, & seruator perfectorque, & contentor rerum diuinitùs amatarum. Interea & beneficus & sincerus immixtusq;, habitudine nulla ad res affectus externas. Dic amabo, vndenam diuinis interdum hominum animabus, amatorium eiusmodi priuilegium obtigisset, nisi priùs Dijs ipsis inesset? Quicquid enim bonum & salutare competit animabus, causam à Dijs definitam habet. Quamobrem & virtutum omnium, corporaliumque bonorum, velut sanitatis, roboris, iustitiæ, temperantiæ exemplaria Plato probat præcedere penes Deum. Quantò itaque magis amatorij muneris causam principalem apud Deos esse fatebimur? quippe cùm amatorius hic affectus, vt Socrates in Phædro ait, diuino*

quo-

quodam munere sit tributus. Dij igitur Deos amant, antiquiores quidem minores: sed prouidentiæ munere; minores vicissim maiores diligunt, quodam videlicet conuersionis officio. Perficere quidem deteriora, & inferioribus prouidere, animabus quoque qua ratione sunt animæ, competit. Nam & ob hoc ipsum descendunt, propter rerum generabilium prouidentiam, curamque mortalium. Ita verò prouidere, vt prouidens gubernatis nec misceatur, nec velut addictus afficiatur, nec inde recipiat quicquam, Deorum proprium est, Dæmonumq; bonorum; & quoties contingit animabus humanis, diuina vel Dæmoniaca largitate contingit. Solent Sacerdotes in sanctissimis sacrificijs, vel per verba, vel per ea quæ oculis ostenduntur, in admirationem stuporemque præsentes adducere. Stupor enim Deo animam exponere consueuit. Socrates nunquam amatoriam vitam vsq; adeò rectam peregisset, nisi afflatu quodam Dæmonis elegisset eam, & tenuisset electam.

Amor omnibus inest.

Sacerdotia sacrificia.

Atque hæc sunt, quæ de Theologia Veterum, quantum ad hieroglyphicum negotium attinet, adducenda ratus sum. Innumera sanè alia de Hermeticis, Pythagoricis, atque Platonicis dogmatis dici poterant. Verùm cùm eorum in toto hoc Opere passim fiat mentio, eademque in tertio Tomo opportunè hieroglyphicorum expositioni reseruauerim, vt ea toties repeterentur, superuacaneum esse ratus sum.

Conclusio Operis.

Ecce Lector beneuole, per incognitas hucusque Oceani Ægyptiaci semitas longè latèque diuagati Cymbam nostram portui tandem, vnde digressi sumus, statuimus. Merces exposuimus, in quibus si quicquam laude dignum attulimus, soli bonorum omnium largitori Deo Opt. Max. acceptum feras; sin, laudem in conatu reponas velim.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

CATALOGVS AVTHORVM,

Quorum authoritatibus vtimur.

A

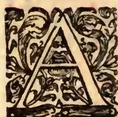

Benephius
Aben Morgun
Aben Pharagi
Abenragel
Aben Rahhman
Aben Rais
Aben Sina
Abenuaſchia
Abnhali
Abn Rhodam
Abraham Ecchellenſis
Abulfeda Geographus Arabs
Achilles Statius
Achmed
Ælianus
Agathias
Agazaël Arabs
Agricola
Alaſſius Ord. Præd.
Albertus Magnus
Alcinous
Alſamenudi
Ammianus Marcellinus
Appion Hiſtoricus
Apollonius Thyan.
Apuleius
Arazaël
Ariſtoteles
Artephius
Athenæus
Auctor Ialkuth
Auctor Scalæ
Auenaris
S. Auguſtinus

B

Baal Aruch
Balſam
Baroldonus
Beneka Indus
Ben Salamas
Boiſſardus
Briſſonus
Bulengerus

C

Callimachus
Calliſthenes
Caſſianus
Caſſiodorus
Cedrenus
Cenſorinus
Chronicon Alexandrinum.
Cicero
Clemens Alexandrinus
Coclenius
Columella
Cornelius Agrippa
Cornelius Nepos
Cuſanus

D

David Rivaldus
Del Rio
Democritus Abderita
Diodorus Siculus
Dionyſius Areopagita
Dionyſius Interpres Hom.
Dioſcorides
Dominicus Fontana

E

Elluchaſen
Epiphanius
Eſaias Propheta
Euripides
Euſebius
Euſtathius
Exodus Liber

F

Faber
Fannius
Fuluius Vrſinus

G

Gaffarellus
Galenus
Geber
Gelaldinus Arabs
Geminus
Gregorius Nyſſenus
Grunderus

H

Haled Arabs
Haly
Hamuel Sadid
Heliodorus
Hero Alexandrinus
Hero Mechanicus
Herodotus
Heſiodus
Heſychius
D. Hieronymus
Hieronymus Aleander
Hierotheus
Homerus
Horatius
Horus

I

Iamblichus
Ieremias Propheta
70 Interpretes
Ioannes Reuchlin
Ioſeph Ben Altiphaſi
Ioſephus Flauius
Irenæus
Iulius Pollux
Iulius Firmicus
Iuſtinus Martyr

L

Lactantius Firmianus
Laërtius
Langius
Laurentius Pignorius
Leonardus Piſaurus
Liuius Galantes
Lucianus

M

Macrobius
Mahumed Ben Ioſeph
Maierus
Manethon Sybennita
Manilius
Marcus Grimanus
Marcus Marci
Mariana Soc. IESV
Marſilius Ficinus
Martianus Capella
S. Matthæus
Merſennus
Morgam Ebnaſa
Morgum
Mor Iſaac

N

Nicephorus Calliſtus
Nicetas
Nomenclator Coptus

Ora-

INDEX

Clasſium, Capitum, & Paragraphorum Partis Secundæ Tomi Secundi.

CLASSIS VII. MATHEMATICA HIEROGLYPHICA.

§. I.

Se-

CLAS-

CLASSIS IX. MEDICINA HIEROGLYPHICA. 345

CLASSIS X. ALCHIMIA HIEROGLYPHICA. 387

CLASSIS XI. MAGIA HIEROGLYPHICA. 435

Cap.

INDEX
Rerum & verborum Partis II. Tomi II.
ORDINE ALPHABETICO.

va-

B

C

Har-

H

N

O

per

Se-

T

Ta-

V

Z

FINIS.

Errata sic corrige. primus numerus paginam, secundus lineam denotat.

Pag. 48.	lin. 21.	656.	666.
50,	28.	inte res	inter res
54.	27.	in i	n i
55.	25.	euinarios	quinarios
ibid.	35.	cumerotum	numerorum
ibid.	39.	ſeipſo	ſeipſum
56.	vlt.	134	136
92.	4.	habete	habere
98.	16.	lib 5.	lib. 1.
108.	1.	biſectione	diſſectione
113.	9.	ſometto	fomento
114.	18.	ſinum	ſitum
116.	25.	reciproca	reciprocam
121.	28.	con	non
ibid.	32.	τῦ ἀυτὸν	τῦ ὕδατος ἀυτὸν
ibid.	ibid.	αἰλέαζ	αἰέλεαζ
126.	3.	pariat	pareat
127.	antepen.	tepentè	repente
128.	1.	φύσει	φύσῃ
130.	19.	ſpiretuali	ſpiritualì
ibid.	33.	vquam	aquam
ibid.	35.	culcum	cultum
131.	14.	Latini	Latinus
133.	41.	eum	cum
136.	5.	Vir	vix
ibid.	22.	πάλαιοι	παλαιοὶ
137.	25.	πολυδίδαπτος	πολυδίδακτες
138.	2,	commenluratur	commenſuratus
139.	16.	quandam	quondam
ibid.	pen.	proſectum	profectum
140.	8.	multam	multùm
141.	31.	ὔρανον	ὐρανὸν
143.	31.	charactere	characterum
168.	23.	vicinara	vicinam
ibid.	36.	ſtella	ſtellas
178.	21.	11. ſignum	12. ſignum
187.	1.	quò	quòd
247.	2.	29.	26.
252.	10.	ſuerunt	ferunt
258.	7.	manſionum	menſium
259.	40.	ſuſtentatur. Solem	ſuſtenteтur, Solem
262.	34.	Die menſis	Die 7. menſis
263.	17.	beneficum	beneficium
306.	3.	admiranda	admirando
309.	22.	uota	nota
312.	4.	ez.	ea
ibid.	30.	quam	qua
ibid.	vlt.	adinuenit	adinueniſſe
315.	27.	ergatorum	ergatarum
318.	2.	Vrat	erat
354.	29.	eiſtam	ſiſtam
369.	23.	ſubdiuidebunt.	ſubdiuidebant
370.	13.	incumbebat	incumbebant
380.	21.	quæ	quo
389.	pen.	ſuiſſet	fuiſſe
392.	17.	innumerabili	innumerabilique
397.	19.	permeantem	permanentem
420.	25.	pronæ	ſupinæ
430.	3.	comparetur	compararetur
455.	7.	iherogram.	hierogram.
456.	1.	in ſignatis	inſignitur
481.	23.	ſua	ſuo
536.	pen.	Ægyptios	Ægyptij
538.	18.	ſuſiumentum	ſuffimentum

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd.

Omnes ſunt duerniones præter Zzz & Dddd.

ROMÆ,

Ex Typographia Vitalis Maſcardi, M DC LIV.

Superiorum permiſſu.